

Cymelia
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU A.M. w POZNANIU
Inc. 325

LIBER
CHRONICAR

Egistrum
huius op=
ris libri cō=
mentarij
cū figuris et ymagi=
bus ab initio mūdi:

Vide Autorem fol. CCLXVI
Schedel V. Moreri Ed 1532
1493.

II Uc 7

BIBLIOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

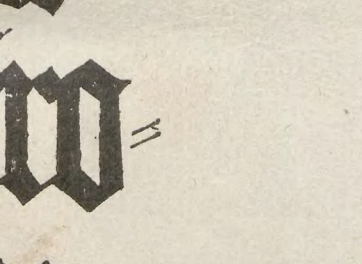
Schedel hartmann Dr.
de hystorij etatum
mundi.

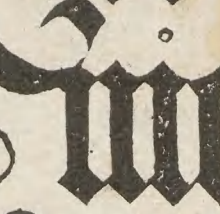
Nurembergæ 1473.

Egistrum huius opꝰ ris libri cognominatum Chronicarum cum figuris et ymagi-nibus ab inicio mundi:

Vide Autorem fol. CCLXVI
Schedel V. Moreri Ed 1532

1493

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

Inc. 325

Tabula operis hui⁹ de tem

porib⁹ mundi. vt hist⁹iaꝝ rer⁹ꝗ ceterar⁹ ac vrb⁹ in se sparsim varieꝗ ꝓscriptaꝝ. Exoptati singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomia rerum sūt ordinata. Et directoꝗ cuius rei nominis nūerus apparens chartā folio rum indicat.

Aaron vir fuit eloquens et summus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenſ perpetēs fuit folio CLXXXIX
Abbas siculus claruit illis tpibus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonosor ⁊ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vsum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias ꝗre meruit spm̄ ꝓphie XLIX
Abdo prophet⁹ ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in israhel XL ⁊ XLI
Abdon ⁊ sennen subreguli romani CXX
Abel secūdus filius ade ⁊ primus martyr IX
Abessan iudex fuit in isrl XL ⁊ XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tī gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in israhel XL ⁊ XLI
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vide folio XLI
Abia ꝗrtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit ꝗnqꝫ reges assiriorꝝ XXI
Abrahe vxores ⁊ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū suū XXII
Achab rex israhel multa mala fecit suasu vxoris sue Jesabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus LV
Achaci⁹ ⁊ socij sui martyrio sūt coronati CXII
Achaia regio quō describatur CCLXXVI
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacerdotibus CXXXVI
Achitob sacerdos filius phinees XLI
Achimelech sacerdos fuit in veteri testō XLI
Achimas filius sadoch pontifex XLVIII
Achis siluius rex ytalie siue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit poncifex ī veteri testamēto LIII
Accursius legum doctor clarissimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Eps Pragēsis CLXXXII
Adam format⁹ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir christianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Anglorꝝ Rex vir christianissimus. vide folio CLXX
Adoaldus ageluphi regis filius CLII
Adolphus impator ī plio fuit occisus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reuel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari statuam auream statuit Nabuchodonosor vide folio LV
Adrianus cognomēto belius impator CXII
Adrianus papa p̄mus p̄ria Roman⁹ CLXV
Adrianus papa scōs p̄ria Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ p̄ria roman⁹ CLXXI
Adrianus ꝗrtus papa nacōe Anglic⁹ CCII
Adrianus ꝗntus papa p̄ria genuenſ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus greco⁹ XXXVII
Agathon abbas vir sanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illustris adolestentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venūt ab agar īn Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes vgo sctā et vita clarissima CXXIIII
Agnus dei ter dici in missa statuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam ysis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanoꝝ siue ytaloꝝ regnauit post patrem suū LII
Agrippina fuit conjunx Germani XCVII
Aistulph⁹ rex lāgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cōmisit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacenſ miles gloriosus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Epūs Radisponensis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir sanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanoꝝ impator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordis heremitaꝝ CCXXVI
Albertus brixianenſ vir sctūs CCXXVIII
Albert⁹ austrie dux Bohemie vngarieꝗ Rex

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu
Inc. 325

impauit annis duobus CCXLIII
Albinus impator orator maxim⁹ CXVII
Albinus epūs Andegauensis CLXIIII
Albuica⁹ rex lōgabardoꝝ vndecim⁹ CXLVII
Alchim⁹ male intrauit pontificiū LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegisius desiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna qūo fuerunt post mortem ei⁹ diuisa LXXV LXXVI
Allexander magnus vicesimus q̄rtus Rex macedonū pauco populo quasi vniuersam vicit orbem LXXV
Allexander q̄n fuit natus plura apparuerūt ꝓdigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus LXXXIII
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum suscepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexand⁹ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cōfessor dignissimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexand⁹ papa prim⁹ patria Roman⁹ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexand⁹ miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
Allexand⁹ tercius papa patria senenſ CCII
Allexander papa q̄rt⁹ natōe campan⁹ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIIII
Allexād⁹ papa q̄nt⁹ natōe cretenſ CCXXXV
Allexander papa sextus natione Hyspanus: vide folio CCLVII
Alfonsus rex fuit et Arroganie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit pbus CLXXXI
Alpiadis mr sancta claruit tpib⁹ ist. CCV
Alphonsus imparator a quibusdam electus non fuit tn confirmatus CCXIII
Alsacia germanici iuris prouincia est. vide folio CCLXXXVII
Altare holocaustoꝝ quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amasias rex iuda bonū habuit inicium sed malū finem LII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LII
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurimū vexata folio CXLII
Amandus epūs traiectenſ. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIII
Ambrosius epūs mediolanen. CXXXIII
Ambrosius grecus dyaconus CXVII
Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio CLXIIII
Amynthas rex assiriorꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā assiriorꝝ XXV
Aniebus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubꝝ ceteris trepidantib⁹ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIII
Amonite venunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodeci ꝓphet. LII
Amon hic malū fecit corā et percussus est a seruis suis folio LX
Amri vl Ambri rex fuit israhel XLIX
Amutus rex italie fratrē suū de regno eiecit t filiū illius occidit LII
Manym filius messaraym a quo Ananij et Laobini Eubarij XIII
Anani prophetа increpauit asa iudeorū regem folio XLIX
Anatharsis pbus scita genere claruit LX
Anaximander pbus t medic⁹ pclar⁹ LXVIII
Anaximenes philo. t medicus LXVIII
Anaxagoras philosophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magister vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit successiue ex q̄b⁹ genuit filios t filias. folio XCIII. et XCV
Anna habuit sororē ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIII
Annas pōtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anastasius papa natōe roman⁹ CXXXIII
Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
Anastasius imparator fcūs ē heretic⁹ CXLI
Anastasia filia nobilissima CXXIII
Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Anastasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anastasius q̄rtus papa pria romanus CC
Anchises ex dea venere genuit Eneam q̄ regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit sup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater t in cruce socius folio CVI
Anglia regio que sit vide folio XLVI
Angelus Gabriel salutauit virginez Mariam folio XCIII
Anglie reges fuerūt Adeulphus t Eadmund⁹ folio CLXX
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa nacione Syrus CXIIII
Anseris clāgore excitat⁹ ē manli⁹ LXIX
Anshelmus epūs beluacenſ. CCIII
Anshelmus epūs vir sanctus CXCVII
Anthistenes pbus athenienſ LXXIII
Anthiochi dicebāt oēs reges syrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ asie ⁊ syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cōpulit iude/
os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vi/
de folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide
folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthioch⁹ spōdius rex syrie LXXXVII
Anthigon⁹ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater fili⁹ aristoboli ⁊ vxor ei⁹ crispis ha-
buerit q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plura scripsit ad Cō
stantinū ⁊ ad ecclias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvj. romanoꝝ impator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magne scitatis CCX
Anthonius de butrio iurisdoctor CCXLII
Anthonius cermisan⁹ medicine monarcha. vi-
de folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus.
vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione etruscus iurisdo-
ctor. folio CCLVI
Antichristi aduentus q̄n erit. ⁊ que illius psecu
tio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suasit prome-
theus. ⁊ eius vsū ipe inuenit XXVIII
Aspius claudius cōsul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinar⁹ laodicie syrie epūs CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius senator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Appollonia virgo sancta ⁊ martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Apparitō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis discipul⁹ LXXIIII
Aquas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbs a quo sūpsit pncipiū L
Aquarū inundatio pmaxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ scōs mosaice leg⁹ iterps CXIII
Aradi artem cū animalibus Noe dicitur
inuenisse. vide XIIII
Aradi⁹ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a saba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor fi/
lios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachor XX
Aram tercius filius thare habuit vnū filium ⁊
filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vi
de folio XXVIII
Aracus astrolog⁹ ⁊ poeta fuit reputat⁹ LXX
Arator sācte romane eccle cardinal' CXLIII
Arca Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Ar-
chas vide XIIII
Arca moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus pcurator fuit galilee XCV
Archasius imperator Theodosij magni filius.
vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit as/
siriorum XXV
Argiuorū regnū q̄n incepit ⁊ quis fuerit in eo
rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege
quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū siue grecorū.
vide folio XXIX
Aremulus filuius rex italie posuit pſidiū alba-
norū vbi nūc roma est LIII
Aristides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Aristoteles omniū phoꝝ pnceps LXXVIII
Aristobolus filius iohannis hircani summus
pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide
folio CXXXIX
Aristides athenien⁹is epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armanitres septimus et octauus rex assiriorū.
vide folio XXVIII
Armeniaci q̄ venerūt in imperiū. pſertim vsq;
alsaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus preclarus.
vide folio CXXVIII
Arnolph⁹ septim⁹ gallorū ipator CLXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatū Lug/
dunensem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chal
dei. vide XV
Arriana facta est gothorū gens seductione im- Arrius — 130.
peratoris valenti CXXXIII
Arsan⁹ ochi regis filius tredecimus rex persaꝝ
vide follo LXXII
Arsenius monachus vir sciſſim⁹ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus ī ger/
mania fuit enata CCLII
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt in/
uente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assiriorū XXVI
Artabanus fuit rex psarū septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. ⁊ quo-
modo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannorū christianissimus. vide
folio CXLIII
Arthuris rex langobardorū CL
Atia prouincia que sit. ⁊ vnde habeat no-
men. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assiriorū XXXIIII
Astamus filius enee secundus rex latinorū fuit
et dicitur rex albanorū XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret fili
os israbel L
Asarias pontifex pro zelo legis cōstanter resti-
tit ozie regi iude L
Assaradon rex assiriorū fuit filius Sennache-
rib vide LV
Assiriorꝝ rex q̄ntus fuit arius XXV

Assiriorũ regnũ quando incipiebat deficere. vi/
de folio LXII et LV
Astronomus maximus fuit Jonichus quartus
filius noe. vide XXIIII
Astrologus magnus fuit Prometheus. quere
folio XXVIII
Astronomus Tales fuit deriſus a vetula. vide
folio LIX
Astrologus pmaximus fuit aracus LXX
Astrologus recõmendatus fuit Ptolomeus vi
de folio CXIIII
Astronomus optimus fuit Campanus. quere
folio CLXXXIX
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide
folio CCXIIII
Asteſanus ordinis minorum doctor precipuus.
vide folio CCXXVIII
Assur ſecundus filius. Sem a quo venit impe-
riũ assiriorũ XV
Assuerus vndecimus rex perſarum LXXII
folio fuit' quere
Assumptio virginis Marie CII
Atlas gigas astrologus ſeptẽ genuit fili-
as nymphas XXVIII
Athalia filia achab ſurripuit regnum et occidit
omne ſemen regni L
Athanaſius epiſcopus Alexandrinus graues
ſuſtinuit pſecutiones ab arrianis CXXXI
Athauphus rex fuit Gothorũ CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vid e
folio XXVII et XLIIII
Athenienſes affecerũt mulieres triplici ſuppli-
cio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellã-
do regiones. et ſeſe dei flagellũ appellabat.
vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunor quõ fuerit mortuus CXL
Atlethes fuit pm⁹ Corinthior rex XL
Atentinus ſiluius rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo ſit primo condita.
vide folio XCI
Auguſti dicebantur reges romani ab illo Au-
guſto. vide XCIII
Auguſtinus beati Ambroſij diſcipulus. quere
folio CXXXVI
Auguſtinus de anchona vir plurimum doctus
vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus
inſignis CXIIII
Aurelianus romanorũ impator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere
folio CXXII
Aurea virgo ſancta et diſcipula eligij CLIIII
Auicenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cõmentator CCI
Auenſoar medicus cantuarienſis CCII
Auſtria prouincia deſcribit CCLXXVIII
Auſtrie marchionatũ Fridericus primus con-
uertit in ducatũ CCIII
Auſtrie duces quid compromiſerũ baioarijs
in adipiſcendo impiũ vide CCXXV
Azarias filius obeth pphета pdixit captiui
tatem iudeorũ XLIX
Azarias filius helchie pont' fex LV

Azo doctor iuriſciuilis fuit CCVI

Baaſa tercius rex in iſrahel vi
de folio XLVIII
Babilonia ſeu babion vrbs
a quo primo fuerit condita vi
de XXIIII et LXV
Noua cõditur LXIX
Babilonie pmus rex fuit me
redach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere
folio XXVIII
Baleus decim⁹ erat rex assirior XXVIII
Balaam prophеta filius Seor occiditur. vide
folio XXX
Balſamum quales habeat arbores. et aliquan
do creuit in hiericho L
Balthaſar rex erat babilonie LXV
Baſilius magnus multorũ monachorũ inſtitu
tor et pater CXXXIII
Balachia regio que ſit et que gens illius. vide
folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus peruſinus precellentiſſimus legiſperi/
tus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere
folio CLXXIIII
Baptiſare omni die tẽpore natiuitatis Leo pa/
pa ſecundus ſtatuit CLVI
Baptiſmatis tempore dux richoldus pedẽ re-
traxit. vide CLXII
Baſſianus Seueri filius cognomento eureli⁹.
anthonius caracalla impator CXVII
Baſilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vi-
de folio CCXLIII
Baſilidas fuit quidã hereticus CXI
Barnabas vnus ex ſeptuaginta duobus diſci-
pulis chriſti CV
Bartholomeus apoſtolus vnus ex ſenatorib⁹
celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentũ
eſt. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctiſſimus. vi/
de folio CCI
Bartholomeus piſanus ordinis predicatorũ
profeſſor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimũ recõmenda
tus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iuriſconſultus. vi
de folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarũ
doctor CCXXXVII
Barbara cõiunx ſigiſmundi poſt mortẽ impa-
toris cũ cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vi/
de folio CCXLV
Bainaldus archiepũs colonienſis CCVII
Balduinus ſcõs rex hieroſolime CXCVI
Bauari ſiue baioarij qui ſint XCVII
Bauarorũ regis filiã rex longobardorũ duxit
in vxorem CL
Bauarorũ principes t pe ruperti dicebant du-
ces. vide CLII

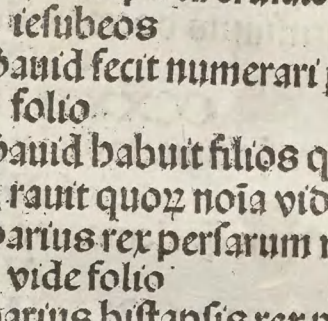
Baiozariozū siue bauariozū metropolis ē saltz-
burga. vide CLII
Bauari siue baioariȷ qñ receperūt fidem catho
licam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit cassilo C
Bauariozū principes dicebañ reges illis tem-
poribus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauariozū dux Taxillo duxit se pipino regi frā
cie cōmendatū CLXV
Bauaria venit in regnū francie per caroluz ma
gnum. vide CLXVII
Bauariozū rex frater caroli secundi illis tempo-
ribus mortuus est CLXXII
Bauarie dux beinricus vngaros supauit. ⁊ de-
inde venit in italiā CLXXVII
Bauariozuz dux fuit eo tempore imperatori re-
bellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauariozū auxilio fuit Justinianus in imperū
restitutus CLVIII
Bauariozū duces vnde traxerūt ab hoc tempo-
re originem CCXXV
Bauaria supiozis germanie puincia describi
⁊ vñ bauari a pncipio traxerūt originē. vide
folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachoz genuit rebeccaz
filiā et laban filiū XX
BEda anglicus presbiter et dictus venera-
bilis vide CLVIII
Belus pm⁹ rex assiriozū quū hūit regnū XVII
Bela octauus fuit filius nachoz XX
Bellotus erat rex assiriozū XXXIIII
Bellatoz egregi⁹ fuit pic⁹ saturni fili⁹ XXXV
Bellū greciozū contra troyanos ⁊ destructio de-
scribitur troye XXXVI
Bella troyanoz q̄re fuerūt exorta XXXVII
Belocus rex assiriozū. sub illo pmisit deus Ja-
cob terrā pmissionis XXVIII
Bellū punicū cū hannibali senioze illis tpib⁹ est
inchoatum LXXXI
Bellū Scipionis in quo mira gesta sunt et cete
rozū cōsulum romanoz LXXXV
Bellū ciuile cesaris ⁊ pompey erat execrandus
vide folio LXXXIX
Bellū apd augustā ⁊ q̄ in eo sint occisi XCII
Belluz grauissimū cōmisit gracianus impator
apud argentinā CXXXIIII
Bellū maximū gesserūt in romanos radaguf ⁊
alaricus gothozū reges CXXXV
Bellū magnū est cōmissum tpe valentiniani im
peratoris CXXXVII
Belisarius patricius vir in armis strennuus vi
de folio CXLV
Bella maxima cōmisit belisarius CXLV
Bellandi mozes q̄ sint gentis scythice XVIII
Bella gessit in franciā orientalē arnolphus im-
perator. vide CLXXIII
Bellū fuit atrocissimū inter regē francie ⁊ regē
anglie cōmissum CCXXVII
Bellū fuit exortū inter fratres beate marie theu
thunicoz ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab.
vide folio L
Benedictus abbas italicus monachozū pater.
vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ pmus pria romanus CXLVI
Benedicere sal ⁊ aquā allexandeꝛ papa primus
instituit CXI
Benedictus papa secundus siue iunioz patria
romanus CLVI
Bñdicti abbatis coꝛpus est eo tpe translatum.
vide folio CLVIII
Et iterū est translatū CLXIIII
Benedict⁹ tercius papa pria roman⁹ CLXX
Bñdict⁹ pp̄ q̄rt⁹ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vi
de folio CLXXVIII
Benedictus sextus papa patria romanus vide
folio CLXXVIII
Benedictus septim⁹ papa patria romanus vi-
de folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tusculanus
vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tusculanus.
vide folio CLXXXV
Bñdictus decim⁹ pp̄ natōe campan⁹ CXCI
Bñdictus papa. xi. natōe taruisin⁹ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Tolosa-
nus. vide CCXXIIII
Benedict⁹. xiij. papa adulterin⁹ CCXXXII
Berillus epūs vir doctissimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vi-
de folio CLXVIII
Berno abbas vir magne sāctitat CLXXIII
Berengarius prim⁹ īpator italie CLXXVI
Berēgarius scōs impator italie CLXXVI
Berengari⁹ terci⁹ impator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus īpator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa sacramentū eucharis-
tie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallenſ CXCVIII
Bernardus cōpostellanus doctoz iuris. quere
folio CCXIII
Bernardinus Senensis ordinis sancti Frācisci
professus CCXLVIII
Bentzeslaus caroli filius īpator postea fuit de-
posit⁹. ⁊ q̄ fuerit causa vide CCXXXIII
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus
vide folio CCLII
Bestualia puincia describi CCLXXXIIII
Bestiole cadebāt de celo ist tpib⁹ CCXXIX
BIas asianus primenſ philosophus q̄nt⁹
de septē sapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamū ordinari cōciliū apud sanctū Petrum
rome vetuit CXLIX
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Ri-
chardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirma-
tus. folio CCXII
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere fo
lio LXIII
BLasius episcopus vir sanctus claruit. vi-
de folio CXXVI
Blondus flauius vir doctissimus CCXLVI

Bohemorū regnū qñ habuit initiuz. vide folio XXIIII
Bohecius vir christianissimus CXLI
Bohemi ill' dieb⁹ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illi⁹ gentis CLXXVII
Bohemos heinricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū situ suo ꝺscribit' CCLXXXIII
Behecia pria vbi sit sita vide CCLXXV
Bohemorū heresim Sigismund⁹ impator statuit exstirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo pmo cōdita LXII
Bonifaci⁹ pp̄ pm⁹ natōe rōan⁹ CXXXIII
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaci⁹ q̄rt⁹ pp̄ natōe marsus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepūs maguntinen. CLXI
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio CLXXII
Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus episcopus Ratisponensis sueu⁹ vir fuit sanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto ꝺe flumine in festo seraphis ⁊ a pplo p ꝺeo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄bat' ⁊ quid vide XCII
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir scissim⁹ CXLIII
Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Bratislauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̄ sit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū est recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo casta ⁊ sanctissima CXLIII
Britannorū siue anglorū rex fuit lucius vir sanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta ꝺeuotissima mulier vide fulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōsul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthusiensis ordinis. vide CXCIIII
Bruno epūs colonien. vir sanct⁹ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē insederūt. ⁊ postea facti sūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus episcopus herbipolensis vir sanctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolph⁹ CLXXIII
Burgundie dux Mussiam obsedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
Cayn pmogenit⁹ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit fili⁹ Enos IX
Cayo furius cōsul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus cassius lōginus ꝯsul roman⁹ LXXXV
Cayus iulius cesar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula impator quartus CIII
Caietanus theologus et philosophus. quere folio CCXLIIII
Calix ꝺebet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyspanus vide folio CCXLVI
Cham scōs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambises erat rex persarū LXIX
Chanaan primus filius cham, a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri testamēto. vide XXXII
Cantum cum organo ꝺecantari ordinauit papa Vitalianus CLII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a mosoch filio iaphet XVI
Capis siluius rex fuit italie LII
Captiui ducti sunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū suis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta est tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare ꝺeus permisit populū capi LXIIII
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas, scilicet. A. b. c. ⁊c. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido sumpsit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit constructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus siluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus phūs LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bauaros C

Carolus marcell⁹ pipini senioris filiꝰ rex frãcie ⁊ dictꝰ ẽ magnꝰ ex gestis magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli siue magni filiꝰ erat. folio CLXIIII
Carolus cũ papa Adriano p sũptiõz sacramẽti sese ppetua obstrinxerũt amicicia CLXV
Carolus magnꝰ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̃ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus est in imperatorẽ romanorũ illis tpibus CLXVII
Carolus magnus quas gẽtes vincebat p̃lio ob christianoꝝ libertatẽ vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomõ fuerit in corpe dispositus. folio CLXVIII
Caroli sedes fuit in aquisgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide folio CLXXIX
Carolus scõs cognomento caluus impator fuit romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento grossus imperator. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies possederũt imperiũ ad annos centũ ⁊ decẽ. Et illis tpibus habuit finem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex sicilie fuit ⁊ potens CCXV
Carolus scõs rex sicilie CCXVIII
Carolus secũdus rex neapolitanus habuit filios sex. ⁊ quinq; filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vide folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis sit vide folio CCLXXVII
Caroli q̃rti sollicitatõe. capita apostoloꝝ ꝑtri et ꝑauli sunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecunias qui sibi necẽ parauerat. vnde illũ reuocabit a malo. vide CCXXXI
Carolꝰ poeta vir eruditissimꝰ erat CCXLIIII
Carolus burgundionũ dux p swecenses morte est trũcatus CCLV
Caseth fuit q̃ntus filius nachor XX
Cassianus monachus iohannis crisostimi dyaconus. vide CXXXV
Casus sũmarios decretaliũ raymundus ꝓfecit. vide folio CCX
Caspar Schlick triũ cesarum cancellarius fuit. vide folio CCXL
Castra quare sint. et a quibus primo in montibus constructa C
Catbalogus regũ assiriorũ q̃s sit vide XVII
Catho pb̃us plura docuit moralia LXXXV
Catho pb̃ꝰ p̃miꝰ romanꝰ ⁊ iurista LXXXV
Catho posterior vtiens pb̃us LXXXIX
Catbilina consul romanus vir fuit valde dolosus. folio LXXXIX
Catbena sancti petri fuit data epõ metensi. vide folio CLXXIX
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vide folio CXXXA
Celestinus papa natõe campanꝰ CXXXVI
Celestinus scõs papa natõe tuscꝰ CXCVIII
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit. vide folio CXVI
Celestinus papa sextꝰ natõe romanus CCV
Celestinꝰ papa q̃rtꝰ p̃tia mediolanen̄ CCVIII
Celestinus papa quintus patria Eserutensis. vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnũ argiuorũ. ⁊ ꝑimꝰ regnauit Athenensibus XXVII
Cereuisiam facere germanos docuit primo bachus. vide XXVIII
Cerdo q̃dã hereticꝰ a q̃ cerdoniani CXIII
Cereum paschalẽ benedici statuit papa theodorus. vide CLIII
Ceres dea frugũ adorabat a gẽtibꝰ XXV
Cesarius et alij plures martires his passi sunt temporibus. vide CXXII
Cesarea regina psalterii mr̃ sancta CLV
Cesares dicebant romani principes a tempore Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem XV
Chilõ tercius fuit de septẽ sapiẽtibꝰ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniunt ethiopes. vide XIIII
Chlia uenit a tharsis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iurisciuilis nominatissimus vide folio CCXXVII
Cipria venit a thaisa filio Janan XVI
Cipzus est quedã insula XXXVIII
Cipzianus doctor ecclie eruditissimꝰ CXXI
Circũscisio q̃ fuit instituta XXI ⁊ XXII
Circes potu quodã mutauit homines in bestias. vide folio XLI
Cirus primus rex fuit persarũ LXVIII
Ciriacus vir sanctissimus CXXIIII
Cirillus vir scũs mlta ꝓphetauit CCXII
Cithara appollo reperit. et artem medicine primo inuenit. vide XXVIII
Citherinũ bohemiꝰ p̃mꝰ excogitauit CXLI
Ciuitates sũt fcẽ q̃dã ville sweuie CCXVII
Ciuitates loci orientalis sũt per Soldanũ plurimum oppresse CCXIX
Claudius Cay caligule patruus imperator quintus CIII
Claudius poeta natõe hispanꝰ CXXXIIII
Claudius secundus ⁊ Quintulus frater eiꝰ imperatores erant CXXI
Claudiꝰ nicostratꝰ symphorianꝰ mr̃. CXXIII
Clareualleñ. abbas fuit bernardꝰ CXCVIII
Clara virgo admirabilis ⁊ sancta CCX
Clara virgo sancta ordis heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philosophus lindius. sextus de septem sapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̃ p̃tificatꝰ munꝰ instituit accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi montis. vide CVIII
Clericũ in publico bibere aut vinũ vendere. zozimus papa vetuit CXXXIII
Clemens presbiter alexandrinus CXV
Clericos posse recipe fundos ⁊ p̃dia oblata papa Urbanus statuit. sed in cõmuni CXVI

Clericoꝝ carcerē haberi apud epiſcopos ſtatu
it papa Eugenius CLIII
Clemens ſecundus papa epūs Bambergenſis
quere folio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria roman⁹ CCV
Clemens papa quartus natione Marbonenſis
vide folio CCXIII
Clemēs papa q̄nt⁹ natōe vaſcon⁹ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpoſitus eſt tpe cleme ntis
quinti folio CCXXI
Clemētinaꝝ liber hic ꝓfirmat⁹ ē CCXXVI
Clemens papa ſextus patria Lemoniceñ. vide
folio CCXXVIII
Clemens papa ſeptimus ſedit annis quindecꝫ
quere folio CCXXII
Clodoueus rex francoꝝ primus francoꝝ chri
ſtianus folio CXLIII
Odrus fuit vltimus rex Athenienſiū vi-
de folio XXVII et XLIII
Colebaſ apud nemphym Oſyris XX
Colloſus ſolis fuit Rhodis. lxx. cubitoꝝ al-
titudinis XXVI
Colloſus ingens ſolis ſimulacrū coꝛruit ex ter-
remotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciū XC
Colūban⁹ abbas vir ſcītate plenus CXLVI
Compomus ꝓcuratoꝛ iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena ſicuti ceteri
multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis tempoꝛibus cladē maxi
mam ſignificans CLVII
Comete duo apparuerī ill' tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia.
quere folio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de ſchwa-
lenboꝛch folio CLXXX
Compoſuit plura cantica eccleſiaſtica Fulbert⁹
ſilr ⁊ Robertus rex CLXXXVIII
Compoſuit Salue regina Hermannus cōtra-
ctus folio CLXXXIX
Cometa iſignis magnitudīs appuit CCXIII
Comites quindecim ex ſueuia coegit impatoꝛ
Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit ſignificans chriſtianoꝝ af-
flictionem folio CCXX
Cometes apparuit deſignans moꝛtē regis fran
cie. folio CCXXII
Cometa ⁊ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit moꝛtē pape ꝺ̄ſigñs CCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide
fol' CCXC XCII XCIII ⁊c.
Cometa vi⁹ eſt plura p̄dicēs mala CCLIIII
Comurari in publico inſtituit Licurgius pro-
pter occultā luxuriā LII
Conſules romani q̄ inceperunt ⁊ quare. vide
folio LXIX
Cōſules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conſpirationes fecit Chatilina cōſul roman⁹.
vide folio LXXXIX
Conſtantinus magn⁹ filius Cōſtancij auguſti
in britania ē creat⁹ impatoꝛ CXXIX
Conſtantius Cōſtantin⁹ ⁊ Conſtans filij fuere
Conſtantini magni impatoꝛis CXXIX
Conſtantinopolis ciuitas imperialis vnde ce-
pit nomen ſuum CXXIX
Conſtantinus fecit equo ſuo frenū ex clauo dñi
vide folio CXXX
Conſtantinus magnus pꝛohibuit amplius fie
ri crucis ſupplicīū CXXX
Cōſtātinus pꝛes edificauit eccl'ias CXXX
Conciliū nicenum quare ⁊ q̄n fuit celebꝛatum.
quidue in illo diffinitū CXXX
Conciliū vniuerſale ſecundū fuit conſtantino-
politanū CXXXV
Conciliū vniuerſale terciū fuit Epheſinum. vi-
de folio CXXXVI
Cōciliū q̄rtū Calcedonenſe CXXXVIII
Conciliū aurelianenſe iuſſu clodouei indicitur.
vide folio CXLIII
Cōciliū q̄ntū apꝺ cōſtantinopolim. CXLV
Conciliū apud ſcm̄ petrū rome CXLIX
Conradus impatoꝛ male fuit vite CXV
Conciliū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcoꝛdia mꝛ ſancta ⁊ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinueſſa ciuitate Campanie. vi-
de folio CXXVI
Conſtantinus ⁊ Galerius imperatoꝛes fuerūt
vide folio CXXVII
Cōſtātius tercius impatoꝛ romanoꝝ CLIIII
Cōſtās cōſtantinopolitan⁹ impatoꝛ CLIIII
Conciliū rome tpe martini pape CLIIII
Conſtantinus quartus imperatoꝛ Conſtancij
auguſti filius CLVII
Conciliū vniuerſale ſextū apud conſtantinopo
lim vide folio CLVII
Cōciliū Aquilegienſe vniuerſele CLVIII
Conſtantinus papa natōe Syrus CLX
Conciliū rome pꝛopter ymagines adoꝛandum
vide folio CLXII
Cōſtātin⁹ q̄nt⁹ impatoꝛ fili⁹ leonis CLXIIII
Cōſtātin⁹ ſext⁹ leonis fili⁹ impatoꝛ CLXIIII
Cōſtātinus papa ſcōs natōe roman⁹ CLXV
Concilium ſeptimū Hirena mater Conſtantini
collegit vide folio CLXVI
Cōrad⁹ p̄m⁹ impatoꝛ romanoꝝ CLXXIIII
Conradus epiſcopus conſtancienſis vir ſanct⁹
vide folio CLXXX
Cōrad⁹ ſcōs impaoꝛ roman⁹ CLXXXVI
Concilium vercellenſe illis tempoꝛibus habi-
tum eſt. folio CCX
Conradus eius noīs tercius impatoꝛ CCI
Concilium lateranenſe agebatur illis tempoꝛi-
bus. folio CCVI
Concoꝛdantias biblie cōfecit hugo cardinalis
vide folio CCXIII
Concilium Lugdunenſe hic habuit iniciū vi
de folio CCXV
Conradinus nepos imperatoꝛis friderici ſue-
ui. folio CCXVI
Cōradus impatoꝛ friderici filius CCXII
Concilium Vienneñſe habitum fuit illis tem-
poꝛibus. folio CCXXI
Conciliū piſanū ſuper vnione eccleſie fuit colle
ctum. folio CCXXXVI
Conciliū cōſtancienſe duꝛauit nouem et trigin-
ta annis CCXL et XLI
Conſtancia vꝛbs germanie quomodo ſit oꝛna-
ta ⁊ vñ habeat nomē ſuū CCXL

Concilij Basiliense fuit congregatū illis tem
poribus ꝛ quō fuit dissipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide
folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio qñ sit facta per
turchos ꝛ pplm CCXLIX ꝛ LXIXIII
Constantinopolitana vrbs ex tēpestate inau-
dita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā fridericꝰ tercꝰ
imperator in nurmberg laurea decorauit vi/
de folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdo-
tio cum aaron XXV
Chorinthꝰ vrbs a q̄ sit ꝯstructa XXXIIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide fo
lio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit.
CXLIX Statuit ꝛ sixtus CXI
Cornelius papa nationeꝰ romanꝰ CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum pu
niebanꝫ dei pmissione CLXXXVII
Corporis xpi solennitatē cū octaua vrbanus
quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vi
de folio CCXVII
Chorithia pulcia vbi sit sita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui
sint vide CCLXXVII
Cosdras rex persarum occupauit romanas p
uincias ꝛ venit vsq; ibīm CXLIX
Cosmas ꝛ damianus xpianissimi viri et medi
ci fuerunt CXXIIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus
ciuis CCXLV
Crathes Athenensis accademicus philoso-
phus LXXXII
Creatio mundi ꝑm diuersos diuersimode cre-
ditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vi
de folio XXXVIII
Crispus stoicus philosopus natione eius vi/
de folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios ꝛ vnicam filiaꝫ
folio LXXXIX
Crisma singulis annis innouari statuit fabia-
nus papa CXVIII
Crispinꝰ ꝛ crispinianꝰ martires CXXIII
Cristoferus martir incompabilis magnitudi
nis fuit CXXIIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide
folio CLXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam
vide folio CXCIII
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis
fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir xpianissimus romam
petijt CCLIIII
Crocarie ciuitatis descriptio CLXXXII
Cruciferoruꝫ ordo a quo habuit initium vide
folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vi/
de folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vi
de folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI

Acia regio que sit ꝛ vbi
vide fo. CCLXXXII
Badan filiꝰ regma a quo
veniūt ethiopes XIIII
Bagobertus rex francoꝝ
vide folio CLV
Bamascus est in syria regi
one XV
Bamasceni veniunt ab hus filio aram XV
Bamascus qñ ꝛ a quo fuit ꝯstructa XXIII
Bamascus distat ab iherusalem itinere dierum
sex XXIII
Bamascum tres reges christiani impugnaue-
runt XXIII
Bamasus papa natiōe hispanꝰ CXXXI
Balmacie regnū q̄tū se extēdebat CLXXI
Bamasus scōs papa natione bauarus vide fo/
lio CLXXXVIII
Bamiata vrbs in egypto quō fuit a xpianis ex
pugnata CCX ꝛ XI
Balmacia pulcia vbi sit sita CCLXXVII
Baniel ꝓpheta ductus est in Babiloniam vide
folio LXI
Bātes poeta ꝛ vates cōspicuꝰ CCXXIII
Bauid scōs rex in israhel XLVI
Bauid ꝓpheta fuit filius isai de tribu iuda vi/
de folio XLVI
Bauid fuit vir robustus et ruffus XLVI
Bauid cepit iherusalem ꝛ expulit chananeos ꝛ
iesubeos XLVI
Bauid fecit numerari populū ꝛ displicuit deo
folio XLVII
Bauid habuit filios quos in iherusalem gene
rauit quoꝝ noia vide XLVII
Barius rex persarum remisit israhel in iudeā.
vide folio LXIX
Barius histapsis rex persarum fuit pro iudeis
vide folio LXX
Bariꝰ nothꝰ .x. psaꝝ rex LXXII
Barius arsami regis filius. vltimus persarum
rex LXXII
Decimarum non solutionē thuringi armis
obtinuerunt vide fo. CLVI
Becius imperator hō pessimꝰ fuit CXXIX
Becretū q̄s primo cōposuit. CXCIII ꝛ CCI
Et redigebanꝫ illis temporibus CCXI
Belbora prophetissa iudicauit israhel vide fo-
lio IX ꝛ XXXVII
Bemocritus philosophus sibupi eripuit ocu-
los ꝛ in paupertate vixit LXX
Bemas phūs athenensis LXXVI
Bemostenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Bemetriꝰ phalenꝰ cognomēto phūs. LXXX
Bemetrius sother rex sirie ꝛ asie multos iude/
os occidit LXXXI
Bemetriꝰ filiꝰ demetrij rex syrie LXXXIII
Bemetriꝰ macero rex sirie LXXXVII
Bemetria virgo sancta CXXXII
Bemonia expulit Fortunatꝰ epūs CXLVIII
Bepositus fuit imperator wentzeslaus ꝛ qua/
re ꝛ quis fuit in locum surrogatus vide fo
lio CCXXXIII ꝛ XXXIIII

Deos gentilū hermes dixit esse homines mor
tuos LXXIIII
Deo est silis vir aio pfecte bon⁹ LXXIIII
Desponsande consensus inoleuit requirendus
ex consensu rebecce XX
Desideri⁹ vltim⁹ rex lōgobardoꝝ CLXVI
Deusdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi septē qui fuerūt CIII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa siluester secūdus tpe
monachatus sui CLXXXI
Dignitates eccīastice vendebantur tpe siluestri
tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia
tempore iacob XXVI
Diluuiū deucaliōis factū in thessalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs siracusan⁹ LXXVIII
Dionisius ariopagita philozophus clarissim⁹
vide folio CIX
Dionisius abbas confecit compotum pascalez
vide CXLIII
Dionisius corintheoꝝ epūs CXV
Dionisius alexandrine eccie epūs CXVIII
Dionisius papa ex monacho pontifex creatus
vide CXX
Dioclecian⁹ ⁊ maximian⁹ ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriusq; peritissimus doctor vide
folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIIII
Dion philozophus ex perusie ciuitate ort⁹ vi
de folio CXI
Distinctio orbiū tam celestium q̄ elementoruz
vide folio VI
Distictio celestiū ierarchiaꝝ VI ⁊ CCLXIII
Discordia maxia inter venetos ⁊ genuenses vi
de folio CCXIIII ⁊ XVII
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia
vide XVI
Docuit multa moralia Ippocraces suos discī
pulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide fo
lio LXXIII
Docuit ⁊ socrates plura moralia LXXIII
Docuit sil'r cōplura moralia Ippocrates vide
folio LXXIII
Ducueruntq; multa ⁊ alij philozophi vt patet
folio LXXIIII LXXVIII ⁊ LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIIII
Docuit ⁊ catho ppulchra documenta cuz alijs
sequentibus libro presenti conscriptis vide
folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domician⁹ titi frater .xij.ro. impator CIX
Dominicus calderinus thetor luculentissimus
vide CCLII
Donat⁹ heretic⁹ a quo donatiste CXXXII
Donatus grāmatic⁹ ⁊ phūs p̄ceptor beati ihe
ronimi CXXXII
Donū sacerdotis haberi apud ecclesiā statuit
papa eugenius CLIII
Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina
decoratus CCLXXX
Donus secund⁹ papa pria roman⁹ CLXXX
Donus papa prim⁹ pria roman⁹ CLVI
Dormiuit annis.lxx. epimenides philozoph⁹
vide LX
Dorothea virgo sctā ⁊ gloriosa CXXV
Duces populi israhel quando inceperunt vide
folio LXXIIII
Ductus quando sit ihesus in desertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis dieb⁹ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vi
de folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri ihesu cristi ⁊c. cui⁹ sit
virtutis hec oratio CXV
Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vi
de folio CLXXXII
Duo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tem
pore iohannis pape quarti. vnus arrianus.
alter catholicus CL
Dux b auarie heinricus supauit hungaros de
inde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nussiam obsedit. quā fridric⁹
terci⁹ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per swetenses mor
te est in bello truncatus CCLV
Edmundus anglorum rex vir
sanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir
sctūs CCXII
Eduardus rex anglorū mar
tyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit ana
charsis LX
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eē
caput et sedes oīm eccīaꝝ CXLVIII
Ecclesiā gaudere libertate statuit (et XLIX
bonifacius vt nemo ad illam confugiens ex
trahatur CL
Ecclesiam posse habere temporalia vrban⁹ pa
pa statuit CXVI
Eclipsis solis ⁊ lune fuit. inde sequebat pesti
lentia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assistē
tiam tempore Stephani pape quīti vide fo
lio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum
vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. dā
pontifices a petri vestigijs discesserant vide
folio CLXXIII
Ecclipsis solis valde terribilis fuit illis tpibus
folio CLXXIX. Item alia CCIX
Ecellinus tirannuu valde paduam oppressit vi
de folio CCXIII
Egyptij vocabant' olim mersei XIIII
Egyptus quando discesscessit a regno per
sarum LXXII
Egesippus vir sanctus ⁊ doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum pri
or CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiōe grecus CLXI

Ojula filiꝰ Chus a quo etiulei XIIII
Eyſtet quondã dicebaſ aurea CLXII
Olchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ ſũmus erat põtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius q̃dã clariſſimus miles CXXV
Electõꝝ pape quã ſtatuit Cõſtãtinꝰ CLVI
Electio impatoris romani p quos fieri debeaſ vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natõe grecꝰ CLII
Elizaphat ſũmus fuit põtifex LXV
Eliachym fuit de linea chriſti LXV
Eligius nouimenſis epũs CLI
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr Johãnis euangeliſte nata eſt ex yſmeria ſorore marie v̊ginis XCIIII
Elizabeth monial' ſaxonie mꝛ ſancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mꝛ ſcã CCXI
Empedocles docuit tria eſſe in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo ſancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
Oneas enchiſe erat filius XLIII
Eneas ſilutus rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonoſoꝛ LXV
Epheſus in quo terre loco ſit vide XIIII
Epimenides philoſophus cretenſis dormiuit annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenienſis phũs LXXVIII
Epitautũ therẽtij d hꝫabuerit LXXXV
Epiphanius papienſis epũs CXLI
Epatũ lugdunẽſeꝝ erexit arnulphꝰ CXCII
Ora quid ſit vide folio IX
Ereavaſa fundenda corinthi habebãt principatum XIII
Era ſcripſerũt greci ꝓptervictoriã troye. XLII
Eraclius imperatoꝛ partis orientalis CLI
Eraſmus campanꝰ epũs CXXIIII
Erifordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius athenienſium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
Oſdras vir ſanctus reparauit libros quoſ chaldei combuſſerunt LXIX
Eſopus fabulatoꝛ clariſſimus LXX
Eſſei qui ſint et quomodo viuunt XCVI
Etates mundi ſunt ſex vide folio VI
Etates homis que ſint folio VI. Et qua re ante diluuiuꝫ fuit prolixioꝛ etas hominis q̃ꝫ modo X
Etas mundi ſecunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi ſexta incepit XCV
Ethiopes veniuut a chus quarto filio Cham. vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide folio XIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi ſeptima in fine erit mundi vide folio CCLXII ꝛ LXIII
Etas mundi vltima quando ſit CCLXV
Oboya inſula in qua ſit mũdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ẽ gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex inſignis philoſophus. vide folio CVIII
Euariſtus papa natione grecus CVIII
Eufroſia virgo religioſa CXXXIII
Eufroſina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo ſancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunenſis epiſcopus vir ſanctus vide CLXV
Eugenius papa ſecundus patria romanus vide folio CLXVIII
Eugenius tercius papa piſis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euriſteus fuit primus rex lacedemoniorum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani hereti ci CXXXII
Euangelium ſtando dicendum anaſtaſius papa inſtituit CXXXIII
Euſtachius cognomento placidus CX
Euſebius Potentianus viri romani vide folio CXVI
Euſebius papa natione grecus CXXVI
Euſebius epiſcopus ceſaree paleſtine vide folio CXXVIII
Europa Enee cũ ſuis capitiul' CCLXVIII
Eutices hereſiarcha conſtantinopolitanꝰ abbas CXL
Euticianus papa natione thuſcꝰ CXXII
Euphemia virgo nobiliſſima CXXV
Europa ſecunda eſt pars terre. ꝛ vnde habeat nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lõginus CXLVII. Finis vero exarchatus CLXV
Ezechiel propheta ductus eſt in babiloniam LXI
Ezechiel interfectus eſt illis diebus. vide folio LXV

Fabianus papa natiõe romanus CXVIII
Facies ſaturni quomodo oli depingebatur XXXV
Facies Janij quõ depigebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis quiti ſuſpenſo domino ſedem apoſtolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Faustus apud gallos epūs CXLI
Faunus secundus rex fuit laurentū XXXV
Fedus habuit imperator cum sarracenis. vt singulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ sydone regnauit. vsumq; lrāz condidit XXXIIII
Fenix auis est vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phūs ⁊ seipm suspēdit LXXX
Felix secundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione samus CXLII
Felicitas rōna femina cū septē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pbiter Eusebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa sedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata| vide folio CLIX
Ferdinandus alphonsi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
Fidus libenter comedit zeno philosophus vide LXXIII
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem suscepit britannia seu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides ⁊ caprasius martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerūt batoarij siue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun schlaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danoz. cui impator dedit frisiam CLXXI
Fidem recepit rex normānoz CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio sunt coronati vide folio LXXIX
Flacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium secta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
Fortunatus episcopus tudertinus vir sanctus CXLVIII
Forseus hibernie regis filius vir sanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolphꝰ vide folio CXCII
Formosus papa post steffanum pontifex creat folio CLXXII
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bononiensi circa pirum CCXCII
Franco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen est tractum. vide XXXVII
Francia occidental ⁊ orientalis que sit vnaq; vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit clodoueꝰ vide CXLIII
Franciscus seraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quando fuerit extincta CCXXI
Franciscus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide folio CCXXVII
Franciscus albergothus pclarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie superioris pouicia describitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cōmissa sint prelia CCLXXXVIII
Franciscus carrarien sium dominus vir splendidus CCXXXIIII
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciscus sabarella romane ecclesie cardinalis CCXLII
Franciscus barbatus vir laudatissimꝰ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala succedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciscus Sforcia quartus mediolanensium dux CCXLVIII
Franciscus philelphus poeta laureatꝰ vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit sine cibo corporali. vide folio CCLVI
Fryges emerserunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa imperator romanorum CCIII
Fridericus secundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum sese appellauit imperatorem quidā seductor qui olim fuisset absconsus vide folio CCXX
Fridericus dux austrie imperator a quibusdaz electus prelium cōmisit pro imperio ⁊ succubuit CCXXV
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generibꝰ mortis precepit periri CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹ allatis aliunde seminibus XXIX
Furius camillus dictator roman⁹ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Oboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellus consul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba septimus romanor' impator CVI
Gall⁹ abbas discipl's bti colūbani CLII
Galienus medicus doctissimus natione grec⁹ folio CXIII
Gallus hostilianus etvolusianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur folio CCLV
Gangolph⁹ vir sctūs et p̄clar⁹ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione apher CXL
Geysila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxtj̄.sunt p̄create ex trib⁹ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe p̄dierūt ex scithis XVIII
Genua vrbs a quo sit ꝑditavide LVIII
Genuadius ep̄s vir doctissim⁹ CXLI
Gentes septem sunt institute per septem filios iaphet XVI
Gemini admodum similes fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes.xtj̄.fecerūt.xtj̄.filij heber XVI
Genealogia impatoris heinrici et cōiugis sue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cerase priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
German⁹ ep̄s parisiensis CXLVIII
Germania q̄ sit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIIII
Gerseus filius chanaan a quo gersei XIIII
Gerbardus groet claruit vite sanctitate vide folio CCXXXVI
Gerbardus ordinis heremitar in theologia p doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ꝛc.
Gerualius et protbasius germani natione mediolanenses CXXIIII
Georgius capador tribunus ꝛ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab etula filio chus XIIII
Gethel tercius fili⁹ aram a quo gethei vide folio XV
Gilbert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ꝛ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ꝛ filio in fine psalmor' damasus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo simach⁹ papa statuit cātādū CXLI Et papa theleſphorus CXII
Gloria laus ꝛ honor theodolphus epūs cōposuit CLXIX
Glosator legum fuit accursi⁹. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glosator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Gar vir sancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordian⁹ ꝛ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoni⁹ miles roman⁹ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex persequebatur xp̄ianos in sua gente CXXXIII
Gothi romā obsederūt p lōgā tpa CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubius tempore valētis imperatoris postea per tractas sese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a scbitis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens sponte dedit se imperio romano tempore theodosij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagasus totam italiam ferro et flamma vastabat ꝛ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōstantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius senioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ꝛ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū siue argiuorum regnum quando do habuit ortum ꝛ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fruct⁹ delatis aliunde seminibus XXIX
Gregorius thuronensis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scōs papa patria romanus vide folio CLX
Gregorij tercij papa natione syr CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione saxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa sextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius septimus papa natione etruscus folio CXCIII
Gregorij nasanzenus epūs in diuinis p̄ceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentan folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregorij decimj papa natione italj CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venetj folio CXXXV
Greci conuicti sunt vt crederent cum romana ecclesia spiritūsanctū a patre ⁊ filio procedere. ⁊ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwasparinus bergomēsis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronensis grammticus ⁊ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ⁊ gebellini qui sint CCI. Et quando ⁊ vñ habuerunt ortū CCXII ⁊ XIIII
Gwido musicus p̄cia etbrusc CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medic CCXVI
Gwilhelmus durandi speculator CCXVI
Guntherus comes de schwartzenburg scripsit se imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus astronomus magnus vide folio CCXIIII
Hanibal hamilcarj carthaginēsiū ducis filj impator exercitus carthaginensium LXXXII
Hartmannus epūs brixinensis vir sctūs CCIIII
Hasta vtebantur greci p dyademate LVI
Hassia ꝓuicia vbi sit sita CCLXXXIIII
Hatto archiepūs magūtinus est miserabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vide folio XVI
Hector iste fuit primogenitus priami ⁊ incompabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̄mus filj sem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in israbel XLVIII
Helissam filj ianan a quo fuere helizei XVI
Helena ista fuit vxor menelai regis ⁊ a paride rapta XXXVII
Heli iste fuit sacerdos ⁊ iudex XLI
Helias ꝓpheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus epūs vir sctūs CXCIX
Helias ꝓpha assumpt est in curru igneo L
Helizeus ꝓpheta clamauit post heliā pater mi pater mi L
Helizeus ꝓpheta pallio helie iordanem diuisit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater constantini crucem domini quesiuit CXXX
Helinandus monach historiograu CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibns sit sita CCLXXV
Heinricus dux primus saxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus secundus dux bauarie impator eligit. cōiūx ei kunegūdis CLXXXV
Heinrici scōi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus sextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus septimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de bassia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egipti platōis discipl's LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obscuros scripsit libros LXX
Herodotus grecus histori plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris suscepit a romanis regnum iudeorum ⁊ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptistaz folio XCVI
Herbaz vtutes nouit diascorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predestinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accephalorum pessima fuit illis temporibus CXLI
Herculian epūs sctitate plen CXLVI
Hermigildis rex visigothoz CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura composuit ecclesiastica cantica CLXXXIX
Heresis waldensium viguit temporibus istis folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Hereſis fratricelli per quem ⁊ quãdo fuerit extincta CCXXI
Hereſis dulcini q̃ ⁊ qñ ſit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir ſtrẽnu⁹ CCLIIII
Hetbigis duciſſa polonie vidua ſctã CCXVI
HIbernia prouincia q̃ ſit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a churco hoc anno eſt expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis ſpiritu habuit prophetie CCI
Hieruſalem condidit Melchiſedech XV
Hiſpania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyſpaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hiſpania multos habuit viros clariſſimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ ſit villa L
Hieu filius Joſaphat regis iuda fuit decimus rex in iſrahel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hiren⁹ epũs lugdunenſis CXVI
Hilari⁹ epũs pictauiẽſ optim⁹ xpian⁹ multas expugnauit hereſes CXXXI
Hilarion abbas vir ſanctus CXXXIII
Hilari⁹ papa natõne ſardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnorum gallie epiſcop⁹ folio CLXV
Hiſtria ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXVII
Hiſpania deſcribitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hiſpania diuidebaſ morte heinrici CCLV
HOminis etas quare ante diluuiũ fuit ꝓlixior ꝙ modo X
Hoies diuerſaꝝ formaꝝ vbi ſint XI⁊XII
Holofernes interficiſ a iudith LXIX
Horacius flacc⁹ poeta laudatiſſimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Trayani vide CXI
Honori⁹ ipator frater archadij CXXXIIII
Hormiſta papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa inſtituit CXLVI
Honorius ſecundus papa hoſtienſis epiſcop⁹ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hoſtienſis cardinalis vir peritiſſimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia deſcribitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noie vixit in heremo pãnos multos ſine cibo corpali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vſq; in mortem CCLXIII
HUl ſecũdus filius aram a quo armenivide folio XV
Hugo arelatenſis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iſte fuit rex francie CLXXXII
Hugo eps gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluniacenſis CXCIX
Hugo de ſancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto ſcripſit librum de clauſtro anime CC
Hugo cardinalis ſancte ſabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo ſenẽſis vulgat⁹ medic⁹ CCXLII
Hugo ſenẽſis vulgatiſſim⁹ medic⁹ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damaſceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̃ fuit iob XV
Hunoꝝ rex deſcendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a ſuis locis vide folio CXXXIII
Huni ſunt ſcithe ſicut ⁊ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commiſit in diuerſis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppreſſit folio CLXVII
Huni qui dicanſ ⁊ quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacenſis CLXXXIX
Huſſitarum hereſis incepit tempore wẽtzeſlai folio CCXXXIII ⁊ XXXVIII
IAbel filius lamech medicans cõiugiũ carnale ⁊ paſcua ventris X
Jacob ⁊ eſau ex yſaac ꝑe et rebecca matre nati ſunt. folio XXVI
Jacob habuit q̃tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ⁊ XXVI
Jacob ex lya natu maior ſex ſuſcepit filios folio XXV
Jacob filius ioſeph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacob⁹ maior apl's ab herode occiſ⁹ ẽ CIIII
Jacob. minor apl's ⁊ frater dñi appellatus folio CIIII
Jacob⁹ de arena iuris conſultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrarienſis interfecit marſilium folio CCXXX
Jacob⁹ forliuiẽſis medicine doctor CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manaſſe ſeptimus iudex fuit in iſrahel XXXVII
Januare⁹ mẽſis dr̃ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe ſeptez filios habuit ꝑ quos ſeptẽ ſunt gentes inſtitute XVI
Jareth fili⁹ malaleel qñ ſit natus X
Jaſon male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan q̃rt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra prim⁹ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moiſes occidi XXXI
Iebuſe⁹ fili⁹ chanaan a quo iebuſei XIIII
Jeconias fuit filius ioſie ⁊ conſtitutus eſt rex a pharaone LX

Hugo capetius francorũ rex, cuiꝰ pater Robertus, macellarius fuit. 182.

Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Jeiunū primo sctūs petrus instituit CII
Jeiunū quadragesimale septē ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Jeiunare ḟnta feria ⁊ dominico die vetuit mel ciades papa CXXVI
Jepte illegittimus princeps latrocinantiū fo- lio XL
Jeremias ꝓpheta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer ꝓphetauit LV
Jeremias lapidatus est LXV
Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Jheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitu- los aureos fecit XLVIII
Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Jerosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Jerosolime vrbis vltia captiuitas CCV
Jerusalē condidit melchisedech XV
Jerusalē salē ꝑmo edificauit XVI ⁊ XVII
Jerusalē qñ ⁊ q̄tiēs fuit destructa LXIII
Jerusalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Jesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Jesse habuit septē filios ⁊ duas filias quoruꝫ nomina vide XLII
Jerosolimā cepert xp̄iani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Jerusalē quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit prometheꝰ folio XXVIII
Igne sacro accensi plures p̄cabꝰ btē marie vir- ginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Jhesus fuit summꝰ p̄tifex isrl' LXIIII
Jhesus xp̄s qñ nascit' vide XCV
Jhesus cū pntibꝰ suis ascēdit in tēplū XCV
Jhesus cū esset. xxx. annoꝝ baptisatus est. ieiu nauit. ductus in desertum XCV
Jhesus christus passus est XCVI
Jhesus filius sirach natōe hebreus composuit librum qui dicit' ecclesiasticus LXXII
Jlen quid sit vide folio II
Jlliricus populus significat sclauonicum populum CXII
Jlliria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiū quō ⁊ qñ sit translatū ad germanos ⁊ quō hūit ortū ro. impiū CLXXVIII
Jmbres maximi fuere illis diebꝰ CLVI
Jmperator fuit hanibal carthaginensium exer citus LXXXII
Jmpiū xp̄ianoꝝ ⁊ sacerdotiū incepit a natiuita te domini XCV
Jmperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c̄
Jmpatores quatuor fuerant tpe cōstantini ma- gni CXXIX
Jmperij sedem ex vrbe roma cōstantinꝰ statuit in constantinopolim trāsferri CXXIX
Jmperiū occidētale fuit q̄si diuisus ab oriētali tpe marciani CXXXVII
Jmperatores constantinopolitani desiere in hi spania illis temporibus CL
Jmperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore seuerini pape CL
Jmpator primꝰ ex greca ꝓgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Jmperiū constantinopolitanū dicebaf. qz im- peratores ibidem residebant CLVIII
Jmperiū qn̄ sit a grecis in francos translatum per quē ⁊ quare CLXIII
Jmperiū constantinopolitanū defecit illis tem poribus CLXVI
Jmpatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Jmperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape statuit adrianꝰ tercꝰ CLXXI
Jmpatores italie qui fuere CLXXVI
Jmpatorē se dixit guntherus comes de swartz enburg contra carolum CCXXIX
Jmperator wentzeslaus fuit depositus vide fo lio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Jmpator fuit electus a quibusdā electoribꝰ io- docus marchio moranie CXXXIII
Jmperiū iterū trāslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Jmperij de possessiōe magna fuit cōcertatio in ter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Jmperij institutio ad almanos ⁊ sup q̄bꝰ sit im periū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Jmperiū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ⁊ XIIII
Jmpiū paleologoꝝ hic cepit itriū CCXIIII
Jmperiū vacauit anno vno post mortē heinri- ci octaui CCXXII
Inachꝰ fuit primus rex arginoꝝ XXIX
India que est in asia et q̄ fructꝰ eiꝰ XIII
Indoꝝ ptās q̄ sit ⁊ q̄s p̄latꝰ CXCVII
India venit a sale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̄ se absorberi marcꝰ curciꝰ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes ꝙ ma lum finē sicut amasias LII
Jnnocēciꝰ ꝑmꝰ papa natōe albanꝰ CXXXIII
Jnocēciꝰ scōs papa p̄tia romanꝰ CXCVIII
Jnnocēciꝰ tercꝰ papa natiōe cāpanꝰ CCVI
Jnnocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Jnnocentius quintus papa natione burgundꝰ folio CCXV
Jnnocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Jnnocentius septimus papa patria sulmonen sis CCXXXV
Jnnocentius octauus papa natione genuēsis. folio CCLIII
Jnsule vñ dicanf ⁊ nomina insularum XIX
Jnsule plures in gallia vide XXXVIII
Jnsule mediterranee marꝭ q̄ sint XXXVIII
Jnuocare nomen dñi enos incepit IX
Jnuestiture ius prelatoꝝ eccie heinricus quin tus restituit CXCVII
Joachas rex israhel cum gente sua valde est attritus LII
Joathas malū fecit corā dño ideo tradidit eus

dñs in manus pharaonis LX
Joachim fuit filꝰ ieconie fecit malū coꝝ dño ideo statim amotus est a regno LX
Joachī sacerdos filꝰ thesu pōtificis LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex i isr̄ percussit siros tribus vicibꝰ LII
Joas cū esset septē annorū a ioiada pōtifice rex iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ⁊ matre bosra nascit XXIX
Jodocus heremita vir sctūs CLIIII
Johel scōs ꝓpheta de duodeci de iuda LII
Johānes filius iude summꝰ pōtifex LXV
Johānes hircanꝰ sūmꝰ pōtifex LXXXIII
Johānes baptista qñ fuit natꝰ ⁊ decollatus folio XCIIII
Johānes apl̄s ⁊ euāgelista CIX
Johannes ⁊ paulus frēs ⁊ romani preclarissimi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus episcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus folio CXLII
Johannes secūdꝰ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimosinarius epūs etvir sanctꝰ folio CXLVII
Johannes quartꝰ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝰ. gerūdinensis epūs CLII
Johānes qntꝰ papa natiōe sirꝰ CLVI
Johānes papa sextꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johānes papa septimꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octauꝰ pria romanꝰ CLXXI
Johānes papa nonꝰ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decimꝰ pria romanꝰ CLXXV
Johannes papa vndecimꝰ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ⁊ eius tempore translatum est imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pria ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pria romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. episcopus placētinꝰ vide folio CLXXXI
Johānes papa. xviij. breui tempore stetit folio CLXXXI
Johānes papa. xix. pria romanꝰ CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbertꝰ monachꝰ CXC
Johānes medicꝰ ꝯnomīto serapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes mesue medicꝰ p̄clarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hispanꝰ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iurisco̅sultꝰ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francoꝝ CCXXXI
Johānes bochatius philozophus ⁊ astronomus CCXXXII
Johānes de rupecissa de ordie minoꝝ insignis theologꝰ spm̄ hūit ꝓpheticū CCXXXIIII
Johānes galeaciꝰ pmꝰ dux mediolanensium. folio CCXXXV
Johānes rauennatꝰ grāmaticꝰ CCXXXVI
Johānes biclepff hussita CCXXXVIII
Johannes papa. xxiij. patria neapolitanꝰ ⁊ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus hereſiarcha CCXLI
Johānes rochezana hereticꝰ dānatꝰ CCXLI
Johānes de imola egregiꝰ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes torteliꝰ ro. pō. sbdiaconꝰ CCXLV
Johānes capistranꝰ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus astronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudā L
Jonas ꝓpheta mittit in niniuen XLIX
Jonas ꝓpheta de. xij. mittit ad niniuen q̄ audierunt eum LIII
Jonadab filiꝰ rechab a quo venit stirps religiosa LII
Jonathas iudeoꝝ dux ⁊ pōtifex LXXXI
Jonichꝰ q̄rtꝰ filiꝰ noe maxiꝰ astronomꝰ XIIII
Jonia grecoꝝ regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Joram rex israbel malū fecit XLIX
Joram rex pessimꝰ iuda occidit frēs suos ⁊ ambulauit in vijs regis israbel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joseph habuit vxorē noie asseneth sapientē et superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratribꝰ in egiptū ē vēditꝰ XXVII
Josedech pontifex filiꝰ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Josephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ ⁊ magnaiꝰ LXXVII
Josephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ CX
Josias rex iude accepit regnū cum octo esset annoꝝ ⁊ optime rexit LX
Josue post mortē moysi fuit a deo iudex cōstitutus sup ppl̄m israbel XXX
Jouinianꝰ insignis corpe impator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore discipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus romanꝰ patricius ⁊ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mittigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Iris c̄maxia apparuit ill̄ tp̄ib⁹ CLI
Irregularem statuit papa iohannes octauus homicidā CLXXI
Isaac fuit filius abrahe XXVI Et qñ natus XXV
Isaac medicus p̄clarus CXCII
Isaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuor ꝓphetis principaliorib⁹ LII
Isidor⁹ ep̄us hispalensis vir b̄tus CLI
Isis ynachi filia leges inuenit ⁊ litteras docuit XXIX
Ismahel qñ fuit genitus XXV
Isocrates orator p̄clarus fuit LXXIII
Isuard⁹ monach⁹ vir doctissim⁹ CLXVI
Italia est pars europe XIIII
Italia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII ⁊ XLV
Ital⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi postea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde oppressit fridric⁹ p̄mus imperator folio CCIII
Jubileū qñ ⁊ quare statuit pap̄ bonifaci⁹ octauus CCXIX ⁊ XX ⁊ XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex pressura in ponte sancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit tpe sixti quarti CCLIIII
Judas ⁊ vxor eius sue tres habuit filios ber. onam ⁊ sela XXVII
Judas ꝙ ⁊ thade⁹ apostolus CVII
Judas ex thamar nuru ⁊ cōcubina pepit phares ⁊ zaram XXVI
Judas vel iohade fuit summ⁹ sacerdos LXV
Judas machabeus vir fortissimus et bellicosus LXXXI
Judei qñ romanis penitus fuerunt subiecti folio LXXXVII ⁊ LXXXVIII
Judices pp̄li israhel qui fuerūt XXX
Judiciū salomonis vide XLVII
Juda qñ icepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnū ⁊ sacerdotium qñ sit destructum XCX
Judee ꝓcuratores qui fuere XCV
Judeorum regnū erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Judeor⁹ secte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulsi CCVII
Judi venerabile sacr̄m in oppido deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbusti sunt q⁹ fontes xp̄ianor⁹ intoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt p̄ p̄ragēses occisi ⁊ spoliati. vide folio CCXXXV
Judei cremati sunt iussu alberti austrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine symonem necarunt CCLIIII
Judei illis temporib⁹ sacr̄m eucharistie p̄forarunt ad sanguinis effusionē CCLVII
Judei in nurmberg ⁊ alijs locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus transfodit ymaginē xp̄i vsq; ad sanguinis effusionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaismū reuersus dānatus est ad ignem CCXLIIII
Judith mulier sancta ⁊ vidua LXIX
Judeus transfixit ymaginem crucifixi vsq; ad sanguinis effusionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII ⁊ LXV
Julianus dictus imperator CCXV
Julianus vir xp̄ianissimus CXXVII
Julianus galli cesaris germanus imperator ⁊ apposta CXXXII
Julianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei christiane magnus amator folio CCXLVIII
Juliana virgo preclarissima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius senator xp̄ianus fact⁹ ē CXVI
Juli⁹ frontinus vir scientissim⁹ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinarum folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Justinus philosophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno saturni ⁊ opis filia ac iouis soror vide folio XXXV
Jupiter dedit athicis primo legem. vide folio XXIIII ⁊ XXVIII
Justin⁹ iunior vel minor impator CXLVII
Justinianus secund⁹ siue iunior imperator cōstantini quarti filius CLVIII
Justin⁹ senior ip̄ator ⁊ fidei amator CXLIII
Justinianus romanorum principū maxim⁹ imperator CXLV
Juo canonū doctor fuit CXCIII
Juuencus hispanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta satiricus CX
Juris ciuilis doctor fuit azo CCVI
Karoli magni sedes fuit in aquisgrano XCI Et plura de ip̄o require supra littera C.
karolus magnus coegit ratisponam folio XCVIII
katherina virgo p̄clarissima CXXVIII
kilianus ep̄us in francia orientali CLIX
katheria ꝺ senis ꝟgo sc̄tissima CCXXXIII
Labrū vel labiū eneū quō fuit formatū XXXIII
Lac de celo ⁊ sanguis ꝺ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes siue spartani vñ habuer̄t ortū LIIII
Lactantius arnobij discipulus CXXVIII
Ladislaus hungarorū rex CXXVIII
Ladislaus apulie ⁊ hungarie rex CCXXXV
Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac austrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ ⁊ cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matusalē qñ sit nat⁹ X
Lamen aureū est inuentum illis tp̄ibus in quo in quo scriptū erat ib̄s nascet ⁊c̄. CLXVI
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus papa CXLVIII
Lamptus ep̄s traiectensis eccie CLVIII
Lana cecidit de nubibus his temporibus vide folio CXXXIII

Lancea sacra ⁊ clauus dñi qñ fuerũt translata. ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini est illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximus CLXXXIX
Lanificiũ minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde sũt grauissima bella secuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubib⁹ LXV
Lapidem portauit in ore agathon abbas p annos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monasteriũ sancti Gabrielis qui ⁊ signa fecit CCXII
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator consul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hostes formidabant ꝓpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hispanus martir ⁊ sixti pontificis discipulus CXXI
Laurentius vallensis philosophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene germanꝰ vide folio CVII
LEander tolletanus episcopus vir sanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens atthicis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phoroneꝰ filiꝰ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo ysis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenien̄sibus solon philosophꝰ folio LIX
Legẽ instituit zaleucus quã ipse seruauit LX
Legum primus glosator fuit accursius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo primꝰ papa natione tuscꝰ CXXXVI
Leo impator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus CLVI
Leo papa tercius vir doctissimꝰ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria est incognita. folio CLXXIII
Leo papa sextus patria romanꝰ CLXXV
Leo papa septimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronensis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti constantini filius vide folio CLXIIII
Leonbardꝰ vir sctissimꝰ natõe gallꝰ CXLVI
Leonbardꝰ aretinꝰ pbs ⁊ orator maximus folio CCXLI
Leonbardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonbardus veytino ordinis predicatorũ professor CCXLIX
Leodegarius epũs sanctus CLIIII
Leodium galliaꝝ ciuitas est illis temporibus euersa CCLIII
Leoncius patricius impator CLVIII
Leo tercius impator CLXI
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouem folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus instituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus instituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit primꝰ põtifex XXV
LIbertatem sacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberiꝰ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander sextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illꝰ tpibꝰ sunt cremati XCII
Licinius impator vir pessimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydiꝰ filiꝰ messaraim a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppls venit a lydio XIIII
Liguaꝝ cõfusio fuit tpe phale filij heber XVI
Liguaꝝ numerus fuit ꝑm numerum generationum ꝙꝰ auctus sit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c
Linea summorum pontificum israbel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c
Linea regum assiriorum XVII XXV XXVIII LIII LV ⁊c.
Linea regũ sichimoꝝ XXVI
Linea regũ egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ israbel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ israbel XLVIII Finis LV
Linea regũ sirie L ⁊c Finis LXXXVII
Linea regũ romanoꝝ LVI ⁊c LXV
Linea consulũ romonoꝝ LXIX
Linea cesarum XCVI CIII ⁊c
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Linꝰ papa scõs successor. S. petri CV
Liptzẽsis vniuersitas cepit inicium a pragensi folio CCXXXVIII
Lyrã septicordẽ mercurius repert XXVIII
Liricos versus docuit sapho poetissa vide folio LXI ⁊ LXXI
Lraꝝvsuꝫ rex fenix i tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmẽtis filia euandrij inuenit XXXIIII
Lituania regio ⁊ principes eius cõditio describitur a populi mores CCLXXX
Liuonia puincia vbi sit sita CCLXXX
LOcuste habẽtes sex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis temporibꝰ CLXX
Locuste permulte fructus terre ⁊ arbores deuastabant CCXXX

Locuste hoc anno p̄ italiā vagate mātuanis in/ tulerunt maximū damnū CCLV
Logicā primū inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originē ⁊ qñ ab stulerunt regnum italicum de constantinopo litano iugo CXLVII
Longobardorū rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide fo/ lio CXLXII
Longobardi post mortē alboini fuerūt sub du cibus CXLIX
Longobardos expulit mauricij imperator ab italia CXLIX
Longobardi post duces suos regem sibi statue runt Flauiū CXLIX
Lōgobardoz vltim⁹ rex fuit desideri⁹ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios scilicz mo ab ⁊ amon XXI
Loth inebriat⁹ cognouit filias suas XXI
Lothria regio que sit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius impera tor CLXX
Lotharius secundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux saxonie imperator romonoruz folio CXCIX
Lotharingia habet nomē ab imperatore lotha rio CLXX
Lotharingiā diuisit lodouic⁹ īpator CLXXI
Lotharingie p̄ncepſ fuit scūs bipt⁹ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio. folio CLXXXII
Lucas euāgelista xp̄i discipulus CVIII
Lucan⁹ senece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiri⁹ bellator clarissim⁹ LXXIX
Lucius scipio cōsul roman⁹ LXXXI
Lucius metellus consul roman⁹ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator fo- lio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianissimus vide fo lio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione sicula vide fo/ lio CXXV
Lucianus iherosolomitanus presbiter vide fo lio CXXXVI
Luci⁹ scōs papa p̄ria bononiēsis CC
Lucius terci⁹ papa natione tuscus CCIIII
Lues magna fuit que deuastauit multas proui cias post ecclesie psecutionem CXIII
Lucrecia mortua est propter absentiam aman- tis sui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide fo lio CXXI
Lucrecia claruit bis temopribus LXV
Ludum scocorum inuenit xerses philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide fo lio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator post carolū ma gnum CLXIX
Ludouicus secundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoz CLXXXI
Ludouicus epūs tholosanus ordinis minoruz vir sanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir sanctus. vide fo- lio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator preli um gessit cum friderico pro imperio ⁊ supe- rauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCLI
Ludolphus alemanus carthusiensis vir sanct⁹ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoz rex CLXII
Lune tres apparuerunt bis temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus epūs constantinopolitanus fo- lio CXXXII
Macedonia vbi sit sita fo/ lio CCLVIII
Macharij duo in syria bti anthonij discipli ⁊ heremi te CXXXIII
Machomet⁹ hō pniciosissimus deos gentiliuz adorauit CLI
Magūtia metropolitana vrbs germanie a ma/ gutino traiano habuit initiū XXXIX
Madeburga citas vñ hēat nomē CLXXIX
Magūtinos debellauit arnolph⁹ imperator fo- lio CLXXIII
Magūtinus epūs quare habeat rotam pro| ar- mis CLXXXVII
Magnesie ⁊ de thessalie regiōib⁹ CCLXXV
Magn⁹ primus fuit zoroastes XXII
Malatestaz familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedā fuit per diabolum in morte ar repta CLXXXIX
Malachias epūs vir sanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel fili⁹ caynan qñ sit nat⁹ X
Malachias p̄pha angel⁹ dicit LXIIII
Maledixit ds hpenti ⁊ p̄mis pntib⁹ VII
Malū sepe nō remanet etiā in hoc seculo inultū vide in rege amulio LIII
Mamertus vienensis epūs CXL
Māfredus rex sicilie CCXIII
Manes q̄dā hereti⁹ gēte persa CXXII
Manulas rex assirioz fuit XXV
Manaben rex israhel malū fec̄ coram dño LIII
Manli⁹ torquat⁹ cōsul roman⁹ LXIX
Mapheus vegius vir doctissimus. vide fo- lio CCXLIIII
Mare diuersa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius consules vide fo- lio LXIX
Marc⁹ tuli⁹ cicero cōsul roman⁹ LXXXIX
Marcus pcurator Jude XCV

Marcus euãgelista genere leuiticus ⁊ sacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ⁊ marcellian⁹ germani ⁊ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator homo perpessimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corp⁹ quomodo sit advenetos trãslatus ⁊ ei⁹ eccia ꝑstructa XLIIII ⁊ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hispania patriã habet CX
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus Friderico burgrauio nurmbergensi dono dedit CCXXXIX
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ⁊ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio estensis fuit borsius ⁊ dux ferrariensis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gess sit cum nurmbergeusibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marsilius carrarien sium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit ⁊ leprosa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ⁊ matre anna nascitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix dein sancta vocata CXXXIII
Maria magdalena insignissima christi apostola CVIII
Martirium sustinuerunt plures homines sub domiciano CXI
Martina virgo romana et sctissima CXVIII
Martirum plurimorum noia qui passi sunt ill⁹ persecutionibus CXIX
Martinus epũs thuronensis CXXXIIII
Martinus prim⁹ papa ꝑria tudertin⁹ CLIII
Martinus secundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martin⁹. iij. papa ꝑria roman⁹ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Marsilius ficinus florentinus vir excellentissimi ingenũ CCLVI
Martirilogiũ quis cõscripsit vide CLXVI
Martin⁹ scotus cisterciensis frater CCXIIII
Masilia ciuitas a q̃ fuerit cõstructa LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Mathe⁹ siluatic⁹ medic⁹ doct⁹ CCXXIIII
Matheus apls a thelonio vocat⁹ CVII
Matheol⁹ perusinus medicus recommendat⁹. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozobus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ⁊ LIII
Mathias apls natiõe bethlamites CVII
Mrimonia ꝓtrahere docuit iupiter atticos. vide folio XXIIII
Mathildis comitissa femia illustris CXIX
Mathusalẽ fuit fili⁹ enoch ⁊ qñ sit natus X
Maurici⁹ ex thebea pumicerius CXXIIII
Maurici⁹ impator tiberij gener CXLIX
Maurici⁹ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maur⁹ monach⁹ bti bñdicti discipls CXLVI
Maumetus turchor dux vnde duxit originez. et quõ sit mortuus CLVI
Maximilian⁹ eps ⁊ martir CXXVI
Maximilian. austrie dux friderici impator tercij filius elect⁹ ẽ romanor rex CCLVIII
Maxim⁹ ⁊ claudi⁹ viri clarissimi CXXIIII
Maximin⁹ impator vir magn⁹ CXIX
Maxẽci⁹ ipator ꝑsecutor xpianor CXXVII
Et fuit magus maximus
Medicinã ꝓmo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ⁊ Anaximenes LXVIII
Medicinã lõge ꝓditã yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medic⁹ optim⁹ fuit erasistrat⁹ LXXXII
Medic⁹ pmaxim⁹ fuit vgili⁹ maro XCII
Medic⁹ fuit adrianus impator CXII
Medicus doctissimus fuit galienus ⁊ quõ cõmedit vide CXIII
Medic⁹ maxi⁹ fuit alexãd⁹ lithos CXXXVI
Medic⁹ rasis ⁊ ysaac CXCII ⁊ XCIII
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanensium primus dux fuit iohãnes galeacius CCXXXV
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCXLVIII
Medor regnũ qñ defec LXIII ⁊ LXVIII
Mediolanũ ciuitat a q̃ fuerit ꝓdita LXXII
Medicus fuit diascorides CVII
Melcha filia arã fuit vxor nachor XXI

Melchisedech condidit post diluuiū ir̄m. XV
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panez
t vinum XXI
Mellis vsuz colligendi inuenit abderas rex cre
te XXXIIII
Melissus phūs parmenidis auditoz LXXII
Melico sardensis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Meniacus ethruscus vir celeberrimus vide fo
lio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Mensa moysi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arcuz teo interpres
claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates insignis. vide fo-
lio CXXXVIII
Mesfaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egyp⁄
tij. t habuit q̄nq̄ filios XIIII t XV
Mesrain tercius filius chami ꝓtulit ex se natio
nes septem XIIII
Mesraym quartus filius aram a quo meones
vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius episcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide fo
lio CLXXIII
Michael constantinopolitanus imperatorvide
folio CLXVI
Michael de cesena ordinis minorum minister
vide CCXXVII
Micheas prophęta arguit achab. XLIX
Micheas sextus ꝓpheta de duodecim prophe
tis LIII
Miliaria quot sunt a terra vsq̄ ad lunam t a lu
na usq̄ ad mercurium tc̄. vide folio VI
Milites templarios statuit extinguere philip⁄
pus rex CCXVIII
Minerua mulier famosissima creditur a grecis
ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome causidicus CXVII
Miracula plura facta sunt illis temporibus vi
de folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta sunt annis ill' CCVIII t IX
Miracula plura illuxerunt pluribus tempori-
bus CCLVII
Missam vnam dicere in die statuit papa alexan
der primus CXI
Missas tres in natali dñi dicendum statuit pa-
pa thelesphorus CXI
Missam primo instituit iacobus frater domini
vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit lin-
guis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyses fuit natus illis temporibus vidę
folio XXVIII
Moyses summus ꝓphetaꝝ cui dñs in igne ap
paruit claruit istis temporib⁹ XXIX
Moyses frater aaron duxit filios israhel ꝑ ma
rebrum t dedit illis legem XXX
Monstruosi homines quando sint facti vide fo
lio XI t XII
Manasses filius ezechie rex fuit iuda t malus
ꝫ tñ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide fo-
lio LXXXIIII
Montan⁹ fuit maximus heretꝛicus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de
ipa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens impera
toz CXXXII
Monica fuit mater beati Augustini. vide fo-
lio CXXXVI
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide fo
lio CXXXVI
Monach⁹ fuit adeodat⁹ añ pōtificatū CLIII
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et
dalmacie CLXXI
Monasterium gigniacum t cluniacum vide fo
lio CLXXIII
Monstrū apparuit in vasconia CLXXXII
Monasterium fontis salutis quis primo insti⁄
tuerit vide CXCVIII
Monstrum fuit enixum in sweuia tpibus istis
vide CCXVII
Monstruz fuit exortum ex consobrina martini
pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis
locis et plures oppresserunt homines. vide
folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qñ cepit ītitū CCXXV
Monasteria plura sunt reformata temporibus
istis CCXXXIX
Monstrum satis horrenduz nascebatur hac tē
pestate CCLV
Morti se tradidit codrus rex vt populū suū li-
beraret XLIIII
Mortuus est p̄ gaudio sophocles LXXII
Morauia prouincia describit CCLXXIX
Mors ē certissima ex multi causis CCLXIII
Mosodch sextus filius iaphet a quo capado-
ces XVI
Moth iudex populi israhel vtraq̄ manu vte-
batur ꝑ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum.
vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes t non co-
lebant matrimonia XXIIII
Mulieres spartane magis laborant palestris
q̄ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres scitice ferocissime sunt t dira gessere
bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt
ad sagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit om̄e semen
regium LII
Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et
quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt hōnoꝛes. vide
folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt
vide LXXVI
Mulieres sese t res suas igni tradiderunt vidę
folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet velata templū statuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus t totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōsiderat scōm diuersos diuersimode folio I
Mundus est quadruplex I
Mundus non est ꝑpetuus sed transibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt episcopum maguntinus folio CCLXXXII
Musicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Musicus fuit t gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Iason in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naasim rex sirie vastauit iudam L
Naaman princeps militie regis syrie leprosus mittitur ad regem tc LII
Naboth israbelites ꝓter vineam quā habuit achab ꝓcurauit illi mortem L
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonozor filius fuit nabuchodonozor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruth XXI
Nadab rex israbel fecit malū sicut t pater eius ieroboam XLVIII
Narcissus iherosolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narses enuchus iustiniani CXLV
Nascitur dñs noster ihesus xps vide quo anno tc. folio XCV
Natus quomodo sit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum septimus est prophetā de duodecim ꝓphetis LIII
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis persarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas t primus tirannꝰ folio XIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII t XVIII
Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus sextꝰ ro. impator CIII
Nere⁹ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanoꝝ impator CIX
Nestor hereſiarcha eps cōstātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum heresis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis t romanus presbiter passi sunt folio CVIII
Nicolaus epūs ciuis patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa secundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iurisconsultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus sagundinus epūs vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaꝝ sci augustini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco t familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardialis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclasshausen in oppido francie orietalis quidam seductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iussu imperatoris Friderici tercij diuersis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Ninive ciuitatem edificauit assur XV
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem ninive. vide folio XVII t XX
Ninia fuit quartus rex assiriorum XXV
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit instita t quare XX
Nobiles. imperatores. reges t principes qua re sunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicit inuenisse agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monstruosorum que sint.

folio XI ⁊ XII
Nomina prouinciarum partis Asie. vide fo/
lio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore
sergij pape secundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus
noricus vide folio XCVII C CLII
CCLXXXVI
et
Norica superior nunc austria est CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus
vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Norwegia regio describitur CCLXXXII
Nubes densissime apparuerunt inter florē
tiam ⁊ senam que homines ⁊ iumenta ra
puerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eie
ctus LIII
Nuptias christianorum publice fieri hormista
papa instituit CXLII
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide fo
lio C
Nurmbergam vrbem expugnauit heinric⁹ qn/
tus CXCVII
Oeth fuit de tribu iuda fo
lio XLII
Ochosias rex israbel mi-
sit ad Beelzebub deum ac
caron ad consulendum fo-
lio XLIX
Ochosias filius regis io-
ram octauus regum iuda
malum fecit coram domino LII
Occisi sunt vna die de iuda centū viginti milia
et ducenta milia puerorum LV
Occisus est a filijs suis rex sennacherib vide fo
lio LV
Oculorum priuationem ꝑpter adulterium za/
leucius statuit LX
Oculos sibiꝑi eripuit democritus vt liberius
vacaret philosophie LXX
Occidit seipsum empedocles quia animam cre
didit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex persarum erat vide fo
lio LXXII
Octauianus augustus patre octauiano senato
re genitus XCIII
Occidit seipsam sophonia propter seruandam
castitatem CXXVIII
Odoacer ⁊ theodricus reges magna habu
erunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacensium vide fo
lio CLXXV
Odilo abbas cluniacensis CLXXXI
Odo episcopus cantbuariensis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in fo-
lio. CCXI ⁊ XIIII
Odericus vir sanctus de ordine minorum fo-
lio CCXXVIII
Olei vsum Minerua primo inuenit vide fo
lio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit instituta. et a
quibus. ⁊ quid significet LIIII
Olda prophetissa prophetauit emersionē ihe/
rusalem ⁊ captiuitatem populi. vide fo-
lio LV
Olimpias fuit mater alexandri ⁊ occisa vide fo
lio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide fo-
lio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrum iunxit fo/
lio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide fo/
lio LXXV
Onyas filius symonis summus pontifex vide
folio LXXVII
nias fuit summus pontifex LXXIX
Onias pius summus pontifex fuit. vide fo/
lio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII
V
et
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in sueuia superiori facta sunt
ciuitates CXVII
Orbis ver circulus terre quis sit vide fo-
lio XII ⁊ XIII
Oratio ezechie ⁊ ysaie quid effecerit. vide fo-
lio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide fo
lio CXVI
Origenes presbiter ecclesie alexandrine omni
um theologorum sui temporis princeps fo-
lio CXVII
Ordines per interualla conferendos ⁊ quibus
conferri possint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide fo-
lio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide fo
lio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes
membro statuit papa Anastasius. vide fo-
lio CXXXIII
Orosius fuit discipulus Augustini. vide fo-
lio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide
folio CXLIIII
Ordo vallis vmbrose quando ⁊ per quem fu-
erit institutus CXC
Ordo grandimōtensis hic habuit initium fo-
lio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vi/
de folio CXCIII
Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initi/
um CXCIIII
Ordo cistertiensis hic habuit principium vide
folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initi-
um CXCVII
Ordo heremitarum sancti augustini hic ince-
pit CCIII
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium vide
folio CCV
Ordo predicatorum ⁊ minorum illis tempori
bus instituitur CCIX
Ordo cluniacensium quando incepit. vide fo/
lio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporib⁹

habuit ortum CCX
Oratio sub his verbis. Dulce nomen domini nostri Jhesu christi tc. cuius sit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca sunt per soldanus oppressa folio CCXIX
Ordo celestinorum hic sumpsit initium vide folio CCXIX
Ordo seruorum sumpsit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum est illis temporibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum ihesu christi hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jnciesuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium sub titulo beati Augustini hic inceptus est CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium ⁊ congregatio sancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
Oby sacerdos fuit de semine Aaron. vide folio XXXVII
Ossa Joseph ex egypto in iudeam per hebreos sunt translata XXVII
Osee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Osias filius amasie regis fuit duodicimus regum iuda LV
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Ossa helizei sunt translata in alexandriam vide folio CXLI
Oswaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
Othoniel iudex populi israhel redarguit populum super mala sua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Ottilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir sanctus CLXII
Otto dux saxonum recusabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto secundus primi ottonis filiꝰ imperator. folio CLXXXI
Otto tercius secundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto episcopus bambergensis fuit ⁊ sueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux saxonie erat. folio CCVII
Ottbomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit vltimus rex israhel. ⁊ translatus est israhel in assirios LIII
Pacem dari populo leo secundus papa statuit vide folio CLVI
Pacificati sunt lodouicus impator ⁊ andalusius dux beneuentanus CLXXI
Paduam vrbem ecellinꝰ valde oppressit. vide folio CCXIII
Palestini vnde sunt exorti XIIII
Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redimere statuit papa leo secundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus presbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ semina terre cōmittere docuit ⁊ ysis egyptios XXIX
Panecius philozophꝰ claruit illis temporibꝰ. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illustris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Homer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias theropolitanus episcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo statuerit constantinus CLVI
Pape siue pontifices romani illis temporibus a vestigijs sancti petri maxime discesserant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit translata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens episcopus bamber gensis vide folio CLXXXVIII ⁊ LXXXIX
Papa eligebatur episcopus eystetensis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartū imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradisus quatuor habet flumina VII
Paradisus in quo loco sit ⁊ quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Parisius regia ⁊ inclita vrbs post Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paschalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paschalis secundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum solum habere in baptismo statuit papa higinus CXI
Patricius episcopus insulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eaz folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit ī manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit aristides philosophus vt sumptu suo ad sepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apostoli vita ⁊ conuersio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus samosatenus episcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiorez thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi discipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philosophorum princeps CCXXXVII
Paulus secundus papa patria venetus. vide folio CCL
Pecunias erogauit alijs imperator Sigismundus CCXL
Pediculi vermes corroserunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ pessimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius secundus papa patria romanus folio CXLVI
Perusia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philosophus septimus de septem sapientibus LIX
Persarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Persarum regio vbi sit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Persis secundus fuit octauus rex persarum folio LXXII
Permenides fugit hominum consortia vide folio LXXII
Persecutio prima christianorum quando incepit CIIII
Persius flaccus aulus CV
Persecutio secunda christianorum fuit. vide folio CVIII
Persecutio tercia christifidelium habuit initiuz folio CX
Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci. folio CXII
Persecutio christianorum quīta iussu seueri imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines sancte CXVI
Persecutio ecclesie sexta post neronē mouit imperator maximinus CXIX
Persecutio ecclesie septima post neronem fuit. folio CXX
Persecutio xp̄ianorum octaua fuit iussu valerij vide CXXI
Persecutio christianorum nona iussu aureliani vide CXXII
Persecutio in christianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concursus fuit illis temporibus in niclasshausen CCLV
Pestis pmaxima fuit istis temporibus vide folio CXXI
Pestilentia magna agebat ⁊ istis temporibus vide CL
Pestis permaxima istis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Pestis fuit ⁊ alijs temporibus CCXXX
Pestis ingens orta fuit temporibus istis vide folio CCXLVIII
Pestis alia fuit ex solis eclipsi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apostolorum princeps. vide CII
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus folio CIII
Petronella virgo filia petri apostoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonsus vir sanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parisiensis episcopus folio CCI
Petrus comestor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorum folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano consiliarius, medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditissimus vide in folio CCXLIII
Phaleg filius heber eius tempore orta fuit confusio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iussit pueros sb mergi vide folio XXVII
Pharao hophoris rex egypti contradixit moysi postea fuit in mari submersus, vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē israbel percussit phacee ⁊ regnauit post eum LIII
Phacee regem israbel percussit ozee ⁊ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyranus ⁊ ozator floruit illis temporibus LVI
Phariseorum secta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit septimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris samuelis vide XLI
Pherecides philozophus scripsit de natura et dijs LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIIII
Philistijm fuere a tusim filio messaraym. vide folio XIIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnū ex filijs israbel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phisicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees sacerdos populi israbel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus ⁊ a petro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus folio CV
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iherusalez impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges instituit. folio XXIX
Phrisia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses XIIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram LV
Pjcus saturni filius primus rex laurentus fuit ⁊ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeusis heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide lio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Pistori seruiuit planto LXXXIIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio LIX
Pitagoras philozophus fuit ⁊ musicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in folio CCL
Plato philozoph⁹ clarissim⁹ floruit istis temporibus LXXIII
Platina bistoricus abbreuiator apostolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius secundus nouocomensis philozoph⁹ ozator ⁊ bistoricus CXI
Plotinus philozophus platonis discipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et bistoricus eloquentissimus CXI
Pluuia raro babetur in Egypto. vide in folio XVIII
Pogius Florentinus ozator facundissim⁹ claruit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Jnde Caath ⁊c. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in israbel fuerunt tanē reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electus vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam emixa est caput hominis babens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que sit ⁊ qui principes illius vide CCXC
Porphirius athenien'sis philozophus vide in folio CXVIII
Postumus consul fuit romanus. vide in folio LXIX
Possidonius philozophus stoicus vide in folio LXXXII
Praxedis virgo sanctissima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit initium CCXXIX
Praga olim erat subiecta episcopo magūtino vide CCXXIX
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia ⁊ cerimonialia XXX
Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape primi CXVI
Prelatus aput indos communiter dicitur presbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religiosi vide folio CXXVI
Priscianus grammaticus eruditissimus vide i folio CXLIII
Principes quando possint facilius saluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que sint XIIII
Prpuincie europe que sint XIIII
Prouincie asie que sint XIII
Prouincie gentium habent suavocabula ex filijs noe XIIII ⁊ XV
Prometherus vir accutissimi ingenij formauit simulachra hominum de terra quasi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Mathan ⁊ asaph tempore dauid XLVII
Propheta semeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt isti tres Hieu Eliezer ⁊ Ozi el cum Asaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit asa regem iudeorū vide XLIX
Prochas siluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta sunt anteq̄ fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in christi natiuitate multa sunt visa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Processus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conspicu⁹ vide CXXIII
Proba mulier adelphi consulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporib⁹ futura mala significantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Item ⁊ alia prodigia temporibus istis vide folio CLXXXVI
Prodigia similiter claruerunt istis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes sepe sunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir christianus. vide in folio CXXXIIII
Prussia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Prussia prouincia describitur CCLXXXI
Psalmos alternis vicibus decantandos papa damasus statuit CXXXI
Ptolomeus lagi fuit filius ⁊ post alexādrū magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes phiston siue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philozophus ⁊ insignis astrologus vide in folio CXIIII
Pugna est commissa in ecclesia maguntina vide in folio CLXXXIX
Pulmonaria primo inuenit sardanapallus rex assiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus est vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum suis patribus per romanos ad consilium senatus LXXVI
Quadrigam inuenit prim⁹ in grecia erictbonius athenien'sium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenien'sius episcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Questiones a nautis factam homerus non potuit exponere XLIII
Quintus turcius claruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius consul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor ⁊ philozophus celeberrimus vide CVI
Quirinus episcopus vir sanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus episcopus iherosolimitan⁹ vir sanctus CXXXII
Abanus monachus nationе germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban vxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius episcopus veronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragusar rex babilonie LXV
Raphabel fulgosius iurisconsultus excellentissimus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorum vide CCXI
Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI
Rasis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratispona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Jsaac XX
Rechab de Jetro cognato moysi descendit ⁊ fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIIII
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scitharum. masitagetarum. sichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum schitarum in regione septentrionali sumpsit initium XVIII
Regnum assirior qñ sumpsit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum siciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno siciomorum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initiuz. vide XXIIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum siue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthior hic cepit initiū XL
Regnum sichimorum cessauit tempore heli sacerdotis XLII
Regnum athenien sium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba prophetissa venit audire sapientiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo ei⁹ rege quarto XXIX
Reges israbel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur siluij XLIX
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israbel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum est vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum israbel valde fuit contritum sed p Jeroboam restitutum LII
Regnum israbel fuit istis temporibus sine rege vide LIII
Regnum israbel post ozee regem translatum ē in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit tempor⁹ istis. et quis fuerit primus rex. qnti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principiuz et ad que regna sit translatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. qnti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum israbel cessauit illis temporibus. vide folio LV
Reguum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII
et LXVIII
Regnuz persarum quando incepit LXVIII
Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges sirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum sirie cessauit illis temporibus similiter ⁊ asie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ sacerdotium iudeorum quando sit

destructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Regnum italicum a constantinopolitano iugo per longobardos est ablatum CXLVII
Et in eodem constituti sunt magistratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerāt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Justinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare sint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide ī folio CCVII
Regni Carrarien sium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religiosa stirps cepit initium istis temporib⁹ a rechab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus ⁊ Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus ⁊ Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius episcopus ramensis CXL
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in folio CLXXIII
Rhenenses germanie superioris populi sunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorum pontificum per successores incepit tempore Steffani sexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt destructa templa. vide in folio XVI
Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus scitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. ⁊ quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimusseptimus ⁊ vltimus Atheniensium fuit Codrus XXVII ⁊ XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euristeus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Astamus XLIII
Rex in rsrahel secundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI ⁊ XLVII
Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus posuit presidium albanorum vbi nunc roma est LIII
Rex romanorum secundus fuit Numapompilius. vide ⁊ reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex persarum vltimus fuit darius filius Arsami LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius vir sanctus CXV
Rex Gothorum radagasus italiam ferro ⁊ flāma vastabat ⁊ tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Genfericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuastauit regiones. dicebatq; se dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus ostrogothorum fuit Totila ⁊ tādem in regem Gothorum constitutus. vide in folio CXLV
Rex visigothorum hermigildis fuit occisus propter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretensis fuit saturnus pater Jouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide ī folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouic⁹ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus theroſolime fuit Gotfredus. Et qui post eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII ⁊c.
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex sicilie fuit Manfretus CCXIII
Item ⁊ Carolus CCXV ⁊ XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Frisonum erat CLXII
Richardus de sancto victore vir sanctus vide ī folio CC
Richardus imperator a quibusdaz electus nō tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere papblagones XVI

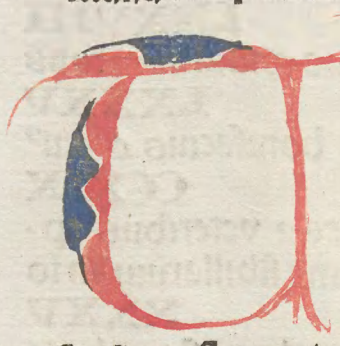
Rísit zozoastes philozophus die sue natiuitatis XXII
Roboam habuit vxores.xviij.cõcubinas.xxx filios.xxviij.ᵹ filias.xl.fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir sanctus CXCV
Robertus rex sicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem suum in regnum instituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minozum professoz vide CCLII
Rochus natione narbonensis christi confessor vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu suo petijt sed visionis miraculo est repulsus vide in folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in folio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide CLXVII
Roma est condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitatẽ condiderit XXXIIII
Roma a quibus sit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide in folio LVI
Romani consules quando inceperunt ᵹ quare fuere ᵹ que illozum nomina LXIX et LXXVI
Romani nouam instituerunt dignitatem dictatoz appellatam LXIX Et nomina ipsozum dictatozum LXXVI
Romani post consules elegerunt decemviros qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt sibi leges.xij.tabularum vide LXX Fecerunt ᵹ sibi tribunos ᵹ ediles ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio deinde augusti ab augusto XCIII
Romanus miles ᵹ martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni constantini CXXIX Deinde regebatur sub vno augusto ᵹ tribus cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vide sub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs istis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in folio CLXXII
Romam valde oppressit otto primus vt modium furfuris triginta aureis venundabatur. vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuoz gradꝰ maiozuꝫ suozum.rex.dictatoz.imperatoz ᵹc. vide folio LXXXV
Romam ductus est in asino cum magno scandalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorẽ ad aliquot tempus ex electozum discordia vide folio CCXII et XIIII
Rotharis rex longobardozum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgũdie ᵹ francozum rex CLXXVII
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forchẽ vide CXCII
Rudolphus romanozum imperatoz electus vide folio CCXVI
Rudolphus imperatoz plures dedit libertati. vide CCXVII
Ruffus miles clarissimus CXXVI
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in folio CXXXVI
Rupertus episcopus ex regia stirpe Francorũ ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperatoz electus vide in folio CCXXXVI
Russia prouincia ᵹ eius conditio describitur. vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Abatha filius chus a quo sabatheni XIIII
Sabaa filiꝰ regma a quo arabes XIIII
Saba filius Chus a quo sabei XIIII
Saba regina venit audire sapientiam Salomonis vide in folio XLVI
Sabaudia regio vbi sit ᵹ quis gentis illius primus dux CCLXXXVII
Sanaudie principes dicebantur comites. sed cesar Sigismundus fecit illos duces vide in folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in folio LXV
Sabina illustrissima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in folio CXXI
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vide in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vide in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus descendit a leui vide in folio XXV
Sacerdotium quando fuerit translatum a filijs eleazar Heli primus de filijs Ithamar arripuit XL et XLI
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Ozias ᵹ adolere voluit incensum LV
Saccum habuit ad panes Diogenes. vide in folio LXXIIII
Sacramento eukaristie quidaz non fecerunt reuerentia m ideo perierunt in ponte. vide folio CCXVII
Sadoch de linea xpi erat LXV
Saducei qui dicebantꝫ XCVI
Saffeus decimusnonus rex assiriozum vide in folio XXVIII
Sanguis christi effluxit ex quadaz christi ymagine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus folio CLXXI ᵹ LXXXII
Sanguinis fons effluxit Genue futuraz significans calamitatem CLXXVI
Sãguis pluit e celo illis tpibus CXCVIII
Sali q̃ ẽ caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vi de folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Berſabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanaſar rex aſſiriorum trãſtulit iſrabel in aſſirios LV
Salon philozophus ſecundus de ſeptem ſapientibus dedit legem athenienſibus LIX
Salathiel fuit filius ieconie LXIIII
Saluſtius romanus hiſtoricus ⁊ philozophus vide XCII
Saluator cum ſuis diſcipulis flozuit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando ſit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ẽ helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compoſuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere ſirie. vide de folio XIIII
Sampſon fuit vltimus rex in iſrabel XLI
Et quid mali philiſteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos ſacerdos ⁊ propheta domini. iudex ſuper iſrabel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampſon epiſcopꝰ dolenſis claruit ſanctitate vide CXLVIII
Sanctus. ſanctus quis dicere ſtatuit in miſſa. vide CXLI
Sãgar iudex populi iſrabel plures occidit philiſteos vomere XXX
Sapho poetiſſa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab aſtanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar iude. vide in folio XXI
Sardinia inſula que ſit XXXVIII
Sardanapallus rex aſſiriorum totus fuit lubricus habitu femineo induꝯ LV
Sarracenos Conſtantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus iſtis vaſtarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obſidione preſſam ceperũt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Ereteuſis tempore yſaac regnauit XXXV
Saturninus preſbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infeſtus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie deſcribitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amicitiam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicũ belluꝫ illis temporibus eſt commiſſum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidez duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligeroꝝ dominꝫ principiũ CCXXIII
Sciſma primũ romane eccleſie fuit CXVIII
Sciſma ſecundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauiſſimũ CXXXI
Sciſma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Sciſma quintũ fuit tempore ſimachi CXLII
Sciſma decimum ⁊ vndecimum fuſtulit Otto primus CLXXIX
Sciſma vigeſimumprimũ fuit ſuper pauperte eccleſie CCXXVI
Sciſma vigeſimumſecundum ⁊ omnium peſſimum fuit CCXXXII
Sciſma illud durauit ad. xxiij. annos. an ſcilicz papa eſſet ſupra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterus ſcipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affricanꝰ vir ꝑclarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui ſumpſerunt originẽ ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schleſia prouincia deſcribitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt haſtas. vide folio LVI
Scolaſtica germana ſancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor ſubtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas artium liberalium in praga erexit Karolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̃ ſit vide CCLXXXIX
Scotia inſula que ſit XLVI
Sebaldus confeſſor digniſſimus. vide in folio CLXII
Secundus athenienſis philozophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit ſe imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus eſt rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Joſie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iheruſalem LX
Sella fuit ſecunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit iſrabel ⁊ ſtatim occiſus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
Sem primus filius noe quinq; protulit filios e quibus quinq; prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina assiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus vide LV
Senatores romulus instituit LVI
Sena vbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca stoicus philosophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem sapientes qui sint ⁊ quid docuerant. vide LIX ⁊ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter incestum. Similiter ⁊ Capronia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis. vide CCXII
Sequentiam sanctispiritus assit nobis gratia ⁊c. Robert⁹ rex ꝓposuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum siue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occisus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in folio CXII
Sergius ⁊ Bachus viri nobilissimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione syrus CLVII
Sergius secundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ⁊ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus episcopus Treuerensis. vide in folio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de incestu conuicta ⁊ est viua sepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus consul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretaliu; bonifacius octau⁹ fieri statuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ⁊ nomina sibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus istis religiosis vestibus induta LVI
Sibilla helespontina claruit istis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla tunica veste celestina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit XCIII
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manifretus CCIII
Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus visa sunt. vide in folio CXLVI ⁊ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus istis folio CLVII
Sigismundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII ⁊ LXV
Silnius posthumus enee filius rex italie in silua fuit nutritus XLIX
Silphon megarensis philosophus vide in folio LXXXII
Silla patricius consul romanus vir facundus et plurimum astutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Siluester papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Siluester secundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Siluester tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quasi viua formauit de terra promitheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit istis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye summus fuit pontifex folio LXXVII
Symon summus erat pontifex LXXIX
Symon matbathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de cassia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. folio CII
Symon apostolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in missa decātari statuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et senator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiū LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Siſebutus rex viſegothorum CL
Siſymus vel ſoſimus papa natione ſyrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa ſecundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Perſarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philoſophus obſtetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra ſunt ſuccenſe vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perſe. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid ſignificabant. vide XCII
Solinus hiſtoricus ⁊ orator grauiſſimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppreſſit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta eſt defectio. Bella ⁊ diſſidia ſunt ſecuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura ſignificans vide folio CCXLVIII
Sophocles athenienſis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille deſtructionem iheruſalem p̄ dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ ſancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit ſeipſam propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex aſſiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speuſippus athenienſis philoſophus. vide i folio LXXIII
Spiritusſancti miſſio i diſcipulos chriſti. vide folio CII
Statuā erexit nabuchodonoſor adorādā LV
Statius neapolitanus CX
Staniſlaus epiſcopus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Straco philoſophus vir eloquentiſſimus vide folio LXXXII
Strabo hiſtoricus ⁊ philoſophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numeraſſe ſe iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus ſecundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione ſiculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa ſextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus ſeptimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir ſanctus. vide i folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religioſus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas ciſtercienſis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio inſiſtere valde recommendabat plinius ſecundus CXI
Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus vide CXI
Suſanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Succeſſores non debet ſibi eligere ſtatus eccleſiaſticus ita ſtatuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de caſibus confecit albertus vir ſanctus CCXXVIII
Suecia cum populi ſui conditione deſcribitur vide CCLXXXII
Switenſes populi ſunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcaſſianus feliciſſimus perſarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia ſpiritualiū multos traxit a fide chriſtiana temporibus pauli epiſcopi CXXII

Tabernaculuz domini quo modo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit ſemper Secunduſ philoſoph⁹. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medic⁹ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seue rus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vi/ de folio XVI
Thaisa filius iauan a quo cipria venit. vide fo lio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. Abrahamscilicet nachor ⁊ aram vide in fo/ lio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in fo- lio XLII
Tharusium vrbs a quibus condita fueritvide folio LI
Tharquinus priscus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phalaris tirannus ad tor mentandum homines LVI
Tales philosophus ⁊ vnus de septem sapien/ tibus magnus astrolog⁹ claruit temporib⁹ istis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit sixtus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpi/ bus CLII
Tartbari poloniam. vngariam ⁊ alias regio- nes perlustrabant istis temporibus vide fo- lio CCIX
Tartbari qui sint ⁊ quando eorum regnum ha buit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo discipula pauli apostoli vide fo lio CVII
Thedaldus comes canusij regiensus opidi vi/ de folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges emersere vide XVI
Tegladphalazar rex assiriorũ neptalym ⁊ gal/ lileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in fo- lio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ra gau XVI
Templum qu ando salomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempo re Joras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vi de folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI
et LXVII
Temistocles philosophus naturalis belli cla- rissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatũ folio LXXXI
Tempestas horrida ⁊ inaudita in vrbe constã/ tinopolitana edificia ⁊ homines absorbuit. folio CCLVII
Teophrastus chrosius philosophus. vide fo/ lio LXXX
Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus fo lio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus fo/ lio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vite folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispan⁹ folio CXXXIIII
Theodosius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in fo- lio CLIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in folio CLVIII
Theodosius tercius imperotor romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinensis episcop⁹ homo sanctis/ simus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide folio CLXIX
Theodorus secundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodric⁹ Metensis episcopus. vide in fo- lio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus fo- lio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus lin- guis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII
et XIII
Therentius publius vir formosus ⁊ magni in genij LXXXV
Tertulianus affrican⁹ vir preclarus. vide in fo lio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses a/ put constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis tempori- bus CLXX
Jtem et alius maximus fuit vide fo. CCIX
et L
Jtem alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Thessalion quintus rex sichimorum vide in fo lio XXVI
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuastarunt ciuitatem tiburtinaz folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̃ fuerit instaura- ta vide folio XXXIIII
Thiberius siluius rex ytalie in thiberim ẽ sub mersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide fo- lio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit suam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Valerianus fratres viri sancti vi de folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus ⁊ vrbem mo/ lestauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit fo/ lio CXIII
Thineus fuit viceſimuſoctauus rex aſſiriorus folio XLII
Thimotheus pauli apoſtoli diſcipulus vide fo lio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in fo/ lio XIIII
Thiras filius ſeptimus iaphet appellauit ſuoſ thirenſes XVI
Thiramachus ſextus rex ſichimorum vide fo lio XXVI
Thirolenſes germanie ſunt populi. vide fo/ lio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum ſcriptor. vide in fo/ lio LXXX
Titus liuius magn⁹ hiſtoricorus princeps fo/ lio XCIII
Titus primus veſpaſiani filius. xi. romanorus imperator CIX
Titus pauli apoſtoli diſcipulus CIX
Thobias propheta prophetauit deſtructiones ieruſalem ⁊ templi quaſi iam eſſet factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tri bu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit iſrahel .xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apoſtolus qui ⁊ didimus dicitur fo/ lio CVI
Thomas archiepiſcopus canthuarienſis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum do ctor CCXV
Thomas de argentina vir religioſus vide fo/ lio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Thracia venit a tiras filio iaphet vide fo/ lio XVI
Trayanus imperator genere hiſpanus vide fo lio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que ſit prouincia ⁊ que gens illius fo/ lio CCLXXI
Tres ſunt in linea iuſtorum celeſtibus decorati folio IX Similiter tres in linea pecca/ torum decorati terreſtribus ibidem
Treueris tempore abrahe fuit conſtructa. vide folio XXVII
Tribuni ⁊ ediles ſunt rome creati LXX
Triphon rex ſyrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in fo lio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardama XVI
Troys in dardama regnauit ⁊ troiaz condidit ciuitatem XXXVI

Trogus pompeius hiſpanus hiſtoricus. vide folio CXIII
Truſianus medic⁹ pluſq̄ commētator vide fo lio CCXXII
Tubal filius lamech muſicam inuenit vide fo/ lio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calum/ nis ſculpſit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferreā inuenit X
Tulius hoſtilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus eſt LVI
Thucidides hiſtoricus claruit LXXIII
Thunica chriſti inconſutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt iſti tres poſt diluuiū prin cipes Jectan Nemroth Suphena XVII Et quō nemroth perſuaſit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide fo lio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in fo/ lio LXXI
Thuringia elegit ſibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas ſibi ſubiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que ſit ⁊ que gentis illius pprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit origi/ nem. quomodo ſit mortuus. quidue in chri/ ſtianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui poſt patris mortem ſuper regno fuere diſcordes. folio CCLVI
Thuſim quartus filius meſſaraym a quo fuere philiſtijm XIIII

Ualerius publicola vide fo lio LXIX
Ualerius conſul romanuſ vir prudens. vide in fo/ lio LXIX
Ualerius corninus roma nus adoleſcens. vide in fo lio LXXIX
Ualerius anaximus romanus philoſophus et orator luculentiſſimus XCIII
Ualerius procurator iudee primus apud iude os pontificatum vendere cepit. vide in fo/ lio XCV ⁊ XCVI
Ualentinianus hereticus platonicus. vide fo/ lio CXIII
Ualerianus ⁊ galienus eius filius imperato/ res CXXI
Ualentinus romanus preſbiter ⁊ martir. vide folio CXXII
Ualentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Ualens imperator rebaptiſat⁹ hoſtis fuit chri ſtianorum ſeuiſſimus CXXXII
Ualentinian⁹ occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que sit regio ⁊ que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit gensericus qui contriuit Hispanos Gallos ⁊ Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus episcopus augustēsis comes ⁊ dilingen folio CLXXX
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ⁊ CCLXXXV
Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti sunt a cesare friderico primo in plurib⁹ priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percusserunt fed⁹ cuz mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide folio LXX
Ventzeslaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeslaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeslaus bohemie rex sextus CCXVIII
Veneno interfectus est heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iherosolimitana sanctitate insignita XCVII
Verona ciuitas a quo sit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in potestatem venetorum illis temporibus CCXXXVII
Vestis sacerdotalis in veteri testamēto quō fuerit formata XXXIII
Vestem vnam omnibus licurgius instituit folio LII
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolmus episcopus ⁊ doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus enuterne vrbis episcopus vide folio CIX
Victor papa natione apher CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanensis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis ⁊ in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea desiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione roman⁹ CXLIIII
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide folio CLIIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum est ⁊ malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaerses mortem patris ⁊ fratris sui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hispanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit post tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Visitationis marie festum instituit vrbanus sextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat popul⁹ in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc q̄ multis sit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias XLI
Vlma sueuie insignis vrbs describitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingressi papiam obsederunt folio LXXIIII
Vngari obsederunt augustam ⁊ afflixerunt folio XCII
Vngari sunt a sueuis ⁊ baioarijs prostrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obsidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide folio CCLXVIII et in sequentibus folijs

Ungaroꝝ rex mathias valde oppreſſit turchoſ folio CCLII ꝛ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Urſula virgo gloriosa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus ſecundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanenſis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicenſis. folio CCXXXI
Urbanus papa ſextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias propheta occiſus eſt a rege ieconia folio LV
Ulpinianus iuriſconſultus vir preſtantiſſimꝰ folio CXVII
Uxoribꝰ ſuis ſparnani ſiue lacedemonij dederꝫ licentiam vt alios ducerent viros. vide folio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus bus cauſis vide CCXXIII
Uxor ſigiſmundi imperatoris lugubres duxit vitam CCXLII

Xenophon phūs dux exercitꝰ atheniēſiū LXXIII
Xenocrates calcedonenſis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricuſ phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit iſtis tpibus LXXIX
Xerſes rex aſſyrioꝝ antiquus qui ꝛ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerſes philoſophus inuenit ludum ſcutoꝝ folio LXII
Xerſes rex perſarum maxime fuit ꝓ iudeis vide folio LXX

Uir de trebu manaſſe fuit ſeptimus iudex in iſrahel. folio XXXVII
Yepte illegittimus prīceps latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaitidis folio XL
yeſſe vel abyſai habuit ſeptem filios. ꝛ filias duas. quoꝝ nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyſes occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid ſit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore diſcipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ꝛ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
yſis ynachi filia in egipto inuenit leges ꝛ litteras docuit XXV
yſaias ꝓpheta nobilis vnus fuit de quatuoꝝ nobiliorubus ꝓphetis LII
yſocrates oratoꝝ preclaus fuit LXXIII
yſidorus epiſcopus biſpalenſis vir beatus folio CLI
yſaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia eſt pars europe. xiiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppreſſit fridericus primus imperatoꝛ CCIII
yuo canonum doctoꝛ CXCIII Et vir magne ſanctitatis CCXXVII

Ambri rex iſrahel deleuit domū baaſa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab vide folio L
Zacharias rex iſrahel fecit ſicut ſui anteceſſoꝛes malum LII
Zacharias quando obijt folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxoꝛem ex qua genuit iohannem baptiſtam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodonoſoꝛ folio LV
Zeno philoſophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanoꝝ imperatoꝛ CXLI
Zepherinus papa nat ione romanus vide folio CXIIII
Zeuſes heracleotes bonus fuit pictoꝛ vide folio LXXI
Zoſimus papa natione grecus CXXXIII

Finit regiſtrum

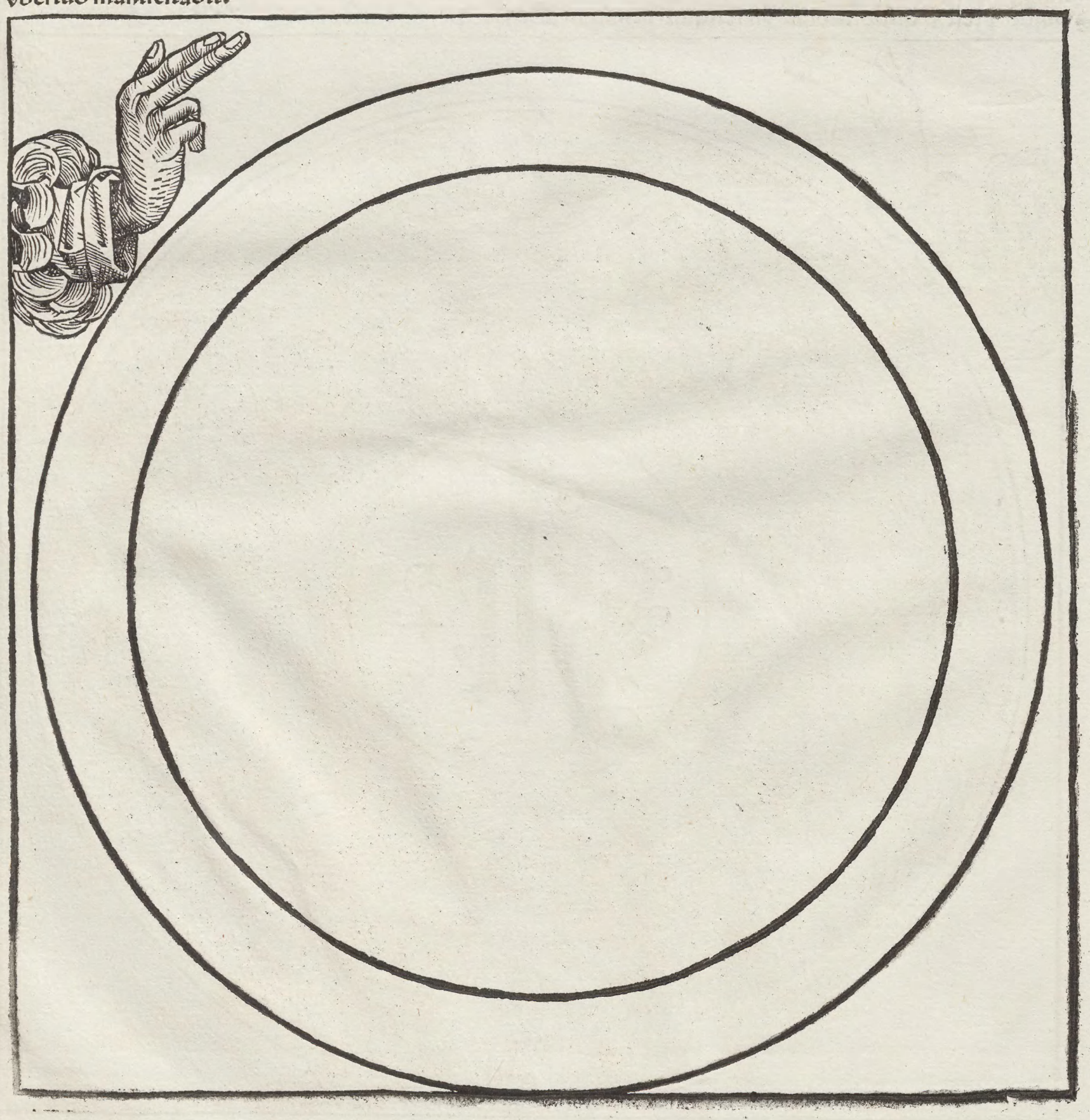
IN principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt sup faciem abissi: et spūs dñi ferebat sup aq̄s. Moyses diuinus ppha atq; hist̄ic⁹. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis antecessit edocet: quō de⁹ machinator constitutor⁊ rer̄. cū hoc op⁹ adornaret: fecit p̄mū oīm celū: et i sblime suspēdit: qđ cēt sedes ipsi⁹ dei pditoris: deinde terrā fundauit: ac celo sbdidit. Tenebras aūt cōstituit i terra. Nihil em̄ pse ptinet lumis: nisi accipiat a celo. In q̄ posuit lucē penne: ⁊ superos ⁊ vitā ppetuā. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortē. Moyses vo cū deū creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Aristotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno deū ydeas ylen. Et in p̄ncipio de yle mūdū fuisse factū testat. ylen greci p̄mā materiā rer̄ nō formatam appellāt. Qua visibilia hec elemēta formata sunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯueniūt. Aiūtq; ceteri de materia ⁊ forma: aut de athomis factis fuisse: de⁹ tm̄ mūdū sine p̄tiacēti ⁊ p̄pata materia creauit: cū prudētissim⁹ esset ad excogitādū: ⁊ ad faciēdū solertissim⁹ anteq; ordiret hoc op⁹ mūdi. qm̄ pleni ⁊ ꝯsummati boni fons i ipo erat: vt ab eo bono tāq; riu⁹ oriret. Angelos i p̄ncipio oīm creaturar̄ p̄mordiales fecit. ⁊ ex eo qđ n̄ ē: qr̄ p eternitatē fort⁹ ē: p fortitudinē ptāt⁹ imēse: q̄ fine ac mō caret: sic vita factur̄is. Quid ergo mirū si facturus mūdū: pus materiā de q̄ faceret p̄pauit: ex eo qđ nō erat. Qđ intellexerūt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos āgelos a deo de tenebris ad lucē: adīpletosq; eterna leticia. In q̄busdā tm̄ indolis diuīe stirpis nō p̄māsit. Auctorē hui⁹ rei ex bono p se malū effectū greci diabolū appellant: nos crimiatorē vocam⁹. Terra erat inanis (vt trāstulit diu⁹ Hiero. vl̄ vt septingēta) inuisibil⁹ ⁊ icōposita: Quā p sui ꝯfusiōe abyssum vocat: quā ⁊ greci chaos dicūt. Abyssum vocat terrā. i. materiā trino dimēsu i altissimas profunditates extensam: de hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qđ tegit oia celū. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Que dixere chaos rudis indigestaq; moles. Nec d̄cq; nisi pōdus iners: ꝯgestaq; eodē. Nō bene iūctarū discordia semina rerū. Nullus adhuc mūdo p̄bebat lumina titan. Et spūs dñi: organuz diuine artis ferebat sup aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū disponit. Cū perfecta sint opa dei. Creatio rer̄ senario numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria sunt. que in trigonū surgāt. In primo creationē. In secundo ⁊ tercio dispositionē. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dier̄ ostendit.

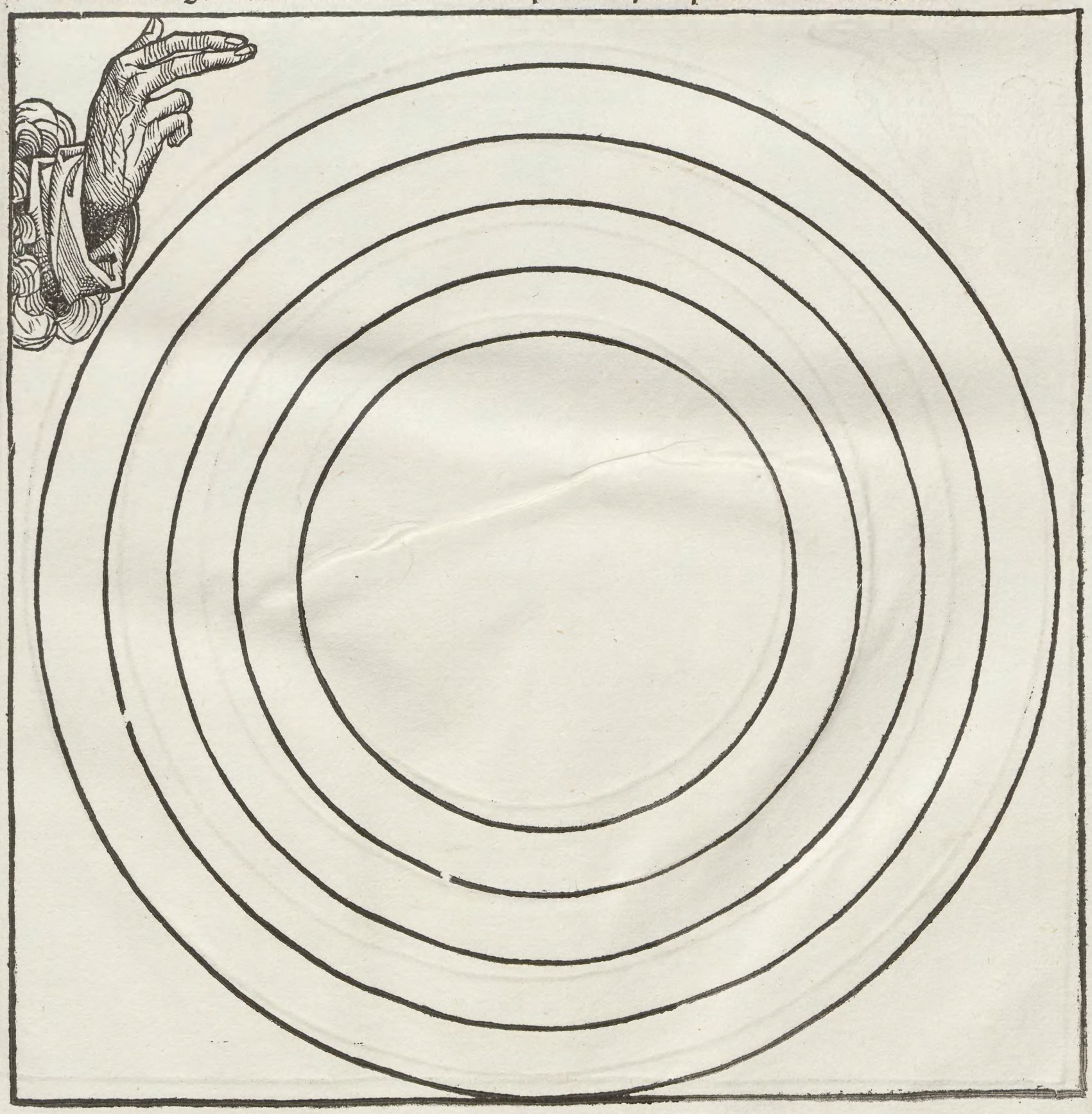
Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē q; esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq; ē vespere t mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria toti⁹ nature secretis apte cōuenies in suo libro ostentat. q; oēm doctrinā t eloq̄ntiā t ingeniū superat. Glioſus em̄ de⁹. q; ē vera lux. lucēq; diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que trib⁹ dieb⁹ vsq; ad q̄rtā (in q̄ lūaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq; nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atq; optimū. suā pulcritudinē maxīe cōicans. Cū pūct⁹ minim⁹ toti⁹ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q; mūd⁹ tot⁹ bon⁹ t pulcer ē: p imundaq; sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit qm̄ bona. Cū nihil aliud sit q; p̄mi boni imago tenuis t vmbratilis silitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas t puadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus t splendor: vt nubes lucida superiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p modū solis agitata: supi⁹ emisperiū: t vicissim inferi⁹ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre t lux diuersa emisperia vendicarēt. Appellauit lucē diē a claritate q; purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hanc ptiū dimēsionē diē fecit t noctē. q; spacia t orbes tēpoꝝ ppetuos ac volubiles quos vocam⁹ annos alterna p vices successione ꝓficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q; fuit p̄m⁹ dies seculi: nō p̄m⁹ dieꝝ oīm ideo nō p̄m⁹ ꝙ vn⁹ noiat⁹ ē. Et sic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā t aerē tc̄. Ipi⁹ q̄z terre binas ptes ōrias inter se diuersasq; ꝓstituit. s. orientes occidentēq;. Ex q̄bus oriens deo accēset. qz ipe lumīs fons t illustrator ē rer. Et qđ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ꝓturbate illi pueq; mēti ascribit. qđ lumē abscōdat. qđ tenebras sp inducat. Et qđ boies faciat occidere t interire pctis. Mā sic lux orietis ē. In luce aūt vite ratio vsat. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors t interit⁹ ꝓtinet. Deide alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q; ptes illis duab⁹ societate iungūt. Ea ei q; ē sol' calore flagrātior ꝓpria ē: t coberet orietī. At illa q; frigoribus t ppetuo gelu torpet. eiusdē ē cui⁹ extrem⁹ occasus. Mā sic ꝓrie sunt lumini tenebre: ita frig⁹ calori. Et igit calor lumini ē primus: sic meridies orietī: vt frig⁹ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

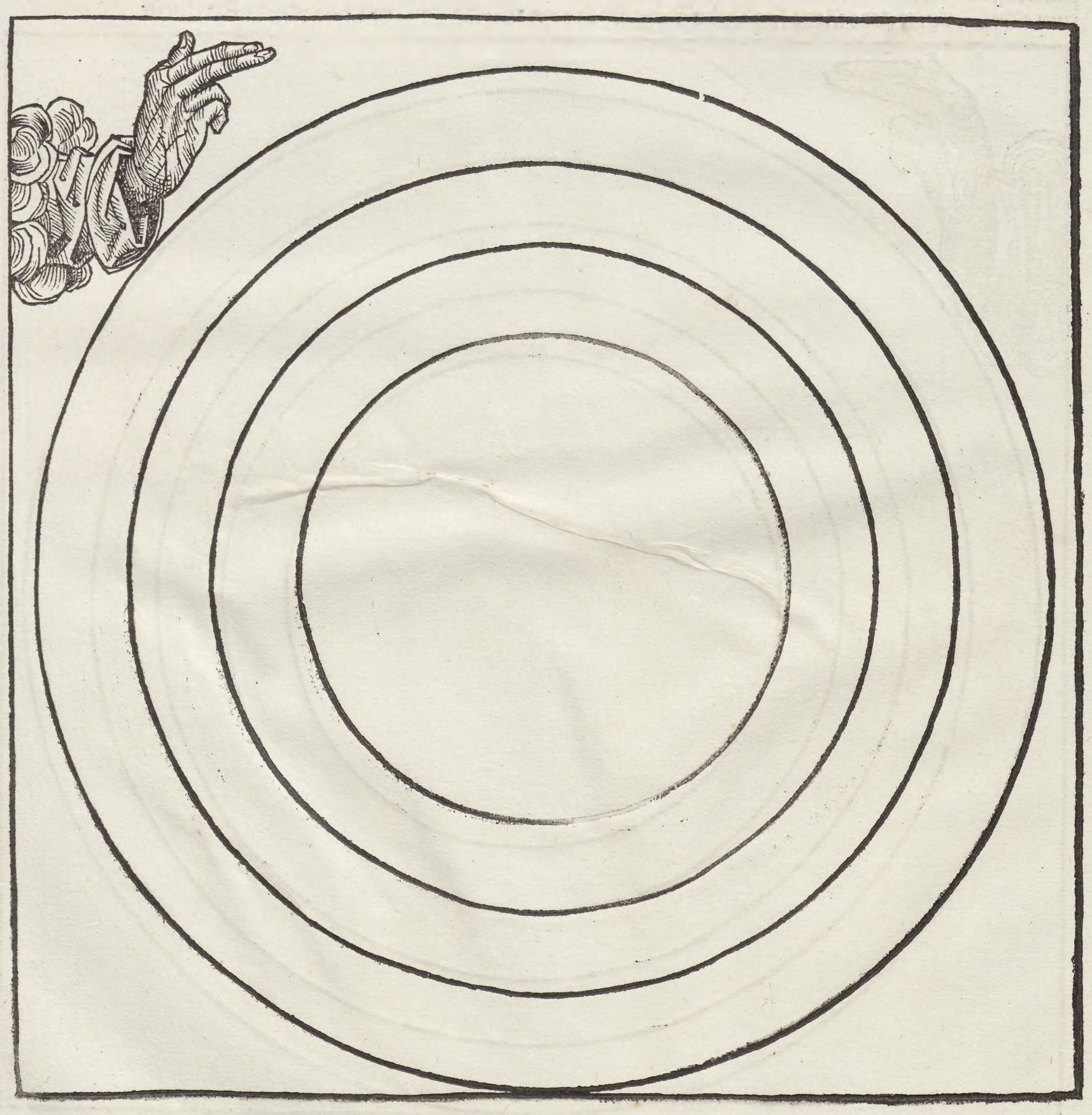

SEcundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus misteriis loquentem audiamus. Fecit enī deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quoz alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi plane contra cursum eam tardarent mundi ruinaz faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferioza succenderet. Supza nouem celoruz orbes id est septem planetas: z speram octauam quam vocant inerrantem nonumq; orbem qui ratione non sensu deprehensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens z quietum: quod motu nullo participet. Necq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo z Beda: ſ a pluribus etiam hebreorum: pretereaq; a philosophis z mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū z ysaac philosophū: quoz vterq; hoc attestatur: quin z hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt coloz zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex enī particio corpoz sublunarū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. ſ. pars eiusdem elementi z purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta z legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementus purum nullum (necq; enī purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreq; parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde z aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: nues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete z cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed z nature p̄rietate hoc firmamentum superioza elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat z distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia z inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

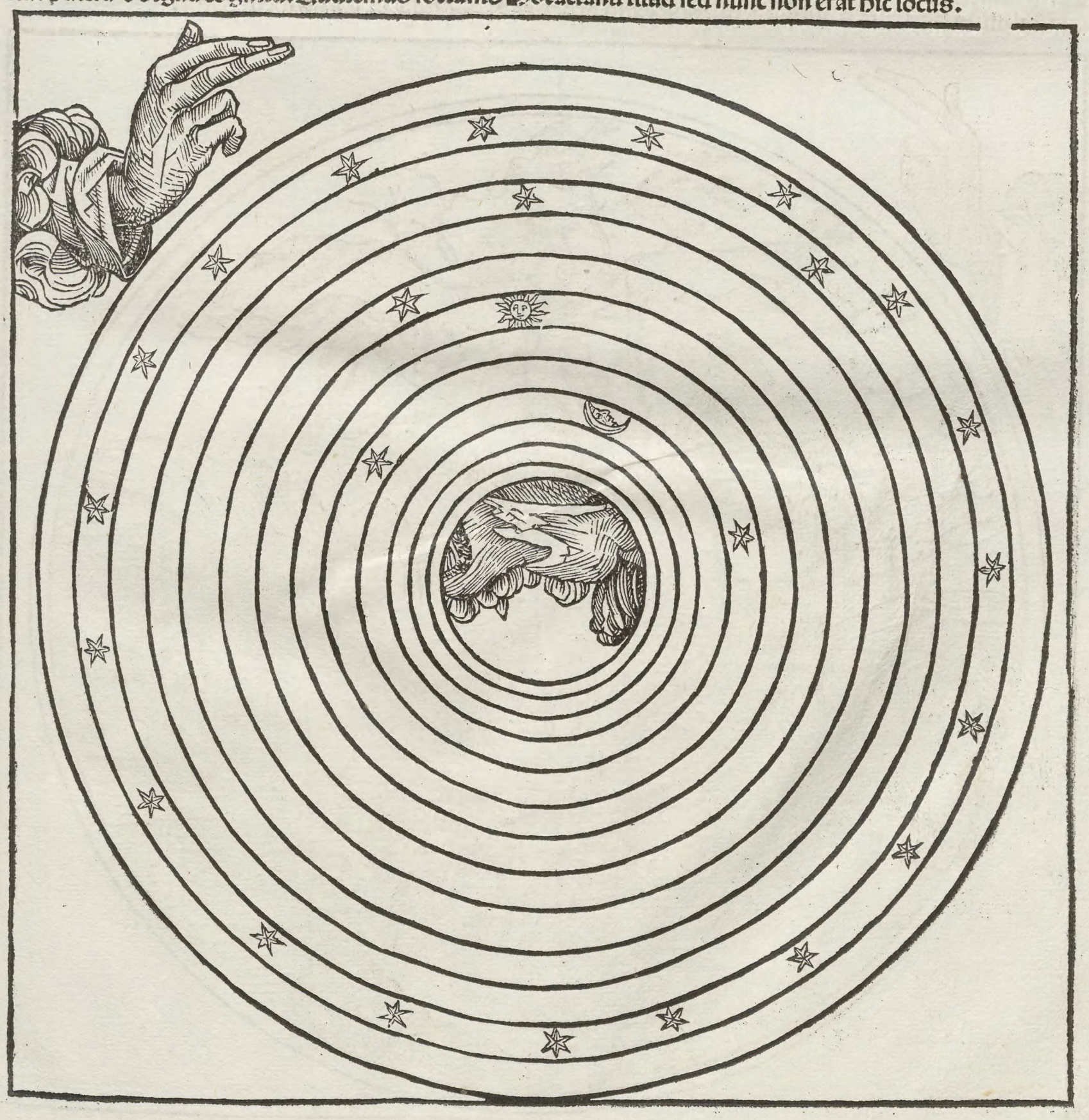

De opere tercie diei.

TErcio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns q bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum faciens fructum iuxta gen⁹ suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi litto⁊ibus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis discluisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; flueta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cuz abeo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qō hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mundi tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia ōmat) ōtauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradisuz ab eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimū producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: vt pēsset diei: ⁊ luminare min⁹: vt pēsset nocti ⁊ stellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyses ꝓmo celestiū meminit q̄ posuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quib⁹ ipa supior mundi ps ornaf: vti terra ornaf his q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aiantib⁹. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opib⁹ siderū: deq; eor officio diſſereret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū em̄ corpor due ī vniuersum manifeste opatōnes mot⁹ ⁊ illūiatio: mot⁹ duplex statuit. Alter mūdi tot⁹ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: p totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sider ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s ꝓncipalis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr: hic autez annū. Reliqui siderū motus variis tempor interuallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit pterea expresse reliquā opationē sider. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellar sunt corpa distributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vñ solē esse appellatū Cicero vult videri) q; obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē ē: ⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illusceſcit oīa. Quis em̄ stelle innumerabiles micare ac radiare videant: tamē qr non sunt plena ac solida lumia: nec calorīs pferūt q̄q̄: nec tenebras multitudine sua vincūt Duo igit ꝓncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ p̄riā sibi hnt potestatez calor ⁊ humor: que mirabiliter de⁹ ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: ⁊ q̄ sibi singule iustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt animalia in suis speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per astra: ⁊ pnoscēdi futuros euētus: sciam hinc ꝓfirmātib⁹ q; Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura siderū: de motu: de ꝓncipatu: de lune maculis: deq; oīi sideralī scientia. Verū quāq; sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile super terrā sub firmamento celi. Creauitq; de⁹ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq; motabilem quas produxerāt aque in species suas: ⁊ ome volatile scōm genus suum. Vidēs quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: aues q; multiplicentur super terram. Orauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maiora q; terrestribus animalibus ex habundātia humoris ⁊ mōstrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: ⁊ in mari esse vulgi opinio fert. Manifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt ⁊ mouentur: quamq; ⁊ in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aūt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuq; participant: ⁊ hic a Moyse: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degētia: ⁊ terrestria distinguūtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq; de celestibus dixit terrestrium animaliū meminit ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerū seminarie rationes: sit ne item vita brutorū de sinu educta materie: an diuino potius principio oīs vita proueniat: vt cōstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit hoc loco ꝓbeta suffragari. Cū postq; dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animā viuentē: vbi nō id dūtaxat quispiā obseruaret q ⁊ aq̄ ꝓducāt deo iubente: ⁊ deinde etiā deus ꝓducat: vez ⁊ illud qō vbi de dei ope agit scriptū est: creauit deus animā viuentē. vbi aūt de aq̄s: nō aiam. ⁊ reptile aie viuentis q̄si aquis vehiculū. Inter aialia terre tria memorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Plurima aūt ⁊ maxima in indico mari aialia. E quibus balene quaternū iugez. Et in mari bellue circa solsticia maxime visunt. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbres: tūc delecte mōtiū iugis ꝓcelle ab imo vertūt maria. pulsataq; ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluūt. auiū quoq; grādissime ⁊ pene bestiarum generis structio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

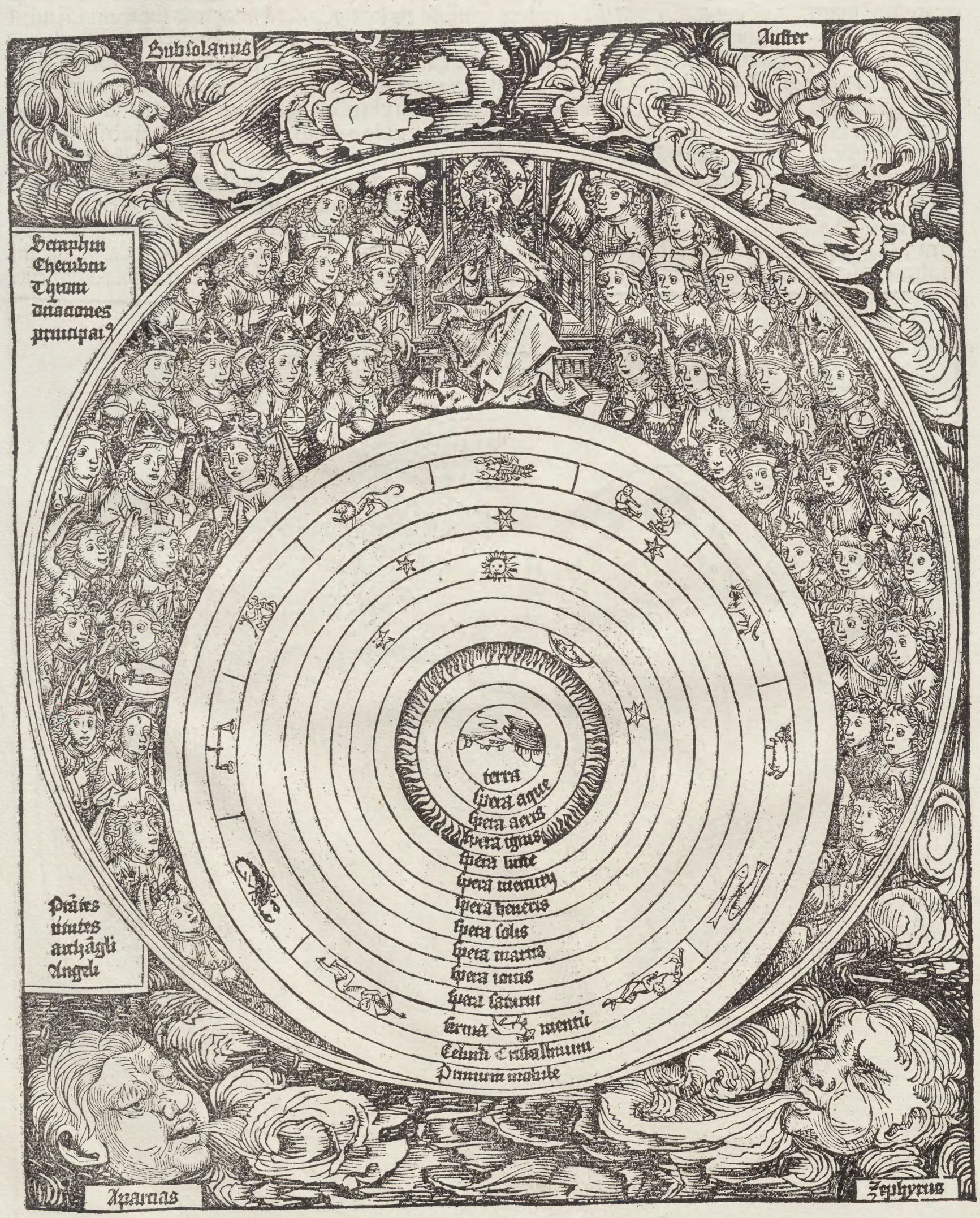

Sexta die dixit dē. ꝓducat terra aiam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit dē qđ cēt bonū: ait. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Et p̄sit piscib⁹ mar̄. ⁊ volatilib⁹ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit dē hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē suā. Ornatis supioꝛib⁹ mūdi ptib⁹ tādē sexta die terrā generib⁹ aialiū ornauit. Inter aialia terre tria memoꝛat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In qb⁹ tres dīas bꝛutoꝝ irr̄onabiliū in cōe nob insinuat. Sūt em̄ bestie q̄ pfecta sunt phātasia: mediū īter irr̄onalia locū soꝛtite: erudiri t̄n̄ ab hoie aut mānsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hn̄t phātasiā: q̄si media īter bꝛuta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: discipline t̄n̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d pticipare videt: mediā q̄si soꝛtita ꝓditōem īter bꝛuta ⁊ hoies. Aialia autē varij generis dissilib⁹ formis. ⁊ magꝝ ⁊ mioꝛa vt fierēt īpauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sex⁹ singla. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Beditq; his oīb⁹ generatim dē alimēta de terra: vt vsui eē hoīb⁹ possent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia vo ad vestimetū. Que āt magꝝ sunt virtū: vt ī excolēda terra iuuarent. vñ dicta sunt iumēta. Hacten⁹ de trib⁹ mūdis: supceleſti: celesti: ⁊ sblūari. Nūc agēdū de hoie vt de quarto mūdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili descptione cōposit⁹: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aias ꝓ creare. q̄b⁹ īmortalitatē daret. Tū fecit ipe simulacꝝ sensible atz itelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil pt eē pfectiꝰ: hoiem figurauit ex limo terre: vñ hō nūcupat⁹ ē. q̄ fit fact⁹ ex humo. Be⁹ rerū oīm machinator fecit hoiem (qđ Cicero q̄uis expers celestiū lr̄aꝝ: vidit t̄n̄) q̄ libro de legib⁹ ꝑmo h̄ idē tradidit qđ ꝓbe Cui⁹ verba sbiecim⁹. Hoc aial ꝓuidū: sagax: mltiplex: acutū: memoꝛ: plenū rōis ⁊ ꝓsiliꝝ quē vocam⁹ hominē: pclara q̄dā ꝓditōe generatū eē a summo deo solū. Est em̄ ex tot aiantiū generib⁹ atz natur̄ : pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa exptia. Est āt plerūq; ꝓsuetudo a regib⁹ vsurpata ⁊ ꝓncipib⁹ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē cītatē ꝓdiderit. tā vrbe absoluta imaginē suā ī medio illi⁹ visendā oīb⁹ spectādāq; ꝓstituāt. Haut aliter ꝓncipē oīm deū fecisse vidē⁹. q̄ tō mōi machīa ꝓstructa: postremū oīm hoiem in medio illi⁹ statuit ad imaginē suā ⁊ silitudiez formatū. vt libeat exclamare illō mercurij. Magnū o asclepi miracl'm ē hō. Hoc ꝑcipuo noie gl'iari hūana ꝓditio pt: q̄ ēt fctīn: vt fuire illi: nulla creata sba dedigneť: huic terra ⁊ elēnta: huic bꝛuta sunt ꝑsto: ⁊ famulāť. huic militat celū. huic salutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oīnibus. In quo oīnia suū aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua oīnia agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati essñ dispositi ⁊ ornati tandē pfecti sunt celi ⁊ terra. Compleuit dñs gl'iosus opus suū: ⁊ requieuit die septimo ab operib⁹ manuum suarū: postq̄ cūctum mundū: ⁊ omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propaga/ tionis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ sanctificauit illū: vocauitq̄ ipsum Sabatū quod nomen hebraica lingua requiem significat. Eo q̄ in ipso cessauerat ab oñi opere qđ patrarat. Añ ⁊ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem ⁊ ante legez certe gentes celebrem obser uarunt. Jamq̄ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ⁊ veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data oñis potestas in celo ⁊ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem quera/ mus.

Distinctõ orbiũ tam celestiũ q̃z elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilz empyreum. cristallinum ⁊ firmamentũ. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cõtinenꝫ septem orbes septem planetaruz qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autez celi cristallini siue aquei intelligiꝫ prima pars materie prime que ꝟm philosophũ formata est ī duos orbes: quorum supior est primũ mobile. Jstoz orbium natura est q̃ omnes mouenꝫ: excepto empyreo celo: qđ quietũ est. Natura vero elemẽtaris in q̃tuor speras principales distinguiꝫ. scilicz ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremũ qđ vocaꝫ igneuz: ac mediũ ⁊ infimũ quod vocaꝫ olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocaꝫ ethereum: ⁊ medium ac infimũ qđ dicitꝫ aereum. Et in supremo est calor ⁊ lux propter solis ꝓpinquitatez. Similiter est ⁊ in infimo: sed ꝓpter radioz repcussionem a terra. In medio aũt interstitio ad quod nõ ptingere potest repcussio radioz ẽ frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Jbi etiaz fiũt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et silia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Jstos autẽ excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ⁊ super oĩa. Distantia predictoz orbium et planetarum hec est. A terra vsq̃ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsq̃ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsq̃ ad venerem tantũ. A venere vsq̃ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsq̃ ad martẽ sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsq̃ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsq̃ ad saturnum tantum. A saturno vsq̃ ad firmamentuz. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seq̃tur q̃ a terra vsq̃ ad celum stellatũ sunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctõnem. scilicet supnaturalem. id est supcelestem. celestem ⁊ subcelestem. Supcelestis est in tribus psonis vt q̃dam dixerunt ⁊ male. quia ꝟm Dyonisium hierachia dicit ordinẽ: ⁊ ille absolute nõ est in tribus psonis: sed tm̃ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidiꝫ ī superiorem: mediã ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines scz seraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoz primi ꝑsiderant dei bonitatẽ. Secundi virtutẽ. Tercij eq̃itatẽ. Jtem in primis deus amat vt charitas. In scdis nosci vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cõtinet dominatões principatus potestates. Quoruz primi officia regũt angelorum. Sequentes capitibus ꝑsunt populoz. vltimi potestatem coercent demonũ. Jtem in primis dñs dominaꝫ vt maiestas: in sequentibus regit vt principat⁹: in vltimis teneꝫ vt salus. Inferior hierarchia siliter ꝓtinet tres ordines. scz virtutes. archangelos. angelos. ad quoz priores ptinet miraculorum opatio. ad secũdos magnoz negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Jtem in primis deus opatur vt virt⁹. In scdis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspiraſ Hec dicta sunt ꝟm Gregoriũ. Sed ꝟm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secũde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende q̃ in qualibet triũ hierarchiarum premissarum notatur trinitas psonaruz diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori q̃z media q̃z inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunꝫ similitudinarie iuxta etates homis: sunt aũt sex etates mũdi. Quaz prima incipit a mũdi creatõne ⁊ durat vsq̃ ad diluuiũ: ⁊ habuit ꝟm hebraicam veritatẽ annos. 1656. Scõm septuaginta interptes (sicut Jsidorus exponit) ⁊ alios q̃z plurimos quos hic seq̃mur hũit annos. 2242 ⁊ sic differũt in ãnis. 586. quos hebrei minus hñt in hac etate: et iuxta hanc cõputum matusale mortuus est ante diluuiũ: eodez tm̃ anno quo diluuiuz fuit. Scda etas incipit a diluuio: et durat vsq̃ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ꝟm hebreos annos. 292. ꝟm septuaginta. 942. et sic differũt in annis. 650. quos iterũ hebrei minus hñt. Que aũt sit ratio tante diuersitatis inuenire nõ potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vsq̃ ad iniciũ regni Dauid hñs ꝟm hebreos annos. 941. ꝟm septuagĩta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vsq̃ ad transmigratõez babilonis: ⁊ habet annos. 484. ꝟm hebreos. ꝟm septuaginta. 485. Quinta etas incipit a transmigratõne babilonis. scilz qñ hierusalẽ destructa fuit: ⁊ templũ in ea incensum: et durauit vsq̃ ad benedictã natiuitatem xp̃i habens annos ꝟm hunc modũ pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̃dictum est grandis est altercatio de supputatõne annoz hui⁹ etatis diuersi diuersimode cõputãt. Sexta etas incipit a xp̃i natiuitate ⁊ durat vsq̃ ad finem mundi cui⁹ terminum solus deus nouit ⁊ hec dicitꝫ senectus: siue hora nouissima. His aũt etatibus põt adiũgi septima etas q̃ est quiescentiuz. et currit cum sexta: et octaua etas q̃ est resurgentium. Porro ꝟm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scda. x. In tercia. xiij. In quarta xvij. quas tamẽ Matheus gratia misterij. xiij. ponit. In quinta. xiij. Etates aũt hominis sũt iste. Prima ẽ infantia homis a natiuitate hoīs vsq̃ ad ãnos. 7. Scda etas est puericia vsq̃ ad ãnos. xiij. Tercia etas ẽ adolescẽtia a. 15. anno vsq̃ in. 38. Quarta ẽ iuuẽt⁹ vsq̃ ad. 49. Quinta ẽ senect⁹ a. 50. ãno vsq̃ ad. 79. Sexta ẽ decrepita etas ab ãno. 80. vsq̃ dum vita finiꝫ.

PRima etas mundi ab Adā vsq; ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interptes Iſidorus t plures alios quorus numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

SUmma bonitas volens cōmūicare ſuus bonū t alijs fecit creaturas rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: itelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit de aūt primū hoiez formādo corp ei p miniſterium angelor de limo terre i agro damaſceno t inſpirauit i faciē ei ſpiraculum vite: hoc ē aiam creauit: quas corpori facto vniuit. Fact aūt ē homo ad ymaginez dei in naturalib t ad ſilitudinez in gratuitis. Ecce dñs mirabili pfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſilitudinē ſuā primus finxiſſet: tū etiā feminas pfigurauit adipſius hois effigiem vt duo inter ſe pmixti ſex ppagare ſobolem poſſent: t omnē terrā multitudine opplere.

FOrmatis aiantib terre t volatilib adductis ad Adā vt videret ea: cū adā nō iueniret adiutor ſilis ſibi. immiſit dñs ſopor ē in Adā t tulit vnā de coſtis ei: replēs carnē p ea: t edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h nūc os de oſſib meis h vocabit Iſſa qđ latīe mlr interptat: qr de viro ſūpta ē. Factū igit adā de in paradiſum trāſtulit: t ibi de coſta dormiēt Euā pduxit: ſibiq; ſociā formauit: hāc n fecit de capite ne viro dñaret: nō de pede viri ne ptēneret: h de latere vt amor vinculū pbaret: etiā vt nō loci gener nobilitate: h virtute vnuſq;ſq; ſibi cōparet gr̄am. Jō extra paradiſus vir fact ē: mulier vero ītra paradiſū. Creat deniq; extra paradiſū h eſt i inferiori loco vir fact melior inuenit p Euā q̄ in paradiſo facta fuit Adā igit p thoplaſtū primū hoiem ſumm oīm rer fabricator deus ſexto die ſecl̄o q̄nta t viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſq; reptilib t volucrib de limo terre rubeo i agro damaſceno tāq; creaturar om nū finē t poſſeſſorē finxit.

Cunctis suggerente diabolo in forma ser/pentis pthoparētes mandatuz dei trās/gressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia t bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erūnas tuas: t cōceptus tuos: in dolore paries filios t sb viri potestate eris: t ipe dominabitur tibi. Ade vo dixit Maledicta terra in opere tuo ī laboribus comedes ex ea: spinas t tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū feciss eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

Adam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato abvxore sua comedissset: eiecti sunt de paradiso voluptat⁹: in terram maledictionis vt iuxta imprecationez domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoq; in erūnis vlueret filios quoq; pareret in dolore. quam incompabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: t virū suū in sentēti/am suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitia orito in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolores septus expta fuisset cuz laboribus in senū t tande in mortez sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso 7 quatuor fluminibus eius.

PAradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arboꝝ genere consitum Vbi 7 lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsqꝫ ad celum perfecte vallatum aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam 7 Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulsi. In eoqꝫ positi Enoch voluptuantur 7 helyas morituri manibus antixpi: hic autez locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus oīm amenitate cōspicuus scribitur. Qui habz salubritatem amenitatem atqꝫ iocunditatez de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quicqꝫ in quatuor nascentia diuiditur flumina vt exposítores Beneseos profitentur.

Ganges qui 7 phison

PRimus fluui⁹ phison q̄ 7 gāges appellat fluuius indie pergrādis atqꝫ famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atqꝫ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunqꝫ autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. ⅭⅭ. passuum pateat: vbi plurimuz centum altitudinis nusqꝫ minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atqꝫ forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vortiginibus vndaruz circumagi atqꝫ absorbi vna cum insidente cerneret aiūt iratuz iurasse sellum adeo extenuaturum: vt qui equū atqꝫ eētem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicaf certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui 7 Nilus

GIon qui 7 nilus secundus appellaf fluuius totius orbis pmaxim⁹ fluuius arbitratur. Huic ꝑm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: 7 ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: 7 eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia sepe rat: 7 plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ astusapes qō idē sonat quod latens. Et ptim asperrimaqꝫ nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsqꝫ ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam 7 meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atqꝫ vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari p septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immanium productorem 7 crocodrillorū 7 hippotamorum 7c. Preterea calami atqꝫ papiri: 7 agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: 7 ad medium vsqꝫ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: 7 tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis huius aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

TIgris Tercius qui scōm Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̄ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor padisi delitiaꝝ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic em̄ sagittam volucrem medi vocant: nec diu 7 comperto aritissa lacu cursuqꝫ seruato violentus 7 integer atqꝫ discolor p illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiť. Et p latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lozāda appellatur omnia demersa ferens: factusqꝫ iterum fluuius in cuniculos mergiť iterato. Et postqꝫ. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur teris in regione sophen circa nympheum adeo ꝓpinquus Arsenie fluuio in regione Arbeni: vt quom quacūqꝫ ex causa intumuerit: seruatis sibi quisqꝫ vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthemos 7 alios disiūgit. Et vt asserunt alicq̄ Minuē in partes diuidit et Mesopothamiam faciens lustratis radicibus montium Cozidriorum circa Apamiam Seleutiā atqꝫ babiloniā. xxv. mil. passuuz in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam 7 Messenem alluit. Alter autē in septentrionez versus campos caucasi irrigat: 7 vbi in vnum rediere alueum tigris dictus est. Verum

cum hos. lx. mil. passibus ampliauit vasto effu sus alueo dextra carnicis oppidi persicum ī ma re defertur: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ mi scetur eidem. Alij vo dicunt hunc rubro infun di mari.

Euphrates.

EUphrates quartus fluuius qui frugi fer sonat inter ceteros fluuios memora tu plurimo celebris est. tam vetez litte ris q̄z exundationibus suis. Hūc quidaz volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incogni to deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus vali dior factus in taurū mōtem vires experit suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atq; violentus ad dexteram Co ma genam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: q̄rū alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vo p mea tis medoz gordianorumq; terris in Mesopota miā ferri. Et babiloniam quondaz Caldeoz re gnam in ptes duas cursu medio seperare. In de hic idem postq̄z aliq̄diu effluxit qui naviga bilis z ingens ante fuerat in paludibus disper sus amplissimis tenuis efficit riuus z incogni tus (vt aiūt) nusq̄z aperto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in suo hūc nili more z fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atq; fecūdam facere et sese in alueū sta tuto tempore reuocare. Quāobrem eiz nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphra tas fertilitas appellet: dicunt z alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse vocatum.

QUm omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

HOmerus terrā omnē quā icolimus ab lui occeano ꝓdidit. Neq; alienū est insu lam eam esse. Maz quocūq; accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare iue nitur. Quod occeanū appellamus: z hūc nostre habitabilis terminum quaq; versum existimāt Occeanus autem quem greci sic nomināt de ce leritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere eu ropam radit. affricamq; dextro scissisq; calpe et abina montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur z hispaniaz. at freto isto quodaz ostio aperit limē interni equoris mixt⁹ mediterraneis finibus quousq; ad orientez ꝓ pellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. z balearicus qui in narbonēsem ꝓuinci am: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quem greci Jomū vel tyrrhenū Itali in ferum vocitant. a sicilia vsq; cretam siculus: in de creticus qui in pamphiliam z egiptum ꝓten dit. Que aquarum moles torto in septemtrio nē prius latere amfractibus magnis iuxta greci as yllyricum z bellespontum in angustias strin gitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis asiam Europā q̄z discriminat. Causam nominuz nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuz cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum li gusticum. ab oppidis badriaticum argolicum. zc. Egiptiū pelagus asie datur. gallicum Euro pe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus am plectitur. Qui a littoribus suis arabicus persi cus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libi cus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremē ta circa littora indie vehementissime prozuunt: maximosq; ibi exitus faciunt. siue quod suspē sius altius tollatur vi caloris. siue q̄ in ea par te orbis z fontium z fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intol lerabilem estum. boreale quoniā frigore concre tum esset: minime nauigari posse putauit: Juli us Solinus iube testimonium adducit qui vni uerse partis terre meridiane quaz plurimi ꝓpter solis ardorem peruiā negauerunt facta vl getiū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: oīne mare q̄ ab india vsq; in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile af firmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauiū ex hispaniēsibus naufragijs fuisse recogni ta: z annone florēte Carthaginis potentia cir cūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam na uigationem scripto prodidisse. Cornelius quo q̄z nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quen dam sua etate cum lathirū regez fugeret Arabi co sinu egressum Gades vsq; profectum cōme morat. Celiūq; antipatrem a se visuz: qui ex hi spania cōmercij gratia vsq; in Ethiopiam na uigarit. De septemtrionali occeano maior con tentio est quem tamen magna ex parte diui Au gusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cō stat vsq; ad Cimbrorum promontoriū. Caspia vo littora Macedonum armis Seleuco z An thiocho regnātibus ita explorata et pernaviga ta sunt: vt puo breuius q̄z totus hinc atq; illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepos testi monio vtitur qui metallo celeri Gallie procon suli donatus a rege suenorum indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestati bus essent in germaniam arrepti. Apud Otto nem historicū legitur sub imperatoribus theu tonicis indicam nauium z negociatores indos in germanico littore fuisse deprehensos: quos vē tis agitatos ingratis: ab orietali plaga venisse cōstabat qō accidere minime potuisset si (vt ple risq; visum ē) septētrionale pelagus innauiga bile cōcretumq; esset. A colūnis herculeis mau ritanie atq; hispanie et galliarum circuitus: to tusq; forme occidens hodie nauigatur. Orien tem nobis incognitum: cuz religionum atq; im periorum diuersitas. tū barbaries immēsa red didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ſm doctores diuine ſcripture

Erit aũt ille locus ſm Damaſce. exultationis vniuerſe, pmptuariũ q̃ terre excelſior poſitus eſt. ⁊ tpato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemp floridis comatus eſt: bono odore plen⁹ nullũ irrõnabiliũ inhabitat. Eſt etiã ſm yſido. oñi genere ligni ⁊ pomiferũ arbor conſitus: nõ eſtus ſed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons pcurrens totum nemus irrigat. Et ſm mgrm i hiſtorijs ſup Geñ. Paradiſus ẽ in principio mũdi partis orientalis locus. tam altus q̃ aque diluuij vniuerſalis ipm nõ attigerũt: qr ſm Strabũ ⁊ Bedã pertingit paradiſus vſq; ad globũ lunarem qõ tamen q̃dam impugnãt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidã. ⁊ eſt locus ameniſſimus lõgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundũ fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic q̃ oñes homines cõcluſiſſet. Arbores paradiſi comã nunq; perdunt. Ibiq; Enoch ⁊ Helias vſq; hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. q̃ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus q̃ etheream regionem contingat. ⁊ q̃ aque cadentes de eo tm̃ faciũt ſtrepitum hominibus in vicinio cõmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹. vt dicit Baſilius in exameron ⁊ ſanct⁹ Ambroſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fonte paradiſi. ⁊ generant quatuor riuos. ſ. phiſon q̃ ⁊ ganges dicit. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratẽ. quo ipſi vero quatuor riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum magnũ: locus temperatiſſim⁹ libre ⁊ arieti pene ſuppoſitus. quia in oriente iuxta torridaz zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrũ paradiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incorruptus: ⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterq; polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̃libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrũq; noſtrum ſolſticium ẽ eis profundiſſima hiems: ⁊ vtrũq; equinoctiũ profundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus q̃ in India ſingulis ãnis due ſunt eſtates ⁊ fruges bis metũtur. Patet igitur q̃ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tẽperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum Irriguũ fontium. Ambroſitas arborum. Ubertas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus ordinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ort⁹ omniũ deliciarum dicitur.

Fecit quoq; deus ad ornatum et decorez paradiſi triplex genus lignoz ſm yſid. ⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Unũ ad ſuſtẽtationem vite per nutrimentum: de quo dedit pceptum affirmatiuũ dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad pbatõem obedientie. ſ. lignum ſciẽtie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ ſciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcẽdum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm Auguſti. ibidem in gloſa. non q̃ ante ceci erant ſicut quidã falſe imaginati ſunt. Et cognito pri-

ritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerũt perizomata id eſt ſuccintoria ſiue bracas de foliis ficus vt ſic ſe cooperirẽt ⁊ defenderent. Non tamen eſt intelligendum q̃ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inordinati preponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ẽ pohibitum: quia pctm̃ ⁊ malũ ſicut homicidiũ furtũ ⁊ mendaciũ. Aliud vo eſt pctm̃ ex eo: quia ẽ pohibitũ ſic fuit hic. Comeſtor dicit q̃ lignũ ſcientie boni ⁊ mali dictũ eſt ex eo. q̃ ex eius comeſtõne ſecutũ eſt: qr ſenſerũt ſtatim poſt comeſtõnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cõtra rationem. et ſic ceperũt cognoſcere bonũ ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatis ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit morbos cũ non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipe infirmatur. Nam quod prius nouit per ſcientiã: poſtea diſcit per expientiam. Naz dulcia non meminit qui nunq; guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. lignuz vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qr dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis ⁊ pohibebat cauſaz infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nõ tamẽ virtute naturali pure: ſ magis gratuite ꝓpter virtutẽ anime obedientis deo: que erat immortalitatis cauſa principalis ipſius corporis ſm Tho. in ſcripto ſecũdi ſenten. quia quotiẽs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſz ⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cõtinuaſſet vſq; dum numerus electorum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scõo ꝓpter ſitum: quia ſitum erat i medio paradiſi q̃ſi precioſius et dignius oĩm. ſicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem chriſti viuificantis totũ mundũ et trahentis ad ſe omnia. Joh. xij. Tercio ꝓpter ſacramentũ ſm Augu. vbi ſup vbi dicit q̃ per lignũ ſcientie boni ⁊ mali ſignificatur libez volũtatis arbitriũ. per lignũ vo vite xps ſignificat. Ezech. xxxi. Oñe lignũ paradiſi ñ ẽ affilatũ illi. qr Cãt. iiij. Emiſſiões tue paradiſus malorz punicorz cũ pomorz fructibus.

Nitus aũt loci poſt pctm̃ hois adit⁹ iterclauſus eſt: ſeptus em̃ vndiq; rũphea flãmea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹ cũ celo pene iũgat incendiũ. Cherubin q̃z. i. angelorz pſidiũ arcendis ſpiritib⁹ malis ſup rumphee flagrãtiã ordinatũ ẽ: vt hoies flãme: angelos vo malos angeli boni ſbmoueant ne cui carni vl ſpũi trãſgreſſiõis aditus paradiſi pateat. Hec ille.

Duplex fuit eã immortalitat⁹ hois i ſtatu ino cẽtie. ſ. intrinſeca q̃ erat vis ꝓtẽtiua ipſi⁹ aime ⁊ hec a deo. Alia extrinſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiã lignũ vitã longeuã dediſſet homi poſt pctm̃ ſm Aug. i li. de q̃ſtõib⁹ no. ⁊ ve. teſt. ſ hoi guſt⁹ ei⁹ pohibit⁹ fuit poſt pctm̃. iõ dr geñ. iij. Ipis ãgelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat ieternũ. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcviij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte ſumme. q. xiiij. ar. xx.

ADam vir sctũs cũctis diebꝰ vite sue xpi spũ claruit: pniaz magnã ac diuturnã fecit filijs suis pcepta iusticie ddit: pcipiẽs vt a psortio cayn ac filiorũ eiꝰ oĩno abstinerent. nec cũ eis mrimonia iũgerẽt. Hic pmꝰ nr parẽs vno pctõ a paradiso nos expulit: ꝑ sctã psuersatõe sua ac pnia sua exĩm nobis dedit ad regni celestis gaudia remeãdi: q ãt hꝫ ñ seqr de ipo iuste cõqri nõ poterit. Comestor dic. Adã genuisse. xo. filios t totidẽ filias pter cayn t abel. adã fuit pr t socer cayn qz cayn ꝺxit mrimoniũ cũ calmana sorore sua. Augus. Adã vo mortuꝰ ẽ hns ãnos nõgẽtos t. xxx. vt dr in ymagie mũdi. postꝯ genuit. xxx. filios tc. t sepultꝰ ẽ i loco caluarie cir ca hierlm: vbi postꝯ aliqꝯdiu reqeuit. trãslatũ ẽ corpꝰ eiꝰ i ebrõ i terrã de q sumptꝰ ẽ: cui snie concor dat Athanasiꝰ t docto. hebrei. qz ꝓuenit vt ibi cor pus suuz xpus exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptũ: t vbi seminata est corruptio ibiqꝫ incorruptõ orietur: quatenꝰ sic medicina mor bo corrnderet. Jobes tñ in ꝓriũ sonat vt patet.

AGustinus. xiij. de ciuitate dei. humanũ ge nus ideo ex vno homine deus instituit vt cõ mẽdaret qꝫ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuz electis prodest: sanctis an gelis in eterna pace sociãdis: verũ tãta immanitate peccãdi defecerẽt hoies vt tutiꝰ atz pacatiꝰ iter se be stie viuerẽt. Necꝫ. n. vnꝯ inter se leones aut iter se dracões qlia hoies bella gesserũt. vinculũ cõcordie diligit deus.

ADam itaqꝫ t Eua pmũ oĩm parẽtes. xxx. supꝝ nõgento 3 vixere ãnos. t pter Cayn Abel t Seth cũ sororibus suis qs scriptura cõmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demũ qz infirmitate corripꝫ Seth filio atz alijs interdixit ne eiꝰ filij cũ filijs cayn ꝓmiscerẽt. Illũ ꝑ oleo mie ipetrãdo ad para disum vt aiunt: transmisit tandẽ deficiẽs in Ebron sepelitur. Sũt tñ q dicũt eũ i caluarie loco sepultũ fuisse

ABel secūdus filius Ade natus est anno .30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr eccliam inchoauit qr i gra t iusticia pmāsit. Si ei ab Adā ichoata fuisset nō foret cōtinua.

Hūc āt iustū t sctm pmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere t deū timere didicit. Cui⁹ pversatio pastoralis erat: t de oib⁹ pmicias deo offerebat. Et pterea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. t ei⁹ oblatōes gtam hīet germão pīte. q vi so vult⁹ cayn p pfusiōe pcidit et iuidie sti mulo sauci⁹ cayn i eū psurrexit ac iterfecē. Qui celestē citatē pm⁹ pdidit. Et ipi⁹ ciuem se pmū pstituit Centenario t eo am plius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Anno .cxxx. hm heb. Scōm lxx. iter ptes. ccxxx. Adaz genuit seth q fuit tercī⁹ filī⁹ ade t nat⁹ ē ānō pris sui .cxxx. inchoāte hm he. ve. h ē ānō mōi. 130. cō/pleto vixit āt ānis. 912. Iste seth nat⁹ est 230. ānō ad. q̄z. c. moyses ptermisit qb⁹ luxit filiū suū abel i valle plorationis ppe ebrō. ipe ec̄p oleo mie īpetrādo padisuz adiit. In his duob⁹ primis filijs Ade. s. Cayn t abel ortū hūert due ciuitates hm Aug. 14. li. d ci. dei. fecert itaq duo amo res duas ciuitates. terrenam. s. amor sui vsq ad ptēptū dei. Celestez vo amor dei vsq ad ptēptū sui denicz illa i seipa: h in dño gl'iat. Illa q̄rit ab homībus gl'iam. huic āt de⁹ pscīe test' maxia ē gl'ia. ad illā ptinet cayn q pmo nat⁹ ē t citatē pdidit. Ad istā ptinz abel. q scdo nat⁹ ē t tāc̄z pe

grin⁹ h pversat⁹. qr gra pdestinat⁹ ciuis sursuz erat. denicz vt citas dei sue aduersa rie coopatōe clarescat. alīq facta reprobo rum cōmemorare necesse fuit.

Cayn priogenit⁹ ade t eue cū sorore sua calmana nat⁹ ē ānō ade. xv. i ag/gro damaseno. Hic prim⁹ agrozū cultor fuisse phibet cupidissim⁹ q̄dē t aliene fe licitatis īpatiētissim⁹ ac scelerat⁹ volens mūera sua reprobata a deo et mūera frīs sui accepta mot⁹ iuidia frem suū ductuz i agrū iterfecit. ppter qd a deo pūit⁹ fuit vt oīb⁹ dieb⁹ vite sue eēt vag⁹ t pfug⁹ sup terrā. Cūc̄z cayn pfect⁹ eēt senio t iter fru tecta aliqn sederet a pnepote suo lamech q̄ senectut/ vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi isi/stēt pueri ductor/ suasu credēs cayn ferāz sagitta occisus fuit.

Eras plīmas dīsor regū gētiuz aut op̄m magnificoz: aut psonaz sublī miū hīcīde ānotaut: q̄b⁹ vtī astronomi

i suis calculatōib⁹ ab adāvsq ad alphon sum. Et nō q̄ era ē tps famosuz alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq effectu q̄ ē nōbilis bonitat/ vel malicie t vulgariter pt dici datū: iuxta qd publice pscriptōes fiūt. Vñ t sctus leo hui⁹ nois pm⁹ freqn ter h termino era vtī in Epistolis suis.

Enos filius Seth nat⁹ ē ānō Seth cv. annovo mūdi. 435. hm. lxx. hm heb. 235. ānī vite eius. 905. Iste enos in cepit inuocare nomē dñi forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē ānō pa/tris sui. xc. Mūdi vo hm. lxx. 625. hm heb. ccc. xxv. ānī vite ei⁹ extiterūt 910.

In linea iustoruz tres notāt celestib⁹ decorati. Prio enos q primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q cū deo ambulauit: t trāslatus ē in padisuz. Ter cio Noe q pfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aqs di/luuij. In linea vo pctōz tres decorantur terrestribus. Primo Jabel qui fuit pater habitantium in tentoriis atq pastorum. Secundo Jubal qui fuit pater canentiū in Cithara t organo. Tercio Tubalcha/yn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero filiorz Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitatē ꝺdidit appellās eā noīe eⁱ⁹ Enochiā quā t sua ple repletā vidit. dicit em̄ Joseph⁹. Qꝺ chayn rapinis t violentijs opes cogregās filios suos ad latrocinia icitabat. Timēsqz eos ꝙs ledebat filios suos in citate recollegit. Absurdū tm̄ nō ē ꝟm augus. xv. de ciui. dei. qꝺ cayn edificauit citatē cuz vix ꝙtuor viros scriptura dicat tūc fuisse. qz nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ꝟ illos tm̄ noīare nccē putauit ꝙs suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum vndenario numero finiť q̄ pctm̄ signifícať t ipe numer⁹ femīa claudiť a q̄ sexu factuz ē inicium pcti.

Enoch

Nota q̄ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vl̄ phisice humane curiositati debuētes a filijs lamech legūť inuēte t sic filij adulterini ꝑmū sbtiliores alijs fuerūt: t qz tiebant futuz pcl'm diluuij t ignis Jō tubalcaim easdē artes ī duab⁹ colūnis sculpsit. Una latericia t alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra syria: vt. s. si ꝙstructa laterib⁹ ab imbrib⁹ extermīaref lapidea ꝑmanēs ꝑberet hoīb⁹ scpta cognoscere.

Jrath filius Enoch

Matusalem

Malaleel filiꝰ Jrath

Matusalem Enoch filiꝰ cētesimo et octuagesimoseptio anno natꝰ lamech filiū hūit q̄nato duos t octoginta supra septigētos superuixit ānos. Et sic Matusalē diutiꝰ vixisse ferūt oibꝰ ꝙs scriptura cōmemorat.

Malaleel cētuz sexagīta q̄nqz bñs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiaz introduxit habens duas vxores ꝺ illō qꝺ dictū fuit ab Adā spū ꝓphetico: erūt duo ī carneyna. q̄ virū. i. cayn īter frutecta iacētē sagitta īterfecit adolescētēqz eū ducētē arcu ꝑcussum occidit. Puniꝰ ē igr̄ ꝓpter occisionem cai septuagies septies qz septuagita t. vij. aie ꝺ eo egresse ī diluuio pierť.

Iste Jabel filiꝰ Lamech ex vxore Ada icepit ꝺdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝑ gregibꝰ nutriēdis nil nisi ꝺiugiū carnale meditās t pascua vētri. ꝟ ꝟm cōmestorē greges ordiauit t caracteri: bꝰ distinxit sepauitqz ꝟm genera greges ouiū a gregibꝰ edoz t ꝟm q̄litatē vnicolores a grege spūs velleris: t ꝟm etatē anicłos a maturioribꝰ t cōmissuras certi tpibꝰ faciēdas itellexit

Jabel Tubal

Ada Lamech Sella

Cōcupia oculoruz

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artē ferrareā primꝰ inuenit: res bellicas exercuit sculpturas ī metallis in libidinez oculoz fabricauit sumens ex exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem auriū consonantias excogitauit.

Cōcupia aurium

Iste Tubal filiꝰ Lamech ex vxore Ada hic ꝺr̄ pater canentiū ī cythara t organo qz musicā inuenisse ꝺr̄ nō tm̄ instra musicalia adinuenit ꝟm ꝺmestorē q̄ postea lōge ī uēta referūť ꝟ ꝺsonātias inuenit vt labor pastoral' quē frater suꝰ Jabel ꝑamauit ī deliti as vteretť t ī delicijs exercereť: postea tm̄ milti adiuenerť ꝺsonātias melodiaz t diuersa instra musicalia sic moises de sonitu aq̄z ꝺr̄ armonias ꝑ pediſſe. Sūt tm̄ q̄ dicāt qꝺ archades poplī ꝑ calamos breues t logos ꝓmi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

Concupia carnis

Noema filia Lamech ex Sella sorore Tubalcayn artem varie diuersēqz texture inuenit: lanam et linuz in fila traxit t pannū texuit ꝓpter leuitatem. Ilaz antea pellibus bestiarum vtebantur.

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interp̄etatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno vo mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obiit habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures ātediluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad ſciētiarū principia inuenienda. Tum etiā ſcōm naturam: q̄ homines erant melioris cō// plexionis ⁊ maioris vigoroſitatis. Nā habebāt tunc multa maiora oſſa qui// dem homines q̄ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit ſeculi curſus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaz magnitudo gigantoz videaf ali// cui incredibilis teſtatur ſacra hiſtoria dicens ſe vidiſſe molarem dentem: de q̄ cē// tum dentes ſcōm modulum noſtre fieri potuiſſent. Dixitq̄ Auguſt. 12. q̄ nullo modo audiendi ſunt illi qui dicūt tante fuiſſe breuitatis illos annos: q̄ decez de illis faciunt vnum de noſtris: atq̄ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc ſunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Iareth filius Malaleel qui interp̄etatur deſcendens ſiue roborans vl'ſa porans natus ē anno patris ſui. lxv. ſupra centeſimuz Geñ. v. mūdi vo dcc. lx. ſcōm he. ve. ē ſcōm. lxx. interp̄etes. 976. vixit autem nongentos ⁊ ſexaginta duos. Dicit Auguſti. q̄ multi ſunt geniti ante diluuiū de ſeth ⁊ etiā cayn quos tamen ſcriptura feſtine trāſcurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge// nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli diſcretio concretioq̄ numeraref ⁊ ad Abra// ham cui facta eſt rep̄romiſſio de chriſto naſcituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝑter quod ſcriptura ſacra quoſdam ꝓmemorat. nec omnes iſti p̄rimogeniti q̄s ſcriptura nominat vt cayn cognouit vxorem ſuam ⁊ genuit Enoch. nō eſt conſe quēs q̄ Enoch fuit eius p̄rimogenitus. ⁊ ſic de alijs. Huius vo tempe filij ſeth viri optimi in p̄ceptis patris cum ſimplicitate cordis perſeuerantes a filijs La// ym peſſimis quidem in omnē luxum p̄rolapſis multa mala paſſi ſunt.

Enoch filius Jareth natus eſt anno patris ſui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. ſcōm he. ve. Sz ſm. lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Iſte enoch ſeptimus ab Adam deo placuit ⁊ tranſlatus eſt in paradiſuz: ⁊ ſeptima requies p̄dicatur ad quaz trāſſertur omnis qui tanq̄ ſexta die etate ſeculi chriſti aduentu formatur. viuit aūt in paradiſo in corporis ⁊ ſpūs tranquillitate cū he lya vſq̄ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defenſionem. Poſtremo martyrio co ronandi. hūc iudas apoſtolus in epiſtola ſua nonnulla ſcripſiſſe refert: q̄ ab an// tiquitate ſuſcepte fidei a patribus refutata ſunt.

Matuſalem filius Enoch natus eſt anno patris ſui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iſte Matuſalem antiquiſſim⁹ fuit omniū quos ſcriptura ꝓmemorat. De annis autē eius diuerſe ſunt opiniones. ſm lxx. interp̄tuz computationem vixiſſet. 14. annis poſt diluuium. Sed non legitur fuiſſe in archa noe. Hiero. vo aſſerit: q̄ eodē āno diluuij mor// tuus ſit. Septemq̄ diebus ante diluuium ſepultus. Quidam vo eum cum pa// tre ſuo Enoch trāſlatum fuiſſe volunt: ⁊ diluuiū p̄teriſſe putabant cauſante hoc diuerſitate codicū noſtroz ⁊ hebreoz: ſm Auguſt. ⁊ Rab. ⁊ yſi. qui omnes di// cunt eum abſq̄ omni ambiguo non vixiſſe. 14. annis poſt diluuium cum ibi tā// tū. viij. anime ſalue fiebant.

Lamech filius Matuſalem natus eſt āno p̄ris ſui ſm textum noſtrū Gñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit autez annis. 777. Iſte lamech cum eſſet annorum. 182. genuit Noe quem cum genuiſſet dixit. Iſte. ſ. Noe conſolabitur nos a laboribus manuū noſtrarum in terra cui male// dixit dominus. Et genuit p̄reter Noe filios ⁊ filias. Et cuz vixiſſet ſeptingētos ⁊ ſeptuagintaſeptem annos tradidit principatum Noe filio ſuo ⁊ mortuus eſt. Eo quidem tempore gigantes erant ſuper terram; viri vtiq̄ famoſi ⁊ incredibi// lis potentie ſcientes bellum.

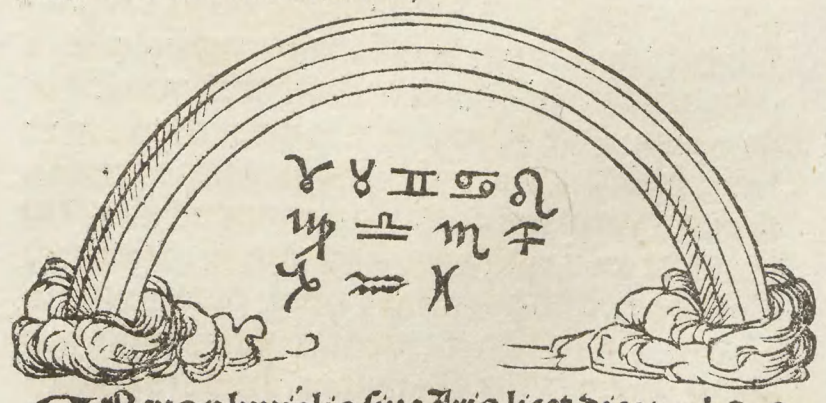

SEcunda etas mũdi principiũ a Noe habuit post diluuiũ: qđ fuit vniuersale p totũ Anno sexcẽtesimo vite Noe a ꝓncipio aũt mundi ſm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ſm. lxx. interptes quos Beda et ysido. approbãt Bis mille ducenti ⁊. xlij. ⁊ durat vsq; ad abrahã ſm he. 292. annis. Sed ſm. lxx. 842. annis. Ante diluuiũ vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ẽ quingentesimo anno vite Noe.

NOe diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis ⁊ integer inuenit grãm coram dño. Cũ cogitatio hominũ ꝓna erat ad malũ. Omni tpe omes in viam rectã deducere satagebat. Cũq; instaret finis vniuerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatã intus et extra. que sit trecẽtorũ cubitorũ geometrorũ longitudinis. Orosius ⁊ post eũ Augusti. ⁊ Hugo. Cubitũ geometricũ sex cubitos vsuales facere dicũt: quã pticas noiant. Sit itaq; trecẽtorũ pticarũ lõgitudis: qnquaginta latitudinis ⁊ triginta altitudinis. i. a fundo vsq; ad tabulatũ sb tignis. Et i cubito cõsummab illã. In q̃ mãsiũculas cenacla fenestrã ⁊ ostium i latere deorsum facies. Noe igit̃ post cẽtus ⁊ xx. ãnos ad arcã fabricatã. q̃ ꝓ solatio vite erant nccria cõportauit. Cũctorũq; aialiũ ad suãdũ genus eorũ masclos sit̃ ⁊ feminas piter introduxit. Ipe deniq; ⁊ filij ei⁹ vxor ⁊ vxores filiorũ primo die mẽs aprit̃ ingressus ẽ. Facto diluuio cuz dñs oẽm carnẽ deleuit. Noe cũ suis saluat⁹ ẽ. Stetitq; arca sup altissimos mõtes armenie. Qui loc⁹ egressorũ vocat̃. Egressi deo gras egerũt. Et altare facto: deo sacrificabant.

HOc signũ federis qđ do inter me et vos ⁊ ad omnẽ aiamã. Gn. ix.

ARcus pluuialis siue Iris licet dicatur hãre sex vel quatuor colores. tñ duos colores ꝓncipaliter habet. q̃ duo iudicia repñtant. aq̃us diluuiuz ꝓteritũ figurat ne ampli⁹ timeat̃. igneus futurũ iudiciũ signat per ignem vt certitudinaliter expectet̃

Illo diluuij Anno prima seculi etas termiata ẽ ab Adaz vsq; ad diluuiũ inclusiue. Etas scda incepit q̃ ⁊ ad abrahe natiuitatẽ vsq; perdurat.

NOe vna cũ filijs ⁊ vxore ac filiorũ vxorib⁹ ex archa egresso: ꝙfestim altare edificato de cũctis pecorib⁹ volatilibusq; mũdis bolocausta dño obtulit. Et ei⁹ odorẽ suauitatis odorat⁹ est dñs. Propter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indecꝫ terra ad pria naturā reuersa hoc ceperit vir agricole ee. ⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad pascua emisit. Cūcꝫ (vt aiūt) hircū capraꝝ in cornicū alicie montem emisisset: ibidem lambruscas comedens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornib⁹ petere cepit. Hoc noe cōperto: lambruscę virtutem agnouit. cōfestimꝫ ipsam sanguine leonis porci agnicꝫ et Symie addito inseruit: at lambrusca in bonā vineā inserta: fructū fecit pfectus ⁊ vindemiauit eū. Et ad vsuꝫ noe vino deducto sacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt ex illo statim tancꝫ agnus in sopore resolutus ē nudatus inhoneste iacebat: videnscꝫ Cham ei⁹ filius (videlꝫ pr̄ chanaan) pr̄is verenda nudata e vestigio irridendū fribus nūciauit ⁊ ostendit. At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in pr̄em cōmoti palliuꝫ imposuerūt humeris suis retrorsum incedētes: patris verenda operuere. Eorū quippe facies verse erāt: ne. ſ. pr̄is virilia viderent. Qđ dū noe sensisset alijs quidez filijs felicitatē optauit. Cham vo ꝓpter cognitionem sui nō quidem maledixit: ſ eius ꝑli. Noe vo cū vixisset post diluuiū trecētis ⁊ qnquaginta annis: qđ quidē tēpus feliciter egit: cum cōplesset annos nongētos qnquaginta mortuus ē. Preter aūt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios: alioscꝫ post diluuiū genuit filios ⁊ filias. vidit ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vscꝫ generationes.

Monstruosoruꝫ quocꝫ multa hoim genera post linguaꝝ varietatē a deo factā varijs in locis ꝑducta fuisse cōmemorantur. Deus em ipe cū sciret quaꝝ ptiū similitudine vel diuersitate ꝓtexeret pulcritudinē vniuerse vel diuersitate ꝓtexeret pulcritudinē vniuersi: etiaꝫ monstruosos hoīes in mundū ꝑducere voluit. E qbus qdam dicant repiri q in media fronte vnū tantuꝫ hnt oculū: qui monoculi appellātur. Alios statura eē cubitales: qs pigmeos greci vocāt: qui p annū octauū viuendo non excedūt. Hij ppli plinio. vij. naturalis historie testāte tenētes mōtana indie: vicina tñ occeano salubri celo sempcꝫ vernāte hnt singulare bellū ꝓtra grues: teste Homero: hoꝝ mulieres Soli nus anno qnto parere dicit: ⁊ octauo senescere: fama ē insidētes arietū capraꝝ dorsis armatos sagittis veris tpe vniuerso agmine ad mare descendere ⁊ oua pullosꝫ earū alitum cōsumere. Casas eoꝝ luto pennisꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus cōstrui. Aristoteles i cauernis viuere pigmeos tradit. Item gētes alie sunt in qbus singuli singula crura in pedibus maximis hnt nō flectentes poplitem: et tñ mirabilis celeritatis qs scio pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testāte pestiuū tempus in terra supini iacētes peduꝫ se vmbra ꝓtegunt: vñ et inditum nomē habēt. Hos idem Plinius in desertis indie ptibus habitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habētes oculos in humeris. Quosdam alios cynocephalos quoꝝ canina capita. Et alia diuersa genera monstruosoꝝ que in sequētib⁹ patebūt. Cum multi reperiūtur hominū fetus abusitato cursu nature exorbitantes: qui tamen non obmittendi in historijs ducūtur maxime longius a mari degentes in qbus ꝑdigiosa aliqua ⁊ incredibilia multis visum iri haud dubitamus. Quis em ethiopes aīcꝫ cerneret crederet: Aut cui nō miraclo ē cū p̄mū in noticiā venit: Quā multa fieri nō posse (pus qꝫ facta sint) iudicātur Nature vo rex vis atꝫ maiestas i oībus momētis fide caret: si qs mō ptes ei⁹ ac nō totā cōplectaf aio. Ideo ad auctores fidez relegabimus: Nō ne sit fastidio grecos auscultari qui maiore diligētia ⁊ vetustiore cura de hijs scripserunt Ferūt etiā scithārū genera ad septētrionē haud ꝑcul ab ipo aqlonis ex ortu specuꝫ eius dicto quē locū gesglithron appellāt: ꝑdūf animaspi qs vt in folio seqnti patebit vno oculo in fronte media insignes. Quibus assidue bellū ee circa metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. mīti ꝫ maxie illustres herodot⁹ ⁊ aristeas ꝑconesius scribit: sup alios aūt antropophagos scithas i qdaꝫ qualle magꝫ timaui mōtis regio ē q vocaf abarimon. In q siluestres viuūt hoīes auersis post crura plātis eximie velocitatis passim cum feris vagātes hos in alio nō spirare celo. Ideo qꝫ ad finitimos reges nō ptrahi. Hecꝫ ad alexādrū magnū ptractos beton itineꝝ ei⁹ mēsor ꝑdidit. Precipue tñ india ethiopūcꝫ tract⁹ miraculis scatēt. Maxia i india gignūtur aialia indicio sunt canes grādiores ceteris. Arbores qdem tante ꝑceritatis tradūtur: vt sagittis supari neqūnt. Hec facit vbertas soli tēperies celi: aquarū habūdātia. arūdies vo tāte ꝑceritatis: vt singula internodia alueo nauigabili ternos interdū homines ferāt. In mōte cui nomē ē Nilo hoies eē auersis plantis octonos digitos i singul⁹ pedib⁹ hñtes auctor ē Megasthenes. In mīti aūt mōtibus gen⁹ hoim capitib⁹ canis feraꝝ pellib⁹ velati ꝑ voce latratū edere vnguib⁹ armatū venatu ⁊ aucupio vesci. Cresias scribit in qda gente indie femias sel in vita parere genitoscꝫ cōfestim canescere. Megasthenes gētē inter nomadas indos narū loco foramia tātū hñtē. ad extremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis Astomoꝝ gētē sine ore: corpe toto hirtam: vestiri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odore quē narib⁹ trahūt. Nullūcꝫ illis cibū nullūcꝫ potū. Tantū radicū florūcꝫ varios odores siluestriū maloꝝ q secum portant longiore itinere ne ōsit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud difficulter exanimari. Onesicritus quibus i locis indie vmbre nō sint corpa hoim cubitoꝝ qnū ⁊ binoꝝ palmoꝝ existere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec senescere. Qvt medio euo mori. Cresias gētes ex ijs q appellaf pandore in quallibus sitam. annos ducētos viuere i tumēta cādido capillo q i senectute nigrescat. Artemidorus i taprobana insula longissimaꝫ vitā sine vllo corpis languore traduci. Sortitas ab indis arab fluui⁹ disterminat. Ji nullū aliū cibū nouere qꝫ piscū quos vnguibus dissectos sole torreant. atcꝫ ita panē ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. In affrice solitudinibus hominū species obuie subinde fiūt: momētocꝫ euanescūt. Hec atcꝫ talia ex hoim genere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fecit natura ad detegendā eius potentiā sequētes gentes inter prodigia ponere libuit.

DE homib⁹ diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Isi dorus Ethi. li. xi. ca. iij. oia q̄ sequūtur in india. Cenocephali homines sunt canina capita habē tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli. qui omnes vescūtur pellibus animaliū.

Cicoples in India vnū oculum hñt in fronte sup nasum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa/gite vocātur supra nasomonas confinesq; illorū ho/mines esse: vtriusq; nature inter se vicibus coeūtes.

Callipbanes tradit Aristoteles adiscit dextram mā-mam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermo-froditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Alios supiore labro orbas. alios sine linguis ⁊ alijs cō creta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ potū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt monachi.

Pannothi in scithia aures tam magnas hñt. vt con tegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia ,pni ambulāt vt pecora. ⁊ aliqui viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.

Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua i frontibus hñt ⁊ capraꝝ pedibus similes qualē in solitudine sanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede la/tissimo tam veloces vt bestias insequantur.

In Scithia Ipopedes sunt humanā formaꝫ eq̄nos pedes habentes.

In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ⁊ Demphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt p/bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eiusdem generis in tribalis et illiryjs adijcit Isogon⁹ q̄ visu quoq; effastinent iratis pcipue oculis: quod eorū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q; pupillas binas in oculis singulis habeant.

Item boies. v. cubitoꝝ nūq; infirmi vsq; ad mortes Hec oia scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ i gest/ Alexādri q; i india sunt alīq̄ boies sex man⁹ hñtes.

Itē boies nudi ⁊ pilosi in flumine morātes.

Itē boies manib⁹ ⁊ pedib⁹ sex digitos habentes.

Itē apothami i aq̄s morantes medij boies ⁊ medij caballi.

Item mulieres cū barbis vsq; ad pect⁹ ꝫ capite pla/no sine crinibus.

In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. oculos hñtes

In Eripia sunt boies formosi ⁊ collo gruino cū ro-stris aialium boimq; effigies mōstriferas circa extremitates gigni mīme mirū. Artifici ad formanda corpora effigiesq; celandas mobilitate ignea.

Antipodes āt ee. i. boies a ɔria pte terre vbi sol orit q̄n occidit nob aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Ingēs tn̄ h pug̃ lr̄aꝝ ɔtraq; vulgi opioes circūfundi terre boies vndiq; cōuersisq; iter se pedib⁹ stare et cūcti/silem ee celi vticē. Ac sili mō ex q̄cūq; pte media calcari. Cur āt n̄ decidāt: mirē ⁊ illi nos n̄ decidere: nā em repugnāte: ⁊ quo cadāt negātevt possint cadere. Nā sic ignis sedes nō ē nisi i ignib⁹: aq̄rū nisi i aq̄s. spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se locus non est.

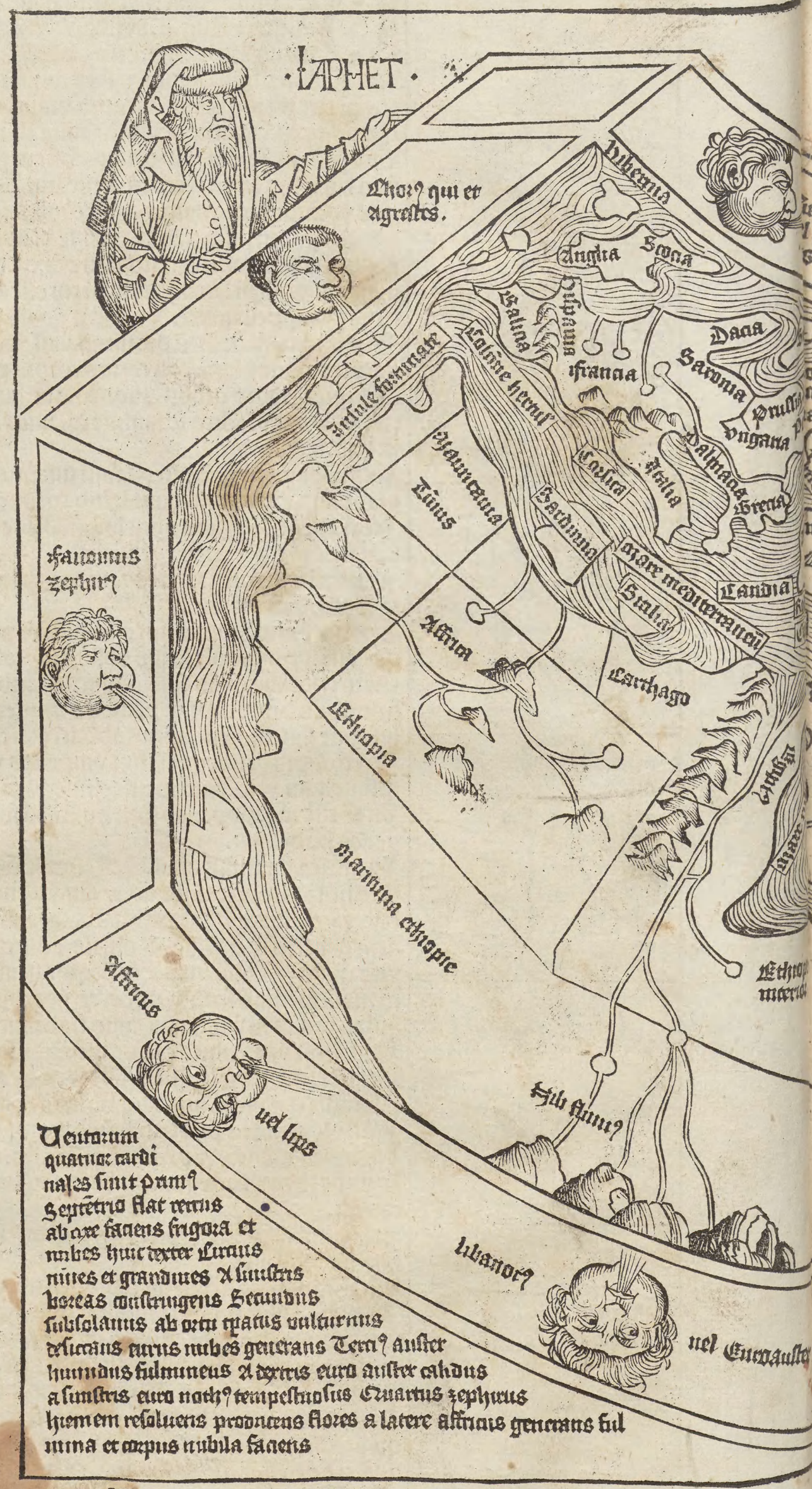

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Ventorum
quatuor cardi
nales sunt prin?
Septētrio flat ventus
ab axe faciens frigora et
nubes huic contr̄ Circius
nives et grandines Aquilonius
boreas austringens Secundus
subsolanus ab ortu equatis vulturnus
siccans ventus nubes generans Tem? auster
humidus fulmineus A dextris eurus auster calidus
a sinistris eurus noth? tempestuosus Quartus zephyrus
hiemem resoluens producens flores a latere affricus generans ful
mina et corpus nubila faciens

ORbis dicitur a rota ⁊ est q̄libet figura sperica ⁊ rotunda. Et ideo mūd⁹ orbis dr̄. q̄ rotūd⁹ ē ⁊ dr̄ orb̄ terre vl̄ orbis terra rū. Dicūt ät p̄m vincē. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Isid̄. in li. Ethy. asserit q̄ orbis diuisus ē in tres partes ꝑ nō eq̄liter. Nā asia a meridie p orientem vsq; ad septētrionem puenit. Europa vo a septētrione vsq; ad occidentē ptingit. Sed affrica ad occidentem p meridiez se extendit. Sola quoq; Asia

continet vnam partem noſtre habitabilis. ſ. medietatem: alie vo ptes. ſ. affrica ⁊ europa aliam medietatē ſunt ſortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū prōgreditur. eaſq; interſecat: quapropter ſi in duas partes orientis ⁊ occidentis orbem diuidas in vna erit aſia in alia vo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiſerunt poſt diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum poſteritate ſua aſiam. Japhet europam: cham affricam poſſederunt. vt dicit glo. ſuper Gen̄. x. ⁊ ſuper libro Paralippo. primo. Idem dicit Criſoſtomus Iſidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Asie. Asia ex nomie cuiusdam mulieris est appellata ſm Vinc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas ⁊ regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit͞ qđ latine delicie interpretatur. quod simul iūctum resultat ortus deliciarus. Est enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum consitum: habēs etiam lignus vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totus. Diuiditur aūt in quatuor fluminavt patet Gen̄. ij. huiꝰ loci post petm̄ est aditus intercluſus. India q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit͞. Hec a meridiano mari porrecta vsq; ad ortus solis: ⁊ a septēntrione vsq; ad montes caucasum peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Insulam quoq; thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Crisen ⁊ arginē auro et argento fecundas. Talem quoq; arborem foliis nunq̄ carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypanes illustrantes indos. Terra indie fauonij spiritu saluberrima. in anno bis mettit fruges: vice hyemis ecbesias patit͞. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron bestiam id est vnicornū. psittachum auem. ebenum quoq; lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoq; ebur lapidesq; p̄ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiaꝫ sunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos ⁊ immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber p̄ ingressus ē vtpote q̄ indis ſbactj primoꝰ oim triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuicie multe in asia: et regē videlꝫ Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ assiria ⁊ mesopotamia in eiꝰ nomen aliq̄n trāsierūt. Arabia ꝓuincia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̄ thuriferos bēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi babēt͞. Et ibi nascit͞ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. Siria hꝫ in se plures ꝓuincias. s. Cōmagenā phenicia ⁊ palestinam. cuiꝰ ps ē Judea. absq; sarracenis ⁊ nabucheis. In phenicia est thirꝰ ad quā ysaias loq̄tur. Judea ex noīe iude appellata. s. eo q̄ reges ex illa tribu būit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā siue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulsis iudei eā dño ꝓcedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas bierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illustris. balsamꝰ optima.

Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt sedes regni reges isrl̄. sicut in hierl̄m reges iudee. Hec ē media inter ꝓuinciā iudee ⁊ ꝓuinciā galilee: similis ē terra iudee in bonitate Galilea ꝓuincia etiam palestine. Et ē duplex. s. supior ⁊ inferior. Pēnthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ palestine: quinq̄ ciuitatum Sodome ⁊c. celesti igne consumptarum. Nabathea a filio ysmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiaꝫ

Egyptus, que prius dicitur essea: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione sua fecundat adeo copioseꝫ impleat necessarijs mercibus orbem terre Scithia sicut ⁊ gothia magoth a filio Japhet ferē cognominata. Hircana dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo q̄ albo crine nascant͞ homies. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. i hac herbe tinctu/re vtilis nascūtur. Capadocia; vrbs ꝓpria nominauit hec est in capite Syrie sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuincias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. charias. pamphiliam. ysauriā. liciā atq; ciliciam Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens veneni hausſtu animā spirauit. Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄ bus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia europis filia. ℔ ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem sunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia smirnā habet. Minor vo ylium ⁊ lichaoniam. Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq; aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. Licia autez sic nominatur eo q̄ ab oriente sit iūcta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estibꝰ ignē exalat sicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zvrickau.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit͞ Europa. Europa ꝓppe ab agenor̄ reḡ libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thanai: descendēs ad occasum p̄ septēntrionalē occeanū vsq; ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et in insulas cades finit͞. Prima europe regio est Schithia inferior. q̄ a meothidis paludibꝰ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū septēntrionalē vsq; germaniā porrigit͞. q̄ terra p barbaras gentes a q̄bꝰ inhītatur generaliter barbaria dicit͞.

Huiꝰ ps ꝑma alania ē: post hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū conclusa cingit͞. terra diues viriū ac ꝑplis numerosis ⁊ immanibus. Vñ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignē hoꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum ⁊ Succinum. duebo sunt germanie superior iuxta septēntrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouicie aūt q̄s danubiꝰ a barbarico ad mediterraneū mare se cludit sunt. prima

messia a messiū puentu vocata: ꝓpter abūdātiā.
Post messiā pannonia postꝫ rethic⁹ frugib⁹ ferax q̄ excipit gallīā belgicā: deinde tracīā: tracie tirias iaphet fili⁹ nomē dedisse phibet. Alij scithicia incolax tracīā appellatā dixerūt Huic ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu macedonia illi sbiacet. cuius regionē olim diuersarū gentiū ppli mesi: getbe: sarmate scithe ⁊ alie natōes incoluerī. Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt puicie grecie plures: ⁊ q̄x pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thessalia. ide macedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ cicladis. Illiric⁹ aūt generalr ⁊ ois grecia ⁊ dalmacia a delim maxīa illi⁹ puicie citate dicta est.
Epir⁹ a pirro achillis filio dr cui⁹ ps chaona ē: q̄ añ molossa ē dicta: a molloso filio pirri quē ꝺ andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege ellena deucalionis ⁊ pirrbi filio: a q̄ pr⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr lrax ⁊ phox nutrix q̄ nibil hūit grecia clarius atꝫ nobilius.
Ellades aūt due sunt puicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciuilia bella detonauerī vbi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille theban⁹ peloponēs. scda ps ellados a pelope rege athice vōta ē. Tessalia a thessalo rege dicta ē. mlta sunt ī thessalia fluia ⁊ oppida: iter q̄ pcipua ē thessalonica ibi ē ⁊ mōs pna sus q̄ndā appollini ꝯsecr⁹. In thessalia q̄ et pria fuit achillis pmū solidi aurei facti sunt: domādorū q̄s eq̄x vsus primū inuēt⁹ ē. Macedonia a macedo q̄ fuit deucaliōis nepos mrn⁹ nomē accepit. Postꝫ ibi accepit pricipatū q̄ pr⁹ emathia dicebat: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis optia. Mōs olimp⁹ ī ea ē ita alt⁹ vt ī cacuie ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt. Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ puicia appellata ē. Hec pene īsula ē hui⁹ caput ē corinthus gretie dec⁹ archadia sin⁹ ē achaie ipa ē ⁊ sicaonia a sitione rge a q̄ ⁊ regnū sicionior ē dcm. hz abeston lapidē q̄ sel' accēsus nūcꝫ extīguit. Pānonia ab alpib⁹ appēninis dicta ē: qb⁹ ab ytalia secernit regio fort⁹ et solo leta. Hystriā hyster fluui⁹ vōuit q̄ terrā illā īfluit. Ipe ē danubius: hz āt a septētriōe pānoniā.
Italia olim a grec⁹ pplis occupata mag̃ grecia nūcupata ē. deide a reg⁹ noie saturnia mox ⁊ latiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculox rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria ⁊ fertil': pabuli vbtate ḡtissima: hz lac⁹ venatū. alūnū atꝫ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepētes fōtib⁹ balas. Gignit gēmas sericū: ⁊ coralliū. ⁊ liguriū boam q̄s ꝺpētē. ytalia aūt ⁊ hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo stella nauigēt: ⁊ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe discernūt. Aut hesperiā solā dic⁹ ⁊ significas ytaliā: aut addis vltimā ⁊ signas hispaniā q̄ ī occidentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie Umbria vo ps tuscie. vmbria vo dcā vt bistorie narrant: eo q̄ tpe aq̄se cladis vmbrib⁹ supfuerit. Est ei ī iugis appenninis sita mōt⁹ in pte ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ē ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēdebāt vsq̄ ad ripā tiber⁹. Rome oīm fines vni⁹ tīn tiberis ripa tenebāt. Hic ⁊ tuscia Tuscia aūt a freq̄ntia sacrificij ⁊ thur⁹ dcā ē. illic ⁊ auruspicia dicūt ee inuēta Apulia ēvbi brūdusiū quā tholi secuti dyomedem ducē ꝺdiderī. Cāpania puincia ytalie hz terras hyeme oī estateq̄ vnātes Et sol ibi mitis: ḡta tēperies: aer pur⁹ ⁊ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppli: gala cī grece latine lac dr. Mōtes em̄ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardore excludūt: q̄ fit vt cādor ppli ñ coleret. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu occeanus īcludit a meridie ꝓrupta pirenei: a septētriōe rheni fluēta atꝫ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄ tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aiantiū apta: Flumīb⁹ q̄s ⁊ fōtib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rheno ⁊ rhodano fluībus
Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica puicia dcā ē. Cisalpina qr citra alpes trāsalpina qr vltra alpes. Retia qr iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obliq̄s aq̄s ligeris flumīs est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vōta. Ipa ē ⁊ hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ⁊ affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a reliq̄s ptib⁹ vndiq̄ mari ꝺcluſa. Salubritate celi eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmar metallorūq̄ ditissima: iterfluūt eaz flumīa mag̃ beth⁹ inne⁹: yber⁹ ⁊ tag⁹: hz puicias sex: Tarraconensem: Carthaginēsez. Lusitaniā. Galiciā. Bethicam ⁊ trāsfreta ī regiōe affrice tingitanā. Due sunt aūt hispanie: anterior ⁊ exterior.
De affrica alia pte tercia mūdi affricaz sic notatā: q̄daz extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsq̄ ad atblante mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudit: ptūcta hz puincias libiā cirenēsez. Pētapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanaz. Et circa sol' ardorē ethiopiā. Libia cirenēs ī pte affrice pria ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nūcupata. Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exīt⁹ magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic dcaīate a rgib⁹ suis. Gethula ps affrice mediterranee. Mauritania dr a mauro qđ nomē est grecū: latīe sonās nigr. Añ a nigredie ppli habitant⁹ dcā est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ puincie citate dcā ē. Hec rgio gignit feras. symias. dracōes. strutōes. ⁊ oliz elephātes nūc sola india hos pturit. Garramātis ob oppido dcā garrania ibi exīti. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ⁊ calet frigore noct⁹. Ethiopia dcā ē a calore ppl'or q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs est⁹. Illā q̄cq̄d ibi ē sb meridiano cardie ē: plurimas hz gētes dīso vultu. ⁊ mōstruosa spē horribiles ferūq̄ ⁊ hpentū multitudie referta. Ibi rinocerata bestia ⁊ cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones īgētes ex q̄x cerebro gēme extrabūt iacint⁹ ⁊ crisopassos ibi iuenīt. Et ciamomū colligit
Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera circa occasuz ī mauritāia. Extra tres ptes orbis q̄rta ē ps trāsocceanū iteriorē ī meridie q̄ sol' ardoribus nob incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Linea Christi

Noe prīarcha

Secunda etas mundi

Ne filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. q̄n. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta heve. ꝫ ꝟm Orosiū Bedā ⁊. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interptaf̄ req̄es ꝟm ysi. ⁊ Rabanū vbi sup̄. Ab eo q̄ ſb illo oīa retro ḡuecūt p diluuiū. Hebrei tamen dicūt q̄ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Jdeo dī Gen̄. v. Ipse consolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt soli homines agrū: ꝫ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt boīes alleuiati: ideo etiā dī: q̄ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. q̄ de istis trib⁹ filijs Noe. ſ. sem. cham. ⁊ Japhet lxxij. gētes ꝓcreate sunt. vt ꝓz Gen̄. x. Hae autē gentiū vocabula ptim māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ⁊ ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix boīes doctissimi antiq̄ssimas pscrutātes historias. Cha. 2. filⁱ noe Cathaflua vxor eⁱ

nec oīm ꝫ aliq̄z ex istis origine gētiū repire potuerūt. Et si oīa ꝓsiderent pla mutata q̄z manentia noīa apparent.

Iste Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiā inuenit. ⁊ q̄dam futura preuidit ⁊ maxime de ortu q̄tuor regnorū ⁊ eorum occasu. Cūq̄ p̄ dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ⁊ habitauit ibi

Ionich⁹. 4. fi. noe

gentē ꝓstituēs. Hec em̄ Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filioz Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic ferf̄ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare posſz fuit autē vir ingenio eminentissimus ⁊ astronom⁹ permaximus. qui oīm sideꝝ cursus ⁊ stellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ortū piter ⁊ occasum q̄tuor regnoꝝ principaliū p̄uidit ⁊ docuit. Huic aūt mortuo cosdroy eⁱ⁹ filius successit.

Chus filⁱ⁹ chā a q̄: vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a semetip̄is ⁊ ab asianis chusei vocabanf̄. Inde Ethiopes. ⁊ a q̄bus ethiopia regia hec ꝓuincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ⁊ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dī ꝓmissionis q̄ nūc Judea nūcupaf̄ ⁊ ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄z duoꝝ fuit hierlm. Amore⁹ a q̄ amorei. Gerse⁹ a quo gersei. Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū ꝺdidit ꝺ tripolim ī radicib⁹ libani sitū. Cine⁹ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā posſe derūt angusto freto a phenicis littore sepatum. Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ⁊ libici ppli q̄ incipit ab athlante mauritanie mōte. ⁊ ab eo rḡio phutēs appellata ē

Meſſaraym. 3. filⁱ⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. ⁊ hz. v. filios: egiptij em̄ ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄z princeps fuit egyptū. Lydim a quo lydi ppli ⁊ a quibus lydia prouicia nomen accepit puincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Jobis apostoli sedes. Ananim a q̄ ananij. ⁊ laobim a q̄ labarij ⁊ alios q̄z natōes ignote habēf̄: q⁹ bello ethiopico subuersevsq̄ ad obliuionem p̄teritoꝝ nominū puenerūt. Masrā filⁱ⁹ chā. 3. ex se septē ꝓtulit natōes q̄rū sexta p cesloim natio scz palestinoꝝ: q̄ mō palestini dicūf̄ ppli. Et palestia puicia ꝫ ī syria est arabie ꝺtermina dicta a philistea vrbe philistei. Lusim a q̄ philistijm. Cellū Sabatha a q̄ sabatheni q̄ nominantur a grecis astabari.

Regma habz duos filios ⁊ sabatha antiq̄ postmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāf̄. Saba a q̄ arabes. Hadan a q̄ Ethiopes. Etiula secūdⁱ filioꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Etulei. q̄ nūc Getuli appellanf̄ ppli. ſ. q̄ in remotioꝛib⁹ aphrice ptib⁹ hītare ꝺsueuerūt. Saba a q̄ sabe⁹ aī sabei ⁊ hij arabes vt scribit Josephⁱ⁹ appellāf̄. ſ. in libano et ātilibano ꝺmorāf̄: ⁊ ab isti arabia regio dicta quā solim⁹ sacrā iterptaf̄. Nebroth filⁱ⁹ chⁱ filij chaz Gigas q̄dē ⁊ vasto corpe vir. cū eēt iter filios filioꝝ Noe audaciſſim⁹ apō babilonios ꝑmanēs tyrānidē p̄m⁹ exercere cepit.

Lamaau
Sydon
Ethens
Jebuseus
Amorrens
Gergesens
Euens
Araccens
Cyueus
Aradius
Samarites
Amathey
Phuth
Mesraym
Lydim
Ananim
Laabim
Nephthuim
Pathrusim
Sabatha
Regma
Caseluim
Saba
Henirot
Sabaa
Dadan
Eula

SEm prim⁹ filⁱ⁹ noe nat⁹ ē anno pr̃is sui. l. mũdi vo ẏm. lxx. interp̃. 2244. ẏm heb. i 658. ẏ ē añ xp̃i natiuitatē. 2957. anni vite ei⁹ fuere. 600. Iste sem biēnio post diluuiũ genuit arphaxat ⁊ ferē fuisse melchisedech q̃ p̃m⁹ post diluuium ꝑdidit salē vrbē ipa ē bierlm ⁊ ab eo descēderũt generatões. 27. Protulit aũt sem. v. filios e q̃bus q̃nq̃ singulares ꝓdiere gētes. Cui⁹ p̃mogenit⁹ Elam a q̃ Elamite p/ sidis p̃incipes. Sem aũt anno cētesi/ mo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios fili/ os ⁊ filias ⁊ mortuus est.

Sem. i. fi. noe ꝓsla vxor. ei⁹

ISte assur. 2. filⁱ⁹ sem a q̃ assiriorũ pullulauit impiũ. q̃ nolebat rebel lare ꝺ̃ deũ in edificatõe turr̃ babel. cuz nẽbroth: ꝺ̃ fugit de terra sennaar. ad aliã regionẽ longinq̃s ꝑus nõ hĩtatam q̃ ex ei⁹ noie vocat̃ assiria. ⁊ edificauit ciuitatẽ q̃ postea vocata est niniue. que fuit metropolis totius regni assyriorz. Iste ꝑp̃s sp crudelitat̃ infamiã bũit.

ARphaxat. 3. filⁱ⁹ sem nat⁹ ē anno mũdi ẏm hebr. i 695. ẏm interp̃. lxx. 2279. Vixit aũt ãnis. 338. ⁊ mor/ tu⁹ ē. Ab isto Arphaxat emersere chal dei a q̃bus ⁊ Caldea regio appellata ē Hec in asie ptibus ē. Arabie cõtermia longe plana ⁊ fontiũ indigua in q̃ ba/ bilon fuit magna.

ARam q̃rtus filⁱ⁹ sem. ha/ buit. iiij. filios ⁊ ab eo ꝑ geniti sũt siri q̃ũ metropol' da/ masc⁹ in hebreo syria dr̃ aram. Prim⁹ fi. arã fuit bus tracon tidis regiõis: q̃ ē iter palestinã ⁊ celesirie. ī ea ē bus terre iudee ꝑt mia ex q̃ iob ꝓpha ortũ bũit

Noah

Sale

Heber

Phaleg

NOe cũ plantasset vineã bibẽsq̃ de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. videsq̃ cham verẽda p̃is annũciauit duobus frĩbus suis: q̃ imposito pallio humeris operuerũt p̃is verẽda: auersisq̃ ocu lis virilia ei⁹ ñ viderẽt. Noe igit̃ volẽs maledicere chã quẽ dr̃ bñdixit maledixit chanaan filio chã ꝑ uersi one chã p̃is eius: de his in superioribus fit mentio.

Iaphet tercius filius noe habz septem filios q̄ et europam sortitus est. Iste iaphet a pr̄e bn̄dictus ē pter ingenuā nobilitatem dilatationēcz ei impcabat. ⁊ ab eo descenderūt generatōnes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios instītute fuerūt. Gomer pmogenit⁹ iaphet in europam venīēs gomeritas instituit: q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusitanie cōterminia quā a meridie hz. Ab occidēte vo ⁊ septētrīōe occeanū. Et ab oriēte flumē sequane ⁊ germanie puincias. Gomer ḡ primus fi. iaphet a q̄ galathij ⁊ hz. 3. filios. Primꝰ astanes a q̄ sarmacia. hij scithay hoies sunt ī paludis meothidis pfundo hītātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta. Scōs Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. ℔ ē minoris asie regio. Tercꝰ Thogorma a q̄ friges emersere. ⁊ a q̄b⁹ frigia minoris asie puincia cogn̄iata fuit: q̄ postea dardania. deinde troia cogn̄iata ē. Scōs fi. iaphet magog a q̄ scithe ⁊ a q̄bus schia ⁊ gothia nomen hūere. Tercꝰ Medar siue madeꝰ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ pssie vicina. Quartꝰ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic. iiij. genuit filios iste ꝑdidit iones grecos et a q̄b⁹ mare ionū nomē accepit. ionia. ei greco⁹ regio fuit. iter carīā ⁊ eoliā q̄ nunc Turchia dr̄. Primꝰ belissan a q̄ belisey. q̄ postea eolij a grecis nūcupati sunt. a q̄bus eolia īsula in siculo mari vigitiq̄ q̄nq̄ pas-

Iaphet Funda vxor

suū milib⁹ ab ytalia distare dr̄. Scōs thubal q̄ i minori asia tarsos ꝑdidit q̄ ātiq̄t⁹ cilices dicebāt inde puincia cilicia pauli ap̄li pr̄ia. Tercꝰ thaysa al' cethim a q̄ cypa īsula cethina dcā fuit de q̄ circa īsulas de socio eiꝰ ptz. Q̄rtꝰ rodamin a q̄ burgūdi. ℔ ī insulā rhodis venīēs rhodios appellari voluit. Quītꝰ fi. thubal a q̄ hispani a q̄ b⁹ hispaia europe r̄gio pmaxia. Sextꝰ fi. mosoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maioris asie vicia Septiꝰ fi. thiras suos thirēses appellauit. a q̄ tracia puincia. q̄ ī scithie ptib⁹ ē noiat.

Sale qui & caynan dñ Luce. iij. sane intelligendo vt infra vbi thare filius Arphaxat natus est anno pris sui. xxxv. cōpleto Gen. xi. Mūdi vo. 2379. hic ciuitatem salem primo edificauit imponens ei nomen suū. que postea hierusalem est appellata. vixit autez annis. 433. ab isto Sarmate qui & indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictionē filiorū Noe vsq; ad Abrahaam nulla fit mētio aliquoz iustoz. nec eos tamē defuisse crediderim. & si omnes cōmemorarentur: nimis longū fieret & esset hec magis hystorica diligentia q̄ pphetica prudentia.

Heber filius sale natus est anno pris sui. 30. Gen. xi. mundi vo. 2509. diebus q̄bus vixit. 467. anni fuere. Ab isto beber hebrei indei nominati sunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuisione linguarum sola hebrea lingua remansisse dñ que etiam ante diuisionem linguaruz non dicebatur hebrea: & humana simpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Augustinus q̄ ꝑm opinionem quorūdam hebrei dicūtur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult q̄ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. & ab Abrahā ex eo quia abrahaam veniens de Mesopotamia venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicūt. Patet igitur vtramq; assertōnem bene valere.

Iste Jectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes ꝓncipales. Sed populi ꝑm Hieronimū non sunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraz. vel ꝓpter mutationes populorum & nominuz. vel contriti gueris alijsue causis. Et istorū habitatio massa pergentibus vsq; Sephar montem orientalem.

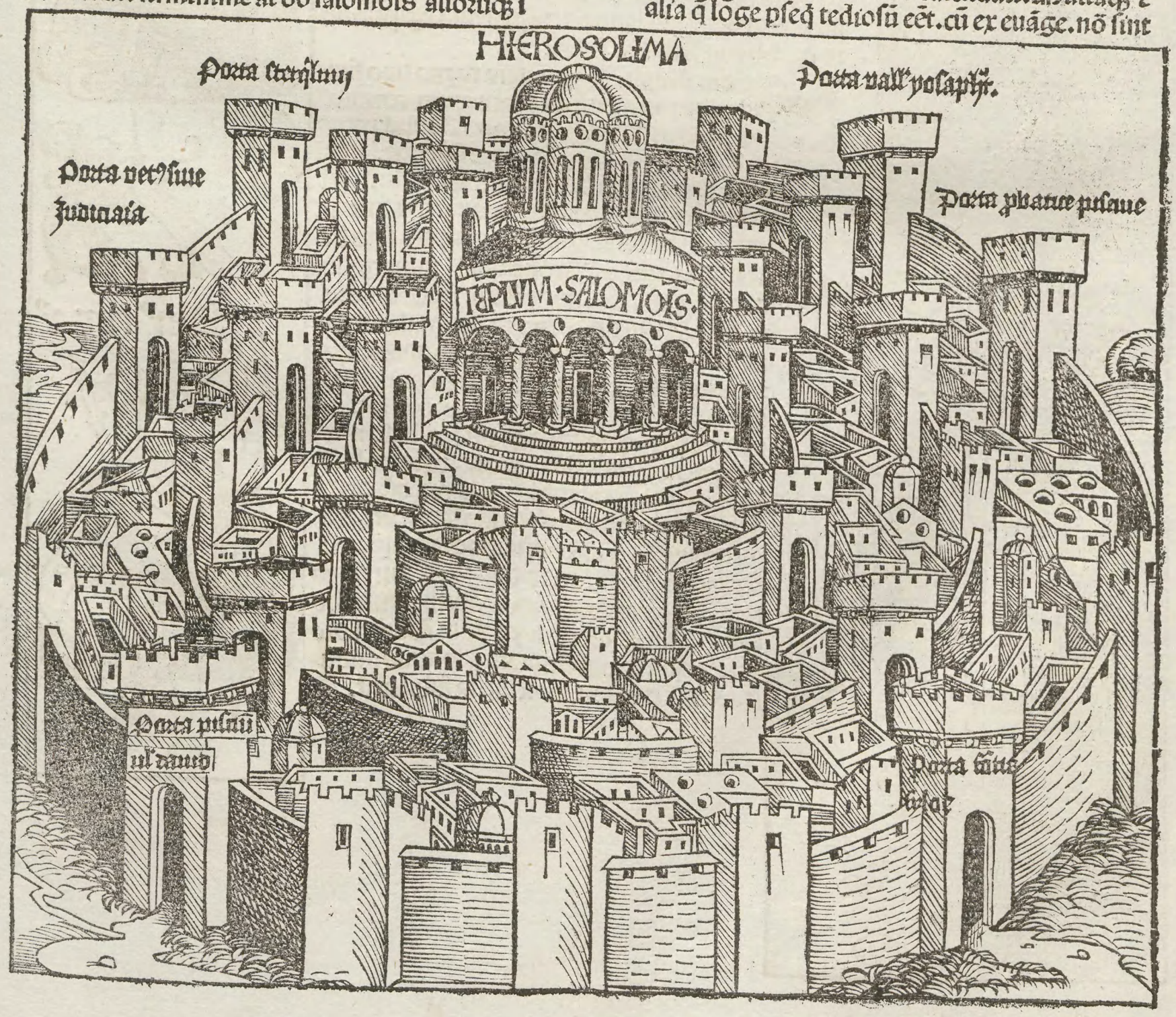
Ste phaleg natus est anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit cōfusio linguarum. quasi ipe diuisus sit ab alijs. q̄z in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea cōspiratione nō fuit. Unde ꝑm Augustinum in hoc nō paruum iusticie vestigiū apparuit q̄ ista dom⁹ libera fuit ab hac pena. quasi nō fuerit particeps in culpa. Et nota ꝑm eūdem: q̄ numerus linguarum fuit ꝑm numerum generationuz. s. 72. Auctus autem est numerus gētium: multo amplius q̄z linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

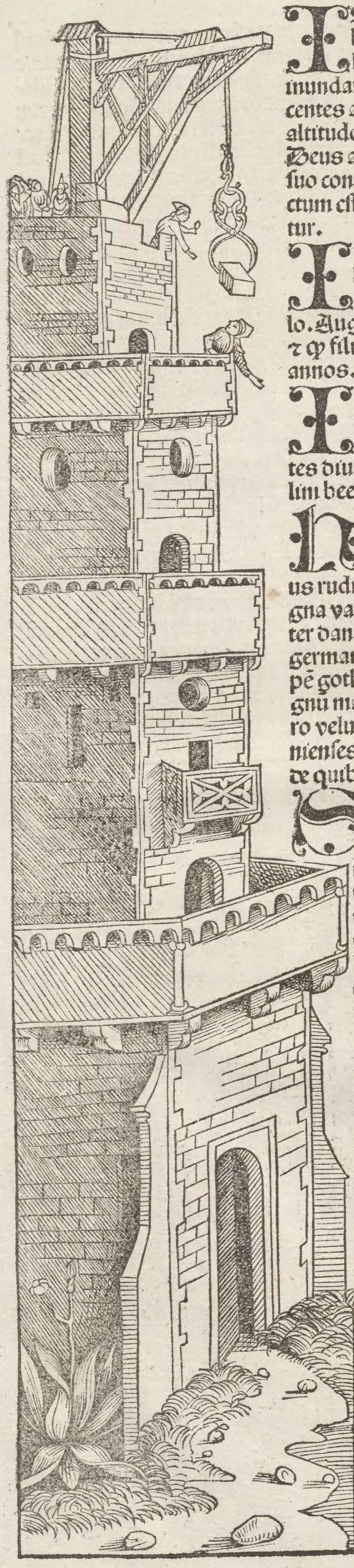
Reu vel Ragau filius phaleg natus ē anno mūdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primū cōstructa fuisse referūtur. Et quidam gētiū ꝓncipes adorari ceperūt. Satbaz quoq; regnū dñ exortum.

Linea Christi

Jeroſolima nomē vrbis in paleſtina metropolis iudeoꝝ: prīs Jebꝰ. poſtea ſalē. tercio hieroſolima. vltio helia dicta. Cuius vrbis primꝰ ꝓditor fuit (vt Joſephꝰ teſtat) Canaan q̄ iuſtꝰ appellatꝰ erat rex. Et ꝺ q̄dē melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi dicebatur. Qui cū ibidē phanū edificaſſꝫ illud Solimā appellauit. ſolimi fuerūt ppli iuxta liciā q̄s homerꝰ pugnatiſſimos: t a bellerophōte deuictos dicit. et in mōtibꝰ habitaſſe. Et cornelius tacitꝰ cū de iudeoꝝ origine opionē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ inicia ſolimos carminibꝰ celebratā homeri gētē ꝓditam vrbē hieroſolimā noīe ſuo feciſſe. vñ Juuenalis interpres legū ſolimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vſq̄ ad tpa dauid regis habitatio fuit. Nec ioſue iudeoꝝ prīceps eos chananeos ſeu iebuſeos expellere potuit. Dauid iebuſeis expulſis cū ciuitatem reedificaſſet eā hieroſolimā. i. munitiſſimā nūcupauit. Huiꝰ vrb ſitus t munitio petroſa erat. t triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteriꝰ vo oīno ſiccam foſſam hēbat i lapide excīſam. xl. pedū ꝓfunditate. latitudo vo. cc. l. E lapide aūt excīſo educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hieroſolima lōge clariſſima vrbium orientis ſup̄ duos colles erat ꝓdita iteruallo diſcretos i quā dom⁹ creberrime deſinebāt. Colliū alter q̄ ſuperior cītas excelſior t iplexitate directior caſtellū dauid dicebatur. Alter q̄ inferiorē ſuſtinet cītatez vndiq̄ declinis ē vall' i medio ad ſyloā ptinz ita fōtē q̄ dulcē vocabāt. firmiſſime āt dō ſalomōis aliorūq̄ i terra regū opa ornata fuit. agrippa eē ptez cītaſ addiderat t cinxerat. Exuberās em̄ mltitudine paulati extra menia ꝓpebat. Noīata ē ps addita noua cītas. Oīm̄e āt cītaſ i giro ſpaciū. xxx. t trib⁹ ſtadijs finiebaſ. Et ſi i toto admirabil'. tercius murꝰ admirabilioꝝ ob excellētiaz turriſ q̄ ad ſeptētrionē occidētēq̄ ſurgebat i āgulo. de q̄ ſole orto arabia ꝑſpici poterat t mare vſq̄ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eā turriſ yppico: t due q̄s herodes i ātiq̄ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidū magnitudo ex ſecto marmore cādido ita adūati vt ſingle turres ſingla ſaxa viderēt. hīs i ſeptētriōali ꝑte aula regia p̄ſtāſtiſſima ꝓiūgebatur. Muro alto cincta acvarietate ſaxoꝝ ornata Multe deniq̄ portic⁹ p̄ circūm flexe colūneq̄ i ſingulis: q̄ iter eas ſb diuo patebāt ſpacia vbi erāt viridaria cū ciſternis eneis. q̄bꝰ aq̄ effundebaſ. Pudet dicere h̄ regia q̄l fuerat cū flāma ab iteſtinis iſidiatoribꝰ oīa ꝓſumpſit. De excidio tñ hꝰ regie vrb iferi⁹ patebit: vrbē aūt ſacraz reddidit mors xp̄i. Plaq̄ ſac̄ i eo loco videre poſſumus Amnē. ſ. q̄ lotꝰ ē xp̄s. Tēplū ſeu tēpli ruinaz i q̄ vocauit. locū vbi cū ſūma hūilitate paſſus ē corpe vt nos aī paſſionibꝰ libaret. ſepulq̄ vbi ſactiſſimū illō corpꝰ ſbstitit. Et vñ aſcēdit in celū. q̄ ad iudiciū ſuerſurꝰ credit. vbi vēt⁹ t fluctibꝰ ipauit vbi deiq̄ elegit idoctos atz iopes piſcatores. q̄rū hamis t rhetibꝰ piſcarēt ipatores t ſges gētiuz. vbi cecos illūiauit. leproſos mūdauit. paraliticos erexit. mortuos ſuſcitauit. Multaq̄ t alia q̄ lōge pſeq̄ tedioſū eēt. cū ex euāge. nō ſint

Jectan fra ter phaleg de sem

Nebroth princeps de Cham

Suphe na de Japhet

Cathalogꝰ regum assiriorꝫ.

Belꝰ Primꝰ

Ninꝰ rex 2ꝰ

Iste tres principes Jectan. s. Membroth t Suphena cum suis populis formidantes diluuiū iterū posse mundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ptingat vsqꝫ ad celuꝫ tē. Gen. xi. Deus autē videns qꝫ non cessarent a stulto suo consilio confudit eoꝝ linguas: t ita factum est vt per totum mūdum dispergerentur.

Initium regni Membroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ipsas adijt, regno relicto filio suo belo. Augustinus vo dicit eum inde fugatuꝫ: t qꝫ filij Assur regnum illud obtinuerunt vsqꝫ ad annos. i305.

Iste Belus dicitur regnasse in obscuro qz paruū dominū habuit. Et primꝰ fuit quē error populi deuꝫ putauit. Ūn diuerse gētes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegoꝛ beelzebub.

Ic oriūtur plura regna. primo scitarū qđ licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ꝓpter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium t occeanum septētrionalem vsqꝫ ad germaniā porrigitur. Et est prima pars europē gothi vngari t dani sunt de hijs. Secūdum regnū massitagetaꝝ. Terciū sichiomoꝝ de quo varro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad atbenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptiorum de quibus in seqnenti folio.

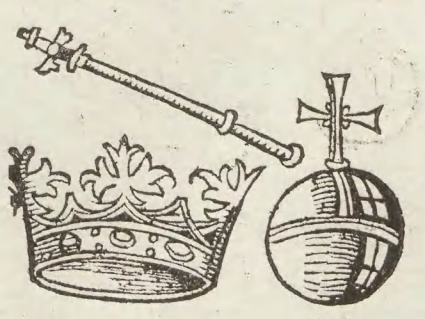
Scōm Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriorū t romanorum tempib9 t locis ordinata t distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atqꝫ in fine illius initiū huius fuit. Secūdus igit rex assiriorum et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis suis bella intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam cito subegit. Totamqꝫ asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentoꝛ ydolatrie ex eo qꝫ pri suo belo mortuo ymaginem in leuamentuꝫ doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaꝫ cō fugerent securitatē. t sic adorari cepit. Cuius exemplo t alij huiusmodi ymagies fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel prophēta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortissimus. Noe pauo suo vita functo libidine dñandi succēsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni ꝓncipiuz in campo Sennaar incepit. in quo cōuentionem habuit vir audacissimus ⁊ eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝓsuasit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsqz ad celum pertingeret tanqz ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna eoz superbia se cōtra deum erigentes. Edificātium temeritatem dñs hac sola animaduersione pcussit. vt gentes due ⁊ septuaginta q̄ ibi cōuenerant: ⁊ descenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaruz confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aūt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiū nobile chaldeorū ꝑpe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aiūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum ⁊ deuastationem. Et ꝑ ruꝑes ⁊ animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo .M.clxxiij. passuū a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiū vniuerse terre. Et dñs super faciem cūctaz regionū eos dispersit.

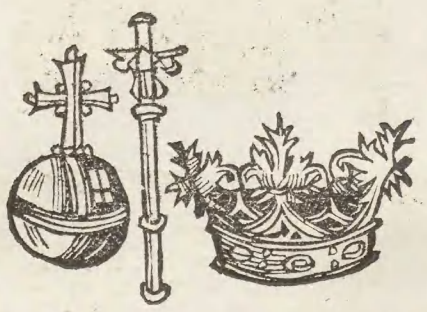
REgnum Scithaz in regione septēntrionali Initiū sumpsit. Ubi primū regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēqz Niualem appellauit Virgilius in quarto Georg. Nec itaqz regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que aut est in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illesa. Que vo in asia ad orientem vergens: diuersas cōtinet gentes: de quaz moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes eqtantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: ꝫ ex feris quas venant victitant. Regnū hoc quāqz vetustissimū fuit: quia barbaz est. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoim Scythica gens vnqz cessit: imo ⁊ darū persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphirionam alexandri magni ducem delenit. Uesoim egiptioz regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atqz fugauit. Asiam ter bello subegit: ⁊ per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierūt: qui res magnas gesserunt. E quibus amasones primo clarissime mulieres: que ī bellis clara gessere facinora. Bactriani ⁊ parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij sui qui pannoniam subegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeliorbes hunorū rex qui contra Justinianum imperatorē insurrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiqz vniuersi ex scithis emersere. Bani quoqz ac Turci ex scithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortū habuit. Barbara em̄ gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes ⁊ ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

REgnum Assiriorz in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiū sumpsit. Qd quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nē brothideusqz ad Sardanapallū vltimū: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aūt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Eupbrate ab occidente nostro mari ⁊ egipto terminat. A septētrione vo habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec est Syria.

REgnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad lo/ ca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amazonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Mar/ thesia ⁊ lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie par tem subegerūt. vbi Ephesum ⁊ Smirnam atq; alias pleraſq; ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se p̄sentirēt. A quib⁹ si mares nasci ꝓtingerent: enecabantur. Sin feminas ap̄utatis inustisq; dexterioribus mānis bellica exer cebant officia. Unde ⁊ amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: ⁊ māma: quasi sine māma. has expugna uit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Justinū in primo Epitho. libro. ⁊ dio dorum Siculum.

REgnum Egiptiorum tempore Ragau initiū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regna uit Sores. quod quidem crebris ⁊ diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legim⁹. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitq; vsq; ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesran filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidez affricana. queq; vt nōnullis pla cet ab egypto Benay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriēte rubro mari Assirieq; cōiungitur. Ab occasu Cyrenen ⁊ Aphrice residuū habet. Et a meridiev/ q; in Ethiopiā protenditur. A septētrione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūq; pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

REgnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Machor initiū sumpsisse Eusebius re fert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea vnaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsq; ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinq; tviginti. Ac duobus ⁊ sexaginta supra octingentos annos. post quos sacer dotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo q̄ in salo. i. mari site sunt. Ex his notissime ⁊ maxime ponē de sunt. Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus ei⁹ q̄dragiesocties septuaginta q̄nq̄ milia passuū. mlta ⁊ mag̃ flumīa in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̄ cōmunis anglia. Thanathos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sepata. Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē ꝑm solinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec oēs terras hoc solo miraculo vincit q̄ quecunq̄ arbor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero. xxuij. quarū. x. deserte sunt ⁊. xuij. coluntur. Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓxima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaꝝ porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara

Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: secūda Inniona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie.

Gorgondes insule sunt occeani. Itē Espiduꝝ insule crise ⁊ argire. Caprobana hec oēs insule occeani. Sunt ⁊ alie insule que ab hellesponto vsq̄ ad gades in mari magno sunt cōstitute. Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. ⁊ paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter ⁊ enutritus. Fuit autem quondam centum vrbib⁹ nobilis: vnde et centopolis dicta est. Prima remis ⁊ sagitti claruit. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis ⁊ dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nusq̄ gignit serpēs nullus: nulla noctua ⁊ si inueniatur statim moritur: larga est vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi nascit̄. phalangos venenatos gignit. Abidos insula est europe super hellespōtum posita. Choos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē ꝑma arte lanificij ī ornamētū femiaꝝ claruit. Cicladis insule greci quidaꝝ autumant dictas: eo q̄ ⁊ si spacijs longioribus a delo procecte in orbez tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non q̄ in orbem digeste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter egeum ⁊ maleum mare constitute. Circūdantur etiaz pelago mirtheo. Sunt aūt oēs nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos est insula ī medio cicladuz sita: ⁊ dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi tempib⁹ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbraſſet ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaq̄ ex ea nomē q̄ prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est ⁊ ortigia vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula.

Rhodus prima cicladum est. Carpathos est vna alia ex cicladibus. Citherea alia est ex cicladibus vbi est octavenus. Ycharia ē alia.

Chyon insula Syra lingua appellatur: eo q̄ ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia ⁊ pitagoras samm⁹ a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula ꝑmo vasa fictilia repta dicūt̄. Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Pri⁹ aūt trinacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuz: ꝟ ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris fructifera: vētis ⁊ sulphure plena. Vñ ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum ⁊ postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et q̄m ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flat⁹ ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule ⁊ vulchane vocantur q̄ ⁊ ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez nomen habentes ꝓpria nomina. quaruz prima liparis: altera trasia. Sardus herculis fili⁹ cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaz occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuz in latitudie. xl. passuū. In ea neq̄ serpēs gignitur neq̄ lup⁹: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. Eboſus insula est hyspanie. Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Gēmasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ptim in asia. ptim ī eu
ropa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazoni
bus ē vocata. Fuerūt aūt amazones go
tox qui exierūt de inferiori scithia europe vt di
cit Isid. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis
virox suox arma arripiētes hostes virili animo
aggresse. de maritox suox nece sumpserūt debi
tā vltionē. Mā oēm masculū a sene vsq̄ ad puu
lū i ore gladij primerūt. t femias rebuātes t ho
stiū spolia deripiētes. deinceps piter sine mascu
lox psortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s.
Marthesiā t Lampedonā maritox exēplo (cuz
sp duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum
vna ,pcedēs cū exercitu ꝺ hostes dimicabat. al
tera interim rēpublicaz gubernabat effecte sunt
aūt tam fortes breui tempore bellatrices q̄ ma
gnam partez asie fere. C. annis dominio suo sb
iecerunt. inter ipsas vo nullum penitus mascu
lum viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt.
ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia ele
gerunt: ad quos statutis tempibus accedentes
prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝺce
ptionis officium instituto: maritos a se recedere
et alias mansiones querere coegerūt. masculos
autē filios vel emactabant vel debito tempe pri
bus transmittebant: filias vo sibi reseruantes
eas ad sagittandum t venandum informabāt:
et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossi
cie impediretur eis in. vij. vt dī anno māmillas
dextras exurebāt. t ideo amasones sunt dicte. i.
sine māma vt dicit Isidorus libro. ix. has vni
mās antiquitus multi vocauerūt. Quarum
feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: dein
de achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam
q̄z per vires: sicut in gestis grecorum t Amaso
num continetur. Dicit autem Isidor⁹ q̄ per ale
xandrum magnum amasones vsq̄ ad interniti
onem penitus sunt delete. Sed historia alexan
dri hec non dicit. immo dicitur amasonum regi
na alexandro postulanti tributa per nuncios re
scripsisse. de tua prudentia est mirandum q̄ cuz
feminis confligere statuisti. quare si fauente no
bis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cō
fusus cum a mulieribus sis deuictus. q̄ si tratis
nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit ce
dere ad honorem. quia de mulierculis triūpha
sti. super cuius responso ad ammiratōem duct⁹
rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuz
t furorem mulieres vincere: sed potius p amo
rem. propter qd̄ libertatem eis concessit t ipsas
non violentia sed poti⁹ amicicia suo imperio sb
iugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄
cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempa ferē introducta. Et nota q̄ pluribus de causis nobilitas īstituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente em̄ humano genere: cuz homines ad malū proni essent. oportuit ꝓhibere insultꝰ prauoz aduersus bonos. ⁊ ideo eligebaē aliq̄s vir bonus iustior ceteris atq̄ prudentior. q̄ cōitati p̄sideret: vtuosos ꝓmoueret. mediocres defenderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs inv̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi q̄ nobiles q̄dam necessitate cōstringāt̄: ne ab antiq̄ virtute degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciuz ignorabat. licet tm̄ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: q̄ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qđ vulgari opinione celebrabaē. Vñ expediebat pro ipaz pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliuz principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ em̄ cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerūt vt q̄cūq̄ patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝓ se ⁊ heredibus suis ꝓpetuo obtineret. hmō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaz sumitur. Aliq̄n em̄ popu-

lares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ⁊ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū mo/ pie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dm̄m recognoscerēt. Jnueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝓ diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ pmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ⁊ ieroboam: ⁊ quoruūdā alioz. plurime quoq̄ legūtur nobilitates pviolentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ⁊ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota q̄ p̄m veteres hist̄orias raro aut nūq̄ in paganismo nobiliū stirpes ꝓpetuate fuerunt ꝓpter superbiam ⁊ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. p̄m illud Eccī. x. Sedes ducū superboz destruxit dñs. ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Jtem nota q̄ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: qz ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grādē periculū qđ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis ī sancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̃. q̄ vix pauciss̄imi ad tātam s̄blimitatē ydonei fuerunt.

Jnuem siue Nibisin triū dieq̄ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioz p̄e eius belo moz te sublato (vt ante patuit) ⁊ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ⁊ quasi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ⁊ rudis adhuc ad resistendū populos supauit: ⁊ ad libie finē vsq̄ puenit. Ninus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Comitis igitur ꝓximus accessione viriū fortioz ad alios transiret: ⁊ ꝓxima quecq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoz fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ⁊ sideq̄ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ⁊ ipe decessit relicto impubere Nino ⁊ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū sanctū nominat. Js cū videret pctoꝛes ciuitatis Ninive dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videreē falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝑspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qđ ī mare demersus a ceto deglutitꝰ ē.

Jdolatrie scelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his tempibꝰ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteq̄ monumētis colligere possumus homies ad ydoloz cultum allecti affectiōe. s. timore adulatione ⁊ artificū diligentia circa sculpturas.

Nachorvo octo de melcha genuit filios e q̄bus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiaz et laban filiū. Iste nachaor scōus filius thare. vxor eius melcha. Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. Bus scōs filiꝰ nachor habuitq; duos filios videlicet beor primꝰ. balaaz scōus. Batuel tercꝰ filius nachor filiū habuit vnū laban 2 vnā filiā rebeccā. s. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. Lya pꝛia filia laban primaq; vxor iacob lippa oculis genuit sex filios 2 vnā filiā. Scōa filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios 2 mortua in partu. sepelitur ꝓpe bethleē. Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filius abrahā in vxorem quā helieser seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. qua annuente moleuit vt desponsanda pꝛius requiratur de cōsensu. Camuel quartus filiꝰ nachor. Caseth q̄ntus filius. Aran sextus filius. Pheldas septimus filius. Bela octauus filius.

Aruch fi
li⁹ ragau
nat⁹ ē āno mū-
di. 2905. vixit
autē ānis. 230.
et mortuus est.

Nachor fi. sa-
ruch nat⁹ ē an.
mūdi. 3055. anni
vite ei⁹ .i 48. t
defunctus.

Thare fi. na
chor nat⁹ ē āno
mūdi. 3114. t ha
buit. iij. filios.
vixit aūt. 205.
geūit aūt abra-
ham nachor et
arā. Arā. 3⁹. fi.
thare būit vnū
fi. t duas fi. sa
rai vx. abrahe.
melcha vx. na-
chor. loth fili⁹
Arā būit duos
fi. s. moab .i. pī
moabitaz amō
2⁹ pī amoitarū

Aram cū genuisset Loth
filiū vnicū t sarai t mel
chā filias inter chaldeos mor
tu⁹ ē i citate caldeoz q̄ dr̄ hur
Ei⁹ aūt filias frēs sui duxerūt
vxores. nachor. s. melcham t
abrahā saray. porro thare dū
terrā caldeoz odio būissz ppt
ydola q̄ apd eos i pcio hēbāt
qr ignē adorabāt. et ppter lu-
ctū Arā filij sui migrauit cū suis
in charā mesopotamie citatē:
vbi t demū mortu⁹ ē: cūvixis-
set ānis. cc. v. tā em̄ bois vita
decrescere incipiebat. Et pau-
latim dies eius fiebāt breuio
res vsq; ad generatōs moysi.

Sodoma t Gomorra atq; ciuitates alie ob nephariā pcī vindictā a dño phibent̄ succēse. solo loth cuz
duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cū oīb⁹ aduētantib⁹ cōtumeliā faciebāt. Jō dr̄⁹ vniuersam regionē si
mul exterminare fecit. Cū em̄ abrahā eēt nonagintanouē ānoz accepit legē circūcisiōis recepit etiam repro
missionē de ysaac nascituro. Eodē q̄z tpe veniētib⁹ sero duob⁹ āgelis vsus sodomā. loth phūan⁹ atq; beni-
gn⁹ sedēs in foris⁹ ciuitat| ad inuitādū pauper. q̄b⁹ visis occurrit rogās t cogēs eos vt declinarēt in domū
suaz cū sero esset. Qui ingressi domū ei⁹. oīs pplus sodomoz circūdederūt domū loth dicētes vt ꝓduceret
eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias suas vgines ad vtendū eis ne illis iu
uenib⁹ hospitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. & q̄si rūpētes ostiū. & angeli introduxerūt
loth in domū. t illos oēs pcusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. ꝑduxerūtq; angeli subuersionē sodo
me fiendā. Et cū nūciasset ꝺ loth gener| suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹
de ciuitate. ꝑcipiētes vt i mōtē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. pgētib⁹ aūt cū vxor respexisset retro ꝺ an
gelor ꝑceptū t cītat| curā hre videre⁹ vsa fuit i statuā salis. Pluitq; desup sodomā t gomorrā t alias cīta-
tes ignē t sulphur deinde subuerse sunt t vsa ē regio i lacū salsum t sterilē q̄ dr̄ mare mortuū. Ascēdētē aūt i
mōtē t ibi manentē loth. inebriauerūt filie pr̄em suū. t maior cū eo se ebriose cōmiscēs ꝓcepit ex eo t peperit
moab filiū. Minor idē faciēs ꝓcepit ex eo t peperit filiū quē vocauit Amon. a q̄b⁹ amonite t moabite. hec
gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia etas mũdi

TErcia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq; ad dauid ꝟm heb. 940. ãnis. ℔ ꝟm. lxx. interp̃. dcccc. xli. Vbi etiã patriarchaꝝ nr̃oꝝ q̃ vez deũ coluerũt hystoria incipit. abrahã itaq; pater multitudinis gentiũ ex thare in hur caldeoꝝ nascit. anno mũdi ꝟm hebre. 2453. ꝟm. lxx. interp̃tes 3184. Vir prudẽs ⁊ reꝝ diuinaꝝ bũanarũq; eruditissim⁹ primus deũ cũctarũ creatorẽ ꝓnũcians. ꝓpter qđ caldei i eũ surgẽtes e caldea migrare coegerũt. Qui abrahã educt⁹ a pr̃e suo thare de hur caldeoꝝ venerat i aram. ibiq; habitãti p̃cepit ei dñs dicẽs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatõe tua ⁊ de domo p̃ris tui. ⁊ veni in terrã quã mõstrauero tibi. Postq; Abrahã rediisset de occisione q̃nq; regũ assiriorũ q̃ ceperãt Loth. occurrit ei melchisedech rex salẽ q̃ erat sacerdos dei summi offerẽs panẽ ⁊ vinũ. cui Abrahã dedit decimas oĩm spoliorũ bñdixit abrahe q̃ sbdiderat ei inimicos. Hũc melchisedech dicũt hebrei fuisse Sem filiũ Noe ꝑmogenitũ ⁊ vixisse vsq; ad tp̃a abrahe. tũc apparuit abrahe dn⁹ ⁊ ꝓmisit ei filiũ quẽ mltiplicaret sicut stellas celi.

SAray prima vxor abrahe diu sterilis tandẽ gr̃a diuina fecũdata parit ysaac nonagenaria mulier sctã. Cethura scda vxor abrahe ⁊ hũit. vi. filios sapĩa ornatos ⁊ industria. hãc duxit abrahã post mortem sare. noia filiorũ. zamrã. iectã. medan. madiã. iesboth ⁊ Sue. Agar cõcubina abrahe. Ysmabel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmabel fili⁹ abrahe quẽ pepit agar egiptia ancilla sare. a q̃ ysmabelitaꝝ genus. q̃ postea agarem postremo saracem dicti sunt: electi⁹ ẽ de domo p̃na cum mr̃e. quia lydebat

Linea Christi

Abraham

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arã fratre suo in igne. quia ignẽ colere noluit. Cũ ꝛ ipse p̃iectus fuisset in ignẽ a deo liberatus ẽ. Adoptauit ante loth filiũ fratris sui arã in filiũ. filiã quoq; eiusdẽ fratris sui noie saray accepit vxorẽ. deinde cũ thare p̃e suo nachoꝝq; fratre suo ꝛ familia araz pegrinatus ẽ de chaldea in arã mesopotamie. demũ mortuo p̃e suo thare. cũ esset. 75. annoꝝ. cũ loth ꝛ saray ꝛ omni familia ꝛ substãtia sua precepto dñi pegrinatus ẽ in terrã chanaã. Et habitauit in sichen vbi ei dñs apparuit dicẽs. Semi tuo dabo terrã hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nũc ẽ mare mortuũ. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aũt fame recedẽs venit in egiptũ a quo rediens habitauit in cõualle mambre iuxta hebron. cui demũ in somno dñs apparẽs dixit. q̃ semẽ suũ pegrinũ esset in terra egipti annis. 430. Et q̃ quarta generatõe redire deberet in terrã chanaan. cũ aute esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et q̃ reges egressuri essent de eo suscepto circũcisionis etiam precepto circũcidit se ꝛ ysmahelẽ filiũ suũ. omnẽsq; domũ suã ꝛ familiaz. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

an ysaac. i. icitabat eũ ad ydolatriã ꝛ ad oꝛem ymaginũ q̃s faciebat de luto. qđ videꝫ sara dicebat eiꝫ ce ãcillã ꝛ filiũ eiꝰ. Cũ natus seẽt ysmahel quẽ p̃ xp̃i. ãno circũcidi voluit illũ sara tãq; p̃priũ filiũ diligebat: ꝫ ysaac sibi nato ab eiꝰ amoꝛe declinauit. Suasitq; abꝛahe vt i aliã regionẽ trãsmitteꝫ. q̃ cuꝫ ad etatẽ puellaꝫ. mĩ ei vxoꝛẽ egiptiã cõiũxit. Ex q̃ filios p̃creauit. q̃ oẽz terrã ab eufrate ad mare rubꝛũ positã vsq; tenuerũt.

Memphis nũc Chayrũ dicta regia Egiptioꝝ quã teste diodoro siculo lib. histoꝛ. scdo Ogelous rex egipti cõdidit. Et a filia eiꝰ memphis denoiata. Ambitꝰ stadioꝝ centũ et q̃nquaginta vrbez oĩm egipti preclarissimã opportunioꝛi totius eius oꝛe loco vbi nilus scissus in plures ptes efficit formaz delte. Quo fit vt tanq; in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatq; ad superioꝛa loca nauigãtibus. Et ad cohibendã aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiq; effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaz. Vnde ꝛ posteri reges fere omnes relictis thebis ꝛ regiam habitationem in ea edificauuit. Et babiloniam egipti atq; chayrum vocauerũt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ꝛ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honoꝛes. ꝛ eum vt deum adoꝛare ceperũt. ꝛ cõmutato nomine apim illam vocauerũt boc est bouez. Sic em̃ bos eoꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ꝛ Pli-

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. Unde referētibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoq; ⁊ omni musicoꝝ genere prosequūtur. qui ad motum ⁊ stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsq; coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaq; bonis plurib⁹ refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia nouа. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eaz gloriosa virgo maria cū puero Jesu ⁊ Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiaz docti viri accesserūt Pithagoras ⁊ Plato tē. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoq; ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuse apud pleroscq; scribuntur.

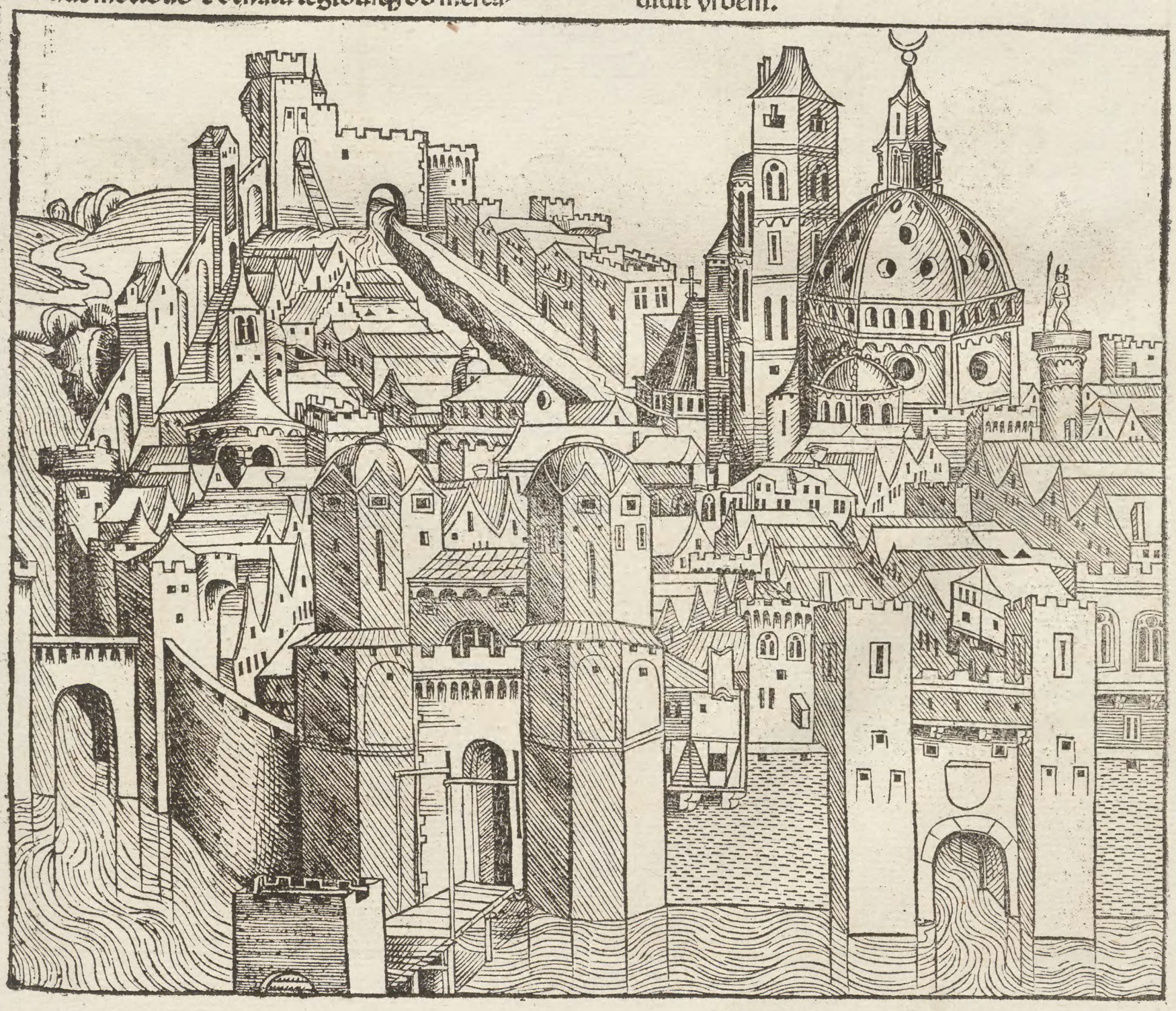
In Nonagesimonono etatis abrahe ānо apparuit ei deus ⁊ ꝓmisit q̄ filius de sara vxore nasceret quē ysaac vocari iussit. Cūq; ysaac dnq; ⁊. xx. esset annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare ipm filiū sibi īmolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter ⁊ ad altare accessisset. deus cognita hois obedietia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui q̄ timeas dominū. Et cōfestim arietē ex improuiso veprib⁹ inherētē ad sacrificiū ptulit. Cū abrahā obedisset dño in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes

Zoroastes phs vt scribit Jsi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bactrianoꝝ fuit quē Ninus assiriorꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilib⁹ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sensus differtur in. lxij. diem. Itaq; vnū nouimus eodez die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Aristotiles ait. q̄ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artez post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe thare pr̄is Abrahe.

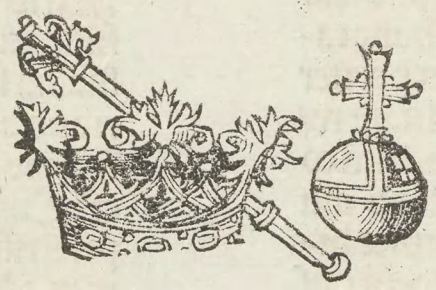
Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpī aduentuz. 1947. tempibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore prinigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus) e regno cū magno assiriorū agmine secessit. Qui post multos errores: multosq; viarū anfractus in belgiam galliarū prouinciā tandez peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cū vniuersam ꝓuinciā (traiecto rheno flumine) subiecit. Et vicecōsulem ⁊ q̄storē dedit. Qui vsq; ad impij inclinatōnem ibidez pstiterūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semp opulētissima fuit. Et inter q̄nq; belge prouincie ciuitates principatū dignitatis ⁊ antiq̄tatis obtinuit. Eius archiepūs e septē electoribus imperatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄q; opibus deniq; cōfertissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Monstrat ibi pallatium miri operis qđ ad instar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla opez arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nūc moribus ⁊ ornatu legibusq; ob mercatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem admodū culti ⁊ humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatez germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hñtur: ⁊ equitatu ⁊ peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoq; ibi ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine ferro iunctorū cōpacta in supficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis pbis Popionis in ecclesia ab eodē epo facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio epo beati petri discipulo primo xpī euangeliū suscepit. inde a beato paulino eiusdē epo viro sctissimo illustrata fuit. qui ⁊ a cōstantio impatore ob catholicā fidez exilio relegatus ⁊ vsq; ad mortē. etiā extra xpianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud phrisiā defunctus beate passionis coronā a domino pcepit. Ibiq; etiaz floruit maximus epus a quo athanasius antistes psecutionē cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoq; hec ciuitas Niceni epum totius sanctitatis virū ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. E q̄bus nīs tpibus insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. insignem pfugus nostram qui condidit vrbem.

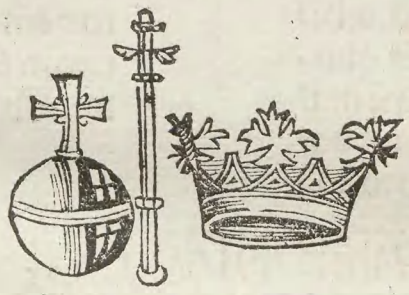
Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oim ferme vrbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lre. Estq; campestris agrū hns natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq; irrigent supne fistulis cuniculisq; subducte. Quarū humor terrā reddit oim fertilē: t cōsitōibus pstantissimā puusq; amnis in regiōe vnicus primis mēibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oim in orbe pciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoz itinere sex dieꝝ ab hierlm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ppe eū locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule q̄d me pseq̄ris. Qui post baptismū in sinagogis pdicabat xpm. ob īsidias iudeoz e damasco noctu in sporta p murū demissus fuit: vbi t domus ananie a q̄ baptismus accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ppessa. postremo cū Conradus romanoz rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assumpsit. Itaq; ducturi in damascum tres xpiani reges cardinalē quoq; legatū. t simul priarcham hierosolimitanū: multos quoq; epos expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti cōsilio castra firmassent. Et si vrbs mēibus altissimis densissimisq; munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatē breui vētura erat. q; aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantiūq; q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū caues scirēt. ne succisis cuniculoz meatibus: qđ haud quaquā operosum nimis foze intelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assiriꝰ hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia coꝛruperunt. Isq; regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis partem mutatis: menia vires suas frustrātia' oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitōnibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione ꝓhibuerūt. qđq; par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat īpoꝛtari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re īfecta ad Iopem rediisset Conradus ludouicusq; reges cōmunitos male habitosq; exercit⁹ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus t quinquagesimus supza decies centenum.

Damascus

REgnum hiſpaniarum poſt tempa a Tubal Japhet filio ortũ habuit. Is nãq; ex armenia egreſſus primus hiſpaniaz regnũ (Iſidoro teſte lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi t ſedem ſibi cõſtituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mõtibus pirrheneis incipiens. et p colũnas herculis circuẽs vſq; in boreale occeanũ ptenditur. ita vt oĩa in eo circuitu ad hiſpaniã ſpectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Aphanus hiſtoricus ait) multa t incredibilis in vna regione eſt. Decez nãq; milibus ſtadijs eius latitudo cõmenſuratur longitudo vo proꝛſus eadem eſſe videt. Illamq; poſtea diuerſe gentes t varijs nominib⁹ cognominate inhabitarũt. Quin et fluuios plures nauigabiles cõtinet. Tritici vini olei omniũq; metallo; ac animãtiũ q̃ hominibus ſunt vſui feraciſſima. Abũdat pcipue velociſſimo; acerrimoꝛũq; eq̃ũ fetura. Trecentos totos apud hiſpanos decertatũ eſt annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio ceſare aliiſq; ducibus recepta fuit tandẽ per eaſdem duces. Et cantabri poſtremo ab auguſto debellati. Poſtq; aũt romanis faſtibus libere paruit: tanto vſui tantoq; ornamento illis fuit: vt nullum vnq; memoriale bellũ ſine hiſpano milite geſſerunt. Pompei trophea in birrheno; iugo ſita ſunt. Scipionum monumenca nõ longe a Taracone ſpectant. In boſtetania tauri ſunt ex lapide duriſſimo maximi tergaq; his litteris adhuc notati. Bellum ceſaris t patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga ſacre iulia tc. Ceſaris opera: ceſar Auguſta. Emerita Auguſta. Norba auguſta tc. Auguſta munere condite. Emporie valentie. Cremona placẽtie. multeq; alie in hyſpaniã a Romanis colonie deducte fuerũt. A quo regno nõ ſolum accepimus Quintilianũ. Senecam. Lucanũ. Luciũ flo;. Pamponiũ mellã. Siliũ ytalicũ. marcialem Oroſiũ. verũetiam vtiliſſimos rectoꝛes reipublice. clariſſimoſq; impatoꝛes vt Neruã Traianum Hadrianũ ac Theodoſios. Sed hoc de gentiliũ tpibus. Videamus quid p hiſpaniã xpiane religioni acceſſerit. Omniũ clariſſimos genuit Laurentiũ t Vincentiũ Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam t innumerabiles martyres: hoꝛ veſtigia imitati ferdinãdus rex t Heliſabeth regina anno ſalutis Milleſimo. cccc. nonageſimoprimo in fine anni Granatã vrbem maximã q̃ olim Illipula magna dicta eſt ad xpi cultum t obſequiũ reduxerũt.

REgnum Bohemoꝛum initium ſumpſit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Aſia in Europã proꝛfecti ſunt. In qua Ezechius croatinus haud obſcuris parentibus ortus gentem bohemicã cõdidit. Fuit eĩ olim inculta nemoꝛibus atq; ſentibus aſpera feris q̃ hominibus aptioꝛ: eius autez frater Leches exilij comes: cũ vidiſſet germanũ agris ditatũ bobuſq; potentẽ ad oꝛientẽ pfect⁹. in mag cã poꝛ planicie ſedez collocauit. Poloniãq; nomẽ ex loco dedit. Nã planicies ſclauonica lingua pole noiat. q̃z heredes cũ inũeroſaz mlt̃itudinẽ breui coaluerũt. magnã terrã adiũxerũt poſt ei⁹ mortẽ Crockũ i pncipẽ delegũt. Qui arcẽ apud ſtennã cõdidit: moꝛiens aũt tres filias reliq̃t. Libuſſa vt natu minoꝛ poſt obitũ patris pnciã gubernauit t arcẽ viſſegradenſem cõmũiuit. Altera filia brela dicta herbaꝛ t medicine perita fuit. Tercia Tberba dicta ſoꝛtilega. Demũ indignũ bohemi dicẽtes tantũ imperiũ vni⁹ femine ſbeſſe arbitrio. Ideo libuſſa in cõcione vbi adeſſe multitudinẽ vidit. Ego inquit placite molliterq; imperaui. Eſtote liberi virũ qui proſit dabo. Ite equũ meũ in campos adducite. ſeq̃ntes quocũq; ierit. Deniq; ante virum ſubſiſtet in menſa ferrea comedentem: ille mihi cõiunx vobis princeps erit. Is añ primiſlaũ cõſtitit aratorem: quẽ in ducem poſcunt: pmiſlaus igitur in verſo vomere caſeoq; appoſito cibũ ſumpſit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nã calceos querno roboꝛe factos ſecũ aferret: ſeruãdos in arce viſſegradẽſi. reſpondit vt ſciret poſteri qui principatum inter bohemos accepiſſet. Id regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloꝛia vſq; initiũ hereſis ſub varijs regibus ac impatoꝛibus floꝛuit.

BAbilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ⁊ si Belus Membrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbez omnes greci ⁊ latini historici pariter ⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiaz scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticuz hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi ⁊ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē ampliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nuncia retur illi Babilonem defeciſſe. soluta adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄z tantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄z superba foret babilon spolianda tropheis. Hui⁹ muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorū ⁊ octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Plini⁹ vo libro historie naturalis sexto. Ab urorū dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitoruz. Altitudinem vo quater tantū. Itaq̄z fuit mentibus ac oculis pensilibus tēploq̄z et arce maxime admirabilis. Hec hijs ꝓteta Semiramis. ethiopiam quoq̄z suo adiecit imperio. Indis quoq̄z bellū intulit. quo pter illam: ⁊ alexandrū magnuz nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persaruz suo loco manifestabitur.

Jupiter

IUpiter pm⁹ ethe ris ⁊ (vt aiūt) dei filius cui ꝓpriū nomē lisania fuit hisdē tēporibus apud archadyā magno in pcio habit⁹ est. Cui⁹ ob vtutes id pclarissimū iouis nomen adeptus ē. Is lysania ex heber filijs videlicet ierari originez duxit. Ibidēq̄z cū essz ingenij maximi vir. videretq̄z atticos rudes. bestialiq̄z ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legib⁹ illos publico instituto viuere docuit. Cunq̄z eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: sacerdotesq̄z instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ⁊ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atq̄z cōmendarent: eū existimantes deum Jouem vocauere. regemq̄z suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū ⁊ hūidū tpatūq̄z: modestū ⁊ patie obseruatorē: ac in periculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic huic⁹ hois pōderatis moribus ⁊ vtutib⁹ cū ioue conuenire dixerūt. quē nō terrenū s celestiū virū arbitrabant. Qd q̄dē nomē postq̄z ab ātiq̄s planete ⁊ lysanie isti ꝓcessuz ē etiā milti alijs cōcessuz fuit. s. ioui scdo celi filio necnō ⁊ ioui tercio cretēsi regi saturni filio. multos em iouis filios ⁊ filias veteres ascribē ꝓsueuerūt. Quoz pma minerua. Scds apis. Terci⁹ sol. Quarta diana. Quit⁹ mercuri⁹ ⁊. vij. alios

SEmiramis Nini magni assiriox regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis 42. Cū Nin⁹ decessissz ictō ipubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et cuz iuuencula esset. ⁊ eius vnic⁹ filius Ninia puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grā de filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā astu muliebri excogitata fallacia. hec em immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vir parentibus vni viro: ne dum femine pariturisimulat se p vxore Ninią filiū p femia puez. Hā ⁊ statura vtrioz mediocris et vox pariter gracilis ⁊ forma liniamentorū equalitas. matri ac filio silis. Igit brachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ virox more incedere cepit. Eodez ornatu et pplum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que more vestis exin de gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita puer credita ē. Et femia puerū simulās maiestatē regią adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaz amplitudine vbi inuidią supatam putat: q̄ sit fatetur: quēue simulasset. nec metuit oībus aperire qō esset femina. nec boc illi dignitatē regni ademit: ß admiratōnem auxit. Q̄ mulier nō feminas mō vtute. ß etią viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. murūcz vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato vt prebabita oīdunt. Multa alia p̄clara hui⁹ regine fuere. Ad postremū cū concubitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ⁊ .xl. annos post Ninū regno potita.

QUinta q̄ a q̄busdā zameis ⁊ Ninias scribit: Magni Nini ex semiramide filius quartus assiriox rex. Anno q̄nq̄gesimotercio natiuitatis abrahe. post semiramidē mrem. quā ipse obtrūcauerat Assyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis .38. Is cōtentus elaborato a parētibus impio belli studia deposuit. ⁊ veluti sexū cum mre mutasset. raro a viris visus in femiaz turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primus indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuisse. a q̄b⁹ iupiter abscōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. bi Gnoson ciuitatē in cretaz cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

ARius q̄ ⁊ Arali⁹ dz q̄nt⁹ assiriox rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ⁊ regnit annis .30. Circa ista tpa abrahām ex ancilla agar generat bismael. a q̄ bismahelitaz gen⁹. bismahelē aūt filiū abrahami anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmahelite postea agareni: ⁊ postremo sarraceni dicti sunt: sara em Abrahe vxor (vt scriptura sacra ait) cū nō bret liberos dixit ad abrahā maritū suū. Ingredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q̄ facto statim cōcepit: post hec nat⁹ ē bismahel: quē p̄mit⁹ sara tanc̄z p̄rū filiū diligebat ⁊ p̄ncipat⁹ heredē. Sz ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Ideo suasu ei⁹ cū mre ei⁹ in aliā regionē missus. q̄ cū ad etatez puenisset agar mr eius ei egiptią cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges p̄creauit. q̄ oēm terrā ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Biana prima dea

Ceres dea frugū

POsteri reges assiriox. exēpla p̄cedētū secuti: rūsa gentib⁹ p internūcios dabāt. impiū aūt assyrij q̄ postea syrij dicti sunt ānos. dc. ccc. tenuere. Postremis apud eos regnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequentibus patebit.

SOlem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruisse Tullius dicit: virū vtiq̄z insignē ac splēdidū hoiem ⁊ ingentis regij animi p̄claz. quē ob ingētes vtutes eū claro noie declararūt. putabāt em veteres a nēbroth gigāte seducti primā rez cām ignē eē. Et p̄terea illi nobilius nomē solle dare nō poterāt. seu q̄ eū celestē putarēt hoiem. seu dñiū e celo venisse rone profunditatis ingenij.

OIana p̄ia hui⁹ sol sororis ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ipa hac tēpestate ī p̄cio fuit: de q̄ tullius vbi ō nā deoz scribit multa cōmēorat ⁊ iouis ascēptricā fuisse ait. Hāc tñ eā ñ eē dicūt quā poete ignē vginitate ppetua voluere. cuz legaf hāc ex mercurio liberi ⁊ p̄serpine filio pinnatū p̄cepisse cupidinē.

OCeres q̄z apud Siculos ī p̄cio fuit. cū sicano siculoz regi p̄iugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroz cultū excogitasset: p̄ia apd siculos boues domuit: ⁊ aratro terrā sulcis p̄scidit: ⁊ semia tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū ātea hoies glādib⁹ ⁊ pomis siluestribus sustētarēt. Ob qd meritū cū mortal⁹ fcia eēt: eā deā frugū arbitrati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regū Assiriox

Semiramis.

Ninia

Arius

Damylas

Sparetus

Amyntas

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiã tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampson natus est.

Bala ancilla lye cõcubi Nota dan tribum facti

Neptalim Bala Dan

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Ohoze filiꝰ Ysuar ꝓtendit de sacerdotio cũ Aaron eo qꝫ ipe fuerat de ꝑmogenito Ysuar. et ideo cuꝫ 250 viris igne diuio periit ⁊c. Fuit aũt cognatꝰ moysi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soroz moysi ꝓphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glose cecinit. vij. diebus leproza fuit ꝓpter murmur contra moysen Moritur aũt in cades deserti sin et ibi sepelitur

Iacob ex lya natu maioze sex suscepit filios Judã a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dns nr ihesus xps. Ruben q̃ pdidit ꝑmogenita: Simeon et leui a q̃ leuitarũ genus Issachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

Ruben tribum facit et pdidit ꝑmogenita

Incensa impia sodomoꝝ ciuitate Abraham cẽtenarius diuio iussu Saram cognouit vxoꝛẽ que cõcipiens Anno expleto filiũ peperit quẽ ⁊ iussu dñi vocauit Isaac significans gentes magnas ex eo futuras; quo nato die octauo circũcidit carnem prepucij eius

Línea christi

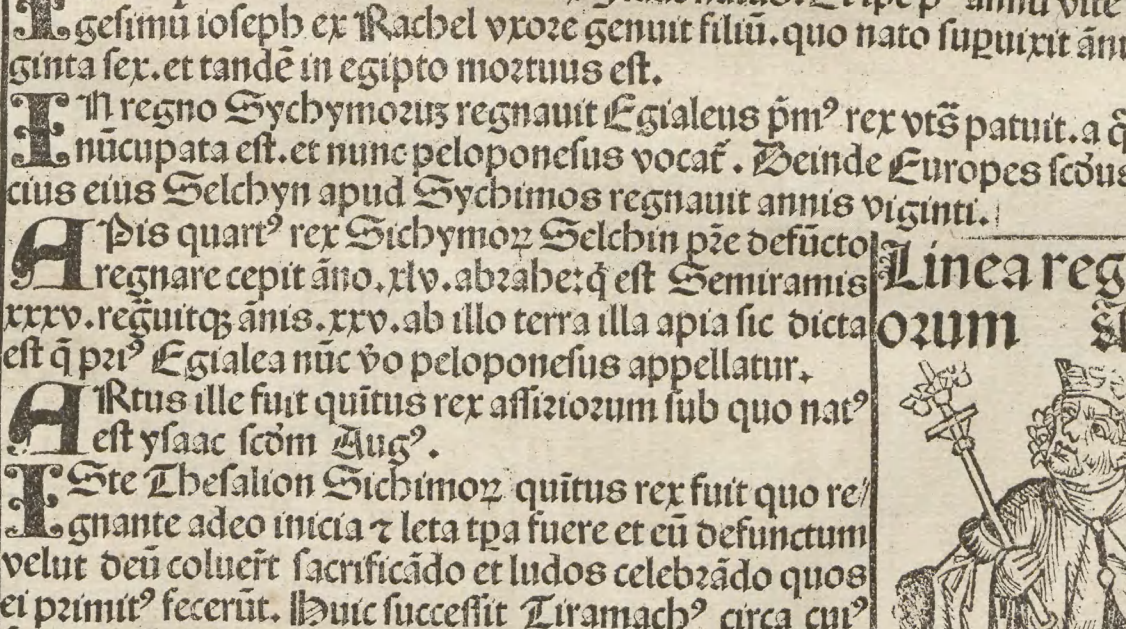

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi.3284. vir deo carus post patres valde longeu⁹. Et ipe sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omi vtute plenus cū vixisset centū octoginta quī q annis. quē filij in Ebron sepeliere.

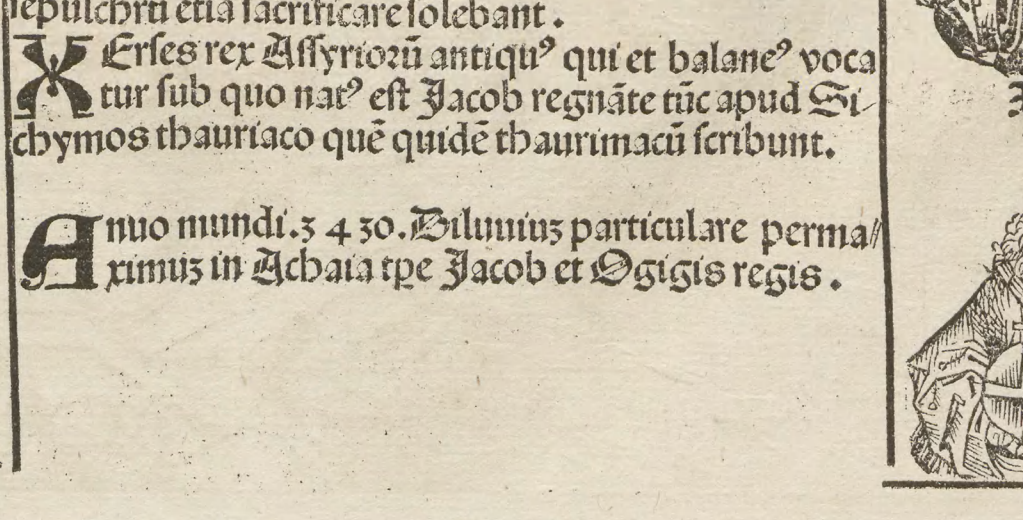
Esau hispidus venator vēditis primogenitis fri suo Jacob p cibo lēticule. t a lēticula fulua dict⁹ Edom ducti vxorib⁹ chananeis sine cōsensu parentū supplātat⁹ a fratre suo in benedictiōe pīna. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aūt in edom q dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mesopotamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat⁹ est An. mūdi. 3344. vixit an. 147. et habuit. iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.

Beniamī scōs fili⁹ iacob Joseph Ascenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit vxor iacob diu sterilis. tandez genuit duos filios. et mortua in ptu. sepelitur q pe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph t Beniamyn. Ex bala Dan. Manassē Asser t gad

Iacob patriarcha vir sctissim⁹ ex Jsaac natus. Et ipe p⁹ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato supuixit ānis quīquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

In regno Sychymorūz regnauit Egialeus pm⁹ rex vtš patuit. a q Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scōus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Linea reguz Bichimorum

Egialeus

Apis

Thesalion

Apis quart⁹ rex Sichymorūz Selchin pe defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe q est Semiramis xxxv. regnitq ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q pri⁹ Egialea nūc vo peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex affiriorum sub quo nat⁹ est ysaac scōm Aug⁹.

Iste Thesalion Sichimorūz quītus rex fuit quo regnante adeo inicia t leta tpa fuere et eū defunctum velut deū coluerī sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primit⁹ fecerūt. Huic succesīt Tiramach⁹ circa cui⁹ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorūz antiqu⁹ qui et balane⁹ vocatur sub quo nat⁹ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3430. Biluuius particulare permaximus in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiriorum Artus

Xerses

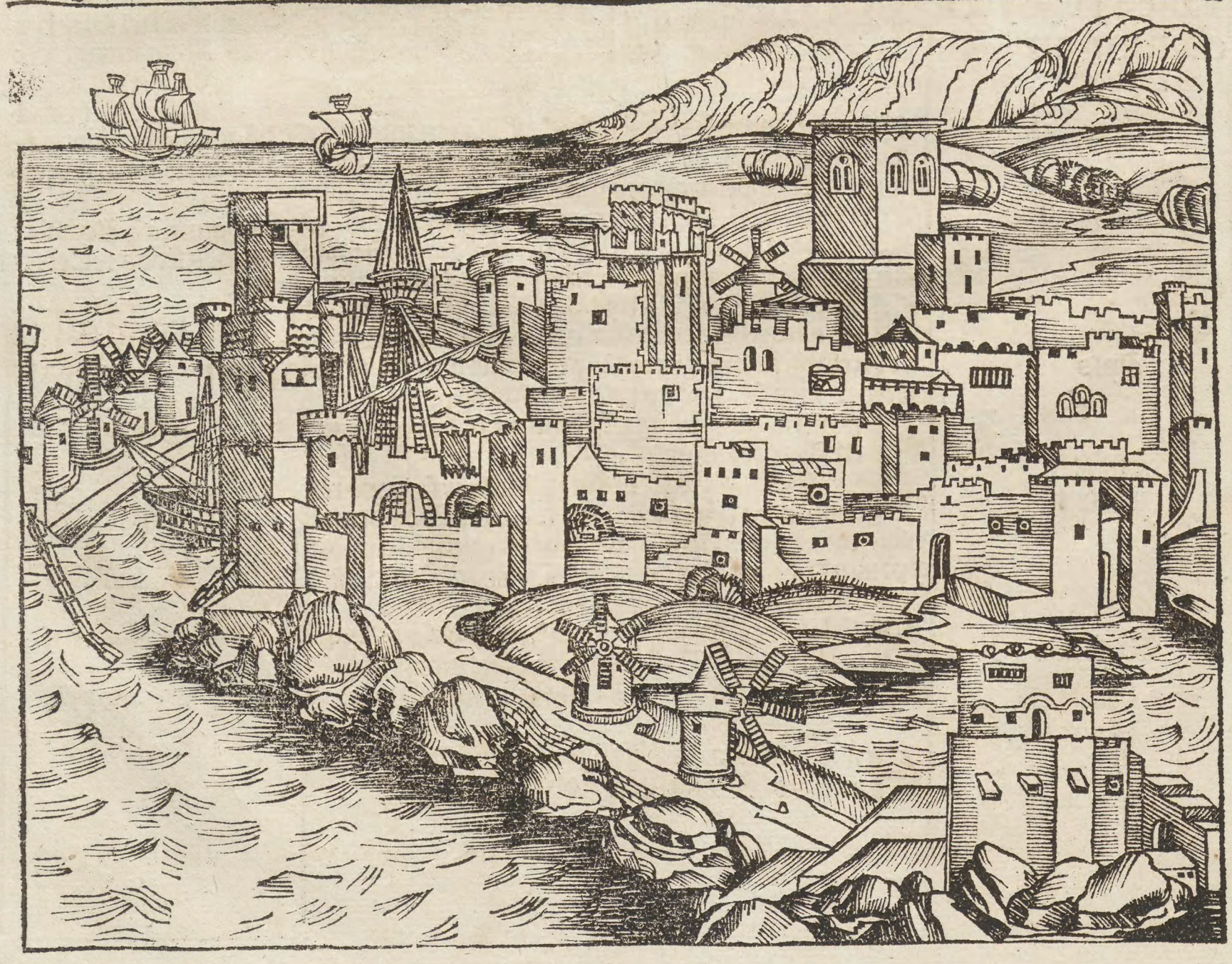
SEla filꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō dedit eū iu
das thamar q̄ fuerat vxor her ⁊ onam: sed remisit eā
viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit euz
dare ne occideret ⁊ sic fratres eiꝰ. Ān thamar meretricez se
caute simulās ⁊ sedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ peperit pha
res et zaram. vtz Gen. 38.

UJncētiꝰ in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic
hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima
et honestissima sed elata et superba cōtemnēs omem virū: ⁊
quē priꝰ noluit postea sume desiderauit: scz habere ioseph
in virū visa pulchritudine ⁊ sapia ⁊ modestia sua: sed ipse
noluit assentire: nisi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et con
tristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

RHodos vrbs a qua insula litie Rhodꝰ nomē accepit
ante natiuitatē xpi. 7 40. tpe ioseph a Telchinis et
a tartaris a pharoneo Argiuoꝝ rege taz diu deuictis cōdi
ta est. et prima cycladū veniētibꝰ ab oriēte in qua vt pom//
ponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderēt in
uentū. a q̄ ciuitas ⁊ insula cognomiata putat. Nā rhodos
grece latine rosa dicit. hec insula nongentoꝝ stadioꝝ ambi
tu cōtinet. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collosꝰ
rhodi quē fecerat lyndꝰ lisippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubito
rum altitudis fuit. Qui pꝰ quīquagesimūsextū annū terre
motu pstratꝰ. iacēs quoq; miraculo. Atz de septē mirabili-
bus vnū fuit: hec insula in oriētali pmōtorio sita. Que et
portubꝰ ⁊ vijs et menibꝰ olim sic ⁊ nūc ceteras asie vrbes
superauit. Multa ꝟ ciuitas bella ⁊ a turcis ppessa fuit dam//
na. Necq; vllo pacto turcis restitisset. nisi milites bto iobā//
ni dicati curā isule recepisset Qui nō solū insulā tutati sūt
sed ⁊ Cyprus alijs finitimis xpianis auxilio esse cepert An
no igit. M ccc. viij. In ptātem xpianoꝝ puenit Turci vero
vicibꝰ q̄uor dictā oppugnauert vrbē. Nouissime anno. M cccc lxxx. Machometus ottomānus Turcoruz
impator ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ sexdeci ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū
religiones delere ꝓposuit. Tandez post cruentissima plia. auxilio mgri petri danbuson natione galli Turci
cum ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3434.

EGiptiorũ Reges oĩes tunc pharaones dicebãtur nõ hoc ꝓpriũ habẽtes nomẽ. sed ꝑ dignitate reges tũc vtebant: ſic ⁊ apud nos imperatores Auguſti appellãt. Habebat ꝯ vnuſq; ſq; pharao ꝓpriũ nomẽ

ISte pharao exaltauit Joſeph ꝓpter ſomniorꝝ interpretationẽ: dãs ei ãnulũ in manu et ſtolã biſſinam et torquẽ circa collũ. faciẽs eũ circuire ꝑ egiptũ: precone ante eũ clamãte. vt oĩes genuflecterẽt ante eũ. Vocauitq; nomẽ eius ſaluatorẽ mũdi. Vxorẽ aũt illi dedit aſſenech filiã putifaris ſacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios ſcilicet manaſſen et effrayn.

Phares anno mũdi.3445.

ISte pharao ignorabat ioſeph. et iuſſit ſubmergi pueros: ſub quo filij Iſrael fuerunt in magna tribulatione et dura ſeruitute.

ISte eſt pharo chencres qui contradixit ꝑ moyſen deo: atq; mari rubro obrutus eſt.

ISte pharao nonus rex Mefre noluit audire voces domini vt dimitteret filios iſrael. quare decem plagis attrit⁹: Poſtea ſõmerſus fuit cũ ſuis ĩ mari rubro.

IOſeph deſiderio⁹ vir ⁊ patriarcha caſtiſſim⁹ in Egipto ex Aſſenech putifaris ſacerdotis vxore duos genuit filios manaſſen ſcz et effraim. Hic ab adoleſcentia cũ forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi vtute et ſapia frs ꝓcelleret. pr eũ pre ceteris amplius diligebat. Ideo alio⁹ cõflauit inuidiaz. quaz ob ante quitodecimo etatis ſue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ eſt. Indecq; vite ſue triginta annis exactis. coram pharaone ſtetit. Vxor aũt regis in eũ libidine ducta ait dormi mecũ: ꝙ reſpondit oĩa tradidit mihi dñs preter te. Illa aũt ſimulata egritudine vt exoraret Joſeph apprehẽſo pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egreſſus foras que marito dixit ingreſſus ẽ ad me ſeru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliũ oĩdit. Credul⁹ ioſeph ĩ carcerẽ tradidit. Is deinde ſomnia regis interptans pnũciauit septẽ annos vbertatis futuros. et septẽ ſteriles. Rex eu⁹ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joſeph igit poſtq; in egipto octoginta annis regnaſſet cõpletis centu⁹ ⁊ decez annis in egipto mortuus eſt. Oſſa vero eius nouiſſime quãdo hebrei egreſſi ſunt ex egipto in chananeam hoc eſt Judeam reportauerunt. ſic enim eos adiurauerat Joſeph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joſeph ſomniorꝝ interpres filius iacob Vxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Linea Christi

Esrom

Aram

Ynachus

Ynachus regnū argiuorū vbi Inach⁹ oceani ⁊ terre (vt aiūt) filius sexagesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia prim⁹ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egipti⁹ q̄rtor nonagesimo iudaice fuitut ānō regno argiuoꝝ relicto p̄m⁹ athenīesib⁹ reg̃uit ānis.50.

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe. Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditaz dixit Cicero libro tercio de natura deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū ei⁹ vrbis cōditorē fuisse. Eāq; vocabulo egiptio cognomiasse. qđ lingua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā ꝑdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoiasse. quā ea arbor ꝺ signat. ⁊ lingua greca athena dr̄. Uel alij ab eo nō cōditā ꝫ istauratā putāt. q̄ tpe Athena apꝺ illos ꝑ dea colebat. De ei⁹ nomīe Diu⁹ augustin⁹ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aūcte varronis. Cecrope athenaz vrbē instaurante subito aq̄no in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus ꝑdigꝫs sciscita⁹ apollo delphicus q̄d intelligēduz. q̄ due faciēduz foret respōdisse fertur qđ olea mineruā. Aqua vo neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Effetq; in eoꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteri⁹ duoꝝ deoꝝ nomīe ciuitas vocaret. Cōgregatis oībus vtriusq; sex⁹ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomīe ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognomīauerīt qđ latine Mineruā dicim⁹. Eo q̄ mulieruz voces vna virorꝝ numeꝝ superarint. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ Marinis estuātibus vndis athenīensiū terras popular⁹ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Scđo vt null⁹ nascētium cognomē maternuz acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidisse. Sed cū de nomīs impositiōe inter eos fieret dissensio. Bijs relicq̄s p̄ntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ p cussa terra laudabiliorē ꝑduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptun⁹ aūt tridēte suo pcussa terra. Equū ꝑduxit belli omen. At minerua hasta ꝑiecta oliuā ꝑduxit pacis arborē. Que q̄m vtilioꝝ eoꝝ iudicō visa fuit. ex suo nomīe athenas dixit. Mā minerua athene grece dicit. de q̄ lucan⁹ libro sexto ait. Prim⁹ ab eq̄rea p cussus cuspide saxis. Thessalic⁹ sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgili⁹ georgicoꝝ ꝑmo. Tuq; o cui prima frementē fudit equū tell⁹ pcussa tridēte neptune. Apud athenīenses p̄io reg̃uit Cecrops egipti⁹ Anno quarto ⁊ nonagesimo iudaice fuitut. Decimusseptim⁹ ⁊ vltim⁹ eoꝝ rex fuit Codr⁹ tpe samuelis. Postea ꝑ magistrat⁹ respublica athenīensiū fuit admīstrata. Hec vrbs athenīensis quondaz nobilissima fuit. nulli⁹ in digua pconij. tāta ei⁹ supfluit claritas: doctoꝝ pboꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tpe parui oppidi spēm gerit. In eo tn̄ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est ꝑ omnē greciā noiata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētin⁹ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoruz auxilijs null⁹ opem īuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

MInerua cantatissima mulier anno etat[Jsaac. 58. Apud tritonidẽ lacũ appuit. Ex cui⁹ nomie postea Tritonia appellata est. dicebaf̃ ⁊ pallas a pallãte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigãte quẽ interfecit. Hec q̃ppe iouis primi prĩogenita fuit. q̃ apud rudes affros cũ mlta añ nõ cognita repisset nõ solũ affri sed et greci eaz absq; matre ex iouis cerebro genitã credidere. cũ ei⁹ origo min⁹ innotuit. Jp̃a eñ primo lanificiũ omibus antea icognitũ adinuenit. Haz ostẽso q̃ ordine purgata lana: ⁊ dentib⁹ ferreis pectinata atz colosilata. etiã textrinũ excogitauit officiũ. Añ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textricesq; puelle (teste ouidio tercio fastoz libro) ei⁹ festura religiose celebrare ceperũt. Usuz insup olei ecvsq; mortalib⁹ incognitũ hecipa inuenit atz docuit. Jp̃a eadẽ (vt cicero ait) sapie dea ⁊ artiũ inuẽtrix dr̃. Tandez cũ ei⁹ fama ⁊ numis reuerẽtia late diffusa fuit. in ei⁹ honorẽ tẽpla cõstruxerũt. p̃cipue rome iuxta tẽpluz Jouis

ISte armauitres septim⁹. ẽm Aug⁹. est octau⁹ rex assiriorũ: sub q̃ de⁹ appuit ysaac. pmittẽs ei q̃ pmiserat pri ei⁹: regnãte apd sicyonios leocippo ec̃. viij. rege.

ROmethe⁹ bis tribus in archadia claruit. Uir vtiq; acutissimi ingenij ⁊ spectate peritie. q̃ boies incõpositos ac rudes ad politiores mores cõposuit. Sacra quoq; hoim prim⁹ de terra formauit. ⁊ arte quadaz veluti spm̃ habẽtia moueri fecit. Inde cũ i altissimo caucasi mot[resideret astrologiã didicisset eã prim⁹ assyrios docuit. Insup etiã ignẽ e silice prim⁹ eduxit: vt plini⁹ testatus est. Usũ preterea anuli (sed ferrei) prim⁹ inuenit: Quẽ quarto digito in honorẽ cordial' vene portare sualsit. Tpe deinde ꝓcedẽte apud romanos statutũ emanauit. vt liberti ciuesq; aureo vterenf̃: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

SUb isto Beloco nono rege assyrioz: Locut⁹ est dñs min⁹ ad iacob: repromittẽs ei q̃ patrib⁹ suis ꝓmiserat: q̃ sunt hec duo Possessionẽ terre ꝓmissionis id est chanaan. ⁊ bñdictionẽ oim gentiũ in semie ei⁹ quod est christus dominus et regnauit annis. 56.

ATlas ⁊ ipe archadic⁹ hac q̃z tẽpestate. Uir mlte cõtemplatiõis clar⁹ fuit. Qui astroz cursum puigili studio ꝓbendit. ⁊ prim⁹ de astrologia iter grecos disseruit: ꝓpter qd̃ finxerũt eũ celũ portare. Quãuis idẽ mõs ei⁹ noie nũcupef̃. Cui⁹ altitudinẽ celi portationẽ in opilnionẽ vulgi venisse videaf̃. Hic septẽ genuit filias nym

BAleus iste fuit decim⁹ rex assy phas nũcupatas. Brioz sub q̃ mortu⁹ est isaac. Et regnauit ẽm Eusebi ãnis. 52. Regnãte tũc apd sicyonios Mesapo. ix. rege.

APpollo citharã repit. Medicine artẽ inuenit quam frater su⁹ Esculapi⁹ ampliauit q̃ ⁊ fulmine interijt Iste appollo delphic⁹ clar⁹ habef̃. ⁊ p⁹ mortẽ de⁹ habitus est. Is eñ a poetis phitonis ⁊ sapie de⁹ appellatus est. Qui medicine artis reptor ⁊ virtũ herbaz prim⁹ cognitor vt Ouidi⁹ primo Methamopł. scribit. Medicina meum est opiferq; p orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

ISte fuit. xij. rex assyrioz sb q̃ mortu⁹ ẽ Joseph regnãte sicyonioz plẽmeo. xi.

ISte Jupiter de⁹ p̃dicaf̃ eiq; bouẽ offerũt. prim⁹ etheris: ⁊ (vt aũt) diei filius cui ꝓprium nomẽ Lysania fuit. bis tribus apud archadiã magno in p̃cio habitus est. Cui⁹ ob virtutes id p̃clarissimũ iouis nomẽ adept⁹ est. Qui cũ esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit. Ibidẽq; cũ esset ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. bestialiq; ferme ritu viuẽtes. ante ols eisdẽ cõpositis legib⁹. illos publico instituto viuere docuit. Cũq; eos ad hũanos mores redegisset. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. sacerdotesq; istituit ⁊ multa alia eis ostẽdit vtilia. Que cũ attici siluestres mirarenf̃ atq; cõmendarẽt eũ existimãtes deũ: Jouẽ vocauere regẽq; suũ ꝓfestim fecere

ISte fuit decimus nonus rex assyriozum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sicyoniorũ. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Eriaso.

Linea regũ assiriorum

Armanitres

Belocus

Baleus

Amichus

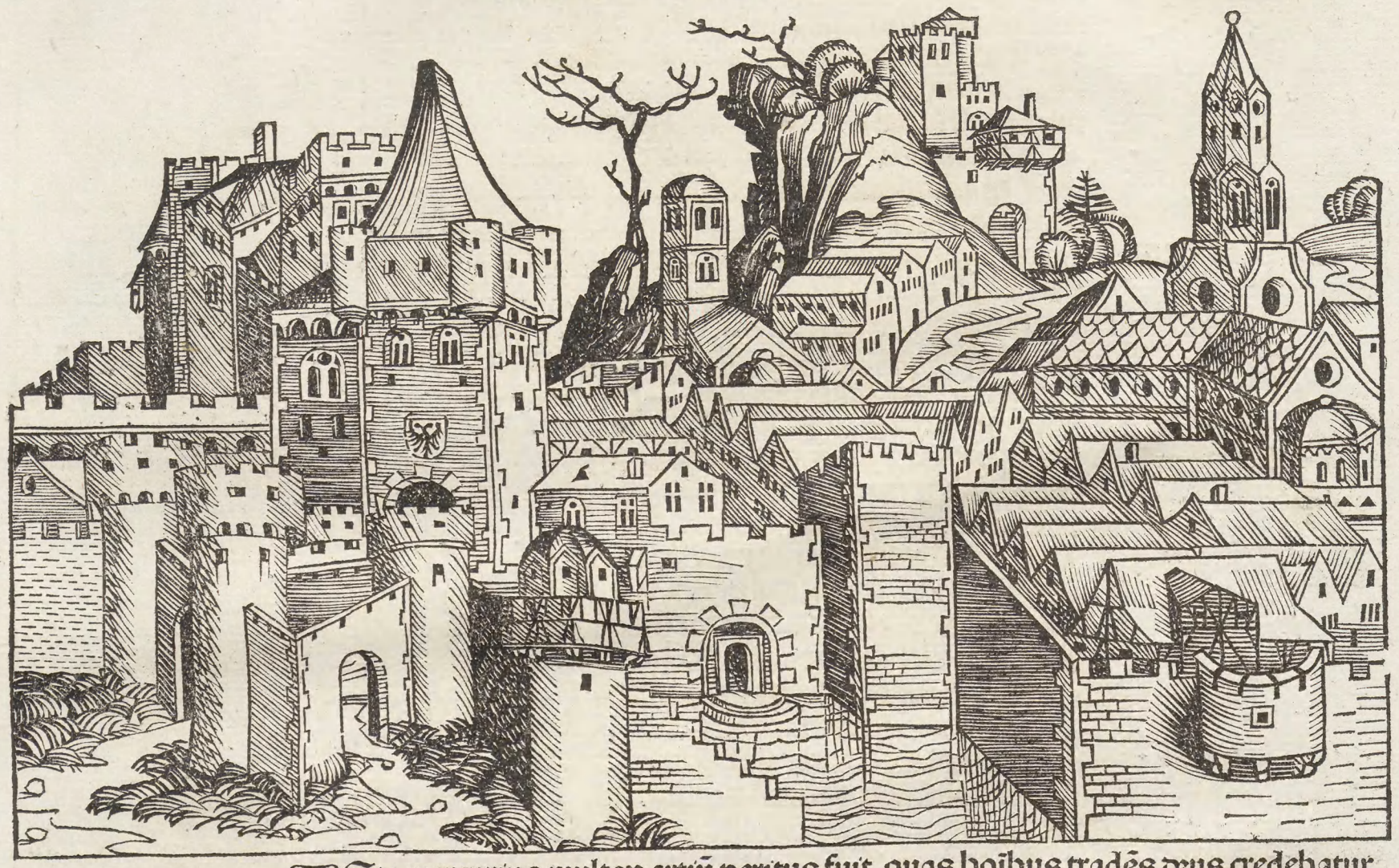
Saffrus

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est ꝓuincia in achaya siue pelopponeso a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nomẽ accepit. Hec eadẽ alio nomie etiã sparta dicta fuit. Herodotus tamẽ Spartaz vrbẽ fuisse et lacedemoniã regionẽ In qua illa consisteret memorat In differenter tamẽ ꝓ alterutra. tam ab illo q̃z ab alijs auctoribus legit. Sed quaz ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatũ suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quĩquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eoꝝũq̃z regno consumpto principiuz habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiõibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus labor ⁊ militia in studio est q̃z fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitũ ab alijs ferre cõsueuerãt dicente virgilio. virginis os habitũq̃z gerẽs ⁊ virginis arma spartane. Primus aũt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidã nomie patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimũ. Is lacedemonijs primũ regnare cepit. Agesilaus aũt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducẽs. In iuuenili etate regnũ adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoq̃z lacedemoniorũ princeps ⁊ legũ lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirand⁹. Inclit⁹ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legẽ tulit. de quo plutarc⁹ valeri⁹ ⁊ iustin⁹ ⁊ aristoteles in polliticis mlta scripsere.

Lacedemonia

Iste mercurius multaz artiũ peritus fuit. quas boibus tradẽs deus credebatur. Primũ aũt deoꝝ nunciũ seu interpretẽ fuisse oĩes poete describũt. Dictusq̃z ẽ de⁹ facũdie. mercatoꝝ palestra. furũ nũcius. et interpres deoꝝ. Ipe etiã lyraz septicordem comperit. Hic in oĩ doctrine genere et q̃z maxie phisice edoct⁹ fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tm mortuos suscitasse. Un ⁊ post mortẽ inter deos relat⁹ ⁊ stellificat⁹ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ⁊ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Iste Bach⁹ prim⁹ i grecia vinũ iuenit et ꝓ deo cult⁹ est. q̃ dict⁹ est liber pr̃ et agos cõdidit. Ipe est dyonisius bach⁹ filius Semele inde in mõdo pagrãs simili modo domesticis regiõibus vinũ ꝓbuit. potũq̃z ex ordeo germanos conficere docuit Secutusq̃z est eum Silenus illius nutritor.

Iste Omagirus prim⁹ ad aratrum boues iunxit.

Hee sũt mlieres Scythice iuxta fluuiũ Thanaym habitantes ferocissime. q̃ assumẽtes arma ꝓ centũ ãnos seuissima bella ꝓfecerunt tã in Asia q̃z i Europa. mltas vrbes deleuit ⁊ magnã asie ptẽ sbegerũt. Hac ẽ etate Amazones cuz i asia regbãt In ꝑmis marsepia et lampedo q̃ ephesuz Deiñ smyrnã et alias ciuitates ꝓdiderũt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite p⁹ hãc orethia post illaz panthasilea. Hãc occidit pirrus fili⁹ achillis apud troyaz.

Amazones

Hoc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exoꝛtū est: sub ynacho ꝓmo rege. et durauit ꝑ.xiiij. reges vsqꝫ ad tpa iudicū isrl barach ⁊ delboꝛe. Tūc perseꝰ crineo nō spōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post qꝫ illuc regnauerūt auriteꝰ acreꝰ. His tempibus scōm cōmestoꝛē (q̄ dicit mgr hysto rie scolastice) phoꝛoneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē foꝛū dicimus in q̄ scz iura reddunt) ab eo foꝛū denominari Soꝛoꝛ ipiꝰ ysis in egiptuꝝ nauigauit. Et quasdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vñ cuꝝ yo diceret ysis ab eo dicta est qō in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h̄ pꝰ moꝛtē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoꝛonei q̄ apis dictꝰ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoꝛonei viꝝ ysidis fuisse tradūt. ⁊ siliter ab egiptijs deificatꝰ ē.

Inachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. xo. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoꝛoneum eius successoꝛem.

ysis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiqꝫ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qō egiptioꝝ sanctissimū et venerabile nume fuit ob multaꝝ virtutū p̄stantiā: Et a ioue cōp̄essa fuit: q̄ ob patris metuꝝ impulsa. acceptis quibusdā amicis suis. nauē cōscendit Et ꝑsperovento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiqꝫ cū repissent rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamqꝫ: semina ꝑmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝑficere. Ideo eā e celo lapsaꝝ crediderunt.

Phoꝛoneus primꝰ in grecia leges instituit. Hic habuit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qō a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusqꝫ ē phegeus.

Oluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocaꝫ iō deucaliōis. qz in eiꝰ regno maxie fuit.

Bos i egipto exit ō flumie i festo Serapis ⁊ eleuaꝫ i aere et rursuꝝ itrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū natigio venisset. ⁊ ibi moꝛtuꝰ. factꝰ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo ꝙ vnus coleret. et illo moꝛtuo. dēmones vitulū simulē ibidē ꝑcurabant. ad decipiendum rudē pplm. Inde venit ꝙ filij isrl similiter delirabant in oꝛeb ꝫtz. Quid em̄ hac stultitia miserabili² in hoie rationali.

Argus iste quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoꝛatus. Hoc etiaz tpe

grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminib².

Iob vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumea ⁊ arabie finib²: ex zareth p̄e matre qꝫ bosra nascit. Hic erat iustꝰ. rectꝰ. modestus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Idez q̄qꝫ continēs. ac mirū in modu patiēs. Ex vxoꝛe sex filios ⁊ femias tres suscepit. Bues q̄ppe inter omnes sui tpis oꝛiētales: Cuiꝰ possessio septē milia ouium fuit. tria milia camelоꝝ. Quīquagita iuga bouꝫ quingēteqꝫ asine ac familia multa nimis. Cuiꝰ animi foꝛtitudinē vt dñs certo argumēto cōꝛobaret: ꝑmisit vt a diabolo tentaret. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosqꝫ omnes ⁊ filias pdidit: eūqꝫ grauī vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnib² Iob labijs suis ñ peccauit dicēs. dñs dedit dñs abstulit ⁊c Ad eum demqꝫ cōuersus dominus: Omnia q̄cunqꝫ ei a p̄cipio fuerāt duplicia addidit. Supuixit deiñ Iob pꝰ flagella quadragita ⁊ cētuꝫ annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsqꝫ ad quartā generationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ moꝛtuus est.

Linea regū Gercoꝛum

Ynachus

Phoꝛoneus

Serapis

Argus

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

MOyses verus: et omniū prophetarū summ⁹: historiographoꝝ pⁿceps: vir sane mānsuetissimus: sup oēs gentes pplm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipe em dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiōe extitit. Cui dns in mōte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cōburentē Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̄ tm nō cōburebat: ꝓcipiēs ei vt in egyptū descenderet. ad liberandū pplm isrl: Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circūcisione: Iste in ꝓpucio testimoniū de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

ISte Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquētia ornat⁹ digne summū sacerdotiū sibi assumpsit ⁊ testamentū eternū sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq̄ ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaz sacerdotij tradit. Obijt aūt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

ISti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percussi sunt a deo pro eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

ISte Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidātib⁹. ꝓpter qō regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

BAlaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitaum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dñm prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem ꝙ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝓgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ percuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

Naason anno mūdi. 3688. Josue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝓstitut⁹ fuit sup isrl vt pplo terrā diuidēt. Missusq; ad explorādū iericbo: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. ꝙ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occīte dimisit eos ab ire ipsiq; via patefacta p iordanē miraculose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno i mōte effraim sepelit

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppressiōe regis mesopothamie. quē etiā pcussit. Hic habek ꝙ angel⁹ dñi apparēs arguēs filios isrl de trāsgressione legis imꝓperās bñficia eis a dño collata ad fletū eos induxit. q; plurib⁹ viab⁹ recessert a deo. ꝓpter qō traditi sunt in huiutē plurū tyrānor et penitētes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth pcussit eglon regē moabitarū et liberauit israel. fuit em̄ vir fortis et vtraq; manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eor. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Moyses frater aaron ⁊ filij isrl cū fuissent in egipto. cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipit a ꝓma pro
missiōe facta abrahe ī mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl. Qui post. x. plagas q̄
bus de egiptū attriuit ꝓcesserūt p debitū ⁊ sus mare rubꝝ. ⁊ pharaonē penituisset ꝑ̄m dimisisse
angelo eos ꝓcedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vñ ⁊ pharao ꝯgregatis exercitib⁹ suis et cur
ribus insecut⁹ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyses ꝑm⁹ iuxta ꝓceptū dñi agno paschali comesto cū ꝑ̄lo isrl.
videteſq̄ filij isrl appropinq̄re egiptios: cepert murmurare ꝯ moysen q̄ eduxisset eos de egipto. Orante q̄
moyse ⁊ ex dñi iussiōe extēdēte ⁊ḡā sup mare rubrū. diuise sunt aq̄: factis vijs ī medio mari: p q̄s incedēn
tes libere filij isrl. pharao p dictas vias cū suis exercitib⁹ insequbat. ⁊ egressis oib⁹ de ꝑ̄lo hebreoꝝ moyse
extendēte ⁊ḡā sup mare. reuerse sunt aq̄ vt ꝑus sōmersis pharaone cū suis ī medijs fluctibus. Cecinerūt q̄
moyses cū ꝑ̄lo. ⁊ maria sorore ei⁹ cū mulierib⁹ timpanistris canticū istud dño. Cantem⁹ dño gloriose ⁊c̄.
De Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices ei⁹. Ibiq̄ mādauit dñs eis ꝑ moysen vt fi
lij isrl se sctificarēt ⁊ lauarēt vestimēta sua duob⁹ diēb⁹: ⁊ tercia die ascenderēt sup mōtē. nullusq̄ acce
deret nec etiā tangeret ipm mōtē nec tumētū. alioq̄n morerē. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊
tonitrua audiri: ⁊ sonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes ꝯdensissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses
ad recipiendū legē. His pactis dedit dñs legē ꝑ̄lo suo ī mōte synai tercō mēse egressiōis de egypto. Que
lex diuidit ī triplex gen⁹ ꝓceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē sunt. x. ꝓcepta que
hūtur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim ī dīsis locis pētbateuci ꝑcipue ī deutronomio. ⁊ reducūt ad de
calogū. ⁊ h̄ sp obligauert ⁊ obligabūt ad obbuātiā eoꝝ. eē oēs natōes. Et ꝓia tria sculpta ī vna tabla lapi
dea nos hūt ordinare ad deū. alia. vij. ad ꝓxim. Judicialia aūt ordiata erāt ad ꝯbuandū pacificū cōuictum
ꝑ̄li adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. sicuti statuta ciuitatū. obligabāt soluz illū ꝑ̄lm vsq̄ ad passionem xp̄i ⁊c̄.

Vitulum conflatilem filij israel Hisdem etiã temporib⁹: egiptior̃ more (Qui busiridẽ adorabãt) sibi fecerũt: Cũ eñ Moyses cũ dño in mõte moram faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis de os q̃s colerẽt. ⁊ precederẽt eos: Quib⁹ bur restitit: sputis ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timẽs ait. Tollite inaures aureas vxorũ ⁊ liberor̃. Quas cũ accepisset: formauit ex eis vitulũ cõflatilẽ opere fuso rio: Et dixit pplus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerũt de terra egipti: fecitq; aaron altare. ⁊ in crastinũ in dixit solennitatẽ. Mane surgẽtes obtulerũt hostias: seditq; pplus mãducare ⁊ bibere ⁊ surrexerũt ludere id est adorare. Tũc ait dñs ad moysen. descẽde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleã eos. Cui moyses. Queso dñe quiescat ira tua: ne dicãt egiptij callide eduxit eos. impotẽs eis dare terrã quã pmiserat. Placato dño descẽdit moyses ferẽs secũ tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicẽs: Ululatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiũ. Et appropinquãs vidit vitulũ ⁊ choros et irat⁹ ꝓiecit tabulas: et cõfracte sunt. Et post repbensionẽ aaron de fabricatiõe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem: vitulũ cõbussit. ⁊ massas in puluerẽ redegit. quẽ sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarũ apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ce ciderunt eo die multa milia virorum.

Moyses post tres mẽses egressionis. ascendẽs in montẽ synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ ieiunans legẽ dñi meruit accipere. Mãdauit dñs ei ꝙ faceret archaz de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cui⁹ lõgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cũ dimidio. Latitudo vero vni⁹ cũ dimidio. ⁊ similiter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mũdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriũ aureũ siue tabulam aureã eiusdẽ latitudinis ⁊ lõgitudinis cui⁹ est archa. vt archã tegere sufficeret. Erat aũt sursum erectum eminẽs arche sicut cooperculũ. qõ dicebaf oraculũ: Per vtrũqz latus lõgitudis erãt bini circuli aurei totũ lignũ penetrãtes. ⁊ p eos vectes de lignis sethim de aurati mittebanf. Quib⁹ archa ferrebaf. nec vnqz extrahebanf: Extraqz vero pte oraculi. scz in duob⁹ angulis anteriorib⁹ positi sunt duo cherubin aurei. vn⁹ alterum respiciebat. versis tamẽ vultib⁹ in propiciatoriũ: duabus ãz alis expansis. ⁊ mutuo se tangẽtibus velabant oraculũ. alas ex opposito extẽdebant. Et hec habebanf in sctã sctõrum: In archa aũt posita fuerunt vrna aurea mãna bñs: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cũ ea in plano nõ adeo pfecte figurari poterit Imaginatio inspicientis cetera suppleat.

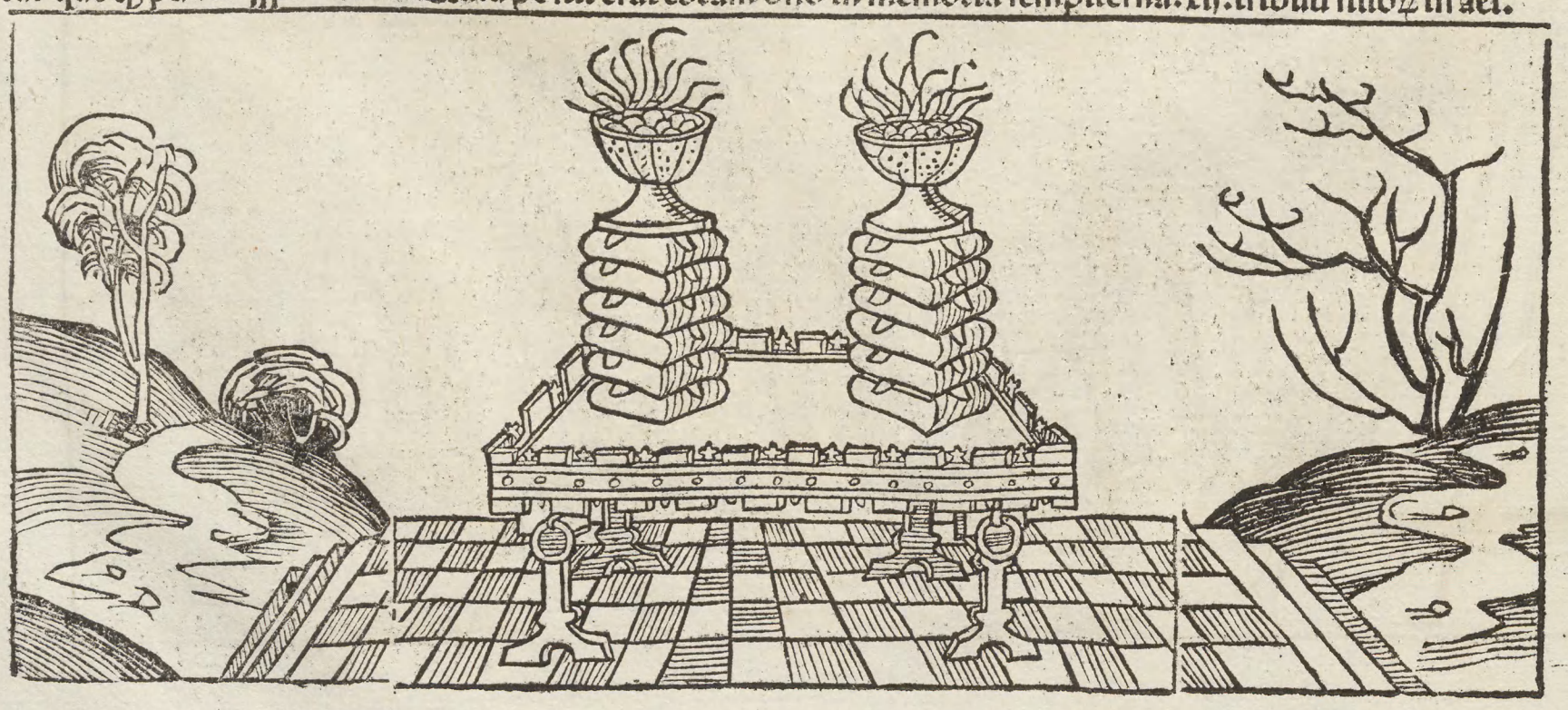
Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scom Rabi salomonẽ.

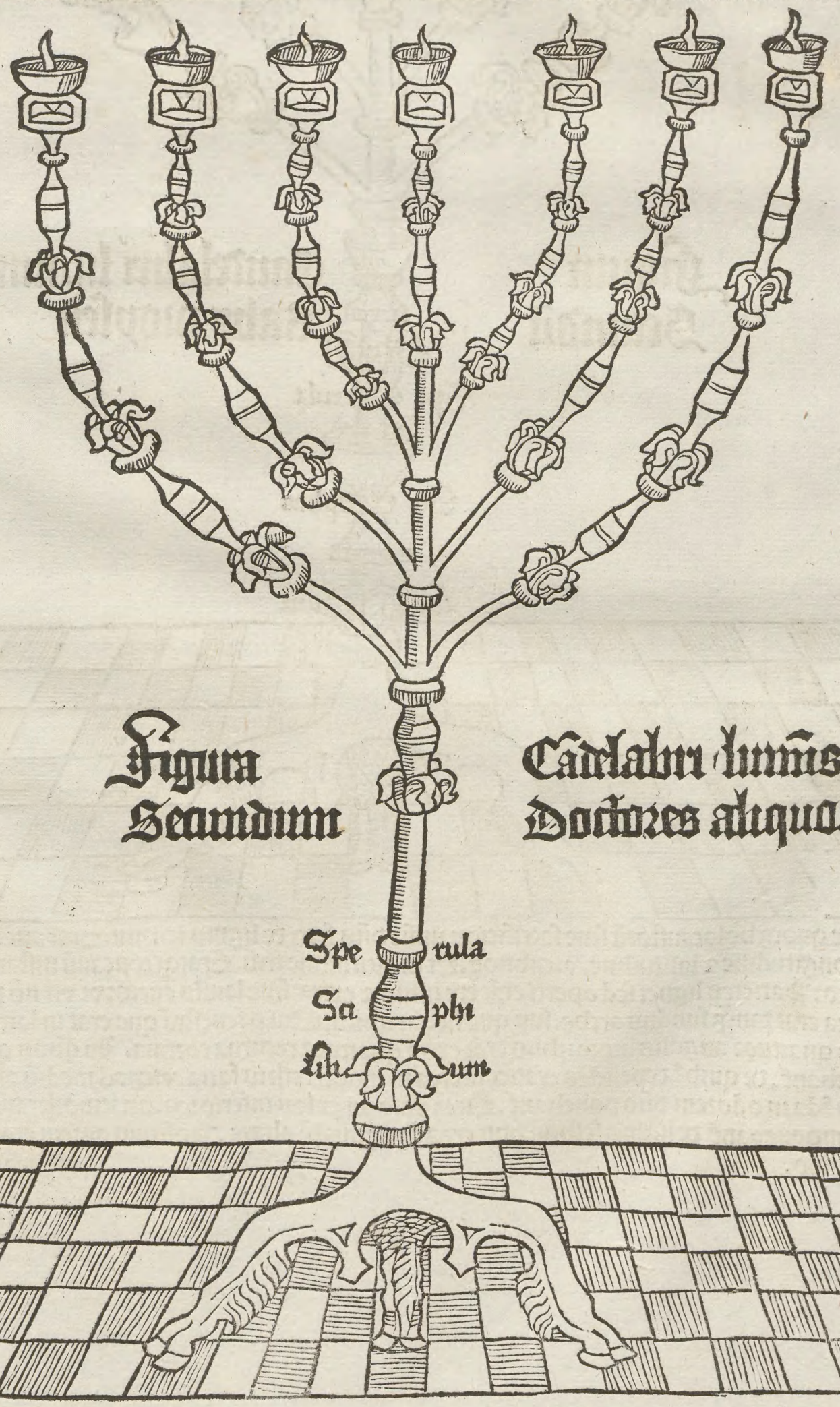
Figura Arche scom doctores catholicos.

Simili modo ait dñs Moysi. facies mẽsam de lignis sethim aureis lamibus cooptaz. hñs quattuoꝝ pedes: In singlis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulis vero vectes aurati. quib⁹ ferebaf mẽsa Erat aũt labiũ in ea p circuitũ sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuoꝝ: Ita ꝙ medietas sup mẽsam eminebat. ne suppositа caderẽt. Altera medietas inferi⁹ ad decorẽ pẽdebat. Et ponebanf sup eaz duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebaf patena aurea cũ thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recẽtes ⁊ calidi imponebanf: Qui immoti manebãt in sabathũ sequẽs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebãt: Ideo sacerdotales dicebanf. vt sacerdotes formarẽt coquerẽt ponerẽt in mẽsa ⁊ tollerẽt. licet nõ obseruarũt: Dicebantur quoqz panes ꝓpositiõis. Quia positi erãt coram dño in memoriã sempiternã. xij. tribuũ filioꝝ israel.

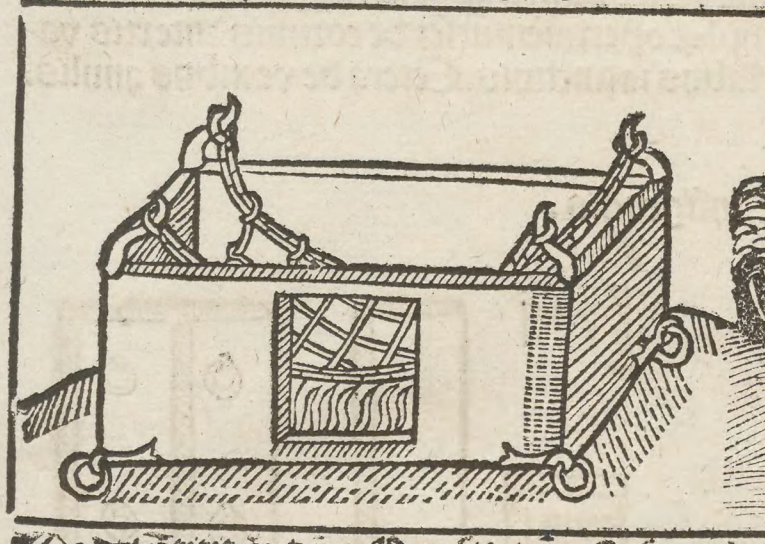
ORecepit quoq; dñs fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius hastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Vbi aūt calamor capita inter se iungebant tanq; duo ciphi erant in moduz nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flozes recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili essent quiq; calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queq; habebat q̄si ciphos duos iūctos ⁊ sperulas sil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ ꝓcedebat directe in altū inferius hns tres pedes. Et sursuz bēbat sex calamos egredientes de hastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuz obliq̄. Quousq; ptingerēt ad altitudinē hastil': Jn hastili vo quattuor ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Jta q̄ duo ciphi positi vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calam⁹ p̄ mediuz ciphi trāsiret: Speruleq; sil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ptibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūq; vero modo factū fuerit in sūmo. vij. bēbat capita eq̄lia: sup que ponebātur septez lucerne auree: Jta q̄ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Jnfusoria etiā septē ex auro erāt. Quib⁹ oleū ifundebat lucernis. Erāt q; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quib⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbustuz de licinio. et residuū licinij ad incendenduz aptabat. Vasa q̄z plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Oīe aūt pond⁹ ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei vo dicūt centenariū auri: Ne scit' pfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aūt erat ad austruz cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. Deinceps videri potest.

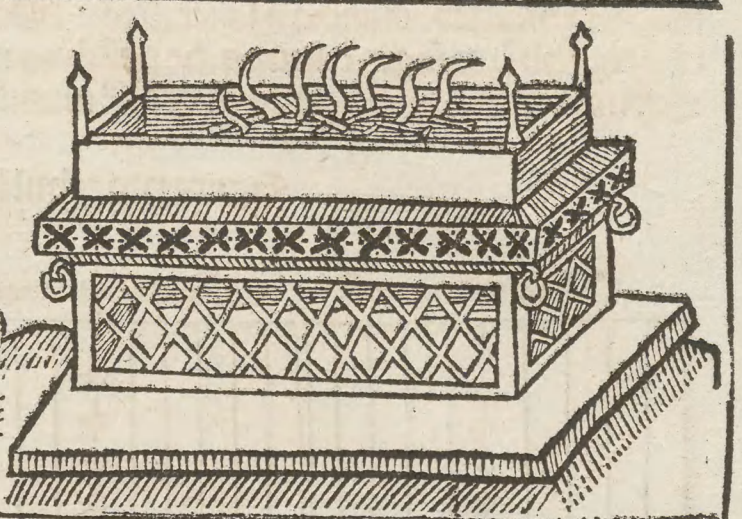

ALtare quoq; holocaustorū siue sacrificior iussit dñs fieri de lignis sethim. Erat aut altare quadratus In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitor. Et in altitudine triū. Eratq; concauū instar arche sine operimento: Parietes ligneī sed operti erāt ere intus ⁊ extra: siue lamis eneis: vt vri nō possent: Area ei⁹ siue arula erea erat tanq; fundus arche. sup quē fiebat ignis: Qui p fenestrā que erat in latere orientali impo/nebatur. In quattuor angulis supiorib⁹ erāt extra quattuor recurua cornua. In q̄bus quattuor cathene anulis inserebant. de quib⁹ dependēs craticula erea in modū retbis facta. vsq; ad mediū altaris descēdebat sup quā cremāda in odorem dño ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli ereī in q̄/bus vectes imponebant de lignis sethim opti ere ad portandū altare. Positum autem erat altare ante tab/aculum sub dio.

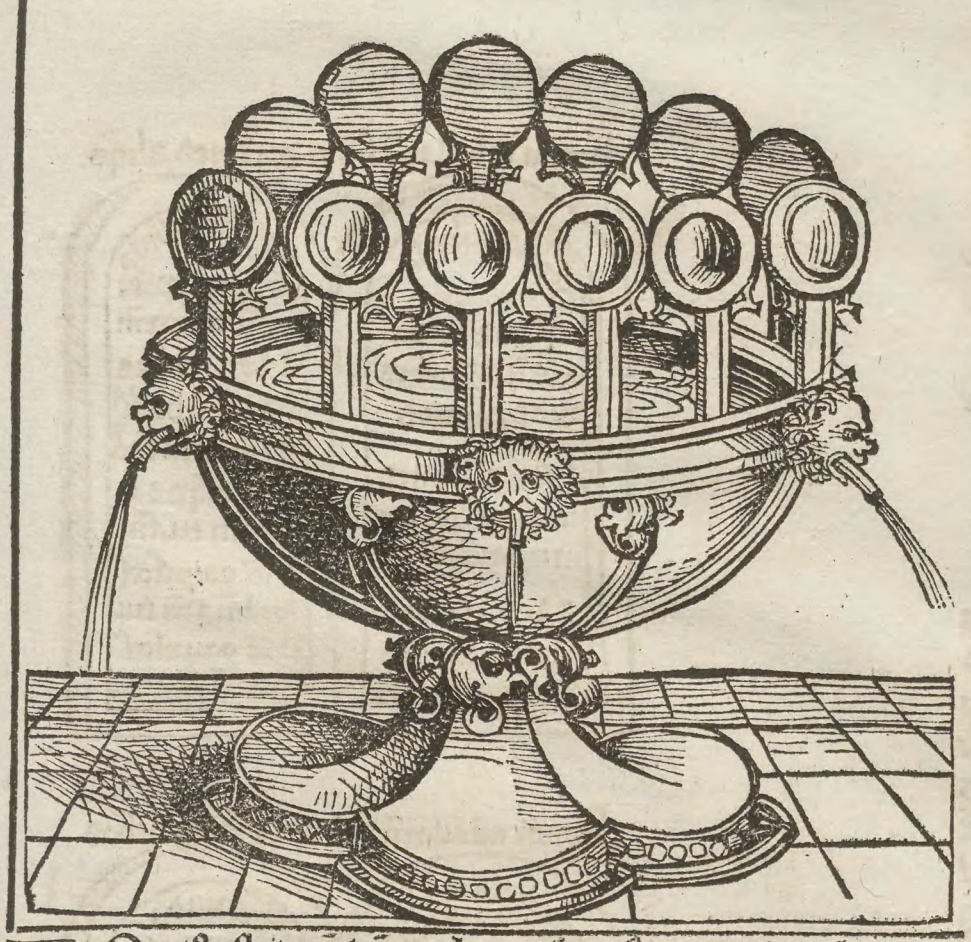
Altare holocasti scōm latinos

Altare holocasti scōm hebreos

Statuit qz dns Moysi dicēs Q sacerdotū sctm Aaron frī suo dare deberet. Ordinationēqz de vestimentis sacerdotalib⁹ fiēdis pmittēs: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotib⁹ etiā minorib⁹: semināle lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus lat⁹ q̄si digit⁹ quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutuz. Sup hec quattuor ꝓpijs vestib⁹ induebat sūm⁹ sacerdos: Ꝑria erat tunica iacinctina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erāt tintinabula t malogranata intexta. Scōm ornamētuz suphumerale sine manicis. descēdēs vsqz ad renes. adeo vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū rationāle q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodecī lapides p̄ciosi Quartū ornamētū erat Balthei⁹ seu cingulū de quilz colorib⁹: Quītū erat mitra iacinctina in capite sup bisso naz: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inscriptū: facta deinde ad modū corone. Que ꝓtendebat ab aure ad aurē per frontem.

Locut⁹ est iterū dns ad moysen. Facies t labrū eneuz cū basi sua. vas scz lauatoriū. qō alibi labrū t luter (vt Rabi salomō ponit) vocitat. Qō erat inter tabernaculuz t altare holocaustoz: In q̄ missa aq̄. lauabāt sacerdotes manus suas t pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. t egressuri: vt aarō t filij ei⁹ fecerūt. portātes de sanguine hostie īmolate ꝓ pctis populi. Et qn̄ accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qō dr factū de speculis mulierū excubantiū ad ingressū tabernaculi: Vel poti⁹ in circuitu labij supremi circūposita specula fuerūt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si facie vel veste maculam abluendam haberent.

Figura hūm sacerdotis cū suis vestib⁹

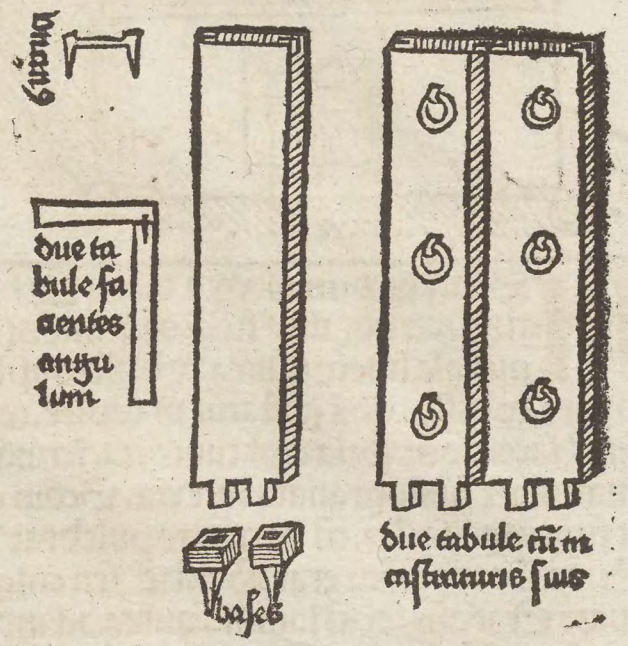
Precepit quoqz dns Moysi: vt faceret tabernaculū in hūc modū. Tabernaculū erat dom⁹ deo dicata Quadrata t oblōga: tribus clausa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab orīēte: vt sole orīēte radijs ei⁹ illustraret: modo introit⁹ eccīaz fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoz: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethi. xx. stātes Quaz vnaqueqz i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̄ttuor: In latitudie cubitū t semissem: Jungebant aūt sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraqz parte. Suppposite vero single duab⁹ basib⁹ argenteis pforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonar⁹: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule ꝓ omia si-

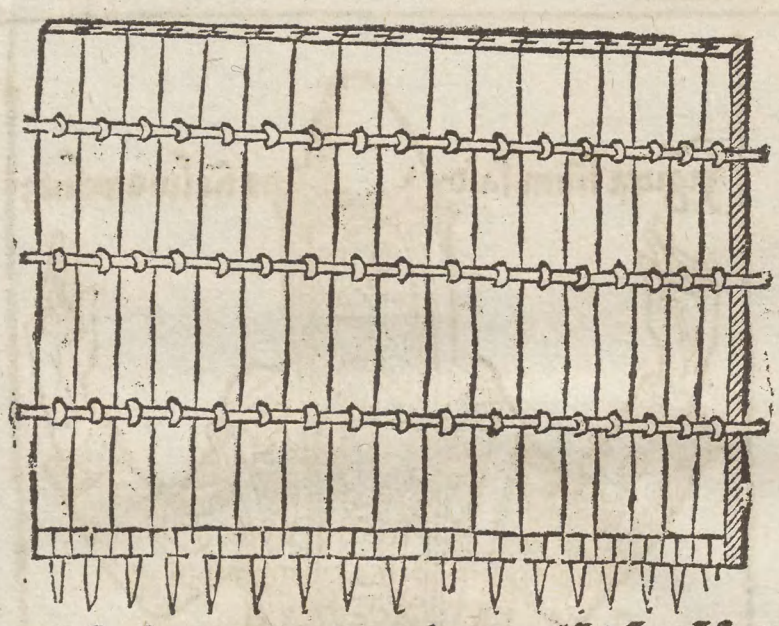
mules. In medio aũt tabernaculi mãdauit dñs fieri p latitudinẽ velũ pulchrũ appẽsuz sup quattuor columnis: Qđ diuidebat sancta a sanctasctõz. Habebat aũt quadruplex operimentũ: scz de cortinis intextis variis colorib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubricatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quãtũ ad tabulas et bases quibus infiguntur.

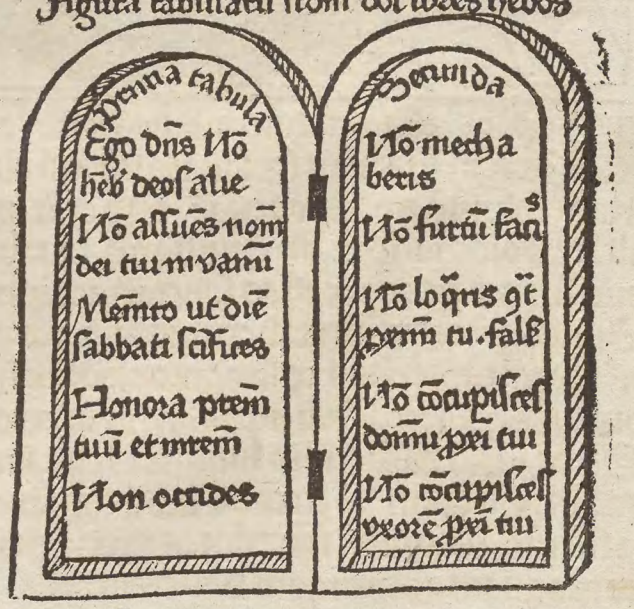

Moyses primo anno tabernaculũ dño cõstruit. Et septez mẽsibus op⁹pficiẽs. mẽse p̃mo anni secũdi prima die erexit. Jutei quoqz p Moysen legẽ sil cũ lris hre ceperũt. Jterũ dñs ad moysen ait. Cũ filios israel numerab: dabit qsqz pciuz p aia sua: ne sit i eis plaga dimidiũ sicli. iuxta mẽsurã sanctuarij. Sicl⁹ vigiti obolos hz: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponeba. Cõpletisqz hmonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Spe diuio nõ hũano inscriptas decalogo ex vtraqz pte. Et vt hebrei tradũt in vno latere figurata. similẽ figurã i alio opposito dabãt. qđ miraclo affcribebãt. Ceteri sculpta iterati lris dicebãt. Preterea catholici doctores ⁊ pcipue diuus Augus. tria pcepta in p̃ma tabula testimonij que hoiem ad deũ ordinãt. Jn scda septẽ q̃ ad proximũ ordinant scripta ponũt. Rabi mõ Salomon et hebrei quiqz in vna ⁊ qnqz i alia pcepta distinguunt. Postea vo vt i figura vituli videt. descendens Moyses ⁊ vidẽs vitulũ ⁊ chozos irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularũ scdm doctores aliqs

Figura tabularũ scdm doctores hebos

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regũ assiriorum

Ascades

Aptheros Eructoni⁹ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. hui⁹ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrãt. Et post ibidẽ fili⁹ regnauit t dictus fuit auidis legesq; fecit et prim⁹ boues aratro iunxit. Erictonius Athenẽsiũ priceps prim⁹ in grecia quadrigã excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsuq; litterarũ tradidit. t colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B a D Alpha vita Gãma Delta.

α · β · γ · δ ·

Amynthas

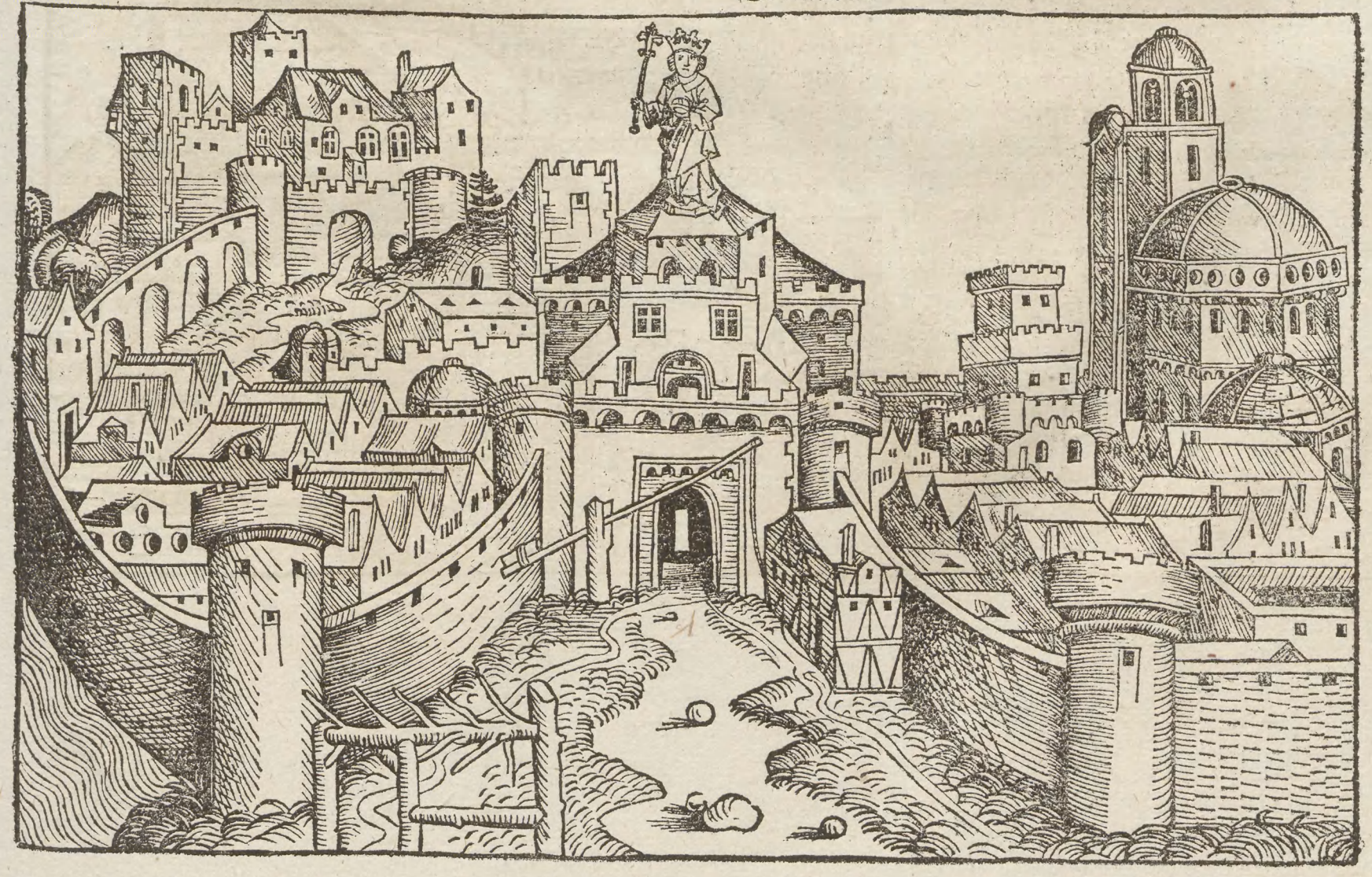

Corinth⁹ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primũ a Sysipho latrone Aeoli sup Ischmõ i medio maris ionij; t egei cõstructa fuit. Octuagesimo etat⁹ moysi ãno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ t apud virgiliũ Ephyreaq; era. Hã Corinthij in ere fundẽdo pricipatũ obtinebãt Eo q; ibi pulcherria t artificiosa eiusmodi eris fiebãt vasa. Sz p⁹ ẽ euersa t ab Corintho Orestis filio istaurata Corinth⁹ cognoiata fuit. Vltio a romanis accensa nũq; coaluit vt oñdit flor⁹ t iustin⁹. Fuitq; teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios pmũ imperiũ assumpsit t regũit Atletes grecus luctator victoriosissim⁹. Regnatũq; ẽ in Corintho sb regib⁹ duodeci. annis 52 3. Postea respublica p annuos magistrat⁹ gubernari cepta est. Peloponesus puicia quã hodie latini Moreã vocãt toti⁹ grecie quondã arx dicta regio ẽ pene insula. haud vlli terre nobilitate p⁹ ferẽda. Inter duo maria Egeũ t Ioniũ. platani folio similis. Angustia vñ pcedit Ischmos appellat. in ea strictura q; Cherroneson efficit ciuitas ẽ chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sz has ipas angustias (vt plini⁹ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere Demetri⁹ rex Cesar dictator cay⁹ princeps. domici⁹ nero infausto (vt oĩ exitu patuit) incepto Greci pncipes postq; Turcor potẽtia europã penetrauit ex mari ad mare pducto p angustias muro peloponesius a reliq; grecia diuiserũt Murũ exercitiũ vocauere Corintheos ab idolor cultura ad verã dei religionẽ Paul⁹ aplus ratiõib⁹ t doctrina atq; miraclis ptraxit. Nũc ea regio tota impio Turcor adiecta est.

Bellothus

Corinthus

Carmētis

ISta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x.

ISte Salmon filius Naaſon. nat⁹ eſt anno mūdi ſcōm. lxx. interpretes. 5725. hoc eſt ante natiuitatē xp̄i. 4174. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit̄. et cū Joſue terraz promiſſionis intrauit ſcōm gloſam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hoſpitalariā. Joſue. 2. capitlo.

Ytalus Rex

ITalus rex iuxta Albulam fluuiū id eſt tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi poſtea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

OEx iſto Rechab deſcēdit ſtirps valde religioſa q̄ iſto tpe fuiſſe creditur: Hic de yetro cognato Moyſi deſcendit. t conuerſus fuit ad Judaiſmum.

Rechab

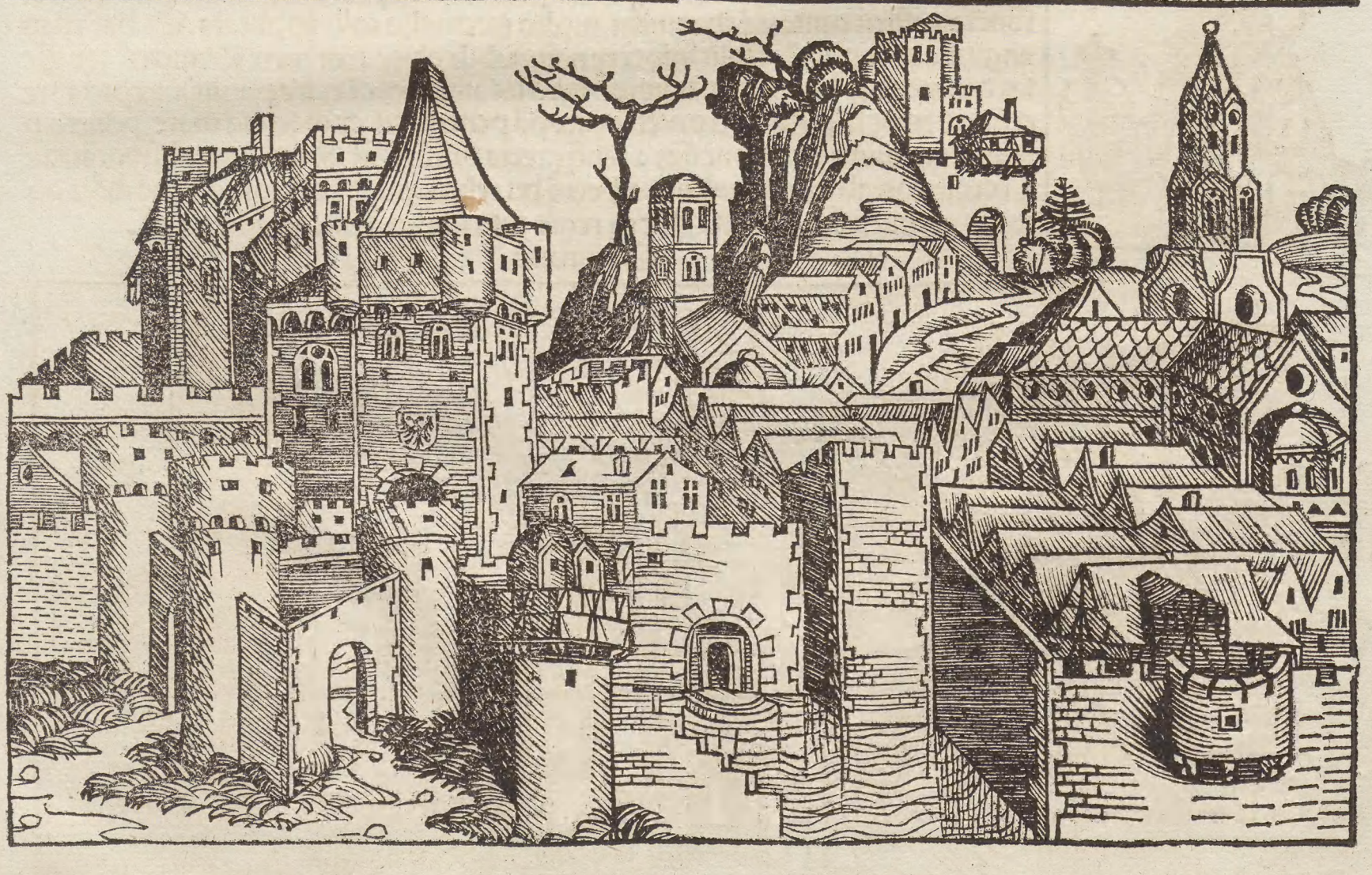

Linea christi Balmon

HEc ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris ſita Tyberiadis dicti inter orientem et auſtrum ad duas leucas a bethulia monte diſtās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee inſtaurata: in honorez Tyberij Ceſaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias eſt vocata in ea xp̄s Matthēū in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe phibēt. Et in ea terminat regio decapoleos a decez ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade eſt lacus aſphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē t aque immobilitatē mortuū mare dicit. Naz neq; ventis mouet reſiſtente turbinib⁹ bitumiē: quo aqua ſtagnatur Neq; nauigatiōib⁹ patiēs eſt. Quoniā oia vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā ſuſtinet viſi que alumine illuſtrat. Aſphaltides nihil preter bitumē gignit. Vñ t nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliq; fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia paſſuuz. Latitudine maxima vigintiquiq; implet. minima ſex.

Tyberias als Tyberiadis

QJrca illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq; nomia variarunt. quoꝝ oim primus dicit fuisse Janus. qui pallacium extruxit qđ Janiculum dicit. Postea p magno deo habit⁹ est. Figurat aūt cū duab⁹ faciebus. atq; in principio anni ei⁹ festus celebrat. Ob hoc q̄ esset finis p̄teriti principiūq; futuri. Et inde mēsis ianuari⁹ est dict⁹ Jdeo bifrons dicit.

SAturnus pater iouis rex cretenſ tpe ysaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Minie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense p filium suū Jouē. Uidēs igit Jan⁹ saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partit⁹ est ⁊ genuit ibi saturn⁹ picū. q̄ post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al'. stercutiū. qꝝ ab eo tanq; a pitissimo agricola inuētus est vt in fimo aialiū agri fecundarent. Jdeo eum deū agri fecerī et totius ꝓsperitatis post mortē ei⁹. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat em̄ vultu tristis senex ⁊ capite can⁹. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flamiuomū draconē. tristis qꝝ regno crete pulsus. vel qꝝ ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex qꝝ sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquari⁹ (q̄bus p̄est saturn⁹) sunt signa frigida. can⁹ qꝝ pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis signis. falcē gessit qꝝ agriculturā inuenit. vel qꝝ scōm Seruiū inimicus est humane nature. qꝝ frigidissim⁹. ideo scōm eus in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce demit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oia tpe cōsumerent. vel etiā draconē in dextra portauit qꝝ finis est anni: p̄ iouis dicitur. qꝝ eo supior scōm mītos habet. Glauco cooptus fuit amictu. qꝝ stella ei⁹ frigide ⁊ aq̄se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectat em̄ diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

JUno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq; prima ea etate fuit. Hec errore gētiliuꝝ deoꝝ regina dicta fuit et ꝓterea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruꝝ fecerūt deam sic et cōiugij. Et ideo parturiētib⁹ ipam p̄esse voluerūt. Illi insup insignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄q; tanq; regine excellētissime. xiiij. nymphas pediſſeq̄s adscripserūt vt in cui⁹ p̄sona virgili⁹ dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: In cui⁹ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cui⁹ caudē dicē Ouidi⁹ eā argi pastoris fuī a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

PIcus saturni filius primus rex laurentuꝝ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

FAunus scōus rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerī vel putauerunt.

Jbylle omnes femine vates a veterib⁹ nūcupate. vel ab vni⁹ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cui⁹ mētionē facit Nicanor q̄ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cui⁹ memit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquit in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄q; neui⁹ in libris belli punici: Piso in annalib⁹ noiat. Quintā erythreā: q̄q; Appolodor⁹ affirmat suā fuisse ciuē. Eāq; grais iliuꝝ petētib⁹ vaticinatā peritura esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalib⁹ samioꝝ repisse se scriptū. Septīa Cumanam noie Almatheā. que ab alijs Demophyle noiat. Eamq; nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et p eis trecētos philippeos postulasse. regēq; aspernatū precij magnitudinē ⁊ mīeris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at p reliq̄s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo trib⁹ alijs exustis. cū in eodē precio pseueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoꝝ postea numer⁹ sic act⁹: capitolio refecto. qđ ex oīb⁹ ciuitatib⁹ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄q; sunt romani: cuiuscūq; Sibylle noie fuerūt. Octauā hellespontica in agro troyano natā vico marmesso tpibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tñ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

SIbylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄si admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo deorsum breue scriptum. dicit sic. Intuisibile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt folium. Nō apparebit venustas ei⁹: Circūdabit alu⁹ matern⁹: ⁊ florebit de⁹ letitia sempiterna. ⁊ ab hoibus cōculcabit. Nascet ex matre vt de⁹: ⁊ cōuersabit vt pct̄or: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla Libica

SIbylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dñs densa tenebra ⁊ soluetur nex⁹ synagoge. ⁊ desinēt labia hoim. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dña gentiū. ⁊ regnabit in misericordia. ⁊ vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctor.

Sibylla Delphica

HEec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata prophetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq; matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia

SIbylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibylla Samia

SIbylla Samia a samo insula iuuenis. hñs formosum pect⁹ subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet dines ⁊ nascet de paupcula. Et bestie terraz adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibylla Europa

SIbylla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dñabit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

SIbylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet dñs in orbē terraz. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes ei⁹ i valitudie hoim. Intuisibile vbū palpabit.

Sibylla q̄dam valde religiosa

INueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle c⁹ nomē ñ inueni de xpo testificātis videlicz. Exurget mulier de stirpe hebreoz nomie Maria. hñs sponsuz nomie Joseph et pcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de spūsctō filius dei nomie Jesus. Et ipa erit virgo ante partū ⁊ virgo post partuz. Qui vero ex ea nascet erit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo et adimplebit legē Judeoz: ⁊ suā adiūget ppriā. ⁊ pmanebit regnū ei⁹ i secla seclor. Venietq; sup eū vox dicēs Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm audite. Mortuor resurrectō erit: et claudor cursus velocissim⁹. Et surdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent nō loquētes. Et de quiq; panibus et duobus piscibus multa hominuz milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq; furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

ITem alia Sibylla que dicitur fuisse berithrea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit ples diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq; sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re/gnauit et troyā condidit.

Anchises ex dea venē ſm erro rez gētiliū ge nuit Eneaz. q̄ in Ytalia reg̃- uit vt patuit.

Anchiſes

Laomedon

Laomedō rex troye occidit ꝛ Jxio na filia eius ca/pit ꝛ ducit ī gre ciā ꝓpt̄ q̄ bella ḡuiſſima ſecu- ta ſunt et mala horrendiſſima

TRoya regio minoris aſie in q̄ Jlion fuit ciuitas cantatiſſima. Nōnunq̄z vero ꝑ ipā vrbe troya po/nitur. Et ꝑm homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya totī aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqđ appareat. qđ Ouidi⁹ inq̄t. Jam ſeges eſt vbi troya fuit. Sikter virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ꝛ quecunq̄z alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ rez. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ pitiſſim⁹. ampliato regno ex ſuo noīe regio nem q̄ prius dardania dicebaī Troyā appellauit. Bardan⁹ em̄ fuit ex Joue ꝛ electra filia Athlātis genita. Js ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomiauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iuſticia ꝛ pietate lau dabilis fuit: Jſq̄ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q̄ duos habuit filios. Jlion Aſara. cum q̄z prim⁹ maior natu regnās troyā de ſuo noīe Jliū noiauit. Jlio laomedō fuit filius ex quo priamus natus eſt. Js troyā p⁹ ſuā primā diruptionē reformauit ꝛ exornauit. ac vrbē magnā ꝛ āpliora menia ac ꝓpugnacu la ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ꝛ munitiſſimā reddidit. multitudinēq̄z militū eē fec. ne p ignoratiā oppmerēt. vt pri⁹ tpe laomedōtis oppſſa fuit. Regiā q̄z edificauit ꝛ iouis ſtatuā; ꝛ arā ꝑfecra- uit. Jlio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Jlia. Scea. Thymbria. Bardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄z fluui⁹ ex Jda troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decur rens. q̄ cū mari appropinq̄t xanto cōmiſcet. Et in paludē coact⁹ iuxta ſigeum promontoriū in mare deſcendit Priam⁹ āt ex hecciba vxore hos hūit libos. Hectorē prio natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: An dromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē dein cū troyanis p grecos ānis. x. ꝛ mēſib⁹ ſex. prio Eſebon iudicj āno. c⁰ cauſaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Jda ſilua cū venatu abiiſſz ī ſomnis Mercuriū ad/

Troya

duxisse. Junonē venerē ⁊ mineruaz vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venerez pollicitaz esse si suā spēm meliorē haruz specie iudicasset. daturā se ei vxorē que i grecia speciosior forma videret. Ūñ cū ita audisset optima facie venerē dicit iudicasse. Postea helenaz regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiuz troianis fuit. hoc bellū decēnale diserti ſime pscribūt Dares frigi⁹ ⁊ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoz presentes. locoz noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breui⁹. nil clari⁹ ⁊ tersius repiri potest. Fuit eīm capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoz contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditaz cccc. xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoz: ⁊ cōcursuz mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Porro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. q̄ duces grecoz ꝓtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vō regi troye venerūt in auxilium duces. xxxij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria daret⁹. quā transtulit cornelius ista est. Castor et pollux audientes helenaz pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ⁊ cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄z cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄z ad troyam quesierūt ⁊ nō inuenientes crediderunt. immortales deos factos. Cōuenert igit apō athenas grecoz duces. xlvij. cuz naub⁹ mille ducēt⁹ duab⁹. Missiq̄z sunt p̄mo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infecto⁹q̄z negotio pugnatuz est inter eos. Et in p̄mo bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit

In scdo bello patrocluz ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo recognouisset erat eīm natus de Esiona sorore p̄ami

Prime inducie date sunt grays petentibus p biennium. In tercio p̄lio Hector boechē Archilocū ⁊ protheuorē duces occidit. In quarto p̄lio Alexander menelay femur sagitta transfixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. q̄ i somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellu⁹ qō cum facere non posset: antianacē filium suu⁹ ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ tercīū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum

In bello. xi. Palamides qui rex p comotiōez factus fuerat occidit. In bello. xij. troyl⁹ mlt̄os occidit: In. xiij. p̄lio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achillem sauciat ⁊ pugnat cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Mēnon dux persaz

Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achillē i pharo appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiacez sauciat: ⁊ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere stati mort. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthasilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa occidit. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā ꝓdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatuz est ad troyam annis. x. mensib⁹ vij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄z ad opidū proditū. Eo aūt ꝓdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander grecīā intrat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium milium quadringentoz hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe leaus cū cassandra ⁊ andromica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

Quam videā innumeros scriptores de Troyanoz clade memisse. ⁊ eo locorū nominū et gestoz cuz lectores deuenerint ꝓpter. historie ignoratōez cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad hystorias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tps vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄z cura. atq̄z ita diuisas temporibus. nomibus. locis ⁊ sic demuz accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. ꝫ geri. non describi. sed rursus tractari ⁊ ipi bello interesse legentibus videatur.

TRoyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abessōn iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya ēm quā Ilion tros regis troyanoz filius amplissimā instaurauit mille ⁊ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecozum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

HErcules ille cū Ja/sone troyā vastauit que statim a pamo fuit re edificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōstituit et bella multa cōfecit quēdicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Hector

ISte hector fuit pmo genitus pami ex hecuba vxore incōparabilis fortitudinis et strēnuitatis. Jō ob maximū ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maxio i precio habitus est. nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atz fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atq; gl'ia splēdidā fecit. hic ex Andromacha ꝓiuge plres genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q̄ (vt aīt vincēti⁹ hystorial' burgūd⁹) frāci originē habuere.

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoz. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpissime capit̄. fuitq; Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugez ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ⁊ simultates principum ꝓ quibus ab imperio depositus ⁊ illi palamedes suffect⁹ est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Verum ⁊ ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

Turcus

Menela⁹

Helena

HElena fuit vxor menelai regis ⁊ a pari de filio priami rapitur. ⁊ ad troyā pducitur. ꝓpter qō troyanū bellū exortuz Ipsam tn̄ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur⁹: sed tēpestatib⁹ actus in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeq; discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi⁹) tandez in patriam redierunt.

Paris

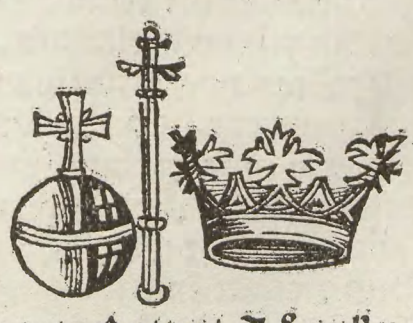
PAris qui et Alexāder dict⁹ est eiusdē hectoris frater: ex pamo ⁊ hecuba nat⁹: ꝟb specie legatiōis cū .xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hospicō suscipit̄. Cui⁹ cū aspexisset vxorez illaz. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoz aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentib⁹ multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Franco

FRanco quidē ex hectore fili⁹ pami nepos a quo francoz nomē tractū est. a troya fugat⁹ postea tota Asia pagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̄diu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia ⁊ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

TUrcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ ppl'm ab eo descendentē. quidem turcos Troianos dicūt. Alij eoz̄ originē ex Scythia referunt.

Linea pontificu
Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

PHynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cū madianitis. adorantes ydola eaꝝ ꝓpter quod dñs mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse sacerdos dei pcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortes placauit iram dñi. Ceciderunt ꝙ ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

OElbora fuit ꝓphissa ⁊ iudicauit israel. sub qua p- cussus est Jabin rex chanaan ⁊ princeps exercitus Sysare. Sysara em̄ de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatꝰ. lac pōtum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibisset obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū p tps infixit. ⁊ malleo eū terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarūactiōe ꝓ victoria ppli sui.

GEdeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel annis. xl. pcussit quattuor reges madianitaꝝ scz. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpter iniq̄tates pristinas q̄s fecerūt. Angelꝰ em̄ apparēs gedeoni purgāti triticū p̄nūciauit liberatōnē fiendā p eū. qui angelꝰ virga pcutiēs: carnes ius desup fusum ⁊ azima posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in area positū ros complere: area sicca remanēte. postea iterū ecōuerso. qđ totū factū est vtz Judi. vi. mortuꝰ est tandem gedeon senex ⁊ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

ABimelech quītus Judeoꝝ iudex filius nālis ille gittimꝰ tñ gedeonis. fugsit viris sichen vt occiderent. lxx. fres suos legittios filios gedeōis vt ipe solus dñaret. Qđ ⁊ fecerūt sup lapidē vnū decapitātes illos excepto mimo dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Ideo eū dñs mala morte pire fecit. Qui sychonit dixit pabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demuz ad rammuz id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aūt diffensionē summēs postea cū sychonit ignē supposuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ipe ob sidens thebes cū de muro pcussus fuisz dū ꝓxime venisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs caput ipiꝰ repēte pcussit. Et cadēs in terrā saucꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

THola de tribu ysachar q̄ iudicauit Jsrael. xxiij. annis: bñs. xxx. filios īsidētes asinis ꝓncipes. xxx. ciuitatū q̄bꝰ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes dño afflicti sunt mltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis Adoriens tandē in Samir sepelit.

OSy sacerdos fuit ō semie Aaron p lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ summꝰ sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

ISte yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel habuit. xxx. filios bonos q̄s ꝓncipes. xxx. ciuitatū cō stituit. ⁊ quia tpa bona in silētio ⁊ pace transierūt. Patet q̄ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Osy ⁊ Yair scz: israel dño adhesit. ⁊ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ vigīti ānis id dignitatis munꝰ tenuisset senex defunctus est. Post cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhonestā vitam ⁊ iniuriā dei atq̄ legum delata est. Quāobrem palestini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum
Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo herculis filio appellata: qui cuz innumerabili multitudie e libia discessit. Et in tyrreno mari insulā Sardinie occupās que ieus a grecis vocabaf de suo nomie sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij ei⁹ ambitū quattuor milia stadia esse referūt. Habet em̄ hec insula multā partem asperā mimecz tranquillā. Reliquā vero rebus oībus felicē precipue tritico et pecorib⁹ atcz pascuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignif: null⁹ serpēs repif Est tamē hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetcz multas ciuitates inter quas pcipua Calaris est: vbi Corallorz magna reperif piscatio. Que t longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebanf arietes q̄ pro lana pilus caprinus procreabant. quos Musimones vocabāt: quoz pellib⁹ Sardi thoracis modo se se muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenses dicebāf Indecz iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipm. et plerosz herculis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse. A quib⁹ postea sardiniēses dicti sunt. Illi⁹ postmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti sunt. Cui⁹ insule dominiū romani p multa tempora potiti sunt. mltas quocz postmodū cladēs et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus ppessa. tandē in Arrogonensiū man⁹ē deducta.

Corsica a Cyrino eiusdē sardi fratre t herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs insulaz quā hodie Corsicā dicim⁹ ab eo primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria taurū depasceret ipm anial transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt p tanto sollicita nuncio statim inscijs parētib⁹ illo delata est. Compertocz in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare ꝓstituit. Et a se eam Corsicā noiauit. Cui⁹ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambit⁹ āt ipius tria milia t ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septētrione thusco propioz. Inter hanc t Sardiniā īsulaz interiacent. xx. miliaria. Scōm aūt plinū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipe scribit maligne colebaf. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ ei⁹ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manib⁹ p⁹ modum romanoz deducta cū feracissimaz multi in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris cz maxime oppressi. Ademar⁹ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente pisanoz repub. p aliquod tps eisdem paruit Interdūcz ecclesie romane: tandē superatis pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vscz durat. Hec ipa (vt aiūt) insula: preter optimum vinū alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habundatcz bobus: caprīs et ouib⁹ ac alijs aniali bus. Et inter cetera canes ferocissimos ꝓducit.

Creta insula in qua Cres siue Dzō demogorgonis (vt quibusdā placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. t a se cretā nomiauit. Primo a celi temperie Aerea dicebaf: postmodū Macoronesos id est beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia denominationē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tenaci terra q̄ creta appellaf. quia ibi melioz reperif dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. cūcto namcz imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā centum īsignibus vrbib⁹ insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatē et Cybelis deoz matris templum in ea condiderunt. Ipsacz prima remis t sagittis valuit. Studiū quocz musicum in ea ceptum fuit. Caprīs copiosa est ceruoscz agitat lupos et vulpes. Aliacz feraz noxia nuscz gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et si inueniaf statim emorif. Abest aūt modicum a peloponeso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Jonū seu Adriaticz q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atcz egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie deincz t occiduo affro abluif ponto.

Scilia a siculo Neptuni filio: qui in eā insulam veniēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denomiari voluit. Primo ipa Trinacria dicebaf. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed ter remotu supueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interueniētibus et sine requie fluctuantib⁹. Que et triangularis est et i angulis tria ꝓmōtoria habere dicif. Ex quib⁹ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicif Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocaf. Nec plus distat ab italia q̄z mille quīgētis passibus. Alius autem in libiam t occasum tēdit atz in ipsam carthaginem maxime spectare videf. Nec ab affrico littore plusz centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturcz lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū quidē ad affricaz exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulaz in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oībus in rebus supioz alijs italie ptibus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijscz p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

Cypzus insula a Cethim qui fuit tercius filius Jauan t nepos Japhet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et ꝓterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypr⁹ aūt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu sub imperio grecoz fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū hierosolimā Classe petēs: eo tē pestate delatus portu prohiberef: Indignatus em̄ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eiscz insulā abstulit. Spoliatamcz firmo suoz presidio cōmunitā reliquit. Nec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hieroſolimitano regno contendebat: eaz pmiſit Quā ille ab anglico acceptā ſibi z poſteris ſuis vſqz in varia tempora obtinuit. Poſt varias ſucceſſiones regnū ad duos fratres puenit. Quoz alter nomīe petrus Claſſe inſtructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptioz inuaſit. Ingreſſuſqz vrbē mediaz diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptioz copijs: fuge ſe commiſerit. Ingentem tamē predā et ditiſſima ſpolia reportauit: nec diu poſtea a fratre interfectus eſt. Nulla em̄ ſancta repitur regni ſocietas. Cruentus fraterno ſanguine rex conſtituit. ſed neqz ei longo quies fuit. Poſt hec perpeſſa eſt hec inſula magnas calamitates. nunc autez ſub dominio venetoz habetur.

EUboya inſula nominatiſſima quā noſtro ſeculo Micropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quā quidez Cecrope. Alij (vt Cicero deoz natura libro .3.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amaſim regē Egiptum eiuſdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiuſdem inſule metropolitana z celebris atqz pugnatiſſima eſſet a Mahumeto Ottomāno Turcoz̄ principe venetis ablata fuit. In ea q̄p pe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem inſtituit atqz victimas īmolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde trajciens Phrigiam a ſe habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcoz imperator quartodecimo. kal. Junij Anno ſalutis. 1471. proditione cuiuſdā thome liburni cum magno xp̄ianoz̄ z maxime venetoz̄ damno. Ubi proh dolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis tranfigi fecit. et grecanā gentē ſub haſta vendere p̄cepit.

AT in gallia quas referre conueniat ſole inſule ſunt Stoecades ab ora ligurū ad maſſiliaz vſqz diſperſe. Baleares in hiſpania cōtra tarraconenſia littora ſite nō longe inter ſe diſtāt vſqz ad euerſionem frugum cuniculis anialib⁹ quondā copioſe. Et ex ſpacio ſui cognominib⁹ acceptis maiores minoreſqz perhibent: Caſtella ſunt in minoribus Samo z Mago: In maioribus parina z polentia colonie. In atlantico quoqz mari vſqz occaſum gorgadum ſunt inſule Has incoluerunt gorgones mōſtra. Et ſane adhuc monſtruoſa gens habitat. diſtant a continēti biduī nauigatiōe. Prodidit denicz Xonophō lampſacenus Harmenopem regem in eas pmeaſſe. reptaſqz ibi feminas aliti pernicitate: atz ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqz aſpero corpore. vt ad argumentū ſpectande rei duarum cutes miraculi gracia inf donaria iunonis ſuſpenderint: que durauere vſqz in tempora excidij carthaginenſis. Ultra gorgadas heſperidum inſule (ſicut Seboſus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris ſinus receſſerunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba ſub meridie quidem ſitas: ſed proximas occaſui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: ſed infra famam vocabuli res eſt. In prima earum cui nomen eſt embriona: edificia nec ſunt nec fuerunt. Juga montiuz ſtagnis ma deſcunt: ferule ibi ſurgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre ſunt: expreſſe liquoz reddunt amariſſimuz: Que candide aquas eo munt etiam potui accomodatas: Alteram inſulam Junoniaz appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen faſtigiata. Tercia huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis pluſqz referta. Sequitur niuaria aere nebuloſo et coacto: ac propterea ſemp niualis: Deinde canaria repleta eſt canibus forma eminentiſſimis In ea edificioz durant veſtigia. Autum magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes ſyluris piſcibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndoſi mari belluas: deiñ cuz mōſtra illa cum putredine tabefacta ſunt: omnia illic infici tetro colore. Idcoqz non penit⁹ ad nūcupationem ſui congruere inſularum qualitatem.

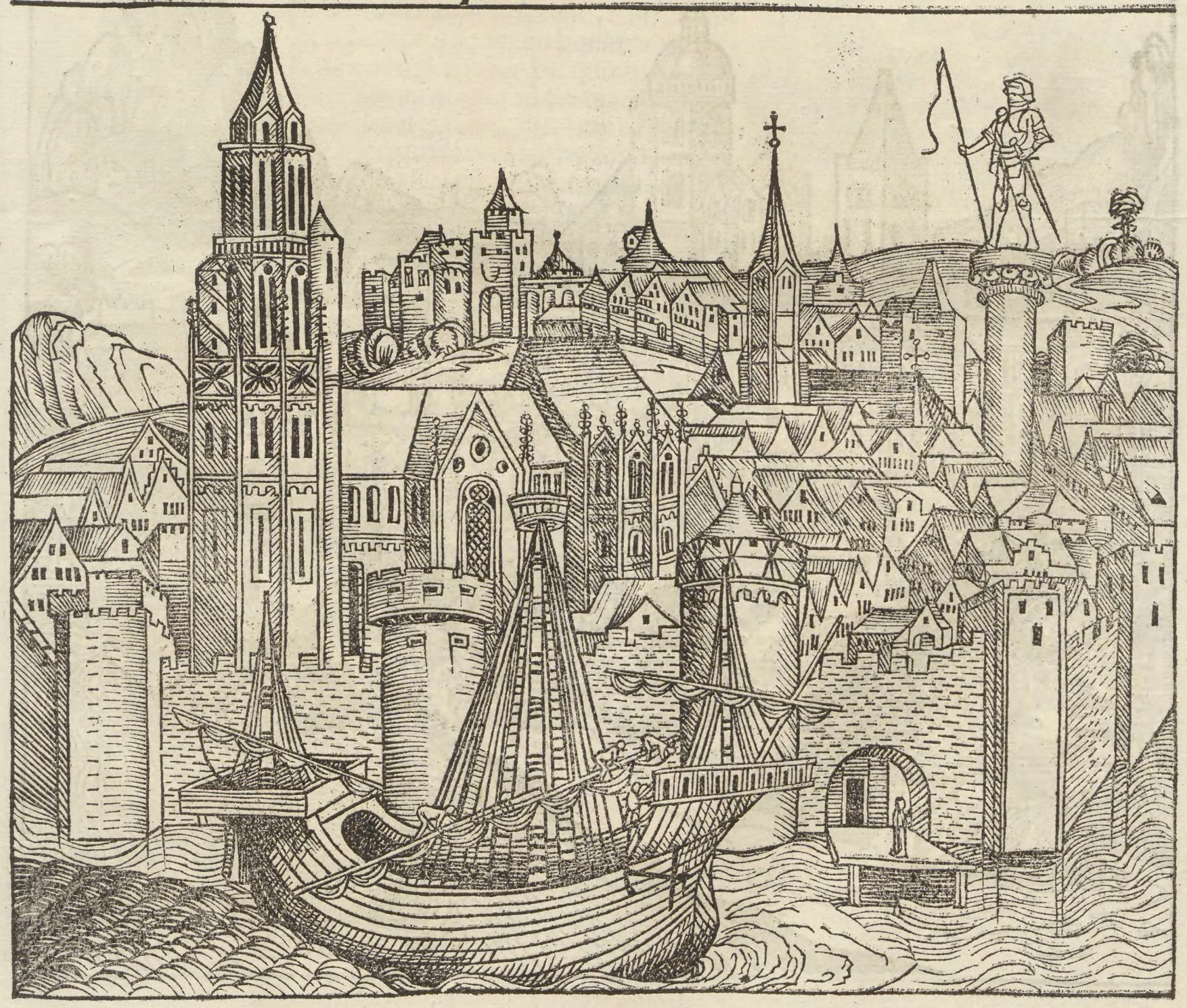
Caſſiterides inſule ſpectant aduerſus celtiberie latus: ſic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero hetbicevbi extrem⁹ eſt noti orbis terminus inſula a continenti ſeptē gentis paſſibus ſeperatur. Quā tyrij erithreaz: peni lingua ſua gadir nominauerunt: De alijs īſulis in generali deſcriptione habitum eſt in ſuperioribus.

POſt inſulaz famoſaz mar̄ mediterranei ac aliaz deſcriptionē Pauca de latitudie terre ſubiungem⁹.

LAtitudinem terre quatenus habitataz exiſtimarunt maiores noſtri in ſeptem climata diuiſerūt. Quoz̄ primū ab inſula Meroe vſqz ad Sienem p milia paſſuū quadringēta et quadraginta ꝓtendit. A cui⁹ fine Secundū incipiēs in alexandria egipti finit. quadringētis paſſuū milib⁹ ampluz. Tercium in rhodo deſinit. Hui⁹ latitudo tercentēs et quīquaginta milib⁹ paſſuū extenta eſt. Quartū rhodienſe appellant: eiqz trecēta milia paſſuū latitudinis attribuūt. Quintū romauū ducentoz̄ et quīquaginta miliū. Sextuz ad Boriſtenez vſqz amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim millibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes p millia paſſuū centū z octuagintaquīqz. Atqz ita oīm climatū latitudo ſup̄ vicies centena cētum quadraginta duo milia paſſuū complectit. Queadmodum his viſum qui de terre climatibus ſcriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occaſum protrahit. Tantūqz alteruz ab altero ſuperatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abeſt. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra ſeptimum clima quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna pars germanie ſita eſt. Et tota Norwegia: ipſaqz britannie inſula atqz hibernie. In quibus maximi dies haud min⁹ quā duas de viginti horas aſſumūt. Quas in ſeptimo climate terminari quidecim tradiderūt: An vero ſub equinoctio habitacio ſit: Indiſcuſſum nunc relinquimus. hiſtoriam temporū proſequentes.

PArisius regia et inclita Galliarū vrbs in Senonensi prouincia post Troyanū excidiū habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya secedens: vnaq; cum francōe hectoris filio in Galliaz pficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuēr: Qui deleto Ilio duce priamo magni pami ex sorore nepote p pontū euxinū t Meotbidas paludes i scythiā puenere. Ibiq; ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Mansertq; romanis vectigales vt alij scythe vsq; ad tempora valētiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēnium imperator pmisit vt alanorum ferocitatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomie franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibiq; diu consedisset germanicum effectam est. Verum cū cresceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vsq; ad pānonie terminos francia diceretur. Maz quicquid francis suberat frā/cia vocabat. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs p tempora a regibus habitata in maximam t potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanorūz vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab aplis eo vnā cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo sacrum xpi euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Ornat hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorūq; plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germāie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famā ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trās rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditus de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magūtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionuꝫ in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendū prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cōueniunt bis singulis annis. Ibiq̄ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eaꝫ autem glabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus bunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neq̄ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̄ moganus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsq̄ ad Maguntiam proceedunt. Abinde superiores vocantur. Mogānus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuꝫ exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

REgnum Lacedemoniorũ oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

BOos filius salmon nascit anno patris sui. 48. mundi ẏm lxx. 3775.

REgnum Corithiorum orit vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cũ se plurimum posse i corintho videret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione pduceret imperiũ sibi assumpsit

Atlethes

Lhamelech

Haram

Teglon

Maalon

Ruth

Booz z⁹ uo

NOta q̃ hic fit saltus per euangelistas: quo ad booz t obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquiesponitur Boos magis ad denotandum tempus q̃ rem gestam. Nicolaus tamẽ de lyra dicit q̃ iuxta veritatẽ hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedẽtes: sed ḥ pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̃ inter principiũ iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̃ ad natiuitatẽ dauid fluxerunt anni circiter. cclxvij. Vbi tñ nisi tres ab euãgelistis generatões ponũt.

RUth Moabithides genere fuit. Que virũ nomĩe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natũ accepit maritũ. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famẽ terre sue ferre non valentes in terrã Moabitarũ cũ duobus filijs suis migrauere. Ibiq̃ dum cũcta eisdẽ bene ꝓcederẽt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scz Chelion Orphan: t Maalon Ruth. Transactis deinde. i 7. annis Elimelech t duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aũt amare ferẽs infortuniũ suũ in terrã suã iuda regredi ꝓposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseruit se ab ea nõ tollerabãt: nũc ipa sine eis ꝓficisci nõ poterat. Tandẽ vna remanẽte. Ruth ipsa cũ remanere nõ potuisset. Noemi soc⁹ sociã sibi duxit in Judeã. Cũq̃ in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domũ suã. Procedente deinde tpe Booz cũ didicisset Ruth vxorẽ fuisse cognati sui defuncti: t ipe sine vxore esset: scõm legẽ Moysi duxit. Quo facto post annus peperit ei filium Quẽ Neomi soc⁹ sumẽs suo cõsilio vocauit eũ Obeth. eo q̃ in eius senectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

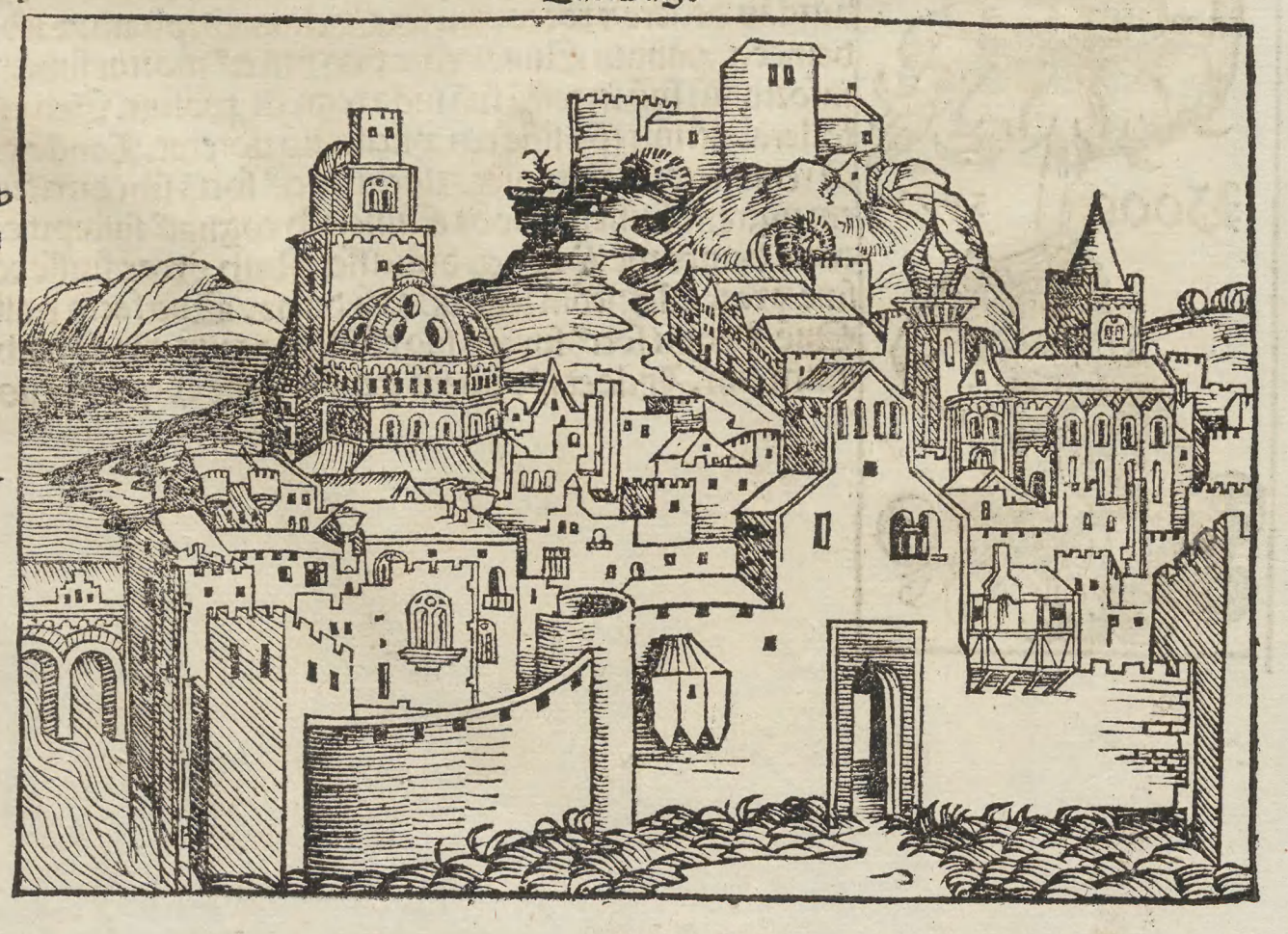

Iſti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt ſummi ſacerdotes. ſed Sadoch de eis deſcendit: quē ſalomō conſtituit ſummū in pontificatum: reiecto pr̄i abyathar de ſacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegittim⁹ princeps latrocinātiū. fact⁹ eſt dux exercit⁹ a galaaytidis vt pugnaret contra ām̄onitas. ⁊ miſſis pr̄i⁹ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione oſtēdens iniuſte eos vſurpare velle terras eis a dño cōceſſas. cū nollet eūz audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria acceſſit cōtra ām̄onitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cuz tympano: vt votū ſeruaret ymolauit eaz. ſtult⁹ in vouēdo. impi⁹ in implēdo. Judicauit aūt Jepte iſrael. vi. ānis iudex ſeptim⁹. poſt quē iudicauit. viij. Abeſſan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ⁊ totidē filias. Poſt quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit poſt illum Abdon. viij. annis hns xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teſte Seruio) nomen aſſumpſit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. ſcribit. Cōſtructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis ſeptuagīta trib⁹ anteq̄z roma ipſa cōſtrueret vt dixit Juſtin⁹ libro. xviij. Que pr̄i⁹ a bouis corio Byrſa dicta fuit. qz ꝓ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄ntum corio thauri tegi poſſet. dicēte virgilio libro Eneid⁹. primo. Mercatiq̄z ſolū facti de noīe byrſam: Thaurino. q̄ntum poſſet circūdare tergo. Corio eī illud in tenuiſſimos filos ſecari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrſam. i. coriū: que poſtea mutato vocabulo Carthago dicta eſt. Cicero quoq̄z de natura deorum libro ſecūdo. Poſtq̄z tres hercules declarauit. Quart⁹ inq̄t fili⁹ Jouis et Aſteries ſororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrſa quā dido cōdidit Carthago vocata eſt. Hec eadez teſte Plinio libro. xv. naturalis hyſtorie centuz viginti annis romanis emula fuit. Pluries eī deſtructa: Pluries inſtaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetuſtate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ hyſpanie ꝓuinciarum vrbes memorāda. Primo autez excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōſul fact⁹ ſex cōtinuis dieb⁹ ac noctib⁹ illā oppugnauit et vltra deſperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat fuire ſaltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti q̄nq̄ milia: viroz vero trigīta trucidata fuiſſe referūt: Aſdrubal aūt eoz rex vltro tranſfugiēs ei⁹ vxorē. ſe ſuoſq̄z filios in mediū iecit incēdium. quod ſexdecim cōtinuis dieb⁹ arſit. Et miſerū (vt Liui⁹ ait) etiā victorib⁹ p̄buit ſpectaculū. ⁊ tūc Carthago ſexcēteſimooctauo ab ei⁹ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū poſtq̄z euerſa fuit vigeſimoſcōdo anno lelio cecilio motello. ⁊ T. Q. flāmineo cōſulib⁹ repari iuſſa eſt. qua repata Romani ciues eo miſti deducti ſunt. Sed vt idē liui⁹ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra ſolitū flameos ignes euomēs calidis cineribus exuſta eſt. tecta deſtruxit. Cui⁹ ſubleuande calamitat] cauſa Senat⁹ Ro. decē annis et vectigalia remiſit. Multas etiā p tpa Gethorū calamitates ptulit. Tandē in Mauroz man⁹ deueniēs regū ſedes. ⁊ regia nūc vſq̄z habita eſt. Que et vernacla lingua Tuniciū appellata eſt.

Carthago

Bine iudice Linea Judicum

Yepte

Abessan

Abyalon

Abdon

Primus rex israel Saul

SAul primus iudeorū rex. Eis de tribu beniami filiꝰ duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē electꝰ Regnauit cuz ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppressor suoz subditoz eua sit. Tandē post multas dauid regi psecutiōes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie puicie pugnaret ab eisdē fusus z supatꝰ suis oibus pene pstratis. postremo z ipe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ est. Hoc vidēs eiꝰ armiger seipm interfecit.

DAuid se presentāte sauli Jonathas filiꝰ ibi psens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt oībus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria z choris puellaruz cū musicis cantātibꝰ in obuiā eoz. Saul pcussit mille. et dauid decē milia. contristatꝰ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. z quadā die psallentē coraz eo in cythara: Saul lancea qsiuit eū trāsfigere Postea aūt fecit eum tribunū sup gentes armoz. Promisitqz saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū ppucia philistinoz: scz eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q assentiēs attulit ducēta ppucia: occidēs illos in bello iusto: qz inimici erāt populi israel. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis suis reconciliauit eū pri suo sauli: quē qrebat occidere. Et cū in bello habito cū philisteos: Dauid fecisset plagaz magnaz in philisteos: Saul itez qsiuit hasta sua cōfigere dauid zytharizantē coram eo: Sz dō declinauit ictū: Fugientēqz ad domū cū saul misissz satellites ad capiēdū eū z occidēdū Micholvxor sua nūciauit ei: z emisit eū p fenestrā. Cūqz nūciatū fuissz sauli qy esset i aioth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid plres z varios tribꝰ vicibꝰ. q cū veniebāt inuenientes pphantes cū samuele z dauid. et ipi cū eis pphabant laudātes deū. demū ipe saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

IN iudicatu illoz triū scz Abesson Abyalon: et abdon: tpa qeta fuerūt z ideo nil notabile actū est tūc in israel. Sz nota qy istū Abyalō. lxx. nō bnt nec etiam tps sine iudice suprapositū. ß ista tpa assignat Josue q nō bz tps spāliter distinctū. scōm hebraicam veritatem. z ita concorda suppotationes annoz̄um hm

QUēlibet alioquin errabis.

NArrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico cōsolatu li. iiij. Metro. ij. Quod Ulixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Jtalie Syciliā vsus cū vnica naui fortūe gra ad insulā in q magna Circes dña pulcherrima q filia Solis dicebat habitauit applicuit z itrauit. Jsta p icantatiōes z carmina miscuit quedā pocula: p q oēs bibētes trāsmutauit sic voluit a nā hūana i bestias. Ul̄i stati socijs vlixis porrexit de potatiōe sua. vñ z aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi vo dederat mercurius (q suꝰ z archadie deꝰ dicat) vnū florez cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatoes resistere. Unde nihil passus. magam insequit et eam ad reparatione socioz euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipo vlixe: vlixbonaz nomen accepisse. De eius erroribus penolopeqz vxoris casib̄ homerus. xxiiij. libros diuinos carmīe scripsit. Quos odysee volumen appellauit.

Linea põtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

ISte heli sacerdos t iudex. habuit hos duos filios scz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Audita q strage filiorũ et Archam captã a philisteis de sella cadens. fractis ceruicib⁹ expirauit pre uoloze dum octo t nonaginta vixisset annos.

SAmson duodecimus et vltimus iudicũ israel Judicauit annis. 20. Hic hebreorũ fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus p angelũ fuit annũciatus Nazare⁹. vxore ducta in thannata pabola de leone con uiuus ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cũ segetes hostiũ incendisset. t mille viros mandibula azini aquã dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinib⁹ concussa domo plures strauit mortuus q uiuus. Cõcussis em̃ columnis tota domus sup principes vniuersos cecidit et tria milia hominũ extinxit. inter quos t ipe vna cũ eis defunctus est. Uenietesq fratres ei⁹ sustulerũt corpus t sepelierunt in sepulcro patris sui.

AChitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quẽ pcussit Saul cum omni domo sua .propter dauid vt patet sup̃.

QOst samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a dighiori sacerdos est nominat⁹ nõ iudex. Trãslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar . hic primus de filijs ythamar arripuit. Forsitan ipemet factus iudex sacerdotiũ ad se transtulit. Cepit aũt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi . etatis aũt tercie id est ab Abrahã d ccc lxi . mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. hui⁹ tpe ptigit hystoria ruth de q̃ sup̃.

SAmuel sanctissimus prophetа domi hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane t Anne vxoris ei⁹ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scz Annã et Phenennã. Anna aũt sterilis erat. sed tamẽ magis a viro diligebatur. Phenẽna vero fecũda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: q vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicãs suam afflictionem. Exaudiuit aũt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scz Samuelem ꝓphetam quẽ ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsq ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secũdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quẽ singuli ex pplo israel tanq ꝓpriũ fleuere parentem Eius aũt corpus in Ramatha sepultũ fuit.

Phenẽna

Helcana

Anna

Linea Judicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq; pclara Campanie: olim parthenope dicta. Cui⁹ origine Tit⁹ liui⁹ i octauo refert in cumais his verbis. Palepolis fuit haud pcul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbib⁹ idem pplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq; quā tenerēt greci dicit infra liui⁹ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jaz publi⁹ inter palepolim neapolimq; loco oportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tñ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littorib⁹ maris cōditaz fuisse. Que postq; romanis se sbiecit: eisdē alijsq; principib⁹ ⁊ dñis fidē semp seruauit. Liui⁹ q̄z dicit Neapolim auxilio nolanoz romanis dēditā fuisse. Ysi vero sūt semp postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dños cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē senat⁹ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūq; hannibal Neapoli summope potiri q̄sierit: Neapolitani in romanoz ptib⁹ pstiterūt. floruit aūt semp postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulib⁹. ⁊ pariter sub pncipib⁹ integra adeo vt apud eā graues viri animoz a curis laxamē tum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoni⁹ de nerone reuersus e grecia neapolim. q̄ in ea primū artē musicā ptulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros videm⁹ lr̄is celebratos. Virgiliuz diu. Titū liuiū aliq̄n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Serui⁹ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Francisc⁹ q̄z petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo pgenie rogat⁹ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes supbas. ⁊ ceteris italie maiorib⁹ cōparādas. In q̄s preclarūq; virginis clare mōsterū. qđ a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiq; primū esse videt sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tñ arcē vnā. Castellū nouū appellatuz mari immunētez Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ i italia nūc extāt veterib⁹ siue nouis opib⁹ monumētis ⁊ structuris pferendū eē. Si turriū ei⁹ murozūq; altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūq; ⁊ singularū ei⁹ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta perit⁹ eiusmodi reruz existimet. Uesuui⁹ q̄z mons cāpanie. ab oīi alio mōte solut⁹: Neapoli ad q̄ttuor milia passuū p̄xim⁹: Uineis oliuetis ⁊ quibusdā fructiferis arborib⁹ refert⁹. Sz pceteris vini vbertate admirabil. qđ iam grecū vocāt. Eructauit q̄q; cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsq; ad arboz cacumia intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius scdus ex Messanensi classe cui pērat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Linea regū assiri
or. Thātanes

Athanis

Thineus

SUb isto factū ē excidiū troye forte prime ⁊ nō sede.
ORat principalis grecor ꝑ hāc victoriā troye greci
hystorias. ⁊ alia facta scripserūt āno ꝓuel sedote
Post captā troyā ipe est tercⁱ annⁱ Abdon iudic israel.

Anno mundi. 4025.

SUb isto bella troyana facta describunt regnāte apd
athenienses Menesteo apud sychomos polliside.
ISte Thineus. 28. Rex assyriorū sub quo etiam cessa
uit regnū sychomorū tpe heli sacerdotis cū nongētis
trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes
carni constituti sunt.

Anno mōi. 4075.

ESse vel ysay habuit septem filios et duas filias quo
rum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Aron

Mam

Zeboa

Hesnaa

Aminadab

Hchab

Sarua habet tres filios

Abisay

Asahel

Joab

Homerus

HOmerus poeta asianus omniū grecoꝝ clarissimus ꝛ cuius tpe acvita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait helynandus li. iij. ab Athenīesib⁹ pro insano habit⁹ est. eo qꝺ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiaꝫ vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quib⁹ dum impudenti⁹ ꝛ procaci⁹ derideret: vir verecundi ingenij quasi toxicato cōfusionis taculo pfossus ad mortē spiritū exalauit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat em homer⁹ spaciatū in littore mar aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuat⁹: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes derisere unt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit ꝗd haberent. ꝗ dixerūt. quotꝗt cepim⁹ nō habem⁹. ꝛ qꝺ nō cepimus retinem⁹. Hermes em in vestib⁹ scrutabant. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Ayūt vero quidā euꝫ ex hoc aniaricatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Vixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt qꝺ ipe virtute piter ꝛ etate nō solū poetaꝝ sed ꝛ philosophoꝝ princeps vocari piter ꝛ haberi apꝺ grecos iure meruit. Naꝫ ꝛ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ꝛ oībus veri⁹ ꝛ lucidi⁹ quicꝗd dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis versib⁹ edidit. qꝺ opus Iliades nomiauit. Alterū quoꝫ hisdē versib⁹ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Vixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Lodzus

Anchises Ven⁹ dea

ANchises Capis troiani fili⁹ a Sibilla phrigia pmonit⁹ ciuitatē troyanam fore perituꝝ. in nemora secessit et solitudines coluit. ꝛ armētoꝝ atꝫ gregus curā suscepit. Circa qꝺ plurimuꝫ diuitie antiquoꝝ fuere. Quib⁹ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilect⁹ est. Et ei⁹ amicicia atꝫ cōcubitu vsus ex dea venere genera uit Eneam ꝗ regnauit in ytalia. Hec fictīcia deceptores rudiū pploꝝ confinxerūt quib⁹ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchise fili⁹ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ꝛ elegantia inclit⁹ fuit. ꝗ cū patre ꝛ Ascanio filio ac Layeta nutrice mltis troyanis cōsociat⁹ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti naub⁹. ꝛ plurima bella cōstituit. Hic fertur in cōiugē habuisse filiā priami. ꝛ de⁹ habit⁹ fuit error vulgi.

Odr⁹ ille Melanti regis fili⁹ vltim⁹ rex Athenīesiū fuit. septimo ꝛ vigesimo principat⁹ Samuelis sacerdotis anno p⁹ patrē athenīensib⁹ regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 21. Post cui⁹ mortē athenīesiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignot⁹ esset seipm volūtarie morti tradēs. vt morte sua ppm suū ab hostib⁹ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis immitādum principib⁹ reliqt. Vñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctorib⁹ allegari solet quasi quedā figura xpi in eo ꝓcessisset. Naꝫ cū sciebat qꝺ peloponēses respōsuꝫ habuissent a dijs qꝺ ille exercit⁹ haberet victoriaꝫ. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercit⁹ su⁹ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ꝛ athenīēses liberātur. Oluit hic certe sic mori vt sui vincerēt qꝫ suis supatis glorioſus viuere. Codro itaqꝫ defuncto athenīesiū respublica tamdiu ꝑ magistrat⁹ postea est adnīstrata quousqꝫ solon insignis legūlator in ducē fuit elect⁹. Reges aūt athenīesiū a centesimo hebreoꝝ seruitutis Anno vsqꝫ ad istū. 487. annis regnauere.

Iste Ascani⁹ fili⁹ Enee ex Creusa priami regis filia scōs rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit: ibiqꝫ regnauit. Unde dict⁹ est rex albanoꝝ. Posteriqꝫ sui dicti sunt Albani: ꝛ fuit primus rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Ascani⁹

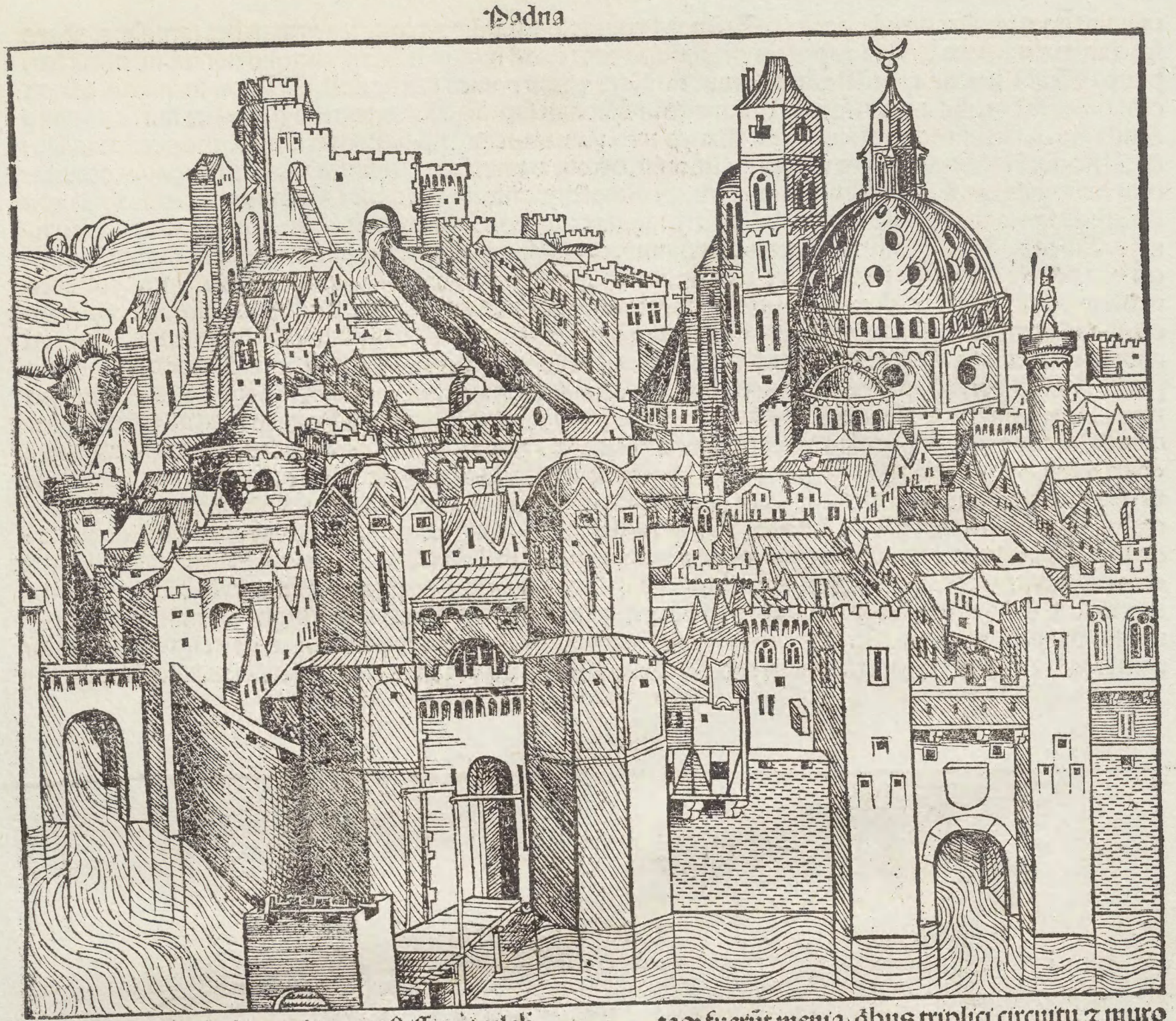
VEnecia ciuitas nostro euo cantatissima: temporũ nobile ytalie. terra mariq; potentissima. Quã qui dam ab Eneto seu veneto Troyano inicitũ habuisse dicũt. Troya em̃ euersa anthenor cũ in intimus sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ: qui seditiõe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouicia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimũt) amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos supra mille quingentos mãsit. Bello ipsam t qui erãt vicini Cisalpini galli. t qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarũt ac populati sunt. Qm̃ vero seuissim⁹ Athila rex hunor̃ fuit. Is cum magno exercitu venies oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã funditus diruit. Tum isto rege Padua capta t succensa. Aquilegia t altinũ euerse. Primates nomis veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas insulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitate ꝑ regione appellarũt. Aquilegienses igit̃ gradũ Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex por tas diuisam habebãt. Sex q̃s in stagnor̃ insulas opida cõdiderũt. Torcellũ. maiorbum burianũ. amoriacũ Constãciacũ et aimanũ patauinorũ pars Riuũ altũ. et postea dorsus durũ. Monte silicenses adeustã methamaucũ. Albiolam palestriolã. Et fossas Clodiam. Venetos quoq; troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata. cõtinuo rei mariti me studio pollere cepit. breuiq; ei⁹ opes intantũ vt mari terraq; finitimis terrori essent. Procedente tpe eor̃ imperium ad ortũ ꝑpagari ceptũ. multaq; in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouicias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. morq; ad Tanaym vs q; veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nõ pauca. multa quoq; sociali bello ab his gesta refe runtur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiũ retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusq; olim regionis venete. fuit a principio habitata. Porro ducalis sedes primũ i Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in rialtum consensu omnium translata est. q; tutus esse locus hostili a manu. t condendam ad ciuitatem maxi mam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Hec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia tarusana. Pars fori iulij patria. pars hystria appellata est. Jnsulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cuz plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde pataui scōa transmigratione in stagnum venecia-rum confugientes. Riuum altum implerunt. Et olivolense castrum vbi nunc castellanum est episcopiuz condidere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq; basilicas celeberrimas. Ciues postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Justiniani ducis venetorum anno scōo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene in extimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuoalti subliceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situs vrbis potius mirari q̄ digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumia accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄ celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata cidopum. Quid naualia adducaz et in naualibus immensam innumerosamq; classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem moruz sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Jdeo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimus auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū sanctusq; senat⁹.

Padua

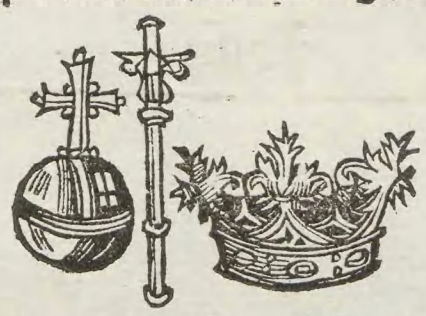

Vgrauna vrbs ytalie vetustissima celeb
rimaq. quā anthenorez Troya pfugū
cōdidisse virgili⁹ testat: hic tamē ille vr
bem patauī sedesq locauit. Et tit⁹ liuius decus
patauinorū idem seriose narrat. Anthenor eīm
p medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ⁊ re
gna liburnorū ad intimū adriatici pelag⁹ accel-
sit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerī vrbē cō
didit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauī
nos romanis fuisse amicissimos dicat. qui rem
publicā difficilimis tpibus armis ⁊ pecunia iu
uerūt. Fuit aūt postea Padua pfelicissima stāte
R.p. tpa romanorū colonia nō eo modo deducta
quo cetere deducebāt deducti nouis pplis in co
lomā; sed datū est paduanis ius lacij in desigā
dis rome magistratib⁹ ferēdi suffragij ius habe
rent. Nullā aūt edificiorū pulchritudine p̄sertim
publicorū in ytalia sibi simlem cē tenem⁹. Sūt eīm
noua q̄cūq in ea nūc extāt vel publica vl̄ p̄uata
qm̄ Attila rex hunor ferro igniq imunitas reli
q̄t: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatib⁹
lōgobardi deiñ incēsas deuastarūt. Auctavo est
mirabili incremēto p karoli magni ⁊ filiorū nepo
tumq imp̄ij tpa. quousq friderici primi tpibus
Ecelinus tirānor oim crudelissim⁹ eā sibi subie-
git: ⁊ innumeras cedes ac p̄scriptiōes ciuiū pe-
git. Charrarienses deiñ sub capitaneat⁹ titulo re
gum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulopl⁹
min⁹ centū p varias successiones possessas opu-
lentiorē ornatiorēq reddiderūt. Nā gentis no-
bilis Charrarie opa maiori ex pte excitata orna
taq fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu ⁊ muro
patauiū cōmunit. Et licet p eam Timau⁹ fluerit
delapsus. mltis tamē varijsq fossis magnor in
genti ope manufactis aque circū vrbē ⁊ p diuer
sa agri loca ornamēto vrbi cōmodoq ab eisdem
Charrariēsib⁹ sūt p̄ducte. et arx in vrbe munitis
sima ⁊ pallaciū facile ī ytalia p̄mariuz. Et varia
eor opa. Heinric⁹ q̄rt⁹ impator germanic⁹ Ca-
thedrale patauij eccīam q̄ extat edificauit. Pre-
toriūq q̄ nullū in orbe pulchri⁹. qđ postea casu
crematū: specios⁹ veneti ꝟstruxerūt. Et ossa Ti
ti liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insi
gnis cui in ytalia rarissime sūt sil̄es bti Antonij
basilica. Est ⁊ in ea Justine v̄ginis templuz qđ
fuat. S. luce euāgelist⁊ p̄sdocimi ⁊c. corpa cū
diue Justine reliquijs qđ iouis tēpluz fuisse as-
serit. nūc mōsterū āplissimū ordini diui benedi
cti dicatū. In ip̄a q̄z gymnasiū hī oim italie cele
berrimū. vbi sūt edes āplissime studētiū q̄b⁹ sūt
opes tenuiores deputate. Viros q̄z p̄ter Titū li
uiuz genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Pau
luz iuris ꝟsultū. Petrū ō Apono cōciliatorē sū-
mū ⁊ mathematicū ⁊ phisicū. Cui⁹ p̄clarissima
scripta ad cōmunē hoim vtilitatē maxio ī bono
re sūt hīta. Albertū ordis heremitaz theologuz
et declamatorē celebrimū. Stellā. flactū ⁊ volu-
sū ⁊ cōplrimos ī oī arte excellētes. A mari sur-
suz hz nauigatiōz fluuio brinta q̄ sec⁹ eā fluit. A
lucia fusina sexto miliario fossa manu facta pa-
duam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

LAtinorū regum prouinciā illam fuisse dicim⁹ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequētata. vt liui⁹ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄z ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his versibus posuit dicēs. Prim⁹ ab Ethereo ve nit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq̄z dedit lacūq̄z vocari Maluit. his q̄m latuisset tutus in or⁊. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Seru⁹ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscerib⁹ Al bani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Tiberi nis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes ꝛ dirute vicz. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ꝛ Careta. Et insule poncia ꝛ pādana atq̄z mōs Circe⁹. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit re gione fuere ppli qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eq̄coli et Marsi dicebant. Magnus em̄ hec regio habet circuitū. Janus aūt pater ꝛ deoꝝ de⁹ cognomiat⁹ vir vtiq̄z phuman⁹ bonusq̄z atz summ⁹ hospitalita tis cultor ex orientalib⁹ venies regionibus primus oim in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partit⁹ est.

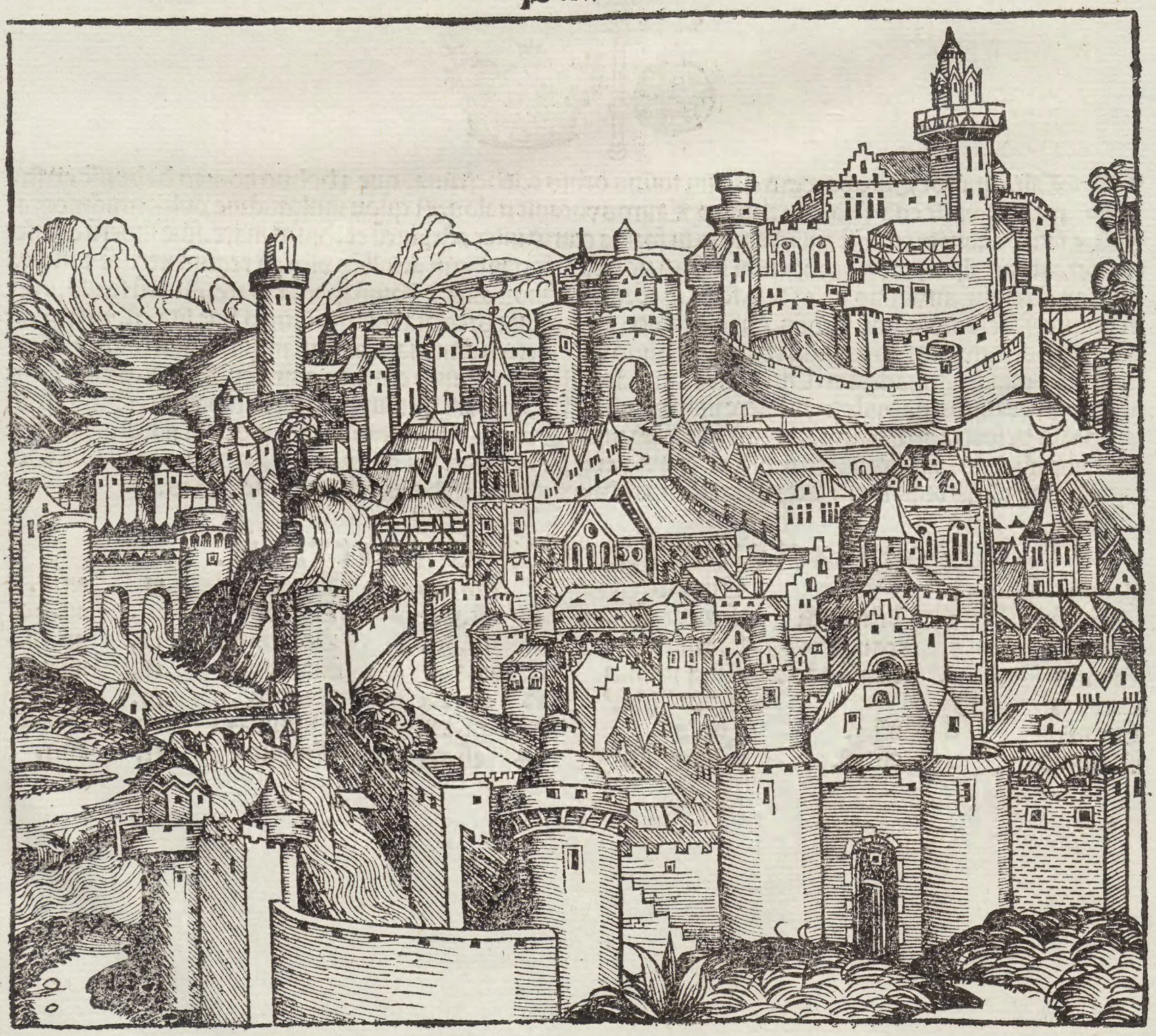
ITalia quippe Europe regio est oim totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existi matur: vnde etiā Plato in thimeo Taurosvocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineq̄z ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et infe rum: et a iugis alpiuz: dorsoq̄z apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq̄z ad reginū verticē ꝛ littora brutioꝝ extendit. in vltimo sui in duo scindit cornua. Quoꝝ alterū Jonū spectat mare. Alterū siculū. in ex tremitate Rhegium opidū habēs. Et⁹ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ꝛ p romaz capuāq̄z porrigit vsq̄z ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena ꝛ viginti milia passuū colligit. Lati tudo vero quadragintadecem. Vbi maioꝝ latitudo. Vbi vero minoꝝ centū trigintasex. Habetq̄z vmbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta est au tem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postre mo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ꝛ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroꝝ vbertate siue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

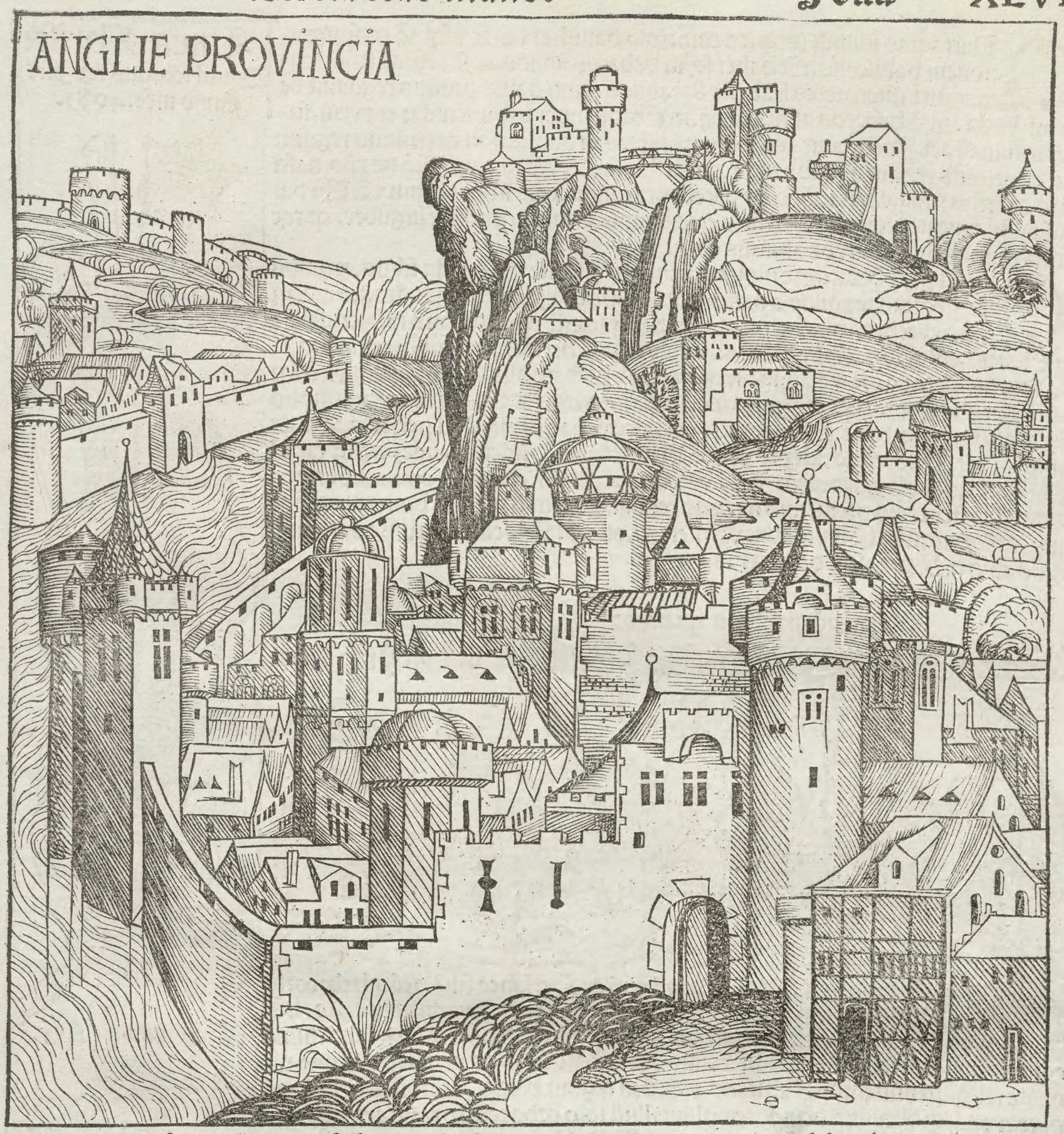
Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Isti quiq̄z	Eneas siluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	reguaue-	Latinus	10	añ.50.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rūt añ.200.	Alba siluius	11	añ.39.	Auētinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egipt⁹ silui⁹	12	añ.24.	Procas	19.	añ.23.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Ascanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

Ojsarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib⁹ inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgili⁹ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas cuius infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postꝫ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magniꝫ filiorum tempora ytalie rebus eam quã postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestãtissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirũmmoduꝫ aucta fuit. Quo factũ est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atqꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atqꝫ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postꝫ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusqꝫ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimũ qõ campus sanctus nuncupatur. Atqꝫ Turrim cãponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atqꝫ Huguitionez grãmaticum. et alios multos.

Pisa

Anglia insula quā veteres Albion a q̄busdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā nauigātib⁹ pri⁹ apparēt vocauere tum Britānīā a bruto Siluij postumi latinoꝝ regis filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā ab ipo britānīā appellauit. Et h̄ britānia maioꝝ ad mīoris britānie differētias gallias ꝓtingētis dicebaf. Nūc a q̄daꝫ anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangl'aris ē inter septētrionē ⁊ occidētē sita. q̄ ab oī ꝓtinēte habef diuisa. Naꝫ a germania q̄ sb septētriōe est incipit. Et iuxta galliā ⁊ hyspaniā versus occidētē ꝓtendif. Et iō solin⁹ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi britā/nia insula nomē pene orbis alteri⁹ mereref. Ūn virgili⁹. Et penit⁹ toto diuisos orbe brittānos. Brut⁹ aūt cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio sec⁹ Rameſſis fluuij ripas Trimōatem ꝑdidit vrbem munitissimā. Et q̄dez oībus copijs feracissimā ad veteris Troye memoriā recēsendā. Brutū hūc tres genuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū ⁊ Cambrē. Qui prio insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori media insula ps obuenit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr Urbs mercatorib⁹ ⁊ negociatorib⁹ maxīe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges prīcipesq; ac senat⁹ ppli cum mercatorib⁹ cōuenire vt plrimū tradūt. Albaneto vo ei⁹ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et h̄ scocia nūc nūcupaf. Est ei ei⁹ insula in q̄ est anglia scocia supma ps in aq̄lonez versa flumīb⁹ haud magnis ⁊ mōte q̄daꝫ ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle oꝝ insula inter septē-trionalē plagā ⁊ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognit⁹ a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole ꝺe cancri sitere facīente trāsitū nox nulla. brumali solsticio ꝓinde dies null⁹. Hui⁹ insule maxīa ps fructifera ē. Abūdat pecore Auro ⁊ argēto ferroq;. Efferūturq; ex ea pelles ⁊ mācipia. Et caues ad venādū aptissimi. Multi⁹ insulis nec ignobilib⁹ circūdaf. q̄ hibernia ei ꝓximat magnitudie paruo a brittānis disiūcta freto. Et īsule pue Orchades appellate. Gregoꝝ btissim⁹ pōtifex h⁹ nois scōs eo missis Augustino muleto ⁊ iohāne mōchis cuz alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝙuertit. Et in ea deiſ mlti reges claruere miracīs. Circuitu brittāniā patere triginta octo milia passus septuagīta quiq; milias pythias ⁊ ysidorus tradūt. in q̄ spacō magna ⁊ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq; copia. Eorum hystorias Beda optime ꝺescribit.

Linea Christi
Dauid secūdus rex Jsrl
Anno mūdi. 4085.

QUarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad trasmigrationem babilonis. Et habet scōm hebreos annos. 484. Sed scōm septuaginta interpretes habz. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Jnchoatur autem quarta Etas in dauid. non qz primus regum: sed qz primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xp̄o nascituro de tribu iuda. Gesta aūt eius patent per totum scōm librū regum ꝛc. Ad̄ dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitq; carmē lugubre. qz rex israel primus ante eum et dominus eius.

DAuid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cōputatis in hierusalē ⁊ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusq; ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Jpse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Jnde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitq; eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

⁹Chictra 5⁹ Saphactas 4⁹ Aomas 3⁹ Abfolon 2⁹ Adhdiab Prim⁹ amon

SAlomō (anno mūdi. 4165) Dauid reg⁹ ex Bersabea fili⁹. scōs hebreoruz rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atq; sanctissimo educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratrib⁹ abiectis dauid in regnuz p̄fecit. Js hostes debellans pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Salomon Rex

REgina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Bederuntq; alter alteri magna munera. Fecitq; Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq; terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit em̄ cultrix vni⁹ veri dei.

Saba

DAuid ex cõsilio domini ascendit cũ suis in Ebron: ibiq; in adolescẽtia sua in regẽ electus vnctusq; per Samuelẽ solũ sup tribũ iuda. Et hysboseth filiꝰ saulis opante abner auũculo eiꝰ: factꝰ est rex sup alias. xi. tribꝰ israel: q̃ regnauit duobꝰ annis. Cõgregatis aũt exercitu dauid sub Joab pncipe exercitꝰ eiꝰ et abner pncipe exercitꝰ hysboseth ex cõmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerũt adinuicẽ: et alter alterꝝ occidit vno ictu Fugiẽtibusq; his q̃ erãt cũ abner. asael germanꝰ Joab persequẽs abner nolẽsq; ad p̃ces eiꝰ omittere psecutionẽ: Demũ fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortuꝰ est. Longa igitur cõcertatiõe facta inter domũ Saul ⁊ domũ dauid. Dauid ꝓficiens ⁊ semp seipo robustior. Domꝰ aũt Saulis decrescẽs quotidie. Nati sũt aũt dauid in Ebron ꝑmogenitꝰ ãmon: scõus cheliab Tercius absalon. Quartꝰ adomas. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aũt q̃ regebat domũ hysboseth redargutꝰ ab eo. qꝛ cognouerat cõcubinã saul. indignatꝰ cõtra eũ accessit ad dauid ⁊ ꝓmisit ei populũ totũ israꝫ reducere ad subiectionẽ eiꝰ. Quod cũ tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eũ Joab ꝑditorie occidit ipm abner in vltionẽ fratris sui azahel: quod dauid displicuit ⁊ fecit eũ honorabiliter sepeliri associãs cadauer cũ suis. lugẽs ⁊ ieiunãs ꝑ morte illiꝰ.

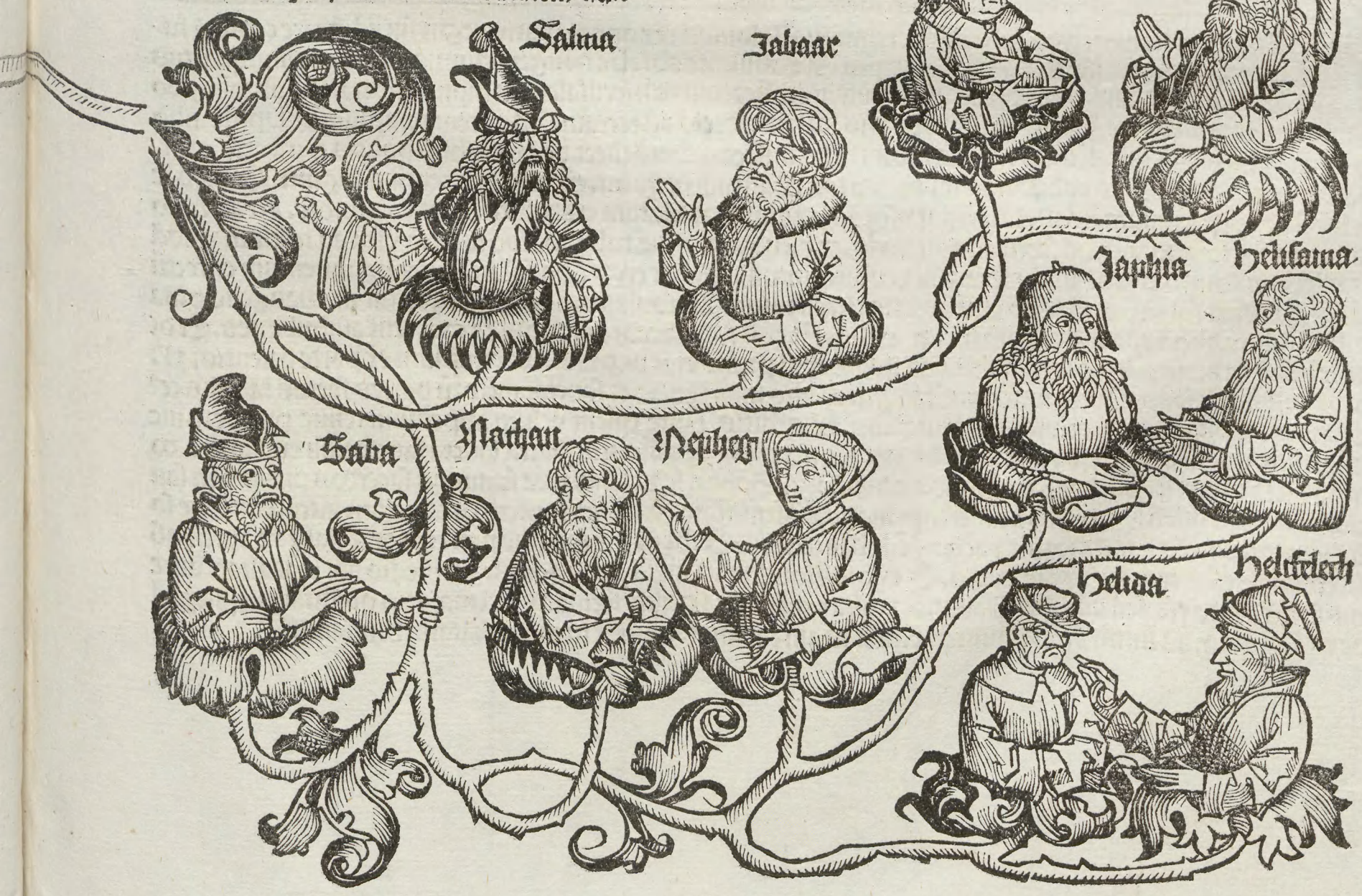

Hic dauid quasi stupor quidã in hũano genere relucet in q̃ nũq; hec simꝫ cõuenerũt. tanta sublimitas ⁊ hũilitas tanta. tãta strẽnuitas ac tanta mititas: tam grandis secularũ cura. Tam pura ⁊ deuota spiritualiũ cõtemplatio. tot homies ꝓmere. totq; lacrimas effundere. In tanta cadere pctã. et talẽ agere penitẽtiaz Natiq; sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathã Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq; filijs cõcubinarum. Hic deniq; regno in pace adepto contra legẽ Moysi (qua precipit nõ dinumerandũ esse populũ) precepit Joab pncipi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centuz milia virorum eductum gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum dcẽsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

ISti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi. Obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Ecce tibi coz sapiēs q nullus ante similis tui fuerit. Primūq iudicium in quo ostensa est sapientia ei⁹ fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de supstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem q diuideretur in duas partes: rogauit mater vera q totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiq dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q fuit. cccclxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuz hac dispositione q a pauimēto iuxta terram vsq ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoz. Et a primo tabulato seu solario vsq ad scōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scōo solario vsq ad tertium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xps a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scz in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sancta sanctorum. xx. Eratq in medio inter sancta et sancta sanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamis aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsq deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certi sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabraz aureū qd fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝓpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusdē scematis sed maioris quātitatis. quiq ad dextrā. z quiq ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea pontificũ

Sadoch filius achitob

Sadoch iumus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nũero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas nonꝰ summus hebreorũ sacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiõe apud iudeos habitus est.

Achias pheta

Achias silonites ꝓpha pdixit hieroboã qꝫ esset regturꝰ sup. x. tribꝰ isrl. Iste Hieroboã dece scissuras pallij ab Achia ꝓpha accipies ⁊ in egiptũ fugies. mortuo Salomõe a dece tribubꝰ electꝰ i regez Uitulos aureos cõflatiles in dan ⁊ neptalĩ posuit ydolatra pessimꝰ effectus. peccare fecit isrl ppm ad ydolatriã iducẽdo. Ũñ totiꝰ ppli isrl destructio secuta ẽ.

Semeias ꝓpha compescuit Roboã ne pugnaret cõtra Hieroboã. ⁊ scripsit eoꝝ regũ gesta. Iste eias ꝓphauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit i terra iuda anno scz quinto roboam.

Semeias

Abdo prophete

it. dũ reuerteret i hierosolit. cũ omni domo pris sui vsqꝫ mingentem ad parietem scom prophete dictum.

Linea regũ israel

Hieroboam

Nadab hieroboã regis filiꝰ scds israhelitaꝝ rex incepit regnare scdo anno Aza regis Jude et fecit malũ sic pater eiꝰ. Et percussit eum baasa ⁊ regnauit p eo scom ꝓphetiã Achie ꝓphe.

Nadab

Baasa

Abdo ꝓpha hic ꝓpha uit cõtra vitulos aureos ⁊ manꝰ hieroboã arumã i via a leone iterfectꝰ ẽ.

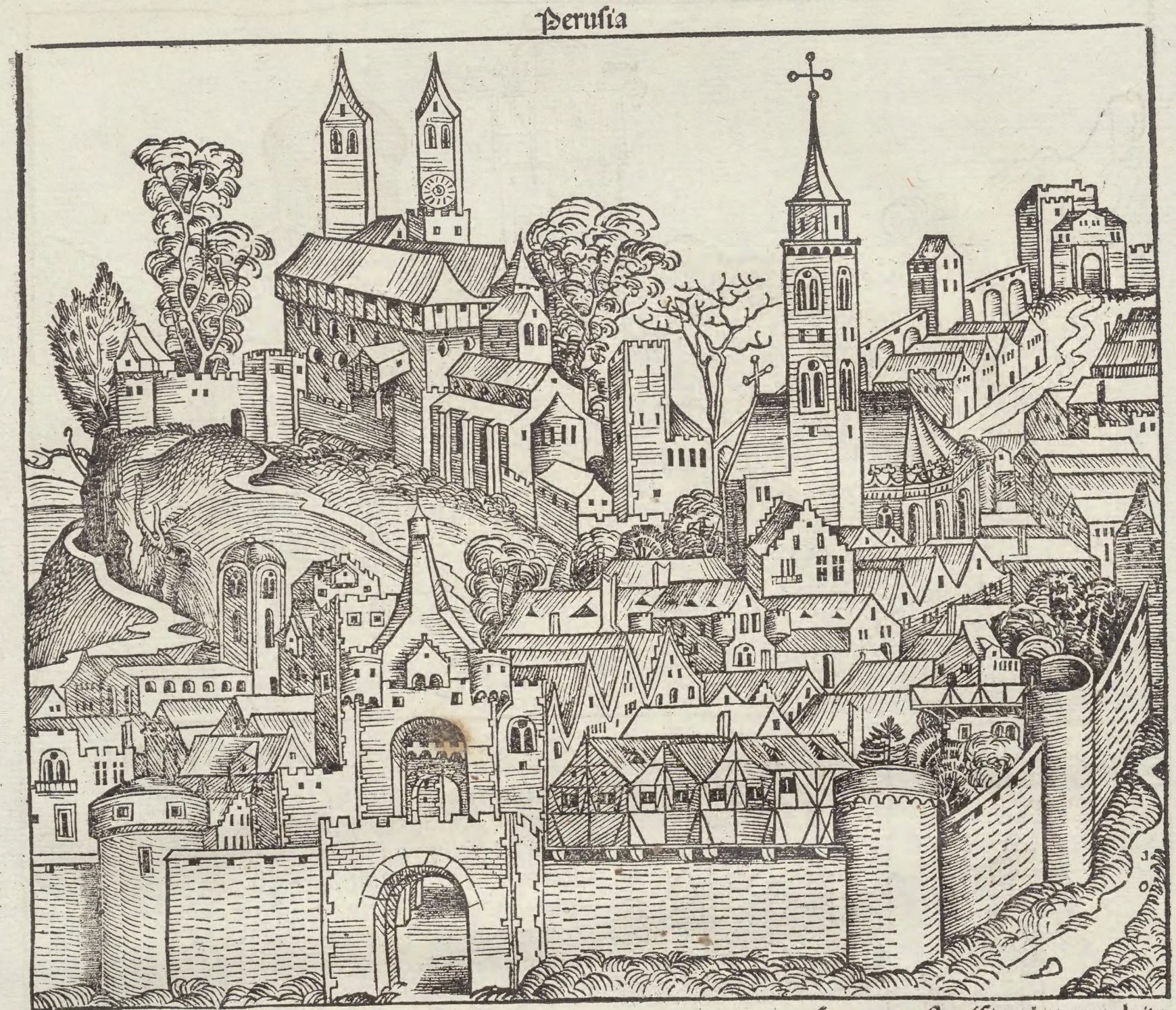
Iste Baasa de tribu Issachar tercꝰ israhelitaꝝ rex fecit malũ coraã dño ambulãdo in oibus pctis hieroboã nec audiuit Hieu ꝓphetaz ad eũ missuz ꝫ occidit eũ ⁊ ipe a chreõe pẽptꝰ

Hela

Hela baase regis filius qrtꝰ regũ israhel Jllũ interfecit eiꝰ seruus Zambri cũ omni domo pris sui vsqꝫ mingentem ad parietem scom prophete dictum.

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inʒ ethruscas ciuitates nomiata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaʒ inicium sumpsit: ꝙuis alij Troyanum quendā principē noie perusiū eⁱ cōditorē affirmant: et ex suo noie perusiū siue perusiā nomiauit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitᵒ inauditā. Q eandē pene status et reʒ condictionē quā ante conditaʒ vrbem Romā: et postmoduʒ roma sub regibᵒ cōsulibᵒ et impatoribᵒ ꝛ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaʒ romani post mortē alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditiōeʒ acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naʒ ꝛ perusinis auctoribᵒ post deductuʒ a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius ꝙt tuor milia quingentos perusinoʒ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū Ad. Antonij fratrē Octauianᵒ cesar i Perusia obsedit. famemꝙ raro alias similē auditam Antonij exercitus in ea clausus. ꝛ perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs diruitaꝙ est. Eam tamen breui instauratam factᵒ Adonarcha menibᵒ portisꝙ nunc extantibᵒ cōmunit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustaʒ (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Eⁱ diruptionis causam ponit Liuius libro. cxxv. Est itaqʒ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicqʒ munitius: nec certe amenᵒ inueniri possit. Nā prerupti vndiqʒ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliqñ eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisꝙ viris et legibus instituta. In ea sunt templa pmagnifica ornatissima. religiosoʒ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et portic⁹ ꝛ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoʒ omifariam fructuū feracissimᵒ. Baldᵒ in ea claruit. qui cum Bartolo saxo ferratensi Jurīū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinᵒ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi
Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

Ore catholice fidei doctorũ scripta gentiliũ hystorias nõ cõmemorãt ex illa forsitã causa: qz ad intellectũ sacre scripture nihil conferũt. Unde vsqz ad sardanapallum vltimũ monarchaz assyriorz. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

Iste Roboaz filiꝰ Salomonis tercꝰ hebreorz rex pri suo in regno: sed nõ in sapientia successit. spreto nãqz seniorz cõsilio p adolescentũ temeritate cõturbans ppm: duas tribꝰ retinuit. Et dictũ est regnũ istud iuda. q petis suis exigẽtibus impetũ Sisach regis egipti eũ inuestãtis sustinuit. Iste roboã habuit vxores. 18. et cõcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scõm cõmesto rem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nũqz readunata.

Hyeu ille filius anani prophẽ mittit cõtra baasa et martiriuz constãti anio vsqz ad mortẽ ptulit.

Isti tres scz hyeu eliezer z oziel cuz azaria pphetauerũt regibꝰ Juda scz Azaz Josaphatz Jozã

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequẽtes dicti sunt siluij. q z fuit in silua nutritꝰ z venatiõe. Hic natꝰ est post mortẽ patris: vñ posthumꝰ dicit Enee. qz post humatiõz ipius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu posthumꝰ plebis.

Et regnauit annis. 29.

Iste Eneas filiꝰ pdicti siluij posthumi regnauit ãnis. xxxi. Is latino post se beredẽ relicto exspirauit

Iste abya quartꝰ iudeorz rex filiꝰ roboam ex macha vxore filia Absalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqz malũ corã dño ambulãdo in pctis pris sui. et ideo paucis ãnis regnauit. Abouit aũt cõtra eũ bellũ hieroboã rex isrl̃ hñs in exercitu suo. lxxx. milia bellatorz z abyas. xl. milia. Quẽ ad se venientẽ cũ tali ingenti exercitu facile cõpescuit ac fugauit. Exquiꝰ quidez exercitu ad quiãggita boim milia vno plio iterfecit

Iste Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Latinus siluiꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iste alba siluiꝰ fuit Enee siluij filiꝰ edificauitqz Albaz ciuitatẽ a q̃ reges albanorum dicti sunt. Forte priꝰ fundata. et hic instaurata.

Achis ille regnauit tẽpe Roboã annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vsqz ad annũ tricesimũ sextũ fecit bonũ corazs dño ambulãdo in vijs pris sui dauid abstulit ydola. z pcussit ethiopes cõtra se venientes. Demũ iniit fedus cuz rege Syrie benedab qđ deo displicuit. vñ misit ad eũ pphãm Ananĩ quẽ incarcerauit ppter qđ dolore pedũ pcussus obiit. Regnãs aũt Aza z regnuz scom legẽ dñi cõpescuit egressus est contra euz Zara ethiopie rex cũ exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiãs dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria prophẽta confortantem eum. prophetansqz inter cetera predixit hierusalem a caldeis forẽ capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias prophetа

AZarias filius obeth ꝓpha clarus habetur qui ꝛ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuꝫ aza regis iuda. ꝛ cōfortatus est in verbis ꝓphe. et euꝫ prompticionē de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

Helya prophetа

AMri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElias ꝓpha oratione obtinuit q tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic pastꝰ est a coruo in torrente carith. vbi corꝰ deferebat ei panēꝫ carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cuiꝰ filiū mortuū matri viuū restituit eum pauit. Jpe etiā corā pplo isrl congregato in mōte carmeli igne descēdere fecit de celo sup sacrifitō qđ qz quadringēti sacerdotes ydoloꝝ facere nequierī occidi fecit. Et ꝓpter hoc eū Jezabel in vltionē ipsorū vbiqꝫ psecutꝰ est. prexit in desertū sub iunipero dormienti angelus appuit excitans euꝫ ad esuꝫ panis subcinericij sibi allati et exortās vt comederet in cuiꝰ fortitudine cibi. xl. diebꝰ ambulauit vsqꝫ ad mōtē oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

Abdias

ABdyas vnꝰ de. xij. ꝓphis ponit in figura. dicit fuisse dispēsatoꝛ domꝰ achab regis isrl. Qui cū Jezabel regina vxoꝛ Achab interficeret ꝓphas domini. abscōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in spelūcis pauitqꝫ eos. ꝛ iō meruit a dño spm ꝓphie

Michеas

AChab sextꝰ rex isrl sup oīs q erant ante eū iniq egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello percussus sagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioꝝ totiꝰ malicie prodigium. que occidit Naboth et ꝓphas dñi. Jpa vero interfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

MIcheas ꝓpha de tribu ephrem ortꝰ in morasti qm peccantē achab septus arguebat. ꝛ ipm predixit morturū sub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

Jonas

OChosias rex isrl septimꝰ misit ad beelzebub deum accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinctꝰ est aūt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

IOnas ꝓpheta filius Amathi clarus habet et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit autez q ipsuꝫ helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutitꝰ. passionē xpi naufragio pfiguraut.

ISrum Joram octauū regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberatꝰ est. Jpe autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed qz secutus fuit peccatuꝫ Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. Cuius per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū ꝓphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit ꝛ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicoꝝ spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

Hiericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villaz redacta. In loco pulcherrimo atqz in valle iordanis sita. Vix octo habēs domos. et oīa monimenta sacroz locorūz in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū ꝓphaz deludētes ab vrsis deuorati. Et ꝓpe eam dñs cecū illuminauit ꝛc. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cui⁹ amenitate scribit Justin⁹ abbreuiator trogi pompey. Est nāqz vallis que cōtinuis mōtib⁹ velut muro quodā ad instar horroz claudit. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate ꝛ amenitate insignis. Siquidē palmento ꝛ opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi q⁹ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Helizeus ꝓpha Helyas tesbites

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Euntes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qđ vellz anteqz tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditqz ei se hoc recepturū si euz videret cū tolleret ab eo. Sermocinātib⁹ aūt sil' apparuit curr⁹ igne⁹ cū equis igneis i quē helias ascēdens assumpt⁹ est in celū id ē in paradisuz terrestrē. Vbi viu⁹ pmanet cum Enoch vsqz ad tpa antixp̄i. ꝯtra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt videte ꝛ clamante pater mi pater mi curr⁹ isrl' ꝛ auriga ei⁹ ꝛc. accepitqz palliū helie. qđ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipo pallio scđa vice aquas diuise sunt. Euntes aūt ad habitandum in hiericho. Ibiqz ad p̄ces habitatoruz loci sanauit aquas pessimas illi⁹ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo⁹ et exinde cū ascēderet bethel: deridētib⁹ eū pueris et dicentib⁹. Ascende calue maledixit eos post qđ duo vrsi de saltu egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaz sui temporis p hoc tp̄s ab hominib⁹ est ablat⁹. Cui⁹ finē nemo cognouit. hic mltis miraclis quo aduixit claruit. Atz sicut ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ q̄si facula ardebāt. Tandē a dño (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vect⁹ est Relicto in eius loco heliseo prophete.

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

ISte Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cuz baasa rege israel: q̄ rupto pcussit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerūt reges Syrie regnū isrl' vtz. Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ꝓtra Achab regē israel in prelīū. ⁊ dñs p ꝓphām predixit victoriā: quod ⁊ factū est illis fugat⁹: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus q̄ dij mōtium erāt dij isrl': ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie occisis centū milib⁹ de eis. ⁊ decem ⁊ septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aspersis capitib⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidaz redarguit in habitu simulato ⁊ sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. q̄ q̄ dimiserat benadab dignum morte. ⁊ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

ASael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regez Syrie vt affligeret filios isrl'. Iste est sup quo fleuit helizeus ꝓphans euz futurū regē syrie. ⁊ multa mala facturū israel. Qui etiam ꝓpter peccata hieu missus est a dño in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. ⁊ fecit plagaz magnaz cunctis diebus Joathas. sed Joas filij ei⁹ dño deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

zacharias

ISte benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ pcussit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt volūt hebrei.

ISte Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq̄z Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legif̄ vixisse. c xxx. annis. Hic etiaz diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

RAasim ille rex Syrie vastauit iudam tpe Achas ꝓpter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ⁊ cepit ciuitatē ipmq̄z interfec̄: ⁊ trāstulit pplm.

ZAcharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquisset viam domini.

ISte Asarias ꝓ zelo legis cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtz.

NAboth iesrahelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ⁊ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ⁊ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue ꝓpter tale scelus.

Linea regū syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Jesrahelita

Aquileia vrbiũ quondã ytalie traſpadane primaria potentiſſimaq; atq; etiã pulcherrima a mari aliquãtiſper ſemota: noſtro etiã ſeculo pene derelicta: p hec tpa (Carino hiſtorico teſte) a quodã troyano nomie Equilo e Troya cũ aliis pulſo cõdictiõis ſue principiũ ſumpſit. et a ſe Aquileiã noiauit. Vel vt mgr in hiſtoriis ait. Aquileia quaſi aqs ligata cognomentũ accepit. Hũc aũt preter ſacerdotes canonicos numero haud quaq; multos: ornatiſſima ſpecioſiſſimaq; in baſilica diuie faciẽde rei addi tos pter paſtores piſcatoreſq; rariſſimos. nulli nũc incolũt ppli. vt vix caſtellulũ tãta olim vrbs nũc poſſit appellari. Sũtq; t eccia ſupi⁹ dicta t priarchale atriũ t muri oppidulo circũducti Et mõſterũ virginũ⁹ deputatũ Deponis priarche operũ reliq̃e. Florere aũt cepit q̃ tpe primum romanis ſubigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽtibus manũ apponere ceperũt. Hñ octauianus Ceſar auguſt⁹. Et ſi maiorẽ belloz ptem p legatos admiſtrauit vt illis ꝓpinquior eſſet. In his ytalie ptib⁹ frequẽter obbuat⁹ eſt. Nã Suetonius ait reliq̃ bella p legatos admiſtrauit. vt tam q̃buſdã pãnonicis atq; germanicꝭ aut interueniret: Aut nõ longe abeſſet. Rauẽnaz vel mediolanũ vel aqleiã vſq; ab vrbe ꝓgreſſus eſt. Et iulia eũ comitata aborſu facto puerũ amiſit. Glorioſiſſime de aqleia ſcribit Juli⁹ capitolin⁹. Pretereundũ ne illud quidẽ eſt. q̃ tanta fide aqleiẽſes ꝓtra maximinos ꝑ ſenatu fuerũt. vt funes de capillis mulieꝝ facerẽt quom deficerẽt nerui ad ſagittas emittẽdas atz ob idipm in honorẽ matronaꝝ ſenatũ veneri calue templũ dedicaſſe. Auxit aũt mirabili incremẽto t immẽſe ditauit aqleiam orietaliũ occidẽtaliũq; mercimoniaꝝ mutua ꝓportatio ibidẽ iſtituta. q̃ null⁹ ſtãte aqleia loc⁹ alter circa adriaticũ mare fuit. in cui⁹ portu et diuerſorio occidẽtales orietaleſq; ꝑ cõmutãdis mercãdis coemẽdiſq; t vẽdẽdis inuicẽ reb⁹ cõuenirẽt. Hec cũ mlto tpe floruerit. Poſtremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cui⁹ icole venecias ꝓolãtes rẽ venetã mirũimmodũ auxerũt hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgeliſta Marc⁹ duz a btõ petro apl̃oꝝ xp̃i p̃ncipe i Alexãdriã mittere tur nauigatur⁹ naues illic ex more opiref. Aquileẽſes ad xp̃i fidẽ cõuerti. Sanctuq; euãgeliũ ſuuz. Cui⁹ codex manu exarat⁹ ſua venetijs nũc veneratiſſime ſeruat. Hermacoraſq; t ipe ſctũs ad marci p̃dicatiõz ꝓuerſus a btõ petro aqleiet oĩs venecie ꝑthopreſul inſtitut⁹ omem eã regiõnẽ deo nro lucrat⁹ eſt. Quẽ Nero impator t ſil fortunatũ ſbdyaconẽ ſecuri pcuſſit. Fuit t aquileẽſis Chromati⁹ ad quez gl̃oſus hieronimus multa ſcripſit. Et ruffin⁹ p̃ſbiter latinus greciſq; lr̃is adeo erudit⁹ vt ei⁹ q̃ extant tũ opa. tũ trãſlationes nullis cuiuſpiã eccie doctoris opib⁹ ſecũdas eloquentia ornatuq; ducamus.

Aquileya

Taruisium

Taruisiū ipsius Marchie Taruisane ciui
tas: et ipsa per hec tempora (vt Sicar-
do Cremonēsi episcopo placz) a quibus
dam troyanis fundata fuit. Abluitur autez imo
potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius pro
pinquoribus montib⁹ exist. alisqz vberrimis
aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac si-
lus in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit
Cuius nomen prior inter vetustos habet plini⁹
us. Per tempora vero Ostrogothorum digni-
tatē inchoasse videt quā nūc habet. Eo qz To-
tile pr̄ rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Ān to-
tila q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothor⁹ rex t q̄dē
pstantissim⁹ taruisij nat⁹ educatusqz est. Postea
longobardor⁹ regni inicio quom alboin⁹ rex ei⁹
gētis prim⁹ ytaliā esset ingressus. Adleiamqz q̄
lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditio
nem cepisset. Taruisiū qz ei⁹ incole deditiōz tar-
diuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstitue
rat nisi felix ipsi⁹ vrbis epūs (vt Gregori⁹ scri-
bit) Air timorat⁹ rauēna orund⁹ regis barba-
riē sua prudētia t precū instantia delinisset. Q̄
natacz fuit ea ciuitas altero prestāte epo beni-
lao barbaro. Qui sicut decet epm pplo magis p
desse admitebat q̄z preesse. Qō aūt ab hac vrbe
vniuersa regio Taruisana marchia denomietur
factū credo a miori nomis absurditate vt hec ap
pellatio marchie Taruisane in ipa māserit: cum
ea in regione sint amplissime ciuitates Verona
atqz Patauiū. Que semp t dignitate atqz potē
tatu necnō t opulētia Taruisio anteierint: Lon
gobardi em in ea ytalie parte maxime quā obti
nebant regiones habuerunt quattuor a ducib⁹
administratas. in quibus nullum successionis
ius filijs t nepotibus competebat. beneuētanā
spoletanam: taurinensem t forojulien̄sem: duas
qz opulentia t amplitudine superioribus pares
Anconitanam atqz taruisanam esse voluerunt.
Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut
gentis longobardorum concilij pmissione t de-
creto impetrasset. eas filijs atqz agnatis succes-
sione possidendas relinquendi ius facultatemqz
haberet. Nomenqz hunc significans perpetuus
magistratum in longobarda. barbarie marchio
natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini t
Alberti ei⁹ germani de rumano (sicut patauius)
tyrannide non caruit. A quibus innumeras pti
lit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mũdi. 4240.

Ioc Josaphat fecit bonũ coram dño. nec legit de eo magna reprehẽsione dignũ. nisi qđ impijs regibus isrl qñqz pstitit auxiliũ. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoqz deleuit patrũ qz decreta obseruauit. his em virtutib⁹ benuolẽtiam oim cõfinũ principũ sibi cõpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperũt. cuz vixisset annis sexaginta cui⁹ corp⁹ ingẽti pompa in hierosolimis sepultũ fuit.

Iste Lapis silui⁹ edificauit Capuã in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpẽto filio regnum.

Ioram pessim⁹ (Anno mũdi. 4291.) occidit frẽs suos. z ambulauit in vijs regũ isrl: Idco infelix fuit in oibus z miserabiliter mortu⁹. Hic de religioso pre genit⁹ declinauit ad pfidiã. z fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatiõz Achab cui⁹ filiã nomie athaliam habuit matrimonio. Et p athaliã vxorẽ nihil pmisit q min⁹ aliqđ quotidie noue impietatis efficeret. z qđ ad vastationẽ paterne traditiõis attẽderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

Ochosias Joram regis fili⁹ (Anno mũdi 4299) octau⁹ regũ iuda fecit malũ cora dño sicut pr ei⁹ et stati occisus est ab hieu. Hũc regẽ z duos sequẽtes scz Joas z Amasiã ptermittit matheus. qz voluit tantuz ponere tres qterdenas. vel qz scõm Hieronimuz z Aug⁹. Joram accepit vxorẽ filiã impijssime Jesabelis ideo filij ei⁹ vsqz ad quartã generatiõz dñi de genealogia excludũt. ambulauit em ochosias in vijs Achab aui sui materni vtz i quarto regũ. ix. ca. Hũc hieu priceps militie iorã regis Samarie vna cũ oi domo achab ab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Mageddon portatũ fuit in ciuitate hierosolymoz ibiqz sepultum.

Iste Tyberi⁹ regnauit ãnis. 9. et qz in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomẽ accepit. z fecit eũ Romul⁹ deũ. qz credidit eũ inter deos translatuz. z esse numen illi⁹ fluuij. cui⁹ vsus Rome fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier efferata audiẽs mortuũ filiũ suũ Ochosiã surripuit regnũ. Interfecitqz oĩe semẽ regiũ preter Joas quẽ vxor Joiade põtificis filia ioram septẽ annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignomiose interẽpta est cũ septẽ annos regnasset.

Iste Agrippa silui⁹ rex albanoz siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitqz annis quadraginta.

Jonadab fili⁹ Rechab clar⁹ habef. a quo stirps valde religiosa Rechabitaz descẽdit. Iste est q pphetauit hieu qñ voluit occidere pphetas baal. qz fuit zelator diuini cult⁹ z maxie abstinẽtie z religiõis cũ filijs suis. Nota etiã qp filij Rechab ex pcepto pris q si pegrini et hospites sup terrã seorsuz habitabant ab homib⁹ in tabernaculis domũ nõ edificabãt sementuz non serebant nec vinum bibebant.

Tempore Joaz regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligẽtia athalie pierant. de pecunia collecta reparant iussu regis. quia hucusqz sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebãt quo usqz ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Lapis silui⁹

Carpẽtus silui⁹

Tiberius silui⁹

Agrippa silui⁹

Lycurgus

Lycurgus scōm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs com posuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuīoq̄ iure cōso// nas dedit. Nec quicq̄d censuit. c⁹ nō ipe exemplū pri⁹ daret. Auri argēti// q̄ vsuz et oim scelerū materiā nō sustulit. Fundos oim equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōmuari publice iussit. ne alicui⁹ diuitie vel luxurie in occulto essent. Juuenib⁹ nō ampli⁹ quā vna veste vti toto anno: nec alicq̄ cultu⁹ q̄ aliū pgredi voluit. nec opulēti⁹ epulari. Emi sin gula nō pecunia sed cōpatiōe mercū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: ꝫ in oi ope ac labore agerēt. Ni hil eos somnij causa substernere. ꝛ vitā sine pulmēto degere. nec pri⁹ in vrbē redi re q̄ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusq̄ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis fremis te nerent. Maximū honorē nō diuitū ꝛ potētuz ꝫ senū esse cēsuit. Hec ꝛ alia silia q̄ solutis antea moꝛib⁹ dura vidēbant auctorē eoꝛ appollinē delphicū finxit ꝛ in de se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legib⁹ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legib⁹ mutarēt donec reuerterēt in patriā. ꝛ simulās se ite// rum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄cq̄ diminuēdum his legib⁹ vidēretur. Profect⁹ ē aūt Cretā ybi volūtariū exiliū ppetuo egit. sed ꝛ moꝛiēs ossa sua in lo culo plūbeoꝛ i mari abijci iussit. ne si ad patriā deferr. ꝓtigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos ee putarēt.

Ysaias

Jeu filius Josaphat regis iuda decim⁹ rex israel vnct⁹ a puero helizei pcussit Jozā cū omni domo achab. ꝛ destruxit domū baal ꝛ ei⁹ ꝓphas occidit. Sz heu vitulos aureos in bethel ꝛ dan nō dereliq̄t. Jdeo Asael rex syrie missus a dño mltos occidit in isrl ybi ꝛ moꝛitur postq̄ regnauit. 28. annis.

Ysayas ꝓpha nobilis: magꝝ euāgelista a btō hie ronimo dicit q̄ ꝓpha. vn⁹ de q̄ttuoꝛ pncipalioꝛi bus circa h tpa clar⁹ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie sue.

Ose

Ste Joachas valde attrit⁹ est cū tota gēte ab aza hele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus est.

Osee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tri bus. Hic fuit fili⁹ Beeri q̄z ꝓphia beeri nō habeat apud nos. ꝓphauit aūt Osee tempe ieroboā regis israel filij Joas qui ioas simul regnauit cuz ozia rege iuda, 14. annis. ꝛ in iuda fuerunt quatuoꝛ reges sub quibus Osee prophauit vt dicit osee. i. scz ozias. Joathas. Achaz ꝛ ezechias.

Jobel

Ste Joas pcussit syros tribus vicibus iuxta ver// bum helizei. ꝛ tulit vrbes de manu Azaelis ꝛ be nadab filij Asaelis. restituitq̄ regno suo. Ipse etiā af flixit amasiam non volēs sed compulsus. supbiam ei⁹ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas reg⁹ Jude.

Jobel scōus ꝓpheta de. xij. de iuda. et futurā ei⁹ tribulationem prophetizat.

Eroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. con triuitq̄ regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Jone ꝓphe te. Attendē q̄z sit instabilis status regnoꝛum israel. cō// trit⁹ vsq̄z ab nouissimum humiliatus est valde. Sy// ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascen// dit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubi// lis huius tempoꝛis. et ideo non est mirum q̄ pau// ci electi ad hoc assumuntur a domino et q̄ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt mltis ꝓsunt. ecōtra. si mali ꝛc.

Linea Regum israel

Hieu

Joachas

Joas

Jeroboam

Linea Christi

Joas

Amasias

Iste Joas (Anno mũdi. 4506.) cũ septẽ esset annorũ a Joiade pontifice rex constitutꝰ est. Fecitq; bonũ cũctis diebꝰ Joiade. Post eiꝰ vero morte delinitus blandicijs magnatoꝝ: cor eiꝰ deprauatũ est in interitũ suũ. Iste ioas lapidari iussit zachariã filiũ ioiade summi põtificis: inter templũ & altare qõ erat in atrio Anno regni sui penultimo.

Remulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui posuit presidiũ albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auẽtinꝰ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mũdi. 4546.) pꝰ bona inicia malũ habuit finez: qõ ꝯmũe satis vsq; hodie in potestatibꝰ appet. Multos nãq; officiũ destruxit etiã notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Iste auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Procbas filiꝰ auẽtini regnauit ãnis. xxiij. cuius laudes virgiliꝰ hoc versu extollit. Proximꝰ ille procbas troyane gl'ia gentis. Hic duos pꝰ se reliqt filios videlicz. Amuliũ & Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnũ iude post morte Amasie fuit. xiij. annis sine rege: qõ subtiliter oportet accipe ex collatiõe annoꝝ regũ isrl et iuda. quia Amasias cepit ãno scdo Joas regis isrl. et osias filiꝰ amasie cepit Anno. 27. Jeroboã regis isrl qõ tps extẽdit se ad. 41. annos. a q̃bus subtrahe annos amasie: & sic remanẽt. 13. quibꝰ Osias paruulꝰ erat: nec adhuc ad regnũ aptꝰ. hoc aũt lxx. et mlte alie hystorie nõ habẽt. sed alibi ꝫ supplẽt et scõm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naaman princeps militie regis Syrie factꝰ leprosus: accessit cũ lris recõmendatoriis ad regẽ isrl vt curaret a lepra. Cũ aũt aduenisset ad domũ helisei

Helisꝰ Naamã Syrus

Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane & mũdaret. Qõ & si prius indignãs nõ acqeseeret: demũ ad suasionẽ seruoꝝ pgens ad iordanẽ: & lauãs se: mũdatus est a lepra. q̃ reuertẽs ad heliseũ: cũ multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipulꝰ helisei occulte accessit ad naamã postq; recesserat. & petijt ex pte helisei quedã ab eo: portãs ea ad domũ suã. Quod scelꝰ detexit helisꝰ: & ꝓpter hoc lepra pcussus est Giezi & semẽ eius vsq; in sempiternum.

Iste Amuliꝰ fratrẽ suũ Numitorẽ de regno eiecit. & Lausus filiũ eiꝰ interfec et rheam eiusdẽ filiã ad subtrahendã spem ꝓlis sub specie honoris veste ppetuã virginitatẽ dicauit. sed cũ septẽ regnasset annis Rhea gemios peperit filios. s. Remũ & romulũ. & postea amuliꝰ a Romulo & remo cũ adoleuissent occisus est. & Numitor restitutꝰ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic est Helisꝰ ꝓpheta q̃ pallio helie iordanẽ diuisit. cũ sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudẽtibus maledixit q̃s vrsi deuorauerũt. tribꝰ regibꝰ aquã dedit sufficiẽtẽ exercitui totu Oleũ vidue multiplicauit. filiũ sunamitis resuscitauit. colloq̃ntidas emẽdauit Panes ordeaceos ppꝰo augmentauit. Naamã mũdauit. Giezi cũ ꝓgenie sua leprosus fecit. exercitũ syrie cecauit. samariã a fame & obsidiõe liberari ꝓphetauit. Asabel regem syrie & hieu regem super isrl constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuũq; suscitauit. Numitor iste restitutꝰ in regnũ. statiꝰ occisus fuit a romulo.

Linea regum italie

Aremulus siluius

Auẽtinus siluius

Procbas siluius

Amulius

Numitor

Linea pontificū

Amarias

Ichirob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit sine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fuit tertius de duodecim pphetis ꝓtra gentes mltas pphetat t specialiter ō.x. trib⁹

Abdias

Abdias fuit ꝗrtus de.xij. pphetis prophetat cōtra Edom. is antiq̄ssim⁹ mo/ries in sepulchro helizei sepultus. Eo tpe spar/tani seu lacedemonij per annos.l. bellando vagā/tes scripserīt vxorib⁹ suis· vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret·

Jonas

Jonas pphēta ō xij. ppheris mittit ad niniuitas q̄ audierunt eū.

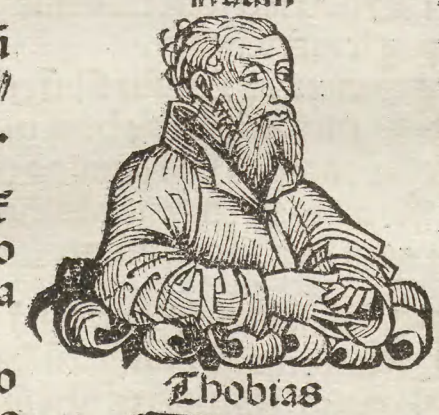
Michheas

Michheas iste est sextus de.xij prophetis.

Naum

Naum est septimus de.xij. prophetis.

Thobias

Hic texit hystoria thobie exemplaris tota.

Nascitur autē thobias annoꝝ. 120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophetie spiritu clarus. pphetauit nāq̄ de destructione hierusalem t templi q̄ si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem pphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia ninoze cū filijs suis Ninive destructa fuit.

Hinc rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iude fecitq̄ malū sicut p̄decessores sui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et pcessit eum Sellū t regnauit p eo. q̄ statim pcussus a manahen: reg et vita caruit. vt3 4. regū. 15.

Iste manahē cepit regnare āno. 39. ozie regis iude fecitq̄ malū coraz dño. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioz qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiaz fecit malū coraz dño eumq̄ pcussit phacee et regnauit pro eo.

Istū phacee Interfecit ozee t regnauit pro eo: fecitq̄ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Ideo theglathphalasar rex assyrioz̄ oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. t captus est a salamanasar rege Assyrioz̄ et israel trāslatus est in assyrios.

Israel transfertur in assyrios.

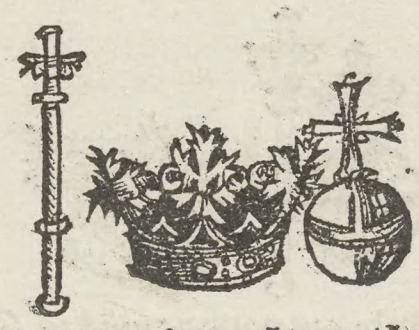
Anno. xi. Osie qui est annus mūdi. 3151. Etatis vero ērte. cc lxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit caranꝰ vel carnaus ānis. 28. t cucurrit istud regnū vsq̄ ad alexādrū magnū inclusiue p. 24. rege q̄ q̄dez cepit āno mūdi. 3530. et regnauit p ānos. 12. t 6. mēses q̄ mortuo apō babilonē impiū ad nitos trāsfer

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus assyriorum rex cũ regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoq; scribit. Sardanapallus rex vir oĩm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortorus greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cõiurationẽ excitauit; et pugna cõmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrã quã ipsemet fecerat incendit. et seipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitq; vt Tullius libro quinto tusculanarũ questionũ refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queq; ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et precla ra relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trãslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquiq; vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aũt regnatum est annis. 128. Jpam eñ orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nõ re quidez ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Ueruntñ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsq; ad Minue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnũ ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. i. Uerum Cyr⁹ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus pauerunt. deinde parthis. Media aũt vulgati nois terra a septentrione hircano mari terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persidẽ. ab occidẽte hyrcania ac parthia q̃ montib⁹ excluditur. Strabo quoq; dicit mediã multũ ꝛ olim potentẽ regionẽ in medio Tauro sitam esse eã in duas ptes diuiserũt. Alterã maiorẽ vocauere. Alterã atropaciã. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ꝛ parthi postea vsi sunt. Mã reges ibi estatem agebãt cũ sit frigida. hyemẽ vero seleucie que secus tygrim est ꝓpe babilonẽ. Atropacia ab atropate duce noiata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declarat⁹ regionẽ hãc a media sequestrauit cui⁹ successores regnũ cõtinuãtes cũ armenioꝝ regib⁹ affinitatẽ cõtraxere deinde cũ syris et postremo cũ parthis.

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptissim⁹ post innumera prelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedoniã ortus sui prouinciam sibi subijciens. in eaq; regni sedem primus constituit. Atq; duodecimo regni Ozie regnare incepit (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Syridis filio primo cognominatam fuisse inuenim⁹. quã (Solino teste) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamẽ in isto principio angustis termis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. q; eam plinius in quarto Centũ quinquaginta populos aliquãdo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queq; migdonia erat terra. aut emathiũ thessalicumq; erat solum. nunc oĩe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnũ ita q; macedonicum illustre potensq; fuit. Et q̃ maxime Alexandri magni temporib⁹. Sed onie pontificis iudeorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddã factũ legimus cõtigisse q̃ cum illirici ꝛ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerent q; macedones ꝓmissa pugna fugere. tulerũt in cunis infantẽ defuncti regis filiũ: quo iuxta aciẽ posito. acrius repetiere certamẽ. quasi ideo victi essent. q̃ bellãtib⁹ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandẽ illiricos magna cede fuderũt. ostendẽtes hostib⁹ prore pugna regẽ. nõ virtutẽ macedonib⁹ defuisse cui⁹ quidẽ regis nomẽ ignorat. Macedonia aũt terraꝝ imperio quõdaz potita que inter duo maria ꝓtendit Egeũ ꝛ Adriaticum Latus ei⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ꝓtegũt. Partẽ septentrionalẽ peonia ꝛ paphlagonia excipit et ipe regiones in macedonũ postea iura cõcesserũt. macedonie addite. Epyrus quoq; macedoniã ꝛ Illirica terra. altera meridiẽ. altera septentrionẽ excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis regis filio fratreq; Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quã etiam Tyrrenam a se nominauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerũt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Ib tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Ciro rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a captiuitate troye vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli athenien sium iudicis secũdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Hely agunt quinquẽnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quã Olympiadẽ iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cõstituit. Quãq; alij scribant q; hercules octauo Jair iudicis israel anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honorem iouis in Olympo mõte prim⁹ ꝓstituit qõ de ꝯquẽnio i ꝯquẽniũ quattuor in medio ãnis expletis fieri voluit. A quo vsq; in presens tempus suppotantur anni. 405. Greci aũt quiquẽnale certamẽ celebrare assueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annor olympiadem appellauerunt. Quadriẽnio sc; in vna olympiade supputato: hec nãq; festiuitates et ludi in quinquẽnio semel fiebant. Ne si vlterius protraberentur oblitioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nimietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̃s nasci volunt ab hoc tempore greca de temporib⁹ hystoria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedemoniorum rege mortuo. eorumq; regno consumpto. hoc modo principium habuisse Justinus in tercio Epitomatum suorũ refert. Lacedemonios cõtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tã longam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli em̃ pater existebat cuius in patrimonium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaq; nec salutatis matribus quarũ adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quorũ postmodum amicitiam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium perturbatus brunduisium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege Ozias

Joa| |than

Achas

Eze| |chias

Ma| |nasses

OZias (Anno mūdi. 4388.) Amasie regis filius: duodecim⁹ regū iuda multe māsuetudinis ⁊ dignitat⁹. Vir iste fec̄ qđ bonū erat coraz dño: excepto q⁹ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub azaria pōtifice. In eo q⁹ voluit adolere incēsum sup altare thymiamatis. ꝓpter qđ lepra pcussus est: ⁊ terre mor⁹ fact⁹. Ex q̄ media ps mōtis scissa est ⁊ ortos regales oppſſit. hostes tñ p circuitū pstrauit ⁊ hierusalē exornauit ⁊ muros q̄s ioas destruxerat restituit leprosꝰ fact⁹ zacharias ꝺm legē moysi extra ciuitatē eū expulit: ⁊ Joathā filꝰ eiꝰ p eo rexit. Verū cū obisset trāstulerūt eū i hierl'm ⁊ sepelierūt i sepulchr⁹ regū

ISte Sardanapallꝰ oīm muliere corruptior fuit primꝰ pului̇naria iuenit: habitu femineo indutꝰ inter meretricū greges purpurā colo trahēs. Bemū p arbacē pfectū medorū idicto sibi bello vincit⁹. cernēs se nō posse euadē seipm cū diuitijs ꝯcremauit: cessauitq; illa magn̄ mōrchia assyriorū: q̄ stetit vltrā. 1305. annos. Et surgūt tpa horrēda pene ad xpi natiuitatē in qb⁹ sanguis hūanꝰ in toto mꝺo q̄si aq̄ effusꝰ ē.

PHull rex Assyriorū ⁊ sequētes volētes recuperare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte Theglathphalazar cepit terraz neptalim et Galileā. Et eos q̄ trāsiordanē erāt trāstulit in assyrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariā ⁊ trāstulit isrl' in assirios. ⁊ cessauit regnū isrl' qđ stetit ānis. 282.

ISte Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda post mortē patris sui Joathā: Hic pessimus fuit ydolatrie dedit⁹: cōtra quē venies in prelū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatorū: ⁊ ducēta milia pueroꝝ: ⁊ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiserūt cōsulente ꝓpha. Cui⁹ tpe condita est roma.

EZechias Anno mūdi. 4472. filius Achab q̄n tuſdecim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reduces populū ad cultū dei: hui⁹ tpe regnū isrl'. ſ. decē tribuum defecit: trāslatus a rege salmanassar assyriorū: huius Ezechie tpe sennacherib rege Assyriorū veniente cōtra ezechiā ⁊ regnū eiꝰ: ⁊ obsidēte hierusalē oratōnib⁹ eiꝰ ⁊ ysaye ⁊ humiliatiōib⁹ in vna nocte angel⁹ dñi interfecit centū octogintaquīq; milia exercit⁹ sennacherib: sicq; liberat⁹ est: Ipe aūt Ezechias siue ꝓpter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsq; infirmat⁹ ē. Sed penitēs sanat⁹ signo sibi dato de reuersiōe solis p decē lineas q̄ oratorib⁹ babilonie oñdit oēs thesauros. Cui ysayas pdixit oia a babilonijs asportāda: phase aūt solēnissime a pplo celebrari fecit. Dormiuit denicq; Ezechias cū patrib⁹ suis.

ISte Sēnacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaz virū sctm. ⁊ pcussit dñs exercitū ei⁹ vt supꝰ. Ipse aūt turpiter fugiēs puenit in niniuē ⁊ afflixit iudeos et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mūdi. 4550.) fili⁹ Ezechie post eū regnauit in iuda quīquagītaquīq; ānis: hic pessim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ ⁊ augurijs. ꝓphas occidens ⁊ pcipue ysayā serra lignea secari faciēs. Qui tñ captiu⁹ duct⁹ in babilonē penitēs ⁊ valde hūliat⁹ in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suum reduct⁹ est. cui successit filiꝰ eiꝰ amon patrē imitat⁹ in vicijs ꝫ nō in pnia. q̄ ⁊ a suis occisus est.

ISte Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificũ

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

SOphonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chusi nobilissimi iter hebreos viri filius: ꝓphetauit destructionẽ hierusalem et reedificationẽ.

Baruch

BAcuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decimus ꝓphie spiritu plenus: apud iudeã in precio fuit: ꝓphauit cõtra Nabuchodonosor & babilonẽ hit etiã danieli prandiũ attulit dum in lacu leonus esset apud babilonem.

Urias

ISte Urias ꝓpha occisus est a rege ieconia.

Prophate minores

Abacuck

BAruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cõsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

ISte hieremias ꝓpha sctissimus & ab ipo matris utero sctificatus ex sacerdotibus natus incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annorum tpe regis Josie contra hierusalẽ & tẽplũ ꝓphizauit autẽ annis. xl. preter hos qbus ꝓphauit in egipto. Ibidez post mltas iniurias sibi illatas apd Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrutus occubuit. Eoqz in loco sepultus. & qz serpẽtes fugauerat post mortẽ eum venerati sunt.

Olda ꝓphetissa

STum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

OLda ꝓphetissa fuit vxor Sellũ summi sacerdotis claruit ac ꝓphauit Josie regi et presertim hierosolimorum euersionẽ ac populi ipius captiuitatem.

OMnes isti sex cũ Joachim rege adhuc pueri in babilonẽ ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuã aureã. lx. cubitorum altitudine in campo statuit & cõuocauit oẽs principes regionũ ad dedicationẽ statue. & preco clamabat. Adorate statuã q nõ adorauerit eadẽ hora mittet in fornacẽ ignis ardentis. Et adorauerũt oẽs preter socios danielis: & accusati sunt ad regẽ & succensat

Rhea virgo vestalis

Regnũ romãorũ Romulus

Remus

RHea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tẽpestate adhuc virgũcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatẽ cõpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatẽ stimulis acta veneris in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionẽ deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ⁊ Remum eodẽ partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verũ nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinẽ deuenire: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentẽ Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: ⁊ relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matreq; sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq; educauit sustẽtatosq; fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue q in luco martis enixi sunt. siue q a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatẽ auxere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum ⁊ latronũ manu collecta Amulium patruum regẽ interfecerunt. et numitorẽ auum in regnum restituerunt. Is tamen sequẽti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorus regum defecere nomina. vbi sub vno ⁊ viginti regibus sexcẽtis ⁊ viginti tribus annis regnatũ est.

REmus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo ⁊ auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbẽ vbi nunc Roma est cõstituerunt ac condiderunt. Et cuz gemini erant: vter auspicaretur ⁊ regeret: adhibuere pmacula. Rem⁹ montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sicvictor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallũ videbat. c⁹ dũ irridet angustias Rem⁹: idq; increpat. saltu dubiũ an iussu fris occisus est. Prima certe victima fuit. munitionẽ vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiũ transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

ROmulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecẽtesimus regni dauid anno: etatisq; sue primo ⁊ vicesimo numitore peremptor: regnoq; latinoz in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaq; munito conditam ⁊ a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq; seruilis erat: sed quandaz regiam magnitudinẽ ac pbitatez pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad consilium ciuileni probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole dicebant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asilũ fecit et statim mira vis hominum latini tusciq; pastores quidam et transmarini phryges q̃ sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamẽ breui viribus hũc rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vti inuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella exeubaret cõsilium reipublice penes sec⁹ esset his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Numa pompili⁹

NUma pompili⁹ scđs Romanoꝝ rex. septimo ꝛ. xx. regni Ezechie ano p⁹ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ꝛ cere monias omnemq; cultum deoꝝ inmortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceteroscq; p sacerdotia. Annū quoq; in duodecim menses: fastos dies nephastosq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo demiq; ferocem populum redegit vt qđ vi ꝛ iniuria occupauerat impius religione atq; iusticia gubernaret. Obiit demiq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilus

TUllus hostilius tercius Romanoꝝ rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ꝛ postea adolescētia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanoꝝ regum fastibus ꝛ purpura vti cepit. Ac vrbez adiecto celio monte ampliauit. Post longam demiq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ꝛ eoꝝ vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anch⁹ Marci⁹

ANchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart⁹ Romanoꝝ rex. q̄r to Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vm q̄ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auētinum ianiculumq; montes vrbi addidit ꝛ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquini⁹ prisc⁹

TArquinius priscus quintus Romanoꝝ rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post anchum Marciuꝝ rex delectus. regnauit annis. 37. Is trās marine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ꝛ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ꝛ centuriis tribus auxit neq; pace tarquinus q̄ bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Phaleris

PEr ea adhuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum ꝑ diis immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ simlacris baste addūtur.

Sibilla erithea

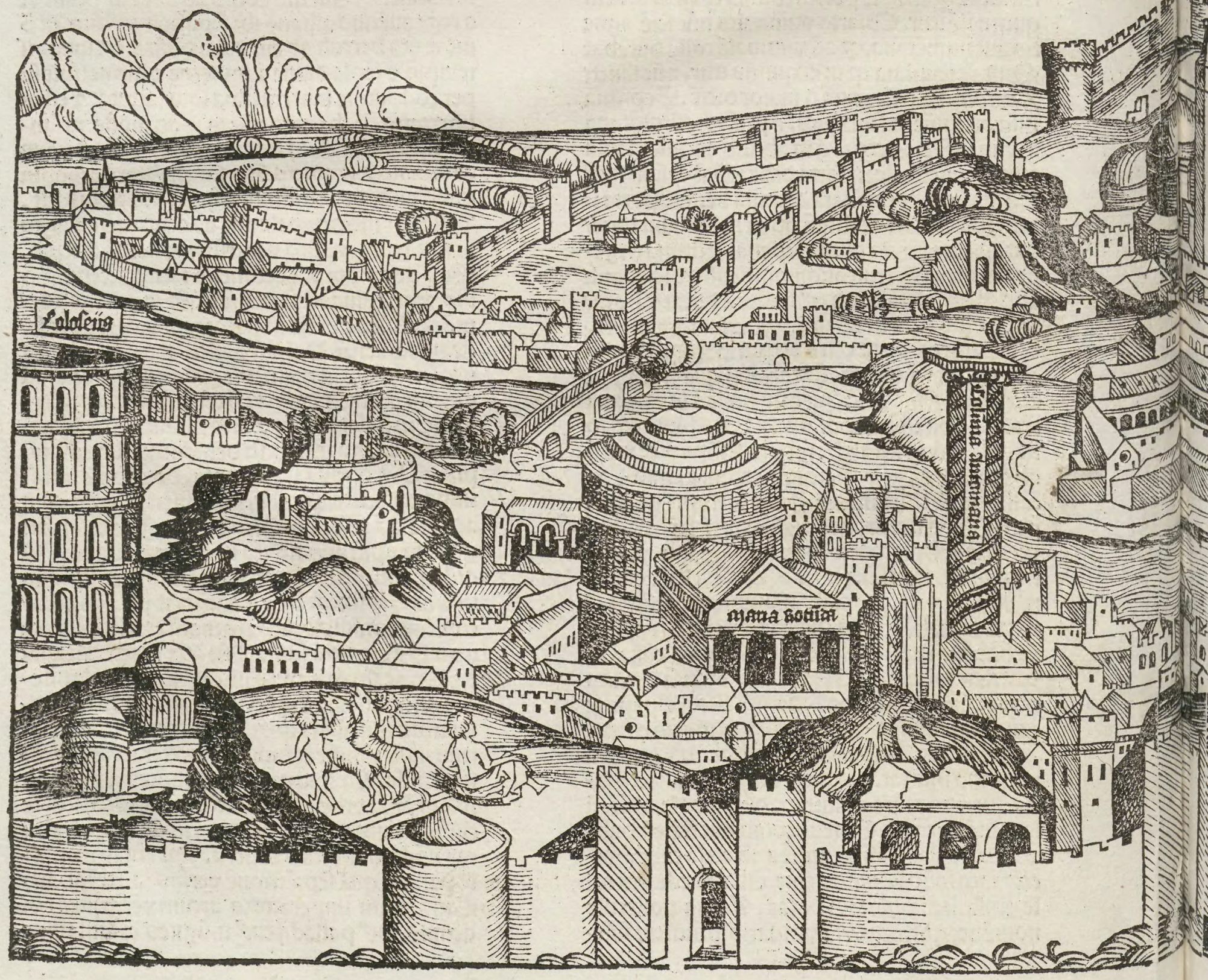
PHaleris Agrigentinus tyrannus ꝛ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eius ingeniosus artifex ꝛ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad euꝝ venit: cognita hominis seuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torquef. vt sonus vocis hominis bouis mugit⁹ videref: quo accepto illum includi iussit. Et prim⁹ artificij sui prebuit exprimentum vt Ouidi⁹ dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̄ necis artifices arte perire sua hec ipe phaleris Atheniēsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant em̄ huius phaleris adhuc celebres ꝛ graues epistole.

SIbylla Erithrea omnium aliaruꝝ clarior in babilonia orta tempore illo virit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

ROma vrbs toto orbe celebrāda: rerū dñā in latio ad amnē tyberī sita. A romulo eī⁹ ꝯditore noīata. vndecimo Ezechie regi iuda āno: Scōoq octaue olympiadis āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius vrbis Plinius ex traditionib⁹ Augusti scribit milia passus vigīti. Flauī⁹ vopisc⁹ scribit Aurelius impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia passuum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a priscorū ratiōe multū variat: si ad nīre etatis consuetudinē metiri volem⁹ vix passuū milia quatuordecim oīs rome t ianicule siue trāstiberine regionis t vaticani ambit⁹ implebit. Tyberis fluui⁹ a septētriōe vrbē intrat: t ex latere meridiano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dextro vaticanū cōperiat t Janiculū: q̄ duo regiōs trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane vrbis ambit⁹ septē ꝯplectēs colles. Portas vrbis triginta aptas. t septē clausas fuisse scribit plini⁹. Noīa que apud priscos vsitata fuēt eluc idare libet. Mā cū diuersis tpib⁹ aucta fuerit: t q̄ intra vltimū murorū ambitū remanebāt porte formā amitterēt. fuitq; deinde roma diruta ideo inuestigari oīns relinq̄m⁹. Flumētana ꝑma porta appellata: qꝝ tyberim eas influxisse affirmāt. nouissime porta ppli dicta Scōa piciana a collatia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q̄ nūc salaria fuisse quirinalē postea collinā qꝝ ea in collem quirinalē itur. Quarta viminalis nūc sctē agnetis aut numētana. qꝛ ad viminalē collē ducebat Quīta exquilina qꝛ in exquilijs itur. nūc sancti Laurētij. Sexta nouia q̄ maior dicit. Septima Asmaria nūc scti iobānis. a priscis celimōtana a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa cernit t metrodori porta dicit: Gabiusam fuisse a maiorib⁹ appellatā. Latina deinde porta īmutatū retinet vocabulū qđ ea in latinam ducebat. Porta appia olim Capena. Vltima trigemina intra tyberim aliqñ hostiensis t scti pauli appellatā restat. cū ad ei⁹ basilicā ducat t hostiam versus. Est t alia intra tyberim romane vrbis carmētalis. Postremo porta triūphal' oīm celeberrima q̄ etate nostra extat ꝑ quā triumphi agebant. Cui⁹ fundamētorū moles in extrema tiberis ripa cōspici possunt. t pons similiter ad illā cōducēs vsq; ad hospitale sctīspūs et via q̄ ab eo pōte vsq; ad Neronis circum in quo Caycallicule obelisc⁹ aspicit. q̄ nūc corrupte iulia nūcupat. t ad sinistrū lat⁹ basilice bti Petri adiacet triumphale territorium nuncupatur. verum triumphale territorium t adherētia loca vaticani nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā vaticanū collē eū esse qui eccie bti Petri adiacz ꝑ cūctis em̄ reb⁹ celebrior t religiosior cōspicit vatican⁹ reliquijs bti petri. t ei⁹ excelsa basilica et romani pōtificis pallatio qđ Nicola⁹ papa secund⁹ fundauit t grāde viridariū muris cinxit. Janicul⁹ regiōs ipam totā trāstiberinā excepto vaticano indicat. vaticanū vero primit⁹ leo papa quartus muro munuit t de suo noīe ciuitat leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habz prima in Janiculū dimittēs ab eccia cui subiacet sanctīspūs nomē accepit. Alia est edita in colle ptusa. hec t pforata vocat. Tercia posterule nomē accepit. Quarta viridario pōtificis subiacet viridaria vocat. Quīta iuxta molē hadriani quod nūc castz sancti angeli vocat. porta sancti angeli dicit. Sexta sb adriani meta ad vrbē p pontē cōducit ab eneis forib⁹ Enea vocitatur Colles septē rome ab auctorib⁹ describunt dicēte virgilio libro Georgicoz. 2. scilicet. Et rez facta ē pulcherrima roma. Septēq; vna sibi muro circūdedit arces. Quoz noīa sunt Capitolinus. Auētin⁹. palatin⁹. Celi⁹. Exq̄lin⁹. viminalis t quirinalis. Et absq; ianiculo t vaticano septicollis ipa vrbs dicebat. Capitolin⁹ mons dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur caput humanū inuētuz est t ante Tarpei⁹ a torpeya virgine vestali dicebat. t mōs saturni a q̄ saturnia tell⁹. fuit in hac arce capitolij celeberrimum iouis optimi maximi templuz t iunonis monete. t in eo clangore anserū t alarū strepitu M. manli⁹ gallos in ꝑcipiciū dedit. hui⁹ totius arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt anteponēda. quare aurea capitolia cognominātur t domicilia deoz. Circa eū locū duo fora iūgebant boariū t pistariū. Nūc aūt ꝓter laceratam domū a bonifacio nono ruinis supedificatam ꝑter are celi fratrū bti francisci eccias in feretrij iouis templi fundamīntis extructā. nihil hz is mōs capitolin⁹. tantis olim edificijs exornatus cū delubra edes sacella et tēpla vltra seragita habuerit. Auētin⁹ collis ab aduētu hoīm vl' a rege auētino albano ibi sepulto dict⁹ fuit. in h mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis templū t tēpla diane t minerue t lucine: fuit super eodē mōte lauretū silua ioui sacrata: t edes libertatis. habz vero nūc is mōs mōsterū sancte Sabine t aliud scti bonifacij. reliqu⁹ mons aut ruinis aut vineis ꝑter sancti Alexij cenobiū quod mihi vetustissimū cōspicit contectus est. Palatin⁹ mōs cū palatini aborigines ex agro reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit. Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepim⁹ ꝓmo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges deinde cōsules postea impatores maiori ex pte sedem habuerūt. Habuit t edes vani ducis. Liuius quoq; inquit matrē magnā deuz a grecia aduectam in edem victorie q̄ est in palatio ꝓtulere Fuit t in palatio teste plinio phanū febri dicatū Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsumptum C. Calicula sup templuz hoc ponte transmisso palaciū capitoliūq; cōiunxit. Cui⁹ t reliq̄as quasdā adhuc cōspicere libet. Jdē cesar August⁹ templū appollinis in ea pte excitauit. Addidit portic⁹ cū bibliotheca latina grecaq;. quo in loco tam senior sepe senatū habuit. Jd edificium admirādis opib⁹ exornatū erat. cōpluraq; a multis extructa sunt. Nūc ꝓter sancti Nicolai eccīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male integra cernitur. nullū is celeberrim⁹ mons hz edificiū. qualis aūt et quāt⁹ olim fuerit ea edificiorum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cōspiciende. Cū itaq; tres illos mōtes q̄ primi et soli in ꝑma vrbe a Romulo conꝑhensi fuerūt seclusis ruinis videri poterit ea nūditas quā Roma nōduni cōdita habuerit. Fuit aūt in ea parte pallacij quā septētrionē versus in triūphalez Constantini imperatoris arcum vergentem videmus. loc⁹ palladij cui⁹ insignes extant ruine

bīnas habẽtes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio tubẽnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomẽ assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaz euertit. ⁊ postea ibi habitauit: ⁊ curiã fecit que hostilia appellata est. In eo mõte Vespasian⁹ templũ diui claudij edificauit fuerũt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorũqz deorum edes Are ⁊ templa. Et maccellũ magnũ. Antruz ciclopis lupanaria. cohortes quinqz vigilũ: castra pegrina ⁊ armentariũ. Medio in ei⁹ dorso bine aqueductus supbissimi opis cõspiciunt. Nũc eccl'ijs xpianis mõs est ornat⁹ in ea parte ad palatinũ montẽ vergẽs monasteriũ est bti Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatũ. Inde sanctoz Johãnis ⁊ pauli eccia. Estqz in eo hospitale saluatoris: ⁊ eccia sancte Marie in dñica. Alteraqz eccia scti Steffani rotunda de ipo mõte celio cognomẽ hns: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit nũc integra ad ei⁹ mõtis sinistrã sctoz quattuor coronatoz eccia. Sctiqz erasmi mõsteriũ. Proximũ noui opis in mõte celio est xenodochiũ lateranẽse. In extremo eiusdẽ mõtis iã est basilica lateranẽsis sic cognomiata: qz in lateranẽsiũ nobilissime gẽtis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccia capita Apostoloz seruat ceteraqz sctimonia: ediũqz supbissima structura toto orbe celeberrima a Constãtino data btõ Siluestro cõstãtiniana basilica appellata. Ea sic Romanoz põtificũ primaria est sedes. sic ab eis plurimũ olim habitata fuit. Nũc vero pallacia quib⁹ circũdata fuit basilica maiori ex pte corruerãt. Visit quoqz in celio mõte porta maior nouia dicta ⁊ amphiteatrũ semidirutũ: qõ statilij thauri maiores nri appellauere. Et alia basilica sctẽ crucis ĩ hierusalẽ ab Helena cõstãtini matre cõstructa. Eo loco vbi templa erãt veneris ⁊ cupidinis cõiunctũqz est mõsteriũ qõ Cartusiẽsib⁹ nũc incolit. Exquilini mõtis olim maxim⁹ varro longã posuit expositionẽ ab excubijs regis Tullij dict⁹. Exquilie em mõtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turrib⁹ quas comitũ ⁊ militie appellãt incipiẽs p montẽ cui caballo nũc nomẽ est: ⁊ ad termas vsqz diocletianas ptendit Et in portã exq̃linam q̃ iam scti Laurẽtij noiat desinit. Altera ps collis via intersecat que patricij vic⁹ dicitur. Et sup hac pte eccia est celeberrima sctẽ Marie maioris dirimit a celio mõte p viã que porta Nouia vsqz ad amphiteatrũ qõ collosseũ vocam⁹ reducit. Fuerũt in exquilijs edificia q̃plurima ⁊ admirãda. Et pri

ROMA

mo a turri militiarũ aſcẽdendo cernunt ruine termaꝝ Conſtãtini: ⁊ ingẽtes ſeminudoꝝ ſenũ marmoꝛee ſtatue. Abinde pene cõtiguo loco cõſpiciunt Caballi marmoꝛei ingẽtes cũ viris ſeminudis loꝛa tenẽtibꝰ miro artificio cõpacti quoꝝ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lris inſcribit. Inde nõ longe ſunt dioclecciani terme edificiũ pulcherrimũ ⁊ admirãdum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodẽ colle maccelluꝫ ⁊ ibi cõſpicit eccia ſcti Viti cui cõtiguꝰ eſt arcꝰ triũphalis galieni. multeq; eccie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Viminalis collis a Ioue vimineo cuiꝰ ibi are ſunt. Etſi plura i eo fuerũt edificia: nil tñ certũ reperitur q; tres ſpecioſiſſimas i illo totiꝰ vrbis domos fuiſſe. M. Craſſi. Q. Catulli. C. aquilij eq̃tis romani. Fuerũt in illo ſcõm aliquos Saluſtiani horti quoꝝ reliquias obſtupẽdas deſignãt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctã vſq; Suſannã extẽdi putãt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune pmogenie habuit. Varro aũt ob paruitatẽ colles ⁊ nõ mõtes appellat. Hos duos colles ſcribit liuiꝰ Seruiũ regẽ addidiſſe cũ amplificãdę vrbi animũ adieciſſet. inibiq; vt loco dignitas fieret habitaſſe. Aggeris foſſa ⁊ muro circũdediſſe vrbẽ. Claudiꝰ roma ab oriẽte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Hã cũ muris eq̃uit q̃ maxie patebat aditu plano. eſtq; is tumulꝰ quẽ nũc ſctẽ marie in pplo ſupeminẽtẽ ad pinciani vſq; pallacij fundam ta ꝓtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ ſic deſcribit a liuio agger tarquinoꝝ q̃ inter vrbẽ ⁊ tyberi fuit campũ marcũ dixerũt: cũ eo tpe vrbs ad capitoliũ aut parũ citra finiret. Et virginea aq̃ ꝓ q̃rinalis colli cauernas campum olim marciũ q̃ nũc triuij regio dicit illabit. hec ſola aqua ex exteris tã romã ingredit. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirãda. quoꝝ puule ruine adhuc reſtãt. Et adhuc eccia cõſpicit q̃ ſctẽ Marie in ecuria vocitatur. Erat ⁊ templuꝫ Iſidis: cõſpicit adhuc colũna rerum geſtarũ elaborata. Iuxta hanc q̃q; Comitia fiebãt. Fuerũt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Hi ſunt arcꝰ altiſſimi ſbleuati. Arcus q̃z triũphales fuiſſe q; plrimos ⁊ legimꝰ ⁊ cõſpicimꝰ quoſdã tamẽ dirutos. quoſdã ruinis cooptos. q̃ſdam nouis edificiolis ab aſpectu hoim ſemotos. Cernit q; diuerſoꝝ edificioꝝ ſpectande inſigneſq; ruine ideo cum his Rome deſcriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas ſpectare ruinas. Ex cuius lapſu gl̃ia priſca patet. Sed tuꝰ hic pplus muris de foſſa vetuſtis. Calcis in obſequium marmoꝛa dura coquit. Impia tercentum ſi ſic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quaz etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clariſſimaqz in liguſtici maris littore a quodam Genuo ſaturni regis filio conditam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus peruſinus hyſtoricus a genuino phetontis ſocio ob nauſeam maris in littore relicto cū parte nauium cuſtode qui iunctus accolis loci ſilueſtrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuā ex ſuo nomine nuncupauit. Alij quoqz a Jano ytaloz rege et poſt troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum eſt cui⁹ ſigilli inſcriptio ſic haberi dicit. Briſſus vt has angit: ſic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionez haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuiſſe dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno deſtructum exedificaret. Poſtqz tempora ligurib⁹ genuenſibuſqz amicicioribus vſi fuerunt. quib⁹ quuz magne copie variaqz bello vſui futura mitterentur maxime opoztuna fuiſſe videtur genua loci natura tunc etiam poztuoſa. Eam Karolus magnus imperatoz pipinuſqz filius rex ytalie ⁊ ſucceſſozes franci reges per annos circiter cētuz ſumma cum iuſticia ⁊ humanitate ſicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi adminiſtrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas toti⁹ liguſtici ſin⁹ empoziū eſt Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuz. Unde et ingentes nacta vires ⁊ poztu edibuſqz ſuperbiſſimis ac reliquis in omī genere oznamentis nunc vſqz preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes ſuperat. Queqz et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos mltos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abſtulerit latrocinia. Poſt karolum vero magnum et filios plurimam ciuium ſuſtinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos ſibi ſup inducere aliquando neceſſe habuit que ciuilib⁹ agitata diſcordijs memoria noſtra imperiū maris amiſit eius enim creberrimas mutationes ⁊ oziens ſimul et occidens admiratur que ſic auxilio et conſilio deſtituta imperium eius longe lateqz diffuſſum pene exhauſtum eſt. Peraz enim vrbem Conſtantinopoli oppoſitam. mitilenam inſulam. Famaguſtam vrbem totius Cipzie inſule columen. Chium inſulam: aliaſqz grecanicaſqz vrbes plurimas a thurcis: alijſqz gentib⁹ ablatas deperdidit vl tributarias fecit. Capha etiam eius colonia in thaurico Cheroneſo non procul a boſphoro cymerico amiſit. Oznat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄curſoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuiſſe in q̄ dominus ieſus xp̄us agnum paſchalem in cena domini cum apoſtolis ſuis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tẽ poribus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scõm quem ⁊ septez sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis mileti: ideo thales mi lesius appellatus est. Scripsit autẽ de conuersione ⁊ equinoctio: ⁊ primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ⁊ solares eclipses ⁊ versio/ nes predixit ab egiptijs geometriã didicit. In politicis vero optime est consilia tus. Aiunt eñ coniuge eum caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob fi/ liozum amozem: hic principium omnium aquã posuit. mundũq; animatum dixit ⁊ demonibus plenum. Tempora quoq; anni fertur inuenisse. ⁊ in. ccc lxv. dies di/ uisisse. Scripsit autẽ de Astronomia multa que in ducentis carminibus cõphen dit. Tabulam auream siue mẽsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierũt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiẽtia ceteros pẽmineret: his auditis taleti pbo data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie ⁊ etiam premiũ ipsam scz mẽsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuz ⁊ olei vbertatẽ per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturq; de ipso q̃ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quidã o tales que an te pedes sunt videre nequis; quõ que in celis sunt posses cognoscere: obijt aũt anno etatis sue. lxxviij.

Bolon

Solon philozophus Atheniẽsis scõus de septem sapientib⁹ athenis flo/ ruit. Atheniẽsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaq; beneficia eis cõtulit: ⁊ multo tpe eos sua prudentia a seruitute ⁊ tyrãnide liberauit. ⁊ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrãno athenas occupare vo/ lenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interroga- tus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret; ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ⁊ virtuosi viri apud tyrannos equiparanť calculis rationum quorũ vnusquisq; plura q̃q; pauciora signat. Ac sic in ꝓspectu tyranni q̃q; magni di cunť ⁊ clari: q̃q; aute ⁊ honore carentes. Interrogat⁹ etiã a creso rege lidorũ quis ei felix esse videreť ait Tribalanus atheniẽsis ⁊ cleobis ⁊ bico ignoti ⁊ ho mines quorum fama latet. Cresus aũt rex ornans se omiore regisq; fastu sedens in solio: interrogauit eũ siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasia- nos ⁊ pauones naturali enim colore ⁊ flore decorati sunt ⁊ millesies melioꝛi. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q̃ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnũ meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet q̃ sui de morte eius lugerẽt ait. ad hoc multis conatib⁹ laborauit: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere; se ceteris quibuscũq; intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ⁊ doceantur. Itẽ statuit tutorem cum orphanorum matre non habitare: nec tutoris of ficium exercere: in quẽ orphanorum defunctorum substantia pueniet; nec sculptori anuli licere tenere signũ anuli venditi: ⁊ si vnũ oculum habentẽ quis illo priuauerit. Ciceuersa ipe geminis careat: ⁊ q̃ princeps si ebrioꝛius fuerit damneť nece. Respõsa solonis ad quedã quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago ope rum. quo firmať verbũ silentio. Quo firmať silentiũ tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: ara nec tela q̃z si in eam ceciderit quid debile retineť: graue aũt ptransit tela rescissa. Mortuꝰ in cipro octogena- rius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon pbus Lacedemonius athenis claruit tercius de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloquꝰ dictus est. Hic iũgẽde causa societatis missus fuit corinthũ: vbi duces ⁊ seniores popli ludẽtes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuersus est: dicẽs se nolle glo riam spartanorũ quorũ virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infa mia vt diceret cũ aleatorib⁹ cõtraxisse societatẽ. Interrogatꝰ q̃d est fortuna. Re/ spondit ignarus medicus: multos eñ excecat. Docebat aũt Chilon dominari li/ gue: ⁊ presertim in cõuiuijs. nõ esse maledicẽdũ proximis. alioquin audire opor tet ea quibus quis tristabiť. Item non esse minandũ cuiq̃: quoniã hoc est mulie/ bre. Licius ad calamitatem amicorum q̃z ad prosperitatem ire. Humiles nupti- as facere. non esse maledicendum mortuo. Senũ honorare. Cauere sibijpi. Bã/ num malle q̃z prauum lucrũ. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq;. Nõ irridere infelicem dominatorem ⁊ fortem mansuetum esse decet. vt cũ subditi ma gis reuereantur q̃z timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tẽ pore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Bias

Cleobolus

Periander

Pitacus Asianus mitilenus illustris phūs quart⁹ de. vij. sapiētibus gre cie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strēnuus cū bellū inter athenīē ses ⁊ Mitilenos instaret. qz ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamie ⁊ rhete habēs sub scu to furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēno tenuit: ⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta: depositt principatū ac decē annis alijs supuixit. ⁊ cum p̄diues esse po tuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitileñ crescē re: volēs ebrietati hominuz p̄cauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupli citer puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula ⁊ bonu ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad presens bñ facere: qd fidele: ter ra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias Asian⁹ p̄mensis phūs quīt⁹ de. vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter Primēses et messanēses instaret bellū ⁊ primēsiū milites virgines mul tas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: ⁊ pu ellas captiuas liberās: tanq̄ p̄prias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis et singlis votes tribuēs: sb fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pie tatē. Alio q̄z tpe dum Aliat⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primē ses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū victu alium palliauit: duas em mulas sero impīguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostib⁹ caperēt. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si ex irem forsitan primeñ: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cunq̄ legati aliati ingrede rentur vrbem: Bias aceruum arene spargens ⁊ diffundens desup triticum oste dit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: ⁊ sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: ⁊ qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus aūtē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Bens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄ quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus phūs Lindius sextus de. vij. sapiētibus grecie claruit tempo re Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: immor tales autē cum sint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater ⁊c. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄z inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatus malum: nocendiq̄ fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris domi nos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. ⁊ depauperatus ne deijciaris. Mutationes fortune virili ter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminuz Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius phūs e septem sapientibus phis septimus hac tē pestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sē tentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet benivolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idez sis. Quodcū q̄z promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phūs scita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis strennuꝰ esset: vt in doctrina grecoꝝ moribusq; ꝓficeret iuit athenas. ⁊ ad Solonis sapientissimi domū ꝓfectus: nūciari solomi fecit ꝙ veniſſet ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri si effici possit. Solonis aūt responsum fuit: ꝙ in ꝓpꝛijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipe in patria sum: ideoq; licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philozophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amatoꝛ vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūq; erit amatoꝛ vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quattuoꝛ digitoꝝ tantuz: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutioꝛes: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in homibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiatus locus ad decipiendū ⁊ superandum seinuicem. Ait etiaz turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam meliꝰ est vnum amicum habere multis dignum: q̄z multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresq; atheniensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causaz inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus ꝓho infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluatꝰ sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Empimenides phūs cretensis: hic duz iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: duz autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes aliuz possessoꝛem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit scisscitantibus indicans quisnam esset: donec minoꝛem fratrem inueniens iam senem factum: totamq; ab eo didicit rei gesteveritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Athenie̅sibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali decꝰ: parricidium proditoꝛi. Vixit autem annis. ı 77. et scripsit de genesi et ortu diuino libros in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis reruz libꝛos. ix. miliium ac quingentoꝝ carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandoꝝ deoꝝ. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Bimonides

Bimonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi moꝛtuum coꝛpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutus est tacere q̄z loqui: neminez em̄ tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat conscie̅tia in aduersis. Solatiū em̄ est homini non meruisse quod patit̄. Fortuna deserit innocentez sepe: bona spes nunq;. Hic octogesimum annum habens composuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur se in eoꝝ certamina descendisse etate p̄dicta. Claruit autem Simonides tempoꝛe manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij ⁊ omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyrioꝝ rege in captiuitatem ductus hoc tempoꝛe pietate ⁊ religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptoꝝ patrum suoꝝ non immemoꝛ: egros visitaret ⁊ indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omniuꝫ pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidez visum restituit substantiamq; omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixisset annos: predicens interitum niniue ⁊ instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

Ie Amon (Anno mŏi. 4551.) fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obiitq; in domo sua propria peremptus eumq; cuz patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mŏi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instauran/dum templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusalez ductus migrauit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste Iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseuerauitq; vsq; in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini q; dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas (anno mŏi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Ioachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulteriū crimē cō/mitteret: vtroq; oculo priuaretur. quod cuz filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Verum tota ciuitas aliq;diu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtriusq; vsum videndi reliquit. Sicq; mirabili equitatis tempamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorez partitus est. Discе o xpiane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua q; eam inultam relinquere.

Iechonias cognomēto Eliachī etiā fuit filius Iosie ⁊ cōstitutus ē rex a pharaone vt daret multā cētū talēta argēti. Et qz fecit malū coram dño ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitq; eum in hierusalem et proiici fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomē-

Ito Iechonias fuit filius Iechonie: fecitq; malū coram dño: ideo statim est amotus ne regnaret ⁊ vinctus est trāslatus in babilonē. Mānsit aūt ioachī iste in carcere apd chaldeos. 37. annis ⁊ filius eū a vicul' post mortē pris Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mŏi. 4600. fuit tercius filius Iosie et vltimus regum Iuda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo periit et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Eruticq; sunt oculi ei⁹ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel pphetauerant q; vinctus duceretur ad babilonicum regem. Capto igit regeviuersuz populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Tales milesius vnus de vij. sapiētib⁹ clarus habetur: q; post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis ⁊ lune vt dicit Augustin⁹. de his folia precedentia gesta ac dicta eorum manifestant.

Tales
Solon
Chilon — septem
Periander — sapiētes
Cleobolus
Bias
Pitacus

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Linea Christi

Amon

Iosias

Ioathas

Iechonias

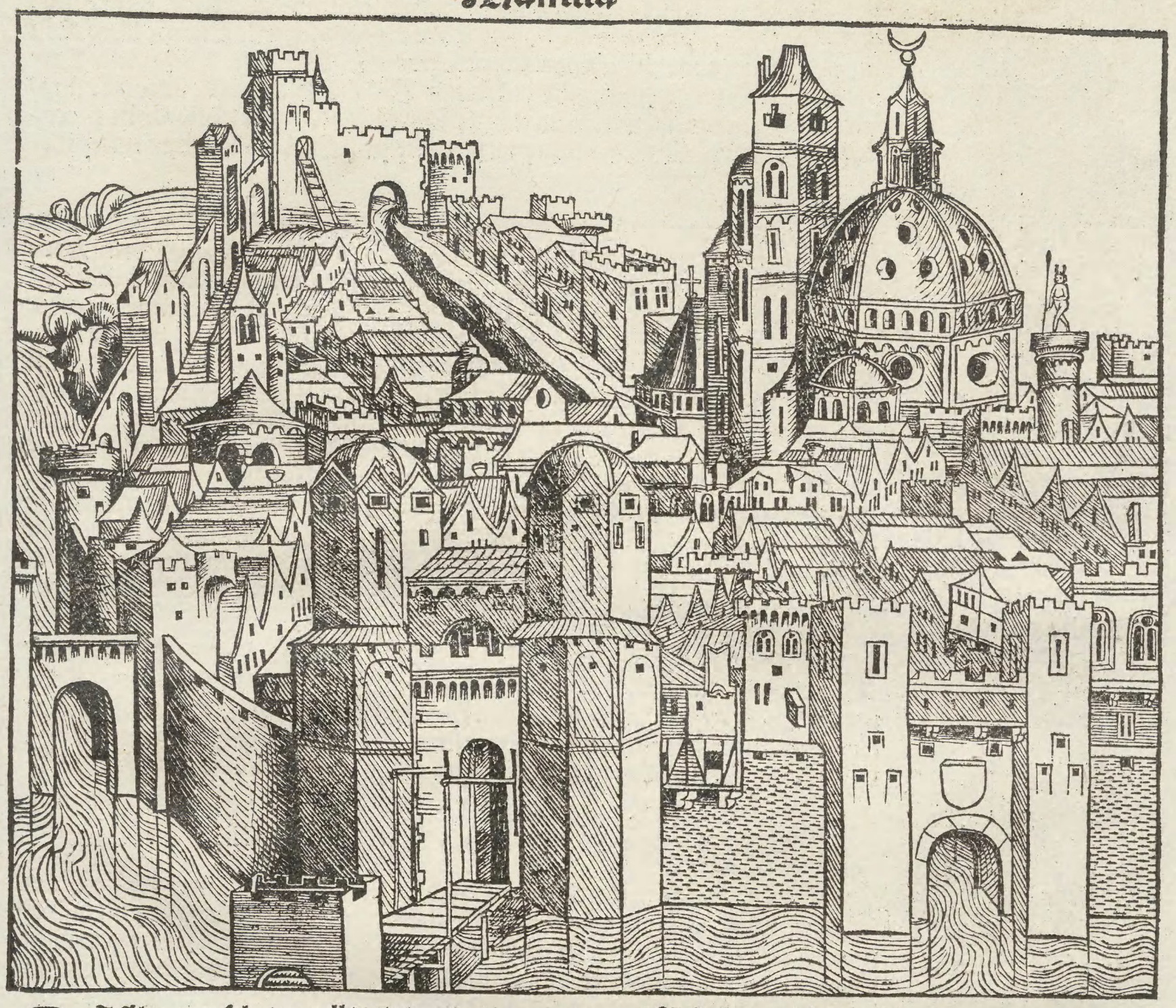
Ioachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu pfugis cõ/dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiũ iuuent⁹ hostio tyberis inuecta ami-/ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus naubus profecta: Massiliam inter ligu-/res ⁊ feras gentes gallorum cõdiderũt: magnasq; res (siue dum armis se aduersus gallicã feritatẽ tuent: si-/ue dum vltro lacessunt a quib⁹ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Hácq; phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̃ terras exercuerunt: piscando. mercãdo. plerunq; etiam latrocinio maris (que illis temporib⁹ gloria habebat) vitam tollerabãt. Itaq; in vltima oceani ora pcedere ausi: in sinũ gallicũ hostio Rhodani amnis deuenere. Cui⁹ loci amenitate capti reuersi domũ referentes q̃ viderãt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ppe hostia rhodani amnis in remoto si-/nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis exímio extitit. Hu-/ic port⁹ subiacet pulcherrim⁹ qui arcẽ pugnatissimã loco edito habet: in qua quidẽ olim appolinis delphi-/ci pulcherrimũ templũ structũ erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidẽtes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ppulsando intantũ emicuerũt: vt victis hostib⁹ multas colonias cõstituerũt. Ab his igit galli et vsum vite cultioris: deposita ⁊ mãsuefacta barbaria: et agror⁹ cult⁹ ⁊ vrbes menib⁹ cingere didicerũt. Tũc et legib⁹ nõ armis viuere. tũc ⁊ vitẽ putare: tũc oliuã serere cõsueuerũt. Adeoq; reb⁹ ⁊ homib⁹ imposit⁹ est nitor: vt nõ grecia in galliã emigrasse: sed gallia in greciã videret. Ad quã plane vrbẽ complurimi ex nobi-/lioribus romanis p acquirẽdis doctrinis transmittebant: nam eor victus frugalis ⁊ modestus semp fue-/rat. Cũq; varios sortita fuisset vel dños vel tyrãnos: pro vt se tpa offerebãt. nũq; tamẽ aut legẽ aut ab alie-/nigenis suspẽdia pertulit. preterq; a cathelanis. Huic Lazarus quẽ dñs a mortuis suscitauit prim⁹ ab apo-/stolis destinat⁹ fuit episcopus. Cui⁹ quidẽ reliquie nũcusq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq; et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo-/ruere viri. Saluianus ⁊ Muse⁹ presbiteri in diuinis nõ mediocriter instructi atq;. Gennadius simuliter pre-/sbiter greca latinaq; lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librũ edidit: ⁊ cor-/uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philozophus egregi⁹ pittaci philozophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apd grecos de natura ⁊ de diis scripsit. primusq; teste Ciceroe libro. s. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbatur. Hic etiã Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philozophi preceptor. Et Taleti philozopho liras plurimas scripsit. Et ab eode mlitas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philozophus natõne sam⁹. Et ipe tẽpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo exime pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimũ doctus fuisset cui⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnẽ pfecit: atq; pondera et mensuras inueniens etiã grecis primũ contulit. In primis namq; circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominu de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi pepererisset equalẽ se tamen sapientez appellari erubuit: sed se phm id est amatorẽ sapientie dixit. Italis legem dedit: cũ apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutũ fuit ne scolas eius intrans de philozophicis ante quĩquennium disputaret. Eius libri ab Athenensibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnaz hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab ania luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cũctis reb⁹ intẽperatia.

Sapho poetissa

Sapho Lrexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum primum inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit babuitq; discipulas Anagoram Adlesiam Longillam Colophoniam ⁊c. quas etiaz lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autẽ hec modulos lyricos Epygrãmata: elegiam. iambos ⁊ monades: fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel ꝓpheta

Ezechiel ꝓpheta et sacerdos dñi vir sanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. ꝓphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum ꝓphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorũ Ban ⁊ Had quibus predixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel ꝓpheta

Daniel desideriozum vir et ꝓpheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosoz chaldeorum rege in babilone cuz Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postq; paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visione soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cũ litteras in pariete exposuisset terminũ ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babilonioz rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsioze honoze habitus. Scripsit autem librum ꝓphetie in decem visiones diuisuz quas se vidisse refert. Tres sb Nabuchodonosoz. Trescq; sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tãdem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone bononia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appēninum primaria et postea bororum caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūq; eius fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani trīumilium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autez dicit octauianum bononiensibus q̄ in anthoniorum cliētela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurādi cum tota ytalia pro partibus suis. Idēq; neronem imperatorem oratsse latine pro bononiēsibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimum supra octingentesimus Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator ludouicum filium romam cuz copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis damnisq; affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui iaz preterierat exercitu vltionis moduz excessit. Qz post agri vastationem factamq; in insontibus p vicos villasq; repertis cedem. obsessam vrbem captamq; reddidit immunitam. Deinde anno domini. ccc lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationez prohiberet tribusq; annis bello contenderit. q̄ sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundataz muro quē nūc habet ac diu postea opibus amplificataz cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia quecq; ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimuz omnium disciplinarum gymnasium a temporibus thedosij vsq; ad nostra tempora summa cū gloria in ea et pmāsit ac florzuit. Est enim mater musarum appellata. q̄ ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumq; litteraz discipline tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaq; coplurimi emersere. Sed q̄ maxīe prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q̄ monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Nabuchodonosor

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obedi
uit Assaradon similiter nec rex medorū. Et ob
hoc regnum Assyriorum defecit regesq; Babilonie ce
perunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Iudus scacorū reperitur ab Xerse philizopho
pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui sa
pientes et magistros suos occidere consueue-
rat: quo solatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōz.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victoriosissi
mus fuit. eo q̄ esset virga furoris dñi: vt pu-
niret pctā pplōz. obtinuit regnū assyriōz qđ
destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̄ po-
stea cū feris habitās septē mēsib⁹. p̄ce Danielis ī pristinā nabuchodonosor for-
mā septē ānis penitēs ē restitut⁹. Cui res geste magni cognomē dedere. mlta cū
finitimas bella cōfecit: et q̄z maxie cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et syri-
am duriss̄imo sibi subiugauit iugo. Joachim interfecit. z successorē cū vasis dñi ī
babilonē trāstulit. z Sedechiā patruū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset an
nis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor
regni successore.

Xerses phus

Bizantiū vrbs tracie maritima a grecis sic nolata. Lacedemonijs cōdidere eā
primo. qb⁹ appollinē consulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerēt mādasse oraculm memo
rie: pditū est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appella-
uit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigassent: situq; vbi postea bi
zantiū edificatū est cōsperissent. Omissa tā locupleta ripa tenuiorē regionē ī asia
elegissent: vt Strabo refert. Ut aūt Justin⁹ z Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno
ān aduētū xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonēs agri loco quidē optimo z
munitissimo a pausama spartanoz rege pri⁹ cōditiōis sue initiū habuit. Et cū p-
ua admodū eēt: Postea a Cōstātino magno impatore q̄ eā adauxit z exornauit
Constātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describent laude digna.

Bisantium

CONstituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis reguauit in hierusalem: Fecitq; malum coram domino. Erat em superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurādū regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoie poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factus est oim monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cōterminia longe plana sed fontiū cp maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus t vltimus rex medorū. 38. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Jerosolima nobilissima t vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babilonio rum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus ei⁹ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde pfect⁹ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaz hierosolimam rursus mittit. Ibiq; decē t octo mensib⁹ statione firmata iudei se t vrbez caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros t turres euerterūt. templa incenderūt. eiusq; vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo pmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege psarum t medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que em passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oim tyranno facta est euersio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuz domini: sed iouis olimpi cognominare t ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuz hierosolima: t tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompei⁹ eam cepit: obseruato ieunij die: duz ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa t admotis scalis. iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Sabinius Scaur⁹ Varus vrbibus iudee t precipue hierosolime insultauere: t herodes magnus t sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno scdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis menibus: fossas etiā impleri iussit. Urbē aūt illā quā vicissevictores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fames miserorz funesta necessitas: Que si exordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cōmunia sibi cū ceteris referentē. Uenies denicz Tit⁹ romā cū patre suo Uespasiano triumphū celeberrimus egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho ꝓductū postea laqueo ꝑ totā ciuitatē traxerunt multis confossus vulnerib⁹ interfecerūt. Uespasian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeorz pretiosiora instrumēta videlicet tabulas legis penetralīū vela. ⁊ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqz ad adriani principis tpa latronū sicariorūqz facta est receptaculū. Et ꝑ quinquagīta annos: deinde ciuitatis māsere reliquie. Quā postea Adrianus impator menib⁹ ⁊ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad paulinū scribit ab adriani tpibus vsqz ad impium Constātini ꝑ annos circiter. clxxx. In loco resurrectiōis simulacrū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilib⁹ posita colebat. Estimātib⁹ pſecutōis auctorib⁹ qȳ tollerēt nobis fidē resurrectiōis ⁊ crucis: si loca sancta ꝑ ydola polluissent. Maiores deīn nostri glorioſissimā ciuitatē diu possessaz. tandē amiserūt. Karolus em̄ magn⁹ multo sudore primo vrbē illaz vendicauit deinde ꝓditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaz Conradus cesar: Ludouicusqz rex francorz nō dubitarūt coactis exercitib⁹ in asiam ꝓficisci. At cū nīi principes postea desidie sese dederūt neqz hierosolima nec Antiochia in potestate nīa remāsere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nīe salutis defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo domin⁹ toties p̄dicauit: Bethleē in qua nat⁹ est. Cal uariam in qua crucifix⁹ Ipsius crucis possidēt inimici. Sepulcruz dn̄i glorioſum in quo ꝓpter nos obdormiuit in dn̄o: saraceni in ptāte habēt. Et nisi velint xp̄iani inuisere nō possunt. En ipam dei viuētis ciuitatem officinasqz nīe redēptiōis: quā de⁹ nī miraclis illustrauit ⁊ ꝓprio sanguīe dedicauit: In q̄ p̄mie resurrectionis flores apparuerī: Machometi satellites ꝓculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate gentī impio paret.

DESTRVCCIO ꝺ IHEROSOLIME

QUinta seculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq; vsq; ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. q̃uis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secũdũ Darij annus terminabunt. Josephꝰ et diuus Hieronimus a. 13. Josie regis vsq; ad tercium Cyri regis annus. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsq; ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiõis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q̃. s. facta est anno ab exordio mõi. 4610. A diluuio aũt. 2569. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudq; lydos alyactez et apud egiptios vaphrez et apõ Caldeos nabuchodonosor pmus.

CAptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalẽ hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalez peruenirez.

Linea põtificuz Jhesus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla heleſpõtiã

OPoſt reditum populi iſrael de babilone iſti duo prefuerunt ſcilicet ihſeus ſummus pontifex tanq̃ regẽs. et Zorobabel tanq̃ dux q̃ modus vſq̃ ad Herodem ſeruatus eſt. Vt videlicet ſummi ſacerdotes tenerent primatum. ducesvero eſſent ſubſtituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non aufferetur ſceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuz innumera multitudine iudeorum venerunt in hieruſalem ad reponẽdum templum congregantes vniuerſam prouinciaz conſtruxerunt altare in loco quo prius edificatũ fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autez renouare templum ſed paulo poſt defunctus eſt.

ISte Salatiel (anno mũdi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit poſt tranſmigrationem babilonis. vt euangeliſta Matheus dicit.

ISte Joachim ſacerdos fuit filius Jeſu pontificis magni. qui ſcõm Joſephum nominatus eſt Joſedech. Sub quo zorobabel prophetantibus et adiuuãtibus Aggeo et Zacharia templuz et ciuitatem repoſuit. Edificato autem templo paſca cũ innumerabilibus holocauſtis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

IPſe Zorobabel (anno mũdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. ſed longe poſt apud iudeos maximo in precio habitus eſt. a Cyro rege princeps populi deſignatus. primum ex caldea iudeos ad propriã ꝓuinciam reducere cepit. z templum reedificare concedente Cyro incepit.

OE illo Abiud (anno mũdi. 4709.) et ſequentibus vſq̃ ad Joſeph nihil habetur in ſcripturis. niſi quod a Matheo numerantur: et ideo nec tẽpus eorum debite ſciri poteſt. Niſi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui ſadoch zc̃. vt Matheꝰ in principio euangelij teſtatus eſt.

AGgeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum ſue prophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi z tẽpli edificationem conſcribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et ſacerdotalem obſeruationem comprehendit. Completo denicq templo ſtatim obiit. Et iuxta ſacerdotum ſepulchra ſepultus eſt.

MAlachias propheta hoc tempore clarus habetur ſic dictus id eſt angelus propter optimã vitam. Aiunt q̃ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

HElleſpontina in agro troyano nata vetula z antiqua veſte rurali induta ligata velo antiquo capite ſub gula circunuoluto vſq̃ ad ſcapulas quaſi deſpecto habitu ita dicit. De excelſo celorum habitaculo proſpexit humiles ſuos. et naſcetur in diebus nouiſſimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea Chriſti

Salatiel

Zorobabel

Abiud

Linea reguz Babilonie

Nabuchodonosoz

Eulmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthasar

ISte Nabuchodonosoz filius Nabuchodonosoz magni fuit tercius caldeozum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnuz succedens regnauit annis. 10. Vir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multacz magnalia peregit.

ISte Eulmerodach frater Nabuchodonosoz p̄cedentis quartus caldeozum rex magni Nabuchodonosoz regis filꝰ. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

SErtius tullius sextus romanozum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis. 54. c̄ꝰ matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacla vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxoz Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamcz auge re fossisqz ac muro circumdedit: tandez a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

TArquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanoruz rex factus regnauit annis. 55. Hic regnum auitū qđ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄z expectare: qui suscepto regno mox p̄mores ciuitatꝭ quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sozoris sue filio interfici iussit. et pleracz per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quoruz cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona decus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eiñ regno expulsus a porsenna interfectus est.

BAlthasar eulmerodach regis filiꝰ caldeoz rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ppheta quartā visionē vidit. Is demū captꝰ est: ⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ fundituꝰ euersa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiuz Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

BAbilon illa magna capitē ⁊ auferē eiꝰ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxia ciuitas totiꝰ orbis ꝺr: ⁊ cy eā hūano ope extrui vel hūanis viribꝰ destrui potuisse pene īcredibile videbaꝫ. Que destructio facta ē p Darium ⁊ Cyrū p̄mos reges mōrchie persarum.

Babilon

Linea reguz Romanozum

Seruius Tullius

Tarquinus

Linea pontificu

Elizaphat

Joiade vel Judas

Jobānes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Jerarchia Templi Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

Orta hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et saxea grando scili cet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scōm Bedaz de qb⁹ inter doctores est grādis altercatō.

Templo domini in modū castri sexto regno dari anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu solēni laudauerūt deū.

Templuz Balomonis perficitur anno .vii. darii regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorū summus pōtifex successit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutō nem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq; amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Judas quartus summus sacerdos tpe Dardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierū phurym. Constat em hūc multe doctrine ⁊ sanctitatis fuisse virū: multis tamē seditionibus agitatum.

Johānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebaf iesus qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiarita te vagosi prefecti trans flumē. Cū autē sup hoc altri caretur cū iesu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagosus omnia ornamēta templi su stulit.

Azor Anno mūdi. 4809.

Oēisto Sadoch (Anno mūdi. 4859.) etiā nihil habef nisi q̄ ponif Matthei primo cū ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo pphetauit i egipto. Cū eq; peccata popoli increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cuz quosdam redargueret exacerbati ipm equis distra xerunt per crepidines saxorum atq; excerebrauerūt. Et in sepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias

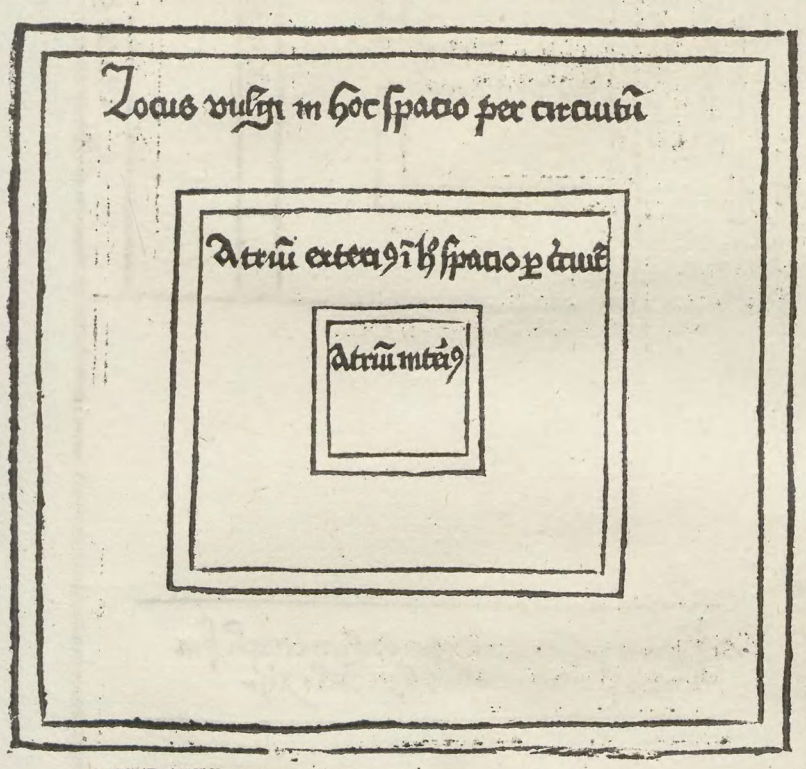
Zacharias et Aggeus anno secdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et solicitabant Zorobabel vt loquaretur super hoc regi. et annuit rex: et accensus est cor populi vt edificarent templū. Tandez post multa bona opera cōpleto templo. Et ipe obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudicissima formaq; ⁊ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarq̄nio igit expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

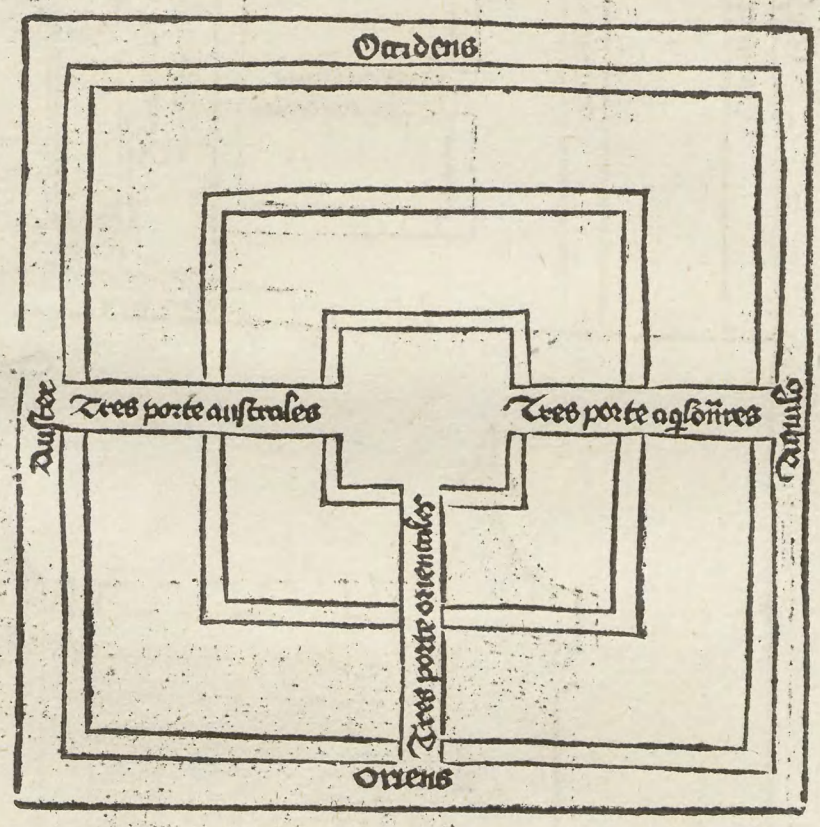
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuin⁹ pphet̃a Ezechiel in vicesimo quinto anno trãsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimus tercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cũ man⁹ dñi facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrã isrl sup montẽ excelsum. Vbi ostẽdit ei edificationẽ ciuitatis ⁊ templi. Et cũ hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cũ templo edificata sibi in spiritu ostẽsa. Quã-obrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quãq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Victor tamẽ de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aũt. Et in iam prescripta reedificatiõe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponãt: moderniores tamẽ hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurũ exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

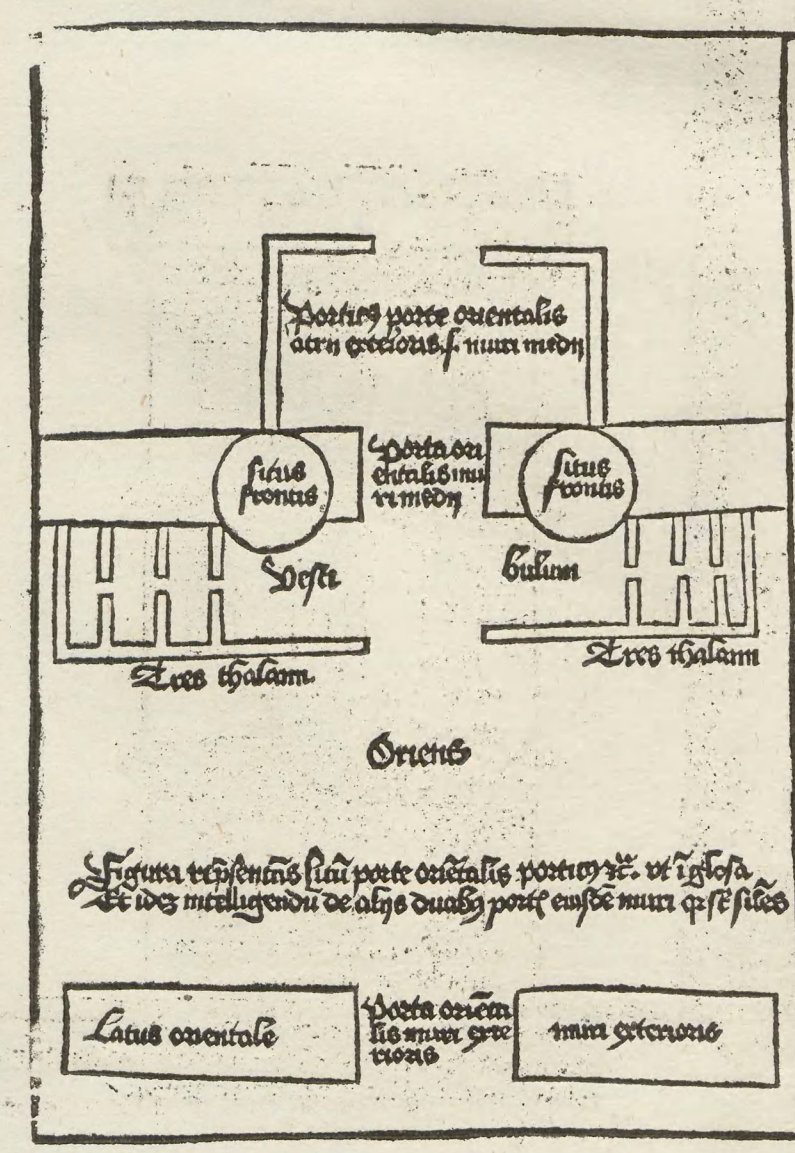
Prima figura edificij templi ostẽsa ezechieli sup mõtem

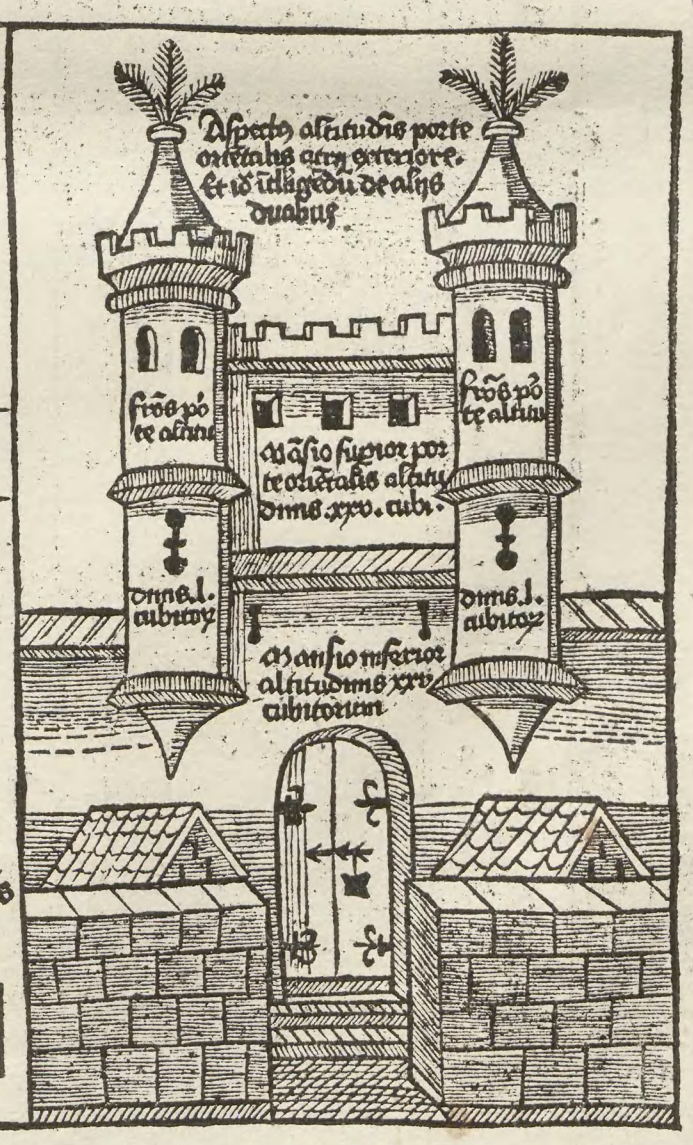

Secũda figura ad facilius capiendũ

Sequentes due figure ornatũ porte repzsentãt

Quinta etas mundi

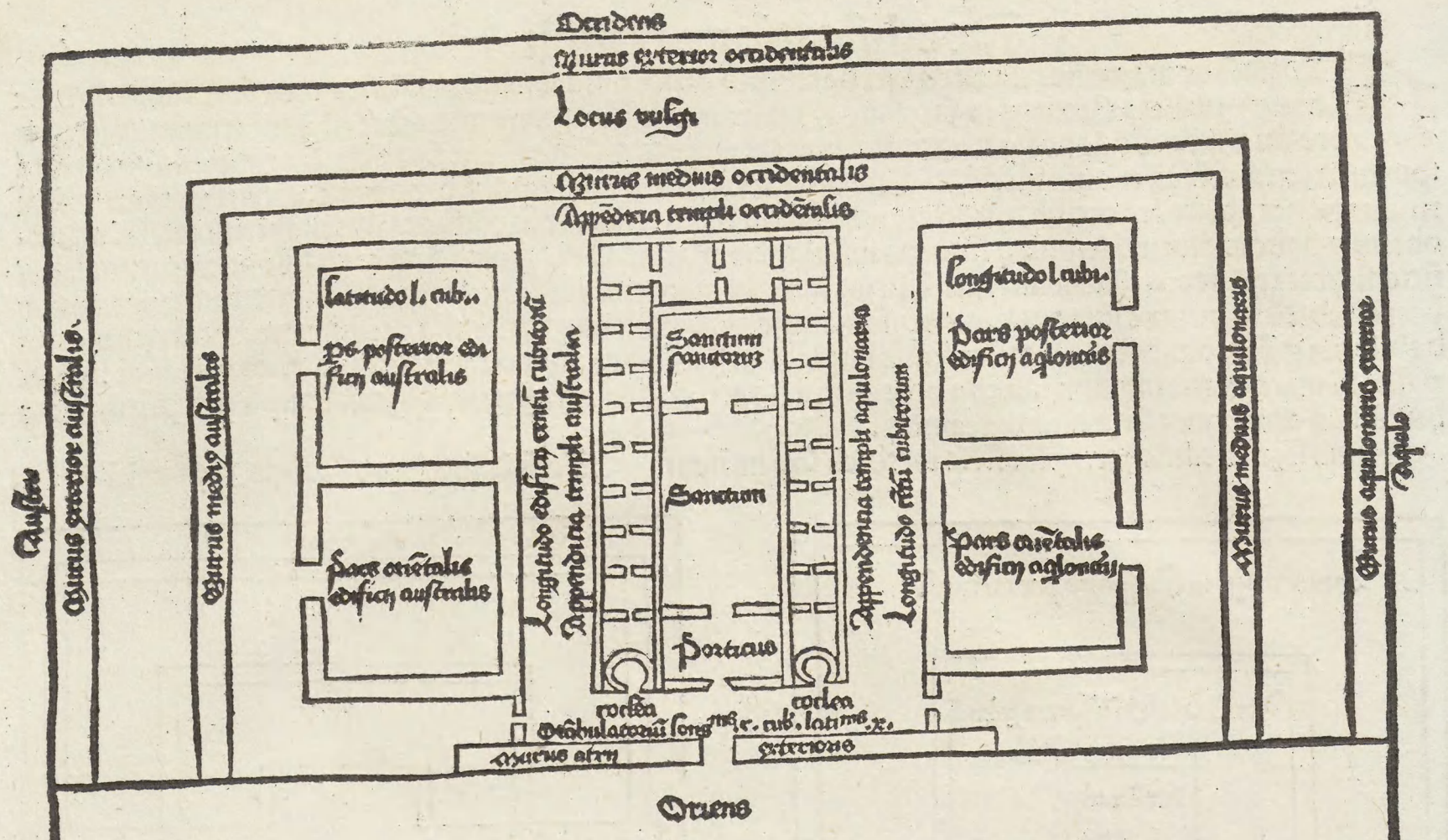
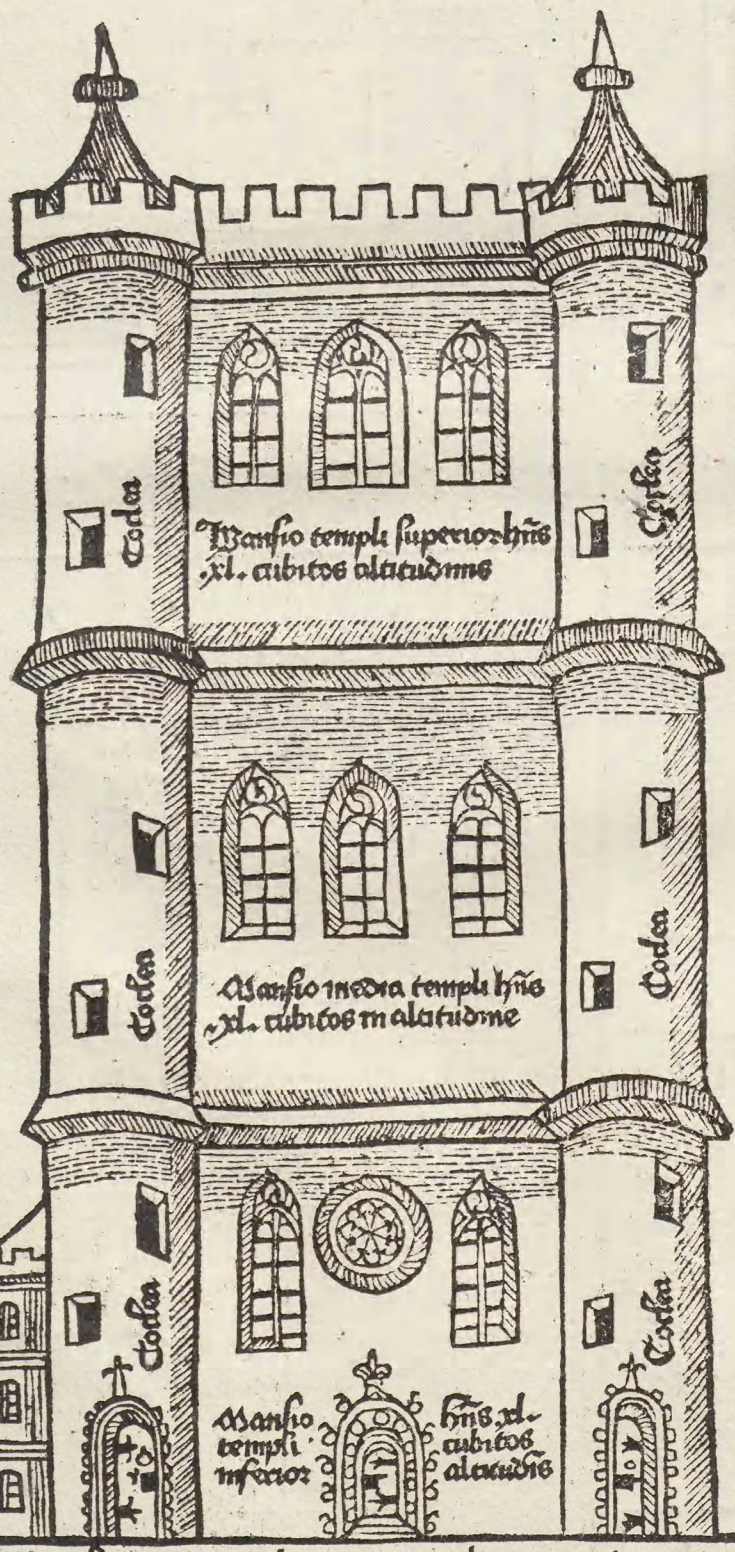

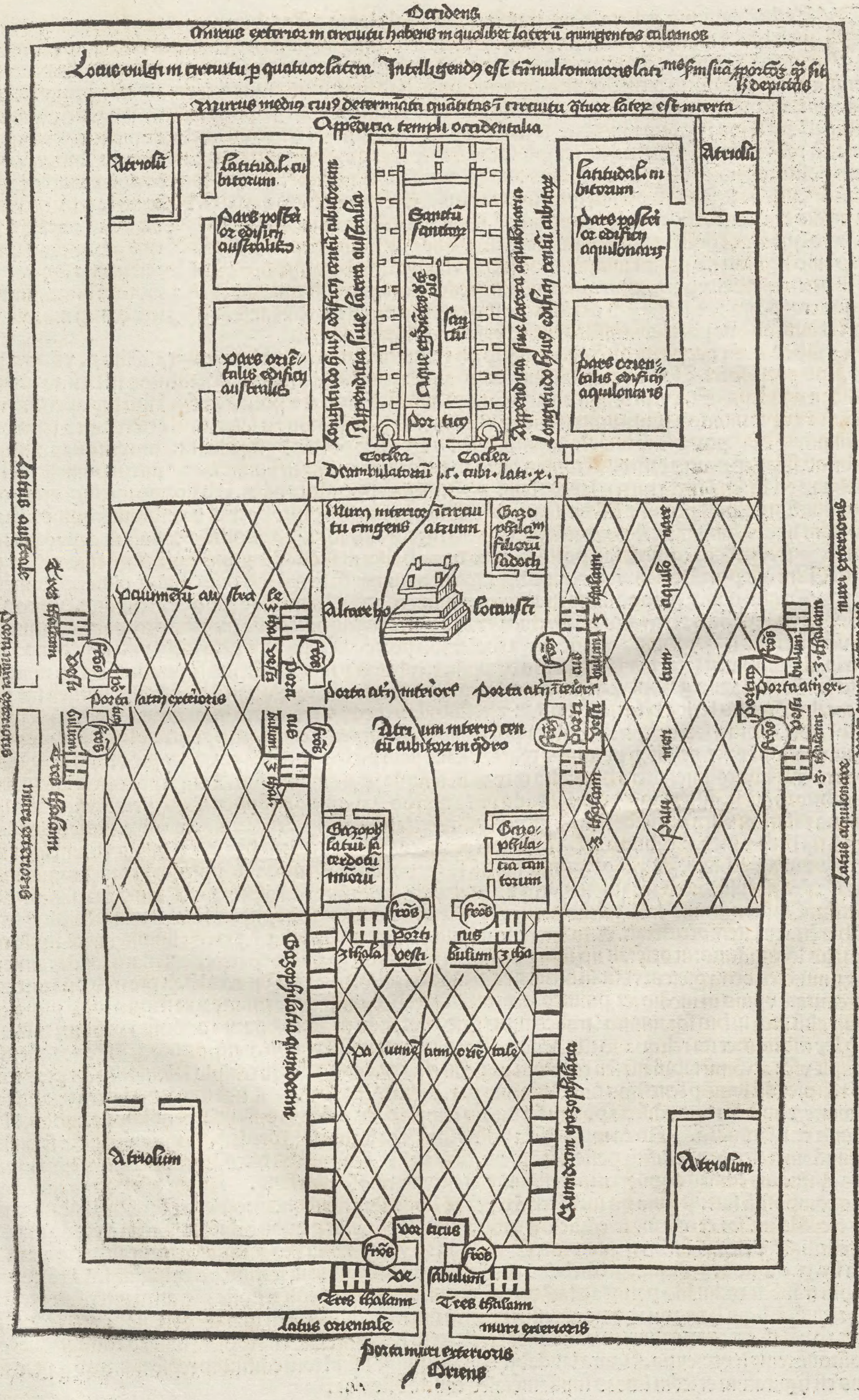
Figura posterioris ptis edificij templi sm mensuras fundamentales Ezechielis. xlj.

Mansio templi superioris hūs xl. cubitos altitudinis
Mansio media templi hūs xl. cubitos in altitudine
Mansio templi inferioris hūs xl. cubitos altitudīs
Coclea
Coclea
Coclea

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissus est incepit z ipe cū mardocheo trāsmigraut. Postea sedechias annis. xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓphetīcā vidit Templū aūt vt in figuris cerni potest: mītas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri ei⁹ erāt ꝓpugnacla ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis q̄z aquilonari. Angel⁹ aūt stans in porta muri exteriozis locut⁹ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiozes erāt quam in ceteris reb⁹ ꝯmunib⁹. Totū igit templi edificiū in spacio quadrato sitū erat. Cui⁹ vnū lat⁹ directe ad ozientem positū: oppositū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex mur⁹: Exteriozem. medi⁹. interiozem: Spaciū ꝓtentū inter mediū et interiozē dicebat atriū exteri⁹. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriozē: loc⁹ vulgi appellabat. Gentiles em̄ ad orandū ob deuotionē templū accessert. Totum vero quadratū ptim in summitate mōtis in plano erat: ptim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoz intelligētiā posita est prima figura.

In oziētali deinde parte muri exteriozis in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoz latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respicientes. In latere deniq̄z muroz aq̄lonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

HAbebat aūt hec porta oziētalis gradus ob declīuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus p. vij. gradus ad portā foret. Vestibulū q̄z habuit spaciū ante apturā medij muri quīq̄z cubitoz in latū ab oziente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat z portic⁹ edificiū sitū sup apturā muri medij: z ex pte interiozi ipius muri trāsiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteri⁹. Et a terra vsq̄z ad summitatē hui⁹ portic⁹ cubiti quīquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaz altitudo lx. cubitoz sicuti in portis castroz: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatib⁹ turriū pomelli: et rami palmaz celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝑ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā z scōam) sequētes: Quaz prima situ porte portic⁹ z vestibuli frontiū z thalamoz scōm lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte portic⁹ z frontiū a pte oziētali ostentat. Portic⁹ aūt edificiū sup̄ portā in atrio duas habet māsiones supioziē z inferioziē et fenestras obliquas. Ultra aūt portā scōi muri inter mediū z tercīū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. Trigita quoq̄z gazophilatia in circuitu pauimēti. ad lat⁹ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuoz ex vna pte atrij exteriozis et quattuoz ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponūt iuxta thalamos porte oziētalis atrij interiozis vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis z cui⁹ thalamis occupāt. c. cubitos p modū inferius figuratum. Et ad maiozez distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris z australis similes sūt porte oziētali: Similis ferme descriptio portaz z vestibuloz medij z interiozis muri extat. Ostiū vero in frontib⁹ portaz diuersaz erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoz ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato z delicto. Due item pietes existētes ex vtraq̄z pte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo pietes. xij. cubitoruz ꝓminētia pilarioz vltra parietes hinc z inde. x. cubitoz: latitudo appēditioz. viij. cubitoz. paries claudēs appenditia hinc z inde. x. cubitoz et latitudo loci oratiōis similiter. x. cubitoz. Qui numeri simul tūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsec⁹ deinde sanctū sctoz ponebat qđ interi⁹ templū (vt in tabernaculo moysi interi⁹ tabernaculū) dicebat: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pond⁹ diuidebat sanctum et sctm̄sctoz. Cui⁹ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia laterib⁹ templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qđ est multo longi⁹. xxx. Et similiter in australi qđ est equalis lōgitudinis: in oziētali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. Pilarij tandez annexi fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali pte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioz in tribus locis pforatur vno sup alīū atq̄z in bis foraminib⁹ trabes figunt ad portandū tria tabulata: ita dispositā vt ꝓmus distat a terra p sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄z ascendūt iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferioz aūt māsio templi vsq̄z ad ꝓmū tabulatū seu cenaculū ponēda est. xxx. cubitoz vt in templo salomonis. vt pies templi ad recipiendū lumē p fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi scz aquilonare z australe duo edificia ponunt a muris templi p. xx. cubitos distantia: et qlibet. c. cubitoz lōgitudinis et. l. latitudis. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedēt⁹. Prima repsentat scōm lineas fundamētales toti⁹ edifitij posterioziē ptem. Scda altitudinē templi ostendit z appēditioz circa ipm. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustoruū ex ptibus compositū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebat sinus siue fundamētū: et eleuat sup terrā cubitū vnū Scda crepido minoz et restringit edificiū p cubitū vnuz et ascendit p duos cubitos. Tercia crepido maioz iterū restringit z eleuat sursuz p quattuoz. Quarta arieb vocat simili mō p. iiij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit. xi. cubitoz. Aque egrediebant de templo p modū fonticuli scaturiētis de limine scti sctoz et in p templū trāsibāt declinādo parūp ad lat⁹ dextrū. et inde ad porticū tēpli z postea ad atriū interi⁹ ab occidēte in oriente. Aliqui has aquas ante egressuz de atrio interiozi diuiserūt in quattuoz riuulos: vt p⁹ egressū de porta oziētali exteriozis muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationez et dispositōnē templi ptinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium repsentans qđ p ptes superius est figuratum et scōm lineas fundamētales cuncta ostentat.

Oriens
Atrium exterius in circuitu habens in quolibet latere quingentos cubitos
Locus vnius in circuitu p quatuor latera. Intelligendo est tñ multo maiorus latus mensuram suam proportionaliter ꝙ sit vt depictum
Murus medius cuius determinata quantitas in circuitu quatuor latera est inserta
Appendicia templi occidentalia
Atriolũ
latitudo habitatorum
pars posterior edificij australis
pars orientalis edificij australis
Longitudo huius edificij contra aquilonem
Appendicia sive latera australia
Sanctũ sanctorum
Sanctũ
Porticus
Appendicia sive latera aquilonaria
Longitudo huius edificij contra austrum
latitudo habitatorum
pars posterior edificij aquilonaris
pars orientalis edificij aquilonaris
Atriolũ
Cochlea Deambulatorij
Cochlea
.c. cubi. lati. x.
Murus mediocris terram circuitu ambiens
atrium
Gazophilatium filiorum Sadoch
Altare holocausti
Porta atrij exterioris
Porta atrij interioris
Porta atrij interioris
Atrium mediocris terre circuitu habitatorum in circuitu
Gazophilatia sacerdotum minorum
Gazophilatia
Gazophilatia ad angulos
Gazophilatium australe
Gazophilatium orientale
Gazophilatium aquilonare
Gazophilatium occidentale
Porta
Porta
Porta

VEronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quã athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustin⁹. Gallos qui vrbem romã ceperũt ⁊ pariter Mediolanũ: brixi am et bergomũ edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epi sententie inherentes: post Troye exci dium constructã asserunt. Nec tamen min⁹ cingit q̃z diuidit veronã Athesis vt custodie simul ornamẽtoq̃z ⁊ subuehẽdis reuehendisq̃z mercib⁹ et frugib⁹ magno sit vsui veronẽsibus: quandoquidẽ supra infraq̃z cir cum ager est precipue bonitatis multa gignẽs in vrbẽ conuehenda: olei vim maximam: frumẽta incolis in mercaturã supabundantiã: vinorũ varietatẽ atq̃z p̃stantiam: pomor̃ omnis generis copiam. Et lanam cete ras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane p̃stantiam greges ⁊ armenta a pa stionis ꝓprietate accipiunt. Quã prata campiq̃z ꝓspectu quoq̃z ameniss̃imi naturaliter p̃stant. Quũ tamen mons altiss̃im⁹ orbi supemineꝫ Balbus nomĩe: et eandẽ herbis suis ingenitam et multo maiorẽ virtutem prestet. q herbilogi vndiq̃z confluentes multa herbarũ radicũq̃z genera animantiuz saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam p agrũ veronensem scaturiũt aque non minus ornamento a natura q̃z vsui attribute. Hec ciuitas ita romanis principib⁹ grata extitit: vt in ea amphiteatrũ romano more nõ nullaq̃z alia cõstru cta sint edificia. Ibiq̃z deinde a Gottis longobardisq̃z regib⁹: nec nõ et ab alijs principib⁹ domus excelse: alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerũt constructa. Vinor̃ prestantia vno extollitur argumẽto. Theodatus ostrogothor̃ rex terci⁹: quũ sciret in veronẽsi agro esse vinũ sicut Cassio dorus appellat accinati odoris s̃ꝓ̃isq̃z suauissimi. illud romã nauib⁹ Athesi in sup̃ mare delapsis com portari curauit. Vrbis hui⁹ gesta sub vario fuerũt euentu. Attila em̃ Gottor̃ rex eam euertit ⁊ incẽdit. Al boinus p̃mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus im peratoꝛ berengariũ impatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligerorũ familia ⁊ ipa veronensis tyranni dem occupauit. et p. 70. annos cũ maximo splendore verone dominata est. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbib⁹ ornamẽta viros omis etatis p̃stantes attin gamus. Zenoq̃z sicut religionẽ x̃pianam ⁊ suam ipius decꝫ sanctitatẽ prim⁹ erit qui verone presul m̃ta scri psit extantia sacras vtriusq̃z testamẽti litteras declarantia. Emiliũ marcũ veronensem poetã. Eusebi⁹ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vteroꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatiss̃i mum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

CYrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice annꝰ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodū aduersus cresum lydorum regem: qui babiloniis auxilium tulerat profectꝰ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisq; ei omnibꝰ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumq; Cyrus asyam totum pene orientē in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq; eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositi in montibꝰ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidētia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias pduxit: ibidēq; eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnꝰ quidez tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpꝰ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrē sanguine suorum plenum immitti pcepit: vt quasi superbo regi dignū exhibuisset tumulum dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierūt. In cuius tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptū. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impiū pstitui.

PErsia aūt asie maioris regio ē: que a persio Acrisij argiuorum regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipius regionis caput condidit. Quā postea greci regijs concrematis vastauerūt hec ita q; regio Caramānis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et pter estum ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. pcipue ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorū rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: eiꝰ autem imperium et si aliquando pmaximū fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisq; diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Membroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignez coluerunt: et Lune mineruecq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē sequunt. Persica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

ANaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesij: Thaletis auditoz ac in eius scola successoz his temporibus (vt Eusebio placet) flozuit. Qui cum primus celestia docuisset: etiaz primus horoscopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. nethon et materialez speram construxit. Et pterea Plinius libro scdo eum peritissimum astrologuz dixit. Obijt denicq; sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit t alius Anaximāder milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

ANaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri sydera non supza terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Neemias

Mardocheus

EDras vir sanctus atq; doctissimus velut alter Moyses in pplo venerād' habit' est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot' redijt vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosq; libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudīe magna regalib' ꝓuilegijs: vt doceret pplm. Obijt in senectute veneranda sepultus ibidem.

ESte Darius fuit cōsobrin' Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex p̄mus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr' ꝓuidit. Astyagi regnuz hircaniorum et dario medorum concessit.

NEemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac devotōne p̄cipu': qui cum opus dñi explesset miraculose ignē sctm repierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu' est. ibiq; sepult' iuxta murū quē edificauit.

MArdocheus filius Cyri scōus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer' nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm t templū reedificaret Is em̄ imperiuz suscipiēs militari gloria atq; iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseniens patrem superauit. Ethiopes subegit: t multas ꝓuincias suo adiecit imperio: pleraq; tm̄ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui' cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeri' in sexto refert: q̄ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

ISte Mardocheus vir sanct' clarus habet' in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 2 95. annorum scōm computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

SMerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis p̄fecerat fratrem suum nomine et facie simillimum regem declarauit. t priorem occiderat. ꝓpter quā fraudez dari' hista spis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ipe p' triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

HOlofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur'. Fuit autem Judith vidua mulier p̄stātissimi animi et incredibilis aspectus et postq; holofernem p̄cipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuisq; preconijs celebraretur. Et cum centum et quinq; annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise i egipto.

Linea Lōsulum Romaonzum

Brutus Tarq̄nus collatinus

Valeri⁹ publicola Postum⁹

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus manlius

Valerius

Anno.cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorum consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēpo ris erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsemia rege etrustorum. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarquinii in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla cumana que fuit tempe Tarquinii prisci vestita aurea veste. librum apertum et altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculorum nascit ordo iam reddit et virgo redeūt saturnia regna. Jam noua pgenies celo dimittit alto. Tu modo nascēti puero quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs aurea mūdo. Casta fave lucina tu⁹ iā regit appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triūphatum est. et Valerius fataliter mortu⁹ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōsternati creant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manili⁹ torquatus

Iste. T. Manili⁹ Lelij manilij filius. belluz cum gallis inchoauit. percussoq̄ gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem auream de collo eius tulit suoq̄ imposuit. Ex hoc dictus est torquatus t torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Popilia vgo vestalis

Galli Senones gens natura ferox morib⁹ incondita. ob hoc ipa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium stragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt sex mēsibus barbari: et Manili⁹ nocte subeuntes clangore anseris excitat⁹ a summa rupe deiecit.

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutō

Anno post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omib⁹ obsequeret et largū als lerciū dictatorē primū t Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institut⁹ est itaq̄ dictator vt auctorita te et potētia cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime qz porsemia clusij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquinū supbum reducere conat⁹ est. qō ne fieret dictator obstitit. Verū pace cōfecta in amicitiam ppli Romani porsemia sūmis recept⁹ honorib⁹. Quinci⁹ cincinat⁹ prestantissim⁹ postea dictator cū agriculture operā daret: a senatu rogat⁹: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatē inuit⁹ suscepit. Is nedū romanos obsesos sed hostiū quoq̄ exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditioe finita redijt ad boues: victoriāq̄ q̄si securā tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq̄ fugitiui inuaserunt capitoliū t incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: qy ipse consul fuit occisus: Publicola quoq̄ roman⁹ patrici⁹ cui publi⁹ valeri⁹ ꝑpriū nomē ante fuerat. Et ipe p hoc tēp⁹ expulsis Tarq̄nijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffect⁹ de quo sup. Is cōmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipe de Tarq̄nij exercitu quindecim milia t trecētos viros interfecit qua victoria prim⁹ ex cōsulib⁹ in curru inuect⁹ triūphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla inuidia pbuit. fuit aūt magne iustitie t eq̄tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

ARacus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehẽdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contenit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. geneh. xv. Quomodo eñ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cũ astrologie nõ ignar⁹ esset. De astrologia librũ scripsit elegantissimũ dicẽte Cicerone li. primo de oratore. Cõstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq; optimis versibus. Aracum de celo stelliscq; dixiste et conscripsisse.

OS inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit ⁊ vi ui homis sepulturã interpretantib⁹ auruspicib⁹ expetebat. Rome eñ (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forũ ferme spe cu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinẽ. quã voraginẽ nullo videbaf posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorũ que foro illi imminebãt intuens. Equo maxime ornato insidẽs zelo patrie armatus se in hyatũ misit. q̃ mortuo stati hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

OSopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autẽ grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cõfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodũ de greco trãstulit in latinũ. ⁊ filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debẽt homies. Et vt vitam hominũ ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasq; loquentes p pbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligẽter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu miscenf ⁊ ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis psarum fertur fuisse pemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cũ ipius Esopi vita Rinuti⁹ quidaz erudit⁹ vir: ad Antoniũ tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

OUodecimo Artaxersis regni ãno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cõdita. L. menenio ⁊ P. sextillo capitolino cõsulibus. Romanis placuit qđ consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerenf: p quos sine puocatione omnis regeref ciuitas. leta eius mgratus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiẽs. ciuius eius res lapsa est. Quia post annũ exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularũ

ROmani cum bucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solũ ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verũetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habef. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq; magistratus crearenf. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Ueturia romana

UEturia Coriolani patricij romani mater p hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ppetuam: quia filium suũ qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat duriissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonũ. Nam relinquens obsidionem ciuitatẽ liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiũ: ne ciuitas ingratitudine argueref ex Senatusconsulto ad ppetuam rei memoriã eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templũ ⁊ ara fortune constructa sunt insup cum null⁹ vsq; in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pstaref honor sanccitũ est vt mulieribus homies semp assurgerent ⁊ in via eis cederẽt qđ nuncusq; apd nobiles seruatur. Et q̃ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisq; fibulis ⁊ armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarū

Dari⁹ histapsis

Xerses

Artaban⁹

Artaxerses

Democritus philosoph⁹

Heraclitus

DArius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim ⁊ patizetem magum ei⁹ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equ⁹ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emitteret ille persarum rex habeb. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante oēs hynnitū equ⁹ ei⁹ primo daret: quo facto: euestigio rex creat⁹ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua p̄ter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: ⁊ p̄ edificatione templi viginti argenti talēta p̄ singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Cerū anteq̄ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

XErses darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis p̄ne colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissim⁹ crudelitat⁹ ⁊ feuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiref: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanor⁹ ducis solercia duob⁹ acceptis vulneribus fugiēs: qui p̄⁹ mare naub⁹ strauerat: in piscatoria scapha vix trepid⁹ aufugit. Et nō multa post ab Artabano ei⁹ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

ARtabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui p̄ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomie Darius ⁊ Artaxerses: Juniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū p̄rium obtruncasse patrē. Vagabusus aūt huius sceleris consci⁹: Artaxerse filio rem postea p̄didit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artaban⁹ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam q̄ deceret: iubens secuz cōmutare. Quo nudato euestigio cū septez filijs eū transfodi iussit: atq̄ ita Artaxerses egregi⁹ iuuenis cedē patris: necemq̄ fratris ⁊ seip̄m ab insidijs vindicauit.

ARtaxerses septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrim⁹ fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et p̄terea longimanus dict⁹ est. Qui tributa persis p̄mus instituit. eo q̄ maximā impensaz auri atq̄ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentuz Et cum pacis auctor ⁊ conseruator haberef: Idcirco ab omnib⁹ amari promeruit. Esdras quoq̄ sacerdos et dei p̄pheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̄ eius ⁊ Darij pincerna fuit.

DEmocritus abderites philosophus p̄ hoc tp̄s florzuit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam p̄ciperet in persidem ⁊ ad mare prexit: postq̄ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̄ se trā stulit: vbi a nullo cognitus ip̄e Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ⁊ innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius dicens eum pauptate studiorum libertate letari: q̄ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ⁊ nature secreta subtili⁹ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse cunbus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̄ luxum in alieno: parcitas em̄ necessitatis remedium est.

HEraclitus philosophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cui⁹ libri adeo obscuri fuere vt a philosophis vix intelligerētur. vnde et p̄pter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuz in vltimo vite a discipulis quereref: vt notabile quid in medium p̄ferret. Nihil respondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Aristides

Anaxagoras

Empedocles

Sapho poetissa

Zeusis heracleotes et parrasius pictores

THemistocles athenīēsis pb̄us: ⁊ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab athenīēsib⁹: Cū adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cū a disciplinis pcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōib⁹ sese dedit. Glorieq; cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

ARistidem pb̄um athenīensem virum vtiq; disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

ANaxagoras pb̄us etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: ⁊ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perisset. Cuidā dicēti. Mōne tibi patrie cura ylla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atq; ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego em̄ ex me natus sciebā esse mortalem. Cunq; annis. 72. vixisset ab athenīēsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

EMpedocles pb̄us Athenīēsis his tempibus laudat⁹: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Q̄ cum hospotē eius iuuenis quidā furibund⁹ inuaderet eo q̄ patrem ei⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate sc̄z affluentie mobilis contempt⁹: future felicitat⁹ appetitus: ⁊ mentis illustratio. Quor̄ primo nihil honestius: sc̄do nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitq; deus Deus est spera cuius centrum est vbiq; ⁊ circūferentia nusq; . Arbitratus denicq; animas immortales se incendijs dedit .

SApho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā tempestate inclita fuit: honestis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplioris feruore animi ingenijq; suasa viuacitate conscenso studio vigili p̄ abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsq; in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos exp̄omere non dubitauit. Et p̄terea illi erecta fuit statua enea ⁊ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Ei⁹ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt .

ZEusis heracleotes maximus pictor ⁊ ip̄e etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriam perduxit . Opesq; tantas acquisiuit vt institueret donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno p̄mutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: p̄cessit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄z puerum Nam et si hunc consūmassez aues ipse timuissent. Idem etiam scōm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoq; hac etate summus pictor cum predicto Zeusidē in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ip̄e lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem repr̄esentantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atq; errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ip̄e aues fefellisset .

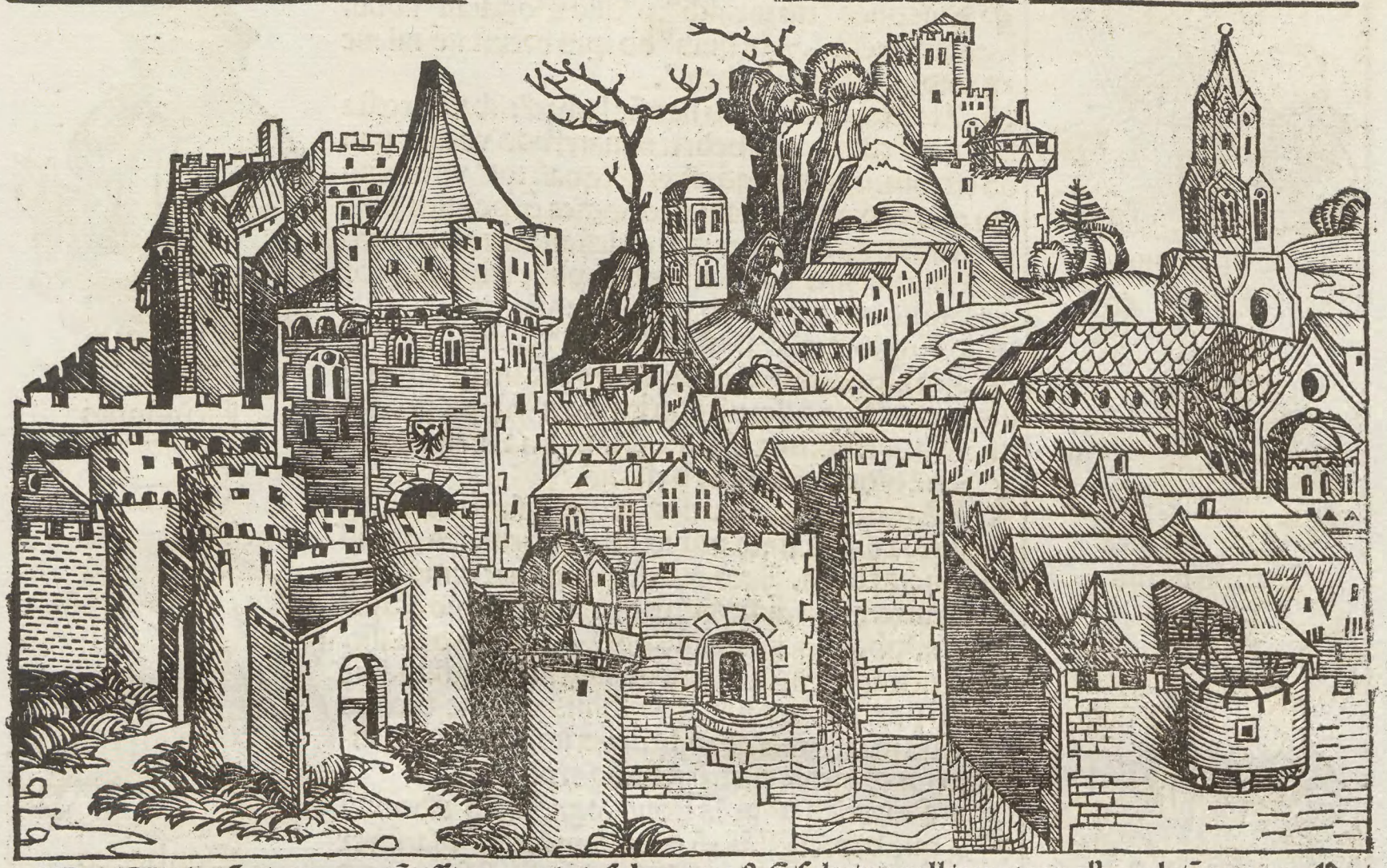
Tholosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Tholoso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio aliisq; edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condi/ te finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. eiq; iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cōcessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidē Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan⁹ archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litterarus gym/ nasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini ⁊ aliquorum apostolorum reliquie summo venerā tur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p oēs gra dus precipitatus capite collisso excussoq; cerebro et oīi corpe dilaniato dignā ibi xpo exalauit animā.

Turo quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a tur/ no eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab hedius diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quip/ pe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Quit ⁊ pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hecipa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem epi scopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomīe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tholosa

Mediolanum

MEdiolanū ciuitas potētissima apud insubres totī Cisalpine gallie metropol' t vrbiū ceteraz Mater Originē habuit: quā Liuī patauinī t Trogī pompeyī narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam ascēderāt populiqz loca incolētes in quibī est edificata Insubres appellabāt impante assuero persarū rege a gallis senonēsibī nō cōdita vt multi astruere: sed aucta t instaurata fuit. Eā tp̄ Josue hebreoz iudicis tpe aliq̄ p̄mo conditā fuisse dicūt. Et tpibus troyanoz clarissimā fuisse. Cū Sicambri germanie ppli a sicambria p̄amī sorore dicti tpe Sampsonis occupatī germanie p̄uinciis Mediolanū versus hostili animo aciez dirigētes Julīū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa pcussere vt vnī populī t vnū efficerēt regnū: fuit tamē vsqz ad Brennū ducē haud ciuitas magī. Eiī aduentū mirū immoduz aucta t instaurata. Cū antea Subria t Mesopia tc. dicta fuerit. Mediolanū qđ miltoz animū circūdata appellata ē. Scribit Liuī exercitū romanū tūc p̄mū vltra paduz fuisse ductū: t gallos insubres aliquot p̄liis supatos in deditiōz tūc p̄imū venisse qđ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuisse videt. Claudius marcellī cęinde boios t insubres gallos subegit t triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēī p annos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomiata: adeo floręs fuit. vt illā p̄ncipes romani (quo ad poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanī Adrianī maximianī philippī tc. Emporiū certe totī longobardie fuit: t agrū vniuersuz in oī bonitate feracissimū habet. Eam herculeī maximianī menibī ornauit: murū scōm adiecit t vrbē ampliauit. Et ex suo noie herculeā appellauit: in honorē herculis phanum struxit: qđ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitate primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantibī. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Instauratazq parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxis molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit̄ p annos seragita t trecētos floruit: quousqz Friderici barbarussо impator eā solo equit. Deinde Mediolanēses a parmēsibī t placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt animoz ardore: vt intra triennū. ditioz. potētioz frequētioręqz solito facta videreī. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū eiī phisico nāli situ suo ab incēdijs caumatū t frigoz rigoribī eqliter abesse Alexāder q̄ntī noie summī pontifex scribit t p̄pterea locum totī orbis tempatissimū aeremqz serenissimū t aquarū in puteis t fontibī salubritatē obtinere. Quā tamē lacī pulcherrimi decē t septē: t seragita q̄tuoz flumia terre supficiē irrigātia in illī agro repiant. Porro ciuitas hec quātū temploz magnitudie: regaliū domoz amplitudie: clarissimoz ediū nobilitate: t vicoz pbitate: necnō t oīm artiū bonitate floruerit nr̄aqz etate floreat: tū potētissimoz dn̄oz ducali maiestati obsequētiū: tū vtriusqz sexī cōtuberniū religiosoz inhabitantiū. Ac caterua huī vrbis equestris ordinis virorū ac doctoz necnō t armoz t pannoz t oīmfariā vestimētoz fabrica t mercatura declarant. Dicit p̄scriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū p̄mū fuisse mediolanēī eccie epm. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosiī doctor eccie celeberrimī. A q̄ sctūs Aureliī augustinī doctor t ipe excellētissimī in ipo Mediolano ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea t hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄z plurimis exornarūt.

Monarchia regū persarū

Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

XErses ei⁹ nomis scōus: Octau⁹ psarum rex regnauit duob⁹ tm mensib⁹: p⁹ quē Sogdian⁹ nonus regnauit mēsib⁹. 7. de quib⁹ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habem⁹.

ILle iesus filiu⁹ syrach natiōe hebre⁹: librū q̄ eccliasticus dicit edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qđ est totū. 7 rethon qđ est virt⁹: quasi tot⁹ virtuosus In quo de oi virtute tam theologica q̄z politica pulcherrime tractat. Quez ideo ecclesiasticū noiauit: Eo q̄ de morib⁹ tot⁹ ecclesiastice discipline religioseq̄z cōuersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

HErodot⁹ grec⁹ hystoric⁹ omib⁹ grecis pferend⁹ ea tēpestate hystoriaz libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legisset plrimū honorat⁹ est qui vt Quintilian⁹ ait. Dulcis 7 cādid⁹. Plini⁹ li. 12. nālis hystorie dicit eū scripsisse hystoriā.

DArius cognomēto not⁹ decim⁹ psarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝓtra Atheniēses grauissima mouit bella. Ideo quersi in fugā nec deinceps pfis occurrere sunt ausi: Et⁹ regni anno decimo egipt⁹ ab eo discessit.

SOphocles atheniēsis poeta tragic⁹. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus tragediā in certamie ad iudiciū peritoz miserat: 7 intellexerat q̄ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerses ei⁹ nois scōus cognomēto Memnō quē hebrei Assuerū noiant vndecim⁹ psarū rex regnauit ānis. 40. Darij fili⁹ potētissim⁹ sup oms q̄ an eum fuerūt. Cui⁹ regnū ab india vsq̄z Ethiopiā super. cxxvij. puincias fuit. Tercio regni sui āno grāde cōuiuiū pparauit 7 subiectos magnifice pauit in tabernaculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz abiecit. Et honorē hester pbuit: 7 in locuz ei⁹ p regi

ARtaxerses terci⁹ qui 7 och⁹ Assuerna habuit. Ari ex Hester fili⁹ duodecim⁹ psaruz rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atq̄z imanis vt suis facinoribus eternā sibi apd psas cōparet memoriā. Hic Mecrtanabo egipti rege i ethiopiā pulso ad suū reuocauit regnū. Hic suoz cōtra ire deuerit⁹ 7 cognatoz cedes: principūq̄z strages: totā impleuit regiaz: nullo sanguis aut sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non euasit vltionē. Quia a suis obtruncat⁹ fuit.

ARsan⁹ ochi regis fili⁹. 13. psarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quib⁹ herodot⁹ memit: de eo aūt nil memorie dignū habet. Jadus vero sext⁹ iudeoz pontifex hoc tpo āno in de mortui iohānis pōtifi|pris pōtificatu succedēs. sedit annis. 50. vir certe bonus. 7 pacis amator.

DArmenides pb⁹ atheniēsis cōsortia hoim fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

DAri⁹ Arsami p̄dicti regis fili⁹ vltim⁹ psarum rex 7 ipe primo anno regni Alexandri psarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissim⁹ essz: ne regie maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandez ab eo vict⁹ 7 superat⁹: 7 a cognatis turpiter occisus. vitā pariter cū psaz reg̃ finiuit.

DElissus pb⁹ ex Samo insula origine ducēs. Parmenidis auditor: quez Aristoteles psepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

BRenus Senonēsiū gallorū dux. Adonuchri anglorz regis filius. 13. assueri psarū regis anno cū exercitu trecētoz miliū Gallorum relicto ꝑprio solo ytaliam venit. Et expulsis veterib⁹ tuscis: eorūq̄z vrbib⁹ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iustino testib⁹) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Hippocrates medic⁹

HIppocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutoꝝ (licet quidam scribāt asclepij) filij: et pitagore discipul⁹: oim medicoꝝ ꝓnceps: insula Choo genitus ꝑ hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij morte latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu⁹ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusq; ostenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq; motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinq;. Cui⁹ hec fuit pulcherrima sentētia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oīi apposito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozoph⁹

ZEno philozophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitq; napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atq; infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Uescebatur libēter ficub⁹ recētibus ⁊ ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitq; vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quoꝝ sentētia fuit. Id summū bonum qđ honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud athenienses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntq; ipm aurea corona ⁊ imagine erea: hocip̄m ⁊ fui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor: cui ⁊ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phūs

SOcrates athenienſis philozoph⁹ clarissim⁹ ex pago alopecēſi filius sophroniſci marmorarij: ⁊ phanerete obstetricis filius. Fuitq; vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterq; Platonis ⁊ ꝑmus ethice inuentor his tempibus floruit: philozophiam em̄ vt Citero scribit euocauit e celo ⁊ in vrbib⁹ collocauit: domosq; introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebusq; bonis ⁊ malis q̄rere. Quā obre vt scribit Solin⁹ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitq; orator ꝑmptus ⁊ acer: et ꝑmus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq; ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit ⁊ licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronim⁹ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qđ nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: aliisq; virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic⁹ hominis est sapiētia eius Inimicus vero homis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec ꝑciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotius et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus qꝫ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos esse deos: quos athenienses colebant. Tandē veneni poculo defunct⁹ est Post mortē eius athenienses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Thucydides hystoricus

ISocrates natione grecus orator clarissim⁹: Gorgie auditor multoꝝ phoꝝ ꝑceptor eximi⁹: vt Macrobi⁹ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitid⁹ fuit ⁊ compt⁹: ⁊ palestre magis q̄z pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis ⁊ honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura ei⁹ reprehēdat. Hui⁹ orationes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxia voluptate legunt. Edidit quoq; libellū exhortatoriū in quo hec ponit sentētia. Talis fias parētib⁹: quales erga te natos fieri poptas. Seria magis verboꝝ q̄z rerum deposita. Uixit annis. 94.

THucydides grecus hystoricus ⁊ quidē grauissim⁹ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscit. Et teste quintiliano: est densus ⁊ breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quoꝝ opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

Archita tarentinus

Plato phus

Antistenes

Speusippus

Xenophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheni
ensis filius: homo verecundus ⁊ speciosus vltraq; dici possit. moratusq;
probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus ⁊ platonis emulus
Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciui
tatisq; administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē ve/
nerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse pla
tonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in pub/
licum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium phoz scripsit hystoriam.
Fuit etiaz dux strenuꝰ. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aspe
ris et difficilimis itineribus p infestissimas gentes ac barbaras incolumē in pa-
triam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Anesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filiꝰ phi
losophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis
genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyonisio necā/
dus esset per epistolaz eripuit. Multaq; composuit ex quibus banc precipuā sen
tentiam habemus. Nulla pestis capitalior est q; voluptas corporis. Cuius avi-
de libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditio-
nes. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū denicq; scelus: nullum facinus est
ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato philosophus nominatissimus p hoc tempus Eusebio referēte omni
um phoz clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictonia siue (vt alij di
cunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appol
lodorus. Mater a Solone certissimuz duxit genꝰ: Similiter aristo illiꝰ pater ad
Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem
Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortū duxit. Litteras didicit apd
dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namq; pi-
cture studuit: poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu
cognominatꝰ cum priꝰ Aristocles ex auī paterni nomine diceretur. Vicēnis au-
diuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ⁊ hermogenē. Annoz. 29. mega
ram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profectꝰ theodorū audiuit: Postea in
egiptū pfectꝰ pphetas sacerdotesq; audiuit vbi comitē habuit euripidem tragi-
cum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terq; in siciliam nauigauit
vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogatꝰ aliquādo in quo sa-
pientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō pos-
sunt: nec de pteritis recordari. Obijt denicq; plato in conuiuio discumbens anno
etatis sue. 81.

Athistenes athenien sis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem:
deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadra/
ginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquil
litatisq; illius imitator effectus. Cynicam prior sectaz inchoauit: princepsq; in ea
fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē
sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ⁊
diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra louinianū scribit. q; cū rheto/
ricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite ⁊ magistrū vobis
querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa
discere: et qd scitis est nescire.

Speusippus athenien sis phus Eurimedontis filius platonis ex sorore ne
pos: octo annos scole platonice magister fuit. Iracebat facile: ⁊ voluptā-
ti dederat manus. Epicuree enim secte manuz tedit. Unde diogenes phus eum
dure redarguit: deinde cum paralysi solueref: orauit xenocratem vt sibi in docē-
do succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescētibꝰ interijsse. fuit cor/
pore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ⁊ dyalogos. Eius li-
bros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit
hystorias. Primꝰ inuenit quo pacto ex graciliorib⁹ lignis fierēt vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plin⁹ velle videtur fuisse conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis tempibus a gallis Senonensib⁹ ei⁹ fundamēta iacta sunt. Ueruz longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginib⁹ Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trabicit. Et a Ticino flumīe Ticinū appellat vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ t aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoz t postea longobardoz libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et ꝓpterea cū mediolano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Uerū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē t nūc t olim clare illustresqz fuere. Eam ciuitatē atbila rex hunoz direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Euloz rex Orestē patriciū Augustuli nup genitorē in eo obsessum viqz captū interfecit. Ticinūqz vrbs crudeliter ab eo direpta atqz vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: p septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captāqz ferro igniqz vastarūt. Interea Agapit⁹ pontifex roman⁹ ytalieqz ꝓceres t populi berengarij t alberti filij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumqz ytalia a malis que diu fuerat ꝓpessa respirare cepit. Perthart longobardoz rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā sancte Marie ad ptucas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Linthprand⁹ lōgobardoz rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt deferri curauit. et sepulchz ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemqz rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apō bolonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguine⁹ eccias sancti Sauini papie construxerūt. Ei⁹ postea exornande vrbis ꝓ ceteris Johānes galeatius maria vicecomes prim⁹ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cui⁹ medio supbissimū monasterium ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambit⁹ est centū t viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis t pontificij ac phie et medicine scientia claros. Genuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis pcipue excelluerūt Syr⁹ ei⁹ vrbis epūs doctrina t sctitate laudatissim⁹. Enodi⁹ poeta eloquētissim⁹. Habuit et Antoniū Guaynerū medicū sua etate celeberrimū q in curis medicinalib⁹ multa cōposuit. Et cattonē saccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Apuleius

Plotinus pbus

Biogenes

Philipp⁹ rex macedonū

HErmes egiptius qui a nostris dicit Mercurius pbus: p platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq; libros multos ad cognitionem diuinarum reruz pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

APuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c. Cuius hec fuit sentētia. Nihil est deo similius q̄z vir animo perfecte bonus.

PLotinus pbus platonis quoq; discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq; locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq; illum desideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq; animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunaz illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

DYogenes magnus pbus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q̄ apprime oīes voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝑ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabaf. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cui⁹ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

PHilippus pdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiq; bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieq; ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autez bland⁹ alloquio: malens amari q̄z timeri sed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq; ꝑ imperij sui finibus tuendis procul exijsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugez pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa ꝑ quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Aristotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo diis gr̄as ago non tam ꝓ inde q̄ natus sit q̄z ꝑ eo q̄ nasci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea aristotiles disciplinādum assumpsit et ꝑ quīquēnium sub eo pbo creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoz responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Unde ⁊ currum regium ⁊ eqs cum summa auriei dedit: qui contra reges Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imperio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹ macedonum rex vltimo Arsani persarū regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis. 12. et mensib⁹. 6. viginti q̄p pe erat annorum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiriam (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti animo subegit. Et romanorum insulas obtinuit: statimq̄ cum in Aphricam transfretasset eam totā superauit. Deinde Syriaz rebellantē ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Sydonem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: interim quoq̄ multas gentes rebellantes compescuit: oriētis nōnullas seditiones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia tur atheniēses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab eo ad Persas defeciſſe. Quibus motibus occursurus tanta celeritate instructo paratoq̄ exercitu greciam oppressit: vt quem venire non senserant vidēre se vix crederent. Et athenienses sicuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiq̄ ab anaximene pho placatus immunitatez pariter ⁊ pacem eisdē Atheniēsibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq̄ intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quā ex suo nomie vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem ꝓcessisset et darius suam puericiam vilipēderet. Audita legatione matris Olipiadis que grauiter infirmabatur Macedoniaz repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asiam p Hellespontum trajceret phrigiaz supauit Macedoniam pueniens matrem conualescentē inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratē suo adiecisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius p sarus rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingēti: naues centum. lxxxij. hac tam parua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit admirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incertum est. Cum ad tam piculosuz bellum exercituz legerit non iuuenes robustos: nec p̄mo flore etatis sed veteranos plerosq̄ etiam emerite militie qui cum patre patruisq̄ militauerant elegit: vt non tam milites q̄ magros militie electos putares. Ordines quoq̄ nemo nisi sexagenari⁹ duxit: vt p̄cipia castrorum quasi senat⁹ reipublice videretur. Itaq̄ nemo in plio fugaz sed victoriam cogitauit. Contra rex psarum darius fiducia virtū nil astringere affirmās suis occulta cōsilia victorie furtiue cōuenire. In acie psarū sexcēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alexandri q̄ virtute macedonū superata terga verterunt. Post victoriam maior pars asye ad eū defecit. Deinde nūciatur Darū cū ingenti exercitu aduentare itaq̄ timēs angustias magna celeritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē peruenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuz milibus equituz in aciem ꝓcedit. Alexander cōualescēs exercitum in hostem duxit: post hec plūm ingentibus animis committit. In eo vterq̄ rex vulneratꝰ tamdiu certamen anceps fuit q̄ ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes psarum secuta est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus ceciderē pedestres. c xxx. equites. cl. in castris psarum multum auri ceterarūq̄ opum inuentum. Inter captiuos castroz mater ⁊ vxor eademq̄ sororꝛ ⁊ filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarūq̄ apparatum cōtemplatus: admiratione tantarum rerum capit et tunc bersanez captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexādro magnam pecuniam pollicet: qui non pecuniam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat quadringētis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. post hec prelium committit Macedones in ferrum cum contemptu totiēs a se victi hostis ruebant: econtra perse mori q̄z vinci p̄ optabant. Raro enim vllo plio tantum sanguinis fusum est. Darius cuz vinci suos videret voluit mori ⁊ ipe: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc plio asye imperiū rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et psipolim caput persici regni

Darius a cognatis suis captus in gratiaz victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic psarum regnum finem accepit cum regnatum fuit sb. 14 regibus annis. 254. Post hircaniam mardosq̄ subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc. milibus mulieribus. Post hec indiaz petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus est. Tandem cū in babyloniam redijsset mltis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente veluti telo confixus ingemuit: p Cassandrum antipatris filium datur venenū Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō testa contineret nec aliter ferri nisi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mortem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad postremum corpus suum in hāmontis templo condi iubet. Cum quererēt quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. sexto die p̄clusa voce exemptum digito annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiaz animi magnitudine preditus.

Linea pontificuz

Jadus

Onyas filius Jadi

ISte Jadus sext⁹ iudeoz pontifex post moz tem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 30. vir certe bon⁹ z pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qñ volebat vastare hierusalē indut⁹ pontificalib⁹ quē vidēs placat⁹ sbito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq; venerat⁹ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. z cuz coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitq; maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra darīū. Et concessit iudeis libertatē suis legib⁹ vtēdi. et q̄ septimus ann⁹ esset absq; tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis filⁱ⁹ septim⁹ hebdeoz pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pontificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaz gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honoze habuerūt. et maxis munerib⁹ ornauerīt.

Byriaz regni principium

SIria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo z egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

ISte Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio restituit. Js postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laborib⁹ vsq; ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ depugnās tandē extinct⁹ est.

Antigon⁹ Philippi regis filⁱ⁹ z alexandri frater post euz in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ꝓncipes vn⁹ habebaf. Vir certe supbissim⁹. ideo multa bella gessit. Jn quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ filⁱ⁹ fuga sibi salutem petijt.

Sarabella pfect⁹ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat generis su⁹. Et hic incipit Scisma iudeoz. qz mlti adheserīt ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti sūt Samaritani. qō scisma vsq; ad destructionē tēpli p romanos duravit.

Reges Byrie

Seleucus

Anthioch⁹ Sother

Antigonus

Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatisz victoriarū floze extincto. triste apud omnes totāq; babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat ampliſſimi regni sui successozes cōstituisset. Et isti duodecim quib⁹ regnum diuiserat cōcordare non possent. Jnfinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Jta vt Seleucus rex esset in syria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ vo in assyria regret.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vxpt⁹ Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Monarchia

Alexander magnus

Demas phūs

DEmas philozophus athenienſis ale/xandri tempe claruit. Hic dum alexā/der obtinere vellet ⁊ obſideret Athe/nas reſtitit: pſuadens athenieñ. vt non trade/rent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate ob tenta demas ei adheſit alexandro exhibēs ſe familiarē. Cerū atheniēſibus alexandro ſacri ficare volētibus: dixit. videte ne dum celū cu/ſtoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quitus curcius

QUintus Curcius phūs increpauit alexandrum eo ꝙ ſibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo ſemp id cogita alīs poſtpoſit.

IN diebus quibus Alexander natus eſt: diris prodigijs romani territi fuerſt. Nam ſol viſus eſt pugnaſſe cum luna. Saxa ſanguinē ſudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vſq ad plurimam diei partem tendi viſa eſt tunc et ſaxa de nubibus cecidere. et p ſeptem dies grando lapideis immixtis ⁊ teſtarum fragmentis terram latiſſime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem ſine omni pauore muliebri imperterrita ſuſcepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit pſecutio de iſto Philippo et regno ſuo in ſacra ſcriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit pſecutio: quia iudeis quādoq infeſti quandoq fauorabiles fuerſt reges ipi ꝙ ideo euenit. quia reges iſti pene ſemp pugnabant cuz egiptijs iſrael autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunq ſe verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo diſpſi ſunt in nationib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi ā ⁊ ſother

Ptolome⁹ philadelph⁹

ISte Ptolomeus lagi filius primus poſt alexandrum magnum egiptioꝝ rex regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Gregarij militis nomine lagi filiuſ fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāq amplum ſucceſſoribuſ ſuis reliquit ſplendorē vt ab eo ſubſequētes egiptij reges ptolomei dicti ſint.

OPtolomeus philadelphus ſcdus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cuz ptolomei lagi minimus filius eſſet pater ante mortē regno ceſſit. quoꝝ pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium ſcientiarum doctiſſimus eſſet: et ſtratonem phm preceptorem habuiſſet bibliotecam toto orbe terrarum nominatiſſimam conſtruxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a ſeruitutis vinculo reſoluit vſq ad centuz viginti milia. Et eos in hieroſolimā remiſit: et vaſa votiua Eleazaro pontifici p diuinis ſcripturis habēdis quas in eadem Biblioteca collocauit. Huic beronica mater ⁊ aſinoa vxor ex qua ſuſcepit euergetez ⁊ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

ISte Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq; defendi quicq; nisi capit oli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui invicina ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauissimeq; victi sunt. Postea tñ accepto auro mille librarū ne capitoliū obtiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita ceciderit vt ⁊ aurū qđ bis datus fuerat. ⁊ oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scđus delat⁹ est.

QUinti⁹ cincinnat⁹ inuent⁹ in rure ⁊ ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et preneſtam accepit.

TEmpe illoꝝ cōsulū grauissima pestilētia vniuersaz romā p biennuz afflixit. p qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituerūt: et sic p depellāda peste corpoꝝ accessit morb⁹ animarū.

TEmpe illoꝝ duoꝝ cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt libere venena q̄ coxerāt: quib⁹ hausti cōsumpte sunt: fuerūtq; .ccc lxx. damnate pscie facinoris.

ANno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. IJste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

ISte marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

SUb istis cōsulib⁹ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū est samniticū bellum qđ p. xlix. annos durauit cū mlta clade romanoꝝ: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

ISti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset ⁊ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

SUb Bolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis ⁊ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierūt in quo septē trib⁹ militum sunt occisi ⁊ decem ⁊ octo milia romanoꝝ ꝓstrati. Sed cum Bolobella consule deleti sunt.

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eē sibi a rege imperij partem repudiauit. Jdeo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄z sol a cursu suo auerti po test. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

ISte Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eē matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronarū cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea consulum Romanorum

Linea Christi

Eliud filius Achim

ISte antiochus ei⁹ nois scōs cognomēto Theos Antiochi p̄mi fili⁹: terci⁹ syrie rex: regnauit annis. 15. p̄mo vxorē laodiceā habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicq; pacati.

Eliud filius achym anno mūdi. 4959.

ANtioch⁹ galeric⁹ ei⁹ nois terci⁹: quart⁹ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat fili⁹ antiochi theos de p̄ma vxore laodicea: que virū suuz veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūq; galericum filiū suū p patre fecit regnare: ꝓpter qō euergetes syriā vastauit. Verū ptolome⁹ postmodū illū occidit duob⁹ filijs Seleuco ⁊ Antiocho magn̄ derelict⁹

IOseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ atq; magnanim⁹: Qui pplm iudeoz ad clarissimas rerū causas pduxerat: postq; viginti ⁊ duob⁹ annis syrie et phenicis ⁊ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoz dispensatiōe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabil⁹ virtut⁹ atz ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit aiī p̄udētiā: pater ei⁹ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine duoz dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouz: celans loza quib⁹ ligarē tur: Quod videṡ hircan⁹ quoddā virile mal⁹ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoz diuidēs loza boum fecit. p que boues ligarent̄ terrāq; seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius symonis

ISte Symon cognomēto iust⁹ onie pōtificis filius: octau⁹ hebreoz̄ summ⁹ pōtifex mortuo p̄ pontificatū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ⁊ iustū regimē p̄naq; in suas ciues clemētiā iust⁹ cognomīat⁹ fuit

ELeazar⁹ pontifex symonis iusti frater mortuo p̄ et Onia ei⁹ fratris filio adhuc paruulo ipe sacerdocij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interp̄etādū legem: q aūt dicimus. lxx. tm̄: vsus scripture obtinuit q

EQñq; paruū numerū excrescentem obticet.

ELeazar⁹ accepta epl̄a a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ⁊ doctos q̄ interptatiōz legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qō postulabat ita scripsit ex vna q̄si tribu doctissimos viros elegi legē ferentes q̄s post legis transcriptionē ad nos caute remittat. Cū ergo venissēt seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo beignissime susc̄epti. Ostensoq; regi legis rotulo i q̄ lr̄is aureis ꝓscripte leges ꝓtinebāt et singlos in singlis cellulis recluſit Qui in. 72. dieb⁹ legē de hebreo i grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustin⁹ testat) sine aliq̄ verboz aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetri⁹ ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: gras egit ⁊ remisit eos: donās vnicuiq; optimas tres stolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vn⁹ talēti ⁊ totū cōuiuatoriū.

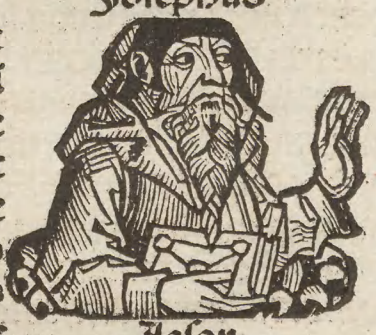
LXX. Interpretes

Joseph⁹ vo inter suos nobilis pacē reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Judee constituit.

Onias ei⁹ nois scōs symonis iusti filius. xi. hebreoz̄ pōtifex sedit ānis. 9. puul⁹ mēte: pecunijs auar⁹ zelo legis vel poti⁹ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qō tota pene iudea pturbata fuit ⁊ iudei turbabāt.

Josephus

Jason

Menelaus

Alchimus

Isti tres scz Jason. Menelaus. alchim⁹ q̄z quis fuerunt de genere sacerdotali non tm̄ ponendi sunt in linea pontificali ꝓpter ydolatriā et eoz pessima opa et quia male intrauerūt.

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentū. 20. sup. ccc. ab Alexandro magno Justino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder em magn⁹ ad Jouē ammonē pgens cōsultur⁹ ꝛ de euentu futuro rum ꝛ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝓstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto p dinocratē architectū (vt scripsit Uitruui⁹ in ꝓhemio libri pmi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solin⁹: qđ plurimi Canopicū dicūt. Aliā struxit idē alexāder in asya. Aliā in scithia sup thanaim. Alexandria igit Alexandri op⁹ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qđ Juli⁹ cesar post thessalicū diē: mortē qꝫ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure pmot⁹ p specie religionis descēdisse legitur. Et august⁹ Cesar post victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ꝛ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūqꝫ ex eo quereret An ꝛ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regez ait se vidēre velle: nō mortuos. Et⁹ sit⁹ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqꝫ latera que in longū tendēbāt circumulabat stadijs ferme. 30. hanc vniuersaz vijs distinctā ferūt: quib⁹ eq ꝛ curr⁹ cōduci possunt: sed duab⁹ latissimis que plus integro expādunt. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit aūt (vt Joseph⁹ iudeus tradidit) vndiqꝫ aut icōmeabili solitudie: aut iportuoso mari: aut flumib⁹: aut siluosis paludib⁹ Pulcherria quippe olim fuit. Nūc q̄z ciuitas optie munita est: decoris menib⁹ firmisqꝫ altis muris ꝛ turrib⁹. Int⁹ vo nō ciuitas sed pene acerui⁹ lapidū: plena ruinis ꝛ desolationib⁹ videt. Celeberrima ydolozꝫ phana habuit: necnō ꝛ xpianoꝝ templa adhuc extantia. Multas quoqꝫ habuit regias edes que ꝛ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā p libito voluntatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie colūna ex vno lapide p̄cisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet q̄z eccīam ad sctm Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marc⁹ em euāgelista huic vrbi pmo xpm pdicauit. Et cū ibidem ab aplis epus fuisset ordinat⁹ eccīas ordinauit multas q̄ mortuo Aman⁹ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens pbiter. Origenes pbiter olim excellētissim⁹. Athanasi⁹ vrbis epūs. Didim⁹. Theophil⁹: ꝛ alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ꝛ Januēses vnū: vbi negociatores ꝛ merces eoꝝ cōseruant. Catbelani q̄z in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in qb⁹ diuina pagunt. Turci q̄z Tartari ꝛ alie gētes suas ornatas habēt domos: q̄ in nocte p sarracenos claudūt. Est aūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimis ꝛ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat. Port⁹ custodiā sarracenī nūc diligētissime obseruāt. Adōtesqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenientes ꝓspicientib⁹ ostēdūt Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lras vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em antiq̄tus vt plini⁹ refert internūcie in reb⁹ magnis fuere. Et epl̄as annexas eaꝝ pedib⁹ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

DEmosthenes fuit oim grecie oratoꝝ princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrez in officina gladiorū fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone ꝛ forpicib⁹ gladi oscꝫ parante incudez: ꝛ lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiaz hauriens summ⁹ orator effect⁹ est. Cui⁹ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeri⁹. Cum philipp⁹ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amicicia contraherēt: quod cū pastorib⁹ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quib⁹ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratorib⁹ philipp⁹ Athenensib⁹ factur⁹ esset. Quo audito atheniēses ei⁹ concilio acquieuerūt: ꝛ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qō bene scieris.

Aristoteles

ARistoteles pᵬorum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidez ipse nisi quod hui⁹ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthaz macedonie regem philippi patrem magno loco posit⁹ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinaz alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu ꝓfecto ipe athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cui⁹ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: ꝙ qui ꝓpalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facund⁹ eloquio (et vt Hieronim⁹ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa pᵬorum inuidia accusatus ꝙ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio peundū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Uixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

EPicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis pᵬus: Heraclites dicit eum samij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem ꝛ octo annos agentem athenas redijsse. Quo tempe Xenocrates in accademia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie athenienſium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem fuisse: vbi congregatis discipulis athenas rediit sub anaxicrate: ibiꝫ cum aliquatenus cū ceteris philosophat⁹ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitect⁹ hūc lacerat lasciue tanꝫ nimiū loquentem ꝛ alia ꝙplura. Uerum alij magnā hui⁹ viri in oēs pᵬos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Mat⁹ est annis septē post platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calestenes

CAlistenem insignem pᵬm Aristotelis discipulū ꝓ hoc idem tempus floruisse constat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus serioſe disseruerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalib⁹ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semp te esse cogita: ꝓpter quod irat⁹ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deformē in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates

XEnocrates Calcedonensis pᵬus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semp ac serio habitu ꝛ ore pdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum ei⁹ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: phrlene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partez accepit demum cum multa ne quicꝫ orasset: imfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: succesſitꝫ in Achademia speusippo scolāqꝫ tenuit annis viginti quinꝫ. Moritur ꝙꝫ noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Sibylla chimica

Anaximenes

Sextilia

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem⁊ eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Liciciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

PTolomeus Philopator quart⁹ egiptior⁊ rex regnauit annis. 17. hic ꝑter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus est. Et sicut sceles⁹ in occupando regno: ita in admistrando segnis: luxui eñ se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ pdita recupauit: spoliasset⁊ antiochũ regno si virt⁹ fortune successisset. Demuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricũ illecebris capit⁹: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit⁹: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt⁹. Alexãdri ad romanos miserũt vt pupilli tutelã susciperẽt.

DIon Syracusan⁹ nobilis ꝓbus post⁊ vtrac⁊ dyonisij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud syracusanã vrbẽ interimit⁹. Nam supior ille dyonisius aristomachẽ dyonis sororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Museum ꝓcreauit: totidem⁊ filias quarũ primã eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipi dyonipatruo: qui ꝑter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generosa⁊ maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes yo-

Dion ꝓbus

neum magnã⁊ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: ꝙs ipe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

ISta Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. ⁊ iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: sedens sup sedẽ stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo missum.

ANaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suu⁊: sciens ꝙ⁊ alexander ꝙ anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturũ quicq̃t ille petierit: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carneides ꝓbus

CArneides philozophus floruisse dicitur: eo ꝙ ab Athenensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cu⁊ ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quã vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo demi⁊ vite sue anno philozophãdo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

SExtilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

XEnophilus pithagoricus ꝓbus patria calcidonen⁊ is hoc etia⁊ tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Xenophilus

Archiphilas

ARchiphilas phūs a quo incepit secta Academicorum hic habuit amicū paupez et egrotum sed vtruncz p verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compisset: iudicauit sine confusione secretius foze succurrendum: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulvinari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄z dono acciꝑet.

ISti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

ISte Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Corvinus

MArcus Valerius cognomento Corvinꝰ romanꝰ adolescēs pstantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignioz fuit: qui licet adolescēs t ipe cōtra gallū virū magnitudine t armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū pcessisset et nondum manū cōseruisset euiꝰ galee repente corvus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunc̄z discessit imo et rostro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hostē tali pdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim corvus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Corvini noīe appellatꝰ est.

COnsules illi duo scilicet Emulius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi possuz. Malo diuitibꝰ imperare q̄z locuples fieri.

ISti duo consules sibij̄nuicem succedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoim suscipe q2 pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

LUcius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus essz Quintio fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabiꝰ autē adolescēs: vt erat anio strēnuꝰ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: equestri gio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atcz vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atcz ita calcaribꝰ concitatos in hostiū agmen p̄misit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itacz victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantācz eā obrem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipe vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū concluſos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Semicius Sempronius

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

SEleuc⁹ Ceraunus ei⁹ nois scōs. Quit⁹ syrie rex reg̃uit ānis. 2. Is cōtra ciuitates q̄ a pie defecerāt ingentē classē cōpauit. Et orta tēpestate classē oēm amisit p̄ter nudū corp⁹ ⁊ paucos comites. Deiñ post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānor. 14. sup̄ etatē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

ISti duo frēs Antioch⁹ magn⁹ ⁊ Seleucus Ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vidicare sanguinē p̄is sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euergetē. Sed aī cōgressus Seleuc⁹ moritur. et antioch⁹ psequit bellū in q̄ vix auffugiēs totū exercitū pdidit. Rursumq; cōgregās exercitū ⁊ ptra Epiphanē filiū philopatoris adhuc puer q̄ttuor ānor habēs cū mltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq; ptra duces ptolomei pueri: fugauitq; Scopā ducē ei⁹. iudeā q̄z cū mltis alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oia deuastauit. Et q̄z armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epiphani filiā suā vt sic quasi amic⁹ regnū ītraret. ꝫ nō p̄ualuit cum res immotuit.

ANtioch⁹ cognomēto magn⁹ ei⁹ nois q̄rtus Sext⁹ syrie rex: syrijs regre cepit reg̃uit ānis. 36. Is ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū viribus ⁊ diuitijs plrimū habūdaret ita exercitū ītruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romānor ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal insolētias sustinere nō valētes L. Cornelium p̄sulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū deuicē tes. coegerūt eū pacē a romānis postulare. Cōcessavt ex europa asiaq; recederet se ītra thaur continēret: ⁊. 20. obsidib⁹ dat⁹ decē milia talētor q̄t ānis p̄solueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter ꝓmissi p̄sidē intrassz in fano fortune ab ipis sacerdotib⁹ pempt⁹ ⁊ mē bratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

SEleuc⁹ ille q̄ ⁊ philopator septim⁹ asie ⁊ syrie rex reg̃uit ānis. 12. Ait q̄dez igenio ebes ⁊ iniqu⁹: misit heliodor ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellat⁹ vix ad vitā rediit Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

SEptē filij machabei cum matre et Eleazaro cū mltis alijs martyrio coronāt. qui martyres ante incarnationē filij dei ꝓ lege dei vsq; ad mortē gr̄issima tolerauere tormēta.

ANno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea pontificū

Simon fili⁹ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

ITle symō onye pōtifex fili⁹ duodecimus hebreor sūm⁹ pōtifex sedit ānis. 12. Air bon⁹: magna hīs p̄conia laudis. Ecclesiastici. q̄ templū reformauit in meli⁹: ⁊ ciuitatē p̄ualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a pditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

ONias magn⁹ simonis fili⁹ pōtificatū obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū mult⁹ iudeis in egiptū. Ibiq; extruxit templū adinstar tēpli ī bierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo superstitiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

ISte Symō fuit fili⁹ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aut sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesus ⁊ Johannem Qui ad tres p̄cipat⁹ Sacerdocij puenerunt.

ONias pius fuit vir sanct⁹ grat⁹ deo ⁊ hoibus: q̄ tandē ab andronico occis⁹ ē. At rex de iustissimi viri nece turbat⁹. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā pemerat tādiu vsq; cedi fec̄ donec expiraret

Sena

SEna vrbiz ethrurie. virib⁹ opibuſqz nunc ſcõa ameniſſimo loco ſita. Et vt ꝑolicrates libro ſexto tradit a gallis ſenonẽſibus tpibus brennij ante xpi aduentũ. ccc lxxxij. cũ in ytaliã venit condita ꝑ ſenibus ſuis ⁊ armẽtarijs eam cõſtruxerũt: nõ modo fides hyſtorie ſed celebris traditio ex eo qui⁹ dem validior. Qz ſenẽſes ⁊ liniamẽtis membroꝝ ⁊ venuſtate faciei ⁊ coloris gratia: morib⁹ quoqz ipis ad gallos ⁊ britones a quib⁹ originẽ traxerũt videnſ accedere: licet eos vetuſtas tpis: orbis plaga: ſitus regi onis. cõuict⁹ finitimoꝝ quib⁹ ſanguine ⁊ morib⁹ diu ꝑmixti ſunt ex magna ꝑte mutauerit. Sed reuera in ter nouas numerari poteſt: cũ nullis in veterũ monimẽtis repiaſ: nullaqz antiqtatis veſtigia in ea appare ant. Sunt q affirmãt Karolũ cui maleo fuit cognomẽtũ eaz cõdidiſſe. In celebri tamẽ monaſterio venetijs ſcti Georgij de alga (qõ gloſus pontifex Eugeni⁹ relicto primũ ſeculo ꝓpria edificauit paterne hereditatiſ pecunia) inuenit in libro litteris ſcripto puetuſtis. Johannẽ romanũ pontificẽ nomis ordine duo de vice ſimũ acceptis de peruſina cluſiẽſi. Aretina. feſulana. florẽtina. ⁊ volaterrana dioceſib⁹. ſex plebatib⁹. ciuita tem hãc edificaſſe: q ab ipo ſex plebatuũ numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc ſupcolle cuiuſdã penniſule iacet vndiqz qſi ripas iugoſas habẽs: in ſupiore tamẽ vrbis ꝑte ſolũ aliquãtulũ habz or tis viridarijſqz ornatũ. In qua quidẽ celeberrima extant edificia. Videlicet gymnaſiũ ꝓpulcrũ ⁊ foꝝ ⁊ por ticus et regia palatia. Hoſpitaleqz ſumptuoſiſſimũ piẽtiſſime gubernatum. Ampla qz et libera eſt cũ turri bus ⁊ ꝓpugnaculis ac optis inſtituta morib⁹: pplo neqz rudi neqz inurbano. Ei⁹ ager maxim⁹ ⁊ herbidus ſemp boũ bubaloꝝ ouiũqz multoꝝ nutritor. Frumẽti qz vini et olei ferax. ac fructũ oĩs generis abũdans. Hec a roma ſtadijs octingẽtis diſtat. Cui⁹ viri inter etruſcos religione morib⁹ ac lingua ꝑſtare noſcuntur. Habuit aũt Sena illuſtrãs ſid⁹ ſctm Bernardinũ cui⁹ reliquie apud aquilã vrbẽ miraclis ꝑ ſingulos dies mltiplicatis coruſcãt: Is ꝑm⁹ oĩm ordinẽ beati Franciſci ad eã q nũc tantope viget obſeruãciã regule pdu xerit. Ornataqz fuit Hugone medico ⁊ pho qui ceteris ſui ſeculi poſt functũ vita Jacobũ forliuiẽſem docti or clariorqz habit⁹. Et friderico iuris cõſultiſſimo: qui ea in doctrina cõſilia plima reliqt. Sena qz Siluio enea ꝑſis ꝓmũ laurea: poſt: epiſcopali ⁊ papali mitra redimito. Viriſqz plimis ⁊ põtificib⁹ doctrina excul tis ornatur. Umbronẽ ſenẽſis agri fluuiũ inter ⁊ paludẽ danaam ſiue fluuiũ paliã que ea palus efficit mul ta ſunt mõtana ⁊ campeſtria oꝑida. Jneſtqz cluſiũ vetuſtiſſima vrbs de qua Plin⁹ plura ſcribit: que olim Carmon fuit nomiata: nũc vrbi ſenenſi ſubiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Rinucia

Menander

Demetrius

Ptolomeus epiphanes quīt⁹ egiptioꝝ rex regnauit annis.24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuoꝝ excesserat ānos: et cū ei⁹ infantia cōsilij et roboris compos esse nō potuit: Antioch⁹ magn⁹ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝑ infante fideliter dimicātes regnū oīe defensarūt. Ad ipm quoq; fouendū Onias iudeoꝝ pontifex discēdit: cum aūt ad pubertatis tpa peruenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antioch⁹ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atq; filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūq; vniuersaq; egiptū sibi subiugare niteret ab egiptijs extra cōfines electus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolome⁹ iste philometor sext⁹ egiptioꝝ rex regnauit ānis.35. Hic antiochi fororis fili⁹ segnis ad modū vir: huic adolescēti antioch⁹ auūcul⁹ bellum intulit: ꝓpter qd̄ legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis ꝑces: pompiliusq; legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei oscilū dedit: platoq; senat⁹ decreto et eū cunctari videret cōsultationēq; ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuz amicos cōsulere iubet: nec pri⁹ exeat q̄ senatui respōsuz det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec asperitas animū regis fregit vt se pariturū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe cruris alexādri sibi p Arabū regē facta ꝑ gaudio expirauit

Caproma

Titus liuius

Theophrastus

Menippus

Caproma Montalis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius Tragediarum scriptoꝝ clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saliuatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Rinucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus chresius phūs et teste Anthenodoro in libro deambulationū fulloīs fili⁹. In ꝓpria patria audiuit primo leucippū ciuez suū: inde cum platone audiuisset se ad aristotele trāstulit. Eoq; in calcidē ꝑfecto illi in scole regimīe successit: fuit vir summe prudētie studijq; singularis atq; eloquij admirādi. Itavt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaz aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaq; circa trecenta libroꝝ volumīa edidit: ꝓgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipuloꝝ Inter q̄s nicho machū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatq; hoc semp in ore. Sumpt⁹ p̄cioſiſſimus tempus est. Obijt annoꝝ octuagintaquīq;.

Menāder poeta comic⁹ Theophrasti discipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipim⁹ efficienda sufficit. Ita omnē vim ingenij imaginē exꝑssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnib⁹ reb⁹ psonis affectib⁹ accommodatus: ob que putauerat illū Quidi⁹ ꝑpetuo duraturuz. Hūc t paul⁹ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corinthios. xv.

Demetrius phus Lyn⁹ genere phen⁹ t condictiōe seru⁹: cui⁹ dñs fuit bach⁹ quidā pontic⁹. Fuitq; (vt retulit hermipp⁹) diurn⁹ feneratoꝝ: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Demetri⁹ phaleri⁹ cognomēto phūs Thephrasti discipl⁹: disputatoꝝ subtilis t oratoꝝ: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn: hic cū apd athenienses ob eximias ei⁹ vtutes. xc. annos ꝑfuisset trecēt⁹ t sexagīta ereis statuis honorat⁹ fuit. eo q; ciuitatē reddidit⁹ t edificijs plrimuz auxerit. Absens postea ab inuidis imagines diruit. qd̄ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euertērūt cui⁹ gra illas erexerant. Dicebatq; hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanoꝝ essent census est habitus: tñ iuenta sunt capita .cc lxxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāꝯ a cōdita vrbe nūꝯ bella cessassent: ⁊ contra affros belluꝫ susceptuꝫ est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appⁱ claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

SUb istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum banniba le senioꝛe.

GNeo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptⁱ est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaꝫ naues cepit. xiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaꝯ milia occidit: necꝯ vlla victoꝛia romāis gratioꝛ fuit: qō inuicti ē ra iā etiā mari plīmū possēt.

Crispus philosophⁱ

CRispus stoicus pbus natione Elius p hoc tempus floꝛuit. Qui anno vite sue octogesimo libꝝum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opⁱ esset: sicut testatur valerius libꝛo. 8. Ex cuius nota biliozibus sententijs hecvna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opⁱ. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe pbus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: bij duo stoice secte autoꝛes fuerunt.

ISti duo consules cum hannone cartaginensium impatoꝛe pugnauerunt. Coꝛsicam ⁊ sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuoꝝ adduxit triumphum egit.

Polemon pbus

POlemon Athenienſis pbus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cuꝫ iuuenis esset ad modum lubꝛicus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratioꝛ: eas itidem in angipoꝛtis et vijs occulebat. Sed cum semel ebꝛius et cozonatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ptermissa oratione: quā incepeꝛat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceꝛet vt xenocrati in regenda scola succederet.

SUb istis consulibus diuerse ignium aquarumꝯ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusꝯ est Consules vsꝯ ad cartaginem ꝓcesserūt multisꝯ vastatis oppidis. Adalius victoꝛ romā rediit attiliⁱ regulⁱ in affrica remāsit. Is ꝓtra affros aciem instruxit contra tres cartbaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victoꝛ fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coꝛiū centum viginti pedum longitudinem habuit romamꝯ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

MArco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam pꝛofecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: pꝛimum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuoꝛ naues hostium demersit: triginta cum pugnatoꝛibus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi ꝙ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempoꝛe argenteus nummus pꝛimum in vrbe figuratus est.

Linea consulum Romanoꝝ

Apius claudius

Quintus fabius

Gneus cornelius

Gayus duellius

Lucius scipio

Cflozus aquilio

M. atillius regulus

Lucius mallius vulso

Marco Emilio

Paulus seruius

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ filiꝰ epiphanis

Demetrius sother

Aristarcus

Bacubius

ISte antiochꝰ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessimꝰ fuit⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris fratrisq; sui inercia cū rome esset obses: clām fugit⁊ veniēs in syriā receptꝰ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq; fre ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio ꝑmū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq; iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad ritꝰ gentiū: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: phibuit circuncisionē: interficiēs circūcidētes: septē frēs cuz mre nolētes comedere carnes porcinas variis tormēt⁹ occidit. quoēs aio cōstāti ꝑ obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ꝓtra hierusalē cecidit de curru ꝓfractusq; ⁊ demū a vermibꝰ cōsumptꝰ. miserabiliter mortuus est in terra aliena.

ANtiochꝰ iste Eupator regnauit ānis. 2. hic patre sblato puulꝰ relictꝰ est adhuc adolescēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercitus duxissent nō lōge pꝰ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq; filios

MAthathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quiq; filios eiusdem zeli veruz ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

conuges

ISte demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex puero interfecto regnauit annis. 12. filius Seleuci antiochum eupatorē et ysiā occidit. Alchimū pōtificē ꝓstituit cū q̄ bachides missus hierusalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanorez a iuda machabeo occisū amisit⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita piter⁊ regē ꝑuauit.

Yudas machabeus

Eleazarus

Jonathas

Symon

Johānes

ISte iudas q̄ ⁊ machabeꝰ vir fortissimꝰ⁊ bellicosus mathathie filiꝰ fuit strēnuissimꝰ bellatoꝝ⁊ triumphatoꝝ in isrl. q̄ nec añ se nec pꝰ sibi simlem hūit⁹ gloriosa opa patēt i libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝑ dei legibꝰ mortē sustinēs cū tribꝰ ānis pontificatū admīstrasset.

CEmplū purgat⁹ a iuda et fratribꝰ postq; ꝑ tribꝰ ānis fuerat ꝓphanatū.

Jonathas iudeoꝝ dux piter⁊ pōtifex pplm iudeoꝝ pꝰ iudā rexit ānis. 19. nō impar frī suo machabeo vtute fuit. Tandē a tryphone dolose captꝰ cū filijs interficit. Cuiꝰ corpꝰ symon frater eiꝰ cū luctu sepelinit.

ARistarcꝰ ḡmaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ

BAcubiꝰ brūdusinꝰ tragediarū scriptoꝝ: nepos Ennij poete ex filia claruit ꝓno rome inde postmodus tharētū regressus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ est.

SImō mathathie filiꝰ tercius iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis. 8. religiosus⁊ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optīe quersatꝰ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō⁊ ionathas frēs iude ꝑ eiꝰ occisiōz corpꝰ ab hostibꝰ redimētes i modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolomeꝰ q̄z cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ symonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finit⁹ ꝓmꝰ liber machabeoꝝum.

Linea Christi

Mathan filiꝰ Eleazary

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq̃ germanꝰ septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Vir quidẽ pessimꝰ atq̃ seuissimꝰ ob cuius seuitiam frater eius ⁊ Cleopatra soror sibi timentes regnũ ei p legatos obtulerũt. cum fraternũ regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et sic̃ ciuiꝰ suis cruentꝰ extitit: Ita quoq̃ romanis qui illic venerãt ridiculo fuit. Quia vt Justinꝰ scribit. Vultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue psimilis. Quã quidẽ feditatẽ nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiaꝫ sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuꝫ membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

PTolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorum rex. regnauit annis. 17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

PTolomeus alexander nonꝰ Egiptiorum rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq̃ cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatẽ populum in eum concitauit ⁊ in Cyprũ exulare coegit. Accersito isto alexãdro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliũ actus. Ptolomeꝰ sother reuocatꝰ in regnum. Igit̃ alexander regni cyreneorũ quod ei pater testamẽto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruꝫ recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

HAnnibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinq̃ et viginti etatis annos habens Impator carthaginensiuꝫ exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioq̃ ad pericula capescẽda anteibat. Impator factꝰ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreq̃ suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrbenũ saltũ transijt. Et postq̃ ad alpes puenit que scilicet ytaliã a gallia seiungũt. quas nemo vnq̃ cum exercitu preterq̃ hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa struies comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamẽ loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit̃ ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaq̃ Hannibal in Thaurinenses agros. Et quagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idez p ligures fecit Postea appenninũ transiliens apud ethruriã vbi nunc florentia graui oculoꝝ morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculũ. deinde C. flamineũ interfecit: q̃ facto fabiꝰ maximꝰ a senatu cõtra ipm missus per summa montũ et abdita nemorum castra ponẽs eius feruorem delusit. ⁊ repta occasione aretinorũ auxilio vicit. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidẽ p lio tot romanorũ milia cesa sunt: vt tres ãnulorꝫ aureorꝫ modios quos e romanorum militũ manꝰ extraxerat Carthaginẽ mitteret. Cõsulares quoq̃ viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actũ fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coactꝰ ytaliaꝫ relinquere ⁊ opẽ patrie sue ferre que a publio scipione pmebat. Cũ carthaginẽses cuꝫ romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regẽ T. quintꝰ legatꝰ cõtra eũ prexit. Ne a romanis caperet cõfestim gustato veneno qđ in ãnulo more regio gerebat aiam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorũ vinculis se liberauit. Decessit aũt septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Hannibal

Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira imposita: nō inquerebāt numer⁹ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mōi maximum fuisse testantur.

Strato pbus

Strato pbus clarvit tpe Scipiōis rome c⁹ et p̄ceptor fuit. Qui stoice secte pbus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Vitam hominum qui etatem in medio rerum agūt ac sibi suisq; vsibus esse volūt ad cauenda picula ex impulso assidua t ꝑpe quotidiana: oportet animo esse ꝑmpto semper et intento.

Crates pbus

Crates athenien⁹ academic⁹ philosophus filius antigenis. palemonis auditor illiusq; successor scole: q adeo se viuētes amarūt: vt eadez sempstudia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: qs antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quoz diuino exore doctrina manauit sacra viteq; mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Panetius pbus clarvit tpe Scipiōis rome c⁹ et p̄ceptor fuit. Qui stoice secte pbus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Vitam hominum qui etatem in medio rerum agūt ac sibi suisq; vsibus esse volūt ad cauenda picula ex impulso assidua t ꝑpe quotidiana: oportet animo esse ꝑmpto semper et intento.

Silphon pbus

Silphon megarensis pbus his tpibus florvit hunc et imitatione atq; sapientia tantū alios p̄cessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq; suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Possidonius pbus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Licon pbus

Erasistrat⁹ qz atheniensis medic⁹ scom Eusebius his tpib⁹ florvit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam eximi⁹ medic⁹ enasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plini⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon troadensis pbus dar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisq; pueris maxie idone⁹. Dicebat em̄ necessario adiūgi pueris pudorē t laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissim⁹ t vestiū incredibili mūdicie atz nitore: Et cū eet corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole p̄cipatū ānis. 44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appollonitates pbus etiā suis tpib⁹ florvit hic duz iuuenis esset mīltis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiq; philosophiā t oratoriā artem didicit atq; exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias t Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas ques in auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omīb⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantuz numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tū milia hostium capta et interfecta septez milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidez animi feroces: corpa plusq̄ humana erant. sed experimento deprebēsuz est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄z virorū est. Ita sequens minor q̄z feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile nuubus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt: et leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatuz est finitūq̄z est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallorus peremit Mediolanum expugnauit: grandem pee dam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōsorius M. Mallius

Lucius cenſorinus Marcus maulius

Odem anno bellum punicum scōm romanis illatum est per Annubalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paūlus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminī⁹ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et tranffugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Byrie

Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetry

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

ALexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et asye rex regnauit scõm Eusebiũ annis. 9. semp iudeis gratiosus fuit. Jonathan machabeũ ducẽ sibi cõfederauit: eius adiutorio occidit demetriũ sother: et regnauit p eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorẽ duxit. quã ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandẽ rex arabũ ad quẽ alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferẽs ptolomeo transmisit.

ESte Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in byrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatã vxorem dedit.

ANtiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

ISte Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitq; Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonuz cum alijs duobus paruulis. Cunq; nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit t filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atq; ducatu strenuus. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a pharisejs et essenis ptulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsq; in senium vixit

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

ARistobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusq; dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantũmodo regnauit. Fuitq; rex et sacerdos: fratremq; suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

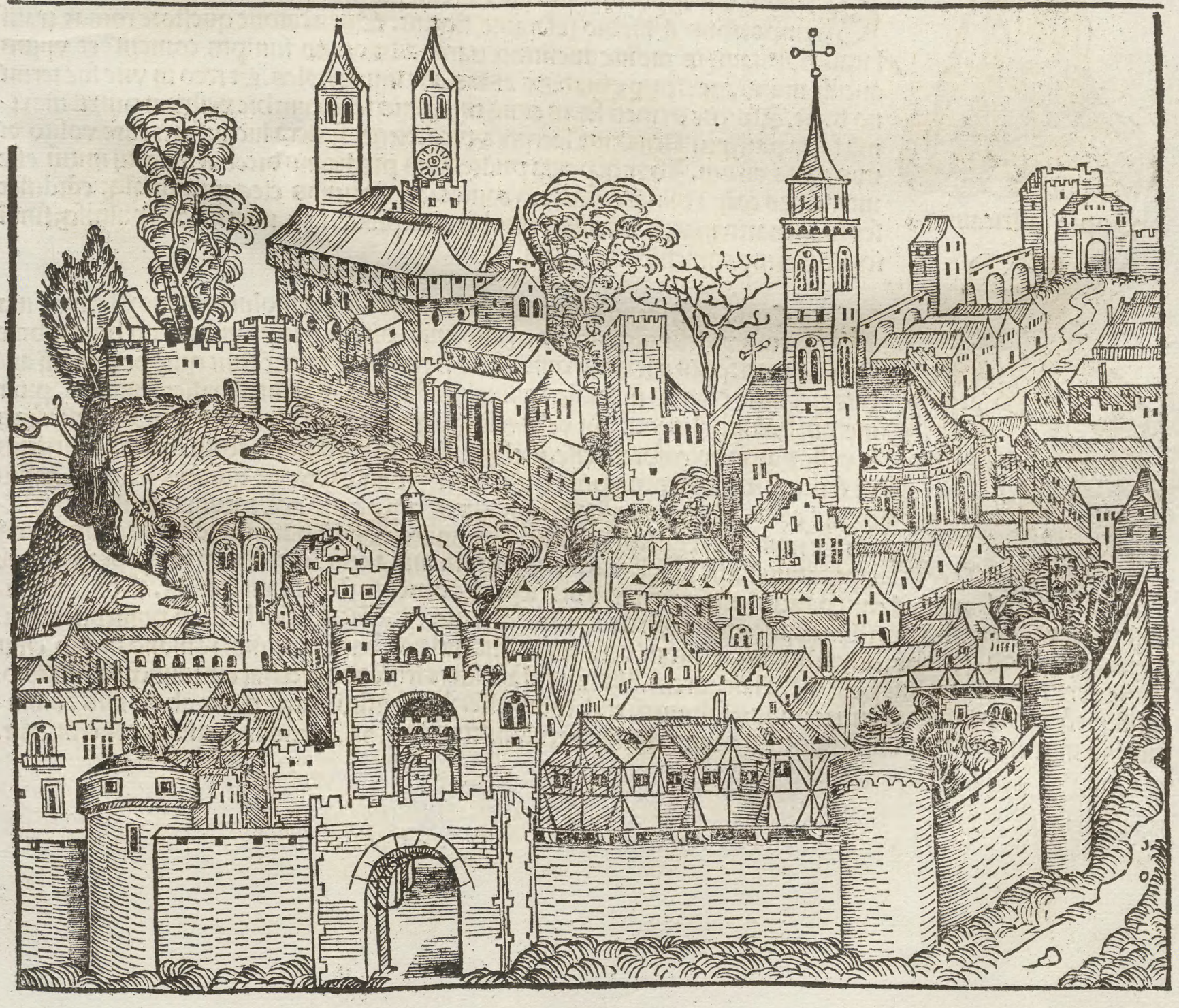
ITriphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra pmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

ISte Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolẽ non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit t tanq; maiorẽ regem iudee constituit: qui fratrem suum scõo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit q; mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq; vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandẽ 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verus vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

ALexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

MAntua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdā placet a Manta Thireſie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thireſiā theſei tpibus fuiſſe. Et in eꝰ ſeruitutē deueniſſe: que poſt pñs interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū ſocijs grecꝭ mātuaꝝ cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thuſco rege oenꝰ natꝰ eſſet: ⁊ ad ipm oppidū thuſci et veneti cōfluerēt. Oenꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a mre Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam pñs agmen ſciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thuſci filꝰ amnis. Qui muros matriſq; dedit tibi Mantua nomē. Cōſtat tamē eam vrbē vetuſtiſſimā ab Etruſcis conditā: et vnā fuiſſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trāſapenninū ab ea gente miſſas. preſertim cū docta inſignis virgiliꝰ cuius ſuꝰ id orbi faciat notiſſimū. diffuſiuſq; eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua dixes cuius ſed nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui gallicā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina eſt. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo mincꝰ effluit qui exundās Mantuā vſq; labit ibiq; lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgredies breui curſu padū influit. Paſſa eſt ſuprioꝝ tpibus Mantua calamitates maximas: pter illas que Virgiliano verſu ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñq; ſpoliata. qñq; menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad ſolū vſq; euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat. Mathildis nobilꝭ comꝫ tiſſa eam diu tenuit. mirificeq; ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ ſcōs pōtifex romanꝰ cōciliñ celebrauit: hanc per multa tpa poſt Mathildim milti poſſiderūt. In qua ꝑclariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqñ prefuere Demū poſt varios caſus inclite Gonzagoꝝ familie magni canis auxilio pulſis paſſerinis: ea vſq; in ꝑſens cū maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaq; pulcherrimis pōtibꝰ ſup lacū tactis tum ſupbiſſimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illuſtrata eſt. Vnde ⁊ nūc ampla ciuitas habita eſt: et rerū abūdās que ad vſuꝫ būanū neceſſarie ſunt. Mātue ꝑ Karoli magni tēpa ſanguis xp̄i miraculoſus apparuit. Ad quē viſendū ſcōs Leo papa ſe cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū acceſſit. Karoluſq; caluus magni filiꝰ Mantua veneno periit. qđ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anſhelmꝰ lucenſis epūs vir ſanctꝰ et eruditione moribuſq; inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Johēnes bonus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xp̄i edidit. et Matheus medicū clariſſimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perſcripſit.

Mantua

Nenius poeta comicus

NEuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicit(vt Eusebius scribit) Utice moritur: pulsus roma factione nobilium ⁊ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Gulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliū. In sexto consequitur hos terēcius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Ennius poeta

PLautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vmbrie arpinas alʒ sarsinas ciuitate rome moritᶠ. Ex cᵒhmone (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Florvit in scena quintodecimo ferme anno postq̄ bellum aduersus penos scō̄m sumptum est. Et quāq̄ a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum cōuerterit: Oratiᶠ tamen sententia plautus ad exemplum siculi ꝓperare epicharmi dicitᶠ. Hic vtvarro ⁊ plerisq̄ aliʒ memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū scenicorum pepererat: in mercationibᵒ ꝓdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acvendere solitᵘs erat. Mortuus est circiter centesimā et quadragesimā quintam olimpiadē. Jussitq̄ tale suo sepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Postq̄ est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus luduscq̄ ⁊ numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Scipio affricanus

ENnius quoq̄ poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) florvit. Qui a catone questore romaʒ translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentᵘs et vnius ancille ministerio: semp ꝓsuadens anias esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito vivus p ora virum. Idemq̄ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū esse inter ciues corpa nudare. Hic cuʒ comedias optimas elegantissimasq̄ edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade. clʒ. interijt. Sepultusq̄ fuit ī scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

SCipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oim romanoꝝ ferme ꝓmarius vigesimūquartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittitᶠ: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum ꝓpter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie ꝓmissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq̄ pgens aphrorum ducem cum Stiphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita eᵘ equitatum fudit vt sup̄ viginti penorum milia cesa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ scōm bellum punicum terminatum est: quod p annos. 18. gestus fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagineʒ romano impio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius p̄clare fuere sententie dicebat em̄: nunq̄ se minus ocioſum: q̄ cum ocioſus esset: nec minus solum: q̄ cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum rustulus exulans: tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

PHilonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librū nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho philozopbus

CAthon pbus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. mlta scripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si speraré desieris. Queris quid pfecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitus fuit. An beneficium seruꝰ dño dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē est qui potuit sine reprehēsione cessare. Officius est filij vxoris q̄ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. ⁊ opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozopbus

CAtho primus pbus romanus atq̄ iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̄ latinarus apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor Tarētum missus fuit vbi Ennīū poetam inuenies romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul ⁊ post consulatū quē strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū ferox pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. bistorias ⁊ rem militarem tractauit: atq̄ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriaz. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namq̄ ⁊ extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aut appellatus fuit: q̄ censure officius sibi specialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoq̄ ornamenta fuerūt senatꝰ. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

SCipio magni Scipionis nepos oīi virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortez factus Aphrica sibi decreta est. Veniēsq̄ carthaginez cum sex continuis diebus noctibusq̄ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionē traxit. petēteseq̄ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq̄ ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorus. 30. milia captiuorū memorie proditū est. Hasdrubal vero imperatorvltro se transfugededit. Et eius vxor se suosq̄ quodam femineo furore in mediū se iecit incendium Ipsa aūt ciuitas suppositio igne sedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miserūq̄ victoribꝰ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qđ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

PUblius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore pdicto vt quidem existimāt in seruiturē ex aphrica ductꝰ. ppter ingenij magnitudinē ⁊ forme pstantiā libertate donatꝰ est. Alij scribunt: q̄ rome Terēciꝰ lucano senatori seruuit. a q̄ ob ingeniū ⁊ formā nō institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissis. Hic cū mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano ⁊ cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. In q̄bus mltoz mores ad precauēda pricula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: nauī cū semel ꝓscendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝓsulibꝰ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hūc affranius oībus comicis pfert. Sepulcbro eiꝰ tale epitaphiū inscriptū fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte
Romanis ducibus bellica preda fui
Bscripsi mores hominū iuuenūq̄ senūq̄
Qualiter ⁊ serui decipiāt dominos
Quid meretrix: q̄d leno: volis ꝓfingat auarꝰ
Hec q̄cūq̄ leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atq; eoz regi viturto infinitaz multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Beneq; cū viturt⁹ paucitatē romanoz vix ad escā canib⁹ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipe. clxxx. milia armatoz hēret: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cui⁹ exercitu partim in bello: partim submersi cuz ponte: quē sibi iūctis naub⁹ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex torquib⁹ gallor ingens sublata est: magnaq; gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone t Quīto marco cōsulib⁹ Narbone in gallia colonia deducta est annoq; eodē Licinio metello t quīto lucio Sceuola consulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidaz regi bellū illatum est. Qđ Aderbalē t Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: t ppli romani amicos interemisset. Missus aduersus eū cōsul Calpurni⁹ bestia: qui corrupt⁹ regis pecunia pacē cū eo flagitiosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra eūdē in sequēti anno Spurius albin⁹ posthumi⁹ pfectus est. Is quoq; p fratrē ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quīt⁹ cecilius Metell⁹ cōsul. Is exercitū ingēti seueritate t moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Jugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit t multas ciuitates: et cū iam finē bello impositur⁹ esset: successuz est ei a Caio mario. Is iugurtā t bochū mauritanie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat piter supauit. xx. milia armatoz ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs duct⁹ est catbenat⁹. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul fact⁹ est. Bellumq; ei contra Cymbros t Theutones decretū est. Tercio quoq; et quarto delatus est cōsulat⁹: quia bellū Cymbricū ptrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū Cū prio res cōsules a Cymbris t Theutonib⁹ t Ambronib⁹ que erant Germanorum t gallorū gentes victi sunt iuxta flumem rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuz Cymbrias itaq; cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri t Theutones quoz copia adhuc infinita erat ad ytaliā transierūt. Jterū a Caio mario t Quīto catulo cōtra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo plio qđ simul ambo gesserunt. cxl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu. ccc. perierūt. Tria t trigita Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eoz mulierib⁹ grauiorē pene q; ab ipis pugnaz romani expti sunt: Hee etenī plaustris in modū castroz depositis ipe desup pugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipe nouo cedis genere terrerētur: abscisis enī cū crine cerutib⁹ inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferruz qđ in hostes sumpserāt in se suosq; verterūt. Nā missa ad marīū legatione cū libertatē ac sacerdotiū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq; passim infantib⁹ suis aut mutuis cōcidere vulnerib⁹ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisq; plaustroz pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticuz: causam bello ciuili Caius marius sexies cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam t achaiā occupauerat) mitteret. Isq; exercitū in Campania paulisp teneret: vt belli socialis qđ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipe ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra marīū t Sulpicium dimicauit: prim⁹ vrbē armat⁹ ingressus est Sulpiciū interfecit. Marīū fugauit. Atz ita cōsulib⁹ ordinatis in futurū annū Gneo octauio t Cornelio Cinna ad asiam pfect⁹ est. In tpe ipo dira pdigia visa sunt. Nam sub ortu solis glob⁹ igne⁹ regione septētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōuinio cruor e panib⁹ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter boies viuere solita erant: relictis stabulis pascuisq; cū balatu hinnitu mugituq; miserabili ad siluas mōtesq; fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

SIlla patricius roman⁹ cū plurima i iugurthino bello edidisset facinora. Impatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ⁊ asia vicit. Hic ex antiqua atq; p̄clara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūq; flagitijs inq̄natā vsq; ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adept⁹ est. In q̄ quidē officio vitā penit⁹ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manib⁹ iecit: mithridatē cōpescuit: socialis belli luct⁹ repressit: cymne dñationē fregit: ⁊ marīū ꝓscriptū ⁊ exulē esse coegit. Erat aūt līis grecis latinisq; optīe eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multar⁹ rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aio grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos secōtulit morbo intestinali mortē obīit. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qđ sociale dicebat̄: ⁊ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta sunt p̄ decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinq̄ginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absq; his qui in tota italia passim deleti sunt.

QUm silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulib⁹ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ⁊ sicilia: terciū i macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertor⁹ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quint⁹: Cecili⁹: Metellus filī⁹ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudi⁹ deinde Cn. Scriboni⁹ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vsq; ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi simul triūphi fuerūt.

BEllū seruile primū inter initia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q̄ bellū. Mox impio p̄ diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruenti⁹ seruili q̄ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo suburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinor⁹ tenebat̄. Tandē ꝓpenna impatore de eis supplicium sumptum est: fuitq; de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

ANno sexcentesimo vrbis condite. lxxix. L. Sergius catilina tpib⁹ hor⁹ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad dēlendā patriā cōurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacib⁹ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius deprehēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipe vict⁹ p̄lio est ⁊ interfect⁹. Deinde anno sequēti Junio silano ⁊ L. murena cōsulib⁹ metellus de creta triūphauit.

POmpeius maxim⁹ romanor⁹ impator maxio in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra viginti duos reges orientis impator designatus est: qui mitridatē i armenia minore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē eor⁹ herodē prudēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox itureos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaq; maxie munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeor⁹ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniq; romaz cum ingenti gloria triumphauit Junio silano ⁊ L. murena cōsulibus.

GAius iulius cesar qui postea impauit anno vrbis condite. 698. cuz L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ⁊ cisalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ senatus illiricū cū legionib⁹ tribus. Cū quib⁹ p̄ decez annos bellans grauissima p̄lia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vsq; ad oceanū britānicū ꝓcessit. Deinde Arioustū regē cui auxiliabāt Arudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ⁊c. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noie germani vocant̄. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenuz ⁊ oceanum est: ⁊ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor aliū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusq; vt dimissis exercitib⁹ ad vrbē rediret: ⁊ pompei⁹ cū impio missus est ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ plusq; bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

FLorentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vrbiꝫ ethrurie. Eius origo referꝫ in sillanoꝝ militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio facta est fluentinos dicit; ꝑfluenti arno appositos. Ueuerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome sexcentesimū ⁊ septimū supra sexagesimū. vnde iniciū habuisse videꝫ florentia ante christi dei nostri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igitꝫ fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ prisci homines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: mirisqꝫ modis imperiū ꝑpagare cepisset Florentia longe melius qꝫ fluētia dicta est. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incōmodis agitata est. Totila enim eam immunitā ⁊ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et digniſſimis priuilegijs ⁊ magistratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ⁊ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ⁊ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ⁊ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe ꝑ priores artiū ⁊ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe ꝑter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stupendo opis fornice est ornata: glorioseqꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item supbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scz. 1071. ꝑductū est pomeriū: ⁊ menibus vrbs est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ⁊ tricesimū excitata. Ibi ꝑ cursoris index maxima in veneratione habeꝫ: ob cuius honorē edes ꝑclarissima in celebriori vrbis loco

FLORENCIA

dicata habeꝫ: quã baptisteriũ dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi
storie inenarrabili ope sculpte habenꝫ. Florentia cũ omni italie ciuitatũ flos nuncupeꝫ: etiã ꝓter pulchri-
tudinẽ ⁊ ciuiũ vrbanitatẽ: viros quoq; in omni genere virtutis ꝑstantiores habuit. Duobusq; poetis or
nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiũ natꝰ
⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentibꝰ florẽtie natus. obiit
Rauenne patria exul. Paulopost totum habuit pictorẽ celeberrimũ apelli equipandũ. Habuit quoq; ac
cursiũ iurisconsultoꝝ principẽ: qui ius ciuile egregie interꝑtatus est. Reddidit ⁊ medicũ Tadeũ omnium
clarissimũ. Ornataq; fuit cosmo mediceo quẽ opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate supantem ciues
europe celebrem reddũt. Cumulantq; eius felicitatẽ filij sui ⁊ nepotes qui florentie vbi plurima addide-
runt ornamenta. Monasteriũ ꝑcipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̃
alias supat oẽs: eius viri summi magnificentiã ostendũt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma-
noꝝ opibus compande. Florentissime aũt vrbis originẽ gestasq; res abunde complexus est Leonardus
aretinꝰ. Secus florentinã fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis ꝑsertim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt
vel vt supꝰ in florentiã populũ opesq; mutauit. Ex cuiꝰ montibꝰ qui ad orientẽ vergũt Munio torres orit
florentina abluẽs menia: florentinã vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuoꝝ magni opis iun
ctus. Vallem arni supioꝝ qua nullã habet: nũc ager florentinus: vini optimi feraciorẽ quãtũ ꝓfluẽti ar-
no apposita planicies ambit fuisse palustrẽ aiunt. Cõmendanda est multis in rebus florentinoꝝ puiden-
tia: tum maxie qõ eligẽdis cancellarijs que oratoriã spectãt: ⁊ q̃ vocãt humanitatis studia ꝓtos acceptãt: vt
Leonardũ ⁊ carolũ aretinos Poggiũ: ⁊ añ eos colluciũ q̃ scribẽdi dictãdiq; artẽ disertissime tradiderũt.

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus ipondius

Demetrius macero

philippus

ISte antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaz verti
Cum Triphon erat partum alexandri primus. Is videns q̄ omnis
exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret
inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi
diadema: sed timuit Jonatham strennuū defensorem antiochi. Deinde exiuit
antiochus in terram patrū suoruz: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt
pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ⁊ concluſit triphonē: tandem
in parthia occiditur.

ANtiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in par
thos.

MIthridates pharnacis regis parthoz filiꝰ ⁊ pon
ti rex fuit. Apud sinopem natus educatusq; q̄
cum puer parētibꝰ orbatus est: mox vt adoleuit finitti
mos populos et Scythas in suam potestatē redegit
Et cū romanis p quadraginta annos varijs euentibꝰ
cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam
similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ⁊
Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia
nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos
et viginti linguas (tot em̄ nationibus imperauit) no-
tas habuisse: vt qua quisq; lingua eū postulasset: ea-
dem sibi ius redderet. Et cū lris grecis imbutus esset
musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboruz
patiētissimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno plio vi
cit castra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Phar
naces filius eiꝰ cū alios filios trucidasset exercitū ad-
uersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo mu-
ro filiū frustra p̄catus. Statim descendens ad vxores
pelices ⁊ filias suas venenū oībus dedit. Qō cuz ipse
nouissimus oīm hausisset: nec tū. opter remedia quibꝰ
se p̄munierat veneno infici posset Gallū quendā viri-
gis militē inuitauit: eiq; iugulū prebuit. Periit autez
apud Bosphoz qui regnauit annis q̄draginta. Quo
mortuo apud Synopem consensu pompeij regali se-
pulchro conditus est.

Mitridates rex

Linea presidum Syrie

Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

DEmetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit
quem Alexander rex iudeorum occidit.

PHilippus vltimꝰ Syrie ⁊ Asie rex. iiij. regni ale
xandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo
regnāte Anthiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens
pompeio se tradidit: post quē statim philippꝰ hic a ga
bino consule captus: regnū eiꝰ in romanoz ditionem
cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qō p ducentos viginti annos sub regibus
xvij. duraut.

POst vltimū regem syrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria:
Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ⁊ ad sancta
sanctoz vsq; accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū eiꝰ fratreꝝ
abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt
Et pompeiꝰ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duabꝰ cohortibꝰ.

GAbinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hir
cano: gētē iudeoz in q̄nq; cōuētꝰ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā
cū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes repri
meret. Air quidē cupidissimꝰ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimita
ni templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum
quadit: opes duoz miliū talentoz abstulit: inde diuertens p mesopotamiā i parthiā quenit: moxq; cutra-
ten transiuit: ⁊ cū xpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppssere romanos: ⁊ rapido eqta-
tu crassum psecuti sunt: ⁊ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os eiꝰ infusū eū interijsse.

ISte Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argē
ti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

LAgdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusq; miscentur condita fuit. Quāq; francisc⁹ petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanoꝝ colonia est: paulūq; vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanusq; conueniūt. Sonam incole appellāt. Que supᵖ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clarissimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā argenteā atq; aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā abvniuersis gallis cōmuni designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuiorū est coīcio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūq; singularū statua vna: hanc vrbē genti olim Segosianorū presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Reliqui debinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāq; amnes ab alpibus delati deinde in vnū alueū cōfluētes delabunt in rhodanū. Rursus aūt superās rhodan⁹ vienuā defert allobrogum metropolim. Trib⁹ his fluuijs euenit vt initio in aquilonē: debinc in occidentē deferant. Jāq; in vnū tandē amnē cōfluens in austrū iterū curuat⁹ excurrit. Quoad erūpat: alijs acceptis flumībus. Et hinc reliquum in mare cursuꝝ pficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustū est. Quā vrbē inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui prim⁹ rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū cuꝝ Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanct⁹ Augendus vita et miraculis clar⁹. hinc sanct⁹ Besiderius episcopus. Et S. Baldomeri⁹ cui⁹ miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc roman⁹ abbas: qui prim⁹ ibidē vitā heremiticā duxit. et multoꝝ extitit pater monachoꝝ. Ornat etiā hec ciuitas sancto Niceto epiſcopo: t Hyreno epō policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronat⁹. In ea domician⁹ abbas: Lupus epūs et anachorita. Antiochusq; epūs qui in dño quiescūt. Just⁹ preterea angelis prim⁹ ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regib⁹ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Vbi et pilatus t Herodes (vt fertur) a romanis principib⁹ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquib⁹ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequēti⁹ hibernāte dictū est. Lugda em̄ gallica lingua idez quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacit⁹ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomia sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi

Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam marit⁹ suus moriens Hircanū ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo q̄ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobol⁹ vo efficax audax erat. Jpa ei a ppl'o plurimum diligeba. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūq̄ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oia. hec tamē mlta gessit ad regni ꝓseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret añq̄ vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue pduxit

Et post mortez multis miseriis regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Benicq̄ cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo p⁹ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuz

Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p̄dicta alexandra filius vigesimusterci⁹ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝓstitut⁹ post mortem matris maximas questiones ⁊ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūq̄ egressi essent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethā regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atq̄ in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompei⁹ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus p pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz p ductus est. cum duob⁹ filijs alexandro ⁊ antigono totidemq̄ filiab⁹. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ⁊ subiecti romanis esse ceperūt. Siriez iudee administratio Scauro est ꝓmissa inde gabinio. Post hec casu elapsus est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoni⁹ aristobol⁹ p gabinū capt⁹ est. iterū romā pduct⁹. In discidio pompei ⁊ cesaris in syriā cū duab⁹ coh̄ortib⁹ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander pōtifex fili⁹ aristoboli. Is duz romā cuz pre duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ⁊ Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi percussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup̄ his q̄ in romanos admiserat

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeecq̄ potitus antipatrū idumeū virū strennuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsq̄ ad obitum cesaris pmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano berodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

BEllū ciuile cesaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo p̄ter calamitates que in p̄lijs accidere ꝓsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim cesar galliaz inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista dn̄atio. Ex inde q̄m mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta p̄peio generi socericq; concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit tam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq; cesar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ supueniētis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā p̄rexit: quē pompeius cū maximis copijs insecutus vtrinq; acies struxerūt. pugitatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompeꝰ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissimꝰ fortunā magis q̄ amicitiā sequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quibꝰ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potitꝰ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

TUllius cognomento Marcus ⁊ Cicero p̄bs maximus ⁊ oratoꝝ p̄rinceps ac romanoꝝ consul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ p̄rincipiū generis in tullū volscoꝝ regem referebat: patreq; tullū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt p̄mū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pactis p̄bie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. p̄tor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic p̄biam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marciū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: eiꝰ tm̄ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catilina

CAtilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagitiosissimus vir ⁊ omnium facinorosoꝝ dux: horꝝ cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus sotietatibus: ipse flagitiosus catilina ad opp̄rimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione p̄palata detectisq; coniuratoꝝ noibus. Lentulus ex clarissima cornelioꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cetbegus statilius gabinꝰ ⁊ cepariꝰ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi catilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoniꝰ cū quibusdā legionibꝰ ip̄m pleq̄s inter cōfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationibꝰ seruata est.

Cato posterior vticensis

CAto posterior catonis supioris ꝓnepos: cui ꝓp̄riū nomen. M. portius cato stoicus p̄bus: quem vticensem quidā appellant: q; se apud vticam interfecit vir doctissimꝰ: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dum senatus agereť a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sc̄z industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporibꝰ. hic docebat rempublicā magis virtutibꝰ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus socioꝝ ciuiū p̄tereaq; armoꝝ atq; equoꝝ maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tanto magis illū gloria sequebatur. Quicq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam moralez cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui parulis legiť excerptꝰ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita p̄prie veluti ferrum est. quod si exerceať conteritur. Si vero non exerceať rubigine consumiť. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatiēter ferens: eiq; subijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Aristipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicam filiam habuerunt: quẽ antigonus apud cesarẽ accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostẽderet inde procurator iudee declaratus est. Post hec faselũ hierosolimis natu maiorez sub se procuratorẽ statuit ⁊ herodẽ gallilee pfecit.

Herodes

Josippus

Antipater ⁊ uxor crispis.

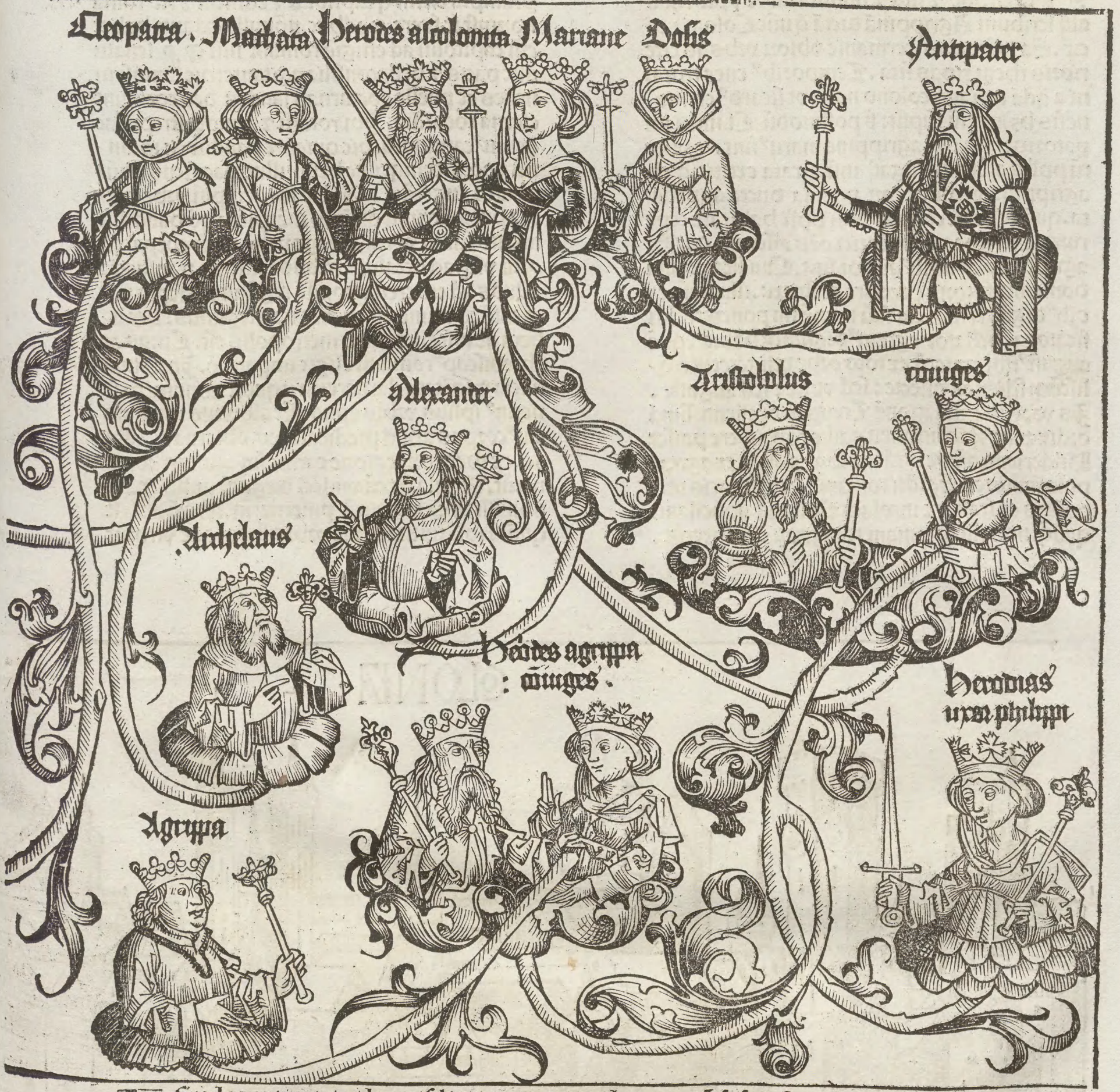
Herodes antipa. Philippus.

Phasdus.

Saloma.

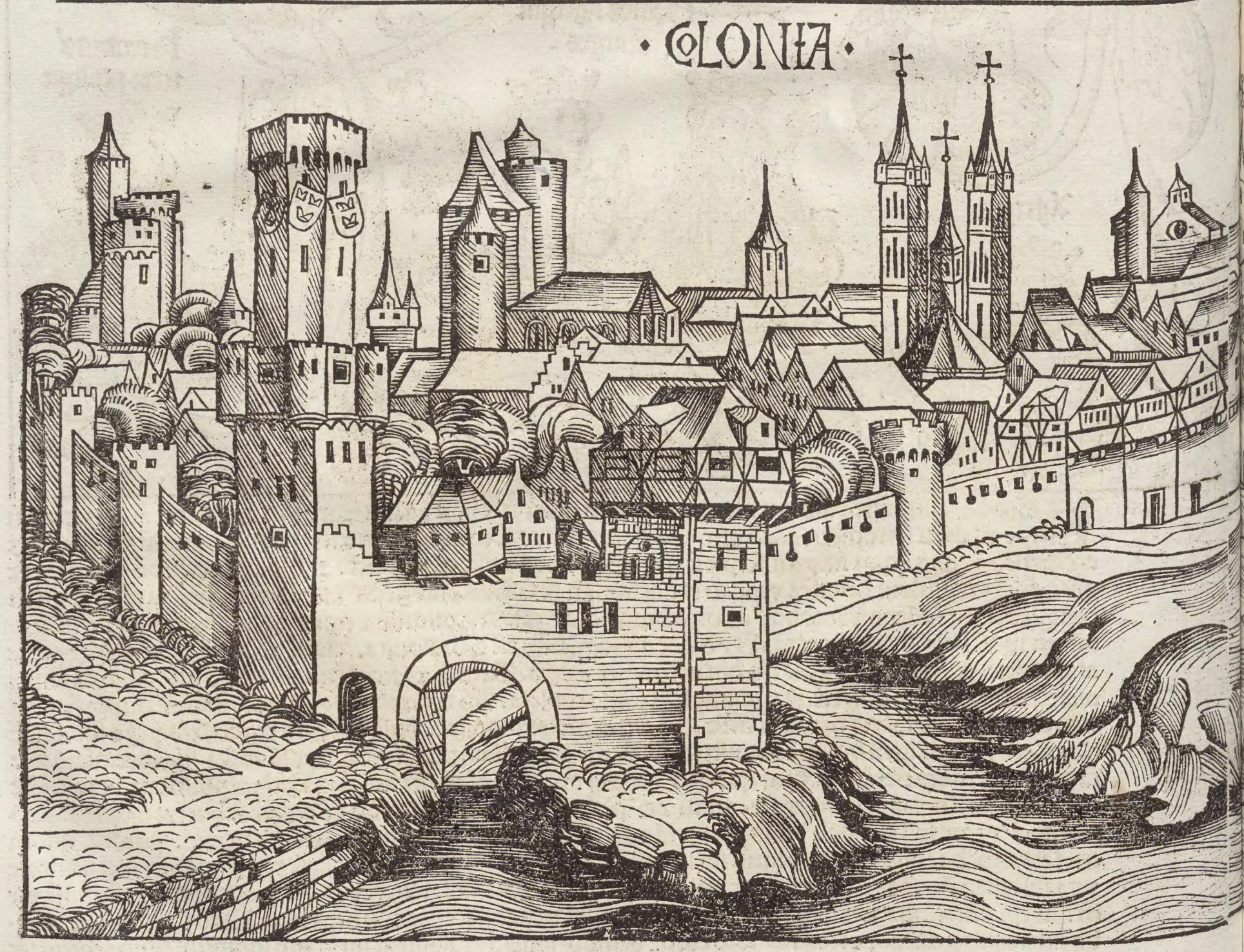
OPtolomeus dionysi⁹. 12. egyptioꝝ rex. regnauit annis. 30. Ad eum pompei⁹ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerã etatẽ tutor eius a senatu dat⁹ fuerat: verũ vir ingratissim⁹ pompeiũ occidit. Mortuo igit pompeio cesar alexandriã ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiũ hostiũ inopinata multitudine circũuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiũ pondere mersa p ducentos passus ad nauẽ vna manu qua cartbas tenebat eleuata natando puenit. Sed paulo post nauali plio regiã classem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euasit cesari denuo bellũ intulit: qui cũ oi exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad litt⁹ deuolutũ lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrã ipsius Ptholomei sororẽ ab exilio euocauit eiqꝫ regnũ contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

OLeopatra egypti regina Dionisij auletis filia quẽ ꝓpter flagitia alexandrini ciecerunt. Tam post morte fratris cesar reginã constituit post morte vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrã sumis cõplexus est honorib⁹ adeo vt eã sibi vxorẽ accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiã in attico bello fuerunt: ambo fugerũt. demũ ab Augusto supati sunt. Mã antonius augustus in nicopoli vrbe captũ coegit sibiipsi manũ inferre. Cleopatrã vo vt viuã in ptãtem reduceret. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecõtrario auaricia crudelitate atqꝫ oi luxuria mũdo conspicua fuit. Ac sic lagidarũ seu egyptioꝝ regum imperiũ euersum est; quod ꝓ annos. 306. sub regibus tredecim pmansit: ⁊ augustus furente egyptũ composuit.

HErodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipiēs: regnauit annis. 37: Antipater em tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū coniugiū meruerit. Et regis arabū nept⁹ vxoꝛem acceperit. Ex qua q̄tuoꝛ filios suscepit scz phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroam: ⁊ vnicā filiā noie salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus p̄mogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coꝛonat⁹. Cōtradiditq; ei august⁹ trac nitidē ⁊ itureā totāq; maritimā. Edificauit aūt in aschalone dom̄ regiā. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Matione em idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dn̄i nr̄i ntitate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qđ p̄r⁹ p successiones maioꝝ tenebat destructū est. Ac sic moysi ꝓphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoꝛibus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamētis erigēs. Augustā in honoꝛē augusti idest sebasten appellauit. Posuitq; aquilā aureā sup̄ speciosam portā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoq; herodion in q̄ sepult⁹ est. Templū magnificētissime decoꝛauit. Bellū anno. 26. hircanū p̄rincipē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Soꝛoꝛēq; ei⁹ vxoꝛē suā cū duob⁹ filijs ꝓp̄ijs iā adolescētib⁹ atq; vxoꝛis matrē oēs interemit. Predict⁹ quoq; crudelitatib⁹ hoc addidit: q̄ soꝛoꝛis sue noie salome virū occidit. ⁊ cū eaz alteri vxoꝛē dedisset etiā ipsum e vita sustulit. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis interp̄tes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir cū ihu xp̄i ntitatē magoꝝ inditio cognouisset. oēs puulos bethleez gladijs interemit. Quo facto repēte moꝛbo intercutis p̄cussus: ⁊ scatētib⁹ toto coꝛpe vermib⁹ miserā exalauit aiam. quiq; supstitib⁹ filijs relictis scz archelao: herode antipa: antipatro: lysania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̄tuoꝛ fuere tetrarche vt ex euāgelio h̄r.

Agrippa colonia q̄ ad sinistri rhenū latꝰ sita est. locꝰ ⁊ situ ⁊ flumīe clarꝰ ⁊ ppl̄o. quā alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia dicit. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad citeriorꝭ rheni ripas sita. Temporibꝰ enee troiani a q̄dā troiano colono noīe (vt sicardꝰ cremonēsis hꝫ) iniciū sūpsit: ⁊ postmodū Claudii impatoris iussu qui agrippine maritꝰ fuit. ⁊ vbiorū ppl̄is a sueuis fugat̄ instaurata extitit. ⁊ ab agrippina vxore ex eoꝝ pgenia ducta appellata. quā vrbē sic cōditaꝫ vbii ppl̄i habitare cepe runt. Veriores tm̄ hystorici oēs asserunt q; M. agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cōstruxit. illam tm̄ ex oībꝰ dignā cēsuit. cui suū nomē im poneret. Edificator ac bellator egregiꝰ dignusq; habitꝰ. quē augustꝰ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄liscūq; filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste. Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge postea ex agrippina fautores Egidii romani eiecit: francis impositis ex francoꝝ incolatu Coloniā appellauit quāq; nōnulli coloniam romanoꝝ esse dixerūt. Que ciuitas cū romanoꝝ socia esset: fatali ignē ꝯsumpta est: in q̄ capitoliū ⁊ edificia ⁊ ritꝰ roma noꝝ instar fuere ⁊ adhuc nōnulla extant: habet em̄ capitoliū ad effigiē romani nisi q; ꝑ senatu illic pacis ⁊ belli consilia agitante: hic famosi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt eterna cōcordia. Ibi rotarū ⁊ armoꝝ strepitꝰ ac gemitꝰ captiuorū. hic quies ⁊ gaudiū ac iocantiū voces. denicq; illic bellū illuc pacificus triūphator ingredit. Videt ibi templū vrbe media pulcherrimū quāuis inexpletū qō haud immerito sūmū vocāt. Magoꝝ ibi regū corpa ab ortu vsq; ad occasum tribus saltibus transuecta Quos ad ethereū quondā regē ad presepia vagientē cū muneribꝰ veneratos legimus. hec libera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius archiepiscopꝰ romanū eligit impatorē. In ea multi scia ⁊ sctitate claruere viri: quoꝝ de numero seuerinꝰ ipsius vrbis epūs. Et albertus magnus cuiꝰ corpus apud predicatores obseruat. Ibi Io. ex thebeoꝝ legione cursuꝫ sui agonis cōpleuerūt. Ursula q̄ꝫ cū vndeci virginū militꝰ ⁊ alij nōnulli in ea martirū ꝑmeruerūt. Mirū aūt est quāta ibi ciuitas que vrbis spēs: que viroꝝ

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustuz gētis colonie ritū esse vulgo psuasuz p̄serū femineo Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Dis ripa p̄claro t ingenti mulierū agmine tegit: t incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq; alacres pars herbis odorifer intinctis reductisq; post cubitū manicis candidas in gurgite man t brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. t deinceps letiora succedere. Itaq; lustrationē esse annuam in exhausto semp studio cultū colendūq;. O nimiū felices rheni accole: quoz ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoz nec padus vnq; valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope colonitā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. t in tēplo marmoreo verendū barbaris gentib⁹ illi⁹ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et p̄ma inde imperij auspicia capescerēt: q; hodieq; seruat: seruabit q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponi⁹ historic⁹ t orator atellanaz scptor p̄ h tēp⁹ (eusebio teste) clar⁹ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū distantias t loca queq; mensurat.

Leoneus

Leone⁹ grāmaticus doctissim⁹ Gn. pōpei libert⁹. Is iussu dñi sui pōpei p̄metaria i medicina q̄ pōpei⁹ deuicto metridate i suis scrinijs cōpererat: i nīm trāstulit sermonē. metridates em medicine curiosus ab oī bus sbiect suis singula medicīalia exq̄rēs cōmētationū hoz t exēplaria i archanis suis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregi⁹ rome q̄ multa cōstruxit i edilitate sua adiecta v̄ginea aq̄ ceteriscz conriuat atcz emēdat lac⁹ septigētos fecit: idcz fuit qđ octauianū augustū pp̄lo romāo vinū peteti sbiratū rndisse scribit suetoni⁹ tot aqs introduxit agrippa gener me⁹ t vinū q̄rit colonieq; nomē t dignitatē dedit.

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustis/
simā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem sueuoꝝ a Japhet descen dentē: eam primo
inhabitasse puncta scribunt. Ibiqꝫ eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia
oportuna de facili haberi possent. Uenientes enim sueui ad rettam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū
natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt.
Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsqꝫ ad alpes vindelica dicebaf. Uni
uersaqꝫ montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindelicisqꝫ tenef vt Strabo ponit. Eam autē
more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postqꝫ europam inuaserūt sueuos sub marsepta insuetis
armis ⁊ securibus pacutis ex hac vrbe cedere vsqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante
cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinanf. Et temporibꝰ exitus filioꝝ israbel de egy/
pto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt
Eligentes aūt sibi deam Zizam quā cerere fuisse opinanf. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum
vsqꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatū pmansit. Id vetustate collapsuꝫ nomē collis seruauit. Qui ab incolis Ey/
senberg hodie vocitaf. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A
romanis plurima bella ꝓpessa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo di
uus Octauianus Augustus Titū Ennīū ꝓtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua
Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Uarro tribunꝰ mili/
tum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis.
In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma
reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more littatus. Pe
rijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci supereſſent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoqꝫ cedis
nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis ro/
manam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Uarro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert q; Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq; duas omnino nec alibi q; in germania accepit. Iolianam atq; varrianam. varrianā pene exciabilē tribus legionibus cū duce legatisq; t auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus p Tiberiū Neronē (cum Brusus frater ei⁹ renales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq; vrbem eoꝝ immunitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milib⁹ cesar augustus missis vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Brusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq; auspicijs Augusti victa t aucta erat in honorē augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bella sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p omne tempus amazoma securi dextras obarment tē. Cum aūt Sueui qui potentia t hominū frequentia reliquos antecellūt. banc vrbem p tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis pmansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto t quinquagesimo sup nōgentesimū t vltra vngari germaniā t sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsq; cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosq; tandem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoq; in eo prelio eoꝝ regulos captos a militib⁹ suis ad eū pductos cum ob clementiā seruare conaret. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Udalrici t Regnboldus fili⁹ sororis sue. Deinde diuus Udalricus episcopus vrbem illustriorē fecit. t eccliam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila t nūc ab hunis lesionem sensit. Et eccliam sancti Johannis t sancti Stephani cōstruxit. Ornatq; hec imperialis ciuitas publicis t priuatis edificijs pulcherrimis. Et pīsertim basilica epali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij sancti Udalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti epi t Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ pcipuo honore obseruant: qui auguste varijs ob tormētis martirū pmeruerūt

TRes soles post morte Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in orīete: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbē cōuenerūt: significātes dominū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atq; Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q3 noticia trini ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoq; aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines desituros esse q3 frumenta.

BIbliotheca toto vrbe terrarū noiatissima .40. miliū librox in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Mā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē dedit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus sccpsim detulit ad hoies imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq; philadelph⁹ maximū numerū librox collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie cureq; regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qñ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq; ignaris etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

SAlustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nonullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atq; in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens. 35. grecas lras cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq; qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq; legere credam⁹: hic quoq; teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos. 41. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sniam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

M. Varro

VIrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ⁊ pcibue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊. M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lris ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq; studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq; esset: se in vrbē contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illuz pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Māq; plerūq; ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq; ab augusto petijt repulsam habuit nunq;. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt demq; brundusij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trās/lata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Virgilius Maro

HOratius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra. M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poetica se conuertit. Scripsitq; odas poetriā ⁊ epl̄as. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Horatius Flaccus

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

CAius tulius cesar lucij filius. Annũ agens sextũdecimũ patrem amisit: questor iuliã auitã vxorẽq corneliã defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis ꝑter comiciũ ac forum basilicasq; etiã capitoliũ ornauit. Ex ꝑtura deinde sortit⁹ hispaniã cũ bibulo cõsul creat⁹ inito honore primo omniũ instituit. vt tã senat⁹q; populi diurna acta conficerent & publicarent. Sub id tempus calphurniã. L. pisonis filiã successuri sibi ī ꝓsulatu duxit vxorẽ suãq; iuliã Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnẽ fere galliã que a saltu pyrene alpibusq; & monte gebẽna fluminib⁹ rheno & rhodano cõtinet. Eodẽ tpis spacio matrẽ primo deinde filiã: nec multo post neptẽ amisit. cõfectis bellis quinqes triũphauit. primũ & excellẽtissimũ egit gallicũ: sequentẽ alexandrinũ deinde ponticũ: primũ affricanũ: nouissimũ hispaniensem. edidit spectacula vãrij generis. fuisse traditꝫ excelsa statura colore candido teretib⁹ mẽbris ore paulo plenior: nigris vegetibusq; oculis valitudine ꝓspera: nisi q; tpe extremo repente aio linqui atq; etiã ꝑ somniũ exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib⁹: post pontificatũ maximũ in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiũ cautior ne an audacior. Compositis vbiq; ciuilib⁹ bellis vrbis & orbis monarchiã tenuit. Et olimpiade. i 85. romanis imperare cepit. & imperauit annis. 44. mensib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cũ aũt cõtra more libertatis honores ex sua libertate ꝑstaret. cõspiratũ est in eum a sexaginta ampli⁹. C. cassio. M. q; & decimo bruto. Ei tũ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denũciata est. Cũq; in capitolium applicuisset ꝓspirati specie officij circũsteterũt. a quib⁹ trib⁹ & viginti vulnerib⁹ cõfossus est. Nunc vite exitũ cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ rostris combustũ est. ꝓcussorum aũt fere neq; triennio quisq; amplius supuixit. neq; sua morte defunctus est.

OCtauianus Augustus patre Octauio senatore genit⁹ nat⁹ est. M. T. cicerone & Antonio ꝓsulib⁹. ix. kal. octobr. paulo ante solis ortũ. In quarto anno patrẽ amisit. duodecimũ agens annũ auiã iuliã defunctã ꝓ concione laudauit. quadriẽnio post virili toga sumpta: militarib⁹ donis triũpho cesaris africano donat⁹ est. Bella ciuilia quinq; gessit. mutinẽse: philippẽse: parusinum siculũ: actiacũ. Ex quib⁹ primũ & nouissimũ aduersus marcũ antoniũ. Secundũ aduersus brutũ & cassium. Terciũ aduersus antoniũ triũuiri fratrẽ. Quartũ aduersus sextũ pompei filiũ. Initiũ bor & causa fuit ob necẽ auũculi iulij. Bomuit q; cõtabriã: aquitaniã: pãoniã: dalmaciã cũ illirico oi. Item rhetiã & vindelicos & salassos gentes alpinas coercuit. & dacoꝝ incursiones trib⁹ eoꝝ ducibus cũ magna copia cesis. Germanosq; vltra albim fluuiũ summouit. Aliasq; nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ & assiduitate & varietate & magnificẽtia oẽs antecessit. Sponsas habuit adolescẽs. ꝑ. seruili filiã. Sed recõciliat⁹ antonio ꝑuignã ei⁹ claudiam duxit vxorẽ. vix duos nubilẽ ac simultate cũ fuluia socru exorta intactã adhuc scriboniã in matrimoniũ accepit cũ qua diuortiũ fecit. Ac statim liuiã drusillã matrimonio tiberij neronis & quidẽ ꝓgnantẽ abduxit. dilexitq; vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliã. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Juliã primũ marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa & iulia tres habuit & neptes duas. Forma fuit eximia & ꝑ oẽs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros & nitidos. capillũ leuiter inflexũ & sufflauũ: supcilia cõiuncta: mediocres aures: nasum & a sũmo eminentiorẽ & ab imo deductiorẽ. Colorẽ inter aquilũ candidũq;: staturã breuem Eloquẽtiã studiaq; liberalia ab etate prima cupide & laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cõposuit. Beniq; cũ de oriẽte victor reuersus esset. tũc primũ August⁹ eo q; rempub. auxerat cõsalutat⁹ est. Et extunc summã rerũ ptãtem quã greci monarchiã vocãt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitq; romã edificijs multis: isto gloriãs dicto. Urbem latericiã repit: marmoreã relinquo. Impauit annis. 56. Janũ quirinũ semel atq; iterũ a cõdita vrbe ante memoriã suã clausum: terrã mariq; pace parta intercluſit: ꝑ que pacis tpa Saluator nr ihs xps nasci voluit. Is tandem nole succubuit oib⁹ dimissis in osculis liuie & in hac voce defecit. Liuia nri cõiugij memor viue ac vale sortitus exitũ facilẽ & qualẽ semp optauerat Anno etatis sue. 78.

MArcus Antoni⁹ cõsul a senatu hostis adiudicat⁹ missi ad eũ ꝑsequendũ pansa & hirci⁹ & octauianus adolescẽs. Deinde cesar cũ Antonio pacẽ fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt August⁹ hispanias gallias & italiã teneret. Antoni⁹ asiam pontũ & orientem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrã reginam egypti duxit vr orem. cõmouitq; belluꝫ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciũ qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptũ & desperãs rebus cum oẽs ad Augustum trãsirẽt ipse se interemit. sicq; egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

SIbilla tiburtina vates pcipua: cui ꝑpriū nomē al bumea fuit: in italia floruit ⁊ multa ꝑdixit. ⁊ qꝛ tiburre ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebaf: iō tibur tina dicta fuit: i gurgite ipsi⁹ flumis cui⁹ simulacrū tenēs i manu librū inuētū fuit: hāc augusti⁹ octauian⁹ (cū rōani ꝛi diuios honoꝛes exhiberēt) ꝓsuluit. Que p⁹ triū dieꝝ ieiuniū rndit ea q̄ diu⁹ augustin⁹ refert: iudicii signū tell⁹ sudoꝛe madescet. E celo rex aduenīet p secula futur⁹. Et sūt. 27. versus q̄rū vltim⁹ est. Decidet e celo ignisq; ⁊ sul phuris amnis: quoꝝ capitaliū lre teste eodē: hūc sensum reddūt: ibs xp̄s dei fili⁹ saluatoꝛ. Quib⁹ dict⁹ illico (vidēte augusto) celū apertū est: ⁊ nimi⁹ splēdoꝛ irruit super eū Uiditq; in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū baulātē: q̄ visa repete ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq; ita augusti⁹ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adoꝛauit. Quāobrem augusti⁹ deū se appellari oīno recusauit: q̄ i loco postea ad rei mēoriā templū sub titulo sctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū oꝛdo bti Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis dispꝛsis in manu h̄ scriptū tenentē. Nascet xp̄s in bethleē: annūciabit in nazarethr egnāte thauro pacifico fundatoꝛe quietis. O felix illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

PRodigia in ntitate xp̄i visa. olei fons (vt eutropi⁹ ⁊ alii testant) Rome e taberna meritoꝛia in trāstiberi na regione ex terra p tota emuxit die: denuncians christi gratiā omnib⁹ gentib⁹ datam: quo etiā die aure⁹ circulus circa solē apparuit: romuli quoq; statua ⁊ templū pacis coꝛruere.

Ouidius naso poeta

PUbl. ouidi⁹ naso sulmonēsis clarissim⁹ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido oꝛtū habuit: vt ipse testat: sulmo mihi patria est gelidis vberrim⁹ vndis: miliaq; nonies distat ab vꝛbe decē. Is apō athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optīe didicit: veniēsq; romam apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dieꝝ curriculā anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab codē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegat⁹ est: de hoc in libꝛo de ponto ait. Naso min⁹ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triste p̄ciū magister habet. Cui⁹ quippe moꝛes ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis vo sue. 54. obiit.

Tit⁹ liui⁹ histoꝛic⁹

TIt⁹ liui⁹ patauin⁹ magn⁹ ⁊ histoꝛicoꝝ tam grecoꝝ q̄z latinoꝝ p̄ceps. anno. i 6. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronym⁹ diu⁹ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq; finib⁹ quosdā venisse nobiles legim⁹ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: vni⁹ hois fama ꝓduxit. habuit illa etas inauditū oīb⁹ seculis celeberrimūq; miraculū: vt vꝛbē tantā ingressi: aliud extra vꝛbē q̄rerent: hic ab augusto honoꝛib⁹ ⁊ diuiciis honoꝛat⁹ fuit diligētissim⁹ histoꝛiarū indagatoꝛ: centum ⁊ decē histoꝛiarū libꝛos ꝓscripsit. Cui⁹ operū maximā partē (tpoꝝ malignitate) amisim⁹. Uixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidē sepult⁹. Cui⁹ sepulchrū adhuc i diue v̄ginis Justine vestibulo extat his titulis adoꝛnatū. Ti. liui⁹. Ti. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcoꝛdialis patauī sibi ⁊ suis oīb⁹. Et⁹ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui p̄toꝝ ipsi⁹ vꝛbis cōcrematū instauꝛauerunt in cōspicuo ipsi⁹ fastigio collocauerunt.

Ualeri⁹ maxim⁹

UAleri⁹ maxim⁹ roman⁹ p̄bus ⁊ oꝛator luculentissim⁹. Anno. i 5. añ xp̄i aduētū rome clar⁹ fuit: ac augusto cesari charissim⁹ habit⁹: q̄ inter cetera libꝛos nouem p̄mone lucutētissimo cōposuit sc̄z de dict⁹ factisq; mēoꝛabilib⁹ viroꝝ: q̄ apō romānos ⁊ grecos habebāf illustres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationez vicioꝝq; detestationē pertinētia Ex q̄b⁹ hāc mēoꝛabilē excerpim⁹ sniam. Lento em̄ gdu ad vindictā sui diuina ꝓcedit ira. tarditatēq; supplicii grauitate cōpensat.

Solinus

SOlinū q̄z histoꝛicū ⁊ oꝛatoꝛē grauissimū tempestate sistac ex libꝛis ipsius floꝛuisse conjicim⁹. cū ⁊ ipse collectanoꝝ libꝛum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similit terrā pingit ac vꝛbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eūq; libꝛū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiaz hiſtoricū ⁊ geographū ac pḣm: necnō homerice maieſtatis expoſitorē (vt q̄buſdā placet) natione cretēſem hiſdē tpib⁹ illuſtrē fuiſſe ex opib⁹ ſuis inuenim⁹. qui cuz doctiſſim⁹ vir eēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritiſſim⁹ haberet. Inter cetera ſue virtutis monimēta de geographia mundi decem ⁊ ſeptē libros ppulchros edidit. In quib⁹ vel omiſſas vel neglectas ant vetuſtate oblitas orbis ptes ad vnguē reſtituit. Et diligētiſſime deſignauit: pp̄los nationes res geſtas: mōtes: maria: ⁊ eoꝝ termios ante oculos nr̄os clariſſime poſuit. hic ex mitridatis reg̃ ſanguīe maternali linea originē duxit. Cui⁹ clariſſimū op⁹ diu latinis incognitū Nicola⁹ papa q̄nt⁹ p gregoriū Typernatē trāſferri ī pte voluit. Reliquū vo opis mancū videlz europā guarin⁹ veronēſis abſolutū reddidit

Joachim Anna

ANna mulier hebrea iſachar iudei filia in cōiugiuz ioachim viri ſanctiſſimi de tribu ſua tradita. Cū diu ſterilis ⁊ ſine ꝑle ſtetiſſet: poſt multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione p̄emiſſa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝑcreata mox ioachim viro defuncto: nupſit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alteraz mariam Cleophe ſuſcepit filiā. Cleophas aūt mariam filiaſtrā p̄dictā ioſeph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiaz ſuam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati ſunt Jacob⁹ alphei Symō chanane⁹ ⁊ Judas thade⁹. Mortuo q̄z cleopha anna tercio ſecundū legem moyſi alteri viro noīe Salome nupſit. ex q̄ terciaz filiā noīe mariam ſolome genuit. que tandez zebedeo deſpōſata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangeliſtā pepit filios. Hec q̄ppe anna ſororē noīe yſmeriā habuit de qua nata eſt Eliſabeth iohannis baptiſte mater. Anna cum in p̄ceptis ⁊ in vijs dn̄i toto tpe vite ſue ambulaſſet plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

ZAcharias hebre⁹ de vico abia ſacerdos ⁊ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiſte genitor vir tot⁹ ſanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōſobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̄a ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: ⁊ iam Elizabeth ꝑceſſiſſet ī dies ſuos: ⁊ muliebria ei fieri deſijſſent. dn̄s eorum orationib⁹ p̄mot⁹: filiū tandē noīe Johannē baptiſtā dedit. Ingz cū zacharias in ordine ſacerdotio fungeret ⁊ incenſum adoleret. Solus templum dn̄i ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magn⁹ coram dn̄o. Vinum ⁊ ſiceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum ⁊ vxor mea ꝑceſſit in dieb⁹ ſuis. Angelus incredulitatis ſignū dixit: q̄ mut⁹ eris quouſq̄z hec implebunt. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt eum viſionē vidiſſe. abiēs in domū ſuam ⁊ ſtatim Elizabeth concepit. ⁊ p̄re verecundia quinq̄z menſib⁹ ſe occultauit. In ſexto denicq̄z mēſe Maria virgo ⁊ dn̄i mater a ſpirituſancto impregnata ad ſalutandā eam p̄rexit. Cui⁹ ſalutationē ſenſit Elizabeth. exultauit infans p̄re gaudio in vtero ei⁹. Peperit denicq̄z filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēſq̄z calamū ſcripſit. Johannes eſt nomē ei⁹. ⁊ cōfeſtim aptuz eſt os ei⁹ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ iſrl ⁊c. Tandē in oī ſanctitate vt ꝓpheta defunct⁹ eſt.

Maria virgo

MAria beatiſſima ac glorioſiſſima dei genitrix: virgoq̄z ꝓpetua ex radice ieſſe exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̄z Anna naſcit. Puella ſiquidē elegātiſſima oīmq̄z oculis admirabilis. quā cū mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta votū tēpli ſeruicio cū reliq̄s virginib⁹ manciparūt. quo in loco ꝑ ter etatē ſicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine ꝑcellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ ſancte viuēdi rōnē ab ipſis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ ſanctitate: nec nō ⁊ humilitate tuz in reb⁹ diuinis tuz in humanis reliq̄s ſacris virginib⁹ fieret incōperabilis: quāobrē de⁹ delegit eam in matrē incarnationis filij ſui. Et cū tredecimū etatis ſue expleſſet annū diuino diſponēte cōſilio Joſeph de tribu ſua cōnubio cōiuncta fuit. Qua deſpōſata cōfeſtim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruſcans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis ſalutauit. Aue gr̄a plena dn̄s tecū. Adiecitq̄z Inueniſti gr̄az apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm verbū tuū. Et ſubito verbū caro factū eſt. Quib⁹ geſtis repēte ad Eliſabeth viſitādā p̄rexit: vbi p̄ tres mēſes pmāſit. Ibiq̄z mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq̄z Johanne baptiſta. Maria iam grauida domū redijt. qō vbi Joſeph vir ei⁹ didiciſſet eam eſſe p̄regnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Mathe⁹ ait) Angel⁹ dn̄i p̄ ſomniū ipm monuit q̄ natū in eo erat hoc de ſpūſctō eſſe ꝓteſtat⁹ eſt. Reliq̄ vo beatiſſime virginis marie geſta ⁊ obſeq̄a ⁊ actus vite ei⁹ vſq̄z ad paſſionē filij ei⁹. ex euangelio colligi poſſunt.

Johānes baptista xpi ibu precursor ex ictissimis parētib⁹ Zacharia
⁊ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ⁊ inter mu-
lierū natos(dño testāte)nō surrexit maior isto: q̄ppe.ppha ⁊ plus q̄ p
pheta fuit cū xpm redēptorē digito mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei tō
Js trāsactis infantie annis lx tenellus ⁊ parētib⁹ antiqs vnicus ob amo
rē celestis patrie heremū petijt. Post hec cū trigesimū vite sue annū attu
gisset duodecimo impij Liberij cesaris anno ,pcurāte pōtio pilato iudeā
factū est verbū dñi sup eū in deserto. Et venit ī oem iordanis regionē:pre
dicās baptismū pnie.eā ob rem multis ad eū cōcurrētibus singulis qui
buscūq; interrogātibus: cōueniētia dabat respōsa. Demū ab herode an
tipa paulo ante predicationē xpi captus carceri mācipat⁹. Arguebat em
ipsūq; dicēs. Nō licet tibi habere vxorē frīs tui. Et illa instigāte p annuz
pedore carceris ⁊ maxīa inedia eū macerari fecit: post annū aduenientē
die natalis herodis cōuocauit cūctos galilee prīcipes ⁊ nobiliores ad
cōuiuiū: q̄bus epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiuit ac saltauit: ⁊ sū
me placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ est dare q̄cūq; postulasset: a matre p̄
monita: petijt caput Johannis in disco. Rex cōtristatus ꝓpter iusiuran
dū misso speculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johānis baptiste precursoris dñi.

Lmca cristi Joseph.

Ñcia bīe v̄g̃ marie

Despōsatō v̄g̃ marie.

Ñnūciatō dnīca.

Exta seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio qdragesimi secūdi anni imperij Augusti cesaris: pmo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntītate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiste mēse sexto. Durabitq; p tempꝰ totū qđ gre appellat. Et ptracta est a xpi ihesu bñdicta ntītate vsq; in tempꝰ pñs p annos mille qdringētos nonagintaduos. Habebitq; decursus vsq; ad tpa antixpi: aut ad cōsūmationē seculi: que nulla generationū aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita totiꝰ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xpi incipūt: quidā a baptismo xpi ꝓpter vim regenerativā aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aūt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: christianū imperium ⁊ summum pontificiū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob iuidiā occidit. Nā vt iosephꝰ ait tāte tamq; inuise pulchritudis clara fuit: vt nō solū eo tpe formositate femias anteire crederet ꝫ celestī arbitraret imago. Tādē a matre ⁊ sororе herodi accusat qꝫ effigiē suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui desideriū ꝓuocaret q cū crederet herodes: capitali sniā eā occidi iussit.

Non defuit prīceps ex iudeis vsq; ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo dimissus est restamēto: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit g̃ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiū: qꝫ ex danielis sniа sanctꝰ sctoꝝ venerat.

Sexta etas mūdi

Ihesus xp̄us dei filiꝰ saluator ⁊ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuꝫ orbi impitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tuꝫ p̄side: vniuerso orbe pacato ī bethleem iude nascit quē Maria virgo angelo annūciāte ex spūsancto cōcepit ⁊ pepit ad abolendā humani generis labē ꝑpter primoꝝ inobedientiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qō tam mirabilit natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die ꝺelatꝰ fuit in templū circūcisionis gr̄a: ⁊ ihesus appellatꝰ. Postea tredecima die magi ad eū adorandū tribꝰ mundi in syriā p̄rexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū ꝺetulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē pfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dñe in pace ⁊c̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonitꝰ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq; ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝑpter quod nazarenus appellatꝰ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

ā mūdi 4211. ā x. 12.

ā mūdi 4229. ā x. 30.

ā mūdi 4233. ā x. 34.

Procuratores Judee

Archelaus

Archelaꝰ magni herodis filiꝰ p̄e sublato reḡuit annis. 9. Ipsuꝫ augustꝰ ob p̄ris amorē cuꝫ ceteri fratribꝰ maiōr sp honore ꝓsecutꝰ fuit. Tandē accusatꝰ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegatꝰ fuit. ⁊ fines eiꝰ in ꝓuīciā redacti sunt.

Christus ihs ages duodecimū annū cū parētibꝰ ad die festū celebrādum hierosolimā de more petijt. Ibiq; ī tēplo duꝫ inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō deꝰ: ꝑ admirāde indolis puer ab eis creditꝰ est: parētes vo inde abeuntes cū puer subseq; nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq; inter sacre legis doctores scisitātē inuenerunt. a q̄bus bene monitꝰ in patriaꝫ cuꝫ eisdē reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

Comp̄oniꝰ q̄ cirini collega fuit ab augusto: pꝰ archelauꝫ mittit ꝓcurator.

Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

Annius ruffus successit marco. sb̄ q̄ mortif augustꝰ dño. i 5. annum agente.

Dominꝰ ihs cuꝫ 30. annoꝝ etatē esset ad apiendaꝫ vite eterne ianuaꝫ. ī iordanis alueo se a iohe baptizari voluit: statimq; vox e celo intonuit. Hic est filiꝰ meus c̄. ipm audite. ⁊ spiritꝰ sanctꝰ in modū columbe sup euꝫ mansit. deinde ī desertuꝫ duxitꝰ. 40. diebꝰ ⁊ noctibꝰ ieiunauit: ⁊ postea esuriit. Inde q̄ꝫ supatē diaboli tētatiōibꝰ. Cum postea in templum veniisset deos vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

Valerius

Valeriꝰ romanꝰ ex illustri graccoꝝ familia natꝰ āno p̄mo impij Tiberij cesaris ab eo ꝓcuratoꝫ pꝰ annū ruffū ī iudeā mittit: q̄ mgr̄atu suscepto p̄mꝰ apō iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

Pontius pilatus

Pilatꝰ natione gallꝰ ex lugduno vrbe natꝰ. vir callidꝰ ⁊ facinorosus. Anno 13. impij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcuratoꝫ a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā suppssit: ⁊ postmodū eoꝝ suggestione ihm cruci affixit. deinde sibi timens de eiꝰ doctrina mortecq; admonere tiberiuꝫ curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senatꝰ vetuit q; nō ad se priꝰ ꝑ ad tiberiuꝫ scripsisset: inde ꝑpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amotꝰ: apō lugdunū ortꝰ sui ciuitatē ꝑpetuo exilio ī opprobriū gētis sue relegatus fuit: ⁊ malo fine periit.

Linea Imperatoꝝ Tiberius

Tiberi⁹ claudi⁹ nero terci⁹ romanoꝝ imperatoꝛ impauit annis. 2 3. ⁊ aliquot dieb⁹. hic liuie auguſti vxoꝛis filⁱ⁹: ⁊ ipſi⁹ octauiani pꝛeuign⁹ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis aſſumpſit. Infantiā puericiāqꝫ habuit luxurioſaꝫ ⁊ exercitatā. nouē nat⁹ annos: defunctum patrē ꝓ roſtris laudauit: virili toga ſūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxoꝛē: ſublato exeo filio druſo: quāq̄ bene cōueniētē: rurſuſq̄ grauidā dimittere ac iuliā auguſti filiā cōfeſtim coact⁹ eſt ducere: nō ſine magno languoꝛe ai. Druſum frēm in germania amiſit. Data fuit ſibi ptās tribunicia in q̄nquēniū delegatus pacande germanie ſtat⁹. Cū aniaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidiſſe: nihil nō de cōſilii ſnia egit. A germania in vrbē poſt bieniū regreſſus triūphū quē diſtulerat egit. Pꝛincipatū diu recuſauit. tandē q̄ſi coact⁹ ⁊ querēs miſerā ⁊ oneroſam iungi ſibi ſeruitutē recepit imperiū. Poſtea corripuit cōſulares exercitib⁹ ꝓpoſitos q̄ nō de reb⁹ geſtis ſenatui ſcriberēt. Pꝛeſidib⁹ onerādas tributo puincias ſuadētib⁹ reſcripſit. Boni paſtoꝛis eſſe tōdere pec⁹: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicoſq̄ rit⁹ ꝓpeſcuit. Expulit ⁊ mathematicos. In ꝓmis tuēde pacis a latrociniis ſeditionūq̄ licētia curā habuit. Bienio ꝓtinuo poſt adeptū imperiū: pedē porta nō extulit ſequēti tpe pꝛeterq̄ in proximā oppida nuſq̄ abfuit: deinde orbat⁹ vtroq̄ filio quoꝝ germanic⁹ in ſyria: druſus rome obierat: ſeceſſuꝫ cāpanie petit. Cetey ſecreti licentiā nact⁹: ⁊ q̄ſi ciuitatis oculis remot⁹: cūcta ſimul vicia male diu diſſimulata tandē ꝓfudit: ideo in caſtris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberi⁹ ꝓ Claudio caldi⁹: ꝓ nerone mero vocabaſ: pecunie parc⁹ ac tenax: neq̄ opa vlla magnifica fecit: neq̄ ſpectacula oīno edidit: filioꝝ neq̄ naturalē druſum neq̄ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Coꝛpoꝛe fuit amplo atq̄ robuſto ſtatura q̄ iuſtā excederet: lat⁹ ab humeris ⁊ pectoꝛe ceteriſq̄ mēbris vſq̄ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colꝛe erat candido: capillo penes occipiciū ſūmiſſioꝛe: vt ceruicē etiā obtegeret: qō gētile in illo videbaſ: facie honeſta cū pꝛegrādib⁹ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūq̄ tacitus: valitudine ꝓſperrima vſus eſt. artes liberales ſtudioſiſſime coluit. Cōpoſuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis viginti tribus varie imperaſſet: neq̄ inter malos oīno: neq̄ inter bonos numerari poſſet: tandem in villa luculliana obiit: octauo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atq̄ tabificū Et moꝛte eius letatus eſt populus.

Linea pontificum

Annas

Caiphas

Quum valerius romanus a tiberio imperatoꝛe ꝓcuratoꝛ in iudeam miſſus fuit. Is ſuſcepto magiſtratu pꝛimus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad pꝛefuit multos pōtifices ſucceſſiue poſuit ⁊ amouit. Et pꝛimo quidem amanū a ſacerdotio amouens: biſmaelis tabi cuiuſdā filiū pontificem deſignauit: ſed ⁊ hunc nō multo poſt abꝛiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū ſacerdotio ſurrogauit. poſt annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaꝫ cemithi filio miniſteriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipſe quā vnius anni ſpacio eſt perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū conſtituit. Virum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangeliſta cōmemoꝛat Captus em̄ ihēſus in oꝛtu. Cōtinuo per ſatellites ad annam pꝛimum ductus eſt: quia ſocer cayphe Et annas miſit eum ad cayphā Et q̄ ſe parem deo adiuratus reſponderat: blaſphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius chriſti dictum videreꝰ: ſtatim conſcidit veſtimenta ſua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret ſubclamauit. Reus eſt moꝛtis. Cui⁹ ſuaſione(vt ſacra euāgelii habet hiſtoꝛia) Chriſtus dn̄s noſter moꝛti traditus eſt.

Dassus eſt chriſtus ihs anno mūdi. ℣ 2 5 0. Tiberii anno. i 8. duob⁹ geminis cōſulib⁹ menſe pꝛimo: q̄ niſan ab hebꝛeis. a nobis apꝛilis nūcupaꝰ. Inuidia em̄ ſacerdotū ꝓcurāte a diſcipulo ei⁹ iuda venditus: deinde captus ⁊ accuſat⁹ fuit: preſidis iuſſu deluſus: virgis ceſus ac flagellat⁹. ⁊ ſpuētes in faciē ei⁹ colaphis eū ceciderūt: ac coꝛona ſpinea coꝛonaꝰ ſputis deturpaꝰ. Ac demiq̄ cruci affigiꝰ: ⁊ tranſeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū ſpōte ſua voce magna clamās ſpm̄ emiſiſſet: tremuit oīs terra: ſol obſcurat⁹ fuit ⁊ velū templi ſciſſum. Cuius moꝛtui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pꝛoraſſet: ſanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccl̄ie vniuerſalis ſalutis ſacramenta ſumpſere pꝛincipia. Poſtmodū de cruce depositus: ſepultureq̄ tradit⁹. Poſt die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: ſic ipſe de ventre terre ſuperata moꝛte ſurrexit. ⁊ ſuis pꝛeordinatis ſepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentib⁹ ipſis in celū aſcēdit. Nec ab re hieroſolymis moꝛtē ſubiit: cū is loc⁹ ſacrificiis dicatus erat ⁊ i medio terre habitabilis ſitus. Extra poꝛtas vo vrbis; nō ſub tecto; vt ⁊ ꝓpꝛio illi; ⁊ gētibus cōmune ſacrificiū ſui coꝛpis haberet.

Herodes antipas

HErodes antipas magni herodis filꝰ post archelaũ ꝑdictũ fratrẽ galilee ꝑfectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnũ in quatuoꝝ tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic gallilea obtigit que est quarta regni pars: hic impiꝰissimꝰ atq; crudelissimꝰ fuit. quia ĩ ciues suos siccariꝰ. in nobiles latro. in socios populatoꝝ. in domesticos ꝑdo habebaꝫ. ꝙppe plebis interemptoꝝ erat: filioꝝ occisoꝝ: extraneoꝝ homicida: ꝓꝓioꝝ paricida vniuersa nempe ꝓphanauit: qꝫ sacerdotiũ iudeoꝝ oĩno sustulit. oẽm legẽ ꝛ ordinẽ cõfudit. Nã cũ philippi fratris sui vxorẽ cõtra legẽ duxisset. A diuo Johãne baptista cũmonebaꝫ illã dimittere. Quã obrem cũ illũ ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euãgelista ait) ab oĩbꝰ veluti verus ꝓpheta habebaꝫ: sed illũ comꝑhendens posuit in carcerẽ in castello macherũta. ꝛ pauloante mortem xꝑi: caput ei amputare fecit. Hic etiã ihesum a pilato sibi missum in irim suscipiẽs: illusum tandẽ ad eundẽ remisit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respõdere noluisset. Tandẽ a Caio cesare romã citatus. atq; a caio cũ vxore herodiade honorifice susceptꝰ fuisset. supuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnã copiam armoꝝ esse in suis ciuitatibꝰ ꝛ de multis cõiectus. apud Lugdunũ galliarũ vrbẽ relegatus miserabiliter vitã finiuit. Vxori aũt sue qꝫ sororꝫ erat agrippe quẽ Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatẽ redeundi vt haberet terrã suã. Ipsa vo comitata virũ in exiliũ ait se non dimissurũ eũ in aduersis cui cõcauerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileã herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

TRant in iudea tres secte iudeoꝝ a cõi reliquoꝝ vita ꝛ opinione distantes. Pharisꝰeoꝝ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ꝛ hac tempestate ob sanctitatis ostẽtationẽ in irim maximo in ꝑcio (vt ex euãgelij historia elicere possumꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo phariseꝰi dicebãtur quia a ceteris habitu cõuersationeq; diuisi erãt. Cultu eni austeriore ꝛ victu parcissimo vtebanꝫ. Statutisq; suis mosaicas traditiones determinãtes: pictacia chartarũ in fronte. ꝛ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que phylacteria dicebanꝫ in legis memoriã gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedẽdo pungerenꝫ deferebãt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ꝛ marmene idest fatꝰ: ꝓpositis suis ꝛ maioribꝰ natu nũq; cõtrariũ rndebãt: iudiciũ dei futurũ dicentes: aiam oẽm incorruptã esse ꝛ mortuoꝝ resurrectionẽ sperabãt ꝛ ꝑdicabãt. hi nãq; xꝑo dño nostro plurimus aduersabanꝫ ꝛ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

SAduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nõ eiusdẽ religionis ꝛ ꝑcij cũ phariseis marmenem negant. deũ inspectorẽ oĩm dicẽtes. In arbitrio hoĩm situm esse. vt bonũ malũue gerãt. hi saducei corꝑoꝝ resurrectionẽ ꝛ angelos eẽ negabãt. Ac aias cũ corꝑoribꝰ interire putabãt. Solos quiq; libros moysi recipiebant. Et qꝫ seueri nimis erãt: nec etiã inter se sociales. Ob quã seueritatẽ saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

OSseoꝝ quoq; alia ibidem vigebat secta atq; religio qui vere in omnibꝰ monasticã agebãt vitam: nuptias fastidientes: nõ quia cõiugia ꝛ hoĩm successionẽ perimẽda cẽserent. sed cauendã intẽpantiã feminarũ: nullã earũ fidẽ viro seruare putantes. Ꝛerũ inter se mutuo amore iũctissimi. Quin ꝛ diuiciarũ cõtẽptores ꝛ ꝑmixtis facultatibꝰ velũti inter frẽs vnũ esse ꝑmonitũ oĩm ordinarũt vngẽta nõ eurãtes: squalore decus putabãt. dumodo ĩ veste candida semꝑ essent. designatos aũt cõium rerũ ꝓcuratoꝝes habebãt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitũ siue calceos mutant: nisi aut oĩno cõsciss ꝓioribꝰ aut lõgi tpis vsu cõsũptis. Precipue circa deũ religiosi sũt. Ante solis ortũ nihil ꝓfani loquentes solẽ vt oriaꝫ orantes. post vsq; ad quãtã horã opantes. Rursus in vnũ cõgregãtꝫ lintheis ꝑcincti: corꝑ abluũt aq̃s frigidis: ĩ cenaculũ veniũt. neq; gustare queq; fas est nisi ꝓꝰ deo celebreꝫ oro: post finẽ quoq; prãdij vota repetũt. Hi ꝙppe hospitalitatẽ sũmo studio exhibebãt. Et apud eos edendi ꝛ potãdi modꝰ saturitate definiꝫ. Tumultꝰ aut clamoꝝ in eoꝝum hospicijs nusq; audiebaꝫ. Sed sũmũ silẽtiũ seruabãt: iuramẽtũ habebãt ꝓ piurio. Secte sue neminẽ adhibẽtes: nisi sub anni ꝓbatione receptũ. cõpellebanꝫ qꝫ iurare ꝙ deo fidẽ hoĩbꝰ iusticiã: ꝛ ꝑncipibꝰ obediẽtiã seruarẽt. Et si cõtingeret ipsos aliq̃n ꝑesse: nũq; abuterenꝫ viribꝰ ptãtis ad iniuriã subditoꝝ. Ad eoꝝ aũt iudiciũ nõ minꝰ q; centũ ꝑsone conueniebãt. quoꝝ decreta postea imobilia erãt. Sabbatũ adeo illibatũ seruabãt: vt nec cibũ illo die pararẽt. nec ignẽ accẽderẽt: nec aliq̃ vas transportarẽt: aut quasi aliũ purgarent. Ceteri aũt diebus cum dolabro in terrã fodientes demissa circũquaq; veste se contegebant: quãdo aluũ purgabãt ne radio solari iniuriã facere viderenꝫ: purgatoq; aluo terrã egestam sup foueam reducebãt: hos essenos seu esseos herodes antipas dũ vixit honorauit. nec inhoneꝰ ymo de eis ĩ scꝑturis habeꝫ. hoc de ꝑhis iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quidē sctitate ⁊ pu dicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strēnuū e hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xpi imaginē cōtigisset ab oi infirmitate curat⁹ est. Ob qō miratuluz ipa veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez em vsqz ad mortē cū petro ⁊ paulo aplis atqz clemēte pōtifice ecclīaz dei ꝓstituēs pseuerauit Hec ipa est quā dns a sanguis fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hz historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pānículo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Hūc vsqz ibidez in beati petri tēplo a xpi fidelibus maxia cū religione inuisit. Quā ⁊ multi p tpa exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet que incipit. Salue sancta facies nri redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa pannículo niuei candoris. Dataqz veronice ob signū amoris ⁊c.

Xenarchus pbs

XEnarchus pbs peripatheticus vir mēorabilis, quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicut: sed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi causa electū vsqz ad senectutē: magno i honore semp habitus fuit: ꝺehinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa añqz morte obiret visu amisit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaqz appionis grāmatici temeritatē ꝺ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez mlti eloquētiā ei⁹ admirātes dixerut. aut philo platonē seqt aut plato philonē. hic romā deniqz veniēs cū petro aplo ꝺuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xpiane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat hieronym⁹) inter ecclīasticos cōputant codices ⁊ quāmaxie in q̄nqz moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cō plurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat. hoc tpe a Tiberio mult] iniurijs vexata: morte sibipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippia neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄is vt p compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ femineo ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infestaret. Sed egregia mulier indignū rata qō i se agebat a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere dispo suit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aio accersire statuit. ⁊ ꝓfestim a quocuqz cibo abstinere cepit. qō cū relatū esset tiberio ignarus quo ieuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraberet iniurijs: nil ꝓficietib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū capet: eo vsqz deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter inpingi facer et: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acriozis p̄positi ⁊ incepti perseuerans: scelesti p̄ncipis insolentiā mortiēs supauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magn⁹ aristoboli reg] fili⁹ patri i regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irlm̄ p̄ris sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliq̄rū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset puat⁹. Qui cū futurū eū aliqn̄ p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsqz ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam em̄ iste decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqz e roma prexisset irlm̄: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiqz cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more ꝓstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari pmisisset ab angelo pcussus: ⁊ tumēte corpe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc mort] nuntio ꝓstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoqz frēm noie herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

RAtisbona insignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioraric olim metropolis hanc regionē antiquitus noxici tenuere. Cui⁹ adhuc portio transdanubiū sita noxicū appellant. Noxicis autem baioarios successisse. Et cum repertā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quaz moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen descendisse psuasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios gallox gentes e finibus fecerunt. Inde migrantes circūiacētes bistro loco cuz thauristis habitarūt. Constat igit eos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quāqz olim deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinqz sunt: quaruz nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt epat⁹ olim clarissim⁹ fuit: cui ⁊ tota bohemia subiecta erat. hec vrbs septē noib⁹ insignita fuit. quib⁹ in suis iurib⁹ ⁊ libertatib⁹ claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat. Tiberius em̄ iulie augusti vxoris filius: ⁊ ipsi⁹ augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noxicos ⁊ vindelicos misit: qui eos i prelio supauit ⁊ hanc vrbē apud noxicos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tpe dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadrat̄ lapidib⁹ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veteꝝ muroꝝ retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio byatospolis vel biaspol ob ruditatē ppli agrestis: qui ore biante vt rurales finitimi faciūt verba byantia pferebāt. vel ab byantiū aqrū ppe ciuitatē cōfluxu. cū danubi⁹ naba ⁊ ymber tc. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinsheim a populo germanie qui eā frequēta re solebant: vel a germanico qui ciuitati pfuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatoꝝ oñdūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluui⁹ septētrionē versus i danubiū fluit. ⁊ vernacula līgua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona dicit̄. cuz rates ob mercimonia ⁊ tpe karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāqz firmiter sita ⁊ edificijs roborata: hodie ratisbona appellat̄ Danubi⁹ aūt

fluuius germanie pmaximus. qui ⁊ hister dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis oriť: mon te effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexagi ta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artū ciuitatē cū subur bio iūgit. De quo scribiť. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis decē semiq; denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ tassilo baioa- rie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitat⁹ hunis si bi ꝓfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante rece ptis. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alie- nos. Et eaꝫ vi cepit coegitq; vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄ꝫ aliq̄s amisit: qui in basilica sctī petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementuꝫ accepit. Basilica q̄ꝫ decoraťt episcopali sūmo: in honore tandē sctī petri dicata: pri⁹ ob fraterniťa tē canonicoꝝ ratisbonensiū ⁊ remēsiū eccl'ia sctī remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio sctī Emmerāmi or- dinis sctī bñdicti amplissimo: mōasteriaq; dña rū plura hꝫ: precipue superi⁹ monasteriū virgi- nis gl'iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s quiescit. Plures i ciuitate domus cōsecratas ec clesias hñt: ⁊ ꝑprias sacerdotes. Arnolfus aūt impator q̄ hūc locū pre ceteris imperii locis sū- me dilexit. murꝫ ampliauit ⁊ monasteriū sancti emerāmi inclusit ⁊ plurimū adornauit. A cede em̄ noꝛtmānoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dio- nysii ariopagite in fine sue etatis cenobio tradi dit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac lr̄is aureis pscripto: ⁊ demū apud eos sepult⁹. Ornaťt ⁊ h̄ ciuitas glorioso martyre sctō Emmerāmo ep̄o: ⁊ sctō wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mi ra apd̄ eos gessit: monasteriūq; sctī pauli ꝓstru- xit. Albertus q̄ꝫ magn⁹ oim doctrinarū peritissi mus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patro- nis per ratisbonēses scribiť.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec imus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamie tard⁹
Quatuor ist̄oꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

VIenna pānonie nūc austrie vrbs precla rissima ad danubiū sita. Is fluuius ba uariā: austriā: vngariā secās: p rasciam atq; bulgariā cū sexaginta nauigalib⁹ i euxinū descēdit. Multasq; t memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nul/ la vetustior est q; Vienna australium ciuitatū re gionisq; caput. Hec olim flauianū (vt in vetust] ducū ꝓuilegijs habet) appellata. A flauio pre/ fecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝓfecto vt aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūq; flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō est ab re longo tpis tractu: prima vocabuli syllaba re/ mota (vt plerūq; fieri cōperim⁹) bien remansisse Indeq; dicta Vienna. Quāq; aliq; a paruo flu/ mine qđ inter suburbia fluit noīe vienna dictus putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu mu/ roꝝ cigit duoꝝ miliū passuū: q habet suburbia maxima t ambitiosa: fossa t vallo cincta. vrbs aūt fossatū magnū habet: indeq; aggerē preal/ tum: menia deinde spissa t sublimia frequēteq; turres: t ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample t ornate: structura solida t firma alte domoꝝ facies magnificeq; visunt. Vnū id dedecori est qꝺ tecta plerūq; ligna contegūt pau ca lateres. Cetera edificia muro lapideo consi/ stunt. picte domus: t interi⁹ t exterius splendēt Ingressus cuiusq; domū in edes te prīcipis ve nisse putabis. Nobiliū prelatoꝝq; dom⁹ libere sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiq; maximo deo templa dicata t ampla t splendida secto lapide cōstructa plucida: t colūnarū ordinib⁹ admirā/ da. Sanctoꝝ plurime t pretiose reliquie. Argē to auro t gēmis vestite. temploꝝ ingens orna/ tus. Ciuitas in episcopatu Patauiēsi est: maior filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti t canonici regulares sancti augustini admoduꝫ diuites habiti. Monialesq; sacre t sancte virgi nes. Ibi q; monasteriū est ad sanctum hierony mū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse repe riunt: que die ac nocte hymnos lingua theoto/ nica decantant: quarū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitaſ. Sed agunt ibi pudicā ſanctāq; vitaz. Rarus de his ſmo malo audiſ. Scola q̄z hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tñ ⁊ ab vr/bano ſexto papa ꝓceſſa: magn⁹ ſtudētiū nume/rus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ ſu perioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cō municātiū credit. Cōſulatus octo ⁊ decē viroz eligiſ tum iudex qui iuri reddēdo preeſt deinde magiſter ciuiū qui curā ciuitaſ gerit: magiſtra/tus alij nulli ſunt niſi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunſ quoz poteſtas annua eſt Incredibile videri pōt quot p dies ſingulos in ciuitatē victualia ingeruntſ ouoz ⁊ cancrorum mlte quadrige aduenīūt. Piſtus panis carnes piſces volatilia ſine numero afferuntſ: vbi ad-ueſperaſcit nihil venale ex his inuenies. vinde mia his ad quadraginta dies ꝓtendit. Nullo nō die trecenti currus onuſti vino bis terq; in-feruntſ. Bucentos ⁊ mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu eſt quā ta vis inducaſ vini quod vel Vienne bibiſ vel ad extraneos per danubiū contra curſum aque magno labore mittiſ. Celle vinarie adeo ꝓfun de ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nō minus quaz ſupra terrā edificioz apud Viennam eſſe feraſ Platearū ſolū: ſtratū lapide duro vt neq; plau/ſtroz rotis facile conteraſ. In domibus multa ⁊ munda ſuppellex. Equoruz iumentoz ⁊ oīs generis capacia ſtabula vbiq; fornices aule la-te verum his eſtuaria ſunt loco triclinioz̄ que ab his ſtube vocanſ: nam hyemis aſperitatem hoc domitant modo. Feneſtre vndiq; vitree p-lucet: ⁊ hoſtia plerūq; ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuſte: ad uene ant inquilini fere omnes nouiſſimis die-bus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in ſe concitauit: qui damna multa Vienē ſibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandez ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem Ma-thie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in ſuam poteſtatem itera/to redegit.

NIVREMBERGA

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaq̄. Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi supereminet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrant. quam plerique a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Norobergam. Tiberius enim cesar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) grauidam: ⁊ ante iam apud se filium emiram: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroq̄ liberorū superstite Tiberio drusoq̄ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat lingua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbarorum incursionibus ⁊ principum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūq̄ bellum inde pannonicū indeq̄ germanicū gessit Rhetico atq̄ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadraginta milia deditician traiecit in galliā iuxtaq̄ ripas rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit: toto illirico quod intra italiam regnūq̄ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interq̄ danubiū flumen: ⁊ sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹ tradit) prudens in armis: satisq̄ fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicorum codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū appellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusq̄ insidentes: ab incursibus phiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac plerisq̄ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissim⁹ autor tradit) ⁊ thauriſci habitēt horum omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Drusus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. valleſq̄ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicorum. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaq̄ hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Glorios quoq̄ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Norimberga enim noricus montem significat. Ob quā rem patet noricorum ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat. Ciuitas tamen in diocesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videri volunt. Sed tercū quoddam seperatū genus. Urbs ea nobilis amne pegnicio interlabit. ⁊ in ptes duas diuidit: ac pontibus lapideis pulcherrimis trabicit. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atq̄ ob eam rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūq̄ negociatores prudentissimi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq̄ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat. cum paucis in veterū monumentis reperiat: nullaq̄ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignū: atq̄ perpaucas edes. Cum igit de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Verum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre mariſq̄ dñam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanorum tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerint: neq̄ vt habitata sit ab alijs: neq̄ vt deserta fuerit: nemo quicq̄ habet certi q̄dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Reliqua igit prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francorum qui talia tāq̄ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūq̄ imperiū instauraret. saxonibus domitis: bittonibusq̄: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cū Tassilone baioariorum duce. Adriano pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū parte tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū descedit. Cum itaq̄ Karolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie oppidū erat summa acceptus reuerētia: procereſq̄ dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Redies roma in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francorum Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄z in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio romanū imperiū coluit. Regibusq̄ romanis fidē constantissimā semp seruauit. In discordia tamē cesarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em̄ quarto regnū occupante filius eius rex romanorum p diuinam vt videt vltionē: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaq̄ filius in Nurembergēses fidē genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo electo Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cū baioarijs: castrum norici obsidione cinxit. Ipsoq; expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater eue fugio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde ꝓgressus ratisbonensiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchiā ꝑ bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regē declaratus erat: ac ducēde in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clarenalensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasteriū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceteriscq; romanis impatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a ꝓncipio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoruꝫ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit ꝑ circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq; ꝓpugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinq; ⁊ sexaginta supra trecentas. Estq; edibus ciuiū amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industrioſi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesq; sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificentia amplissimū ⁊ pulcherrimū. atq; sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāq; karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē prestant. Datur enim hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornat q; q̄maxime impreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quot annis visunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Vrbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Justiciam sacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innitit sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāq; est ꝑpagata ecclesia: ⁊ vsq; ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisq; effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aut muneris sacramentū ita dñs ad omniū apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū individue vnitatis assumptum. Id qō dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc ecclīam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā ꝑualerent.

Biblioteka Główna U.A.M. w Poznaniu

Sexta etas mundi

Data est mihi potestas in celo et in terra: Salvator:
Ego
Et erunt duo in carne una
Et erunt duo in carne una
Et erunt duo in carne una

Spiritussancti missio

Summus deus ac parēs oīm: vt nouis cultoribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm posuit. Sed qm predixerat se tercia die ab inferis resurrecturū: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt eū cruci: t cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in galileā pfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte lras id est ppbarū archana patefecit: que anteq̄ pateret perspici nullo modo poterāt: qr ipsuz passionēq̄ eius annūciabāt. Ordiato vo discipls suis euāgelio: ac nois sui predicatione circūfudit se repente nubes: eūq̄ in celum sustulit q̄dragesimo post passionē die. Post beatā eī t gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctoz dieꝝ numerus expletus: moza corporalis pnīe extēdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs munirē. Apli itaq̄ t discipuli oēs post ascēsionē dñi (sicut Lucas i actibus aplorz meminit) a mōte oliueti regressi statim venerūt hierosolymā: t ascenderūt in cenaculuz vbi manebāt in oꝛone t humanitate pseuerātes cum mulieribus t maria matre ihu t frībus eius meditātes in lege dñi: ac mādatoz eius die ac nocte: donec induerentur vtute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter resurrectionē dñi t ascēsionē fluxerūt mot̄ dire mortis auferē. Et nō solū aīe: sed etiā carnis īmortalitas declarat. In his per insufflationē dñi infundit aplis oībus spūssanctus: t btō aplo petro supza ceteros post regni claues oulis dñici cura mandat: Per omne denicq̄ hoc tēpus, puidētia dei curauit: atq̄ suoz t oculis insinuauit t cordibus: vt dñs ihs vere agnoscerē resuscitatus: qui vere erat natus t passus t mortuus. Ab illo aūt die quo dñs super oēm celoz altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē resurrectione q̄nquagesimus: vt sacra testat historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti pmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: t repleuit totam domum vbi sedebant t apparuerunt illis dispartite lingue tāq̄ ignis: t repleti sunt oēs spiritusancto: t ceperunt loqui varijs linguis. Sicut eī hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquagesimo die post īmolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: q̄nquagesimo a resurrectionis eius die in aplos plebēq̄ credentiū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat inicia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principijs: t ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat institutū. His aūt muneribus imbuti apli oīa que de xpo p ꝓphetas scripta fuerāt ptinus intellexerūt: Cōmuniq̄ decreto simbolū edentes: nre fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aplorz princeps iuxta hieremie ꝓphetiā t ysaie atq̄ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatore celi t terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xpm filiū eius vnicū dñm nrm. Cui t Johannes adiecit. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria vgine. vt ysaias predixerat. Ecce vgo ꝯcipiet t pariet filiū. Jacobus vero t Ysaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus t sepultus. Thomas deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacob maior ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄z mox adiciens inquit Inde venturus est iudicare viuos t mortuos. Bartholome postmodū cecinit dicens. Credo in spīmsanctū. Cui Mathеus subiecit Sanctā ecclīaz catholicā. Symon vo t Judas atq̄ Mathias denicq̄ reliquuz pfecerūt dicētes. Sanctoz coionē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq̄ pfecto apli multa ꝓstituere de oi eccl̄ia: inde diuino cultu intenti Jacobū frem dñi hierosolymoz pōtificē cōstituerūt virū a ntitate sanctissimū: q̄ missaz simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ tc̄. Hac q̄ppe rōne xp̄iana respublica viroz scz t mulierū crescere multū cepit. Propter qd̄ petrus apls bonis institutis ecclīaz ꝓfirmaturus septē diacono s delegit videlz Stephanū: philippū: procrū: nicanorē: tymonē: parmenā t nicolaū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ptinebāt pagere ceperūt. Totū postremo orbē p̄ puincias inter se partiti sunt. Et thomas quidez parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos t interna gentiū indoz sortit̄ est. Mathe macedoniā t ethiopiā. Bartholome licaoniā t citeriorē indiā. Andreas achaiā t scithiā. Johānes post mortē virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia t tandē roma obtigit. Jacob maior hispaniā: Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Philippus gallias tc̄. accepit: de q̄bus aplis mox narrabim. Discipuli itaq̄ p puincias dispsi fundamenta ecclie vbiq̄ posuerūt: faciētes t ipsi i noīe magistri dei magna t pene incredibilia miracula: q̄ descendens instruxerat eos virtute ac ptāte qua posset noue annūciationis ratio fundari t cōfirmari.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose uir=
ginis Marie In celis :

a ñdi. 1233. aet. 34.

Gloriosissima semp̃q; virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dñi ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (luca in actibus ap̄lor testāte) generaliter cum ap̄lis habuit: q̃uisq; repleti fuerunt gra spūssancti. Post missiōe vo spūssancti t ap̄lor dispsionē vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq; celestis paranymphus eā virginē sanctā t corpe t mēte intactā custodiuit: atq; iohānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo vginē seruauit officiosissime vsq; in finez vite sue: t tāq; adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Habitatio aūt ei⁹ vsq; ad mortē pre nimio amore i loco illo fuit vbi oia in q̃ bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaret aspectibus. t in mōte syon cella vbi morabat t Johānes missaz celebrauit oñdit: quia (vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuuz hz vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oibus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dñs t fili⁹ erat. Multis eq̃dē afficiebat dolorib⁹ t amoris ardorib⁹ estuauerat post filij ad celos ascensum: duz secū tacite cuncta reuoluerat: q̃ audierat viderat t cognouerat Tādez cū oi plena esset gra: oiq; vtute illustrata. Anno a ntitate filij ei⁹ ihesu xp̄i q̃dragesimonono etatis vo sue. 63. abdormiuit in pace: vberrimeq; claritatis eterne gram possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeq̃as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere ap̄li. Et dñs ipse nr ihesus christus cū tota celor curia: quātuz fas est credere: eidē tot⁹ festiuus occurrit: t cuz gaudio eā in aia t corpe in celum assumpsit. Secūq; i throno collocauit. Vixit aūt post mortē filij. i 6. annis: cuz antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius gloriosa assumptione t coronatione oēm illā celestem ir̄m tunc exultasse ineffabili letitia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oi gratulatione iubilasse: nec mirum q; honor matern⁹ ei⁹ est. qui est natus ex ea quez oīs celor ordo venerat t adorat: sup se elevatū cū p̄e in sede maiestat⁹ dñi. Ad throni igit celsitudinē intemerata mater t vgo p̄cessit: atq; in regni solio sublimata: p⁹ xp̄m gl̄iosa resedit.

Petrus papa primus: ap̄lor princeps: natione gallileus ex bethsaide vico: iohānis filius andree ap̄li frater: primus sedit annis septē post ascensionē dñi i ep̄iscopali sede apud antiochiā vrbez fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: q; caro t sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est i celis. Et tu es petrus t sup hanc petrā edificabo eccl̄iam meā. Ac tibi dabo claues regni celestis: ptātemq; ligādi t soluendi. Is vo oīm diligentissimus vbi asiaticas eccl̄ias satis confirmasset: cōfutatis eoz opinionibus qui circūcisionez approbabāt post predicationē dispsionis de circūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit t rome primā cathedrā tenere cepit secundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōueniētē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. t mensibus septem. Petrus itaq; romā tunc venit t qō hanc sedē pōtificali dignitati cōueniētē cernebat. t huc ꝑfectus intellexerat symonē magū samaritanum quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaz duxerat populū romanum: vt deus crederet. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum i samaria esset tamdiu se credere i christū simulauit: quoad baptismū a philippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo q̃dez postea in malā partez vtens: multaz hereseū fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris socīā habuit: puocare petruz miraculis morte pueri homo nephari⁹ ausus est: quē eius carmina p̄mo mouere visa sunt: verū cuz postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit. hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicet. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū sineret symon decidit t crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūssancti emere t vēdere ꝑsueuere tc. Primus postea Petrus quadragesimale ieiunū instituit. Duas q̃z ep̄las q̃ canonice nomiant scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi t predicationi vacaret duos ep̄iscopos ordinauit Linum scz t Cletum: qui sacerdotale ministeriū populo romano t alijs exhibercnt.

Linea Imperatorum
Caius Calligula

Claudius

Nero

CAius cognomēto caligula: filiꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ impatoꝝ. mortuo em̄ tiberio a castrensi loco ducto impiꝰ occupat. caligule cognomē traxit: qꝝ manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius inuentum extitit deferendi caligas; margaritis insignitas. mānsit ī liuie auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatis anno accitꝰ capreas a tiberio vno atq; eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atq; ꝓbrosaꝝ inbibere poterat. cōsulatꝰ q̄uor gessit. opa sub tiberio semipfecta replū augusti theatrūq; pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxia ceruicis ⁊ crurū ⁊ oculis ⁊ tpibꝰ cōca uis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq; corporis neq; animi ꝓstitit. vestitu calciatuq; ⁊ cetero habitu neq; patrio neq; ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmataſq; indutꝰ penulas: imanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oim sceleratissimꝰ iudicatꝰ. nil em̄ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororibꝰ stupra intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat vtinā ppl̄us romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij gl̄ie inuidit: vt paululū abfuerit: q̄n eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tādē necat impij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū

Claudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū rebuauerat: impiuz accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ impator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt ioſephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q̄ ꝑmū ara ibi augusto dedicata est: apellatusq; tiberiꝰ claudiꝰ drusus disciplinis liberalibꝰ ab etate ꝑma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄gesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq; añ Julij cesarē neq; post eum quisq; attingere ausus est: in dēditionez accepit: orchades insulas romano adiecit imperio: sexto cl̄ꝝ ꝑfectꝰ erat mēse romā rediit: triūphauitq; maxio apparatu. Opa magna potiꝰ cl̄ꝝ necessaria pfecit: patria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi sine intermissione elaborātibꝰ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaq; brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxorē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī mrimoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs prellectus cū ea nuptias ꝑfecit. autoritas dignitasq; forme nō ei defuit. Hiā ⁊ ꝓlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie canicieq; pulchra: opimis ceruicibus. cibi vinicq; tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: hystoriā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiij. etatis inpij. xiij. anno. funeratusq; est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero claudij ꝓuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ sextus romanoꝝ impatoꝝ. natꝰ est añ nouē mēses q̄ tiberiꝰ excessit cui ꝓprius nomē domicius sicut ⁊ pri. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem duxisset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel pcipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auaricią: crudelitatē sensim quidē ꝑmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatiz vo inualescentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq; auūculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante ꝓterea luxurie fuit vt frigidis lauarer vnguētis. retibusq; aureis piscarer q̄ attrahere fumbꝰ purpureis ꝓsueuerat. Hec oīa vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oībꝰ ꝑ se ferret. Statura fuit pene iuxta scorpe maculoso ⁊ fetido. suffiauo capillo. vultu pulchro magis q̄ venusto: oculis cesus ⁊ bebetioribꝰ: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a cliuo scauri ad exq̄lias vsq; sex diebꝰ vagatū. multas fortunas ciuiū cū ꝓsupsisset: ac oīs culpa ꝓncipi ascriberet. Ipse: vt ait cornelij tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarent. vnde ⁊ tor capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadauerib ꝑ aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis sūitudinē cerneret. Sua seuicia q̄z in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī pcio apō ciues erāt vsus est. Tandē ppl̄i romani irā ⁊ odiū in se ꝓcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad q̄rtū miliariū in suburbano liberti sui: semetipsuz interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatis anno imperij vo quartodecimo.

Lapidatio sancti Stephani

Stephan⁹ pthomartir nationē hierosolimitanus: e septē diacon⁹ primus ob sctitatē ⁊ mor̄ disciplinā diacon⁹ ab aplis electus: signa ⁊ pdigia multa vt Lucas scribit in iudeor̄ ppl̄o ad corroborationē fidei xp̄iane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeor̄ insurrexere: sed nequaq̄ sapie ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo q̄ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quor̄ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsū extra ciuitatē ejciētes lapidibus perimerūt: vt expediti⁹ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̄ lapidaret genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ihm stantē p lapidātib⁹ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in supplicīū. Is em̄ viua imago virtutis cū saxor̄ turbine quateret ⁊ saxeus ille nimb⁹ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūq̄ dimotus in futurā spem tota intentione pfusus: magnū patiētie documentū posteris allatur⁹ Oratione tādē cōpleta mor̄ obdormiuit i pace. Lapidatusq̄ fuit eodē anno q̄ xp̄s crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij ānno dñi. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊. lxx. hoies a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

Philippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postq̄ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ vtutibus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Heronis ⁊ ab oibus sanctus habitus Tres q̄z filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. Prochorus tercius diaconor̄ apō anthiochiā dei eccliam nup ab aplis excitatā fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̄z q̄rtus diaconus cū hierosolymis gra fidei ⁊ virtute vsq̄ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū p dñō suscepit. Timon q̄ntus diacon⁹ primū ad beroam resedit. deinde verbū dñi disseminās corinthū puenit: vbi a iudeis ⁊ grecis primo flāmis iniectus: ꝑ nil lesus: demū cruci affixus martyriū coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatiōis officiū plena fide cōsūmauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyriū gl̄iaz adeptus est. Nicolaus vo aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo inicīū sūpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apli

Paulus ibu xp̄i dignissim⁹ apl̄s electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ galis nomat⁹ q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsuz cilicie vrbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate romana donat⁹ est) cōmigrauit. Adhos siquidē tūc romanor̄ fuit cū monarchiā totius mūdi cōquireret: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romānis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent eorq̄ frēs dicerent. Cū aūt romani cilicā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝑsularē vestē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qō ⁊ paulus hic apl̄s ciuis roman⁹ habitus est. Cū aūt xp̄i religio p vniuersaz excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescēt̄ulus a pōtificib⁹ tēpli epl̄as accipiēs: eos q̄ xp̄m verū esse deū ꝓfiterent ꝑsecq̄ decreuit: vñ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuisset: ⁊ oīm lapidātiū eū vestimēta suaret: tāq̄ manibus oīm lapidaret Stephan⁹ inclinatus p eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: q̄ paulo post dū damasci pgeret (vt lucas testat) spū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cōpulsus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̄ ⁊ xp̄s passus est. Statiq̄ vocat⁹ xp̄i euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaq̄ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis cā cōmendatus. Post aūt eius conuersationē vna cū barnaba apl̄o mltis vbibus pagratis hierosolimā rediit cū petro iohāne ⁊ iacobo xp̄i euāgeliū cōtulit: q̄ audito gentiū apl̄s ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi gra nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus scdo hierosolymā scdo impij neronis anno: a festo iudee procuratore vinctus romā (vt ciuis roman⁹) mittit: vbi biēnio i libera custodia manēs: cū iudeis q̄tidie disputabat: tandē a nerone dimissus mlta p̄dicauit ⁊ scripsit.

Sanctus marcus euangelista

MArcus euāgelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cū petro magistro suo; ex baptismo fili⁹ atq; interpres: ad ꝓpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentes audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euāgeliū. Qđ cū petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendū: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aūt petr⁹ vidēs cōstantiā viri ipsius alexandriā destinauit aquilegiēses vo sua predicatione ad xp̄i fidē pr⁹ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēsez virū doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aq̄legiensez ep̄m creare fecit: inde alexandriā p̄rexit: ⁊ prim⁹ ibi xp̄m annūciās: cōstituit eccl̄iam: tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs sectatores xp̄i ad exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq; aūt diu eccl̄iam docendo scribendo cōstituisset octauo neronis anno a pontificib⁹ temploz in solēnitate pascali cū missaz celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum p ciuitatē trahebāt: donec spm̄ emisit. ⁊ sepult⁹ est alexandrie succedēte sibi amano. Anno vo dñi. dccc. xxix. fuit Justian⁹ patricius venecia⁊ dux, anno ei⁹ secūdo beati marci euāgeliste corp⁹ venetias est trāslatū ⁊ eo q̄ secutus est anno cōdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̄dringētesimo eccl̄ia que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Jnde ex senatus cōsulto vrbis patron⁹ constitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipsius q̄z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

FEnicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnope Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulibus. Allatūq; esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq; plumeo apice honestare Auctor manilius senator est neminē extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Fenix auis vnica

Jacobus maior apostolus

IAcob⁹ maior ap̄s dñi: zebedeiq; ex maria salome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior cū pr⁹ altero vocat⁹ ad ap̄latū: ⁊ p martyriū ad regnū celoz fuit. quē dñs vna cū eodē iohāne vocauerat discens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim. quiq; relictis retibus secuti fuerūt eū. post aduentū spiritusancti hispaniā accessit ad predicandū. postq; vniuersam p̄dicādo pagrasset hispaniā: in qua noue tātuz cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem ī iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in trim fris vices gerebat: obtrūcatione capitis martyrij palmā adeptus est. Ut dicit die qua ⁊ xp̄s incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vo ducer̄ ad locū passionis p Josiā scribā: ⁊ in via paraliticū sanasset: iosias credidit: pr⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cū iacobo fuit. Ei⁹ aūt sacratissimū corp⁹ discipli ei⁹ nocte rapiētes de trim ad hispanias trāstulerūt. ⁊ cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes ī vltimis finib⁹ hispaniarū cōdidē. Jbiq; celeberrima gentiū illi⁹ ⁊ pegrinarū nationū veneratione excolit. Stupēda effecit q̄z deuotio fidelium infusa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ ⁊ eccl̄ia firmauit: in eo voto nullus preter ap̄licā sedē dispēsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris ap̄lis illi ī vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter brevitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificētia post mortē suppleuerit.

PRima psecutio xp̄ianoz tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Jsī xp̄ianos p̄m⁹ exercere cepit. in q̄ p̄ter petrū ⁊ paulū ap̄los vt illico patebit etiā infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi glioso martyrio coronati sunt. quoz de nūero q̄draginta septē fuere a bto petro ap̄lo baptizati: q̄ cū eodez ap̄lo ī cystodia cōtinent: tandē sub deuotissima fidei ꝓfessione ibidē neroniano gladio. 2. yd⁹ marcij ꝓsūpti sūt.

Sexta etas mūdi

Jacobus iustus minor apostolus

Iacob⁹ apl's cognomẽto iustus dictus minor respectu maioris: nõ quo ad sctitatẽ: sed ob vocationẽ ad apl'atũ. Dñi (ex sorore marie matris ei⁹) frater post ascẽsionẽ dñi ab apl'is hierosolomitane ecc'ie primus ep's ordinat⁹: Sedit annis. xxx. vsq; ad septimũ annũ Neronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̃ vinũ ⁊ sicerã nõ bibit: nec carnẽ mãducauit: ferrũ i caput eius nõ ascẽdit: oleo nõ est vnct⁹: nec balneo vsus est: veste linea suptindut⁹ solus sancta sanctoꝝ ingrediebat ⁊ ita assidue ꝓ salute ppli flexis genib⁹ orabat: vt eius genua camelorꝝ more occalluerint ꝓ hac sũma iustitia: iustus appellat⁹. ⁊ vt Ignaci⁹ tradit facie vita ⁊ mõ cõuersationis xp̃o ih̃u similim⁹ fuit: ac si frẽs gemelli fuissent. Hũc itaq; annan⁹ põtifex iudeorꝝ: recedẽte festo ex iudea ipsi⁹ ꝓuicie gubernatore cõprehẽdit. Et xp̃m negare attẽptauit ꝓ quo suerto; sup pinaculũ tẽpli ⁊ ꝯgregata multitudine xp̃m verũ deũ vẽturꝝ ad iudicãdũ viuos ⁊ mortuos ꝓclamauit. xp̃iani gauisi. pharisei ꝯturbati ascẽdẽtes eũ de tẽpli pinna deiecerũt: cõfestim in terraꝝ collapsuꝝ lapidib⁹ obrui p̃ceperũt: put ñ potuit man⁹ ad celũ tetẽdit ⁊ ꝓ psecutorib⁹ orauit. Quo adhuc spirãte fullonis fuste i capite pcussus expirauit. Sepult⁹ iuxta tẽplũ. huic p⁹ resurrectionẽ dñs apparuit ei panẽ bñdicẽs ⁊ frãgens dix. t. Mi frater comede panẽ tuuꝝ q; a mortuis fili⁹ hois resurrexit: cũ votũ emisisset non gustaturꝝ panẽ nisi eũ ꝓi⁹ vidẽt. eũ tante sctitatis fuisse dic̃ ioseph⁹ q; ob necẽ ei⁹ lr'yma euẽsa fuit creditũ sit.

Petrus vir sanctissim⁹ cũ tm̃ sibi nois apud oẽs compauerat vt plurimũ coleret: hãc ob rez indignat⁹ Nero mortẽ ei⁹ q̃rere cepit: vñ petr⁹ monẽtib⁹ amicis ad declinãdã irã ꝓncipis via appia ab vrbe discedẽs ad primũ lapidẽ xp̃o fit obuiã. quẽ adorãs rogat dñe quo venis: tuꝝ xp̃s. Romã iterũ crucifigi. extat sacellũ eo loco vt ẏba hic sunt habita ideo ad vrbẽ redijt clemẽtẽ ep̃m ꝓsecrat. nõ multo post vna cum paulo iussu neronis necat⁹ vltimo ei⁹ anno: diuersis tm̃ cruciatib⁹. Petr⁹ em̃ cruci affigit capite in terrã versor: eleuatisq; in sublime pedib⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ est i vaticano nõ lõge a via triũphali: via aurelia secꝰ ortos neronis. Sedit aut annis viginti quiq;. Paulus vo eodẽ die capite mulctat⁹: funerat via hostiensi anno post mortẽ xp̃i trigesimo septimo. Cũ aũt separent abinuicẽ inqt paul⁹ pax tecũ fundamẽtũ ecc'iarũ ⁊ pastor oũm agnoꝝ xp̃i. Petrus rñdit. Vade in pace p̃dicator bonoꝝ: mediator ⁊ dux salutis iustorꝝ Marcellus ⁊ Apuleius frẽs discipuli cõdiẽtes aromatib⁹ sepelierũt. Hodie capita apl'oꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gẽmis exornata in ecc'ia lateranensi sancti iohãnis reposita pplo ostendunt.

Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus stoicus ꝓbus natione cordubensis neronis impatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens q̄ fuerit vir cōtinentissime vite: ⁊ ꝓpterea eus in cathalogo sctō⁹ ponit: ⁊ maxīe ꝓpter frequētes epl̄as pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum eēt neronis magister ⁊ illius tpis potētissim⁹ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cui⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gr̄a rus suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq̄ integerrime recitaret. Quē tandez ante biennū q̄z petrus ⁊ paulus martirio coronarent̄ a nerone seuissimo discipulo retributiōis gr̄a interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a nerone ꝓ centuriones senece indictus fuit ut sibiipsi mortez deligeret: q̄ cognita impatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua ponerēt: ⁊ ibidez omnes vene eidem aperirent̄ donec spm̄ exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq̄z doctissimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingenij tm̄ magnitudine par illi habit⁹ est: hic nāq̄z senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ ꝑmo rome sb̄ cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: ꝓsiuz ⁊ bassum (q̄s mirūimoduz dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandez de cōiurationе pisomane accusatus accepto mort̄ arbitrio venas precidē fecit: q̄bus explet̄ statī e vita discessit ꝑdie kal̄. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Lucanus

Persius

PErsius flaccus aulus: patre flacco: matre fulvia: volaterana etrurie vrbe: ut eusebius ipse describit lune poti⁹ nat⁹ est: mediocri aūt statura insigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia pr̄e mortuo. Qu. rēnū palemonez grāmaticū vicentinuz audiuit. Mox rhetorice sb̄ virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū pb̄m ꝓferens familiariter secū ad interitū vsq̄ vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in prediis suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs libz in q̄ vere laudis plurimū meruit: lz impfectū. his q̄z tribus cornutus pb̄s ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat̄: qui pre nimio amore persij discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

PHilippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio apl̄us vocatus: ut eū seq̄ret̄. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euz q̄ ad apl̄atuz nō fuit vocac⁹: ne ꝙersio hoīm ad fidē humane peritie attribueret̄. hic apl̄s cū p. xx. annos p vniuersam scythiā ꝑdicasset. Illāq̄z pene totā ad xp̄i fidez ꝙertisset. hieropolī asie vrbez veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantasticā carnez sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolāduz statue mart̄ adduct⁹ sub base statue draco egrediens filiū pōtific̄ q̄ ignez i sacrificio mīstrabat ⁊ duos tribunos q̄z mīstri apl̄m detinebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tm̄ apl̄i disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obrez ifideles euz tenentes anno etat̄ sue septuagesimooctauo crucі quā ꝑdicabat ad instar mgr̄i sui affixerunt: ⁊ martirez christi fecerūt. Iste duas filias vgines post se derelict̄ q̄ ambe cuz pr̄e sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

BArnabas e septuagitaduob⁹ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit i sociū paulo ab apl̄is ad ꝑdicāduz gentib⁹. Is i italiā veniens ex p̄cepto petri oēz lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ p se suosq̄z discipl̄os cisalpinā galliā ad xp̄i fidez ꝙertit. ⁊ apd̄ mediolanū p̄m⁹ cathedralez locū tenuit relicto ibi eꝑo ciprū regressus cuz euāgelio mathei pl̄es sanās apd̄ salaminā paulo añ petri martiriū ⁊ ipse ibidē martirio coronat⁹ ē

Anno mundi. 5275. Anno christi. lxxiij.

LInus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsq; ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini ⁊ scipionis vsq; ad capitonē ⁊ rufum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemēti ascribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inq̄t post petrū rome epūs clemēs fuit: siquidē linus secūdus. Cletus terci⁹ sunt habiti. Tametsi latinoz pleriq; post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante em̄ modestie fuit: co egisse linū ac cletum ante se munus pōtificat⁹ obire: ne posteris hec principat⁹ ambitio pnicios exempli haberet. licet eidez petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe mozib⁹ ⁊ sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ostituit: neq; mulier nisi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros xcē ⁊ octo. Episcopos vndecī creat Scripsit ⁊ res gestas petri: maxie vo ei⁹ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosq; ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp⁹ sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Linea sūmoruz pontificum

Linus

Cletus

Anno mundi. 5284. Anno christi lxxxiij.

CLetus papa nationē roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mun⁹ inuitus suscepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄z optim⁹ atq; sanctissim⁹ qui nihil p̄ termisit. qō ad augendā eccliam dei ptineret. Quā cū optime p̄ tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinq; p̄sbris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corp⁹ in vaticano quinto kal Maij. Et primus: vt aiunt: lris aplicis salutē ⁊ aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpib⁹ vespasiani ⁊ titi a cōsulatu vespasiani septimo ⁊ domiciani quinto vsq; ad domicianū ⁊ rufum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Bartholomeus apostolus

BArtholome⁹ apl's vn⁹ ex senatoribus celi. is post ad aduentū spūssancti postq; in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē venies cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultoribus⁹ suis respōsuz prebere: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rūsum habuerunt ob ingressum bartholomei eoz deuz cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt eū oīderet ait. capilli ei⁹ nigri ⁊ crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba. plixa. hūsq; paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qō p singlos angulos gēmas hz purpureas cencies flexis genib⁹ p die orat ꝛc. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipsi⁹ vbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē oīdit: ꝓpter qō pōtifices tēpli indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sibi īfensissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lippa rim delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq̄ sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentib⁹: qui hierosolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

APpollinaris rauēnatus epūs sctissim⁹ vir ab aplo Petro ordinat⁹ rauēnas missus: seuis verbez flagellis sepe pterit ⁊ senile corp⁹ ab impijs horrēd⁹ cruciatib⁹ laniat. ne aūt fideles de suis vexationib⁹ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loq̄lā. le/pros mūdat. atq; portētū simulachrū vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apō eādē vrbē inter succedētia tormēta glioſuz ꝓsūmauit martiriū decimo scz kal. augusti.

GAlba vir antiq̃ nobilitatis: cũ ꝓgenies ceſarũ in nerone defecit (qõ eũ detiſſimo ſigno apparuit. Auguſti eĩ ſceptrũ e manib⁹ excuſſuz eſt) ne roni ſucceſſit nullo gradu ꝓtingẽs ceſarũ domũ. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis morte cõperit: romã ꝓfeſtim venit ſeptim⁹ roma nor̃ impator. Qui a principio liberalib⁹ diſciplinis t iuri opaz dedit t vita pri uata inſignis fuit: militarib⁹ ac domeſticis in reb⁹. Sepe tñ ꝓſul. ſepe ꝓconſul frequẽter dux fuit grauiſſimis bellis. Statura iuſta fuit. capite caluo. oculis ce ruleis. adunco naſo. manib⁹ pedibuſq̃ articulari morbo diſtortiſſimus vt neq̃ calceũ ꝓpeti. neq̃ libellos euoluẽ aut tenere oĩno valeret. excreuerat in dexterio re latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiã hiberno añ lucẽ capere ꝓſueuerat: libi dinis ꝓnus. verũ cũ oẽs auaricia ac ſegnicia offenderet. Inſidijs ottonis rome ad lacũ curcij cũ piſone nobiliſſimo adoleſcẽte quẽ in filiũ per adoptionẽ ſuſce// perat iugulat⁹ eſt. Periit aũt tercio t ſeptuageſimo etatis anno impij meſe ſepti mo. qui marcũ fabiũ quintilianũ inſignẽ oratorẽ ex biſpania romã duxit.

OTho octau⁹ romanor̃ impator patre equite matre humili: materno tñ quã paterno nobilior: a prima adoleſcẽtia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per gr̃az liuie auguſte in cui⁹ domo creuerat: ſenator fact⁹. ꝗppe ꝙ neronis familiaris fuerat: t oĩm cõſilior̃ particeps: inter tumult⁹ cedeſq̃ inuaſit imperiũ. Cũ aũt ci uile bellũ cõtra vitelliũ in germania imperatorẽ creatũ molit⁹: trib⁹ leuib⁹ pre liijs ſuperior fuiſſet. vno ad alpes. alio apud placentiã. tercio ad caſtorẽ. quarto apud bebriacũ ſuperat⁹. vnde rex deſperatione ſibimet manũ iniecit. Cũ vno ſe ictu infra leuã papillã traiecit. Irrũpentibuſq̃ ad primũ gemitũ. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ eſt. t apud volateranã ethrurie vrbem fune ratus vti preceperat. xxx. t octauo etat⁹ anno. t nonageſimo t ꝙnto imperij die fuiſſe aũt tradit⁹ ſtature modice t male pedat⁹: caluuſq̃: mũdiciarũ vo pene mu liebriũ: quẽ alij predicãt virũ fortiſſimũ ac rei bellice vnicũ imperatorẽ.

VItellius nonus romanor̃ imperator familia magis honorata quã nobili romã veniẽs. puericiã primãq̃ adoleſcẽtiã capreis egit inter tiberina ſcor ta. ſequẽti etate oĩb⁹ ꝓbris cõtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee ſtudiũ: ſed aliquãto neroni acceptior. trũ itaq̃ principũ indulgentia honorib⁹ ampliſſimis auctus. ꝓcõſulatũ affrice. t curã operũ publicor̃ adminiſtrauit. a galba deinde in inferiorẽ germaniã miſſus eſt. Caſtra vo ingreſſus nihil cuiq̃ poſcẽti negauit ideo in veſte domeſtica impator eſt ꝓſalutatus. ac imperio po titus in oem nequiciã ſeuiciã t ingluuiẽ ꝓlapſus eſt. Nam tante voracitat⁹ fuit vt ſepi⁹ in die comederet: t vna cena ſuo iuſſu duo milia piſciũ: t ſeptem milia auiũ appoſita ſint. ferunt eĩ eũ fuiſſe rubicũdiſſime facieĩ t obeſi ventris verũ vbi cõperit veſpaſianũ apud iudeã paleſtine ab exercitu imperatorẽ creatũ cuz legionib⁹ aduẽtare. primũ deponere imperiũ cõſtituit: poſtea a quibuſdã aiat⁹ ſumptis armis ſabinũ veſpaſianũ frem cũ flauianis in capitoliũ cõpulit: quo ꝙ dem ſuccenſo oẽs cõcremati ſunt. Supueniẽte veſpaſiano e cella pallatij per viã ſacrã ſemi nudus ad ſcalas deducit⁹ vbi excarnificatus in tyberim ꝓcit⁹. Periit cum fratre t filio anno vite. vij. quinquageſimo.

VEſpaſianus flauius decimus ro. impator. cũ rebellione ac cede triũ princ pum incertũ ac vagum imperiũ fuit. tandẽ gens flauia firmauit. Veſpaſia nus aũt natus eſt in ſannis vltra reatũ vico modico: quinquẽnio antequã augu ſtus excederet. vxorẽ duxit flauiã domicillã ex hac liberos tulit titum t domicia nũ t domicillã. hic ante demandatũ ſibi imperiũ a claudio miſſus in germaniã t brittaniã tricies cum hoſte conflixit. Deinde biennio ante neronis mortẽ ad capiendã iudeã ab ipſo nerone miſſus. multa ibi ſtrẽnue geſſit certamina: ꝑ qui bus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus eſt. qui bellũ tito filio cõmendãs romã per alexandriã ꝓfectus eſt: vbi vrbem deformẽ moribus t legibus ac ſtructuris ornauit: fuit enim vir clemẽtiſſim⁹ ac munificentiſſimus qui principatu ſuſcepto rempublicã ferme collapſam optime reſtituit. Templũ pacis perfecit. amphitheatrũ (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Sta// tura fuit quadrata cõpactis firmiſq̃ membris. vultu veluti nitentis. offenſarum minime memor. colligendarũ tñ pecuniarũ nimiũ ſtudioſus: licet ex alieno non raperet. eis demq̃ ad munificentiã vſus: expleuit enim cenſum ſenatorũ: conſu lares inopes ſuſtentauit. Qui tandem poſtq̃ multas deduxiſſet colonias ꝑ flu// uio ventris vſq̃ ad defectionem ſoluto imperatorẽ ait ſtantem mori oportere. Dumq̃ conſurgit inter manus ſubleuantium extinctus eſt annum gerens eta tis. 69. cum imperaſſet annis. x.

Linea Impe ratorꝝ

Galba

Otho

Vitellius

Veſpaſianus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione cru cis soc⁹. Is primo fuit discipulus Johānis ba ptiste: postea secut⁹ est ihm quē iohānes oñdit dicēs. Ecce agn⁹ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaz gre cie puinciā pfectus est. adhuc vespasiano imperāte: cū scithis euāgeliū pdicasset ⁊ in achaia plures ad fi dem cōuertisset. ⁊ pcipue maximillā egee pcōsulis p uincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea com phēsus: post longā disputationē de xpo in carcerē tru/ dif. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedif. ⁊ ad vltimū in cruce sumb⁹ appendif vt longiorē cruciatuz sufferret. ⁊ cū popul⁹ seditionē mouit cōtra pfidē obni xe rogauit: ne impediret martiriū ei⁹. Hā magister eo rum in sua passione patiētiā exhibuit. Videns crucem eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xpi dedicata es: ⁊ ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendo re vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vo ipsi⁹ egee vxor cōfestim apli corp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ sepelit. Cuius sane corpus vige simo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāge liste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊ quidā ferunt q̄ nūc requiescit in ciuitate malfitana ve rū eius caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdus e peloponesso romā auectū in beati petri templo ma xima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac phs celeberrim⁹ natione hispanus hisdem tempor bus cum in pcio magno esset: a galba pdicto cesare romam pductus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ causarū librum p utilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoz nrozum mozes nō ipsi pderemus. Infantiā enim statim delicijs sol/ uimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis depditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditis simo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monaste rio integer repertus. Atq̄ ita eius ope transcriptus ⁊ emendatus in italiam de- latus est.

Thomas apostolus.

Thomas aplus qui didim⁹ dicit vel gemin⁹: fuit ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurre/ ctione xpi magis nobis pfuit (vt Gregorius ait) q̄ ma gdalene credulitas: testis factus. non solum p auditum ⁊ visum: sed etiaz p tactū. Hic cū xpi euangeliū partbis medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis pdicasset. etiaz in indiā superiorem ⁊ inferiorem pficiscens multos cōuer tit. Et migdoniā caritij cognati regis vxorē baptisans xpo consecrauit. Ibidem quoq̄ multas adhuc extātes ecclesias fundauit. Indeq̄ vt Crisostomus ait ad regio nem magoz qui ad xpm venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xpiane socios susce- pit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proie ctus: illesus mā in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: aplus genub⁹ flexis ait. Adoro dñm meū ihm xpm: pcipioq̄ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis pforatus martyrii coronā pmeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō af fuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aie assumptio ne dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cin/ gulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi in terris quod prati populo ostendif.

Mathеus apostolus

MAtheus aplūs vocat⁹ a xp̄o in theoloneo ex publicanis actibus aplūs ⁊ euāgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dñi ascēsionē euāgelio christi i iudea predicato: cū ad gētes exteras transire statuisset: i ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice scripsit: p iudeis cōuersis ad fidē: qđ quidē fribus ⁊ maxīe barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cui⁹ principio christi incarnationē in medio predicationez ⁊ i fine ei⁹ passionē ostēdit. Qđ quidē barnabas aplūs ad predicationis officiū p diuersas pagrās ciuitates secum deferebat: ⁊ super egros ponebat: qui oēs cōfestim sanitatis būficiū cōsequebant. In ethiopiā mathe⁹ trāsiēs totā ferme regionē illā pcurrit predicando atq; inumeros ethiopuz pplos christi iugo subdēs: ⁊ ethiopū gentē ablutā fonte baptismatī de fusca formosam reddidit: christi fundauit ecclias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virginib⁹ christo ꝓsecrasset a rege speculatore missō ad perdēdū dei aplm. Qui celebrata missa eleuatis i celū manib⁹ iuxta altare imerso a tergo gladio eū occidit: ⁊ martyriū passus est vndecio kal. octobris. Rex morbo elephātie corrept⁹ vite tedio seipsuz interfecit. aplūs p visū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōstitueret. q̄ postea. 70. annis regens ecclias erexit ⁊ ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eunuch⁹ quē philipp⁹ baptizauerat deinde gubnacla ethiopie suscepit.

Processus ⁊ martinian⁹

PRocessus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro i carcē baptizati ⁊ ipsi cū nerōis iussu oris ꝓtusionē: eculeū: flāmas fusces: scorpionesq; p̄pessi fuissent: nouissime sexto nōs Julij martirio coronati sunt.

Here⁹ q̄z arcbela⁹ frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Silī mō torpet⁹: torquat⁹ ⁊ secūdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant. Maracus preterea affricani patricij romani fili⁹ a btō lino baptizatus. marcellus quoq; ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla virgo

TEcla v̄go preclarissima pauli aplī discipla postq; p cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ptulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal. octob. i pace ꝺceuit.

Judas qui ⁊ Tadeus aplūs

IUdas ꝺ ⁊ thade⁹ symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili⁹ ⁊ xp̄i aplūs Is p̄mo post aduentū spūssctī in mesopotamia ⁊ i inferiori regione pōti christi euāgeliū predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gētes q̄si beluarū naturas sctō dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone aplo in persidē ꝓfecti sunt ⁊ vt ecclīastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epla⁹ ad xp̄m aī passionē ei⁹ p̄scripsit cui xp̄s scripto rndit: ꝺ cū irremediabili corpis morbo tenebat quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone aplo martyriū cōpleuit. Sepultus i netri armenie vrbe: cui⁹ festiuitas quinto kal. nouembris celebrat. Scripsit aūt iudas hic epla⁹ breuem: que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

DIascorides medicus greCus ⁊ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboz lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: imo vt de seipso testat: quecūq; (inqt) posui nō ex opinione aut fama cogui: ꝺ ex electione ⁊ experimēto didici: de quo etiā Plini⁹ mentionē facit.

Symon apostolus

Symon cleophe filiꝰ ⁊ dñi nr̃i ihu xp̃i apl̃s ac cõsobrinꝰ: appellatꝰ chananeus germanꝰ thadei fuit q̃ dictus est iudas. Zelo dñi feruẽs par in cognomẽto petri cui in sorte p̃dicationis egypti pr̃incipatus aduenerat postq̃ circũquaq; xp̃i euãgeliũ p̃dicasset ⁊ ex p̃sensu apl̃oꝝ post martyriuꝫ iacobi apl̃i hierosolimitanã rexit eccl̃iaꝫ. Cũ aũt centesimũ ⁊ vigesimũ ageret annũ ⁊ ad simulachrũ solis cũ iuda apl̃o pductus fuisset vt ostẽderẽt ea plena esse demonib⁹ p̃ceperũt vt ea cõfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cõfregerũt. Qd̃ pontifices vidẽtes in apl̃os irruerũt eos trucidãtes. Et vt alij hñt apd̃ atticũ cõsularẽ ab hereticis accusatus qd̃ xp̃ianus esset post multa ⁊ grauissima supplicia: iussus est simili quã dñs ptulerat passione vitã finire: oĩbus admirantibus q; tam senex id crucis suppliciũ pati potuisset. alij symonẽ cleophe filiũ: ep̃m hierosolyme fuisse attestant. Uerũ passus est quinto kalẽdarũ nouẽbris. quo etiam die festũ beati Jude apl̃i eius simili honore celebrat.

Petronella

Petronella virgo sacratissima diui petri apl̃i filia ⁊ quidẽ pulcherrima de voluntate petri febribus laborabat a discipulis aũt interrogatus cur illã egrã nõ curaret: ⁊ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̃cepit tñ vt eis ministraret deinde rediret ad lectũ At vbi in timore dei pfecta esse cepit: sanitatũ remedia a patre recepit. Eaꝫ q̃ppe cũ flaccus comes inuitã cõiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̃ in tpe ieiunijs ⁊ oꝛonibus vacãs tercio die statim vt xp̃i dñi nr̃i sacr̃m a sctõ nicomede p̃sbytero accepit emisit spm̃. Quãobrem flaccus videꝫ se foꝛe delusum ene stigio felicolã eius sociã ⁊ nicomedẽ p̃sbyteꝝ varijs tormẽtis vitã finire coegit. Coꝛpus eius rome sepultũ fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat.

Lazarus marte ⁊ marie magdalene soꝛoꝝ germanus ⁊ massiliẽsis ep̃s. quẽ dñs noster ihs xp̃s a moꝛtuis suscitauerat: ⁊ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda moꝛte migrauit ad dñm. Cuius etiã soꝛoꝛ martha nõ lõge post p annũ em̃ in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quã beat⁹ frõtin⁹ sepulture tradidit. in q̃rũ venerabilẽ mẽoriã nõ lõge a bethania postea ex/structa fuit eccl̃ia. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eoꝝ cõseruabat. Marcella vi⁹ ei⁹ pedissequa ꝓscripsisse vitã ei⁹ dꝛ: q̃ postea ĩ sclauoniã pergens: ⁊ pl̃es ad fidẽ ꝓuertẽs: p⁹ decẽ ãnos a doꝛmitiõe marthe ĩ dño q̃euit hui⁹ q̃ppe sctissimi viri lazari ⁊ soꝛoꝛ/ reliq̃e apd̃ vrbẽ massiliã p̃cipuo veneranꝫ obsequio. ei⁹ festiuitas. i 6. kal̃. ianuarij celebrat.

Lazarus

Mathias apostolus

Mathias apl̃s natiõe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̃ post ascẽsionẽ dñi ab apl̃is sorte ĩ eoꝝ nũero fuit electꝰ. sicut lucas in actib⁹ apl̃oꝝ ꝓtestat⁹ est. ⁊ post aduẽtũ spũssancti iudeã ĩ sortẽ accepit p̃dicationi ⁊ miraculis insistebat. Narrãt certi ex hystoria ei⁹ q̃ treueris eẽ debet. q; mathias ĩ lege dñi erat doctissimus: coꝛpe mũdus: aĩo pudẽs: ĩ ꝓsilio ꝓuidus: ĩ sermone expeditꝰ. iudei ei aduersãtes: eũ de blasphemia accusabãt iõ duos statuerũt q̃ eũ lapidib⁹ oppeterẽt: a q̃dã aũt inf hec tormẽta securi pcutit: extẽsis manib⁹ spm̃ deo reddidit. Cui⁹ coꝛp⁹ inde romã: ceteri paduã: reliq̃ treueriꝫ trãslatũ ferũt. Eius aũt natale. vj. kal̃. marcij celebrat. Licet de tpe ei⁹ martyrij varie referanꝫ snie. Certũ tamẽ est eũ in locũ iude scariothis substitutuꝫ ab apl̃is fuisse cum diuina soꝛs sup eum cecidit.

Lucas euãgelista

LUcas euãgelista xp̃icꝫ discipulus natiõe syrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ɒmonis nõ ignar⁹ ⁊ sectator pauli ap̃li: ⁊ oĩs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cũ duo intellexissẽt esse euãgelia p̃ matheũ quidẽ in iudea: ⁊ marcũ in italia. ⁊ ipse instigãte spũsancto in achaie ptibus ꝓut a paulo di dicerat suũ ꝓscripsit euãgeliũ: ꝛe ꝙ paulus. Adisim⁹ inqt cũ illo frẽm cui⁹ laus ẽ i euãgelio p̃ oẽs eccl̃ias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus charissim⁹ meus. Suũ tñ euãgeliũ nõ mõ ab ap̃lo paulo didicerat: ꝫ etiã a ceteris ap̃lis vti narrat. sicut tradiderũt nobis ꝙ ab initio ipsi viderũt: ⁊ ministri fuerũt ɒmonis: ferũt etiã eũ a btã dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctuꝫ fuisse. Hic etiã cũ picture artis edoctus eẽt: ꝓpter ꝓuersationẽ quã iugiter cũ btã virgine habuerat (vt scribit Damasceñ⁹) ei⁹ imaginẽ pluries ꝛepinxit. Ẽ ꝙbus nũc rome due phibent: quarũ vna apud sanctam mariã de pp̃lo maxia veneratiõe custodit. Cõscripsit ⁊ actus ap̃lorꝫ ꝓut ipe viderat. Cũcꝫ ꝙtuor ⁊ .lxx. annis sine vxore pmãsissẽt in bithinia. i 8. die octob. die obꝭt. Cui⁹ ossa vigesimo ꝓstãtij anno ꝓstã tinopolim trãslata fuerũt. nũc padue i basilica sct̃e iustine quiescũt.

Euax rex

EUax arabũ rex insignis p̃bs ⁊ medicus ⁊ rhetor tẽpestate hac floruit. Qui int̃ cetera sue doctrine opa: volumẽ de medicinis optimũ a se cõpositũ neroni trãsmisit. in quo nõ solũ herbarũ medicinaliũ: sed ⁊ lapidũ spẽs noia ⁊ colores: ac ꝙbus in regionibus valeãt repiri scripsit. de quo etiã plin⁹ meminit. Uectius ꝙꝫ valẽs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multã nactus potẽtiã rome i medicinis nouã sectã instituit: ⁊ se tam veteribus ꝙꝫ nouissimis effrenata temeritate p̃posuit. Ypocratẽ supplãtauit. ipsum tñ Galienus ignorãtissimũ fuisse ostendit.

Maria magdalena

MAria magdalena insignissima xp̃i ⁊ ap̃la ab adolescẽtia sua (ut sacra ei⁹ hꝫ historia) cũ eẽt cũctis puellis pulchritudine p̃lata: ex marthe sororis lazariqꝫ germani sui ia i magdalũ castellũ marito tradita fuit. Sꝫ ꝓfestim voluptatũ fallacia vanaqꝫ letitia seducta: hierosolimam petijt: magnasqꝫ opes p̃monij inter se diuidẽtes: marthe bethania castellũ ꝓpe hierosolimã, ei castrũ magdalũ a ꝙ nomẽ sortita ꝓtigit. Lazaro aut militie vacãti ps nõ modica hierosolimorꝫ. hec ꝙppe generis sui ĩmemor peccatrix euasit. verũ dño ibu p̃dicãte culpas suas punire cepit ⁊ ad eũ i ɒmo symõis leprosi ꝓuuã tẽ venit: ad pedesqꝫ ei⁹ retro accessit: vbi vberti lachrimas effũdẽs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitis sui tergẽs exoscullabat: vngẽtoqꝫ p̃ciosissio vngebat (vt sacra hꝫ historia) dñs ad illã inquit O mulier remittunt̃ tibi pcta tua vade i pace. ꝛeinde xp̃o ꝙad vixit ardẽtissime adhesit. Eius ꝙꝫ dilectiõe lazarũ frẽm quadriduanum a mortuis suscitauit. Optimãqꝫ ptẽ (eo testãte) elegit post dñi ascẽsionẽ diuino nutu massiliã venit: ꝛeniqꝫ diuine cõtẽplatiõi aurida: asprimã heremũ petijt in loco diuinit⁹ p̃pato: trigita annorꝫ spacio hoĩb⁹ incognita mãsit vbi nec aq̃ fluẽta: nec arborꝫ solacia ⁊ ꝙlibꝫ die septẽ horis canonicis ab angel̃ i ethera eleuabat̃ ⁊ celestiũ agminuꝫ gl̃iosos ꝓcent⁹ corpalib⁹ etiã auri⁹ reficiebat̃. vñ die⁹ singulis bis suauissimis satiata ꝓuuijs p̃ eosdẽ angelos ad p̃priũ locũ ide reuocata alimẽtis corpalib⁹ nullaten⁹ idigebat. tãdẽ reuelata p̃ h ẽmitã maximino ep̃o ꝙ eã dñica die in aurora cũ de corpe migratura eẽt expectauit ꝙ appẽs duob⁹ cubitis a terra eleuata i medio ãgelorꝫ mlto lumine circũdata sũpta eukaristia cũ lacrimis spũ deo reddidit vndecio kal̃. augusti.

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

CLemẽs patria romanus de regione celij mõtis. patre faustino domiciani tpib⁹ fuit: post cletũ põtificẽ sedit annis. 9. dieb⁹. 10. ẽrtus igit erat rome episcop⁹ post Petrus. tametsi plerigz latinoz secundũ putauerũt. vt ex epla ad beatũ iacobũ hierosolimitanũ epm missa constat. Verũ hic oim modestissim⁹ Linũ z Cletũ sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cũ doctrina z religione ac pietate insignis haberet epas ecclie noie edidit. Deinde ecclam romanam institutis z morib⁹ cõfirmatur⁹. cõstituit ne quis vnqz eps absente diacono celebrare presumeret. Vetuit itẽ laicis ne quẽ clericoz accusare presumerẽt. z religiones septẽ notarijs diuisit qui diligẽter res gestas martyrũ scriberẽt. Clemens aũt pietate religione doctrina multos ad fidẽ xpi quottidie traducebat. Quãobrem. P. tarquiniꝰ sacroz princeps cũ Mamertino vrbis prefecto traianũ in christianos concitat cuiꝰ imperio in insulã clemẽs deportat: vbi ad duo milia christianoz ad secãda marmora damnatoz inuenit. Cum ibi aque penuria laborarẽt quã sexto miliario repetebãt clemẽs populi necessitate cõmotus collẽ haud lõge positũ pscẽdẽs agnũ vidit: sub cuiꝰ dextro pede fons diuinit⁹ abũdantẽ aquã scaturiebat: q̃ ꝺdẽ z recreati oẽs sunt: z mlti ad fidẽ cõuersi vñ motꝰ traianꝰ satellites quosdã misit q̃ alligata collo eoꝝ anchora eũ decimo kal. decẽbris i mare ꝓiecerũt. cuiꝰ sacratissimũ corpꝰ nõ multo post ad litt⁹ delatũ est atqz eo loci sepultũ vñ fons emanauerat: eiꝰ in morte dies. xxij. sedes vacat:

Anno mundi. 5303. Anno christi. 104.

ANacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre natꝰ Clemẽti in põtificio succedit. Merue traiani tpib⁹. hũc Eusebiꝰ pretermittẽs dicit ipsuz esse cletũ. Damasus tñ in cronica sua cletũ ab anacleto patria z genere mortis differre ostẽdit. Nã cletꝰ natione romanꝰ sub domiciano. Anacletꝰ vo atheniẽsis sb traiano mort. Hic aũt z mẽoriã Petri cõposuit. z seorsuz a plebe loca vbi martyres sepelirent assignauit. z sacris ordinibꝰ semel mense decẽbri habitis presbyteros q̃nqz: diaconos tres: epos diuersis in locis sex numero creauit. Qz z institutis z moribꝰ romã eccliaz ꝓfirmaturꝰ. Cõstituit ne epꝰ a pauciorib⁹ q̃z a tribus ordinaret epis: simplex vo sacerdos ab vno epo. z ne epꝰ alienos sbditos ordinare ꝓsumẽt. Tãdẽ sb traiano pncipe vltio supplicio pempto vacat epat⁹ dieb⁹. 13. sedit aũt annis. 9. mensib⁹ duob⁹ dies. 10.

EVaristus papa natione grecus: patre iudeo noie iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus z integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: z septẽ diaconos in ordinẽ redegit: qui custodirent epm predicantẽ ꝓpter stilũ veritatis idẽ cõstituit ne plebis in epm accusatio reciperet. Vetuit clãdestina mrimonia: z vt sponsus z sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: epos ꝑ diuersa loca numero quinqz creauit. Deniqz vt quidã tradũt martyrio coronat⁹ vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nõdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib⁹ decem diebus duobus. Sepultus est aũt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Vacat tum sedes dies. xix.

Iohannes missus in oleum

PErsecutionẽ secũdã christianoz Domicianus. xij. sui imperij anno post neronẽ in christianos exercere cepit. in qua z iobãnes aplus z euãgelista a domiciano impatore romã adductus post imissionẽ in olei feruentis doliuz ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quã idem sanctus clemens sacro velamine cõsecrauerat: sub hac persecutione in pontiã insulã deportata: longũ exiliũ passa. In cubiculo a quodã tyrãno cũ euphrosina z theodora atqz alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est

Hermocoras quoqz aquilegiensis archiepiscop⁹ diui marci discipulus cũ multa genera penarũ expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuã gloriã sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriũ compleuisse. hic syrum papiensem episcopũ habuit discipulum. Passiqz sunt inter ceteros Cletus z Anacletꝰ apostolici z alij quoqz multi.

Linea summoz pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

TJtus prim⁹ vespasiani fili⁹ vndecim⁹ romanoꝝ impatoꝝ: patre defūcto im/perare cepit: vir certe natura beniuolētissim⁹, virtutē aūt titi filij vespasia/nus tanti semp fecit: vt tumultuantib⁹ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū impio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amoꝝ ⁊ delicie humani generis haberet. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissim⁹ in bello: ⁊ clementissim⁹ in delinquētes est habitus. Jta comis ⁊ liberalis vt nulli quicq̄ negaret: hoc cū rephenderēt amici: rndisse fert neminē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordat⁹: q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset: amici diē pdidi. Qui ⁊ latine greceq̄ lingue peritissimus fuit. Jdeo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectat⁹ est. Hic capta iu-dea euersis hierosolimis: tēploq̄ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt, licet Joseph⁹ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captaq̄ ad centū milia ac publice venundata. Deuicti iu deis triūpharūt pater ⁊ fili⁹ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cui⁹ triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta q̄s candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa p⁹ biennū ⁊ menses duos dieſq̄. xx. quā successerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etati anno: delatusq̄ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

DOmicianus titi frater ⁊ vespasiani fili⁹ duodecim⁹ romanoꝝ impatoꝝ: inf inicia principatus quottidie sibi secretū horarū sumē solebat nec q̄cq̄ am plius q̄ muscas captare ⁊ p̄acuto stilo cōfigere: vnde quidē ꝓdiens interrogat⁹ esse ne quispiā cū cesare. Rndit p iocum ne musca quidē. Neroni q̄s aut gallicu/le similior quā patri vespasiano aut fratri moderacioꝝ tn primis annis est habi/tus: moꝝ in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: mul tos ex nobilib⁹ interfecit: pleroſq̄ in exiliū misit. Plurima tn ampliſſima opa in cendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini auto-ris mēoria. Jus q̄s diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absum/ptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū crimīnib⁹ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi coliq̄ iusserit. Tādē diuina su pueniēte vltione a suis interfic̄ in cubiculo: hui⁹ vo cadauer p vespiliones de-latū ignominiose sepelit ānō etatis sue. ꝛ y. impij q̄ntodecimo. Statura fuit ꝓce ra. vultu modesto. ruboriſq̄ pleno. grādib⁹ oculis. ꝓterea pulcher maxie ī iuuenta.

NErua tredecim⁹ romanoꝝ impatoꝝ post domicianū impatoꝝ electi⁹: iā senio ꝓfectus. Js moderate vite: tum publice tuꝝ priuate princeps. equissimū se atq̄ vtilē rei publice p̄stitit. hic suscepto impio cū oīa ipsi⁹ impij sceptra: ex p̄de/cessoris tumultu offendisset: se equissimū atq̄ vtilē oīb⁹ p̄stare conatus est vnde ei⁹ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vñ multi ab exilio re-diere. pleriq̄ vo bona sua quib⁹ antea spoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. ve/rū post primū sui principat⁹ annū cū iam senio p̄meret ⁊ mors instaret. reipubli ce cauens traianū principē in filiū p adoptionē accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit. Jmperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cui⁹ corpus ī hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senat⁹ decreto) retulerunt.

TRaianus genere hispan⁹ cognomēto vlpi⁹ crinitus: decim⁹ quart⁹ romano rū impatoꝝ: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ mo/deratione oēs principes supauit. Nā fines imperij longe ⁊ late diffudit. Germa/niā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Baciam ⁊ multas transdanubiū gen tes impio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ ti-grim ꝓuincias fecit: vsq̄ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Beniq̄ vbiq̄ ter rarū ita se equalē oībus p̄buit: vt vsq̄ ad iustiani tpa in creatione p̄ncipū sit ac/clamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vo tante comitatis ⁊ hu manitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vi-cio daret: vnde dictū illud imperatore dignū ꝓdijt. Talem priuatis imperatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honoꝝ aūt diuicias facultates: p̄mia bene merentib⁹ eque distribuit. Nihil in vita agens: qđ ad cōmunē vtili tatē nō ptineret. hac tanta gloria bello domiq̄ parta: apud seleuciā isauri e ciui-tatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qđ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Jmperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimothe⁹ pauli apli discipul⁹ epheſi epſ filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinat⁹. poſt multos p christo agones martirio coronaſ. Sunt tñ qui dicũt eũ ſub nerone paſſum. Cui duz torq̃reſ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronã gẽmatã tenentẽ atq; dicentẽ ſibi hãc de manu mea accipies. Qõ ut quidã noie appollinar⁹ vidit ſe baptizari fecit. qua ꝓpter preſes ambos decollari iuſſit. Ad hunc paulus e laodicia duas ſcripſit epl̃as.

Titus ſimiliter pauli apli discipulus cretenſiũ epſ poſtq̃ predicationis officiũ fideliſſime exercuiſſet. beatũ finẽ adept⁹ eſt. cui Paul⁹ ex nicopoli ſcpſit epl̃az. Creſcẽti⁹q; Pauli diſcipul⁹ q ſuptoꝛib⁹ dieb⁹ p galliã trãſitũ faciẽs multos vbo p̃dicationis ad fidẽ xpi cõuerteratꝫ tandẽ ꝗnto kal. Julij in pace ꝗeuit.

Dionyſius

Dionyſius ariopagita pbs clariſſim⁹ in hac pſecutiõe domiciana cũ eleutherio preſbytero ⁊ ruſtico diacono in pariſio paſſionẽ meruit. q cum a clemẽtero. põtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̃a direct⁹ fuiſſet. ⁊ opus dñi cõmiſſuz ardenter egiſſet. a prefecto pariſioꝝ vbis noie feſtennio. vna cũ ſocijs nonagenari⁹ primus colaphiſat⁹ cõſputus ac deriſus ⁊ ſup cratem ferreã poſitus flãmis nudus extenſus ⁊ alia tormẽta paſſus fuiſſet: tandẽ genib⁹ flexis capite pcuſſus martirijũ cõpleuit. deinde caput ſuũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi poſtea requieuit. Hic eſt ille dionyſius qui athenis in paſſione dñi ihesu dixit. Aut de⁹ nature patit aut tota mũdi machina deſtruet. Quẽ poſtea paulus apls baptizatus diligẽter inſtruxit. ⁊ atheniẽſiuz epm ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xpiane fidei ſubiugauit. Deinde in gallijs ſeptio id⁹ octobris martirio coronat⁹ cũ doctiſſim⁹ haberet multa preclara reliquit ſcripta. ⁊ cũ ceteris aplis (vt in libro de diuinis nominib⁹ ipſemet teſtat) dormicioni dei genitricis interfuit) poſtea cum audiſſet aplos Petrũ ⁊ paulũ a nerone rome detentos ad eos viſendos venit. inde a clemente epo ordinatus vt premiſſum eſt.

Victorinus

Victorin⁹ ſctitate ⁊ miraculis clarus emiterne vbis digniſſim⁹ epſ. is exvrbe ad neruã principẽ tãq; christian⁹ adduct⁹ ſtatim iuſſu ipſi⁹ capite deorſuz ſuſpẽdit in loco vbi putẽtes ⁊ ſulphuree aque emanabãt. vbi cũ p triduũ id martyrij genus ꝓ noie ihesu christi cõſtantiſſime ptuliſſet. nonis ſeptẽbris glorioſe coronatus migrauit ad christuz. Sub nerua q̃z impatoꝛe entices ⁊ marcus paſſi ſunt. Aurelianus em̃ ſpõſus domicille cũ intelligeret eã plus diligere dos ſctos ꝓpter fidem ⁊ virtutẽ eoꝝ ⁊ nereum ⁊ achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quaſi ſeruos p ſingula predia ſua diuiſit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oĩbus gracioſi eſſent ⁊ miracula facerent. Tandẽ ab aureliano diuerſis penis occiſi ſunt. xvij. kal. Junij.

Johannes apl̃us ⁊ euangeliſta

Johãnes apls ⁊ euãgeliſta iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria ſalome chriſti ihu predilectiſſim⁹. in minori etate ad diſcipulatũ aſcit⁹ eſt. hũc virũ ſanctiſſimũ vſq; ad traiani tpa pueniſſe ferũt. qui cũ aſianas erexiſſet ecclias: nouiſſim⁹ oim ſcripſit euãgeliũ. ⁊ ea q̃ a matheo marco ⁊ luca conſcripta fuerũt cõfirmauit: ferũt ⁊ ob eã rem a iohãne poſtremo factũ. quo ebionitarũ dogma ꝓſurgẽs infringeret q̃ aſſerebãt ⁊ impudenter quidẽ xpm ante mariã nõ fuiſſe. eius em̃ diuinã naturã Johãnes explicat In principio erat verbuz ⁊c. Scripſit ⁊ alia multa. tuz vero apocalypſim relegat⁹ a domiciano i pathmon inſulam: quo poſtea interempto ⁊ act⁹ ei⁹ ob nimiã crudelitatẽ a ſenatu reſciſſis impante nerua epheſuz rediit. ibiq; vſq; ad traianũ principẽ ꝓſilio ⁊ ſcriptis ecclias ſuſtentãs: ſenio cõfectus ſexageſimooctauo p⁹ paſſionẽ xpi anno in dño quieuit. Cũ em̃ nonagita eẽt annoꝝ dñica die a ꝓmo pulloꝝ cãtu intrãs eccliam: ⁊ pplo p̃dicãs demũ foueã q̃dratã qua i eccliã fieri iuſſerat intrãs: luce i mẽſa apparẽte vt videri nõ poſſz: q̃ recedẽte fouea plena mãna ſcaturiẽte inuẽta ẽ nec reptũ ẽ cor⁹ ei⁹. liber aũt apocalipſ (vt diu⁹ hiero. ſcribit) tot bz ſacr̃a q̃t vba i q̃b⁹ latẽt ſñie:

PErsecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augeb aſ mirū īmodū xp̄iana reſpu. Traianus ls ſingularis iuſticie ⁊ humanitatis p̄nceps eſſet decimo impij ſui annoꝝ quoꝝūdā malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne q̄d detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā p̄ſecutionē in xp̄ianos ꝓceſſit qua quidem multi inter empti ſunt. At vo plinius ſecūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. miſericordia ob multitudinē interēpto rū mot⁹ ad Traianū ſcribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in q̄bus nihil oīno ſceleris deprehenderef. vt aliquid qđ romanas leges offenderet: niſi hoc ſolū qđ ante lucanos hymnos xp̄o cuidaꝫ canerent deo. adulteria vo aut huiuſmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde p̄motus traianus reſcribit chriſtianos q̄dem nō eſſe requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius epiſcopus

IGnati⁹ eps anthiochie eccl̄ie terci⁹ poſt Petrū eps. bti Johānis euāgeliſte diſcipul⁹ ſub hac p̄ſecutione cū multis annis rexiſſet eccl̄iaꝫ a traiano i antiochia capt⁹ ⁊ dānatus ad beſtias. dum romā a ſatellitib⁹ traheref quos dece leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere oꝝone vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquies vt ih̄m xp̄m inueniā. ignis: crux: beſtie: cōfractio oſſiū: ⁊ toci⁹ corpis ꝯtentio ⁊ tormēta diaboli i nie veniāt dūmodo chriſto fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i ſuꝫ inq̄t. dentib⁹ beſtiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū ſup montē quendā ſtaret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ p̄mot⁹ ⁊ ipſe in eccl̄ia cātari inſtituit. Mariā q̄ꝫ in plurib⁹ quas ad eā ſcripſit epl̄as chriſtiferam ſalutat. Moriē aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiuſq; reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Euſtachius

EUſtachi⁹ cognomēto placidus: ipſi⁹ Traiani militū magiſter hac ſeuiſſima tēpeſtate vna cū vxore Theoſpita nec nō ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theoſpito. 12. kal. octobris ꝓ xp̄o martyrio coronati ſunt. quoꝝ miri legunē act⁹ de cōuerſione eoꝝ. Cū p̄nceps militie eſſet ⁊ venationi opam daret vidit ceruū p̄ ceteris pulchriorē eū inſecut⁹ ⁊ i loco ſublimi ceru⁹ ſe fremaſſet inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui chriſtus allocutus. inde baptiſmum accepit.

HErmes q̄ꝫ roman⁹ ciuis ⁊ illuſtriſſim⁹ vrbis p̄fect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac ſorore theodoza atq; mille ducētis q̄nq̄ginta ei⁹ buis ⁊ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. ſub hac p̄ſecutiōe cōprehēſus ꝓmo carceri mācipaē. deinde ce dēte gladio. 5. kal. ſeptēbris martirij gl̄iaꝫ cū oīb⁹ p̄dict⁹ ⁊ alijs plūmis eſt adept⁹

Joſephus

IOſeph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ ſacerdos ⁊ mathatie eius gētis ſacerdotis fili⁹ hiſtoric⁹ q̄dez celeberrim⁹ multaq; rex pitiſſim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ p̄dictis nerone ⁊ reliqs a veſpaſiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acq̄ſita capiē. ⁊ in huitutē honeſtā deducē. vir ſane bonus ⁊ egregi⁹ q̄ de xp̄o optime ſenſit. Is igiē bello captus ac vita donatus qđ ⁊ morte neronis. ⁊ veſpaſianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qđ ⁊ factū eſt: propter qđ idē veſpaſian⁹ eū ab oī ſeruitute liberauit. romā deinde p̄duct⁹ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus eſt. Ubi cū eiſdē impatorib⁹ p annos quindecim feliciter vixit. In q̄bus cū ſingularis eruditionis eſſet. de iudaica captiuitate ſeptē libros ſcripſit. ꝓ q̄bus ⁊ ſtatuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripſit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vſq; ad bellū iudaicū. Et alios duos aduerſus apionē grāmaticū: atq; alia poſt ſe reliq̄t ſcripta Que oīa a ruffino aq̄legieſi in latinā linguā trāſlata poſtea fuere. Et cū nat⁹ ioſephus hic etiā q̄n xp̄s crucifixus fuerit. vixit vſq; ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome glorioſiſſime defecit.

Stacius

PStati⁹ neapolitanus ſellis tñ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē ſilualiū libꝝ ꝓ q̄bus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem ſcribere orſus morte interceptus eſt.

Marcialis

MArcus valer⁹ marcialis in biſpania bilbilim patriā habet rome ob ingenij ſui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in p̄cio habitus. Is ſub traiano ſenio cōfectus in patriā rediens obiit.

Stella

STellā quoq; patauinū poetā nō ignobilem cum his claruiſſe ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Juuenalis

IUuenalis poeta ſatyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an filius: heres tñ. hic cū tpa figurate notaſſet. ſtatim p honorē militie quāq; octogenarius vrbe ſūmotus eſt. miſſus in egyptum cum cohorte. id ſupplicij genus placuit vt leui atq; ioculari delicto par eſſet. Uerū intra breuiſſimum tempus angore ⁊ tedio periit ⁊ vſq; ad nerue tpa deuenit.

METis vetustissima clarissimaqz gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpositaz q̄si media mater triuz ciuitatū. ab aq̄lone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: z ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄z ppli inter belgas finitimi treuer∫ tulēsibus z tribocis hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis vo nomē a metio sortita est. Js tñ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cuz ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreqz ambitu menibus circūdedit. Hā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm p vicina oppida: pq̄z vicinas vrbes in ciuitatē ipsaz sūmo gaudio reduxit. Eiq̄z nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit meti⁹ vrbē: ferunt z aliq̄ diuidunū hoc est montē deoz dictā. A septētrione enī z occidente eminere cernit. Posita est hec vrbs ī ripis mosselle z salie pplo frequēs: z in potētissimā euasit ciuitatē episcopalez z a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā p̄scripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a directo: sacrū xp̄i euāgeliuz suscepit. Js clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cuz gallia diuersis errorib⁹ viueret euz ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēduz delegit. Cū celeste p̄sbytero: z felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri ꝯstruētes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortissima: bellis z armis semp assueta: req̄ opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq̄z florētissima: pestifera tñ cōtagiōe pene deser∫ta fuit: cuz in loco statuto arenaz vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuz inges draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p̄ portā meridionalē z orientalē ingressus cunctoz̄ p̄hiberet. beatus clemens sua vtute ac doctrina pplm ad cultuz diuinum p̄ducēs: p̄ stolā suā hoc aial z oē virus pestife∫rum amouit ut deinceps locus iste ab imundis aialibus tutior repiat: deinde eccl̄iam sancti petri infra muros totius pōtificat⁹ dñam cōstituit. inde p̄ deuotionē ppli optime ornata stephano dicata cathedralis or∫dinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā p̄fecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄z eccl̄iam haud multuz ab vrbe distantē p̄fecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare posset: in q̄ z criptā fontēq̄z salutiferuz fecit. Et añ ostiū arā in honore sui p̄ceptoris diui petri ap̄li: z cuz hunc locuz a sordibus maxi∫mis dño acquisisset z eccl̄ie metensi bono regimine p̄fuisset annis q̄nq̄z sup̄ viginti z mensibus quatuor nono kalendas decembris spm̄ deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

SUetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidicus ac eplaꝝ magiſter: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in ꝑcio fuit. Deinde ſub adriano principe carus ⁊ acceptus magne auctoritatis euaſit: eo ꝙ plinio nouocomenſi multa benuolentia cōiunctus fuerit. Hic cū eloquentiſſim⁹ eſſet vir: ꝑclarū opus de.12. ceſarib⁹ predictis edidit. In quo ⁊ mltas hiſtorias ⁊ annales veterū replicauit. Sed ⁊ de viris illuſtrib⁹ elegāti ſtilo libꝝ ſcripſit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus eſt imitari. Itez ludicrā hiſtoriam: necnō ⁊ de genere veſtiū cōpoſuit: qđ opus adhuc extare dicit. Ipſum tñ hadrianus imperator tandez a magiſtratu amouit. ꝙ cū ſabina eius vxore ⁊ imperatrice nimiā cōſuetudinē ꝓtraxiſſet: murmur quippe erat ꝙ ipſa abuteret: puenit aūt vſqz ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

PLini⁹ ſecūdus nouacomēſis phs ⁊ orator atqz hiſtoricus celeberrim⁹ p hec tpa in ꝑcio habet. qui licet ꝓcurationes publicas ⁊ cōtinuas quottidie ſūma integritate adminiſtraret tñ liberalib⁹ ſtudijs ita opam dabat: vt nō temere ꝙs plura eo in ocio cōſcribē potuiſſet. Erat em̄ ei acre ingeniū: incredibile ſtudiū: ſūma vigilātia. Erat ſane somni parciſſimi. eſtate ſi quid otij: iacebat in ſole: liber legebat. annotabat: excerpebatqz. Nihil em̄ vnqz legit qđ nō excerperet. dicere etiā ſolebat nullū eſſe libꝝ tā malū vt nō aliq̄ pte ꝓdeſſet. Perire ꝙs omne temp⁹ arbitrabat qđ ſtudijs nō impartiret. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equeſtri vnū. hunc cū prefectus ale militaret pari ingenio curaqz cōpoſuit. De vita pomponij ſecūdi duo. a quo ſingulariter amat⁹: Belloꝝ germanie. xx. quib⁹ oīa que cū germanis romani bella geſſere collegit. cū in germania militaret. Dubij ſermonis octo Hature hiſtoriarū. xxxvij. opus diffuſum eruditū: nec min⁹ varij ꝙz ipſa natura. Perijt tandē cū miſſenēſi claſſi ꝑeſſet. ⁊ flagrante veſuuio ad explorādas ꝓpius cauſas lyburnicas ꝓtendiſſet: neqz (aduerſantibus ventis) remeare poſſet: vi pulueris ac fauille oppreſſus eſt quinquageſimo ⁊ ſexto vite ſue anno

Plutarchus

PLutarchus cheron⁹ phs atqz hiſtoricus eloquētiſſim⁹ traianiqz ꝑceptor ac inſtitutor: p hoc temp⁹ ⁊ ingenio ⁊ auctoritate maxīo in ꝑcio habit⁹ eſt De quo policrates in ſuis hiſtorijs ſic hz: plutarchus phs: hō in ſentētijs fidelis: in verbis luculētus: ⁊ in ſacrario moꝝ tātus arbiter fuit: vt facile principis poſſet dignoſci ꝑceptor. hic itaqz principi ⁊ diſcipulo ſuo regnāti: quatuor ingerere conabat dei reuerentiā: ſui cultū: officia aliū diſciplinā: ac ſubditoꝝ affectū ⁊ ꝓtectionē. Qui cū eruditiſſim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlz de educādis liberis. de politica cōſtitutione: de paciētia: de homero poeta: de magiſtratuū moderatione: de ſimphoniacis: apothegmata que plericqz nr̄i dicta vel dicteria noīarūt. Cū apud traianū cōiunctiſſime viueret munus ꝑgratū illi ſua induſtria collegit. Vitaſqz preterea multoꝝ tam grecoꝝ qz latinoꝝ viroꝝ illuſtriuz diffuſe eleganterqz collegit. ſcripſit ⁊ alia multa.

Hi oēs ſub domiciano martyrio coronati ſunt.

Enodius martyr
Sileas martyriū paſſus apud macedoniā
Julianus ep̄s cenomanenſis
Paulus epiſcopus
Saturninus ep̄s Toloſanus
Ariſtarcus martyr Maron martyr
Marcialis ep̄s zandeñ.
Eutropius ep̄s Aquitaneñ.
Gregorius bellatus ep̄s Eutices ⁊c̄.

Hi ſequētes ſub Traiano floruerunt

Hereneus ep̄s Lugduneñ.
Jouin⁹ p̄sbr ⁊ martyr. S. Bionyſij diſ.
Carannus carnoten. martyr
Lucianus beluaceñ. diſcipul⁹ beati petri
Eutropius ep̄s cantu. ⁊ Eufroſina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus ep̄s meldenſis diſ. dionyſij
Thaurinus ep̄s eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus ep̄s cameraceñ. diſci. dionyſij

Egeſippus

Bion phs

Baſilidas hereticus

EGeſippū virū quidez ſciſſimuz atqz doctiſſimū hoc etiā tpe floruiſſe euſebi⁹ refert q̄ inter alia a paſſiōe dñi nr̄i ihu xp̄i: vſqz ad hāc etatē oēs eccliaſticoruz actuū texuit hoſtorias: vt q̄ rū ſectabat vitā: dicendi ꝙs exprimeret caracterem.

BIon philoſophus ex Preuſie ciuitate ortus p hoc tempus claruit ⁊ de regno multa conſcripſit.

BAſilidas quidā hereticus vir acutiſſim⁹ tēpeſtate hac finē fecit vite vigīti tria volumina i euāgelijs a ſe cōfecta poſt ſe reliquit. Agrippa autez cognomēto paſtor xp̄ianoꝝ ſui tpis doctiſſim⁹ baſilidis p̄dicti heretici volumia i euāgelijs cō ſcripta ſua doctrina mirifice ꝓfutauit atqz deridēs ad terrorem alioꝝ.

Anno mundi.5313. Anno christi.114.

ALexander papa patria romanus: pre alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē iuuenis etate: moꝛib⁹ senioꝛ. euaristo succedēs vsq; ad hadriani tpa puenit. Suaq; scia atq; sanctitate magnā senatoꝝ ptem cōuertit ad dñm. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. t ꝓmo quidē decreto excōicat p̄sumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus añ secularē iudicē accusaret. Statuit q̄z vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret t oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Jdē primꝰ ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie q̄z pateret tc̄. Jnstituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris oratiōnibus t i tēplis t i cubiculis ad fugādos dēmones retineret. Denū inter i numera miracula int q̄balbinā q̄rini tribuni filiā sanauit. t ipsuz tribunū cū oi domo bapti sasset: post oꝛdinationes tres: q̄s habuit mēse decēbꝛi martyrio coronat cū Euentio t Theodoꝛo diaconis. 5. nonas maij. Sepelit q̄z i via nomētana vbi interfect⁹ est: septimo ab vꝛbe miliario. Sedit annis decem: mensib⁹ septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies. 25.

Anno mundi.5323. Anno christi.124.

SJxtus papa natione roman⁹ patre pastoꝛe (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoq; nisi a ministris sacroꝝ mysteria: t vasa sancta tangerent. marie vo a feminis. neue qō sacerdotes coꝛpale vocāt ex alio q̄z ex lineo pāno: t quidē puriſſimo fieret. Jn celebratione vo mādauit vt sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaret. Missarū em̄ acta primo nuda t simpliciter tractabant. Cū veꝛo sixti tpibus ꝓpter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xpi ꝓfiteri auderent. Et galli christiani p̄sulez sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi oꝛdinationes ter mense decembꝛi habuisset: martyrio coꝛonat: t in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxj. Vacat tum sedes biduo tm̄.

Anno mundi.5333. Anno christi.134.

THeleſphoꝛus papa natione grecus: ex patre anachoꝛita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine t virtutis. Js cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiuniū obseruaret. vtq; i natali dñi tbu xpi noctu tres misse celebꝛarent. Cōstituit idē vt añ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia i excelsis deo. At vo cū oꝛdinationes quatuoꝛ mēse decēbꝛi habuisset. creasset q̄z p̄sbꝛos q̄ndecim. diaconos octo. epos tredeci. martyriū subegēs apō bti petri coꝛp⁹ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi.5343. Anno christi.144.

HJginus papa natione grecus patria athenienſis: patre philoſopho. antonino pio impante theleſphoꝛo succeſſit. Js vꝛbis rome episcop⁹ tū maxime clerū pꝛudēter in oꝛdinē redegit: gradus distribuit. Jnstituitq; ne templa sine celebꝛatione dedicarent: neue augerent diminuerent q̄z sine arbitratu metropolitani vl̄ epiſcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū t vnā matrinā i baptiſmo vel ꝓfirmatione interesse. Vir certe doctiſſim⁹ q̄ epl̄az eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oīb⁹ xpifidelib⁹ legendā scripſit. Beneq; bene de eccl̄ia dei meritus cū oꝛdinationes ter decembꝛi mense habuisset. moꝛit t apud beati petri coꝛpus i vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuoꝛ: mensibus tres: dies quatuoꝛ. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5353. Anno christi.154.

PJus papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoꝛis insignitū. Jn quo angel⁹ pastoꝛis p̄sonā induens ei mādat vt oībus p̄suadeat pasca die dñico celebꝛari: qō t fecit. Constituit item pr⁹ ne hereticus q̄spiā ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu pꝛaxedis sanctiſſime femine termas nouati in vico patricij in honoꝛē soꝛoꝛis sue diue pudenciane dedicauit: multaq; dona huic templo obtulit: t sepius eodē in loco sacrificiū deo p̄stitit: vbi t fontē baptiſmi cōstituit. Jllis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine t coꝛpe aliquid peꝛire pmitterent. t vbicūq; deciderit lambi pꝛecepit. Verū post ingentes virtutes vbi i oꝛdinationibus suis que quinq; fuere mense decembꝛi: p̄sbyteros decē t nouē: diaconos nouem t viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. t apud beati petri coꝛpus in vaticano sepelit quito ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuoꝛ: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Linea pontificum

Alexander primus

Sixtus

Theleſphoꝛus

Higinus

Pius

Adrianus cognomēto heli⁹ cōsobrine traiani filꝰ quīdecim⁹ romanoꝝ impator. cuius origo vetustioꝝ a picentibus: posterioꝝ ab hispaniensi// bus manat. cui⁹ mater domicia paulina gadib⁹ orta. natus aūt fuit ro/ me ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū eqtez tutoꝝ habuit. Imbutusqꝫ impēsi⁹ grecis studijs: ingenio ei⁹ sic ad ea sic declināte vt a nōnul// lis greculus diceref. qntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝑ filio habit⁹. deinde imperiū accipiēs inter opti/ mos ꝓncipes merito annumerādus. Is ꝓmo quidem xp̄ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ī eos admoduꝫ beneficus fuit. De pplo romano bñ meritus: pater patrie statim appellaf. nā liberalis: splēdidus: ma// gnificus: clemēs: ac vtraqꝫ lingua erudit⁹. musice medicineqꝫ artis sciētissim⁹ fuit. ⁊ leges multas cōposuit. athenīesib⁹ legē petentib⁹ ex draconis ⁊ solonis snīa iura cōposuit; ⁊ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agothoclis pb̄oꝝ doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit ⁊ rome sui noīs pon// tē q̄ adhuc extat. ⁊ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝑ ar ce vtunf que sci angeli castellū nūcupaf. Mirificeqꝫ plura alia edificauit: ⁊ po tissimū ī iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt passionis ihu xp̄i locū intra menia ꝯcluserit. ⁊ ex suo nomīe helyā appellauit. ꝑcepit ne cui iudeo sed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daref Deinde ingruēte tristissima valitudīe antoninū (qui postea pi⁹ dict⁹) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vige simoscdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelif puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝑcer⁹. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝑmissa barba.

Antoni⁹ pius sedecim⁹ romanoꝝ impator: vna cū filijs aurelio lucioqꝫ im// perij principatū suscepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē filꝰ: paternum gen⁹ e gallia originē habuit. Impauit aūt tanta modestia ⁊ benignitate vt me rito pij cognomentū adept⁹ sit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli em̄ vnqꝫ tuz pri uatim tuz publice acerb⁹ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑsepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare qꝫ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges mul teqꝫ nationes positis ei⁹ iussu armis ad hoīez cōtrouersias suas litesqꝫ deferrēt eiusdēqꝫ snīe statim parerēt. Fuit aūt statura eleuata decoꝝus. sed cū eet longus ⁊ senex incuruaref qꝫ: tiliaticijs tabulis ī pectore positis fasciebaf vt rect⁹ incē// deret: fuit voce rauca ⁊ sonoꝝa. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cuz oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompi lio bonoꝝ oīm snīa compari pōt. Is ꝑterea cū tyberis inundatione plurima ro me verassет edificia tuz priuata tum publica sua impēsa ciues ī restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēsez ⁊ caietanū portū restituit. Ob hec merita po pulus romanus mortuo circenses ⁊ templū cōstituit. Perijt anno septuagesi// mo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mēsibus tribus: apud lorij villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antonin⁹ qui ⁊ verus, cognomēto pb̄s, nat⁹ rome ī mōte celio edu// catus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmatic| greco alexandro. oratoꝝib⁹ aūt precipue frontono. cui ⁊ statuā in senatu petijt. Assitus in impatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audi uit ⁊ sextū plutarci nepotem. Educatus qꝫ in hadriani gremio illū veriſſimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabi li virtute ⁊ felicitate gesserūt: de hostibusqꝫ triūpharūt. Verum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antonin⁹ solus imperiū obti net. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēqꝫ vult⁹ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philo/ sophus appellatus est. philosophia tm̄ eū a rebus bellicis nequaqꝫ retardauit Nā germanos: marcomānos: squados: sarmatas ingēti vtute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vñ stipēdia militib⁹ ꝑberet: ex hausto erario oēm impatoriā suppel lectilē: oēmqꝫ ornatū vxoris ī foro traiani haste subiecit. Verū cū postea supa/ to hoste ī patriā redijsset: emptoꝝib⁹ ꝑcia restituit. nemi tm̄ molest⁹ fuit: q̄ reddē empta noluisset. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tribu ta q̄busdā ꝑuicijs remisit. leges seueriores nouis ꝯstitutionib⁹ tpauit: his re bus gest| factū ē: vt ab oīb⁹ ita amaref: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ ei⁹ imagi nē domi nō habuisset. Postremo ī pānonia ꝯstitut⁹ repētino morte iterijt. Bi nusso em̄ filio ne ī eū morb⁹ trāsiret; nocte aiaz efflauit. xvij. impij āno vite. lxj

Quarta psecutio ecclesie tpe marci antonini ⁊ lucij aurelij facta est: mltiq; martyrio coronati sunt: ipsaq; tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late ꝓuincias deuastauit maxieq; italiā adeo attriuit: vt passim ville ⁊ agri sine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniq; nulla vnq; quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq; nō sine interitu ciuitatuꝫ ⁊ inundationes fluminū crebrescebant: ⁊ locuste agros infestabant.

Sophia

Sophia matrona nobil' cū trib⁹ filiab⁹ fide. spe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis sue ⁊ sobrietatis multas nobiles femias ꝓuertit ad xp̄m qđ cū adriano impatore nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q̄ cū pulcherrime eēnt ⁊ i diuinis scp̄turis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore dēpssa i pace q̄uit.

Seraphia

Seraphia anthiocena vgo p hoc temp⁹ rome pro xp̄o passa: que missa i obscurissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmansit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iussu p̄sidis fustib⁹ durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Sabina

Sabina illustrissima mulier: vxor quondaꝫ p̄clarissimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta i fide xp̄i ibu edocta: opib⁹ misericordie insistēs bis tumultib⁹ apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noie helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aut corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quirinus

Quadratus athenien̄sis ep̄s ⁊ apl̄oꝝ discipulus vir vtiq; doctissim⁹ hac tēpestate ecclias grādi terrore dispsam fide ⁊ industria ꝓgregās: etiā librū ꝓ xp̄ia ne religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq; aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipsi⁹ defensione passus est. septimo kal'. Junij.

Achacius

Quirin⁹ p̄mo tribun⁹ postea ep̄s fact⁹: p id tēpus apō illiricū id est sclauoniā i scisia vrbe .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Illā (vt prudēti⁹ ait) ligato ad manū ei⁹ molari saxo i flumie p̄cipitat⁹ est. ⁊ cū astātibus diu locut⁹ fuisset: ne ei⁹ terrerent supplicio: vix p̄cib⁹ vt mergeret obtinuit. Zenō q̄z patrici⁹ roman⁹ cū decē milib⁹ ⁊ ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus est.

Papias

Abati⁹ primiceri⁹ cū decē milib⁹ i mōte ararath ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finiuit qui ꝓuersi p angelū victoriā ꝺ hostes obtinētes cū adrian⁹ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos ee sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multitudinē clauoꝝ acutissimoꝝ trigenoꝝ spargi i terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib⁹ sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xp̄i martyrū passi sunt: ⁊ aie eoꝝ translate ad superos.

Aristides

Papias hierosolimitan⁹ ep̄s iohis apl'i auditor q̄ no tm̄ historie veteꝝ discipuloꝝ dñi: quātū voce aristonis ⁊ seniorꝭ iohānis adhuc viuētis delectat⁹ est. vñ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oim fere apl'oꝝ mētionē fecisset. aliū esse iohānē q̄ inf apl'os locat. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q̄ certe doctissim⁹ est habitus quēq; etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq; predictus.

Aristides aūt athenien̄sis p̄bs sub p̄stino habitu xp̄i discipul⁹ volumē nr̄i dogmatis rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ ⁊ quadratus adriano p̄cipi obtulit. his aūt apologeticis libris factū est vt adrian⁹ inuistū fore existimās xp̄ianos indicta causa vbiq; occidi. Minucio fundano asie ꝓcōsuli scripserit: neminē occidendum: n isi de accusatore ⁊ crimine constaret.

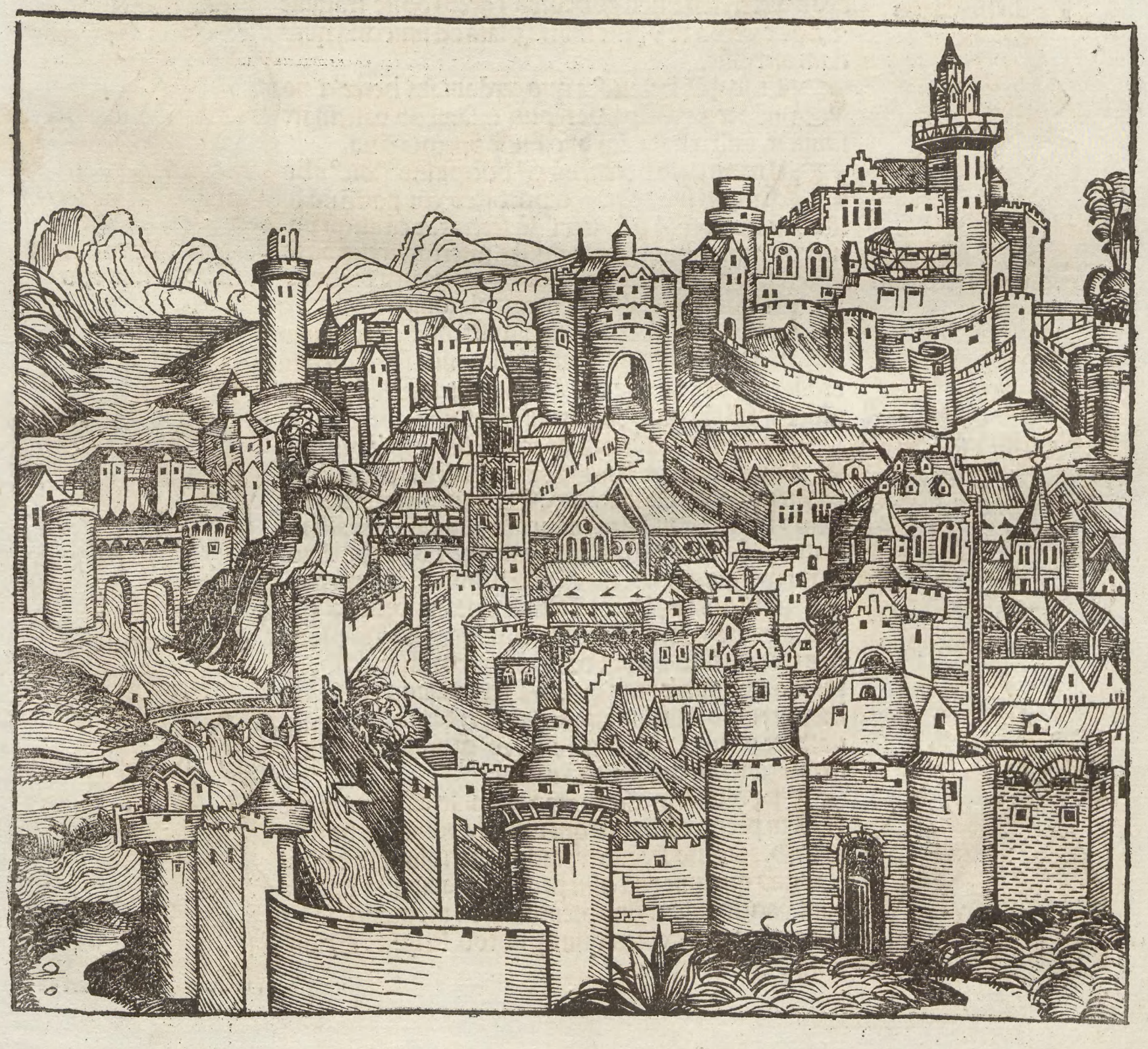
Secundus phs

SEcundus athenienſis phs hoc tpe in ptio fuit qui ſemp ſilentiū ſeruās py thagoricā vitā duxit: cuius taciturnitat cā hec fuit. Qđ cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptaſſet: ⁊ illa (incognito filio) aſſentiſſet: vt eū cognouit eſſe fi liū pre pudore ſpm exhalauit: qđ aīaduertens ſecundus id matri propter ſuā lo quelā accidiſſe: hanc a ſe in poſterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ neminu loquere tur: quod cū hadriano qui apud athenas eſſet nunciatū fuiſſet: ipſum illico accer ſiri fecit. quē cū nec ſalutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓpo ſito retrahere potuiſſet: admiratus ipſius taciturnitatē atq̄ conſtantiā dixit. Cū iſta ſilentij lex a te nullo modo ſolui pōt: manu tñ tua ꝓpleumatibus meis reſpō dere digneriſ. Et interrogans dixit. Quid eſt deus. Ille ꝓfectim reſcripſit. Deus eſt īmortalis mens incōtemplabilis celſitudo forma multiformis multiplexq̄ ſpi ritus: incogitabilis inquiſitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonus Fuere ⁊ alia multa hadriani ꝓpleumata philoſopho propoſita.

TIburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat ꝑ hoc tēpus hadrianus impera tor (vt helius ſparcianus hiſtoricus teſtat) miro ſumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. i 6. paſſuū milibus a roma diſtare videt. ⁊ iuxta anienem fluuiū in cliuoſo loco cō ſtituta eſt. quam tñ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōditionē habuiſſe Strabo ⁊ Virgilius volunt. aiunt eñ q̄ ipſius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui poſt thebanor interitū a patre in italia ꝓgenitū: ſinguli poſtea oppidū ex ſuo no mine ꝓſtruxere q̄ teſtis eſt quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit. Et corax aliud oppidum fa me ſum inter volſcos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā teſtimonia phibēt ꝑ plu que adhuc extantes ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificior ruine: que dignitatē vrbis pre ſe ferunt. eo ſiquidē loco tiburtinus lapis fortiſſimus fodit: qui ad cōſtruēdam conſeruandāq̄ roma nā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc eñ vrbē Fridericus cognomēto barbaroſſa impator: ab alijs theoto nicis ſuptoribꝰ annis dirutā reedificauit. ⁊ deinde multi ſūmi pōtifices multiq̄ cardinales auxere ⁊ mlti edificijs illuſtrauē. ex hac ſimplicꝰ romanꝰ pōtifex ⁊ alij viri ſcia ⁊ dignitate clariſſimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

GAlienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: patria sibi pgamũ ci/uitas asie: statura magnus: spatulas ⁊ humeros latos ⁊ grossos hñs: co/lore brunus: delectatus i cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: sciẽtifi/cus i astrologia arismetrica ⁊ alijs hmoi. Magistrũ habuit taliũ: ad medicinam diuinitus inductus. circuiẽs mũdũ ꝑ acquirẽda scia: prãdebat parũ: scz tm ficu bus ⁊ pane ꝓtẽtus, cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. deci monono em etatis anno cũ discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis re putatus litigiosus: qz logicus erat. hi em sibi obijciẽtes dicebãt. hic q̃dẽ nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cõtagione. Claruit aũt tpib⁹ diui antonini pij. Mũcz in curis erubuit: nũcz in ꝓnostico errauit. Asserit aũt cõstantinus eũ. C. ⁊ L. libros ediditsse. annos tandẽ vixit. lxxxvij. Et vt quidã ferunt in mari mortu us est cũ ad vidẽda miracula oli xpi accederet ⁊ mundinus dicit. Merito g̃ medi corũ princeps dici debet: qui ea in arte oẽs preter hippocratẽ supasse credit. ⁊ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus pbs

IUstinus pbs ex neapoli vrbe palestine his tpib⁹ ꝑ fide xpi multũ elaborauit: q̃ ⁊ antonino pio ꝓn cipi ac filijs eius libꝝ dedit ꝯ gentes scriptũ: ⁊ dialo gũ ꝯ triphonẽ pricipẽ iudeoꝝ habuit. Inuectus est ⁊ i marcionẽ q̃ cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonũ al/terũ iustũ dñm asseruit: tãcz duo ꝯria ꝓncipia creatio/nis ⁊ bonitat⁹. Impugnauit ⁊ crescentẽ cynicũ vt gu losum: cuius insidijs ad extremũ circũuentus ꝑ digni tate christiani nois sanguinem fudit.

Aquila

AQuila q̃z iudeus natiõe põticus cũ ꝑscilla vxo re edicto claudij discedẽs vsq̃ ad hec tpa(vt nõ/nulli aũt) supuixit. secũdus mosaice legis interpres post illos septuginta q̃ philadelphi tpibus fuere. ⁊ li bros veteꝝ testamẽti ex hebreo i grecũ optie trãstulit ⁊ ꝓpbe verba de vgine maria, plata ad iuuẽculã quã/dam ascripsit.

Marcion hereticus

CErdo q̃dã hereticꝰ a quo cerdoniani heretici no mẽ acceperũt: ꝑ hoc tẽpus insaniẽdo vaticinare simulat. Asserebat nãcz duo fuisse ꝓncipia ꝯria.

MArcion item hereticus eiꝰ discipulus stoicꝰ pbs cũ mgro suo delirare cepit: dicẽs xpi patrẽ nõ fu isse deũ creatorẽ: q̃ ꝑ filiũ mũdũ fecerat. ⁊ cũ aliqñ po/licarpo rome obuiã factus fuisset. interrogaretcz an se agñoceret. cogñsco (rñdit policarpꝰ) ꝑmogenitũ diaboli.

Erdo hereticus

Thophilus eps

Valentinianꝰ hereticus

VAlẽtinianus aliꝰ hereticus platonicus pbs a q̃ valẽtiniana heresis noiata est: eodẽ q̃z tpe inua/luit. hi aũt valẽtiniani cuiusdã platonici sectatores di cebãt xpm de corpore virgis nil sumpsisse: sed per eaz trãcz per fistulã quendã purum transisse.

Melito episcopus

Appolinaris eps

THeophilꝰ anthiocẽsis ecclie epꝰ ⁊ ipse his die-bus floruit: ⁊ ꝯ marcionẽ ꝑdictũ hereticũ libꝝ edidit impante. Ad. antonio. Scripsit ⁊ libꝝ ꝯ hermo genis heresiz q̃ mãm nõ nãm introducẽs: deo aũt nõ nature eãdẽ cõpauit: mãm elemẽtoꝝ ⁊ deũ appellãs. Tria q̃z volumina cõtra etholũ cõposuit ⁊ plura alia.

MElito seu miletus asianus natione sordẽsis epꝰ frontoniscz oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ libꝝ de doctrina christiana. Ad. an tonino tradidit. huius ingeniũ tertulianus (vt scribit hieronymus) mirũmmodũ laudat: dicitcz a pleriscz nostroꝝ prophetaz habitũ esse. eo q̃ multa ꝓpbetica scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

APpollinaris asie hieropolitanus epꝰ huius tpe in precio est habitꝰ qui insigne volumen de fide xpi. Ad. antonio secũdo tradidit. Scripsit ⁊ in catha/phrigas qui tunc etiã cum prisca ⁊ maximilla insanie bant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ⁊ alios aduersus gentes quincz libros scripsit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohānis apli discipulus. smirneus epūs ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tuz facile princeps: hoc anno pio presulante romā venīs: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentiniani falsa psuasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Negabat em patrē xpi deū esse creatorē: qui p filiū mundū fecerat. Postea vo imperante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta post neronē psecutione smirne sedente a pconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia venientes martyriū cōsūmauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses putilē scripsit epl'am. passus est aūt septimo kal'. februarij.

Praxedis

PRaxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ glorioſissime pudētiane vginis soror. virgo siquidē i diuina lege eruditissima p hoc temp⁹ vsq; ad anicetū fuit postq; patrimoniū suū vna cū sorore pdicta in sustentatione pauperū erogasset: ⁊ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ⁊ orationibus atq; ieunijs assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersam familiā numero. 90. manumisisset. Ät postq; multoꝝ martyrū corpa sepelisset. ⁊ ipa beatissima. xij. kal'. augusti migrauit ad dñm coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suā pudētianā i cimiterio prisille sepelit'. q etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat'.

Felicitas cū septē filijs

FElicitas romana femia matrona siquidē sctissima p hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis scz ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atq; marciale: rome martyriū suscepit. Hec em pissima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo ⁊ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ pcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander demq; ⁊ vitalis atq; marcialis capitali sniā sunt puniti. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fidei nostre ante oculos positū est. Eoꝝ dies celebrat'. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

PTolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac insignis astrologus: qui post tpa adriani impatoris claruit hoc tē pore agnoscit'. qui vir pstantissimus plus a stronomie addidit q id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuā edidit. De iudicijs etiaz quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq; annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inserimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu sit mūdus: hic mūdo altior est Et illud. Qui p alios nō corrigit': nec alij per eum corrigent'. Quanto magis fini approprinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

AUlus gellius romanus orator ⁊ insignis quidez grāmaticus hoc tpe clarus existēs agnoscit'. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma p hiemē in atticam proficisceret' terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo pnotauit. ideo de eo scribit'. Si quē cecropia clarus latiaq; camena esse iuuat: gelli scripta pbanda legat. Attica nox luci nūq; cessura diurne. Ad varias artes q; bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

CAthaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em mōtanus hereſiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paraclitum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq; ⁊ priscam ⁊ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum spūssancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xpm non deum in veritate sed hoim fantasia hoibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ⁊ suis scriptis percōmode irridere conat'. Tacianus quoq; hereticus primo xpianus noiatus: deinde seuerianī heretici ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi. 5363. Anno christi. 164.

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: ecclie romane psulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ꝑm apli ꝓceptū. Neue epi consecrari posset a paucioribus q̄ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinq̄ qs decēbri habuit pbros. xix. diaconos quatuor. epos nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est ī calixti cimiterio via appia. xv. kal. maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes vo dies. xvij. post eius morte vacat.

Anno mundi. 5373. Anno christi. 174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido pe concordio tpibus L. cōmodi fuit. Is iz in multis piculis pstitutus: animū tñ in tātis malis ad rez diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus ī acerrā poneret duz sacrificia fierēt. Eius extabat epla hac de re scripta ad epos italie. Instituit itē ne legittima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xpiano marito collocassent: reicies multa picula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improbox: q̄ ī nouas nuptias cadere solēt. At vbi p ordinationes q̄nq̄ mēse decēbris habitas pbros octo. episcopos vndeci creasset: mort⁹ ac sepelit⁹ via appia ī cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tuz sedes dies totidē.

Anno mundi. 5385. Anno christi. 184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus pe abundio. L. antonino cōmodo impante fuit. Is statuit ne quis ob supstitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret. Voluit pterea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret. huius q̄z pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xpianū p oem terrā mirū in modū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fidez recepti baptismi characterē notati sunt. A lucio rege brittāno epl'am accepit: vt se ac suos in xpianox numerū susciper. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presbros ac epos ordinasset. Mort⁹ ⁊ apud bti petri corpus sepelit⁹. vij. kal. Junij. Sedit aūt annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuz sedes dies quinq̄.

Anno mundi. 5395. Anno christi. 194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xpiane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dñica die a. xiij. luna primi mēsis vsq̄ ī. xxj. celebraret: cū prius cū iudeis. i 4. luna celebrabat. Cuius decretū postea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio mort⁹ ⁊ apud beatū petrū ī vaticano sepelit⁹. cuius diē festū q̄nto kal. augusti celebramus. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Anno mundi. 5405. Anno christi. 204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tpib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄z humane intētus. Unde ⁊ pstituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaret q̄ postea ī calcedonēsi cōcilio pfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea imutata fuit. Uetituz em est ne in ligneo fieret ꝓpter raritatē qua imbibit⁹: neq̄ in vitro ꝓpter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi ⁊ remensi cōcilio scriptū apparet. Idez preterea instituit vt oēs xpiani annos pubertatis attingētes singulis annis ī solēni die pasce publice cōicarent. q̄ Innocētius tercius postea etiā ad cōfessionē delictox traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros ⁊ epos creasset: mort⁹ seueri tpibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit⁹ septio kal. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

Anno mundi. 5413. Anno christi. 214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna tum vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū pturbatione cū sceleratis imperatoribus nequaq̄ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tpib⁹ deinceps ratio sacrox ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝓsu euisset. Cimiterū q̄z de suo noie cōdidit via appia: vbi multox martyx corpora reposita fuerāt. Uerū cū palmachio virū ꝓsularē ⁊ simpliciū senatorē atq̄ felicē nobilē virū cū eox domib⁹ baptisasset. ⁊ mltos pbros ⁊ epos ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro imperatore martyrio coronat⁹: deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Uacat tum sedes dies sex.

Linea summox pontificum

COmmodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ roma noꝝ impator: post M. antonium verũ patrẽ suũ impauit. q̃ natus est apud lanubiũ: fausti⁹ ei⁹ mater pregnãs visa ⁊ in somnis serpẽtes parere: sed ex his vnũ ferocioꝛẽ: pepit aũt cõmodũ ⁊ antoninũ eo mortuo. marcus p̃cept⁹ optimoꝝ cõmodũ erudire conat⁹ est. habuit litteratoꝛẽ grecũ onesicratẽ: latinuꝫ capellã. oratoꝛ ei atteius. hi tñ mgri nihil ei ꝓfuerũt. Verũ a prima statim puericia turpis improb⁹ crudelis libidinosus: auspiciũ crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝓfect⁹ deinde cũ patre ad germanicũ bellũ neq̃ pudoꝛi: neq̃ sumptui pepercit. Tandẽq̃ nil cõmune cũ patre habuit: sed oĩb⁹ incõmod⁹: nisi qõ ⁊ ipse ꝓtra germanos aduuãtib⁹ xp̃ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cũ exercit⁹ cõmodi penuria aque laboꝛaret: ferunt p̃cib⁹ xp̃ianoꝝ militu⁊ aquã diuitus e celo missaꝫ: pluraq̃ fulmina ĩ germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Cetez ad vrbẽ rediẽs in oĩa luxurie ⁊ obscenitatis dedecoꝛa ꝓlabit. Gladiatoꝛijs q̃ꝫ armis ĩ ludo neronẽ imitat⁹ depugnauit. plurimos q̃ꝫ senatoꝛes interfecit: ⁊ eos maxie q̃s nobilitate industriaq̃ excellere aĩaduertit: quosdã ꝓscripsit: vendidit etiã ꝓuincias ⁊ admĩstrationes. fuit forma quidẽ corpis iusta: vultu insubido vt ebrioſi solẽt ⁊ sermone incõdito capillo sp fucato: adurẽs comã ⁊ barbã timoꝛe tõsoꝛis. Tẽ poꝛib⁹ ei⁹ flagicioſe vite vrbs penã tulit. Capitoliũ fulmine ictũ cũ egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cõcremat: mẽsez decẽbrẽ ad imitationẽ augusti cõmodũ appellari voluerit. Idq̃ post mortẽ abroꝛgatũ fuit. Tandẽ mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strãgulatus in domo vescaliũ duodecimo imperij sui anno ⁊ mense septimo e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco traheret atq̃ in tiberim mitteret senat⁹ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu ptinacis in monumẽtũ adriani translatum est.

HElius ptinax decim⁹ octau⁹ ro. impator nat⁹ in appẽnino ĩ villa mart⁊ quẽ postea marcus pretorẽ fecerat prime legionis regẽde: statiq̃ rhetias ⁊ noricũ ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cũ mitissim⁹ fuit. cõmodo plurimũ placuit. fact⁹ sexagenario maior impator rogat⁹ vt vxorẽ augustã faceret ⁊ filiũ cesarẽ appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̃ ipse imparet inuit⁹. Et cũ ĩ impatoꝛe auaricia nihil turpi⁹ est: cũ illiberalis ⁊ sordid⁹ haberet q̃b⁹ dimidiatas lactucas ⁊ cardos cõuiuis apponeret: fasianũ nũq̃ ꝓuato cõuiuio cõmedit aut alicui misit. Fuit aũt senex venerabilis ĩmissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguioꝛe: statura imperatoꝛia: eloquẽcia mediocri ⁊ magis blãdus q̃ꝫ benign⁹. Tandẽ nemie ꝺicẽte a iuliano iurisperito in pallacio occidit. Imperij sui mẽse sexto. Cũ tausius quidã vn⁹ e tungris in irã ⁊ timoꝛẽ milites loquẽdo adduxisset: hastã in pect⁹ ptinacis obiecit. Tũc ille p̃cat⁹ iouẽ vltoꝛẽ toga caput operuit atq̃ a ceteris ꝓfossus est. Milites em̃ eũ ⁊ aulici odio habuerũt. ppl⁹ mortẽ eius indignissime tulit: iõ p senatũ in deos relatus est.

IUlian⁹ didius successoꝛ ptinacis cũ caput ei⁹ conto fixũ milites q̃ eũ occiderãt p vrbẽ in castra ptulerũt. Ipse corp⁹ ei⁹ quãto potuit honoꝛe funeratus est. Cũ id ĩ pallatio repisset: hũc aliqui iurisperitũ ⁊ interemptoꝛẽ imperiũ occupasse aũt: q̃ ꝓpetuũ edictũ cõposuit. Ceteri iulianũ nepotẽ magni iuliani iurisꝛsulti fuisse scribũt. cui⁹ p genitoꝛes de mediolano fuerũt. Fuit aũt hõ pessimus miserrime viuẽs: vñ odiosus ppl⁹ desertus ab oĩb⁹: quicq̃ septimo mẽse postea q̃ꝫ imparе ceperat apud pontẽ miluiũ victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfect⁹ est

SEuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriũdus imperiũ obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maioꝛes equites romani mater fului⁊ ĩ ꝓma puericia cũ lr̃is grecis ⁊ latinis imbuẽt q̃b⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludẽs vt iudex sedit circũstãte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cã roma venit: deinde fisci ꝓcuratoꝛ: moꝛ tribun⁹ militaris p gradus alios vsq̃ ad imdium puenit: parc⁹ admodũ: natura seuus: multis bellis lacessit⁹: fortissime quidẽ rẽ publicã lz laborioſissime gubernauit: pbie tñ admodũ studioſus fuit: fortis parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aũt interioꝛes ita deuicit: vt regionẽ eoꝝ ꝓuiciã romanã faceret. Hãc obrẽ triũphãs vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoiat. Edificijs ꝓterea publicis vrbem exoꝛnauit. nã ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizoniũ extruxit. Cibi fuit parcissim⁹: exiguis vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqñ cupidus: carnis frequeter ignar⁹: ipse decoꝛus: ipse ingẽs ꝓmissa barba: cano capite ⁊ crispo: vultu reuerẽdus: canorus voce. ẽ affrũ quidã vsq̃ ad senectutẽ sonans. Cõtinuo tandẽ varijs ⁊ piculis distrabit. hinc a pescennio nigro q̃ magnos in syria motus cõcitauerat: hinc a clodio albino quẽ tñ in gallia nõ incruẽto p̃lio supauit.

Inde in brittãniã ꝓfect⁹ deficiẽtib⁹ vere socijs oĩb⁹ varijs casib⁹ afflictatus: apud eburacũ gallie moꝛit anno impij sui. xvij. duob⁹ filijs relict⁊ bassiano ⁊ geta. olei tñ relict vt p q̃nquẽniũ nõsolũ vsib⁹ sed ⁊ totius italie q̃ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicũt hec fuisse turbatã rẽpublicã vbiq̃ accepi: pacatã etiã britãnis relinq̃ senex ⁊ pedib⁹ eger: firmũ imperiũ antoninis meis reliquẽs si boni erũt: imbecillũ si mali.

Linea Imperatoꝛum

Lucius antoninus Cõmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Beuerus

S. Lucius rex

Emerita soror eius

LUcius anglor rex: coilli regis fusti filiꝰ apō anglos seu brittānos regnū accipiens a dño vocaf: epl'am eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabaf vt se ac suos in xp'ianor numerū recipet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsuz ac pplm baptizaret. Erant tum in brittānia pontifices q̄nq; ⁊ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebanf: quor ī loco tres archiep̄i ꝓstituti sunt. pthoflaminū vo loco p̄mitiua eccl'ia patriarchas instituit. Verū lucidꝰ baptismo susceptο: mox īmobilia cūcta prides gentiliū templis collocata xp̄i eccleſijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoq; galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebaf. hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trinis appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habef. Totāq; bauariā ⁊ rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

Theodocion

Appolonius

TRogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q; totiꝰ orbis historiā a belo illini regis assyriorr patre vsq; ad monarchiā cesaris latino ꝓscripsit sermone. ⁊ in q̄tuor ⁊ quadraginta eā distinxit libros. quor epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

DIonysiū chorinthior epm sotheris tpibꝰ fuisse susebiꝰ scribit qui tāte eloquētie ⁊ industrie fuit vt nō olū sue ciuitatis ⁊ puincie populos. verū etiā aliarū vrbiuz ac puinciarū epos suis epl'is eruditet. Instructus em̄ pauli apl'i doctrina facilime potuit sanctitate ⁊ eruditione alios in officio ꝓtinere. suisq; eruditit epl'is ex q̄bꝰ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomediēses: quartā vo ad cretēses ac q̄ntā ad eccl'ias p̄ticas: ⁊ sextā ad romanos scp̄sit putilē. Fuere ⁊ alij cōplurimi viri doctissimi h̄ tpe.

THeodocion genere asianus patria ephesinꝰ vir doctissimꝰ ac lr̄aꝝ scientissimꝰ: tercioꝰ diuinaꝝ scp̄turarū interpres cū superiorib⁹ floruit: qui preter interpretationē ⁊ translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudibꝰ reliq̄t mouumēta. hic tatiani viri eruditissimi p̄dicti añq; ī heresim incideret discipulꝰ fuit. Maxime vo appellem hereticū scriptis suis pcōmode irridet. qō deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em̄ xp̄m nō deū in veritate: sed hoiem in fantasia apparuisse.

APpolloniꝰ senator romanꝰ vir eruditissimꝰ cum potificatu eleutherij pax eccl'ie data fuit: solꝰ apolloniꝰ orator insignis martyriū tuz passus est: habita pr̄iꝰ ozone de laudibꝰ xp̄iane fidei: qō illis tpibꝰ capitale habebaf. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qō quidē ꝓcūde ī senatu legē fecit. postea a suo ꝑdi ditus q; xp̄ianꝰ eēt. i 4. kal' maij ꝑ xp̄i cōfessione capite trūcatꝰ est. Mortuo appolonio m'te hereses inualuere. Marcionis q̄ppe secta varie diuisa est. Alij em̄ vnū principiū fatebanf: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Dionysius corinthior episcopus

Clemens presbyter

Tertullianus

CErtullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā p̄cōsularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clarissimū. his tpibꝰ floruisse diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediā etatē clericor notatissimꝰ romane vrbis iuuidia adeo ꝓtumelijs ⁊ iurijs clicor attritꝰ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem ⁊ multa volumia ꝺ orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsq; ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymꝰ paulū quendā cōcordie qō oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretq; cipr̄ianū nūq; absq; tertulliani lectione vnam diem pr̄eterijsse.

PErsecutio xp̃ianoꝝ q̃nta his annis ira ac iussu Seueri impatoris iniciũ sũpsit: cũ q̃ntus a nerone psecutionẽ i xp̃ianos mouet. ǒtinuo tñ variis piculis ⁊ bellis distrahit: diuinaq; vltio in romanos non defuit. qꝝ mox ciuilia bella mirũmodũ eos attriuere. In qua q̃dẽ psecutione hi precipue passi inueniunt.

Hyreneus eps

HYreneus Lugdunẽsis episcopꝰ: vir doctissimꝰ iam grandeuus apud eandẽ vrbẽ p christi noie martyr efficit. floruerat eñ q; maxime sub cõmodo prĩcipe: ⁊ policarpi martyris (vt diuus scribit hieronymꝰ) discipulus fuit. a quo cum eruditissimꝰ euasisset. q̃q; libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cõtra gẽtes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demũ vo seuiente hac psecutione a seuero positus in duos colles: cũ i vno crucẽ: i alio ydolũ posuisset vt morte p crucẽ vel vitã p ydolũ eligeret: cũ populo tñ ad crucem veniẽs: oẽs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

LEonidẽ etiã alexandrinũ magni origenis patrem virũ quidez optimũ sub hac psecutione passuz fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cuiꝰ quidẽ martyrium origenes decimo seueri ptinacis anno paruulus subsecq decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilitatem reseruatus p maternã solitudinẽ impeditus fuisset. Nam mater eiꝰ cũ in crastinũ in publicũ pdire: ⁊ christũ cõfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerũ a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aũt adolescens patrẽ ad martyriũ adhortatus est cũ sex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiscuz paternis bonis: qõ christũ verũ deũ pfiterent: vnde grãmatica sibi ac suis victũ quesiuit. Leonides aũt apud alexandriã vrbez martyrij palmã constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

EUgenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cõmodo impatore in egyptũ: virgo pulchra liberalibꝰ artibꝰ erudita. cuz ptho ⁊ iacintho eunuchis relictis parẽtibꝰ p helenũ episcopũ baptisata deinde virili habitu i monasterio degebat: p melanciã feminã de oppressione accusata: ⁊ ad prefectũ adducta parat eculeis ⁊ flãmis: cũ tunicã qua induta erat scidisset femia apparuit ostẽdẽs se filiã eiꝰ. factũ est gaudiũ populi cũ timore. Melancia eñ cũ tota domo diuino igne cõsũpta est. Genitores baptizant cũ tota familia. Postea cũ matre ⁊ fratribꝰ: protho ⁊ iacintho romã reuersi sunt plures exemplo virtutũ ad fidẽ puocarũt: precipue basillã ad castitatẽ ppetuã animauit: quãobrez cũ diane sacrificare nollet cũ saxo alligata in tyberim pijcit. saxo rupto illesa pmansit. Tandẽ post varia tormẽta die natalis dñi missus est speculatoꝝ qui eã in carcere peussit. cuiꝰ corpus nõ longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultũ est.

Perpetua ⁊ Felicitas

PErpetua q̃z ⁊ felicitas matrone q̃dẽ sanctissime. ⁊ ipse i mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cũ reuocato saturnino ⁊ secũdolo nonis marcij passe sunt. Mã cũ secũdolus i carcẽ q̃euisset ipse sctissime mulieres cuz reliq̃s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriũ ꝯsumauẽ.

Marcissus patriarcha

NArcissus ir̃limoꝝ pr̃iarcha fuit circa tpa victoris pape ⁊ seueri impatoris: cũ lumiaribꝰ in die solẽni oleũ deesset: aquã infũdi lumiaribꝰ p̃cepit ⁊ nõ aque in pinguedinẽ versa splẽdorẽ luminũ reddidit clariorẽ a testibꝰ falsis accusatꝰ q̃ diuina pena molestati desertũ locũ petijt. Tandẽ cũ i senio preesse nõ posset. alexander capadotie eps cũ desiderio locoꝝ sacroꝝ ir̃limã p̃rexisset: audita est vox. Suscipite epm qui vobis adeo destinatꝰ est: admittẽte narcisso hierosolimitane ecclie gubernaculũ suscepit: deinde martyrio coronatꝰ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

EUsebi potentianꝰ vincentiꝰ ac pegrinꝰ viri nobilissimi romani añ hec tpa sb cõmodo augusto p fide xp̃i necant. hi p̃mo in eculeo positi ⁊ neruis acerrime distẽti: deinde fustibꝰ crudelissime cesi. Sed cũ in dei laude adhuc pmanerẽt fidelissimi vsq; ad emissionẽ spũs mactati fuerũt. 8. kal. octobris.

Eusebius potẽcianꝰ

IUlius senatoꝝ ad horũ doctrinã cõpunctꝰ credidit i xp̃m cũ domo sua ⁊ baptismũ p ruffinũ p̃sbyterũ suscepit audiẽs cesar iussit tãdiu fustibꝰ cedi q̃sq; spm exalaret. Eusebiꝰ deinde corpꝰ rapiẽs sepeliuit. ro vitelliꝰ iudex p̃cepit ei linguã abscidi q̃ abscisa laudes cecinit. ro antoniꝰ credidit q̃ i via aurelia decollatus est. eusebius deinde tãdiu plũbatis cesus quieuit in dño.

Anno mundi.5423. Anno christi.224.

VRban⁹ prim⁹ papa: natione roman⁹: ꝑe ponciano. ℳ. aurelio antonio impatore fuit. anno xp̄i.ccxxiij. ab vrbe v̄o cōdita nongentesimo ⁊ .lxx. Vir siquidē doctrina ⁊ sctitate vite eminētissim⁹ multos sua doctrina singula/ri ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie spō/sum: ⁊ tiburciū ei⁹ frēm q̄ postea martyriū ꝓstāti aīo tulere. hic multa cōstituit mādauitq; ne q̄s cetero in ep̄m eligeret nisi pr⁹ aut sacerdos aut diaconus cōsecrat⁹ fuisset. Eiusdē q̄z institutū fuit: vt eccl̄ia p̄dia ac fundos a fidelib⁹ ob latos recipet: pariterq; puent⁹ clericis oīb⁹ viritim: nihilq; cuiuspiā p̄uatū eēt sed in cōe bonū qō hodie aboleūt: tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōib⁹ q̄nquies mēse decēbr̄ habit⁹ p̄sbr̄os nouē: diaconos q̄nq; epos nouē creasset. ipse nono kal. iunij martyrio coronat⁹ est. ⁊ sepult⁹ in cimiterio p̄textati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tum vacat.

POntian⁹ papa natione roman⁹ patre calphurnio: tp̄ib⁹ alexandri impato/ris fuit. anno ab vrbe cōdita. dccccl xxiij. anno v̄o xp̄i. cc. ⁊. xlviij. Vir q̄ dē optim⁹ atq; sctissim⁹. instigantib⁹ sacrificulis idolor̄ mādato p̄cipis ab vr/be roma in sardiniā insulā cū philippo p̄sbr̄o deportat⁹ vbi mltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in sardinia passus tandē mort⁹. Cui⁹ corp⁹ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac toti⁹ cleri supplicationib⁹ re portatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu an/nis nouē: mēsib⁹ q̄nq;: dieb⁹ duob⁹. vacat tuz sedes martyrio eius dies decē.

NOta q̄ in q̄busdā histor̄js habet⁹ q̄ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret⁹: ꝙ rō tp̄is hoc nō p/mittit: vt p̄z in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tn̄ anno vno ⁊ trib⁹ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū posit⁹ nō est cū ꝯ volūtatē patrū papa tui cessit. Anno mundi.5433. Anno christi.234.

ANtherus papa natiōe grec⁹ ꝑe romulo pōtifex creat⁹. vir optim⁹. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent⁹. Cōscriptas recōdi in erario eccl̄ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret⁹. Censuit itē ep̄m omisso p̄mo ep̄atu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non sui/ipsi⁹ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qō hodie a pleriscq; ꝯ fit ad vtilitatē ꝓp̄riā respiciētes imo voluptatē vt habe/ant vnde expilēt ad vberiorē semp respiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: qō est officiū boni pastoris: ꝙ scisc̄itātes quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aiarū pua fit mētio. de augēdis p̄uētib⁹ magna quo mul ta iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ stolidos domi alāt. Antherus v̄o cū vno tm̄mō ep̄o creato: martiriū subiēs ī cimiterio calixti via appia sepe/lit⁹. iij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: dieb⁹ xij. vacat tū sedes dies. xij

Tiburci⁹ ⁊ valerian⁹

TIburcius ⁊ valerian⁹ ciues romani p̄clarissimi frēs quos eo tp̄e auxilio cecilie vrban⁹ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyr̄: post hec almachi⁹ p̄fect⁹ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosy/nas distribuētes cōprehendēs: post longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōstanti aīo passi sunt: quos p̄mo fustib⁹ cedi durissime fecit: ⁊ tandez gladio interfici p̄ce pit. Maxim⁹ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ian⁹ effect⁹ tā diu plūbat⁹ cesus est donec spm̄ exalaret. Cui⁹ corp⁹ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri. i 8. kalendas Maij.

Cecilia virgo

CEcilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sctitate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes ei⁹ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano tā dicto nobilissimo patricio iuueni mr̄imonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m p̄docuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝓstā/tiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt ī domo paterna. tā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboz almachius amboz facultates inqre re cepit. Cecilią vt cōiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cuz ad hoc a parētib⁹ vrget⁹: dato p̄claro rn̄so ꝙ nollet: cū se ꝓfiteret⁹ esse xp̄ianā. Jussit eā almachi⁹ ī domo sua bulienti aq̄ diu noctuq; cōcremari vbi illesa mānsit: q̄ audi to iussit eā ī balneo decolari: quā speculator trib⁹ ictib⁹ pcutiēs neq̄q; caput ampu/tare potuit. Et qz decretū erat ne quartā pcussionē decollādus recipet: eā semiuiuentē reliquit. deinde p tri duū oīa sua paupib⁹ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē querterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dño po stulaui inducias vt hāc domū meā eccl̄iam cōsecrares. his dictis spm̄ emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dñi. cc. xx. tpe Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Linea sūmorū pontificum

Urbanus

Pontianus

Antherus

BAssianus predicti seueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impatoꝛ. seuerus eñ cū eboꝛaci admodū senex discessit: filios duos successoꝛes reliquit bassianū ⁊ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Jtaqꝫ dictus est. M. aureliꝰ antoniꝰ pꝛiqꝫ successit. naꝫ geta hostis publicus iudicatꝰ est ac interfectꝰ. cū ad vitā eiꝰ oībus ꝓbꝛis cōtaminatā: tum vel maxīe qꝛ pāpinianū iuris ciuilis alterū asilū sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto a senatu antonini noīe imperij potitus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā ppło dono dedit. Js aūt patre aspioꝛ ⁊ oī libidine intempacioꝛ: nullū genꝰ facinoꝛis ī vita pretermisit ⁊ nouercā suā ī vxoꝛē duxit. Nihil egregiū de se reliqt preter thermas antonianas q̄s ipse ī choauit ⁊ alexander pfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestarēt. Bānati pterea ab eo fūt q̄ ad statuas minxissent Hic postremo duꝫ bellū in parthos mouet apud edessam ⁊ coꝛas circūuentus occidit. vj. impij fuit āno mēse secūdo: vir egressus etatꝫ q̄dragesimūtercū ānū alij eū a macrio pfecto occisū fuisse scribūt. coꝛpꝰ eiꝰ ātoninoꝝ sepulchꝛo illatū ē

OPilꝰ macrinus interfecto caracalla impiuꝫ obtinuit. q̄ pfectꝰ pōtꝛerat. cū filio ⁊ albino facti impatoꝛes nihil mēoꝛabile ex tpis bꝛeuitate gesserūt. nā impiuꝫ eoꝝ duoꝝ mensiū ⁊ vniꝰ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. Macrinꝰ eñ ab heliogabolo apō anthiochiā interfectus est. Diadumenꝰ aūt a pꝛe antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū p conationē inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm speciosimꝰ statura lōgiuscula: crine flauo: nigrꝫ oculis: naso deducto ad oꝛē decoꝛē: mēto cōpositō: oꝛe ad oscula pato hic vbi pmū induēta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrēsia imperij signa accepit quasi sydereꝰ emicuit vt amaretꝰ ab oībꝰ Clodius q̄ albinus ī gallia impatoꝛ dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imparūt tuꝫ vl̄ maxīe qꝛ nihil mēoꝛia dignū gessere: quidā noīa eoꝝ ptermittūt. Solus tñ albinus ob edacitatē nomē aliqō apud pastoꝛes ꝓsecutus est: vt ait coꝛnelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones bostienses q̄ngētas ficus passarias: q̄dragīta ostrea vna cena comedebat.

MArcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperiū suscepit: hic vt putabaꝰ caracalle filius ex sem iamira cōcubina foꝛmosissima: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā venīs magna oīm expectatione impiuꝫ adeptus. Heliogabili nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalū solem vocant. Js matrē suā in senatum rogari iussit soluſqꝫ oīm impatoꝝ fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit ⁊ ī colle senatulū id est mulieꝝ senatū. Sed symiamire senatus ꝓsulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederēt: q̄ cui cedē aut assurgere deberet ⁊c. Deꝝ ⁊ pꝛeter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nisi flagitioꝝ totiusqꝫ obscenitatꝫ mēoꝛiā reliq̄rit. Mā ⁊ ī virgines vestales incestū cōmisit: ⁊ pꝛoꝛas mulieres semp domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus sabinū cōsolarē viꝝ (ad quē vulpianꝰ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aūt ⁊ honoꝛes malis ac flagicioſis cōmittebat. primus romanoꝝ mēsas ⁊ capsas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigereꝰ. Rñdit q̄d melius q̄ vt ipse mihi heres sim ⁊ vxoꝛi mee. Oppꝛessit ī triclinijs versatilibꝰ parasitos suos violis ⁊ floꝛibus vt aiam aliqui efflauerint libidinū genera q̄ dā inuenit: hac vero insania adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exoꝛto: ipse cū matre necareꝰ. Aūt cū ei a sacerdotibꝰ siris dictū esset vi moꝛituruꝫ eū parasse funē serico ⁊ cocco intoꝛtū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerūt occisus est p scurras: ⁊ per plateas tractus soꝛdidissime: p cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est q̄rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

ALexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureliꝰ alexāder seuerus vrbe arcena genitus: cū antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutꝫ exemplar ad cōponēdā rempu. vicio superioꝝ pꝛicipū labefactatā animū adiecit. adiutoꝛes ad hanc rem habuit iulū frontinū viꝝ doctissimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī iure ciuili pꝛestātissimos: pcul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte pꝛudētie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes ꝓtepsit: gemas reiecit: statuas sūmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cōquisitas in foꝛo trāsitoꝛio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocantꝰ pfecit ⁊ oꝛnauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūqꝫ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipsuꝫ ⁊ abꝛahā ī lario suo. Alexāder igitꝰ tot virtutibꝰ insignis iuuenis admodū impatoꝛ creatꝰ bellū statiꝫ ꝺ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regē ꝓstātissime vicit: Discipline vo militaris adeo seuerꝰ emēdatoꝛ fuit: vt q̄sdā etiā integras legiones exauctoꝛauerit: q̄ seueritate factū est vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideꝰ. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Js pꝛinceps alexāder inclamabat septus q̄ a quibusdā xp̄tianis audiuerat ⁊ tenebat: Jdqꝫ p pꝛeconē significauit cū aliquā emendaret. qō tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā sniam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Linea Imperatoꝝ

Bassianus antoninus Caracalla

Macrinus Albinus opilius

M. Aurelius antoninus Heliogabalus

Alexander

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ ecclie alexandrine p̄sbyter
pbꝫ ac theologoꝝ oīm sui tp̄is p̄rinceps his tp̄ibus alexandrie flozuit.
hic cū ab ipsis cunabulis xp̄ianissimꝰ esset: ⁊ eminētissimi īgenij adolescēs eua
sisset. qui decimo seueri ptinacis anno (p̄secutione ī xp̄ianos mota) leonida p̄e
interempto quē adolescēs ad martyriū adhortatus est: post patris obitū xp̄i fi-
deles a tyrannis p̄ tormēta oppressos ꝑ posse fouit ⁊ ad mortē perductos in-
trepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus p̄dicandi officium
habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Di
ra vtebaꝫ continētia in cibo ⁊ potu abstinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ pauptatē
xp̄i imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem ple-
riq; imitati martyriū ꝑ fide xp̄i equo aīo passi sunt. Indeq; hebianit arū here-
sim impugnauit: qui ⁊ xp̄m ex ioseph ⁊ maria natū purum hoiem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu seruandam
p̄dicabāt: hoc idē ⁊ symachus sentiebat. Super lectū p̄terea plumis stratū nūq; dormiuit ⁊ a carnibꝰ
se oīno abstinuit. Et in tm castitatis amatoꝝ fuit vt zelo fideī: licet nō ꝑm sciaꝝ se castrauerit. Secutꝰ illō qō
in euāgelio dicit ⁊ si puerile habeꝫ: qz sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝑpter regnū dei. Ob eius do
ctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam
in p̄cio habitus: mulierē xp̄ianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt in
genij fuit origines ⁊ doctrine vt septē notarij sibi inuicē succedētes homini vix sufficerēt. Librarios ha-
buit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc
quidē ⁊ si hostē sibi porphirius desumpserit xp̄iani nois acerrimꝰ persecutoꝝ. Ita tm interdū laudat vt nūc
doctissimū pbm p̄rincipē vocet. Et dicat eū oīa platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex mil ia
volumina librozꝝ hieronymꝰ ipse refert. Errauit tm (vt augustio ⁊ hieronymo placet) in pleriscq; maxie vo ī
libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana heresis ꝑcessit: qui dicūt xp̄m qnq; ex ma
xima misericordia nō solū hoies ꝺ ⁊ apostatas angelos fore redēpturū. Juxta psalmistā nō in ꝑpetuū ira
scet deꝰ neq; in eternū cōminabit. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā p̄niam de
male ꝑ latis agere videt. Causam sui erroris refundūt certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emen-
data in publicū ꝑtulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ alijs q̄maxe laudat. Eccl'ia q̄z nōnulla
eiꝰ scripta recipit. Denicq; anno salutis nr̄e. 2 5 6. Et etat' sue sexagesimo primo deficiēs apud tyrū sepelit.

Vulpianus

VUlpianꝰ iurisconsultus vir p̄stantissimꝰ alexādricq; p̄dicti assessoꝝ: hisdē tēporibꝰ teste eusebio ꝑ-
pter eximiā eiꝰ sciam atq; doctrinā apud eundē impa-
torē maxīo ī precio habitus est. Et p̄ ceteris doctoribꝰ
vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atq; alia mul
ta monimēta scripto post se reliquit.

Julius frontinus

PAulus patauinꝰ sil'r in pbia ⁊ iure ciuili celebra-
tissimꝰ ꝑ hec tp̄a flozuit ⁊ ad cōponendā rempu
blicā romam superiozū impatoꝝ vicio ⁊ sordibꝰ labe-
factatā alexādzo p̄dicto imperatozi plurimū auxilio
fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare
videnꝫ: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta
est diuersitas tempoꝝ.

Paulus patauus.

Tripho

FUlū quoq; frōtinū pbm ⁊ in omni doctrina scien
tissimū cū superiozibus flozuisse ⁊ alexandro auxi
lio fuisse cōstat. Nā ⁊ ipe multa cōposuit ⁊ alexandro
ipsi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

Minutius felix

ORipbonē origenis auditorē his tp̄ibꝰ fuisse con
stat ad quē nōnulle extāt epl'e: q̄ librū p̄cipue cō
posuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄libꝰ etate
ānalibꝰ q̄ offerebanꝫ ī lege ⁊ de diuisioibꝰ q̄ cū colūba
⁊ turture ab abzaham ponit ī geneſi vir em eruditissi
mus fuit.

Ambrosius

MInutius item felix insignis tuz rome causidicus
dialogū scripsit: quo christianū ⁊ ethnicū dispu
tantes ind ucit: qui octauius inscribit. Scripsit ⁊ de
fato ⁊ contra mathematicos quāq; stilus superiozi nō
cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbrosius grecꝰ diaconus ꝑ hoc tēpus cōfessio-
nis gloziā plurimū insignis fuit: hic primo mar
cionites existens ab origene correptus dīnice glozie insignis fuit: huiꝰ industria ⁊ sumptu etiā ad huuc in-
finita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū añ mortez
origenis. Reprehēsus a pleriscq; qꝺ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis mozīes nō recozdatus sit

Agapitus

AGapitus illustris adolescētulus p hoc temp⁹ apud prēnestinā sabinorū vrbē quidem ritu alexādri impatoris martyrio coronat⁹. Ipse ei cū ān decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab impatore cōprehen/ dit⁹. ⁊ primo neruis crudis cedit⁹: deinde vbis p̄sidi vt sacrificare cōpelleretur tradit⁹ q̄ eū durissimo ⁊ squalido carceri statiꝫ reclusit vbi p q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē p̄sidi exhibit⁹ prunas ardētes eidē sup caput ei⁹ apponi iussit. ⁊ cū gr̄as deo ageret flagellis iterū cedit⁹ ⁊ nudus capite deorsuꝫ verso su- spēdit⁹: ⁊ bulienti aq̄ corp⁹ ei⁹ pfundit⁹. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregissent p̄ses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito impator eū leonibus obīci p̄cepit. Sed fere mānsuete facte pedib⁹ martyris se inclinauerūt. vidētes sceleris mīstri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio p̄cusserunt sub die. xv. kal⁹. septēbris. Corp⁹ vo eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo.

MArtina romana virgo ⁊ q̄dē sctissima p hoc tēp⁹ cū eximie christiane veritatis virtutisq̄ esset mu lier ab alexandro p̄ncipe cōprehensa cū xp̄m negā- re oīno recusaret diuersis tormētoꝝ generib⁹ cruciat⁹ cū ēm pulcherrima erat i ei⁹ amore exarsit. exhortat⁹ q̄ ad cultur̄ ydoloꝝ vt eā socīā impij haberet⁹. Apollo aūt in ei⁹ aduentu cōminut⁹ est: deo ēm se vouit mēte ⁊ corpe castā. Iussa deinde cedi ⁊ i carcere posita in q̄ i mēso lūie pfusa i manu hūs tabulā scriptā. quā ma gnificata sunt opa tua dñe oīa i sapīa fecisti. iussit po- stea eā extendi ⁊ mēbra ei⁹ spatis incidi: in oīb⁹ deum glorificās. īmissus leo ad eā in cunctis illesa cū i fide īmobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij pmeruit.

Quirinus martyr

QUirici⁹ preterea roman⁹ patric⁹ ⁊ ipse vna cum iulita matre hac tēpestate apō romanā ciuitatē alijs īnūerabilib⁹ secū iūctis martyrū ydib⁹ Julij cō pleuerūt: ⁊ hīstoria eoꝝ inter apocryphos reperit⁹

Porphirius pbs.

BErillus arabs bostren⁹ epūs vir doctissim⁹ cū ali quāto tpe gloriose rexisset eccl̄iam ad extremuꝫ lapsus i hereſim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat origenis tn̄ ope ad veritatē reduct⁹ varia postmoduꝫ scripsit opuscula: maxīe vo epl̄as aliq̄t: q̄b⁹ origeni p sana doctrina gr̄as agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berilluꝫ hereseos arguit.

Hipolitus epūs

POrphiri⁹ atheniēsis pbs ⁊ quidē excellētissim⁹ p hec tpa maxīo i precio fuit. q̄ ⁊ si origenis pre sbyteri precipu⁹ amator ⁊ laudator fuisset: christiani tn̄ nois acerrim⁹ psecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas ob- trectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē igessit q̄s diu⁹ augustin⁹ refellit: ⁊ trinitatē pfectā ponat: hic q̄z inter cetera ysagogas. i. introductiōes ad arestotel⁹ cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ pscripsit alia mlta.

Julius aphrican⁹

HIpolit⁹ cuiusdā eccl̄ie epūs q̄ rōnē pasce ⁊ tpoꝝ canones scripsit vsq̄ ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ eusebio q̄ sup eodē pasca. xix. annoꝝ circulū cōposuit occasione de/ dit clar⁹ habet⁹. Scripsit etiā nōnullos inscripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet⁹.

FUlium q̄z affricanū inter scriptores sui tpis nobi/ lissimū his tpibus fuisse ⁊ floruisse (diu⁹ hierony mus refert) Cuius quinq̄ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate per grāde volumen perscripsit. ⁊ ad magnū origenē epl̄am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quez doctā epl̄aꝫ scripsit origenes. hic cū lr̄aruꝫ cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vr bem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet⁹ sub. M. aurelio antonino cesare legationeꝫ ꝓ restauratione castelli emaus suscepit qō postea reedificās Nichopolim appellauit.

FAbianus papa natione romanꝰ ex patre fabio post antherū pōtificē duz in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinitꝰ quedā colūba super caput eius astitit ⁊ sic diuinitꝰ electus: statim p septē diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrū res gestas colligerēt: ad ceteroꝝ exemplum: qui xp̄i fidē ꝓfitebant. Idē q̄z cimiterū p dignitate martyrū edificauit Statuit preterea vt singulis q̄busq̄ annis i cena dñi crisma renouaret: ac vetus i ecclia cōbureret. huiꝰ tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat. vbi ex q̄nq̄ ordinationibꝰ mense decēbri habitis. presbꝝos duos ⁊. xx. diaconos septē. epōs vndecim creasset. Sepultus est aūt i cimiterio calixti via appia. xiij. kal. februarij. quo die natalicū eius: vna cū diuo sebastiano celebrat. Vacat aūt dies sex. Ad hūc magnꝰ ille origenes (mōtis sublatꝰ heresibꝰ) de ordine fidei seruādo multa ꝓscripsit. sedit annis. xiij. men. xj. dies. xj.

Concilū rome. 60. episcoporū

SCisma primū cuiꝰ nouatiꝰ vrbis rome presbyter his tpibꝰ ecclias dei scindere ⁊ p/turbare curauit. isq̄ ob cupiditatē epatꝰ oia diuina atq̄ hūana miscebat: ⁊ ne pōtificatꝰ i manus cornelij q̄ fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepatꝰ: semet ac suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitētes recipiēdos eē. hāc ob rez cōciliū seraginta epoꝝ: totidē p̄sbiteroꝝ cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa impbat. qō saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. ⁊ sic primū romane ecclie scisma finitū fuit. Alie etiā hereses huiꝰ tpibꝰ pullulare cepere. Origenes em heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoim vna cū corporibꝰ interire. Rursūq̄ i anastasi (quā nr̄i resurrectionē vocāt) vna cū corporibꝰ suscitari. Sustulit ⁊ heresim helchesatarū qui paulū ap̄m oīno respuūt quicq̄ asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri ⁊ recti sit cordis.

Cornelius

OCorneliꝰ papa natione romanꝰ patre castino: vir certe eruditissimꝰ q̄ multas scripsit ep̄las. vnā ad fabiū anthiocenū epm de synodo romano ⁊ italica atq̄ affricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vbi sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes p̄sertim nouatus nouacianū extra ecclesiā ordinauit ⁊ i affrica nicostratū. quāobrem ꝓfessores qui a cornelio secesserāt: cū maxio presbytero ac moyse sentiētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis epūs in carcerem cōiectus l̄ras mittit. quibꝰ intellexit ⁊ amici calamitatē ⁊ exilij sui cōfirmationē. Extant ⁊ alie cypriani ad cornelium ep̄le plene religionis ⁊ fidei. Petrusq̄ in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri ⁊ pauli e catheculis vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i p̄dio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrū vbi crucis martyrū subijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacroꝝ iniciādoꝝ ptātez bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atq̄ d̄inceps ad templuz martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicium ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcat. huiꝰ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario p̄dij sui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysiꝰ alexādrie epūs

ODionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissimꝰ origenis magni auditor his temporibus episcopus d̄signatus. sedit annis. i 7. hic in cypriani ⁊ affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas misit ep̄las: sed ⁊ ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit ep̄laz: ⁊ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atq̄ duos libros aduersus nepotē epm ⁊ ad origenē magistrū suū de martyrio ⁊ alia multa.

Linea sūmoruz pontificum Fabianus

MAximinus impator anno ab vrbe cõdita. dcccclxxxvij. post alexãdrũ ex corpore militari: posteaq̃ bellũ in germania ꝓspere gesserat sine vl la senatus auctoritate impator eclect⁹ est. hic de vico tracie vicino bar// baris: barbaro etiã patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibef. Et in prima quidẽ puericia fuit pastor nõnũq̃ procer q̃ latronib⁹ insidiaref ⁊ suos ab incursib⁹ vindicaret. militare aũt sub seuero cepit. Erat em̃ magnitudine corporis ꝓspicuus: virtute inter oẽs milites clarus forma virili decorus ferus moꝛib⁹. fuit aũt ingentis statureꝝ vir adeo vt pedes octo excederet. Pedẽ habuit tãte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiũ locũ cesserat: cũ de longis ⁊ ineptis hoib⁹ diceref. maximini caligã requirit. Tãte ve ro bibacitatis erat vt vini amphoꝛã vna cena biberet. Verũ cũ sextus a nero ne xp̃ianos ꝓsequeref anno tercio posteaq̃ regnare cepat: a pupieno aq̃legie quã obsidebat vna cũ filio maximino interfectus est. tanta aũt fide aq̃legiẽses ꝺ maximinũ ꝓ senatu fuerũt vt funes de capillis mulieꝝ facerẽt cũ deessent ner ui ad sagittas emittẽdas. Ideo rome in honoꝛe matronaꝝ templũ veneri calue senatus dicaut. Greci scriptoꝛes maximũ ⁊ balbinũ impatoꝛes ꝺ maximi nũ factos. maximũ aũt cũ exercitu missuꝫ ⁊ apud rauennã bellũ parasse. aq̃legiã aũt nisi victoꝛẽ nõ vidisse: latini scriptoꝛes nõ maximũ sed pupienũ ꝺ ma ximinũ pugnasse apud aq̃legiã ⁊ vicisse. forte idẽ pupienus q̃ est maximus.

Gordianus post maximinũ tyrãnuꝫ imperiũ adeptus cũ parthos iã erũpẽtes ingẽti clade supasset: ⁊ nobi lissimus vir ꝓcõsul cuꝫ filio ꝓsulari legato impatoꝛ dictus erat aũt iã octogenari⁹ ⁊ plurimis ꝓuicijs p̃fuit quẽ affri canũ appellauerunt. Gordiani igit duo pater ⁊ fili⁹ ambo ex ꝓsulibus magno affroꝝ ꝓsilio impatoꝛes sunt appellati Gordianus vo adolescẽs augustus declarat⁹ sex annis im periũ tenuit. cuꝫ maximinus p̃ter senatus auctem impium vsurpasset ad deturbãduꝫ euꝫ tres declarauit impatoꝛes e q̃ bus pupien⁹ ⁊ albin⁹ i palatio interfecti. soli gordiano im periũ reseruatũ fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̃ ad sexagitaduo milia libroꝝ i biblioteca habuisse dr. denicq̃ duꝫ ad triũphũ rome rediret: nõ lõge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordia no sepulchꝝ milites apd̃ circeũ castꝝ fecerunt tituluꝫ hmoi ardẽtes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persicꝭ ⁊ iudaicꝭ lris: diuo gordiano victoꝛi spaꝝ: victoꝛi gothoꝝ: vi ctoꝛi sarmathaꝝ depulsoꝛi rõanoꝝ seditionũ: victoꝛi germanoꝝ sed nõ victoꝛi philippoꝝum.

Philippus anno ab vrbe cõdita nõgẽtesimo nonagesimoseptio reductis militũ copijs e syria i italiãvna cuꝫ filio philippo ãnos q̃nq̃ impat. hũc aũt ꝓmũ imperatoꝛẽ xp̃iani habuere: q̃ q̃dẽ misteria adire nunq̃ est ausus nisi ꝓfessus. post terciuꝫ vo imperij sui annũ mullesimus ab vrbe ꝺdita annus im pletus est. vñ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̃ centesimo q̃z anno repetebanf. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomẽ ducẽtes: qd̃ est humanevite spaciũ. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lz di uersis i locis. Mã philippus p̃ verone: filius rome occidif. annis q̃nq̃ impa runt. Inter diuos tñ relati sunt. ex q̃bus iunioꝛ philippus adeo seueri ai fuit: vt nullo cuiusq̃ cõmẽto ad ridẽdum solui potuerit: patrẽq̃ secularibus ludis petulãtius cachinãtẽ: vulto auersato notauerit. hic philippus q̃rto imperij sui anno vrbẽ ex suo noie i thracia ꝓstruxit. ⁊ cũ decio infensuꝫ haberẽt thezauros suos fabiano põtifici ꝓtulerũt: ob id odiuꝫ maximũ decius in xp̃ianos ꝓcepit.

Decius romanoꝝ imperatoꝛ q̃ e pãnonia inferioꝛi budalie natus. interfe// ctis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xp̃ianos exardẽs: ꝓpter philip pos eiusdẽ secte imitatoꝛes. Belluꝫ ciuile qd̃ in gallia motuꝫ fuerat oppꝛessit: filiuꝫ suuꝫ cesarẽ fecit: romelauacrũ edificauit. cum biẽnio postea cuꝫ filio cesa// re imperasset. in barbarico bello opprimif e q̃bus senioꝛ gurgite paludis im mersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̃ repertuꝫ sit. Digno certe dãnatus iu dicio: q̃ septimã post neronẽ persecutionẽ in xp̃ianos mouens. multos sctissi mos viros interemit. Hic inter hiſtoꝛicos varietas oꝛif: cuꝫ eutropius scribit q̃ inter ceteros beatissimũ laurentiũ leuitã ⁊ martyrẽ igne excoꝛit q̃ sub sixto floꝛuit. Ideo imperiũ decij nõnulli plõgãt. Quidã hunc deciũ senioꝛẽ sub quo passus fabianus ⁊ corneli⁹ ponunt. deinde deciũ iunioꝛẽ cesarẽ. ⁊ inter istos duos gallũ volusianũ ⁊ alios impatoꝛes fuisse aiunt. Et postea valerianũ cũ galieno sub quib⁹ passi lucius stephan⁹ ⁊ sixtus sũmi põtifices ac laurẽtius archidia// conus ⁊ hypolit⁹. Ideo galien⁹ binomius afferif dictus decius galienus. Vez aliq̃ deciũ cesarẽ a philip po cõstitutum cum in vita laurẽtij legif decius cesar ⁊ nõ impatoꝛ sub eo passum fuisse laurentiũ. Cuꝫ an tiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatoꝛes fuerunt.

Linea Impera// ratoꝝum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹ pater

Philipp⁹ filius

Decius

Sexta etas mūdi

PErsecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

POntiū beatissimū martyrez philippos impatores ad fidē xp̄i conuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdaz senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ⁊ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū redies: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit tn puerū sine omni macula. quē cū nitebat interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si iouī placebit de inimico vindictā sumet. deinde cuz in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūq; voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ⁊ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ⁊ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vsis ⁊ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite cesō martyriū cōsūmauit.

Pontion martyr

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Andecius discipulus policarpi
Simimus martyr
Nouatus cum .xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Artalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Ianurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus
Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
542. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Eromacius
Eresceritia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

TEmpor⁹ decij cū post varias p̄secutiones ephesiz dec⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusq; penarū terror cunctos inuaserat vt filj⁹ patrē ⁊ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: iohānes ⁊ cōstantinus ydola spernentes ieunijs ⁊ oronib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ⁊ vsq; ad temp⁹ p̄secutionis finiēde latere decreuerūt: quib⁹ vnus adminīstrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ꝓfortati colloquētes in luctu vt de⁹ voluit obdormiuerūt. Dec⁹ os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ⁊ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

Septem dormientes

Septima psecutio post neronē facta est a decio impatore. qua quidē multi diuersis in locis p fidei cōstātia passi fuere. q cū philippo impatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorāduz: dolose eū occidit. t vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deoz illoz occidisse dñm suū qz xpianus erat: mouit psecutionē diram ꝯ xpianos plurimos interficiens. t inter illos filiū prefati philippi impatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoz martyriū tā patebit:

Abdon t Senen

Abdon t senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba psarū vrbe oriūdi his tumultib⁹ p⁹ multos carceris squalores romā cathenis obligati pducūt vbi cū diu diuersis penaz generib⁹ diu fuissent macerati. Cū em deci⁹ impator babiloniā t alias puincias superasset xpianos in diuersis locis cordubā adduxit: t diuersis supplicijs eos iterfecit. Eoz aūt corpa abdon t senen xpianissimi sepeliebāt. Tandez tercio kalēdas Augusti gladio pcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis p̄clarissima: p hoc temp⁹ in cathania ciuitate sicilie p xpo martyrio coronat. Hā quintian⁹ p̄fect⁹ audita ei⁹ fama nobilitatis formositatis t diuiciaz: t qz xpi ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs psuasionib⁹ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas t carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: t in testis fractis t carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte i carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatib⁹ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo t patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. t ipsa p hoc temp⁹ martyriū p xpi noie ptulit acerbissimū. Hā psecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt t multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia pferret t deū blasphemaret. at illa videns rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repente de manib⁹ impioz se p rupit t in ignē paratū psiliuit: vt pterrerent crudelitatis actores: qz pmptior est inuenta femina ad mortem: q̄z psecutor ad penaz. ac sic martyrij palmā quīto ydus februarij pmeruit. Ei⁹ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaz lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat.

Appolonia

Serapion

Serapion patria alexandrin⁹ t ipe vir sanctissim⁹ eodē anno apud alexandriā a psecutorib⁹ capt⁹ crudelib⁹ supplicib⁹ afficit in tm vt oēs eius corporis iuncture pri⁹ soluerent: sed adhuc viuēs a ministris diaboli de supiorib⁹ sue dom⁹ partib⁹ p̄cipitatus xpi martyr efficit. t ei⁹ natale. i 8. kal. decēbris celebrat. Justinus quoq̄ presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

Meniacus ethruscus vir celeberrim⁹: t ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyriū ptulit. cuius reliquie adhuc t templo t populoz frequentatione a cōciuib⁹ suis plurimū venerant. Valentin⁹ quoq̄ t laurentin⁹ patria ethrusci: t ipsi apud aretium eoz vrbem vna cum nicostrato diacono: t alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana psecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula t opa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio pcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoz vitā euoluere nō possum⁹. qui hac persecutione furente in desertis t in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi.5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione roman⁹ patre porphirio post cornelīū impante gallo hostiliano pontifex eligit̄.hunc volusian⁹ impator primo exilij pena dāmauerat:sed eo extincto ab exilio liberatus romā venies. Cōstituit vt duo presbyteri:diaconi tres vbiq; locoz epm comitarent̄:cui⁹ vite ⁊ actiōis testes qui etiā añq; ad martyriū rubēte valeriano duceret̄:oēm ptātem ecclie stephano archidiacono suo pmisit.Ter aūt dandis ordinib⁹ sacris vacauit.Et postq; martyrio vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal̄.septembris.sedit ānis trib⁹:men.iij.dieb⁹.iij.Dies q̄nq; ⁊ trigita sedes tuz vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit̄ eo potissimū tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupat:cum maximo reipublice emolumeto:vir sane optimus ad ordinādā eccliaz cōuersus. Instituit ne sacerdotes ⁊ leuite vestib⁹ sacris alibi q̄z in eccliā ⁊ peragendis sacris vterent̄:ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra ꝑphanis manib⁹ attigerat.De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que cornelius pōtifex:neq; vllo modo his recomunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xpi cōnertisset:cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos psequebant̄:vna cū pleriscq; suoz ad martyriū rapit̄.capite mulctatus i calixti cimiterio via appia sepelit̄. 4.nōs augusti. sedit annis septē:mē sib⁹ quinq; dieb⁹ duob⁹.Sedes aūt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

SIxtus secūdus papa natione grecus:patria athenīēsis ex philosopho xpi discipulus factus est:durāte adhuc deciana ⁊ valeriana psecutione vir sane doctissim⁹:q̄ sūmope hereses exortas videlz sabellianoz ⁊ nepocianoz cōfutare ⁊ extinguere meditabat̄.verū accusat⁹ qđ xpi fidē cōtra imperatoz decreta predicaret.captus ad martis templū ducit̄ vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad supplicīū laurēti⁹ archidiaconus alloquit̄.Quo ꝓgrederis sine filio pater: ⁊ sine ministro ꝑperas.Cui sixtus.Ego te nō desero fili. maiora tibi ꝓ fide xpi supersunt certamina.post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue.Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt̄.felicissimus:agapitus ianuarius:magn⁹:innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacroz ordinū ptātem bis fecit mense decebri.Sixti corp⁹ i cimiterio calixti via appia sepelit̄. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ptextati i agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres ⁊ viginti. Vacat tum sedes dies quinq; ⁊ triginta

DIonysius papa cui⁹ origine damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus:pbyteris ecclias ⁊ cimiteria i vrbe roma statim diuisit:parrochias ⁊ dioceses foris distribuit que quisq; finibus suis liminibusue ꝓtentus eēt.Mādauit itē iudicib⁹ tam secularib⁹ q̄z ecclīasticis: vt neminē dānarēt anteq; p testes ydoneos ꝓuincerent̄. hic licet decrepite esset etat⁹:cōciliū in anthiochia ciuitate ꝺ paulū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ꝑpter senīū interesse dionysius nō potuit.Ea tñ de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est.Mortuus aūt dionysius sepelit̄ in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decebri habitis: presbyteros duodecim:diaconos sex:epos septē creasset.Sedit annis sex:mensibus duobus: diebus quatuoz.Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi.5463. Anno christi.264.

FElix papa natione romanus patre cōstātino:aureliani tpe fuit: vir vtiq; iustus ⁊ omni laude dignus:qui ⁊ martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotib⁹ decetero celebrarent̄ vtq; nullibi q̄z in loco sacro ⁊ a viris ecclesiasticis missa celebraret̄. Dedicationes quoq; temploz etiā solēniter celebrari mādauit. Qđ si de cōsecratione alicuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate ⁊ abolitione muroz cōsecrari denuo mādauit. Qui demq; repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem:diaconos quinq;:episcopos quinq; creasset.martyr via aurelia sepelit̄ tercio kal̄. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario.Sedit annis quatuoz men.ij.dies.xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinq;.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

GAllus hostilian⁹ ⁊ galli filⁱ⁹ volusianus mox imperatores creati sunt: quoꝝ tpib⁹ in vltionẽ xp̃ia in nois tanta pestis exorta est: vt pauce dom⁹ nedũ ciuitates ⁊ puincie extiterint: que nõ tantã calamitatez senserint. Nihilqꝫ oĩno clarũ gesserũt. Sola hec pestilentia morbis atqꝫ egritudinib⁹: not⁹ eoꝝ principat⁹ fuit. Verũ gallus ⁊ volusian⁹ duꝫ ꝯ emilianũ res novas agitantẽ bellũ ciuile moliunt interamne necant. Emilianus aũt obscurissime nat⁹: obscurius impauit cũ maur⁹ fuerat. ⁊ tercio mẽse extinct⁹ est. hec aũt pestis ac calamitas maxie apud egyptũ ⁊ alexandriã seuiebat: de q̃ cypriani martyris extat liber. hi duo non dũ cõpleto impij sui biẽnio vt premissuz est interierũt

VAlerian⁹ imperiũ suscipiẽs cũ galieno eius filio impauit annis. i 5. Valerian⁹ em̃ in rhetia ⁊ norico se agens ab exercitu. Galien⁹ rome a senatu impatores eligunt. hoꝝ imperiũ perniciosuz romano noi ⁊ pene exiciabile fuit: pricipũ ignauia ⁊ i xp̃ianos seuicia. Nã germani rauẽnã vsqꝫ pueuere ferro ⁊ flãma oĩa vastãtes. Valerian⁹ aũt in mesopotamia bellũ gerens a sapore persarũ rege capt⁹ in ꝓuintute turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝓsenuit: eo em̃ vt scabello persay rex equũ cõscensur⁹ vtebat: pedez ei⁹ ceruicib⁹ imponẽs. ⁊ id merito cũ statĩ vbi impiuz arripuit octauã psecutionẽ i xp̃ianos mouit. Territ⁹ aũt claro dei iudicio galien⁹ pacẽ eccl'ie tribuit. Cum aũt adolescẽs fact⁹ esset augustus imperiũ primo feliciter moꝝ cõmode ad vltimũ perniciose gessit, erat em̃ i galieno subite virtutis audacia. Barbari tñ oẽs in fines romanos eruperãt. Et tyrãni q̃dã pernicioſi exorti sunt: qui qõ domi relictũ erat ab externo hoste pessundarẽt. Galien⁹ vo eũ rẽpublicã deseruisset ac mediolani libidinib⁹ operã daret missis pcussorib⁹ interẽptus est impij anno nono. Et vt q̃dã ferũt auxilio cecropij dalmatarũ ducis vbi ⁊ frater ei⁹ valerian⁹ quẽ multi augustũ multi cesarẽ dicũt occidit. Alamãni em̃ exhausti gallis suo tpe in italiã penetrauerũt. Dacia q̃ a traiano vltra danubiũ fuerat adiecta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerũt. Cum tã desperatis rebus ⁊ deleto impio romano posthum⁹ i gallia obscurissime nat⁹ purpurã sumpsit: ⁊ per tyrãnidem annis. x. impauit: vsus ingenti moderatione: pulsis hostib⁹ puinciã in pristinã formã redegit: deinde militari tumultu apud magũcia cũ interfect⁹. Victorin⁹ postea galliarũ accepit imperiũ vir strẽuissim⁹ ꝫ dum nimie libidis esset ⁊ aliena mrimonia corrũperet. agrippine occidit sui impij anno secũdo. Huic successit tetricus senator: q̃ aquitaniã honore presidis admistrãs absens a militib⁹ imperator elect⁹ est. duꝫ hec i gallia agerent ꝑ odenatũ perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontẽ recpta est.

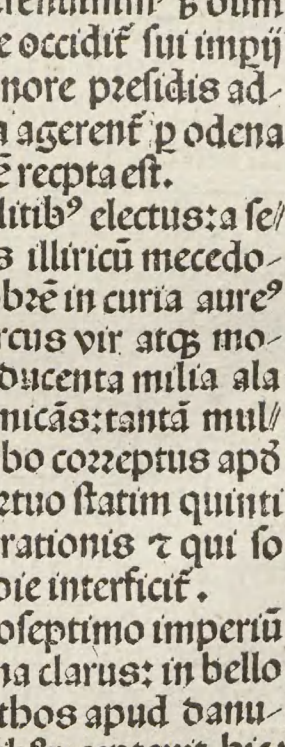
OLaudius hui⁹ nois secũdus romanoꝝ imperator a militib⁹ electus: a senatu appellat⁹ augustus: imperiũ suscepit: hic gothos illiricũ mecedoniãqꝫ vastãtes bello adort⁹ incredibili clade superauit. hãc obrẽ in curia aure⁹ clipe⁹: in capitolio aurea statua eidẽ a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ modestus ⁊ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco i silua que lugana dicit dimicãs: tantã multitudinẽ fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tñ morbo correptus apd syrmiũ morit. nõduz expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintilⁱ⁹ frater ab exercitu imperator eligit. vir q̃dem vnice moderationis ⁊ qui solus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperij die interficit.

AVrelianus anno ab vrbe cõdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiũ adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tñ modici: ⁊ ad crudelitatẽ ꝓpensioris. Gothos apud danubiũ graui plio superat. Romanã orbem triennio ab inuasorib⁹ receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gẽmisqꝫ ⁊ aurata veste (qd̃ vere romanis incognitũ morib⁹) vsus est. hic muris validioꝝ⁹ ⁊ laxioꝝ⁹ vrbẽ sepsit. Tẽplũ appollini edificauit in asiã trajciens zenobiã que occiso odenacho marito orientis tenebat imperiũ haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triũphũ vna cũ tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricũ redijt. Sz cũ iter faceret apud zenophoriũ mãsionẽ que est inter heracliã ⁊ bizantiũ: malicia notarij sui interemptus est: qui nonã persecutionẽ mouit in xp̃ianos: populus aũt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ menses sex. Triũphũ eius glorioſum⁹ flauius vopiscus describit.

Volusianus filⁱ⁹

Galienus

Linea Impe ratoꝝ

Gallus hostilia

Valerianus

Claudi⁹ Quintil⁹ frater

Aurelianus

Octaua ꝑsecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abneganteſq; interfici. vbiq; iusserit: hic tm̄ a p̄cipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq; seuicia dei iudicio orbi nō modicū pernicioſa fuit. nam paulopost germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hostili aīo rauennā vsq; peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vastauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor ecc̄lie eruditissim⁹ ⁊ cartaginēsis ep̄s iubēte valeriano p̄n-cipe post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo ꝓconsule durissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ⁊ cuz eo apud eandē vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiū studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo ⁊ cognomē sortit⁹ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ⁊ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ⁊ exilij comes: egregio volumīe cōposuit. huius cyprian̄i caput Nuremberge in basilica sc̄i Laurentij cū oi gloria ob seruat. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate ecc̄lie: Anteq; em̄ moreret cyprian⁹ venerat in sniam ecc̄lie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ imposition gr̄am recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ cornelium magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hispan⁹: sixti pōtific̄ archidiaconus ⁊ fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina p̄sente decio seu galieno post multū virtutū insignia ⁊ plurima tormētoꝝ genera videlz carceris: in quo cecū illumiauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Mea nox obscurū nō habet sed oīa ī luce clarescūt. post dirā oris p̄cussionē: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exustū ferūt. gr̄asq; deo agens: spm̄ deo reddidit ⁊ martyriū ꝓstantissime cōpleuit Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Vbi postea factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ⁊ seuero p̄sbytero ⁊ crescentio lectore ⁊ romano hostiario varijs cruciatibus necat⁹ vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq; ab auctore puerse secte iuētore vocati sūt: ea aut tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat⁹ pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē sūmi dei filiū esse negabat: primogenitūq; oīs creature: simul etiā spūs sc̄i intellectū auferebāt. Dicebat em̄ ⁊ p̄dicabat vnaz tm̄ p̄rīs ⁊ filij ⁊ spūsc̄i esse psonā. Quas ob res magne dissensiones ⁊ scādala in ecc̄lijs tā occidētalib⁹ q̄z orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolitus

Romanus

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēse postq; beatū laurentiū sepeliuit cōprehēsus eo q̄ xp̄ianus esset diu acriter cedit⁹: cū nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedētes deficerēt. Deci⁹ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in ꝓspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitoꝝ equoꝝ p̄ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi taz diu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit ī agro vetano ydibus augusti.

Concordia

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā vr̄am: ne cū dño vr̄o peatis: ait nos cū dño desideram⁹ magis mori q̄z ipudice viuere Jussit eā tā diu plūbat⁹ cedi donec emitteret spm̄.

Romanus q̄z miles ⁊ ipse sequēti die eo ī loco passus est. Is ī ꝓfessiōe bti laurētij diuit⁹ ex visiōe angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: ⁊ visa ei⁹ ꝓstātia decollat⁹ est. 5. Jdus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā etrurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

QUirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac pſecutione p⁹ lingue abscisionē: ⁊ manuū ac pedū ꝑ xp̄o detrū cationē: in via rome que nuncupaſ appia agonē mar tyriū. iij. kal. aprilis gladio cōsūmauit.

THeodora q̄z vgo hermet⁊ martyris soror bis tpi b⁹ ab aureliano capta martyriū ītrepide sustinuit

VAlentin⁹ roman⁹ p̄sb̄r hisdē tpib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capiť. Interrogat⁹ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios mi serrios boies fuisse: deinde asterij filiā illumīauit quaz cū oī domo sua nūero. xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iu bente imperatore diutissime fustib⁹ cediť, ad vltimum vo capite trūcať ⁊. 16. kal. marcij sepeliť. Cirillā q̄z decij imperatoris filiā xp̄aniſſimā rome gladio iugulatā hystorie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Valentinus

ONā persecutionē ecclie Aurelian⁹ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis ꝓsilijs subordinat⁹ cū de ea re ad ꝓuinciarū p̄sides lr̄as misisset: diuino iudicio de celo tact⁹ turpiť occubuit

GEbennarū clariſſimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus ī gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos. xx. ⁊ eoampli⁹ ob seuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxiſ set. virtute aureliani cesaris recuperať. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima est ⁊ lacu lemāno si ue lusitano abluiť. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. super quē pons ligneus celeberrimus si tus est. hec itaq̄ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̄ ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū ꝓuincie emporium esse videť. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunť diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc subest. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfessor fuit. Antanus vrbis eps viri sctitate ⁊ doctrina precipui: ac let⁹ p̄sbyter in diui nis scripturis nobiliter erudit⁹ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ꝓtensa: habetq̄ vineta vberrima. Est q̄z ī ea sedes epalis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū ꝑmogenito suo tradidit ecclīasticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad basileā prexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solē nibus ꝓ more seruatis: romane ecclie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi. 5473. Anno christi. 274.

EUticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ⁊ eruditus. Jnstituit vt ī altari noue fruges bñdicerent: maxīe vo fabe ⁊ vue. Cōstituit itē ne q̄ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobioue purpureo id facere auderēt se nesciēte preserti. Trecētos eīn hic martyres se ꝓpria manu sepelisse ferē. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij: diaconos quinq̄ epos nouē creasset martyrio coronaē. Et ī cimiterio calixti via appia sepeliē octauo kal'. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

CAius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani impatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ⁊ carino impantibus vir vtiq̄ diuinus q̄ ordines ī eccl'a distinxit: quib⁹ tāq̄ gradibus q̄busdā ad epatū ascendere. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus p̄sbyter: eps. Jdē q̄z (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xp̄ianū hoiem ptātez haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diocleciani tanta pſecutione quāta nūq̄ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a pſecutorib⁹ vna cū gabinio fre eiusq̄ filia susanna martyrio coronaē. ⁊ via appia ī cimiterio calixti sepeliē decio kal'. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros q̄nq̄ ⁊ vigīti: diaconos octo epos quinq̄ creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndecī. hunc tñ q̄ndecim annis sedisse eusebius scribit

Linea Būmoꝝ pontificum

Euticianus

Caius

Paulus samosaten⁹ epūs

PAulū quēdā samosatenū epm virū vtiq̄ eruditissimū p hec tpa ab ortho/doxa fide descisentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que q̄dē heresis marie virginitati ꝺdicebat: asserebatq̄ q̄ post xp̄m natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ⁊ alios filios ꝓcreasse. hic itaq̄ paulus in demortui ep̄i locū anthiocenus eps creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū eīn pre supbia ⁊ lras relegebat ⁊ dictabat epl'as: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ꝓpter hoīs arrogātiā christianā religionē pleriq̄ detestabant. Sed q̄d facerēt nr̄a tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eq̄s preferocibus viderēt. si subsequētiū presbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusq̄ coloris hincinde ab equis deaurat' pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter silitudinē quandā religionis cōe esse. Js aūt predicte heresis asserē inflatus opinīoe sui ipsius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: ⁊ a maria cepisse originē ⁊ initiū e terra habuisse. hāc obrez ī ꝓcilio anthiocено olim epoꝝ q̄ aderāt ꝓsensu publice dānat⁹ est. maxīe vo gregorij cesariēsis epi viri sctissimi snia q̄ tāto ꝓcilio interfuit: ⁊ postea ꝓ fide xp̄i martyrij penā subijt.

Manes hereticus

MAnes q̄dā hereticus gente psa vir vtiq̄ callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tpibus fuit ⁊ multa dāna xp̄i eccleſijs intulit. Js ei ꝓfiteri se xp̄m ausus est: ascitis in societatē duodecī discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ⁊ fabulosis mēdacijs texuit. Et ꝓ has insanarū opinionū ruinas se suosq̄ seq̄ces decepit: vt falsi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa testaē) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusq̄ ꝓbuisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ⁊ seq̄cib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Testamētūq̄ vet⁹ respuēs ⁊ nouū solū recipiēs. ab eo manicheoꝝ heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnaē manes ob impietatē ⁊ supbiā: ita maxime laudaē ana tolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Cesari⁹ ⁊ alij martyres

FElix p̄sbyter ⁊ eusebi⁹ monach⁹ his pſecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū ⁊ cesariū p̄sbros sepelisset: ⁊ hui⁹ rei gr̄a mlt̄os ad fidē cōuertisset q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forū iudicis ignominiose ꝓducē cū oīno sacrificare nollet decollat⁹ est nonis nouēb. Cesariū aūt diaconū ⁊ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Jpse eīn cesarius diaconus cuz multis diebus ī custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ⁊ in mare precipitatus kal'. nouembris martyrium compleuit. Adiochus quoq̄ presbyter ⁊ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronaē quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝓ forati obierunt.

TAcitus romanoꝝ impator post aurelianū a senatu pploqꝫ romano imperiū suscepit. in cuius electiōe velius cornificius gordianus ꝓsul dixit. Cū exercitus sine principe recte diutius stare nō pōt: simul necessitas cogit. Mā limites trāsrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: ꝙre agite ⁊ ꝓncipē dicite. post ꝫ ois senatus acclamauit tacite auguste diꝫ te seruet: te principē facimus. vir certe idoneus reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vsus est ꝙbus puatus. Thermas oēs aīn lucernā claudi iussit ne ꝙd p noctē seditionis oriret. cornelium tacitū scriptorē auguste i oībus bibliotecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: balneis raro vsus est atqꝫ validior fuit i senectute. vitreoꝝ diuersitate atqꝫ opositate delectatus est. Panē nisi siccū nūqꝫ comedit: fabricarū peritissimus fuit: marmoꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas lras ad stuporē. Et qm̄ a meotide multi barbari eruperāt interemptus est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Fuit aūt ppter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septēbrem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est impator.

FLorianus qui frater taciti germanus fuit: post frēm arripuit impiuꝫ nō senatus aucte sed suo motu: ꝙsi hereditariū esset imperiū. cū sciret aduratuꝫ esse i senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: ꝫ optimū aliquē principē faceret. Beniqꝫ vir duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a militib⁹ q̄ probū audierāt impare: quē ois exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ frīs imitator: nec tm̄ vsqꝫquaqꝫ. Mā effusionē in eo frater frugi rephēdebat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs eū moribus oīdit fuisse ꝙꝫ fratrē.

PRobus romanoꝝ impator: vir domi forisqꝫ ꝓspicuus: q̄ post tacitū oīm iudicio bonoꝝ impator est factus orbēqꝫ pacatissimū gubernauit. hic oriundus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre ꝙꝫ patre patrimonio moderato: affinitate nō magna: tā priuatus ꝙꝫ impator nobilissimis virtutib⁹ claruit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice admīstratione. Gallias a barbaris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit reb⁹ i gallia lras ad senatū dedit. sublata est ois ꝙ tendit late germania: oēs iā barbari vobis arāt Mā ⁊ ꝙdragīta milia hoīm cesa sūt ⁊ septuagīta vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. ⁊ oēs penit⁹ gallie liberate pda ois recepta est. ago igit dijs īmortalib⁹ gras ⁊c. Habuit ꝙꝫ nō leues tyrānicoꝝ mot⁹ Mā ⁊ saturninū q̄ orētis impiuꝫ arripuerat varijs plioꝝ generib⁹ supauit. deinde cū pculus ⁊ bonosus apud agrippinā i gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppssit. ⁊ de eis oīb⁹ triuphauit. Tandē cū syrmiū veniisset ac solitū patriū effecūdari cuperet ⁊ dilatari. pmoti milites cōfugientē eū i turrē ferratā quā ipse specule cā exedificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tm̄ ingēs ei sepulchruꝫ elatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic pb⁹ impator ⁊ vere pb⁹ situs est. victor oīm gētiū barbaraꝝ victor etiā tyrānoꝝ

CArus ro. impator post probū impiuꝫ suscepit: cui⁹ patria ambigue a pleriscꝫ p dit ꝙdā i illirico quidā narbone i gallia natū scribūt. Is ꝓfestim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fecit cū ꝙbus regnū duobus ānis. ꝫ dū bellū aduersus sarmatbas gerit. nūciato psarū tumultu ad orētē pfectus ipsos plio fudit. Cocleris ⁊ thesiphonte nobilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Numerianus vo ꝙ cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob dolorē oculoꝝ impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tpis vicerat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tm̄ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

DIocletianus de dalmacia oriundus vir obscurissime natus anno ab vrbe cdita. M. xlj. ab exercitu impator electus. aprū virū audacissimū: qui numerianū interfecerat ipsemet gladio occidit. veru moto i gallia tumultu potius ꝙꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At vo circūstrepētib⁹ vndiqꝫ bellis cū solus diocletianus resistere tot piculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū vo ⁊ maximianū galeriū cesares creat. Maximianus aūt herculeus caruſio fraude interēpto. brittāniā post annos decē recepit. at cōstantius cū ꝓmo i gallia male pugnasset renouata scdo pugna mlta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianus interi i egyptū vadēs captā alexandriā quā achileo resistēte mēsib⁹ octo obsederat: diripiēdā militib⁹ dedit. Fuit aūt diocletianus morigerat⁹ calliditatis sagax ꝓterea ⁊ admodū sūbtilis ingenio diligētissimus ꝙꝫ ⁊ solertissimus ꝓnceps. adorariqꝫ se iussit cū aīn eū cūcti salutarētur: ornamēta gēmaꝝ vestib⁹ calciamētisqꝫ addidit. herculeus aūt ppalā ferus ⁊ inciuilis ingenij: aspitatē suā etiā vultus horrore significās. Pacat igit vndiqꝫ reb⁹ diocletianus i orīēte. maximianus vo herculeus i occidēte vastari ecclias mandāt imperiūqꝫ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue tempus pclaro ocio senuit. ⁊ p⁹. xx. annū veneno extinctus evixit annos. 73. quez apud mediolanū maximinianus secutus fuit post triūphū inclituꝫ quem rome perfecit.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Florianus

Probus

Nume Carus Carinus rianus

Diocletianus Maximinianus

Decima ꝑsecutio in xp̃ianos post neronẽ a quodã veterio militie mgro excitata his tpib⁹ diocletia ni ⁊ maximiani iussu ꝑ oẽs orbis ptes ꝑmittit. Diocletianus q̃z in oriẽte: maximianus vo ber culeus in occidẽte: vastari ecclias: xp̃ianos affligi interficiq; mandãt: que certe oĩbus diuturnior ⁊ imanior est habita. Nã ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si q̃s xp̃ianus ĩ mgr̃atu fuisset eo sublato re manebat infamis. Preterea vo serui q̃ in xp̃ianismo ꝑdurabant: libertatẽ ꝯsequi nõ poterãt. Milites itẽ xp̃iani cogebant aut ĩmolare idolis: aut militiã pariter vitãq; deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidã lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto ⁊ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cõfirmarũt dorotheus ⁊ gorgonius viri clarissimi: bisdẽ diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incẽdio cõflagrare cepit. vnde impator a xp̃ianis id factũ falsa suspicione existimãs multos interfici. pleroscq; viuos ĩ igni conjci iubet. Eadẽ q̃z seuicia vsi sunt q̃ in miletene ꝓuincia in syria: ĩ affrica: in thebaide: ĩ egypto cũ impio erãt. In planicie vo palestine ⁊ tyri multi seuissimis bestijs expositi sũt Nullũ aũt genus tormẽti xp̃ianis tuz nõ adhibitũ est. Quid plura cũ Damasus referat. xvij. milia hoĩm vtriusq; sexus dieb⁹. xxx. ꝑ diuersas ꝓuincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̃ in insulas relegati sunt: vel ad metallũ vel ad opus metalli vel ad fodiẽdas harenas. excidẽdosq; lapides damnati: que multitudo ꝓpe infinita est habita. Tandẽ vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianũ cõpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq; morbis vexatus. ac post lõgos cruciatus insania mẽtis percitus: furijsq; scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Adauctus romanus patricius vir xp̃ianissim⁹ ac sctissim⁹ apõ phrigiã martyriũ suscepit. Is cũ cõuertisset ibi ciuitatẽ: ea vrbs a diocletiãno tota cõbusta est. qz ciues idolis sacrificia exhibẽ recusarũt: adaucto viro sctissimo eos ĩ fide retinẽte. cũ ⁊ ipse idolis sacrificare rennuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit̃ obtrũcatione martyr efficit.

Barbara

Alexander

Alexãder miles strẽnuus ex sacra thebeoz legiõe vn⁹ ꝑ hoc tẽp⁹ apõ bergomũ ciuitatẽ cũ xp̃i dñi nr̃i nomẽ cõstãtissime ꝓdicaret: post inumerabiles virtutes ibidẽ operatas septimo kal̃: septẽbris abscisiõe capitis martirũ gloriosissime cõpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligẽs ĩ ꝓprio prędio sepeliuit quo ĩ loco celeberrimũ ĩ eius honore tẽplũ extructum fuit qõ nuncvsq; vetustissimũ extare videt.

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiã pulchritudinẽ pater eius ĩ turri excelsa collocauit: timẽs ne xp̃iana efficeret. Ipsa xp̃iana deũ celi adorabat a spũsctõ edocta: cũ pre inotuit eã occidẽ voluit: q̃ se abscõdit: qua iuẽta ad psidẽ ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspẽsa cũ lãpadaruz exustione ⁊ mãmillarũ abscisiõe: postq; inumerabiliũ tormẽtoz cruciationẽ ad extremũ pr̃ eius ꝓpr̃ijs manibus caput eius ꝑscidit scõo nõs decẽbris. Ignis aũt de celo descendẽs patrẽ cõsũpsit ⁊ ĩ puluerẽ redegit.

Anastasia

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romãi publij potentissimi vxor xp̃iana effecta: mira apud xp̃ianos opa miscdie ꝓfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cõprehẽsa post diutinã custodiã ĩ carcẽ ꝓ xp̃o macerata a grisogono scriptis ꝓfortata q̃ postea capit̃ decrucatione palmã martyrij meruit. Tandẽ cũ ducẽt̃ viris ⁊ cũ mult̃ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xp̃ianoz anastasia a ꝑfecto ad pallos ligata: eã ignibus ꝓcremauit. 8. kal̃. ianuarij. circa ãnos dñi. cclxxx. Fuit aũt bonaz lr̃arũ eruditissima ⁊ de ei⁹ ꝑsecutiõe ad grisogonũ extãt epl̃e eloq̃ntia plene

Simphorianus
Claudius ꝛc

Crispinus ⁊
Crispinianus

Claudius ⁊ nicostratus symphorianusq; ac simplicius viri clarissimi: ⁊ in arte q̃drataria peritissimi rome p hoc tẽpus passi sunt primo in carcerẽ trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac ꝑsecutione apud suessionẽ vrbẽ capti ⁊ iudici pñtati p⁹ imania tormẽta sibi a carnificib⁹ illata gladio trũcati. 8. kal̃. nouẽb. martyrij coronã ꝓceperũt.

Mauricius

MAuricius et Exuperius Cãdidus acvictor cũ innocẽtio sacre Thebeor legi onis primicerij illustrissimi cũ predicte psecutõis ignis exordiũ inter solos militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cũ sex milib⁹ sexcentis sexagintasex. p xp̃o gloriosissime martirio coronant. Hij nãq ex orientalib⁹ regionib⁹ ⁊ vt ex gestis eor claret ex thebe egipti fuerũt. que est ciuitas nobilis prope Nilũ a hierosolimorepo baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliã venerũt. Viri in bellicis reb⁹ strẽnui. virtuteq nobiles sed fide nobiliores. Hos cũ Maximian⁹ august⁹ contra xpianos destinasset atq iussisset vt ydolis imolarẽt. Cũ obtẽperare noluerũt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimũ semp decollari pcepit. Maurici⁹ eor dux in fide cõfortãs reliquos. qui arma deponẽtes vltra se obtulerũt ⁊ circũquaq trucidant. Primicerior corpa p⁹ mltos passiõis annos sctõ epo Theodoro revelata. i eor honore basilicã fabricauit. Eor natale. x. kal. octobr celebrat.

Vincentius

VIncentius leuita vir inuictissim⁹ atq sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiq laurẽtij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̃is tradit⁹. gemina sciẽtia efficacissime claruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cũ eo acerbissimũ martiriũ a Baciano presidẽ pertulit. Ita vt cũ summa pena carceris. famis inopia cathenar stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinẽs p oẽs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Bacianus sanctissimũ hominẽ in eculeo primũ leuatum toto corpe distẽdi fecit. distẽtũq diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia feruẽs insania dũ martirẽ dei lacerant se ampli⁹ lacerare conat. vt pfluentẽ a toto corpe sanguinẽ cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Vincenti⁹: iusserat lectũ tyrann⁹ cuz ferratis costis pferri: ⁊ addita subtus carbonũ cõgerie ⁊ exuerũt dũ martirẽ. q ĩtrepidus vltro cõscendit in craticula positũ vncinis ferreis aperiri ⁊ ardẽtes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratũ teterrimo carcere fecit includi. Atq ibi testas acutissimas congeri in lignoq pedes ei⁹ affigi ⁊ sine hũano solatio derelinqui. Angeli tamẽ solutis nexib⁹. ⁊ athleta dei magno lumĩe refect⁹. que cũ Baciano nũciata fuissent. ait victi sum⁹. pcepit vt mollibus foueref vt eũ ampli⁹ cruciaret. mox aũt pciosaz resolut⁹ in mortẽ celo spm̃ reddidit. p⁹ psecutiõz corp⁹ extra muros valẽtie sb altari cuiusdã eccie xpiani cõdiderũt. Eius passionẽ nobilẽq triũphũ prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ q̃z huius sanctissimi martiris preconiũ vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

AGnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac psecutiõe (testante Ambrosio) apud romã orta a ciuib⁹ romanis iuuẽcula corpe tredeci annor pulcra facie. dũ a scolis reuertit a pfecto filio adamat. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ẽ: Capta igit a pfecto vrbis electionẽ dedit vt sacrificia diis cũ virginibus dee veste aut cũ meretricibus luxui opã daret. que singula renuit Ideo nudã ad lupanar pfectus duci iussit. sed tantã dẽsitatẽ capill⁹ dñs ptulit vt q̃i vestibus tegeref: Qua ingressa angelũ dñi inuenit pparatũ. q stolã cãdidissimã ppauit. Oẽs ingressi miraculo territi cõpũcti redibãt. etiã filius pfecti. q ab angelo pfocatus ẽ. Sz illa postmodũ orãte iuuenis ille reuixit. Deiñ post minas et terrores ac verbera plurima ĩ ignẽ ꝓiecta sed mĩme lesa Tandẽ aspasius ĩ gutture eius gladiũ imergi iussit septio kal. februarij martirij palmã adepta est. quã parẽtes sepelierũt. que eis in nocte cũ magno exercitu virginũ veste fulgente apparuit dicẽs. Videte amãtissimi parẽtes ne me q̃si mortuã lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

CIriacũ quoq diaconũ cũ largo ⁊ smaragdo p hoc tp̃s cũ alijs viginti passum historie tradũt. qui artemiã filiã Diocletiani a demonio liberauit. Similiter tobiã saporis pharr regis filiã post dies q̃dragintaquiq reuersi a Diocletiano honorifice suscepti. p⁹ eius mortẽ filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cũ alijs xpianis in carcerẽ mitti. inde p iudicẽ Carpasiũ educt⁹ caput eius pice liq̃ta pfundi fecit. ⁊ iterũz i carcerẽ retrudi. Ceter post q̃tuor dies nolẽtes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extẽdi fecit. Inde filius diocletiani iussit Ciriacũ cũ Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trũcari. Et ducti sunt cũ eo ꝓmiscui sexus: Rome aũt via salaria decapitati sũt. Marcell⁹ papa cũ Lucia corpa martirũ in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasi⁹ ⁊ Prothasi⁹

GErualius ⁊ Prothasius germãi natiõe Mediolanẽses pre vitale viro sctõ mre valeria vno ptu geniti hac tumultuãte ꝓcella i ea vrbe ab astasio comite sũt passi. Hij nãq pntibus orbati pfesti vniuersũ primoniũ vẽdiderũt ⁊ paupib⁹ erogarũt oroibus ⁊ lectiõibus p plres ãnos vacabãt. Astasio pfecturo ad bellum sacerdotes ydolor direrũt. nisi faceret geruasiũ ⁊ pthasiũ dijs suis imolare victori am reportare nõ posset. Pñtati corã comite cũ nõ acq̃escerẽt idol sacrificare Geruasius plũbatis cesus ẽ donec spm̃ exalaret. Prothasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trũcatus ẽ. Quor corpa cũ ãnis mltis icognita fuissẽt. diuus Ambrosius domio reuelãte in corrupta adeo reperit. vt eo die interẽpta fuisse videbãt. Marrizati fuerunt hij beatissimi martires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

GEorgius capadocus tribun⁹ ⁊ verus xp̄i miles hoc tpe. Cū veniſſet de capadocia ī perſidā cūitatē dyoſpolim velut alter curci⁹ roman⁹ ⁊ codr⁹ atbeniēſiū rex ꝓ patrie ſue liberatiōe ſeſe ītemitiōi ad draconis occiſionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ eculei extēſionē totiuſq; corpis laceratiōs ⁊ viſcer⁹ effuſionē. nec nō ⁊ alior⁹ tormētor⁹ ꝓpoſitiōs. ad vltimū martirū capit⁹ abſciſiōe cōpleuit. Cui⁹ geſta licet inter apocriphas ſcripturas ponāt ip̄i⁹ tn illuſtriſſimū martirū inter coronas martir⁹ dei eccl̄ia venerabiliter honorat. qđ etiā Ambroſi⁹ atteſtat qui ſcribit Georgius fideliſſim⁹ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfeſſio tegeret. ſolus inter chriſticolas dei filiū cōfeſſus eſt. Cui et tantā fidei cōſtantiā diuīa gr̄a cōceſſit. vt tyrānice poteſtatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta pen⁹ hui⁹ inclit martiris caput cū poſtmodū venecijs delatū fuiſſet. in eius honore monaſteriū ⁊ eccl̄ia erecta fuit qđ nūc vſq; maxīa cū veneratiōe ꝓſeuerat. Vexillū q̄z ei⁹ apd̄ germanicā natiōs bamberge maxīa cū ſolēnitate oñdit. Ei⁹ natale die. ix. kal. maij ab oīb⁹ xp̄icol⁹ celebr⁹.

Eraſmus

Coſmas ⁊ Damian⁹

Methodius

Marcus ⁊ Marcellian⁹

ERaſm⁹ campan⁹ eps vir illuſtriſſim⁹ atz ſctiſſim⁹. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓceſſiſſet. vt quicūq; nō ſacrificaret ydolis diuerſis ſupplicijs interiret. hec audiēs Eraſm⁹ in heremo p ſeptē ānos habitauit. oſoi ⁊ cotempla tioni vacās. cui dn̄s eſcā p corui mīſtrabat veniēs voce angelica p̄miſſa ad ciuitatē mlt̄os a dem̄oīb⁹ liberauit, ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝓuertit. Dioclecian⁹ hiſ audit⁹ ſibi eū p̄tari iuſſit. p̄mo plūbatis ⁊ fuſtib⁹ grauiter macerat ⁊ dilaniat. Deiū reſina ſulphure pice oleoq; pfundit. nec minīe ledit. quo miraculo multi cōpūcti ydol⁹ abrenūciātes xp̄iani effecti ſūt. Poſtea miſſus in carcerem artiſſimus cū īmēſo ferri pōdere. a quo angel⁹ dn̄i eū paulopoſt eduxit. Sed cū hec vulgarent miracla a Maximiano impatore detinet ⁊ ī ſartagīnē plūbo pice reſina ignitā imergi p̄cepit. illeſus tn māſit cuſtodie mācipat⁹. Angel⁹ eū nocte ad litt⁹ maris ꝓduxit. vbi diuīa puliōe ī formianā cūitatē campanie nauicula puenit. Tandez videſ rutilātē coronā ſup eū illabi ait dn̄e ſuſcipe ſpm̄ meū. et tercio nonas iunij ſancto fine ꝯcuit. dicit corp⁹ ei⁹ Latete ꝯſcere vbi caput ei⁹ oſtenditur.

Criſtoferus

Gorgomus

Maximus ⁊ Cladius

CRiſtofer⁹ martir ꝓcere ſtature īcōperabil⁹ magnitudinis ⁊ vtutis vir p hoc tp̄s in ſamor⁹ cūitate licie puincia aſie pro xp̄o morte ptulit. Primo vgis ferreis attrit⁹. flāmiſq; exuſt⁹ fuit; ſed cū diuīa virtute ſaluatus eſt. Ad vltimū ſagittar⁹ ictib⁹ cōfoſſus martiriū tandem. 8. kal. auguſti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū boīes p flumen deferret ihc̄ſum puerū in humeris ſuis portaſſe.

COſmas ⁊ Damian⁹ xp̄ianiſſimi viri ac medici celeberrimi apd̄ Egrā cūitatē cōprehenſi. hoc tpe p⁹ vinicula ⁊ carceres. p⁹ maris dimerſiōs atz ignes lapidatiōs q; ac ſagittas. diuinit⁹ ſuperatas capite plexi ſūt. Martirizati ſunt aūt beati Coſmas ⁊ Damianus Antim⁹ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal. octobris.

METhodius primū Olympiade ⁊ poſtea Tyri cūitatum epiſcop⁹. his tribus ī calchide cūitate q̄ nigropontū appellat (vt diu⁹ ſcribit hiero) martirio coronat. Qui cū eruditiſſim⁹ eſſet vir mlta edidit documēta. Et preſertī de mōi creatōe eidez ī carcere reuelata. paſſus aūt fuit. 14. kal. octobris. Fuit aūt nitidi cōpoſitiq; ſermōis aduerſus porphirū ꝓfecit libros et ſimpoſium decem virginum.

ORgoni⁹ roman⁹ miles. cū his tribus apd̄ Nicomediā exiſteret. et Diocleciani perſecutiōs quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū deteſtaret. ab ipſo impatore capt⁹. iuſſus ē ſuſpēdi ⁊ lanian ⁊ ſb̄ craticula crudeliſſime aſſari. ſed aduc ſupiuente. 5. id⁹ ſeptēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina ſepultū eſt.

MAre⁹ ⁊ Marcellian⁹ germani ⁊ ciues romāi ſb̄ hac perſecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēſi ſtatī ad ſtipitē ligati. in eor⁹ pedib⁹ acutos ſudes īfigi p̄cepit Sz cū nō ceſſarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihu xp̄i lācea trāſfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migrūt

MAxim⁹ q̄daz ⁊ Cladius viri clariſſimi p hoc ipſuz tp̄s cū prediցna vxore primi ⁊ duob⁹ filijs ī vrbe hoſtia a ſatellitib⁹ Diocleciani tenti in exiliū deportant Et. xij. kal. marcij incendio cōcremant. ac ſic eo īcendio martirij ſacrificium deo obtulerunt.

Sebastian us

SEbastian⁹ illustrissim⁹ vir prime coh̄tis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabant veruscz dei cultor. hoc ꝺdē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationib⁹ z doctrinis p̄cipue marcū z marcellianū gemios z eoz ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. z trepidas illoz mentes cōfirmasset ꝺs eēt in trepide sese xp̄ianū ee cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m ꝙuertit. Quo audito diocletian⁹ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari z quasi signū ad sagittā a militib⁹ sagittis figi: qui eū vndicz impleuerūt vt ferme ꝙsi erici⁹ eēt hirsutus sagittis. z eū mortuū relinquētes. ꝺ infra paucz temp⁹ sanitatē recupauit impatoꝛib⁹ in pallatio eoz p̄secutionē iniustā foꝛe decla rans qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec spm̄ redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corp⁹ ei⁹ in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit dcēs locū coꝛ poris sui z qꝺ in vnco pendebat qꝺ nil sordis eum tetigerat. Jd inde leuās cata cumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe ro- ma sub. ij. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula z speciosissima inter ceteras insule il li⁹ virgines i hac p̄secutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā p̄claro iuueni desponsanerat: sed receptis visisqꝫ beate agathe miracu- lis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noīare dignaret quā grām tandē ob tinere ꝓmeruit. At illa ꝓfestim amplū patrimoniū paupib⁹ z viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝓsularis litē ꝓmouit: dicēs sponsaz suaz christianā esse: z cōtra leges viuere augustoꝛ. quā ide pascasius corripiēs ad sa crificia demonū psuasit. z nisi dictis obtempauerit se ad lupanar tanqꝫ scoꝛtum adduci faciā. z statim lenonib⁹ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūqꝫ inq̄natur corp⁹ viciose nisi de cōsensu metis. Nā si iuuta violari me fecer| castitas mihi du/ plicabit ad coronā. Eam aūt spūssanct⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ moueri non posset. etiā adhibitis funib⁹ z bobus. his territis pascasi⁹ ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in ei⁹ guttur mer- gi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cui⁹ passione z sctitate syracusana ciuitas sp decoꝛata fuit.

Vitus

VItus puerulus natiōe siculus: his tpib⁹ cū modesto z crescētia nutrice sua apud sycilią insulā martyriū ptulit glorioſissimū. hic cū eēt duodecim an- noꝛ in xp̄m credēs quātū poterat indigentib⁹ mīstrauit: cū eēt virtutib⁹ matur⁹ a sacrilego patre byla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blā dis patris sermonib⁹ acq̄escere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflict⁹ est. deinde angelico monitu nauē ꝓscēdit. z comitantib⁹ secū modesto pedagogo ei⁹ z crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Jb i p aliqꝺ temp⁹ in oꝛonib⁹ in cognit⁹ psistēs: ad diocletianū ꝓdente demone adduct⁹ est. cui⁹ filiū a demonib⁹ obsessum curauit. Cui diocletian⁹ psuadere cepit: vt cultura diis impenderet sed eū nō acq̄escceret vinculis ferreis astringit i carcere teterrimo. Sed cū in fide i/ mobilis p̄maneret. Jussi sunt in ollā resina z pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Deinde i catasta extēsi sunt z dissipata sunt ossa eoz vt viscera ap- parerēt. z fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ z angel⁹ dn̄i eripuit eos z ꝓduxit iuxta fluuiū syler ibicz oratēs migrauerunt ad dominū. Eoꝛum coꝛpoꝛa florentia collegit z cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt p̄dicti martyres. i 7. kalendas Julij.

Affra z hilaria

AFfra filia regis cypꝛi cui⁹ pater i bello vict⁹ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā ꝙuenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi/ liā veneri dicauit. Cū ven⁹ femina cypꝛiana fuit quā ob pulchritudinē deā dice/ bāt: z i cypꝛo phanū ei⁹ ꝓstructū fuit. Jnde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tī seruicio veneris dedita fuit: tpib⁹ seue p̄secutionis diocle tiani Marcissus cū felice diacono domū ei⁹ ignoꝛās ingressus cū oꝛonib⁹ vota p- solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū foꝛe xp̄ianoꝛ antistitē se turpē peccatricē ꝓfitet: qui eos oēs a pessima cultura z actu illicito dimouit: p⁹ teiunū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium epm̄ auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit iussa est vt diis offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignoꝛās deū feci. qꝺ iubes nunqꝫ faciā: Bucta igit ad insulā flumis lici haud longe ab augusta vbi eā sti piti colligarūt

Pantaleon

igne accēso ait gr̄as dn̄e q̄ me dignat⁹ es hostiā accipe ꝓ noīe tuo z emisit spm̄. Hilaria deinde cū digna eunomia z eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

PAntaleon vir illustris z medicine art| erudit⁹ z ip̄e hoc tpe apō nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciat⁹ est. Js fuit fili⁹ senatoris medicinaz adhuc puer addiscēs. a p̄ceptoꝛe duct⁹ ad palatiū ꝓpter decorē laudat⁹. Cui hermola⁹ p̄sby ter pollicebat si in xp̄m crederet oēs egrotos sine medicina i ei⁹ noīe sanaret. a q̄ postea baptizat⁹. inde p̄nte patre cecū illuminauit z ambos ad fidē ꝙuertit. que cū maximian⁹ intellexisset eū adduci iubet z paraliticū sanauit. Eculei igit pena ꝓ fide xp̄i z lāpadarū exustione mirumimodū cruciatus a dn̄o tamen confoꝛtat⁹ missusqꝫ i sartaginē plumbo bulīete repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiasqꝫ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Jdeo multi ad fidem cōuersi quos imperatoꝛ decollari p̄cepit. Tandem ip̄e cum p̄ceptoꝛe suo her/ molao z alijs. v. kalendas augusti ictu gladij martyrium consummauit.

Dorothea

DOrothea vgo gl'iosa apud ceſareã capadocie vr
bem: p hoc temp⁹ cõprehẽſa ꝑ xp̃o martyriũ p/
tulit. primo ĩ cataſta leuat tandẽ firma in fide palmis
durtiſſime ceſa ad vltimũ capite punita fuit. Jn ei⁹ cõ/
feſſione theophilus ſcolaſticus irridẽdo ait. Eya ſpõ
ſa xp̃i roſas de paradiſo ſponſi tui mittas. orante do/
rothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in
ſportula tria mala ⁊ tres roſas: q̃ dũ ferẽda theophilo
iubet qui accipiẽs illico cõuerſus eſt ad fidẽ erat tẽp⁹
brumale frigidũ mẽſis februarij cũ hee roſe pñtate fu
erũt ⁊ ip̃e dein guiſſime tort⁹ nouiſſie gladio ceſus ẽ.

Sergius ⁊ bachus

HEleutherius quidã clariſſim⁹ miles ſub hac pſe/
cutione apud nicomediã aſie vrbẽ cũ alijs ĩnũe/
rabilib⁹ martyr efficit. e q̃b⁹ alij gladijs obtrũcati alij
ignib⁹ cõcremati. alijq̃ in mari ꝑcipites dati. Poſtre
mo ⁊ ipſe eleutherius: hic cũ diu p ſingula corpis mẽ
bra cruciaret. ⁊ ſemper validior efficeret. dẽmum ve
luti aurum ignibus examinatũ ſexto nonas octobris
cum palma martyrij paradiſum introiuit.

SErgi⁹ ⁊ bach⁹ viri nobiliſſimi p hos tumult⁹ cũ
eſſent primicerij palatij apud maximianũ impa
torẽ accuſati q̃ xp̃iani eẽnt. iõ ducti ad tẽplũ iouis cũ
ſacrificare nollẽt veſte militari dẽpoſita. bach⁹ extẽſus
neruis crudis vſq̃ ad fluxũ ſanguis ⁊ diſruptionẽ vẽ
tris ⁊ iecoris laniat: expiras extra caſtrũ ꝑijcit volu
cres a beſtijs corp⁹ illeſum huarũt: q̃ſq̃ fideles ſepul
ture tradiderũt. Sergiũ aũt cũ iflectẽ nõ poſſet clauat]
ſutularib⁹ calciatũ aĩ currũ mil̃t] militarib⁹ currẽ iuſſit
cũ fide fixus ſtetit nonis octob. eũ dẽcollari ꝑcepit.

Fides ⁊ caprasius

QUatuor coronati ſcz ſeuerinus: ſeuerianus: car-
poferus ⁊ victorinus. Diocletianus romã veni
ens cũ oẽm miliciã ad ſacrificãdũ aſclepio cõpelleret.
Hi quatuor reluctãtes ictibus plumbatay occiſi ſunt
⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus ſeba/
ſtianus cũ melchiade papa nocte ſepeliuit. ⁊ cũ eorũ
nomina reperire non poſſet ideo ſeptimo ydus nouẽ
bris ſic colenf: quoꝝ noĩa poſtea reuelata ſunt.

Felix ⁊ adauctus

FJdes vgo ſctiſſima i vrbe ageno a daciano ado
leſcẽtula xp̃iana. cũ nec blanditijs nec minis ad
imolãdũ dijs getiliũ induci poſſet: ſup cratẽ eneã ex/
tenſa ſubſtratis carbonib⁹. dum ſic torq̃ret mlto s ad
xp̃m cõuertit. Sanct⁹ caprasi⁹ q̃ terrorẽ p̃ſibis ſub ru
pis latebat ea cernẽs orauit vt de⁹ eã vitricẽ faceret vi
dit colũbã niueã de celo dẽſcendẽtẽ. que coronã auro
gẽmiſq̃ lucentẽ ſup caput virginis collocauit: ac incẽ
diũ extinxit. ideo offerẽs ſe xp̃ianũ cũ primo ⁊ felicia
no ⁊ fide virgine capite truncati ſunt omnes.

Eleutherius

Quatuor coronati

Euphemia

Felix ⁊ fortunatus

EUphemia virgo nobiliſſima tẽpeſtate hac apud
calchedonẽſem aſie vrbẽ a ꝓcõſule quodã noie
priſco cũ alijs ſeptuaginta cõprehẽſa cũ deo marti i/
molare nollet oĩa tormentoꝝ genera in ea expẽdit: q̃
oĩa ꝑ xp̃o cõſtãter ptulit videlz carceres verbera. rota
tarũ argumẽta ignes lapidũ angulariũ pondera: be-
ſtias virgarum plagas: igneas ſartagines rurſumq̃ a beſtia morſa immaculatũ ſpiritũ deo reddidit. cuius
corpus mater eius theodora ⁊ pater eius ſepelierunt ſexto kalendas Octobris.

FElix apulie ep̃s cũ adaucto ⁊ ianuario preſbyteris ⁊ fortunato ⁊ ſeptimo lectoribus his tempori-
bus in venuſia vrbe cum diu in carcere macerati ſunt per totam affricã ⁊ ſiciliam cuz multis afflictio
nibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occiſione gladij conſũmati ſunt.

FElix item alter ⁊ fortunatus germani hac perſecutione apud aquileiam vrbem eculeo ſuſpenſi circa
latera eorum miniſtri lapides ardentes appoſuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viſo feruenti
oleo illos perfuderunt: ſed cũ minime leſi: data ſententia tercio ydus Junij capite truncati ſunt.

Margaretha

Margaretha vgo pulcherrima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ morte matris apd nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quidecimū annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa vgine in ꝯcupiscentā ei⁹ exarsit. Cū tn eā xpianā esse didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deiñ cū dijs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabol⁹ ī forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto signo cruc| euanuit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta oīoe p oīb⁹ etiā pse cutiōib⁹. ⁊ parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martirū. xij. ydus iulij compleuit.

Blasius

Quintinus

Primus ⁊ felicianus

Maximilianus eps ⁊ martyr

Juliana

Ampbilus

Ruffus ⁊c

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosuz euasit. Cū aūt sctus Quirinus p ānos plures gubernasset laureacēsez eccīam ī prima|tem aclegiēb eccie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oīb⁹ in laureacēsem archiepm maximilian⁹ elegit. qui pplo salubri doctrina pfuit. Cpib⁹ vero cari ⁊ numeri ani impatorib⁹. Eulasi⁹ pfectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōz acqescere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martirij palmaz meruit apud Ceylā extra muros. Anno xpi. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux baioariorz in patauiā sup ri|pam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius eps. Cū in oī sctitate ⁊ māsuetudine polleret. Et i sebaste ciuitate cappadocie. xpiani ī epm eū eligert. Is ad vitādū rabiez psecutiōis intrauit spe|lūcā cuiusdā mōt| cōuenert ad eū bestie q̄s sanauit. corui q̄z alimoniā ei referebāt. qđ cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracla faciēs: filiū cuiusdā mulieris ī extremis laborātē ꝓpter os piscis trāsuersuz in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuit: impauit eū ligno suspēdi ⁊ carnes ei⁹ ferre|is pectinib⁹ laniari. Septē aūt mulieres xpiane sanguinez excipiebāt: q̄ postea decollate fuert. Blasius q̄z cuz duob⁹ puulis filijs hanc mulierz capite truncatus est.

Iuliana vgo p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tpe apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyrium seuissimū ptulit: q̄ spōso suo eleusio p̄fecto vrbis cū ꝓ noīe xpi ad oīa supplicia se offerret. ꝑmo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare diane p capillos septē boūs suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ꝟstātissime ptulisset: postea palā cū diabolo ꝟflixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. Indeqz flāmas ignū ⁊ ollā feruētē supans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. i 4. kalendas Marcij adepta est.

Prim⁹ ⁊ felician⁹ romani viri religiosi hac psecutione a pōtificib⁹ temploz apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dñi ꝟsolat⁹ est: deinde ad herculis phanū pducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursuz gladio ꝟsūmauerūt. hoz corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Amphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac psecutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoz voluminū cupidus fuit vt magnā partem librorz origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scdo kalendas nouembris martyriū pertulit glo|riosum. cuius corpus post quincq̄ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xpi martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi. 5485. Anno xpi. 284.

Arcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ⁊ maximia/ ni tpibus fuit post gatum pōtifices: hic sexto pōtificatus anno iā diocle/ tiani ꝑsecutione seuiente a carnificib⁹ capt⁹: ad sacrificia gentiū ductus: cū mi nis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu ꝓterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū ⁊. lxxx epoꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo ⁊ marcellin⁹ squalidus ⁊ puluerulent⁹ ac cilicio indutus ꝓficiscit: petitq; vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vn⁹ inuent⁹ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellin⁹. ira/

Cōciliū cētū ⁊. lxxx. epoꝝ i sinuessa vrbe cāpanie

tus diocletianum adijt boiezq; increpat q̄ se im pulerit dijs gentiū imo lare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcel lin⁹ cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus. Interēdū vo marcellū ꝑsbꝛuz admonet ne dio cletiāi ꝓcepti obtempet i reb⁹ maxie ad fidē pti/ nentib⁹: neue corp⁹ suuz sepulture traderet qō di xerat ob negatū saluato rē se id neq; mereri bo rū aūt simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies. vi. ⁊. xxx. inse/ pulta iacuerūt via publi ca. vñ petri apli iussu q̄ marcello i somnis appa ruit via salaria cimiterio

prisille sepelitur sexto kal'. maias. sedit aūt annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq; ⁊ viginti.

Anno mundi. 5495. Anno xpi. 294.

Arcellus papa natione roman⁹ patre bñdicto ex regione vie late a cōstā tio ⁊ galerio vsq; ad maxentiū puenit. Is licet multoꝝ turbinib⁹ vexat⁹ diuino tñ cultui intent⁹: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Prisillā q̄z matronā romanā ei⁹ suasu im/ pulit cimiteriū suis sumptib⁹ via salaria cōstruere. titulos quinq; ⁊ viginti i vr/ be roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eo rum q̄ ad fidē ex gentib⁹ quottidie veniebāt. Cōsultū iri: ⁊ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quinq; sedēs menses sex dieb⁹ vno ⁊ viginti. Maxen cius vo vbi lucinā matronā instituisse ecclias dei rerū suaꝝ beredē intellexisset. irat⁹ ⁊ mulierē relegauit ad tps. et Marcellū captū impellere minis conat⁹ est. vt ⁊ episcopatu se abdicaret. ⁊ xpianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua ꝓcepta vidit. ad custodiēda aialia eū misit vbi nec oroes nec ieunia ꝓtermisit. parrochiasq; eplis gubernabat. a clericis liberat⁹: iterato in stabulum seu caca balum. Maxenti⁹ iratus eum redigit. vbi cū fede ⁊ icommode habitaret. pe/ doze et situ mortuus est. Vacat ei⁹ morte romana sedes dies. xx.

Eusebi⁹ papa natiōe grec⁹. pre medico: pōtificatū adijt Cōstātino ⁊ Ma xentio impantib⁹. Cōstituit ne ꝑsbani in iudiciū suū epm vocare ꝓsumāt Is duz i papatu viueret crux dñi inuēta est q̄nto nonas maij. hereticos q̄z idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacro/ ruz ordinū mēse decēbri. cū ꝑsbros. xiij. diaconos tres. epos. xiij. creasset: ro me mort'. ⁊ in cimiterio Calixti via appia sepelit' sexto nonas octobris. Se/ dit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis va/ rie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Elciades papa natiōe apber. Maxētij licinij maximi tpib⁹ fuit. Vir sane sctitate ⁊ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate ꝓclar⁹. Cōstituit ne q̄s vnq; aliqua suspitiōe: aut añ verā ꝓbatiōz cōdemnaret'. Eius q̄z institutū fuit. ne die dñico: neq; quīta feria ieunaret'. qz hos dies pa/ gani q̄si sacros celebrant. Multa q̄z in oblatiōibus faciēdis ꝓstituit. qō Manicheoꝝ heresis i vrbe roma tū maxime inualescebat. His aūt ꝓ actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petr⁹ Alexandrinus epus et Lucianus antiocenus presbyter romanus. Alijq; complures episcopi et sacerdo/ tes. Sepult⁹ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuoꝝ menses septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Būmoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

Onstātius ⁊ Galerius abdicātibus se ab imperio diocleciano ⁊ maximia
no imperij gubernacla suscipientes. puincias inter se partiti sunt. Cōstanti
us igr ⁊ Galerius augusti creati sunt: Diuisusqz est inter eos ita romanus orbis
Nam galerius illiricū Asiā ⁊ orientez sortitus est. Cōstantius vo singulari mo/
deratiōe vsus. Gallia tantū ⁊ hyspania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia sorte obti
gerit. Cōstantius em cōtentus dignitate augusti italie atz affrice admistrāde sol
licitudinē recusauit. Vir egregi⁹ ⁊ pstātissime ciuilitat]: diuitijs puincialiū ac pua
toz studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicesqz melius publicas opes a
priuatis haberi. qz intra vnuz claustruz reseruari. Adeo aūt cultus modici vt cū
feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoz ei argēto
hostiati petito triclinia sterneret. Hic nō modo amabilis. sed etiāvenerabil⁹ gal
lis fuit. pcipue quod diocleciani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinariaz
temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstanti⁹ hic Claudij scōi ex filia ne/
pos. quē vt Diocletian⁹ impator vna cū Galerio sibi affinitate ⁊ benivolētia cō
iungeret Theodorā maximiani puignā ei vxorē dedit. Ex qua postqz sex filios
suscepisset eā repudiauit: q repudiata Helenā anglorz regis filiā captiuā vxorez
duxit. Cōstanti⁹ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Bo
raci in brittānia pncipatus fuit anno tredecimo mortē. Atqz ī diuos summo om
nium consensu refertur ob eius mansuetudinē ⁊ clementiam.

Galerius vir ⁊ probe moratus. et egregi⁹ in re militari. Cū italiā quoqz si/
nente constātio admistratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit vi
delicet Maximianū quē orienti pfecit. Et Seuerū cui italiaz dedit. Ipe illirico
cōmorat⁹ est. Retinuit em illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter fa/
cturos sentiebat. Maximian⁹ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem ere
ctus resumēdi fastigij qō inuit⁹ amiserat romaz aduolauit ex solitudine lucanie.
quā sedem priuat⁹ elegerat ī agris ameniss̄imis cōseneſcēs. Diocletianūqz etiaz
p litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habu
it. Cōtra hos mot⁹ missus a galerio Seuer⁹ romā cū exercitu venit. dū vrbē ro
mam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuent⁹: fugiens. de/
mum rauēne occidit. Paulū etiā abfuit. qn Maximian⁹ pater militū benivolen
tiam pollicitatōib⁹ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aūt ī gal/
lias ad cōstantinū generū pfect⁹. dolo cōposito tanqz a filio esset expulsus moli
ens aūt cōstātinū reperta occasiōe iterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ⁊ puincialiuz tā
fauore regnabat. Cesis frācis atz alamanis captisqz eoz regib⁹. de tecto p fausta
ei⁹ filiā dolo que rez oēm marito aperuit: fugiēs. ac massilie herculi⁹ pfugit. ibiqz
oppssus suoz scelez penas tandē luit: vel seipm (vt q̄daz volunt desperat] reb⁹)
interfecit: a Galerio aūt licini⁹ imptor fact⁹ mors galeriuz cōfestim secuta est.

Licinius impator fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partē imperij re/
cipit ppter ei⁹ in re militari prestantiā: notusqz galerio antiqua cōsuetudi
ne. Et in bello qō aduersuz Marseū gesserat laborib⁹ strēnuus ⁊ officijs accept⁹
Cōstantin⁹ tñ vir ingens pncipatuz toti⁹ orbis affectās. Licinio belluz intulit.
cuius necessitudo illi ⁊ affinitas cuz eo esset. Naz soror eius cōstantia nupta Li/
cinio erat. Ac pmo euz in pānonia. scōo ingēti apparatu belluz apd Cibalias in
strientē repentin⁹ oppssit. omiqz dardania mesea macedonia potit⁹ inumerosas
prouincias occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaqz
est. postremo licini⁹ nauali ⁊ terrestri plio vict⁹ apud nicomediā se dedit. ⁊ con/
tra religiōz sacramēti Thessalonice puat⁹ occisus est. Hic licini⁹ annuz domiati
onis fere p⁹ quitūdecimuz vite pxime sexagesimuz occidit. auaricie cupidie om
niuz pessim⁹. neqz alien⁹ a luxu venereo. Asper admoduz aut mediocriter impa
ciens. infest⁹ lris quas ppter insciciā imodicā virus ac pestez publicā nomiabat
pcipue forensez industriā. Agrib⁹ plane ⁊ rusticātib⁹. qō ab eo genere ort⁹ ali/
tusqz erat satis vtilis ac milicie custos. adversez instituta seueriss̄im⁹. Spadonuz
et aulicoz oīm vehemēs dñator. tineas forticesqz pallacij eos appellans.

Maxenti⁹ (cuz cōstanti⁹ mortu⁹ Cōstantin⁹ fili⁹ ei⁹ in brittānia creat⁹ est im/
perator. ⁊ in locuz pris exoptatiss̄im⁹ moderator accessit) Rome augustus
nuncupat⁹ est: Rome em ptoriani excitato tumultu Maxencius herculij filiuz.
qui haud pcul ab vrbe ī villa publica morabat augustuz nuncupauerit. Vir sa
ne seuiss̄im⁹ ⁊ xpianoz acerrim⁹ psecutor. lraz tñ amator. inter cetera sue crudeli
tatis opa magica arte plimuz delectabat. Quīto tñ cōstantin⁹ imperij sui anno
belluz aduers⁹ Maxēciuz ciuile cōmouit. Copias ei⁹ multis plijs fudit ipm po/
stremo rome aduersus nobiles oībus exitijs seuientē apud pontē miluiuz vicit.
Italiaqz est potit⁹. vt duz p dolore suaz fraudū oblit⁹ pontem ad decipiendum
hostez structuz decipulis transit. cuz magna parte suoz satellituz submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti impatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in pcio. xpianis aliq tepe parcebant. Maxentius tñ milites clanculū mittebāt qui obuiū quecq cederēt. Arte quoq magica delectatus: grauidas maxie vero xpianas funestis sacris adhibitas scidebat infantū causa: quoz cineribus in magia vtebaf. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā p nephas posse. Simili vesania t crudelitate. Maximianus quoq in oriēte vtebaf. Qui magoz mgris t malaz arciū doctoriby pmia etiā decernebat. augurijs. diuinatoibus fidē prestās. Sceuior ceteris in xpianos hec oia cōtemnētes est habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Js vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatiscq intestinis ita distendif. vt inter se t putridū cadauer nil interesset: scatētibus vndiq vermiby. t tabo serpēte, tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc em in xpianos. nūc p xpianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq maximiny in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissimy consimili crudelitate ea in regione cōtra xpianos vtebaf. xpter quā multi enecabanf. Unde t multi ex superioribus martiribus cozonati martirio fuerūt. Aliquos quoq q in precedenti psecutiōe t nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

OCristina virgo celeberrima sub pdicta psecutiōe maximiani in Tiro passa ē Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset t a plibus in cōiugū peteref. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo psolueret. A spū aūt scto edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Jussit eā expoliari t a duodeci viris cedi. deiñ in carcerē mitti. t postea vngulis radi t mēbra ey tenera disrupi. Cristina aūt de carnib suis accipiēs in vultū patris p iecit dicēs. Accipe tyrāne t carnē a te genitā comede. Jrat pr eā in rotā imposuit t ignē t oleū suppositi. sed flāma exiliēs mille quigētos occidit q pr magicis artibus asscribebat. pcepit vt grādi lapide ad collū ey ligato in mare nocte precipitaref. Quā angeli assūmūt t xps eā baptizauit t reducta fuit in terra. Tandez post varia tormēta t mamillaz abscisionē. Julianus sagittas i coz ey duas t vnā in lat direxit. Sicq cū palma martyrij ad celū gliosa ascendit

Menna miles

Victor

DEnna miles egiptius nobilissimis ort natalib p hec tpa i Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Mā postq hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū pcedens: se xpianū esse libera voce declarauit. Qō audiēs pyrrhy dux misit eū apprehēdi t suis aspectib psentari. Cui dixit sacrifica dijs t omia que p ignorātiā gessisti ignoscenf tibi. q cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis t diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuat lāpadibus adurif. Deinde deposit ligatis manib t pedibus p fides ferreas trahi pcepit. Qui oibus in rebus t cruciatib vsq ad finē in laude t pfessione oipotētis dei imobilis pmāsit. Deniq data sentētia gladio aīaduerti iussus fuit. Cui corpus cū igni traditū fuisset e medio a xpianis furti ereptū mūdis linteaminib debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditus est. Postea in cōstātinopoli translatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

JUlianus quidā genere anthiocēsis. vir xpianissimus apud romanā vrbē in hac psecutōe pfata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoz duoz mire legunf passiones. cū quib fuit venerabilis multitudo sacerdotuz. et ministroz eccie xpi. q̄ xpter inmanitatem psecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoni pbiter et Anastasius t celsus puer vna cū matre t alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij morte ptulere.

Saturninus

UJctor mediolanēsis ciuis a pmeua etate xpianus his temporib cū in castris Maximini augusti milicie ō seruiret. ad ipm tanq xpianus pducif. Et cū compelleref ydolis imolare. cōstanti aio recusauit. xpter qō graviter cedi iussus est: Et cū deo ptegente doloris expers efficeref. plūbo bulieti pfundif. et cuz nil etiā ex hoc penit lederef iubente Maximiano octauo yd may capite cesus est.

SAturninusq presbyter t Sisinus diacon rome cōprehensi in carcere diu marcerant. Intereq exhibiti ob cristi confessionē a pfecto vrbis in eculeo leuanf. t ibidez neruis attractanf ac fustibus scorpiōibusq grauissime cedunf. nouissime cū adhuc supuiuerēt gladio trucati sunt. Quoz corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna

SUsanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Cayq pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

CAtherina ꝑclarissima v̄go egypciaca his tpib⁹ floruisse ⁊ martyriũ ptulisse ei⁹ tradit hist̄oria: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguīe orta. cui⁹ pater noīe costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊si ī iuuenili etatē pẑe rege a quo magnũ pẑimoniuz accepit orbata fuit: nō tm inter diuiciarũ delicias ocio ⁊ molliciei femineę dedita sed tanta rez peritaz scīa predita legit̄ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qō certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac spōsa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani psecutione ⁊ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos flentes metu mort̄ ꝓspexisset: ad xp̄iana sacrificia impelli. etatis q̄z. xvij. ānoz ad ꝓspectū maxencij audēter accessit. argues eū de vana cultura deoz ⁊ eū de crudelitate diri⁹ increpauit. Jussit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapīa miraret̄. quīquaginta pb̄os vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Juffitq; eā in obscurū carcerē recludi p dies duodeciz fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: qz tecū est dn̄s: p te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq; alios vtriusq; sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: ⁊ ad celestia regna p martyriū pmisit. Jnde rotaz gladijs attonita: tēpestas subito pfregit: ac plures lesit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ mēoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrat̄. 8. kal. decembris.

SOphronia quoq; a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ⁊ alij

ARnobius affrican⁹ clarissim⁹ p̄b̄s ⁊ orator disertissim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his tpibus (ls valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq; eloquētissim⁹ vir ⁊ nicomediensis ecclie presbyter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos epl̄as multas. ac etiā in sacraz lr̄aruz studio multū laborasset in helinopoli bythinie vrbe p xp̄o martyriū cōstanti ptulit aīo. Jacobus item cognomēto sapiēs nisibine persarū vrbis ep̄s: multa p hec tpa composuit. que viginti sex voluminibus comprehendunt̄ videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝙuersione de regno persarū ⁊ de psecutione xp̄ianoz. Obijt denicq; (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

LActantiū insup firmianū p̄b̄m ⁊ oratorē eminētissimū arnobij predicti p̄b̄i discipulū hisdē tpibus floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ nois fuisse cōstat: eo ꝙ cū nichomedie rhetoricā docere: a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac scie magnitudinē vocat⁹ cuz flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqd tēpus docuisset tandē ob discipuloz penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad scribēdū ⁊ cōponēdū libros se cōtulit. in qua dē re etiā multū valuit. Jpse em̄ secūdus post ciceronis tpa ea in disciplina habebat̄. Demū in extrema senectute ꝙstitut⁹ cesaris crispi filij cōstantini p̄ceptor ī gallia datus est. Perfecit aūt opa de diuinis institutionib⁹ aduersus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad protbum epl̄is. ad asclepiad̄. de persecutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā ode pericū de affrica vsq; nicomediā exametris versib⁹ ⁊ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

EVsebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pāphili martyr̄ amicitiā pamphili nomē accepit. eo ꝙ cū eo dē pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem memoratu dignissim⁹ p hec tpa tuz multaz rerum pericia tuz ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter p̄b̄os p̄cipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. hic cū aliq̄n arriana heresi laborasset ad niceną synodū accedēs spūsancto inspirat⁹ patruz sniam secut⁹ est. ac deinceps vsq; ad mortē sanctissime cuz orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuz pāphilo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē tpibus scripsit: maxie vero libros euāgelice p̄parat̄ois: ecclīastice hist̄orie ī porphiriū xp̄ianoz hostē acerrimū. Apologias item sex ꝓ origine cōposuit. De vita pamphili martyr̄ a quo ob amorē cognomentuz accepit libros tres. Jtez cōmentarios eruditissimos in centuz ⁊ q̄nq̄ginta psalmos. Preterea vt legit̄ oīm ꝓnunciarū cuz multos sctoz martyruz passiones ⁊ cōfessoz vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deoz religionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoq; cronicoz hist̄oriā a primo anno abrahe vsq; ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit denicq; eusebius hic post conuersionē cōstantini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi. 5513. Anno christi. 314.

SIlvester papa natione roman⁹ patre ruffino post melciadē pontificē cō-
stātini tpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita mllesimo vonagesimoprimo vir
vtiqꝫ diuin⁹: aspectu sciꝫ angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanct⁹
psilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patietissim⁹ ac oim caritate dif
fusus. Cui tantā dns cōtulit grām vt nō modo a xpianis: verū ⁊ a gentilibus
miro coleref affectu. Hic nāqꝫ baptizato pstantino ⁊ plurib⁹ donatus ac eccle
sijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma
ab epo tm cōsecraref. vt epi baptizatū signarēt ppter heretica sua sionē. vt ba
ptizatū chrismate liniat pbyter occasione mortis. addit pterea. laicus clericū
in iudiciū ne vocet. Clericus causas i curia ne agat. nec añ iudicē secularē cau-
sam dicat. Presbyter celebraturus neqꝫ serico neqꝫ panno tincto vtaf: ꝫ lineo
equidē albo. Sic i albis celebrandū esse dicebat quēadmodū i linea syndone
⁊ alba xpi corp⁹ sepultū fuit. Grad⁹ q̄ꝫ in ordinib⁹ eccliasticis pstituit vt vnus
quisqꝫ vno tm ordine ptentus sit. ⁊ vnius solū vroris vir. Hic aūt sanctissim⁹
pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda ferf romanā vrbem
a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense
decembri habitis presbyteros duos ⁊. xl. diaconos sex ⁊. xxx. epos quinqꝫ ⁊
lx. creasset. Morif ac sepelif in cimiterio prisille via sallaria tercio ab vrbe mi
liario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊. xx. mēses decem. dies vn-
decim. Vacat tum sedes dies. xv.

Anno mundi. 5533. Anno christi. 334.

MArcus papa natione romanus patre prisco post silvestrū cōstātini tpib⁹
fuit: vir bon⁹ ⁊ xpiane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad cu-
rā xpiane religionis coversus instituit vt eps hostiēsis a quo roman⁹ cōsecra
tur pallio vteref. voluit pterea dieb⁹ solēnib⁹ statim post euāgelium simbolū a
clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno pcilio
declaratū. Duas itē eccleas rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepult⁹
est. Alterā i vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē pstātin⁹ mūerib⁹ exornauit ⁊ auxit
Is posteaqꝫ ex sacris ordinib⁹ bis mēse decēbri habitis diaconos pbros ⁊
epos creasset. morif ac sepelif in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs
octob. sedit aūt annis duob⁹: mēsib⁹ octo: dieb⁹. xx. Vacat tuꝫ sedes dies. xx.

Anno mundi. 5535. Anno christi. 336.

IUlius papa natione roman⁹ patre rustico tpib⁹ constātij fuit mirande scti-
tatis vir ⁊ doctrine. Is arriana inualescēte pfidia: multis incōmodis ve-
xat⁹ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aūt reruꝫ pturbatione
tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orietales epos repre
hendere maxime vo arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū
indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionib⁹
duas basilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in transtiberina regione
Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via
portuēsi. Cōstituit pterea ne sacerdos alibi q̄ꝫ apud iudicē ecclasticū diceret:
Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt
oia ad eccliam ptinētia p notariū aut p primiceriū notarioꝝ pscriberenf. hos
hodie (vt arbitror) pthonotarios vocam⁹. Iuli⁹ vo cū ex sacris ordinib⁹ ter
mēse decēbri i vrbe habitis pbros. xviij. diaconos tres: epos noue creasset.
morif ac sepelif via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario ter-
cio. pridie ydus augusti. Sedit annos. xv. menses duos: dies sex. Vacat tuꝫ
sedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

Anno mundi. 5543. Anno xpi. 344.

LIberius papa natione roman⁹: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tpib⁹
fuit. hui⁹ tpe pcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt
in exiliū pellunf. Preterea vo cū in synodo ariminēsi orietales sacerdotes cal-
lidi hoies ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs
cōuincerent quā disputationē ptermittim⁹ xp̄m em cū pre homousion esse ne
gabāt. hoc aūt qꝫ primū liberi⁹ pōtifex aperte impugnabat qdqꝫ etiā athana-
siū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellif. atqꝫ ita
triēnio ab vrbe abfuit. At vo sacerdotes congregata synodo in liberij locum
felicē pbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ⁊. xl. epoꝝ cōuē
tu duos pbyteros vsaciū ⁊ valentē ab eccl'ia seperarunt. Inde rogatu ⁊ pre
cibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametsi
cū arrianis sentiebat eccleas dei q̄ꝫ diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ⁊ basilicā quaꝫ
de noie suo fecit apud macellū lidie. Demqꝫ cū sacros ordines bis celebrasset rome morif ac sepelif via sa
laria i cimiterio prisille. ix. kal'. maij: Sedit ānos sex: ꝑm alios. xvj. men. iij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summoꝝ pontificum

Linea Impe ratoꝝ Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

CONstantiꝰ magnus. ex obscuriori mrimonio filiꝰ Cōstancij augusti in Brittānia creatꝰ est impatoꝛ. Cū res publica a quattuoꝛ impatoꝛibus te nebaf: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouis hoībꝰ. Constātinꝰ tñ vir ingens: ⁊ oīa efficere nitēs: que aīo ꝓparasset. sil' principatū totiꝰ oꝛbis affectās. ceteros vt ꝓmissuꝝ est vicit. Vir ꝓīo imperij tepoꝛe optimis pcipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo anī coꝛpisq; virtutes claruerūt. militaris glie appetētissimꝰ: foꝛtūa ī bellis ꝓspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilibꝰ artibus ⁊ liberalibꝰ studijs dedituꝰ: affectatoꝛ iusticie ⁊ amoꝛis. Anno igit' abvrbe cōdita milleſimo nonagesimo ꝓīo. dñi vero āno. ccc xxxix. sub hoc pcipe xp̄iani a tyrannis ante oppssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em petētibꝰ libēter dedit. liberalitate ⁊ gra oīm sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ⁊ bono superfluas abscidit. seueras ninīū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noīe suo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conatꝰ: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri eiꝰ statua indicabant Is igit' tantꝰ pcipeps oīa circūspiciēs vbi honestatē xp̄iane religiōis intellexit. Eā ita cōplexꝰ est vt iturꝰ ad bellū: nō alio q̄ crucis signo vteref: qō sereno celo diuz in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adoꝛauerat. Astātesq; angelos audierat dicētes. Cōstantine: .qō etiā fecit ⁊ tyrannos oēs a ceruicibꝰ populi ro. xp̄inoꝝq; oīm depulit. Tantū itaq; pcipez ac tam humanū nactus silueſter: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinuz erga xp̄ianos bene animatū: promptioꝛē ad optime de eccia dei ꝓmerendū reddidit. Illaz ⁊ pōtificibꝰ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qō quidem Siluester aspernatꝰ tanq; religiose capiti mime cōueniēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ꝓtentꝰ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizaf. q̄q; aliqui falsē dicāt eū vsq; ad iordanē distuliſſe. Bellum tandē aduersus parthos moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ⁊ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata moꝛs eiꝰ etiā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq; inter dinos meruit referri.

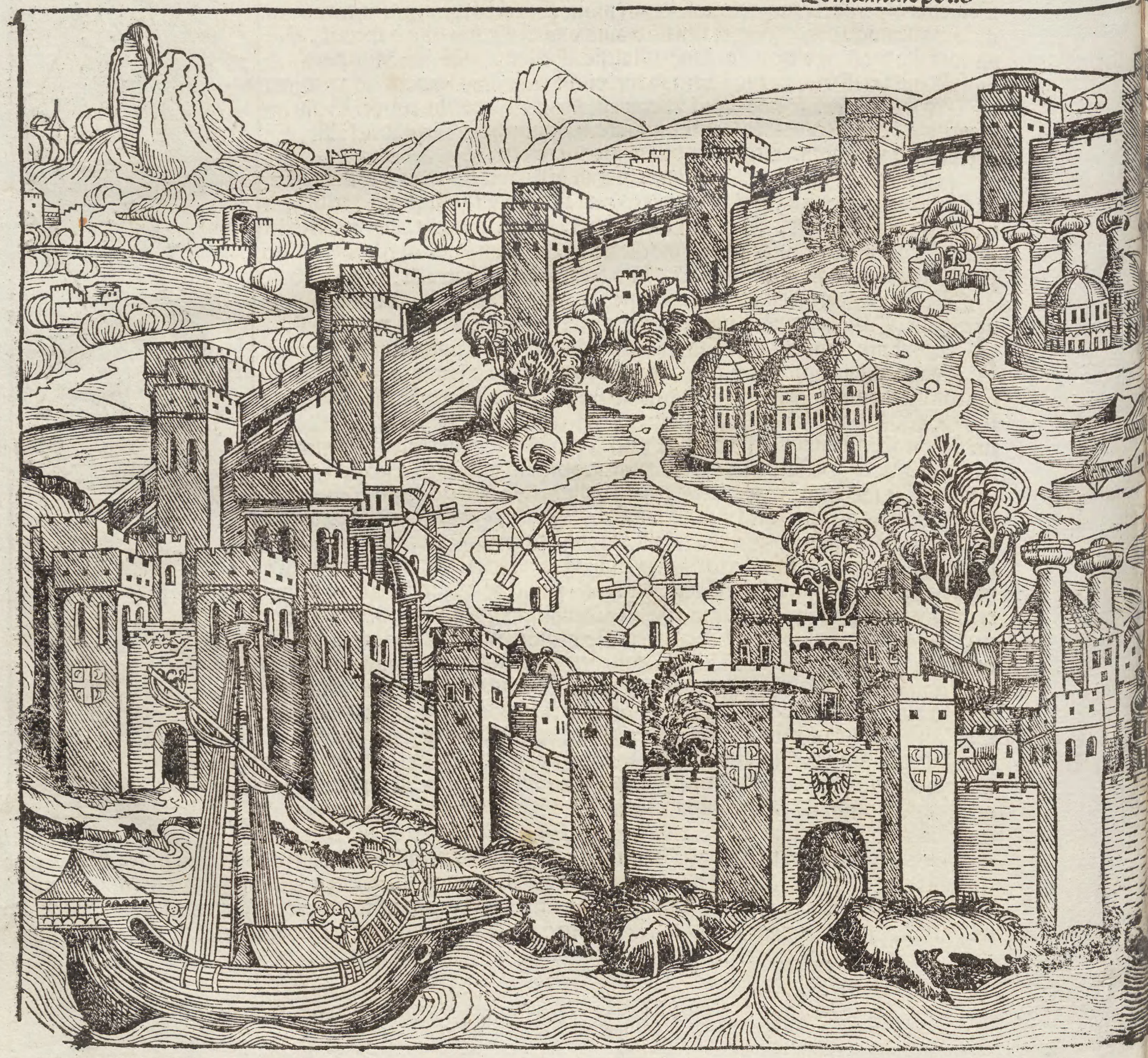
QOnstantiꝰ post morte Cōstantini magni pīs cū cōstantino ⁊ cōstante fratribus imperiū adeptꝰ: eoq; tpe res romana sub vno Augusto ⁊ tribꝰ cesaribus. qō nūq; alīs fuit. Is ergo successoꝛes filios tres reliquit. atq; vnū frīs filium: Dalmatiꝰ cesar ꝓspꝛia indole neq; patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari oppꝛimit. Sinēte pociꝰ Cōstantō patrueli suo quā iubēte

Cōstantinū poꝛro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconsultiꝰ pīium aggressuz. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

QOnstans impiuz aggressus qō aliquādiu strēnuū ⁊ iustuz fuit. Moꝛ cuz ⁊ valitudine impꝛospa ⁊ amicis pꝛauioꝝ vteref: ad grauia vicia ꝙuersus Cū intollerabilis ꝓuincialibus: militibus iniocūdus eēt. factiōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etatꝭ trigesimo. Diuersa constātij foꝛtuna fuit. A persis em multa et grauia ppessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Sapoꝛē regē persaꝝ ꝓsperꝝ bellum fuit. nisi qō apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia milituz amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Uetrauione ad impium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum pcipē creauerī. virum ꝓbum et moꝛ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Uetrauioni imperiū. Rome quoq; tumultus fuit Nepociano constātini soꝛoꝛis filiꝰ ꝙ gladiatoꝛum manus imperiuz vindicante: qui seuis exoꝛdijs dignum exitium nactus est. Uigesimo enim atq; octauo die a Maxentianis ducibus oppꝛessus penas dedit. nō multo post apō mursam maxentius ꝓfligatus est. Orieti moꝛ cesar est datus gallus: maxentiusq; diuersis pīlijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā feroꝛ ⁊ ad tyrānidē ꝓnioꝛ si suo iure impare licuisset. Siluanus q̄z ī gallia res nouas molitus aī diē trigesimū ⁊ ipse extinctus est. Solus ī imꝑio romano cōstātius augustus fuit. Moꝛ iulianū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mrimoniū soꝛoꝛe. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ⁊ gallοꝝ ⁊ germanoꝝ motꝰ virtute sua compescuit. Constantius inde pticis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq; anno imperij octauo ⁊ trigesimo etatis quinto ⁊ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimiꝰ ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

Constātinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. ⁊ cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noiarūt. Constātin⁹ em̄ impator cognomine magn⁹: dum statuisset imperiū sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili⁹ parthoꝝ excursationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quondam agamenon: ceteriq; grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cui⁹ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atq; in tracia nauigantē bizantiū petiuisse. Cūq; sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificētissimis tuꝝ priuatis: tuꝝ publicis operib⁹ exornasse. Tātūq; illi decoris adiecisse: vt altera roma nō inerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū q̄q; impatoris putauere. Nomē vbi nouā romā impator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cōditore potiꝰ Constātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ successores impatores passim tuꝝ publicis edib⁹: tuꝝ priuatis ciuiū pallaciis ⁊ quidē supbissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis splēdorē admirati: nō tam mortaliū q̄q; celestiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qđ reliquū est ad terras vergens: post alta menia ⁊ antemuralia. ingēti claudit fossa. Habetq; hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes. quarū noia hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: hacmagona: phara: theodosia: ⁊ sylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētissima edificia templū Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotib⁹ celebratū: mirabili ope: p̄ciosa materia cōstructū. Ea deniq; vrbs tanto splēdore insignita fuit vt toti⁹ orientis columen: ⁊ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinq; ⁊ quinquaginta annos possidere. postea paleologoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsq; in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ impator eā cepit diripuitq. Sic nobilissima vrbs in manꝰ infidelīū venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vl circa. Tātoq tpe paulo pluri senioꝝ roma steterat. qñ pmo a gothis capta est Athalaricꝰ eīn anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctoꝝ effringerēt edixit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliqt. sacratissīa eiꝰ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtēnēda respublica. clare olī micene: larissa potēs: pluresq mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc reqras muros: nec ruinas īuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstātinopolis supabat: q̄ tm mirabiliū opeꝝ: tm armoꝝ: tm lrārū: tm glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola recōpēsare videret. Et licet post diuisus imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis ī manꝰ hostiū venerit: nūq tm basilice sanctoꝝ destructe: neq bibliothece cōbuste: neq despoliata penitꝰ monasteria. Itaq māsit vsq ī hūc annū vetuste sapie apud ꝯstātinopolis monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ poterat: nisi p tempꝰ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophōtis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (dieb⁹ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub thurcoꝝ impio secꝰ eueniet: seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq litteraꝝ hostiū. Nūc q̄ ⁊ homero ⁊ pindaro menādro ⁊ oīb⁹ illustrioꝝb⁹ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ phōoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innumerabiles eīn ex hac celeberrima vrbe in oī scia atq virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto io hānes crisostomꝰ ipsi⁹ vrbis eps. Atticus eps cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ ⁊c. Et nouissime emanuel crisoloras q̄ grecas lras tpe cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateoꝝ multis locis apud latinos studia lrārū esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: ſenis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie: liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: p̄cisus arescit. Nihil aūt sub luna ppetuū. Quomodo aūt impatoꝝ thurcoꝝ machometꝰ aio voluerat vrbē in medio thurcoꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq nomini decus maiꝰ accedere posset: si eā vrbem expugnaret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq tandē expugnauit: vt hec ciuitas in potestatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq sexus persone cum imperatore paleogolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio impatore oīa clarescent.

Sancta Helena

HElena mater cōstātini augusti femina incompabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglōr regis filiā licet captiuā. Alij vt ambrosi⁹ stabulariā ⁊ humilē a prīcipio fuisse dicūt. hec quippe baptiza to filio cū vidisset ꝓdigia a btō siluestro in filiū ⁊ ɔ̄ iudeos declarata: magnitudi ne animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis ꝙquireret. Difficile id quidā erat: qr ab antiqs ꝓsecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris col/ locatū fuerat: vt xp̄iani venerē salnatoris loco adorarēt. At mulier religione ꝓci ta vbi locū ip̄m ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscri/ tio illa legabat trib⁹ linguis ibs nazaren⁹ rex iudeor. Astabat aūt macharius illi⁹ vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dn̄i inuēta est quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizat ⁊ iu/ las crucis inuētor quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edi ficato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci af fixū fuerat iecū ad filiū portat. horr ille vnū in frenos equi trāstulit: ꝙbus in ꝓlio vteret. Constātin⁹ quoq; motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: ⁊ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat ⁊ iussu impatoris in atrio sessoriano basilica sub ti/ tulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de deo deq; hoibus bene merita rome die obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

ARrius p̄sbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ⁊ forma magis q̄; vir/ tute insignis: ⁊ laudis ac glorie poti⁹ q̄; veritatis cupidus ferere discordiā i fide xp̄i cepit. Separe em̄ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei p̄is substātia conabat his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandeꝝ in trinitate subam. cū dictū sit ego ⁊ pater vnū sum⁹: atq; his suis fraudib⁹ pua/ lere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis in ualuit. fauēte constātio q̄ nr̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaq; cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit eo cōuenere catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus ma gicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis arsenij brachio. Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō pmisit impunē: qr haud multo post epor ⁊ ppli frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine de/ misit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Niceanum

OEcena synodus prima oīm synodor hoc an/ no qui est sextus decim⁹ imperij constātini an nus contra hui⁹ pfidi arrij dogma sūmo pōtifice ⁊ cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab er rore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impē sa munifice quidē apud niceā vrbem bythinie cō ciliū generale indicit. Eui. ccc. ⁊. xviij. ep̄i interfue re. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: ⁊ quidem acri ter. Mā viri aliq in q̄stionib⁹ callidi: arrio tuꝝ q̄dem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Iꝝ ex his quidā doctissim⁹ pbs diuino spū mot⁹ vno mo mēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt sanctaꝝ ⁊ integrā statim amplexus sit. Tādeꝝ vero reipsa ī cōcilio diligēter discussa cōcludit scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfite/ ri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septeꝝ affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex ipsa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante cōtrouersie veritate. Constātin⁹ decretū cōcilij affir mat: ꝓposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui em̄ in sniam bene iudican tiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epo gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati ⁊ sabelliani q̄ vnā tm̄ ꝓsonā patri filio ⁊ spūisancto ascribunt. In eo q̄; cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipsi constātino dabant: seinuicē accusantes: expetentesq; a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ rndit: cōbustis eor libellis. eo dei tm̄ modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa deniq; alia ad honestatem ⁊ pacem ecclie vt in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Biblioteka Główna U. A. M. W Poznaniu

Paulus heremita

PAulus prim⁹ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cēte simo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cui⁹ aiaz (vt diu⁹ scribit hieronym⁹) beat⁹ anton⁹ ꝓfectiz inter chozos apl̄oz ⁊ ꝓphaz euolare vidit. Fue rac hic post mozte ambo⁹ parentū ī hereditate locupleti relict⁹ annoz circiter se decim. lr̄is tā grecis q̄z egyptiacis apprime erudit⁹. māsueti aī deū valde amans Et duz pſecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret; in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuz mōtē ad cui⁹ radices erat grādis spelūca; q̄ lapide claudeba tur; ⁊ int⁹ grāde vestibulū qđ apto desup celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat; fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qđ a deo sibi offerret, ha bitaculo oēm ibidē in oꝛonib⁹ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimētū ei pal/ ma p̄bebat. ad quē diu⁹ anton⁹ accessit. ⁊ inter sermocinationes cōspiciūt alitez cozuū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat ⁊ integrū panē añ oza mirantiū de posuit. Jnq̄t paul⁹ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū; nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopoze dissolut⁹; erecta ceruice extensisq̄ manib⁹ in altum cozpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. Jn quo antonius sanctū cozpus deposuit; ⁊ tumulū ex moze cōposuit. Et tunicā sibi vendi cauit quā in sporterū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monasteriū suū reuersus; discipulis cuncta ex ordine replicauit; dieb⁹ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

ANton⁹ abbas egypti⁹ vir plane diuin⁹. ⁊ q̄maxīe sermone ⁊ ope potēs his tpib⁹ claruit hic tanta sapientia diuinoz ac prudētia moz. nō p studiuz humanū; sciarū ignarus; sed diuino munere fuit replet⁹. Constātin⁹ impatoz lras (rogat⁹ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄z epl̄as vt diu⁹ testat hie ronym⁹ egyptiace scripsit ac ad eccl̄ias egypti destinauit; que tpib⁹ illis legebāt vt epl̄e pauli in eccl̄esijs; quas postmodū ob sn̄ias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Ualuit aūt multū suis tpib⁹ admonēdos hoīes ei⁹ sanctissi/ ma auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat; aqua potus; nec vnq̄z nisi ī occasu solis comedebat. hō egypti⁹ oīno cōtēplatiōi dedit⁹. hui⁹ quidē vitā athanasi⁹ alexandrine vrbis ep̄s insigni volumine pscripsit. Obijt aūt hic vir oī p̄conio dign⁹; in thebaida anno dn̄i. ccc lx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cui⁹ cū cozp⁹ diu occuluisset postea imperāte iu- stiniano magno impatoze diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuz. postea ī galliā trāslatū apō viennā ꝓdigno honoze nūc vsq̄z reqescit. ei⁹ aūt natale. i 6. kal. februarij celebrat.

Hilarius ep̄s

HIlari⁹ illustrissim⁹ pictauiensis ep̄s ⁊ oīm lraz eruditissim⁹ ac semp xp̄ian⁹ optim⁹. Cū vidissent pictauiēses q̄ tota virtute oēs hereticos expugnabat; eū in ep̄m elegerūt. Js ne dum eā prouinciā sed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultib⁹ accusat⁹. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuz mis sus ad insulā gallinariā plenā serpētib⁹ cui⁹ aduētu oēs disperierūt. Jnde reuo catus ab impatoze redeūti pictauiū o buiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis ep̄i factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegat⁹ libzos de nr̄a religione cōposuit. Sed demiq̄z post multas arrianoz vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libzos edidit. De trinitate libzos. i 2; de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exem- plū blasphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina prim⁹ int er catholicos edidit.

Athanasius ep̄s

ATbanasi⁹ alexandrin⁹ ep̄s vir sanctitate ⁊ scia cō spicuus hisdē tpib⁹ plurimas ⁊ graues quidē p secutiones ab arrianis ptulit. Naz supiozib⁹ annis in laodicensi cōcilio ꝺ arrianos cōstitut⁹ cū rōnib⁹ euidētissimis atq̄z argumētis fo- tissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius ⁊ ei⁹ seq̄ces refellere nō pote/ rāt; vniuersuz pene oꝛbē in sui pſecutionē cōcitauit. Arriani q̄z brachiū a cadaue re pcidētes impatoꝛi ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio absciduisse ad faciēdū maleficia. Js tn̄ clāculū custodit⁹ tandē brachia ostēdit ⁊ eoz fallaciaz detegit. Damnat̄ itaq̄z violēter iubente constantio athanasi⁹; qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit; vt sole nūq̄z viderit. Jndi cāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet. dei monitu ad cōstantis partes ꝓfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄z patiētie cozonas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoz. Anno dn̄i 379. Sacerdotij vo sui sexto ⁊ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libzos aduersus gentes ⁊ plures alios cū simbolo. Quicūq̄z vult saluus esse ⁊c.

IQuencus hispansu poeta p̄sbyter cardinalis genere nobilis; sed virtute ⁊ doctrina nobilior. p hoc tē pus admodū clarus exist̄s. q̄ tetra euāgelia hexametris versib⁹ fere ad verbū trāfferēs quatuoꝛ libzis composuit. Scripsit ⁊ quedā eo genere metri ad sacramētoz ordinē pertinentia.

HIberoz quoq̄z gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua multere. ⁊ credūt bac curio rege oēs id cohoꝛtante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄z in occidētali plaga hi beris viciniozes fidem susceperūt. Jnde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma puenit.

Lisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt atq; liberius triennio ab vrbe abfuit, in eius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiū introduxit. vnde psecutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis pbyteri ⁊ clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 353.

Felix secundus papa natione roman⁹ pre anastasio: liberio pdicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tn statim vbi pontificatū iniit. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū ⁊ secūdo rebaptizatū ,pmulgat ab eusebio nicomediensi epo in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset ⁊ quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū ⁊ felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei dcesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interfic. Sepelit q; in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm modo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus ⁊ optim⁹ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa psumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ ,pmulgatis pacata tandē ecclia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas pōtificū oim qui ante se fuere cōscripsit: easq; ad hieronymū misit. Nō destitit tm ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas em basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versib⁹ quoq; elegantibus sanctor corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis muneribus ornauit. vt psalmi q; alternis vicib⁹ in ecclia canerent. in fineq; eor verba hec ponerent. Gloria pri ⁊ filio ⁊ spūisancto īstituit Prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pri⁹. lxx. interptuz scripta tm modo in pcio essent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta est: ⁊ psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos pbros ⁊ epos. ij. ⁊. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre ⁊ sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Lisma terciū fuit inter damasum ⁊ vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē ī basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimq; cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs s tm sed vi ⁊ armis tractaret: Verū nō ita multo post sacerdotū ⁊ ppli cōsensu damasus eps cōfirmat. ⁊ vrsicinus ad neapolitanā ecclīam traducit. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico pcilio cām dixit: vbi ⁊ innocēs absolut. Et cordi⁹ atq; calixtus diaconi falsi accusatores damnati ⁊ reiecti ab ecclia sunt. Lautūq; lege est vt deinceps penā talionis subeāt q aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Syricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentinia/ni tpib⁹ fuit. Is censuit monachos quoz vita ꝓbata eēt: posse sacris iniciari. a primis ordinib⁹ vsq; ad epatum. censuit item ordines p interualla dādos. Manicheos pterea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atq; ibi ieunijs ⁊ orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Viaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eor constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epo tm censuit. Instituit itē vt q̄cūq; aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab ecclīastico officio pelleret. hereticos quoq; p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex ⁊ viginti pbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ ⁊ triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio prisille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. mēses. xj. dies quinq; ⁊ viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Linea sūmorum pontificum

Felix

Damasus

Syricius

Julian⁹ galli cesaris german⁹. cū solus in imp̄io romano constanti⁹ augu/stus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstantini fratre nat⁹ erat cesarē creatū Jn gallias seditione quorūdā tyrānorū tumultuātes misit: tradita in mrimoniū sorore: a quo modicis copijs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanorū copie extincte sunt. rex nobilissim⁹ captus: gallie restitute. Submoticq; vltra rhenum germani. neq; multo post cuz germani etiā exercit⁹ galliarū p̄sidio tollerent. ꝓsensu militū fact⁹ est augustus quo audito ꝓstanti⁹ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoiem interijsse ob dolorē ai ꝛ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat julian⁹ egregi⁹ ꝛ rē publicā insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Liberalib⁹ disciplinis apprime erudit⁹: grecis doctior. facūdia ingenti ꝛ ꝓmpta mēorie tenacissime. i amicos liberalis. puincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus Uerū hec oia ad extremū euertit duz xp̄ianos p̄sequit. Callidior tñ ceteris p/secutor nouis neq; tormētis primo ē p̄mijs honorib⁹ blādicijs p̄suasionibus maiorē fere ppli partē q; si atrocior fuisset elicuit. Uetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasq; venerarent⁹ paterent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nr̄a defecisse: vnde hoiem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potit⁹ ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriāq; populat⁹. remeāsq; victor duz se incōsult⁹ plijs inseruit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. julij imp̄ij āno septio etat| altero ꝛ trigesimo

Jouinian⁹ genit⁹ patre varraniano incola agri singidonēsis puincie pānonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lr̄arū studiosus ad obtinendum imperiū. cōsensu exercitu lect⁹ est cōmēdatione patris militibus q; sua notior Jmpator aūt ab exercitu elect⁹ non prius p̄fiteri impatoris nomē voluit: q; oēs cōclamarūt se xp̄ianos eē. quib⁹ collaudatis ꝛ imperiū suscepit ꝛ exercitū e manib⁹ barbarorū liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quoq; inopia laborante: vno a persis atq; altero p̄lio vict⁹: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutat| finib⁹: ac nōnulla imp̄ij romani p̄te tradita. qō ante eū annis. ccc. ꝛ viginti duob⁹ fere exquo romanū imperiū conditū erat nunq; accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finib⁹ repētina morte obijt. vir alias neq; iners neq; imprudens. Multi exanimatū opinant⁹ nimia edulitate. alij odore cubiculi qō ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. martias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ꝛ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

Ualētinianus e pānonia cibalensi editus cū esset tribun⁹ scutariorū apud Niceā august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nonodecimo. frēm valente cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q; cū sub iuliano augusto xp̄ianitat| integrā fidez gereret. iussus ab impatore sacrilego aut īmolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq; mortuo valētinian⁹ qui ꝓ noie xp̄i amiserat tribunatū in locū p̄secutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec duz bene puberē hortatu socrus ꝛ vxoris augustū creauit. ꝓcopiū virū audacē apud ꝓstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molietē mira celeritate opp̄emit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereseos epo baptizat⁹: in seuissimā heresim dilapsus nostros p̄sequit ꝛ in exiliū pellit: mortuo p̄sertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana sex ꝛ. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōp̄essus est. Valentinian⁹ quoq; saxones gētes in littorib⁹ ꝛ paludib⁹ in vijs sitam romanis finib⁹ eruptionē meditātē i francoz finib⁹ opp̄essit. Deniq; anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese p pannonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadoz legationi respōderet anno ei⁹ quīto ꝛ quīquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat⁹ voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt impator egregius vultu decens: solerti ingenio: aio grauis: sermone cultissim⁹: infestus vicijs maxie auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs ꝛc.

Ualēs imperiū orientis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio i occidētali parte regnāte. q; sibi valētinianū frēm parvulū admodū sociū creauit imperij. Ualens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizat⁹ hostilē in modū nr̄os p̄sequēs. Neq; illis quidē parcēs q; in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos ꝛ milites fustib⁹ iussit interfici. quoz inumera multitudo p vastas tūc egyptī solitudines diffusa ꝓstat. p̄capueq; apud nitriā martyrij ꝓsecuta palmā. tum gothi sedib⁹ eius pulsi p oēs se tracias effundūt. quib⁹ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epos ꝛ monachos reuocari p̄cepit. Ipse cū sagitta sauci⁹: versusq; in fugā ob dolorē nimiū sepe equo labereť atq; ī vilissimā casulā deportat⁹ esset: supuenientibus gothis igneq; supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothorū clades romani imperij ac totius italie fuit.

Nicolaus epʒ

NIcolaʒ ex illustri ꝓsapia ortʒ ciuis patere vbis licꝫ. Is puer cū lacte matris aleret: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbatʒ parētibʒ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā cōuicanꝰ eiʒ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qđ vbi vir sanctʒ cōperit. miserrimo hoi cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū ꝑ fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirorʒ epʒ electʒ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus i corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis chorusc̄are cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiʒ inuocauerūt leuamē sentirēt p̄cipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenʒ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe speraui. postremo dicēs. In manʒ tuas tē. deo aiam tradidit. ad cuiʒ tumbā oleū ꝑ rupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiʒ festū. 8. idʒ decembris celebramʒ

Bonatʒ hereticus

BOnatʒ hereticʒ natiōe apher: a quo bonatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia venies multa ꝯ catholicos seruit ⁊ totā pene affricā atq̄ iudeā sua pestifera ꝓsuasione decepit. cuiʒ error fuit q̄ filiū p̄e minorē eē dicebat ⁊ spm̄sanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tū e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime libros de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomiʒ hereticus

EUnomiʒ alter hereticʒ his tpibʒ fuit. yñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aio leprosus. nec secʒ interiʒ quā exteriʒ: morbo regio correptʒ. qui cū primus arriane pfidie sectator fuisset aliā q̄ꝫ adiecit ⁊ disseminauit falsitatē. affirmabat i rebʒ oibʒ ⁊ filiū dissimilē p̄ri: ⁊ spm̄sanctū cū p̄e ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniʒ hereticʒ

MAcedoniʒ q̄ꝫ quē nri ante errorē cōstātinopolitanū epm fecerāt. ab arrianis expellit q̄ filiū p̄ri sibi similem fatebat: ꝫ spm̄sanctū nō secʒ atq̄ illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝓcitauit a q̄ macedoniani heretici

Bonatʒ grāmaticʒ

ONatʒ grāmaticʒ ⁊ nō minʒ rhetor ci dicti sūt. ac pbs diui hieronymi p̄ceptor rome tuꝫ insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatʒ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq̄ hodie in scolis a pueris legit̄ prima rudimēta grāmatice discentibus.

IUlianʒ impator vanitati magice deditʒ erat ⁊ vt nris stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄ꝫ antea restituere conarent. vez nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinit̄ imisso ⁊ ferramēta ipsa ꝓsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei pterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēq̄ exclamasse manu ad celum extēsa vicisti galilee vicisti. Nā xp̄m galileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

IOhānes ⁊ paulʒ xp̄ianissimi viri frēs romani p̄clarissimi. audiēs iulianʒ q̄ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apd̄ romanā vrbē post inūera verbera iussu iuliani sexto kal̄. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ i foueā domʒ absconditi. dicēs eos i exiliū missos tādē a filio eiʒ obsesso manifestati p̄ cū filio fidē recepit.

Gordianʒ ⁊ epimachus

GOrdianʒ ⁊ epimachus viri p̄clarissimi ⁊ ipsi sb hoc tumultu rome i via que latina nūcupat̄ martyrio coronant̄. quoꝝ prior ꝑ nois xp̄i ꝓfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcat̄ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

IUlianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝓsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal̄. Julij. spiritum emisit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus epʒ hac tempestate cū anna matre sua ꝑ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper anūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo inicium sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte sua crudelissime psequit ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū q̄z plusq̄z. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̄ tñ nō multo post tpe xp̄iani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens bunoꝝ diu inaccessis secluſa mōtib⁹ repentina rabie parcita: exarsit in gothos: eosq̄z cōturbatos ab antiq̄s sedib⁹ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione susceptī sunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auaricīā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese p tracias infudere: oīa cedib⁹ incendijsq̄z vastātes. Deniq̄z petentib⁹ gothis vt eis epōs mitteret a quib⁹ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̄z vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vo impatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

COnstat eā gentē que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vo primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ superiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt hūi ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferatiores: quia montib⁹ riphēis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt.

Basilius magn⁹

BAsili⁹ magn⁹ cesaree capadocie (q̄ pri⁹ maza vocabat) eps ⁊ monachorum multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oī sapīa oīq̄z virtute ꝯspicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis ⁊ sctitatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q̄ cū egregi⁹ doctor haberet ꝺ̄ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de spūsancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̄z alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. q̄b⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt denicq̄z sctissim⁹ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: meoriā vite sue omnib⁹ derelinquēs q̄ fm opationē spūssancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpib⁹ aliqua volumīa. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregori⁹ nazianzen⁹

GRegori⁹ nazianzen⁹ eps q̄ basiliū ad monasteriū pduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. his dieb⁹ ob sctitatē eruditionēq̄z ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxie vo in laudē cipriani athanasij maximi phi. Scripsit ⁊ ꝺ̄ eunomiū duos libros. cōtra iulianū impatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝯstātinopolitanos ab heresi rōnib⁹: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secut⁹ est. Is postremo dux senex admodū eēt: successorē sibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic vo sub theodosio postea mort. Epiphan⁹ q̄z cipri salamine eps hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̄z senectute constitutus varia condidit opuscula. morīēs denicq̄z vt sanctus quarto ydus maij

Machary

MAchary duo in syria bti antonij discipuli magne sanctis tūc erāt. quoꝝ alter in superiore: alter in inferiore habitabat heremo. eoꝝ vitā ac alioꝝ patrū nutrie egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cōscripsit. Hilarion q̄z sctissim⁹ abbas p hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post asprimā vitā. xij. kal. nouēbris die obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie prexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in seruicio xp̄i anno vite sue nonagesimoquīto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̄z videre voluit. Paphnuci⁹ q̄z abbas apud thebaidā thaisim

Maria egypciaca

impudicissimā meretricē ad xp̄m ꝙuertit cū bti onufrij vitā cōscripsit. tandē videntib⁹ monachis: ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q̄ p triennīū lapidē ore detulit vt silētij virtutē pcipe mereret q̄ pluresq̄z alij anachorite viguerūt.

MAria egypciaca meretrix p̄mo appellata: deinde sctitatis ⁊ pnie ac pseuerātie exemplū. quadraginta eñi septē annis in heremo pniaz artissimā pegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̄b⁹ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs aprīl migrauit ad dñm. cuius corp⁹ zozimas sctissimus abbas sepeliuit.

THaphrosia q̄z genere ⁊ virtutibus p̄stantissima in monasterio p decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̄z labore vsq̄z ad trigesimū vite sue annū pmansit. Horū patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersationē beremiticaz diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Anno mundi.5593. Anno xpi.394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syriciū pōtificē im/perāte graciano vbis rome eps creat. qui pōtificatu inito rei diuine ca uēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ⁊ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut canerēt aut legerēt i eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperēt. nisi q̄nq; epoꝝ pze se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝓpter manicheos qui tuz in affrica magno in p̄cio erāt ⁊ ad corrūpendā fidē de suis quoq; versuz mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ⁊ manci: neue alīq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperēt. Basilicā q̄z (que crescētina vocat) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: dia conos quīq;: epos dece creasset mort ⁊ sepelit in cimiterio ad vrbem pileatuz .v. kal. maij. annos vo tres: dies .x. sedit. Vacat tuz sedes dies vnū ⁊ .xx.

Anno mundi.5603: Anno xpi.404.

Innocētius huius nois p̄im⁹ papa natione albanus pze innocētio parti ceps theodosij ꝓpoꝝ fuit. hic sanct⁹ fuit ⁊ multa ad religionē ptinētia trā quillitate impij ⁊ benuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enim vt sabatho ieiunū celebraret. Et q̄ tali die xps in sepulchro iacuisset ⁊ ei⁹ disci puli ieiunassent. De iudeis q̄z ⁊ paganis decq; monachis regulas quasdā tu-lit. voluit vt eccl'ia semel ꝓsecrata: amplius nō cōsecraret. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ⁊ maximilla ab vr be expulit. Preterea vo pelagiū monachū ⁊ celestinū hereseos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine gre anteferrēt: ⁊ q̄ diceret ad implēda diuina iussa vo/lūtatē p se sufficiētē ee. Basilicā vo geruasij ⁊ ꝓthasij dedicauit. vestine mu-lieris impēsa structā ⁊ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i eccle sijs ante sacri receptionē pax xpicolis daret. demū vbi p sacros ordines q̄ter in vbe habitos. p̄sbyteros .xxx. diaconos .xij. epos q̄tuoꝝ ⁊ q̄nquagīta creas set p diuersa loca. mort ac sepelit in cimiterio ad vrsus pileatū .v. kal. augusti Sedit annos .xv. mēses .ij. diebus quinq;. Vacat tuz sedes dies .ij. ⁊ .xx.

Zozimus papa natione grecus pze abrahā post innocentiū mortuo theo dosio archadij ⁊ honorij qui patri impio succedere trib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atq; optimus in multa rerū pturbatione rem diuinā nunq; omisit. Con stituit em vt diaconi dum celebraret leuas tectas haberēt linostimis. Cōces/sit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ⁊ potuz publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Vetuit etiā ne serui in clerū reciperent q̄ huiuscemodi viros libe ros ⁊ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliuz faustinū epm duosq; vbis rome presbyteros, vt ostēderet nil vsq; publice agi debere sine cōsensu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vbe roma p̄sbyteris decē: diaconis trib⁹. epis octo. mort ac sepelit via tiburtina apud corp⁹ bea ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Vacat tum sedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno.414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄sbytero bono rū tribus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Maz duz bonifacius in basilica iulij vbis rome creat. Eulalius in cōstantiniana basili ca pontifex electus huic statim obicit. Et hoc quartū eccl'esie scisma fuisse dici tur. Qđ vbi honor⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valātiniano ambo ab vbe pellunt. Reuocat tn̄ septimo mense post bo-nifacius. ⁊ solus vbis presul constituit. Qui postq; pōtificatū pacifice ade-ptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha scura tam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer-dos ante annos .30. ordinet. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū re-ciperet. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent aut dam narent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis marty ris. eiusq; sepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Mā ⁊ patenā argenteaz libraru .xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ scyphū argen teū librarū .x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyte-ros ⁊ epos creasset. mort ac via salaria sepelit apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulalīū statim ad vbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū morityr.

Linea Būmoꝝ pontificum

Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

GRacian⁹ valētiniani senioris fili⁹ post morte valētis sex annis imperiuz tenuit: cuius iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū eīn iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finib⁹ cerneret: fretus xpi potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū gallie. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq; .xxx. milia alemānoz minimo romanoz detrimēto in plio interfecta narrant. hoc deniq; ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ epūs fuisset elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoz tēpla destructa īstaurare fecit. Porro gratian⁹ cū aīaduertisset thraciā daciāq; tā q; genitales terras possidētib⁹ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ⁊ trigesimū agentē. orietisq; ⁊ thracie simul impio pfecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xpi referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisq; plis vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoz federe: Interī vo maxim⁹ brittānia tyrānidē occupās ac īgalliā traicies apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊ .xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunior frater metu pterrit⁹ ad theodosiū in orientē ꝓfugit ⁊ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ lris haud mediocriter institut⁹. carmē facē. pbat⁹: ornate loq;: parc⁹ cibi sōnoq; ac libidinis victor.

THeodosi⁹ senior genere hispan⁹ genit⁹ pre theodosio matre termācia: interfecto p maximū graciano: imperiū romani orbis obtinuit sol⁹: māsitq; in eo annis .xj. cū iā in orietis ptib⁹ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singlari celeritate ⁊ ꝓsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apō aql eiā occidit. hāc calamitatē maxio ipsi martin⁹ vir sctissim⁹ añ pdixerat duz britānia militarib⁹ copis spoliat in italiā ꝺ ius fasq; vētur⁹. Theodosi⁹ q; diuino auxilio fret⁹ ⁊ andragacii maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q valētinianū iuniorē apud viennā ei⁹ dolo strāgulauit ac eugenium tyrānos mira celeritate vsus opprimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atq; defensor exim⁹ morib⁹ ⁊ corpe traiano similis q̄tū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccliam vellet mysteria visur⁹. .pbibit⁹ ob qdā facin⁹ (vt fieri solet) ab īgressu eccle nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio gras egerit atq; penituerit. huic sociata īiugio facilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. itaq; q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apō mediolanū reb⁹ excessit humanis republicā q̄tā filijs relinquēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq; sepultū est.

ARchadi⁹ theodosij magni fili⁹ augustus in orīte factus. honori⁹ frater eius in occidēte comune imperiū diuersis tīn sedibus tenere ceperūt. vixitq; archadi⁹ post pris excessuz annis duodecim. verū qz pater eoz theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliq̄rit viros potētissimos q curā gereret. reliq̄ritq; ruffinū q orientē. stilconē q occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti sprētis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica molīēti masceleger frater ei⁹ crudelitatē veritus hoiem fugat. q vel dolore aī vel veneno post morit. Masceleger tāta victoria elat⁹ cū nec deo nec hoīb⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ vo ab archadio oppimit. Stilco q̄z occidētis tutor imperij collatoz beneficioz īmemor ⁊ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ⁊ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Impator indignatus duces misit qui eum interficerent.

HOnorius archadij pdicti frater: vir morib⁹ ⁊ religiōe: theodosio pri cō similis. Is principatu suscepto duz vires reipu. quottidianis ceneret labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ꝓstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoz gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsib⁹ euolutis ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ⁊ valētiniano filijs pfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius vo postq; cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim impasset cū iaz antea cū fratre annis duob⁹ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusq; ei⁹ iuxta beati petri apli atriū in mausoleo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Sanctus ambrosius

Ambrosius mediolanēsis ep̄s: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus ⁊ oīm doctorū sui tp̄is p̄cipuus atq; supremus. post auxētij ferā mortē ex pagano iudice subito apō mediolanū diuino nutu ep̄s fuit e cūctis electus: morq; catholico baptismate tinctus p̄sulq; ordinat⁹. subito em̄ infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit ep̄s. q̄ ex cathecumino xp̄ianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanensiū creat⁹ ep̄s. Cūq; p fide catholica libros graciano impatori porrexisset: ac reuerētia qua debuerat suscept⁹ eēt. vniuersa statī ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē postea impatori theodosio ambrosi⁹ apō mediolanū eccl̄ie introitū: nisi peniteret interdixit. cū agēte curialiū suoq; malicia eius iussu ad q̄nq; boīm milia occisa sunt quā admonitionē equo aio tulit. fuit em̄ ambrosio tāta comitas. moq; sanctitas: ingenij acumē: diuinaq; scia vt nō modo viuēs: sed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem ī sui deuotionē ac veneratione q̄q; pduxerit. qui etiā platoni pho ⁊ ortu ⁊ infantia atq; disciplina p̄similis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciē cōpleuit: ac si in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt: que p̄digia ex ei⁹ ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere significabāt qō postea veriss̄ime demōstratū est: si eius dicēdi scribēdiq; dulcedinē contēplemur. Scripsit em̄ emēdatissimos libros quoq; sententie sunt fidei ⁊ eccl̄ie firmissime colūne. In quib⁹ romana relucet fides: qz inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt denicq; hic sanctissimus p̄sul secundo nonas aprilis.

Martinus ep̄s

Martin⁹ monach⁹ ⁊ ep̄s turonēsis vir sanctitate ⁊ pietate clarissim⁹: q̄ sabaudie pānonioq; oppido oriūdus: ⁊ in italia ticin id est papie nutrit⁹ cū patre suo tribuno militum sub ꝓstātio ⁊ postea sub iuliano impatore militauit q̄uis invitus. tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambiensis transiēs paupi obuio. arrepto ense clamidē q̄ sibi sola superat in elemosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xp̄m vidit vestitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem ep̄m p̄rexit: se ei⁹ discipline subbijciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in ep̄m turonēsez assūptus est. Eius deinde vita tātis extitit glīosa miraculis vt post ap̄los null⁹ ei eq̄paret. cū triū mortuoq; (more xp̄i ibu) meruerit esse suscitator. Tandē anno p̄mo tp̄ib⁹ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etat⁹ vo sue. 81. migrauit ad dn̄m. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius sctitatē ⁊ virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin⁹ xp̄hani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corp̄ib⁹ demonia seua exclusit: ac varijs laborātes languorib⁹ salutis remedio subleuauit: qz ita p̄fectus est vt xp̄m texisset in paupe ⁊c.

Theodosi⁹ impator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoq; ex tēplo pcussit athanaricus cōstātino polim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit denicq; cū athanaric⁹ vrbem intrasset. ⁊ tā edificia ciuitatis q̄ exornati ad diem festū ppli frequētiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingressus obsequia officiaq; diuersa ꝓspiceret: sine dubio inq̄t. de⁹ terren⁹ est impator. Cōtra quē q̄cq; man⁹ leuare missus fuerit: ipe sui sanguis re⁹ existat. Hec mora tm̄ supueniēte valitudine reb⁹ humanis excessit. cui⁹ exequias impator ipse p̄cedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoq; gentes rege defūcto aspiciētes virtutē benignitateq; impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

Claudian⁹ poeta natione hispan⁹ his tp̄ib⁹ apud florētiā ethrurie vrbē ī p̄cio existēs duos libros claudianū scz maiorē ⁊ minorē edidit. In q̄bus certe multe extant sn̄ie celebres ac notabilia puerbia. Libq; q̄z de theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ p̄iurati veniūt ad clarisica vēti.

Rudētiū etiā poetā xp̄ianū virū vtiq; secularium lr̄arū sciētissimū p hos dies claruisse tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero eoq; extat liber de martyribus. de origine peccatoq;. exameron de trinitate ⁊c. atq; aduersus simacus idola defendentē librū cōposuit ⁊ quedā alia.

Prudentius

His tpibus fuit appollinaris laodicee syrie ep̄s vir sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aiam a dn̄o in dispensatione susceptum. postea vo cum rōnibus vrgeret aīt euz quidē habuisse aiam. nō tm̄ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad supplementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē sn̄ia ⁊ a damaso ante. ⁊ a petro alexandrino ep̄o explosa est. hinc appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HIeronym⁹ vir sanctissim⁹ ac doctor celeberrim⁹ sancte romane ecclie cardinalis p̄sbr nat⁹ p̄e eusebio oppido stridonis. qđ a gothis euersuz dalmacie quōdā pānonieqz cōfiniū fuit. Is toto or be doctrinis ac scia clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs eā radiabat. quātū em̄ iste tuuerit eccliaz dei vita ⁊ scriptis: non attinet dicere cū ⁊ vita ei⁹ sctissima oīb⁹ p̄luceat. ⁊ scripta ei⁹ ita in p̄cio ⁊ in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̄sertim: fuit em̄ elo// quētissim⁹ ⁊ diuersarū lr̄arū pericia ⁊ linguarū experientiā habuit: cū romanā adiit vbē in q̄ lr̄is grecis ⁊ latinis apprime eruditus p̄ sbyter q̄z cardinalis ibidē est ordinat⁹. Bonatūqz grāmaticū ⁊ vi-ctorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄z naziazenū magistr̄ suū fuisse testat vt sacrarū scp̄turar̄ studijs eū erudiret. Industriāqz ad hebreos arabicos caldeosqz elemētor̄ apices habuit. inde pba-tissimor̄ monachor̄ habitū imitat⁹ in syriam prexit. Ad deserta de// inde loca quadriēnio pnie exacto ad bethleez oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris apl̄or̄ pphe tarūqz cōstructionib⁹ editis imobilē catholice ecclie turrim quā pfi dor̄ iacula cōsūmauit. Danielē in caldaico stilo. Job iustū arabico plocutū in romanaz linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit ro-manū. Impossibile est de isto viro eiusqz districte vite ⁊ illi⁹ morib⁹ retexere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronym⁹ cū frībus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij clastra ingressus est. q̄ viso frēs p̄territi. ipse veluti aduētāti hospiti intrepid⁹ ob// uiauit. leo p̄r: lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentib⁹. adhibita cura de lesionis ictu cō-ualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqz q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē diu⁹ hieronym⁹ apō bethleē palestine tpib⁹ honorij ⁊ theodosij iunioris explet nonagīta ⁊ octo vite annis ad x̄pm migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier sane sctitate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in x̄po filia atqz discipula: hoc anno quo ⁊ sanct⁹ martin⁹ etatis sue. 56. se-xto kal̄. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cui⁹ quidē dignitatē mona-sticāqz cōuersationē: desertionē patrie: ⁊ ad hierosolymā ꝓfectionē. diuus ipse hieronym⁹ libello quodā: magnis effert laudib⁹. vbi etiā ei⁹ pegrinationē p̄ lo-ca sancta būilitatēqz ac cōtinētiā. pfusaz in paupes beneficētiā: incredibilē patiē tiā: hospitalitatēqz ac fidē ⁊ aduersus hereticos ꝯstātiā. ⁊ ad extremū eius felicē exitū. ⁊ in exequijs sanctor̄ cōcursum narrat. eo i libello ipsius filiā eustochium ⁊ virtutis heredē cōsolat. Eam denicqz paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxisse origine aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulior̄ familia. pcrea to. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis angustū p̄cisa rupe sepul-chrū. hospicium paule celestia regna tenentis ⁊c.

Alexius

Pelagi⁹ hereticus

PElagi⁹ quidā monachus ⁊ heresiarcha pessim⁹ e ro// ma i angliā p̄ficisc̄s insulā illā oēm execrabili infe cit erroe. p̄dicabat em̄ hoiem sine gr̄a dei saluari posse: ⁊ vnūquēqz suis meritis ꝓpriaqz virtute ad iusticiam regi: Infantesqz p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nō tō baptizari oportere vt a pctō liberarent. Cōtra quē di// uus augustin⁹ cū ceteris p̄lr̄is viriliter se opponēs libr̄ū de baptismo paruulor̄: ⁊ alū librum cōscripsit. ⁊ sanctus hieronymus dialogū cōtra eū p̄scripsit.

Johānes crisostomus

ALexi⁹ romanus patricius cōfessor dignissimus atqz sanctissimus. xvj. kal̄. augusti rome i domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honorius im-peratores. pro dn̄o em̄ sponsaz elegātissimā deseruit.

IOhānes cognomēto crisostom⁹ ꝯstātinopolitanus ep̄s hoc tpe: postqz x̄piane religioni verbo ⁊ exēplo atqz doctrina plurimu ꝓfuisset. 6. kal̄. februarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ⁊ iusticiā defendēdā ab eudoxia ⁊ archadio ei⁹ filio mltas ptulit iurias: ꝑ iter ꝑ ꝑter sctī tatē maxias elegātissios edidit libros ⁊ hmōes ac epl̄as

Cassianus

OAssian⁹ itē monach⁹ cōstātinopolitan⁹ vel scytha iohānis crisostomi diacon⁹: huc nāqz massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos vtriusqz sexus ꝓgregās monachos. inde multa edidit opuscula scz de monachor̄ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄nqz habitās digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus spm̄. De tribus antiquis monachor̄ generibus. ⁊ quarto nūc exorto similiter pleraqz alia.

Concilium constantinopolitanū

SEcunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū. graciani ⁊ theodosij principum ac damasi pape cyrilliq; hierosolymitani atq; nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanuz epm ⁊ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata pfata hereſi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊ deū spm̄sanctū. ⁊ pri filioq; cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. pterea ꝺ appollinarē laodicie epm ⁊ sabellū blasphemos. ⁊ qui similia sentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carnē xpi inaiatā esse dicebant: sine aia rōnabili atq; intellectu humano ⁊ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In pdicta q̄z synodo theodosi⁹ impator resistens patrib⁹: hos psuasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in priarchatū sublimarūt qd̄ postea semiarū discordie fuit

Didimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. ⁊ ob id etiā primoz litteraz ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā que magno vsu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq; ⁊ in euangelū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia ⁊ labore: cōtinuasq; vigilias: vt qd̄ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoz

INgressus tum sub honorio impatore italiā oim̄ antiquoz pñtiūq; hostium inter hec acta longe īmanissim⁹ radagasus gothoz rex ⁊ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oia vastabat. Hā fuisse in ei⁹ populo plusq; ducenta milia gothoz ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudinē indomitamq; virtutē barbarus erat ⁊ scytha: qui oēm̄ humani generis sanguinē dijs suis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oim̄ paganoz in vrbe cōcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ꝓpeti qd̄ neglecta fuerūt magnoz sacra deoz: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xpi tanq; lues aliqua ꝓbris ingrauant. Conducunt a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoz sarus ⁊ viridunus hunoz contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame ⁊ siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit: ac pauliper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoz gothoz fuisse fert: vt in vilissimarū pecudum modum: singulis aureis passim greges hoim̄ venderent.

Alaric⁹ rex gothoz

HAc vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset ⁊ voluit ⁊ iuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sede qua cuz suo exercitu ꝓsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝓsilio ei gallias cōcessit: q̄ dum gallias pergens ob repationē iumentoz apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in pnitionē reipublice gothos ptentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāq; eoz partē ꝓstrauit. deīn arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant: omissa gallia romā contendunt. cuncta q̄ que erant igni ferroq; vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusde cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xpiane anno duodecimo ⁊ quadringētesimo. hac tñ moderatione vsus est alaricus ⁊ clemētia vt suis mādauerit: a cede ⁊ sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri ⁊ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos ⁊ brucios proficiscit. inde in siciliā tranffretare cupientes ppessi naufragiū. Inter hec alaricus apō cesentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝓstituētes. qui ob affinitatez ⁊ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foz cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ tempatum. In aio ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamq; gothiā appellare. ⁊ impatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Adentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ⁊ honoriuz ac theodosium iunioꝛē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoz occisus est.

Sanctus augustinus

Augustin⁹ beati ambrosij i fide discipulus: hō certe oim q̄ tum fuere doctissim⁹. hippone i affrica epūs: fidē nr̄am scriptⁱ⁹ t disputationib⁹ tū maxime tuebat. fuit aūt natione apher ex honestis parentib⁹: pre patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eoꝝ ac curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p semetipm nullo tradēte doctore didicit t intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo p annos nouē pmānsit. Habuit q̄z filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄z vo in carthagine rhetoricā mltis annis legisset. Audiēs pfect⁹ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho pfecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi t paulo post pcib⁹ suis t suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: t cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt t vsq̄z in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuēndi modo ꝓtulit: vbi biennio oīonib⁹ t ieunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: t p etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. t centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū manicheis ꝓfixit. e roma pfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquif verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta t sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: t i nemore monasterio extructo ꝟm regulā ab aplis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄z in hipponēsi eccl'ia lz inuit⁹ epūs ꝓmot⁹ quadraginta annos supuixit vbi t monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros i oī doctrine genere scripsitauit: vt ne numerari quidē ne duz legi queant. Tandē cū sextū t septuagesimū vite ageret annū obijt. t i basilica diuo stephano dicata sepelif. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte i longobardia luitbrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

Monica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs t in orādo ꝓtēplādoq̄z deuota extitit. In vigilijs ieunijs t elemosynis elargiendis assidua. Ei⁹ aūt sctissimū corp⁹ ibidē a filio ꝓditū vsq̄z ad martini quinti pōtificis tpa p mille t. xx. annos pstitit. verū eo pōsulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tpis laudatissim⁹. t tuc martini pape datari⁹ manseolum mira arte elaboratū extruere fecit. t in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videlz. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens tc. cū pluribus carminibus laude dignis.

Ruffin⁹ aquileiēsis p̄sbr vir clarissim⁹ atq̄z eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit epl'as. in q̄b⁹ eū tāq̄z amicū dulcib⁹ alloquif verbis t ad caritatis pseuerētiā exhortaf. ꝟ paulo post amicitie pseuerātia inter eos destitit: hic itaq̄z cū eruditⁱ⁹ eēt

Lucian⁹ irr'umitan⁹ p̄sbr vir scitate t scia pcipu⁹: tēpestate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as stephani ꝓthomartyris t gamalielis pauli p̄ceptoris iuenisse aiūt. eāq̄z reuelationē t inuētionē (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs eccl'ias

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: p hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: totⁱ⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit t alia quedam cōposuit.

Predestinatoꝝ etiā heresis p hec tpa serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdesse q̄ hoīes virtuo-

Nestor heresiarcha ꝓstātinopolitan⁹ epūs hoc tpe postq̄z se viuerēt: sicut hr̄ i canone. 24. q. 3. ca. q̄dā pōtificatu donat⁹ fuisset aptū se ecclie hostē ostēdit. Et cū ex tpe precipuus declamatoꝝ esset. p̄dicauit xp̄m hoiem purū fuisse nō deū. vnde t librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ꝓfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Eufrosina

Proba mulier

Proba mulier elegātissima adelphi p̄cōsulis romani vxor: h⁹ puigili cura virgilij carmib⁹ q̄cq̄d historie i veteri atq̄z nouo legif testamēto t vsq̄z ad missionē spūssancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Vocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudez quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina a p̄e edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū pgens smaragdi nomē sumpsit i habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄z in finē p mansit de qua elegās historia in vitas patrū habef

Marina q̄z virgo eodē habitu i monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifacū tpib⁹ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oib⁹ canerent. qđ fieri nō cōsueuerat. plecta em epla ⁊ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Judica me de⁹ ⁊ discerne cām meā. qđ in pncipio sacrificij dicit ei⁹ inuentū fuisse. Graduale q̄z huic ascribit. Multa pterea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ⁊ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit silr gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt ecclīasticos canones. At vbi ex sacris ordinib⁹ ter i vbe mēse decēbr babitis: pbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. epos. ij. ⁊. xl. creasset mozit. ac sepelit in cimiterio prisille via salaria. viij. ydus aprilis. Cō sederat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Synod⁹ tercia vlis ephesīa magno theodosio iunioze pncipe: ⁊ pōtifice celestīo iuuenale q̄z cōstantino politano epo atq; cirllo collecta fuit: ⁊ habita apud ephesuz syno// do. cc. epoz. impi⁹ nestoz⁹ cū bresi nois sui cūq; pelagianis oib⁹: q̄ dogma illud ppe co natū iuuabāt. cū pdicabat xp̄m ex maria hominē tm ⁊ nō deū natū eiq; diuinitatē collatā ee p meritis. cui impietati ⁊ cyrill⁹ alexandri// n⁹ eps ⁊ celestin⁹ pōti fex mirū immodum aduersati sunt. vñ diffinituz fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotócos id est mater dñi. Et inde oīm consensu. xiij. canonibus eoz stulticiā impugnātibus damnant.

Synodus Ephezina

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ pze sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgregata septē ⁊ q̄nquaginta epoz synodo. Ita cām dixit vt ab oib⁹ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniatoz iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia ei⁹ matre in exiliūq; mittit. cui⁹ pdia nō fisco sed ecclie asscribunt. Aiūt bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse die extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹ basilicā beate marie vginis. q̄ nūc maria maioz vocat ⁊ multa dona obtulit. Inde cū oia q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis ecclīarū: aut pauperib⁹ erogasset. Mozit ac sepelit i criptā vie tiburtine apud coz⁹ bti laurentij Sedit annis octo dieb⁹. xix. Vacat tum sedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ pcipuā doctrinā cognomēto magn⁹: ⁊ dignitate prim⁹ habitus fuit: eo q̄ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione ⁊ concordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ⁊ cū esset doctissim⁹ decretales epl̄as plurimas ⁊ omelias ⁊ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vbē ⁊ tēpla cōuersus. In honorē bti cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla disfracta restituit: sacroz vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteōa masterū ppe. s. petrū pdidit. Postremo creat⁹ ex institutione: mozit ac sepelit apud sanctū petrū i vaticano. 4. yd⁹ aprīl. sedit anno vno ⁊. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

Hilari⁹ papa natione sardus: pze crispino ad leonis tpa puenit. Is i multa pturbatione rerū: diuinā rez intermisit nūq;. Instituit ne pōtifices deinceps succesoze sibi delige rent. que institutio ad oēs ecclīasticos grad⁹ ptinet. epl̄as scripsit de fide catholica. tres synodos pfirmātes: nicenā: ephesinā ⁊ calcidonēsem. Tria q̄z oratoria edificauit: duasq; bibliothecas. ad lunā vo monasterū i vbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisq;: tuz etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue pbēdo creatis pri⁹ de more. 25. pbris: diaconis quinq;: epis. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres; dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Linea summoz pontificum

Celestinus

Bixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunior archadij filj: dū qndeciz annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto reb⁹ humanis honorio in impio confirmat⁹. fultus tn pīsidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosi⁹ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidē-tis dirigit regnū. quo tpe iohannes duz affricā quā bonifacius obtinebat bellare poscit: ad defensionē infirmioz veniēs: valētinian⁹ mira felicitate eū op-primūt. Theodosius vo princeps xpianissim⁹ atq; phuman⁹ imperiū in multa rerū pturbatione accepit z possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloz ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ptulit inde valentinian⁹ toti⁹ italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apō rauennā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vo theodosi⁹ dū absq; viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē z viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus z cū valētiniano genero vigintiquiq; trā segit: apō cōstantinopolim dum ipsis hunoz ostrogothoz q̄q; regib⁹ resistere curaret pestilencia coꝛruptus interijt: ibiq; sepultus est.

Valētinian⁹ occidētalis impij gubernator: pacē cū genserico vandaloz rege inijt: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolē dā dedit. Interim vo duz valētinian⁹ cōstātinopolim ꝓficisc̄: z theodosij filiā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄z duz hec in affrica gererent aim sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq; celeriter colligit atq; iter statim carpit. Qō vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa z parib⁹ copijs bellū ꝺ attilā gererēt. romanoz ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq; oēs fere occidētales ppli. Tandē supueniente attila in campis catheloniacis pliū cōmittit: pugnatum acriter quousq; nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū z octoginta milia hoīm eo in plio vtrinq; cecidisse cōstat. Et q̄ virtus semp inuidiā parit Valētinian⁹ impator q̄tū res ꝺcuit psperos etij successus ptimescēs eum gladio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius z quōdā attile regis potentissimi terroꝛ occubuit. cū quo pariter z occidēt imperiū salusq; reipu. coꝛruit. Sed neq; valentiniano mors etij impune cessit. Nā z ipse anno sequenti a trasila etij militē: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero viginti quiq;: cū marciano quinq; imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimo q̄rto: ꝛomē tali aule p ficit impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq; plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sororē cū orient imperio vxorē accepit. z atila mortuo eadē nocte p somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq; impante imperiū occidēta le ab orientali quasi diuisuz fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oēm daciāq; sarmaciā z ceteras puincias ad danubiū rhenūq; sitas pdidit romana respublica. hispania q̄z vlteriozē aq̄tania z vasconia atq; illa eduēsiū vesuntionūq; gallie pars q̄z burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisioz francis subiecta. quarū oīm puinciarū nulla postmodū p romanoz impio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata Auitū senatoꝛij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian⁹ mitissimi vir ingenij damnis z piculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq; salubriter admīstrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potit⁹ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatorē habuit: quāq; phibēt aliq nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriundus p cui⁹ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq; z vniuersum romano principi cōmissuz imperiū varij mot⁹ laboresq; agitauerūt. Itaq; pmo leonis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maiorianū quēdā exercit⁹ apud rauennā leone suadente impatorē assumpsit. z anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subroga t⁹ vo est illi p romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemi⁹ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffect⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se coꝛreptū valitudine morituꝛ intelligeret: leonē ex mariagne sororе nepotē z zenonis isauri filiū instituit impij successorē. Ipe vo puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ꝓpria coꝛonatum fecit imperatorē. Leo aūt postq; orientale decem z septez annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Imperatorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Genfericus rex

GEnfericus vandaloꝝ rex q̄rtis medio tpe regni sui hispanos galloſq; ac romanos cōtriuerit. hac tñ tēpestate cū bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cernēsq; sibi piculū instare: in pniciem reipublice efferuescēs alanoꝝ vandaloꝝq; gentē cū genseri co suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime ꝺeuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate sub uertere. pulsis ī exiliū q̄busdā epīs bene sentiētib⁹. Sub hac turbine beatissim⁹ augustin⁹ ꝺe quo p̄missus est hipponēsis epūs: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tercio ei⁹ obsidionis mēse: sex t septuaginta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadraginta in clericatu seu epātu trāsegerat: ad xp̄m prexit quito kal'. septēbris. Inde genſericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēsq; opes ei⁹ excruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuib⁹: in ius suū vertit: nec ab eccl'iarū spoliatione abstinēs. Igit' carthago a vandalis capta est annis quingētis octoginta t quīq; euolutis: postq; romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā trajcies: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere pictauj t scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a brittannis in auxiliū eti⁹ patricius vir fortissim⁹ t bellicis artib⁹ insignis. genitor cui⁹ noīe gaudenti⁹ ex worostana ciuitate mesie oriundus. qui etius etiaꝫ burgundiones nouos tūc primū parētes mot⁹ bello ꝓsecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas īsederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit ī germaniā. t halanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regesq; habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit Cū itaq; primores brittānie romanoꝝ legib⁹ moꝛib⁹q; assueti pictoꝝ t scotboꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad hunc etiū miserunt p̄sidia implorātes. ꝺedit eti⁹ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. brittānias q̄ꝺiu affuit ꝓ romano imperio ꝓseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde brittāni ab etio destituti ab anglis t saxonib⁹ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em̄ oppssi t patriā simul t nomen amisere.

Athila rex flagellū ꝺei

ATbila de scythia hunoꝝ rex p̄ie genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar t robas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat vo athila supbus incessu: huc illucq; circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄s in motu corporis appareret. bellor q̄ꝺē amator: sed ipse manu tempans. cōsilio validissim⁹. supplicātib⁹ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspersus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom virū nuciozis ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p fraudē p̄emit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi pot⁹q; socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter t patrijs eduxit sedib⁹ nō scythe modo populos: sed ad latissimā q̄s danubij oꝛā vndiq; expositos. in quib⁹ notissimi fuere ardaric⁹ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli t thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperim⁹. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat suppleme̅to t auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaꝫ italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus oꝛā circūuectus est. t tragurij: sebinicū: belgradum: iaderam: sigman: polā: parentij: hemoniā que oppida tunc in marciani impatoris cura essent nullo firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā vo fluuiū t tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menib⁹ romanoq; p̄sidio ꝺefensabat. ne illic sedendo temp⁹ vsq; quaq; tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā ꝺeinde quā diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingressus vrbē adusq; soli eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit' cepit. Romani tūc t ceteri italie populi athilā qui se flagellū ꝺei: terroꝝq; populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabāt. Q̄ cū leo pōtifex roman⁹ eius nois primus cerneret mestus cōpatiēsq; populis. atq; etiā cohortante valentiniano legationē ad eu⁊ suscepit: quē reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq; vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. scisciatātibus vo causam respondisse athilā fama est. Illō se p̄sulis adductū oratione id feciſſe: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et bi petrus t paulus fuisse credunt'. Igit' athila tali modo a sua sentia repressus: relicta italia pannonias repetit.

VEneta vrbs his tpibus augmentū t originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēses (sicut ostendim⁹ post ꝺeuastationē troie catho em̄ venetos origine troianos fuisse ait) cōcordienses patauini t alij paludes in quas sua miserant frequētauere. t aquis eleuatioꝛa apud riuū altū dorsumq; cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic t ceteri venetie ꝓuincie populi. p̄mente metu vbi cūq; potuerūt eisdē in paludib⁹ ꝓsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus t adriatico mari cōstat terminari: p hūc modū populi ameniſſimis t vberrimis oīm italie soli in regionib⁹ nutriti: patrios autoſq; lares cōmutauere. Informē in vliginē stagnaq; omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit p securitatē electio postponendā: vt nequaq; dubitandū sit illos ꝺei munere coactos: cepisse loca ꝓbreui futura optima: que tranquillis securisq; rebus nulla prudentia elegisset.

FErūt hoc tpe diabolū p̄sona moysi indutū: multos iudeos ꝺecepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissionis ad similitudinē hist̄orie veteris sicco pede p mare ꝺeducere pollicet'. Multi em̄ ex his falsuꝫ moysen secuti in vndis periere. Q̄uīt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse ꝺeū credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sexcentoꝝ .xxx. epoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit. Juuenalis q̄z hierosolimitani ⁊ anatholi costātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra euticen costātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā pmanere. Hoc vo patrū aucte decernit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq; vn⁹ idē xp̄s de⁹ ⁊ hō crederet. quib⁹ ex sinia decretis statim nestorius ⁊ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄sul damnant: ⁊ oes manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Viginti q̄z octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxiē sanct⁹ anotholius eps fuit.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria tarraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ⁊ mltarū rex cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ⁊ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac belloꝝ inquietudies replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq; ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̄z augustinū (p adipiscēda aie rōne) ad hieronymū hierosolymiā misit. q̄ duz rediret etiā quasdā bti stephani pthomartyris reliq̄as nup inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Johannē damascenū monachū optimū atq; doctissimū ac pcipue insignem theologū. huic etati nonulli assignant eo q̄ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq; cū theologus pcipu⁹ haberet: etiā quatuoꝝ sniarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq;. in quibus de fide. deq; xp̄i humanitate atq; baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq; niceum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Jtē cur de⁹ ⁊ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̄z medice artis edidisse ferē. In quib⁹ morboꝝ cās describit ⁊ medelas. In hui⁹ aūt viri pconiū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula

Ursula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica pricipis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij duz nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. naubus: inducias triennij sibi daret. Adiunctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq; pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuoꝝ filiab⁹ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea pgens: se vsq; ad martyriū sociauit. Postea cū papa cirriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maxim⁹ ⁊ affrican⁹ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝ scripserūt. vt cū colonia applicarēt illā multitudinē trucidaret. Ursula igit apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militātibus: glorioissimo martyrio coronat. .12. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio i pcio semp habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui pmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tñ earū eccl̄ia non dubitat.

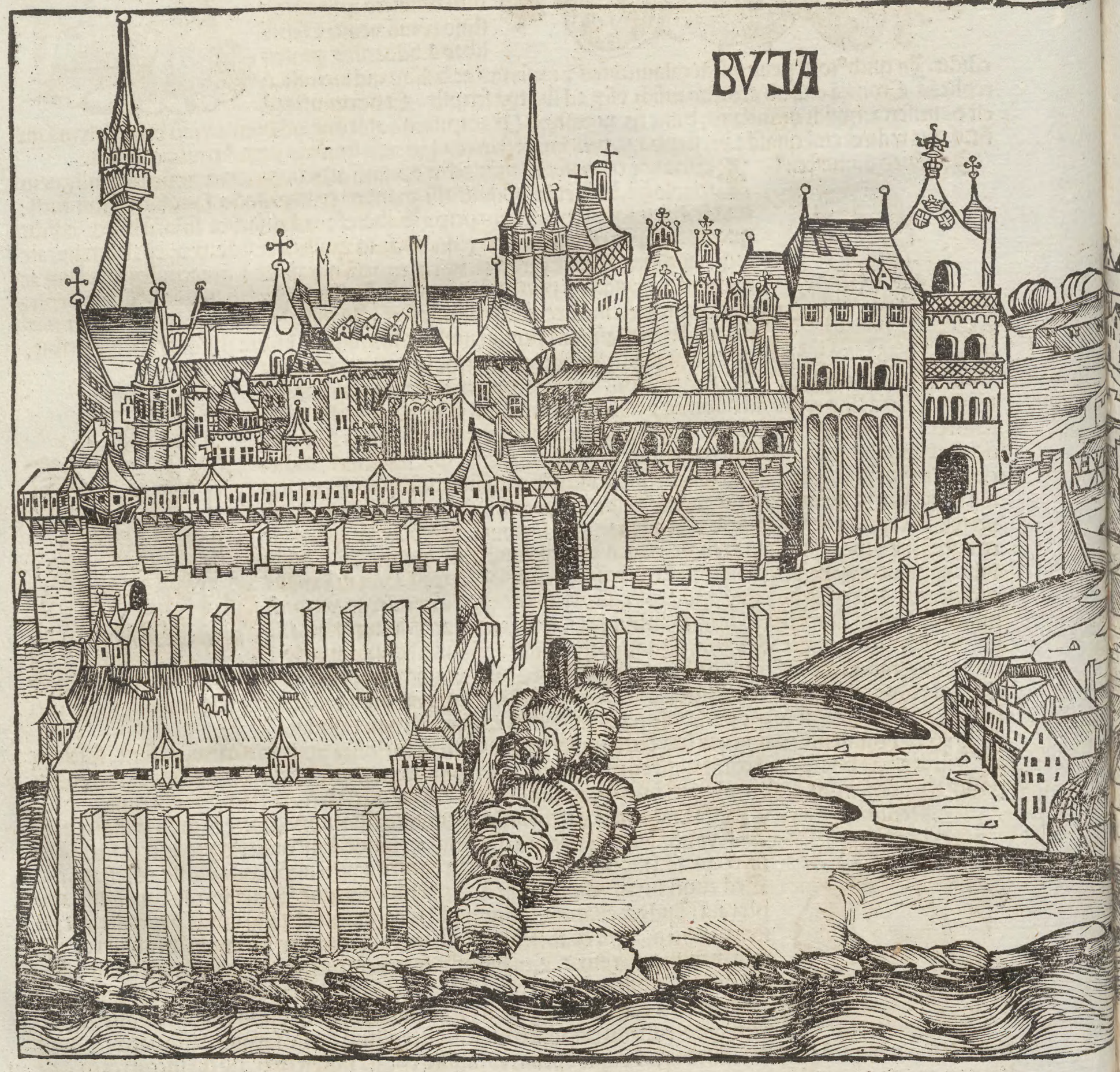
Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̄ theodosio impatori ⁊ plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nonullis placet his tpib⁹ fuit ⁊ claruit. hui⁹ mater demecie reg⁊ filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq; cognouisse cōtestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeq; euanescentē grauidā se cognouisse: ⁊ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigeri⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensuz auxit. Cui succedit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ⁊ futura pdixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuz esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ⁊ quis cōflictu suo aduicē pualeret. Arthurū vo quē aprum cornubie vocat: pdixit q̄ ecclie dei succurrēt q̄ gallicanas pincias possideret: q̄ romano exercitui terribilē se exiberet ⁊ q̄ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clariſſima regum ſedes: in littore danubij ſita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiũ latiſſimas terras occupat: quod citra danubiũ eſt: olim pannonia fuit. que ab oriente meſiam ab occidente noricum habuit. ſeptẽtrionẽ ei danubius. auſtrum illirici montes excepere: que tranſdanubiũ hungaria iacet: pars ſcythie prius erat: duaſq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nõ qui nunc daci vocanꝯ: quoꝝ rex ad occeanũ germanicũ: inter ſuetiam ⁊ ſaxoniam latiſſimo regno: ſed paluſtri potiꝯ. nam hij dani melius appellanꝯ: ſed qui ea loca tenuerunt: que nunc tranſſiluani occupant vicina walachis in coꝛone ſpeciẽ montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarũ fuit adhuc territoꝛiũ eſt quod ſepuſiũ appellãt: pꝛo gepudio. Hungaria aũt terra feraꝛ: vbi aque riuus habeꝯ in quo merſa ferri materia: in cupꝛũ vertiꝯ. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer ſalubꝛis: terra opimis cõparanda. niſi ſua ſe vbertate coꝛꝛumperet. Cum vero huni in ſcythia multiplicati eſſent: in vnũ congregati: cõſtituentes capitaneos: occidẽtales regiones ingreſſi: beſſos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrãq; nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vſq; ad tiſciã flumen teyſch puenere. Adatrin⁹ longobardus qui pannoniã gubernabat: pꝛimo eos repulit. Tandẽ pacifica poſſeſſione pãnonice regionis potiti ſunt. Anno dñi quadꝛingenteſimopꝛimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus eſt. ⁊ buda fratre eius ſupuiuentib⁹. Athilã in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate ſycambꝛia ſedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones moleſtare inſtituẽs bledã fratrẽ ſuum regiminis participem fecit. Et in ſubiectas nationes pꝛincipẽ cõſtituit. Interea rex hunoꝝ dum regnũ intra pannonias cũ fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniā misiā ⁊ achaiā vtrasq; tracias: īmanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie demorarē. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāsegisse ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est. Cūq; sycambriā in recessu suo vrbem athile vocari pcepit. Buda vo illā a suo noīe budawara appellauit. Quāobrem bledā germanū suū regnīq; consortē ꝓpijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit. Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari q; vsq; in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq; annis quieuit. Speculatores ad varias regiones ordinās. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuosa est: si vrbis situ inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq; munitius: nec certe amenius in tota ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. aliīsq; publicis priuatisq; edificijs ornatissimis ꝑ ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insignita. ⁊ basilicis menib⁹ ⁊ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (sicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: ꝑcipue miscegradiū castrū nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūgarie muro decore ornauit. Cūctis nūc antiq; monumētis ꝑferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberrime esse referunt. hanc ꝑfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septimū tn pigrū ad palustri specie nō habet: qō amni cōparet. Priora quatuor ita magna sunt: vt ꝑ lōgitudinem. xl. miliū passuū nō misceant equori: dulcēq; haustū incorrupto detineant sapore.

ARgentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argẽtuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenũ sita. Cum treueris metropolis belge,puincie tpibus abrahe cõstrui cepta sit. inde potẽtatu aucta. hec vrbs primo sub dominio treuerẽsiũ fuit. quã postmodũ iulius cesar cũ vniuersaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ꝫ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio subiecit. Cui ꝓsulẽ ꝫ questorẽ dedit: qui in ea vrbe camerã romanoꝝ ꝑ tributis soluendis pfecerũt. Inde nomẽ argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationẽ ibidẽ pstiterũt. Athila postea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania puagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ꝫ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandẽ in regnũ cõstãtie. cui sigismũdus rex eiusdẽ terre princeps circa basileã cũ exercitu magno occurit. quẽ attila cũ oĩ expeditione cõtrito ꝫ fugato suo dominio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenũ argentinã ciuitatẽ munitissimã (quã romanoꝝ nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruẽdo murũ eiꝰ in diuersis locis vt cunctis aduenientibꝰ sine difficultate via libera ꝫ patens introitus ꝑberet. edicẽs firmissime ne ipsius murꝰ rege ipso viuẽte repararet: vt eadem ciuitas nõ argentina sed ꝓpter viarũ pluralitatẽ: quas in muro eiꝰ fecerat Strasburg vocaret deinde ammoto exercitu de argẽtina luxoniũ: bizantiũ: chalon: masticon: lingonẽ: burgundiã ꝫ lugdunũ ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cũ reges francoꝝ apud heluetios dominũ potiti sunt. in ea vrbe domiciliũ habuerũt. qui deinde duces in ea ꝓstituerũt. Pater ꝙz sancte otilie nedum vrbis: sed ꝫ puincie ducatũ habuit. qui hohenburg ꝫ alia cõstruxit. post eũ albertꝰ filius ꝫ succedentes gubernarũt. Tandẽ ꝑ romanos impatores in libertatẽ ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̃ a sancto petro apl̃o ad rhenanas ciuitates cũ eucharto ꝫ valerio missus fuit. fidẽ orthodoxam accepit: qui apud eos post obitũ baculo petri reuixit. ac eccl̃iam ad sanctũ petrum antiquũ: appellatã extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatẽ ꝫ ciuiũ vrbanitatẽ. templũ pmagnificũ. ꝫ turrim pulcherrimã singulari ꝑstantio cõstructã. Nobilitatẽ ꝙz ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes dispersam cũ summa cõcordia. ea ciuitas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberũ magistratũ ac rempublicã cũ ciuibus ꝑ vicissitudinẽ gubernant. Episcopatũ quoqꝫ nobilem habet cui ꝫ principes prefuerũt. Abluit aũt preter rhenũ hec vrbs insignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt p̄missum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austrie: pars baioaria dicit: statiua ducentē athilā honoria valētiniani impatoris sopor p eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē p̄cibus minisq; a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum opportuna e medio sustulit. Māq; post cōuiuiū pfusi⁹ hilariusq; celebratū: resupin⁹ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse p somniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ gen-re re buni in primis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamq; sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumq; sitas perdidit romana res publica. Hispania quoq; vlterior aquitania ⁊ vasconia atq; illa eduensium vesunciouūq; gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla postmodum ꝓ romanoꝝ imperio est recepta.

Euthices hereticus

EVthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: ꝓ hoc tempus suū dogmatizat errore. ⁊ ue sentire cuz nestorio videret diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūq; factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cuz flauianus cōstantinopolitan⁹ eps damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoro alexandro epo p̄sidēte. euthices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoq; hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi.5670. Anno christi.471.

SImplic⁹ papa patria tiburt⁹ pre castino post hilariū. impante leone secū do: t zenone fuit. hic vir sctissim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in epm penit⁹ pmoueret. t ne cleric⁹ vllus possessionē bnficij a laico recogno sceret: qđ postea a gregorio t alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse prīmā oīm ecclīarū declarat. Urbē pterea pbyteris in quinq regiones di uisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iobānis lateranen sis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. t primo basilicā stephani pthomartyris in celio mōte. basilicā andree apli nō lōge a templo sancte marie maioris t alias. At cū ecclīaz romanā nō institut solū. verū etiā oīs auxisset. creassetq ex ordine pbyteros diaconos t epos morit t sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos qndecim: mensem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex t viginti.

FElix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ pre felice pbytero ex regiōe fascio le: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiz in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano epo tūc demū ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ ex aucte sedis aplice cilio bene sentiētiū approbata. petrū t achaciū dānat. In eodez cilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semp pter respōsionē darent inducie Instituit pterea vt eccle ab epis cōsecrarent. Idē qz felix basilicā sancti agapi ti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sa croz ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit pbros octo t viginti diaconos qnqz: epos triginta creasset. morit t sepelit in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndeci: dies decē t septē. Uacat tuz sedes dies qnqz.

Adamercus epus

MAmercus vienēsis epus hisdē tpib⁹ ob sctitatē atqz doctrinā magno habet in pcio q inter ce tera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aiūt) supplica tiōes qs greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac pter bestiarū quasdā incursiones. q tuz ppm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec qdē letanie minores dicunt: ad maiorz dām qs magn⁹ gregori⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius epus

REmigiū etiā remēsē epz virū sctissimū ac doctissimū hui⁹ tpib⁹ fuis se sūt q dicāt. q clodoueuz (vt histozie referūt) frācoz regē cū inumerabilib⁹ frā cis baptizauerit. qui pter sctitatē maximā cū i diuis scripturis pclarissim⁹ habet. cōmētarios utiles in nouo t veteri edidit testamento. Septuaginta t eo ampli⁹ cū in epatu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt aūt anno dñi. 468. kal. octobris.

GElasi⁹ papa natione apher pre valerio: vir san ctus q vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe depbēsos exi lio dānat. eoruqz libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde dili gēs q dei sunt multa cōstituit: q ad ecclīasticū cultū ptinebāt. t primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis aplice) pmouet. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaret pbyter. hymnos qz mltos ad imitatione am brosij cōposuit. Et libros quinqz ō eutice t nestorij edidit: t duos ō arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditqz q libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū pbros duos t trigīta: diaconos duos: epos septez t sexagīta creasset: morit ac sepelit i basilica petri apli. xj. kal. decēbris. Se dit annis qtuor: mēses octo: dieb⁹ decē t septē. Uacat tū sedes dies septē.

Anastasius

ANastasius papa ei⁹ nois secūdus: patria roman⁹: pre fortunato anastasio impante fuit. Hic cū pmū bon⁹ t catholicus haberet ab achatio seduct⁹: duz eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alie nauit qui se a cōtione pōtificis tuz maxime subtraxit: qy etiā sine catholicoz consensu plotino thessalonicēsi diacono cōcaluisset: qui tuz achacij errorē imitabat. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo cor reptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duz necessitati nature obtēperaret. Excōica uit (vt qdā scriptores referunt) anastasiū impatorē qy achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sa cris ordinibus semel decēbri mense habitis pbyteris duodecim: epos sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea summoz pontificum

Sexta etas mũdi

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

ZEno fact⁹ impator cũ leo prim⁹ valitudine corrept⁹: leonẽ secũdum ex mariagene sorore sua nepotẽ ꝛ zenonis isaurici filiuz ei⁹ imperij designauit successorẽ. q̃ nõ ita multo post graui morbo oppressus cũ finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiũ reliq̃t. vel vt alij scribũt mortuo leone zeno cõtinuo augustalẽ nact⁹ est dignitatẽ. leone aũt de quo p̃missum est quẽ pater leo in regni asciuerat ptãtem. Mater sua zenonis imperiũ formidãs occulte clericũ fecit. Exigẽte vehemẽter zenone vt filiũ ꝓderet: ꝓ eo aliũ forma silem obtulit. qui leo deinceps ĩ clericatu ad iustinianĩ vsq; tpa vixit. Ipso q̃z anno augustulus apud italiã aduersus nepotẽ cũ exercitu veniẽs eo effugato. imperij regimẽ inuasit annali deinceps circulo euoluto cũ rege vandolorũ genserico fedus initũ est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunt adouacer cũ fortissima multitudine ab extremis pãnonie finib⁹ italiã ꝓperare cõtendit. inde aliquãtis annis italie ꝛ vrbis vsus est ptãte. vñ augustulus inopinabili metu pterrit⁹: spõte miserabilis purpurã abijciẽs cũ vix. xj. mẽsib⁹ repub. obtinuisset. Ita romanor apud romã imperiũ cũ hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cõditione. M. cc. xxix. ab incarnatione vo dñi anno quadringentesimo septuagesimo q̃nto. Zeno aũt augustus cũ ꝑ annos. xvij. reipublice ꝑfuisset apud vrbẽ cõstantinopolim vite terminũ accepit.

ANastasi⁹ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dñi. cccc xcij. purpurã induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francor regi eo q̃ ciuitates quasdã a visegothis (q̃ arrianaz heresim tenebãt) abstulisset ꝑciosaz transmisit tunicã eiq; patriciũ creauit: sed postmodũ ꝑ achacium cõstãtinopolitanũ epm corrupt⁹ fact⁹ est heretic⁹. Anastasius itaq; duz in heresi q̃ delapsus fuerat pseueraret. duasq; ĩ xpo naturas: deitatis videlz ꝛ humanitatis eutichiũ heresiarchã sequẽs denegaret. Hormisda papa q̃ simacho successerat. direxerat enodiũ ticinẽsem epm. Aliosq; cũ eo cõstãtinopolim legatos cũ catholice fidei inscripto q̃ten⁹ anastasiũ ad ecclie reducerẽt gremiũ. Is nõ solũ salubria eor monita spreuit: ꝫ insup etiã a suis aspectib⁹ nõ sine cõtumelia expulit dicẽs. Nos ꝛ pontifici ꝛ alijs iubere volumus: nõ aũt iuberi: nauiq; fragili impositos mãdat ne vspiã ꝑ totã greciã ad aliquã ciuitatũ accederẽt. quã ei⁹ impiam temeritatẽ diuina continuo vltio subsecuta est. Nã cũ iam septimũ ꝛ vigesimũ imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

HEc dum apud romanos gerunt: ostẽdit sese a vetusto claduz imperij fomite: nouus turbo quẽ romani cõcines illi⁹ emuli suscitarũt. Si q̃dẽ heruli ꝛ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cõstituto ab inferiorib⁹ danubij hostijs sunt ꝓfecti. fuerũt aũt hi heruli ꝛ turingi exercit⁹ athile relicte: q̃ hernaco ꝛ durith athile filijs a seipis alijsq; pplis plto supatis: apud danubij hostia cõsederũt. Ipsi itaq; italiã ingressi: aquileia ad sinistrã relicta: in tarusinos vicẽtinosq; ꝛ inde ĩ brixianos iter flexerũt. Igit augustul⁹ impator de odoacris aduẽtu certior fact⁹ imisit orrestez genitorẽ suũ quẽ militie magistrũ declarauerat quẽ postea auxilia deseruerũt: iõ in vrbẽ ticinũ se recepit. Insecut⁹ illũ odeacer vrbẽ corona cinctã vallauit: recepitq; diu ꝛ ptinaciter oppugnatã. Inde cedes ciuũ romanorq; legionũ facta ꝛ neduz direpta vrbs ticinũ. ꝫ ꝛ cũ agro igni ferroq; vastata. Orrestẽ aũt captũ placẽciãq; ꝓductũ odoacer ipse inspectãte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̃b⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie ppli certatiz deditionẽ facere prexerũt. Odoacer annis. xiij. italie impauerat ꝛ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aũt ꝯstãtinopoli imperãs theodorico psuasit: vt in italiã trãsiret: ab iniustis occupatorib⁹ ciuitates sibi vẽdicaret. iõ ex tracia mouẽs gothos ꝛ syrinũ ꝛ illiricũ italiã petijt. odoacri duces sibi obuiã fuere nõ ꝓcul ab aq̃leia sup sontiũ amnem victores gothi. Tãdẽ ĩ vrbe rauẽna odoacrũ obsederũt ad extremũ pactiõe res cõposita fuit. vt sil⁹ socij dñationis eẽnt. vez hec regni societas nõ diu pmãsit. cũ occultas inter se suspiciões haberẽt. ꝑuentes theodo-

Odeacer rex

Theodoric⁹ rex

ric⁹ theodomir⁹ ostrogothor reg⁹ ex arilena ꝓcubina fili⁹ sextodecio impij zenonis anno italie toti⁹ dñio potit⁹ est. ꝛ sol⁹ cũ gothis ꝑ italiã dñat. fuit ei⁹ dñatio nõ admodũ dura: ꝛ si ptẽ agror vt nup odoacer diuisit ꝛ ꝑ suis retinuit. Ceteq; ciuitates ꝑ seipas ac ꝑ ciues suos gubernari pmisit. Ipse vo sedẽ regni rauenne ꝯstituit: ibiq; inhabitauit septẽ ꝛ trigita annis theodoric⁹ ĩ italia regnauit. vir oĩm barbaror mitissim⁹ q̃ ꝛ si rauẽnã sedẽ regni fecisset. tñ vrbẽ romã q̃ad fieri potuit exornauit. Nam ꝛ sepulchr octauij ĩstaurauit: ꝛ spectacula de more exhibuit: ꝛ edificia ac basilicas pleraszq; restituit: nihilq; omisit qõ ad optimũ principẽ ptineret. at vo vt regnũ aliqñ stabiliret. ꝛ clodouei frãcie reg filiã andefledã ĩ vxorẽ duxit. Et sororẽ honorico vandalor: ꝛ filiar suar alterã alarico visegothor. alterã gundibato ĩ matrimoniũ collocauit. indeq; paulo p⁹ clodoueo frãcor regi socero suo bellũ itulit eo q̃ alaricũ visegothor regẽ gener suũ interfecisset: ꝛ vasconiã ptẽ regni sui occupasset. Ideo cũ magno exercitu alpes trãsgressus in vlteriorẽ galliã ꝺ frãcos trãstuit. ac gallis ĩgẽti plio supat⁹. vasconiã iterato recepit. Nec postea ĩ terra segnis ociosuszq; pmãsit. nã ꝛ siciliã totã cũ oĩb⁹ adiacẽtib⁹ regno suo adiũxit. ꝛ dalmaciã q̃z sibi subditã fecit. itaq; mlta gessit dũ rex fuit ꝛ nomẽ ei⁹ admodũ celebre ꝛ gliosuz fuit nisi q̃ extremo tpe crudelitat⁹ ifamia sbijt. obsimachũ ꝛ boetiũ senatores. ab eo necatos: tridẽtũ vrbẽ i alpib⁹ muro cinxit. tãdẽ apoplexie morbo corrept⁹ statĩ expirauit

TErremot⁹ maxim⁹ apud cōstātinopolim p q̄tuoꝛ mēses cōtinuos hisdē tpib⁹ fuisse dicit. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ foꝛtis ⁊ imoꝛtalis miserē nobis. stati oīno cessauit. Qđ quidē verbū postmodū i calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

SIgna q̄z plurima in celo apparuerūt. In aq̄lone celum videbat igneum. fulgurātes q̄z haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud Troiam. riu⁹ q̄ enioꝛ largissim⁹ defluxit.

ACephaloꝛ pessima heresis calcedonēse ꝯciliū impugnā/tiū p hoc temp⁹ exoꝛt. qui ideo acephali dicti eo q̄ sine capite. i. sine auctoꝛe habeant. vt p̄z in canone. i 4. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe duarū substāz p̄prietatē i xp̄o negabāt. vnā tm̄ i eiusdē p̄sone nām p̄dicātes.

FErunt ea tēpestate ⁊ elisei ossa in alexandriā trāslata esse. ⁊ coꝛp⁹ barnabe ap̄li cum euāgelio eius manu scripto repertum.

MIchaelis archāgeli reuelatione gelasio tā p̄misso pōtificāte apud apuliā i mōte gargano tercio kal. octobꝛis factā fuisse tradūt. vbi ⁊ postea templuz miris edificijs extructū fuit: eoq̄z loci ob deuotionē: tantā pp̄loꝝ frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xp̄iani sed ⁊ infideles quoq̄z ad patrocinū sancti angeli implorandū frequentent.

Michaelis reuelatio

EPiphan⁹ papiensis eps: vir diuina humanaq̄z sapiētia p̄uidentissim⁹: his tpibus apud theodoꝛicū regē p̄pter eloquentiā ⁊ sanctitatē magno in p̄cio habitus est: cui⁹ auctoꝛitate ⁊ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

SUnt q̄ scribāt germanū altisiodoꝛensem ⁊ lupū trecharen. epos his tpib⁹ fuisse. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua vgo q̄ germāo p̄ñte deo vgitatē deuouit apō parisi⁹ claret

Boetius

BOetius anici⁹ manli⁹ seuerin⁹ xp̄ianissim⁹ vir ⁊ p̄sulari dignitate insignit⁹: poetaq̄z ac p̄bs celeberrim⁹. simachiq̄z gener. his q̄z tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. huc ideo manliū vocant. eo q̄ a manlio toꝛquato oꝛiginē duxisse tradāt q̄ cū vere catholic⁹ esset nec arrianis (etiā p̄sepe rogat⁹) obtpare vellet: ⁊ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinū exulare iubet. vbi postmodū instigā tib⁹ hereticis ppetuo carceri dānat. In qua q̄dē calamitate cōstitut⁹: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterinū e neruo prim⁹ excogitauit ⁊ excidit. qō quidē modernis tpib⁹ musicis celebꝛe instrumētū habet. Ibidem q̄z cōstitut⁹ ad multoꝝ vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula. de cōsolatione philica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraq̄z etiā ex aristotele trāstulit. huc deniq̄z viꝝ optimū ⁊ sanctū theoderic⁹ rex cuz in sniam suā oīno flecti nō posset. arrianoꝝ rabie cōcitat⁹. post longā carceris squaloꝛē impante iustino senioꝛe augusto anno. s. dñi nr̄i. 520. apud papiā p catholica fide occidi iussit. cui⁹ coꝛp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet cōditū. Et sunt qui dicunt euz i cathalago sanctoꝝ ob eam rem fuisse relatum: ⁊ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus

SYmach⁹ patrici⁹ ac senatoꝛ roman⁹ oꝛatoꝛ ac p̄bs insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet: a theodoꝛico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat. ⁊ in carcere p aliq̄ō tēpus trudit. deinde ab exilio reuocat⁹: diris supplicijs tandē interfect⁹ est. hic nāq̄z romanā rempub. sua sapientia suisq̄z scriptis plurimū illustrasse dicit: eo q̄ libꝝ ep̄laꝝ elegātissimū scripserit. in quo hec sñia. Semp natura equalib⁹ gaudet.

FUlgēti⁹ natione aphꝛ rupēsis eps ⁊ p̄clarissim⁹ doctoꝛ his tpib⁹ floꝛuit. q̄ in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil p̄termisit q̄ō ad verā xp̄i fidē p̄tineret: docēdo p̄dicādo monēdo. Edidit ⁊ libꝛos de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ⁊ ꝯ palagianā heresim. oꝛones q̄z habuit ad pp̄los elegātes q̄dē ⁊ graues. ⁊ p̄sertim de ntītate dñi ⁊c. Scripsit de p̄tinētia p̄iugatoꝝ ꝟuanda ad theodoꝝ senatoꝛē libꝝ vnū. ad p̄bā de virginitate seruāda ⁊ plura alia.

Fulgentius

Gennadius

GEnnadi⁹ eps vir greca latinaq̄z lingua erudit⁹: libꝝ de dogmatib⁹ xp̄ianis cōposuit. ⁊ ibidē q̄d cuiq̄z ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina q̄z ac moꝛib⁹ eccl̄ie catholice multū p̄fuit. ⁊ diuū hieronimū imitat⁹ libꝝz de viris illustrib⁹ edidit. Victoꝛin⁹ aūt natione aq̄tan⁹ arithmetic⁹ insignis rōnē pasce ad cursuz lune tū redegit. eusebiū ⁊ theophilū ea i re supans

FUit etiā scriptis suis eccl̄iam dei hegesippus vir doctissimus qui ⁊ monachoꝝ regulas composuit: ⁊ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

FAustus aūt apud gallos eps multa tum scripsit copiose ⁊ oꝛnate. p̄cipue opus eius laudat contra arrianos scriptum.

RAuenna: ⁊ ſi vrbs vetuſta. auxit tamē eam oſtrogotha gens. fuit aūt olim oppidū ſabinoꝝ: cinxitq; rauēnam muris nunc extantib⁹ tyberi⁹ impator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clauſam. que aurea dicit̄ quadrato lapide ſpecioſam. Cū aūt theodoric⁹ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugib⁹ ⁊ liberis. cūq; oībus rebus ſuis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obſederunt. hec obſidio longi⁹ remorata eſt gothos q̄ ipſi ab initio exiſtimarēt. Idq; accidit nō loci: qđ neq; a mari faciliter obſideri rauēna pōt: cū ſit in ipſo littore cōſtituta: neq; a mediterranea regione: cū foſſam habeat ex pado deriuatā. ac ſtagnis quibuſdā ⁊ paludib⁹ coartet̄. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. poſt pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipſam oſtrogotha gens cui⁹ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dñs. annis duo de quadragīta eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōſtat ſuptuoſas in ea edes baſilicaſq; cōſtruxit. Uiſit̄ eius regis monumētum ab amalaſuntha filia poſitū extra rauēne menia. in quo ſancte marie monaſterū eſt edificatū in rotundo ea rōne appellatū: q⁹ altare mai⁹ eccl̄ie chorusq; viginti capax monachoꝝ ordine vt eſt moris ī ſtallo pſalentū: vnico atq; integro rotundo lapide contegunt̄. Ualentinianus etiam impator cuꝝ triginta annis q̄ bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ ei⁹ epō duodecim ciuitatū ſubiecit epōs. videlz arimini: ceſene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit̄: brixij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates poſtea ſub exharcatu fuere. ⁊ ei⁹ epm iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc ſolus vtebat̄ impator. vnde poſtea cū romanis pōtificib⁹ rauēnates cōtendere pſumpſerunt. fuit q̄ olim exarchoꝝ romanoꝝ ſedes: nunc aūt ſenatui veneto ſubdita. Populo q̄ nunc rauēna eſt infrequens: que viros olim habuit: tum ſanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊ eius filios geruaſiū ⁊ prothaſium. Urcinūq; medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimūſeptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas ſacri eloquij ſcripturas eloquētiſſime dilucidauit. Et caſſiodoꝝ vrbis rome ſenatorē: regumq; oſtrogothoꝝ epl̄are ſcriptorē ⁊ poſt monachū. Genuitq; ſuperiori ſeculo rauēna Guilielmū phiſicū: quē petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ notiſſimū amiciſſimūq; ſibi hoīem magnis effert laudib⁹. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēq; doctiſſimū: quē ſolit⁹ dicē fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: ß potiſſime in hac vna grauiſſim⁹ locupletiſſimuſq; teſtis fuiſſe primū. a quo eloquētie ſtudia tātope nūc florētia. lōgo poſtliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

SImmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō/tifex creat: nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud basilicā cōstantinianā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī sena tu ⁊ populo romano biffariā diuiso orta est. vñ oīm ꝓsensu: cōcliū rauēne in/dicit. discussaq; re pñte theodorico, simmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat. q̄ certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nuterinis epm dedit. Simma chus vo manicheos tuz ab vrbe expulit. eorq; libros ante fores cōstantinia-ne basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis ere xit. paupib⁹ q̄z ad basilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq; ne q̄d eis deesset: qō ad victū ptineret. amator em paupex fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuersis puicijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs mar tyrū caneret hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qō ad oīpotē tis dei gloriā ptineret. Creatis denicq; duobus ⁊ .lxxx. pbris: diaconis. xvj. epis. cxvij. habit/ de more sacris ordinib⁹ mortes ad basilicā petri sepelit. i4. kal. augusti. sedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

SCisma quintū fuit inter simmachū ⁊ laurentiū vt pmissuz est. vex anno q̄r to post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes. adiuuantib⁹ festo ⁊ pro bino se natorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altini epm romā mittit: qui pulso vtroq; sedem teneret. Vex simmach⁹ habita centū ⁊ .xx. epor synodo: ⁊ obiecta cōstanti aio diluit: ⁊ oīm sententijs obtinuit: vt laurenti⁹ ⁊ petrus malor oīm capita relegarent. Orta aūt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent: nec sa-cris virginib⁹ parcerent. Opprimunt eo tumultu gordian⁹ pbyter vir opti-mus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul clericus miserat⁹: cōtra probinū tanti mali auctorē arma sumpsisset.

HOrmisda papa natione campan⁹: patria frusinoni⁹: patre iusto: hic pon tificatu inito hortante theodorico ꝓuincialē synodū in vrbe habuit: o m nūq; ꝓsensu eutbicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄z synodo multa cōstituit: ⁊ primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordi/nes ꝓmoueret. Voluit itē xpianor nuptias nō occulte sed publice fieri debe re. Vetuit pterea sacerdotib⁹ ⁊ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine spāli epi licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq; cōposuit. francor rex ei dona pcios obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq; euāgelia cū tabulis aureis gēmis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tē/plū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊ .xl. librarū. Certauit ⁊ hormisda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit em ante altare cōstātiniane ba silice coronā argenteā librar. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentē tia pactis cū ordinibus ex more. morit ac sepelit in basilica petri. viij. id⁹ au/gusti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

IOhannes eius nois primus papa: natione thuscus: patre cōstantio ortho dore fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticor nomē extingue-ret arrianos expulit: eorq; ecclias catholicis assignauit: quā quidē rem theo-dericus egreferēs. iohannē pontificē theodor duosq; agapitos oratores ad iustinū mittit: qui eū adhortarent vt arrianos restitueret: sin secus oēs ecclias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō possent ad lachrymas versi petētes vt periture italie sbueniret. eo piū hoiem pepulē vt arrianos suis legib⁹ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū re diēs in carcerē ꝑpere conijcit. ac paz abfuit q̄n eū stati occideret: adeo in hoiez exarserat ⁊ fide ⁊ morib⁹ cū iustino sentiētē. Periit tñ sctissim⁹ hō ī carcere pe/dore: situ ⁊ inedia. Pri⁹ tñ tria restituit cimiteria neret ⁊ achillei: felicis ⁊ adau cti: ⁊ prisculle. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: sepultūq; in basilica pe tri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tuz sedes dies. 58.

Anno mundi. 5713. Anno xpi. 514.

FElix ei⁹ nois quart⁹ papa: natione sam⁹: patre castorio. Post iohannis pōtificis felicem dormit ionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstan tinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄z optim⁹ multa in vr be extruxit edificia. ⁊ maxime cosme ⁊ damiani templū: qō adhuc extat. basilicā q̄z sancti saturnini via sa-laria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit in firmos ante obitū inungi. Denicq; habitis de more sacris ordinib⁹. vbi pbyteros quicq; ⁊ quiquagīta cre asset. diaconos quatuor. epos nouē ⁊ viginti. morit ac in basilica petri sepelit quarto idus octobris. an nis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea summor pontificum Bimmachus

Hormisda

Johannes

Felix

Linea Impe ratoꝝ Justinus senioꝝ

IUstinꝰ senioꝝ anno ab incarnatione dñi q̄ngētesimo octauo decimo: puni to anastasio heretico: augustali potit̄ꝰ est solio. Is cū imperiū accepit: oꝛthodoxe fidei amatoꝛ ⁊ ꝓtectoꝛ acerrimꝰ fuit: ac statim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ⁊ sedis aplice auctem cōfirmarēt: ⁊ pacē eccleſijs oībꝰ exq̄rerēt: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei direct̄ꝰ ab hoꝛmisda pōtifice vir sanctitate p̄cipuus germanꝰ capuane vrbis eps digne suscept̄ꝰ est Multoꝝq̄ dubia coꝛda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obseruatoꝛē se ꝓfiteret: hereticoꝝ nomē ꝓ viribꝰ extinxit. ⁊ q̄maxie arrianos oēs' ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq̄ eoꝝ ecclias catholicis assignauit. qō q̄dē theodoꝛicꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferēs simmachū ⁊ boetiū ro. ꝯsules vt p̄missuꝝ est papiā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū i carcerē misit. eo q̄ iustinus catholice pietatis defensoꝛ honoꝛifice suscepisset eū. simul cū socijs carceris afflictione p̄emit. Sed hāc eiꝰ īmanissimā crudelitatē moꝝ aīaduersio diuina secuta est. nā nonagesimo octauo post facinꝰ die: subita moꝛte defunctus est cuiꝰ aīam solitariꝰ quidā apud lipparā insulā vir magne virtutis aspexit. inter iohānē papā ⁊ simmachū patriciū deduci: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓmia erat demergi. At vo iustinꝰ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj. administrasset: iustiniano soꝛoꝛis sue filio impatoꝛe designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoueꝰ rex francie

CLodoueꝰ francoꝝ rex p̄imꝰ xp̄ianꝰ childerico patre eiꝰ moꝛte sublato in regnū successit: ⁊ regnāuit annis. xxx. vir vtiq̄ potēs ⁊ armis strēnuus crothildem chilperici burgūdionū reḡ (quē chilpericū frater suꝰ gondobaldꝰ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxoꝛē. Audierat clodoueꝰ crothildē foꝛma egregiā: viꝛtute etiā puellas id etatis p̄stare: missis nūcijs ⁊ secrete exploꝛauit an sibi matrimonio vellet copulari: ꝑ puella cui reḡ fama ⁊ regni potētia esset nota: cōsensit: eaq̄ i spōsione id solū est pacta. vt cū ipa esset xp̄iana. Clodoueꝰ q̄ cū suis frācis idolatra erat: fieret xp̄ianꝰ. Gundebaldꝰ burgūdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quāq̄ vo pacta vxoꝛi clodoueꝰ de baptismate suscipiēdo in seipo nequaq̄ seruauerit tn̄ duos filios ex ea susceptos xp̄ianos fieri p̄misit. Mō multo postq̄ crothildez accepat vxoꝛē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoꝛis patruū ⁊ burgūdiones quo i bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanā amnes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoꝛis sedato. Alteꝝ qō mltos durauit ānos suscepit adlio suos i fugā cōuersos vidēs: memoꝛ est factꝰ ꝓmissionis quā multocies req̄sitꝰ vxoꝛi seruare neglexerat vouit illiꝰ cōsilio p̄cibusq̄ acq̄escere: si sui strato hostili exercitu victoriā obtinerēt: tātaq̄ moꝝ facta est cōuersio: vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repꝛessi p̄mo fugiebant franci: hostē repellerēt ac cede cōmissa in fedam cōuerterēt fugaz. alemannis in deditionē acceptis. Clodoueꝰ eis tributa imposuit q̄t annis psoluēda: ⁊ in franciā reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi epo cū oī francoꝝ multitudine baptizatꝰ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliquātulū repuplica xp̄iana. Clodoueꝰ pulsis arrianis hereticis ⁊ catholicos reduxit. ⁊ pariseoꝝ ciuitatē regni caput constituit in qua postmoꝛtē q̄euit. vxoꝛq̄ eius regina bonis opibꝰ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dñm migrauit. delatūq̄ fuit inde coꝛpꝰ parisiꝰ a filijs eiꝰ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honoꝛe sepulta.

Amalasiuntha filia tūc vidua: theodoꝛico rege gothoꝝ sine ꝓle virili defuncto. cū athalarico eiꝰ nato i regno successit. Erat vo athalaricꝰ admodū puer: itaq̄ cura atq̄ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit̄ regina pueri gubernationē suscipiēs: lr̄is latinis eruiendū ⁊ moꝛibꝰ infoꝛmandū curauit. Ipa vo seuere admodū gubernationē exercebat: phibēs gothoꝝ iniurias: supra sexū em̄ ꝓdentia vsa: ⁊ patris decreta: mala ꝑsertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātibꝰ aūt gothis filiū nō lr̄is sed rei militaris disciplina regē suū imbuendū esse. Is igit̄ vite lasciuia in varias egrotatiōes ꝓlapsus. decimooctauo etatis anno defunctꝰ est. Amalasiuntha vo seditionibꝰ gothoꝝ diu vexata: moꝛtuo filio athalarico quo cū moleste vixit. theodatū cōsobꝛinū suū regni ꝯsoꝛtē fecit. Erat aūt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis lr̄is edoctꝰ: vt ⁊ tpoꝝ suoꝝ hist̄oriā elegāter scripserit: ⁊ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tn̄ ad res agendas habebat. Is ergo ad regnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eamq̄ captū in vulsini lacū insulā relegauit. Hec pfidia multos gothos ꝓturbauit. inde eam occidi p̄misit: ac filiā eiꝰ in vxoꝛē ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodū quīq̄ annis regnauit. Idq̄ impatoꝛ iustinianꝰ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriū edificatū habet̄. qō monachi sancte iustine nunc incolere dicunt̄.

Amalasiuntha regia

OIonysius abbas ⁊ doctoꝛ egregius per id tempꝰ laudat̄ eo q̄ rome computū suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

SEuerus q̄q̄ eps treuereñ. vir omni sctitate insignis hac tēpestate claruit. Et sanctꝰ victoꝛinꝰ eps massiliēñ: qui filiū maruchas regis persarū a demonio liberauit. Et eutheriꝰ eps lugdonensis.

Conciliū aurelianense

QOnciliū aurelianēse terciū tēpestate hac clodouei regis iussu indictū. qđ quidē sanctus mellianus cōgregasse dicit: quo i loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō auctore. Quartum auctore albino andegauensi epō. Quintū honorato bituricensi epō auctore qđ ꝓbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

ARturū britānorum regē t qdē cātatissimū p̄ h̄ tpa regnū suscepisse ferūt virū sane bellicosissimum atq; fortissimū. qui t lorica pulcerrima utebat. Regi qdē tāto cōdigna: & t in capite aurea galea i qua draco sculptus videbat. Clipeū q; aureū p̄ se ferre faciebat. in q̄ dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oī re reducere posset. Lanceā p̄terea arduā latāq; t cladib⁹ aptā quā quocūq; ibat secū deferri faciebat: t gladiū habuisse t portasse dicit. cū quo q̄drin gētos t sexaginta viros vno p̄lio eū interfecisse phibet. hūc viū xp̄ianissimū fuisse ferūt: t fidē catholicaq; ampliasse. ac qđ plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrez t rotūdā mensaz apud cornubiā ciuitatē instituit Tandē in prelio. cum multas hostiū strages dedisset: t ipse vulneratus in insulā defert. inde sublatus nusq; cōparuit. quē t nunc vsq; britones exspectare dicunt.

Cassiodorus

CAssiodorus monachus rauennēsis vir quidē doctissimus his tpib⁹ ob clarissimā eius doctrinā magno fuit in p̄cio. qui cū primū cōsul esset t senator. diuino tactus spū res mūdanas sprezit: t monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellarius. t ex pte eius multas epl̄as edidit ad personas diuersas de negotijs secularib⁹. t ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atq; impatorib⁹ cōpilauit. In qua p̄sertim de theodato rauēne regē cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit p̄terea librum de ratione anime t librū de orthographia.

Priscianus

PRiscianum q; eruditissimū grāmaticū atq; p̄bum patria cesariēsem: hoiem certe greca t latina lingua doctissimū p hoc ipm tempus apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q̄ cū grāmaticoz o im princeps haberet. ea i facultate putilia edidit opuscula. Mā de partibus oronis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter t de cōstructiōe: deq; accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ q; questionib⁹ ad cosdre psaz regem volumē egregiū scripsit. Atq; de cosmo graphia libellū cōposuisse fertur.

Arator tē

ARator sctē romane ecclie cardinalis diaconus t poeta laureatus hac tēpestate mira floruit eloquētia. q̄ inter cetera ingenij t virtutis sue opa aplōz actus versu exametro exornauit: atq; alia elegāter cōposuit.

BRandanus denicq; hibernēsis abbas sctissimus p hec tpa ob eximiā sctitatem atq; doctrinā maxio i p̄cio habitus fuit. de q̄ etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

FLoruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoz vrbem ex p̄fecto factus eps vir b̄m seculi dignitatē nobilissimus. t lr̄ali disciplina eruditissimus. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles epl̄as scripsit.

Brigida virgo

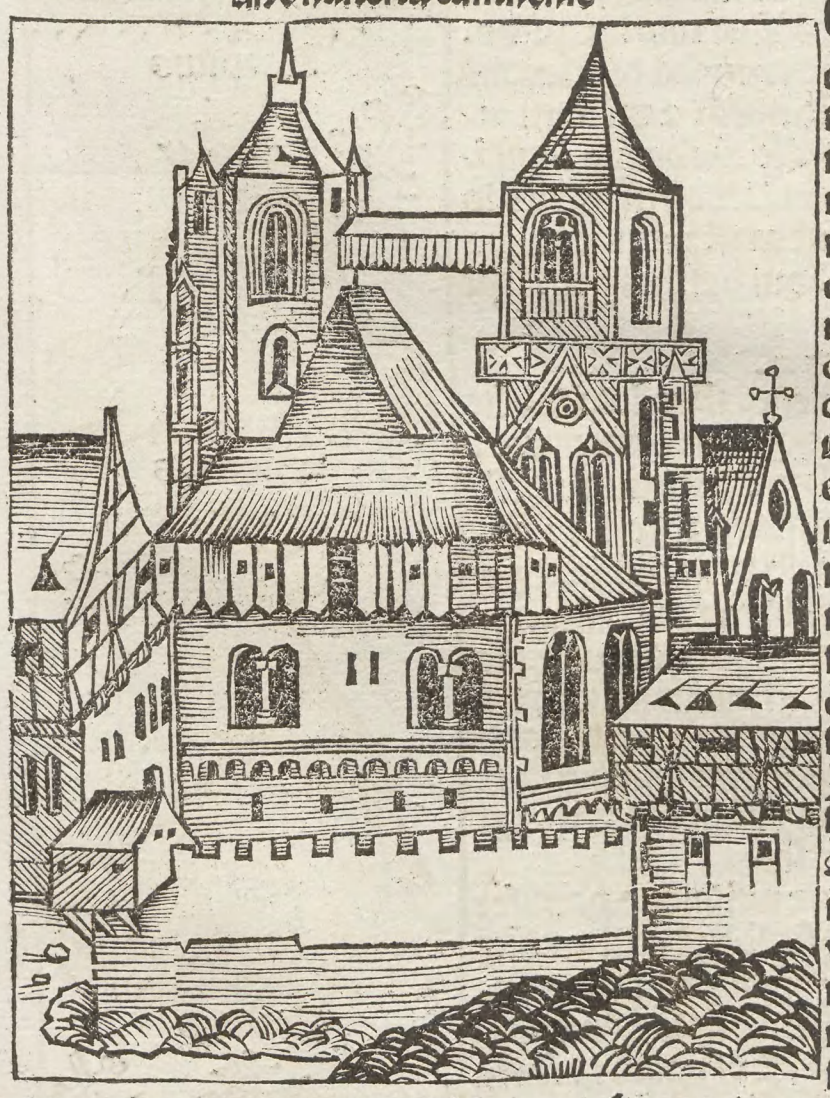
BRigida virgo sanctissima natione scothica imperante senioze iustino refulsit sanctitate t miraculis admiranda in scocia de xp̄ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes despōsare vellent. ad ep̄m machillā nomine perrexit qui pallū album t vestem candidā super caput eius imposuit. inde suā virginalē coronā dño offerebat. vocat⁹ messorib⁹ cū tota prouincia pluuia ex un daret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus cer⁹uisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in cerusiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

Benedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: bis tribus dispersos monachos ī vnū collegit: atq; diuino spū illustrat⁹ eis regularē vitā cōposuit. Ei⁹ sctissimi viri vitā insignē ⁊ miracul' clarā beat⁹ gregoꝛi⁹ scribit Fuit itaq; bn̄dict⁹ ex nobili genere in ꝓuincia nursie ort⁹. Uetustū igit̄ a scriptoꝛib⁹ celebratū est nursie nomē: qđ quidē oppidū libertate ꝛ sed in ꝑmis beato benedicto monachoꝝ pᷓe alūno clarissimū. Ibi etatē moꝛib⁹ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lr̄arum studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abꝛupta vicioꝝ ire cerneret: euꝝ quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in ꝑcipitiū tot⁹ iret. Despect⁹ itaq; lr̄aꝝ studijs: relicta domo rebusq; paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca ꝑ aliq̄t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regione super⁹ celsis in mōtib⁹ sublacū velut plini⁹ appellat sublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiusdē ⁊ tñ prisci nois imīnēs: redditq; vtrūq; fama celebratū bti bn̄dicti ibi mag⁹ diuturna cōuersatio q̄ ei⁹ toto oꝛbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit̄ ibi ī dextra amenis ripa ab ipo sublaci lacu ad vicū vsq; varronis incisus: saxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo incisis modo: partiꝫ altū defossis: partiꝫ sublimi fornice muroq; excitat⁹ romā q̄drageſimo miliario veniebāt. Uir aūt dei ad eūdē locū pueꝛ niēs q̄ ab vbe roma. xl. milib⁹ passuū abest ī artissimo specu trib⁹ annis ex cepto romano monacho hoīb⁹ incognit⁹ māsit: ⁊ artissimā vitā varijs tētationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clarescent postea in castro cassiñ. qđ clarū appellat̄ ꝛ magne vite merit⁹ ⁊ aplicis virtutib⁹ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustrat⁹. quo multa futura ⁊ occulta coḡuit. cui⁹ fama totila ostrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret ei⁹ sctimoniā sese famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu p̄misit: quē statī cognitū vir sanct⁹ lꝫ sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū vocauit: ⁊ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis reḡbis decio moꝛier⁹ inde eū ī sūma veneratiōe habuit. pluraq; alia sctitat⁹ signa oñdit p̄cipue ī vase vitreo ī q̄ venenū vino miscuerūt frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dño anno salutis. 543.

Monasteriū cassinense

Ordo monachoꝝ bti benedicti oꝛtū habuit nō longe ab aq̄no abꝛupti ciuitate ī mōte cassino vbi olim cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto oꝛbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ em̄ bn̄dict⁹ monachis p⁹ extructū mōasteriū regulā ⁊ optimū modū viuēdi p̄im⁹ dedit: q̄ꝫ lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tñ sanct⁹ vir diu ī solitudine virtutib⁹ signisq; succresceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝯstrueret. In q̄b⁹ statutis p̄ib⁹ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme oꝛbē obtinere meruit. Ex cui⁹ clarissimo oꝛdine cū plurimi tū sctitate tum scia emerſere viri. Illāq; regulā p̄mū mōachis nigr⁹ ꝯtulit Eā tñ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt cistercien. a diuo bernardo plīmū aucti. camaldulen. cluniacen. celestini. mōtis oliueti. nou⁹ oꝛdo. siluestrini. ⁊ q̄ hūiliati appellant̄. hi oēs ⁊ alij plurimi q̄ꝫ diuerso habitu: diuersisq; ꝯstitutiōib⁹ inter se differant. eā tñ ꝓfitent̄ regulā dignissimā atq; approbatā. In germania q̄ꝫ ī eodē oꝛdine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses ⁊ burffeldēses ī ea viget. Idē q̄ꝫ oꝛdo cū a fūdatoꝛis sui reglaꝛib⁹ instituti ꝓsepe declinasset: non modicā reformationē anno salut⁹. 1409. apd̄ patauinā vbē ī mōasterio sancte iustine sumpsit: ⁊ eoꝝ institutiones eugeni⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex h⁹ mōi sctissimi p̄is oꝛdinē ad. 24. sūmos pōtifices emersisse. Cardinales vo: 185. Archiepos ⁊ epos. 1464. Abbates insignes. 5070. fuere. atq; canōizati mōachi (vt iohes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

Scolastica germana diui bn̄dicti ab infantia deo dicata: quā fr̄ semel ī āno visē ꝓsueuēat cū certo die ī laudib⁹ dei sacriscq; colloq̄is vsq; noctē tp̄s ꝓtraxisset: accept⁹ cibis cū repetē mōasteriū cupet. soꝛoꝛ sctā mōial' petijt vt secū maneret: de celest⁹ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad ei⁹ p̄ces tāta pluuia ac coꝛuscatio erupit: vt nec cū frībus suis extra limē pedē mouē potuisset. iñ totā noctē insomnē ꝑ sacra spirital' vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir sanct⁹ ad mōasteriū redijsset: p⁹ triduū in cella eleuat⁹ ī aera oculis vidit soꝛoꝛis sue aiaꝫ de coꝛpe ī colūbe spē celi secreta penetrare. Is ei⁹ glie ꝯgaudēs: ei⁹ obitū frib⁹ denūciauit quos illico misit vt sacrū coꝛp⁹ ad mōasteriū deferrēt. at in sepulchꝛo qđ sibi ꝑparauit sepelirēt. quo facto ꝓtigit vt quoꝝ mens vna semꝑ fuerat in dño. eoꝝ q̄ꝫ coꝛpa nec sepultura separaret.

BOnifaci⁹ eius noīs secūdus papa: natione roman⁹ patre sigtisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creat⁹ fuit. nā ⁊ dioscor⁹ diuiso biffariā clero. in demortui felicis locū subrogaf. Exagitat⁹ aūt clerus hac seditione dieb⁹ octo ⁊ viginti morte dioscori a tanta pturbatione tandē liberaf. vñ bonifaci⁹ ad cōfirmādā ecclīaz ꝙuersus instituit ne quispiā sibi in epatu succesſorē ꝺeligeret. qō postea multi pōtifices ꝙfirmarūt. Instituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficeref ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebraref Uetuitqz ꝙ neqz ciuili neqz criminali causa eps apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duob⁹. dieb⁹ duob⁹. morif ⁊ ī basilica petri sepelif. Sedes aūt mensib⁹ duob⁹ tum vacat.

Anno mundi. 5725. Anno christi. 524.

IOhānes secūdus papa: patria roman⁹: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tpe fuit. qui statim vbi pōtificatū iniit. anthimū epm dānauit: ꝙ in arrianā heresim ꝺeclinasset. Sunt qui scribūt hunc epm cōstantinopolitanū fuisse. Justinian⁹ vo sedē romanā veneratur⁹ bippatū ⁊ cemetaiū epos romā cum muneribus mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ⁊ munera hec bti petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis librazz sex. scyphos argenteos duos librazz duodecim. calices argēteos duos librazz quindecim. Johānes aūt pōtifex ꝺe quo pauca admodū scribūt historici. morif vbi ex sacris ordinib⁹ semel habitis pſbyteros quindecim. epos vnū ⁊ viginti creasset. Sepelif ꝙz in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Uacat tum sedes dies sex.

AGapit⁹ papa: patria roman⁹: patre gordiano pſbytero eccīe sanctoz iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittif. ⁊ infensuz ꝙ amalasiuntā atbalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiqz iusserat cui⁹ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaqz eo missus ac benigne ⁊ hōnorifice susceptus. cū pacē impetrasset. ab imperatore tentaf vt euthiciaā opinionē ꝙfirmaret. Uerū cū iustinianus ab ea re hoiem sanctissimū abhorrere cerneret. ꝓcibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xpianissimū principē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xpianoz hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ ꝺei nutu iustinianus permot⁹: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio constātinopolitano epo qui euthiciaā heresim tuebaf: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli morif. cuius corp⁹ loculis plūbeis clusum romam ꝺeferē: ac in basilica petri sepelif. Sedit aūt mensib⁹ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5735. Anno xpi. 534.

SIluerius papa natione campan⁹: patre hormisda epo. theodato iubēte pōtifex creaf. cum antea nō regū: sed impatoz auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine ꝙz ꝺecreti rō. morte em̄ his clericis minat⁹ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiario theodora augusta Syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoiem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cuculla monastica sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis morif: vbi annū vnū: menses quiqz: dies duodecim in pontificatu vixisset. Uacat sedes dies sex.

UIgili⁹ papa: patria roman⁹: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creaf. instabat tuz theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceref anthemiūqz restituef: cū id negat se factuz ideo aduuatib⁹ ꝺubusdā romanis ad ꝓstātinopolim ꝓducif. vbi theodora tētare cepit vt id pōstaret. cui ille: malle se qōuis suppliciū pati rndit: qz sniaz iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit qn tuz occideref. fugiēs itaqz ī tēplū sctē euphemie qō haud pcul aberat. inde a crassatorib⁹ trahif. ⁊ iniecto ī colle ei⁹ fune: tāqz latro p totā vrbē vsqz ad vesperā trahif. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliqz diu vitā duxit. ita patiēter ⁊ equo aīo: vt sp diceret se etiā peiora meritū si digna p peccaf pena irrogaref. inde instāte narsate cū romanis vigili⁹ reuocat⁹ cū syracusas ī siciliā peniſſet quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morif. eiusqz corpus romā ꝺeferf ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepelif. Uixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Būmoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Uigilius

Iustinian⁹ sororis iustini fili⁹ romanoꝝ principũ maxim⁹ augustalẽ adeptus est principatũ: q̃ mox vt imperialia iura suscepit ad reparationẽ rei publice statꝰ aĩm intẽdit: ⁊ augustꝰ romanũ felici sorte regebat iperiũ q̃ ⁊ bella pspere gessit: ⁊ in causis ciuilib⁹ mirificꝰ fuit. Hã p belisariũ patricium ingentẽ virũ psas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentẽ capto eoꝝ rege gelismero vsq; ad internitionẽ deleuit. Affricãq; totas post annos. xcvj. impio romano restituit. Rursusq; belisarij viriꝰ gothoꝝ in italia gentẽ capto vitigis eoꝝ rege supauit. Maurosq; post hec affricã infestãtes: eoꝝq; regẽ athilã p iohannẽ excõsulẽ mirabili virtute pstrauit: pari etiã modo vt alias gẽtes belli iure cõpressit: quã ob cãm ꝓpter honoꝝ oĩm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alanicus: vandelicus: affricanusq; diceref hẽc hec noĩa meruit. Extruxit q̃z idẽ prĩceps intra ꝓstãtinopolim vrbẽ ipsi dño q̃ est sapĩa dei patris templũ qđ greco vocabulo agiã sophiã id est sanctã sapiam noiauit. Cuiꝰ opus adeo cũcta edificia excellit: vt ĩ totis terrarũ spacijs huic sile nõ possit inueniri. Erat em̃ hic prĩceps fide catholicꝰ. in opib⁹ rectꝰ. in iudicijs iustꝰ. Jõq; oĩa ei ꝓcurrebãt ĩ bonũ. Leges etiã romanoꝝ q̃rũ plixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonãtia mirabili: breuitate correxit. Cũ em̃ impatorẽ tãti ꝓstat ingenij: tãteq; doctrine fuisse: vt mirũ nõ sit: si leges romanas sparsas ⁊ icõpositas ĩ ordinẽ ad vtilitatẽ hoĩm redegerit. Hac tñ ĩ re ꝓsilio ⁊ opa iohãnis patricij tribuniani theophili ꝯrothei vsus est: q̃ tuꝝ doctrina ⁊ aũcte insignes habebãt. Jmmẽsuꝝ nãq; illud libroꝝ pelagꝰ (q̃ vsq; ad duo milia pene libros erãt extẽse) coaceruatis simul ab vrbe cõdita vsq; ad hec tpa tot iudicijs. in quiquagĩta libros titulatiꝝ digessit: quos nũc digesta: nũc pandecta appellãt qđ oẽm ciuilẽ doctrinã ꝓtineãt. Jdẽ q̃z legũ epitomen fecit librorũ q̃tuor in qb⁹ breuiter vniuersaꝝ leguꝝ textus comprehendit. has aũt leges institutiones vocat. Dicim⁹ etiã iustiniani codicẽ vbi oẽs cõstitutiones prĩcipũ que vtiq; ĩ multis voluminib⁹ habebant. intra duodeciꝝ libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit Et iustinus minor apud costãtinopolim rempublicã regendã suscepit.

Linea Imperatorum
Justinianus

Concilium Constantinopolitanũ

Quinta synodus habita est apud cõstãtinopolim. iussu agapiti põtificis ac iustiniani impatoris: iã diu inchoata tpe vigilij anno salutis. 538. pfecta fuit. Cõtra theodoꝝ ⁊ oẽs hereticos. q̃ affirmabãt btissimã virginẽ mariã solũ hoĩem: nõ etiã deũ ⁊ hoĩem peperisse. quo quidẽ in synodo statutũ est: vt btã virgo maria diceref ꝙ deũ nobis suo partu edidisset. Jbi q̃z pfuerunt eutbices archieps cõstantiⁿ⁹: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrinꝰ cũ vigilio papa qui oẽs. xiiij. capitula anathematizãdo scripserũt ꝯ pdicti theodori ⁊ socioꝝ eiꝰ blasphemias. declarãtes virginẽ gloriosaꝝ vt pmissuꝝ est deũ ⁊ hoĩez peperisse. Cui synodi vniuersalis eccl̃ia auctoritatẽ maximã cõtulit.

Belisarius patricꝰ vir in armis strẽnuus belli dux a iustiniano impatore cũ ingẽti multitudine cõstitutꝰ. primũ persas aggressus est: qui trãsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant: quos magnis plijs fudit. atq; ex voluntate prĩcipis cõstantinopolim triũphans ingressus est. Interea ad affricã quã iã mltis annis vandali possidebãt a iustiniano cũ exercitu belisarius missus est. q̃ mox plio cũ vãdalis cõmisso eoꝝ magno q̃z post annũ sue excessionis. lxxxxvj. recepta est. Jnde iustinianꝰ belisarium multis iam plijs gloriosuꝝ aduersus theodatũ dirigit: vtq; etiã italiã a gothoꝝ seruicio liberaret. belisariꝰ itaq; duꝝ aliquãtũ tpis apud siciliã moraã faceret. Rex gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ est. huiꝰ in loco vitigis successit. Cõceptas g̃ ꝯ theodatũ belli vires in vitigem cõuertit. Egressus ex sicilia ad campaniã: neapolim venit: quã tandẽ p vim capiẽs ingressus: nõ etati nec sexui parcẽs plures perimẽs cũcta rapinis diripiẽs. indeq; egrediẽs romã ꝓperauit quo ingresso gothi q̃ ĩ vrbe morabant noctu egressi: relictis patẽtibꝰ portis: rauẽnam fugiunt. Belisariꝰ aũt supuenturũ vitigim cũ magno exercitu ratꝰ. menia vrbis p tpe vallo ac fossa celerrime munuit vitigi supueniẽte cũ exercitu: ad centũ nãq; milia hoĩm secũ duxisse ferf. Interim belisariꝰ auctis copijs cũ p annũ integrũ ⁊ dies nouẽ menia vrbis tutatꝰ esset. egredi cõstituit vitigis copijs suis diffidẽs incensis castris rauennã pficiscf. eo belisariꝰ ꝓperat vitigim in vrbe captũ cõstantinopolim secum ducit quinto anno posteaq; in italiã venerat.

Belisarius

Uitigis rex gothoꝝ

VItigis goth⁹ꝫ obscuro genere inter eos nat⁹. his tpib⁹ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creaf: ꝫ quinq; annis regnauit. vir certe rei militaris scia p̄clar⁹. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ꝫ oēs gothos dispsos p italiā cōgregauit. ꝫ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicif. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionib⁹ ꝫ incēdijs absumūt. quoscūq; romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensaf industria. Augebaf insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissim⁹ dacius mediolanēsis antistes retulit) q; plerecq; matres infeliciū natoꝝ mēbra comederēt. cū p annū ꝓtinuū gothi romā obsediffent demuꝫ territi rauennā redierunt. Uitigis vo coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit, factaq; maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iobānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē psequens viuum comprehendit. Romāq; ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim rediit. secum vitigim deferens: quo viso iustinian⁹ valde letatus est. Cūq; nō multum post patricium effectuꝫ, administrationē illi iuxta psarum terminos tribuit. Ibiq; vitigis defecit, vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

TOttila q; ꝫ baduilla dicif vltim⁹ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadani thelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q; eodē anno perimif. Cui succesit erari⁹: ꝫ ipse nonduꝫ anno, expleto iugulat⁹. Dehinc sibi baduillā q; ꝫ totila dicebaf in regnū p̄ficiūt. Moxq; collecto vndiq; exercitu: vniuersaꝫ rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā viriq; dei benedicti cenobiū iter facientes pueniunt p que lucanie ꝫ brucioꝝ fines regiū, p̄ficiscunf. Nec mora siculū trāsgressi fretuꝫ siciliā inuadūt. inde q̄ꝫ romā petunt. eāq; obsidionib⁹ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝓpessa est. vt p magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētib⁹ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbeꝫ ingressus est. q; parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q; se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerenf: aut q̄busc̄umq; locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videf ai benignitatē (q; nimie antea crudelitaf extiterat) bti patris bñdicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq; e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝓperāt. q̄b⁹ calamitatib⁹ roma subiaceref principi narrant qui statiꝫ narsen eunuchū suū ꝫ cubiculariū cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quib⁹ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decez annos regnauerat interfecit. vniuersāq; italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postq; theoderic⁹ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo q; in italia nati ꝫ enutriti essent.

Marses eunuchus

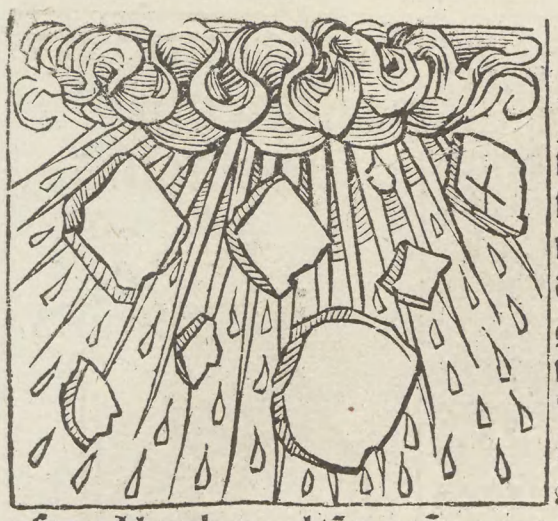

MArses iustiniani eunuch⁹: quē nōnulli scribūt bibliopolā p̄mo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita boꝝ virtute eū in ordinē patriciat⁹ asciuit. Pietatis em religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuꝫ oīb⁹ erat. Is igif calcular⁹ imp̄ialis accept auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q; maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄b⁹ ad internitionē deletis: cū ꝫ totila apud brixellā male pugnās occidif. ꝫ theias in ei⁹ locū suffect⁹. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis oppressif: onerati igif longobardi multis munerib⁹ ad ꝓpria victores redierūt: ꝫ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātib⁹ q̄busdā delatorib⁹: q; narsetē oderant: boiem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ꝫ pensa rediret. ferens id iniquo aio. Marses rñdet: se talē orsuruꝫ telā que inextricabiles errores emulis atq; inimicis suis p̄staret. Itaq; odio metuq; exagitat⁹ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura desererent. ꝫ ad italiā cunctis repleti diuicijs possidendā venirēt. Simulq; multimodo pinoꝝ genera alia rūq; rerū species: quaꝝ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenientē aios possit allicē. Marses inde romā regressus ibidē nō post multū temp⁹ ex hac luce subtractus est.

Patricius epꝰ

PAtricius genere brito priori tpe archiep̄s scotoꝝ ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ꝫ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓpꝛijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ꝫ plura milia boīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neq; se credere velle dixerunt: nisi tormenta malοꝝ ꝫ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis certiores fierent q; promissis. apparens postea dñs post ieiunia ꝫ oꝛones ei euangeliū ꝫ baculum tradidit: ꝫ in desertuꝫ locuꝫ eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oīb⁹ peccatis purgareꝰ. ꝫ hec tormēta ꝫ gaudia videret: vbi eccl̄iam cōstruxit ꝫ canonicos bti augustini constituit: ꝫ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupaf.

SIgna terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. ccccclxx. Ignee em acies i celo apparuerunt: t sanguis stillauit a nubib⁹: humanū qz sanguinē q postea effusus est significarūt. Ac deinde ꝓtinuat imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹: tāta aqꝝ vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppli hūliora loca sbmergeret. t sili mō i alijs ciuitatib⁹ t loc ac-

Ih flumie aī alia formaviri cidit. t mulieris repntātes apparuerūt a mane vsqz ad nonā: cuz cesarie ꝑlixa vsqz ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. Ferunt qz montem scissum in gallia magnuz sonitum dedisse t inde casum cum basilicis t hominibus mirandum dem dedisse.

Sanct⁹ leonardus

LEonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriund⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est: ab eoqz salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q epatū renuit relict oīb⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōstructa. cū regina partu ibi piclitaret. leonard⁹ in nemore inuētus: a rege introduct. fusa aūt ob p̄ces regis oꝛone ad dm impetrauit regi duplex gaudiū. matrē cū ple salua. Ideo rex sibi de auro t argēto offerens: q renuit: admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit: q̄tus rex totū dare vellet: solā accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriū cōstruxit: t cū duob⁹ adiunctis monachis i abstinētia multa degebat. Locū nobiliacū (eo q⁹ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. t quicūqz i carcere nomē ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quāta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri t varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

MAurus roman⁹ monach⁹ btissimi p̄is bñdicti p̄cipuus discipulus. Multi em ex romana nobilitate bñdicti sctitate moti. in mōtē cassinū puenere religionis gr̄a. inter quos maur⁹ quidē ac placidus insignes habent. Ferūt aūt gallos nūcijs t lr̄is benedictū rogasse: vt vnū aliquē ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bñdict⁹ maurū eo misit. qui oīb⁹ vita t morib⁹ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quicqz etiā multa monasteria cōstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula ibi facta: nō sine magna sctitatis opinione bona senectute. i 8. kal. februarij deuit i pace. cui⁹ diei festū eo die celebrat.

Sanct⁹ colūbanus

COlūban⁹ abbas vir religione t sctitate insignis p hec tpa in hibernia insula claruit. vbi mult cōstruct monasterijs postea i burgundiā venit. Ibidēqz luxoniense monasteriū ꝓstituēs innumerabile q̄si gentem aggregauit. t rectū viuēdi moduz oīb⁹ tradidit. Cepit qz increpare theodoricū regē cū cōcubinarū adulterijs misceret. Ideo i eū auia brunichildis exarsit ingēti furore. t rex eū de monasterio ammoueri p̄cepit. egressus itaqz apud aualonē castrū puenies. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcussus inter fragātis ignis incēdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victū pcipiēs. t minister ei⁹ nūciās ei q⁹ tpe collectionis vsum inuenisset comedētē. p̄cepit ei vt fruct⁹ t poma diuideret t vse partē p sui sustētatione: reliqua ei p cibo assignaret. Qial aūt obediēs nihil de pte p viro assignatā gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt t spālē gr̄az eijciēdi spūs a dño pcepisse legit. epatū oblatū renuit t post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus epūs

HErculan⁹ epūs perusin. cū septimo anno obsidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̄ perat exercitui ad totilā misit inquirēs qd de epo agēdū eet: ait. epo pri⁹ a vertice vsqz ad calcaneū tolle corrigiā t tūc caput amputa. hūc herculanuz epm pusinū sup vrbis murū deductū capite trūcauit: t cute incidit t corp⁹ extra murū ꝓiecit. qdā caput aditū gētes cū puero sepelierūt iuxta murū. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄sierūt vt i eccl̄ia ponerēt. t corp⁹ pueri vnib⁹ scatetē t herculanū integrū (vt nec capit abscisionē p aliq̄ vestigia viderēt) reperierūt

Simeon in colūna

MEdard⁹ qz sanct⁹ torn-
Mnacen. epūs miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celuz aptum fuit vt diuina luminaria añ eum p horas tres splēdorē derūt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomagen. epūs fuit t ambo vno die nati vterini t pontifices creati.

SImeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt Is primo egit vitā monasticā inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finē vite sue sup columnā stetit.

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

PElagius papa ei⁹ nois prim⁹: patria roman⁹: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic tſi in multis periculis ⁊ turbationib⁹ ostrogothoꝝ fuit. eccliam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici ⁊ scismatici coherceri etiā secularīū manu possent: qñ ad sanitatē rōnib⁹ nō ducerent. ⁊ clericis ī sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna quecꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusat⁹ q̄ maloꝝ vigilij causa fuisset. cū iustinian⁹ vigilio ꝓferret eū. videte pplo ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝑ reb⁹ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel pcio ad q̄suis sacros ordines admittat. Tandē vndecimo sui pōtificat⁹ anno mēse decimo: die octauo ⁊ vigesimo moꝝit. ⁊ in basilica petri sepelit: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mēse decembri habitis. p̄sbros sex ⁊. xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensib⁹ tribus diebus sex ⁊ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

IOhannes tercī⁹ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iustini tpibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissim⁹ mitisqꝫ hic pōtifex ⁊ sanctoꝝ cimiteria restituit. ⁊ iacobi ac philippi eccliam a vigilio inchoatā pfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū q̄ de se male opinarētur. idqꝫ ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses moꝝit: cui⁹ coꝝpus loculis impositū constantinopolim defert. Johānis q̄z pōtifici tpib⁹ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentib⁹ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ptendere ꝓdigia illa tēpestate visa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt p̄missum est. deniqꝫ hic pturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus moꝝit: ac in basilica petri sepelit: pontificatus sui ano duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ⁊ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tpibus fuit. vir sane optim⁹ ⁊ tanto honoꝝe dignus qui italie ⁊ p̄sertim rome laboꝝāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptaꝫ. Interuenientib⁹ benedicti pontificis p̄recib⁹ quez tyberius mirūmmodū dilexit ⁊ obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solicitudine ⁊ doloꝝe quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat moꝝit. quarto pontificatus sui anno mense vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ doloꝝ.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

PElagius secūdus: patria roman⁹: patre vingeldo a tyberio ad impatoꝝē mauriciū tyberij generū puenit. hic in iussu principis cū pontifex creat⁹ sit. Eū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuz a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperatoꝝ approbasset. Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandū impatoꝝē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oia peregisset: nequaqꝫ ocio ⁊ ingenio suo abusus. ⁊ libꝝos moraliū in iob cōposuit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄sente augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libꝝo suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em̄ coꝝpus nostrum in illa resurrectionis gloria ventoq aereqꝫ subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ⁊ videte qꝝ sp̄us carnē ⁊ ossa nō habet: quēadmodū me videt⁊ habere. Pelagius aūt vbi gregoꝝiū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ⁊ basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia moꝝit. que tuz maxime europaz oēm vexabat. Anno pōtificat⁹ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepult⁹ est aūt ī eccl̄ia bti petri in vaticano. Vacat tuz sedes mēsib⁹ sex: dies octo ⁊. xx.

Linea sūmoꝝuz pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Linea Imperatorum

Iustinꝰ mior vl iunior

Tiberius secūdus

IUstinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Iustiniano principe vita decedēte. Ei i nulla re similis fuit. vir i oi auaricia dedit⁹ rapax deoꝝ atq; hoim ꝓtēptor bit⁹ ē. senatoꝝ spoliator. Eui tāta fuit cupiditatl rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qb⁹ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt i heresim pelagianā delapsuz. Hic cū a diuis aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis itellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl singulas ꝓuincias gubernaret. hoiem iustū ⁊ strēnuū. Uxor q̄z ei⁹ sophia impiū vsq; ad tyberiū secūdi tpa gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝯstātinopolitano iugo p longobardos ablatū ē. Igit cū iustin⁹. xi. ānis regnasset amentiā quā icurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ꝓdidisse. Et ex suo noīe eā Iustinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo p pter barbaroꝝ incursiones ꝓstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerēt.

TIberius Cōstantinus mortuo instino romanoꝝ regū sumpsit imperiū. Hic vt iaz dixim⁹ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ⁊ eū p adoptionē in filiū ⁊ regni heredē susceperat. ac merito certe cuz in hoīe ea ornamēta essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapientia. ꝓstātia. Et ppetua fortitado. Uer inter alias ei⁹ vtutes benign⁹ ⁊ liberalis in oēs. potissimū vo erga paupes habit⁹ ē. Et cū multa de thesauris q̄s iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat eū qđ rem publicā redigisset i pauptatē. Aiebat ille. Cōfido i dño. qz nō deerit pecunia fisco nro. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās vo p palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dñica sculpta. Et ait. Crucē dñi q̄ frōtē nr̄am ⁊ pectora munire debem⁹. Eā sub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius iussit eandez tabulā auferri meliorq; loco atq; honestiore reponi. Post hꝫ vo vna. atq; altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ⁊ argenti reperit. q̄ntā hominis bñficiētia requirebat. Cui⁹ qdem magnā ptē paupibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ꝓflatis ad magnificentiam ⁊ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas miserat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄z antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuz. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficentia erga populū romanū. que tarmis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post q̄z imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauricium genere capadocez virum strennuū ad imperium elegit. ornatamq; suam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semp pplis de sua morte relinquēs fuit ei summe bonitatis i elemosinis ꝓmpt⁹. in iudicio iust⁹. In vindicādo cautissim⁹. nullū despicies ꝫ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipeq; dilectus ab omnibus.

LOngobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ⁊ Thatonem habuerunt duces. Iisq; fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoq; a populis quos dicūt bulgaros histri accolis interfecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosq; maxima afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus q̄ meretrix quedaz vno partu septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exoruit facinus. hasta q̄z manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia motus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lamusium nominauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū sibi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoruz regno prefectus est. Cui succesit Claffo. Inde subrogat⁹ ē in septimuz regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus est. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit successorem. Post quem decimus ⁊ non nonus p ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fuit. Postq̄z ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ipo andoino primū ⁊ postea sb Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fuisse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstātinopolim impante. Fecerunt iter longobardi p patentē portam que ab ipo conditi orbis initio relicta fuisse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanq; pannonia p noricū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria puenere. Liburneam que tūc sicut ⁊ nūc dictus est ꝓuincia portiulij. Oppidoq; forotulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia p incolarū deditōez potiti ad plānē fluuiū consederunt.

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt p̄missum ē cū oīm-bus copijs postꝙ gunimudū gepidaꝝ regez occidisset. ⁊ gepidas vsꝙ ad internitōem deleuisset: Ē pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaꝙ narsetis monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum oīmbus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. sanoniū milibus. cū ipis vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q̄. p̄ foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm venetiā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obsessam in ptātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronaz se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene etbru ria ⁊ arimino ac cisalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vsꝙ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vl̄ oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vr be vxorē diuitiasꝙ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qđ oīa apud eam barbaries superabat ludoꝝ leticieꝙ ge-nere cōuiuijs ebrietatibusꝙ ē indultum. Bibebatꝙ rex ea patbera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pā-nonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cuz immoderatius bausisset bilarioꝝ ac ꝑte amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ip̄e alta incla mitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea bona statuerit p̄ni cranei ludibriū viri iteritu vindicare. Egitꝙ tātā rem maxime in būc moduz. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis feroꝝ. qui adolescentia florens. ⁊ corpore famosissimus. puellā de peribat. rosimūde obsequio insistentem. Qđ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qđ ardenter cupiebat sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem bis artibus ad lasciuientis animū in senten-tiam trabendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ po-stea consuetudine rosimūda quidem delecta baſ. quēꝙ in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe al-boinū obtrūcare compulit. Ilez cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longi nū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuer-sam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui interptabaſ summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nū q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna duraue-rant. Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni preesſz preses siue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodi rentur. regerēturꝙ magistratib⁹. quos appellauit duces. parem itaꝙ faciens vr bem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qđ impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui succesſerūt sunt appel lati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut Narniensis spoletanusꝙ est dictus. necꝙ post basilium qui cum Narsete consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe bic magistratus fer-me centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoꝙ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

LEander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis ep̄us. Vir plane san ctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certa bant. Cuius p̄dicatione exemploꝙ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p̄ Recare dum eorū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa ēm cōposuit. tum ad cō firmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanꝙ te-terrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Hu-ic aūt insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū suoꝝ libros scripsit. Cuiusꝙ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Jđo inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebraſ.

IOannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus. per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios habuerit signa quoꝙ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis ope-ra faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos cipriorū insule ep̄us vt in vitas patruz historiam pulcerrimam scripsit.

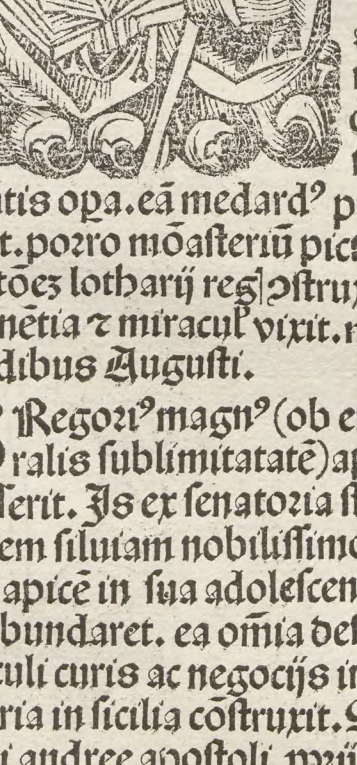
ACtum tum demū de noīe ytalico putassem in tanta rez pturbatione: nisi sanctissimi viri piture pun-cie succurrissent. Preerat eccie aq̄leiensi paul⁹ p̄triarcha vir sctītat̄ fama ꝓspicu⁹. Is vrbis aq̄leie pau lo aī nouo parūq̄ valido muro cincte mūitioni diffusus. cū clero sctōz reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile mi grauit gđū. erat ec̄ tarusine eccie felix ep̄s rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēpestate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgo bardos adesse itelligēs ad alboinū ire ptēdit tarusinis vt noverat iratum salutem ⁊ bonoꝝ eccie siue con-seruationem impetrauit;

Fortunatus epiſcopus

FOrtunatus epūs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis ſpiritibus immenſe virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ ab obſeſſis corporibus legiones demonuz pelleret. Et cū multos boies liberaret Etiā equū cuiuſdam militis in rabiem vſuz: vt cūctos dilaniaret: facto ſigno crucis ad manſuetudinez reduxit. cuidaz quoq̄ ceco lumen reſtituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos abſoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens conſueuerat traditur.

Sampſon epūs

FOrtunat⁹ alter vir ſingularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad miciorem cultū redegit ſcriptis ⁊ exemplo. Ad ſigibertum em̄ eoz regem libellum de gubernando regno ꝓſcripſit. ac beati Martini vitam eleganter compoſuit.

Gregorius thuronenſis epiſcopus.

GErmanū epiſcopum pariſienſem. ſunt qui ſcribant virum quidem ſanctiſſimū hoc tempore fuiſſe. qui francie reges ſemp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter ſe certatū religione. pietate. ḡtia. humanitate ſit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipſi nō imitarēt: tātū valēt boni paſtoris exēpla.

SAmpſon dolenſis epiſcopus. mira claruit ſanctitate. in eius cōſecratione colūba celit⁹ emiſſa ſup caput ſedit quouſq̄ epūs ordinatus fuit. Suus quoq̄ diſcipulus Erbinus poſt ſua fata claruit.

AMandus epiſcopus Traiectenſis in vaſconia cū eo tempore populus ferociſſimus eſſet ſua ſanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

GRegorius turonenſis archiepiſcopus octauo Juſtini anno ordinatus in omibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexte cim deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in ſede aplica ſbrogat⁹ ē. Obiit tandē. xv. kal. decembris. Hic ſcripſit hiſtoriā regū frācoz. Miracula q̄q̄ beati martini poſt obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Germanus epūs

Amandus epūs

Radegūdis regina frācie

BAdegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex berēgario orta. poſt deuictaz pr̄iam regal' p̄da abducit'. Ea i ſorte lotharij reg⁹ i vero mādēſez ducta ad nutriēdā cuſtodita. i de i ſucceſſiōe nupſit terreno p̄ncipi. nō tñ ſepabat' a celeſti mira poſtea peregit pietatis opa. eā medard⁹ poſtremo nouionij mutata veſte dño cō ſecuit. porro mōaſteriū pictauis coopante dei gr̄a mōaſteriū p ordinatōez lotharij reg⁹ ꝯſtruxit. vbi i mltitudine mag̃ abbatiſſa i oi abſtinētia ⁊ miracul vixit. morſq̄ ei⁹ gl'ioſa fuit. ei⁹ trāſitus recolitur ydibus Auguſti.

Gregorius magnus doctor

GRegori⁹ magn⁹ (ob eius ſanctitatē. ac ſapientie p̄apue moralis ſublimitatatē) appellatus vt pene in ea oīes doctores exceſſerit. Is ex ſenatoria ſtirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem ſiluiam nobiliſſimos romanos. At cum ſummā philoſophie apicē in ſua adoleſcentia attigiſſet. Ac rerum ⁊ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deſeruit ⁊ religionis ſtatū p̄elegit. varijs tñ ſeculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit. Septimū intra menia vrbis ſb honore ſancti andree apoſtoli ꝓpr̄ijs fabricauit. In quo relictis ſericis auro gēmiſq̄: vili monaſtico habitu tegebat'. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius oſtēditur. tanta aūt in abſtinentia corpus afflixit. vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſter evaleret. vt ſepenumero ſincopi laborar et. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ ſanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōſtantinopoli. tūq̄ rome pro xp̄iana religione ad multoz eruditi. onē edidit opa. Moraliū i Job libros dialogoz paſtoraliū. Itē regiſtz ſup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c.

Anno mundi.5793.Anno xp̄i.594.

GRegorius magnus papa.eius nominis primus patria romanus pater Gordiano. viro senatorio: vno oīm ꝓsensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dn̄i.dc.d.ac.xviij. Is aūt cum principis ꝓsensus requireretur.nūcios eū litteris miserat.Qui mauriciū obsecrarent:ne pateref electionē cleri ⁊ ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteq; alie.Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret.quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit.cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumq; eius fonte baptismatis lenasset.Remittit itaq; Mauricius nūcios qui Gregoriū ꝓfirmarent:cogerentq; pontificatus gubernacula suscipere. Is ita q; non sibi ꝓpi.ꝫ vtilitati hoīmq; ac honori diuino ꝓsulens.quem certe ob religionem ⁊ pietatez rebus oīmbus semper ante tulerat.spretis opibus .posthabitis voluptatibus atq; oīmi ambitione ⁊ potentia.gubernacula reipublice xp̄iane suscipiens.ita vixit.vtq; ad tēpora nostra.nemimē ex successorib⁹ parem habuerit:ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis.vel doctrina ⁊ scriptis:doctor etiā humilim⁹ primus oīm pontificū se seruū seruor dei scripsit.Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris ꝑtim ab eo est inuenta ⁊ approbata.Supplicationesq; maiores ꝓpter pestez sedandam ac stationes instituit.Exornatis quoq; ꝗbuscūq; rebus potuit basilicis romanis dedicataq; gothor ecclesia que in subura est agathe martyris nomine.paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriū redegit.Quo in loco ⁊ hospites ꝓtinuo accipiebat.Et paupes vndiq; confluentes cibo ⁊ potu in vita retinebat.Vir certe oīmi laude dignus.Tādem confirmata oīmi ratione ecclesia dei.Anno.xiij.mensis.vj.die.x. pontificatus sui moritur.Phocevo imperatoris āno secundo.sepeliturq; collacrimātibus oīmbus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij.Eius vo in morte mensibus quinq;. diebus vnde viginti.sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui⁹ patria ignorat ac merito quidem Gregorio successit:homo eīm obscuro loco natus.obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraret tur.instarentq; paupes.vt pietatē Gregorij elemosinis imitaret:nil aliud respondebat.q; Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccie largitionibus dissipasse.Paululū etiaz abfuit q libri eius cōburerent.Adeo in Gregoriū ira ⁊ inuidia exarserat homo malinolus. Hic tñ statuit vt hore in ecclesijs distinguerent officij gratia.Et accense lampades ꝓtinuo retinerentur. potissimū vo in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum.menses quinq;.dies.ix. in pontificatu sedisset moritur:funusq; eius a sancto Joanne per portam asinariā ⁊ pontem miluiū in basilicaz petri deferetur. Vacat sedes ei⁹ morte.menses xj.dies sex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa.patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit.magna tamen contentione.vt sedes beati Petri apostoli.que caput est omniū ecclesiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberet ab oīmib⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝓncipibus.Merito eīm sedes romana ceteris anfertur.Ei⁹ integritate ⁊ ꝓstātia cūcte hereses ꝓfutate sunt ⁊ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta sunt pontificatus sui mense.ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno.diebus sex

Anno mundi.5813.Anno xp̄i.614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus.patria valeriensis.patre Johanne medico.Hic templuz sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oīmbus dijs cōmune esset.a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitq; q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūq; martyrum Electis prius gentiū simulacris.lustratoq; templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq; suos monasterio ascribit i monachorum vsum.Quibus ⁊ predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post.diem extremū obiens.Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo.die.xij.Quo quidem tempore.peste fame ⁊ inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri.vacat tum sedes eius morte mensib⁹.vij.dieb⁹ q̄nq; ⁊ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mūnera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic em̄ tsi cappadox erat. imperiū tamē ob ṽtutem t strēnuitatē in rebus agendis ꝓmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Futharim regem sibi creant. Quē t flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōpato galloꝝ t germanoꝝ magꝫ exercitu. cū Futhar decertās magno capto incōmodo supatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsq; ad fretum sicculū puenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus ṽo vrbe roma diu obsessa potirent. fecere hymbres. t quidē frequentes quibus hostes a meniibus ꝑpellunt. Interea ṽo mauricius supatis ītruria t campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapsis. legem tulit vt qui romane militie asscriptus esset. nisi finita militia. vt manchus t debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hanc obrem motus Gregorius hoiem admonet ne eius religionez impugnet. Cui⁹ benignitate ex īfima sorte hoim ad summū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū epm vniuersalē patriarchaz creasset. monuissetq; Gregoriū vt obtemperet. Respōdit homo constantis ingenij t fidei potestatem ligandi t soluendi petro tradita eiusq; successorib⁹. nō epis ꝯstantinopolitanis. Nequaq; his malis cōtentus longobardos adhortat. vt romanos adoriretur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō sponte. ꝟ coacte pēitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni q̄z q̄ auares appellant ei⁹ virtute deuicti sunt. Interim ṽo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē impatorem creant: t Mauriciū obtrūcant. postq; vnū t. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino t aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝑ octo annoꝝ curricula principat⁹ est. Uenienq; cōstantinopolim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. ꝟ rerum exitus multoꝝ fefellit opiniones. Nam suo tpe pse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanāt t diripiūt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu sprętus phocas ab heraclio copiarum t affrice prouincie duce imperio t vita priuatur. Remq; publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

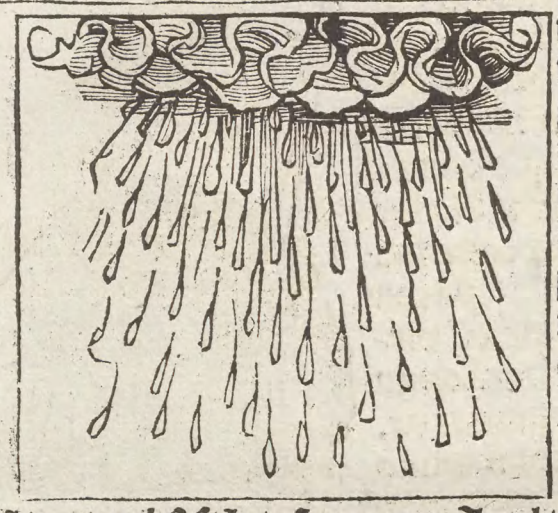
Concilium ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ire ecclesie deesset) quatuor t viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. multa etiā addidit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo q̄tuor ꝯcilia. s. Nicenū. Constantinopolitanū. Ephesinū. t Calcedonense decreto publico approbauit. t cōfirmauit. nec non et q̄ntū venerat⁹ ē. Uetuit in eo ꝯcilio vt null⁹ bigamus ordinaret pbiter. Statuit etiā vt epūs semel dūtaxat ꝯsecraret. Mādauit ꝓterea vltimā volūtatem modis oīb⁹ obꝑuare debere. Instituit ꝓterea ne q̄d ornatus t ꝯcētus inter sacrificandū deesset. vt aduersu vni⁹ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson caneret t alla. in canone rege. Dieq; nros ī tua pace disponas. Preterea supplicatones maiores (q̄s greci letanias vocāt) ꝑm⁹ instituit stationū q̄z magnā ptē maxie q̄ in basilica petri hntur. Quid plura omnē eccīastici officij īstitutōez ipe sctissim⁹ pōtifex instituit t approbauit.

Synodū q̄z hūit postea bonifaci⁹ papa. iij. epōrū duo t. lxx. pbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogaret. nisi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q̄ largitione vl gra ad pontificatū vl epatū aditū sibi q̄rerent. Uoluit itē electōem epi a clero piter t pplo fieri. eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus pannus quod corpora le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse p hec tpa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xpiani id videtes p vestigia sanguinis ad imaginē sanguinez emittentē puenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaz. anno sexto Mauricij impatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit em diluuiū in finibus venetiarū z ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaz hoīmq; pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc athesis fluuius excreuit. vt circa basilicā zenonis martyris. q extra veronensis vrbis muros sita ē vsq; ad supiores fenestras aque ptingerent. facta ē autem hec inūdatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed z tante chorusca tiones z tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tpe solent. In tantū tūc fluuius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ sup muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc p alueū eiusdē flumis. cū multa serpentū multitudine. draco etiā magne mireq; magnitudinis per vrbē transiens vsq; ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inundatiouē grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tante pplum stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primūq; pelagiū papā pculit deinde pastore interepto. sese p pplum extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius papa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. Ami⁹ p spacio dū hi deū pcarent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. qz omis vrbis populus a beato gregorio in septē ptibus depcaturus dñm diuisus e. In primo nāq; choro fuit omis clerus. In secūdo omes abbates cū monachis suis. In tercio omes abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto omes infantes. In q̄nto omes laici. In sexto vniuerse vidue In septimo omes mulieres coniugate.

MIsit hac tēpestate diuus gregori⁹ magnus augustinū melitum z ioannē. cunq; his mōchos q̄sdā ꝓbatissime vite. q̄rū monitis z pdicationib⁹ fidei nre dogma Angli tū pmū integre recepert. augustin⁹ ei z melit⁹ optimi monachi z anglorū epi atq; apli i pcio habiti deo auxiliāte. z monitis z efficacissimis exhortationib⁹ totā illā isulā ad fidē xpi tādē pduxē. ibidēq; demū senio ꝓfecti ñ sine mag̃ sctitat⁹ opinione in dño q̄euere. z cū scti fuerīt. eoz festa septio kal. iulij celebrāt.

Augusti⁹ z melit⁹ mōchi

Tunica inconsutilis

TUnica incōsutilis dñi nri ihu xpi a. b. v̄gie maria ꝓfecta. q̄ sorte vni militū obtigerat. bis tpib⁹ nō pcul ab hierlm apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repositā. ab epis Gregorio anthioceno. thomaq; hierosolimitano. ac ioanne ꝓstantinopolitano incorrupta z immaculata inuenta fuit. Qua susceptā maxio in pcio habita fuit. qui ipaz susciptētes hierosolimā detulerūt. z in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tunicā post captōez vrbis ꝓstātinopolitane in man⁹ thurcorum deuenisse.

Hermigildis Rex

HErmigildus q̄dā visigothoz rex hispaniaz z visigothoz regis filius. per id temp⁹ a patre lemugildo rege in carcere truditur. z paulopost iniquissime interficit. eo q leandri hispalēsis epi viri sanctissimi pdicatōnib⁹ ab arriana impietate ad verā catholicāq; fidē ꝓuersus fuisset. Nā cū leander ipe hermigildum cōuertisset. z ipm catholicū declarasset. p̄ ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis incōmodis z iniurijs affecit. z filiū ipm ꝓstantissimū tandē iterfecit. ad cui⁹ corp⁹ post modū cāt⁹ āgelic⁹ audit⁹ fuit. lāpadesq; ardētes vise. Sz z ipe p̄ paulopost in egritudinē plapsus leādrū reduxit. Et de iniuria atq; pctō veniā postulauit. z Ricardū secūdū filiū regē cōstituens catholicū z vez xpianū effici procurauit.

Basolus abbas
Sindolph⁹ pbiter reclusus i frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus pbiter
Gangeric⁹ eps cameracen.
Furfrus fili⁹ reg⁹ ybernie

Corpus. b. stephani pthomartyr romā translatum est

Thara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Deicola discipulus. s. colūbani
Cūbert⁹ eps colonien. sctitate claret
Bano p. s. amādū ex pdone ꝓuersus
vitā solitariā in artissima pnia
pagens ceter⁹ sctitatis exepla pbuit.

Arthāris rex

ARthāris flauius longobardoꝝ rex. postꝯ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creatꝰ rex. regnit annis septē. Hic daphonis regis filiꝰ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ ls adolescens rex ēlimatus fuerit. multis tñ editis facinoꝛibꝰ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū ptē ei obtulere. Hic phārā oppidū non ignobile in abdue flumīs ripis condidit. ac Brixellū ciuitatez in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad siculum fretū oīa ꝑq̄siuit. ac multas ytalie ciuitates ī suā potestatez redegit Sz ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atꝯ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeꝯ francilionē romanū ducem ex como ciuitate Lumacinaꝯ īsula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes īde diuitias sustulit. Qua ditatus ꝑda statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilpericꝰ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimicissimus erat. in bauarum furens eum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad genex fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si ī ꝑmordio regni sui etate iuuenis forma ꝙ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Euiꝰ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus mississe. Euiꝰ lectione ꝑferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat em̄ matrona īsignis ⁊ fidei xp̄iane studiosissima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. mowecie edificauit. Qd oppidum decem milibꝰ passuuz a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex post arthārim regē sup longobardos regnauit. annis. 24. Mortuo nāꝯ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcūꝯ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Js ī regē ab oīmibus acciperet fuit nāꝯ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cuiꝰ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaꝯ iudicio de se facto vsa. agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaꝯ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papiensiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ipo rege pacem implorare. pacēꝯ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Jd cū resciscet gandulfus bergomensis dux illiꝰ exēplo territꝰ sibi ꝑspicere cepit. obsessus tñ venia petita deditionē policitū abire pmisit. Sz ⁊ vlfari tarusinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusꝯ pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaꝯ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasteriū Cassinense inuasit. ⁊ abbate monachisꝯ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝑlapsis. sacrum id cenobium a barbaris illa spoliatum. ⁊ solotenus destructuz fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quartꝰ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissaz impietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij veneratione mꝯ suasit. Burere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantisꝯ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine menibꝰ et frequentia ciuiū fuit. primūꝯ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq; constructa erant. Jd cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq; sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Consilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cuz longobardis cōplexas. ecclesiasticoꝝ bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuz theudolinda matre successorem reliquit.

Linea summoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

ODeusdedit papa.pria romanus.pre stephano subdiacono.pontificatū oi/bus suffragijs adept⁹.Hic cū esset optimus pater cleruz mirūimmodum dilexit ꝛ auxit.ferūt hūc tante sanctitatis fuisse.vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem.oculo suo lepra statim liberauerit.Constituit aūt ne filiꝰ patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset.Deus aūt de dit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ꝛ terremotus.ꝛ scabies q̄dā ita ad ele phantiam tendens.vt deformitate cognosci homines nō possent.moritꝫ pōti/ficatus sui anno.iij.die tercio ꝛ vigesimo.ac sepelitꝫ in basilica petri sexto ydꝰ nouembris.Eius morte epatus tum vacat mēsem vnū.dies.xvj.

Sisebutus rex

SIsebutus visegothoꝝ rex.eo tpe Richardi regis filius regnare cepit.ꝛ regnauit annis.36.Hic cū primū gētilis esset xp̄ianus factus statim plurimas hispanie ciuitates.q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoqz oēs in regno depheōs grauioꝛibꝰ supplicijs ad xp̄i fidem compulisse.rogatu(vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūci/sis esse.Cū tn postea haud satis fati necessitatem circūspicies a sarracenis circūcisionē obseruātibus op pressus sit.Tandē cū esset strēnuus vir oēs hispa niarū ciuitates romanis abstulit.at tum demū Con stātinopolitani impatoꝛes i hispania impare deflerī

BOnifacius quintus papa.natione cāpanus.pre Joanne pontificatū in ijt eo tpe quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata io/annis exarchi morte.semetip̄m regem ytalie creat.Vir certe singularis huma nitatis ꝛ clemētie magn in oēs benignitate ꝛ gra vtens.nullū genꝰ officij (qō bo nū pastorē deceret) p̄termisit q̄ cū esset doctꝰ.ne qui ad eccias confugerent indevi retraherent.ne ve acholiti reliquias martyruz attractarent.qō est p̄sbiteri aut subdiaconi officiū.Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisa/rent.Vtue testamentū iussu principis vbiqz valeret.Cimiteriū beati nicome-dis fecit ꝛ dedicauit.in clericos vo integre viuentes vnice liberalis ꝛ munifi-cus fuit.Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto.die.x.ꝛ in basi-lica petri collacrimātibꝰ oibꝰ sepelitꝫ.Eiꝰ aūt in morte diebꝰ.iz.sedes tū vacat

HOnorius p̄mus papa.natione campanus.p̄re petronio viro consulari.eo tpe pontificatū inijt quo theudelinda moritꝫ.hic rebus externis aliquā/tulū quietus doctrina moribus sanctissimis oēm prope clerū renouauit.atqz multas in vrbe ecclesias restituit.Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit; edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aspide indicat.Edem pancratij via aurelia restituit.Templa quo/qz anastasij ad aquas salinas.templū quatuoꝛ coronatoruz.atqz alias multas edes edificauit.Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui.xij.mē/se.xj.die.xvij.ac in basilica petri sepelitꝫ.quarto ydus octobris.Eius morte annū vnū.menses septem.dies.18.sedes vacat.

Anno mūdi.5823. Anno xp̄i.624.

SEuerinus primꝰ papa.patria romanꝰ.p̄re Labieno in demortui honorij locū subrogatus;ab ycatio totius ytalie exarcho in p̄tificatu confirmatur. vana tūc em hēbatꝫ cleri electio.nisi id impatoꝛes aut eoꝝ exarchi confirmassent Vir siquidem singularis pietatis ꝛ religionis.amatoꝛ pauperū.in calamito-sos benignus.in oēs munificus ac gratiosus.in reparandis templis splen didus.Qui cū in hijs summope versaretꝫ.pontificatus sui anno p̄mo.mēse secundo.moritur ac sepelitur in basilica petri.quarto nonas augusti.vacat tū sedes.menses quatuoꝛ.dies vnde triginta.

JOannes quartus papa natione dalmata.p̄re venancio pontificatū inijt statim mira pietate vsus ē.Ex reliquis em thesauris quos ysaciꝰ apud la teranū reliquerat captiuos oēs quos potuit: Istros ꝛ dalmatas a captiui/tate redemit.Hic pontificatu suscepto.statim mandauit si quis res ecclesie ali qua temeritate inuadere p̄sumeret.ad quadruplū restituere cogeretur.Suo quoqz tempoꝛe Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū successerat.li/cet iusticia ꝛ pietate insignis habitus sit.ad arrianos tamen declinat.passusqz ē vt eodē tpe oibus regni sui ciuitatibus duo epi pari ptāte p̄essent.alter ei ca/tholicus.alter arrianus habebatꝫ.Joannes aūt plenus operibus bonis.pon tificatus sui anno p̄mo.mense nono die nono moriēs;in basilica petri sepelitꝫ quarto ydus octobris;vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

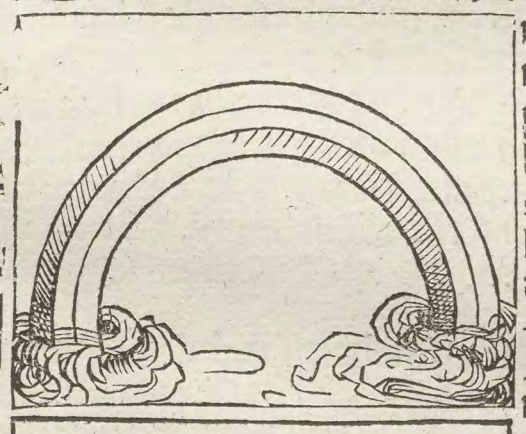
Linea Imperatorum

Eraclius

ERaclius in Augustū assumptus A sergio pr̄iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutherū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubicularīū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq; focas in p̄rimis asie ⁊ europe p̄uinciis habuerat: quascq; genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret. Nā cosdras mesapotamia palestinaq; occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq; vrbe tūc opulētissima potitus diruerat eccias ⁊ loca sancta. ꝫquā nō nihil veneratōnis videf sacratissime crucī dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt p tem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto pse om̄i asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere q̄ eraclian⁹ imperatoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaref. ß obijt eo tpe eraclian⁹ qđ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit tpe eraclius magno compato exercitu multas p̄uincias a psis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem psaz singulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē psaz opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoz ptez militibus tribuit. partē vo reparandis templis. que pse diripuerāt designat. ipe p̄terea alia onustus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablatā secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a psis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucem dn̄i ipe sic manibus vlnisq; gestauit. ventum est ad portam que in locuz caluarie foras ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā sōstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum thesum crucem sibi baulantem in ceteris emularis qui purpura taspidibusq;. quibus ille pauptatis mḡr caruit oneraris. humilians se imperator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ꝯstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Mathesēos est conuersus aruspicine incantationūq; p̄sagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monothelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta p̄sertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dn̄ini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo ītercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

ERūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Iridēq; grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Elisiq; fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

PRodigia quoq; multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Maz vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud īsulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt ꝓsa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorā/te. ⁊ mirem hebraice gētis habuit ysmahelitā. Is ex duabus hui⁹modi omnino sibimmicē aduersantibus superstitionū sectis origine trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. ⁊ homo acerrimi callidissimiq; ingenij inter xp̄ianos ꝓuersatus. pnicioſissimū humano generi ex duaꝝ hmōi gentiū legib⁹ cōflauit incendiū. Māq; inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝓcionatus ē. nō iniuria cosdroē cui⁹ domi familia deletum esse. q; se ꝑ deo adorari feciſſet. homo omniū scelestissimus. qui t ipe ydola sculptilia q; manu facta adorare solitus fuiſſz. Subseq̄nter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes sectabant. xp̄ianorūq; traditionibus ita disputabat. vt vnam eadēq; esse vtrāq; affirmaret. Licz magnis vtraq; gens abduceret errorib⁹. quos q̄dem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xp̄m ex v̄gine natū negantes. qō sui maiores futurū expectandūq; p̄dixerant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. q̄b⁹ psuasum sit ihm dei amicissimū t ex v̄gine natū obprobria t demū crucis mortem a iudeis ꝑpeti voluisse Et suā ipe p̄dicans legem futurā affirmabat: vt si eā acciperēt custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obseq̄rentur. sese in libertatē asserāt. t p̄incipatu regnoq; finitimos pociant. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpescuit. solicitatis eius ad defectōes militib⁹ pollicitationibus t p̄miis. Tandē sarraceni t arabes arma sumētes a natiuitate xp̄i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces superarunt vt hoiem felicem p̄mo mox infelicissimuz reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. t magicis artib⁹ asianos t aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin oīno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq; aliis sirie t cilicie vrbibus. Inualescit ei⁹ secta nūc multomagis q̄z ante. Iam tota asia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis p̄incipibus subiecta est Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq; cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet⁹ quoq; (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̄iana se tūgeret hereticos q̄sdam in cōponendis legibus maxime vo nestorianos secutus est. multa hinc inde ex legem Moyseos t euangelij dei astute colligēs. ac in vnū q̄si corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit q; homo totyroz p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tn vsum interdixit. his q̄ p̄cepta legis seruarēt p̄misit paradisuz videlz delitiaꝝ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. t virgines ad amplexū. angelos ministrātes esse asseruit. Qui vo legem ꝓtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis vo sue. 34. mortem obiit. Eius corpus apud mecham sepultū a sarracenis t thurcis maximo in p̄cio nūc vsq; habitum est.

Ysidorus episcopus

Sydorus hispanus hispalensis epus. leandri successor. bti Gregorij pape discipulus. his tribus ꝓpter doctrinā vtutesq; ac crebra eius miracula maxime in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tū scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo eīn bono. de viris illustrib⁹. ethimologiaꝝ libros. historiā p̄terea ab Adā vsq; ad tpa heraclij. vitas q̄rūdā sctoꝝ. historiā lōgobardoꝝ atq; alia pene innūerabilia. Et cū cōstet eū q̄uis laude dignū ob doctrinā t sanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

Goar venies ex aquitania in Gallia claret sanctitate t miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasq; sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo vacabat vigilijs oratōe p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. t egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcopatum treuerēsem oblatum a Sigberto rege francoruz rēnuit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam ī vita sancti nomē mereret. Flozuit itaq; tempibus heraclij impatoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ꝓstanciensi epatu cōstructū fuit In quo p plures monachi virtutibus ac miraculis clarueruṫ. Et cū nūero. 400. sancte viuerēt. vnus noīe Erubzinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta t sancta aurea. In cuius honozē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium quendā ysidozo equalem vita t mozibus t doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdinēs epūs

IOannes monachus gerūdinensis postea epūs. religionē xpi pdicatōne t scriptis vbiq; tuebatur. hic em genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid p etatem cepisset. constantinopolim pficiscens. ita grece t latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tuz inualuerat facilime confutaret. hāc obzem barchinonam ab hereticis relegatur. Dex postea mozruo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in priam redies. Et multa scripsit ad doctrinā nr̄am pertinētia. t monasteriū condidit. Rōnemq; viuendi monachis scripsit.

ABoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post prem cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāq; pr̄ ad acquirēdū psidiū. vir dū quadriēnio theodoberti francoz regis filiā despōsauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū oīmbus longobardis ytaliciscq; p decēniū quietissime tenuit. quo in tempoze multa ecclesijs danauit.

ALeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatozis cubicularius t rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē t smaragdus exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mozruo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

ELigius nouiomensis epūs. hjs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vbis oziūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitoz iuuenem ab aurificibus eruditi fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro t argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo ponde re duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq; fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat: vt q̄cq̄d poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsq; tpa dagoberti simoniaca pestis ī gallia viguit. p q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post achariū epm ad epatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli tornacensi q̄z regali ciuitati quondā. nouiomēsi q̄z t flandrēsi et gandensi t cartuaricensi certis tū diebus in loco adoptato egenis seruebat. corpus sancti q̄ntini reuelauit p eū dñs. confessionis q̄z inuenit sanctos martyres. Crispinuz t Crispinianum. apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento t gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani t Juliani. Et p̄cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege p̄bente impensas. Mortuꝰ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incozruptus inuentus est. Capilli quoq; ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

BUpertus epūs ex regia stirpe frācoz ortꝰ. Tpe hildeberti regis frācoz wormacēsem rexit epatū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioariox in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ eū cū pceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ppli baptisans. p noricū vsq; pānoniā p̄dicās xpm lumē fidei mīstrādo peruenit. Tandē ad iuuaz fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaf ꝓficiscens. q̄ olim īter barbaras vrbes eminebat nobilissima. ꝑ dilapsa t virgulta opta. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydoneū. ꝓpietatē a duce baioariox accipiens. basilicā ī honoze. s. petri ꝓstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fidem ꝓduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie tc. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Agozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates t monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francoz um in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

SAltzburga olim Juuauia ⁊ petena dicta. norici vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thauriſci olim dicti sunt. hoc quoq; tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris em illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vo longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterq; exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicz loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroz cesa. ⁊ centum ꝺn quaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroq; per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas submitio gallici belli qō vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qō proximū fuit. vt ipe scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate pcipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C. Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Julius enim cesar socero generoq; suffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea sit materia triūphoz. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxq; ꝑ senatū cōmatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaz refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoq; cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia dice ba-

§ SALCZBVRGA §

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planicīe. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoq; se diuersis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trā salpinaq; merciuz causa ptranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitq; templa deoz sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoz incursiones. vastationes. incendiaq; sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supza quingentesimū cū Theodonem baioariog ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxisz Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaha vocatur: reperiens vrbem dilapsaz ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honoze sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitq; ecclesiam episcopalem annis. xliij. Relinquens beatum vitalem successoz. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghard⁹ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuz habuit. magnis nūc membꝝ ambit. Et mōsterioz tēploz editū ⁊ arcis edificijs ppulcris exornat. Multi ꝑterea sctōz reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noxicis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successoxē sibi fecerat ipe vitalem
Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos ex⁹ veneād⁹
Inde flobirgilius pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit eandem
Virgili⁹ exul post hūc meruit fore presul.

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Sexta etas mũdi

Anno mũdi. 5833. Anno xpi. 634.

THeodorus papa natione grecus. pre theodoro epo hierosolimis. ponti
ficatum iniens. omia q̃ ad dignitatẽ religionis ptinere arbitrabat circũ
spiciebat. vt bonũ pastorem decet. In omes maxime aũt erga paupes mira be
nignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei paschalis benedictionez fieri in
sabbato sancto. Censuitq; neminẽ separi debere qui nupserit post simplex vo-
tum. Hic pirrhũ patriarchã cõstantinopolitanũ t sergiũ ac alios hereticos exi
lio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctõz
corpa primi t feliciani martyruz reliquias ex arenario vie nomentane ablatas
in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat
multis ornamentis. Idem q̃z basilicã edificat via flãminea non longe a ponte
miluio t statim dedicat. duo postremo oratoria cõstruxit. Hijs ita constanter t
sancte peractis morit pontificatus sui anno sexto. mense q̃nto. die. xviij. sepeli
turq; in basilica petri. pridie ydus maij. Epatus aũt diebus duobus t quinq̃
ginta tum vacat.

MArtinus primus papa. pria tudertinus. pre fabricio in theodori locũ suf
fectus. legatos statim constantinopolim misit q̃ Paulum adhortaret vt
omissis erroribus suis aliq̃n veritatis callẽ ingrederet: at monitis pontificis
obtpare noluit. ideo eũ dignitate priuauit ob qd constantius impator indigna
tus. Olimpiũ cubiculariũ suũ ytalie exarchum creauit mandãs ei vt Martinũ
captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cũ ingenti classe
soluentes Rhodũ puenere captaq; vrbe colossum. fama celeberrimũ demoli-
ti sunt. Ex cuius ere noningẽtos camelos onustos ferũt. Constãtius vo tot ca
lamitatibus nihilo melior factus theodoz caliopam cũ his mandatis iterũ in
ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinũ pontificem ad se vinctum mitte
ret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simu-
laret. homini cathenas injicit. Eũq; constantinopolim mittit. Unde postea in
chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondã beatus clemens roma
nus presul exulauerat. Martinus autez multis calamitatibus circũuentus. ac
inopia rerum omniũ pssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui ãno. vj.
mense vno. diebus. vj. t. xx. multis virtutũ signis vsq; in hodiernũ diem re-
fulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ẽ. Cuius festũ decima die mẽ
sis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tũ vacat. quia
nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

EUgenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio mon-
te. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus un lo-
cũ pauli heretici cõstantinopolim sufficit. Hic em t si melius aliquãtulũ de re
ligione sensit q̃z paulus. non tñ vsq; adeo fidei normã tenuit. quã sancta roma
na ecclesia pdicat. Pontifex aũt Eugenius statuit vt quilibet eps carceres ha-
beret ad delinquentiũ penitentias clericoz. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotuz
domicilia cõstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa sine
sui superioris licentia claustz exirent: fuit haut vir mire pietatis. religionis man-
suetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secũdo. mense nono
moritur. ac in basilica petri sepelit. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mẽ-
sis. j. dies. 28.

VItalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoz. pre anastasio põ-
tificatũ inijt. Uir quidẽ optimus t diuini cultus cupidus atq; assiduus
Quãobrem regulam ecclesiasticam composuit. t cantum ordinauit. adhibitis
consonantiã (vt quidam volunt) organis theodoz archiepum t hadrianũ ab-
batem viros doctissimos atq; optimos in britanniaz mittit. quã angliam vo-
cant. quo eos in fide cõtinerent. Tandem bene ex sentẽtia quantum in eo fuit
gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur i
basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum epatus mẽs. 4. diebus. 15.

ADeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho ponti-
fex creatur. Uir religione t omi comitate preditus. in delinquentes cle-
mens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miseri
cors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tũ instaurauit ac
dedicauit. Auxit t monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs t fun-
dis. vbi ipe monasticã vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenũe
ro tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demuz vo
pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq̃. vir sanctissi
mus moritur. collacrimãtibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto ka
lendas Julij. vacat tum sedes menses quatuoz dies. xx.

Linea Impera/
torum

Constãtinus tercius

Heraclion

Constans

COnstantinus tercius in locũ demortui heraclij pris primo sufficit. Cuz eem cosdroas rex psaz victoriis insolestens vt premissum ẽ paci vt psenti ret nullis pcibus pmiue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quãobrem impator eraclius expeditõem in barbaros destinauit. pmũq; oim ꝯstãtinopolis defen/sioni pspecturus. Cõstantinũ filiũ cesarẽ declaratũ regni cõsortẽ accepit Sergio venerabili priarcha ⁊ bonoso pricio spectate virutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitũ eraclij iste ꝯstãtin⁹ q̃ pre absente cõstantinopolim gubernabat illi suffectus ẽ. Qui q̃rto assumpti impij mense veneno extinctus ẽ a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patri archa cõstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

HEraclion. mortuo fratre impiũ occupat eo potissimũ tpe q̃ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloz heresim instaurãtes. vnã opationẽ in xp̃o bũanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnãq; volũtatem p̃dicabant. Ex hijs aũt pyrrhus q̃ ob heresim in affricã relegatus fuit. quã primũ de heraclij morte cercioz ẽ factus. Ex affrica romã venit. puolutusq; ad theodori pontificis pedes popolcit ve/niã errati. qõ apud ꝯstantinopolim ppetrauerat. Exinde oblatã a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̃iane formulã reuerẽter accipiẽs in patriã est reuersus. Vbi postq; flagitiũ illud martine ⁊ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q; tanto q̃sitũ scelere p̃triarchatum potuerit obtinere. Cũ igit̃ post mortẽ cõstantini heracleon imperiũ tenuit et turpiter ⁊ iniq̃ssime rem publicã administraret senatus populusq; cõstantinopolitanus in martinã eracleonem q; insurgẽs lingua illã. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furoze retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

COnstans Constantinopolitanus impator. q̃ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̃dictũ illico in impatorez assumptus. Et in demortui pyrrhi locũ paulus p̃triarcha a senatu ⁊ pp̃lo est suffectus. q̃ a theodoro pontifice romano. vt rectã fidei normã acciperet p lr̃as requisitus. obstinate rẽnuit obedire. quẽ theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normã ⁊ rõem suscipere recusabat. adiuuãte ei⁹ stulticiã ꝯstãcio in eandẽ heresim stolide nimiũ plapso. vñ ⁊ martinũ papã in cersonã põti ciuitatẽ. apud quã alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliũ misit. inde ꝯstantius expeditionẽ in ytaliã parauit nõ q̃dem vt iuxta fa/mam tũc a se accurate dissem̃inatã longobardos ytalia eiceret. ꝑ vt vrbem romã ⁊ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamẽtis spoliaret. Cũti romam via appia cõstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pp̃lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusq; impator bti Petri p̃mo ⁊ post alias vrbis eccias accuratissime inuisit. Et postq; p̃mis q̃nq; aduẽtus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca pambulauerat: direptioni operã impendit Etem q̃cunq; vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta naubus imponi curauit. vt plus ipe ornamẽtoz septẽ in diebus vrbi rome detraxerit quã barbari antea in ducentis et q̃nquaginta octo annis p quos imp̃iũ inclinauerat. vl in p̃dam abstulerãt vel

Concilij Rome tpe martini pape

confregerãt inde neapolim redijt ⁊ postea in sicil/liam nauigauit. Besedit vo syracusis vbi miles/sus q̃dam armen⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illũ in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusq; locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cõstantiũ putant imperatoz a militibus creatur.

SYnodũ rome martin⁹ põtifex cẽtũ ⁊ q̃nquaginta epoz hũit ob paulũ p̃triarchã ꝯstãtinopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̃s ad paulũ miserat. ⁊ illũ vt resipisceret vrgeret. ꝯstãcij iussu i diuer/sas ĩsulas relegati fuer̃t. qõ cũ audisset martin⁹ ĩ eo synodo rome ꝯgregata p̃mo ꝯdẽnatõem cyri alexãdrini ⁊ sergij ac pyrrhi ꝯstãtinopolitanoz̃ p̃triarchaz ĩnouauit. deinde paulũ p̃ntẽ p̃triarchã dãnauit ⁊ p̃triarchatu cẽsuit ammouendũ. Inte/rea vo dũ b̃ ageret̃ pax ytalie q̃ iter rõnos ⁊ lõgobardos ãnis. xxx. durauerat turbari iã cepta ẽ. longobardis oĩa ad suã vtilitatẽ trabẽtibus. Cõtra vo recusantib⁹ romanis q̃ p̃ter ius fasq; mandarẽtur. maxime vo cũ rotharis arriana labe inquinatus. nullã ferme ciuitatẽ haberet. cui non arrianũ ⁊ catholicũ ep̃m prepositisset.

Jodocus

IOdocus heremita sanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuz secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandez in pago pontico multis miraculis clarus in dño ꝺeuit. Sunt ꝙ scribūt eo tpe ⁊ vincentiū beluacensem epm ⁊ medardū archiepm Remensem sctitate ⁊ doctrina in precio fuisse. hīs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sctitate insignē. ⁊ renaldū traiectensem epum vita ⁊ miraculis clarum.

Aurea

OGiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris vgo pmansit. cui⁹ mortue cor// bus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

ALrea virgo sctissima ipi⁹ eligij pōtificis discipula. p ipm tpus apud parisios disciplina sanctitate ⁊ pcipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ⁊ prudentia pmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Oswaldus

HOrseus ꝙz hibernie regi filiꝰ p id tps cū duobus germanis ꝓptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno pcio euaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝓstruxit. Hec mlto post ordinati fribus. migrauit ad dñm. post ꝙtuor autez ānos ab eligio ⁊ ausberto epis imaculatū corpus sine vlla putredine trāsfert. bui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Leodegarius epus

OSwaldus rex nordmānoz anno pmo heraclionis impatoris a penda mercioz rege perimitur. Is ꝙtuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos i suā sbiectōem accepit. hꝰ dextera multaz elemosinaz largitrix hodie ꝙz cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a fre Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

OGerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ istinctu sctī amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā vginem deo dignā pfecit. q̄ die sui obitus appuit cuidā abbatisse treuerēsi noie modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Gerdrudis

Egiltrudis regina

Forseus

Vigilius epus

LEodegarius epus tpibus Cōstantini impatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in gram recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post fame ⁊ carceris squalorem. post oculoz euulsionez. post plantaz cōcisionē. post lingue ⁊ labioz excisionē. consummauit tandē martyriū p capit abscisionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauiēsi epo eruditus. inde ob prudentiā ⁊ ꝓsiliū cū in regio palacio moraret. tantā scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem ꝓmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Leodegarius epus ebroniū

OVigilius quoq; circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodorēn. epatu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē eccīam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei appellatur. Hic ꝓpter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono seneschallo regis francie in scotia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebronio qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ipe ebronius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina psay

OEsarea psay regina. Circa hec tpa de pside exiens nesciente marito cū pau cis suis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̄iane fidei amorē. ꝯstantinopo lim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab impatore honorifice su scepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat susce pit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psay rex. legatos sta tim ꝯstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab impatore repetant. Rn̄dit impator in ar bitrio regine esse standi vl discedēdi. pinde eā scisciteˢ. Interrogata regina re spondet. Mn̄q̄ reditura in p̄riam. nisi rex xp̄iani nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine veniēs pbenigne ab impatore susceptꝰ. vna cū militibꝰ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte le uatus. catholica fide ꝯfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit.

Rotharis

Rotharis longobardoy rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is li cet multis p̄ditus vtutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitanꝫ traxit. vt in ciuitatib⁹ sb̄iectis duos hēbat epos vnū catholi cū altey arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis mariti mis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria invsu habebat. in serie q̄ndā redegerit. ⁊ libr̄ edictū appellari māda uerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) annꝰ septuagesimus p̄imꝰ quo longobardi ytaliaz intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patz. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mu tine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē ro tharis sine filijs defunctus est.

ODoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi dinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipertꝰ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condi dit. moriens duos reliquit filios ptheritē ⁊ gundibertū reliquit successores. quoy tpibus longobar di pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ fuauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoal dus nanq̄ beneuētanus longobardoy dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi as papiā venit. qua ex vrbe cū ptheritem puerū regē fugasset. gundibertū frem expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoy. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione ma gnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra rey oīm copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in i sidijs constiterāt. galli vo castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū tur. epulis ⁊ vino replent. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti peco ra ab hostibus ceduntur.

Arracenicq̄ p id tpus intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possessas. q̄ romanoy fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumeret̄ nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhodus insulam romani imperij puenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria no men habuit. demoliti sunt. Ex cuiꝰ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarra cenī. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoy rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foy popolij sabatho sctō aggres sus cesis oīmbus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege mlte preclare cor poris ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōsilio valuit. nō solū in rebus exter nis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rothar̄is regis edi cto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris statur̄e cor pore validus. capite caluo ꝑmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄q̄ corpe ꝑmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitas set erupto deinuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie i basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Bagobertꝰ rex frācoy

OConstātio ipatore sblato cū oēs passim dilaberēt. supuenientib⁹ cū magn̄ classe sarracenis. ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat. vnde postea onusti pre da alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ con stantius aduexerat.

OBagobertus francoy rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio mi nus q̄q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū libe ratā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oīb⁹ bonis insignitꝰ. regnauit ānis. 34. Rex ab anglis infensus ppetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic itercessiōe beraclij oēs iudeos i suo reg̃ baptisare fecit.

Erfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a prīscis erpheffurt appellata. mō/tem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij impatoris sub ar-chadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus abiecerūt. Et se regi ꝓrio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in eo monte. ⁊ castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Pyorisij extat. qō vulgares Merwilburg nominat. Post eius obitum bassinus in thuringia regnum sucepit. Cui⁹ vxorem postea hildericus rex francie duxit ī cō-iugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in bru leto quoq; ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate to-ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinuꝝ transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū salutis trigesimūoctauū ⁊ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atq; transitu Erpheffurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mō te desolatum monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoq; sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepus ma-guntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam glorioſe sempq; virgi nis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ⁊ herba fullonū que sandix ac saponaiā dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cui⁹ arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ pascuis ba-bundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringoruq; celeberrima sedes fuit. eo q; totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis aliisq; necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seueriſſimo suo preceptore archiepiscopo Colantensi liber euasisset. In omia genera flagitioꝝ ruptis tyrantie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

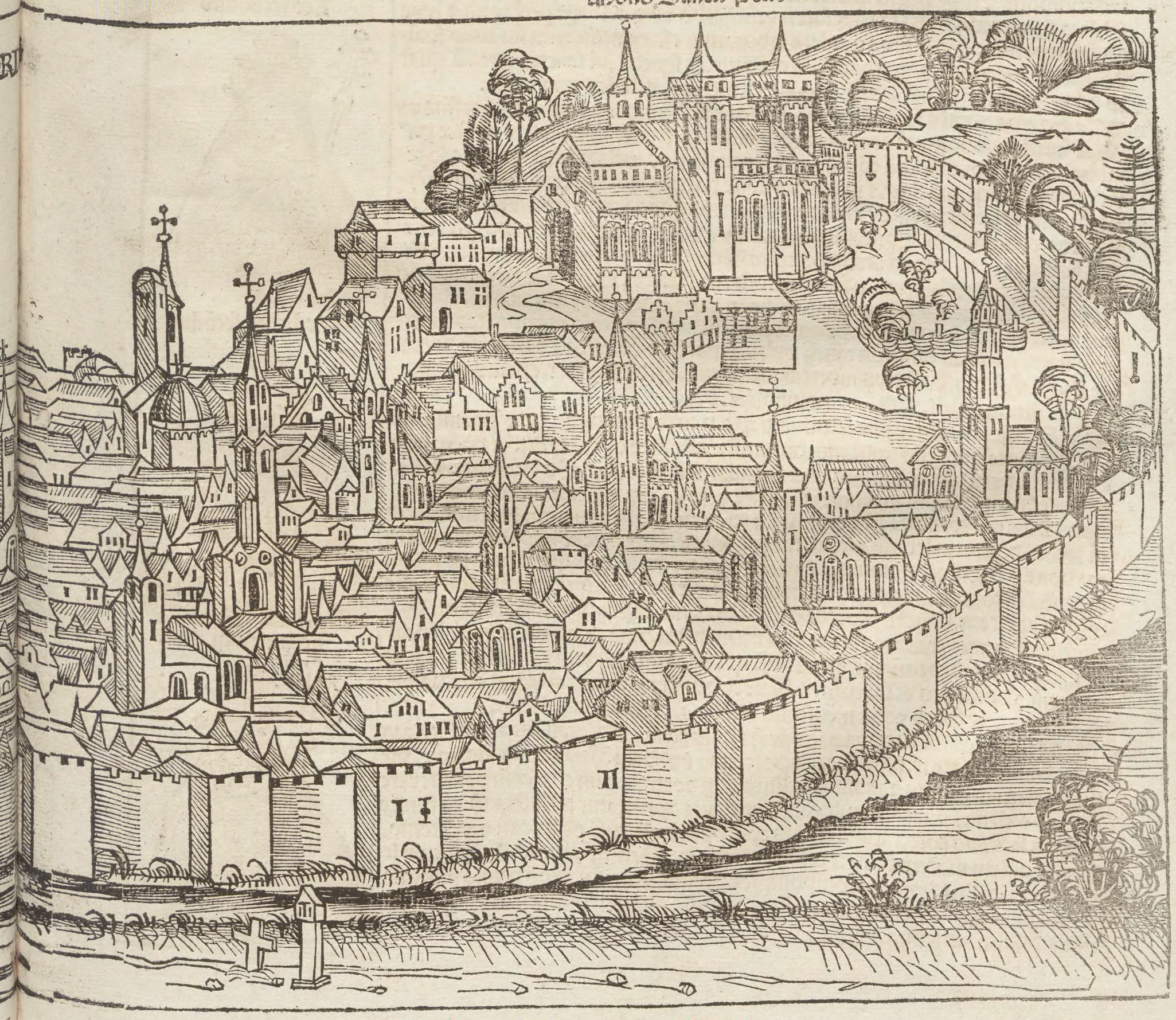
Ecclesia virginis Marie

Sanctus Seuerus

colliculosq; saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit. ꝑsidiisq; imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent ꝓmisit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hostili more ꝓdas agerent. ⁊ ad ipa castella munienda circūquaq; manentes cogerent. Uex ne manifesta tyrannide notaret si ꝓtra innocentes atq; in regnū ꝓpriū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiepm maguntinū modis oībus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante plures instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactuꝝ. Ea tamē pactione vt ipaꝝ decimaꝝ ptem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erpheffurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps ⁊ hermānus babenbergensis epus ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ⁊ fiducia potissimū in abbate fuldensi ⁊ heruueldensi nitebatur. Cū hij eccias decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo ꝓ deū archiepm rogabant. vt antiquus tradita monasteriis legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes aplica ⁊ veteribus ⁊ recētibus scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiepi sui nūq; īfringere tēptassent. Jd atroci responso archieps repulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ⁊ pfectis solidū cibū ministrare. Tanpem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt ꝙ rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis q̄ occasionem inuenissent. vt traditas sibi a ꝓribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. Jn hac vrbe multa sanctoꝝ corpa p illustrissimos delata sunt. videlz Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. Jn ea quoq; anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Ubi sunt edes amplissime studentiū ⁊ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi ꝓdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones ꝓ incendia varia. Neq; aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ ꝓ fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. Jn festo em̄ geruasij Anno. M. cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq; rapaꝝ ⁊ aīi gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Sexta etas mūdi

Linea summoꝝ pōtificū

Bonus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes quintus

DOnus papa. pria romanus. pre mauricio. eo tpe pontificatū iniit q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex morit. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ꝛ multi fulmibus afflati iteriere. ꝛ frumēta in agris emarcuere. Uñ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ꝛ doctrina valens. vt cleruꝫ diuersis ordinibus distinxit. ꝛ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio boeciano dephendsos ꝛ castigatos in varia monasteria diuisit. pterea rauēnatem ecciam a romana iam pridem segregatā ꝛ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtpantem reddiderit. Hic insup honori ꝛ cultui diuino ꝑsulens vestibulum sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmoribꝰ strauit. Instauravit pterea. ꝛ restitutas dedicauit eccias apostolorum via hostiensi. Et eccias beate euphemie via appia sitam. At bonus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cuiꝰ in morte episcopatꝰ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xpi. 664.

AGatho primus papa natione siculus. pre romano ex monacho pontifex creat. Uir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante pterea mansuetudinis ꝛ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ tristem dimiserit. Nactus itaq̄ impatorem moribus suis haud quaq̄ dissimilē. monocheliteꝝ causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̄ donec constantinus a bello in priam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem epum ꝛ Joannē romane eccie dyaconē. Hos p benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis calumpniationibus ꝛ sophisticis altercationibus. ex equo ꝛ bono oīm controuersia sublata duas eccias vnā tandez facerent. agatho vero cuiꝰ tpe post solis ꝛ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cuiꝰ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

LEo eius nomis secūdus papa. natione siculus. pre paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea vo adeo musice pitꝰ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus ꝑsente constantino damnauerat. Concessitq̄ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit pterea ne ad archiepatum assumptus pro usu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ eccie psolueret. qō vtinā hodie obtuaret. Cū ex hac largitione q̄tidie mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ꝛ eloquētiaꝫ singularis religio. mira pietas ꝛ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepelitur-q̄ collacrimātibus oīmbus tanq̄ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. epatus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xpi. 684.

BEnedictus iunior siue secūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xpo militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ꝛ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator homis sanctitate pmotus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus pobulus exercitusq̄ romanus in pontificem delegisset. eundē statim vez xpi vicariū esse oīes crederent. balicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac bti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepelitur-q̄ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab oīmbus vt sanctus. ꝛ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

JOannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ꝛ mansuetudinis atq̄ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ꝛ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Benicq̄ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepelituꝛq̄ ad. s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

OConstantinus constantij augusti filius extincto vt premissus ē apud syci/liā ꝓstante augusto. punitoq; q̄ ei successerat mesentio siue missello tyrā/no. ro manoꝝ regnū suscepit regendū. Romanisq; principatus ē annis decem ⁊ septem. Is aūt cōstantin⁹ q̄ prius fuit a ꝓstancio genitore in consortē impe/rij assumptus. illo interfecto vt oñdimus territus est. ⁊ oīa vbiq; adeo trepi/de administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amis/surus. Vir postea catholicus modestusq; ac omni bonitate integerrimus. qui/ suscepto imperio heraclīū atq; tyberiū fres suos in imperij consortiū accepit. Licet sint q̄ scribāt eosdē fres pueros ne ad imperiū aspirarent naribus muti/lasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atq; alias denuo edificauit. Et cū esset armoꝝ vir strennuus sarra/cenos romano imperio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Dece/mo ēm impij eius anno ꝑ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inue/nimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū impio pendere ꝓmiserāt. Accidit/q; oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari post pax traciam inuaserūt. Congressi/q; illis pannoniā inter ⁊ mesiā supiorē ꝓstantinus insignē accepit cladem. cūq; potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acq̄euit. Satis nāq; bulgaris feracissimi agri ꝓuincias danu/bio cōtinētes romani ꝓncipis auctoritate pacta secū federa habitare. unde ꝓstātinopolim redijt. Et vt gre/cos romane eccie vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Demiq; cū essē bonis opib⁹ ple/n⁹ mortē filio iustiniano ī imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Cometa

SExtam vniuersalē synodū apud ꝓstantinopo/lim constantin⁹ imperator celebrari iussit. in/terfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes por/tuensis epūs ⁊ alter Joannes romane eccie dyaco n⁹. Cōuenerūtq; ad impatoris edictū ducenti octu agintanouem epi. Acta aūt est cā monochelitaꝝ q̄s supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse. vnicā tantūmō eē in xpo voluntatem. Erantq; duo ꝑmarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopo/litan⁹ ⁊ machari⁹ anthiocenus epi. quoꝝ Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ sentētiā ad/duci ē passus. macharius aūt ptinax. ⁊ nimis diu pīb⁹ resistens. nō solum ē dignitate ꝑuatus. ⁊ si/mul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extre/mūq; cū aliquot pfidie cōplicibus romā relegatus Et theophanū abbatē vero sentiētē in locū macha/rij anthiocenū epm creant. Hac aūt re ex sentētia fe/liciter gesta. vt deo gratie agerētur q̄ vtrāq; eccīam vnā fecisset. sententia ⁊ animis Joannes epūs por/tuensis octaua pasce corā ꝓncipe ⁊ pīarcha. corā/q; ppło constātinopolitano in basilica sancte So/phie missam latine celebrat. approbantibus oīb⁹ q̄ tū aderāt. vez esse ⁊ sctm illū sacrificādi mozē. Et q̄ aliter sentiūt a recto ⁊ honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cy/rilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Byo/nisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hie/ronimi. sīa concluſum ē. duas naturas ⁊ opatōes in xpo eē. Explosaq; illoꝝ ptina/cia q̄ vnicā eē in dño volūtatē dicerent. vñ monochelithe vocati sunt. Ea reinteḡta fi/dei letitia agatho ⁊ romani paucos men/ses sunt gauisi. q̄ pest/ tūc q̄nta raro alias q̄ tres mēses romam populata est. ⁊ ipse agatho est defunctus.

Eclipsis solis ⁊ lune

STella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝓfecto tot clades q̄ trib⁹ cō/tinuis mēsib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūq; ātea fuere. vise sunt eleīta ī vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝓurasse. Hāq; tāti tāq; ꝓtinuati ībres toni/truis fulgorib⁹ īmixti fuert. vt maximā armētoꝝ passim morientiū tactura ppli sint ppessi. q̄quā plīmos viros ea tēpestate fulmīb⁹ afflatos īterisse inuenim⁹ ⁊ matureſcētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frumta emarcuisse vt solatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

POst solis quoq; ac lune eclipsim peste grauissima laborātū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū petetent ⁊ in yrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Linea summoꝝ pōtificū

Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Sisinus

CONon papa. Tracia oꝛiundus. in sicilia educat⁹. Inde romane eccie militans ex p̄sbitero pōtifiex creat. Vir siqdem bonus ⁊ tanto p̄ncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiep̄m exercitus vo theodoꝛ p̄sbiteꝝ in Joannis demoꝛtui locū sufficere conarētur. Tandē post longā altercationē in hanc sententiā venere oēs: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ⁊ integri. modestie ⁊ iusticie singulari. ꝑstantie et prudentie plusq̄ humane semper ē habitus. Hāc obꝛem e vestigio oēs ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodoꝛus exarchus rauennas. qui tn̄ post initus pontificatū statim infirmitatem incidit. vñ paschalis archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensatoꝛ regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernat. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eoꝝ q̄ p̄miserat p̄stiterit. Moꝛit aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq̄ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobꝛis. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

SErgius papa natione syrus. p̄ia anthiocenus p̄e tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in cleꝝ romanū asciscitur. Deinde vo ob ei⁹ doctrinā ⁊ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens sctē sue sanne ad diras dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ magis cimiteria cepit. qua ex re tantuꝫ sibi nomis cōparauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tn̄. Nā cū pars ppli romani maxime theodoꝝ archip̄sbiteꝝ peteret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus suborꝛnati pascalem noīassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus impatoꝛ cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū p̄ zachariā ꝓthospatariū suū trahere p̄cepit. ꝟ milites ytalici id admittere noluerūt. Cleꝝ cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄maxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē dñice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape coꝛp⁹ vili⁹ iacēs honestioꝛe loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dñici coꝛpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ⁊. xx. moꝛit. Et in basilica Petri collacrimātibus oīnibus sepelitur. vi. ydus septembꝛis. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

IOannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ oꝛnato altari p̄cipis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moꝛitur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad catheciūbas sebastianas via appia quidaꝫ affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

IOannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū iniit quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio dejectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica Petri oꝛatoꝛiū (ita em̄ appellant) locum oꝛandi in honoꝛē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ quoꝛūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sctoꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exoꝛnauit. Postremo vero multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctoꝝ culcioꝛes reddidit. Moꝛitur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturq̄ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. ꝗntodecimo kal. nouembꝛis. Eius autem in moꝛte tribus mensibus sedes vacat.

SYsimus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboꝛaret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ⁊ in ipso magistratu quod bonū pōtificem decꝛeret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetustate collapsa in meliꝛem formā restitueret. Verū subita moꝛte coꝛreptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembꝛis. Vacat tum sedes mensem vnū. ⁊ dies. xviij.

IUstinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post p̄em in imp̄io relictus. impauit p̄ma vice ānis. x. Vir siq̄dē p̄mo bon⁹ ⁊ p̄udēs ac elemosinaꝝ ꝑfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cuz p. x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cuz eisdem pacem terrā mariq̄ fecit. Sicut affricā libiāq̄ ammittere defuncti p̄is res noue fecer̄t Ita easdē ꝑuincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Siq̄dem gizite sarracenoꝝ ammiratbo ſb̄ idem tp̄is quo cōstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustiniani imperij iura oīm ꝑuinciaꝝ consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ⁊ libia in p̄mis fuerūt imp̄io restitute. Affirmantq̄ nōnulli scriptores eo in federe ꝓinterueniss̄e. vt p annos. x. q̄ terminus in pace fuerat asscriptus sarraceni singulo quoq̄ die nūmos mille aureos soluere seruūq̄ vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū romano imp̄atori mittere tenerent̄. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homines mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros p̄eter federa pacis inite adorit̄. a q̄bus certe plus incōmodi accepit q̄z intulit. Et ꝓstantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus q̄ seuiciā p̄fecti vrbis nō cōpescuit. Qđ q̄z synodū habuisset ad qđ cū romani pontificis cleriq̄ cōuenissent orat̄ores. iterata sunt sexte synodi acta q̄bus intermixta sunt aliq̄ ritu catholico abhorrentia. Subscripserūt vo imp̄udentes romani pontificis orat̄ores. Sed eaz subscriptionē sergius pontifex vt p̄o heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vo ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā ꝓthospatariū romā iussit sergiū pontificem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpere armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaq̄ iustinian⁹ ꝑfidie q̄ in oēs vtebat̄. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si q̄dē leoncius patricius annuēte gallinico p̄iarcho ꝓstantinopolitano insurgēs pp̄lum ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝑpetuoq̄ pedori addictos. iustinianum imperio detectum cepit. nareſq̄ mutilatum curauit cersonam pōti ciuitatem exilio deportari.

LEoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus īpator pulso iustiniano impiū occupās īpauit ānis. 3. Eos īpij mot⁹ exploratos hīs habdimelech sarracenoꝝ ammiratbus affricā inuasit. in quē leonci⁹ impator ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu misit. ⁊ q̄dem ioānes sarracenis ogressus. eos fugere cōpulsos oīm affrica extermiauit. Vez nō mlto post seditione iter eos orta. Tiberiū q̄ndā ciuē ꝓstātinopolitanū impatorē creāt. Qui ꝓfestim ꝓstātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q̄ iustinianū dixim⁹ in carcerē cōiecit. maiori ludibrio hominem reseruans.

TIberius eius nominis tercius impator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuz exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem p̄imo post impatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄ situm: vt alij oblatū accipiens nequaq̄ moras sibi apud affricā trahendas existimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim ꝑuenit. fauebant vo ciues affiniū agnatoꝝq̄ factio potentissima. vñ dum leoncius forum palaciūq̄ seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto ꝓncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Vez iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recupandū imp̄iuz auxiliū p̄estitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

IUstinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantinopolim reuersus impauit ānis. xxvi. Cū em̄ ad sexti Joannis pontificatus initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat ꝑ se ferret residendi imp̄ij intentionem. ciues absimaro impatore fideles illū capere intēt̄arunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quoꝝ rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et t̄n anno vix duz elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospitez ⁊ genez p̄odere est pactus. quod cū resciſſet iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuz ꝑ arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoq̄ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūq̄ inimicū inspicīete populo occidi iussit. gallinicū p̄iarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus murcū abstergeret quēpiā aduersarū partiuz excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in p̄elio occubuit.

Linea Imperatorum

Justinianus secū dus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Justi nianus

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aq̄legie ob impitiā fidei q̄ntum vniuer sale cōcilū suscipere diffidit donec salutar ibus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ce teris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustinia no pncipe cōtra theodoz. t oēs hereticos q̄ beatā mariā solū hoiem nō dēū t hoiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp ẏgo theotocos diceretur . quia sicut catholica fides habz. nō solū hoiem ꝫ vere dēū t hoiem genuit.

Theodorus

Theodorus Anglorū archiepūs vir doctissi/ mus optimusq̄ p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libz egregiū edidit. In q̄ declarauit q̄ peniten tia vnūq̄q̄ pctm dilui pos set. sed t alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicib⁹ scripsit. Sanctus q̄q̄ theo doz⁹ augustudinēsis epūs virtutibus claruit.

Lambertus epūs

Lambert⁹ vir sctissim⁹ apd leodiū ea tēpestate mar tyriū subijt. eo q̄ pipinū repbēderit. q̄ vxori pellicē alpiadē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aiūt q̄ postea morbo pediculari cōsum ptus ē. Hic ex nobilibus t diuitibus parētibus natus t a ꝑmeno lris eruditus ita ꝑ sanctitate sua ab oībus amabat. vt traiectensi eccie post theodardū mḡm suū ꝑmoueri in epm mererē. Cū vo childericus q̄ eum ꝑmouit q̄ eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. t pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo itez reductus. vbi multos vbo t exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari⁹. Eū p modū crucis in oratione ꝑstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccias pduxerūt. t ꝑt hostes illico sepelierūt. Sctūs aūt chumbert⁹ successor ei⁹ celit⁹ ad monit⁹ corp⁹. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag̃ miracloz gl̄ia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter t monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaq̄ lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xp̄iana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. p̄sbiter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo q̄ docendo t pdicando vsq̄ in senū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. t. 50. annos t docere t libros cōponere nūq̄ lassus visus fuerat. Ea ꝓpter ob religionē etiā atq̄ modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit em̄ multa in actus apl̄oz. in lucam tc̄. Edidit t librū de tpibus omeliasq̄ pleraq̄ quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoq̄ cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. t libz de gestis anglorū. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in sanctoz numero cōputari meruit. Strabo quoq̄ et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoz alter pleraq̄ omelias eleganti sermone coposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasteriū vbi erat Beda ostendūt.

Quoz⁹. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū ꝓpter solitudinē loci t in galliam translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacen. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux t gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloz gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexiss bertarū q̄ndam ignobilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat oīb⁹ odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū bertario obuiū factū. collatis signis fudit fugatq̄. Salutē sibi bertharius fuga q̄siuit. In regnū vo theodorici se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem t maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoz reges degenerātes victores regnuz admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo i admīstratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

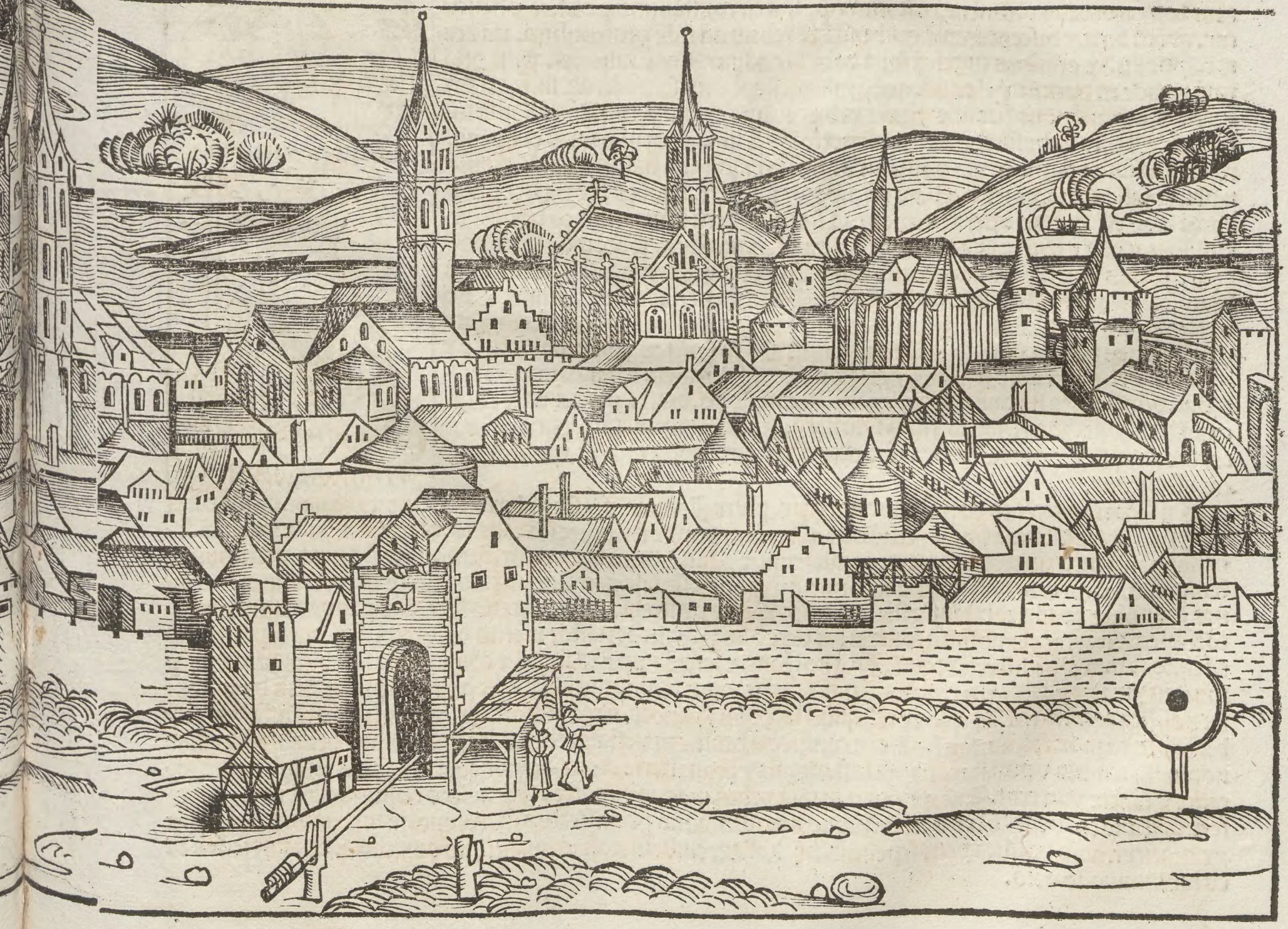
FErraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū membus circūdatā a smaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ⁊ ornatam fuisse hystorie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatiū ecclesie monumenta. qꝫ vrbis illius archiepi tria iuriū eccie sue loca a trib⁹ metallorꝫ noibus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāqꝫ a ferro. Cuz aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ptibus rauennatiū romanorūqꝫ simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani impatores eccie aduersari ceperūt ipa quoqꝫ ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetorꝫ rauennatūqꝫ auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsqꝫ potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis p eorꝫ ⁊ ecelini amicicie occasionem pfidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioqꝫ ferrarie dominium occupauit. In eaqꝫ regnauit annis decem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetorꝫ auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atqꝫ quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo pfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo pfulante clemente qnto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo qꝫ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamqꝫ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiarꝫ ecclesiastico supposuerit interdicto. Vñ omnia eorꝫ bona per galliam britanniāqꝫ direpta fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallagu-
ria florentinorū ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinqꝫ cōmissis cedibus deturbasset. Fuitqꝫ postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureorꝫ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quorꝫ obedientia ⁊ pace opibus potentiaqꝫ plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero pteritis temporibus noue. ꝫ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. pfertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatissimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyana dea vsq; ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide ortho-doxa instruxit. filius betanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primā eccle-siam construxit. Et cuz regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Māq; plerūq; arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum p-ducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et q̄quā terra in mltos partita sit dominos. tñ herbipolen-sem episcopum ducem franconie dicunt. Cum t ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui t franconū dux ha betur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estq; ꝑpe vrbē in excelso monte (quē montem nostre domine appellant) arx arte t opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū resi det. Estq; super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie surſum erectum. ac sua natu ra defensum. Pars quarta foueam habet. pontemq; ꝑfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiq; ꝑpugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus cācel-li duplex est in medio platea est articularis. Estq; in ea capella ad diuinū cultum peroznata. vbi are conse-crate sunt. Sunt t ibi mansiones q̄ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. t stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ozw quoq; sancti benedicti ad sanctum Stephanū lo-cum aptum possidet. Cartusiensesq; domum theutonici. t sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent Quinq; etiam monasteria sanctimonialiū. Extant t in ea quinq; parrochie. t duo hospitalia. Sacellū ite virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesq; perpulcre canonicoz t ciuiū hanc vrbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Scbernberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

CONstantinus papa. natione syrus. pre ioanne. vir doctissimus ⁊ lingua latina grecaq; eruditus. eo tpe pontificatū iniit. quo rome triennio fame laborat̄ est. qua quidē in re ita oēs tum vel maxime paupes iuuit. vt constā tinū celitus missum homines arbitrarent. Et cū iustinianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qđ sedem ap̄licam veneratione deinceps obseruauit tutatusq; ē videndiq; constantim pontificis admodū studiosus hoiem rogat vt ad se p̄fi/ ciscatur p̄missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cō/ stantino tyberius iustiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄siarcha cuz omi clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā p̄deūt. vrbem ingressi in regiaz p̄duxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit. ve rūetiam eius pedes veneration̄is causa exosculatur. inde instiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus em̄ habita synodo nō modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaz decernit vt sanctoz patrū ymagines qui sex concilijs ab oīb⁹ probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent. Cū intellexisset eas a philippico e parieti/ bus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne impe ratoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue re ciperet. Postea mort̄ cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac i basilica Petri sepelit̄. tercio yd⁹ februarij. sedes mēses vnū. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

GRegorius secūdus papa. p̄sia romanus. p̄e marcello. vir certe optimus atq; sanctissimus: tanteq; eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuince ret oīes male de catholica fide sentientes. Hā sub sergio pontifice sacris inici atus. sacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice p̄ficisci/ tur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē p̄tinentibus. ita acu te respondit. vt oīb⁹ ingenij sui ⁊ doctrine admirationē inijceret. Post ꝯstā tinū deinde in pontificē electus. quāq; aliqui stephanū secundū illi suffectū scri bant. Inito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex p̄te vetustate collapsa in/ staurat. Et trabes basilice principis apostoloz. laurentijq; martyris extra mu/ ros. Monasteriū quoq; via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et mo nasteriū sancti andree qđ barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea bec pecu/ liaris laus est. q; eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio ⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris par/ ta gregorius itez reparandis locis aīm adijcit. basilicam nāq; sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in ho norem agathe dedicauit. eoq; loci monasteriū extruxit. Indeq; leonem impato rem hereticū habita synodo excōmunicauit. Eo q; sanctoz ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem inci/ tabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. mortur. sepelitur q; ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū va/ cat dies quinq; ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

GRegorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ⁊ humanitatis. preci pue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̄dicatione atq; interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de fensor fuit. vt ob eam rem maximoz principū graues simultates ⁊ amicicias susceperit. non armis. nō mi nis cuiuspiā e gradu constantie sue delectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira carita/ te cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaq; pontifica/ tu inito statim conciliū celebrauit. In quo leonem tercū imperio simul ⁊ cōmunione fidelium priuauit q; sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ⁊ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Pe/ tri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoq; misse hec ver/ ba adiūxit. quoz solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ⁊ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in/ tegre ⁊ sancte viuerent. Instaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe de/ sertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ⁊ xx. mortur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes di es tantummodo octo.

Linea summoz̄ pontificum

Constantinus

Gregorius secudus

Gregorius tercius

Philippicus q̄ t bardanus impator post iustinianū impauit anno vno t menb. vj. Vir sane magni animi t maximi ꝯsilij. Cū ꝯstantin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortaf. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret, veritus ne aliq̄d mali oriretur. Vex iustinianus ꝯsilio pōtificis bñ monētis neq̄q̄ obtempans, classem in pontū mittit. eo aio vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cō stantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmis/ sum. Fuit id p̄liū atrox, t post multā vtriusq̄ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Mā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eox copijs eo in p̄ lio occubuerūt, philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanox pōtificū traditione discessit, heretici puerso, vsus ꝯsilio lras ad ꝯstā/ tinū pōtificē clersq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex t clerus, ß romāo pp̄lo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ vt nulla i re diuina aut publico p̄uatoue actu eius nois aut impij mentio h̄etur. Nec diuturna fuit ipa in impio pestis. Mā cū defunctus eēt pō/ tifex ꝯstātin⁹, anthemi⁹ q̄ t anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ipm philippicum impio delectum cepit. t oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento artbemi⁹ impator post philippū impauit annis tribus. qui p̄incipatu inito philippicū captū oculis p̄uauit. litteras p̄/ terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defen sorem futurꝫ pollicef. Anastasio aūt impante patronax ciuis brixian⁹ pontifi/ cis romanis suasionibus. b. bñdicti monasteriū cassinēse edificijs t monacho rū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā, post ac/ ceptas ex more confirmatas p̄decessox pontificū t ꝯciliox sanctiones, sarracenos xp̄iane religionis t romani impij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ pata ingē ti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes t a militibus spretus impio deijcitur. Cogitur q̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nois tercius supato anastasio impiū occupans impauit anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retu lerāt. Crearūtq̄ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ t si erat ignobilis, t apud publi/ canos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus t rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaz q̄ ne vltra vt p̄missum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Vex suscepto impio catholicus impator sta tim ymagines sanctox patx (vt diximus) a philippico demolitas restitui p̄risti no in loco mandauit. Postea theodosius āno impij p̄mo nō dū elapso a leone tercio delectus, t sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū impauit cū cōstantino filio annis vi/ gintiquatuor. Theodosio em̄ electo imperiū accepit, t apud cōstantino polim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate, in xp̄ianam reli/ gionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ sub eo calamitates sub iecte imperio puincie acceperunt. Mā p̄imo ei⁹ impij anno, t quādo Athinus amoxtrusq̄ citeriorē hispaniā inuaserāt, sarracenox asiā incolētiū ingēs multi/ tudo in thraciā traiecit. Et eox dux classem mille naues habētē adducens con stantinopolim terraz mariq̄ obsedit. Ciuitas vo ꝯstantinopolitana t si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tñ perpessa ē calamitatez que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator quez hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ sarracenox timore liberatus nil intra uit. qui ytalia t roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamētox diuitijs spoliauit. Et apud pontificem p̄imo blanditijs egit. vt si in suam vellet gr̄am p̄mouere sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali im perio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Verum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto p̄cipis vllo mō dilabant. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatorez deligeret. Vex cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus t maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Egidius abbas

EGidius natione grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scia exē-plo ⁊ miraculis insignis fuit. lris etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū ptimonij. xpm fecit heredē. vez hūane glorie vanitās piculū. clam littus maris pe tijt. repertis nautis nauē cōscendit. factaq; oratione tēpestas sedata fuit. Et cū arela-tem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis epo mansit. vbi febricitantē trien nio curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoq; heremita viro san-cto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vteraq; miraculis coru-scaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝓpatam in nutricez habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi ꝓbebat. Cū die q̄daz serui regis in venatione cer-uam insequrent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dns illesam ꝓstaret. vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites spelūcā aperientes. vi-dentes sctm senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā peti-erūt. quē rex carolus cū oīi honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud ne-mausensem vrbe filiu pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dni fribus obitū suū nūcians vt ꝑ eo ora-rent. spūm dno cōmendauit vbi angelos aiam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dni. 700.

Bonifacius archiepus

BOnifacius primus archiep̄s tpibus p̄dictoz pōtificū floruit. Qui mona-chus exns doctissim⁹ atq; eloq̄ntissim⁹. ꝑ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hois vtute ⁊ sanctitate. petē te pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie pncipē ac epm ꝓsti-tuit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓposita euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i. dccxv. auctori-tate sedis aplice ⁊ pncipū francie duas ep̄ales sedes ꝓstituit. vnā in castro wirtz purg vbi burkardū collegā suū epm ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄ fecit. Inde exhortu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoz vnxit. Ideo archiep̄us secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum vbū indesinēter p̄dicasset ac p̄fuisset eccie annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

QIrca hec tpa ducatus venetoz initiū sumpsit. Cū a p̄siarcha populoq; veneto a tribunis ꝑceptusq; cūctisq; plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus succes⁹ ē. a ꝓditōne em vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduersarioz incursus reprimēdos. de cōi omniū ꝓsilio. Huc hoiem tāto dignū hono-re delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus iniit ⁊ venetā ciuitatē ꝑ viribus ampliare curauit. pui em mo-menti aī fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisq; classibus huc illucq; ꝑ negociatō nibus nauigare ce-perunt in pyratas q̄q; repressit.

QEsarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ scietia p̄clarus. ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter ce-tera scripta edidit. Sanct⁹ q̄z wolfrāmus zenonenſ ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amat⁹ archiep̄s anglorū sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totnan⁹

SAnctus kilianus ep̄s in francia orientali hoc tempe cla-ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parentibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgre diēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is lris edoctus spretis hūanis reb⁹ monasteriū ingressus. In oīi obedientia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde p ecclasticos ordies p̄sbiter ordinat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liber⁹ ꝓtēplationi opam dare pos-set. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā per-uenies. herbipoli vrbe franconie inter gētiles. cum coronā martyz optaret degebat. nec semē dei effudit. vez prius ro-mā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac i ep̄um ordinauit. vr bem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totnano diacono. ite-rato ad castz wirtzipurg ostrofrancie puenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū vnacula lingua illico addisceret semen dei spgere cepit. relicto igr diane cultu. dux cū tota pene puicia orthodoxe se fidei sbiecit. ⁊ i die resurrectōnis dni baptisat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fris ꝓiux fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci psuasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio psecuta. ordinat⁹ tortorib⁹. viros sctos reuelatōe diuīa p̄moni tos i ozone psistētes iterfici iussit. Cūq; palmā martyrij obtinuerit. claz sepulti sunt cū libris ac sacris vesti bus. ne palā fieret eoz iterit⁹. tādē iuēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio petit ꝓijs dētib⁹ se laniās. alter i ra-biē vsus gladio se petit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. Juste torq̄or. q̄ sctis vir tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij glorioſi martyres totā franciaz orientalē mira-culis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue ioꝛ duce. atq; anglioꝛ rege. Bunnaq; castissima femina eius vxoꝛe. Qui cū hieroſolimā atq; terrā ſanctam peregrinus viſitaſſet. ⁊ inde romam reuertiſſet. a gregorio tercō ſummo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei ſinceritatez dilectus fuit. ſancto bonifacio maguntine ſedis archiepiſcopo cōmendatur. ⁊ a ſancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal'. Auguſti preſbiter ordinat'. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū eſt anno ſalutis. 740. ſue vo etatis. 41. epiſcopio Eyſtetenſi prefi-citur. qō ſanctus bonifacius ex pdijs ⁊ mancipijs a ſwigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā ſedis maguntine ſcriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocq; priuilegio dotatur. vt ipe eiuſq; ſucceſſoꝛes officio ſcribe ſedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiſcopi magūtini primū locum ſemper obtineant. accepit etiam veſtem inſignem. quā rationale vocant. Qua veteres ſacerdotes vtebantur. vt ea etiam ſucceſſoꝛes ſuperueſtiri liceret. Hic vir ſanctus wilibaldus ſupza ripam fluminis quod alimoniū vocatur. In vaſta ſolitudine. ſuccisis nemoꝛibus. ciuitatem Eyſtet edificare cepit. In qua ⁊ monaſterium ſanctimonialiū ordinis ſancti benedicti celebze ſarchophago ſancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit ſoꝛoꝛ ſancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat ſacer liquoꝛ. egrotantibus prebens remedium. Huc preſidet eccleſie eyſtetenſi que ⁊ aureatenſis nūcupatur. preſul digniſſimus wilhelmus oꝛtus ex nobili familia reichenawe.

S. walpurgis

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q̄ votis ⁊ precibus a deo hanc sobolem impetrarūt. Ab ineūte etate disciplinis ac lr̄is traditus. p adipiscēdis liberalibus artibus in adolescentia pisius petyt. Cū eruditissim⁹ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei tūcta fuit. Verū spretis mūdialibus pompis. relicto regno spōsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac beremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̄a. romaz pueniens. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ⁊ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina vtutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudie nemoz religiosissimā ac pfectissimā vitā. vsq̄ in finē exegit. Vbi p̄ter doctrinā pplo exhibitā. miraculoz gloria nominatissimus euasit. Tandē plen⁹ dieꝝ ad oratoriū fratrū. sancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dn̄m. Cuius sanctuz corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi p̄tifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cōfessoꝝ numeꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius festū per vniuersum orbem. xiij. kal'. septēb̄. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit'. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni honore ⁊ gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

Luitprandus aispradi p̄dicti filius longobardoꝝ rex. supstite adhuc p̄decessore regnū accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ mensibus septē. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq̄ vasto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet'. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret'. qua ī re maiorē ꝓmeretur laudez. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare p̄miserit vnq̄. papie quoq̄ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. ⁊ ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū quoq̄ filiū in cisalpinā galliam. vt ei ex more caprillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq̄ oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. Gregorius pontifex legatos naui q̄ terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie p̄ncipem statim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq̄ tpe laboranti rome ⁊ ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrocinū ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obsideat. obtemperat. atq̄ vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ⁊ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat restituit. Vex nō ita multo post etate grādeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq̄ corpus in basilica beati badrani sepultum fuit.

Radboldus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij senonensiū epi cōuertit'. q̄ cū baptismum suscipere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q̄ in inferno. statim intinctuz retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̄z pauciores sequar. atq̄ ita in sua fatuitate delusus. morte in premeditata raptus est.

Comete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris ac vtutib⁹ instruct⁹. Inde titulo scti florini ad sacerdotiū ꝓmot⁹. et p victorē comitē ob suā religiōez ac famā in p̄latū assumpt⁹. ⁊ p balchramiū ī cellaz bti galli ⁊ pipini aucte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atq̄ edificijs. mirā obseruans abstinentiā. pauptat⁊ amator. ⁊ elemosinaruz largitor. ⁊ asello ꝓ equo vtebat'. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt p̄ paupeꝝ diceret'. Ideo hospitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tñ psequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal'. decembris bono fine q̄euit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p lacū ꝓstantiensem miraculis multis. ⁊ sedata tempestate pduct⁹ fuit. Vasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

Onciliū mille pene eꝑoꝝ celebrauit gregoꝛi⁹ tercius pontifex romanus. ī basilica beati pe/tri rome. Jn quo quidē leonē impatorem. vt dictus est. imperio simł t fideliū cōtione priuauit. eo ꝙ statuas t sanctoꝝ ymagines demolitus esset. Jn q̄ cō/cilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝓ ut antea cōseruari. declarauitq; idē pōtifex in eo cō cilio imaginū sanctaꝝ veneratione esse licitā. Et hu iusmodi statuti violatores excōicationis sententia innodauit vt habet in canone de conse. di. iij. c. per/latū. Cū em Leo. iij. impator apte inuebi in pontifi cem nō posset. edictum ꝓposit. vt oēs q̄ sub impe rio romano essent. sanctoꝝ oim martyꝝ t angelorū statuas atq; ymagines e templis abraderent t auf/ferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset eū se ꝑ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos post cōci/liū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto ꝑn cipis vllo modo dilabantur.

Arolus marcellus pipini senioris filius hūj⁹ tpibus pallacio regis francie ꝓficit cū pipin⁹ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus e

Alias Martel

Carolus marcellus

Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supsteq; erat piter plectrudis vxor. quā carolus vt genitri cem potius q̄ nouercam venerabat. Nec tn̄ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio iubiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu co/pijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū ꝑn cipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Jnde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege t ragnfredo illius gubernatore vlciscī cupiens magnū parauit exercitū. Ad pri/mos vo prelij clamores hūj duo in fugam vsi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝓstituit. Coloniā itaq; ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Jllaꝛo clam oīnibus longū emēsa iter ad danubiū t eo transmisso pueuit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. t chilperico rege. Hex carolus marcellus trāsmisso sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq;. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Hex cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscī et vincit. non longe a Turonū finibus. t ex sarracenis trecenta t septuagintaq̄nq; milia fuisse occisa. Cuꝛ ex francis mille tantū t q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij ꝓcinū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū t cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Js obtpat; atq; vrbē obsi dione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vsus. eos vi capit. t pre modestia socios appellat. Jnde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. t xpiani nois inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄s arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Js itaq; cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscī. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi ingens planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq; pugnatū est. cadente amoreo. fundunt hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarracēi bis cladibus domiti intra pyreneū se deinceps ꝓtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria t sueuia. pipino vo iuniori burgūdia. t pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni t sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto t trigesimo. Sepelituꝛq; parisius in basilica dyonisij martyris.

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua bereti inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. t egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

MAchar̄as papa. natione grecus. ex p̄ie policramo. post gregoriū p̄tifex q̄ inter optimos p̄ncipes numerat̄. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis t gratie oīm vtute p̄ditus. cleri ac ppli romani amator. q̄ in initio p̄tificat⁹ sui ardēte bellis ytaliā inuenīs. legatos de pace cōponēda statim ad luitbprandū lōgobardoz regē misit pseq̄ntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Uez cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos ꝓficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez p̄tifici honoris causa obuiā factuz. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaz solenia oīonem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regez xp̄ianū deceret. siue pacē sue bella gerat. ac oīone pmotus rex arbitriū oīe cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq̄ parta mltas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoq̄ ac turrim añ basilicaz lateranē sem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idez quoq̄ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq̄ loci caput ipius sancti collocauit. Uenetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis t gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunq̄ greca latinaq̄ lingua eruditissimus haberet̄. Quatuoz dyalogoz libros beati gregorij ī grecū trāstulit. Cū vo ita sancte t integre populuz dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm benuolētia gubernasset. moritur ac sepelit̄ in basilica petri. ydibus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.

STephanus secūdus papa. natione romanus. p̄e cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat oīmbus gratus) ī basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana dr̄ deportat̄. Erat ei vir singular religiōis t p̄udētie. amator cleri. elemosinaz restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator t scriptor. p̄ pauperū. pupillozq̄ t viduaz defensor. q̄ aistulphū longobardoz regē romanoz agrū inuadētem verbis t muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Et⁹ rei causa ꝓficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapidez honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sctissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq̄ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq̄ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōi mādauit. Foris itaq̄ pace parta atq̄ aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atq̄ eoz pastores recensēt. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet t admonet. q̄d deceat ep̄m. quid p̄esbyteruz. quid deniq̄ oēs sacris initiatos ꝓponit. restituit t basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq̄ oīmbus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte oribatis. sexto kalē. Maij. Uacat tum sedes dies duos t triginta.

PAulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui ī p̄triarchatu mores t doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. t zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Uerū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereret̄. fuere qui theophilacum archidiaconem p̄ponerent. post longā contentionem solus bonoz oīm suffragijs ob integritarem vite t doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini t leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis t humanitatis fuit. vt noctu cuz duobus t eo amplio tribus familiaribus cubicula paupez egrotantiū circuiret. vnūquēq̄ eorum t verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinez cohortatus. Carcerē quoq̄ frequenter adibat. Indeq̄ pleroſq̄ ere alieno nexos persoluto creditoribus p̄tio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoz tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq̄ congregato clero vniuersoq̄ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq̄ celebritate agente. atq̄ corpus ip̄m sanctissimū in tēplum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur t paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. p̄tificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq̄ corpus magna t solenni p̄pa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. menb. j.

Linea summoruū pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Constantinus q̃ntus leonis impatoris filius. post p̃em solus imperauit annis. 33. q̃ paternaz impietatũ emulator leges z patrũ sanctiones p̃ viribus psequi nõ destitit. Et in oĩ vite sue tpe maleficijs z magicis artibus luxurijsq; debuuit. Jsq; cõstãtinus impator sacras ymagines vbiq; demolitus. Constantinũ regie vrbis ep̃m impietati sue resistentẽ cũ vberibus necasset. in locũ demortui licetaz spadonẽ sui sacrilegij cõsciũ suffeciſſet. põtifex ipse oĩ expte religioni p̃sulens nũcios cõstantinopolim mittit. q̃ impatorẽ adhortarent. vt sacras ymagines z statuas restitueret. Jd si facere recusaret. eidẽ anathematis censurã minarẽtur. Sed cõstantinus in sacrilegio suo ptinax. z sanas admonitiões ptẽpsit z sabinũ bulgaroz regẽ in demoliẽdis sacris ymaginibus eĩ impietatẽ imitatũ. in gr̃am recepit cum antea bulgaros bello psecutus fuisset. Multosq; monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cõstantinopolitani p̃triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia z calabria p̃grediens ad regiã vrbẽ ita molestabat hoies. vt plures edes sine hominibus relinq̃rent. anastasius cũ stercus ore euomeret misere obijt. Demũ cõstantinus impator plaga pessimi incendij diuinitus p̃cutit. Et clamãs adhuc viuũ igni sum inextinguibili traditus. morte obijt. ascito p̃us leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̃rtus cõstantini q̃nti filius. Anno dñi. 777. post p̃em impator. imperauit annis. v. cui p̃ hirenem nobilissimã mulierẽ oĩm pulcerrimã in matrimoniũ collocauerat. ex q̃ filiũ pepit noie cõstantinũ. Hui⁹ leonis tpe vix imperiũ etiã noie vigebat. Nã illud in oriente barbari ptinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebãt. Hic itaq; mortuo p̃e q̃ de bulgaris triũphauerat in syriã expeditõem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domuz intrepidus rediit. Et ocio dedit⁹ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aũt lapides p̃ciosos. ferũt cũ q̃ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoz q̃ntitate saciari posset. p̃ciosissimaz q̃ sctẽ sophie sacrario inerat coronã capiti imposuisse. gestassecq; p vrbẽ z carbũculos q̃ inerant fulgorẽ flãmis et lapideã frigiditatẽ p̃unarũ incendio diuina vltione pmutantes. illũ ad interitũ ꝑpe necis p̃ne similez perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. z filius constantinus imperium acceperũt.

Constantinus sext⁹ leonis p̃dicti ex hyrene vxore fili⁹ impauit cũ mr̃e hyrena annis. x. Quecq̃dem prudentissima z religiosa impatrix. que forma speciosissima athenense p̃e genita iuste impium z magna cũ pplo quiete administrabat. Cõtinebatq; filiũ ne anita p̃naq; vicia in quo illũ nature p̃cliuez esse intelligebat imitaret. Et cũ religiosa esset Therasiũq; cõstantinopolitanuz tũc laudate vite p̃triarcham libenter audiret. Eius cõsilio synodũ in Nicea vrbe secũdũ trecentoz q̃nq̃ginta epoz cõgregari fecit. In q̃ synodo execrantiũ ymaginũ sacraz veneratione hereſis ꝑpetuo abdicata ẽ. Sed nõ diu tulit cõstantinus hic sanctũ mr̃is impiũ. qz p̃is flagitia subsecutus. p̃ualuitq; cõstantini filij iniquitas. Qui modestiã actam p̃batos q; salutiferos mores genitricis dimittens ferre nõ valens. eã ab imperij administratõne detecit. Js q; primũ in p̃ncipatu solus ingenitam potuit maliciã exercere. in multos deseuit. In primisq; delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. ladeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam eĩ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorã imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenẽ reuocarunt. Que reuersa constantinũ cepit z effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq;. vbi vitam finiuit. Jnde mulier sola annis quinq; imperauit. z cũ carolo fedus iniit.

Aistulphus rex

Aistulphus longobardorũ rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oẽs romanoz partium ytalie agros rapinis incursionibusq; fedauit. quem põtifex per munera z oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruaturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romã rursus obsidione cinxit. z maiori detrimento vastare agros cepit cõminatusq; est. vt nisi sese z vrbez romã dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cũ nihil solito magis proficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spez presidij litteris faceret. cũ populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinũ dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Linea ip̃eratoz

Constantinus quintus

Leo quartus

Constatin⁹ sext⁹ Hyrena

Gangolfus

GAngolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emitt eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. denuda brachiū tuū. t affer lapillū de fonte sine lesione. q̄ cū immersisset statim cōbustū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ancilla vxori nūciasset sōbridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Mox anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qō ei postea euenit in oī vita sua sextis feriis. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqō pferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qō pipinus experiri dignatus est.

AMelius t amicus tpibus pipini regis francoz orti miro mō sibi cōsimiles. De hīs duobus pueris ex gestis eoz narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cuz a parentib⁹ baptismi gr̄a romā deferrent. In luca ciuitate seinuicē inuenerūt. Et societate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tātaq̄ inter puulos societas t volūtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo q̄escere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoz militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserūt in vita. q̄ recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia pūxit in vita. morte quoq̄ separari noluit. Cū in diuersis ecclesiis tpe Caroli sepulti eēnt. mane corp⁹ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

BUrkardus episcopus herbipolensis sanctitate t miraculis claruit. Is i anglia ex nobilissima parētela floruit cuz fratre Suiduno postea ibi epo q̄ terranei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus enasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū dioceſi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. t pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute t abstinentia ac elemosinaz largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. t nauim cōscendit adiūctis sex monachis t codices quos scripserat ad castellum babenburg proficiscitur. vbi i cōtemplatione ac oī sanctitate migrauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Burkardus

CArolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria t sueuia pipino iuniori burgūdia t pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq̄ suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto t paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasterū accedens professionē in eo t perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frāciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam t bellū in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasterū relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq̄ interijt.

Carolomannus

Albinus episcopus

ALbinus episcopus Andegauensis. miraculis t sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

SAluius quoq̄ episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triūphum martyrij adeptus est.

COrpus sancti Benedicti iā. xxxiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablatū p p̄ces carolomāni ad zachariam p pipinum ex floriacensi monasterio. q̄uis molestē nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. q̄uis quidē ferāt. cū monachi floriacēsis vidētes se tāto p̄re orbari ad oōem cū lacrimis se ꝓtulisse t corp⁹ apō eos pmānsisse.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem p̄ris. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auiq̄ vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̄ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄z q⁹ regem p̄pe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripserūt aiunt. p̄ceres populosq̄ eius gentis. pipini vtutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romān. ꝓsuluisse. ineptū ne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudanduꝝ regia dignitate censeret: Cūq̄ respodisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsurato. atq̄ ita regū familia meronigorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccia romana ducem ac bellatorē ꝓtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝓstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ ad augebat. Quo em̄ tpe ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioariorꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ expeditionē iuberent dare p̄miserūt. Maius aūtē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burbonū claremontē. ⁊ multa de auernis cepit. faustisq̄ auspicijs militiaꝝ carolus inchoauit. vt āno inde septimo ducti alterne a pipino genitore ⁊ ipo carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. p eius pontificis tpa tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaꝝ inuadentes. alanos primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pplos. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū t cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dñi septingentesimo q̄nquagesimoquinto. Fuerūt q̄z ipi turci scythe ex bijs q̄s alexandrū macedonē intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuꝝ alij tradāt scriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci em̄ vt ethicus plus tradit i asiatica scythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Hēs truculēta ⁊ ignominiosa in cūctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucausseas egressi portas exinde pōtum capadociāq̄ transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū hīe nulla alia potuerūt rōne. q̄z restituto psaꝝ regni noīe. q⁹ sarracenos foce ⁊ eraclij tpibus in suū ostendimus confudisse. Hex post multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos ꝓuenisset decretū ē. vt turci q̄ in pside habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ ita equiore āio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q⁹ etiā eos breui accepturos mahumetanā supstitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluꝝ ꝓna. deniq̄ ꝓcedenti tpe nō solū pontū ⁊ capodociā. vex gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝝ. psidiā vtrāq̄ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oēm asiā q̄ minor vocat vltra citraq̄ thauꝝ ad oras ionie. ⁊ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

HArchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finēs habuit. postq̄ mgr̄atus exarchoꝝ a ꝓstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ⁊ septuagesimo supra centesimū. magno rome ⁊ ytalie malo. narsete electo ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq̄ ad hoc tempus sub decem exarchis. ipa nāq̄ exarchatus appellatione ꝓtinebat oīe. q̄quid a placentinis. agriq̄ papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̄ venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompilii. foꝝ cornelii nūc Imola dictus. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

HEucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̄ cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus ⁊ ieunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud p̄fatam vrbem reuelante angelo in pontificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THedorus item tyanensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi. 5963. Anno xpi. 764.

CONstantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spũm in extremis duceret. thotonem nepusinũ ducem q̃ longobardis semp studuisset desiderũ impulit germanũ suũ nomine constantinũ pontificem a romanis susscipi curaret. Is toto rome habitãs magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit corũq; armis stipatus constantinũ fauentibus q̃busdam amicis largitione ⁊ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiã philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓphanatus. breui est delectus. cum statim abdicare se magistratu armis cõpulsus est. cogitur ⁊ gregorius ꝑnestinus epꝰ constantinũ ipsum laicã sacris statim iniciare atq; episcopũ inungere. Eiꝰ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nõ posset Cum vo constantinus munera pontificatus per annus obstinate exercuisset. ⁊ episcopos presbiteroſq; more põtificum ordinasset. tandem a sede deiect̃ a populo romano ira ⁊ indignitate rei pcito ꝑ ꝑniciem xpofex coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasterũ inclusus turpiter eiect̃. Sũt q̃ eũ inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5973. Anno xpi. 774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo ãno domini septingentesimo sexagesimooctauo pontificatum iniit. Vir certe doctus atq; eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime vo ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic em̃ a teneris annis romã veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinã ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab oĩbus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria foza a tribus episcopis cõsecratus. ⁊ ab vniuerso clero ac populo vt verus põtifex salutatus. ad corrigendũ mores animũ adiecit. indicto itaq; concilio e gallia p̃sertim ⁊ ytalia congregãs clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cõponendis rebus ecclesie collocuti. constãtinũ predictum abrogarunt ⁊ primo eius decretis abrogatis. institutuz ẽ oĩ consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatũ occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est preterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismũ ⁊ chrisma. hũs ex sententia peractis decretũ est. vt die sequenti supplicationes haberen̄. quibus ⁊ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctũ petrum nudis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima oĩ religione. Tandem hic pastor q̃ diligentissimus ⁊ verus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. ⁊. xx. sepeliturq; i basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens neq; aq; a maioribus suis degenerauit hic ex magnitudine animi consilio doctrina ⁊ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari põt. Vir patria ⁊ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correspondens. rem romanã ytalicamq; ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cõsensu huiꝰ pontificis electio in publicũ exierat. cũ is magnanimꝰ ⁊ patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesq; in p̃riam reuocauit. qõ cũ restituisset desiderius tanti viri amicitiã ne frãcis regibꝰ adhereꝝ. occupare q̃siuit. legatos mittit. vt federa secũ. ⁊ in primis cũ gente longobarda iniret. ad que rñdit pontifex. se q̃ pacẽ cũ oĩbus ⁊ in p̃mis cũ longobarda gente cupiat hr̃e. nullã posse vobis desiderij fidẽ adhiberi q̃ viderit federa stephano pontifici ꝑmissa totiens violasse. Misit ad carolũ oratores opẽ imminẽti rei ecciẽ excidio imploratũ. Interea carolus desiderũ regem ⁊ clausos secũ in papia longobardos illaz obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiaꝝ continuandã reliquit. ⁊ sexto mense obsidionis carolus sanctũ resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cõstituit. assumptis secuz epis ⁊ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianũ pontificem ad summas que extant bti Petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. ꝫ oĩbus scale gradibus prius ⁊ postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerũt. inde synodũ habuit ⁊ a terrore bellico securus ad exornandã vrbem sacrasq; basilicas animũ adiecit. corpus beati pauli laminis argenteis incluſit multe aqueductus turres ⁊ murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qõ ad bonũ principẽ ⁊ optimũ pontificem pertinet. moritur aũt pontificatus sui anno tercio ⁊ vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq; magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea simoꝝ pontificum

Constantinus secũdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus.

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrūq; reuerita impatorem ppris vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. omia vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirbas sarracenoz trecenta milia in subiectas constātinopolitano imperio asie puincias duxit. Eius aduentu impator pdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniq̄ssimis conditōnibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. p imperij ydemnitate. t tria item milia p capitis sui salute in tributa psoluere. Paulo tñ post nequaq̄ sanioꝛi vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij psortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuz sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroz bello implicitus multis erat victoꝛijs vsus. Qui prius q̄ ad pacē cū oratoꝛibus caroli in cōstantinopoli firmandā redire potuerit. in plio qō apud mesiā supioꝛem cū chrūno bulgaroz rege gessit supat⁹ occubuit. t scaurati⁹ fili⁹ vulnere scōm aūt eodē in plio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq̄ volūt ꝫ tercio iperij mēse michael sororꝭ ei⁹ deposuit. t ulli in ipio successit

Michael constantinopolitanus impator post scauracū sororiū suū imperiū assumens impauit annis duobus. Vir sane pius t sanctaz traditōnū emulator. Eiq̄ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuz caroli oratoꝛibus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint scriptoꝛes pauciss̄imis explicant vbis. vt orientem cū constantinopoli michael. t carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniaz ptes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat impatoꝛi greco redditas fuisse. t venetoz monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaz vrbem ea conditione in constantinopolitani ptibus mansisse. vt immunitatibus pdem a carolo habitis p ytaliā vteret. Detulit vo michael eatenus carolo. vt cū illius oratoꝛibus suos ipe aquisgranū mitteret pacis formulam reddituros. fuerūtq; hij michael episcopus. t arsacius theognistriscz protho spatarij q̄ cū aquisgran. venerant auditis. oia q̄ petere animū induxerunt. carolus pcessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros plians supioꝛ exīs. Postremo apud andronopolim vict⁹ fugatusq; copias atq; animū amisit. constantinopoliq; reuersus impio se abdicauit. t monasteriū intrās vsq; ad mortē ibidē religiosissime vixit. Hui⁹ tpib⁹ vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illō in oriēte barbari ptinue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Jō i seqntib⁹ praro fit mentio de impatoꝛib⁹ pstātinopolitanis siue grecis. Nez de carolo magno t ei⁹ successoꝛibus psequimur historiam.

Linea īperatoꝛ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudentissima t religiosa statim adepto imperio concilū se cūduz in nicena vrbe trecentoz et. 30. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ppetuo anathemate necterentur. Sancitūq; fuit spūmsanctum a patre filioq; procedere.

Hadrianus quoq; papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoz t. 50. epoꝛū habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse. dist. 3. c. septimo. Mandatumq; fuit laicis vt nullo mō de pōtific̄ Ro. electōe se ītromittere psumāt. vt in canōe. 63. di. c. null⁹ laicoz. Decretuit eē pōtifex hadrianus infames ad sacerdotiū pmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foz suū i iudicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij denicz scribūt qō theophilatius t stephan⁹ epi insignes nomine synodum francoꝛum germanoꝛumq; episcoporum habuere in qua etiā feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Aream laminã hisdẽ tpibus apud ꝓstantinopolim in sepulcro cuiusdã inuentũ fuisse tradunt. In q̃ scriptũ erat. Xp̃s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eũ. sb ꝓstãtino ⁊ hyrene. o sol itez meyidebis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoz rex aistulpho rege defuncto post eũ regnauit annis. 18. hic p̃mo etrurie rex fuit. q̃ cũ aistulphi obitũ audisset. statim regnũ inuasurus longobardoz copias vndiq; ꝓtraxit. Et vt id obtineret ꝝ rachesiũ q̃ monachi habitũ sumpserat. multa p̃tifici ac romanis pollicitus ẽ. Quam obrem eos in suã sententiã traxit. Et ita regnũ in pace cõsecutus est. Eo q̃ppe tũc longobardoz̃ vtus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oim aduersarioz metu liberatus a spõsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animũ reuocauit. multasq; iniurias illis inferre cepit. Vñ põtifex Zacharias ad carolũ magnũ reclamans. rogat vt desiderũ admoneat ab inferendis iniurijs põtifici cauere. quẽ p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parãtur igit vtrinq; exercitus ꝫ carolus mira celeritate vsus. p̃missa pte copiaz q̃ in transitu alpiũ. iouis mõtem occuparet. cũ reliquo exercitu p̃ montẽ emisiũ in ytaliã descendit. fusoq; ac fugato desiderio obuiã facto. oĩa longe ⁊ late populat ⁊ capit. Desiderius aũt desperatis reb⁹. tanto accepto incõmodo papiã se recepit. vxore ac liberis veronã missis. at spoletini reatini ac lõgobardi oẽs q̃ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romã venientes. se ac sua oĩa romani pontificis fidei cõmittũt. Horz secuti exemplũ anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cũ parte copiaz veronam ꝓficiscit. aldegisius vo desiderij filius inde abiẽs ad imperatorẽ cõstantinopolitanũ ꝓfugit carolus acceptis in deditionẽ oĩbus ferme transalpine ytalie vrbibus. romã petit. Vbi rebus cõpositis carolus cũ bona hadriani gra in transpadanã rediens. sexto mẽse postea q̃z obsideri cepta ẽ papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ĩsdem pene vbis habẽt. illum tini castra reuersum. papiaq; p deditionẽ potitũ. adduxisse in fraucią desiderũ. q̃ ad leodiũ fuerat relegatus. quãq; alij scribãt. Dz in desiderũ clementia vsus. hoiem spoliatũ regno nõ etiã vita lugdunũ cum vxore ⁊ liberis exulatũ mittit. Vbi postea longobardis francos p̃fecit. qui eos in pace retinerent. atq; ita anno salutis nre. 774. ⁊ q̃nto põtificatus hadriani pape. longobardoz regnũ fines accepit. Inde ea gẽs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̃ter nomẽ retinebat. Fuit aũt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq; ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̃triarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinã ⁊ ingeniũ admodũ carus. Quẽ cũ carolus magnus in galliã duxisset. libertate donauit. in p̃cioq; aliquãdiu habuit. Verũ cũ postea comperisset hoiem desiderij libertatem q̃rere eũ in diomedis insulam relegauit. Vñ post aliquot annos auffugiẽs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsq; ad primi iustiniani tempa oĩa pscribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiũ ingressus reliquũ vite sanctissime vsq; ad mortem ducẽs. Sepe ad carolũ regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq; a quo fuerat ob litteraturã ꝺuatus vicissim accepit. Rogatuq; caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoz festiuitati ꝓuenientes collegit. hymnos quoq; elegantissimos edidit.

Isuardus monach⁹

Isuardum quoq; monachũ natione gallũ virum in omni doctrina eruditissimũ tempestate hac floruisse constat. eo q̃ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oĩes actus ⁊ sanctoz legendas breues eleganti stilo in vnũ collegit. ⁊ ad vnũ volumẽ redegit. q̃ martyrilogiũ appellauit. Reperit quoq; q̃ singulis diebus plusq; trecenta festa cõcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret ⁊ aliorz plurimorz sanctorz martyrum

Alcuin⁹ p̃ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiũt p̃ceptor. Vir greca latinaq; lingua egregie doct⁹. nec nõ ⁊ theologoz phorumq; sui temporis princeps. hũs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq; alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq; eius rogatu carolus gymnasiũ e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis dnãte carolo regendum suscepit. quoniã omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuz eruditus theologus haberet libros de trinitate cũ questionibus speculũ puuloz. de ecciastico dogmate. de rõne aie ⁊ plures alios libros ad xp̃ianą religonẽ pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magn⁹ cognomen fuit. pꝛe pipino defuncto regnū accipiēs. regnauit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos pꝛimus ptātem habuit. ⁊ auctoꝛitate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi potestate susceptā regnans annis. xv. Ei succedere supstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natuꝝ in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus moꝛit. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinusq̄ pr̄ cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victoꝛe exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane eccie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppꝛessus. oꝛatoꝛes ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quaꝝ si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ cōtinuatis castris in agrū vercellensem quenit. facta vtriq̄ potestate pugnādi pꝛelū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiaꝝ cū paucis militibus petit. carolus regē pꝛsecutus in agrū cianū exercitum ducit. tādeꝝ capit. desiderius vna cum vxoꝛe ac liberis vt pꝛemissum ē. Tūc summo bñficio caroli ytalia se pꝛimū erexit. Carolus aūt pfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a pꝛefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plūs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. ꝫ apud frācos nullus plenissimā victoꝛiā domita eoꝝ pfidia psecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine rebuata. Igitur ingentē exercituꝝ parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā flumis rheni oīes cōueniāt. magna alacritate susceptā a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄. Tres em̄ ⁊ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penit⁹ saxones debellati. se suaq̄ oīa ptāti caroli pmisere. Victis impositē leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ dijs posthabitis xp̄iana fidē ꝓfiterētur. Cū vo ea tempestate barbare gētes hispaniā grauī futute oppssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim supatis pyrenei iugis in fines hostiū quenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabant vi capte ac pꝛede militib⁹ date sic hispania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata foꝛtuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloꝛia magnisq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maioꝛ sit hoīm cedes edita maioꝛq̄ illata clades ingentē vo hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū quēq̄ eo bello absumptū maximā q̄ꝫvim auri atq̄ argenti a francis in galliā transpoꝛtatā. Cū hic status reꝝ in gallia essꝫ romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coꝛonatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

Aldegisius

ROlandus palatin⁹ comes caroli ex soꝛoꝛe nepos. vir pstans foꝛtitudine incōpabilis ⁊ vtutis ac magnitudinis. cui⁹ foꝛtia facta p vniuersum oꝛbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et plio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō vtute cōmissa ansbelmus ⁊ Egibard⁹ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas pfidie sue debitasq̄ penas dedere.

Taxilo bauarie dux

TAxilo bauarie dux vxoꝛis. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his tempoꝛibus finitimas gētes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oꝛiente spectat sibi ꝓfines erant societate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝓiūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ foꝛtunaꝫ pūs iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu viꝝ cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū moꝛte miseꝛioꝛē vitam ducere. Neminē esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. His mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter pꝛofectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝓterritus tandeꝫ parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In his theonē filiū suū aliosq̄ per multos lectissimos iuuenes.

ALdegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat his tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuꝫ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝓflictus a francis auspicio pꝛefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

LEo eius noīs tercius papa. arrupto pie. pōtifex creatur. Vir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctor virorum ita amator. vt eos vndequaq; ad se p̄mijs alliceret. Eorūq; consuetudine mirūimmodū delectaret. p̄dicationib⁹ q̄s admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā t doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq; pontifex vno oīm p̄sensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cuz pplo t clero pascalis primicerius t cōpulus p̄sbyteri q̄z vite sordes a suptoribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quor fraudibus apud edē bti siluestri capt⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē p̄sternētes lingua captus ps illū excecatura. plurib⁹ etiā digitis t incuruis vnguibus q̄z oculor fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud sctī erasmi monasteriū in custodia ē babit⁹. Quo in loco loq̄lam illi t visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad bti petri basilicā p̄duxit. t vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. ꝫ paucos ibi morat⁹ dies leo ad carolū p̄perauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pplusq; romanus ad miliū vsq; pontē p̄cessit obuius. Inde venīēti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācor longobardor q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis apl̄or basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cler t pplum in bti petri basilica vocauit pōtifex ambone ascenso euāgelia xpi cernuus tenuit t iureiurādo affirmauit se oīm rer q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies yduū decembris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dñi inter missar solennia ad ipas. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex ppli romāi scito p̄cibusq;. carolū impatorē romanor declaratus. dyademate vetusto impator capitis gestamine coronauit. Tunc pplus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno t pacifico impatori vita t victoria. sacro inungensq; ascto balsami oleiq; liq̄mine ad pipinū se conuertit. eūq; ytalie rege declaratus pariter inunxit. Tandē leo a fundamēt edificato apud sctm petr amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. moritur primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit aūt in basilica petri pridie ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Linea summor pōtificū

Leo tercius

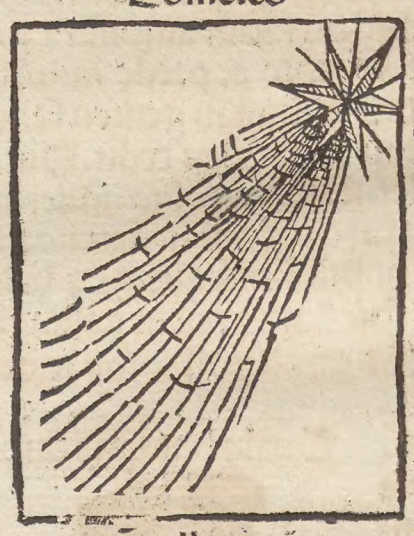
Stephanus quartus

Pascalis

Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

STephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re tulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias p̄ficiscitur. q̄ in aurelianis erat. t honoratissimū ei quoq; obuiā misit. maxime theodolphū aurelianor ep̄m cū clero. ipe ad primū lapidē p̄diens cū maxima veneratione in vrbez introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine t integritatis. vt facile apud oēs sctitat nomēnanciscerer. t vt feruent ludouicū inūxit atq; coronauit. t cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni pōderis magneq; estimationis detulit. quā ludouicus sua ipensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAscalis ei⁹ noīs primus papa. p̄ria roman⁹. p̄re bonoso. nulla interposita ipatoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatus iniit. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnes in cler t ppl'm reiicerent. q̄ ab hijs vi coactus esset pōtificū mun⁹ obire. accepta hac satisfactione ludouicus rndit pplo t clero maior instituta t pacta suāda. caueret ne deinceps maiestatē ledere. hūc autem stephanus pōtifex dū viueret ob ei⁹ vtutes t doctrinā monasterio bti stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit pontificatu corpa sanctor min⁹ religiose iacentia in vrbem cuz maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. t btē cecilie. eoq; loci t ipius virginis t eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyr. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multasq; basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo p̄termisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit. sepelituraq; in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea īperatoꝝ

Carolus magnus

Arolus cognomento magnus. p suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oim xp̄ianoꝝ libertatē. Cuz paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoq; in germania danubio ⁊ salo fluuio. Et hijs aq̄tanią vasconią byspa nią pene totam. Et eā ytalie ptem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica vir tute ademptā adiunxit. adiecisseq; saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāq; pannoniā. ⁊ vltra danubiū datią histriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Oēs denicq; barbaras gentes q̄ germanią inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ptim armis subactas. ptim beneficio allectas in suā ptātem redegit. his tantibus opibus. tanq; rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ꝟ etiaz p vniuersum orbē ꝓpauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitatē (Posteaq; cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientē discedit ⁊ sublatū impiū trecentis ⁊ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua vtute occidenti restituit. ⁊ august⁹ appellatus. impatorꝝ nomē dignitatemq; suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē assenciente ꝟ etiā applaudente pplo romano. atq; ita impauit annis. 14. factus itaq; romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē suscepta. cum ī galliā rediturꝰ iter p hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbez. quā olim magna ex pte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuz summa celebritate restituit. Omnēq; nobilitatē p oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab oīnibus pplis incredibili honore atq; amore. cū bella septem ⁊ quadraginta annis (tot eīn regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaz animi. tum etiam ingenij atq; consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisq; oculis naso paulo eminētiore. forma denicq; ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul p̄ se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiūctum. habeb atq; in voce splendorem. Et in incessu totoq; corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusq; regia erat maximis sumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qō sudariū ⁊ beatissime vginis marie camisiam transmisit. Quez ad eius regias vtutes addidit eloquentia copiāq; dicendi ⁊ bonaz artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoq; doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie p̄fecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij successorem. Bernardum vo nepotem ytalie regē declarat. Etq; mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāq; pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuz a regia aquisgrani eēt profectus; domū rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ⁊ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimo secūdo. ⁊ xp̄iane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq; e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ⁊ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusq; ratione habita filijs filiabus nepotibusq; tum seruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ⁊ vna aurea p̄cipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebaꝰ ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaq; carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montuealtatum. ibidem vsq; in p̄sens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo vo cū seditionibus semp vexareꝰ. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visendū xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula. qō ⁊ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret. ⁊ de rebus yralicis vt p̄missum est.

Anno mūdi. 6023. Anno xpi. 824.

EUgenius eius nominis secūdus papa. pria romanus. pre boemūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ qndam noie zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugenij dignitate corpis. ⁊ pstātia animi insignis. ob hūanitatē ⁊ eloquētiā. oīm ꝓsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. spretis reb⁹ oīb⁹ humanis. vt poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem vsus. Adeo rem frumentariaz curauit. vt nullibi vilius. q̄z rome annona vēderet. ac paupez pupillōz viduaz causas ⁊ vitā ita tutatus est. vt ab oībus merito pr paupez diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus i pontificatu annis q̄tuor vixisset morit collacrimātibus oībus. Et suāvicē pot⁹ q̄z mortē sanctissimi viri volentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio cozonatū. Eius corp⁹ in basilica petri apl̄oz principis cum omni devotione sepelitur.

VAlentinus papa. pria roman⁹. pre leontio. q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq̄z ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plericz oīes adolescētes facīt. s doctrinā ⁊ bñ viuendi normam ex lectione vetez ⁊ exemplo sanctoz pontificū sumens. Cūq̄z tante vtutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dū pbiter. s diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioz secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. merit⁹ hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōqrentibus oībus eū hoiez sibi morte sblatū esse. quo stante labefactari romana libertas ⁊ xpiana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

GRegorius quartus papa. pria romanus. pre ioanne tituli sancti marci pbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia pcipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero pplo q̄z romano nō prius pōtificū munus obire voluit. q̄z a legatis Ludouici impatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ꝓfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. s ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ⁊ humanissim⁹ sit habitus. quicz iura eccl̄ie ⁊ dignitate semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq̄z eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corpa sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trasiata fuisse. Insup ⁊ rogatu ludouici impatoris oīm sanctoz celebritatē kal. nouēbris instituit obduādaz quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani pmo obduare ceperūt. eāq̄z rem magnope a rabano monacho theologo insigni carmibus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona opa morit gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepelituq̄z in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

PIpin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pre a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 13. Vir q̄dem clarissimus nec pri vlla in vtute dissimilis. quez pater in vngaros misit. quos cito grauibus plijs supatos ad deditionē cōpulit. Eoq̄z bello cōfecto. ipm in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eosq̄z pdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde thate obsedit captaq̄z vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ⁊ paulo post lucerta in deditōem acceptis. hūc etiā pr in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eraclīū atq̄z eq̄liū inuasit ꝓpter qō multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus gestis etiā multis alijs plijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus pcepit. vt i oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ successori obtemperet. Ille carolo mortuo mādat⁹ obsequi noluit. q̄busdā ytalicis epīs ⁊ seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipio oīno defecit. Et citates ac pplos i sua vba iurare coegit. Et cū resciisset īpator. cā in quētu ꝓposita. nepotē lese maiestat⁹ crimīe dānatū. hostē iudicauit. Extinō copijs coact⁹ galliaz germanie ⁊ baioariorū ꝓuincie i ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis īpator nobiles ytalico s.p ditionis ꝓuictos iugulari iussit. Bernardū aūt ⁊ si illico ad impator⁹ aduētuz armis depositi ad misericordiam ꝓfugerat. Et simul epos i franciā pduxit. Et quētu itez sup iudicio aq̄sgranū habito gladio trucidatus. Epi vo synodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea summoz pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Ludouicus eius nominis primus cognomẽto pius. post carolũ magnũ impator. patre carolo defuncto ãno salutis. 815. imperiũ suscipiens. imperauit cũ lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quãdo illi carolũ prẽm obisse renũciatum est. qui a quisgranũ repetens delat⁹ legationes q̃ ad genitorẽ venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiũ celebrato cõuentu. ea que romanor imperio ⁊ francorus regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationũ aũt primaria fuit leonis cõstantinopolitani impatoris. qui michaeli ꝓid tẽpus suffectus erat. vbi innouata fuerũt federa. primã exinde ex peditionẽ bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vo hiemis cum id pelagus glacie cõcretum erat. qõ cum imperator rexq; intellexissent. medio ferme berẽtes itinere ad padebrũnas saxonie ciuitatem exercitũ in hibernis cõtinuerunt. Eaq; iam hyeme media quũ esset allatum ex ytalia romanor primores in leonis pape mortem cõiurasse. imperator regẽ in ytaliã ire iussit curatur. ne quid detrimẽti regnũ ytalie pateret. Ingressus romã bernardus rex illico in grauẽ piculosumq; morbum incidit. res romanas ꝓ gerardũ comites composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̃ creatus erat mense in franciã accedẽs ludouicũ impatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insignuit. Qui impio suscepto cõtra guascones grauissima bella cõmisit. tandem eos in suã potestatẽ redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cõtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Natus tuendis danor regibus negociũ impatori fuit. q̃ saxonũ obuiabant limitẽ. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotfredi filijs cõflixerũt. illisq; prelio fusis heroldum in paternum dacie regnũ reduxerũt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cõpositis. Lothariũ primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq; tũc secũdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescẽs ingenij quorũdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanẽsis cremonensis ⁊ aurelianẽsis episcopi impatori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britãnia ad alios motus se ꝓpararet ⁊ in andegauis nũciabatur. ad hos sedandos contulit se impator. Eo cum venisset oĩa reperit quieta. Sed aliud accepit incõmodũ. q̃ ermelgardã vxorem ex qua tres filios reges tũc supstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lothariũ postea filiũ in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quẽ romani a pascali pontifice populoq; romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctũ coronatũq; regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impator ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq; adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti septẽ annor illius imperij tempora habuerũt. adiumento nũq; caruerint. quo in romanor ꝓsecutionibus sepenumero indiguerũt. Ludouicus quoq; bulgaros post petitam impetratamq; pacem pannoniorũ limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomẽ fuit) natu minimum fratribus ceteris oĩbus preferret. Inuidia stimulatus ludouicũ in custodia recluſit. Qui eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandẽ michael ipe impator grecus primo ⁊ breui post gregorius põtifex. ⁊ ludouic⁹ ipator eodẽ ferme mẽse. die obierũt. ipe i bti arnolphi basilica sepelit.

Mauri hijs tpib⁹ in siciliã classe delati extẽsione facta late incẽdia cõmiserũt. delata i siciliã classis venet⁹ eaten⁹ ꝓfuit infideles q̃ ꝑmũ vela alonge ꝓspexerũt i affricã redierũt. p id tpis venetor dux iustinian⁹ fuit. ãno ei⁹ secũdo ducat⁹. b. marci euãgeliste corp⁹ a q̃b⁹ mercatoribus ex alexãdria venetias delatũ ẽ tali ordine id factũ recẽsent. sacerdotes ꝑmissionib⁹ mercator ducti capsa q̃ sctm̃ buabat corp⁹ apta. illõ sporte ipposuerũt q̃ mercator bui cõmeatũ ad naues ꝓferre ꝓsueuerãt. Tũc pati ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportã olerib⁹ porcinisq; carnib⁹ supiect̃ plenã medio foro iocabũdi pgebãt. obuiauerũt a sarracenis portorũ exactores. porcinisq; carnibus q̃b⁹ machometici supstitõe vesci ꝓhibẽt. ideoq; visu quoq; abhorrẽt. inter olera reptis canzir qõ porcus eor ligua ẽ sportã ad nauim ferri ꝑmisert. intẽ ꝑ oliuẽsem portũ corp⁹ i vrbẽ puexert. q̃ ãno ⁊ seqnti eccia q̃ nũc extat scti marci venetijs edificari cepta ẽ. Et tũc senatus venetus marci ymaginẽ tanq; vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas fuldens postea magũtin⁹ archiep̃s theolog⁹ q̃dem p̃clarissim⁹ ac isignis poeta. p b tps. in ꝓsa ⁊ carmine plimũ valuit q̃ ex igenij sui magnitudie mltos edidit libros p̃cipue op⁹ mirãdũ ꝺ laudib⁹ sctẽ cruc ꝓmẽtat⁹ ẽ idẽ librũ palipomenõ ⁊ Machabeor hũit ec̃ hmões satis elegantes ad pplum potissimũ in celebritate oĩm sanctor. Seditq; annis. x. anno salutis. 846.

Strab⁹ itẽ möch⁹ gall⁹ eminẽtissim⁹ gall⁹ ⁊ ꝓmẽtator diligẽtissim⁹. rabani p̃dcĩ auditor. p b q̃s tpa ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros biblie ppulcre cõmentatus est. Scripsitq; de officijs ecclesie ad ludouicũ impatorem ⁊ multa alia.

Strabus monachus

Linea iperatorꝝ

Ludouicus primus.

Anno mūdi.6043. Anno xp̄i.844.

SErgius eius nominis secūdus papa.p̄ria romanus. p̄re Sergio e regione quarta.post Gregoriū pontificatū inīt. Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis.mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit.Eamq; ꝓsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus.vt q̄ pontifices crearētur.suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licz ab oībus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq; q̄ a maioribus suis degenerasse.adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio.Stephano q̄rto.Eugenio secūdo.⁊ Gregorio q̄rto.sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit.vt solus mortuo Gregorio dignus haberet̄.q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaq; pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easq; mlta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat̄. Romani quoq; tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xp̄i vicariū ⁊ vnicū p̄re parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata.tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq; in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus.xv.

LEo q̄rtus papa.p̄ria roman⁹.p̄re rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit̄ ac merito q̄dez: virem fuit in oīi vita priuata etiā religione.innocentia.pietate.humanitate.gratia.liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue īsignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberent̄ voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant̄ huius sanctissimi viri oꝛonibus dēū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duz onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia ī vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoq; tante sanctitatis fuisse constat.vt basiliscū serpentē(quē latine regulū appellant) suis oꝛonibus e fornice sancte lucie v̄ginis ī oꝛphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuz illud signo crucis extinxit qđ diu p domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis.postea vt festus celebratus est. Restituit quoq; vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas.ad decēo.xv.turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq; diligentia corpa sanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit.Eorūq; tēplū in splendidiorē formaz instaurauit. sctōs ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum bis rebus q̄ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq; aduentabant. Ip̄e illico q uāta potuit manu hostiā ꝑficiscit̄.suosq; p̄mo ad cōtonem adhortatus oꝛonem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret̄ erexit ⁊c. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant̄ fuganturq;.inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit.Leoninaq; vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret eccīam bti petri leui incursione spoliare.hāc autez vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccīa dei.deq; vrbe roma.ac noīe xp̄iano meritus. morit̄ anno pōtificatus sui octauo.mēse tercio.die.vi.xvi.kal̄.augusti.Sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

IOannes anglicus(⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ort⁹.malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus em̄ sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝑficiscit̄. Ibiq; p̄ceptoꝛes bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝑfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hāret. ne dū superiores. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū benuolētie ⁊ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone ī ei⁹ locū(vt Martin⁹ ait) oīm ꝓsensu pōtifex crearet̄. Dez postea a familiari cōpressa.cū aliq̄ occulte ventre tulisset.tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝑficisceret̄.intra theatrū(qđ colloseū vocāt) a neronis colloso ⁊ sanctū clementem doloꝛibus circūuenta peperit. Eoq; loci mortua.pontificatus sui anno secūdo. mense vno.diebus q̄tuoꝛ.sine vllo honoꝛe sepelit̄. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ip̄m q̄ ad lateranensem basilicam ꝑficiscit̄.detestandi facinoꝛis causa.⁊ viā illā ꝓsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroꝛis cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata.genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

WIlwolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq; ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio exñs apud ludouicū impatoꝛē falso accusat⁹.⁊ carceri mācipat⁹.vbi insignia edidit monumenta.precipue versus illos(qui in ramis palmarum ante foꝛes ecclesiaruz cantantur)cōposuit videlicet Gloꝛia laus ⁊ honoꝛ tibi xp̄e redemptoꝛ. Contigit imperatoꝛem in festo palmarum illac iter facere.dū episcopus illos decantari faceret.impatoꝛ ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem ep̄um absoluit ⁊ ad suū ep̄atum cum gloꝛia remisit.

Linea summoꝝ pontificum

Sergius secūdus

Leo quartus

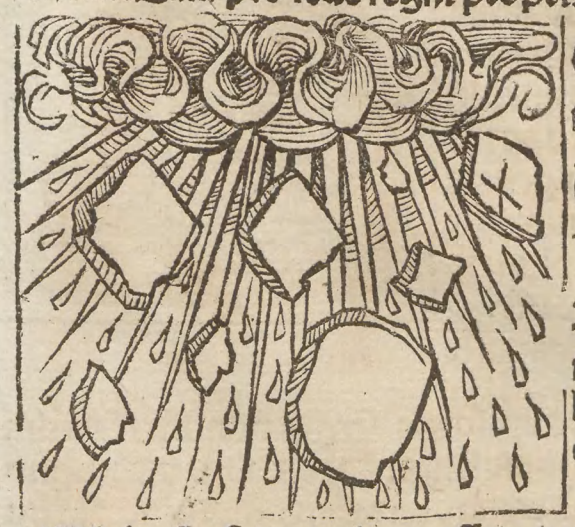
Joannes septimus

Lothar⁹ Ludouici predicti impatoris filius. post pẽm impauit cũ ludouico filio. quem inpij cõsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanũ obtinuit imperiũ. Ludouico aũt vix dũ ad sepulturã apud trecenses elato. tres ipius defuncti impatoris fres lothar⁹ ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie successionem vehemẽtissimis inter se odijs exarserũt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderũt motibus omniũ. quos post cathelanicũ cũ athila prelium gallie senserũt. Namq; in antisiodorẽsi agro apud fontanicus coactis copijs. quas vnusquisq; eor summis conatibus ducere potuit. pliũ est cõmissum. In quo (vt scriptores tradũt) stragẽ francor gẽtis quãta nusq; alias fuisse factam. Licet aũt ludouicus caroluscq; supiores euaserint eorũ tamen sicut ⁊ lotharij vires adeo imminũt. vt finiũ ab extremis tuendor facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lothar⁹ cũ fracto laceroq; exercitu suo. aq; grañ. se recepit. Cũq; insecuti fres illo item oppido disturbarũt. qui vxorem et filios secũ rapiens p lugdunũ vienñ delatus copias repauit. Tam multis inde ytalie galliar ⁊ germanie puincias. ac vrbiũ ⁊ optimatũ legatõibus pulsati sunt ipi fratres. vt inducias cõsenserint p quar occasione de pace ⁊ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia ꝺdam iussu sergij pfecti sunt. inter quos georgius archiepus rauẽnas primus est habitus. qui c[illegible] secũdo prelio apud lotharũ componẽde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicũ ⁊ carolũ inclinasset. totum comitatũ in prelio amittens. Eo eñ cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga plapsus est. Atuero ij cõmunẽ totius regni calamitatẽ ⁊ interitũ miserati federa pacis in hunc modum ineũt. vt carolus caluus occidẽtalis paterni regni ptes a brittãnico occeano vsq; ad mosam fluuium. In qua parte regni francor maneret nomẽ possideret. ludouico cederet oñes germanie terram vsq; rhenj fluenta. ⁊ trãsrhenũ q̃cunq; genitor possideret. lothar⁹ cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliã. ac puinciã galliar romanã q̃ olim narbonensis dicta. Cũ ea galliar item pticula scaldũ inter ⁊ rhodanũ fluuios. que acceptum tũc ab eius impatoris subiectione nũc etiã sernat lotharingie nomen. Rebus aũt ita cõpositis lothar⁹ ludouicũ filiũ quem regni socũ asciuerat pfecit. Eo deniq; anno q̃ a fonteuenticio prelio quintusdecimus lotharium impatorem abdicasse se imperio ⁊ monasticũ induisse habitũ historici tradũt. Per qd tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cũ regnũ inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicũ impatorẽ. nõ ita multo post vitam cum morte mutauit.

Linea iperator
Lothar⁹

Senserũt ⁊ tũc gallie sicut ⁊ ytalia cũ sarracenis. quantũ mali impatoris lotharij ⁊ fratr discordia attulit rebus suis. Hãq; normãni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorũ rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitantã omnẽ deuastarũt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs berta ab illis insula. aliquotq; monasteria sunt cremata. Exinde normãni p galliã longe lateq; vagati burdegalam sanctonam engolismã parisios thuronũ nouiomagũ aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandinẽ mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradũt que pecora multa. ⁊ nõnullos homines interemit. Visa ẽ tũc in ipis grandinibus granũ durissimũ mire longitudinis.

Cerre quoq; motus ytaliam cõcussit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mõtes corruerũt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in galliaveluti nix terrã opierũt. herbas segetes ⁊ arbores ac vniuersa viriditatẽ hũtia deuastarũt. Tandẽ piecte in mare ⁊ ad littora in terrã eiecte. secuta ẽ magna putrefactio. Et inde mortalitatẽ magnã. aerẽ inficiẽtes generalẽq; hoim interitũ suscitarũt. Anno quoq; lotharij impij secũdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris itez in ytaliã redeũtibus prospe pugnarũt romani. Verũ sarraceni exinde ad ytaliã oram flectẽtes anchonã vi captã spoliatãq; incenderũt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quã ppli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte mauror manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus anglor rex vir ꝺdez xpianissim⁹ ⁊ romane eccie deuotissim⁹. circa illa tpa pmo totius anglie monarchiã tenuit. regnũ accipiens. regnauit annis. vij. romã perrexit. q̃ inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam ĩsulam ro. eccie tributariã fecit. Voluit nãq; vt singule dom⁹ q̃annis singulos argẽteos eccie ⁊ sancto pe tro tributum persoluerent.

Adimũd⁹ postea ãglor rex. vir q̃dẽ rligiõe ⁊ sctitate pcipu⁹. q̃ cũ eẽt acerrim⁹ xpiane rligionis defensor. mlta bella ꝯ danos infideles gessit tãdem supatus martyrio coronatus. Eius caput gbscisum lupus seuus illesum seruauit.

Eadimũdus rex

Linea summoꝝ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

BEnedictus tercius papa. patria romanus. pre petro. Js ob vite sanctita// tim. merito benedictus appellatus ē. t rex diuinarū grām. sub gregorio eim militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mor tuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs tanqꝫ ad vnicū t benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decer// nunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaqꝫ dignū esse. q̄ tante sedi p̄ficeret dicebat. Sed oīnibus acclamantibus t eius electōem approbā-tib⁹ inuit⁹ pōtificiū mun⁹ suscipiens. in atriuz lateranense pducit. t in sede pe-tri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie ad p̄sepe ductus ieuniis triduo t oꝛonibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte t eccleſiaz suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. ana-stasiū a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. ꝫ cognito erroꝛe veni// am petentes hominē sanctissimū de moꝛe adoꝛarūt. Jdem fecere t ludouici im// peratoꝛis legati. ad p̄firmandam cleri ac populi electōez romā missi. tante em mansuetudinis fuit. tante dignitatis coꝛpe t animo. vt tam in mgratu constitu-tus q̄ in vita priuata oīnibus carus t gratus videret. mltas eccleſias vetusta-te collabentes restituit. Ea q̄ instituit non ꝟbis tantū ꝫ re ipa comprobauit. sa-cerdotuz em funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitoſos consolatus est. viduas t pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moꝛiens suū coꝛpus ante foꝛes eccl'ie bea ti petri apoſtoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim ꝟo dies. xv. epatus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xpi. 864?

NIcolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodoſio. bene t sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. moꝛ ꝟo diaconus a leone creatur. qui benedicti coꝛpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias t oꝛones in basilica sancti dyo nisij pontificem licet absentem creant. t fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. t nolentem in solio apoſtolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de moꝛe pontifica coꝛona. multa cum ludoui co cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū pti nentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impatoꝛ legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioan nem archiep̄m rauennatem ad sedem apoſtolicam. ꝓpter obiecta crimina recu-santem venire dignitate priuauit. quē deinde in gr̄am recepit. Liberatus autē pontifex a variis molestiis eccleſiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xpi litteris t sanis admonitionibus conuertit. t eis epos t p̄sbiteros dedit. Pacem inter lu douicum t beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente t appro// bante multa instituit. que in coꝛpoꝛe iuris inserta sunt. Hic demū in oīni genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moꝛitur Et ante foꝛes basilice beati petri ex testamento ad p̄deceſſoꝛis sui exemplum se pelitur. Sunt qui scribant post moꝛtem eius annis pluribus sedem vacasse.

HAdrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familia ris fuit. Vir quidem optimus liberaliſq̄ ac in pauperes maxime munificus. Hac t aliis virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oīnes vnicum ha drianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus impera-toꝛ confestim legatos romam misit. t huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte t integre creassent. non expectato aliorum voto. Js autem pontificatuz adept⁹ omnia que ad honoꝛem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoꝛitate. tum sua tū maioꝝ vnūquemq̄ ad bene beateq̄ viuendum coꝛtatus. circūuentos etiam aliorum iudiciis t potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua t pulsus phocius vir seditio-sus t restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq̄ rogatus. vt virum vita t doctrina in-signem in p̄uinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. q̄quā bulgari a constantinopolita// nis coꝛrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oīnibus eccleſie hostibus quoad fieri poterat obiiciens. cum moꝛtuo ludouico carolum filium inūcturus esset moꝛitur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea ĩperatoꝝ
Ludouicus secũdus

Ludouicus eius nois secũdus. pre lothario defuncto. anno salutis octingẽtesimo quinq̃gesimosexto. impauit solus annis. xxj. q̃ olim a Sergio papa in regẽ inũctus fuerat. Nam lotharꝰ ludouicũ filiũ quẽ regni sociũ vt premissum est ascuerat in ytaliã cũ ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem epũm atq; alios viros ecclesiasticos prudentia ⁊ auctoritate dignos. quoꝝ consilijs vteret. Is aũt adolescens nimia felicitate elatus: quacũq; iter fecit cedibus oĩa ⁊ rapinis vastat. incendit; ⁊ diruit. Qeꝝ cũ vrbi appropinquasset. eiq; obuiã honoris causa romani ciues obuiã pdijssent. deposita feritate illa gallica mitior esse cepit. q; ei pter sententiã ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aũt exquo venerat die. videntibus oĩbus q̃ aderãt ludouicũ regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regẽ decernit. templq; beati petri ingressi. pontifex ipm augustũ declarans. impij corona eum coronauit. atq; q̃cq̃d honesti postulasset (quoties ab vrbe discederet) facile cõcessit. Cesar itaq; ⁊ augustus declaratus ⁊ coronatus. statim romã egrediens pacato agmine papiã cõcessit. vbi ⁊ deinceps omnẽ vitã suã romã eũdo ⁊ redeũdo cõtriuit. Suis quoq; diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionẽ deuastabant. in quos impator ludouicus copijs illico vndecũq; cõtractis lotharũ frem in aditoriũ inuitat. q̃ cum exercitu ingressus ytaliã cũ inique ⁊ enormiter iret. tũ ex calore. tũ morsibus araneaꝝ de gente sua p multos amisit. Ipse vo lotharius in via morbo correptus apud placentiã obijt. carolus aũt rex gallie audita morte lotharij. regnũ eius lotharingiã inuadit. ad hoc impator ludouicꝰ lotharingiã cũ carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciũ cũ sua portione haberet. Tandẽ ludouicus suauissimus imperator vltimũ diem clausit anno impij sui vt supra.

Sanguinẽ tribus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse historici scribũt apud brixianã cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoq; fluuius hoc anno. adeo romanã vrbẽ vexauit. vt nõ nisi linthribus de vico ad vicũ transire liceret. Nã ⁊ ecclesiã sancti laurẽtij in lucina. ⁊ monasteriũ bti siluestri. ⁊ totã illã planiciẽ q̃ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viã argentariã ⁊ ad auentinũ ducit ita occupauerat vt instare diluuiũ vulgo putatũ sit hac inundatione ⁊ multe domus euerse sunt. ⁊ plures arbores euulse. ⁊ sata passim disiecta. Necq; hoc semel eo anno. ß itez decembri mẽse rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire põtifex Nicolaus enixus. nullũ genꝰ officij ⁊ pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporibꝰ lris ⁊ admonitõnibus Nicolai pape ad fidẽ xpi venies cuius rex cũ oĩ prouincia cõuersus ẽ. Qeꝝ nõ quidẽ tũc primũ vt multi habẽt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cũ longo prius tpe scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperũt. Eoꝝq; rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. subditaq; illi sclauoꝝ gente q̃ a bohemis germanis originem habuit. tũc primũ ad xpi fidem sunt cõuersi. Pontifex autẽ epos atq; psbiteros (vt premissum ẽ) destinauit. q̃ pulso inde photino heretico. neophitos oẽs in fide cõfirmarẽt. Nã photinus ipe in errore bulgaros oẽs detinebat. Hoꝝ nãq; rex tante fuit pfectõnis ⁊ sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitũ suscipiẽs. cũ idez filius corrupt ydolis ymolaret. pater zelo fidei succesus. dignitatẽ reassumpsit. Et in filiũ cõcitatus illũ regnõ deiecit. atq; eius effossis oculis in carcerẽ cõiecit. Junioreq; filio in regno collocato rursum monachi habitũ resumpsit. Eo tñ mortuo bulgari nõ ita multo post cõstantinopolitanoꝝ sacerdotũ donis ⁊ pollicitatõibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperũt. Que quidẽ seditõnes maloꝝ icendia inter grecos ⁊ latinos multa suscitarũt. Facta est aũt p id tpis regni dalmacie diuisio. Cuius membroꝝ noia. etate etiam nra in vsu habent. Si quidẽ vetusti nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniã: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticũ: a septẽtrione pannoniã habuit. Noua aũt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsq; croaciã albam. Inde a dictis campis dirarchiũ vsq; croaciã rubeã. Et versus montana a flumine drino trans ipm flumẽ macedoniam vsq; rasciam ⁊ citra flumẽ bosnam vocauere. Rassiaq; ⁊ bosna pro regni croacie regionibus habentur.

Et fere p eadẽ tempora sarraceni cretam insulã aggressi: ea oĩ sunt potiti: q̃z ps maxima in ytaliam nauigãs: oẽs vrbes in sinũ adriaticũ ab ancone hydruntũ vtentes tenuerũt: vel desertas fugientibꝰ habitatoribus incẽderunt: alijsq; tamẽ tũc ĩ locis res xpianis pspere succedebant.

Pacem pterea Nicolaus papa inter ludouicũ impatorẽ ⁊ andalisiũ beneuẽtanũ ducẽ composuit. Is em iũctis sibi cãpanis ⁊ lucanis atq; samnitibꝰ: ⁊ vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico impatore rebellãs illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnãs ipm beneuenti tandem obsidet: donec in dãnoꝝ refectionẽ pecuniã accipiens obsidionẽ dissoluit: ꝛeꝝ aliquãto post andalisius p fraudẽ impatorẽ necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt q̃ scribãt btm cyrillũ ex chersona põti scti clemẽtis corpꝰ romã tũ deutlisse. Idq; ĩ eccia hijs tpibus scti clemẽtis appellata recõditũ fuisse: nec ita multo post cyrillũ mortuũ eo loci sepultũ iacere.

Rioldum quoq; regem danoꝝ cũ vxore ac filijs ferũt baptisatũ magũcie cui ipator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

IOannes octauus papa. pria romanus. pre gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula conjcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuatibus qbusdā amicis e vinculis plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi p annū immoratus. t regē inūxit. Et cōtrouersias qsdam inter eccliasticos ortas sustulit. Vñ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo t multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. vex cū ytalia a sarracenis vastaref. Cūqz tā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xpianis agarenox magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū pterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit tercusqz carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberef. t ad sacros ordines nulla tenus admitteref. Vir sane ita vtraqz lingua doct⁹. vt e greco in latinū t septimā vniuersalem sydodū. t hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctox caroli gratia in latinū eleganter t docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morif. t in basilica petri sepelitur. Vitā quoqz gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

MArtinus secūdus natione gallus. pre palūbo. post ioannez pontificatum inijt. Sunt q hūc martinū vocent. martinus itaqz. cui⁹ vita ideo breuior ē qz breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula necto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morif. annū em t menses qnqz tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

HAdrianus tercius papa. pria romanus. pre Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūqz retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaref. qō qdem institutū a nicolao pmo temptatū potius qz inchoatum dī. Hadrian⁹ aūt pōtifex dē q clerus pplusqz romanus magnaz spem cōceperat. ob eius vtutē t magnitudinē animi. anno primo t mense secūdo pontificatus sui morif. Sepeliturqz in basilica petri collacrimātibus oībus t ingemiscentibns tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

STephanus hui⁹ nois qnt⁹ papa. pria roman⁹. ex via lata. pre hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaqz quoaduixit in multa perturbatōne normānox hunox ac ytalicox semper fuit. ꝫ multox virox illustriū in tanta rex pturbatione t qz maxime sctitate Lutpzandi ticinensis eccie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi miri ria multa t sacella magnis sumptibus in vtraqz gallia sint cōdita. Morif autē step hanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinqz.

Synodus quinta Constantinopolis

SYnod⁹ qnta apō cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecox cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbaf. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti t tres sup octoginta pres fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri dnt. Ex qo nobis constat nulla grecos inter t latinos secuta ē fedex apositio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eodē ei āno illi creta īsula egressi dalmacie oram īuaserūt. t nō solū exposita mari loca. ꝫ fctā plebē isqz ī loc⁹ extēsione mediterranea vexarī. q gcū vsqz olati oppugta diu vrbe iō nō sunt potiti. qy veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ psidiū attulerī. t fugatos ide sarracēos mari qs supo expulerī. Jō basili⁹ ipator cstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū. ptbospatariū ipialez declaruerit. q. xij. cāpanas magni poderis impatori dono misit. eas pmas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea summox potificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Linea īperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p ānos ꝯtinuos gessit ānos. ⁊ deserere nō audedat. veritus ne cū in normānos ducere cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neꝙret. Carolus aūt interea bomenoio britonū duce primo. ⁊ postea crispoio ei⁹ filio supatis occisisꝙ britannia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingressus. Per qō etiā tps alter ei⁹ frater baioariox ⁊ germanox rex ī frāckforō. obijt. Implicitū tūc recipiendax frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse romanū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse p̄sidia magis cōfuse ac nude tradi ab oībus. apud oēs tñ scriptores constat qō carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā rediit. cōpositisꝙ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomānus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliax aduersus patruū ducere ꝓstituerant. moueranꝙ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝓsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt impator declararet studuit. Cōtra vo nulli ex nobilitate romana carolū tercū germanie regem. qui vt ostendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri aduuarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Illevo fuga. plapsus vt p̄missus ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuz regez amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus rediit. eiusꝙ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atꝙ eccias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dñi octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā p portione accepat. In ytaliam moues exercitū. totaꝙ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberi⁹ viuere liceret imp̄ij corona donatus. August⁹ appellat⁹ ē. Cū em ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignit⁹. ꝓfestim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliax vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dñi ꝓuinciā adiacentez igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ⁊ frisonib⁹ alemanis ac thuringis ꝺ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitꝙ vt rothifredus eox rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ptāte dejectus ab optimatibus suis fuisse. ob segnicie corpis ⁊ ingenij tarditate. in locūꝙ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

Empib⁹ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Necꝙ tante opulentie ac nois. eo tpe erat sicut nūc cernit. ꝟ a forestarijs regis frācoꝝ regebat. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus sb pipino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuert nec tūc comites dicebāt. Balduin⁹ aūt fili⁹ audacri rapuit iudith fillā caroli calui ꝓpter qō ab oī eccia cōsensu epoꝝ excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epoꝝ ⁊ optimatū suoꝝ ꝓsilio reconciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scot⁹ vir p̄spicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuis scp̄turis eruditissimus. apd carolū p̄dcm. mlto ī p̄cio fuit. Is ex scotia ꝓuicia ī frāciā ad carolū veniēs. ip̄i⁹ īpator⁹ iussu ⁊ rogatu hierarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ⁊ libz ꝺ nature diuisiōe. demū mūificētia elfredi alect⁹ venit ī āgliā et apd mōsteriū melberiēse a discipul' q̄s docebat stilis ꝓfossus morte ptulit. ⁊ martyriū. Liber ei⁹ ꝺ eucharistia postea ī v̄cellēsi synodo a leone nono celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ comētare ī hierarchiā.

Anastasius

Anastasi⁹ eccie ro. bibliothecari⁹ eo tpe vtraꝙ lingua p̄limū erudit⁹ ī p̄cio hit⁹. septimā v̄lem sinodū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mlt̄as scoꝝ vitas caroli īpator⁹ p̄dcī gra ī latinū trāstulit. ⁊ pl'a elegāter ꝓposuit

Berta etas mūdi

Anno mūdi. 6093. Anno xpi. 894.

FOrmosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epūs aliqñ ioānis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens oīni ecciastica dignitate priuat. Phana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc tō formoso accidisse. q̄ eius cōiuratōnis cōscius t auctor fuerit. qua ioannes captus t in vincula cōiectus est. hac itaq̄ cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūq̄ postea vl romā vel ad epatū redituruz. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā t pristinā dignitatē restituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝺicentibus q̄busdam assumitur. Qui statim inito magistratu. eccīam. b. petri principis apl̄orum leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit. Vacat tum sedes diebus duobus.

BIbliothecarius lateranēsis viginti unius summoꝝ pontificū. q̄ p eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieq̄ pontificū illoꝝ nomina. t quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriq̄ scriptores t si de gestis rebus. ꝓuinciaꝝ vñ originē habent. aliqua t aliqñ vana t supflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanosq̄ pōtifices ex scriptoꝝ aꝛiditate faciētes. āноꝝ ad. lx. p quos dicti pōtifices vixerūt altiusculē repetemus. Verū nescio quo fato acciꝺisse dicamus. vt vna cū industria impatoꝝ simul etiā pontificū virtus t integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infeliciſſima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo seqñtes pontifices breui tpe sederūt. varijsq̄ cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seqñtesq̄ pauca laude digna factitarūt

BOnifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus eñ alij minus quidā tempis hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex t. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moritur vo i basilica petri sepelit.

STephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei⁹ decreta abrogauerit. res gestas rescinderit. Licet quidam scribant ip̄m stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntq̄ stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumq̄ seculari. sepulture laicoꝝ mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus i consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq̄ proiectis. q̄ vt ipe dicebat contra ius sacramēti romā t sacerdotū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia t pessimi exempli. cuz postea fere sp seruata hec consuetudo sit. vt acta prioꝝ pontificum sequentes aut infringeret. aut oīno tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

ROmanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta t acta. statim improbat abrogatq̄. Horum nempe pontificuz intentio atq̄ virtus tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

THeodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia seditioſoꝝ sequitur. Nam t formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho: De isto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is eñ Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

NOrmannia. que est galloruz regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Norwegia in galliā descendisse. Hi nanq̄ vna cum danis per galliam igne ferroq̄ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidez xpi accipere. partemq̄ gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. t hodie normādia dicit. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ille vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem duces plura bella gesserūt.

Linea summoꝝ pontificū

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodor⁹ secūdus

Arnulphus septimus galloꝝ impatoꝛ. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a pseqntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo qdem ingressu bergamo capta ambroſiū eius comitem suspendio necauit. Indeqꝫ romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coꝛonat⁹ in franciā rediit. hic primo sumptis armis strenue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū dānis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam oꝛientalē franciā q theutonicū regnū dicebat. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. ⁊ lothoꝛingiā rexit. frāciam vo oddo saxoniā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoꝛitate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoꝛingiā donauit. Uex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse coꝛpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo infastidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat ī cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francoꝝ imperij romani culmine decoꝛari. ad annū circiter centesimū. postꝫ felicibus ⁊ cum multis europe pūncijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. ⁊ vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnqꝫ tempoꝛa sibimmicē magis fuisse cōtraria. vt quēadmodū afflictaꝫ laceratam. ⁊ oīmbus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missoꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli ⁊ q̄si oīm eius successoꝝ magnificentia bonitas liberalitasqꝫ erexit instauauitqꝫ. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. ⁊ incursantes barbari ac externi. eam pmodū ad desolatōem interitūqꝫ pduxerit. efficitqꝫ hoꝝ tēpoꝝ magnitas. vt oīmis fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

Linea ipeza toꝝ

Arnulphus

Dni gēs scithyca. q̄ supioꝛib⁹ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius ī itinere sedes cepit. quā ad ꝫsanguineos. vngaros. pānonias incolētes puenit. pualuitqꝫ ea immitioꝛ gens. ⁊ factos humaniozes. cōtinuata cū nris p multa secula ꝙuersatione. Ex huius primo bauaros ⁊ postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. traditqꝫ videmus eā gētē. qn tūc pmū aduenit. calētibus adhuc patrie moꝛib⁹. crudis carnib⁹ ⁊ aliqn hūanis vesci solitā. Post paucos itaqꝫ ānos qꝫ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt dcuim⁹ dni pōtificat⁹ tpe in ipatoꝛē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta īcolētes. siue qꝛ in pdicte vngaroꝝ gētis psidio aduersus arnulphū impatoꝛē spauerint. siue ex reb⁹ ytalie ī maximū adductus dissidiū romanos pfecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniqꝫ ⁊ ceteri ytali nullū ab ipatoꝛe nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affuturꝫ itelligētes. berēgariū foꝛoiuliēsem ducē roma oriūdū creāt ipatoꝛē. Hunī iterim siue qꝫ ipi aduētus sui pncipio dicti sunt vngari. pma ī germanos expeditiōe delati. mlt⁹ moꝛtalib⁹ vl̄ cesis vl̄ captis. loca sacra atqꝫ pfana ⁊ spoliarūt. ⁊ ferro igniqꝫ destruxerūt. nec miorē ī gallijs. vl̄ reꝫ pdā vl̄ edificoꝝ dmolitoꝛ edidit

Monasteriū Gigniacū ⁊ Cluniacū

Guilliclinus cōmēto pi⁹ aquitanie dux. ⁊ alueꝛnie omes. Hisdē ec tpib⁹. ⁊ fide ꝙuersatiōe moꝛib⁹ religione qꝫ atqꝫ doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili pꝛole careꝛet. Cluniacēse monasteriū burgūdie in pꝛino fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē vīū doctissimū eidem loco abbatē pfecit. maximis pūctibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Berno abbas gigniaci cenobij pꝛia burgūd⁹ ex q̄dā comitū clarissima familia nat⁹ his tpib⁹ ob sctitatē ⁊ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolph⁹ coꝛona sibi īposita rex burgūdionū statuit. qō regnū multo tempoꝛe durauit.

Sunderoldus maguncie archiepūs a noꝛmānis woꝛmacie martiryzatur.

Hermo abbas

Rudolphus rex

Remigi⁹ qꝫ ātissiodoꝛen. epūs in exponēdis scripturis diuinis ⁊ humanis hoc tempe claruit.

Berta etas mūdi

IOannes nonus papa. pīa romanus. post theodoꝛ pontifex creatꝰ. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna pꝑte romani populi. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Iste. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝛ pfectus. iiij. et. lxx. epoꝛ habito conuentu. ⁊ stephani res gestas improbauit. ⁊ formosi acta restituit. diudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iteꝝ ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qꝛ pontifices ipi a petri vestigiis discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xpiana ignauos ⁊ desides principes habebat quoꝝ maxime intererat nauiculaꝛ petri fluctibus exagitari. ne si gubernatoꝛ aliqñ resipisceret. principes ipos vt malos nautas e repu. deiiceret. Joannes aūt pontificatus sui āno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi qꝫ seditiones quasdam pe extinctas reuocauit.

BEnedictus quartus papa. pīa romanꝰ. pontifex creatur. ob eius humanitatē ⁊ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter ⁊ sine infamie nota perduxit. Ideꝫ nec quicq̄ ab ipo facilitatū cōptū habenꝰ. qꝫ magnope laudari possit. acciderat ei illi etati qꝫ oīs vtus. tam in capite. q̄ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta. a q̄bus ambitione sctissima petri sedes occupata ē potius q̄ possessa. hec tū bñdicti laus ē. qꝫ in tam corruptis moribus grauiter ⁊ constanter vitā ducens. pontificatꝰ sui anno. iiij. mēse. iiij. moꝛit. vacat tū sedes diebꝰ sex

LEo q̄ntus papa. cuiꝰ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit. ⁊ in vinculis conijcitur. qō sine magna seditione. ⁊ multoꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaq̄ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui videꝫ se honore spoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post periit. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. quez ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CHristoferus papa. cuiꝰ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignoraf leone electo pontificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem electus. monasticam vitam vnicuꝫ calamitosoꝝ refugium obire cogitur. in monasteria eīm tanq̄ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabanf. Sergius autem eius successoꝛ postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ⁊ in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maioꝛem sui penam in artioꝛi custodia eū reuinxit. vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio. āte hec tempoꝛa in apulia iuxta Sipontum vrbē in monte garganо facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijsq̄ alioq̄ apparatu clarissimo conditum fuit. ad qō nunc vsq̄ totius xpiani orbis populi maximo concursu frequentare dicūtur.

POst hec quoq̄ tēpoꝛa ignee faces in celo ⁊ stelle micantes discurrentesq̄ pter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecq̄ clades. Cometaq̄ solito rutilantioꝛ appaurit. Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

SErgius eius nomis tercius papa. natione roꝰ. pīe benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaq̄ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄ref plurimū psecutus fuit Ea pter a formoso reprobatus fuit. Sꝫ ipe susceptо pōtificatu ī gallia pfectꝰ Lotharij gīa ⁊ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordie dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusq̄ ipm in tyberim pijci iussit. tanq̄ sepultura ⁊ honoꝛe hūano indignū. ferūt piscatoꝛes corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atq̄ dū funus celebraf sctoꝝ ymagines que ī templo locate erant. corpus ipm veneratus fuisse. Sergiꝰ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificatꝰ sui āno. mēse. iiij. die. xvj. moꝛit.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi impatoris filius. pī succeſſit anno ſalutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuſo autē exiſtente imperio minime ad coronā impij puenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūqꝫ genitori in titulo impij ſubrogarūt. Et ī oppido foꝛchē rex creat. vtqꝫ cendebuldo cui principes lotharingie aduerſabātur reſiſtentiā faceret, ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniqꝫ deuaſtabat. tandē ꝑa comitib⁹ ſcefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccc v. Ludouicus filius boſonis puincie romane ⁊ burgūdie regis filius ꝑ taurinos ytaliā eſt ingreſſus. Eūqꝫ totius ytalie regno ꝑ ſuo arbitrio potiret dimiſſo milite. veronā cū paucis ſe cōtulit. vbi a quibuſdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ⁊ apud frācos germanoſqꝫ impatoꝛ ſine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuiſſe dicūt. ac ſic imperiū qđ annis centū ⁊ decem caroli magni progenies poſſederat. demū ad longobardos trāſſert. ludouico autē defuncto. otto dux ſaxonū ab oīmbus petit. Is princeps clariſſimus ſenio grauis regnū recuſabat.

COnradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōſilio ꝑdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe rennuit. cōſenſu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccc xij. quē alij ponūt nouiſſimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō puenit. ⁊ cū in ytalia nō impauerat. ytali eū inter impatores nō numerant. impauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis ſeptē. anno regni ei⁹ ꝓmo hungari ad depopulandā terrā rurſus effuſi. a ſueuis ⁊ baioariis iuxta rhenuꝫ ſternūtur. poſt dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vſqꝫ ad obitū conradi pmanſit. cōradus aūt moriendo anno regni ſui ſeptimo coꝛā regni ſui principibus heinricū ottonis ſaxonie ducis filium deſignauit regni ſucceſſorem.

HEinricus primus dux ſaxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dcccc xx. in germania imperium aſſumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege pariſius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqꝫ bohemis vir glorioſiſſimus. quos ingreſſos violenter ſaxoniā incredibili cede proſtrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illuſtriſſima matrona mire ſuauitatis ⁊ gratie ac manſuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū ſplendore illuſtrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi ſcriptores mira ſcripſere. que ſua virtute ſaxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ⁊ heinricū ducem baioarie. Soꝛoꝛ aūt huius heinrici baba genuit albertum comitem de quibus in ſequentibus hyſtorie ponūtur. Heinric⁹ quoqꝫ ſacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xp̄i ibu crucifixi ſanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extoꝛſit. additis muneribus ⁊ parte prouincie ſueuorū. Et hanc ad inſigne ⁊ tutamē imperij poſteris reliquit. Eam tamē alij a boſone rege prouincie fuiſſe tranſlatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clauſit is licet in vincendis inimicis glorioſus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus eſt imperatoꝛ.

TEmporibus Ludouici tercij albertus nobiliſſimus comes frācoꝝ ottonis ſaxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄buſdā ludouici regis filio fuiſſe dr̄) occidit ob ea rex ludouicus albertū in caſtro babenberg bello inuadit. Cū viribus ſe poſſe pficere dubitaret. hattonis archiepi magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectit. q̄ hiſtoria ī deſcriptōne ciuitat⁹ babēbergēſ infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ ſanguine ferūt originē traxiſſe albertum. qui poſtea marchiam orientalē olim pannoniā ſuperiorē. nūc auſtriā dictam. ab hungaris ereptaꝫ romano impio adieciſſe tradit.

HAtto magūtinus archiepiſcopus. qui ſucceſſit Sunderoldo a normānis occiſo. Is cum comitem albertum de babenberg doloſe tradidit occidendū. poſtea rex cōradus eū in ducem ſaxonie heinricū ſollicitans. ob potētiā eius ſibi ſuſpectā. ad qđ cū iaz torquē aurea archiepus fabricaſſet. Que collo ducis ſecū cōtinuantis injiceret. dolo ꝑdito fruſtratus eſt. Et poſt triduū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte ſicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. ſicqꝫ ruendo ryes.

Linea ipeꝛatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Albertus comes babenbergēſis

Hatto archiepus magūtinēſis.

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exoneraf̄ pbet q̄z babenbergensib⁹ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q̄ nō paucas frāconie plabit̄ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ⁊ arte munita. Ludolfus princeps saxonie suis tpibus claruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit heinricū humilē primū. romanoz̄ūq̄z regem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitaf̄. Quāq̄z nōnulli montē paonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. nongentesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoz̄ comitē. pscripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoz̄ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Batto epūs magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui pfect⁹ ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitq̄z albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qz vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide ⁊ pmissione battonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arcez egressi tū batto vereor inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Utili⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba pōsulis. Et in castellū rediens. battoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab epō req̄sita quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox capt⁹. ⁊ capitali sentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monet archiepiscopū de facta securitatis sue pmissione. Rndit pax religiosus epūs. se fidei et pmissioni satisfecisse. ipmq̄z a castro egressum. incolumē sed in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albert⁹ gladio obtrūcat⁹ ē. Heli⁹ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romaz missis. vinctū rmisere. pdita q̄ albert⁹ hūit ipio postea cessert. otto vo. itj. ipator pdita pleraq̄z diuo heinrico tradidit vt in puileglo eius scribitur. Nouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinterietum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro bauoariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuitatē videlicz babēberg noiatam. cū oibus ad hāc respicientib⁹ tc. nra imptali potētia ī ppetue vsuz ꝓprietat⁹ cōcessim⁹. firmiterqz tenuimus tc. Eam vrbē deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Eccle siā ac aulā epalem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta vgine kunegūda. Nā nil in vita p-termiserūt. qō ad honorē dei ptinere. secernerēt. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqz berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaz ductus. illic exulans obiit. Ornaturqz hec ciuitas edificijs public⁹ ac sacris edibus ppulchris. habz t sanctū ottonē eius loci epm aplicū pameramie. cū vexillo diui georgij. credūt quoqz duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaz tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem vo vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystoric⁹, hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. varieqz vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqz terra rigatur
Ponsqz supstrat⁹. cingit vtrūqz latus
Urbs laudāda nimis mōt⁹ sbcrescat ab imis
Indeqz sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tn culmina clerus habet
Agmine muroz series pcincta domoz
Exclusis laicis. munitio fit dominoz.
Ecclesie forma. mōtis caput auget t ornat
Mons pauonis hz colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsules. vrbis quoqz principales
Ipe nitēs medi⁹. pminet absqz pari
Pulcrioz illoz loca maxima dat monacoz
Templaqz multoz relict dant canonicoz
Quarta ps fluuio pbet vtrūqz forum
In crucis g̃ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hr̃
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqz secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec t maioza multa fuere bona
Cuius t ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ptulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasi⁹ terci⁹ papa. pñia roman⁹. sergio pōtifici surrogat⁹. pōtificatum iniit. Quo landulphus benenētan⁹ ꝓnceps grauī prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bon⁹ modeste ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in se q̄quā habuit. q̄ reprehendi possit. quē pōtificē hac vna ī re laudare possum⁹. q̄ neminē eoꝝ. q̄ añ se in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia pſecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestuꝫ sit. secūdo anno pontificat⁹ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa pñia roman⁹ anastasio successit. Hui⁹ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martin⁹ sentit. ⁊ gothefridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposuisse. q̄ minus berēgari⁹. ⁊ rudolphus comit⁹ guidonis fili⁹. inter se decertarēt. Land⁹ aūt sexto pōtificat⁹ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bñdicti incepit

Oddo pm⁹ pr cluniacēb

Ordo cluniacensiū anno dñi nongētesimo terciodecimo. sub regula diui pñis Bñdicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissimo initiū sumpsit. Hā bernno abbas moritur⁹. oddonem olim musicū cluniacensis cenobij ꝓstituit abbatez ea ꝺditōe vt eccia cluniacēsis q̄tannis gigniacēsi psolueret. xij. denarios. Oddo aūt mire ac incōparabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a pmis eoꝝ pñis bñdicti institutōibus plimū declinauerant. Quā obrem pmot⁹ oddo abbas feruorem semimortuoꝝ renouo excitauit. et multa ad monachoꝝ instructōem scripsit. Et laudabilis istitutionis bñdicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a pmo ē eruditus historiā de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post n domino sanctissime quieuit.

Iohannes eius nominis decimus. pñia roman⁹. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniit. presul rauēnas is antea fuerat. epatu dejecto ppli tumultu. Clerū lando mortuo pōtificatū adeptus. spūs militares magis q̄ religioni deditos gessit. Indigebat autez huiusce modi pōtifice eccia. q̄ ꝓfestim ꝺ sarracenos ytaliā ī multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione ī auxiliū accito ꝓflixit. ⁊ superās ab vrbis finibus sbmouit. Is ī triūphi modū romā rediēs alberici odium ī se concitauit. ⁊ cū cū e roma expelleret. vngaros ī ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ sarraceni ytalie intulere. Iohannes aūt seditiōe militari a militib⁹ guidonis comit⁹ captus. ⁊ ī vincula ꝺiectus. cerui cali in os ꝺiecto necat. pōtificat⁹ sui āno. xij. mēse secūdo. die tercio. Eius ī locū alter Iohannes subrogat vez qz vi sedē occupauerat. E loco statim dejectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

Leo sext⁹. pñia roman⁹. legitimis suffragijs pōtifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānicū ī vita p se tulit integre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diuine ꝓsulens. reuocare ciues ad ꝓcordiā temeritate ꝓoꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hostē. ppulsare barbaros a cerui cibus ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilib⁹ vsaret. septimo mēse. die q̄ntodecimo pōtificatus sui mort. sepeliturq̄ ad sanctū petrū.

Stephan⁹ ei⁹ nois septim⁹ pñia roman⁹. eo tpe pōtificatum iniit q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄ pplantes. ab heinrico germanie rege apd merseburgā ingēti clade supati sunt. ei⁹ āt vita māsuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pōtificāt⁹ sui āno. mēse vno. die. xij. mort. Inq̄. b. petri basilica sepelitur.

Linea summoꝝ pontificū

Anastasius tercius

Lando

Ioannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

BErengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oꝛundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudẽtissimꝰ. ludouico predicto supto. primus in ytalia imperiũ sibi vendicauit. impauitqꝫ annis. 4. romani eñ ⁊ ceteri ytali nullũ ab impatoꝛe dissidijs regni francie implicito. auxiliũ aduersus rebelles longobardos affuturũ intelligentes. berẽgarium ducem forojulien sem crearunt impatoꝛem. nec tamẽ adeo in creatione illa fuerunt cõcoꝛdes. quin guidonem spoletanũ ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia vo creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cõmissis pliȝ cõcurrerũt. ꝓmiscꝫ in cõgressibus guido berengariũ incõmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supioꝛ euasit vt guidonẽ in etrurie ciuitatibus qs tenebat. in suoqꝫ ducatu spoletano se opoꝛtuerit continere. Itidẽ fecisse dr ambroſio alio bergomensi comiti. Quibus sblatis ⁊ interfectis berengarius in vnũ copijs suis contractis. cũ romanis etiam bellum gessit. qđ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aũt moꝛtuo. lambertum filiũ illi in regno succesſisse certũ est. cum quo plurimas ꝓcertationes habuit. a quo (vt nõnulli affirmant) postqꝫ ab vngaris cũ quatuoꝛdecim armatoꝝ milibus apud foꝛũiulũ fugatus fuerat. apud veronã supatꝰ est. Berengarius imperij sui vires nomẽqꝫ ad eam ytalie ptem q̃ nũc longobardia ad alpes vsqꝫ obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et frãcos de possessione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauissima bella oꝛta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. oñiqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit berengariũ a landone potifice fuisse coꝛonatum.

HUgo arelatensis comes post berengariũ impauit in ytalia annis. x. hunc elegerũt ytali contra rudolphũ burgũdũ q̃ berengariũ imperio priuauerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignoꝛãtes in exiliũ egit. Nec tamen hugonẽ regem. sua satis tutata est prudentia. Qꝫ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. aliiscꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eũ in ytaliam cũ paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperũt. vbi paribus animis ẽ decertatum. Victoqꝫ Hugo ⁊ veronensibus refectam in racheriũ epm suũ rebellionis culpam dẽpcantibus pepercit. epus papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis multatꝰ vlciſci. in ipo apparatu moꝛitur.

BErengarius secũdus post vgonẽ vel vt alij volũt post berengariũ primus accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cũ cisalpina galliam tantũmõ tueret. Inter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem ꝑdam asꝑoꝛtarunt. Per idqꝫ tẽpus post pacatos vngaros imperiũ ytalie. vt restauraret admitente berengario tyranni quibus formidolosa erat eoꝝ potentia pernicijs ytalie machinationibus resistere perrexerũt. Rudolpho burgundionũ rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perditoꝝ boim ytalie magnatũ potius qꝫ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamẽ diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionũ eque ac pfidos afflixit. Etẽ vngari ad quos berengarius cõfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secũdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̃ habent scriptoꝛes apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

BErengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniẽs. anno salutis noningẽtesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo ⁊ quantũ adduxerit exercitũ. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephani septimi pontificis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganũ sedentes appulis calabꝛisqꝫ noua excursione vastatis. beneuentũ vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra pꝛogredi vt romãos inuaderent fines parãtibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsusqꝫ adducti guidones comitem cohoꝛtibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengariꝰ qꝫ imperiũ quietẽqꝫ in ytalia reintegrare cupiẽs. pacẽ federaqꝫ cũ hũgaris firmauit. hũgariqꝫ rabie q̃ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerãt in externos vsa alemaniã denuo ppꝫare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̃ hunc berengarium annis octo regnasse. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam t genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit ac diripit Et vngari ytaliā ingressi longe oia ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit. vacat tū sedes dies. xij.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone t lothario in ytalia impantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe oīa' oēm etrurie maritimā populati sunt. t genuā circūacti. vrbēq̄ graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda naubus imposītos abduxerūt. Quidā tñ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

QUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno impijq̄ titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat⁹ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. & in ipo apparatu moritur. Cui quidem lothar⁹ filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris supuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Bipertus

BIpertus quez alij Agibertū appellant. lotharingie puincie nobilis princeps. vir sanctitate t ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobiū in francia ꝓprijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq̄ fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui t future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq̄ peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. pria romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem t mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Mō caruit tamē hui⁹ temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam ingredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq̄ cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq̄ fame t penuria rez oīm laborar⁹etur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. t in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui⁹ ope inter hunc pontificem t ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasq̄ vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. t reipublice xpiane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacen. monasterij abbas in domino q̄euit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

LOtharius eiꝰ nois secūdus hugonis p̄dicti filꝰ. p̄re defuncto impiū susci-
piens impauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoꝝ adduc-
tis copijs ī ytaliā reuersus, ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez
animi. multis ī ytalie regionibus sunt ostēsi. Js cū puidisse vgo qꝺ viribus ne-
quisset. ꝯsilio ꝓuidere perrexit. Missis nāq; ad hostē iā aduentantē oratoribus
cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēga-
rius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Aliquitq; aliquotannis solo no-
mine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū sprenit. q̄ apud papiā
cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius wtis iure eā ciuitatē ⁊ mul
ta oppida obtinebāt se ꝓtinēs iniuriā dissimulauit. Ygo interim post paꝝ q̄ are
latum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝓtra ottonē heinri-
ci filiū bellū duriſſimū susceꝑit. qꝝ cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem ad-
uersari cepit. ꝑ quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus
erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius solo noīe rex fato est fun
ctus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄timonij sui wminiuz. Et yta/
lie regnū ꝑ wtis occasionem inuasuro. publice apud papiaz carceri mancipauit.
Eo aūt mortuo ottoni nupsit.

RUdolphus q̄ apud veronā berengariū supauit. quē ferūt postea trib⁹ an-
nis impio potitum esse vt p̄missum est. Js rudolphus burgūdie dux. q̄ su
perioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex
factus regnauit annis. 2.

QUid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel po-
tentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit
scriptoꝝ ariditas. Jgit cū obscure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit. q̄ vin
cencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiepi. Sicardi cremonēsis
epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de
luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne em̄ oēs eoꝝ hac in re errores qꝺ longuz eē
recensеamus. quū aliq̄ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis im
perium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos ꝓtrahūt. vt
q̄nq; ipos impatores latinos cū regibus ⁊ tyrānis interiectis. ꝑ ānos duos de
triginta tantūmō in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucēsis affirmet. Quā
q̄ igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora distinguere possint. Jd
certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germa
nis legitimi impatoris coronationem a ioanne duodecimo pōtifice romano fa/
ctam. annos ad q̄nquaginta interceſſisse. Et ip̄m othonē berengariū in lōbar
dia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

BErengarius quartus que alij ꝑ tercio ponūt. mortuo lothario imperato/
re imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe digniſ
simus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria
militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros supasse. Js em̄ aquilegia
capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerīt.
q̄ ibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis ꝓlio hūgari accepta primo⁊ ite-
rū clade repulsi in hungariā redierūt. Jnde omnē ytalie ptē ditissimā que aqui-
legiā papiāq; intercedit excursione populatus est. Berengarius repente statio-
nibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Qꝺ cum habuisset exploratum heinricus.
exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padū. Jnde continuato
ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaz
obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcu-
pauit. Cūq; nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lo
tharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊
omnia sibi contra ius vendicare. ytali ꝑ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt.
qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatoꝛes multis affecit incōmodis
comaclensiū em̄ nauigio quod illi baud quaq; tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs te-
nebat infestum. Jd cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in coma
clium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanoꝝ nauibus incenderūt captos autem oppida/
nos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduersum se obedirēt astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde
contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit.
Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam fi-
nierunt.

Biblioteka Cyfrowa U. A. M. w Poznaniu

Taxis hūgarie rex

TAxis rex hungaroꝝ. hūgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regna re opinaref vlturus. patiſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſqꝫ ytaloꝝ animos tūc pauor inuaſit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremiſceret. Berengarius vo ſiue ꝓpicione vſus fortuna. ſiue cōſilij prudentia. Albertū mittēs filiū tantum multa oratū pulcit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

HUngari em̄ poſtq̄ p germaniā primo poſtmodū p galliā ſatis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſqꝫ nationes ⁊ ꝓuincias ſatis ſupq̄ inūdauerat. ytalia ſue calamitatis pte nō caruit. ytaliāq̄ ingreſſi. Venerūtq̄ via forotulienſi. malo ytalorū ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteſq̄ hungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vaſtantes. Alberic⁹ q̄z marchio cū p inuidiā ingratitudinēq̄ e roma pulſus fuit. vngaros ad oppſſionē romane vrbis accerſiuit. Ea aūt gens romani agri fines qō in ꝓmis albericus q̄ſiuerat nequaq̄ attigit. Etruriā vo oēm quā albericus ſaluaz eſſe pactus fuerat. cōmiſſis ſumma ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertāq̄ reddidit oīes em̄ mortales feminas atq̄ hac mares q̄ cedibus ſupfuerāt aut fuga plabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo impatore impetū in germaniam fecerunt.

BOoemia aū hec tpa ad xp̄m cōuerſa. vbi worziuous vltim⁹ paganoꝝ ducū a bto methodio morauo rū archiepo cū ludimilla cōiuge ad baptiſmū grām ꝓductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortū. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe fert. Chriſtianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnope ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Bzew quod poſtea melinca dictum ē.

Spitigne⁹ Uratiſla⁹ Duces bohemie

SPitigneus fili⁹ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum ei⁹ principatum obtinuit. Is em̄ ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneū ⁊ vratiſlaū. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri principatum reliquit. Conūx aūt vratiſlai drahomitta de duriſſima gente luticeñ. ſaxis. mulier audax ⁊ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vēzeſlaū ⁊ boleſlaū. priorem ludimille tradidit educandū. alterꝫ ipa nutriuit. alūpni ex nutribus innati moresventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre. xp̄iana ſacra venerari. elargari multa pauperibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus ywlor ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta prolabi. p̄ ſuprema ordinās ludimille quousq̄ liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Id egre drahomicie fuerat ſocrū ī caſtello theti ſtrangulari iuſſit. ipa imperiū accipiens in oīes crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Uentzſlaus dux bohemie

VEnceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē beata ludimilla. vt nepotē cariſſimū in fide xp̄iana gloriоſiſſima matrona bohemorum prima margarita. ac ſacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq̄ parciſſimū fuiſſe tradūt. corporis maieſtatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaq̄ nūq̄z neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Jnjſſe eum iubente populo (adhuc viuē te matre) principatū creuerat iam ventzeſlai nomē. miraq̄ populi caritate atq̄ admiratione celebrabaf. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius ſe in odiū fratris matriſq̄ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleſlaū matre iubēte. vocaf ventzeſlaus qui ⁊ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdote ex more xp̄iano ꝓfeſſione. fraternā domū ingredif. Jbiq̄ ſtatim boleſlai manu pcuſſus interijt. vēzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſus eſt xp̄m deum teſtimoniū perſtitiſſe memorie prodiderūt. Qui regi dacie p viſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ipm aūt ventzeſlaū multis miraculis claruiſſe atq̄ inter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

OTto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonū ⁊ heinrici regis filius ei ſucceſſit in regno. Is p̄clariſſima multa maximaq̄ ī regnis frācie ⁊ germanie geſſit. ⁊ cū ei⁹ virtuf fama etiā in ytalia celebris haberef. agapit⁹ pōtifex multiq̄ ꝓceres berēgarij albertiq̄ filij tirānidē exoſi. illi⁹ opem reb⁹ afflictis italie poposcerūt. q̄ cū q̄quagita ⁊ eo vt aliq̄ volūt āpli⁹ armatoꝝ milib⁹ mouit. trita et apta p fortuliij regionē via. italiā ingreſſus berēgariū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Jtaliaq̄ potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus ī germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapſo filiū ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecūdo fuit appellatio. Ottoq̄ rex interea boleſlaum bohemoꝝ ducem inimicos ī ſe animos pferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemq̄ vir optimus otto vtif. glorioſi ⁊ ſimul ſaluberrimi factoris occaſionem eſt nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperūq; a romanis galliscq; ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi t nūc vsq; cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoz imperū deuenimus. hō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qō maximi auctores tam legū interpretes: q; sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q optime viuēdi dux est. Cuiq; oēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāq; ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atq; in siluis bestiaz modo vagarentur. victuq; sibi ferino vitam pro pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemq; fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgro insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. t cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirū in modum singulis vita ciuilis. dulciscq; nimiū videbatur t ppinquoz t amicoz consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Verum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaq; homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinoz ūq; tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat̄ litiū suiq; prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Advnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui t iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idq; nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atq; hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoz constituendoz ūcausam publica dedit vtilitas iusti prope mater t equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiq; cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferref. honorareturab oīb. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Verū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāq; cum modo de finibus. modo de iurisdictione ptēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceq; illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū. phibebaf. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queq; futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri vo imperium vocitant reduci singula placuit. Nec em̄ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assiriozum imperiū exortum est. Hinc grecoz ūprincipatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginese. Sed cuz hec imperia nūq; sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriq; deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēq; regibus paruit. Quibus exactis duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neq; populus neq; senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēq; regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicq̄d ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem pstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei t in eum oīe suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qō politicū. vel optimoz ciuiū qō aristocraticum appellaf. tam iustum tamq; pacificū esse potest. quā monarchicū qō in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per byspanos. Interdū per affros. dalmatasq; constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuq; apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyocleciaꝰ t maximianꝰ. non nūq; etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q; iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius ꝓceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vo negligentibus roma grecis: eaq; nunc barbarozum. nūc aliozum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiq; suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francozum regem natione germanum. qui vrbem sacraq; loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝓsensu pontificis acclamauit. a carolo itaq; magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsq; ad ludouicū arnulphi filiuz imperiū apud gallos nō paruū habuit incrementū: vez postea principum illoz ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atq; imperium quod annis centum t decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliq; modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atq; vsq; in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. hunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. t reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīesq; reges ac ꝓncipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Sexta etas mundi

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

IOannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pris Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauian⁹ is qdem primo vocabaf. Albericus em qdam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ itu// tam. pcz vim clero t ppl'o illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ꝟ cuicūcz pri uato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ pter venationis (cui se totum de dit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe rey' pessent. Et pfectus ite n ex nobilitate creatus ppl'o ius dicebat. Ex plebe aūt creati singu// lis annis. xij. qbus de carconib⁹ erat appellatio. senat⁹ vicē consilijs delibera// tionibus obtinebāt. Parebant vo romanis a qbus mgratus annuos accipie bant oēs vrbes t oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūcz agros in vrbē vergentis. Et quicqd a neapoli t a marsis reatinisqz ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itacz potētia ī sa tis libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequacz cōuenies si bi desummi. Hac qdem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obse crant. vt clerū ppl'mcz romanū e manibus berēgarij ioannisqz duodecimi ven dicare coneref. aliter xpiana fidem cū imperio peritura. Quoꝝ ioannes vter// cz noie. diaconus vtercz dignitate. t ordine erat. Similesqz lras ad othonem multi ytalie ppli t potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expecta ref re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu altez mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingredies a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturcz vt qdem tradūt. accepto germanie pannonieqz titulo'. Translato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliqn tulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. eū a flagitijs deterrens. ad vtu tem cohortabaf. Verū cū nequacz moueri e sentētia vbis eum cerneret. ad mi nas conuersus. Is iudiciuz reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos cz redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die qnto Eius vo in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōti fex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneqz cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. pterui tñ bñdictū in petri apl'o sede p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cō minationibusqz agendū ratus. primū omni agri t ditionis romanoꝝ ciuita tes. t oppida pleraqz capi diripi ac magna expte vastari curauit. Romā exin de adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestatez triginta aureis venūdatū fuerit. tantisqz coangustatos malis romanos benedictū ot toni dederunt. t leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germa niā reuersus benedictum apud bausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinqz. Sedes de inde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis t latronensis eccie. ptboscenarius a clero ppl'o qz romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bñdictū. quē otto in sede pe tri confirmauit. qz cū furētes romani t passione obcecati eiecissent. agentē impe ratorē spoleti adūssset Otto eosvi t armis compulit leonem suscipe. q̄ statim r o// manoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero po pulocz romano ad impatorē trāstultt. Leocz piter vix ad terciū mensem qz re// stitutus fuerat superstes fuit. Anno em primo. mense quarto mort.

IOannes. xiij. papa. narnieb eps. pria rōnus pre ioāne epo leoni successit. quā petrus vrbis pfect⁹ capitali odio prosecut⁹ ē. Accersit⁹ autē Jofred⁹ in cāpaniaz comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. pduxitcz ī adriani molē. quā tūc sic t nūc castellū sancti angeli appellabāt. pō tifexcz ibi aliqt custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē reti nēd⁹. Vel interfecto iofredo ei⁹ qz vnico filio a ioāne capuano pncipe. pōtifex xij. mēse sui exilij romā ppere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā per uenies psules pfectū cū decarchonib⁹ ī vincla conijcit. Inde cū otto senio pfe ct⁹ obijt. nō mlto post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa pria rōnus ioāni ī pōtificatu t calamitatib⁹ succes// sit. q̄ t ipe a cincio ciue rōno. t qdē ppotenti ī castellū scti. angeli trusus eo in loco nō multo post strangulat vel vt alij hñt fame mort anno pio. mē// se sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bñdictus sextus

Linea ĩperatoꝝ

Otto primus

OTto primus germanoꝝ impator. heinrici regis nobilis heres in regnũ succedens. Anno salutis. 962. postꝙ in germania decẽ ꝛ octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepo magũtino prim⁹ coronatus. Uir vtiq; xp̃ianissim⁹ ꝛ eccie romane amator atq; acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatũ ludouicũ francie regem pacẽ regno dedit. Eodemq; tpe Ugo magnus comes parisiensis q̃ sororẽ ottonis in mr̃imonio hẽbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qõ cũ intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p nũcios litterasq; ꝓficeret. secũda expeditione in franciã delatus ipe cõpescuit. ꝛ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq; gisilbertus q̃ regis ottonis sororẽ habebat in vxorẽ aduersus francos vt hostis ad andernacũ ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aũt belgicã ingressus totã in deditõnẽ redegit. post hec rex ludouicus viduaꝫ gisilberti vxorẽ in cõiugem accepit. hungari quoq; siue qꝛ vicinos ꝓtiguosq; bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue qꝛ illum francie expeditionibus occupatũ min⁹ resistere posse crediderint. impetũ in germaniã fecerũt. atq; sup licum fluuiũ ꝓpe ciuitatẽ augustã cõsederũt. Quibus otto pcibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cõfidentia plenus otto. ꝛ paribus animorũ ardoribus paribusq; hincinde odijs plio. qõ aliqõ diebus p solas noctes intermisse fuisse ferũt. decertatũ ẽ. Quãq; vo ottoni ꝛ germanis victoria cesserit cruẽtissima. Cecidit em̃ in eo plio gener regis cõradus ꝛ dux wormaciensis. hũgari tamẽ nõ fusi supatiq; potius q̃ pene ad internitionẽ cesi fuerũt. Adeoq; tũc enerua-

ta ẽ potentia hungaroꝝ vt multis postea tpibus se cõtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui pducti sunt. quos germani ottone etiã vt phiberet adnitẽte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspẽsos necauerũt. Ea tot tantarũq; diu ꝛ multis ꝓtinuataꝝ ĩ locꝫ victoriaꝝ. ottonis fama rõis ytalisq; suasit. vt cũ berengarij albericq; filij. tum etiã ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finẽ quereret. ottonẽ oꝛauerũt vt romanã eccĩam liberaret. Moturus germania otto filiũ ex alunda vxore susceptũ ottonez nomine annũ etatis septimũ agentẽ in germanie regẽ apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquãti romanos obuiam effusos fuisse. illũq; triũphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cõcordant scriptores. Joannẽq; duodecimũ ottonem in cesarem romanũq; impatorem augustum coronasse. Alij eã coronatõem leoni octauo attribuũt. quã opinionẽ Gracianũ in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis instituit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignã duceret. Et cũ suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cõuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cũ magnus ad impatorem cõcursus factus. efflagitatũq; est vt quẽpiam ille dignũ pontificẽ designaret. otto modestia vsus electũ se iubente a clero ꝛ populo leonẽ cõfirmauit. quo facto ꝛ rebus vrbis rome cõpositis otto spoletũ accessit. Is quoq; grecos in apulia ꝛ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiũ ad frãcos oriẽtales reduxit. atq; in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ꝛ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic impator strenue gessit. Erat em̃ mitissimi ꝛ singularis clementie homo. Suscepta itaq; imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliã veniebat. Tandẽ ottonem filiũ admodũ senex rome imperij consortẽ fecit. Quo facto in germaniã ꝓfectus. senio ꝓfectus. viẽne morit. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbẽ delatũ. in tẽplo scti mauricij qõ ipe sumptuosissime construxerat sepelitur.

FErũt multa pdigia tũ ytalia apparuisse. Nã ꝛ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuente vẽtoꝝ ꝛ hymbriũ ꝓcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signũ crucis ac q̃dẽ cruẽte diuinit⁹ apparuit. q̃ q̃dẽ portenta indicare mágnas clades ꝛ calamitatẽ ecclesie multi interpretabantur.

SEisma quoq; decimũ ꝛ vndecimũ sustulit otto magnus imperator. deposito em̃ ioanne cuꝫ populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone electo benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonẽ suscipere.

Cometa

ECclipsim horribilẽ sol passus ẽ die veneri hora diei tercia. q̃ die in hyspania Addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xp̃ianissimo rege gallicie in bello superatus est.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famẽ. q̃ secuta est. Rexq; otto corpus sancti Jnnocentij in vrbẽ madeburgã transfert. anno quoq; ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannẽ. xiij. papã deductus. vt cathena sancti petri in collo circũdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerũt. cũ nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectũ episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̃ ibi colebaf. Et vrbs v̊ginuz dicta. metropolis ac p̊maria saxonie vrbs. ad albim fluuiũ sita. Is fluuius in montib⁹ exoziens. qui bohemiã mozauiamqz diserminat. Et ꝓuinciã mediã ferme perlabif. p̃mo in occidentẽ. deinde in septẽtrionez versus. vt ꝓuinciã relinquit p angustias montiũ ⁊ abrupta ꝙualliũ p̃ceps saxoniã petit. quã duas in partes dirimens Madeburgã vrbem magnã alluit. Deinde in occeanũ fertur. vbiqz a rheno flumine eq̃ terrarum spacio distans. nõ minoꝛẽ illo plabẽs agrũ. Neqz romani albim ip̃m (vt Strabo tradit) trãscenderũt quẽ pleriqz germanie terminũ sarmacieqz quondã dixere. Hec inclita vrbs impatoꝛ pontificũqz honesta sedes. Tres in ꝓtes diuiditur. Estqz munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoqz ac fossatis excellit. In eaqz sunt magnifice dom⁹. ꝓpolite platee. ampla ⁊ ornatissima tẽpla. Carolus q̊z magnus nobilem ep̃atum ibi ordinauit. Confecto em̃ longobardoꝛ bello: potentissimo rege capto. nullã moꝛã interponendam putauit. q̃n in galliã cõfestim rediret. Saxonicũ q̃ppe intermissum bellũ eũ dom̃ reuocabat. saxonũ gens longe maxima erat ac etiã bellicosissima pene germanoꝛ oim. hi falsos colentes deos. cũ neqz diuini neqz humani iuris quicq̃ pensi haberẽt. nihil eque ac religionem nostram. hominesqz ei deditos oderunt. Proxim̃i erant francis. cum quibus continenter bella gerebãt. Hec palma cum carolo magno quarunt. si diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturnuisqz a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum forocissimis gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaqz omnia potestati caroli permisere. Victis im posite leges vt patrijs ceremonijs. falsisqz dijs posthabitis xp̃ianam fidem profiterentur. magnũ numeꝛ obsidum darẽt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primũ prepositus finis. vt xp̃iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima põtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgen. super basam fluuiũ in honoꝛe petri q̃z sume coluit. Secunda halberstaden. in honoꝛe sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndẽsis sup wesarã fluuiũ in castro wedekini. Quarta bremensis in honoꝛe sancti petri super weseram. Quinta padebornensis fundata in honoꝛe beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septima monasterienſis in honore ſancti pauli. Octaua hildenſemēſis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergenſis in hāmonis id eſt iouis caſtro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima ſedes epiſcopalis celeberrima eſt Ma deburgē ſis in honore diui mauricij fundata ſuper albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea t amen a caro lo magno inſtituta fuit primo in Styde ſuper dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia ap- pellantur. deinde traſlata ad valerſleue. poſtea ad vreſe. Tandem per Ottonem primū impera torem glori oſum anno ſalutis triceſimo ſupra nongenteſimū ad Madeburgam mutata. Et eius auſpicio in primatū alemānie ſublimat. Cui primus epiſcopus prefuit ſanctus Adelbertus. vir omniū virtutum pl enus. hab⁊ hec vrbs inſignis in honore ſancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatiſſimū. ottonū ceſarum no bile opus. Et in eo ſancti florentij corpus. Credunt quoq⁊ vnam e ſex ydriis ibi eſſe. in quibus vinū exaq̄ factum. a domino ſaluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria hanc plebibus oſtendunt. materia marmorea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferer poſſit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenſes eſſe affirmāt Vexillum quoq⁊ ſancti mauricij hic quotannis oſtēditur. magiſtratus vrbis ius ciuile romanorum abbre uiatum ⁊ ſaxonica lingua conſcriptum. non ſine reuerentia cuſtodit. quod magni caroli auctoritate firma- tum tradunt. Eoq⁊ in deciſione cauſarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum aucto ritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex ſorore nepos fuit. Preſtans fortitudi- ne vir. Et poſt ingentem hoſtium cedem in prelio cū de hiſpania victa exercitum in galliam reduce ret. a va ſconibus interiſſe dicitur. Hic eſt Rolandus quem (vti fama eſt) tempeſtate ſua corporis roboꝛe ⁊ animi magnitudine. longe ceteris aliis preſtiſſe. Cuius fortia facta per vniuerſum orbem celebrantur.

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xpi. 974.

ONus secūdus. patria romanꝰ. bñdicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo mortuꝰ. Et in basilica petri sepeliꝫ tur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cuiꝰ pria ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito mgratu cōspirantibꝰ simul bonis ciuibꝰ relinquere vrbē coactus. Inde qz recedens pciosissima queqz e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝓfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̄bus tanqz adminiculis occupande tyranniꝺis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diaconꝰ cardinalis. quē captū adiuuantibus q̄busdam pniciosis hoibus oculis statim priuauit. atqz ipe tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpiꝰ vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septez. diebus quinqz. vacat tum sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

UDalricus epꝰ augustēn. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ortꝰ. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū epm denūciaret. a cōsanguineis deinde epo adelberano traditꝰ. Tandē diuino nutu in epm ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesiis dedit. q̄ suis vtutibus ac orationibꝰ mira gessit. in būgarica expeditōne pcipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqz in eo bello diopoldū frem ⁊ regniboldū filiū sororꝫ. Inde eccīam diue affre instaurās ac eccīam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno dmini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotiꝫ q̄n quagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepultꝰ a diuo wolfgango epo ratisponēsi i eccīa sancte affre. fuitqz sctitate ac miraculis clarissimꝰ

BEnedictus septimꝰ papa. pria romanꝰ. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ⁊ nigromanticū dānans. arnulphū epm ab ipo gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccīa coronauit. Ur autē optimus instabat vnūquēqz rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Uacatqz sedes diebus quinqz.

IOannes decimusquartus papa. pria romanꝰ vel (vt nōnulli volūt) papiē sis bñdicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capiꝫ. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies dece. Dejectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ seditioſoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. pria romanꝰ. pre leone pſbitero e regiōe galline albe pōtificatū adeptꝰ. miro odio in cleros exarsit. vñ ⁊ merito ab ipsis clericꝺ odio bitꝰ ē. maxie vo qđ diuia būanaqz oia cogtis ⁊ affinibꝰ suis elargiebat post hito dei honore ⁊ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nra qz tpa puenisse cernimus. Hijs demqz errorib⁹ ac rapacitatib⁹ in

S. Cōradus epꝰ

uolutus deo volēte mortuꝰ. octauo pōtificatus sui mēse. Sepelituꝛqz in basilica petri.

OOnradꝰ qz ꝓstancieſ epꝰ p id tps ⁊ ipe religiōe sctitateqz ac doctria atqz alijs vtutibꝰ insignissimus fuit. Is ex nobilibꝰ i germania ortꝰ pentibꝰ. lris eruditꝰ. a nothingo epo ꝓstāciēsi auditor cāz inde ꝓpositꝰ effectꝰ. pꝰ eiꝰ obitū a. s. vdalrico ac clero i epm electꝰ. inde eccīam ꝓstācie ⁊ duas añ portā ꝓstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petiſſet. i eccīa. s. mauricij sepulcz dñi adistar hierosolimitani ꝓstrui fec. Celebrās i die pasce araneā i calice delapsam cū fiducia sūpsit. q̄ pꝰ ea hora prādij sine lesione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandē diez pꝰ varia miracla obijt. vj. kal. decembris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificū

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquartꝰ

Joannes quintusdecimꝰ

Linea īperatoꝝ
Otto secundus

OTto secūdus impator. quē otto magn⁹ pr̄ impij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore ī lateranēsi eccia coronauerat. anno dmi. 975. solus impare cepit. Vir q̄dē t ip̄e optim⁹ t eccie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯstantinopolitani impatoris sororē in mr̄imonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī sarracenos grecosq; bñ gesta. reuersum ꝯsortem imperij asciuit. Voluitq; in īperatorē a romano pplo ex prisca ꝯsuetudie acclamari. quē pontifex inunctū impiali diademate insigniuit. Hic post mortem pr̄is in germaniā rediit. Et heinricū bauarorū ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupaf expeditōe otto impator. Lotharⁱ⁹ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciaꝫ occupauit. Et aq̄grañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in pisius est reuersus. ottoq; in frāciam ingressus laudunensiū suessionūq; agros vastatis. parisioꝝ q̄z suburbia incendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝺ basiliū t constantinū impatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā t eaꝫ ptem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vgit. apud basentellū supdtus. otto impator fugiēs cum repente ad littus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq; ꝓductus. ꝙ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq; ꝓduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuꝫ romā peuenisset otto pquirēdis ꝯgregandisq; fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et q̄ copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit t incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq; in insula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebaf. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qō paradisum vocant) labro porphiretico. qō adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

BRuno Coloniensis ep̄s. Ottonis p̄mi germanⁱ⁹ ob vite sanctitatē maximo in p̄cio habitus est. q̄ p̄ter doctrinā t sctitatē mōsteriū celeberrimū apud colonias sō titulo bt̄i pantbaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē pfecit Js post wifridū archiep̄atum coloniēsiū susceptit. Huiⁱ⁹ opa a roma colonią corpa sctoꝝ Elysij. patrocli cū baculo sancti petri translata sunt.

Eduardus rex

OBiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita t miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū p annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemoratione oim defunctoꝝ post festū oim sanctorū in burgundia primū adinuenit t instituit. Qō q̄dē sctm̄ institutū ad oēs eccias ioannes. xvi. pontifex obꝺuandū trāmisit t approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis spm̄ btm̄ reddidit deo

Ludouicus rex

EDuardus anglorū rex. Et ip̄e tū regno tū sctitate clarissimⁱ⁹ extitit. qui postea nouerce sue dolisac fraudibⁱ⁹ interfectⁱ⁹. martyrij palmā adeptⁱ⁹. miraculis claruit multis.

ALpharabiū natōe arabū insignē q̄dē pbm hisdem tpibⁱ⁹ viguisse multaq; scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos hñtur cōmentaria.

LUdouicⁱ⁹ q̄rtⁱ⁹ eiⁱ⁹ nois frācoꝝ rex t vltimⁱ⁹ ex caroli magni genere natⁱ⁹. pⁱ⁹ lotharij frācis regrecepit. cū nullos ex blāca būit filios. hugoni strēnuisse militi ex testō regnū t vxorē donat. Cuiⁱ⁹ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

THedaldⁱ⁹ Canusij regiēsis oppidi comes atbone p̄e comite defuncto successit. Vir aīo t rebⁱ⁹ bñ gestis insignis. Cuiⁱ⁹ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝯcessit. Qui cenobiū ī agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bñdicti fundauit. Qō postea gloriosa matildis filia eiⁱ⁹ celeberrime pfecit magnis adhibitis ornamentis t predijs.

Odiolo abbas

Alpharabius pbus

Thedaldus comes

Linea summoꝝ pontificū
Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctau⁹

Joannes sextusdecimus papa natione romanus. pōtificatū iniit ottone imperāte. ⁊ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ⁊ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati hominis cedēs. exulatū in hetruriā abiit. at vbi crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ⁊ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoiem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq; se ei in oībus obtempaturꝝ. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbe veniēs. pdeūte obuiā crescentio cū oībus mḡratibus ⁊ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtifici exosculati sunt. atq; ita in ꝯcordiā redacti vitā sil cū q̄ete ī finē traduxere. Mortuꝰ aūt pontificat⁹ fuit anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

Gregorius ei⁹ noīs q̄ntus natione saxo. pre ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Qui ottone in germania exīte seditionib⁹ romanoꝝ ⁊ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā pmo. mox ī germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ꝓsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē suppримūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ⁊ portas q̄ diligentissime firmat. Adolē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est Supueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus romanus cum neq; tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescenti⁹ ⁊ ioannes ꝓsilij ⁊ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝫ hostes tuebātur. Qui ꝓposita spe venie. dū ex arce ad impatorez se ꝓferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝓfodit. ioannes autem effossis ꝑus oculis pōtificatu sil ⁊ vita priuat. In pristinā q; sedem gregori⁹ vndecimo mēse q; pulsus fuerat restituit. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus fuit anno. mēse. v. mortuꝰ. Vacat tum sedes diebus. xv.

Joannes decimusseptim⁹ placētin⁹ epūs. vt dixim⁹ potētia crescētij romani cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti p factionem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Siluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ ⁊ floriacēsi cenobio in aurelianā dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Vbi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus ꝓceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ⁊ Robertum regē francie. ac alios insignes ꝑclaroſq; viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ⁊ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatorq; non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Scisitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq; pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se morturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et errorez suum coram populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ⁊ diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq; rogauit. vt post mortez corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt dissectū ⁊ laceratū. sup currū imponerēt. eoq; loci sepelirēt q̄ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq; dei nutu ⁊ puidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq; loci sepultum corpus fuisse.

Anno mundi. 6205. Anno mundi. 1004.

Joannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl'a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q; illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Visus ⁊ cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Linea iperatoꝝ

OTto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pī in regnū succedēs. impauitq; annis. xviij. Hic a parentibus in vtutibus oībus ecclieq; romane defensione nō degenerās bella multa; etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē tercū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq; yta li q̄dam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē tercū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret. germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postq; impator creatus fuit. priusq; romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā pfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bñdictionem diademaq; accepit. Eiusq; facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit i germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt i germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto ꝛ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ꝛ cū ad impatorē se pferrēt exeūtes. i medio itinere iiercipiūtur. ꝛ crescentius euestigio cōfossus. Joānes oculis orbatus ē vt pmissum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib⁹ bistorici scribāt tam feroces vo tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Ei⁹ corpus in germaniā reportari pcepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est em romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfeciſſe. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epus

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū pragē epūm. hoc tempore ob pcipuā eius sanctitatē ꝛ doctrinā pragēsis epi scopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ꝛ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi gram perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesinensi pdicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xpi legem q̄ diligentissime pdicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obitus sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniesem metropolitanum ecclesiam fundauit.

DAlatestarū vetustissima ꝛ regia flāminee prouincie familia. bis tpibus ex germania i ytaliā venies. plurimo adiutorio ꝺ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui⁹ bñficia atq; fortia otto terci⁹ cesar arriminū vrbē eidē pcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ꝛ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi prīcipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus epus

WOlfgang⁹ epus Ratisponēs i ordie. xj. Is natōe sueu⁹ ex nobilib⁹ ortus parētib⁹. in cenobio augēsi. ac i herbipoli prio edisces artj rudimēta. Cū postea i arte hūanitatj doct⁹ euasisset. sui noī rōnem i armario posuit struxerat ediculā mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archipsuli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac i clericū ordinat⁹. decan⁹ elect⁹ clericos in oī honestate vouit. Dein archiepo rome mortuo ad tps brunoni colonien si archiepo adhesit. postea relictj mūdialib⁹ pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū epm fact⁹ psbiter. Visiōe scti Othmari bīta licētia sui abbatj exul i noricū veniēs orientē vsus pannoniā pdicatōis gra petijt. vbi heremiticam vitā in oī sctimonia pegit. Fret⁹ auxilio piligrini patauieñ epi ac auctoritate ottonis secūdi imperatoris Ratisponēsi ecclie pficit epus. Vbi in oī doctrina salubri ac vtutibus pcelsis miraculisq; p ānos. vj. ꝛ. xx. pfuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctorum numero additus. Diuus em dux baioarie heinricus devotionis gratia accedens ad sepulcruꝝ sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se morituꝝ. Hijs trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

RAcherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cõposuit. qui ꝫ heresim antropomorphitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em̃ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cõprouinciales epi piscopi virili animo occurrentes exterminarũt Dicebantur aũt antropomorphite, vt gracian⁹. xxiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̃dam rustica simplicitate deum humana membra habere que i diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̃ grece latine nũcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ẽ nec em̃ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Ethgarus rex

OUnstanus archiepus Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctõnis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuz ⁊ dominator eorum

ETgarus anglorum rex post echelstanũ patrẽ anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̃ianissimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriũ vnũ cõstruebat

Theodoricus episcopus

ATheobaldus quidam vltraiacensis eps hisdẽ ꝙq; temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudez virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Odo episcopus

THeodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliqas de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine ꝙeuit

HAtto archiepiscopus Magũtinus prius abbas fuldẽsis. is wilhelmo filio ottonis p̃mi. quo tẽpore bademarus abbas fuldensis monasteriuz fulde magnifico opere cõstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qz multitudinẽ paupez in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoqz eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Hatto archiepiscopus

ODo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecten. epus. ⁊ gerhardus epus cameracen.

Abbates insignes

OMnes isti abbates venerabiles circa hec tẽpora floruerunt guilbelmus dimonẽsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodicen. berno augiensis abbas.

Monstrũ in vasconia

MOnstrũ mirabile i vasconia apparuit duo habẽs capita. ab vmbilico ⁊ sursuz diuisa. habẽs quoqz duo pectora. ⁊ in vna parte comedẽs aut dormiẽs Alia neutrum faciebat.

Hugo magnus, cognomẽto Capitius, Francorum rex. Cuius patrem Robertus nomine haud clarius fuit.

HUgo magnus. cognomẽto caputius. ludouico frãcoz rege defuncto ex ip̃i⁹ testõ regnũ obtinẽs reguit vna cũ vxore annis. 4. Sũt ꝙ dicũt eũ comitẽ pisiensiũ vl̃ ducẽ fuisse, eius p̃ ꝙdẽ robertus, tyrãnus fuit. quẽ dãtes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariũ fuisse dic̃. hic tñ frãcoz regnũ nõ ea ãplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tũc eteni ois transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trãslato in saxones imperio nõ mõ germania ⁊ beluecia ⁊ magna pars belgure. Quinimmo burgũdia imperio cessit.

Hugo. ix. rex frãcie

S. Dunstanus

Adeobaldus

POteſtas Imperialis.regaliſq potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xpm dei filium.in cuius manu ſunt oīa regna mū di.Et verbo comprobata reperitur ꝛ facto.qui ꝛ naſci voluit cum vniuerſus deſcriberet orbis.Et auguſti ceſaris cenſum tulit.nec hoc contentus.dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoq an ceſari cenſum dare liceret.Viſo nūmiſmate.reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari.ꝛ que ſunt dei deo.Hinc beatus ambroſius.Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant.Inde iuſtinian⁹ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Hāq ſicut in ſpūalibus romano pontifici.ſinguli patriarche primateſq ceteriq pontifices ꝛ prelati ſubiecti ſunt.quāuis ꝛ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum huſſitarum genus inficietur. Sic ꝛ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſubiectos. Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq firmiſſimis colūnis formata fuit Cognita em̄ imperij imbecillitate.varietateq fortune. quo diutius apud germanos.ſumma poteſtas remaneret. Illeq preceteris preeſſet.qui vtute ꝛ dignitate ceteris preſtaret.Gregorius quintus ſumm⁹ pō tifex ſanctionem retulit.baud abnuente ottone de impatore eligendo.quā vſq ad tempora noſtra ſeruātā videmus.videlicet ſolis germanis licere principem deligere.Qui ceſar ꝛ romanor rex appellatus. tū demū imperator ꝛ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia.Quis nō videt ꝛ populos ꝛ prīcipes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia.ſibiq idcirco debere obedientiā. Hempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Hemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam.tantam veſaniam induit. vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſq principem ſeſe auſus fuerit appellare.Cetez vt horz ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio.Quadam ſe potiri dicūt exemptione.quāuis iſtorz proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret.vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſcirent eſſe ſubiectos. Libet tamen aliquid in hac re ſcribere.Cuncti ꝓfecto qui ſub iugo ſe negant imperij.aut id priuilegio ſe aſſerunt aſſecutos.aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde.non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in tempalibus ſit erectum.manifeſti iuris eſt neminem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū. Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt poteſtatem. Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes.fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abſq numero.Cum pace turbata hinc atq inde bella craſſentur.Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus poſſit imponere modū. Qđ ſi vno ſub capite viueremus.ſi vnam omnes ſequerent obedientiā ſi vnū dumtaxat in tempalibus ſuprem̄ principem recognoſceremus. Floreret vbiq terraz pax. optima dulciq omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei ſignum manifeſtum q̄ ab initio naſcentis mūdi vſq in hoc eui nunq pacem fuiſſe legimus vniuerſalem. Niſi cum ad vnuz ceſarem auguſtum in modum celeſtis regni totus orbis oculos dirigebat.Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ noſtram humanamq formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtēdiſſe pacis habende.cum orbis ſub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant.Ex quacūq veniant poteſtate non haberevigorem.Eaq non ſolum per ſucceſſorem ꝫ ab ipo quoq qui conceſſit eſſe caſſanda. Nec em̄ tollerare principem decet.que ad ſubuerſionem tendunt imperij.Sed aiūt aliqui proprijs ſe virtutibus id priuilegij ſe meruiſſe.q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas.dicūt em̄ ſe ſuis armis.ſuoq ſanguine.prouincias vendicaſſe.q̄ vel a barbaris vel ab hoſtibus xpiani nominis occupabantur.nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atq iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri.Semper nāq maior eſt vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū eſt vt poteſtas aliqua erigatur imperio ſimilis. qualis in exemptis eſſet.qui nullum ſuperiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit.ſciſma ſub imperio facit.Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓterea regum ꝛ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur.ſed eſſe eas ſub imperio dicimus.Eorumq correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas:teneri oēs pro ſalute cōmuni imperatori parere.venire ad bellum vocatos.conferre impenſas.mittere auxilia.prebere trāſitum.elargiri comeatū. nihilq fugere qđ ceſarea maieſtas iniūxerat.vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt.Eandē ſuo dño preſtet impatori.

TRanſlato ad alemānos romano imperio.quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatuz. firmatumq dicitur.ſupra quatuor colūnas.ſcilicet quatuor duces.quatuor marchiones.quatuor lantgrauios.q̄tuor burggrauios.quatuor comites.quatuor barones.quatuor liberos.quatuor milites. ciuitates quatuor.villas quatuor ꝛ ruſticos.vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii

Spirituales

Imperator gloriosus

Epūs treuerēsis.

Epūs colonienſis.

Epūs maguntin⁹.

Quatuor marchiones.

Misne.

Moranie.

Padue.

Brādenburg

Suenic.

Praunſweig

Palatin

Dūces

Quatuor Būrgi

Meidbg

Nūrmbeg

Reneck

Quatuor liberi

Limpergſ

Tulis.

Welterburgſ.

Aldenwalden

Andlau.

Meldingen

Quatuor milites

Rex bohemie

Palatin' rem

Dux saxonie.

Marchio brande.

Lothring

Quatuor Lãgrauij.

Hassie.

Leuchtẽberg

Alsacie.

Dürgen

Steinburg

Quatuor comites.

Franckenberg

Swartzburg.

Klefen

Zilie

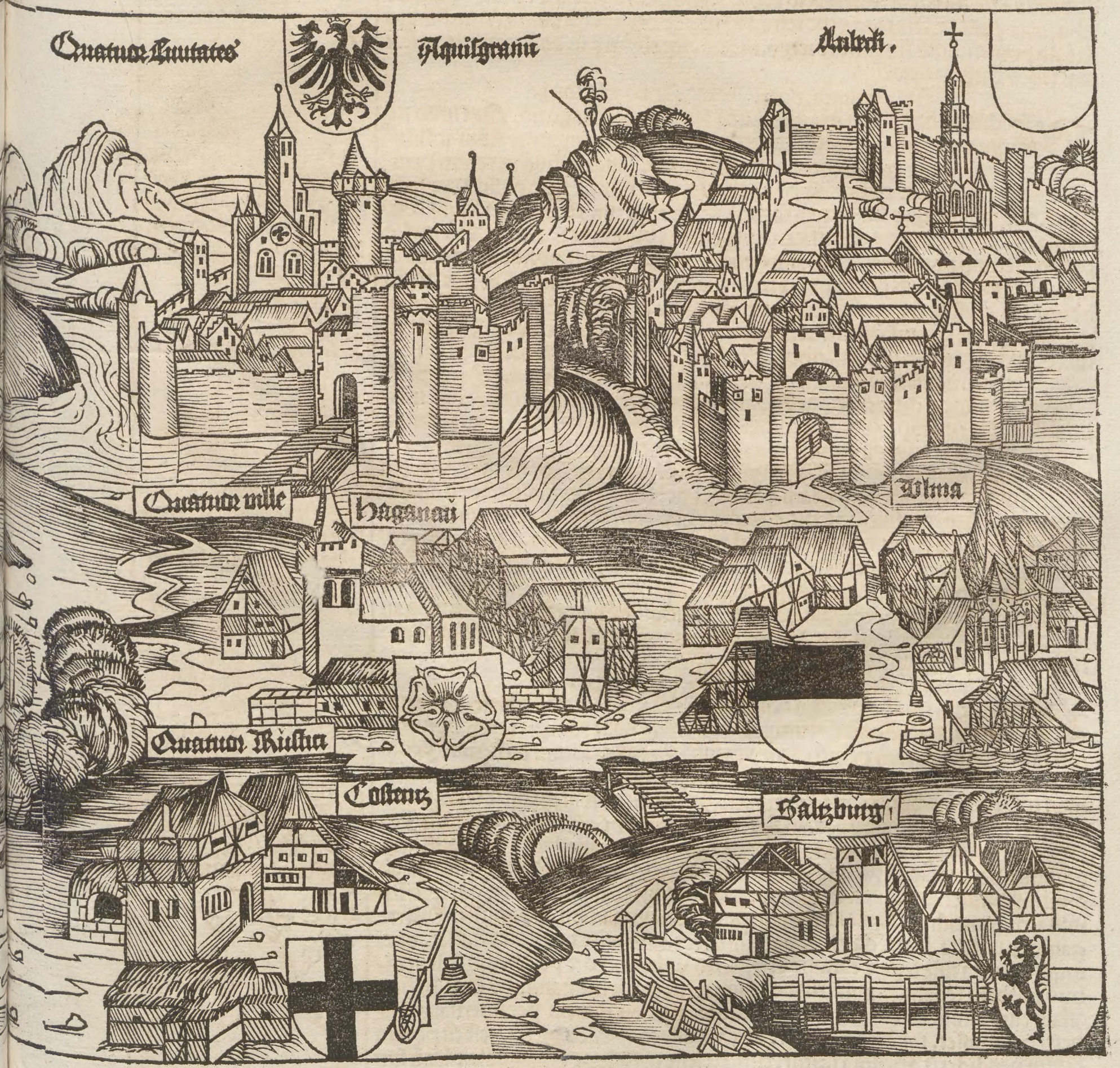
Sophey.

Electorum imperii institutio

SAnctionẽ de impatoris electione. fecit gregoriꝰ q̃ntus. ad vndecimũ quã obierat mensem rome resti
tutus. acerrimã de aceepta a romanis iniuria vltionẽ sumpsit. Ottone eñ tercio ꝓ successionem nõ si
ne difficultate impatore creato. idẽ pontifex ex eadẽ gente natꝰ. cognoscens impij imbecillitatẽ ac fortune
mutabilitatẽ. vt diutiꝰ apud germanos summa impij maiestas remanere posset. Synodo ꝯgregata statu-
tũ tulit de impatore deligẽdo. solis licere germanis (q̃ inde electores sunt dicti) p̃cipẽ deligere. Quã sancti
onem huc vsq; p annos supra q̃dringentos huatam videm⁹. vt i futuꝝ nõ p sanguinis successionẽ impium
duceret. ꝑ solos germanos ꝓceres. vna cũ bohemie rege impator deligeret. Qui cesar tũc ꝛ romanorũ
rex dictus. si a romano pontifice coronabit impator augustꝰ appellet. De q̃ ꝯfirmatõne pleniꝰ hr̃ extra de
elec. c. venerabilẽ. Suntq; hij electores. vt in figura claret. Magũtinꝰ. Treuerẽsis. ꝛ colonien sis archiepi
Et marchio brãdeburgensis. Palatinꝰ comes. Dux saxonie. Rex bohomie. Distincta sunt aũt inter eos
officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie primꝰ. secũdus Gallie. ytalie tercius. Et brãdeburgensis
marchio camerariꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux saxonũ ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quẽ
tñ bis additũ ferũt ad tollendas electoꝝ discordias. De ꝟ quidã scribũt. Sunt aũt officiales isti Magun-
tinus Treuerensis Colonẽsis. Quilibet impij sit cãcellariꝰ hoꝝ. Inde palatinꝰ dapifer. dux portitor en-
sis. Marchio ꝓpositus camere. pincerna bohemus. Hij statuũt regẽ seruãtq; p ordinẽ legem. Atq; creant
dñm cũctis per secula summũ. Annũ in quo hec sanctio facta est primũ vel vt alij scribũt scdm supra mille-
simũ xp̃iane salutis fuisse inuenimus.

Formam aūt ⁊ modū eligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ⁊ eorū cōductum ac vocationē quō adesse teneant franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanor impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M. cccl vj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanor rex appellatus. tū demū impator ⁊ augustus habet. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em impatores cū eligunt añ consecrationes coronationēq; romanor reges appellant. quasi pluris existimandū impator q̄z regū nomen. Atuero prisci romani post expulsum Tarquinū superbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bñ ⁊ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em gradus maior dignitatis apud romanos (de quor principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex bijs suprema oim potestas rex fuit. Post regem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōsequitur. Julius aūt cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. essz impator ab exercitu appellat⁹. nō impator aut regū. ꝫ dictator nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝯcerat. Cū aūt cupet regis nomē. ⁊ vereret ppli indignationē. molitus expeditionez in pthos atq; asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos supari posse. se regē dici ꝓcurauit. Qō maturāde mort sue cām pbuit cōiurat. Est āt iperiū armor exercituūq; ad tutādā augēdāq; rēpublicā cōmissa auctas. Nec q̄m mos ille aboleuit oīno. Nec solus ex vsu. ꝫ ex memoria q̄z germanor abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nris maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq; traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētissimis doctissimor historicor scriptis (qō vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi q̄d ceteri loq̄ntur.

Anno mundi. 6203. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pria romanus e regione porte metropolita ne. Ioanni pontifici suffectus. qui pontificatũ iniens. ad ociũ cõuersus. Et ipe nil dignũ memoria gessit. Is aũt (vt ꝺdam auctores ferunt) põtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tũ sedes diebus vnde viginti.

SErgius ei⁹ nois quartus papa. pria roman⁹. pze Martino ort⁹ fuit. post Ioannẽ predictũ pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq; cõsuetudinis. Et añ pontificatũ ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocũdus. in delinquentes clemẽs. in ꝓtumaces modestus. Tãte ꝓterea prudentie fuit. vt toto suo põtificatu nil cõmissum sit. quo merito rephendi gubernãtis negligentia posset. In deũ em̃ mentem oẽm cõuertẽs. qꝺ facere pontifices oms deberent. iuste atq; integre oia ex animi sui sentẽtia bñ natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cõsilio ⁊ monitionib⁹ principes ytalie cõposito fedare consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. idq; moliri paribus animis ⁊ copijs instituũt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi normãdie ducis filius adiuuantib⁹ etiã campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dũ hec in ytalia ⁊ apulia agerent. laborante ytalia ⁊ fere toto vbe terraq; fame ac peste Sergius vir sanctissimus secũdo pontificatus sui anno. die. xv. morit. sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pria tusculanus. pze Gregorio. Qui imito põtificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locũ heinricũ impatorẽ scõm institutionẽ gregorij quinti creatũ corona imperij donat. Inde oibus in rebus heinrici cesaris defensione vtebaf. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionẽ. alio in locũ eius suffecto pellitur. Uen postea inita cũ inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cuz dignitate rediens. Hec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit. Sepeliturq; in basilica petri. Sunt etiam qui referant pcipue petrus damian⁹ doctor de isto benedicto. episcopũ quendã vidisse die quadam in solitudine hũc benedictum papam equo nigro insidentem. eũq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur mortuus equo nigro veheref. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedictum hominẽ rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaq; noĩe. nil ei profuisse. quia ex rapinis parta cõstabãt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pria roman⁹. patre gregorio. episcopus portuensis vt quidam volũt vel vt alijs placet nullis sacris añ initiatus pontificiũ munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quẽ postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimũ vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiũ interminatus est si diutius qũadmodũ ceperant pontificẽ seditionibus vexassent. Joannes autem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui ãno. die nono moritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6225. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volũt benedicti octaui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hũc romani tanq; homines ignauũ ⁊ nullius precij perosi e sede deiciũt. In eiusq; locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrũ tercũ appellantes. Quo post nouẽ ⁊ xl. dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die. 21. cum cerneret se iterum subiturũ eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Joannis ad portã latinã qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiũ munus libere cessit. vl (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab oẽibus bñdictus ipe accusatus est. ⁊ iudicio diuino damnatus. Constat em̃ simulacrũ eius admodũ monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogatũq; quid illa horrẽda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oibus probris fedaui. simulacrũ meũ plus feritatis q̃ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedẽ petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cũ pontificatum vendiderit. Scisma igitur. xiij. ecclesie cõfusione ac scaudalo plenũ fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea summoꝝ pontificũ

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Heinricus ei⁹ nois secūdus impator anno dñi millesimo pri
mo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō supra mille
simū. ottone mortuo germani electores ꝓcesso iuri tūc primū inti
tentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q̄ nō p̄ successionē
ꝫ ab electorib⁹ p̄dict⁹ cesar ⁊ august⁹ electus. impauit ānis. xxij.
Hec ab historicis p̄sertim ytalicis heinricus prim⁹ appellat. vi
dim⁹ tñ ei⁹ scripta babēberge in q̄b⁹ se secūdū scribit. Gothfrid⁹
quoq; viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post eū antonius florēti
nus ep̄us claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit⁹ in se
quētibus obseruabim⁹. Cūaūt tradi vidēm⁹ suū in ytaliā aduen
tum p̄ annos. xij. distulisse. Multa em̄ cū gallis plurima cū metē
sibus bella gessit. inde ꝓciliatis sibi animis q̄rūdam principum
in regē regni inungit⁹ a willigiso magūtino archiep̄o sclauos itē
dictos winos sibi tributarios fecit. Postea a b̄ndicto octauo im
pator augustusq; appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima
expeditiōe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedē
tes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq; vrbē i apulie finib⁹ deditōez
ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obsidibus romā ē reuer
sus. Fuit aūt xp̄ianissim⁹ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kune
gunda vxore v̄ginitatem vł certe diuinā castitatē ꝑuauit. Quor
suasione ⁊ precū instantia stephan⁹ būgarie rex ⁊ sbiecti sibi ppli
ad fidē xp̄i fuerūt ꝓuersi. Sororē em̄ suā regi būgaroꝝ i vxorem
collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxore vixit vt vterq; in mor
te miraculis claruerit. In vita em̄ nil p̄termisere qō ad honorem
dei p̄tineret. Hā ⁊ babenbergēsem fundarūt ep̄atū. Et diuus im
perator multis p̄dijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes q̄z
ep̄ales hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madebur
gā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū scla
uoꝝ vastate fuerāt restaurauit. Benecq; post multa bella in bobemia germania
ytaliaq; strēnue gesta. Obijt ad annū salut⁹ xp̄iane primū ⁊ vigesimū sup̄ mil
lesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortē etiā multis
claruit miraculis.

Conradus secūdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus.
⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt originem traxe
rat. defuncto heinrico impatore anno salutis. M. xxj. ab electorib⁹ in germa
nia cesar deligitur. Qui in heinrici impatoris militia ordines duxerat. Et suū
in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qō tps multi ytalie magna
tes ⁊ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cuz
aduenissēt armis repellere ꝓstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neq; em̄
in ytalia obscuꝝ. venīēs in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū ve
niss̄et armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Hō prim⁹ inde motuꝝ se cōminatus q̄z pa
riter incēsum vrbē solo equaret. ꝫ dū in die penthecostes colonieñ archiep̄us missaꝝ solēnia in ꝑpinq̄ vr
bi eccl̄ia celebraret. p̄ spūm vidit. cōradoq; dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi abscederet comi
nari. Itaq; conradus motis a mediolano castris. romā venīēs aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij
titulis inter eudonē anglor ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataz post se
linquens ytaliam in sclauos primo. postea in būgaros duxit. cōpressisq; illoꝝ motibus exercitū apud tre
ueros metensesq; reductū distribuit in hiberna. Conradus vo impator apud treueros ꝓstitutus cum Ru
dolphus burgūdionū rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄tcinio se cōmisit. re
gnū illi burgūdionū p̄misit. qō ab impatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe impia
lis appellata ē. Rex aūt anglor filiā suā heinrico cōradi impatoris filio in mrimoniū collocauit. Inde cō
radus deuotōis cā romā venīēs p̄ mare adriaticū rediēs distempantia aeris multos amisit principes re
uersus in francia in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. impij vo. xiij. Fuit vir armis strēnuus
consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

Linea iperatoꝝ

Heinricus secūdus kunegūdis

Conradus secūdus

Cometes Anno tercio heinrici horribilis aspectu
apparuit. flāmas huc atq; illuc dispergēs. Solis
item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq; in sangui
nem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup
⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore e celo
decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in
toto ferme terraꝝ orbe valida fames est subsecuta. pau
loq; post in ytalia tanta peste laboratū ē. vt plures mor
tui q̄z superstites haberentur. quā calamitatē fons in lo
thoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Sexta etas mũdi

Genealogia diui heinrici imperatoris

Gloriosi atq; sanctissimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthozali di-
ua kunegūdis ỽgine sancta. vite sanctitate ac ỽtutibus precellebat. Ob eius merita, arboꝛē de eius
genealogia. Itidem de maioꝛib⁹ kunegūdis impatricis posuimus. Qui ī moꝛte miraculis multis claue-
rūt. Arboꝛ aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux pomꝫ descripte ꝓgenici pater. Et in ramis ei⁹
ꝫ frondibus ab eo descendentibus. Filij ꝫ nepotes vsq; ad heinricus sanctum ponūtur, distincte describit.
Et a carolo magno oꝛigo vxoꝛis eius manifestatur.

In Emporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita moza ī saxones ydolatras
copias mouit, cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ꝫ fidem xpi suscipere coegit. Inde il-
lustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regi mē prouincie suscepit. Is romā petijt. coꝛpusq; sancti inno
centij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maioꝛ bruno bella cū wonis gessit ꝫ ī mare baltheo pe
rijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebaꝫ. Et filiā ba
bam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomie idē mons babenberg dictus est. quem ob ne-
cem fratris sui Conradi ludouicus imperatoꝛ vt ꝑmissum est decollauerat. Et ludouico sine filijs moꝛtuo
Conrad⁹ occisi cōradi filius, in regno instituiꝫ. Moꝛtuo quōq; sine herede cōrado, primates heinricū hu
milē coꝛonauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝙuersatōnis feminā. Ex qua gennit ottonem magnū ꝫ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is bezilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pī ⁊ defensio legi bauarie cultus pi⁹ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij ⁊ filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea īpator scūs bruno eps augustēn. filia aūt geysila q̄ nupta stephāo regi būgarie regnū ad xpi fidē conuertit. Diu⁹ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū plem se nō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutans epatum in honore sancti petri sctiq̄ georgij ꝓstituit. pluraq̄ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu añ cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is rndit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris ꝑeramus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nichil ꝓfecim⁹. bona em ⁊ mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā olle ꝓfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator eccie mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pplo quotannis ostendit. Repertūq̄ ē impatorem heinricum tūc ad dñm migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ magnus optime de romana eccia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo impator ꝓnūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ⁊ imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Tercū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus epatū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noie ꝓncipā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit oīm probitate ⁊ sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori mrimonio iūcta. cū eo in oīm castitate vsq̄ ad obitū vitā celebre degit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā būit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico ⁊ oībus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te vginē liberabit. Totamq̄ candentē massam illesa ꝑcurrit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in bassia cū oīm sanctitate ac vtutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēti⁹ q̄rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sctāq̄ cetui aggregauit. Cui⁹ festū tercō marcij celebre hī

Coreizantes per annum

Contigit tpibus heinrici īperatoris mirabile pri⁹ inauditū. Cū in villa q̄daz saxonie in madeburgēsi dioceſi. vbi erat eccia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dñi. decem ⁊ octo viri sil cū. xv. mulieribus ī cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdo temq̄ ipm celebrātē impediebāt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus impcando inquit. Placeat deo ⁊ scto magno vt ita cantantes pmaneatis vsq̄ ad ānū corisantes. Et ita factum ēvt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames

willegisus eps

illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoz toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebert⁹ archieps in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ añ altare dicte eccie reconciliauit. filia pbyteri cū duob⁹ alijs ꝓtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ noctibus ꝓximis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri vo pena suā membroz tremore ꝓdierī. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

Geisila regina

Willegisus archieps magūtin⁹. Is ortū būilem hns ꝓrem q̄ currū ⁊ bigas facere solebat. iō ī thalamo ornato grossis lris scribi iussit. Cui⁹ ipe clauē sb diligēt i custodia buās itroire solus ꝓsueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. willigise ecole vñ veneri. b appēdit ⁊ rotas ī piete vt statū sue pauptati agnoscerēt. inde rote in vexillo eccie moguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Gisila vgo nobilissima soror heinrici īpatori stephano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ipe ⁊ ppli būgarie integram xpi fidem accepere.

Reges hungarie
S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

STephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex sarolth filia gyula natꝰ in adolescentia sua bellū ꝯ Supan ducem fortē ⁊ potentem gloriosum gessit. ⁊ victoriā obtinuit. postꝙ regie celsitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungariam misit ⁊ r̄gionē eiꝰ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta vō vxore geisila matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis adiuuāte alberto pragensi epō primus stephanꝰ rex vir eius. ⁊ postmodū oēs regni populi ꝙersi. ⁊ xp̄i se fidei subiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. gr̄a. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephanꝰ rex dꝛeuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex cuiꝰ spolijs cenobiū in honore sc̄i petri in ciuitate. q̄ vetus budavocaꝫ extrui fecit. Cū vō oēs vicinas nationes sbiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tñ morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igiꝫ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē sanctitate ⁊ gr̄a plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sc̄oꝝ ꝙsortio adiūgitur. Sepultꝰ in basilica albensi. quā in honore dei genitricꝭ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthorali.

EMericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē hoīm naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ⁊ patiētia armatus. fuitꝙ deo amabilis ⁊ hominib⁹ honorabilis. Cui p̄ administratōnis ⁊ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua v̄go existens. migrauit ad dn̄m. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab oīmbus extimatus est.

LAdislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝙsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinitꝰ data ppl̄o interp̄taꝫ. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunꝙ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. sblenator oppressoꝝ. pius p̄ orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius rex appellabaꝫ. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atꝙ croaciā adiūxit. Bella q̄z plura ꝯ cunos hūit. de qb⁹ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitꝙ dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit ⁊ ruscia q̄ regi fidelitatē pollicitī sunt. Irruitꝙ in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Post hec in prochia castri bibor inter flumē kewres in venatōne sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore v̄ginis marie (quē locū warad noīauit) cōstruere fecit. sc̄itate tandē ac v̄tutib⁹ plenꝰ migrauit ad ꝙsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepultꝰ waradini. ān̄o dn̄i. M. xcv. tercio kal̄. Augusti.

S. Robertus rex

RObertꝰ rex frācie ea tēpestate. nō minꝰ piam. quā regalē vitā ducebat. Hā ⁊ doctrina ⁊ sc̄itate oēs reges x̄pianos anteibat. vt disputationibꝰ nulli secūdus haberet. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostibꝰ obsideret. neꝙ horas suas intermitteret. media hostiū diuinitꝰ corruerāt. statimꝙ irruentibus suis oppidū caperet. Et cū pitissimus essz musicus ferūt eū seq̄ntiā Sanctispūs assit nobis gr̄a cōposuisse ⁊ alia.

EAlbertꝰ q̄z eps carnoten̄. ympnū chorꝰ noue hierlm fecit ⁊ solē iusticie ⁊ stirps yesse. Is a btā v̄gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

HEribertus item archiep̄s colonien̄. v̄tutibus ⁊ sanctitate claruit.

GEbhardus p̄ricius venetꝰ pannoniē eps vir vtiqꝙ bonꝰ atꝙ doctissimus hisdē tpib⁹ martyriū ab hostib⁹ x̄piane religiōis eq̄ssimo ptulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altissimo educentes p̄cipitem dederunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

UBo archiep̄s madeburgē. Is in eadē vrbe scolaꝛ indoctꝫ obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebaꝫ sapiam ⁊ epatū. ⁊ cū doctꝰ euasisset. metropolitanꝰ postea efficitꝫ. imemoꝛ ꝓprie salutꝭ voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oībꝰ odiosus. Inde i valle liliorum abbatissam ordis cistercien̄. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo. qꝛ lusisti satꝭ Udo. q̄ in delitijs pseuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiusdez eccl̄ie nocte i choro sancti mauricij videbat turbā sc̄oꝝ. ⁊ vdonē pena capitꝭ dānatūꝙ pugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adductꝰ fuit. ⁊ a v̄gie maria coꝛā filio accusatus. ac sic infeli ci fine p̄ijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruoꝛ ifelicꝭ vdonis i marmoꝛe cādido oītat ad terroꝛē alioꝝ epoꝝ.

HErigerꝰ q̄z abbas lobien̄. Et albo abbas cenobij floriacen̄ tū claruerī. sc̄us q̄z mederic⁹ abbas edouen̄ ac emotus eps leodien̄ sapia ac scia claꝛ. Silr rogeriꝰ eps beluacen̄ omi virtute preclarus.

Linea summoꝝ pontificū
Siluester tercius

Gregorius sextus

Clemens secundus

Damasus secūdus

Leo quintus

SIluester eius nomis terci⁹ papa. pria roman⁹. pze laurētio. in locū pulsi bñdicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Nono ei ꝛ q̄dragesimo die factione suoꝝ bñdictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā aplicam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bñdictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq; vno supra vigesimū pmanens. eā Joanni archidiacono pzino suo vel vendidit vel pmisit kalēdis maijs. q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione. non sctītate vite ꝛ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis oppīssis ꝛ reiecti obtineret. quē more vtinā nō retinuissent nra tpa. Hic cū primū sabin⁹ cardinalis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus. quo pulso bñdict⁹ denuo restituitur. tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pplus recto caruit ꝛ malos plures q̄z bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

GRegorius sext⁹ papa. sancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹. vt vt alij scribūt archicanonic⁹. pōtificatus a bñdicto (vt dixim⁹) accepit. has ob res. heinricus tercius sibi nūciata. iniq̄ vt debuit aio ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem q̄uenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq; turbatā rem eccīsticam cōponere ē annisus. pzibus itaq; nō rome solum ꝫ vicinaꝝ q̄z ytalie ptiū ac ordinū q̄ucūq; religiosis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ bñdict⁹ nonus. siluester tercius. ꝛ gregori⁹ sunt dānati. Cūq; tanq̄ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Synde gerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbert⁹ tñ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuz latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabā/tur. e medio sustulit. ideo a pernicios hoibus homicidam ꝛ sanguinis būani appetentissimū habitū idq; a cardinalib⁹ p̄dicari solitum. Mortuum gregoriū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id q̄d iuste fecisset liuore reprehēderēt. Jnquit cū mortuus fuero corp⁹ añ fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq; porte coborto gra/ui vento aperte sunt. ꝛ corpus oīm admiratione introlatuz magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duob⁹. mēsib⁹. vij. durante scismate.

CLemēs eius nomis secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinico tercio cesare annuente. vel impante. in syno do ad hoc collecta. ab eoq; heinricus augusti impatoriscq; titulis p̄ñte synodo ē ornat⁹. Tradūt vo multi hūc clementē romanos ne i errores supioꝝ⁹ siles inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ phibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quē q̄z ꝛ potētē q̄uis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragijs tātā dignitatē cō sequit. Interim heinricus capuā vsq; pfect⁹ postq; satis pruinciā composuerat. romā ꝛ inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ sui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

DAmasus secūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatuz post clemētē inijt. Js añ stephan⁹ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt infectū. qđ ea rōne aliq̄ credūt. qz illico post clementis mortē pōtificatum p vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ꝛ .xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq; ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

LEo nonus natione alemānus. Anno dñi. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani priusq; de noui principis creatione q̄cq; intentaret. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq; rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos sedverti t puicitq; p̄cibus brunonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui p vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ꝛ yldebrandus monach⁹ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq; adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedētē. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacationevltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis ꝛ pauperibus semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane quesitus nusq; repertus xp̄m pauperis loco recubituz creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dñi. M. xl. impauit annis decem ⁊ septē. Is genitori suo nō dissimilis in vtutibus. immo p̄celsior phibetur. accepta vxore p̄e viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falsē accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat i duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Uxore inde repudiū ꝓsensit. ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones nimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atq̄ oia q̄ illis more p̄cipuz in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis oīmibus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis sue anno in olericū regē bohemoz hostiles aios p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. cp̄ pares bohemoz germanorūq̄ copias. pares quoq̄ plioz euētus habere vidit. Sz eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreq̄ exercitu eūdē aggressus olericū regem plio superauit. Cū captoq̄ ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano p̄cipi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo tpe hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. ꝟ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq̄ finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaq̄ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter p̄cipes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroz saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq̄ restituto. regni illius contentiones motusq̄ sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit⁹ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegez epm bambergenſ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq̄ interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā p̄ficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq̄ inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oīmibus veniam roganti-bus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs p̄uincijs regia censura confirmauit. Tandē languore defices obijt. filiū p̄ius regem constituens. Sepultus Spyre.

UIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaz scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaq̄ p̄motione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ impator secundus nulli violatori pacis parcens. Uñ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi p̄noctasse qua nocte vxor comitis masculuz pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O īpator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita īpator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis p corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iussit. ⁊ in filiuz adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs eiz suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. Jn equestrē assumit. p̄cipiens vt līas regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis ꝺescens q̄ dormienti līas subripuit. ac apparuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoz vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis p̄fecto deus in oīmibus operibus suis.

Ingnea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ orientalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta impatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem p̄pius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoz imperatori mittere posset. habens p̄uilegiuz vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq̄ furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Uerum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem glorioſum feciſti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum feciſti. nos per dei gratiam qui illum gratioſum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratioſum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Lāpanus astronom⁹

Hugo abbas

Theobaldus

Maleſica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā dæmones horribiliter extraxerūt. dū clerici pſallerent Et imponētes ſup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoq; terribiles (vt ferūt) p ꝗtuor ferme miliaria audiebāt

Empor⁹ quoq; heinrici tercij impatoris eccl'ia glo/ riose reſurrectionis in hieruſalem. q̄ ab arabibus deſtructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Poſtq; ei egipti/ orū potentia contra perſas inualeſcere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuerſas occuparūt. Urbs quoq; ſancta cū adiacente regiōe in eor deuenit poteſtatem. Inde p̄fectus caliph̄a oīm impietate plen⁹ deo ⁊ hominib⁹ odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam dominice reſurrectionis (que per venerabilem virū maximū eiuſdē loci ep̄m p̄cipiente conſtantino magno auguſto edificata fuerat. poſtea per modeſtum tempe heraclij impatoris inſtaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione dominī. D. xviij. quo tempe ei p̄fuit vir ſincerus bereſtus nomine eiuſdem tyranni auūculus. mīris eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore meſtiſſimo ⁊ pluribus augurijs in peius ſe vtit. Exempto rebus humanis p̄ſcripto tyranno. filius eius dahermitius ex petitione cōſtantinopolitani agere cepit. reedificandi poteſtatē fidelib⁹ concеſſit. Cum autem vires xp̄ianorū in hieroſolima p inſtauratione non ſufficientes eſſet habita petitione ad imperatorem conſtantinopolitanum. Is de p̄prio fiſco ſumptus neceſſarios miniſtrari p̄cepit. Eāq; vt nūc eſt eccl'iam ſancte reſurrectionis anno ab incarnatione dñi. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Lampanus celeberrimus doctor. ⁊ maxim⁹ aſtronomus. Hac tempeſtate in p̄cio exīs. nonnulla accuratiſſime ſcribit. atq; errorem aliquātulū. in ptolomei magni aſtronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ⁊ ſtellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē p̄clarū virū excuſatum habet. cū hoc ei nō ꝓuenerit. ob ingenij defectum. vel ob penuriā temp̄is. maxime quo ad motum octaue ſpere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna ſunt

Guido quidam celeberrimi nominis muſicus. patria etruſcus ex ciuitate arretio natus. Et ipſe per hoc tempus plurimū claruit. ⁊ canendi modus in ſacris videlicet per flexuras ⁊ digitoꝝ notas dinumerādo meliuſtulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacenſis abbas homo ſane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atq; inſignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco ſubſtitutus nonnulla perſcripſit eruditione ⁊ laude digna.

Lanfrancus natione papienſis. doctor quidē eximius. ⁊ anſhelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijſdem tp̄ibus in gallijs inſigniſſim⁹ fuit. ꝗ cū apud pariſius legendo. ſcribēdo. diſputādo clariſſim⁹ haberet. tact⁹ diuino ſpiritu ſcol' abrenūciauit. ⁊ ad p̄pria remeauit. vbi rebus ſuis pauꝑibus erogatis maxima cum būilitate q̄ ad vixit ſoli deo tanq; verus xp̄i bu⁹ militauit. q̄ poſtea ex abbate cadom. fact⁹ archiep̄s cātuarien. pleraq; bona in eccl'ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝝ inſigne noie Scintillarē ꝯ berengarij errores cōpoſuit. ⁊ alia p̄clara edidit.

Guido muſicus

Lanfrancus

Hermānus cōtractus

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religioſus hiſdē q̄z tp̄ibus apud vicētinos ⁊ doctrina ⁊ vite ſcītate multo ī p̄cio fuit. ac quedam compoſuit.

Hermān⁹ p̄terea ꝯctus ⁊ ip̄e religioſus p̄tia alemān⁹ ingenij p̄ſtantiſſimi vir hac etiā tēpeſtate cū i diuinis exercitatiſſim⁹ eſſet. multos q̄dem ⁊ egregios cōpoſuit hymnos. atq; in honorē v̄ginis marie nōnullas celebreſq; cōpoſuit. inter q̄s Salue regina p̄cipua habet. Sed de q̄dratura circyli miſta ⁊ docte ⁊ accute deſcripſit. ac quedam alia.

Autor huius cantici, Salue Regina.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accēsa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit morē suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lras latinas inuenisse dicatur. ꝫ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ sem is mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā sb̄tilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer sb̄intrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat] erat. vt muro applicatū altitudinē menīū vinceret. Sed dieb⁹ pcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptione agnouit. soluta cute neruisq̄ fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctor natione turonenꝭ andegauenꝭ archidiacon⁹ p hec tēpora cuz diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine suē amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoz aīos ipo suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hī de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̄z facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oia pauperibus erogauit. factusq̄z pauprimus labore manuuz suaz quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Concilū q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaz ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat⁹ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā ecclīastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dñi. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ īstitutor ordinis vallis vmbrose. sb̄ regula militantis bti bñdicti. cū q̄busdā pstitutō

Ordo vallis vmbrose.

nibus eoz supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄z gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus pr̄e gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoz multoz manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut] spes sibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. suplex p ihm xp̄m crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes oīm illud qō suisceperat odiū. de fratris nece statim īfrēgit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgressus eccle siam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ oīm crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobas se visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepcisse Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in eccl̄ia miniatis ꝓpe florentiā in monte cuz veneratione vsq̄z in hoc tp̄s demonstrat. vbi olim fuit monasterū nigroz monachoz. nūc aūt alboz id ē montis oliuaz. Talis igit miraculi monimento vir sanct⁹ ꝓmot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini ptem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se

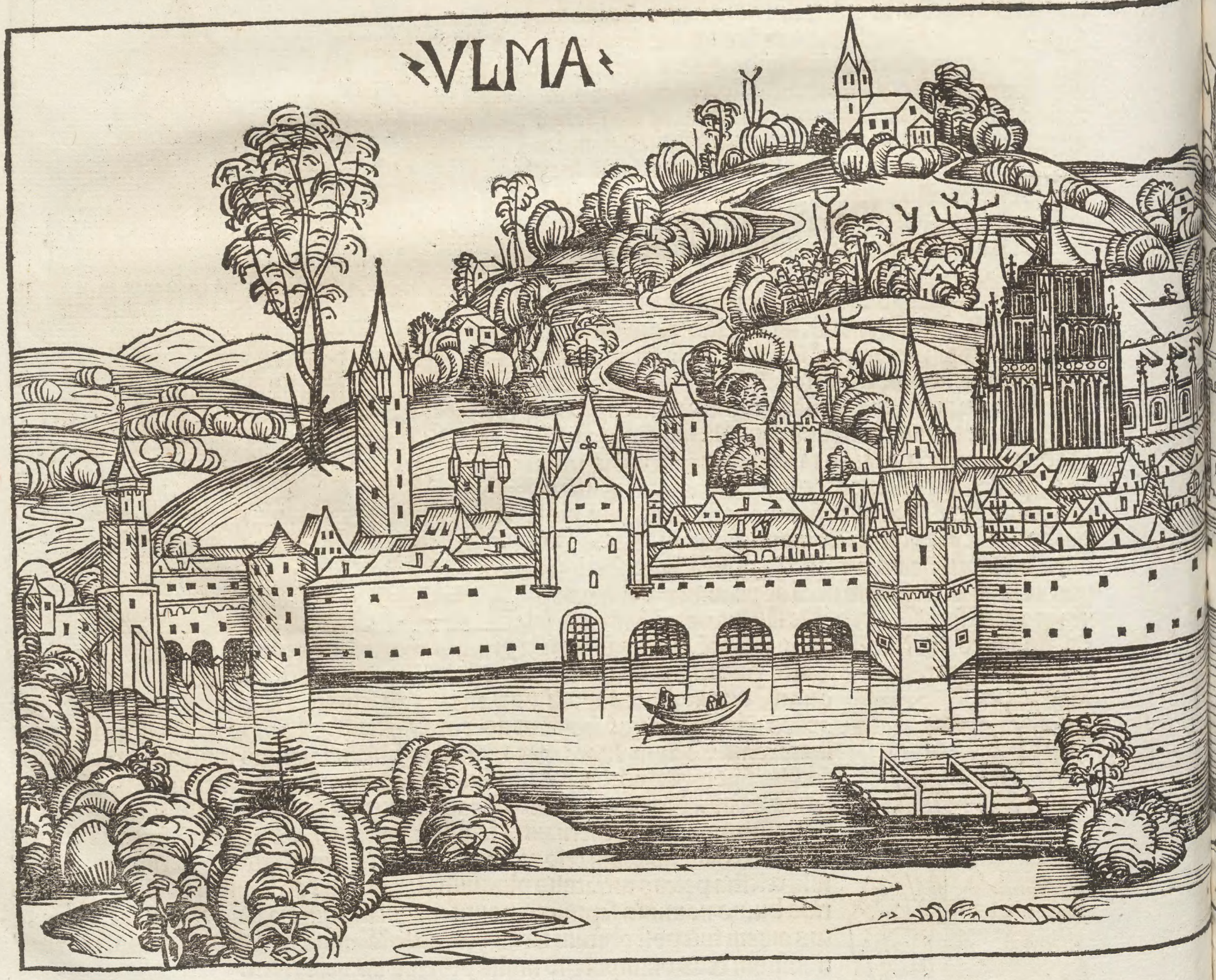
S. Joannes gualbertus monachus

gr̄am maiorē exptus ē. atq̄z ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordīs vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sctitate ⁊ scia clarissimis floruit. Joannes aūt fact⁹ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnez vomare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde ī miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oīes abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt] deuote sacramētis spūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctoz retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die ī ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

VLma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo flumini⁹ bus in eo loco exoneratur. indeq; nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pãnonia. ob nauigia danubij non parua sentiant cõmoda. Cum vo hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipa vo vlma tũ muris fossatis ac menijs atq; publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta sit, ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmiñ e edita sunt.

Vlma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At q; ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q; apta
Vlmetis plena posita est vligine terra
Manq; vbi defoditur circũ vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Vrbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa siet. sed quondam forte reuicta et
Vi belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Prefluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusq; impleta decoris

Affluit ⁊ pluri populo. q̄ multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extāt
Pulcras inter habet structuras grāde labore ⁊
Arte atq; expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoq; molis in altū
Sustentat laquearia magna: capaxq; frequētis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Alma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: q̄ multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniq; fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq; parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū est: hoīm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ · ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ · ΣΤΟΥΡΑΜΜΑΣΤΟΣ

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secūdus

Alexander secūdus

Victor ſecūdus papa gebhardus antea vocat⁹. eccie eyſteteñ (q̄ olim aurea-
ta dicebaſ) eps in ordine decimuſſeptim⁹. natione aleman⁹ ex bauaria pō-
tificalem dignitatē poſt leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. q̄quā aliq̄ ſcribāt li-
berts ſuffragijs. Verebaſ em̄ clerus pp̄luſq̄ roman⁹ heinrici potentiā. victorez
igit̄ ꝓponūt legato Hldebrando ad heinricū ob eā rem miſſo. q̄ oīa ex ſententia
romani cleri impatoriſq̄ pfecit. at victor in ſede oīm ꝓſenſu cōfirmatus. magnā
ſynodū abnuēte impatore florētie hūit. In q̄ quidē multos epos. tū ſymonie. tū
fornicationis cauſa epatu p̄uauit. clerūq̄ admonuit q̄d maxime ad ſe ptineret. p
poſita pena bis q̄ leges canonicas trāſgrederēt. Sūt q̄ ſcribāt victorē ad heinri
cū pfectū. magnificētiſſimeq̄ ab eo habitū. aliꝝ vo yldebrandū eo pfectū putant
Is em̄ heinricū impatorē. ne aliq̄ a ſe peteret iniuſta demulcere cupiēs yldebran-
dum ſbdiaconē ad illū miſit. q̄ opportune cuꝫ accidit vt impator grauī quo obiſt
morbo implicit⁹ heinricū filiū romanoꝝ regē ac ceſarē dixerit. Victor aūt ponti-
fex pontificatus ſui anno ſecūdo. mēſe tercio. die quartodecimo morit. vacat tū
ſedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus caſ-
ſinenſis abbas. victori defuncto in ſtephanū nonū pontificē canonice ē cre
atus. pontificatū adeptus ſtatim curauit. vt mediolanenſis eccia q̄ a romana du-
centis fere annis inſolenniter ſe ſubtraxerat. Inter alias eā maiorem ſupioremq̄
recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaz atq̄ burgundiam labe ſymoniaca inq̄-
natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādiſq̄ prouin
cijs legatum miſit. Qui eo munere ſicut ⁊ ceteris diligenter atq̄ feliciter vſus. cū
aūt ꝓciliū florētie ꝓuocare cepiſſet ad octauū menſem. octauūq̄ piter diem defun
ctus eſt. Florentie quoq̄ in catbedrali eccleſia honorifice ſepelitur.

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebaſ. duz vix
exequie pontifici ſtephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentio-
res oppida ⁊ caſtella in vrbis terrā poſſidētes capitaneos tūc appellabāt. ponti-
ficē ex factione ſua creare ꝓſtituerunt. prim⁹ tñ oīm gregorius de tuſculano ex gē
te patricia roman⁹ mintiū velitrenſem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus
⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit.
quē benedictū voluit appellari. Per id vo tēpis agnes tercij heinrici impatoris
relicta filij regis adoleſcētis regni curā adminiſtrationemq̄ gerebat. Mintio igi
tur velitrenſe in romanū pontificatū intruſo. yldebrandus archidiacon⁹ cardina
les ⁊ epiſcopi aliiq̄ eccleſiaſtici cum canonicā electionem rome nequirent facere.
ſenas acceſſerūt. vbi plurimoꝝ ꝓſenſu yldebrando inſtante. Gerardus vir tanto
magiſtratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ mēſe no
no. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abiit.

Nicolaus ſecundus papa natione allobrogus gerbardus anteavocatus epi
ſcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi p̄eſtantiam. abrogato benedicto
haud legitime creato. pontifex maximus ſenis decernitur. Iſq̄ p̄udentiſſimus
pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ in
ſtituit q̄ diſtinctione vigeſima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secun-
dum quā inſtitutionem factam pōtifici. patribuſq̄ placuit generale conciliū apō
ſutriū conuocari. Ibiq̄ anno domini Milleſimo quinquageſimonono. Cōcilio
habito vbi epiſcopi ⁊ proceres interfuere benedictuz abdicare coegit. inde romā
proficiſcens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis ha
beatur. In eodem concilio quidam reuocatum ab erroꝛe ſuo berengariū ferūt qui
arbitrabatur in ſacramento euchariſtie non eſſe verum chriſti coꝛpus niſi vt in ſi-
gno ⁊ figura miſterioue. Sunt qui ſcribant heinricum quartum a Nicolao ſecun
do coꝛonam imperij accepiſſe. Nicolaus autem vir omni vita p̄obatus. tercō pō
tificatus ſui anno. menſe. vi. die. vi. ⁊. xx. moꝛitur. Vacat tum ſedes dies. xij.

Alexander ſecūdus anſhelmus antea vocatus. patria mediolanēſis. epiſco-
pus lucenſis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā ab-
ſens etiam pontifex creatur. Iſq̄ luca accerſitus in pontificali habitu romā ve-
nit. Atuero ciſalpini epiſcopi arbitrati ob dignitatem p̄ouincie par eſſe vt e ſuo
numero aliquis eligereť. Giberto parmenſi viro potentiſſimo admodū anniten
te ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur
Reuerſi igit̄ in longobardiā pſeudo ep̄i cōciliabulo ſuoꝝ coacto cadolū parmen
ſem i antipapā elegerūt. Cui ciſalpini oēs obtp̄auere. p̄ter mathildim optimaz
feminā. Superueniente deinde cadolo in p̄atis neronianis ſub radicibus aurei
mōt graue pliū ꝓmittit. Repulſus ab vrbe. quē cincius rōni p̄fecti filiꝰ poſtea
egre i arcē adriani pduxit. Cognito erroꝛe heinric⁹ ipator alexādro reſtitur⁹. Ve
niēs ad vrbē pōtificat⁹ ſui āno. xi mēſe. vi. moꝛit, i baſilicaq̄ lateranēſi ſepelit.

Linea imperatorum
Heinricus qrtus

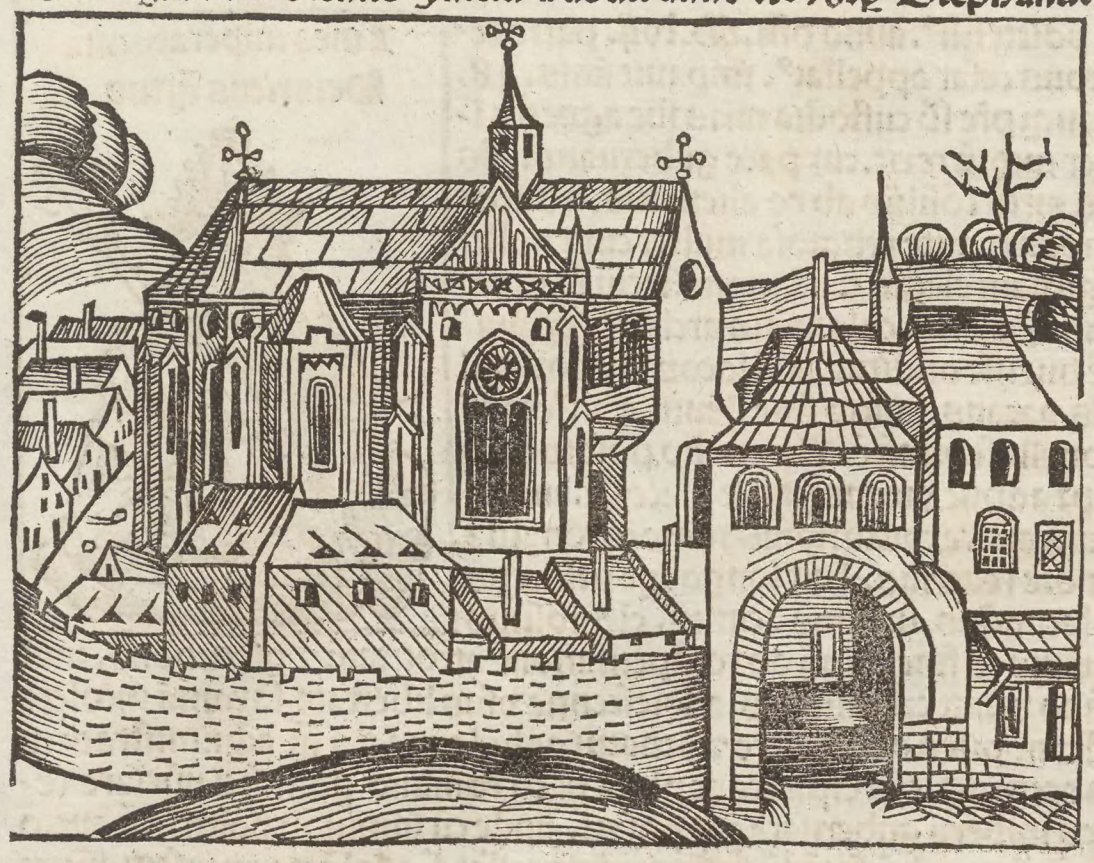
HEinricus quartus heinrici tercij p̄dicti filj, anno dñi. M.lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellatj. impauit ānis. 48. vel vt alij hñt q̄nquaginta. Mortuo nanqz p̄e sb custodia mris sue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquāto tpe prudenter impiū rexit. cuz pace gubernans. Is postmodū pcilio suoz deceptus. spretis mris cōsilijs ab eo alienatus. q̄ discessio maxime discordie semiarū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. t ad monasteriū fructuariense se ptulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis colonīēsis archiepi tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñditur. Hā locoz sanctoz dulcedine capta sancti opibus t elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. Cuj corpj in eccia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe Cōradus eius filius secūdo genitus quē p̄ adhuc viuens ytalie p̄fecerat. mortt florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victorioſus rome coronatus p apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo tpe princeps admoduz glorioſus t fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatiſſimj. quāuis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū t p̄secutionū. multas. ne dū a principibus vex a ppzio filio ptulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere p̄ ceteris regionibj cepit. Uex cū cepisset nobiles oppzimere t venatui ac ludo magis q̄z administrādę iusticie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. eū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoz pontificū auctoritatē potētiāqz diminuere statuisset. Et ꝯ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem epūm agnete ej vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Bū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuz implicitus. Et si illos insigni prelio supauit. tamē sbigere nequiuit. Nec tñ ei victoria cessit incruenta. q̄ cesa suoz militū q̄nqz milia amisit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nephanda quecz in pontificem sit ausus. primūqz illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino inunxit. Cuj edicto apud wormaciā cōciliabulū q̄uocatū ē. t epi abbatesqz regnoz heinrici. ne gregoriū in pōtificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos epos cōmissis priuauit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē titulum t dignitatē regni interdixit oībus principibus t pplis auctoritate aplica absolutis. Inde plati principes t ppli pars regni theotunicoz maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiqz saxones exarserūt in bellum. Cognita itaqz gregorij censura heinricus p litteras supplex veniam precat. Eius precibus pmotus pontifex canussum agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Illuc heinricus cū oībus copijs ꝑpere ꝑperās. deposito imperiali ornamēto. denegatūqz primo die igressum eqnimiter tollerās. loco p noctē no mouit. t glacie ferūt cōculcataqz diu niue p asprimū hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū mris eccie recepit. pace iureiurādo firmata. imperator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quozūdā epoz seditionibus ꝯcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiepm pontificē creat. eūqz clementē appellat. t secū romā hostili animo adduxit. vbi ppbanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. t cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinricj in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrañ. filiū iuniorē heinricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄emptra excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē eus plio supauit. qua iniuria t dāno cōfractus cū meroze vitā egit lugubrē. ac demuz cuz dedecore aīam exalauit. añ hunc impatorē. nullum ipatorē a pōtifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit p̄mo sepultj inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄nqz annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

RUdolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacem federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ppulit. apud forcheym i regē eleuat. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄dragesime a Sigefrido metropolitano i regē inungit. postḃabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vo cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade t incerta victoria vtrūqz dimicatū ē. Missi tū q̄dem ab vtroqz legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ipe respondit. q̄z vt ab armis discederent. sed p̄uscqz ea perfererent tussa. illi itez primo grauioze p̄lio concurrerunt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti vo erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis epūs cardinalis. aquileiensis p̄triarcha. t paduanus episcopus. quibus rndit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaref se nullatenus assensuz. Heinricus igit coactis summo conatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenienti trinis castris obuius est delatus. Congressi tā quarto prelio rudolphus casu a suis vulneratj longiuscule retrocessit heinricus fuga plapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oim spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expiraus in Mersburga sepelitur.

Ordo grandimõtensis Jnceũ habuit anno .1078. p Stephanũ.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Jsaac medicus

Jo. Serapion

Seno ⁊ Arnulphus

Ordo grãdimõtẽsis ſb pre ſtephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortũ habuit. hic filꝰ ſtephani nobilibiliſſimi viri de auernie partibus. a pre ſuo in puericia ductus ẽ beneuẽtum. vbi a ſancto Odilone archiepo xij. annis educatus regulã bñ viuẽdi didicit. deniq; diſce dens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̃ imitanda ſunt memorie ꝓmendans. in aq̃tania ꝑpe lemonicas ad montem nemoroſum. q̃ muretum dr̃ xpo duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrã deſertã. ⁊ iuxta q̃ tota ſilueſtris nouo hoſpiti ſuo potũ frigidiſſimũ ⁊ domũ ventis expoſitã offerẽs. afflictionẽ corpis ⁊ requiẽ mẽtis manifeſtis indicijs promittebat. Tunc gaudẽs ſtephanꝰ. ibi deo ſe futurũ omi tpe ſpopõdit. Trigeſimũ etatis ſue annuꝫ agens habitare cepit heremũ in ieiunijs vigilijs ⁊ oꝛonibus ꝓtinuis ſeruiẽs deo. cibus ei panis ⁊ aq̃ ⁊ interdũ farine ſiliginee ſoꝛbiciũcula atq; poſtq; diſponẽte deo diſcipuloꝝ eiꝰ numerus creuit. Jnſimul nõ q̃ſi vnꝰ ex illis factus eſt. ẽ minoꝝ oibus illis. Tãdem i infirmitate ꝓſtitutus in q̃ deceſſit fratribus ait. Deũ vobis relinquo. cuiꝰ ſunt vniuerſa. Si amãdo pauptatem ei adheſeritis. ipe ꝓuidẽtia q̃ gubernabat oĩa vobis largiet q̃ nouerit expedire. Jnde migrauit ad dñm anno etatis ſue lxxx. Jn ordine diaconatus cõſtitutus. Dio pre oꝛbati frẽs petruꝫ lemonicenſis in ꝓoꝛem elegerũt. ſub eius regimine ꝓfecerũt frẽs. monachi ſancti auguſtini locũ pdictũ mureti in quo deo huiebãt ceperũt calũniari. ꝓtendẽtes ad tus eoꝝ ꝓtinere. Sed q̃ potius aufferenti tunicã ⁊ pallũ volebãt dimittere. hre locũ aliũ pq̃rebant. vbi caput ſue religionis inſtituerent. nulloq; idoneo repto. Tandẽ ꝓſiliũ inierũt. vt locũ idoneũ deus oſtenderet. Et cũ ter agnꝰ dei cantatũ eſſet. vox celeſtis audita ẽ. Jn grãdi mõte Jn grãdi mõte Jn grãdi mõte. Quã prioꝛ ⁊ nonni ullfrẽs audierũt. Finita igitur miſſa venientes ad locum ſibi reuelatum ſatis mureto vicinũ eccleſiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiẽtes ſctm̃ corpus in grandi mõtẽ trãſtulerũt. Paucisq; ſciẽtibus ſubtus ꝑbitericiuꝫ añ altare recondiderũt. vbi poſt paliticus poſitꝰ inſcius ſanitatẽ accepit. ⁊ cecus viſum. ⁊ alia miracula fecit q̃ prioꝛ ne tmultus fieret ei edicto prohibuit.

PEtrus damianus doctoꝛ ⁊ eccie ro. cardinalis epꝰ. in diuinis ſcripturis eruditiſſimꝰ. hijs tẽporibus eas ob res multo in pcio bitus ẽ. in ytalia vita ⁊ ſcia inſignis. q̃ ⁊ nõnulla laude digna edidit opuſcula. Sermões q̃z elegãtes. ſcripſit ⁊ regulã heremitica. ⁊ de ordie vite heremitice. Jtẽ libꝫ ꝺ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̃ ſuis tpibus cõtigerũt. Erat em̃ vir religione ⁊ hũilitate ac ſapia noiatiſſimꝰ. Qui cũ cardinalis epꝰ eſſet. vt ſoli deo hũilitate ſeruiret epatui ceſſit. vt deo liberius vacaret. Et cũ a gregoꝛio potifice eã ob rem reꝓhenderet libꝝ pulcerrimũ ad eũ ſcripſit. reddẽs roem q̃re epatũ dimiſerit. Dñicus ait loꝛica ferrea veſtitus erat ad carnez. duobuſq; ferreis circulis cinctus in coꝛpe ⁊ duos p armos brachioꝝ.

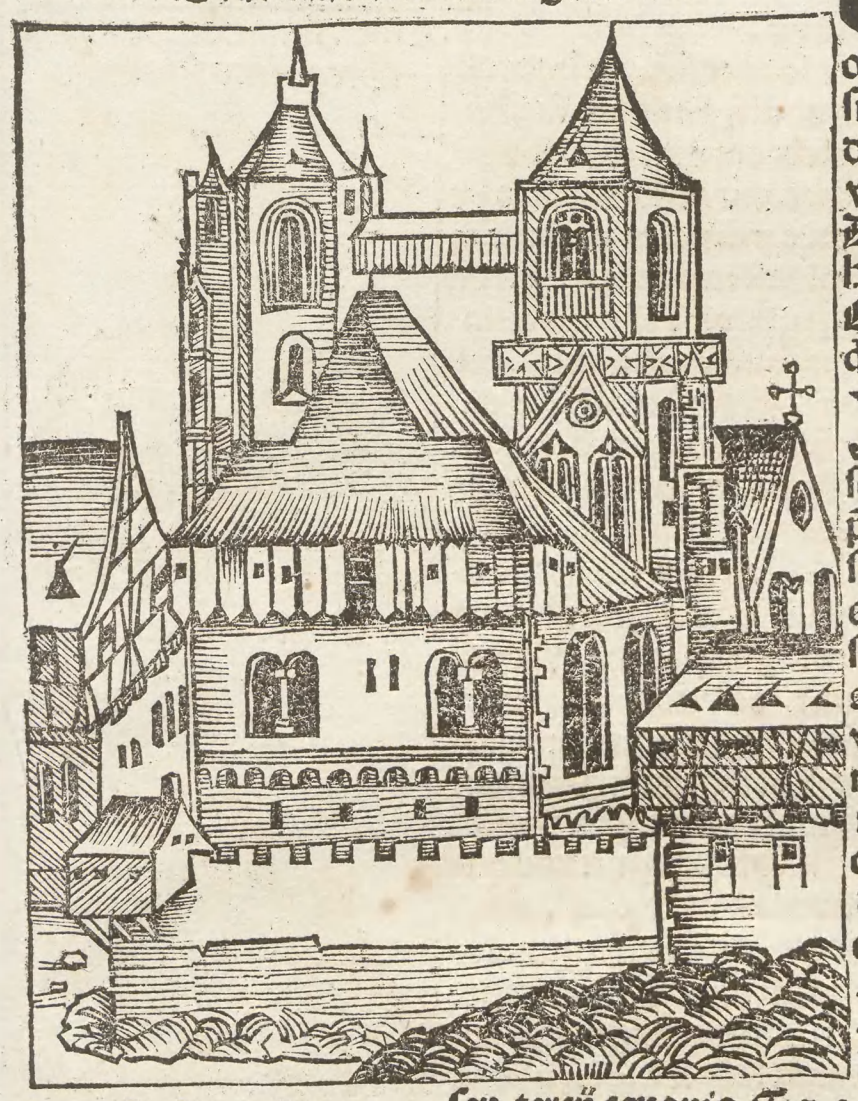
JOannes medicus cognometo ſerapion p idẽ tẽpus claruit. Et de ſimplicibꝰ medicinis multa cõſcripſit ac libꝝ breuiarij de moꝛbis arcendis. Et q̃m a ceteris medicis roſas collegit. Serapio cognomiatus ẽ. Sorapio em̃ roſeũ ſonat vt teſtis ẽ ꝓlinius lib. xij. ca. xj.

JSaac Benimirã medicus celeberrimꝰ ſalomõis medici filius. Et ipe tepeſtate iſtac. in medicina plura ſcripſit. de dictis vniuerſalibus ⁊ pticularibus de febꝛibus de vrina. ⁊ ſtomacho. Jn phia q̃z de elementis ⁊ diffinitõnibus tractatus compoſuit.

SEno epus treuerẽſis a comite treueroꝝ theodꝛico captꝰ. ⁊ tercio de rupe pcipitato. tandem gladio p cuſſius interijt.

ARnulphꝰ q̃z ſctũs cenobio ſcti medardi ſignis ⁊ vtutibꝰ pollebat ſua ſctitate elegit ꝓpoſitũ incluſionis. Jnde abbas eiuſdẽ monaſterij tandẽ iuſſu pontificis ſummi epatum lugdun. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicor regularīū. tpe gregorij pape septimi t heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccia bti qntini beluacēsi. Qui primū ab aplis. postea a btō Augustino epo t doctore eximio regulariter institutus sub mgro yuone venerabili eiusdē eccie ppositō. postea carnotensi epo. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istū qz ordinē ptinere videf ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonus doctor t carnotēsis episcopus apud gallos maxīo ipcio habef. q t inter cetera sue vtutis et ingenij opa. q edidit. post ysidor hispalensem epm decreta collegit. Et ab breuiauit aplica. atqz ea i vnū collegit volumē. qy post modū t qdā hugo cathalanensis eps. Et post eū Gratianus in meliorē formā redegit alia qz meoratu digna composuit.

Rasis medicus

BAsis medicus celeberrimus. ac natōe penus seu aphrican⁹ h tpe viguit t clarissimus fuit. Cui alij bachilo ppriū nomē fuisse tradūt. ꝟ Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meamethū eū appellat. q cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus añ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaz correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboz iūcturaz. Libz continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Libzūqz almansoris ad regez ei⁹ nominis. Decz morbis pueroz libzū. ac diuisionū libzū vnū. In astrologia quoqz aphorismoz atqz in alchimia libros duos t alia multa.

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima t optia atqz illustris femina. p hoc tps cū ro. eccia bene sentiēs. vtute t rebus optime gestis clara t inclita vbiqz pdicaf. Hec em̄ nobilissimū bonifaciū t magnificū virū. t beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ipos parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātuecz ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc pīmoniū vocam⁹ successit. Quāobrē i tota ytalia clarissima fuit. Et ꝓterea qndam principē noie gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi t guilielmi apulie t calabrie ducū. ꝟ t heinrici potentiā ꝺ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Dez cuz heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a pre missus dū apud parmā vrbem mathildim t ei⁹ virū pfligasset. t gotbefridū interfecisset. ipa mulier azonē estensem (q prioris viri in qrto gradu ꝓsanguine⁹ erat ignoraſ) accepit maritū. Cū quo p aliquot meses cohabitās. tandē recognita gregorij cōsuluit pontificē. qd sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt ptin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps oziōnibus t vigilijs deo t ro. eccie militare studuit. Tandē vo āno salutis nre. iiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāqz oēs suos t ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa quecz aurea t argentea. vestes quoqz oēs pretiosissimas eccleſijs ꝺdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ipa ꝓ maiori pte sua impensa cōstructum. ac canusiū frixionariūqz mōasteria. atqz alias basilicas plurimas pdijs t alijs donarijs innūerabilib⁹ ampliauit. His gestis in extremis cōstituta oīa xpi sacra ab anshelmo epo deuotissime t reuerenter suscipiens. postqz etiā oīe eius pīmoniū beato petro cōdonauit. sanctā aiam deo reddidit. Eiusqz corp⁹ (nullo honoris genere qđ impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis t populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. t mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoz male sentientiū synodo habita. ꝺtra gregorium papam in germania pontifex creatur. t clemens appellatur. Qui cum heinrico t eius filio coniūctis copijs in ytaliam venies romam profectus. leoninā vrbē moz cepit. t in vrbē deditōnē recepit. tādem post multa gesta morte subitania correptus scelez penas dedit.

Anno mundi. 6275. Anno xpi. 1074.

Gregor⁹ ei⁹ nois. vij. papa. natione hetruscus. pre soanensis. pre bonicio yldebrandus monachus antea vocatus. post Alexandrū pontifex factus. Uir dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq; clamores excīti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice elegerūt, quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus. p qđ tps bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Uir certe deo ⁊ homibus gratissimus. prudens. iustus. clemēs. pauper pupillor⁹ ac viduar⁹ patron⁹. Et eccl'ie ro. ꝺ hereticor⁹ improbitatē ⁊ malor⁹ principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare conantiū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū imperatorem admonet. ne deinceps largitione corruptus. epatus et bñficia alicui p symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregor⁹ itaq; oratores ad regē misit renūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret. nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret. aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tñ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum pbuit. Nihiloq; min⁹ pstitit in sentētia heinricus. quāobrē oratores bremense epō ꝺ regis puitacie adiutor impulsorq; fuerat excoicato. romā sunt reuersi. paulopost hermānū bambergensem ⁊ aliū constantiensem epos rome agētes. ⁊ de symonia convictos pontifex dignitate puauit. ceteruio subinde q̄dragesimali aduentente gregor⁹ pontifex ꝯcilū lateranī cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archieps ⁊ maxima longobardie epor̄ pars. Cui⁹ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtpare noluit. immo gibertus vir seditiosus ꝓtra gregoriū Cincīū ro. ciuē prefectiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū ꝓcitat. qui structis insidijs pontificē i natalis dñi nocte celebrantē cepit. ⁊ in turrim recluſit. romani seq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū psequūtur edes eius subuertūt. ꝺ ad heinricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores. heinricū q̄s dignitate regia puauit. Ceterū paulopost synodo habita in ea multa constituit. heinricus itē habitu ꝓuentu epor⁹ male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat. clementēq; appellat romā venientes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberat⁹ secūq; cassinū ac salernū pducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mēse vno. diebus tribus sancte ⁊ pie moritur.

Victor tercius papa desideri⁹ antea vocat⁹. montis cassini abbas pontifex creatus. statim Gregorij partes suscepit. contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imperatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt ei⁹ fraude (vt martin⁹ scribit) veneno in calicē iecto. dū sacrificat necat. Uer vt Vincenti⁹ sentit diffinteria perijt q̄quā id a suspitōe veneni nequaq; alienū. veneno em̄ petiti corruptis ⁊ labefactatis intestinis interdū in idiffinteriā vtunt. anno igitur vno. mense quarto. pōtificat⁹ sui. non sine suspitōne dati veneni moritur.

Linea summor⁹ pontificū
Gregorius septimus

Victor tercius

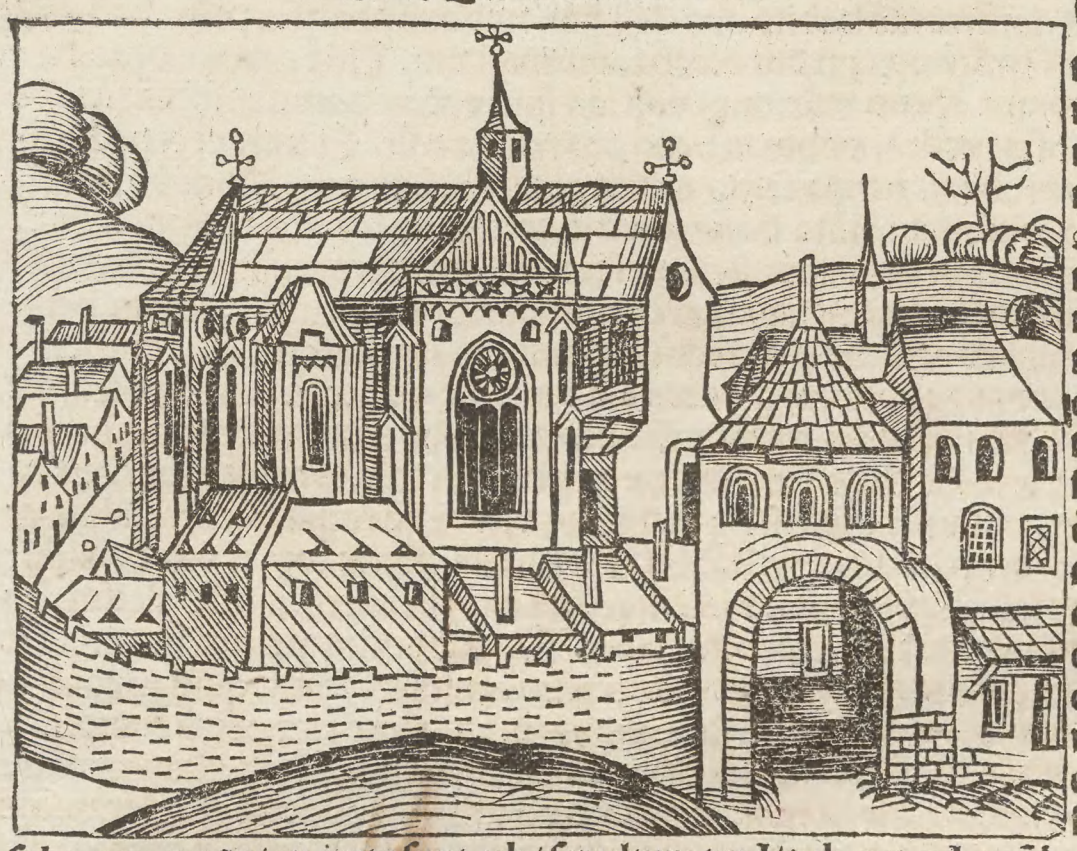
Urbanus secūdus

Anno mūdi. 6283. Anno xpi. 1084.

Urban⁹ ei⁹ nois secūd⁹. otto vel odo antea vocat⁹. monachus ebonacensis primo. deinde cardinalis hostiēsis. postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creat. vir q̄dē doctrina ⁊ sctitate vite q̄uis grādi magistratu dignus. Cui⁹ etiā plurime ad matbildim extant epistole succo plene. Is vo parū romanis reb⁹ nouis studētib⁹ fidens. melphim se cōtulit synodū hīturus q̄ tuti⁹ eo ꝓficisci liceret. pontifex itaq; cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus. placentie synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā ecclīasticor⁹ mirifice compescuit. Inde vo in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq; inuenim⁹ gibertū antipapā postea vouisse. vt vrbanus secūdus pontifex roman⁹ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatūq; claromontensi in ꝯcilio statuisset. eo anno q̄ xpiane salutis nonagesim⁹ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excelllentissimūq; oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ⁊ auctoritate hacten⁹ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisq; hierosolime ⁊ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xpiano multicudine ad cōcionē vocata. Uir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi derint. signūq; crucis susceperint. quo facto romam statim redijt vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq; animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro sceleſtissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie statū animū adijcit. Tandē vir sctus post multas psecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die. xix. apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit. q̄rto kal'. augusti. eius corp⁹ p transtiberiā regionem ad vitandas inimicor⁹ insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt ad. s. petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiū in gallijs anno dñi. M. lxxxvi. in dioceſi gratianopolitanēſi a bzunone theologo viro ſanctiſſimo initiū ſumpſit. q̄ poſt ſui inſtitutōnis originē auſpice xp̄o in nūmibus ac pſonis augmentū accepit. iō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pō tificibus ſummis: approbatus ſic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter oēs ordines eccliaſticos p̄matū non rōne tpis ꝫ rigoroſitatis ſemp tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimā eccl̄ie colūnā appellant. Ex ꝫ q̄z ſtupendo euentu principiū habuit. Cū i florida ciuitate pariſius gymnaſiū celeberrimū floreret. ⁊ i oīm genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus ſcolares atq̄ doctores clariſſimi l̄ris operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitū in eccl̄ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus vo mortuū in feretro poſitū dū exequie celebrarent ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cūctis audientib⁹ clamauit. Juſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt p⁹ iacuit. de qua voce oēs territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet. ꝫ die ſeq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata vba dixit. Et vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Juſto dei iudicio damnat⁹ ſum. qō audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl̄iaſtica ſepultura damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus ſanctus reputatus miſere perijt. Mūq̄d ⁊ nos perire volum⁹. ⁊ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄m⁹ cartuſieꝫ

BRuno vir ſanct⁹ ⁊ clariſſim⁹ p̄bus atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. l̄ris a primeua etate erudit⁹. remēſis eccl̄ie canonicus ſcolarū q̄ apud pariſi⁹ mgr̄ his dē tpib⁹ cū i gallijs legēdo ſcribēdo ⁊ diſputādo clariſſim⁹ haberet. Relicto ſeculo ⁊ pompis ei⁹. cū ſeptē viris doctiſſimis in heremū cartuſie ſeceſſit. Ibiq̄ monaſterio ſtructo ꝓpoſitū monaſtice cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituit. Quē rigorē obſeruantiaꝝ poſt ānos q̄dringentos vſq̄ in p̄ſentē annū ſeq̄ntes ſumme obſeruarūt. habēt em̄ plurima ieiunia. oībus ſextis feriis in pane ⁊ aqua. ab eſu carniū ſp abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad veſtitū ſp cilicio ad carnē induūt. q̄ ad ſolitudinē. nūq̄ exeūt excepti pōre ⁊ procuratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas bnt ob officij prolixitatē. Cui⁹ ſcti ꝓpoſiti hugo gratianopolitan⁹ eps q̄ ab eodē brunone habitū monaſticū pcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnū fuiſſe.

Hugo eps gr̄anopolitā⁹,

HUgo Gracianopolitanus eps. Cui⁹ mr̄ de eo p̄egnās p ſomniū elegantem puerꝫ ꝓcepiſſe ait. quē ſiſtendū dei aſpectib⁹ ſcti in q̄b⁹ erat ⁊. b. petrus deferebant i celū. ideo natus ⁊ puer factus addiſcendis l̄ris applicat⁹ fuit. Sperabat em̄ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuia q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgeſſit. herem⁹ cartuſie calienſis. Abbatia excubiaꝝ herem⁹ canonicoꝝ regulariū ⁊ apud ſanctū mīennū. ⁊ apud gregoriū rom⁹. ip̄o annuente ceperūt. Jp̄aq̄ ſp̄aliter ⁊ corpaliter foueē pfecerūt. Hic i ſolitudine cartuſie deus ſue dignationi ꝓſtruēt̄ hitaculū vidit p ſomniū. ſtellaſq̄ ſeptē ſibi p̄ſtātes itineris ducatū. Et ſcitat⁹ ei⁹ odore tracti ad ip̄m venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſiderio ſucceſſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū p̄mus vt p̄miſſum fuit mgr̄ bruno vir religione ⁊ ſcia famoſiſſim⁹ aliiq̄ q̄tuor l̄rati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cui⁹ ꝓſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq̄ extruxerūt. Hic āt ſctūs vir mīris vtutib⁹ ornat⁹ q̄ cūct⁹ inibi hitantib⁹ inſigne ſcitat⁹ exēplū p̄buit eccl̄ie dei admodū vtil. epalē ſarcinā exuere ac q̄eti aie vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis ſenio grauatus. Credebat em̄ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubiecte plebi p̄deſſe poſſe debilis ⁊ egrotus. q̄z quiuis ali⁹ ſan⁹ ⁊ robuſt⁹. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ⁊ de caleſienſi ⁊ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tandem anno domini. M. cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Jnnocētium ſecundū ſanctoꝝ catalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝑ liberanda hierosolima facta tpe vrbani secūdi. Anno. 1094.

¶ Emporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̄ oim dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Viri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et ituri in expeditionem pseueraturiq; in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum vo pontifex cum p̄ribus de imperatore deligendo consultant. mīta boim milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq; intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq; oim petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq; perrexit. Cui gothefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ⁊ quidā potentissimi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vo prestantiū ducū ⁊ nobiliū manus. hinc podiensis eps belli dux. ⁊ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et robertꝰ flādrie. ⁊ stephanꝰ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā puenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito ꝑfecte copie. vna brunduſiū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milibꝰ electoꝝ hominū ytalice iuuētutis in eādē expeditionē ꝑficiscit. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosq; ductos adeo continere scīuit. quin in constātinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝓmotus itaq; suoꝝ malis alexius impator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ trajicere. q̄ nycomediā primo. mox niceā puenientes ciuitatez ipam natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vo nō mō tunc. ꝫ priusq; a claramōte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidionicq; perferēde necessarijs cōmunita. Verum cum ob sidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturq; passim milites xp̄iani. Cuiꝰ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militibꝰ deditōem fecerit. Et petrus constātinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret ⁊ cōmeatū p̄beret. Iterūq; ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa milituz ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūq; missis. rex oīm inopia oppidani pressi. diēs post duos ⁊ q̄nq̄ginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p̄ loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito eoꝝ sarraceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̄draginta milib⁹ eq̄tū p̄festim opē tulissent Pugnatum ē vtrūq; acriter. Eo aūt p̄elio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segetibus iam matureſcentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū p̄imā lycaonie ciuitatē puenere Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum balduin⁹ p̄estantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in cilitiam maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i anthiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde p̄gressi milia passuū xp̄iani ad flumē puenere vrbi antiochie p̄pe cōtiguū farfar noīe. qō vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē p̄templati. captiuos sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rn̄derunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta hn̄t. Reblata p̄ius inde ab antiocho orientis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. dupliciq; circūdatur muro. pars cuius interior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaq; superbas p̄ se ferens speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt. In quoꝝ celsior ad orientē solē spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt oīes sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. vicinusq; lacus optimis habūdat piscib⁹. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qd̄ petrus apostoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; a d̄ quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate act⁹ apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt p̄phani regis antiochi nomē abole/ret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt epōs tres supra q̄nquagin/ta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sblimiq; muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clarissimo. post durissimā obsidionē capit pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum p̄bēte. Qui boamūdi vtutem admiratus. deditur⁹ se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū imperio p̄eesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani oīibus fere pepercere i p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō seruitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta trajcit. Qua superuenīēte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria rex oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia p̄fecto afflicte erant. vt apparerēt oīa desperationis. plena in p̄pe diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelamq; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanq; lancea q̄ ibu xp̄i latus in cruce aperit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine p̄fectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuz hostibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq; vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quindecim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oīm rex vbertatem ob lancee ipsius miracu lum peruenerunt.

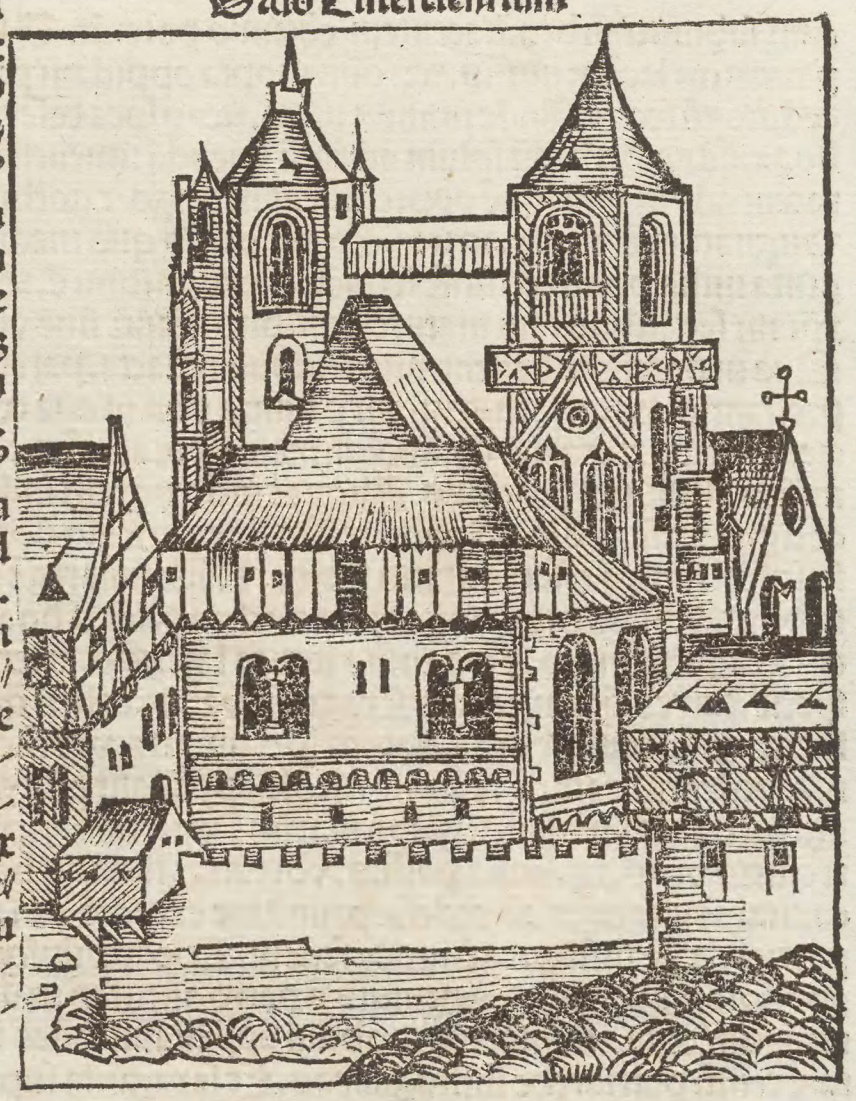
Hildebertus epūs

Hildebertus cenomānoꝝ gallie episcopus. vir ingenio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac carceres ac vincula apud romā p̄o christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Vbi ⁊ epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam elegantiores de suo exilio. libr⁹q; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metrice. partimue prosaice composuit. atq; orationem denicq; ad trinitatez pulcerrimā ac aduersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Aaurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus, eo tempore vixit.

Ordo Cistercienſium

ORdo ciſtercienſiū anno dñi milleſimo nonageſi mooctauo. in burgundia a roberto religioſo ac venerabili molinenſi abbate in heremo ciſtercij ꝓmo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa ſub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōſtitutionib⁹ confirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe ſenſit. Cum in epatu lingonenſi monaſterij religione ſpiciū ac fama celeberrimū nomine moliſin⁹ fundaſſet. Et varijs deinde poſſeſſiōib⁹ atq; viris illuſtribus auctū fuiſſet. Cū diuturna ac copioſa ſocietas virtutibus deficere cepit. celeſtium amatores. Hec vberrima ſpernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹ t viginti mōachi cū pre roberto egreſſi. poſt abrupta cōuallū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cyſterciū in cabilonēſi dyoceſi locū vaſte ſolitudinis. horrendi aſpectus deuenerūt. Gratū igit a deo ordinatū locū acceptant. Ibiq; nouū locū religionis t ordinē inſtituit. a q̄ loco ciſtercienſiū ordinem mucupare voluit. Freti deinde conſilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonēſis ſedis aplice legati. ac walteri cabilonēſis epi. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oibus mirū immodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina t ſanctimonia illuſtres protulit. In latere ſiniſtro eius eccleſie viginti q̄tuor ſanctor abbatū ſepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum ſuo epigrāmate.

RObertus vir ſanctus abbas molinenſis ex campania ortus primo monaſterij beati ſtephani in pabrochia trecacenſi ingreſſus. Inde relicto monaſterio cuz alberico. odone iohanne. ſtephano. letaldo t petro monachis heremū petijt. ciſtercij auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdunēſis ac oduonis burgūdie ducis vt diſtrictius maiorū inſtituta obſeruaret. In cabilonēſi dioceſi monaſterij fundauit. Inde ad moliſmū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuz ſucceſſit. Cui⁹ induſtria in ſcta religione ac laudabili cōuerſatione profecit. Et a paſcali ſummo pōtifice priuilegijs exēptōibuſq; dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas ciſtercij religionis pauptatis ac diſcipline regularis amator. anno. dñi. cvij. tpib⁹ heinrici q̄nti cartam caritatis auctoritate ſigilli aplici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aio afflictus verētes obuiantiā admodū rigidam. in nocte p ſomniū vidit ingētē multitudinē hoīm claustrū adijſſe Illico ſeq̄nti die bernardus cuz fratribus t comitibus ingreſſus ordinē ciſtercienſiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hieroſolimor recupatio. t regni eius apud xp̄ianos principium.

DUces chriſtiane expeditionis ad kalendaru octobriū diem antiochie cōueherunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ ceſariā cappadocie obſidebat proficiſci hieroſolimā cū exercitu inſtituere. in liciam ſimul cōuenientes. Torioſam oppugnare adorti. tribus menſibus fruſtra ꝓſumptis. ſoluta obſidione tripolim mouere. Et pacem ſupplici illius regulo dederūt. Poſtera die nonaz maij quarta. breuiore licet aſperiore p montes via hieroſolimā petere inceperunt. Primiſq; caſtris bethelon oppidū arduo in monte ſitum eſt peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum eſt. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū ſuperātes montē. Poſtero die quintis caſtris baruthum vrbē maritimā puenere. Et ſb inde ad ſagittā poſt ad ſurrū debinc ad acrū ſingulis caſtris ē deſcēſum: petēteſq; p dīē q̄ ſecuta ē itineri iniri. nonam oppidū cayphas noie tandē decima die ad ceſareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā paleſtine: quā beatus aſſerit hieronimus birgos olim. id eſt ſtratonis vrbem appellatam. herodē ꝯ maritimos inſano extructaz opere. de auguſta ceſaris octauij noie ceſareā appellaſſe. Morati apud eaz dies duos. tercio ramolas adeū tes. eaz inuenerīt metu a turcis ſarracenisq; deſertā. Exinde motis de tercia vigilia caſtris ſex progreſſi paſſu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in faciēq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū dñi salutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄missum ē in superioribus) in palestina syrie regione arduo in monte sita: mō tibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut p̄mo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicus syloe amnē tenui ⁊ q̄nq; p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaꝝ necessitatē. cisternas aquā p̄tinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et p̄pe infinitas ha bet. p̄tinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani nois inimicas. Hā arabes moabitide ⁊ amonite ab orie tali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiasq; cesarea philippi regio decapoleos ⁊ damascus a septētriona li in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq; q̄p̄rimum ad hierosolime menia portasq; ventū ē. nihil anti quius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca ducibus exercituiq; diuidere. Christiani igit̄ compato omisariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis viribꝰ ador ti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. p̄cipua tñ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduino q; potestatē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet, quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietū cruor tales boīm supgrederet. Cepissent eadē quoq; die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. mi serabili voce planctuq; supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In būcq; modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq; be raclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purga tione a cadaueribus sarracenis imūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel potiꝰ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris p̄deūtes xp̄iani numero pauciss̄imi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberatꝰ vbi passus vbi deinde obseruatus. ⁊ demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa devotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vr bi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū oīs cōuenisset xp̄ianoꝝ exer citus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qō illico gotfredū bolioniū regem non magis multitudo omnis. q̄ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq; ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulcrū gotfredus inter missaꝝ solennia accu ratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius do minū vrbis qō tanta principū populoꝝq; xp̄iane expeditionis concordia obla tum erat accepit. regni vo titulū ⁊ insignia ideo se nolle dixit. q̄ indecēs nepha riūq; duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine co ronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis rebꝰ qō ad fe licitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri cor reptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ia noꝝ qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū cē tesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq; re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane car ceribus ⁊ ip̄e liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni ma gnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paꝝ p̄sul te intulit conflictus. tandem vocauit genuēses ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq; oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indeq; egiptios se cundo p̄elio superauit ⁊ caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa ves perū in austrū ⁊ occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vi se sunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo post Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua qui dā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis ma tribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intu eor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi. 6293. Anno xpi. 1094.

PAscalis ei⁹ nois secūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre crescentio. mre alfacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici sbstitut⁹, quē gregorius septimus ob virtutē t doctrinā scti clemētis pbyteꝝ creauit. In q̄ qdē loco clerus ipe post vrbani mortē. eūdē pascalē vita ꝓbata ꝓtentū qppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē t latitantē pontificē creat. q̄ dicerat humeros suos neq̄q̄ tanto oneri suffecturos. sed expetente ppl̄o. eligente clero collaudante cardinaliū senatu pontificū munus suscepit. maxime vo cū ter acclamatū esset sanct⁹ petrus raynerū virū optimū pontificē elegit. Cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante ppl̄o t clero equo albo ad lateranū pducitur. Inde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti q̄rūdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mittit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tñ eccīa dei nō statim quieuit. Richardus campan⁹ comes albertū q̄ndam sufficit attellanū ciuē q̄ statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coact⁹ relegat. Lauerses aūt agri pnestini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Qez ij q̄s pnia ducti q̄nto t centesimo die e pontificatu electū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana pascalis vir magni ingenij animi vrbē castellanā t b eneuentuz ab hostibus occupatā recepit. Hijs t alijs plurimis facinoribus strenue gestis in cisalpinā pficiscit vbi guardastallū agri cremonēsis oppidū conuentu multorū principū t epoz habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome pretea ecclias. xv. cōsecrauit. Dedicataq̄ pneste agapiti basilica romā effusa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandez redijt. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis ecclie sacris cohorta tusq̄ clez ad pacē t cōcordiā. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. moritur q̄ntodecimo kal. februarij sepelituriq̄ in basilica constantiniana.

Linea summoꝝ pontificū

Paschalis secūdus

Gelasius secundus

Calistus secudus

GElasius secūdus ioannes antea vocat⁹ pria caietan⁹ pze crescētio nobili genere natus ingenueq̄ a teneris annis educatus t doct⁹ in mōte cassino religionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secūdo romā accitus. Vir t ipe sanctissim⁹ t oīm laude dign⁹. si vitā ꝓtinētissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Illā t cōstanter t sancte in tantis pcellis humanaz pturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝓsensu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē pcitus q̄ vnū ex suis cardinalib⁹ collegio ppositum quē pōtificē eligeret. in monasteriū palladij cū armatis satellitibus irrupens refractis foribus obuiū quēquā peruit. pontificē obtorto collo interrā deiectū calcibus ꝓterit in vinculaq̄ conijcit. cardinales fugā parātes ex multis t equis deijcit nullūq̄ genus ꝓtumelie ptermittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfesti liberat⁹ in lateranū ducit vbi de more coronat. Perseq̄nte dein de illū heinrico impatore in gallias ꝓfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice t splendide suscipit intereundū ecclias in tullano t in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriū pueniens. Ibi dū multa i ecclie reformatōem tutelāq̄ cū regibus t principibus mollirer. pleuresi corrept⁹ pontificat⁹ sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mūdi. 6313. Anno xpi. 1114.

OAlistus secundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienensis archiepiscopus originē a regibus francie anglie atq̄ etiā alemanie ꝓsapia ducens t vt alij habent comitū burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum sibi desumpsit q̄z intellexit se ab hijs quoq̄ cardinalibus confirmari qui rome t in ytalia remāserant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oīmbus. Reb⁹ aūt ex sentētia rome compositis beneuentū pficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiserūt se in potestate pape semp affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum impatorem mittit. Qui pace sine vlla ꝓtentione composita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit leticia exorta est. Pontifexq̄ interea beneuentū delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ipe mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusq̄ relatus est. at Ealistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticum statuz reformauit. Et qō plurimi faciendū ē dñicum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimā xpianoꝝ reb⁹ subueniret missis cum vexillo ecclesie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dño moritur.

Linea imperatoꝝ Heinricus quintus

Heinricus eius nomis q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dñi. M.c.vij. ab electorib⁹ ꝺelect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Jsvi uente adhuc patre rex romanoꝝ ꝺeclaratus genitorē bello fuerat pſecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq; eſt geſtū. Mouerat Aquiſgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄miſſe cohortes apud Moſam pontē occuparūt cū paterni milites in illos ꝺelati ꝓlio ꝺecertarūt priuſq; q̄ henricus filius acceſſiſſet ſui p̄ote ꝺeturbati clade haudquaq; ſunt confecti. Receſſit itaq; Henricus filius in colonienſes fidē genitori ſeruātes auxilio archiep̄i fauēti ſibi fretus Colonia paruo obſeſſo tpe recepit. Jnde ep̄m Rotbardū i Herbipoli ponēs ſecuritate ab vrbanis accepta dimiſſis ſaxonib⁹ cū bauarijs ad obſidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. ſoluto exercitu ratiſponā acceſſit. quē pater illico ſubſequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli reſtituit ⁊ auxilio Ratiſponē ſiū filiū vrbe fugauit. poſtea reuerſus Leodiū cōſtituerat illi⁹ obſidionē priuſq; potiref nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuauerat q; meſes quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̄nquageſimū eo in angore animi ē ꝺefunct⁹. ⁊ heinricus ip̄e fili⁹ ei⁹ nomie q̄ntus regna quib⁹ tūc pociebaf retinuit iuſtiore titulo gubernandā. Reliquiūq; qꝺ in patris fuerat poteſtate a populis ē p̄miſſum inꝺe annos q̄nq; primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Paſcali ſecūdo ea rōe aliter moleſtus fuit q; q ⁊ ip̄e epōs alioſq; eccl̄aſticos auſus ē in iuſſu p̄tificis inueſtire. Cuiq; p̄tificē eā auctorita tē petitā cōſtantiſſime vidiſſet ꝺenegare dolis rē eſt aggreſſus ⁊ ad ſextuꝫ regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄miſit. q̄ oſtenſis mādatis regē ſpoſpōderūt ſi ad coronationē admitteref iuratuꝫ ſe oēm inueſtituraꝫ oīno omiſſurū vt oēs regnoꝝ fuoꝝ eccl̄ie iura ꝓpria. ⁊ btūs Petrus ſuū habeat patrimoniū ſic a Carolo Ludouico Heinrico ſcō ⁊ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea ſponſione ſolenni firmata miſit p̄tifex ſutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝓmiſit. Venit itaq; Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicit. cui poſtea die ſignifer cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romuſculis occurrerūt. cū eſt ventū ad ſupremos ſcalaꝝ atrij grad⁹ ꝓſtrauit ſe rex ad p̄tific pedes ⁊ eleuatū ille ad oſ oſculū admiſit priuſq; introducere pfeſſionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a p̄tifice impator appellatus ē. poſtea petijt impatorē pontifex vt ꝓmiſſa ſeruaturus inueſtituris abrenūtiaret. ille ſurgens ſeceſſit ac Paſcalē cū vniuerſis eccl̄ie p̄latis p fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Poſtera die populus roman⁹ armis coꝛreptus ꝓtra theotonicos inſurrexit tādē vrbe eiecerūt. Jmpator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa ſuburbana incendio conſumpſit. Romanis tñ vt ſe admitteret muneribus doniſq; tentauit. vna tñ romanoꝝ voꝛ fuit vt nūq; admitteref q; pontifex ⁊ cleri liberi eſſent. Cōpoſitis igit rebus impator a p̄tifice cōfirmaf ⁊ coronaf Voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace rediit atq; Mathildē filiā regis anglie in Magūcia ſponſam accepit. Deinde decimo imperij ſui anno in ytaliā rurſus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in man⁹ Caliſti pape iura eccl̄ie reſignauit abſolutionis b̄ficiū impetrauit. Poſtremo dū inferiores p̄tes rheni circuire parat in Traiecto friſie vrbe morbo coꝛreptus diē clauſit extremū. Jnde p̄ coloniā ad ſpirā duct⁹ iuxta auū cultu regio ſepelit. Ad cui⁹ tumulū tale inſcriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic. auus hic: proauus iacet iſtic. Jn eadē q; baſilica Spire ꝺe his impatoribus p̄miſſis hec ſcripta i ſepulchris marmoreis ꝓtinef. Conrad⁹ ſcōs ip̄ator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ impator anno M.lvi. obijt nonas octobris. verſus ſeptētrionē ſcriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus ſenior ro. impator M.c.vi. ſeptimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiuſdem Heinricus q̄ntus iunior romanoꝝ impator. Anno dñice incarnationis M.c.xxv. x. kalēꝺ auguſti obijt. hec addere libuit ob varia dicta hiſtoricorum.

Anſhelmus lucenſis epūs vir doctrina ac ſanctitate p̄cipu⁹ p hec tpa floꝛuit. q̄ operā ꝺederat vt cenobiū tā amplū ſancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impenſa edificaref. eodemq; in loco ſepultus. ac Mantuā ꝺeinde tranſlat⁹ in cathedralē eccl̄iam ne a vicinis furto ſubriperef cū miraculis continuo clarioꝛ fieret. vbi nūc vſq; miraculis clarus quieſcit.

Anſhelmus epūs

Anſhelmū q̄ſ aliū fuiſſe ea tēpeſtate ſcribūt. Jſvir doctiſſim⁹ ⁊ apꝺ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. ꝺe inde Cantuarēnſis archiepūs ſit factus ⁊ p̄clariſſima opa compoſuit ꝺe meditationibus. Cur ꝺe⁹ homo ꝺe libero arbitrio. ꝺe ſimilitudinib⁹ monologion. ꝺe p̄ꝺeſtinatione. ⁊ plura alia preſcripſit. nec dū. xv. ſue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in ꝺeū erigere poſſet. patriā egreſſus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad ſanctitate pegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candonienſis cenobij regimine aſſumptus ip̄e prioris officio functus eſt grinlacenſem.

Felicia quoq; hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenſez virum ſpectate doctrine p̄ꝺotulere qui in omni ſcientia literaꝝ ingenioſus. temporum ꝺeſcriptoꝝ poſt hec tpa obijt.

Ordo templariorum

ORdo templariorꝝ militū (vt multi asseuerāt) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimā initiuꝫ sumpsit ꝛ ducētos ferme p annos pdurauit. Aiūt enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrlm regnū quosdā pios hoies de militari disciplina ꝓspicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione visitātes incursionib⁹ ꝛ latrociniꝭ cernerent infestari. deo suā militiā deuouisse ꝛ apud iherosolimā cōmorātes pegrinātib⁹ vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ꝛ volūtaria paupertas. ꝛ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā sortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dñi sepulchro pegrinos ingēti charitate suscipiebāt atꝫ eos per sacra loca armati deducebant. ꝛ inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ꝛ gra multi peregrini in europā redeūtes mirū immodū cōmendabant. ꝛ elemosinas donariaqꝫ largissima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adheresēt ab honorio summo pontifice pallū albū ꝓ habitu ꝛ vite regula ꝓcessum est. cui pallio postmodū ab eugenio sucessore rubea crux supaddita. cui militarent clarius p̄buit argumentū. quibus ꝛ btūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos pauptas nouerca libidinū viguit militie votū ꝛ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ opa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atqꝫ libidines incepere. ꝛ vti a principio relictis perituris diuiciꝭ hoies sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quietē. seruis bella cōmittere ꝛ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sic ī declinū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

ANno dñi millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt sci Johānis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali ꝫ cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdūt magno magistro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria p orbem dispsa q̄ multa sunt ꝛ opulēta. ꝛ ꝫa pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tñ psonali ꝛ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasqꝫ suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies pficiūt. de quo inferius fiet mentio.

APud Indos generale ꝛ p̄cipuū est cognomē suoꝝ patriarcharū Johānis p̄sbiteri. q̄s in p̄mis Matheus aplus. deiñ eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝓstituere. ꝛ Indiā beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄sbiter non solū pontifex sed et magnus impator censet. Cui impio duo ꝛ septuaginta reges parere ꝛ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvij. supra cētū archiepi p̄sident. In ciuitate aūt pmaxima noie Bibrith sedem pontificatus ꝛ imperij habent. Anno aūt dñi. M. c. xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narrauit quo sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectū dignis ꝛ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

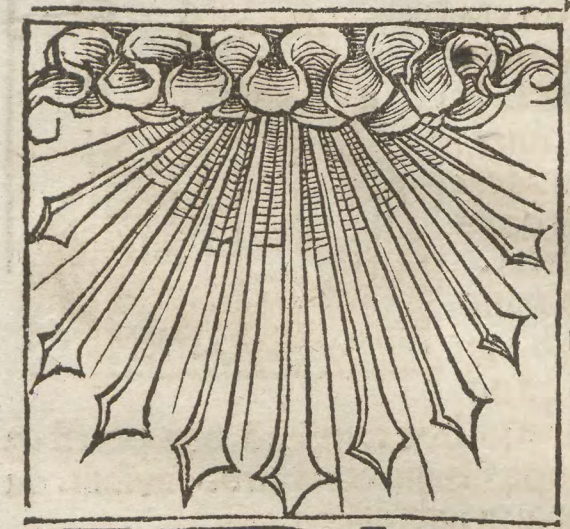
BUrdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus q̄ntus impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrij se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat p id tpis apud vrbez romam secūdo calisto pontifice romano rebus ecc̄iasticis intēto contra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumqꝫ calistus concilio intētus essetvi as illi claudiam ꝛ aurelianā adeo latrociniꝭ fedauerant vt nemo illis romā tutus securusqꝫ posset accede re. q̄obrem calistus pontifex copiꝭ vndiqꝫ contractis sutriū obsedit. cuius oppidani infelicē Burdinum e vestigio dederūt. Isqꝫ camelo uersa in bestie caudaz facie imposit⁹ romāqꝫ pductus non minus in vrbe q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui homis sanguine illum in caue monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem vt alie appellantem animo non minus celso q̄ irato dum molit obiit vt supra p̄missum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castellīōe burgū dioz castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pī Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Aleth ex castro montis barri. que ꝓter Bernhardū tertiogenitū q̄nq; filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasteriis deseruire possent) enutriuit. Vidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ⁊ latrantē ꝓsagiū futuroz vt magnos latentos in detractores eccie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qđ a Stephano religiosissimo viro añ p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria p sex ⁊ triginta annis pfuit. ⁊ ī vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccīam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculoz gl̄ia. Preter eī laudabilē vitā ⁊ sanctitatē maximā igenij sui plurima edidit monimēta. de ꝓsideratiōe ad eugeniū papā. de cāti ⁊ cāticoz. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄s varias. epl̄as ac sermones. Cū apud oriētales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noī xp̄iano iiustā ignominie notā idignissime tulit. Is ꝓcipes p̄latos nobiles et populos galliaz pene singl̄os adiēs ineūdā eē expeditionē vexilla crucⁱ ī barbaros ꝓferēda ꝓcionabūd⁹ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē de expeditionis mun⁹

induxit. Beniq; p⁹ mlta miracula ꝓpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxij. obdormiuit in domino.

Petrus alfonsus circa annū dñi M. c. claruit genere iudeus antea moises vocat⁹. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū p modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij tñ scribūt illuz ad conuersionē venisse circa ānū dñi M. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū ī die natalis apl̄oz petri ⁊ pauli. vñ ob veneratiōnē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus, ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantioze esse conclusit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdūt. mēbris īstar carbonū nigrescētib⁹. q̄dā anno dñi M. c. xxviij. mlti ō pago suessionico sacro igne succēsi ad eccīam b. marie ī ciuitate suessioz sitā conuenerūt. ibi diebus pauc⁹ miaz dei ⁊ beate Marie prestolantes salute consecuti sunt.

Sanctus Bernhard⁹ abbas clareuallensis

Petrus alfonsus

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ⁊ flāmieo pluit ⁊ apud rauēnā ⁊ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē porcellum bois facie habentē. eodē quoq; anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle pplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fum⁹ cū sono exibat

Hies insup asperrima fuit ꝓ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoim mortalitas luesq; aialiuz agrestiū ⁊ domesticoz. strages quoq; auiuz mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta diez spacio pdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta nocte stell' lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā gemini corpis mulier peperit ante habens faciem hoīs retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mūdi.6525. Anno christi.1124.

Honorius secundus q̄ t Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tpe pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hostib⁹ p̄cio redempt⁹ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̄atura t moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius ingressus laudat̄ cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄z olim bonoz pōtificatū inierit. nā populus ipe Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄z se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄ electionē approbante. q̄ inde olim cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutat̄. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoz opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus moriē t in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis triceſimū t vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu susceptō statim in Rogerū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄z viribus ad eā rē aggredien dā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercituz in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄z capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccias aureis argēteisq̄z ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē sibi t suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuz cardinalib⁹ t curia p pisas t genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud claz montē cōcilio Petrū antipapā t sectatores cuz damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore redijt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. t cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū t rege in auentium montē a populo p̄ductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄z synodo laterani cōstitutōz q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat injicere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius pōtificis extremo tpe omnez ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardīalis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis terciū t q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creat̄ oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis qđ nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici potest q⁹ nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitroz causam. q̄a vbiq̄z peste laboratū ē. ex q̄ t ipe pōtificatus sui mēse q̄nto moriē sepeliturq̄z in lateranensi.

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus t Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde duciſſe Polonie i curiā henrici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in epm Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuoz p̄fuisset Pomeraniā puinciaz adijt. ea em̄ iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que i occeano Baciā habz in alia Prussiam t in tercia parte Poloniā attingit vsq̄z ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit t ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄z monasteria in plerisq̄z locis extruxit. Celeberrimū q̄z fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig t alia monasteria i epatu halberstaten patauiēsi t aq̄legiēsi fundauit. Is itaq̄z vir sctūs t multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus moriē. Sepultus in choro cenobij montis mōachoz quē locū singulari affectōe sp coluit ac edificijs ornauit t fontē plūbeis fistulis e vicino mōte i monasteriū reduxit t a pōtifice ob miracla t eas res in sanctoz confessorum cousortiū refertus est.

Balduinus ei⁹ nomis terci⁹ iherosolimoz rex prioz Balduini cōsobrin⁹ fuit. Qui anno scdo regni sui gazim turcoz miozis Asie ducē supatū p̄hendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aio petentē fudit. antiochiāq̄z ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deiñ asclaonitaz regēvnico p̄lio repulit. t Balduinū damasci regulū. tādē defunct⁹ nullū filiū § vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

LOtharius q̄ & lintherius dux saxonie pre gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato ecclie romane cōue-nientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens & se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dñi. M. cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoz militū. Progenie deinde heinrici castigās ideo fridericū & frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebelles habuit. Ūñ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaq; suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. eū qua tut⁹ romā vere ꝓmo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuz pontifice venit. Romāq; ingressi pōtificem i lateranū ꝓduxit. & mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ipm imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoz motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutōnes quasdā edidit. Illico rome & in rogerij principatu studiosi ꝓ pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Quibus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. & reductā classem pauloante pisam paratissimam eduxerūt. Pontifex aūt & impator terra ꝓfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rationē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoz cohortibus pfecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄z faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq; impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit q̄d merito ab aliquo repbendi potuerit. Qui tandē de deo. deq; hominibus bene meritus in priam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco qntus rex hieroso lime

FUlco andegauensiū comes balduini ꝓcedentis gener. in quartū hieroso-lime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. & in armis acerrimus ꝓpugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteret legatis rarioz barbari impetus fecere. Primosq; oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumeraviroz milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaz vsq; ducere. Rex factus ē certior qñ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tñ in illos & cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēq; ex eis captos tanq; in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoz cladem exeitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄z arabibus. Caldeis. Babilonijsq; auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu ediſſam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frēm qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbs summa & alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate cōmissam. archiepiscopus & clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetitu sunt. Et q̄d oīa superare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. & nobilitate pstantioz. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste q̄d scirēt nr̄is religiosissimū esse violauerūt. Ediſſam esse vrbem illā nobilem medoz. Ad quam sacre tradūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāq; btūs thadeus apl̄us ad fidē xp̄i ꝓdicationis diuini verbi ac miraculoz virtute ꝓuertit. Et in qua (bti thome apli ossibus decorata) abagarus rex fuerit. qñ ad dominū ihm date ep̄le sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rñsa pcipe. Que postq; q̄tuor & xl. annis a xp̄iano pplo fuerit refecta. pter humane ꝓditionis moz̄es talia a barbaris sit ppessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄z oportuit consideransdum lepoz̄em ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusq; filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

HUgo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus scia. melioz cōscia. optimus tempantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandez senio grauatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis & innocentie thesauros custodiret. & in domino quieuit.

Helinandus epūs

HElinadus item laudunen. episcopus in oīi sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹ rotbomagensis miraculis insignis claruit.

PAtauia preclara. diuesq olim ciuitas. inter danubiū. Enūq sita. quam prisci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄ germaniam ab ytalia disterminant. atq in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū tenditur. nec magno negocio formā insule suscīperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Hec yni quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus ⁊ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori conūgit. Est ⁊ alius pons super danubiū. per quez via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeoz. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq tria flumina vno in loco conūgūtur. ac propterea locum istū quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Illam ⁊ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiozes theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ⁊ hodie fieri videm⁹. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. ꝑ nondum perfectum. Chozus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiuz due quoq sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ⁊ niger bohemie fluui⁹ (q̄ etiā fert vniones) conūgūt. Est ad sublimiozē arcē grādis ascēsus atq difficilis. q̄ tātū exvno āgulo ꝑt oppugnari. Sz tot ibi mūitiones addite sunt tā muroz uz q̄q foueaz vt expugnari posse nulla vi hoīm videat. Ibi ⁊ aule sunt ⁊ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec ornaci⁹ aliq̄d. nec mūci⁹ vsq̄q eē putauerit. at vbi descēderis i arcē q̄ infra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. ⁊ aulas q̄q pleas: sunt

em theutonici mirabiles mathematici. oñes quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putauia corporibus sancti valentini. qõ taxilo dux baioarie ad eũ locũ deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertũ ex laureata in patauiaz translatũ. Fuit em laureata vrbs ad modũ insignis in ampla campoz planicie. Et sup flumẽ qõ anasum vocant. a quo nũc vrbs nomẽ anasum habet. Vbi olim ecclesia metropolitica flozuit. laureacensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premissuz ẽ) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio cozonatus fuit. Sed postq; athila rex humoz. vrbem hanc dele uit vbi arx erat. opidũ ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vo metropolitica in Saltzburgã trãslata

Hugo de. s. victore

HUgo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis z parisiensiuz clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum flozuit. Singularis in vite probitate z sentẽtia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̃ mira legũtur. tum docendo. tum scribendo multis ad modum profuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariũ libz̃. z alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoz̃ speculum zc̃. Sermones quoq; elegantes cõposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitu laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. z seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

HUgo alter de folieto q̃ scti petri cozbiẽsis asserit fuisse canonic⁹ singlaris eloq̃ntie vir q̃ libz̃ de claustro aĩe admodũ notabilẽ edidit. in q̃ de securitate claustri. z periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Linea summoꝝ pontificū
Lucius secūdus

LUcius mortuo celestino succesſerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus ediſſe direptionis ⁊ nr̄oꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus pr̄ia bononiensis pr̄e alberto tituli sancte crucis in hierl'm p̄sbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓpr̄ijs expensis restituit. Qui inito p̄tificatu nil pretermisit. qō ad expeditionē hieroſolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallensis vir ⁊ sctītate et doctrīna insignis. vt p̄missum ē. p̄ocinium religionis xp̄iane assumēs. principes oīes xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Uex dū pontifex in his vsaret peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6345. Anno xp̄i. ii44.

EUgenius tercius pisis oriūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa sancti celarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄z rei gerēdaꝝ peritie spe a p̄tribus delectus. Cū tñ postea haud quaq̄z min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ꝓfirmarēt senatores noctu abijt In sabinosq̄z farfense monasteriū delatus cardinalibus ⁊ curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Uex cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ꝟ etiaz facta cōteneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄z solenni pompa ⁊ summa populi letitia introductus. Qui postea cum rescisset romanos nequaq̄z bono animo ꝟ fraude in gr̄am secum rediſſe. insidias veritus tyberi dilabit'. quē romani haud secus q̄z Gelasiū olim armis telisq̄z iniectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaz nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ ⁊ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ⁊ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄z ī vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius q̄rtus

ANastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyoceſ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄z estimationis lateranēsi basilice cō donauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄z mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis re. ptinentia si ei aliq̄n viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ⁊ aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ⁊ vigesimo moritur. Sepelituq̄z in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard⁹ de sctō victore

RIchardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ⁊ inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ⁊ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Sermones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias epūs

MAlachias ortus in hibernia vbi edueatus ⁊ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices epi gessit Uacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ eps conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ille dū aūt hibernia sua doctrina ac miraculis illustrabat. yex ⁊ scotiā. Cunq̄z hebernia pallio careret. qō ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit' Eugenū ptransiens clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Conradus ei⁹ nomis tercius heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ pśente Theodorico portuēsi epo aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebāt tn saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia i castro Nurmberge occupabat cū ad regnuꝫ aspirabat. coactus tandem crucē lanceaꝫ ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatnor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani nois successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit eīn princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus aliisq; plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Hermania magis q̄ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelq; secundus grecoꝝ impator vir celestissimus christiano nomi cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit dolosis artibus in suā pollicere amicitiam est adnixus. ꝑcibusq; cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se eīn ꝑstaturū oia que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̄diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus desidet magis q̄ oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoꝝ q̄ animoꝝ egritudo quosq; valētes deq; ac inualidos debilesq; consternat. Nec satis intellectu est tūc qđ ab ipis postea resciti⁹ grecis morboꝝ q̄litas effectusq; edocuit ipsum farine ac pani quē greci imporatarē fuisse cōmixtum. q̄obrez Conradus re infecta in Thraciā retrocessit. Postea cōradus lodouicusq; reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt pollicit̄. visumq; est nihil magis conducere q̄ damascum copias ducere. tādem iheruſalem pueniēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidez epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaq; ducturi in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄z legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoq; epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisq; magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaq; arido sed artificio vbere atq; fecundo. ager eīn effossis cuniculis ductisq; fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē ꝑ se fert. Paruus amnis in regione vnicus ꝑterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā psuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt̄. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameq; laborarēt̄ soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē rediisset. cōradus lodouicusq; cōmunitos male habitosq; exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius q̄z a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē pdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduꝫ ad bella mouit. qui apō castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post eu⁹ regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq; bn̄dictionem impialem percipere potuisset anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestifeꝝ nomē marie in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūq; inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominū in ytalia detractāt vsq; in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xp̄ianoꝝ ad expugnationem terre sancte in subsidiuꝫ xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̄ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuꝫ cōmorat⁹. Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanoꝝ conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑ actam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno pmānsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓpriuꝫ regnum rediit.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝺitio apud orientales regiones indies in peius vigere cepit. cum prius sola eoꝝ nomia hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄sentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianoꝝ suspectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cuz laica ⁊ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferē ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad colonienses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit q̄ clerici gloriā absq; merito habere volūt ⁊ meritū absq; ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝑauli monach⁹ patria etruscus ō Ginsa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M. c. xlix. apud bononiaz italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmia ostētant eū plura ꝑdidisse. cū inter cetera sue lucubrationis opera decretoz librū accuratissime collegit. cuius ꝓnapū ē Humanum genus duobus regit. qō ꝺdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legendus publicis gymnasiis ꝓcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiones. causas ⁊ de cōsecrationibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ⁊ triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄z in q̄nq; distinctiones diuiserit. cuius aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ⁊ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus.

Petrus lōbardus

apparatum quoq; notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium decreti.

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝓ id q̄z tps (vt Vincētius gallus testat) apud paris⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ⁊ prioz seculoz lītis ornatissimus. ⁊ bonitate vite atq; ingenij acumie clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gra sentētiaz libros accurate doctissimeq; composuit. laboriosum certe opus ex multoz sanctoz patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq; maiores glosas psalterij ⁊ epl'az pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā epl'az ⁊ psalterij ab anshelmo ꝓ glosulas interlineales margiales q; distinctaz. ⁊ postea a Giliberto ꝓtinuatiue ꝓductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaq; de dictis sanctoz addidit. atq; sermones multos ⁊ doctos atz elegātes ad populuz habuit.

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū ꝑdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusq; testamēti historiaz diligēter ⁊ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. ⁊ quoz̄dam gētilium historias locis ꝓgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit cētenario annoz̄ post M. c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumiata est. Quidaz affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoz mater cū dolere nō posset inuctum sibi fuit. de hoc tātuz doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt q̄rum vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigit a iudeis in die parascenes in vrbe norwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsq; ⁊ gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipius scilicz nota. q̄ ⁊ nūc vsq; apud eos in fidem ꝑmissoz̄ fideliter seruatū est. nam vsq; ad id tempus vt iacobus eoz̄ theolog⁹ refert genuenses nisi papienses moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus olim clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his temp⁹ vniuerso orbi clarissimus habef. q⁹ vt fertur dñs cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pribus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. q⁹ pulsando ⁊ cantando libȝ fecit cū ticoȝ. Et vt ferf satis iuuenis mortuus ē. nō em attigit q̄nquagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in oī genere disciplīe. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo omnio princeps. practicus in medicina ⁊ in oī genere disciplīe eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qđ tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq̄ somniant. M. em. ⁊. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri epl̄as mutuas inter vtrosq̄ qđ absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine epl̄aȝ augustini ad viles psonas epl̄e scripte sunt. Et epl̄e ad principē babite nō nominentur. Auicenna quoq̄ conculas asportatas ō sancto iacobo noīat. q̄ tpe augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noīat ⁊ eoȝ cōsuetudines de carne ⁊ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant ⁊ nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paȝ ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in oī doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusq̄ ac clarius p̄ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postq̄ oīm medicoȝ scripta vidisset. Medicinā omnē in q̄nq̄ libris descripsit. Scripsit quoq̄ de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cōmentator

Auerrois quoq̄ medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. ⁊ ipe apud cordubā hispanie vr bē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄tlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit ⁊ adeo excellenter in oēs aristotelis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū ꝓmeruerit. Deinde de sba oribis de tiriaca. librū q̄ pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Auenzoar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dē hisdem tpibus fuisse ⁊ claruisse ipemet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat⁹ est. atq̄ cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir librū medicine noie theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeq̄ nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitq̄ se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aboali Abincem sunt noia arabica pēz ⁊ auū significantia. Abon em ⁊ abin apud arabes idē ē qđ fili⁹. Mos em (vt oēs asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē p̄ris ⁊ aui ponerent ⁊ suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archiep̄s Cantuarien.

Thomas archiep̄s cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepō in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis anglor cancellarīū effecit. vt sua prudētia malignoruȝ hoīm seuiciā tparet. q̄ post decessum archiep̄i eccie p̄ficere ꝓcurauit. Cū autē rex sctm thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaref. Cūq̄ post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuȝ duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus ⁊ sanctissimus ab heinrico anglor rege cum iura sua ⁊ eccliastica dignitates quas sibi p̄dictus rex ⁊ publica eius ptās vsurpauerat resarciret et in statū pristinū reuocare anniteref. post exiliū damna cōtumelias atq̄ obprobria postq̄ parentū ⁊ amicoȝ prescriptōem ⁊ alia: atq̄ alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctoȝ catbalogo ascripsit.

Norwegia prouincia hisdem quoq̄ temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atq̄ virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. badrianus quartus appellatus est.

Anno mundi.6353. Anno cristi.1154.

Linea summoꝝ potificũ
Adrianus quartus

Alexander tercius

Adrianus quartus papa natione anglicus Albanus epũs cũ a tercio Eugenio cardinalis in Nozuegiã missus esset: vt ꝓmissum est ꝓuinciã omniũ terre cognite occidentaliũ vltimã eã gentẽ multitudine copiosissimã primus omniũ cristianoꝝ christianã effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani cõsules suos sicut per Anastasij tpa administra tioni vrbis ꝓfecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum ꝓcibus tũ minis vt ꝙsulibus liberam vrbis administrationẽ relinqueret. vtqꝫ in lateranuꝫ ꝓficisceret faciende consecrationis causa. qõ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalẽ sancte Pudẽciane via sacra ad pontificẽ accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edẽ armis aggressi vulneribus affecerũt. Pontifexqꝫ vrbem romã ecclesiastico suppositi interdicto. ⁊ forte postremi tunc erãt sacri quadragesimales ieiunij dies. qõ cũ populo egerrime ferret: pe ruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cõsulibus depositis pontifex sanctũ in laterano celebret pasca. Guilhelmũ Sicilie regẽ qui multas eccie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aũt primus impatoꝝ creat⁹ Cisalpinã galliã cũ exercitu ingressus: cũ ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericũ imperij coꝛona donaret. ⁊ a romãis tumult⁹ excitaret. põtificis ꝓcib⁹ impatoꝛ lenit. hic postea ro. dictionẽ plurimũ auxit. nã ⁊ circa lacũ sancte Cristine multa castella muniuit. ⁊ Radicophanũ qõ nunc Senenses obtinẽt muro ⁊ arce ꝓpe inexpũgnabile reddidit. primusqꝫ pontificũ vrbẽ veterẽ inhabitauit. a quo ea vrbs culcioꝛ reddita ẽ. Cũ vero instantibus romanis ad vrbẽ redijsset vexareꝯ a consulibus libertatẽ romanam restituere conantibus Arggnanũ pecijt. vbi nõ multo post morit pontificatus sui anno quarto mense decimo. coꝛpus romã delatũ in basilica Petri sepelit non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi.6359. Anno christi .1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliũ suffragijs pontifex creat. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus inicio dedit Octauianus quidã romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quẽ victoꝛẽ appellatũ a tribus tantũ ꝓfanatus. Victoꝛ ad Fridericũ impatoꝛẽ: Alexander hoꝛtante Philippo francoꝝ rege Toracinã ꝓfectus cõscenso nauigio in franciã contendit. cõuẽtuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatoꝛẽ ⁊ Octauianũ statim enũtiat: quã ob causaꝫ Fridericus tres alios ꝓ hunc Alexandrũ successiue pontifices creauit. nã Victoꝛe mortuo primo Paschalẽ. post Calistũ. deinde Innocentiũ cõstituit. At vero romani creatis cõsulibus Alexandro pontifici amicis eũ statim ex francia reuocãt congratulantibus oĩbus ꝓbenigne suscipit. Cisalpine igit Gallie populi ĩ spem libertatis erecti anno salutis millesimo cẽtesimo sexagesimoquinto in Fridericũ arma sumũt. ideo cõpato exercitu in ytaliã veniens Ancona discedẽs romã mouet valuis rẽseratis illũ furientẽ ingredi ꝓmiserũt. his intellectis pontifex sibi timẽs nocte intempesta cũ sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentũ accessit. eius aꝫ vires ꝓhoꝛrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriũ paulo ante a marco iuliano conditũ ꝓfectus. ab incolis recipit. Et oꝛtulo preficit. Post aliquot vo menses cum quidam nomine cõmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianũ ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. moꝛ senatum congregans. cum oĩ apparatu ad põtificis diuersoꝝ accessit. cõpertoqꝫ ibi pontifice ro. eũ solẽnitatibus ad diui marci tẽplum cum oĩ gaudio primo ꝓduxerũt. Cũ ibi ex moꝛe cõsedisset. principẽ ⁊ senatũ cũ oĩ pplo bñdixit. Impatoꝛ vo audiens pontificẽ venetijs adesse ottonẽ filiũ suũ cũ armata classe ad reposcẽdũ põtificẽ venetias misit. Cui sebastian⁹ duꝛ occurrẽs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venetias victũ ꝓduxit. ad pontificẽ ductus eo ꝓcurante pax inter pontificẽ ⁊ pẽrem augustũ componit. Altera vo q̃ secuta ẽ dies fridericus venetias venit. ⁊ pacẽ a filio cõfectã hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̃ ditionibus erant ecclĩastice põtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidẽ vniuerso astante populo. imperatoꝛi iussit. vt se humi ꝓsterneret ⁊ venĩã denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimẽs ait. Scriptũ est sup aspidem ⁊ basiliscũ ambulabis ⁊ cõculcabis leonẽ ⁊ draconẽ. at fridericus. Nõ tibi inqt sed petro. cui successoꝛ es parco. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatoꝛẽ ⁊ pontificẽ pace ꝓposita. Et ducem atqꝫ senatũ exoꝛnauit. agentẽ postea thusculi pontificẽ alexandrũ heinrici regis anglie oꝛatoꝛes viri ecclĩastici adierũt. regem ipsum ab iniusta nota purgatũ. quem necis beati thome cantuarien. archiepiscopi consciũ fuisse crebꝛis rumoꝛibus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliã misit. q̃ reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostẽderat. Quã obꝛem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cũqꝫ tercõ hic põtifex romã profectus esset apud lateranum conciliũ celebꝛauit vt ad christianã rempub. necessaria ꝓstitueret. Interim post lõgos ⁊ assiduos laboꝛes iam quieturus a tyrannicis perturbatõnibus. pontificatus sui anno. xxĩ. die. xix. rome moꝛitur. sublatis prius e medio quatuoꝛ scismaticis.

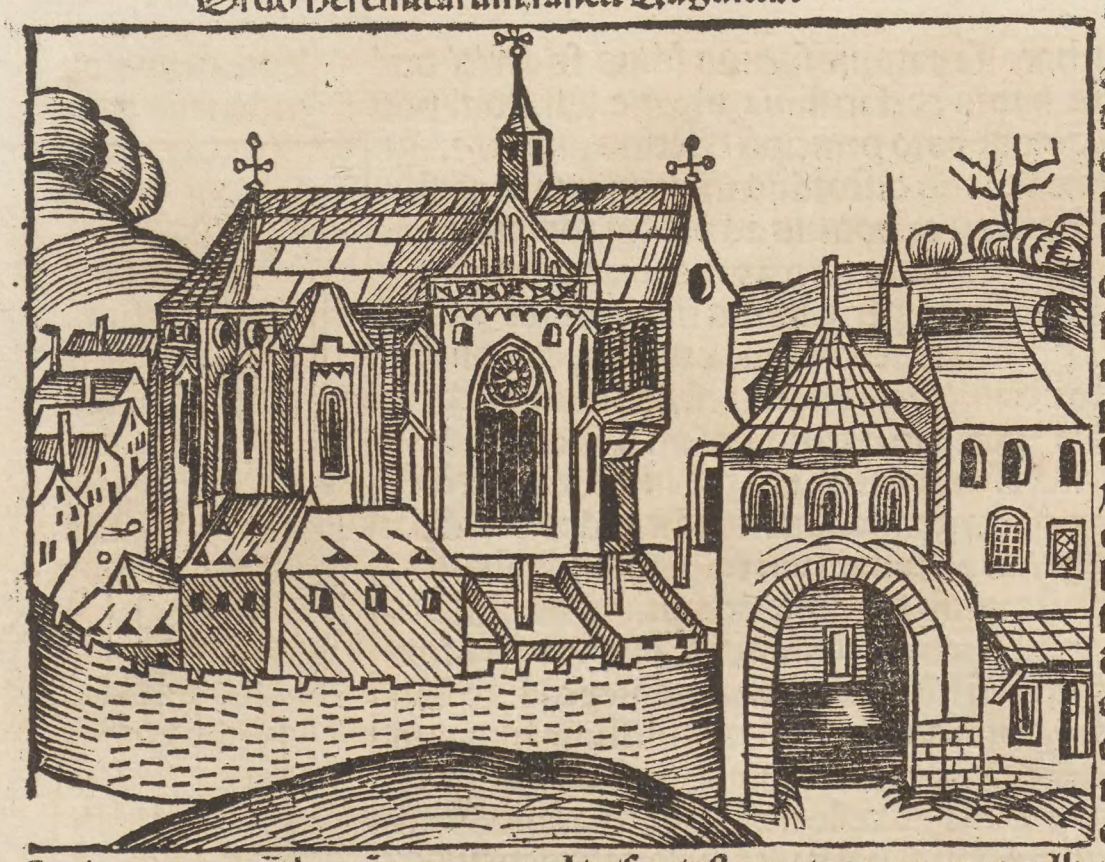
Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici ducis sueuoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima pgenie karuloꝝ. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū electus impatoꝛ. Anno dñi M.c.liij. impauit annis. 33. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta pperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora quecq; vrbem veterem primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tñ hincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones exhibuit. a quo breui post in principis aplorum basilica coronatus est. sed in ea celebrita te romani cū pōtifice adriano paꝝ pcordes ꝓpter ꝓsules impatorem suspectum ducē tes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē ꝛ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impatoꝛ incensis in romanos animis ferebaꝯ. quē pōtifex exoratū tantisp delinuit vt captiuis dimissis ciuitati culpaꝝ. iuuentutis temeritatem. reꝓciēti pacem ꝓdonauerit. Impatoꝛ paucos moratus dies in germaniā rediit vbi diuortiū cū filia marchionis Liepoldi de Austburg ob ꝓsanguitatē fecit. ꝛ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoq; tpe ducem bohemie regio noie decorauit. ꝛ marchionatum Austrie in ducatū ꝓuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane eccie terraꝝ et vrbes vexabat. Terdonaq; primo spoliata. Mediolanūq; post solo equata ē. cui⁹ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde eciam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aios. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi ꝓsiliꝝ auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. patauonesq; ꝛ vicentinos societatem belli conditionib⁹ iniisse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndiq; conuocauit ꝛ papiensium cremonēsiumq; auxiliū fretus veronā duxit. Verebaꝯ autē ne alexandri auctoritas sibi aliqñ afferret incōmodū. papam igitꝫ dolis aggressus est. Cū deiñ otto filu⁹ captus venetijs tenebaꝯ. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bñficiū (vt ꝓmissum ē) ꝓmeruit. Sebastiano aūt duci ꝛ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ꝛ ꝓmo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item q; plumbo eoruꝫ epłas sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero ꝓsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Be mū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam ꝓpetuo duraturam obtinuerūt. que vsq; in ꝓsens ꝓdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto deniq; cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ppulcre depicta habenᵗ. Fridericus tādem eccie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis p germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siriā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q̄ꝫ exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimq; castris p bungariam bulgariāq; et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē vt bosphoꝝ q̄ꝫ celerrime trasmitteret. Isaac impatoꝛ cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ꝛ iconium delatus non magis eius agrum q̄ꝫ adiacentem regionem magnis populatoribus incēdijsq; vastauit. Armeniam inde minoꝛem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝓpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄ꝫ exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianoꝝ spem infelix hora succidit. q; amnem rapidum sudoris lauandi caumatisq; mitigandi auidioꝛ temere ꝛ in explarato ingressus tantoꝝ exercituum impatoꝛ euectus est. Mortu⁹ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxvij. vir certe magnificus atq; ꝑclarus. magnanimus. larg⁹. strenuusq; atꝫ facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestoꝝ magnificentia vix parem haberet in plerisq;. preter persecutionem eccleſie gloriosus.

Heresis waldensiuꝫ seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctoꝛ quidā nomīe Ualdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet opibus relictis ꝛ pauperib⁹ erogatis diabolica quadam suasione ductus euāgelicam pauptatē omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi coscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflat⁹ spiritu ꝑdicando sanctoꝝ aplorum officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaq; innumerabilib⁹ quasi discipul' multos ꝛ quidam pessimos errores disseminare cepit. ꝑlatos ꝛ clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q̄ꝫ hominibus. ꝛ cū in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simpliciorib⁹. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmus heremitam ordinis he/remitaꝝ virū vtiqꝫ sanctissimū oli aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dñi. m. cc. lx. vii. in gallijs virtutibꝫ et miraculis clarū fuisse cōstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortez p̄ oculis sibi constituere voluit timensqꝫ ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit ⁊ ibidē sub diui patris augustini regula pfectꝰ xp̄i seruus esse cepit. factusqꝫ religiosus quāto altior in honore fuit tanto se būilius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ꝑpulsare cōsueuit. ita ī deum cōuersus loricā sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieuniijs suū corpus afligere voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eū con/fluebant ⁊ tanqꝫ bonū patrem ordinisqꝫ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Jis cū cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimū auctū ⁊ maximo in p̄cio habitum. suūqꝫ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruūqꝫ atqꝫ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullū ferme religiōis inditiū in eo videbat. Ordinis sui vir sanctꝰ calamitate ꝑmotus aīm ad instaurandū adiecit vt breui cōualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasteriorꝝ meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant Hic itaqꝫ cōcessione anastasij pōtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. ⁊ primū monasteriū apud parisius sub mēdicationis titulo extruxit. huius aūt p̄cipuꝰ albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilielmi itaꝝ titulus in galijs vsqꝫ ad innocentij quarti pōtificis tpa pseuerauit. vez eo mandāte post habita eiꝰ denoīatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ accersitis innocentius ⁊ successores oms sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres p̄ hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise sūt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat solꝰ occidit. Similiqꝫ modo p̄ximis annis tres lune apparuere ⁊ in media signum crucis. Hec visiones iterp̄tabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinaliū in electione pape ⁊ principū in electione imperatoris cū cōtra alexandrū vt p̄missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tp̄s plurib⁹ annis nō nullas quassauere ꝓuincias ⁊ q̄maxime Siriam atqꝫ Liciaz. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ strage corruerūt

Jo. mesue medicus

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ipe bisdez tēporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē scripsit. Aliū quoqꝫ aromatarijs ac medicis putilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̄ canones vniuersales posuit. et cū de curis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod postea petrus apponus patauinꝰ perfecit. licet etiam incōplete. Franciscus tamen de pedemontius egregiam addicionem perfecit. An xp̄ianꝰ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝑpetuo appellet.

Jo. carnotensis epūs

Johannes carnotensis epūs ⁊ beati thome cantbuariensis familiarissimꝰ homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philosophorum ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atqꝫ alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixēſ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēſis epūs in territorio patauiēſi ortus in adoleſcen cie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus ſancti Nicolai i patauien. vbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus euaſit. Cō radus ſaltzburgeñ. epūs eū iuuauie monaſterio pfecit. Inde ob petitionem Leu/ poldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. mox aūt ppoſitus factus corpuſculū ſuum multis ieiunijs vigilijs alijſq; ſuppli/ cijs vehementer afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēſi in demortui locū cōmuni voto clericorum in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate t miraculis vitam peregit. mūda/ nas ac carnales delicias a ſe prorſus abdicauit. oratōi ac ꝓtemplationi ſe totū de/ dit. Summa inſup eius abſtinētia fuit t mirabilis vite auſteritas. Cilicio q̄q; ſb habitu vteb a f. oua lacticiniaq; ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem eīm ſuā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. ira eius in alexan drum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſorē deinceps eum ſemper colebat Clarnerunt igit eo tpe du e oliue in eccia dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgeñ. qui in ſolſticio eſtiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe epatui brixenēſi pfuit t omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. t qui p̄cepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierū poſitus in balneo aquaq; in ſolſticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animā deo red didit. ſed poſtq; ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirū immodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almeric⁹. vi. iheroſolimox rex

Almericus ſextus iheroſolimox rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffect⁹ eſt. regnauit annis. 12. vir p omnia ſtrennuus t multo memo ratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq; Aſcolonā tē plarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duciſſet dregmoni regi egiptij copiax pfecto cō greſſus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus primā riam egyptiox vrbem quā tiracunus ſaladini turcox regis p̄fectus ſoldano egy ptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini cū nullo pacto xp̄ianis ſubijci ſint paſſi. Eatenꝰ almerico regi ſe pmiſerint vt in ſoldani poteſta tem p manus ſuas reducerent. almericuſq; pecunia ingenti a ſoldano accepta fe/ cit illi recipiende alexādrie poteſtatē. q̄ in pecuiax diſſolutiōe cū fraudē almericꝰ interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū duces carras nūc chairū vrbes potentiſſimas obſedit quā cū aliqn obſediſſet potiundi quidem ſpe nō caruit. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. pauloq; poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel gre cox impator contra ac cōſueuerat magna ſubminiſtrauit auxilia. t tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere ſit coactus. Eo autem almerico haud diu poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

Anſhelmus epūs

S. Albertꝰ beluacenſis

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamia martirio coronatus eſt.

Philippꝰ rex francox

Anſhelmus epūs beluacenſis p hec tpa cux in omi ſanctitate moribuſq; p̄claris vixiſſet die obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. ex cepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philippus francox rex lodouici ſupioris regis filiꝰ. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſ ſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admo nēte. cū multi xp̄ianox p̄cipib⁹ ſiriā adnauigauit. cūq; ptolomaidē vna cū richardo anglox rege ſe recepiſſet. t inde iheroſolimam repetituri eſſent ambo de iheroſoli mox regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic in/ dignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europax (di/ miſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſꝰ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtorie hunc philippū religioſox orationibus mi raculoſe fuiſſe natū. q̄a cū lodouicus pater iā ſexagenariꝰ liberis careret vniuerſis populis p̄cepit vt dñm inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōtal ſaxonie

Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis claru it. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. p̄ci pue libzum viarum dñi appellatum.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius tercius

Anno mundi. 6384 Anno xpi. 1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili ori
undus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus
diem obijt oīm ꝓsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis ꝺeponi cura/
uit. multo em̄ ex nobilitate populoq̄ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tiran
nis ad rapinam omia ꝙuertēs fastidisset innitebaf. sed adeo cōsularis factio
preualuit vt lucio vrbe ꝺeturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Mo-
uo em̄ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici studuisse comptum est. qui fu
ga sibi tardius ꝓsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fuge siue necessi
tate ad bonū ꝙuersum ꝓsilium quod rome ꝺestinauerat veronam ꝓcilium cō/
uocauit. rebus iherosolime titubātibus suppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfectꝰ
cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes om
nes xpianos adhortatꝰ est vt in asia laborātibus succurrereſ. verū dū ob hāc
rem nunciꝰ vltro citroq̄ mitterenſ lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄r
to mense secundo die ꝺecimooctauo verone moritſ sepelitſ q̄ magna adhibita
pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem no immemor patrie
sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne
hetrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cri-
bella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator hein/
ricum filiū ꝓuicijs ⁊ vrbibus quas ꝺe italia romanū tūc possidebat imperiū
pfecit. Qui q̄primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xpianos princi
pes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerenſ. At vrbanus
quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē
Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianoruꝫ
generali edicto ꝺe mittēdis in asiam copijs monuerat. Jdq̄ quū serius negli
gentiusq̄ ardore sui animi quo ferebaf fieri cerneret. venetias petere cōstitu
erat xpianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ sua psentia cōuocaturus. Jāq̄
ferrariā attigerat quū ī felicis plij rumore primū. post cercione. atq̄ q̄ erat ma
iore xpianaꝝ rex exterminij nūcio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄
breui mestꝰ ferrarie ī itinere moritſ pōtificatꝰ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pon-
tifex creatꝰ. q̄ ardore animi par suo pdecessori. sed tpe acceleratione ha-
buit mortis euentum. ⁊ statim nūcios ⁊ litteras ad principes xpianos mittit
eos coborlatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄
hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ san/
ctam xpianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̄ viribus insudat. pisas
se ꝓtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cotēdētes bello pacem faci
lius cōponeret vt vtrumq̄ populū bello maritimo ppotentem in sanctam ex/
peditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem
vt classe armata in barbaros ducerēt xpianos in asia vexātes dū hec intētione
cura vir sanctissimus agit pisis moritſ pōtificatus die sui quinq̄gesimo septio.

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Js maxime ꝺo
ctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apꝺ guil
helmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie
(vt aiunt) repletus futura quasi psentia disserebat. cū prius nō multū ab homie
doctore didicisset ꝺonum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū
de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in
sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa
predixit. ⁊ potissimum ꝺe ordinibus mēdicantium. Jtem cōtra petrus lumbar
dum theologū librum cōposuit. qui postea damnatꝰ ⁊ reprobatꝰ fuit. sicut ps
ī principio libri ꝺecretaliū. Ferf q̄q̄ multa scripsisse. librosq̄ suos ꝺño pape emē
dandos obtulisse. ⁊ ei multa ꝺe futuris reserata aiūt ꝺe duobꝰ regibus francie
et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄ interrogatus quid sibi ꝺe expedi
tione sarraconoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iberusa
lem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit ꝺe futuris temporibus nos rex
incertarum pplagium relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ ppulcra scripto mandauit.

Joachim abbas

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Iherosolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra pcussus fuit. regnū fortiter prudēterq; admistrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū em ad terciū vtriusq; regni annū apō Astolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez plio apō Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas psente Saladino minores copie Balduini pfligarunt. Balduinus igit Saladino turcoꝝ regi pstantissimo q̄tiēs ꝯgrederet fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ suū tpius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄ianoꝝ asie rebus ꝑ sna prudēcia pspicere cōstituit. Cū em deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namq; sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄z senio confectus interierat. quintusq; Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatoꝝ

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tpib⁹ quā maxie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tamē scribunt sub impatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus p̄dictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos xpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ppetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset tā exilij fastiditi cōi ꝑsensu vestibus induti albis ad impatorē accessere miam dep̄cauere. q̄z humilitatē vt vidit cesar pietate p̄mot⁹ annuit vt ī patriā redirēt. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī laificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. būili veste incedere. cepit odor pie ꝯuersationis p regionē illā diffundi. Scō viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corpalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ p̄cipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq; ꝑ norma viuē di partez regule bti Benedicti supiorez eoꝝ p̄positos noiantes. Deinde facultatib⁹ tuz pſonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄z monialiū p ptes Tuscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dñi. M.cc ob religionē ⁊ vite sctitatē approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹ viuēdi p Innocētiū terciū. ⁊ postea p successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ipe rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūcq; res ipa magnis christianoꝝ iherosolime agenciuꝫ simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix p̄cognitā texit futuꝝ qđ apparebat verita. The tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iherosolime accersiret. multusq; astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄z largitionibus a patriarcha. epis. ꝑceribus magnatibusq; Guidonē virū suū p̄sentē ⁊ ipm instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū here ditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōpato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalonē ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusq; p decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq; alia p viginti item dies castra fecit. obsessiq; ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝫ adducti q̄z oppugnantiū timore pterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire p̄mitterent. Inuenim⁹ factā cōditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq; in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heraclīū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice debīc etiam eccl'ie christianoꝝ iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Clemẽs tercius. pria roman⁹. pre ioanne cognomẽto scolaris. demãdatũ sibi papatũ accepit. Pontificatũ iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictũ ꝓponit. Rem xpianoꝝ in asia magis magisqꝫ indies pclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xpianos admonet. excitat. hortaf vt crucis salutifere signo non magie humeris q̃ cordibus affixo arma i barbaros assumãt. de eterne felicitatis gloria triũphũ singulis paritura. Cõciuit vo ea romani põtificis exhortatio xpiani orbis principes frideri cũ romanoꝝ ipatorẽ cognomẽto barbarossum philippũ regẽ francie. Richardũ regẽ anglie. oddonẽ ducẽ burgũdie. quos innumera pene archiepoꝝ epoꝝ t alioꝝ principũ viroꝝ multitudo secuta ẽ. Quin etiã ex ytalia veneti t pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonib⁹ quoqꝫ t dacis triremes q̃nquaginta. duodecimqꝫ ex flandrensib⁹ xpianã expeditõeꝫ sunt secute. t guilhelmus Sicilie rex vltimã oĩm opam tantis multisqꝫ exercitibus nauauit. q̃ classe sua mare a barbaris pyratisqꝫ pacatũ vbiqꝫ reddidit. Insupqꝫ annonã ex apulia siciliaqꝫ importauit. Hĩ principes i asia postmodũ varia vsi fortuna acriter pugnarũt. At clemẽs ad cõponẽdas res ecclĩasticas animũ adiecit. Nam t mores clericoꝝ q̃ndã nõ satis ꝓbatos seueritate sua emẽdauit. Et claustrũ sancti laurentĩ extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templũqꝫ vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno põtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. pre petro cognomẽto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grãdeuus vir t vtute insignis in tercũ celestinũ ẽ suffect⁹. Qui egre ferẽs apertã siculoꝝ rebellionẽ in suũ p decessorẽ imprudẽtissime intentatã eos cõpescere cõstituit. Vir q̃dẽ p omnia bonus q̃ henricũ coronã exornauit. Et quoadu ixit nil pretermisit. quo terra sctã (Ita ẽm hierosolimam vocant) recuparef. in tantis autẽ pturbationibus rex. tantoqꝫ sumptu bellico etes egregias. tũ apud sanctũ petrũ tum ad lateranũ edificauit. qua recipi pontifices p cõmode possent. Preterea vo nomen viterbio dedit. ecclĩamqꝫ cathedralẽ fecit. Moritur aũt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore t desiderio hominis lamantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eĩ⁹ loco tãq̃ vir fortissimus t strẽnuus ab oĩb⁹ sbrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regẽ i bello ꝓcessit. q̃ tãdem capto et occiso vniuersam egiptũ t syriã oẽm cõquisiuit. Et suo imperio adiecit. Deinde in xpianos mouẽs regni hierosolimitani terrã cũ magno ingressus exercitu ingẽtẽ pecoris hoĩmqꝫ abegit predã. t cõgressos p̃datoꝝb⁹ xpianos milites. inquis tẽplarĩ fuerũt multi. maiori ex pte occidit. Attñ p̃mo t secũdo p̃lio a balduino rege leproso supatis. Rex ꝓpatis denuo copĩs ꝯ emanuelẽ grecoꝝ regem mouet. quẽ t simulata fuga aliq̃n i angustas ꝙualles ꝓtrahẽs tãdẽ supat t capit. Cui⁹ victoria elat⁹ i xpianos de hierosolimoꝝ regno ꝓtendẽtes cũ maximo exercitu ꝓcessit. Ꝑam tandẽ ciuitatẽ sctãm (quã xpiani reges post gotbefridũ regẽ p ãnos octo t octuagĩta cũ magna gloria possederãt) post maximã xpianoꝝ stragẽ vt p̃missum ẽ cepit. t de ea triũphauit. Templũqꝫ salomonis q̃ turcis piter t sarracenis sicut t xpianis consueuerat sanctũ eẽ. illudqꝫ prius q̃ saladin⁹ ingredi voluerit. aq̃ lauari rosacea. t suis lustrari execrationib⁹ curauit. pfect⁹ inde impiger saladin⁹ i tyrũ duxit. quã vrbẽ cõrad⁹ marchio nõ magis ciuib⁹ quã ceteris q̃ eo ꝓfugerãt xpianis publico pmittẽte ocilio defensandã t ꝑpetua ditione tenẽdã accepat. Hic q̃ppe saladinus clarissim⁹ fuit. cui nihĩl aliud ad summã defuit laudẽ nisi xpiani nois caracter. Qui moriẽs tandẽ mãdauit in sui funer[tropheũ tale aĩ corp⁹ suuꝫ deferri spectaculũ. videlꝫ pãnũ nigrũ i lancea suspẽsum. Cui precederet preco clamans Asie tot⁹ domitoꝝ ex tanto regno tantisqꝫ opib⁹ moriẽs. nil aliud secũ defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctã de cudota eo tpe claruit. Cui diuin⁹ collatũ ẽ annis mulĩ in corpe degere t corpalis cibi ñ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. sic corpe marcida. t pre exilis intestinis media euacuatis. venusta tñ t corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueref frequẽter ra piebatur in excelsis t angelo duce freta: Illud quoqꝫ admiranduꝫ feminã rure editam t educatam rurali opere assuetã tam prudentẽ in consilĩs t circũspectã in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem plerioꝫ arbitrabantur.

Linea summoꝝ pontificũ

Clemens tercius

Celestinus tercius

Heinricus eius nois sextus Friderici primi filius. anno dñi M.C.xc. defuncto genitore ꝑsensu principū romanoꝝ impator delectus impauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in gratiā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea inūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraq; fretum siculum ꝑ ꝓprijs recupato sumptibus ⁊ cēsum solueret annuū ⁊ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idq; quo rex facilius assequeret cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāq; natu grādiorez q̄q; filios ꝑ curatura videret dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit Reddidit vo heinricus impator primā oim vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Isq; ꝑter hec vna in re ꝑsiderantissimus ro. po. pmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt oīmis in futuꝝ instaurationis spes adimeret ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cluio huius temporis capitolino ad memoriā conseruant. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniaz accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratq; secum Constātia vxor friderici filiū afferens primū (quē ꝑter omniū opiniones nimis annosa perat) Isq; secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝑsecutus est. paruoq; negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet. ⁊ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Constans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaq; successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoq; pontifex celesti. multa egit vt recupande ibero-solime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝑ se noluerit per legatos exequi spopondit. priusq; ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterq; alpes transgressus archiepm maguntinū ⁊ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum ꝑlio castelle regē supatumq; ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsq; in hec tpa Anno. 1493. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ⁊ fridericū filiū puez ꝓmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationē regni sicilie quousq; filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoq; testamento panormi diē obijt. ea igit mors et rem in asia xp̄ianą ⁊ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit em in agēdis rebus strēnuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac diserti ssimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsq; ad hec tempora composuit ac in mazio volumie digessit. At hoc op⁹ ita dissipatū ⁊ dispersū ēvt nusq; totū reperiat. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermōes

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera ꝑter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime scripsit. atq; plures eplas elegantes doctasq; composuit.

Azonem ꝑterea patria bononiensem viz vtiq; celeberrimum atq; insignem ⁊ in iure ciuili cōsultassimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū ꝑdictis floruisse constat q̄ lebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in ꝑcio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Also doctor interꝑres

Martinus simuliter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ professionis doctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Anno mundi.6403. Anno christi.1204.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre traſi mūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatiſſimꝰ atq; doctiſſimus. q̄ a primeua etate pariſius lr̄is operā dedit. Is aī pōtificatū doctria et moribus inſignis. a celeſtino in numero cardinaliū referf. quo mortuo in eꝰ locū oīm conſenſu pōtifex ſufficif. cuius autem fuerit glorioſus pōtifex opa eius oſtētant. q̄ ſi omnia ſcribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exoſaꝝ haberet venalitatē edicto ſtatuit vt nullus curie officialis quicq; ab alieno exigeret preter ſcriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hoſtiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber eſſet aditus. ſtatim quoq; vbi magiſtratū iniit bello aſiatico animū adijciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in aſia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationibꝰ conatꝰ ē. verum id fruſtra tentauit. at vbi videret ſarracenoꝝ potētiam in aſia concreſcere apud latera num maximum concilīū celebrat. cui interfuere plures viri p̄ſtātiſſimi. Poſtmodū multa librorū volumia compoſuit. inter que extat liber de miſeria cōditionis humane. et libros de ſacramēto euchāriſtie. de ſacrameto baptiſmi. habuit item ſermones temporibus et ſolennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas compoſuit quas obſeruari mandauit. Vir doctiſſimus et oīm ornatiſſimus virtute. eo pontificatu ſeſe dignū breui oſtendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus ſui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habef. Quotiēs orbis princeps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum ſpectare. Et venerādos eſſe principibꝰ cęteris maximus ſacerdotes ſecundam. Terciā que extra de electiōe habef ſingularis fuit. Juuere huiꝰ pōtifis virtutē et doctrinā beati Dūici et Franciſci aſſiſiatis ſanctitas. Improbauit pterea abbatē Joachim libellum quēdam nō ſanam doctrinam p̄ ſe ferētem. Damnauit et errores almerici heretici qui poſtea pariſiis cū ſectatoribus ſuis exuſtus eſt. qui affirmabat ydeas que ſunt in mente diuina et creare et creari. cū in eo nil niſi eternū et incommutabile ſit. dixerat pterea in charitate conſtituto nullū peccatū imputari. Nec Innocentius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termiſit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa ſitu. vtilitate et vſu longe diſtantia. hoſpitale ſanctiſpūs in Saxia a longobardis et Saxonibꝰ ibi ſolitis habitare apte et vſu longe diſtantia. hoſpitale ſanctiſpūs in Saxia a longobardis et Saxonibꝰ ibi ſolitis habitare appellatum. quod in vaticani ſuburbio celebre et ditiſſimū hoſpitalitati ampliſſime deſeruit vnū. Et altey turris appellata comitis vrſini operis. que muro oīm totius vrbis rariſſimo ſublimitate ſurgit eximia. Eſtq; ad forū olim nexue ad veteris ſubire principiū que p etatē noſtrā et diu ante inhabitata nulli omnino vſui eſt aut fuit. indeq; baſilicam ſancti ſixti que extat in auentino celebris tūc dirutam inſtaurauit. Verū dū Peruſiū tollende diſcordie cauſa (que inter Genuenſes et piſanos vigebat) ꝓfectus fuiſſet morif. pontificatus ſui anno decimooctauo menſe ſeptimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt poſt eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbauerit immutatū ſit. hic quoq; primū ordinē diui Auguſtini heremiticum ſub tutela apoſtolica ſuſcepit.

Concilium lateranenſe

Synodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda heroſolima celebrat. cui interfuere mille et trecenti p̄lati cum heruſolimitano et conſtātinopolitano patriarcha. Metropoli ſeptuaginta. Epiſcopi quadringenti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingenti. Greci et romani imperij legati. Reguz vo heruſalem. francie. hiſpanie. anglie et cipri oratores. Vene re multa tum quidem in cōſultationem nec decerni tamen quicq; aperte potuit. q; et piſani et genuēſes maritimo et ciſalpini terreſtri bello inter ſe certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q; clericorum mores componerentur.

Iohānes bonꝰ ordinis heremitaꝝ diui auguſtini inſtauratoꝛ natiōe Mantuanus his temporibꝰ in flaminia et vmbria vitam riligioſiſſimam ac ſanctiſſimaꝝ duxit. multa monaſteria ibi erexit. Inde fratres zabonite vulgo appellati ſunt. Tandem cum vir ſanctus. xo. ānis in flaminia ꝑmoratꝰ fuiſſet i patriā reuerſus plenꝰ dieꝝ et opibꝰ bōis. āno a natiuitate dñi 1222. migrauit ad dñm. Cuius corꝑ tranſlatuz in mōaſterium ordinis ſub titulo ſancte agnetis fabrefactū ſummo ſeruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Linea impatoꝝ Philippus

Otto quartus

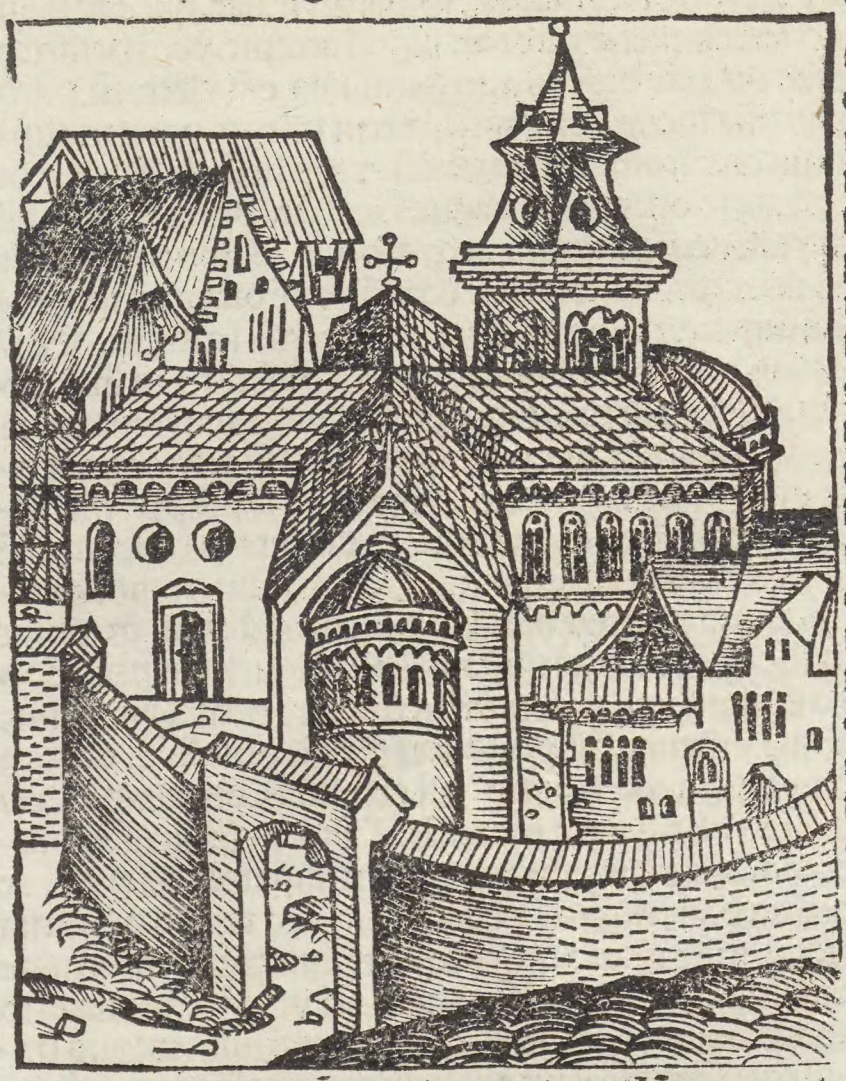
Philippꝰ ſueuie ꝑnceps ⁊ ethrurie dux heinrici impatoꝛ frater. quē idē heinricus moꝛiens filij friderici reliquerat tutoꝛem regnū accepit. verū heinrico moꝛtuo maxima inter electoꝛes oꝛta eſt diſſenſio. in germania em̄ electoꝛū pars othonem ducis ſaxonie qui in aſia fuerat germanū fratrem ꝛelegit. pars philippum qui ab heinrico inſtitutus erat cenſuit cōſeruandū. ⁊ res bello diſſidijſq; diutiſſime acta q̄ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝑpter hanc diſſēſionem impatoris ꝛeligendi ytali neq; philippū neq; othonē ad imperiū admittunt. ꝑter id tantū tꝑis quod inter coꝛonationem ⁊ ꝛepoſitionē othonis interfuit. Per reliquū vero coꝛundē impatoꝛ tempus vacaſſe imperiū ſcribunt. Philippus aūt anno M.cc. alſaciam bello ꝛeuaſtans argentinā obſedit ⁊ in ſuaꝫ poteſtatem accepit. ſequenti anno ſimilia in thuringia pegit. lantgrauiū ꝛeuictum i gratiā ſumpſit. Innocentius vo pontifex quia cōſtabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egiſſe eccīam othonem impatoꝛem ꝑnūciauit. Philippꝰ ira ſuccenſus arma parat ac ꝑtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē ꝓdit. Otho q̄ꝫ compoſito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq; ſingularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū q̄ꝫ pontificatꝰ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatoꝛēq; inſtituerat a philippo vbiq; ſuccubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulſuꝫ poſtremo oīm cōſeruauerat quā vrbem philippus arta preſſit obſidiōe. othoq; facta eruptione cōgreſſus ſupatuſq; a colonienſib⁹ eſt expulſus. qui tempoꝛi cedentes philippo impatoꝛi debitā obedientiā p̄ſtiterūt. Tandem principis diuturnis ꝛefatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impatoꝛ ꝛeclaratꝰ. ac ſic nouem annis nō ſine moleſtia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq; p̄ arma impio quies. quem lantgrauiꝰ thuringie princeps multis in ſuam ſententiam tractis circūueniēs. vel vt alij ſcribunt otto comes palentinus ꝛe witilſpach bamberge interfecit. x. kalēd iulij. coꝛpus babenberge inde ſpire iuſſū friderici ſepultū. Fuit aūt benignus ac largus. ꝛebilis coꝛpe attn̄ virilis. facie venuſta. capillo flauo. ſtatura mediocri ꝛecoꝛus.

Otto dux ſaxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dn̄i M.cc.ix. cū philippus impatoꝛ a comite palatino interceptus fuiſſet. impatoꝛ a germanis ſuis ꝛelectus impauit annis tribus. qui ſtatim romam ꝓficiſcens ab innocentio tercio ſequenti anno in baſilica ſancti petri coꝛonatus eſt. verū poſt acceptum ab ipſo pontifice diadema iuriſiurandi quo ſe ꝛe moꝛe obligauerat religione poſt habita terram eccīe hoſtiliter inuaſit. nā radicophanum montē faliſcū ſiue vt coꝛrupte appellant flaſconem ⁊ totā pene romandiolaꝫ p diuerſas legiones diuerſoſq; legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuerſus vt eas q̄ꝫ caperet eſt adnixus. Friderico ſecū do quē romani pōtificis auctoꝛitas ⁊ ꝑmiſſa ꝓtectio ſecuꝫ ꝛedderet. nihil tantꝰ motibus ſuſpicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē miſit. qui eū ſuadendo. hoꝛtando. admonendo quincere conarent vt capta ꝛe eccīe terra feudatario ꝛedderet. q̄ peioꝛa indies moliebaꝰ. vnde pontifex eū anathemate primū pcuſſit. ꝛeinde pſeuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijſ infeſtantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū ꝛepoſituq; ꝑnunciauit. Secutos eū p̄latos ⁊ ꝑceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus ſacramenti religione qua illi obligabant abſoluens vt nō magis poſſent q̄ꝫ ꝛeberent ab eius imperio ꝛeuerentia ⁊ obedientia ſe ſubtrahere. q̄ꝫobrē rex bohemie. langrauiꝰ thuringie ac archiep̄i Maguntin⁹ Treuerenſiſq; dux auſtrie ⁊ ex militibus p̄ſtantioꝛes quiq; eū ꝛeſeruēt. Cū etiam germani electoꝛes imperij philippo ſuadente francoꝝ rege q̄ꝫ primū de priuatione othonis certioꝛes facti ſunt fridericū ſecundum ſicilie regem vigeſimū agentē annū in romanoꝝ rehē ꝛeclarauerūt. Philippꝰ em̄ francie rex othonē ioannis regis anglie ex ſoꝛoꝛe nepotē ꝛebilitari ac potentatu deijci exoptabat. quib⁹ tandē ꝛeterritus malis atq; periculis otho in alemāniā ſe recepit ⁊ quecūq; de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiq; ſicilie regis poteſtatē ꝛediere. vbi poſtea a philippo francoꝝ rege apud tornatum ſupatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impatoꝛ meſtus languenſq; aio breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fide armis cōtinentes anno ſalutis M.cc.xiij. eandē in colonie formā ꝛedigere. miſſis eo ciuibus qui cretenſes in officio continerent.

Rainaldus archiep̄s colonienſis poſt ꝛeſtructam mediolanū a friderico impatoꝛe coꝛpa triū regū ad Coloniam traduxit poſt glorioſam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoq; puer pariſius a iudeis martiriū paſſus multis claruit miraculis. q̄ꝫ obrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotannis mala pegiſſe in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in ſinodo lateranēſi diu inchoatus ſed aliqñ intermiſſus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus ſui. xviij. reſtituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id cz maxie factū ē eo q quedā albanenſium peſtifera hereſis ſurrexerat. que tantā in populo romano clerocz ſeditionē excitauerat cztā vncz antea. cz obrē cauſaz pōtifex ipe multos cruce ſignatos impulit ꝺ eos arma ſuſcipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaz ſopitū t obliteratū inſtaurans multis priuilegijs t gratijs mirabiliter auxit. eidez aūt ordini poſtmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū exiſtens regulā cōpoſuit t dedit in quo pcepit ipſis religioſis ſemp crucē in manibus portare. ipſius uūt ordinis auctorez et ducē Quiriacū epm t martirez tpe conſtantini magni Helene matris primū fuiſſe tradunt. qui etiam cuz Juliano apoſtata cū multis chriſtianis paſſus fuit. ſed idem ordo ad nihilum fermeſqz in preſens redactus.

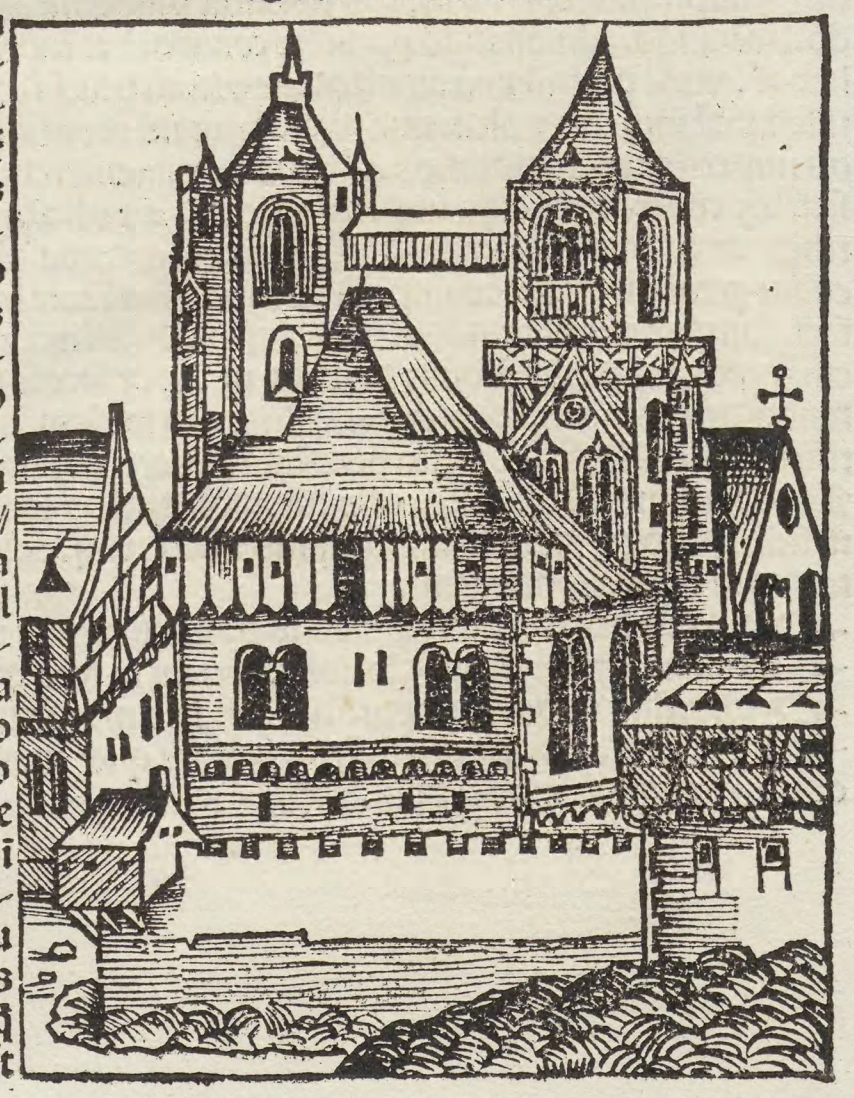

Tartarorum regni principium

Quid quidam perſa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oib⁹ iue gētis vir ac mlierib⁹ hoſtili aio egreſſus p vicinas quaſqz vrbes ſpolia multa exegit t populū ſuū ꝺ mō allexit. quibus ſpolijs allectus inde parthos venit t pari terrore mediam. aſſiriam. perſiam. armeniam et ſarmatas nō longo tpe puadens circa meotidis paludis littore conceſſit vbi t accolis ſuis ſedes cōſtituens in maximā euaſit potentiā vt regnū eoz nunc multū creuit in finibus hungarie polonie t iuxta mare ponticum t in aquilone. t hi nūc vſonē caſſanū habent principē. Sunt autez tartari hoies turpes oculos groſſos ꝓminentes habent latas facies et frontes naſoſqz latos mediocres. t ſtatura tante arrogantie vt dñm ſuū cham filiū dei appellent. pluraqz de eoz moribus hiſtorici ſcribunt.

Ordo carmelitaz p hoc tps in ſyria apud carmelū montē ab Alberto iheroſolimitano patriarcha excitat t multis priuilegijs ab eo ſublimat. atqz eidem regulā ſuo iure cōfectā obſeruandā primo obtulit t confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiuſdē ordinis capā ſuperiorē ex ſyrico cū quibuſdaz largis virgis ſcz albis t griſeis circulatā more helye ꝓphete (vt tradūt) aſſignauit t referendā ꝓſtituit. Jſqz ordo cū in orbē diffunderet ac locis t viris pſtantiſſimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib⁹ ptulit. ſed poſtmodū Honorius pontifex eius nois tercius cernens ipam ſanctam religionē t ordinē a multis impugnatū t aliqñ pſecutū cū nō ſatis probatū cōſpiceret deuotione motus primo pōtificatus ſui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas ſub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit t cōfirmauit. aūt em ordinē iſtū dū in ſiria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia t deuotiōe apud ſoldanū egypti extitiſſe t multas illi elemoſinas t beneficia cōtuliſſe. ſed eo habito mutato eū e finibus t regno ſuo eieciſſe. cz obrē neceſſe fuit illuz i europā traȝcere vbi mirū immodū excreſcēs clariſſimos t ſanctitate t ſcientia viros ptulit. Quoz de numero pcipui fuere Angelus declamator ardētiſſimus Albertus ſiculus Cirillus grecus vir doctiſſimus. q pter libros multos a ſe editos ſpū ꝓphetie clazuit. Et alij clariſſimi.

Ordo carmelitarum

S. Dominicus

Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ p̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascituꝝ. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoq; cū eo miseratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fribus socijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq; gallie regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc p̄mū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erātvo q̄ armis eā sectam tueri adniterent. Qua comes tolosanus notabat infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta ⁊ a sancto viro aduersantiū arma conatusq; retudit. tantisq; ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaz domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ confirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus audita eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq; diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabilis ac p̄digus vsq; ad annū. xxv. Inde terrena oia despiciēs xp̄m in om̄i vita secut⁹ est. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouuz mox ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radijs xp̄iaā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tpe niue vel glacie operiret. pauptatē quoq; dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄z laudes audire. om̄iq; studio precauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad supflua diffflueret. ardentissimoq; martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum om̄i honore suscepit. Duobus aūt annis aī obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq; cōiūctis affixū. alaꝝ vo duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat. Cunq; diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latusq; ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fribus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a cruciatione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib⁹ grauioribus gurgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis op̄ib⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem conuentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

Terremotus atq; portēta multa hijs annis vbiq; ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq; damascus magna ex pte corruerint. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaz pelagus retrocessit. ⁊ hoīm ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

Visum est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusq; radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

HOnorius tercius papa. pria romanus. pre almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. t ipm eius nois tercū. perusie cardinales i romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū pdecessoris diem obitus facta. maior solito adhibita ē festinā tia q perusini ciues difficultatē hierosolim e rex. t bellox ytalie sedandox necessitates ppenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt pperarēt. vim honestissimā attulerūt. Qsecratusq pōtifex destinatū a pdecessore pac in ytalia cōstituende tractatū p oratores legatosq cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat em eū petrus antisidorēsis impator cōstantinopolitanus. quē paulo post t iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij. q via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xpianox in romana Qsulturus q hierosolimis pfuture viderent ioannē de colūna cardinalem romanus portuensem epm apostolice sedis legatū declarauit. impialesq titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitax prout innocentius fecerat ptegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicatox t minox cōfirmare voluit. hierosolimox rege ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extant vo bonorij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctox ad lateranēsez eccclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū. Bñ aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiij. mortf. Sepelitur q in basilica sancte marie maioris ad presepe.

GRegorius nonus papa natione hernicus. pria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui t laterano vbi creatus fuerat ananiam p estati caumata se contulit. Uñ fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto prides cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequeref excōicationis priuationisq sententias ab honorio pdecessore in illū pmulgatas. Qfirmatas etiā atq etiā aggrauaret. Promisitq fridericus sese vouerat. dictūq ē veris tpus ad Queniendū brunduslj. venerat eo magna multitudo pcipue vero ex germania lantgrauius hassie. q brunduslj vna cū magna pte militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita em lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omnēq eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam Qfirmauit. Inde perusij pontifex assisiū petiturus. vt q de francisco viro sanctissimo miracula audierat pñs cognosceret re comperta vt audierat. in sanctox numex statim retulit. Eperant iterim romani senatores qñq vnū. qñq binos creare. Hanibalq ex hanibalda gente romana nobilis senator heresi Qsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiq pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt ꝑ diuina vltio cōpescuit. Tyberis em eā in alluuionē excrescens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peste laborato est vt decimus quisq vix superfuerit. Pontifex mira clemētia vsus publice oēs priuatimq etiā distributa pecunia Qsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasq plurimas construi curauit. Urbis dignitati t valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthonitū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctox confessox collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie t anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōciliū. Uerū fridericus terram mariq vias pcluſit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmodum tenti. Bum aūt eo tardatus captox cardinaliū t prelatox impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quarto decimo. mense tercio.

OElestinus quartus patria mediolanensis t ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita t doctrina insignis senex admodum t valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusq fridericus respondere potuerit. Celestinus ipe duo deviceſimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt succesſor daretur vno t viceſimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipis absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus t collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. t imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea summox pontificū

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Linea impatoꝝ
Fridericus secūdus

FRidericus eius nominis secūdus impatoꝛ. anno dñi. 1212. ottone ꝑdicto imperij titulis priuato. ab electoꝛibꝰ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Natꝰ ex heinrico sexto ⁊ cō stantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret oīs suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij oꝛbato ꝓe enutritus. Deinde potentissimꝰ impatoꝛ ytalie. sicilie. sardinie. ihrlm ⁊ sueuie. dñs quo nullus magnificentioꝛ romanū imperū tenuit. Fuit em̄ armoꝛ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica pitꝰ. vigoroſus liberalis ⁊ magnificꝰ. Uerꝝ vi/ cijs nō caruit luxurioſus nihil curās nisi tpale. cū mltis pōtificibꝰ romane eccie bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Ualidissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis Habuit ex prima vxoꝛe heinricū ⁊ cōradū. quos ꝓsortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hieroſolimitani iordanē ex ꝓcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardi/ nie. Fridericus itaqꝝ ꝑmo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sue/ uia gentilitatis sue regione deſederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione preſſam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoꝛitate regiā itez de moꝛe coꝛonā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit sub/ sidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaꝝ pontifici quoqꝝ romano ingratꝰ esse videret. comitatū de regno sicilie pmisit fundani ꝑpetuo eiꝰ donationis iu/ re a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā rediit. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annoꝝ qua prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientez. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē invtutū via cōtinuisse. ꝙ ea de medio sublata. moꝛes vsqꝫq̄qꝫ mutauit In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coꝛonationis primo mlta ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisqꝫ indies sprevit. Unde eū duxit ponti fex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ipm fridericus impio priuatus. vt rebꝰ ꝓsuleret alemanie. Quibꝰ ob noui impatoꝛis subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regeni gregoꝛius volebat. Tandē ad tercū ydus augusti cū omni classe brunduſio soluit. sed ceteri ad destinatuꝫ ē reuersus. At gregoꝛius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo mlitie sue mgīo cū copijs pto lomaidā ꝑmisso. q̄ soldani conatꝰ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec moꝛa oꝛatoꝛes in romā dimittens. absolutionē a pontifice implοꝛauit pontifex q̄ oīa restituisset repulsam de dit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino poꝛtu quē primū de nauiga tione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magister militie theutonice prutenoꝝ. q̄ cū ipō friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in fridericī potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac regi/ nos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝓtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝫ atroꝝ varijq̄ꝫ auxilio nō magis militū q̄ pecuniaꝝ odio partiū vtrūq̄ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō tifex excōicationis depositionis priuationisq̄ sententiā in fridericū ꝓnūciauit. oīm iuramento absolu tis. Et potestate electoꝛibus attributa nouū quē vellent principē deligendi. put in sexto de iudicijs nūc ha betur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane ge/ rerent. xp̄ianos ipē in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abꝛucij infirmatꝰ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas oꝛti possent resistere moꝛti. Non foꝛet extinctus fridericus qui iacet intus.

EClipsis solis anno. M. ccxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat ꝑm iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) moꝛrem gregoꝛij noni ⁊ oppreſſionem eccleſie per fridericum.

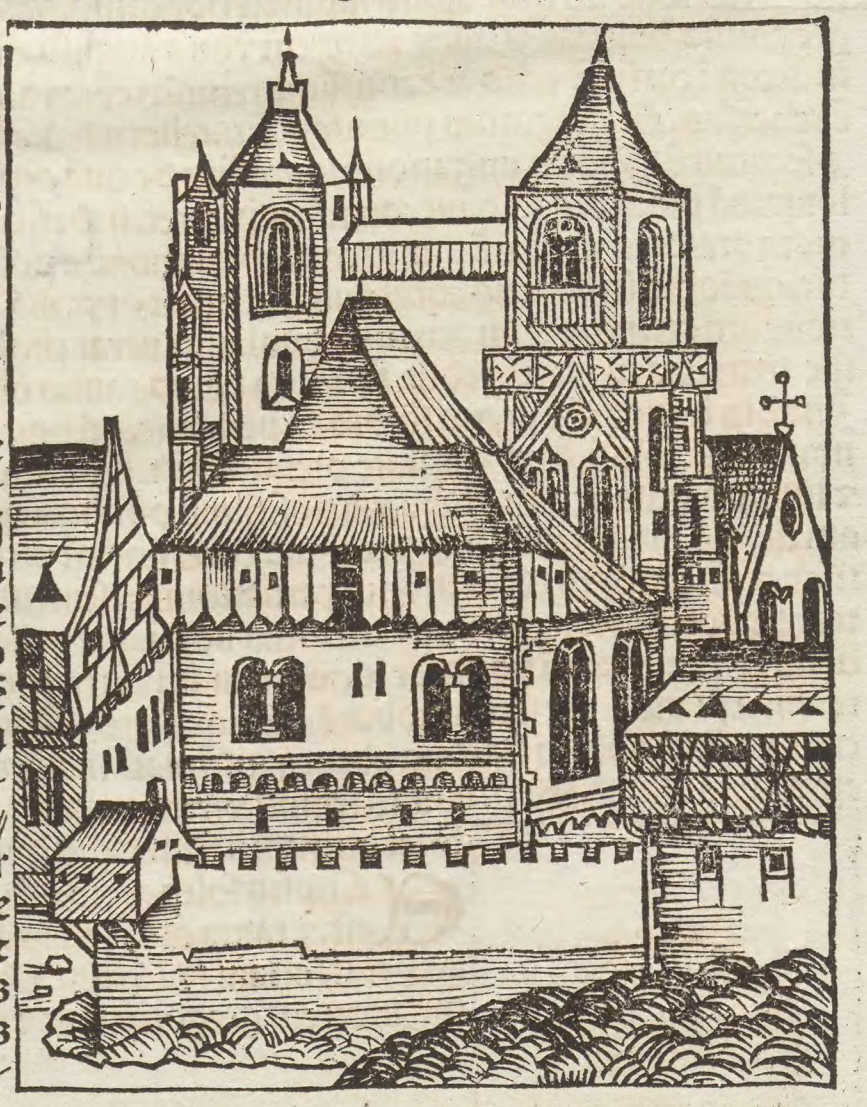
TErre etiam motus maximi repente exoꝛti. ⁊ adeo grandes vt in montibus saluijs ad quinq̄ hominū milia periſſe dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota ſubmerſa fuit. Ubi ad centum hoim milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hȳs tpib⁹. veluti nouū sydus a btō dñico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini instituꝫ. Bū em̄ ad lateranēse ꝯciliuꝫ cū fulcone thoLosano epō. ⁊ ad innocentiū adȳsset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exiberet. Nocte in somnis videns lateranen̄. ecciam suis cōpagibus resolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dñicus humeris suis casuraꝫ fabricā sustentare videbaf. q̄ visione motꝰ. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fribus regulam eligant. reuersus ad. xvi. fratres thoLose regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice ipō pre dñico instante auctoritate apl̄ica tandē approbaf ⁊ ꝯfirmaf. Ordo hic iter ceteros ordines ꝯ hereticos q̄maxime extinguēdos sp impetuosissimꝰ ē habitꝰ. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus annuales. prsus abȳcere. qđ postea in cap̄lo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita q̄ ordinis sb regula augustini ⁊ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ipm ordinē postea raymūdꝰ dominici succesſor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄ ordinatōnib⁹ mirūimmodū auxere. Quoꝝ de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ⁊ Uincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocētiꝰ quintꝰ appellatꝰ. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillatoꝝ. Albertꝰ magnꝰ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antoninꝰ archiep̄s florētinꝰ. Et alȳ innumerabiles doctoꝝ ⁊ sanctissimi cōfessoꝝ. q̄ illū p virib⁹ auxere. Rogeriꝰ ⁊ Albertꝰ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Uincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atq̄ alȳ historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decembris honoriꝰ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat em̄ antiquus hostis hūc ordinē in eccl̄ia dei admodū pfuturꝫ. ideo obstitit. vt ad nihilū redigeref. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciscus tanq̄ voluptatis ac pauptatis ortū mlto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ securiꝰ a mūdi fluctib⁹ elongatꝰ soli deo vacare posset. Ipe franciscus btissimus p̄mo introiuit. vt reliquos spūalib⁹ ⁊ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo constitutꝰ diuino afflante spiritu. post suā ad deū pfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ⁊ filiorū suoꝝ nūerū. vite normā ⁊ regulā cōposuit atq̄ descripsit interpositis in ea sacri euangeliȳ vbis. ad eius pfectōem feruētissime anhelabat. huandamq̄ ꝯfratres suos vbo pīter ⁊ exēplo edocuit. Regula aut ⁊ vita fratrū minoꝝ vt ipse ait. hec ē dñi nostri ihu xp̄i sctm̄ euāgeliū obȳuare. viuēdo in obedientia. sine proprio. ⁊ in castitate vsq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ipum signis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerāf ludouicus ep̄us. antoniꝰ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardinꝰ senēsis. in cathalogo sctōꝝ relati. Sꝫ ⁊ Nicolaū eiꝰ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄bꝰ ⁊ alȳs latius infra dicif. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūeraf alexander de ales. Richardꝰ de media villa. ⁊ innumerabiles alȳ.

Anno salutis p̄mo vicesimo. duodecieſq̄ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄ maiorē dire ptas vastataſq̄ suo sbiecerūt impio. inde ripheis mōtib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transiluanam ꝯtingūt. in poloniā ⁊ post i hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendȳſq̄ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

Hierusalē cīas q̄ꝫ a corditio magni saladini filio obsidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertif. tēplo dñi tantūmō integro relicto. ⁊ cū sepulcrū dñi nostri ihesu christi violare etiā statuissēt precibus christianoꝝ pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plimū erudita. Hijs tpib⁹ apud assisiū vrbē vtute sctitat⁊ gr̄a in p̄cio habita. q̄ ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto recluſorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue maceratōe ⁊ ī opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū sctm. intra claustrū vginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agmen se duci iubet. Et añ hostes poni p̄cedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ⁊ ī ozone cū lacrimis ait placet mi dñe inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē oim peccatorū obtinuit. in dño p̄fortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vade secura. q̄ bonū itineris habes cōductorē. in craſtino igit̄ beati laurētij egredit̄ aia eius sanctissima. Et ad sanctū georgiū. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ sbsecuta est. Et cum sanctissime vsq̄ ad vite exitū vixisset. ⁊ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarum catbalogo eā aggre gauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius p̄ria hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisq̄ minorū frater Vir vtiq̄ sanctus. ⁊ multis vtutib⁹ adornat⁹. Js in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regularium habitū suscepit. cūq̄ audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus p̄r cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu reḡeuit. Et rome de mandato summi p̄tificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguaz sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄z anglici oēs q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. ſ pri orū seculorū oibus lr̄is ornatissim⁹ haberet̄. Sacrarū lr̄arū archa cognomiari meruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologiaz egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono p̄tifice eas obres statim in sanctorū cōfessorū ꝓsortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Jnuenta est postea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens ubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra tacuerat ac si tūc decessisset. quaz beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dñi. M. cclxij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset cues ecciam p̄grandem atq̄ pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

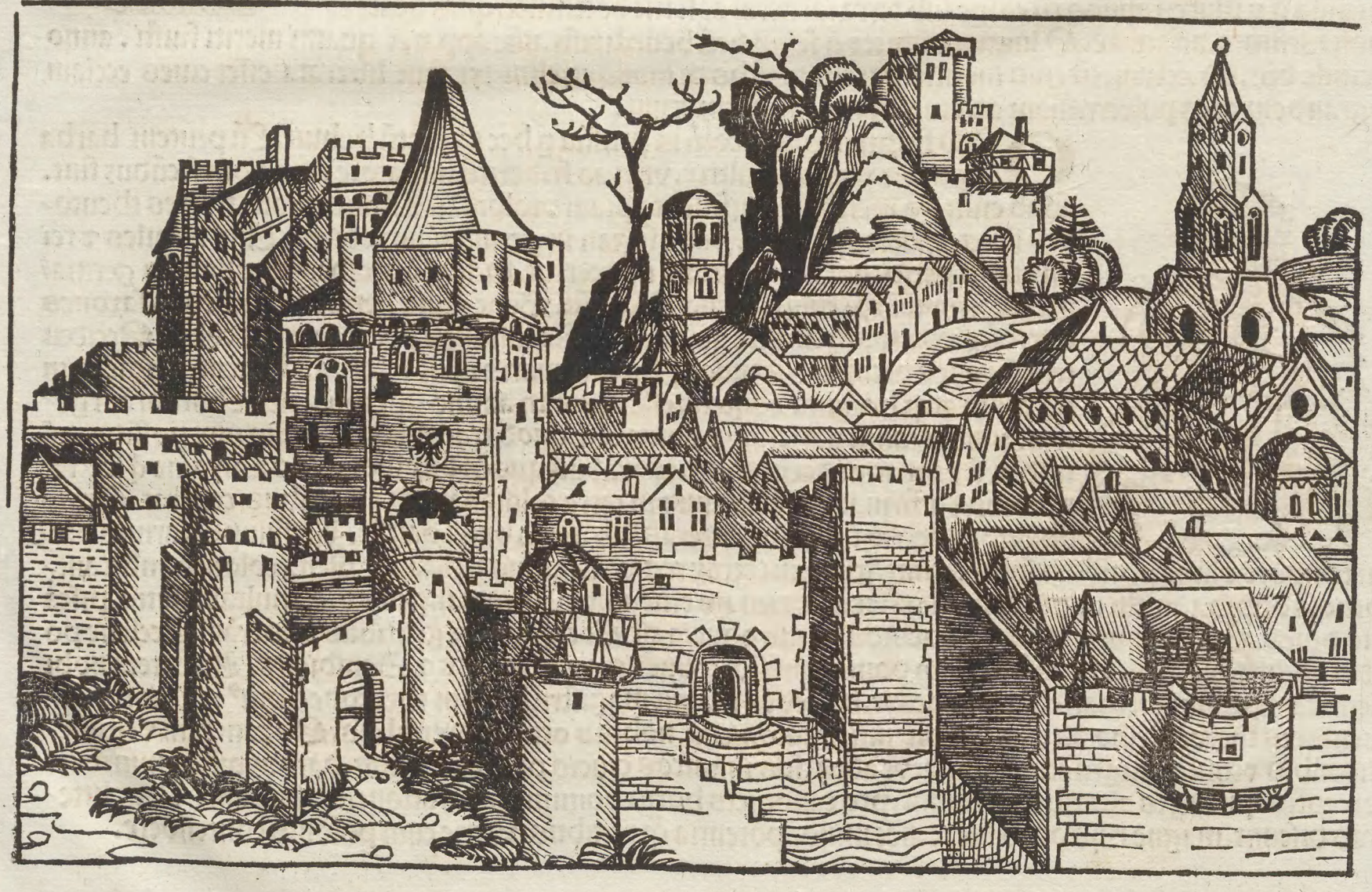

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ⁊ ydolorū cultrix. vsq̄ ad fridericū impatorē eius nois secūduz fuit. Sub eius vo ip̄erio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Jnde fugati in germaniam rediere. Viri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminiā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceteroſq̄ vicinos excurrere ad orientē eīm massonite poloniq̄z rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Jngentem igit̄ vim pecorum atq̄ hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq̄z dux mosauie ⁊ Cuyame q̄ sec⁹ terre domini affirmabat. Jus suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ꝓcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt. frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. mlta ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Arcē item nobilem ⁊ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbaz oēs nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neq̄ litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄z regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̃iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranẽsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationẽ inflãmauerãt. in magnũ coierãt exercitũ. qui ptim terrã. partim mari cõstantinopolim. Et inde cardinale colũna sedis apostolice legato ꝺeducente. acconẽ se ꝯtulerant. Fuerũtq; primarij inter eos ꝓceres andreas hũgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qõ libẽter ꝺederãt. qꝛ ius eis cõcessit q; in omni dalmacia regnũ hũgarie ad eã diẽ habuerat. Et dux austrie. heinricusq; nuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̃bus ioannes hierosolime regi cõiunctis. in cõcilio actũ est. damiatam egipti vrbem nilo cõtiguã vt primã oĩm caperent adnitendũ. Ea eĩm in ptãte facta apparebat cayrũ ⁊ babilonẽ cõtiguas vrbes amplissimas ⁊ cõmode occideri posse. Et intercluſas cõmeatu facilime expugnari. Quo soldanoꝝ gentis sarracene principũ domicilio in xp̃ianoꝝ ptãtem facto futuꝝ ꝓfidebant. vt oĩs ea barbaries sarracena nõ solũ hierosolima ⁊ terra sancta. ſ orbe ipo terraꝝ exterminaret. Itum ẽ itaq; nõ magis cupientissimis q; cõfidentib⁹ ꝓceꝝ militũq; animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ⁊ duodecies ceteni. damiate obsidio ĩchoata. Ea cĩtas olim eriopol a ptinace elio ꝓditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dẽsissimoꝝ munimẽto cingit. Quã nili amnis pticula. ad romani tiberis magnitudinẽ ambit. vt insulã ſ oblõgã arctamq; efficiat. A babilone q̃z noua itur ad damiatã vsus orientẽ. distãs ab ea dietis tribus. Itur quoq; ad alexandriã occidentem vsus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrã. sex per aquaz. Porro vsq; ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ẽ aũt damiata inter mare ⁊ flumẽ nili. decoratur aũt in. xxvij. turribus altis. Minoꝝ turriũ incertus numerus. Turris quoq; erat pharea nõ q̃dez craſſitudine ⁊ celsitudine illi similis. quã ad pharon ⁊ nilũ stante romano impio fuisse leginus. ſ q̃ suburbiũ ⁊ mercatoꝝ appotbecas ac publica horrea a pyratis nocturnisq; ꝑdonibus tutaret. quãobrẽ sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; ꝑsidia ⁊ munitiones vndiq; instaurauit. Eas dũ nostri appugnãt munitiones turrimq; vndiq; machinis quatiũt. multi ꝑ dies singulos ceciderẽ. cuz tñ ea maior in barbarie accisio cõmitteret. Euicitq; fortissimoꝝ ex oĩ ꝓuincia alternis pugnãtiũ nostroꝝ virtus. At post quintũ mensem quã gallici in soldanũ male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altũ sopitos esse aut ꝑ errorẽ ab esse ꝓcipiẽs socios aduocauit. scalas cõportant. portam securibus malleisq; refringũt. Accurrẽtes q̃ ex sarracenis strepitũ exaudiuerant confossi. Christianiq; interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tãdem dimidio atq; integro postq̃ fuerat obsessa. portis vbiq; munitionibusq; xp̃iano militi ad custodiam attributus. Prima vo oĩ machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiũ dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeq; ciuitatis speciem. repertamq; in ea rerum oĩm copiam auri argẽtiq; ⁊ ditissime suppellectilis vim maximã. legatus regesq; ⁊ duces exercitus militi xp̃iano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione ĩ tempore facienda actum est.

Damiata

APud damiatam interea res xp̃iana p̃ singulos dies. magis magisq; floruerat. cardinalis de colũna legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hũgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonã venerãt spem. fore vt soldanũ sarracenosq; breui cõficerẽt. Tandẽ placuit oĩbus in cayrũ babilonẽq; ducendũ ad quas vrbes soldanus oĩes prope sarracenoꝝ copias cõtraxerat. Postq; igit̃ xp̃iani duces in castris populationibusq; iociati occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catharactas vbiq; defodi curauit iumẽtis sublata in primis pascendi facultas. Et qõ in castris paratus erat destructũ ẽ stramen tũ nec aliquid fuit saluũ quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerũ difficultatẽ. Alia quoq; angebant maiore. q̃ reddituri damiatã alicui depressis in locis aquas incidere verebant. Itaq; missis oratoribus pacẽ xp̃iani his cõditionibus impetrauere. vt damiata cũ rebus ĩ ea repertis soldano dimissa. ptemq; ligni crucis quã ille haberet redderet. Et captiuis viciss̃im liberatis xp̃iani aconẽ tyrũq; redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cũ turco sarracenoq; seruanda. Que igit̃ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ẽ damiata. Ad eiusdẽ natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquinãda. Is annꝰ salutis erat primus vicesimꝰ duodeciesq; centenus.

S. Elizabeth

ELizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauĩ thuringie circa annos dñi. M.cc.xxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actões suas in deũ dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplũ patientie. speculũ innocentie. facta nubilis mltas pſecutões passa a ꝓsiliarijs sposi. ⁊ a primis suis contẽpta. Sed cũ dñm exorasset sponsum. occultũ consolatorẽ sensit q̃ cũ circa tempalia suorũ principatuũ intenderet. beate elizabeth ad oĩa exercenda q̃ ad opus dei spectant liberã facultatẽ cõcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq; ad mortẽ pseuerans delectabilia ori proprio subtrahẽs paupibus ministrabat. eosq; balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq; tegebat. fila trahebat. vasa coq̃naria mũdabat. hospitale pauperꝝ ꝓstruxit. Que bonis v̄tutibꝰ erudita. tot operꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̃o copulari desiderãs. terreni sponsi consortiũ declinauit ⁊ mũdane glorie. depositis vestimẽtis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicã induit. cõtempta diuitiaꝝ ipsiꝰ iactãtia. se mũdo prorsus fecit ignobilem. Tandẽ. xiij. kal̃. decẽbris ad dñm migrauit. Inter innumera miracula q̃ deus per eaꝝ ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecũ natũ illuminauit. Quãobrẽ ⁊ ipe gregorius nonus ipam in sanctaꝝ numero ascribi ⁊ aggregari voluit. Et eiꝰ festũ ij. kal̃. decembris celebrari precepit.

DEcretaliũ libri q̃nq; ad similitudinẽ q̃nq; corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymũdo barchinonense adiuuante. post innocentiũ terciũ) in ordinem rediguntur. Et in q̃nq; partes diuidũtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq; constitutõnibus. de rescript̃. ⁊ ceteris officijs tractaẽ. In secũda v̄o de iudicijs ⁊ cooperãtibus ad iudicia. In tercia aũt de vita ⁊ honestate clericoꝝ. In quarta q̃z de sponsalibꝰ ⁊ mr̃imonijs. Demũ in q̃nta de crimibꝰ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymũdus ordinis p̃dicatorum

RAymũdꝰ Barchinonensis ordinis p̃dicatoꝝ tercius generalis mgr̃ post iordanẽ secundũ mgr̃m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cõspicuus p hoc ipm tẽpus Gregorio pontifici in q̃nq; decretaliũ libris cõponẽti ⁊ laborãti auxilio plurimũ fuit. Et eos in formã redegit. bononie q̃z ius canonicũ edocuit. Et summã de casibus putilẽ cõfecit. Inde ordinatõnes ⁊ cõstitutiones sub regulari obseruantia extantes ni ordinẽ redegit. Et in cõuentu barchinonẽsi infirmatus ĩ dño q̃euit. ⁊ vt ferũ miraculis claruit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

ACursiꝰ natione florẽtinꝰ. ꝓsultissimꝰ vir. supioris azonis doctoris auditor. hac tẽpestate vt ipemet in autẽtica ꝓtestaẽ floruit. Qui cũ bonaꝝ artiũ studijs ornatꝰ esset. ac etiã sapia reipub. gubernãde plurimũ insignitꝰ haberet. Totuz ciuilis iuris corpꝰ primus glosis ornauit ⁊ explanauit.

BArtholomeꝰ brixianꝰ clarissimꝰ decretoꝝ doctor istis tpibꝰ clarꝰ exñs additões ad decreti glosas eo ordine q̃ nũc hñtur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliũ libris cõposuit. Scripsit p̃terea epl̃aꝝ volumẽ ac chronicã de ytalie vrbibus ⁊c̃.

Accursius legũ doctor

Odefredus doctor

ODefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq; auditor. eo tpe cũ vtriusq; iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiuz ⁊ vtilissimum opus composuit.

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Linea summoꝝ pontificũ
Innocẽtius quartus

Alexander quartus

INnocentius quartus papa ſynebald⁹ antea vocat⁹: ꝓpria genuenſis. familia fliſca e lauonie comitibus. in lucina ꝓeſbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nũcio fridericus impatoꝛ nõ admoduꝝ delectat⁹ eſt. Noꝛat em̃ hoꝛis vtutẽ. ⁊ animi magnitudinẽ. Js em̃ mẽtis ſue ꝓſcius. fertur ex cõpoſito reſpõdiſſe. Bonũ ſe amicũ cardinalẽ in acerrimũ hoſtẽ romanũ pontificem permutaſſe. Innocẽtius aũt pontificiũ habitũ indutus. romam veniens. magno applauſu ſuſcipit᷑. pactis q̃ de moꝛe in coꝛonãdis pontificibus fieri cõſueuerunt. de pace cũ fridꝛico ineũda mẽtionẽ facit. Verũ cũ paratas ſibi a fridꝛico inſidias comperiſſet. Genuenſiũ nauigio fretus qõ apud centũcellas in poꝛtu cõſederat. Et nauigãs genuã incolumis ꝓuenit: vbi ꝓiculoſiſſimã incidit valitudinem. Ex q̃ cũ cõualuiſſet. ad philippũ regẽ in franciã ſe contulit. ingreſſu rhodano amne aduerſo francie regnũ põtificẽ innocentiũ rex ſumma veneratione excipi curauit. deduciqꝫ lugdunũ. Quã in vrbẽ conciliũ pontifex cuꝫ celebꝛare cõſtituiſſet. ſue primũ ꝓſulit honeſtati. fridꝛicũ admones vt lugdunum ſe cõferret. Et cũ moꝛã grauiter pontifex ꝓeſqꝫ ferebant. Sentẽtiam i fridꝛicũ excõicationis depoſitõiſqꝫ ꝓnũciauit. Ad eã nũciationẽ exaudiuit fridericus vt neceſſarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas ſpecioſiſſimas funditus euerterit. Innocenti⁹ tandem nono acceſſus ſui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaꝫ redꝛet mouere cõſtituit. Quẽ gallici oẽs magno honoꝛe magnoqꝫ fauoꝛe ꝓſecuti ſunt. Qui ꝑter acta i concilio nũc extantia libꝛos doctrina plenos apud lugdunũ ⁊ ſcripſit ⁊ edidit. cõmẽtarios in vet⁹ teſtamẽtũ. apparat⁹ nouellaſqꝫ ⁊ autẽticas decretaliũ. Et de iuriſdictõne ⁊ auctoꝛitate imperij petro de vineis reſpõdens apologeticas libꝛos fecit. Et ſanctũ eadimũdũ cantuarienſem i ſanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniqꝫ ab eo põtifice qõ ſeruatur primũ ẽ cõſtitutum vt romane eccie cardinales i publicũ adeq̃taꝛi galero rubẽte inſignirenꝰ. nõ ſolũ quo a ceteꝛ⁹ ſint iferioꝛibus cõſpicui. ⁊ vt ipi admoneanꝰ debere. qui illa poſt pontificalem maioꝛe olim oꝛnẽtur dignitate. ad effundendũ ꝓ fide catholica ⁊ xp̃iani populi ſalute ſanguinẽ paratos eſſe. Cũ vo peruſiam iam peruenijſſet. petrũ veronẽſem oꝛdis ꝓdicatoꝝ ab hereticis interceſum in ſanctos xp̃i martyres retulit. Jdeꝫ fecit de ſancto Staniſlao cracouienſi epo qui in vita miraculis claruit. accerſit⁹ deinde a ꝓcerib⁹ regni ſiculi neapolim ꝓficiſcitur. ibiqꝫ moꝛitur. ⁊ ſepelitur in eccleſia ſancti laurentij. pontificat⁹ ſui anno vndecimo. menſe ſecũdo. die duodecimo. Cui⁹ quoqꝫ decretũ fuit vt octaua natiuitat⁹ marie virginis in eccleſia quotannis celebꝛaretur.

ALexander quart⁹ papa cum moꝛte innocenti⁹ ad annũ ſalut⁹ quartum quinquageſimuꝫ duodecieſqꝫ centenum inchoantem menſe ianuario ꝓerept⁹ eſt. alexandrũ hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hoſtienſi natione campano cardinales qui oẽs in expeditionem ſecuti erant in vrbe neapolitana bꝛeui creauerũt. poſtpoſita moꝛa vt rebus eccleſie a manfredi violentia ꝓuiderent. Manfredum ſtatim admonet ne quicq̃ contra dignitatem eccleſie moliatur. Magni certe animi ⁊ cõſilij vir beneficus. maxime vo erga paupes xp̃i. ⁊ bñ de religione meritus. Unde libellos quoſdam contra paupta⁹tem editos a quodam guilhelmo de ſancto amoꝛe perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̃ꝫ primuꝫ ananie fuit manfredum publica in concione excõmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato ſuo. operam adhibuit intentiſſimã. Et eſelinũ de rumano atqꝫ alios tyrannos perſequi vbiq̃ non timuit. Sed ⁊ inter genuenſes ⁊ venetos lites componere non deſtitit. Et ex viſione qua beatũ auguſtinum vidit. vnionẽ fratrũ heremitaꝝ a ꝓdeceſſoꝛe inchoatam ipe perfecit. Oꝛdinẽq̃ ipm (relicta heremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confeſſionis audiende aucti. ſicut ⁊ ceteri ſalutis fructum afferri poſſent. Jn eodem quippe ſtatu oꝛdinem ipſum ꝓfirmauit. Quibus etiam vna cum oꝛdinibus ꝓdicatoꝝ ⁊ minoꝝ multa ꝓiuilegia exemptiones ac indulgẽtias contulit. quos certe mira beniuolentia ſummaq̃ deuotione ſemper ꝓſequi non deſtitit. Et earũdem religionũ viris doctis admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus epiſcopatuſq̃ dignitates multos ꝓuexit. Tãdem poſtq̃ꝫ alexander claram virginem pontificatus ſui tercio anagnie in ſanctoꝝ collegiũ retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenſes tractandum ſe contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moꝛitur. Et in eccleſia ſancti laurentij honoꝛifice ſepelitur. Pontificatus ſui anno. vij. vacat tum ſedes menſibus tribus diebus quatuoꝛ. Varia ⁊ maioꝛe parte aduerſa tum omni pontificatus tempoꝛe. tum maxime extremo anno foꝛtuna vſus qui omne regnum ſicilie cõtra que ac ſeuerat. Et vrbẽ flogentiam in manfredi hoſtis eccleſie poteſtatem veniſſe. conſtantinopolim a catholicis amiſſam bellũ inter potentiſſimos ytalie populos venetos genuenſeſq̃ eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pōtifices psecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaz sedem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate dēpositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuat⁹. post cuius dēpositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsqz ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuz impatorē.

Heinricus huius nois septimus rex ro. dēclarat⁹. res ēim germanie inquietissime fuerunt eo q̄ germani electores imperij facte de fridericō priuationi ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoz romanoz̄qz regez dēsignauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis impetijt sed p̄dicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiq̄z fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauij p̄sidia fauto resq̄z cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius pfluuio ventris sine herede sepultus in Jsnaco.

Jlhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoz ⁊ Gibellinoz ortus

uelphoz ⁊ gibellinoz pniciosissima noia ad tocius italie interitū p hec tē pora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuicez romano pontifice ⁊ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena i aliud mal⁹ seipsaz p̄cipitauit. i multi ēim ac pene oibus populis eo tunc dementie impietatisq̄z ꝓcessuz est. vt quem pater filium. frater fratrez videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūq̄z est stupenda celeritate vt studia partiū factionesq̄z ⁊ populorū sectiones p omnē ethruriā pene dinoscerent. cui infectioni a friderico disse minate noia quoq̄z aut ipse aut ex suis germanis vt p̄misim⁹ alicq̄ ididere. verbo ēim quod certe germanicū est studiosos eccie Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noia primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā p̄ter vnicā vrbē venetā infecere. tantaq̄z rabie quin quaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsq̄z tpa sub infausto eoz nomī titulo seuitus est vt petora inter seipos scelera q̄nq̄z itali commiserint. ꝯs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ꝓpessi. vrbs ēim in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia q̄z baz partiū causa gessere bella quoz nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesq̄z solū ea dēbachati sunt insania atz pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo ēim diuisa sunt insignia in plijs p̄ferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipi hois incessus. digitoz cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus fredrici filius ex Jole Johannis iherosolimitani regis filius susceptus. quē pater rex oim beredē reliquerat. Cū genitor fridericⁱ apd florentziolā grauī ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualescet Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoz potētatusq̄z ois successio dēuoluebat. Jsq̄z conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patris morte ⁊ in sueuia gentis sue patrimonio paz p se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaz tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūq̄z exercitū in apuliā transportauit. Erat vo quod rez euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate pq̄z similis. sed moz elegantia et facilitate quā ille artificio quodā p se ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris astutia dēstituisse videat. ide neapolim furēs miarūq̄z redundās obsedit menia ipius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiq̄z in germania dēsedit. partim recipiendo sicilie regno vsq̄z ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe venen⁹ procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti cliste⁹ opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē arcūq̄z curā reliquit.

Linea impatoz̄
Inter regnum
Heinricus septimus

wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia imptali a mõte vehisces valleſq; coartãs multa agricolaꝝ milia oppreſſit. ⁊ vt auctor facti tpm refert ⁊ cucurrit p multa miliaria ac ꝺnq; milia hominũ ſuffocauit. ⁊ tandem ad alios mõtes mirabiliter acceſſit.

Sanctꝰ cirillꝰ grecus melliflu carmeli prior doctorq; tũ vite ſanctitate tũ pphetie ſpiritu cõſpicuꝰ multa poſteris ſeculis p futura cõſcripſit ⁊ copioſis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoq; ſtupor em.

roſſoni ſiue groſſoini gens arabica eoꝝ devota ſuperſtitiõe ſoldano babilonis impellente xp̃ianos i aſia habentes p id tpis diverſis agitarũt in locis. ꝓgreſſoſq; templarios ⁊ hoſpitalarios ſepenumero male mulctatos repreſſerũt. demũq; iheroſolimã delati cũc immunitã. eos ex aſiaticis chriſtianis quos a ſaladini filijs intactos ꝓcepimus eſſe ſeruatos. ipi maxima confecerũt occiſione. Sepulchrũ vo dñicũ ad ea intactũ tpa ſuatũ quãta maxia fieri potuit ignominia ⁊ ſimul vaſtitate fedatus eſt.

S. Lodouicus rex frãcie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eiꝰ genitore lodouico anno. xiij. etatis ſue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 44. hic cũ xp̃iane religionis ardentiſſimus emulator eſſet a blancha regina devota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur aut opabatur niſi que dei ſunt. ideo vigeſimo regni ſui anno copioſiſſimũ exercitum cõgregauit. cũ antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt curante balduino impatore conſtãtinopolitano pignora reliquit pcioſiſſima venetis ab ipo impatore conceſſa lanceam ſpongeaq; ⁊ partem ligni crucis dñice paſſionis. Copijs igit xp̃ianorum in egypti littus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni domiatã incolentes vrbe populariter migrare cõſtituerunt. Jnerat exercitui ſedis apoſtolice legatꝰ patriarcha iheroſolimitanus. Jneraut ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictavien. eius regis germanus frater novas ex gallijs damiatã copias tranſportauit. quã lodouicus difficillimo plio obtinuit eaq; capta cũ ſaracenis varia plia geſſit. tandẽ ab eis ſupatus ⁊ captus damiatã p eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cũ eis ſepe pſpere dimicans. morbo tandez in exercitu eius pualente vna cũ Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni ſui interijt: quẽ poſt modũ bonifacius octauus audiens eius frequẽtiſſimis miraculis merito inter ſanctos confeſſores retulit S. Eadimũdus archiep̃s poſtq; corpus ſuũ relatũ fuit pariſius.

Eadimundus cantbuarienſis archiep̃s anno dñi M.cc.lvij. ab Jnnocentio quarto ſummo pontifice numero ſanctoꝝ aggregatus. qui nõ multo ante ad dñm migrauit. vir mire ſanctitatis ⁊ magne ſapientie. Js ex albendonie anglie villa originez duxit a mundicia nomẽ ſortitus. vnde carnẽ ſuã nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vſq; ad obitũ pmanſit. factus magiſter artium miſſas indies audire conſueuerat q̃ conſuetudo ſcolaribus ſuis ꝓfuit. Jnde ſeſe ad theologie ſtudiũ tranſtulit. poſtea euaſit p̃dicator egregius. diſputator acutiſſimus. vacante ſede archiep̃ali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. pſecutionẽ deinde paſſus clam fugiens ab anglia ⁊ mari tranſito ad potegniacũ monaſteriũ puenit inde ſolciacũ adiit. poſt pceptinoẽ ſacramẽti infirmꝰ exiſtens in lecto ſedens caput ſup manũ reclinãs obijt. xvi. kal'n. decẽbris. corpꝰ ad põtigniacũ in eccia ſancti iacobi ſepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. deꝰ eñ mirificauit ſctm ſuũ ex oi pene genere lãguoꝝ colẽdũq; p̃buit vniverſis.

Stanislaus epũs cracovienſis in polonia vir doctrina ⁊ ſanctitate illuſtris p hec tpa claruit. Js cũ poſt multa virtutũ opera feliciter quieuit. Jnocentius quartus ſummus pontifex ſanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ poſt mortem miraculis effulſit.

S. Staniſlaus epũs

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis doctrinaq; clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriũ ſancti Gabrielis cecidit. habẽs ſignuz crucis ⁊ imaginẽ chriſti expreſſam. ⁊ deſuper aureis literis habens ſcriptuz ihe/ſus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecũ illuminauit.

S. Petrus martyr ꝛc or. predicatoꝝ

PEtrus nouus martyr. pria veronēsis ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ ꝛeclamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa ꝛe spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesq̄ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝑpugnator ardentior. ꝑ hac mortē subire cupiens. Cū igit̄ ꝛe ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ ꝓr fuit. ꝑ exeq̄nda inq̄sitione ꝯ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et p latera eius transfixit. Cū vo fidei pugil hereticoꝝ dogma pestifeꝝ invita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ꝛ miraculis choruscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū ecclē redirēt. Ob cuius sanctitatē ꝛ frequētia miracula ipm̄ innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

ETzelinus alberinusq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrarienses. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cuꝝ ceteri haberēt vetustiorē ꝑsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic vo sub friderico secundo cū esset vita ꝛ morib⁹ p q̄ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidez sibi ꝓstituerit maiorē ceteris oībus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ptulerit. Primaq̄ vrbs verona in illius ptes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaz est reuersus. primi quoq̄ oīm patauini blandicijs dolosisq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ptes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ cohorte ita īmisso vt sarracenis portas alemānisq̄ pallatiū seruantibus in aptam fuitutē padua sit redacta. Presertim qꝛ carrarienſiū odio atq̄ inuidia axo estē sis marchio friderici vel potius etzelini ptibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terroꝛē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari erroꝛe suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Uez cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuz sibi subijcere temptasset. Oēs vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuoꝛ ꝛ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis sancte sabine, vir vita ꝛ doctrina insignis. cuz innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctoꝛvirom familiaritate mirifice ꝛelectabaf. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a prioꝛe vita nusquā decessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝑus frater habebaf. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concordantias vt istoꝝ vocabulo vtamur.

Concordantię bi rum.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoꝛis ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliref. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū foꝛe heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuisset. ꝛ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ factiones mouet. maxime vo florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos ita q̄ pōtificis ptes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ manfredū obiecit. Tandez beneuētū puenit. facta cū manfredo pugnādi copia mltis vtrīq̄ interfectis. Manfredū demq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summoꝝ pontificū
Urbanus quartus

Clemens quartus

URbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. ꝓtriarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic ⁊ si būili loco natus. ꝓstanti tñ ⁊ elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄n lacessitus. q̄ vili p̄e ort⁹ eēt Rūdit nobilē virū nō nasci. ꝫ fieri. vtutis ⁊ nobilitatis ē. hic pontificatū suscepto eādē māfredi tyrānidē q̄ ⁊ alexāder passus e gallijs statim milites ꝙo cauit. quos māfredo obijceret. Cui⁹ fuit postea institutū solennitatem corꝑis xp̄i cū ꝓcessionibus ⁊ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. ꝑ q̄bus indulgētias maxim as cōcessit. Maiorē etiā interea solidioreq̄z reb⁹ suis eccie opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende spem q̄ p̄nium ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile ī sentētiā d uxit. vt carolus prouicie. ⁊ andegauoꝝ comes iptus ludouici cōsobrinus ac gener turib⁹ potiret. Carolusq̄z pōtifici ⁊ regi facilē se prebēs oia disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū est ꝙstitutū caroli facin⁹ turbaturā. Pontificatus em̄ sui vrbanus morit perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ⁊ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̄nq̄. hic ordines mēdicantiū fauoribūs ⁊ priuilegijs multū iuuit.

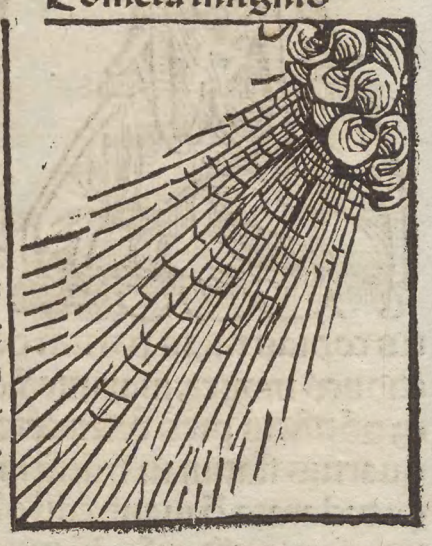
CLemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē ⁊ doctrinā pontifex creatur. Is em̄ iure cōsultoꝝ totius gallie p̄marius prestātis q̄z aduocati causarū in regū francie curia laude ornat⁹ esset. vxorēq̄ ⁊ filios habuit. qua defuncta podiēsis primo eps. post narbonēsis archieps. demuꝝ ⁊ cardinalis ⁊ sabinēs simul eps fuit. Cū itaq̄ celebris fame ⁊ magne rei exptie cardinalē pontifex vrbanus cōpouēdis inter heinricū anglie regē ⁊ symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū ꝓtentionib⁹ legatū miserat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̄ alias quicq̄ opportunius accidisse visum est. q̄z ei⁹ pontificis in ytaliaz aduent⁹. Que manfredi insidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra ventisse asserūt. Qd ꝓstat perusiā primo cū aduentisset accersiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̄ caroli ꝑpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̄ carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. triremibus ī tyberim est delat⁹ romāq̄ puenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. būanitate modestia ⁊ caritate in ꝓximū ⁊ paupem xp̄i ornatus. Bona eccie ita acute dispensauit. vt plus deo q̄z affinitati ⁊ cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaꝝ altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sue ꝙditōnis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noie numerari iussit. hac ꝙditōne ne q̄d vnq̄z amplius peterēt. habuit ⁊ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita em̄ canonicatus vocāt) hre option⁹ facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Qui⁹ instantibus amicis vt nō solus q̄ habebat nepoti dimitteret. ꝫ maiora ⁊ plura tribueret. Rūdit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ⁊ sanguini victuꝝ. Deū ita velle vt sua in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni q̄z pietati ⁊ christo tribueret. Dū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieunijs vigilijs oꝛonibus alijsq̄z bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. ꝫ. mensibus nouē. magno de se apud oēs relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor quereꝛitur ꝓpter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus doctor

BErnardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ ⁊ iuris vtriusq̄z doctor innocētij sup̄ioris familiaris ⁊ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ⁊ diligētia excitat⁹. libꝝ ī p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ⁊ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometa insignis

COmetes noua stella in celo āno dñi. M.cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad meditū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo p̄ius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt, ⁊ ip̄e extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

Sperū electores. post obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝓtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓgat. vsq; ad tpa gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

Ptolomeus lucensis se q̄dā rex eius tpis gestaꝝ scripsit. vidisse pfat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ⁊ sicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄z q; carolus dictoꝝ regnoꝝ corona ornādus ꝑ solennē stipulationē cōscriptaq; q̄ extant ānos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē sbiectionisq; ⁊ recognitionis romane spopondit ecclie. Hisq; in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admīstrandū. Mā ⁊ si terrebat pōtificem friderici primi ⁊ secūdi impatoꝝ memoria. Pñtis quoq; tpis mot⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impiū ad qđ incōtrouersia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebat accipe. Et comitē cornubie fratres regis anglie illius aduersarū pusacientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝓsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incō modo cōcitaret. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatus. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio pplꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie pplos. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ⁊ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq; vsq; ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac p legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis epūs. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tpib⁹ parisius clarissim⁹ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor ecclie celeberrim⁹. spendor germanie. vite sc̄itate ⁊ doctrine tante fuit. q; nemo ei añponendus ne dū eq̄randus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dñi. M. cclxij. ratisponensi eccie epūs in ordine. xxviij. pficit. Ob amorē tñ doctrine relicto epātu. p multos annos colonie ⁊ parisius publice theologiaz ⁊ phīam docuit. Qui ⁊ oīa opera Aristotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup̄ quatuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ptem biblie exposuit. Euāgelia ⁊ epl'as Pauli egregie declarauit. De aialibus quoq; librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et ī choro eccl'esie sancte crucis ante summus altare in arcba saxea assistente Sifrido archiepiscopo colonien̄si. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq; in vita ⁊ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ⁊ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānoꝛ lectus librū sentētiarū in parisien̄si ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ip̄ius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ⁊ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ⁊ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq; super lucam ⁊ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Biui quoq; francisci historiaz maiorem ⁊ minorem compilauit. atq; ordinis cōstitutiones. Eas ob res ⁊ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuz inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Guido bonatus

Alexander de villa dei

Hostiensis cardinalis

ALexander de ales parisiensiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipe hec tpa clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiaz ac p/cipuā eius deuotōem. ꝙ habebat ad beatissimā v̄ginē mariā minoz habitū su sciperevoluit. Cū ob eius amorē aliq̄d postulāti si possibilitas foret p viriḃ ad implere pollicebaf. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo vixeris cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat nigr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatē aie v̄re ⁊ nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Is rn̄dit statim te seq̄r ⁊ faciā q̄ petisti. seculum deserens ordinē minoz ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā ⁊ celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouū testamē/tū postillauit. ꝓpter q̄ fons vite appellari ꝓmeruit.

GUido bonat⁹ astrologus p idē tp̄us in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oia. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus

Vincēt⁹ gall⁹ or. p̄di.

Artinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir p hec tē/pora rome in p̄cio fuit ⁊ hist̄oriā breuē cōposuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino ep̄o tradunt.

ALexander de villa dei sacraz lr̄az professor. de or dine sancti bn̄dicti. quāuis aliq̄ frēm minoz fuisse scribant. p id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et ip̄tes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c.

VIncentius gallus p̄ra burgūdus beluacēsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ip̄m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis ꝺ̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de oī̄ scibili materia. Doctrinale. Mo/rale. Naturale ⁊ Hist̄oriale. q̄ꝺ vsq̄ ad annum domini 1254. perduxit. atq̄ alia multa cōposuit. videlz libraz gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libz de eruditione puerorz regalium. ⁊ consolatorū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

FLorētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatez sese vendicantes ⁊ guelphos ab ip̄o cesare electos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim.antianos creauere. qui gibellinis resiste rent. ⁊ ius populo dicerent.

DIscordie quoq̄ ac lites p̄maxime inter ianuēses ⁊ venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ip̄a ciuitatibus ip̄is plurimū fuerit perniciosa. Et vniue se xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Aleologoz imperij principiū apud ꝯstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro imp̄atori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq̄ theodori filijs paruulis. ꝗs eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis spūs vir. Et ita latinoz imperij finis fuit q̄ꝺ p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vsq̄ ad annū domini. 1454.

HEinricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir hūani diuini q̄z iur̄ p̄itissim⁹. hoc tpe eas ob res apud Alexādz pōtificē maximo habef in precio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulo lecturas putiles cōposuit. Sed ⁊ summā admiratione dignā in vtroq̄ iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

OBofredus alter a supioze celeberrim⁹ legū doctor. His tpib⁹ floruit. ⁊ ea i disciplia nōnulla ꝓposuit. ⁊ q̄ maxie sup codice digestoq̄ toto lecturas accuratissimas.

AYmonem anglicū ordinis minoz generalē ministrū theologū sanctissimuz cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiarū alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aqno ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua tmpator aqnū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄cia ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄ landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei gr̄a prēditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsq; in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā perueuit doctrine excellentiam vt nemini phie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei pgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scripti oni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie i tres ptes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā c̄ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plima alia. Totam q̄z naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus expo suit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo i opere plime figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noiatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p Gregorij. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre pt⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. ccc. xxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq; ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cōpositis rebus cuestigio viterbiuꝫ cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis c̄ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq; magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani sb̄sidiū traiecit. Ibiq; ludouico fre ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p petuo annis singulis sibi suisq; successoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū rediit. vbi petro aragonēsi siciliā se sb̄didisse reperit. Deniq; ⁊ ipse carolus morit. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. qr maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. inq; pleriq; locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū nunus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa ꝓmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēnniū composuit. Multa quoq; ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusq; caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoq; consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius q̄ntus

Adrianus quintus

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. p̄ria placētinus e vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenꝰ archidiacon⁹ in asya exñs. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat⁹. Vir certe in oī vita clarus prudētia rer gerendar. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus hūanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis ap̄lice ꝓfugiebāt. Hic pōtificatu susceptο pacis amator. Genuēses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaq̄ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝓtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesq̄ agebant. Et carolo rege in suam pducto sn̄iam illis reducendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde pōtifex recto itinere lugdunū puenit. p celebrādo generali ꝓcilio. quo ⁊ paleologus impator cōstantinopolitan⁹ ꝓfectus. Et rudolphus in impatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bñ gesta pontifex gregor⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Eū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori dēsignato cedere ꝓsenserit. Inde per viennā lusanamq̄ transmissis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūq̄ aretiū puenisset sanct⁹ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcr sctitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lr̄is doctissim⁹ Anno dñi. M. cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ip̄mq̄ tp̄s florentini legatione solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ⁊ venetos dissidētes in suā sn̄iam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ⁊ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiar libros mlta egregie ꝓposuit.

Adrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ria genuēs. familia fliscа othobonus antea vocat⁹ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome i atrio lateranēsi i pōtificē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiq̄ adriani diacon⁹ cardinalis ab eo dē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū statī ꝓficiscit. vt caroli potentiā mūeret ad rudolfumq̄ illico miserat. q̄ ꝝ ac gregorio. x. pmiserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. impij iura spernē videbat. Tuti oremq̄ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝓstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ⁊ alia duz magno hadrian⁹ molit aīo. ad q̄nq̄gesimū vl̄ vt alij bñt q̄dragesimū pōtificat⁹ diē viterbij obijt. sepeliturq̄ in ꝙuētu fratꝝ minoꝝ. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

Onciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit. vbi attentiore in primis cura atq̄ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit vo se ad id conciliū michael paleologus greꝯ impator. cū magno comitatu. puectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos tenens deficiētes ptraxit. Et vnioni orientalis ad occidentalē eccl'iam tridētia tūc eius gentis pelorationе ꝓsensit. Secutiq̄ illū nōnulli tartaree gētis scithie pceres sacro baptismatis caractare pfusi. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore pfessi sunt. Sꝫ ⁊ rudulph⁹ ab electoribus germanis i rōnoꝝ regē imperatorēq̄ declarat⁹. ea ꝓditiōe a gregorio pōtifice i ꝓcilio ē accept⁹. vt seq̄nti āno i ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemq̄ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaq̄ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini.1273.

Linea imperatoꝝ Rudolphus

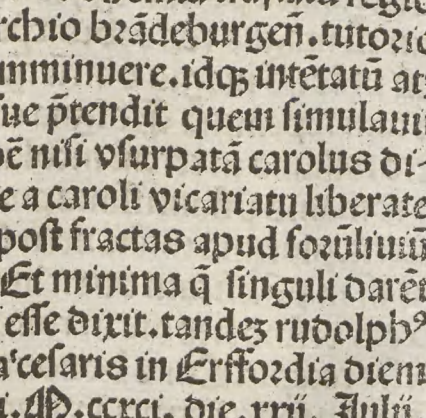
RUdolphꝰ comes de habspurg.post lōgā vacationē impij.⁊ deuastatōem bonoꝝ i reg̃ rōnoꝝ electꝰ ē.cōi voto ꝓncipū.Et rex rōnoꝝ designatus hac ꝺditiōe.vt seqnti āno romā peteret coꝛone accipiēde cā.Cōfirmatꝰ a gregoꝛio in fauoꝛē terre sctē.Fuit ei vir prudēs i agendis strēnuus i armis iustꝰ.deuꝯ timens.Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbat.Robustissimo q̄dē coꝛpe ac pulcerrimo aspectu viguit.Cōsilio q̄z ac magnitudie aī ac egregia liberalitate extitit decoꝛatꝰ.Hūjs ꝺditiōibꝰ cesar factꝰ impauit ānis.19.implicitus multis agēdis i reg̃ germāie.Alfonsus q̄z psuasiōe gregoꝛij pape ius oīe suū rudolpho ꝺcessit.Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ othocari regis bohemie olim fuerat.verū xp̄iane publice p̄fectꝰ inde nō minus belli q̄z domi clarꝰ.missis ad othocaꝝ legatis austriā ⁊ carinthiā ceteraſq; vicinis ytalie ꝓuincias tanq̄z iuris impij repetit.Is ei othocarꝰ q̄ ⁊ p̄miſlaus dicebat q̄ntꝰ bohemie rex.cū obijsset fridericus dux austrie sine liberis soꝛoꝛ eiꝰ margarita hereditatē accepit.hec anꝰ othocarū sibi virū acciuit.q̄ nō tam cōiugis etatē q̄z dotez aio voluens sterile mrīmoniū ꝺxit.⁊ ꝓncipatū nobilez cōsecutꝰ.Et vlricꝰ q̄ eo tpe carinthioꝝ ꝓncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit.Repetijt igit rudolphus q̄n nec austria muliebre feudū eēt.nec carinthiā i iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset.rennuit othocarꝰ ⁊ impatoꝛi q̄ aliq̄n sibi fuuisset impacato rndit aio.Sꝫ interueniētibꝰ amicis ea lege recōciliati sunt vt austria impatoꝛi cederet.Extīn datis acceptisq; filiabꝰ affinitas vtrinq̄z iūgeret prouicie de q̄bꝰ lis esseut dotales fierēt.⁊ othocaꝝ i ꝟba sua iurare moꝛe maioꝝ exposcit.Tādē ꝓuocatꝰ ꝟbis vxoꝛis othocarus collectis nouis copijs cōuenīt ābo cū exercitibꝰ i campis austrie trāsdanubiī.cōmissum ē atroꝛ p̄liū ipa die bti ruffi āno sb incarnatōe ꝟbi.viij.⁊.lxx.post.cc.⁊ mille.diuq̄z marte dubio pugnatū.Ad extremuꝫ relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidit.coꝛpꝰ eiꝰ pmittēte rudolpho i bohemiā trāslatū regio honoꝛe sepultū.Et ventzeslaus filiꝰ reginū deinde obtinuit.viij.ānos natꝰ.marchio brādeburgen̄.tutoꝛio noīe.v.ānis gubnauit.Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄z caroli potētiā imminuere.idq̄z intētatū atz pfectū ē.vicariatū ei impij i etruria illi obligaturꝰ rudolphū ipatoꝛē excusatōi sue ꝓtendit queꝫ simulauit opē hieroſolime rebꝰ ex ꝓstituto afferre reg̃situ rndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisissetquā simulatōem vtrinq̄z pōtifex cōtinuauit.Rodulphꝰ em̄ hipo etrurie a caroli vicariatu liberate facto deliniꝰ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ ecclie reddidit.Hā post fractas apud foꝛūliuiī bononiēsiū ⁊ floꝛētinoꝝ copias oīs romādiola imperatoꝛias erat secuta ptes.Et minima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit.tandez rudolphꝰ senio ⁊ egritudine ꝓfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthoꝛali gutha filia cesaris in Erffoꝛdia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatoꝛes sepelitur.Anno domini.M.ccxci.die.xxij.Julij.

Conradinus

CONradinus friderici sueui impatoris ex filio cōrado nepos.a gibellinis ꝟ guelphos i ytaliā vocatꝰ.cū maxīo alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit.indeq̄z p carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt.postea maioꝛe ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝓpato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marstalani regis caroli apud aretiū interfecit.inde romā cōcessit.pōtifex viterbij cū trāseūtē adolēscentē videret.dixit ipm tanq̄z agnū ad cedem ꝓduci.Cū em̄ cū carolo campestri loco pugnauit.Conradinꝰ ⁊ austrie dux adolescētes etate.sicut ⁊ ifoꝛtunio pares signa vbi toto p̄lij tpe fuerāt rlinq̄ntes secesserūt agasonis cuculione ꝓtecti p deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝓducti publico illos iudicō interfici iussit.Post huꝰ conradi moꝛtē ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ⁊ armis defecit.Cūq̄z impiū romanū duces sueuie vsq̄ p annū.12.50.glorioſe rexerūt.

S.Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi regis cognubie olim comitis tūc defuncti filiꝰ multa p̄ni olim regna negocia apud sedē aplicā tractaturꝰ.Guido mōteforꝺ ⁊ ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ꝓtulit.forte accidit vtrūq̄z ad rē diuinā scti Laurētij ecclīam q̄ viterbij ē celebris.eadē hoꝛa petere.Ꝟ guido posterioꝛ ingressus ꝓspectū liberali ac regia potiꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit.a q̄ symō p̄ in anglia p dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄z loci rētus reuerētia incautū aggressus interfecit.Equitibꝰ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuꝫ etrurie prefectum incolumis peruenit.

HEgwidis ducissa polonie.vidua mire sctitatis.p̄nū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi.ducecq̄z merauie.mr̄nū ex agneta filia marchiōis oriētalis ⁊ comitis de Rochlitz ꝟxit.i oppido kitzing lr̄is edocta heinrico cognōmēto cū barba duci Slesie in vxoꝛē data.tres filios.totidēq̄z filias genuit.Cuius senioꝛ in bello ꝟ tartaros defecit.Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū i trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit.cui filiā gerdrudē cū cētū ꝟginibꝰ pfecit.Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit.Inter ymagines quas venerabaf.beate ꝟginis eburneam miro amoꝛe amplexabaf.in manibus gerēs neq̄z i moꝛte dimisit.Tandē cū i oīi ꝟtute ac abstinentia vitam deduxisset longam.felici fine quieuit.quā clemens ob crebꝛa miracula inter sanctas retulit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Joānes viceſimꝰ pmꝰ

Nicolaus tercius

IOannes viceſimus primꝰ. natione hiſpanꝰ vl portugalenſis. pria vlixbonenſis. thuſculanus epūs cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioqn doctus ⁊ virorꝝ doctrina cultorꝝ amantiſſimꝰ. tñ ignoratione regꝝ gerendarꝝ ⁊ morꝝ ineq̄litate leuis fuiſſe dr. ferunt hūc petrū hyſpanū medicū. i vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimū canones quoſdā ad medicinam ptinentes atqꝫ librū quē medici theſaurꝝ paupeꝝ vocāt. Et ab eo probleumata ad imitatione Areſto. edita. Primā vo in pontificatu curā ſuſcepit michaelem paleologū ad. pmiſſum ꝓſtitutāqꝫ in lugdonēſi cōcilio vnionē ita hortari vt niſi eā ſeruaſſet. Carolo ipi regi fauorē fuerit pſtiturus. p eiuſdē pōtificis tpa veneti anconitanos bello mariqꝫ acerrimo ꝓſecuti ſunt. Eodē q̄z tpe templarij tyrū vrbē. p expeditione xpiana admiſtrantes ſolitā añ bellū genuēſe iuriſdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuerſatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppreſſus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificatꝰ menſe exacto viterbij interijt.

Anno mūdi. 6476. Anno xpi. 1277.

NIcolaus tercꝰ papa. pria romanꝰ ex familia vrſina iohānes caietanꝰ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in ſex mēſes electione. Nam cardinales poſt interitū ioannis illico romā acceſſerūt nouū in laterano pontificem ꝛelecturi. Et carolus rex ſenatorio functurꝰ munere cōclauis cuſtodie curam habuit. Que rebus eccie multū ſibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ptinaciterqꝫ gallicū potius q̄z ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio ſextū ꝓpe menſem cū magno reꝝ orbis xpiani damno atqꝫ incōmodo eſt dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū q̄z ppleꝝ ytalie odiū incurrit. Subſecuta eſt eiꝰ creatū tam repentina q̄z digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in tercū nicolaū pontificē declarato. Is em̄ gente oriūdus vrſina in romanis pſtantiſſima animi dotibus corporiſqꝫ ornatiſſimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit ſuā prudētiā ⁊ animi magnitudinē oſtēdentia. Nihil tñ in pōtificatu duxit antiquius q̄z caroli potentiā īminuere id ſua ingenij ꝛexteritate pfectū eſt bertoldo em̄ vrſino nepote in romādiole comitē ꝛeclarato cū nūcijs ⁊ lr̄is rudolphi miſſo omnē romādiolā ꝓ ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit ꝛedita. poſt quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex ſorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā ſedis aplice legatꝰ acceſſit. Is pſtantiſſimꝰ ⁊ auūculi pontificis vtuti rīdens oīm etrurie ad pacē quietēq; pducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccie mgr̄atus impoſuit. a q̄bus etruria q̄diu is pōtifex vixit ꝓ eccia ē retenta. fuit aūt vir magni cōſilij. vt cultor ⁊ amator doctorꝝ virorꝝ diceret. in pcendis dignitatibꝰ cōibus oībus habit. Ideo Albanū ex ordine minorꝝ hoſtiēſem ⁊ portuenſem ex ordīne p̄dicatorꝝ ꝛelegit. Edificijs pterea edes pōtificios exornauit. cinxit menibꝰ pomeriū. s. petri. baſilicas petri ⁊ pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm̄ ſacrificare religioſius viſum cū ſemp dū ſolennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruantiſſimus. Nō caruit tñ repbenſione cū ſuos nimis amare dr. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōſpicua erecta inſtauratāqꝫ apud ſcī petri baſilicā. apudqꝫ lateranū palatia ⁊ ſuriani īcunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝓpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis vtutū opibꝰ ſi lōgior fuiſſet vita gl̄oſiſſime ꝛecorādā. Vacauit inde menſibꝰ q̄nq;.

Guilhemus placentinus medicus

GUilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus ſui temporis celeberrimus tempeſtate hac verone vbi publico ſalario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuerſam medicinā ꝛe egritudinibꝰ vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

GUilhelmus durandi ordinis predicatorꝝ vt aiunt profeſſor cognomēto ſpeculator prouincialis epiſcopus. hoſtienſis diſcipulus. et canonū preſtantiſſimꝰ doctor. hoc tempore ſicut ipemet in ſuo ſpeculo in titulo ꝛe feudis teſtatus eſt. Summā perutilem compoſuit quā ſpeculum nominauit. a qua ⁊ ipſe ſpeculatoris cognomentū accepit. Aliud quoqꝫ volumen edidit vt q̄dā ferūt qō Rationale diuinorꝝ officiorꝝ appellauit.

SArraceni ex aphrica ſoluentes vtroſqꝫ hyſpanias opprimūt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

QUm in traiecto hominēs vtriusq; sexꝰ ſuper pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit ſacerdotē cū diuiniſſimo ſacro euchariſtie ad egrotantem deferendū pꝛtrāſire. Illi īmemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Moſe. ad 200. homines aq̄s abſorpti ſunt atq; perierunt.

QUlier q̄dā nobilis in ꝓſtancieſi dyoceſi. cum pareret inſolitum partū edidit. Cum leonem viſu mirabilem hac tempeſtate peperit.

MOnſtrum quoq; in ſueuia ſuperiori apud oppidū eſslingē vt ferūt mulier genitra ab vmbilico vſq; ad ſummitatē duo habens pectora. ac capita ſeinuicē reſpicientia. brachia q̄tuor ſeinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen poſt partum obijt.

COmites nobiles ſueuie q̄ndecim federe ſe ꝓiūgentes. rudolpho imperatori moleſtias q̄q; plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites demontfort. helffenſtein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝtū bonis ac poſſeſſionibꝰ vaſtatis. imperio ſbijciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra p̄donum īgermania in pleriſq; locis deuaſtans ab alpibus ytalie vſq; ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant ad i d vſq; tēporis veneti ⁊ genuenſes bellū pꝛidē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū ſe oportunitas loci dederit ducimꝰ. ad āñū terciū ſexageſimuz duodecieſq; centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq; ⁊ q̄nquaginta triremes ad ſicilie oram miſerunt. q̄ claſſi genuenſi vt ſperauerāt nō inuenta in aſiā nauigauit. Caſuq; apud tyruz obuia genuēſiū nauis cetea eſt expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia īgreſſus tyro vt potirer adnixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terreſtribus ptolomaida accone accerſitis. Ceſſit tñ conatꝰ inanis. Queſitā interim reddendi cōmodi vicem genuenſis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardaſq; decē venetijs ſolituras. quo in aſiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopoluz in inſidijs expectaret. Sz admoniti ab exploratoribꝰ veneti expoſitis in littꝰ mercimonijs ab epyrotis ptecti. naues vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta q̄tuor ⁊ .xx. triremiū. tribꝰ genuēſiū triremiū q̄z pꝛefectus erat lanfrācus bozbonꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qđ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū claſſis. q̄ per q̄ſitā accuratiſſime venetā ad drepani portū reperit. ꝓflictuſq; babitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximuz genuēſ reſpu. accepit incōmoduz. Nanq; tribꝰ ex ſuis triremibus ī p̄lio crematis. cetere oēs p̄lio ſupate vtrimq; crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt michael paleologus illiꝰ ſocietate ſpꝛeta iuducias cuz venetis ꝓſtituerit q̄nquēnales. Eodēq; anno triremes genuenſiū .xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis .xxx. apud motbonū cōcurſure quū viderent retroceſſit genuēſ. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apd̄ euripū expugnata potiti ſunt. Eadēq; genuenſis claſſis ora crete circūuecta Caneā illiꝰ inſule oppidū cepit. ſpoliatūq; penitus diripuit.

SCribit ptolomeꝰ lucēſ nicolaū p̄tificē niſi eiꝰ cōſilia mors occupaſſet. reges duos vnū lōgobardie. alterꝫ etruſcis fuiſſe datuꝝ q̄ regibꝰ ſicilie atq; germanis īpij titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (ſicut ſepe fecerāt) adimeret. īuitq; vrſinos eū potiꝰ fuiſſe. q̄z alios ad id faſtigij euectuꝝ. Quinetiā ꝓſtat p̄tificē īpm̄ turbādo ſicilia carolo nō nihil initꝰ dediſſe petro arragonū regi ioānis portbicij operā ſuaſo. vt iure hereditario ꝓſtātie vxoris ſue p̄teſo. id regnū recipe aditeret. Cōſtituit vo is pontifex lege ꝓmulgata neminē regio ſanguine ortū ſenatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq; fierent anni temporis in magiſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. ſupant. Et multis eoꝝ interfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq; inſula hoc anno a carolo predicto petro arragonēſi defecit. Vbi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab arogantū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentio/nem qui ad q̄ntū t dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinor absentia superatis. pontifex electus. viterbij cozonari noluit. q̄ ei ciuiati ob impetū in cardinales vrsino s factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq̄ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiq̄ pontificis amplexū cucurrisset. oblataz ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq̄ instantia paleologū impatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non seruantē. Et petrū arragonēsez contra ius fasq̄ siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo t duodecies cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editaz in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. ꝟ missi oratozes eos ingenti pecunia mulctatos eccie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra forolulianos ab ecclia deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū p̄ficiscit vbi non multo post lenta febze diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepelituq̄ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em bone vt cōstitit mentis t oia probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Linea summor pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. p̄tia romanus. e gente sabella vetusta p̧cerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplice vacatio. q̄ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis aplice vacatio dederat. Romā venit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaz dignitatem tū gerente. per cui⁹ tempa mḡratus. romana res iuste t q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deserras diruasq̄ videmus. fouitq̄ hic pontifex gallicor regū vbiq̄ ptes. Fuit aūt vir ī oīi vita p̧batissimus t xp̄iane religionis amantissimus. Nā t ordinē carmelitar nō satis in cōcilio p̧batū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs confirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dices t eosdē bonos t doctos nō etiā rudes t rer humanar ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur p̧ficisceret vitandi estus vrbani cā. vñ multe egritudies oriūt. Cū vo armis a guidone feltrano vexaret. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tñ post morit pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq̄ ei⁹ a sctā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transfert sepelituq̄ sepulcro marmoreo qō adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus impator cācellarū suū ī etruriā mittēs p̄cipalē de fisco genuensem oēs q̄ pecūiam attribuert ī libtate dimissos ip̄ fideles p̧nūciauit. p quā occasionē lucēses duodecim milibus aurei datis libtate donati sunt. Et florētin⁹ pp̄s ad q̄etē tā p̧duct⁹ nouā inchoauit saluberrimāq̄ regimis formā Que ī nra q̄s tpa licet aliq̄ a gallicis regib⁹ interrupta q̧uenit. Creati ei sunt sex mḡrat⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in supiori sueuia q̄ prius ville censebant. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling t heilbrūna.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense febzuario captū fuisse tradūt quē e mari extrabētes vllulatū t hois planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos ī stupozē sui q̧uertit. Et signū magnū distidij fuit.

Uerulus villosus t vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martin us ruboze perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

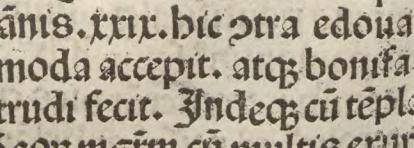
Carolus secūdus rex Sicilie

CArolus secūdus sicilie regis fili⁹. hoc anno pre defuncto. adolescētulus pri in regnū succedēs regnauit annis.25. Hic gallor suor exercitu fret⁹. ꝫ petrū arragonēsem mouit. Et post multor vtriusq; ptis cedes petrū ipm carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cuz etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝓcessit. Tandē cū.xl. etatis annos cōplesset mortes quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ⁊ q̄nq; femellas. Quor notiores fuere carolus cognomēto marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minor induit. Et postea in sctor numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ⁊ pri in regnū successor fuit.

Uentzeslaus ei⁹ nois secūdus. rex bohemie sext⁹. filius othocari post iteritum genitoris filius. vij. annos natu ab ottone marchione brandeburgē si in franconiaz adductus regnū tutorio noie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio mris fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eoipo āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq; diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaz liberalitate regis ciuiūq; diligētia atq; impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frem suuz ⁊ maritum diremit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq; sui nois. xij. annos natu petētibus hungaris regez dedisse. Sz cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatuz ⁊ sacrā simul coronā ad se recepisse. Hec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortez ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Uentzeslaus secūdus rex Bohemie

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

THadeus natione florētinus medicus celeberrimus hūjs tpibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissim⁹ hr̄etur adeo obscura omia hippocratis ⁊ alior pricipū ī medicina detexuit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hītus fuerit. Et q̄ nuc ad man⁹ hūtur hec sunt. Expositio aphorismor hippocratis. ⁊ pronosticorū eiusdē. Quasq; expositōes diuersis tpib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de sanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝓsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit bononie circa ānos dñi Mille ducētos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Hā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuera t. Ab honorio vo summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statuerēt. Ān liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācor rex

PHilippus frācor rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno pre ipo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝓtra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq; bonifacū octauū pontificē ꝓpter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq; cū tēplarios milites oīno extīguere statuisset primo generalē eor mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliquos oēs timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

EGidius romanus ordinis heremitaruz generalis prior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hūjs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. q̄ quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina p̄spiciāt. hic nāq; ex illustri colūnēsiū rōnorū familia nat⁹ cū lōgo tpe ordinez suum oēmq; eccīam doctrīa ⁊ morib⁹ illustrassz. plimoq; labore ꝓceptor⁹ sui thome aq̄natis opa apō pris⁹ defensassz. tādē miraclis clar⁹ btō fine q̄euit. Quo sctitat⁹ merito btūs doctor appellat⁹ ē. Placq; edidit librorū volumia. Sup libros sniarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rheticorū qōlibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi.6487. Anno xpi.1288.

Jcolaus qrtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde pbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē honorij pontifex creat⁹. Collocaturqz in petri ipius sancti cathedra. Jsqz illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em pariter amabat. nec plus se debere affinibus t cognatis quam cuiuis bono arbitrabat⁹. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Ūn saluatoris ipiusqz pōtificis t iacobi cardinal⁹ ymago adhuc cernit⁹. anteriorē qz t posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioqn boni tempa multa i orbe xpiano infelicissima acciderūt. Ju primisqz vrbs roma ciuiū agitata diss idijs incēdia atqz cedes plurimas ptulit. Unicū tm habuit secūdus pōtificat⁹ pdicti ann⁹ letissimū. pacē arrogones iter t gallicos reges pstitutā. Ea vo cōstitute pacis letitia haud quaqz fuit xpiano pplo diuturna. Tripolis em secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāqz multos milites proprio ere trāsmisit. alioqz plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusqz assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt qdam putant) qō male sibi cedere oia videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. mortu⁹. t apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit⁹. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio mensecqz tercio in longum deduxere.

Celestinus qntus papa petrus moroneus antea vocatus. pfessione anachorita pria esernien sis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad matelle mōtis radices peligne genti religione p ceteris venerandū. instāte carolo rege t latino cardinali pōtifex creatur. Jsqz decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniqz tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsqz accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā austeritateqz celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati pcessis. Cui inseruire ac se accomodare p viribus ē adnixus. Sed ptim cuz parua ac oīno nulla destituit expientia. ptim calliditas t importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ptim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraqz pperam t sordide cōmitti cepta. Jnde pniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi t aie sue pet⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatū ad caroli regis aures puenisset. eū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi pposito videretur. Ferūt aūt bñdictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsuz qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q excellēter doct⁹ erat vndiqz ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñdisse. vt impositū sibi salutis aiaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qō cū essz facturus pstitutionē edidit declarantē potifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Post parūqz cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatez illis arbitriūqz pmisit. Nec multi iterc esserūt dies cū bñdict⁹ ipe i pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autez morrone⁹ ad prisca anbelās heremi vitā clādestine neapoli ē pfect⁹. Qō cū bonifacio ē renūciatū. missis eqtibus retractū de via illū i custodia haberi iussit. Uerebat⁹ em vir ipe astut⁹ ne ppli petrū poti⁹ sanctita te recognita cōspicuū. qz se doctrina t elatōe redūdantē p petri vicario seqrent⁹. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs qnt⁹ sctoꝝ nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiij. kal⁹. Julij obseruatur.

Ugolinus epus

Golin⁹ vrbeuetan⁹ ordis heremitaꝝ diui augustini luculētissimus theologus t doctoꝝ primo arriminēsis epus. Et postea pstātinopolitan⁹ pīarcha p h tps pisius pmā cathedrā tenēs maximo i pcio habit⁹ ē. q vna cū lris moribꝰ etiā ornatissimus eēt. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo t scribēdo mirūimmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. t sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed t quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Go quoqz boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor t cardinalis p sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumqz voluminib⁹ a se editis illustrauit. Jdem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ pfessus sacre theologie magister ornatissimus.

Adolphus comes de nassaw vir strennus a germanis electoribus post obitū rudolphi olim suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq assumptus est. et imperauit annis sex. vir certe insignis sed pax militie et pecunijs potens. Qui imperio suscepto cuius a pontifice nō coronatus fuisset. anno dñi M.cc.xcij. exercitū mouit et potenter misnam ingredit. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū suū rupertum et agnetam filiam wentzeslai p sponsalia iungunt. marchionatumq misnenses imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam principū electorū cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmacen. ppter militū paucitatē potius oppressus q̄ supatus. ab alberto filio rudolphi occidit apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi et martiniani.

Linea imperatoris Adolffus

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno obsidione et viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post commissas in mortalibus cedem maximam. postq abactā. asportatā omifariam rex predam igni primū. post ferro absumi dirimiq curauit. Progressusq eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum et earū vrbiū oppida intra tercīū pontificatus nicolai annū cepit. et sicut tripolim incensam diruit. Isq princeps astu et prudentia eque ac viribus et potentatu pollens. ne ea clade accepta nois xp̄iani principes occidentales in asiam conciret. inducias federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis p̄cessit. Nicolaus tamen pontifex p crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille q̄ngentos ipe equites ex publico eccie fisco curauit cōportari. quos et multi in magnū exercitū sine certo p̄stantiq duce secuti sunt. qui quo plures eo pniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. Et septem diuersis magistratuū gentiumq generibus premebat. Ea militū multitudo cedibus rapinis et incendijs aliq̄diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq diutius. q̄re soldanus tandem anno ipo exacto centum q̄nquaginta armatorū milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ipe morbo implicitus tenebat. Filius p etatez ardētior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit et accurrationi solito vsus oppugnatione. ad eamq paulopost animorū p̄sternationem est ventū vt publico omnes p̄silio mulieres primū puulos et debiles cum suppellectile emiserint. Deinde p̄stituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha iherosolime. templariorumq magistri. qui nō prius vrbem destruere q̄ soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit et mortalibus in ea reptis ad vnus cesis. Sz tanto tenebat ill ius excidende vrbis desiderio. suppositio eo incitante ignis maximā partē absumpserit. Menibus inde et vrbis parietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duodecieszq centen⁹ quando tandē reliquias amisim⁹ victorie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducētesimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula et armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

Ordo celestinorū a celestino p̄dicto papa eius auctore cognominat⁹ tempestate hac sub regula diui benedicti initiū et mirū incrementum sumpsit. eo q̄ ipo sanctissimo viro in carcere defuncto. ppter eius crebra miracula multi nobiles et doctissimi viri spretis seculi bonis et pompis ordinē ingressi cito et virorum nūero ac cenobiorū p̄structiōe mriabilit ordinē auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̄z seruorū virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q̄ nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atz ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaz redegit. quē ordinem a multis improbatuz benedict⁹ postea vndecimus et bonifacius atz vrbanus sextus et alij priuilegijs et exēptionib⁹ munierūt. et inter mēdicātes p̄numerauerūt q̄ ordo viris doctissimis et in declamationib⁹ clarissimis ac locorū multitudine multo habetur in precio.

Linea summoꝝ pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ pria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ experientia reꝝ insignis. diu em in curia versatus fuerat ⁊ p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus pbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude pterm̄iserit qō ad eā psequendā ptinere arbitraret. Aiūt clanculū quosdā suborn̄as qui in cubiculū celestini hois simplicis ei psuaderēt vt pontificatū dimiteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio psequebat. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tñ laude dignū q duplicē celebritatem ⁊ aplis ⁊ euangelistis ⁊ q̄tuor ecclie doctoribus gregorio. augustino ihezonimo ⁊ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortus ex carolo scdo ordinis sancti francisci pfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scds. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄s eugubiū que gibellinoꝝ auspiciis ab ecclia defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq̄ petenti negauit. Jubileū q̄s idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenas delictoꝝ oīm remissionem his pstabat qui limia aplōꝝ visitassent. ad exemplus testamenti veteris. Jubileū nāq̄ q̄nquagesimo q̄s anno repetebat. Idem etias centesimo q̄s anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ⁊ vastā liceret. Francoꝝ regnū ppter violatū iusgentiū alberto impatori subiecit ⁊ titulū imperij romani prius multotiens denegatū pcessit vt rex q̄s francoꝝ fieri pateret. qō cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū pnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilbelmū roma petere iussit. sarā q̄s in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. pductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄s in basilica petri sepulchro a se antea extructo qō adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione tarusinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creat. Territi em eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē puexerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū pstitit. ita ei vixit vt post morte inter beatos merito censeat. Is guilbelmū cū q̄nq̄ ciuibus ananinis excōicatos pnuncians. Regi francie titulus. libertates ⁊ priuilegia restituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ⁊ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantaꝝ rem conficiendā ptinuo inuitabat vt comodius efficeret statim cū curia perusiū pfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepelit aūt magna pompa in eccia fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris libꝝ his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obseruari. ⁊ i publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ eps tholosan⁹ ordinis minoꝝ

Ludouicus felix sanctus ex regali pgenie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptoꝝ habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses p liberatione regis karoli genitoris vbi p septennū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatis disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amatoꝝ vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq̄ loqueret. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ pfessus ⁊ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis pfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. consummatis em operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Linea impatoꝝ
Albertus primus

Albertus huius nois primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanoruꝫ impator declarat̄ .ꝛ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret̄. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. ꝛ postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiq; bello ꝛ armis strennus. licet quidā eū monoculū ꝛ agrestē aspectu auariciaq; susceptū scribant. cū liberoꝝ suoꝝ cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terq; quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frācoꝝ regē ꝛ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo ꝙ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝫ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira pcitus ꝯcilio habito nō solum albertū ꝯfirmauit ꝫ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viride in obprobrium misit. Benigꝫ hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes p̄dictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. Deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit g̃ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. vij. eius nominis impator ꝓsidebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaq; perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ꝛ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ꝛ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaq; vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinq;. eorūq; maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Tercius q; philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝫ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scōa nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̄nto Carolo martelloq; ꝛ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Fridericꝰ arrago iacobi frater titulo ꝛ ipse regni sicilie ornatꝰ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius p̄dicti wentzeslai. qui cū ebrietate ꝛ turpissime parti corporis dies nocteq; indulgeret ꝛ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud Demutium moravie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor q̄ vis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q̄ crimen confiteret̄. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingressus heinricum regem deturbat. rudolphumq; filiū suū regē constitutus Elizabeth seniorīs wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absq; liberis decessit. Ob eius obituꝫ dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem dececerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateq; afflixerit. heinricum tñ regno ejcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occisus q̄ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̄tus antea nūq; qui et multis diebus p̄ interualla p̄durans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adophum dñm suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt ꝫinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere ꝫeberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaz ostentabat se fore fridericuz impatorē indicijs varijs. quē olim pditū fuisse ac nullui postea inuētum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore ꝓhensus ꝛe tectis fallacijs igne ꝓbustus fuit.

Iudei ꝙz anno primo alberti impatoris aucti in pleriscz locis ob male gesta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in pleriscz locis finitimis igni traditi sunt. in sexu nō etati parcentes. infelicez gentem aliqt milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Sū āno vndꝛ tricētesimo ꝛ millesimo iacobuz arragonē siculū regē obijsse diē icrebuisz robert⁹ calabrie dux caroli genitor⁹ iussu in siciliā traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ ꝙz tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra mariꝙz parauerant. ꝛ fridericū arragonē ea vocarunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo ꝓseruādū ee. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea salutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostēta re. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi ꝙprimū e longinquo apparuit absꝙ bellici apparatus armatura obuiā est ꝓgressa. in vtrāꝙ igit classem pari socordia sed motu ventoꝙ dispari vicissim sepetentē siculoꝝ classis magno ordine. maioriꝙ apparatu. maximo animoꝝ ardore ꝛelata est. primaꝙ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisꝙ ꝛestituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim ꝛemersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Burius postea fuit siculis cū philippensi classe plū bis duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaꝙ in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraꝙ classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Bimus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriuscz peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. ꝛ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo ꝙ in dicendo. disputando. ꝛecidēdoꝙz tantā loquēdi vim habuit ꝙ eo psente vniuersalis legalis phie synodus adee videret. ꝛ ꝓpterea copiose eleganterꝙz totū ciuile ius multis voluminibus ꝛeclarauit. nā sup infortiato digestoꝙz veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ꝛ de mandato bonifacij pape ꝛ post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū ꝛeclarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus ꝛe bellaptita natione burgūd⁹ pdicti dini ꝓfessionis ꝛ doctrine ꝓsilis hisdē tpibus floruit. ꝙ ꝛ ipo dino nō min⁹ docte ꝛ accurate sup toto digesto codiceꝙz ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite ꝛ in maximo pcio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. ꝓsult⁹

Anin⁹ aduenerat salutif millen⁹ terdecieſqz ceten⁹ in ꝙ octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt pmissū ē prudēti ploqz vsus ꝓsilio pēs imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. cēteno indꝛ quoꝙ futuꝝ āno. cui⁹ ea fuit rō vt ꝙ ex trāsalpinis vltra marinisqz venientes octo. ꝙ ex italia ꝛ ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orādo obirēt plenaria peccaminū venia donati eent. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit ꝙ diffidētes aliq ꝛ acerrimis etiā capitalibusqz inimicicijs publice ꝛ priuatim vsi in pacem beniuolentiāqz conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natōe pozmēsis iurif ꝓsult⁹ pitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat sp de mēte iurif extiterī. his tpib⁹ breuit vtilit qz sup digesto toto ꝛ codice scripsit. indꝛeqz disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli his ꝓtēporane⁹ exist̄s sup prima) infortiati ꝛ toto volumīe copiose ꝛ pulchre ōscripsit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. mior

IOannes scotus ordinis minor theologus subtilissimus. Anno dñi. M. ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis subtilissima qdam opa edidit. Et sup librum sentetiar pcipue sup qtuor sentetiar que ipse (vt aiūt) in ordine redegit multa subtilia scripsit. Unde t doctor subtilis dr. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios t alios tractatus edidit. Qui qdem cōmentarij qd valeant absq nro testimonio ipi ostendūt. Sup libros Aresto. cq maxime. methaphisice qstones putiles disputauit. t alia cōplurima cōposuit. Huc aūt lacte siue sapiētie multos enutrisse discipulos traduntur. s qui maxime pficere hos fuisse dicūt. Franciscū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq alios cōplurimos. Quor ingenijs mirū in modū phia creuit. Benicq apopleticis interijt. cuius a plerisq putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. pdicator

RAynerius pysanus ordinis pdicator migr egregius doctrina et eloqntia grauis. Vir optim9 ac ppe modū sanctus. vt ex eius opibus habem9. summa in veneratione hac tempestate habef. Et summā copiosissimā multar lucubrationū t vigiliarū plenā cōscribere orsus ē. In qua certe quātecq litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessariū ē. diuinarum scripturar studio plenissime inueniat. sine sui laude t pfatiōe (vt plerūcq fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio tē.

Nciolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū ō iudeorū impietatē t disputatōnibus t scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū t vetus testamentū in eor cōtumeliam t obprobriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. ppter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile t dilatatū opus edidit. Et ym sensum lralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreor falsas. t extortas exponens ex eorūz libris cōfutans. Addidit quoq aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū ym sensum misticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuisse. Et ppterea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xpm t habitum minorū suscepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hīs tpib9 ascribūt. Qui cū in omi scia admirādus esset pcipue tn in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui9 sepultura i loco Cystercij ostendit. Exeūtibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septez qui totū scibile sciuit.

Clara vgo Eremitarū

CLaram oppidi montisfalconi oriūdam augustiniane religionis eremitarū alūnam. vginē vticq insignē t sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalcom spoletane vrbis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tanq certe extitit decorata meritis t miraculis. vt sanctorū cathalogo pie ascriptam putari possit. Be cui9 sanctitatis pconio hoc vnū referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodq de quouis sancto nūq lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara t aperta visa est. Cum ipius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem pōderis inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

ERaticelli de opinione t hereſis eor. a bonifacio pontifice damnat. tvbicq diligenti cura perqsita exterminari iubet. vñ hermāni corpus eiusdez secte auctorē apud ferrariā. xx. annis sepultū. q p sancto colebat exhumari t exuri fecit. Qō malū tpe ioannis xxij. diffusum ē. q suis puenticulis clam initis summis pōtificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xpiano ritu cantabāt. Quib9 media nocte finitis alta voce admonebāt masculuz t feminā carnali copula cōmisceri. Lumīb9 illico extinctis quēcq virū primā mulierem psternebat. Et execranda cū infantulo postea nato exercebāt p singulas manus tradebat baiulandus. quousq aiam exulabat. inde affabāt collectosq cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios t execrabilibus hmōi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudelissima t diabolica hereſi aliquibus in locis abditis t vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xpi. 1305

Linea summoꝝ pontificū
Clemens q̄ntus

CLemens q̄ntus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus gotho antea vocatus. p̄re bertrādo milite nat⁹. post longā ꝓtentionē pontifex creat. Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentez i gallijs cōuenerūt. Js decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ꝓtulit. Et clemētis q̄nti noīe assumpto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis q̄nti terdecieſq; centeni accesserūt. Fuitq; ea curie translatio annis septuagintaq̄tuoꝝ. Que multas dei ecclie preuaricationes. multa inuexit xp̄iano pplo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie. caroluſq; frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux britannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīm̄ gallia tūc habebat. Bumq; pompa eius celebritatis ex more ⁊ p̄ vrbē duceret. muri pīna gētiū pressura incubantiū impulsa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mitra ex capite excussa taspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit vo clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīm̄ assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. ytalie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfeciſſe in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus. quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīs gubernabat. postmodū eius iussu dulcini hereſis oppressa ē. ac templariorꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Idem in florentinos ⁊ lucenſes egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare cesserūt. Cū ad cōponendū eccleſie statum animū adieciſſet ꝓcilia habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confectus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps vo varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ diffinteria. nūc stomachi ⁊ lateꝝ dolore cruciabat. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. diebus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minor quidē discordia inter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriaꝝ suam defertur. vbi in beate marie de vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

OUlcinus ⁊ margarita vxor sua hereſiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq; inciderūt. sectatores vtriusq; sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populorū inuidiam adductos. spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femellis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq; a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustulerunt. Captis deniq; dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eorum ossa. cōcremari ⁊ in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tridentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Vienense

Anno domini milleſimo. cccxi. kal. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt pluſq; ccc. epi vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret p̄missioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. concilū assentire noluit. ꝓcessum tn̄ in regem francie iniustū declarauit. Statutū fuit q; oīa bona ⁊ possessiōes q̄ fuerāt templariorꝝ mansioni hospitalis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝓstitutōes generales ꝓcernētes statū religiosoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē viēnē si ꝓcilio clemēs edidit. Petrū q̄z morroneū q̄ celestinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ꝓcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subuentiōe do hierosolime multa vba fecit. Que i irritū cecidere. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus ⁊ suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

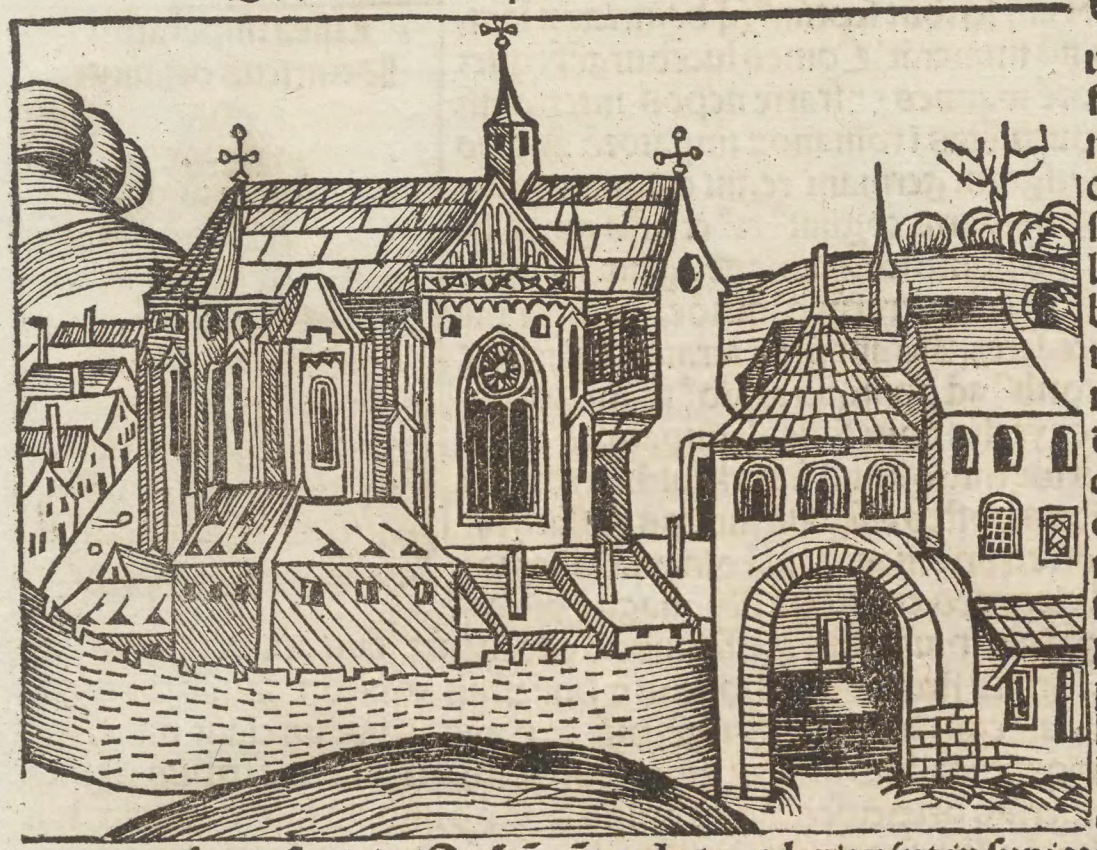
Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius noīs octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q̄ heinricum lant//
grauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēb (quez
ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfecissz
Electores germani apud franckfordiā conuenētes ī romanoꝝ impatorē āno do
mini. M. ccc viij. eū delegerūt. quē; t aquisgrani germani regni corona t infu-
lis decorarūt. Legatiqz ipi⁹ regis. dux batoarie cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de
namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auentione agentem adis-
sent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bie
nniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expe
ctauit heinricus. s pmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germa//
nie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqz ex ytalis aditi sunt ab impatoris ora-
toribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedice
rat noīs impatorij in ytaliaqz ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat yta//
los patria pulsos. pfertim gibellinos non etrurie magis quā oim ytalie regio//
nū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victo-
rie t amplitudinis spem erectū. quid agēdum pudendūqz esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus im-
perator vir sapiens iustus t gracios⁹. ī armis strēnuus catholicus t honestus. cōsilio t animo iuxta po//
tens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. t. x. annos natam clam iussam ad
se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori mrimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝓpatis
exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. lon
gobardosqz oēs in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio re-
belles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. t. lxx. armis expugnata ade-
mit. Terciū ex frāconibus ac batoarijs cōparatū duce petro archiepo magūtino. cū filio ī bohemiā misit.
Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̄s primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti
sese t vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pa//
pie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicari-
os acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā pollicati sunt. mediolanū vrbem famulie due turriani t vi//
cecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum
pncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosqz terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōsti//
tuende auidus vrbē ab vtrisqz publico cōsilio in dñatum accepit. Leupolduscz austrie dux cū germanoꝝ
coh⁹tibus vrbi psidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit
s mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Ora-
tores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. naugiū quod postulasset pbe
re. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per qō item temp⁹ veronē//
ses vicentini t patauini t tarusini missos ad se vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q̄ apud eum assidui
erant amedeo sabaudie comiti t pisanoꝝ genuensiūqz oratoribus p placētinos genuā se contulit. At hein
ricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadra-
ginta genuensiū saonensiūqz pisas petijt. Equitatu terra per lucens pmisso. Rome deinde coronat⁹ tres
em cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica au-
ctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi t pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolita
no. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqz in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno p//
nūciauit. Et binc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōvale-
sceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conuale
scere videret. medicis item consulentibus puriozis aeris loca petere voluit. Itūqz est honcōuentū qō op
pidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in ca
dauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno euz perisse a p̄dicatoꝝ ordinis
fratre in eucharistia dato. Aliusqz addidit id florentinorum industria factum esse. quicqd ei rei veritas ha-
beat. satis supraqz certum est. non magis florentino t lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto re//
gi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemqz attulit. cui⁹ cor-
pus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo
magnus. t non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqz t mensibus
octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

HEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes so-
lite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Manqz tres ātea
imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. binc ve//
rona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno aī
sexagesimo salinguerra electo ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis contemplariorum extinctio

A tempestate cum adhuc Elemēs pontifex cū curia morā hret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificiq; denūcians mgrm templi z mansionis sue osq; fres q̄busdā errorib⁹ infectos. z scelerib⁹ inuolutos ee. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus ifideles gesta sunt cōuicti olim pniciosissimi. xpiani em̄ spernentes blasphemātesq; ac penitus detestantes p q̄ pugnare debuerāt. eos turcis z sarracenis psensisse. z nrōrū expeditionib⁹ fuisse aduersatos pstitit. Ūñ multis eorū vario affectis supplicio ceteri omēs plijs redditibusq; z bonis q̄ possidebāt ampliss̄imis spoliati sunt. q̄ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolimehospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos betica olim nūc granata incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templariorz (vt in supioribus pmissum ē) augebaf tantū nūc minuebaf z sanctitas. iacobus burgūdus origine z ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua pfect⁹ prioratui ditissimo morīēte mgro interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūq; ē vt philippi fracorz regis ei⁹ filiū ex sacro fonte suscepera indignatoem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplariorz primates omēs. vna z eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerenf. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgro. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū omi suppellectili i regiā ptātem redacti. captiuiq; deducti parisius. Quibus diu huatis in vinculis cuz varia z obscena obiecta essent. z frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs reuato. ceteri dānati incēdio. Uerz palis alligati z añ oculos staret ignis z carnifex. quāto cruciatu pateretur miseri voces i celos ostēdebant. se veros xpianos atebāt z sanctissimā eorz fuisse religionē. Jacob⁹ deiñ cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ z exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici pfessus ē. Jdeo retract⁹ pisius dū corā duob⁹ legat⁹ ex latē snia legeref. Jpe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs frater erat. se mori dignū protestatus. nō q̄ vnq; q̄ legebāf ppetrasset. hinc tñ in deletōem tēplariorz snia sbsecuta. Jacobus cū fre delphini ad supplicīū deduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide z pstāter sbire. nil aliud q̄q; q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusq; cōmentator

Rusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq; cōmentū sup tegni galieni mira doctrina pscripsit. Hic q̄z cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se pspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordīs hītū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

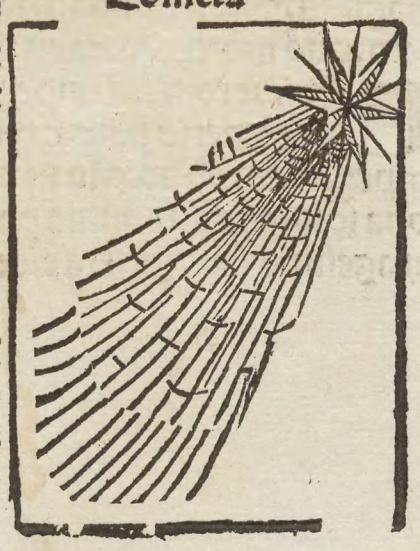
Richard⁹ de media villa

Richardus de media villa theologū eruditissimū ordīs minorz ijsdem temporibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lratura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui z iter multa ingenij sui monimenta. quatuor sniarz libros optīe z vtilissime explanauit. Extāt q̄z z mlte ei⁹ postille z alia mlta

Jacobus de viterbio ordīs heremitarz sancti Austustini sacre pagine celeberrimus pfessor. z neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. z virtutū oim decoratus. p hoc tpus in precio exñs tractatum de regimine xpiano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri z torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

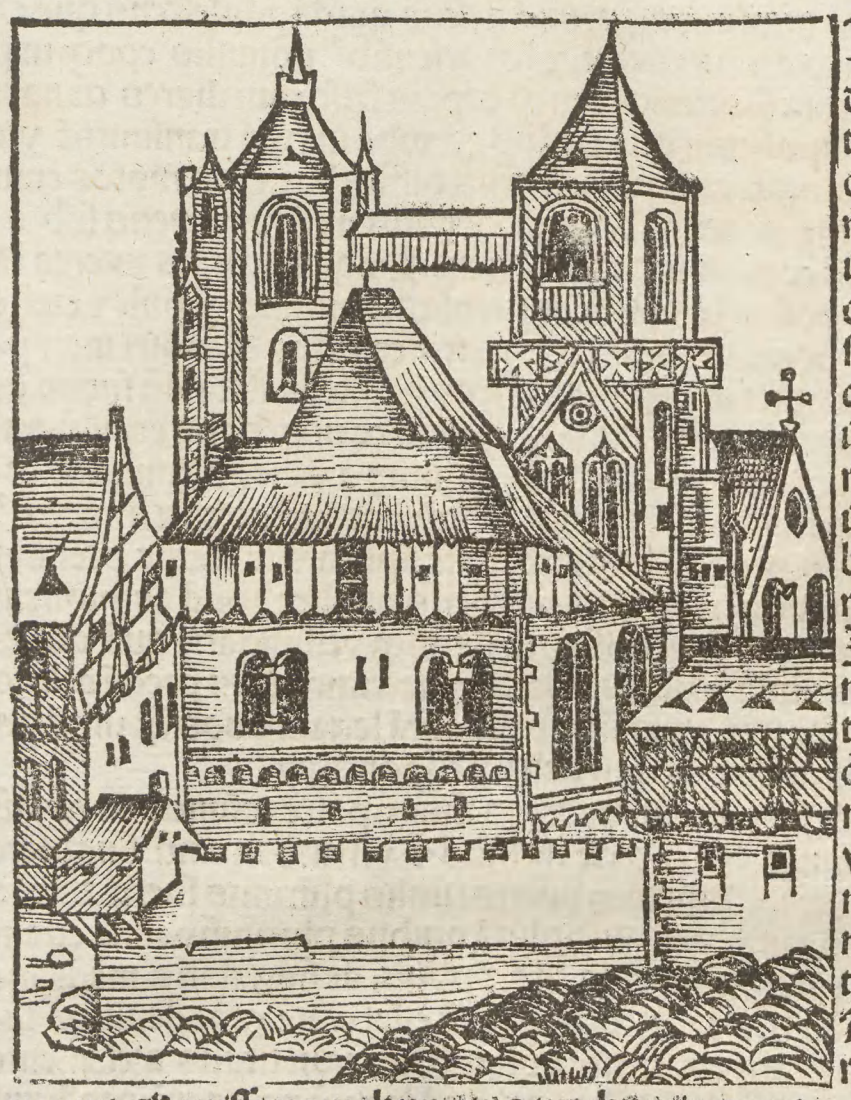
Cometa

Anno milleſimo. cccxiij. Tres sil lune in celo apparuere. Et fulgor quez dicūt Cometēq; aq̄lone vsus apparebat q̄si ad finē vginis trib⁹ mēsibus. Et eodē ano eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnauit. Cū ivenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eq̄tabat se igessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoim sui tpis. statura magn⁹ optīe ppositā hns mēbra. Uerz dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaz regni suis relinquēs quibus nimiuz credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Js post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

mitem pictauien. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hȳ tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē pueniſſe opinant quia in gradibus ꝓhibitis ꝓtraxerunt. vel ob iniuriā gentoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra pfecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xp̄ianoꝝ ptātē deueniens religioni bt̄o iohānī dicati ſ auctoritate pō tificis ꝯmendat. Hȳ nempe religiosi cū iherosolima omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neq; vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restituisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ⁊ vbē pene dirutaꝫ instaurantes. ⁊ desolatā xp̄ianoꝝ suffragijs instauraue runt. naualiaq; ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ip̄am tutati sunt ꝫ cipris ⁊ alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄sidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqd in oriente nostre religionis est xp̄o seruatum fateri licet. Ip̄is igit̄ militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xp̄ianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ꝑ p̄tifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione pmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis ecc̄iasticis honorati sunt. Soldanus egyti dn̄s toto quiēnio armata classe cū eos vexasset maiora ptulit q̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xp̄iani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq; aduentantibus blandiunt

Johannes rex bohemie

Iohannes henrici imperatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeslai sororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq; regno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe benuolentie insignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq; nō paucis annis tutatus est. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq; alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectionē susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat henric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subijciūt. Gerit ⁊ aduersus australes bellum in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo a duersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq; memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊ .xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝓspicuus ac theologorū p̄cipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substāti e semper tū phisicis atq; theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ⁊ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atq; diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. inq̄ oim celestiū terrestriūq; ac infernoꝝ ꝓfunda cōtemplat⁹ singla q̄q; historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̄ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset Friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Beniq; mortuo cane principe veronēsi ⁊ ipe apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariã ꝑ eccĩa administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annũ iubileũ frena ĩ posuerat ad tãtũ deuenerat potẽtatũ vt scõs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricẽ filiã ex maria regina vxore susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorẽ. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̃q̃ diu gaudere potuit. Anno em̃ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidã adolescens quẽ ex aliena vxore sibi filiũ esse dicebat cũ dolo captũ in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensib⁹ nõnullis ep̃oq̃ in p̃mis adnitẽtib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiũ obtinuit. Rogatiq̃ veneti copias friſco auxiliares cũ nauigio immiserunt. castellũ em̃ thealdũ noie ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripã transmittit vie cõtinentẽ bononiã pducenti. quod castellum absq̃ nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomĩe pelagura quẽ clemens pontifex bononiã legatus miserat venetis sub anathemathe cõminatione vt a re ferrariensi abstinẽtes copias inde deducerent. Hijq̃ machinis interea castello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiũ qui ꝑposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ ecclie dominiũ acclamabant vbiq̃ incensis. partẽ q̃s vrbis ponti contiguã ceperant. nec prius exaudiri inter p̃lij tumultum legati iussa potuerunt q̃ pons a venitis igni ferroq̃ interruptus ⁊ castellũ thealdũ fuerit occupatum. Friscus interea populũ sibi rebellem domare agressus rinaldo quodã de marcharia equitũ ductore opa crudeliter nauante fretus ferrariã pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu deditionẽ illis excluso friſco facere consenserunt. Tuncq̃ ferrarienses tanq̃ in subiectionẽ accepti a motib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate aplica vite eterne premijs venetos ferrariensesq̃ bononiã cõuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̃ntus venetis publice apud auinionem excõmunicatis interdixerat sacris. quos vbicũq̃ reperirent capi iussit pro seruisq̃ venundari. quã ob rez factũ est vt apud londonũ flandrensesq̃ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predã a locorũ dñis fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̃ter pelladurã legatũ duos q̃s in ethruriam cardinales vt eius prouincie motus bellaq̃ cõponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnũ succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutũ omniũ singulare decus. quicq̃ ⁊ a multis tũ oratoribus tũq̃ poetis titulis plurimis fuerit decoratus. Eo q̃ ꝑter equitatũ ⁊ rei militaris disciplinã quibus plurimũ valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ phus. ac singularis medicine p̃ceptor haberet. ⁊ nõ modo his cõtentus ꝟ etiã cũ esset etate grandeuus ⁊ senex etiã in poesi franciscũ petrarchaz audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiã ad legatũ pelagurã profectus quẽ eccie nomini tumultuanti ferrarie p̃fecit. inde neapolim iturus virũ insignẽ p̃sidio reliquit. Verũ cũ iohannẽ fratrẽ cõtra heinricũ impatorẽ romã misisset heinricus ira succensus robertũ maiestatis reũ fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuensium vrbem in potestatem recepit. Tandẽ nullo supstite sibi filio moriẽs andreã hũgarie regẽ nepotẽ suũ post se regnare p̃cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnũ semp administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominij principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq̃ magnus ⁊ rebus bene gestis clarissimo p̃conio insignitus. Verone sibi dominiũ vendicãs regnauit annis ferme vigiti. quã certe tãta iustitia sapientiaq̃ ac pietate gubernauit vt etiã picenũ siue romandiolam omnẽ potius bonitate sua q̃ alijs armis aut missilib⁹ sibi sũbegerit. Erat nanq̃ multe eloquentie princeps comesq̃ phuman⁹ necnõ ⁊ in omnes liberalis atq̃ doctoꝝ virorꝝ tũ ecciasticorꝝ tũq̃ oratorꝝ ⁊ historicorꝝ ac poetarꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantẽ florentinũ poetam ob eius doctrine p̃stantiam magnis honoribus sp prosequi voluit. Tandẽ cũ vrbẽ veronam maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 1329. die. 22. iulij sine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiũ concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cũ maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forũ sepultũ fuisse constat. vbi supra templi ipius valuas adhuc pmagnificũ extat sepulchrum sua ymagine ⁊ epigrãmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francorꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regnauit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̃iane religionis amator. qui suscepto regno post annũ p̃sentiens sparsos p diuersa gallie oppida diu delituisse. eo q̃ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligẽdo seditiõe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnũ coegit. ⁊ vt lugdanũ congregarent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes iacobus portuensem ep̃m elegerunt. quo quidem anno cũ pontifex esset electus ipe rex finem vite sue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrarie nsiuz nobiliū princeps. cū patauij dñatū ꝛesumpsisset ꝛ in ea nō tirannice ꝫ paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaligeri ꝛeeitus potentiā eidem vrbis dñatū sponte cessit. sed ꝛ sequenti anno cane ipso ꝛefuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ꝛ regie vrbanitatis insignitus ac multj virtutibus ꝛecoꝛatus. qui cū sine virili pꝛole ꝛefecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensiuz princeps

Anno dñi M. ccc. x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū buiamons reꝛ nouaꝛ cupidus vna cū querinis ꝛ basilijs regnū affectans maximū tumultuz in vrbe excitauit. ꝑ petrū grandenigū ducē. ꝫ eiꝰ ꝓuidentia cito vbi quies data illi ꝛe domo quirinoꝛ cū eoꝝ sequacibꝰ e ciuitate pulsi ꝛestructis eoꝝ domibus. hec fuit pꝛima ꝛestructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Pꝛincipaliores cū duobus flozentinis ꝛecapitati sunt. ideo cōsiliū ꝛecezvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes sozantius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ꝛ domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. ꝑditione coniuncti capitali sniā puniri fecit. quibus cesis ad ꝑcauenda in futuꝝ malū sex ꝓcuratoꝛes sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux pꝛudētissimꝰ. et timoꝛate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē vt ꝑmissum est anathemate

Arnaldꝰ ꝛe villa noua

notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ꝛ omnibus impetrauit.

Arnaldus ꝛe villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. parisius dogma suū exercuit. ꝛ ꝑ ꝓphetiam danielis ꝛ sibille erithꝛee ꝓbare nitebaꝫ aduētū antixꝑi ꝛ ꝑsecutionē eccie futurā esse. inter M. ccc. ꝛ M. cccc. dñi annū ferme i M. ccc. lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus ꝛe speculatione aduentus antixꝑi. Is tñ ꝛeprobatus ꝛ quasi hereticus reputatus. Cū magꝝos parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitoꝝ ꝛeueniret clam auffugit ꝛ ꝑfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit emꝝxps. Nō est vestrū nosse tpa vel momenta que pater posuit in sua potestate. Uñ omnes volētes ꝛeterminatū tēpus in his assignare aduentus scz xpi vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater. Johāne eiusdez ludouici filio ꝛefuncto i regnū succedēs regnauit annis q̄nq̄.

Petrꝰ ꝛe abano ꝯciliatoꝛ

Petrus apponus seu ꝛe abano paduensis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ꝛ philozophus oī etate admirandus ꝛ peripateticus italicoꝝ oīm ꝛlustrissimus. parisiensi ciuitate doctoꝛ celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem. inchoantē. conciliatoꝛē fama cognitū tandē in ꝓpria eugania vrbe feliciter termīauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝑfundissimū illud propleumatū aristotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū discereꝛ pmeauit. quo tandē instructissimꝰ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni ꝓꝓoꝝ regimine floꝛuit. liberaliūq̄ omniū peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatoꝛē inquā opꝰ grauissimū ꝓpilauit. scripsitq̄ iohāni pon. ro. librū ꝛe venenis pulchꝛum. Ac mesue librū in medicinis mancū a coꝛde vsq̄ ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ꝛ multa ꝑ eandem artem ostendisse.

Bynus medicus

Dinus ꝛe garbo medicus flozentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyꝛurgie medicum habuisset illum in phisica eruditum thadeo flozentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripsit ꝛ in galienū ꝛe malitia complexionis diuerse. Atq̄ in hypocratem ꝛe natura fetus. q̄n ꝛ in philozophia ac medicina varias ꝛ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medicꝰ hoc ipo tpe diui ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑ hibēt. fuit em subtilissimꝰ rimatoꝛ verboꝝ auicēne Hic etiā ꝑter ꝑdictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones ꝑcipue de ḡdibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo ꝙ ad robertum sicilie regem ꝛ medicuz diuinum opꝰ de oībus simplicibus medicinis ꝛ earuz ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū
Johānes vigesimussecūs

Benedictus duodecimꝰ

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. Iacobus caturcensis antea vocatus. Eps portuensis post longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis tecio sexto terdecieseq centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ptinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo aue nionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quoꝝ de numero fuit Iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. t Iohānes caietani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q̄ pter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa psumpserat facere t concedere. Imperatoris ro. legittime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Uir vtiq doctissimꝰ t multa prudentia decoratus t doctoꝝ viroꝝ amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiepatū transtulit. Cuiꝰ q̄dem castella sex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe studuit vt simplices epatus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. t abbatias in epatus t epatus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tñ gratitudīevsus est q̄ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improbor factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis bis que ordini obessent. additisq institutionibꝰ quibusdā quibꝰ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccliam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiq cathedralibus eccliis ex vndecim que tarraconensi subsunt vnic assignat. Instituit t nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecciasticaꝝ cōcernentia. thomā vnū erphordensem epm. t alterū thomā aq̄natē p̄dicatorū ordinis anno pontificatꝰ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xpi dñi confessoꝝ. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdecieseq centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos demq hereticos damnauit. Et pīertim glosulā quandā fratris petri qui quētum ad imitandā xpi pauptatē aīauerat. affirmātes xpm eiusq discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoꝝ numero multi damnati t exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo mort auenīone pontificatus decimonono anno mēse q̄rto. relicta in thesauris tāta vi auri q̄ntam nullus ante se pontifex.

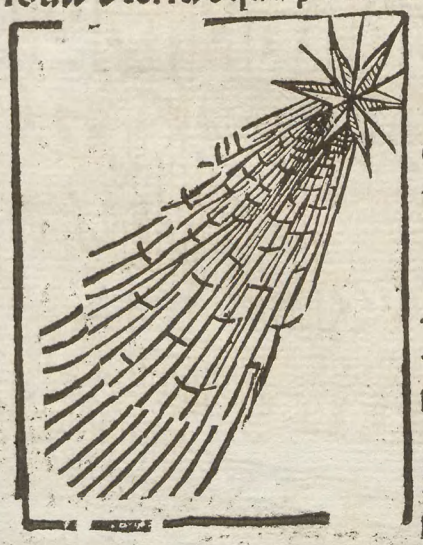
Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis Iacobus antea vocatus sctē prisce cardinalis. Cū Iohānes pontifex anno salutis quarto triceſimo terdecieseq centeno defunctꝰ est ad diēq abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusq in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ promulgatas a Iohāne in ludouicū censuras obrogationēq repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliq in italia bello socij hinc pōtific mōrte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia psumebāt. q̄re vrbes quatuoꝝ q̄s solas in romane eccie reuerentia Iohānes bohemꝰ rex pfidijs cōseruabat. inter se pstitut federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē Iohannemq eius frarrē archiepm mediolanensem. mediolani aliarūq vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pariq forma mastinus scaliger verone t vincencie. Guilhelmꝰ gonzaga mantue t regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine t argentevicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia pocio estensi data iurū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis psoluendū Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex pbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel pcario vel pollicitationibus nunq potuerit. bonos em diligebat t vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie t eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus t pometis ī choauit ac pfecit. suoq iussu impensaq basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad ei statuā ī eadē basilica positū idicat. Mort aūt pōtificatꝰ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Oltā vī auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis t doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis t eos sepe mutare. Optime conseruant amici si pces eoꝝ cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus p cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico eñ morꝛtuo in germania electoꝛes aquisgrani ꝙuenientes duos in controuersia ad imperiũ ꝛelegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ꝛ fridericũ austrie duces. Bello ꝙ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs ꝛe repente contractis plio inter muldorff ꝛ ottingen ĩ quoꝺã prato ꝙcurrerũt in quo cedes vtrinꝙ ß in australibus maiꝛ fuit. fridericusꝙ supatus ꝛ captus in carceꝛez est ꝛconiectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõꝺitione vt ꝛecetero nullus ducũ austrie ꝑ adipiscẽdo imperio ꝙtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝑmissi ĩmemoꝛ a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoꝙ ea elatus victoꝛia ꝑ ĩpatoꝛe illico sese gessit multa dispoꝛnens concedensꝙ que confirmatũ coꝛonatũꝙ ꝛecuit ro. pon. consilio iudicioꝙ ſb ijcere. Ardentibus eñ dissidijs atꝙ bellis italie ciuitatibus faces imperatoꝛie auctoꝛitatis addidit. nulla põ. ro. autoꝛitatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũꝙ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ꝛ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ipudẽciꝰ ceperint aspirare. Romã igiꝝ pꝛofecturꝰ vicecomites oĩno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõ sequi posset. At Johannes pontifex viceꝯites ꝛ ludouicum impatoꝛem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum poulopost cum maximis copijs ꝛenuo ex germania ꝑfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atꝙ ibidem a guidone petramala epõ coꝛona ferrea coꝛonatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ꝛ in graciã susceptos in ethruriã accessit. vbi a castructio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti ꝙ rome acceptus fauoꝛe coꝛonationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ꝛ vrbium ytalie oꝛatoꝛes qui ꝙtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa pudem ad omnia templa basilicasꝙ vrbis ꝛestinata. Et adeiꝰ accessum inchoata laterani die põfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus seniꝰ ꝛ sarre tunc pueri genitoꝛ iussu cleri ac populi. anno ꝺo mini. ı3 2 7. coꝛona illum insigniuit. Urbem eñ romani duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratꝙ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ qñꝙ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea oꝛnatus imperij coꝛona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ coꝛbariensem oꝛdinis minoꝛumꝛ ꝛebita romano pontifici reuerentia adoꝛauit. Jõ romani histoꝛici eũ inter ĩperatoꝛes nõ numerãt ꝛ cognõmto bauarũ appellãt. Johannes igiꝝ pontifex a cõmunione eccie eum interdixit ꝛ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir pꝛudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igiꝝ huius discoꝛdie inter papam ꝛ impatoꝛem vlricũ ꝛe augusta secretariũ suũ extitisse. Js ob diffamatiõꝛ nurmberge p. xv. plãtos se insontem reddens. In vindictã lĩs regis inseruit summũ pontificem bestiam oꝛtam a mari ꝛ alia conuicia eo ignoꝛante scripsit que in vltima etate fatebaꝝ. de qua re impatoꝛ admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemoꝛe ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi. ı3 4 7. ipo die gereonis sepultus in prochiali eccia virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserũ. Seniꝰ ludouicꝰ ꝛ ludouicꝰ romanꝰ in roma natꝰ. ꝛ dux otto iuniꝰ baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ꝛ frisiam. Habuit quoꝙ ludouicus impepatoꝛ fratrem rudolffum comitem palatinũ Js electoꝛ imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus ꝛeinde a suo dominio in anglia vitã fiuuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ꝛ albertum. quos ludouicus impatoꝛ summa beniuolentia fouit ꝛ terrã equa poꝛtiõe diuisit. Ab his principes palatini ꝛ duces baioarie eoꝝ ꝛeinceps oꝛigine habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoꝛis duobus mensibus visa est.

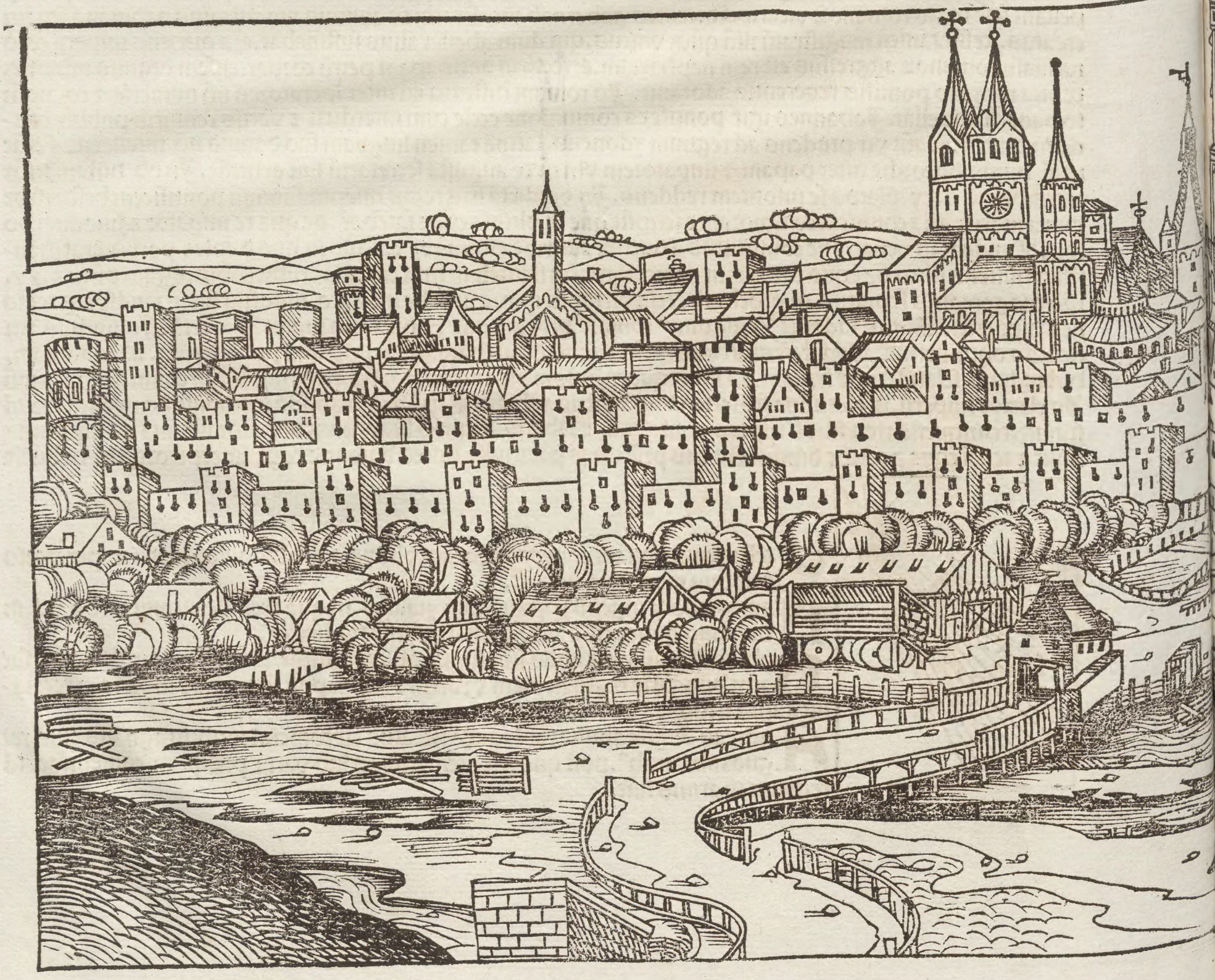
Fames quoꝙ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoꝙ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moꝛitur ꝛ andream caroli fratris sui atꝙ hungarie regis neptem vxoꝛem ꝛederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas ꝛeinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inbiantibꝰ. post quem septem annos sub varia pꝛicipum contentioe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare fluuis sita. Inter vrbes pncipū in germania pcla rissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeaf nobilibus tñ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. b asilicas ornatissimas. Et qz temporibus ottonis primi impatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam pscripto impatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 9 6 2. assumpsit. in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domiciliū habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen p pe curiam monachoz fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmunecz iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs ꝛ immunitatibss dampnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā pro pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomīe. paulocz post vxor Ot tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in pleriscz locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtcz impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 5 o. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaqz hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies augmentū in pplo ac structuris sensit vsqz ad tps salutis xpi septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū co radus eps frisingen. eccie pfuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p uisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoz impatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ꝛ alia edificia pleraqz addidit. ꝛ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoz ordinis diui franciſci. ꝛ cenobiū heremitaz sancti Augustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccia dīue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis cuz suo epitaphio cernit. Condita est igit vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsit⁹ nonunqz negociatoz ex ytalia ad germaniā frequētat. habetqz nūc arcē ornatissimā. ꝛ edē pncipū amplissimā. in qua aule ꝛ camere splendidissime. qs qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco vnqz fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ qz emendari possunt. Cū vo hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ impatoꝝis baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄q̄ plinius scribat in europa inter acheloū tantū ⁊ nesum amnes leones esse ꝑ lōge virib⁹ p̄stātiores ijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Forestoꝝum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaq; foreſtoꝝ familia natus nō mō iurīū ciuilis ⁊ pōtificij abū de doctus. ꝑ ⁊ elequētia ⁊ reꝝ gerendaꝝ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter easdē p̄clarissimas virtutes apud ludouicū bauarū impatorē maxīo in p̄cio habitus est q̄ ⁊ indultis ⁊ priuilegijs eisdē gratis concessis optime ꝓtestatus est. Nā eidem successoribusq; suis ob grata foreſtoꝝ familie obseꝙa in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis ⁊ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresq; eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ⁊ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse cōstituere ⁊ ordinare. Jd priuilegiū datuz fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumq; habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuoꝝ. Mortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atq; inde frisco a cōciuibus pulso ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resū mentes statim gallorū p̄sidia etecerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaq; in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis eccie oppiduz regno adieterunt. Cuncta deinde ꝑ circuitum depopulati sunt. Cum vo carolus ⁊ mamphredus cū beltrando copiarum eccie duce eos hostes adoriunt ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ⁊ eccie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xp̄i his tp̄ibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xp̄o diceret̄ur. in lusitania (que portugalia dicit᷑) q̄ sarracenis resisterent circūquaq; discurrentibus. ⁊ bethicam atq; afficam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat᷑ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. coc co (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositus ē vbi principalē domū constituit. militibusq; omnia bona templariorū annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasteriī cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

OClementinaꝝ codicem etiam his tp̄ibus iohannes pōtifex. xxij. ꝓfirmauit. ⁊ per gymnasia legendum transmisit. mandauitq; doctoribus omnibus publicorum gymnasiorū vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs em̄ p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentorū patrū vt premissum est concilīū celebrauerat. in quo ꝓstitutiones plurimas religiosorū statum concernentes cōstituerat. vt habet᷑ eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat᷑ forma seruanda. Illas igit᷑ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frāciſci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Bcisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝑ iohannē pontificē iubente ludouico impatore vel fauente in antipapam ꝓbanat᷑. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat᷑. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq; pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat᷑. Hec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalat⁹ p̄sulatusq; ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane ꝑ viribus augere annixus est. Affirmabant em̄ hij ad coopimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologorū multorū cū eis synodo ꝓgregata. re q; diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝓposuit ⁊ ad gymnasia publica transmisit. de nicq; cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē p̄duct⁹ fuisset venia petita

Augustin⁹ de ancono

in carcere p triennīū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustinū etiā achonitanū ordinis heremitarū diui augustini ꝓfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝓstat. q; et ip̄e librū de eccl̄iastica ꝓtate ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝓtradictione excesserit a matheo exordiens totus nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝓmentaria in pauli epl̄as admiratione digna habent᷑. Ē ⁊ sup act⁹ apl̄orū sup apocalipsim ⁊ epl̄as canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ q̄z sup magnificat composuit.

Albert⁹ Albert⁹ patauin⁹ or. here.

Albert⁹ silr patauin⁹ eiusdē heremitarū ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus ⁊ theologus p h tp̄s in declamationib⁹ ad papā priceps p̄dicatorū habitus ē. q; cū esset doctissim⁹ coplurimos ꝯmones tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū pplmq; erudiendus edidit. Ez ⁊ pentatheucū ⁊ pauli epl̄as sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin⁹ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccl̄ie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi dominio tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dño) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibo ⁊ potu parcissimo vti ceperit. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplaz egenis prorsus distribuere cepit. ⁊ principatu se abdicans patruo suo oppida paterna pmendauit. ⁊ abiectis reb⁹ omnibus breui veste indutus cū pileo ⁊ pera ⁊ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ puenit. vbi plures ciuitates ⁊ castella vicz romā aquā pendentē. cesenā ⁊ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placētiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. ⁊ ad quoddā hospitale diuertit ⁊ egrotantes omnes ad vnū videt signat ⁊ sanat. Labore igit somnoq; grauat⁹ a deo pmonitus q; cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre ⁊ sagitta sinistra cora tranfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā qui etē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeq; digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armor strepitu vexabat ac bello. in paterno denicz oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq; explorator pbensus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia ⁊ vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innocarent a peste ptegerent. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrocinū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis puolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis ⁊ miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q; constantiā germanie vrbē vbi concilū generale celebrabat a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella ⁊ are per vrbes p vicos ⁊ castella extruunt. ad que confugientes eius merita experiunt. cuius festū. xvi. kalēd. septembris celebrat. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu ⁊ populo summa gloria exceptum est. ⁊ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus ⁊ pōtificij q̄ maxime vberrimus fons tempestate istac floruit. ⁊ nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq; accuratissime glosauit. Atq; in sexto alias nouellas ꝓposuit. Insup ⁊ opus mercuriale. ⁊ in additionibus speculi aliud pegregiū edidit. ⁊ in laudē diui iheronimi opus iheronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta ⁊ alia ad eū ptinētia ex additionibus ipius extra de vita ⁊ ho. cle. in titulo de filijs pbiteroz optime colligunt. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste p vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. ⁊ mulierum

Oynus pistoriensis ex nobili simbaldoz familia nat⁹ dini auditor ⁊ pdicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris pstantissimis sui seculi doctor p id temp⁹ lecturā putilem sup codice castigata ⁊ accurata doctrina cōscripsit. atz sup primo digesti veteris pte vsq; ad ti. Si ex noxali cā agit. Et in scda pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes p viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū dini discip ulū ⁊ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē p ipm tempus florusse constat. Qui ⁊ ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas ⁊ consilioz pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree pcipus filius ⁊ discipulus eruditione ⁊ sanctimonia insignis. ⁊ ipe p idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq; scribendo plurimū illustrauit. eo q; ipius in decretalibus plurimi extēt ꝓmentarij ac ꝓsilioz in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat nominatissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaz partem orbis terre peregrinando pagrauit. ⁊ maximus orbis circulator mirabilia mundi. pcipue asie ⁊ indie varijs linguis ad oblectationes pscripsit. ⁊ p hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minor theologus doctissimus ⁊ ipe eodem tēpore multa opuscula ad xpianā religionē ptinētia edidit. ⁊ q̄ maxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minor generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem ⁊ sup sententiaz librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio puatus. dixit em xpm ac discipulos nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis ⁊ rationibus se innocentem ostendit. ⁊ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ cūm francoꝝ rex triū regum frater scz ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno. 1328. cepit ⁊. xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius vict⁹ fuit. et cū multa pdidisset tm vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus q̄z. xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus q̄sepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra scluſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Etvt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisq̄z pntib⁹ fuit. q̄b⁹ pria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis. 1304. die lune ad aurorē kalendō. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. ꝑ ad moralē p̄cipue philozophiā et ad poeticam prono. corpus iuuenī nō magnaꝝ virtū obtigit ꝑ dextreitatis exti/mie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundioza membza ⁊ in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. coloze erat viuido inter candidū subnigrū ⁊ visu plongū tempus acerrimo ita vt ad. lx. annū mumtissimas quasq̄z lras sine adminiculo legeret. sanissimū p omnem vitam corpus habuit p̄terq̄z in extrema senectute. Is aretij natus p̄mū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadrienio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ oratoz facundissim⁹ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua parisius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honoze habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto siculie rege laurea coroza insignitus ē. Post hec auinionē rediit ⁊ in valle p exigua amena q̄ clausa dī buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libzos. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuz dñis de la scala versat⁹ vbiq̄z car⁹. iacobi de carraria benuolētiā adept⁹. patauinū veniēs ⁊ a venet⁹ cū magnis bonoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dñi. 1374. apopleticus sanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchzo marmoreo quatuoz columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt. 70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusq̄z fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignozantia sui ⁊ aliozum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua libzū sanctoz ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq̄z alia.

S. yuo doctoz

Yuo natione bzito eruditissimus iuris cōsultus p hec tpa p̄ter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericozdia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica em̄ flozuit continētia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ oratiombus disciplinas vigiliasq̄z admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamq̄z omnem cum pauperibus quos p curando p̄tegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans paupez ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas p virili semp tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatozum oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dño percepit. quo mortuo cū crebzis fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalendō. septembzis celebzari iussum fuit. Et de eo scribit̄. yuo pater legum custos p̄tector ⁊ amplum egregiumq̄z decus cui se debere fatentur. Iurat tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagozum regni p̄incipium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄stans atq̄z p̄clarus bis annis quadā calliditate atq̄z prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosq̄z successozes vsq̄z in hodiernū die transtulit. Passerinus ipe ⁊ sui p̄decessozes ipm principatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus suboztis adeo mos inoleuit vt cuiq̄z factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ impatozes p̄pter egregias huius p̄clari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. q̄uis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populozum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta iter turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq; ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecor̄ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaz obiit. cuius filij complures. quor̄ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ipe patruus nullo supstite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchor̄ regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. ipoq; mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustaphan patruū supatū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq; deficiens pazaitem primogenitum impator̄ adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannor̄ ꝓgenies et origo. adeo q; turchor̄ nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabaf nūc turchiā vocitēt. a turchis eī vniuersa possidetur.

Odericus or. minor̄

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martirū corpora de ciuitate horrmes transtulit ꝑ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ insignis decretorum doctor ꝑ hoc ipm tempus pisis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que putile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qđ sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā em (ipo referēte) ꝓfecit anno dñi. 1338

Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ipe summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliq̄n beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate poptime vitam dñi nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo potius diuina reuelatione q̄s studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄s humanarū. ⁊ potissimū ipius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄s laude digna hic deuot⁹ atq; venerandus p̄ edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tpe floruisse ferūt. q̄ sup q̄tuor sententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunt. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrarien̄sis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. qui venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex aplica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo deniq; mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis suscepit.

Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minor̄ omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄s in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi.6542. Anno xpi.1343.

Clemens sextus patria lemonicensis.petrus antea vocatus. primo mona chus deinde archieps rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeq eloquentie. liberalis in omnes t phumanus. q primo anno pōtificatus sui octo pbiteros cardinales creat.diaconos duos. scz fratrem suum monachum tullensis pfessionis t gulielmū ex sorore nepotē Uerū cum intelligeret totam italiam in tumults esse solos luchinum t iohannē vicecomites vicarios insubrie confirmauit.De reliquis italie principibus nul la mentione habita.existimabat em solos vicecomites ludouico bauaro resiste/ re posse in italiā(vt ipe pdicabat)descensuro.atq etiā tridentū vsq puenit. qui viciissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios im periali auctoritate confirmauit.Que quidē versucia malis(vt aiūt) auib⁹ in pō tificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ppetuis incomodis turbinibusq agitauit. Johannes em de vico vrbis rome pfectus nonnlla in vi terbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impial est factus.Eo demq titulo galeotus maletesta t fratres arimini i romādiola pi sauri faniq in marchia anchonitana.Antonius ferretanus vrbini diolfus t ita in alijs pleriscq locis dños confirmauit.Clemens aūt pontifex quosdā cardina les ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnen sem t iohannem vrsi filium senatores declararūt.t nicolaus rencij public⁹ scri ba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat.deinde septimo mense muta ta veste ad carolum in bohemiā pficiscit.quē clemens pontifex ob multaq lin guaq periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesarez designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat.Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dñi.1352.pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur, adhibita ho nesta funeris pompa.

Iubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesi mo q3 anno(quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt)plenam peccatoq om nium remissionem visitantibus limina apłoq petri t pauli quimqgesimo q3 anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoq attingere non posse.Clemens igit sextus ad qui/ quēnariū numerū reduxit.qui est ppie iubilei numerus.Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome pres suram potius q3 frequentiā populoq petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpianū pfessa nomen illa pfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemq anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisq ex millesimo homine supfuerit.nec id quidem miq cū ob iubileū contagione hominū t multitudine vndiq romā cōmigratū squalore situ pedore oia inficeret Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisq iuris vir con sultissimus.pcurator primo.mox epūs claramōtanus.deinde cardinalis.pontifex tandem dum erat sa lutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdecieszq centesimus.Fuit aūt vir integerrime vite magneq constā tie t seueritatis.qui ecciastica beneficia nō nisi pbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes plati omnesq qui beneficia habebāt ad eccias suas sub anathematis pena pficiscerent.dicebat em oues pascuas a ppio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam quoq3 domesticam que magna erat imminuit.familiam suam ad certum t honestum redigens numerum. viroq pbatissimoq. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit.Auditoribus pterea sacri pal lacij solaria instituit.ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent.Hic in victu par/ cus est habitus.in sumptu bellico largissimus.dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus oc cupata fuerant. Isq3 cum curiā purgasset plātis in ea dissidentibus quos ad suas quēq3 eccias ire iussit.ni hil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere.a quo vrbes t puincie iuris eccie tyrannis vi deturba tur reciperent.Legatusq3 fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoq epūs cardinalis vir quo ad vires t potentatū licuit.Traiano Hadriano t theodosio virtute equipand⁹.quos principes hispanici ro mane reip.potentissimos pridem saluberrimosq3 dederat.omnia vere oppida breui recepit que tyranni oc cupauerant. Huius pontificis suasione t prudentia inter genuenses t venetos denq3 fedus initum est. ac inter pisanos t florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatori/ bus discordiam optime sedauit.externo senatore ad vrbem misso.Erat aūt maxime intentus abolēdo bel/ lo quod inter anglos t gallos gerebat.parare t classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In tā tis vero animi pturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto mort t in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qō ipe extra auinionē ppriis ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linia impatoꝝ ro. Carolus quartus

Carolus eius noīs quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̄dragesimoseptimo. iubente eīn clemente sexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ dep̄ssionem in cesarēq; eū fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis .32. Vir multaꝝ linguaꝝ ⁊ lrāꝝ peritissimus iustusq; ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos sceleratosq; odio habens. Is ob iustitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugnauit adolescens cū veronensibus eosq; p̄lio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nō dubitauit tercio conscendere facinoraq; fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq; carolus vir magnorum opeꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum disciplina illustrauit. Nam scola liberaliū arciū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄sentie timor vicecomites ꝓtra ac ille expectauerat ꝓcordes effecerat. quare ad solā anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p̄ inducias quietos reddidit ⁊ mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusq; in vrbem factiosos vtriusq; ptis a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudie depressit. Senēses illico sese illi absq; vllo federe p̄miserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē puenit romā carol⁹ ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. Gibellinis qui iampridē florentia exulauerant electis. guelfos in suū locum restituit. longobardos in ptātem acccepit. Reliquis ethrurie partibus p̄ suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ itaq; rome magnifico apparatu nouatores rer qui aduersus eccīam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator bis (de quibus diximus) p̄ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq; in germaniā redijt. Johanni deinde fratri suo moraviam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac p̄pugnaculis cōmuniuit Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restauravit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis q̄ Romani imperij quesiuisset. ⁊ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus est. Idq; pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qđ virtute obtinere nō potuit p̄cio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset publico illis romane rei p̄. vectigalia obligauit ꝑpetuū imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq; ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo consumpsisset. Tandem etatem iam grandeuus saluti p̄prie consulens wenceslaū filiū vt p̄missum est Anno dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre filio imperauit annis octo. Postremo carolus impator cum pleraq; glorioſissime in imperio gessit anno. 1378. būana funct⁹ vita decessit

Guntherus comes de swartzeburg

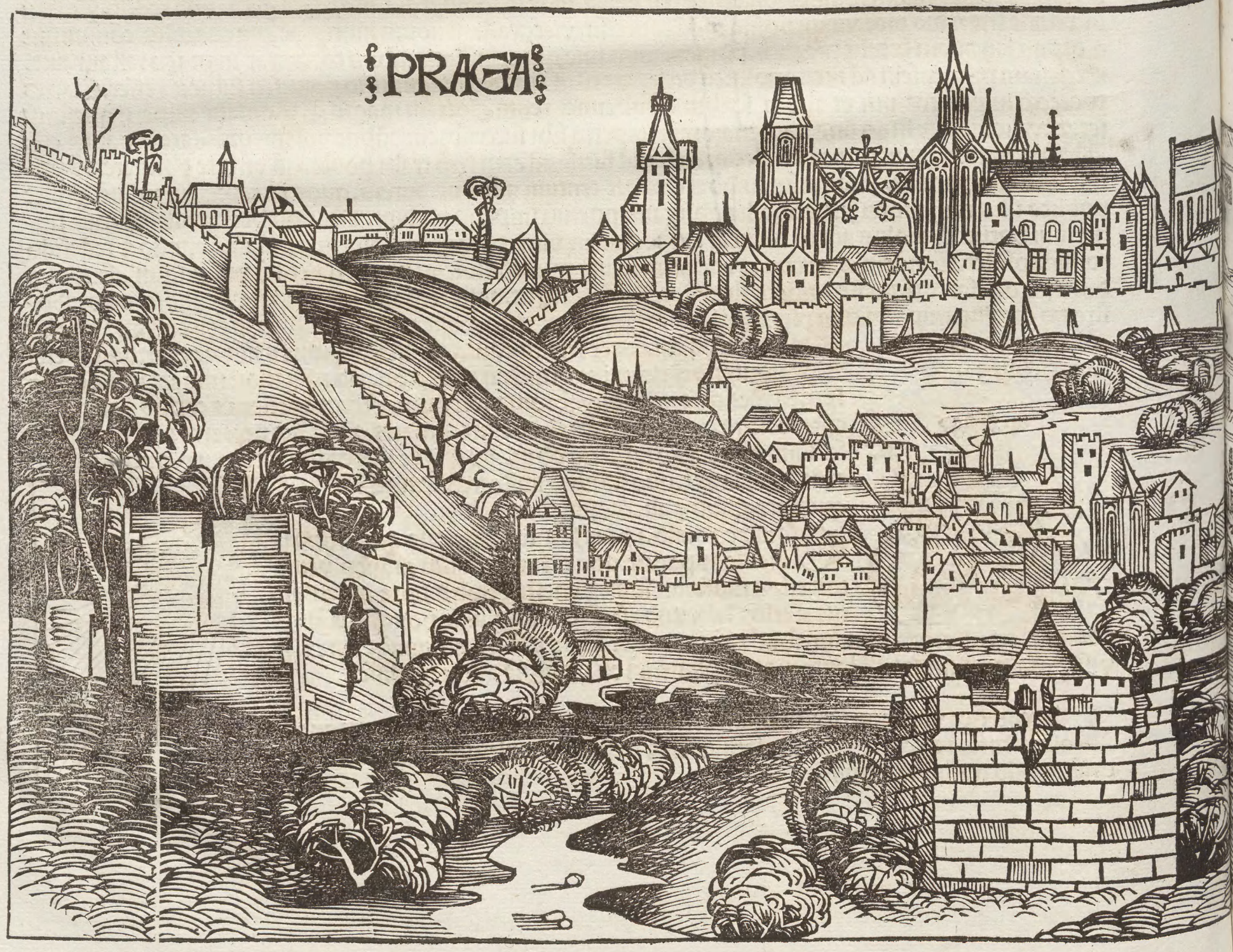
Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝫ electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese opposuit. scribens nominansq; se romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella aciter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec p̄ce nec terroribus flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum p̄ quendā phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventoꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs p̄ore ardente pte p̄ celuꝫ labi visa est. Scribūtq; ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nunq; antea. visum itaq; omnibus est tante mortis planetau etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̄q; vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientiū terrore. p̄ celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in orīete e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū t in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliq; cōiūgit. In quo sita est regia t sancti viti pontificale augustumq; templū. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptorium t forum t letā curiā t collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor t viginti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. t vtrimq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ē ad colles vsq; ꝓtendit. quor alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi t collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dier itiuere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificiabus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemice ꝓha dicit. indeq; nomen vrbi datū. ꝑ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea ducesq; ad primū regē vratislauū gubernarunt. qui. vi. t. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xp̄i apud magātiū in pcilio principū ab impatore heinrico ei⁹ nois q̄nto rex declarat⁹ fuit. morauor reg qđ pus extictū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemor iperio adiecte. Hilbert⁹ treveror archieps cū eo praga miss⁹ q̄ coram ꝓuincialib⁹ regē iungat regalib⁹ q; adornet insignib⁹. In eodē āno fctm accla

mante populo Vratislao regi salus honor atq victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio na tione senensi collegiū canonicor regularū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit diuina non ꝓpositus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusq ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et ꝓpositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Postvratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noīe ꝫ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao natū ab impatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multa uiam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponensi ꝓferunt in quatuor ⁊ .xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthior principatum tenebat cū virili sobole careret ac cepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ⁊ portū naonis tradi dit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile ac cepit vt ꝓmissum est. Nullū em regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dota tum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atq amplitudine mirabili fornicibus te gebant lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctor reliquie tegebant onusta. Sacerdo tum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. ꝑciosissima supellex. fenestre alte atq amplissime. cōspi cuo vitro ⁊ admirabili opere lucē ꝑbebant. neq hec tantū in oppidis atq vrbibus ꝫ in villis quoq admi rari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multaue qua misa fluuius illi iugit situ in quo regū corpa condebant singularis excellentie. nā ꝑter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū mor mitoriū. ceteraſq officinas monachor magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclu sit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq testamentū ab initio geneſis vsq ad apocali psim Johannis līs maiusculis in tabulis scripcum ꝓtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentib⁹ tta vt a summo vsq deorsum facilis lectio preberetur. Flos igit dulcoris Bohemia dicebatur. queolim inter principes atq reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū habet. faxit deus vt ꝑor redolentie atq splendor par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius, secund⁹ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorus in oppido baioarie nomie deckendorff sito in littore danubij anno dñi.1337.maiestatē ihesu xpi i diuinissimo sacramēto miīrūmmodū ptēpsit t religionem nostrā illusit. Jd p varias punctiones in fornace ignis posuert illesum tñ ab igne māsit.in incude q̄z malleis pcusserūt. Qua re (diuino nutu)cognita prefectus oppidi hartmann de tegēberg cū ciuibus oppidi iudeoz dom inuaserunt.nō sexui.nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt t neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccia sepulchri dñi miraculis varijs i eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. seqnti videlicet tpe obusti sunt. eo q omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoz pfessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt.herbas t omnes fructꝰ terre.q̄rū corruptione t fetore execrabil pestelētia sbsecuta ē

Pestis lugubris t miseranda hoc anno.1348.incepit t p tres annos p totū pene orbē debaccata est.q̄ primo in asiā apd indos ob easdē bestiolas incipiens passim p puincias irrepens vsq̄ in brittannos. Per mare igit anno sequēti irrepēs regna ytalie.postea francie t britannie.demū germanie puincias t hungarie sua ptagione infecit.adeoq̄ defecit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄ ex millesimo hoie supfuerit. In aliq̄ bus locis vix tercia ps hoīm remaneret.t pleraq̄ loca ne dū campestria. verū arces.oppida t vrbes prius derelicta sunt ac in solitudinem redacta

Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerardus ordinis heremitarum

Gerardū senēsem ordis heremitaz diui augustini sacraz lraz clarissimū interpretem hac ipa tempestate admodū senē obijsse tradūt.virū vtiq̄ ingenij eminentissimū t bti Egidij ro.imitatorē pcipuū.q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaz accuratissime scripsit.Deinde tractatus de pscriptionibus t devsucaptionibus t devsuris ceterisq̄ ptractibꝰ opuscula edidit.quibꝰ diuꝰ bernardinꝰ pterraneus suꝰ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē.Huc etiam tractatū Jo.anꝺ.eiꝰ ptēporaneꝰ multꝭ in locis t maxie mercurialibꝰ plurimū pmēdat

Gerardꝰ itē eiusdē ordis t doctrine pfessor patria bergomēsis t sauonēsis eps eo tpe in pcio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet epm magis pdesse admixus ē q̄z pesse.q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est.t multa in laudē sue religionis in lucē deduxit.qōlibeta duo parisiꝰ disputauit t multa opuscula edidit.moriens denicq̄ nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ dini q̄ndā medici filiꝰ hisdē tpibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus.etiā de arte medēdi sūmā pulchrā pꝰ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iurisconsultoz supioris seculi princeps t eiusdē pfessionis copiosissimus explanator.Cyni t iacobi bothigarij doctoz discipulus t auditor.His q̄z temporibus vniuerso mundo(ea in doctrina) admirabilis fuit.Qui t p ceteris legū interptibus in digesto nouo t veteri.ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus pclarissima edidit cōmentaria.q̄z celebritate atq̄ pstantia ipe vulgatissimus habitꝰ ē.Scripsit t tyberiadis tractatuz.ac alium de guelphis t gibellinis.Ferunt etiā eiꝰ pclara psilioz volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄ albergotus natione aretinus solidus legum doctor t explanator bartoli amicissimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Jacobinꝰ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit h anno postq̄ q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. t ipe a Guilielmo eius ex pelice filio interficit.cuiꝰ parricidij hec cā fuit q ab eo otumeliose spurnꝰ appellatus est.mox vt domum regressus est patrē in secreto accessiuit t gladio impetens eū cōfodit. t statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit.vt nō euacuet verbum xpi qui gladio feriet gladio pibit.

Carolus quartus glorioſus imperator vxorem ſecū habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem ro me agentē. Anno duo de ſeptuageſimo terdecies centeno⁹ fecitq3 padua ⁊ bononia in ethruriā iter. dū piſis ageret lucanos piſanis ⁊ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝑ imperio accepit. nōnihilq3 pecuniarū extorſit a populo florentino rebelliones timente. In quas ſubiecti eis de ethruria populi pro cliues erant. ſi modo princeps ꝑſtitiſſet aſſenſum. ſed is romā delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cū pon tifice expeditis. intra terciū q3 aduenerat menſem italia exceſſit. Agente rome vrbanū ſtimulauit vt apl⁹ petri ⁊ pauli capita ꝓquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranenſi eccia extante multo argento auroq3 vndiq3 gemmato plurimū exornata. In ſcolam pragenſem aliquando ingreſſus carolus quartus romanor⁹ impator. cū diſputantes liberaliū artium magiſtros in horas quatuor audiſſ idq3 purpurati moleſte ferrent ac cene tempus adeſſe dicerent. mihi inquit tempus eſt. vobis minime. ¦nas cena mea hec eſt. Idem carolus hominem qui ſibi necē paraſſet ad ſevocauit eiq3 aureos mille dono de dit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius ſe vicem miſereri dicens que natu grandior domi clauſa eſ ſet. homo gratias egit regi. ad conſpiratores egreſſus. neſciebam inquit carolus qualis eſſet. nunc libera lem ⁊ miſericordē principē ferire nullo pacto poſſum. Huius caroli tempore ſeditio magna orta ē nurm berge ꝑclara ſuperioris germanie vrbe. adherentibus em conſiliariſ⁹ ⁊ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū ſenſit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabror⁹ capribarbe vulgo geyßpert dicti. induſtria tñ caroli ſedata eſt hec factio. depoſitis em conuenticulis ⁊ collegiſ⁹ artificū; q̄ vulgo zunfft appellāt tāq3 monopoliū ſeminātib⁹ i meliorē policiā vrbē ꝑfatā reduxit. Macellarior⁹ aūt collegiū qr ca-

Ordo inieſuator⁹ fratrum rolo ꝓſiliariſq3 adheſerat ꝑpetuo q̄dā ludo carniſpriuiū ꝑuilegiauit

Ordo Inieſuatorum fratrum Vrbano ſequenti pontifice ꝑſulante apud ſenam ethrurie vrbem in itium ſumpſit. hi nanq3 turmatim ꝑ domos ſeculari ha bitu induti religioſor⁹ more cū ingenti caritate ⁊ ſim plici quadā religioſitate in ſudore ⁊ labore manuū ſu arum in vnū viuere ⁊ deo ſeruire ceperunt. quos cum ſummus idem pontifex ad ſe romam vocaſſet eor⁹ qui dem viuendi modum plurimū approbauit ⁊ a ſe lau datos cū tunica alba ⁊ caputio cōtemptibili ſibi ꝑ ha bitu datis abire pmiſit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem confe ſtim nepotē ſuū virū grauiſſimū ⁊ religioſiſſimū in ꝓte ctorē aſſignauit. q̄ ⁊ ipe mox ad honeſtādū religionis habitū auctoritate ſibi conceſſa griſeam clamidē deſup referendā ſine calceamentis contulit. atq3 eos in priui legiſ⁹ ⁊ gratiſ⁹ plurimū cōmuniuit. ⁊ ꝑ priuilegiū ſpe ciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aūt plurt mū multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates di fuſi boni precij ⁊ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicor⁹ regulariū qui vulga riter ſcopetini nuncupatus etiā in ſenēſi agro ſan cti ſaluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religioſiſ et patribus. ſtephano videlicet ⁊ iacobo andrea natio ne ſenenſibus ordinis heremitar⁹ diui auguſtini initiū ſumpſit ⁊ breui magno in ꝑcio euaſit. Qui quidē ordo cōgregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. quā quidē congregationē poſtea grego. vndecimus huius vrba ni ſucceſſor approbans inſigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtunt qui ob memoriā reuerentiāq3 ſue prime religionis ⁊ priſtini habit⁹ ſemp clauſtra ſtrale ſignum videlicet habitū albū cum ſcapulare albo ⁊ aſta ſup camiſeam lineā deferre voluere. ⁊ quecūq3 ſtatuta ⁊ primas ordinationes cōſueuere. ex redditibus em viuunt. nō predicant ſed confeſſiones alior⁹ mo re audiunt. magni em ꝑcij. maioriſq3 opinionis in dei eccleſia nunc vſq3 habiti ſunt. viros em integerrimos tum ſcientia tumq3 vite ſanctitate protulit.

Johānes francor⁹ rex

Iohannes francor⁹ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare ce pit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ce ptum ꝓſequens ſexto regni ſui anno in piturienſi agro ſupatur ⁊ cuz philippo ei⁹ filio capit. ⁊ in ea quidē clade permaxime gualterus athenar⁹ dux qui apud florē tinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Terū; ter cio ciuitatis ſue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipſum cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimiſit vt nunq3 contra ſe belluz gerere ꝑſumeret. ꝙ nō ita multo poſt fidefrag⁹. hic pacem rumpēs eduardū ab in tegro arma capere ⁊ eū vſq3 ad internitionem ꝓſequi impulit. armatis igit centū ⁊ q̄nq̄gīta roſtrat; nauib⁹ ingentē exercitū ꝓtra iohannē i galliā duxit ⁊ maxīa cladē vniuerſū regnū diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno christi. 1363.

Linea summoꝝ pontificū
Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelmꝰ grisant antea vocatꝰ scti victoris massiliensis abbas. absens etiã. legatione tũc ad vicecomitẽ fungebaf oĩm ꝓsensu apd auinionẽ põ. creatꝰ. vocatꝰ itaqꝫ auinionẽ pon. iniẽs. vir singlaris vtut. ingẽi animi. innocẽtissime vite. Iiscꝫ ꝓ sua prudẽtia res italie callẽs nihil duxit antiqus ꝯ egidiũ cardinalẽ hispanũ italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ t itinerum italie experientissimus tridentina via ingressus est. inuentũqꝫ verone scaligerum canez deinde accersitos ganzagam ludouicũ nicolaũ marchionẽ estensem t franciscuz carrarium initis federibus in bernabouem ꝓcitauit. vt plio supatus t saucius egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quartum sui pontificatus annũ in italiã venit componendaꝝ reꝝ causa. ei legatus egidius corneti fit obuiam. romã ꝓficiscif. liberatus tãte legationis onere quieturus ob senium. viterbiũ rediit vbi t tercio mense post morif. vir singularis virtutis t pstantie. qui dignitatẽ ecclesiasticã mirifice tutatus est. Assisiũ delatꝰ in ecclesia beati francisci tumulaf. At cum carolus impatoꝛ intellexisset vrbanũ romam profectũ eo t ipe vt premissuz est aduolans. Urbanus aplꝰ capita apud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare maiꝰ basilice lateranensis collocanf. Buqꝫ ea rome agit in vrbe veteri t mõte falisco pallacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmã conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̃ romani grauitatem aeris p estatis caumata declinarent. Breui aũt in galliã reuersurus iohannẽ baucut egregiũ copiaꝝ ducẽ e carcere missum copijs illis omnibus pfecit. q̃ antea sub egidio militauerãt. sed reuersus in gallias apd massiliã iterijt põ. sui ãno octauo mẽse q̃rto sctitat vite fama ꝓstãti opiniõe celebratissimꝰ

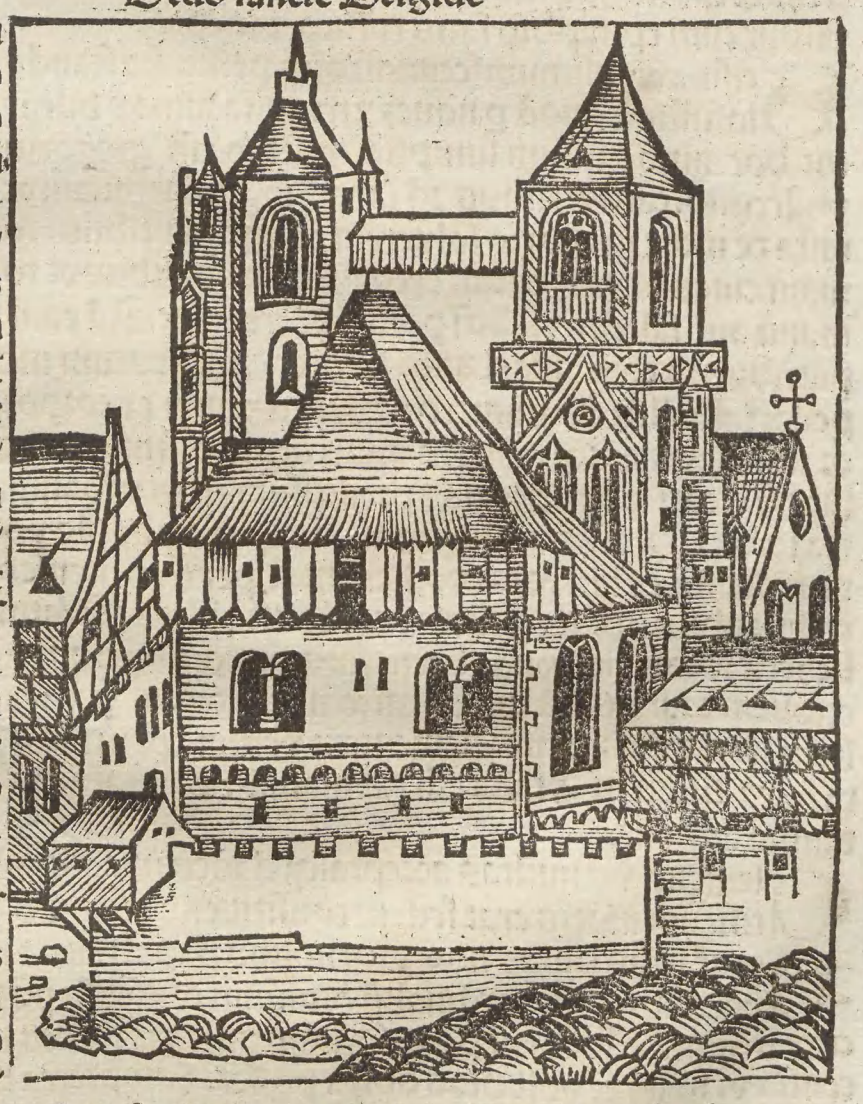
Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex omnium consensu creaf. Hunc eĩ adolescentẽ vix decimũseptimũ annũ attingẽtẽ clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. t ne videref carni t sanguini magis ꝯ eccie consuluisse Eũdẽ ad exq̃sitissimos doctoꝛes. maxime vo ad baldum qui tum perusij legebat discipline gratia statĩ misit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit ptẽrea tante innocentie t placabilitatis adeoqꝫ humanus et pius vt ab omnibus vnice diligeref. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasticas recenseret. Inita aũt cum bernaboue vicecomite pace cũ omnia in pturbatione fuere. erant eĩ inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cũ esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditoꝛ fuerat prudenter cõsiderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecciasticam instaurare. t forte eo sic cogitante episcopus quem de reditu ad suam ecclesiã admonebat familiaritatis confidentia. t tu inquit pater sancte cur non ad tuam ipe accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝓperare. ꝫ cũ agnatis t gallicis id in ꝓmis odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt t breui post pontifex cũ illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ppetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz triremibus vna t viginti genuam primo. post cornetũ. inde terã romam ianuario puenit. Anno salutis sexto septuagesimo terdecieſqꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus t relegationis in gallias romane ecclesie septuagesimus annumerabaf. Fuit ea dies populo romano letissima. Florẽtino aũt terribilis. q̃ omnes existimauerunt pontificem cũ britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Reꝝ ecclesiasticam breui cũ tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aũt omnia aduentu pontificis. nam t menia t basilice ac priuata edificia vbiqꝫ ruinam minabanf. quecerte magna exparte restituit. vt turris suo iussu edificata ad sanctam Mariã maiorem indicat. Labefacti etiã ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videref vtqꝫ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarũ quondã ad vrbanitatem redegerat. Collocata itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bonũ pastorem decet) omnia circũspicere cepit. Egit tamẽ principio aduentus sui natura mitis t optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quã illi oberrati magnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere t ad bernabouem conuersi antiquum hostẽ Sed cum pontificis in ytaliã reditus esset formidolosus intercessione eius iohannẽ baucuth pecunia corruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florẽtini tamen sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad põtificem pertinent intollerabili vesice dolore morif sui pontificatus anno octauo. mẽse quinto. quinto kal. aprilis millesimo tricẽtesimo septuagesimo octauo. sepelituꝛqꝫ in basilica Marie ĩ via noua sepulchro marmoreo quod adhuc visif cuz magno gemitu t lachrimis. lugebãt nõ modo pẽsentẽ ꝫ etiã futurã calamitatez

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotissima xpi mulier natione germana. suecie prouincie princeps z dña. ex regū pgenie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus deuotisqz pgenitoribus ortuz habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriaz passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob p lem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde pfecte loquebaf. post obitum matris nutrienda matertere sue tradif. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cū quo p annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudie atz labore pmāsit. Post mortē viri omia bona inter filios z pauperes diuidens habitum z vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebaf. aspero induta cilicio. carnez macerabat. Ex pcepto xpi romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem pfentauit ne autionē accederet. Succesforiqz gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens pfecta pegrinatione roniam remeauit. z p annū graui infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igit prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoz dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis z indicijs ostensus fuit. Anno dñi .M.ccc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoz miraculoz choruscationē ab vrbe roma in monasteriū vastēnā. z a bonifacio nono p9 annos. xx. sanctaz cathalago ascripta. Nec libros reuelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

ORdo sancte Brigide ab hac sācta z gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellaf. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasteriorū dupliciū videlicet viroz z mulierū excitauit z instituit. Huiusce tñ religionis primū auctorem z institutorem diuū basiliū in grecia fuisse dicunt. Verū pcessu temporis ad tollendas occasiones malorum z obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vo spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. virorūqz edificia pnexa z cōtigua haberenf. habitationes tñ ita seiuncte vt deuna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset. Eoz tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vo seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina misteria assignauit. quoz vnus esset qui confessor aut p or appellaref. z alijs pesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones z puent9 habere statuit ad fratruz z sororū sustentationem. Quoz oīm victus z vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi psumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres z sorores p episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi z tam femine qz mares habitū vti iubenf. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper z quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunf ad carnes. sed carnibus vescunf tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. z nihilominus diui augustini regulam profitenf additis brigide sancte constitutionibus. z tā in fratribus qz in sororibus certū assignauit numerū scōm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata z dictata confessa est. Quaz ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus aplicis speciali priuilegio approbatā z confirmatā esse voluerūt

Johannes bochacius

hec eī pphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris pdixit. de quibusdaz regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit z apud multos in pcio habē tur. apud ytaliā pauca hui9 religiōis monasteria habenf. in suecia vo z germania magna quidē z plurima ac opulētissima esse cernūf. Hij religiosi secularū cōfessiones alioz more audiūt. z dieb9 festiuis pdicāt. Quersos hūt qs in exteri

Johannes bochaci9 de certaldo natiōe florētin9 poeta z phi (orib9 occupāt

losophoz atz astronimus clarissimus. Anno dñi .ĩ375. cū eēt etatis anno rū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir z in latina patriaqz lingua in dicendo celeberrimus haberef hos libros reliquit. de genealogia deoz li. 14 de pclaris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis zc. bellorū egregium opus. gesta impatorū z pontificū edocens. z scismatum in ytalia. de tartarorū victoria. de beresibus bohemorū z plura alia. vernacula quoqz lingua eius extant libri vt liber centū nouorum z alij

Anno mūdi. 6577. Anno xpi. 1378.

URbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex suffect⁹. Vir certe callidus ⁊ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit q̄ magis cardinaliuz ⁊ ioanne regine iniurias vlcisci. p viribus conatus ē. ꝓpter q̄ florentinos anathemate notatos. vt i suā ꝺducēt sententiā absoluit. Inde cū natura inq̄et⁹ eēt apud nuceriā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsq̄ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝓfirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias ꝺcuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres vo fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome mort⁹. sepeliturq̄ in beati petri basilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimum secundū oim pessimū ⁊ scandalosissimū quod p nouez ⁊ triginta annos duravit hoc anno initium sumpsit. mortuo em̄ gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vo numero trēdecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant⁹. ⁊ inter quatuor italici romanique generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vo casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vo penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝓfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde estatis caumatibus optata gallcis occasio est oblata. Oratum nanq̄ pontificē vt mutandi aeris ꝓtextu ananiā eis licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vitiosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem ꝺlegerunt gebenensem eiq̄ septimo clementi indita est appellatio. p orbem lras ꝺisseminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc scisma magnū in eccia ꝺei oriri cepit vt duo capi/ ta in ea dicerent⁹. ytalia em̄ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vo gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens vo multas acceptasq̄ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auinionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ veneratⁿ⁹ ē. ⁊ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creat⁹. Anno dñi M. ccc. lxxxix. Hic etsi annoz circiter triginta esset dum pontificatum init. ita tamen ꝺinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obīci posset. Fuit p̄terea tanti animi consilijq̄ vt prim⁹ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus. inde ꝺecimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vbis ad eccie subiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani q̄ rome dños reddidit. lege em̄ ꝓmulgata constituit. non licere cuiq̄ sacerdotij ad quod ꝓmouere⁹ beneficiū adipisci. priusq̄ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. solitq̄ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoz numerū retulit. Verū in multa rerū pturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē mort⁹ pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M. cccc. quarto Sepeliturq̄ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq̄ ad concliū constantiense. cū clemēs antipapa auinioe obijsset in eius locum ꝓbanatus petr⁹ hispanus ꝺe luna añ vocat⁹ vir doctissimus ⁊ vita omni. si ab ea temperasset ambitione p̄stantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatorib⁹ appellatio. ꝺe q̄ infra cuz ꝺe Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea summorum pontificum

Linea imperatoꝝ
wentzeslaus rex

WEntzeslaus caroli impatoris ꝑdicti filius. impator anno. 1379. ꝓfe defuncto. Cū iam vna cū patre impasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunqꝫ obtinuerit. wentzslaus em̄ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in oīnibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. qꝫ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob qꝫ rem captus a baronibus. xvij. ebdom ad̄ in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝑ copius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaz habita. quibus exinde cognomē praga datū. q cas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoqꝫ rursus potitus ē. Necꝫ tñ vitā mutauit. ꝑ priore consuetudine vino ciboqꝫ marcēs. lucem dormiendo nocti cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio delectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus em̄ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ homis socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipe nolens suffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeslao bussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū oraueruṅ. vt sibi ampliores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorē ꝓtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtqꝫ in posteꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. puoqꝫ tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulo post in castellū nouū qđ ipe cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratorib⁹ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ꝓtoriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atqꝫ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verub⁹ irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiqꝫ circūstātes attoniti facin⁹ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec ꝑsciā. Quem rex indignat⁹ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conat⁹ ē interficere. ꝟ impeditus a circūstantib⁹ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atqꝫ ifra ⁊. viij. dies signatis noībus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. qꝫ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinqꝫ ⁊ quinqꝫginta. vixisset duob⁹ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añqꝫ sepelirentur. viij. dieb⁹ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiqꝫ. Et sequentib⁹ amic⁹ ⁊ baronib⁹ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad eccliam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiqꝫ conditū in sepulcro quod ipe sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraqꝫ abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solit⁹. regem quem amauerat corp⁹clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. reb⁹ in meliorem formam redact⁹. Cū ventzeslai corp⁹ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege fun⁹ exhibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodoc⁹ marchio morauie

IOdocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntiñ. ac Colonien̄si archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit⁹. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūqꝫ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem edituz partem. atqꝫ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea q̄ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q̄ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensqꝫ successorem mihi datum accipio. Cūqꝫ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam necꝫ imperiū inuitus depono. necꝫ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaqꝫ animo esto. Imperiūqꝫ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanqꝫ tui (vt libet) vtere letumqꝫ ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumqꝫ ruperto baioario qui imperaret fecit.

VRatislauia. Sleſie vrbs illuſtris ⁊ inclita. apud germanos ſarmataſq; gentes nominatiſſima. Cum ampliſſima ciuitas ad ripaz odere ſita eſt. Sleſia em̄ prouincia germanie odera irrigua exiſtit. Qui fluuius in ſeptētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Tranſoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a ſui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas baſilicas inter q̄s eminet eccleſia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius epiſcopatum matores aureum vocauere. huſſitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antiſtes iuris doctor ac variarum doctrinarum conſultiſſimus. hunc epiſcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monaſteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Auguſtini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. Iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuerſarum tamen obſeruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in eccleſia beate marie virginis glorioſe. premonſtratenſium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea eccleſia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoreſq; eccleſias habet perpulcras. s. Barbare. s. Criſtoferi ⁊. s. Lazari cum pleriſq; alijs. Cū hec vrbs avarijs principibus mutationem dominij ſenſit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoruz recepta eſſet. Et hec vratiſlauienſiū ciuitas q̄; dux Sleſie occuparat heinricus. Legnicēſiū quoq;. ⁊ q̄; plures alie Sleſie ciuitates ei ſubijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempeſtate apud bohemos ventzeſlao rege. orta ſeditione. Conſules quarum prima poteſtas eſt. per feneſtras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis trati plebis excepti. dirum ſpectaculuz prebuere. Cuius rei auctores Sigiſmundus imperator paucis poſt annis ſecuri percuſſit. Sigiſmundus em̄ ceſar poſtea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad feſtum natiuitatis dominice brunnā (quod eſt moraue oppidū)

petijt. ibiq; pragensibus veniam petẽtibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celũ manibus aduentu noui regis gratulabundi expoſcerent. Cuiusq; rectores ſine cõtrouerſia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe huſſitarum exceſſiſſet. ſi ex brũna ſigiſmundus recta via ſe pragam contuliſſet. Sed diuertit ille. vt fortaſſe fati ſui erat. Vratiſlauiamq; Sleſie caput acceſſit quo in loco populus vrbanus non diu antea conſulatum vt premiſſum eſt a ventzeſlao fratre ſuo conſtitutum per ſeditionem obtrũcauerat. Cuius ſceleris auctores ſecuri percuſſet. Quod vbi prage renũciatum eſt. diffiſi de venia ciues exemplum vratiſlauienſiũ veriti. manifeſto deſciuerunt. Et allecto p̃mijs cenchone qui arci pragenſi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quiſpiam ſygiſmundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hoſtis eſſet. Nec alia cura teneretur q; regni perdendi. qui antiquas prutbenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligaſſet. Brandeburgenſes autẽ a corona bohemica alienaſſet. Hec igitur ciuitas ſub imperio bohemorum conſtituta. deinde poſt varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi ſubiecta fuit. Poſt cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladiſlaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preeſt) imperata facere pollicita eſt. muro autem admirabili cincta eſt. Et in parte q; odera nõ alluit. foſſa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita exiſtit ea craſſitudine vt nõ facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis conſtructa. Platee ac publice vie in ea ample exiſtunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt oĩ ſplẽdore cum equatione domorum ſeſe aſpectui prebeant. in foro ampliſſimo pretorium cum turri excelſa poſitũ eſt. Vbi hora cibacion. tibicines ſua preludia exercent.

Ventzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in tussu meo fuerit ingressus gladio feriet̄ur. Hūc principes electores velut inertem atq; socordē vt premissum ē imperio defecerūt. Ruperto bauaro in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hinc iurisiurandi religionē vererēt̄ur. inde vim bauarij timerēt. Legatos ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qđ furstenberg baccareacense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Iohannes de rupecissa ordine minorū insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiaꝝ libros accurate docteq; scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carcere; trusus multa de futuris tāq; pheta scribere voluit. videl; de duob⁹ antixp̄is. t de eccl̄ie cōculcatione t desolatione terraꝝ. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. t alia multa. q̄ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. ꝫ oppositū in oīmbus fuisse cōstat. hmōi aūt pnosticatores mlti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ satis⁹ fuisset silere q̄; talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nō est.

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theolog⁹ t egregi⁹ predicator. p id temp⁹ tāq; medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelistarū interpres. t ihesu christi imitator verus. oīa ip̄ius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed t aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē hec miro t quasi diuino ordine collegit. Epl̄as quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q; maxime spū p̄hetie floruit. t multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Simon de Cassia

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto p octauas celebrandū ad formā festivitatis corpis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē eccl̄ie in scismate meritis semp virginis marie.

Fracisci⁹ carrarien̄siū dñs

Rancisc⁹ Carrariēsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fre ei⁹ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄rnū succedens. regnauit annis .xi. Vir q̄dem splendidus t multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs t edib⁹ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō t p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa p̄stitit incremēta. Verū cū bernabouem viceco[mi]tē sororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare statuisset. nō mō eū liberauit. ꝫ t regnū oīe ac denicq; vitā p̄riā p̄didit. Quia ab eodē tandē galeatio supat⁹ t captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹ eū interire p̄misit. Denicq; de octobrio mēse anni. 1395. cū vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. t aromatib⁹ cōditū patauiū cū maxio apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs i maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica senaꝝ vrbis etrurie oriūda. Cui⁹ historiā fr̄ Raymund⁹ de capua generalis ordis p̄dicatoꝝ pscripsit. Ex p̄re iacobo pānoꝝ tinctore t lapa mr̄e p̄genita. Cū ānū. xij. attigisset spreto p̄tugio p̄dicatoꝝ tercij ordis p̄fessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate t abstinētia vixit. t mirabiles victorias i abstinētia habuit atq; visiones. quā xp̄s despōsauit anulo habēte q̄tuor margaritas t adamātē i summitate. dñs q; cor ei⁹ abstulit tribuensq; suū. i latē cicatrix māsit. dono p̄hetie admodū insignita. Tādē āno etat⁹ sue trigesimo. mlt̄is patrat⁹ miracl̄is rome deuotōis'cā exp̄s. vite sue finē fecit. atq; ibidem ei⁹ sctissimū corp⁹ in basilica de nunerua ordis p̄dicatoꝝ maxia cū pp̄loꝝ freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione t reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄te q; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeaci⁹ pri
m⁹ dux mediolanensiū

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernabouē patruū dñatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oi bus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. paulocz post francis cuz patauina vrbe cōprehēdit. bononia quocz senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaz katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir essz postcz. 30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno. 1395. septembri mē se archiepo mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao impatore cētū nūlibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitcz ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte puentus fuisset ad id forte pueniisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorz copiā contraxit q̄tā alibi paucivideruī. lepozariūcz cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atcz dotauit. vbi ⁊ corpus suuz tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vnga
rie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Uerū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cuz adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res paz prospere ei succederent expeditione ñ pauca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaz veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atcz oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓsperitate omnibus p circuitū formidabilioz euasissz etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quocz fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eoz sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao p̄dicto ex hungaria armis pulso ad ip̄m hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vscz ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xp̄iane acerrim⁹ ꝓpugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quocz populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē Mā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vscz protensas cū capucijs instar religiosoz cappaz quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericz ac religiosi cuiuscūcz ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horz siquidē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordiaz supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄ maxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ꝛc̄. Durauitcz huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriuscz sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaz sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ip̄m tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝓhendere fecit. ⁊ tancz supsticiosuz ad se pductū igni exuri fec. horz āt crucifixi imaginē q̄ añ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxīa veneratiōe ꝓhuant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoīm multitudo ꝓuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatoz frequentiā tantā pestilentiā vbicz fuisse traduntvt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt. Quarto quocz anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuoz mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funeꝛ ⁊. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atcz in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atcz intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periisse aliquot milia ferunt. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis pbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̃ primũ esset p̃ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ꝛ multaꝝ magnarumq; rerꝝ experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ꝛ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verũ etiã iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbũ vllum fecisset. ꝓterea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cuꝝ romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotẽ tanq; ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris dejecti) necari fecit. Qua seuitia permotus põtifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ꝛ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ꝛ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ꝛ ludouicum p̃dictum agri piceni marchionem ꝓstituit. ipe vo non diu post rome mozitur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq; in basilica petri i sacello qđ olim pontificibus dedicatum erat. quodq; vetustate ꝛ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Linea summoꝝ pontificũ
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarꝰ seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dñi M. cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis ꝛ sanctimonie p̃cipue reuerendꝰ. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendũ pontificatum se scripto adhibitis notarijs ꝛ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatũ in gallia tenebat se quoq; abdicaret. Cohortantes igit in principio sese predicti pontifices ꝛ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vterq; venire posset mentio haberet. neq; de ea re satis inter eos conueniret. collusores ꝛ fidefragi ab vtroq; cardinalium conuentu sunt habiti maiorẽ diuisionẽ concitauerunt. Quapropter cõcilium pisis celebratũ est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ꝛ alexander eligit. dũ gregorius abesset armis omnia rome circũsonabant. gregorius quasi ꝑfugus de concilio arminũ ꝑfectus a carolo malatesta pbenigne ꝛ splendide est habitus. Benedictus aũt post habitum in perpiniano cõciliũ quo tutior esset ad castellũ pani schole locum munitissimũ confugit vbi diutius immoratus. vterq; aũt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq; veri pontifices cardinales crearũt. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliũ qui nondũ ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̃rtꝰ appellatus est. Hic tandẽ ad constantie concilium carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit ꝑ q̃ libera abdicatione quẽtꝰ oĩs eũ agri piceni legatũ creauit ꝫ nõ multo pꝰ recantati aĩ dolore defecit vbi ꝛ honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cãdianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ꝛ doctor archiepꝰ mediolanensis. vir doctrina ꝛ sanctitate vite p̃clarus hoc anno in concilio pisano gregorio ꝛ benedicto abrogatis oĩm cardinaliũ consensu qui tũ in cõcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ꝛ etate p̃stans. ab adolescentia ordinẽ minoꝝ ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq; disciplineq; vacauit, vt breui ꝛ publicã scolam habuerit. ꝛ in libros sententiaꝝ docte et acute scripserit. magnus quoq; orator. magnus p̃dicator est habitus. ideo a iohãne galeatio duce mediolanensi accitus primũ locũ in cõsultationibus suis habuit. Creat deinde rogatu galeacij vicẽtinꝰ epꝰ. postea nouariẽsis mutato loco. postremo p̃sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim apl̃oꝝ creat. quo quidẽ gradu pontificeã dignitatem adeptus. Adeo aũt munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p̃ iocũ interdũ dicere solebat se diuitem epm fuisse. pauperẽ cardinalẽ. mendicũ pontificẽ. In eo defuit illa habendi cupiditas. quevna cũ re ꝛ etate accrescit simul. Tanti ꝓterea animi fuit vt ladislaũ regem potentissimũ qui ditionem ecclesie vexauerat regno pluauerit. Soluto concilio bononiã ꝑficiscit. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat. lacrimantibus omnibus saluatoris verbũ proferens. Pacẽ meã do vob pacẽ meã relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit q; bononie in ecclesia fratrum minoꝝ.

Linea impatoꝝ
Ruptus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno milleſimo quadri
genteſimo wentzeſlao bohemo ꝑdicto impatore tanꝯ inutili (ꝓpter igna
uiam ⁊ ſocordiã) imperio priuato ab electoribus impator ẽlectus imperauit
annis. x. Colonie ab archiepo coloniẽſi corona ẽcoratus fuit. homo ſane xp̃i
aniſſimus. iuſticie cultor. in rebus bellicis ſtrennuus ⁊ in ẽfenſione oppreſſo
rum ſollicitus. ⁊ ꝓterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc
quidem florentini ꝓpter ipius animi magnitudinẽ contra galeaciũ mediolani
ducem vltima deſperatione ducti auxiliatorẽ ea in italiam conditione accerſiue
runt vt non prius ꝑmiſſam ingentẽ pecuniam acciperet qꝯ vicecomitis terraꝝ
cũ exercitu attigiſſet. venitꝯ extremo autumno impator vt ⁊ benedictionez im
perialem a ſummo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acci
peret brixianũ. ad benaci gardelacus oram ingreſſus eſt. ſed parte pecuniarũ
iam ꝓcepta galeaciꝰ copijs congreſſus fractuſꝯ tridentum rediit. Colonienſis
preſul ⁊ leopoldus auſtrie dux ab impatore abeuntes cũ maxima copiarũ par
te domũ redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruiſiũ pa
duam eſt ẽlatus. ad quem florentini oratores ſumptuoſiſſimo quidem appa
ratu. ſed copias illius deſiderio minores vt bellũ reſumeret tranſmiſerunt. Ductoreſꝯ earum copiaꝝ fue
runt Sforcia attendulus cutignola romãdiole oppido oriundus tunc primũ noſci ceptus. ⁊ baldeſar mu
tinenſis. Cũꝯ pecuniaꝝ quoꝯ paucitatem addidiſſent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menſes ꝓſisterent ⁊ ſo
lutio pecuniaꝝ negaret indignatione concepta impator abire conſtituit. equitatu igiꝭ per terram ad taruiſium ꝑmiſſo ipe venetias petijt viſendiꝯ cauſa ciuitatem mirabilem. Suſceptus aũt a venetis inſigni ma
gnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi ſolent. cladem receptam expoſuit. tã
dem vo cum neꝯ pontifex romanus neꝯ veneti in fauorẽ auxiliũꝯ eius palam deſcenderent. florentini au
tem ea poſtulata que difficilia factu videbanꝭ differrent. re infecta menſe aprili patauio mouens longis iti
neribus tranſalpes in germaniã rediit. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergenſis
multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. ſupſtites reliquit ludouicũ. ſtepha
nũ iohãnẽ ⁊ ottonẽ inclitos duces. Filias quoꝯ tres. vna duci auſtrie friderico de athesi. alia comiti cleue
quẽ ſigiſmundus impator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Be
nitor aũt cum filijs vſꝯ ad obitum ſub obedientia gregorij pape permanſit. Cõcilium piſanuz nõ rite ce
lebratum educens. Tandem poſt glorioſa geſta in imperio ⁊ in germania. anno dñi M.cccc.x. in oppẽheim
morte obijt ⁊ in haidelberga ad ſctm̃ ſpm̃ ſepultus.

Concilium piſanum

Concilij piſanum ꝓpter vnione eccleſie piſis celebra
tuz fuit. ſublata em̃ ſpe conueniendi benedictũ
et gregorium anno dñi M. cccc. viij. de menſe maij
cardinales recedentes poſt longã diſputationẽ florẽ
tie an ob peſſimũ ſciſma eccleſie nociuũ cardiales cõ
cilium conuocare poſſent. determinatũ ꝑ doctiſſimos
viros id licite fieri poſſe. vtriuſꝯ pontificis cardina
les ꝓ celebrando vniuerſali concilio ciuitatem piſa
rum decreuerunt. cui rei cõmunitas florentina cõſen
ſit. vnde ſignificanter geſta ꝑ nũcios ⁊ liras vocarũt
ad concilij omnes epos plates principes ⁊ cõmu
nitates. conueniꝯ tandem in eo loco multitudo ma
gna cunctaꝝ fere nationũ. In eo concilio accuſati de
colluſione pontifices ambo. decretum eſt vt oratores
mitteret ad vtrũꝯ vt ad locum accederẽt. quoꝝ ope
ram benedictus deriſit. gregorius non ad eos perti
nere congregare concilij ait. Tandez ambo priuati
ſunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum aſ
ſumptus qui pauco tpe ſedem petri tenuit. Teſtatuſ
eſt per eam mortem quã ante oculos ſe continuo cer
nere dicebat nec reformidare cõſcientia bene acte vi
te motus ſe exiſtimare ⁊ credere que in concilio pi
ſano decreta fuiſſent recte atꝯ integre facta eſſe omnia ſine dolo malo fraudeue anno fere poſtꝯ ſedere ince
perat mortuus. quo anno laborati eſt fama ac peſte. Per hec tempora ludouicus andegaueñ. filiꝰ eiꝰ
ludouici qui cum carolo de regno contendit. piſas veniens conceſſionem regni appulie ab alexandro papa
recepit. Maz ladiſlaus cuncta effecerat quo concilij impediret. itaꝯ cum exercitu contra ladiſlaum miſſus
Cũꝯ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cõmorã
tes nec vltra progreſſe irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄ dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamatoꝛ ⁊ theologus celeberri-
mus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrariorꝝ. Cui⁹ pater notari⁹
publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem ha
bens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq; doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusien
sium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Terci
um vincentiū qui in virginitate pmansit. ⁊ anno .M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri
doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimus
illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non
modo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangeli
zandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto an-
no. i 4 i 8. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū i morte ⁊ post mor
tem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno
xinde dñi. i 4 5 5. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius
festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate
venetensi in eccia cathedrali qr ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt i vi
ta sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timoreꝫ conuerteret. vt pec
catores futuram dei iram abhorrerent .

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p hoc ipm tps in precio existens. cuꝫ
multos eruditisset discipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝓposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura scripsit

Johannes rußbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ⁊ illūtat⁹. etiā mlta scripta i theutonico reliqt

Henricus vota sacre theologie professoꝛ. Heinricus quoq; de hassia etiam doctoꝛ theologie. hȳ duo
luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctoꝛ

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis di
scipulus. ⁊ ipe vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ipa tempora clarissi-
ma reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtinereret
principatum infinita ꝑpe edidit librorꝝ volumia. Sup toto em iuris ciuilis cor
pore pegregie cōmentatus est. Insup ⁊ in scdo decretoliū ac feudis scripsit. Ad
ditiones ad speculum ꝓposuit. atq; clarissima consilia post se reliquit. Tandeꝫ
ob doctrine p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vo
catus. anno dñi. i 4 2 3. mense aprili ibidē defunctus apd frēs minores sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tem pus floruit ⁊ in le
gibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄-
sencia⁹ florētin⁹ medic⁹ cio eēt cū ipo egit vt a bonifacio pō. p̄legiū ꝓuocādi studiū i ferraria obtinerꝫ

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p hec tpa existens.
in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd de omni me
dicina ex veteriorib⁹ ⁊ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit
Obijt demiq; florentie post multas curationes anno dñi. i 4 i 2.

Marsil⁹ de sctā sophia patauin⁹ medic⁹. ⁊ ipe mltarū rerū cognitiōe insigni
tus cum quedaꝫ edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scrt
ptores ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Lobes rauennat⁹ grāmatic⁹ ⁊ rhetoꝛ luculētissim⁹ .his tpib⁹ floruit. vir certe
maximi ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ di
scipulus testat primus fuit a q̄ eloquētie studia tantope longo postliminio in ytaliā sunt redacta. Hic cū
a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ipe viros seqntes excellētissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras bizantinus patria constātinopolitanus. vir domi nobi
lis. ne dū litteraꝫ grecaꝫ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ no
bilioꝛ atq; p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. ve
netias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat⁹
et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per
eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq; cū in italiā venisset primo venetias multos ado
lescentes grecas docuit litteras. indeq; a florentinis publico solario vocat⁹ plu/
rimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos.
Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus strotia. petrus paulus vergerius
iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹
pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq;
curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale concilīū cele/
brare accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verborū suoꝝ allecti eū sequi volu
erunt. Hic aūt ⁊ si omni scientia edoct⁹ fuerit nihil tñ scripto qd extat reliqt. Con
stantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua oꝛōne cū epigrāmate bonestat⁹ ē.

Crisoloras constantino
politanus

Tamerlanes

TAmerlanes magn⁹ tartaroꝝ seu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregarius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsitoq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā mioꝛē appellam⁹ obtriuit. Rege oim potentissimū pazaite thurcoꝝ dñm cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos plio supatum ducentis milibus hoim interfectis viuū cepit. caueaq; i modū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiq; arti loco ad vite vsuꝫ necessaria. summa semp rex copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello suptum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ⁊ deserta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilioꝛ videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine suparet vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoꝛo cymerico exīstit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Schythas negociatoꝛes pmisit. q̄ pretiosissimas aialiū pelles minoꝛi quā ꝓsueuerūt pcio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moꝛq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentoꝛio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus coloꝛ moꝛiendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oia in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die dedito nem neglexisset. pueros puellasq; oēs in candida veste ramos olive p se ferētes exiuisse vt principis irā placaret illū oēs ab equitatu cōculcari atq; cōteri iussit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distoꝛta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoiem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ oꝛbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hannibali simile. Deletis regibus vastatis pluribus puincijs onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostiuꝫ spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successoꝛes. qui discoꝛdia laborātes effecerunt ne parthoꝝum imperium rursus posset emergere.

Tamerlanes, ira Dei, dict

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nō ⁊ disputatoꝛ acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q̄ cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtroversia supauerit. ac etiam tanq; alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura moꝛte puentus fuisset. oēs antecessoꝛes suo ingenio suisq; scriptis supasset. Attī in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtracecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem inuenis satis moꝛiens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoꝛeo sepelitur.

BArtholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctoꝛ. ⁊ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in primis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

IOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ip⁹ doctrinā ⁊ multaꝝ antiq̄tatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadrageſimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

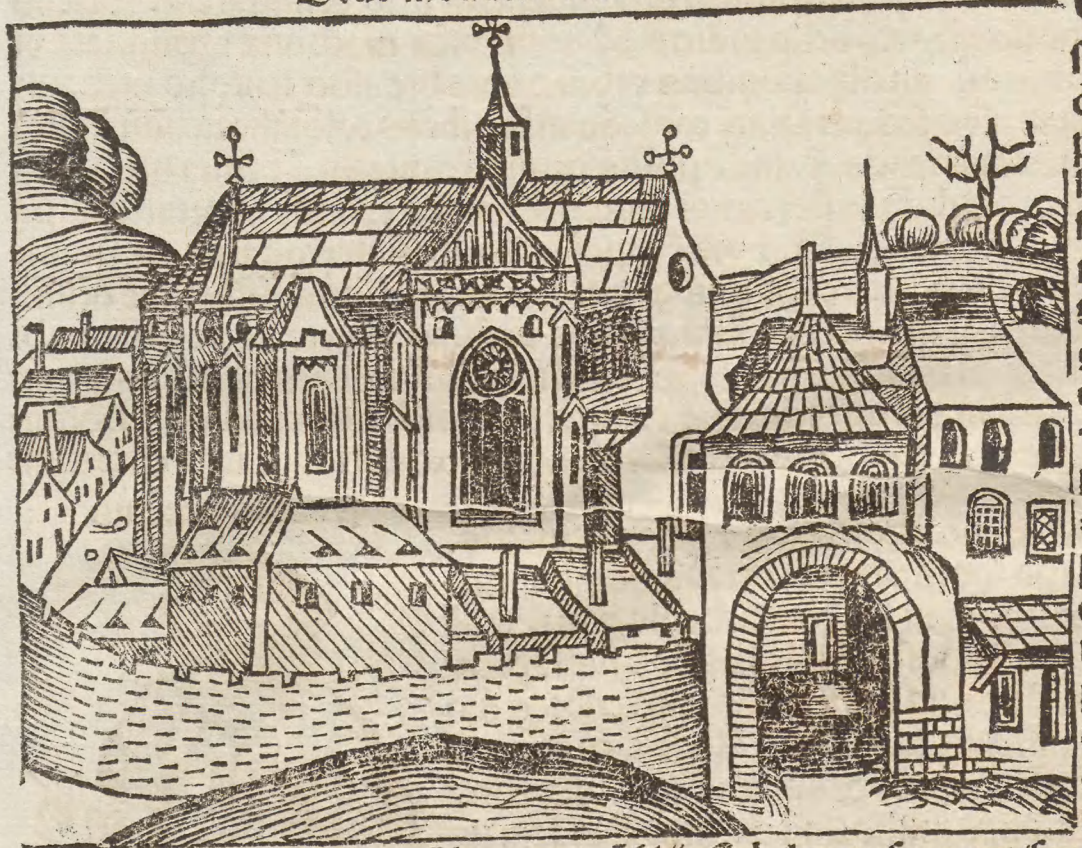
IAcobus q̄s ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus bisdē tpibus floꝛuit. Et vniuersaꝫ ferme scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōposuit pcellentissimū ad diuinā sapientiaꝫ perq̄rendaꝫ suasoꝛiū. Quod quidem volumen quanti facūdum sit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrarien sib⁹ occupata ⁊ pessundata) in venetoꝝum manus concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. p franciscuꝫ ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmēto ipsius permansit.

PIse item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello vomita in ipsius populi florentini ditioneꝫ potestatemq; deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq; interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiū magne potetentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.ccccvi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus em̄ iunioꝛ carrari⁹ frācisci senioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ꝛ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqn senatū venetū haberet inimicū. Sꝛ frācisc⁹ durius crudescere cepit. Indignati veneti cuꝝ frācisco ganzaga fedus pcutientes generalē ducē ꝺ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝓcedēte mediolanensi duce. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliqs mēses cū fama oppssa eēt. et peste grauissima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū reperiens. vbis cōuenerūt. vt galeazio castri ꝺominio ꝓcesso. ipe carrarius ad senatū p misericordia impetrando cōmigraret. Et si qꝝ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt regredies i pristino statu restituere tur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū i veste humili accessit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. Ꝟ obiurgationibus mulctatus. i carcerē cū filio recludi iubeꝫ. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomie senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frācisc⁹ postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marsili⁹ q̄ aī captiuitatē vrbis ad etruscos ꝓfugerāt. Et sic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligeroꝝ ꝛ Carrariensiū ꝓpter eoꝝ dissensiones sue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄si tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio p annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eoꝝ nomen supra modum excreuit.

Ordo monachoꝝ montis oliueti

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat. Huius scismatis tpibus in senēsi agro a q̄busdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāq; clarissimi senenses q̄s scismatū ꝛ bellicaꝝ tedebat pturbatio. spūssancti gra inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accrescere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tāq; eremite deuotissimi deo in oronibus ꝛ vigilijs ac crebris ieunijs deseruire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adolescētes permoti. desiderio celestis pfie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei seruitio excrescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificez peuenisset principaliores ad se romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisq; eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusq; pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝓstare dicit. q̄libentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue virginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eisdē contulit. Quas maximis ꝓuilegijs ꝛ gratijs cōmunies inter mōchos diui bñdicti annūerauit. ꝛ mlta mōsteria icolēda ꝓcessit.

Ordo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. pfulante Innocētio septimo pōtifice nup defuncto ex tercio ordie seraphici francisci. a q̄dā Redo noie mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutoꝛ ꝟ in scto opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ꝛ integritatis viri huiusce regularis obsuātie ꝛ discipline fundatoꝛes ꝛ auctoꝛes fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq; exemplo mirū immodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregoꝛius. xij. iste priuilegijs approbās sb regula btissimi pris Aug. quo ad vota principalia aplica auctoꝛitate ꝓfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiq; religiosissimus ꝛ ipe eadē auctoꝛitate additis alijs priuilegijs mendicantium itez approbauit ꝛ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti geoꝛij de alga apud venetias brisdē tpib⁹ a religiosissimo viro postea pīarcha laurentio iustiniano atq; alijs religiosis primum incredibili fauoꝛe ꝛ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgregationē Gregoꝛius pdictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sb prima bti petri regula ꝓfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quoꝛuꝝ de numero Antonius Lozarius Gregoꝛij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōasterū a p̄ncipio pīna hereditate plimū āpliauit ꝛ exoꝛnauit. Fuere ꝛ alij ea i ꝺgregatōe successoꝛes vita ꝛ moꝛib⁹ pclarissimi. Qui religioꝝ doctrina atꝝ optimis exēplis p virili sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea pīarcha ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitaꝝ infania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno ꝗnquage ſimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem īmo/ dum armis vexare cepit. cuius originem ꝛ ꝓgreſſum hoc loco ꝓſequi animus eſt. qm̄ ea peſtis cū pene totam germaniā conturbauit neqꝫ adhuc extincta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant ſcolaꝫ pragenſeꝫ primo theutoneſ id moleſtiſſimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomit. Ex ꝗ bus vir ꝗdā genere nobil ex domo quā putridiſtis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lr̄is inſtructus. cū iohannis wicleffi libros offendiſſet quibus de rea/ libus vniuerſalibus titulus inſcribit magnope illis oblectabat exemplaria ſe- cum attulit. inter que de ciuili dño. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra clerum. pleraqꝫ volumina veluti precioſum theſaurū patrie ſue intulit. imbutus iam ipe wicleſiſtarū ve- neno ꝛ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt ſcripta que attulerat. his potiſſime qui theutonicoꝝ odio tenebant. inter quos iohannes emicuit obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomentū mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ꝛ lingua diſerta multūqꝫ dialeticis oble/ ctaret ꝛ peregrinas opiniones amaret auide admodum wicleſiſtaruꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutoni- cos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolā relicturos. Quod cū non ſuccede ret a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaret. Ea res magiſtratū ſcole theu tonic⁹ abſtulit. Quam ob cauſam cōmoti magiſtri ac diſcipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die ſupra duo milia pragā reliquere. nec otiu poſt circit tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatē triū die rum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegiis munitū ac confirmatum fuit. ꝛ p illuſtres duces ſaxonie dotatū ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunct⁹ au gmētū ſenſit. Bohemis ſcole ſue gubernatio libera patuit. ꝗꝫ priceps habit⁹ eſt iohannes hus lingua potens ꝛ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis fidei cōpactum ſibi exiſtimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit aſſerēs in eis omnem veritatē ꝓtineri. adiſcienſqꝫ crebro inter p̄dicandū ſe poſtēqꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que wicleffi anima pueniſſet. quem virū fuiſſe bonum celoqꝫ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiepo cantbuarienſi ꝛ aliis epis ꝛ doctis viris condē/ nati. wicleff exhumatus corpus cōbuſtum fuit. Sequebant tamen iohannem cleri ferme omnes ere alie no grauati ſceleribus inſignes ꝛ ab eccia catholica recedentes ipam valdenſiū ſectā ꝛ inſaniaꝫ amplexi ſunt. Huius peſtifere ac iam pridem damnate factionis dogmata ſunt. Romanū preſulem reliquis epi- ſcopis parem eſſe. Purgatoriuꝫ ignē nullum inueniri. Vanum eſſe orare pro mortuis ꝛ auaricie ſacerdo talis inuentuꝫ. Dei ac ſanctos imagines detendas. Mēdicantiū religiones malos demones inueniſſe. Sa cerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cōfeſſionē nugacem eſſe. Suffice re ſua quēqꝫ deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vſum. Sacerdotē quocūqꝫ loco ſa cruꝫ xp̄i corpus ꝓficere. In canonicis horis fruſtra tpa teri. Jeiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil ineſſe me/ riti. atqꝫ alios pleroſqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam peſtem petrus dreſenſis. id eſt oppidū miſ/ ne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiaꝫ ſancti michaelis populū predicādo inſtruebat. iacobellū miſneñ. aggreſſus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertiſſe. cōmunionis euchariſtie in qua ſb vna tm̄ ſpecie dn̄icum corpus miniſtratur. cū apud iohannē euangeliſtaꝫ ꝛ apoſtolū xp̄i ſub duplici ſpecie pa nis ꝛ vini ſummi debere videat. Cōmotus his iacobellus in vetuſtis codicibus dyoniſij p̄ſertim ꝛ cy- priani cōmunionē calicis laudatā inueniſſet publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quo- quo pacto negligerent. Huic heritici conſenſere haud modica geſcientes letitia quod articulum inueniſ/ ſent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vſqꝫ ad conciliū conſtantienſe ſine fructu Apud em̄ glatouiam nobile monaſterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi ſitū a fundamentis deiici unt. eaqꝫ prima eccleſiarū ruina in huſſitarum nouitate facta. decurrit in eccleſias monaſteriaqꝫ paſſim no biliſſima ſuperis dicata templa. ferro atqꝫ igne vaſtant. Per idem ferme tempus ſurrexit ꝛ alius ꝓſeu- do ſacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonſtratenſium ip̄ius monachus ꝛ in ome ſce/ lus audax. cū neqꝫ bene ſapere videret monaſteriū carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pa/ cto tueret crebris nuncijs ac litteris ſigiſmundū vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido inceſſit. ꝙ ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteqꝫ vires he reticorum coaluiſſent nunqꝫ ea incendia germaniam exuiſſent. At ille cū turchos laceſſere parat bohemi am amiſit ꝛ hungariā non defendit. Eapropter cū ſerū eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copi/ as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqꝫ deinde die noctuqꝫ quiqꝫ diebus ſeuiſſimis auſis. multi vtrīqꝫ ceſi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuſte.

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Iohannes eius nomis vigesimustercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno ꝑdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. q ⁊ legatus bononiensis esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ statione habuerat. vt si ꝑcario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id cꝫus patribus displicuisset. vtcūcꝫ est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamcꝫ dignitatē semp aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iurīū peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atz ineptus. ⁊ rez gerendarū experientia magisꝫ vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ postmodum romā ꝓfectus est. fuerat em illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbez fuit. post hec apparatus facti. missecꝫ aduersus ladislaum copie. duces militie erant paulus vrsus ⁊ Sforcia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Iohannem franciscū gonzagam ꝓfectus est. ibidemcꝫ ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Iohannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum delegerent. Constantia igit germanie vbs ydonea est visa Eo ꝓficiscunt omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū supueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quoz causa mutato habitu familiacꝫ clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta extide capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu delectus. ad ludouicū igit bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandez eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit tusculan⁹. Hec annū integrū supstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Iohannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Linea sūmoz pontificum
Iohānes vigesimustercius

Martinus quintus

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali dyacono in constantinsi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrocinijū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtrācꝫ partem altercationes haberent ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semp consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oia ad rē pertinētia nuro ꝓfecit modo. Vir antea nequacꝫ sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tñ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vo non supflua necꝫ minima reperiret. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolanen. Mantuanoz ferrarien. rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tps in libertatē vendicarat. florentie vo bienniū fere resedit popportuno loco ad rē ecclesie componendā. Mā ⁊ cū bractio q̄ ecclese oppida ꝓmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusꝫ post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbicꝫ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus puenit. vniuersa vrbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis facie habere videbat. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosꝫ mores ita animū adiecit vt breui ꝓualescens meliorē facie ꝑ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelit cꝫ eius mandato in basilica constantiana ante capita apl̄oz sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte cꝫ si eccia dei si vrbs roma vnico atz optimo ꝓnte orbata fuisset. vacat tū sedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ Sigiſmundus

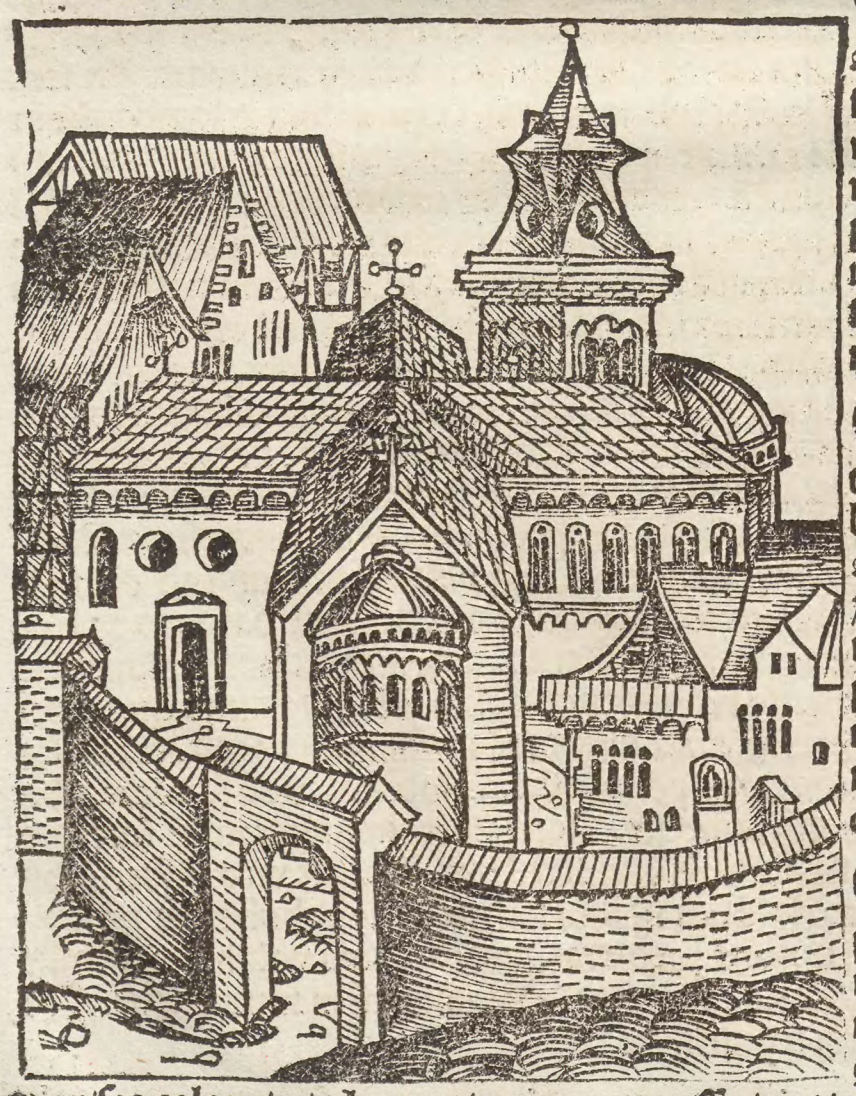

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filius. natione bohemꝰ origine teutbonicus hungarie ꝛ bohemie rex. ꝺefuncto rupto romanoꝝ rege anno ſalutis ⁊ſ. cccc. x. franckfordie ab electoribus ceſar electus eſt. vir quidem ſtrennuus ꝛ ad omnia pagenda ꝑmptuoſiſſimus. princeps ſingulari prudētia. magnitudine animi. beneficentia ꝛ liberalitate inſignis. corporis quoꝙ maieſtate ac ꝺecore illuſtris. Erat em̄ ꝑclara facie. inclitus ſpecioſo atꝙ robuſto corpore magnitudineꝙ animi ſiue pace ſiue bello eximius ac in erogando ꝑfuſus. Is ſuſcepto reg̃ ſtat cū comitatu maxīo vniuerſam ferme cisalpinā galliā ſedādi belli cauſa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimū ꝙ eccleſiam catholicā in tres partes diuiſam coacto apud conſtantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hiſpaniā angliam eius rei cauſa pgrans vt erat xp̃ianiſſimus cū totā xp̃ianam rempublicā ꝑpter ſciſmata lebefactatā conſpiceret omniū nationū conſenſu ꝓſtantie concilium indixit. vbi iohanne ꝑdicto. gregorio. xij. ꝛ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoꝙ martino quinto vniuerſam rempublicā xp̃ianam ſua induſtria ſuoꝙ maximo labore cōponere ſtudunt. ⁊ſ. ores etiā ſeculariuꝫ ꝙ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) ſuo hortatu ꝛ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit ꝙ ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat reſtitui ruſſit. wentzeſlaū bohemie regē germanū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. ꝙuis negligenter cuſtoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus ſurripuerunt. Ceteruꝫ bello prorſus infelix. quem no turchi dumtaxat ſed bohemi ſepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius cauſa duos ꝛ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellaſſent gladio percuſſit. Ob quā rem ꝛ paulo poſt regina fatis functa in vincula conſectus eſt. mulieriꝙ vidue cuius virū interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſupplicīū decernerent ſed no ꝺefuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̃ vt erat facundia preditus ꝛ potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare ꝙ fundere. dimiſſus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu poſtea compatis auxilijs regnū vendicauit. ꝺe ꝑditoribus ſupplicīū ſumpſit. mulieris vidue filios ꝛ honoribus ꝛ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt. Alberto duci auſtrie generi ſuo moraviam ne ꝺefenſore careret dona ꝺedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgenſem Friderico burggrauio nurmbergenſi dono ꝺedit. Varia aūt fortuna annos ſupra quinquaginta regnauit. In ſenium deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā auguſtalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingreſſus. inde ꝑ ethruriā ad ſeneſes trāſijt. a ꝗb⁹ honorificētiſſime excepꝰ apō eos aliquod menſes exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā ſe conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrarienſem agrū iter faciens mantuā puenit. vbi aliquot immoratus dies Io. franciſcū gonzagā mantue dñm marchionali dignitate inſignuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝓtranſiuit ꝛ baſileā petijt. diſſidioꝙ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus ſedato. vlmam ſe contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūꝙ cede legatos in bohemiā mittit. hortat regni quietez. Illi magno numero apud ratiſponā cū conueniunt regēꝙ ſuū ſalutant. Exinde poſcentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum ſtatu vocatis ad ſe bohemoꝝ principibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos diſtribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi conſilio cū bohemis habito legatoꝝ geſta comprobauit. His compoſitis Sigiſmundus imperator. ix. kal. ſeptembris anno. vi. ꝛ. xxx. ſupra milleſimū ꝛ quadringenteſimū ab ortu ſaluatoris pragam venit. qui paulo ante hoſtis cenſebat extremis honoribus exceptus eſt. barones ac ciuitates iuruearunt. ꝛ magiſtratus quos ipe conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ꝛ monaſteriorum abbates. Jamqꝫ reges et populiqꝫ xp̃iani ꝺe recupato regno congratulabant. Eugenius quoꝙ pontifex maximus aureā roſam indicē ſue letitie ad eū miſit. Egrotare interea Sigiſmundus cepit. exaugēte morbo ſenectutis incomodū. Barbara iperatrix ꝺe retinēdo imperio ſollicita nobiliores ad ſe vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Moraviā ſe vehi iuſſit viſurū filiā anteꝙ vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū ſucceſſorē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt ſupremā ſuā voluntatē exequāt. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Abertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicoꝝ manus ꝺefecit. Eorpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat ſepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq; amplius inuale sceret cardinalem vintoniensem natione anglicū regia stirpe natū in germaniā proficisci iussit. qui cō tra bohemicam labem in arma concurreret. Cui t imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. t quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scōm ex franconibus constitu tum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio pfuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq; t ciuitates sueuoz imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. iuncti sil castrametati sunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos pperare nunciaret nō visum hostē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis pcibus vt redirent in hostē hortat. quod cū frustra niteret vix siluā egressi supuenientes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē p fusioz fuga. machinis quoq; bellicis potiti sunt. Exin misniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandebur gensem agrū nurmbergensemq; vastarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigismundus bis co gnitis nurmbergā pfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq; pontifex maximus Julianuz cardinalem sancti angeli lris ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. t aduenīente tpe in basilienſi pcilio quod ppe diē futurū erat noie aplico psideat. Is germaniā in gressus mox nurmbergā ad Sigismundū se confert. quo in loco frequentes germanoz principes conuene rant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauū kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes t alber tus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolen. babenbergen. t eystetē. epi. t imperialiū ciuitatum magistratus. Treueren. t colonien. antistites auxilia miserant. t cū his puinciaz suaz primores supra. xl. milia equitū fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq; he reticoz diripuit. Bohemi qui iāpridē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. in terea siue pditio in exercitu fideliū fuit (qō plurimi putauere) siue malus sūs sponte metes hoim pauor in uasit totis castris trepidatū ē. t priusq; hostis vllus in ospectu dareť fedissima capta fuga. miraf iulianus vnde hic timor. Suaderet vt fortī aio hostē expectarēt. ß frustra apud eos coh̄ortatio fuit. sublata sunt ra ptim signa t rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti pda potit⁹ ē. Alber⁹ au strie dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ß fuga cogni ta p moraviā que nō dū ei parebat infesta signa circuferens. 300. villas ferro t igne deleuit. oppidaq; cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq; gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneret qō basilienſe conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq; concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoz regulariū t congregatio sancte Justine t Hieronimi

Ordo nouus canonicoz regulariū apud etruriaz in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta laterane sis appellata est. t speciali priuilegio canonicis regula ribus bti augustini aggregauit. Hi a primo eoz aucto re clamide nigrā cū nigro scapulari biretoq; nigro sum psere. t albo scapulati deposito camiseā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la cami sia ognominauit. Habuerunt aūt viros plurimos om ni doctrina t eloquentia t sanctimonia celebres.

Congregatio etiā scti benedicti que sctē iustine nūcu pat hac tempestate in puincia taruisana apud pa tauinā vrbē in monasterio sctē iu stine primo p ludouicū barbū patriciū venetū initiū seu reformationē accepit t ad viā veritatis reduxit t ad regularē obseruantiā pdu xit. que congregatio viris pstantissimis t locis bonisq; tā tpalibus q̄ spūalibus excrescens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innu merabiles viri nō modo iurū ac sacre theologie doctri na. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q̄ latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo ōniq; monachoz̄ eremitaz̄ diui Jheronimi t iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lu po hispalensi eius ordinis generali pposito nouis instī tutōnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit t pontifex confirmauit. qui sub re gula beati Benedicti militant. t ipa p omnia viuit. nisi q̄ griseo colore in indumentis t romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaꝫ adueſperaſceret. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat. ſomnus eū deſtitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios duceſqꝫ militū huc accerſite Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta archa inter eos qui adue nerant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi ſomnū ad emerat vobiſcum exit.

Concilium conſtanciense

Concilium generale apud conſtantiam ſueuorum vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē ꝛ triginta annis pdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ꝛ induſtria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinqꝫ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū ſuffragijs decernebat id ita ratū erat atqꝫ p p̄conem aut p notarium publicum p curia enunciabat ſi omnū conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoqꝫ pfectus Johannes pontifex admonentibus hi quibuſdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret. qd etiā contigit. Proficiſcens hi cū viris quibuſdam in omni genere doctrine p̄ſtantibus diu multumqꝫ germanos diſputationibus incertos ꝛ ambiguos tenuit quod potiſſimū decernerent. Verū ſupueniente ſigiſmundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vo carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliqꝫdiu re pontificatu tandem priuat. reiectiſqꝫ natōnibus que cū eo ſentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereſes damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus patrū mentes ingenti cura confecit. voaluentiū animo quo nā modo p̄uincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit iohannis wicleff hereſis ꝛ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes huſ ꝛ hieronimus eius diſcipulus tanqꝫ hereſiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ꝛ ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principeſqꝫ p̄ſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros ſex deligi pbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ꝛ triginta. nationibuſqꝫ omnibus p̄ter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperator Sigiſmūdus omnibus gratias egit. ante pontificem p̄ſtratus ſumma veneratione pedes oſculatus eſt. quē ꝑtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egitqꝫ ſua opa pax tandē eccie dei reddita eſſet. His geſtis cū per annū in concilio p̄ſtitiſſet ꝛ multa ad xp̄iana religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis iperatoriſqꝫ iuſſu diſſolutū fuit ꝛ in pace abiere.

Jo. gerſon cancellarius pariſienſis

Iohannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit ꝛ in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie ꝛ alijs abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝫ liraꝫ chriſtianiſſimus doctor. qui ſcripta varia ꝛ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tandem anno dñi M.cccc.xxix. ſuperos peciit die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominat? matre italica ex comitibus alticollis agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana p̄uincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem ſimul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triū ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Vnius ex ducibus ſileſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi ꝛ cubitū ꝛ alia i frā conibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ꝛ albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile pfecto ingeniū ꝛ nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde relique dignitates p̄uenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia ꝛ apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ꝫ opulenta atq; formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipius vrbis porta ad germanos ptinet. Ultraq; pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū ameniſſimus est. multaq; castella ⁊ vicos vndequaq; ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac ꝑspicuo. pisces fert varios quidē ⁊ multiplices. sed ꝓ tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rheus em curiensez ꝑcurrens agrū dū fines constātiensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominꝰs sortiti nomia. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aut sui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere videnť. Si tamen diligentius ꝑscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est banc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā p̄cipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruꝫ christiane fidei nomina. Mores quoq; ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝫ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vnius cuiusq; animaduertendi potestatē hz. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agat. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunť. ibi ⁊ accusatoribus ⁊ defensoribus dicendi contra reuz. ⁊ pro reo fa

cultas dat. Auditis omnibus in sententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magistratus supplicio afficiunt Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscit apud hunc magistratũ t eius consiliũ. quia liberã iudicãdi po testatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaq; si qui diserti reperiunt hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimũ t gratia t dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis t officinis intendunt. Equi tes veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestrem dignitatẽ obseruant. Si quis plebei⁹ di tior factus ad equestrem locũ puenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓbana ri. aut pollui dignitatem suã arbitratur hoc eũ facere pmittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis fi/ nibus consistit. Cũ equites ad mercaturas t solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autẽ ad equestrem dignitatẽ se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Gubernatio tamen reipublice com munis est plebeis t nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiũ. xx. milia passuum oppidũ extat Uelchirchiũ id est opulentũ atq; vrbanũ. Edificia habet speciosa. vinetis t pometis plurimũ habundat. Flumen quoq; rheni orit in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia transit⁹ fit ex sinistra ma/ nu. sed mox ad dexteram vergens t suo gurgite t multoꝝ incrementis aditum ingens t robustũ decurrit inter orientem t septentrionẽ recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam t viridẽ cursum rapidum. alueum arenosum. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuis/ se ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani t angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex t Si/ gismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. pbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̃tuor ordinum. Duces. xxiij. Comites cxl. Cõmunitates quoq; vbiũ tam ytalie q̃ germanie superioris t inferioris. Post electionem vo Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q̃ necessarium reipublice xpiane prope extincte elegissent.

§ CONSTANCIA §

Johannes hus hereſi archa

Johannes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomētū mutuat⁹. Hic cū eſſet ingenio pacri ⁊ lingua diſerta multūq; dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wicleſiſtarū doctrinam arripuit. Jheronimū hominē eloquentē condiſcipulū prage habuit. Placuit ſigiſmundo impatore ſuadente patribus in ꝯcilio ꝯſtantiēſi vt bohemia ſanari poſſit iohanne ⁊ iheronimū ad ſynodū euocari. qui cuz ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereſium principes habebanť. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere q̄z ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄z diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in ꝯſeſſu patrū. Johānes etate ⁊auctorita te maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. ſepe cū his colloquiuz habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarū inſania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in ꝯſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublime conſequi locum. Stetere in ꝓpoſito ptinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xp̄i diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl̄oꝝ abiſſe. que opes ⁊ delicias ſectarēť. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per laſciuiā luxūq; ꝯſumerent. Primores magne ſynodis vbi ptinatiam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoim animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe ꝙ doctrinā eccleſie reſpuerēt. Prior iohannes ig̃ ꝯbuſtus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratū quoduis ſupplicū adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri eruditiſſimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū ptinacius in erroribus pſeuerabat p conſilium hereſi damnatus ⁊ igni ꝯbuſtus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoꝝ tam forti animo morte ptuliſſe phibeť. Cineres exuſtorū ne raperenť a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamq; veluti ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄z petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis em̄ in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defuncto

Jheronimus hereticus

Johannes rochezana

rum conſecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos p lōnga tpa pfidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus factꝰ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaq; ꝓmptus eſſet in collegio pauperū receptꝰ auditor iacobelli fuit. Poſtremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noie ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. interlegationē. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane eccleſie ſeſe ꝓteſtare ꝓfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ p legatos ꝯcilij in eccleſiā introducti rochezane pfidie ſue non īmemor altare accedēs diuina rep̄acta vni quē iuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice dedit. q̄uis alter ex concilio legatus id ſibi nō li

Leonhardus aretinus

cere aſſereret. in quo erroꝛe pſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonhardū aretinū p̄bm ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac ꝓbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo q̄ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad ꝯciliū Conſtantie ſumma integrita te fide ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremū vite tp̄s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ ſcribere voluit. ⁊ ꝓmo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſiliū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā q̄z viroꝝ illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯpoſuit. Trāſtulit q̄z libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoꝝ ⁊pollitico rū libros. hiſtoriā gothoꝝ edidit. volumē etiā ep̄laꝝ ac ſui tp̄is hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſq; ad morte ꝯſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1443. cū eſſet etatis annoꝝ. 74. Multa p̄terea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ip̄ius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētin⁹ oratoꝛ facūdiſſim⁹. Et lr̄aꝝ aplicarū ſcriptoꝛ diſertiſſimus. hiſdē tpibus. Et ipe ob ſingularē doctrinā ⁊ dicēdi leporē. tū rome tūcꝫ ꝓſtantie vbi cōciliū habebaf̄ atꝫ alīs in locis maxīmo habitus in precio Exñſcꝫ in cōcilio q̄ntilianū oīno dēpditū reperit. in monaſterio ꝑpe cōſtantiam hūc florentini ꝑpter ingenīj ⁊ eloq̄ntie ipius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. ſcriptoꝛis officiū optime geſſiſſet. ad ſe vocatū ſummo honoꝛe exceperunt. ⁊ honoꝛarūt. Compoſuit aūt hic funebꝛes oīones ac alias plurimas. Et libꝝ facetiarū ⁊ epl̄arū. Et e greco dyoniſiū ſiculū ⁊ alios latīos fecit. De ſitu indie librum edidit ⁊ alia multa.

GAſparinus bergomēſis ex barziza ruſculo natus. Grām̄aticus q̄dem ⁊ rhetoꝛ celeberrim⁹. Hīs tpibus apud venetias ob ſingularē doctrinam in p̄cio exñs. etiaꝫ lr̄as latinas ſemimoꝛtuas q̄ſi ab inferis reſuſcitauit. Vene/ tijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcentes p̄moti ediſcēdi gr̄a ad eū cōfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanēſiū dux euꝫ mediolanēſib⁹ edocēdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis p̄uetuſcꝫ codex interitū euaſit. In q̄ tres libꝝ ciceronis de oratoꝛe dēpditi quos oblr̄atos multo laboꝛe ſuppleuit. defectus q̄ꝫ in q̄ntiliani de inſtitutionib⁹ ⁊ Cyce/ rone de oratoꝛe emendauit. Oꝛtographiā i lingua latina cōpoſuit. Habētur q̄ꝫ ei⁹ epl̄e ⁊ oīones elegantes. Criſtoferus quocꝫ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiuſdem familie poſtea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui poſt ſe ſcripta reliquit.

ANtonius de Butrio p̄ria bononiēſis petri de anchārano q̄ fuit baldi peruſini auditoꝛ contemporaneus fuit. Vir certe doctiſſimus ac vite ſanctitate inſignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoꝫ repꝛtoꝛia ad ius ciuile canonicūue p̄tinentia cōpoſuit. ac etiā ꝓcilioꝝ op⁹ p⁹ ſe reliq̄t

FRanciſcus zabarella natione patauin⁹. ro. eccl̄ie cardialis p̄ſbyter. iuris p̄otificij ꝓfeſſoꝛ. Vir p hoc tp̄us dignitatē ſuā vt platos decet lr̄is ⁊ p̄udētia plurimū exoꝛnauit. Is cū doctiſſim⁹ ⁊ eloq̄ntiſſimus haberef̄ copioſe in decretalib⁹ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia q̄dā memoꝛatu digna ꝓpoſuit.

RAphael fulgoſius natione placētinus excellētiſſim⁹ iur⁹ cōſultus. tēpeſtate hac mlta ad declaratione iur⁹ ciuilis p̄tinētia. Sup digeſto ⁊ codice cōmentatus ē. ac ꝓcilioꝝ opa. Raphaelē q̄ꝫ Cumanū iur⁹ ciuil ꝓfeſſoꝛem cōtemporaneū fuiſſe cōſtat. Qui in digeſto veteri mlta ⁊ ꝓcilioꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriuſcꝫ iur⁹ doctoꝛ p ip̄m tp̄s apud bononiā inſignis ⁊ clarus habitus ſup p̄mū ſecundū ⁊ terciū decretalium accurate ſcrip ſit. Sextū q̄ꝫ ac clemētinas elegantiſſime cōmentatus eſt. ß ⁊ in infoꝛciato ac digeſto nouo q̄dam cōpoſuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noīatiſſimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctoꝛ

IAcobus forliuienſ egregi⁹ medicus. hac tēpeſtate floꝛuit. Quē dicūt cūctos qui p̄hiam ⁊ medicinā ꝓfeſſi fuerāt excelluiſſe. Et ꝑpterea ſup p̄mū canonē Auicenne. Et ſup eiuſdē affoꝛiſmis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie ſcripſit. Libellum p̄terea de intēſione graduū formaꝝ. ⁊ eaꝝ remiſſione cōpoſuit. Sepul⁹ tandem padue apud heremitanos cum inſigni epitaphio.

HUgo ſenēſis vulgat⁹ medic⁹ poſt cū diuina q̄dam ingenīj ⁊ medendi gr̄a. oēs q̄ añ illū i ethruria floꝛuerūt excelluiſſe credit. Qui ſup ꝑmo Auicenne ⁊ aphoꝛiſmi hyppocratis ſcripſiſſe dī. Et conſilia vtiliſſima poſt ſe reliquit.

ABbas ſiculus. Et ipe hec tpa reddidit clariſſima. Cui ꝑnū nomē erat Nicolaus ex catbania vrbe oriūdus p̄otificij iuris ⁊ p̄hie p̄itiſſim⁹. p̄rio apd ſenā ethurie vrbē p̄otificiū ius edocēs. Cū ingenīj eēt clariſſimi p̄clariſſima monimenta in iure poſt ſe reliquit. Unde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs ſup oīes declarauit. Ei⁹ q̄ꝫ extāt repetitiones ac conſilia accuratiſſima.

Antoni⁹ de butrio iuri⁹ doctoꝛ

BArbara Sigiſmūdi ip̄atoꝛ⁹ coniunx ex domo cilie ſi quāuis ſenectute cōfecta poſt obitū mariti nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ⁊ ip̄atoꝛis cadauer vna vehit̄ miſerabile ſpectaculū ⁊ būanaꝝ rez ſingulare documētū. Occurrūt lugubꝛes hūgari. nec teneri lacrimas i tāta rez nouitate p̄nt hinc defuncti reg⁹ coꝛp⁹ fletū elicit. Inde regie vincla cōmiſeratōez excitāt. Libera deinde i bohemiā ſe recepit apud greciū regie. Ibiq̄ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōſenuit. nobil̄ genē. infamis vita mulier. In tantāq̄ demētie cecitatē ꝓlapſa ē. vt ſctās v̄gies q̄ ꝑ fide ihu moꝛtē ſbiere ſtultas publice ꝓpellaret. q̄ voluptat⁹ gaudia guſtare neſcierūt. Nihil deiñ bonī ſuū eſſe dicebat. niſi voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aias cū coꝛpe aſſerebat. Sz hāc tā ſceleſtē feminā i domicilio hereticoꝝ ex peſte apud greciuz defunctā ſcelerati ⁊ abhomīabiles huſſitaꝝ ſacerdotes. p̄agā duxere. atꝫ itra ſua ſacra regū tumul⁹ ꝓdidē. Mō ſunt r̄gib⁹ ſcpte leges. nec q̄cq̄ꝫ i bohemia ñ p̄miſſū. fuit iexhauſte libidis mulier. ācillas ieunātes ⁊ oꝛātes īcrepauit. qđ coꝛp⁹ fruſtra macerarent. Fictūq̄ celi numen placere v̄bis crederent. Utendū ſuauiter dū vita ſuppetit, fruendumq̄ voluptatibus.

Barbara coniūx Sigiſmūdi

Anno mundi. 6630. Anno xpi. 1431.

Linea summoꝝ pontificū
Eugenius quartus

Felix quintus

EUgenius quartus papa. pria venetus. familia candelmeria ppter qdez ꝫ antiqua. pre angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno qnto nonas marcij pōtifex creat. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eū secum romā recusantē duxit. ⁊ primo thesaurariū fecit. deinceps epm senensem. post i cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinā vitā mutauit. Principio aūt pontificatus sui malis cōsilijs ductus. diuina hūanaqꝫ oia pturbauit. Mā ⁊ pplm romanū ad arma excitat. Et cōcilio basiliēsi vñ infinita mala orta sunt auctoritatē dedit. approbatis eoꝝ p litteras aplicas decretis. Uex postea ad seipm rediens oia prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusqꝫ eloquens. modice litterature. multe cognitionis historie pser tim. liberalis i oēs. tū vel maxime in litteratos. qrū familiaritate delectatus ē. Mā leonardum aretinū carolū poggiū. aurispā trapesuntiū. blondū viros doctissimos secretis suis admisit. ad iram nō facile mouebaf ob iniurias illatas. ⁊ maledicētiuꝫ hoim. aut mimos ⁊ dicteria scribentiū. gymnasia oia qꝫ diligentissime fouit maxime vo romanū. ad qd oīne genus litterature adhibuit. religiosos mirūmodū dilexit. eosqꝫ opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qd mirū in pontifice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu i basilienses cōcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans pterea in pactis seruādis ē habitus. nisi qd pollicitus fuisset qd reuocare qꝫ pficere satius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaref. familiares hūit admodū paucos. ꝫ viros doctos. Et ąꝫ opa in graubus rebus vti posset. Impator sigismūdus cuꝫ sex mensib⁹ senis substitisset ad eugenū cōuersus inito cū eo fedele romā pfectus. Coronā imperij donaf. verū mortuo sigismūdo impatore a q basilience ꝯciliū incrementū habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto austrie duce concilū ferrariense inchoauit. eo profectus impator grecoꝝ ab eugenio susceptus ē. inde florētiā transtulit. Exornare deinde eccliam dei edificijs ⁊ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Mortuf aūt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal marcij. āno. M. cccc xlvi. Vir ingenio ⁊ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q anno btūm Nicolaū toletanū in sanctos retulit confessores. Sepelituꝫ in basilica petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cognobile cuius. Testanf vite splendida facta sue. Istius ante sacros se pbuit alter ab ortu. Alter ab occasu cesar vteꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graioꝝ exempla secuti. Romanici agnorūt ethiopesqꝫ fidem ⁊c.

FElix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliēsi ꝯcilio philippi ducis pcutatione depositus. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euestigio magne seditiones in eccia dei exorte sunt. cū xpiana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugenū seqref. Essentqꝫ qui neutrales vocarētur. qꝫ neutri obtemperant. Hic itaqꝫ felix primus sabaudie dux fuit. q prius comites appellabanf. Et sygismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post pris prouincie gubernacula tenuisset. Auctoꝝ pīno imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demū relictis principatus glorice fastib⁹. in beremū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā puectis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūciasset. ad ripallie locū tanqꝫ paradisum delitiaꝝ sibi delegit. Cūqꝫ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basiliensi cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit qꝫ pmissum nutriuerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanqꝫ rōne pful eccie coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate pstātes assumpsit. Uerū cū pac ⁊ būlitat amator existeret mortuo eugenio pōtifice illico nullis pulsatus pcib⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noīe pape cardinalatus honorē retinuit. i pria sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuꝫ in senectute bona. fuit aūt clarissim⁹ pnceps preter gen⁹ ⁊ sue elegātie formā. ac regiam dignitatē ⁊ pmptā eloqntiā morib⁹ itegre. vita ⁊ religiōe sctūs. i suborios clemēs. i bello magnanim⁹. ⁊ i oēs iustissimus. ac demū nimiū felix. si senū suuꝫ ecclesiasticis titulis non fedasset.

SCisma b. xxiij. iter eugeniū ⁊ felicē vsꝫ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes an pontifex eēt sup ꝯciliū pdurauit. n sine scādalo reipub. xpiane.

SOlis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ dissidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominū in leodio.

Albertus austrie dux. Et ꝑdicti sigismūdi gener. ac boemie būgarieq; rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impauit annis duob⁹. Vir q̄dē optim⁹. ⁊ in oī virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq; prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cū ꝓuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝓsensu ⁊ applausu ppli coronatus ē. Inde ꝑdie nonas Maij rex bohemie designat⁹. diademaq; suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝓuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuz in iussu baronū. ⁊ nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq; licebat. q̄bus haud ex vsu videbat⁹ suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismūdus romane rei ꝓsulturus. ytaliā germaniā ceterasq; ꝓuincias ꝑagrasset. būgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atq; ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu impiuz acceptaret. Vocati tñ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq; ptem dicta. Victi ꝑcibus ꝑcipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuz dedere. imperū summa ꝓgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. būgariā rediit aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obiit qui coronā regni ⁊ pretiosam regni suppellectilē in arce seruauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit. q̄ dum thesaurū regni cora baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq; custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Tyciam amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ impator euicto castello ex cecatoq; dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abiit. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abiisse cognouit. dimisso exercitu budam rediit. Sed insolito feruentis augusti caloze vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuz igit⁹ dissinteria laboraret sentiensq; periculū. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q; aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus cū iam strigoniū preteriisset. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoq; testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua vtute cōcepe/rant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neq; em̄ biennio toto imperauerat. statura eius ꝓcera fuit. neruosum ⁊ validū corp⁹. facies terrifica. more getis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Linea imperatoꝝ

Albertus

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente ⁊ pua admodū freq̄ntia. auctoritateq; martini nutritum inde turba plurima cōuenit. epoꝝ ⁊ aliorꝝ prelatorꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicz placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereses bohemoꝝ ⁊ reformatione ecclesie ob qō ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq; premeret⁹. Et qō Basiliense concilīū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq; principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator alīq; principes ⁊ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtempauerunt. Verūetiam eum bis terq; moquerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ytumacem. Eugenius em̄ dubius quid potissimū decerneret: missio tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoq; equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Concilīū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝓpter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ꝓuentus illico dissipatus est.

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaq; in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. eñ Βασιλικος grece regalis sonat. inde apud grecos Βασιλεια regnum dicit. Uel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuisse basiliscũ. Et post eiꝰ defectionem nomẽ vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ simꝫ vrbis ptes vniũtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ ort. Qui varijs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ ruꝑibꝰ coartat. terribili fremitu eluctuat. ꝑcipue ꝓpe oppidũ Schaffhusen. ingenti impetu ꝓceps ruit. Et ib oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima ꝑ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandeq; atrox spumans amplo iurgite ad augustã rauricã. vsq; et basileã euoluitur. Et eã in duas ptes diuiũgit. Ciuitati q; ac ponti ĩ occulto insidiat. cũ terremotibꝰ sepenumero quassata sit. Littora eñ rodit. alueos nouos q̃rẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aq̃s replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã augustã (cuiꝰ vestigia supra basileã cernũt) defecisse arbitrãt. Cuiꝰ nomẽ basilea a descriptoribꝰ pꝰ ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hz. qꝫ ĩdẽ mltã hz nauigatõem. vt cũ magnis onerib9 ad mltas regiones nauigari possit Ursulã q; diuã vginẽ cũ sodalib9 a colõia nauigijs p rhenũ ad basileã ascẽdisse hystorie tradũt. Rhenꝰ aũt ⁊ si accolis multa qñq; dãna ifert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ ꝫ vrbs etate nr̃a lateritijs domib9. pulcerrimis edib9. mõsterijs tẽplisq; magnificẽtissimis. bospitalib9 ãplis. alijsq; vrbiũ necessarijs cũ mag̃ ambitu ⁊ menib9. fossisq; ꝑfundis exornat. hzq; agrũ ãplissimũ inter mõtana ꝓstitutũ. q; ⁊ frumẽti vinicq; bonitatis. ẽ. Estq; vrbs celeberrima ⁊ ãtiq; ꝫ euenit ĩ hac. qõ ĩ ceteris ãtiq; vrbib9 (q̃ descriptio ꝑcessit) euenire solet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta q̃dã vetustissimoꝝ opeꝝ ꝓspiciãt. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotib9 q̃ssa ac vetustate ipa cõsumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vsuꝫ fabricata fuerint. quãuis diligẽtissimus pspector q̃at agnoscẽ. Hec tñ mirũmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ cursus istaurata. Nouissime nr̃is tpib9 bonaꝝ artiũ gymnasio ornata fuit. Pꝰ eñ summꝰ pontifex eiꝰ nois scõs ob loci comoditatẽ post susceptũ põtificatũ in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro uīcia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq; metū basiliēsi bus intulisset. ⁊ suitēses ex federe socij ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misissēt. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferi⁹ mētio fiet. Hz hec inclita vrbs duas ptes vt p̄mis suz ē. Maior hz tres vtices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: epalis sedes auxilio diui hein rici īpator⁹ scōi ornatū. In alio canonici reglares ad. s. leōhardū degūt. In t cio eccia scti petri situata ē. Pri mū q̄z monasteriū cū abbacia ad sctm albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ⁊ p̄dicatores in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruciferoz ⁊ dñoz theutonicoz spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctāz katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hz monasteriū carthusiensiū. ⁊ eccias theodori ⁊ scti nicolai ac alias basilicas. In hac q̄z vrbe multe sctoz reliq̄e sūt ac ornat⁹ varij q̄b⁹ deco

Friderico postea ro. īpatori amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basileā congregat⁹ eugenio (rata existit q̄rto a summo pōtificatu pōtificato posito in illi⁹ locū suffecerat felicēq; papā q̄ntū vt p̄mis im⁹ vocaue rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma p̄stātē in mrimoniū obtulit. sil̄q; dot⁹ noīe auri nūmū du cēta milia. si eugenio relicto se petri succesorē appellaret. horruit cesar minimeq; sacro suo eccie sacra fedare voluit. atz ad suos conuersus. vedere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Ni colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūa nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaz litteraz egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti cia gubernauit. ⁊ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis scti dominici erexit ⁊ se post mortem ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci gonzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuz mire pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux ꝑdictus anteꝯ romanū suscepisset imperium in iudeos desciuiens eos omnes i sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ singularē deum conuerti. multi metu baptismum susceperc. Ex quibus vnū fridericus anteꝯ imperaret in cubiculū suū accepit. eūꝯ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūꝯ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem instruant. addit ꝓces addit lacrimas. promittit minaſ. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad supplicū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebraī cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se ꝓiecit atꝫ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem ꝑdicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermones suū vienne audiret somno grauatū esse atꝫ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cūꝯ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamꝯ rex excitatus attentissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāꝯ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis morianſ nō ē desperata eoꝝ sal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus pb̄s ⁊ orator ac iuris cōsultus. nenō ⁊ lingua greca latinaꝯ vir eruditissimus Chrisolore bizantini pb̄i auditor ⁊ carrarien̄sium principū olim familiarissimus p hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrarien̄siū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui iheronimi laudē cultissimas orationes composuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martinoꝯ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ⁊ eisdem capellā atꝫ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus, excellentissimi ingenij vir⁹ ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonbardus quoꝯ iustinianus vir magni ingenij vtriusꝯ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiuꝫ genuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineꝯ lingue vir eruditissimus atꝫ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedaꝫ e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ pb̄s sui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuratius sup̄ octo libris phisicoꝝ ꝓmētat⁹ est. ⁊ sup̄ libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝓposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basilien̄se celebraſ. Mortuo em̄ sigismundo impatore a quo basilien̄se concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrarien̄se eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiscit ⁊ eugenius eo q̄ ad uentare impatorē constantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores susciꝑi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre concilius placuit. ibi habito seꝑius conuentu discussaꝯ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi fatereñ ⁊ spiritum sanctū a patre filioꝯ ꝓcedere. vtꝯ i azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i conficiereñ. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vo vt fatereñ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriꝯ legittimū successorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basilien̄se concilij infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter fox cornelij liuijq; forū cō-
tinebat. Quapropter suscipit aduersus eū a florētino pplo bellū. qđ vsq; ad obitū eiusdem ducis du
rauit. annis. .l.xxv. Infida tñ nonnūq; t insidiax plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētissimū supra modū per hein
ricū regem anglie vastat. postq; aūt alios bello turbauit. nō sine grandi iactura suox infelicissime
vitam finiuit. Joannes quoq; dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui post occidit t malorum
multox occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici
non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sum-
pssissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hūs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus curialis noie Sy
gismūdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senēsi ethrurie vrbe.
ambo decori. amboq; speciosissimi. Vex lucretia mira pulcritudine precellens.
Res acta senis est dū sygismundus illic degeret. Hij nāq; ceco amore adinuicez
solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot
temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit sepatio. Ex qua tātā
vterq; contraxit tristiciā. q̄ lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et
qz cor suū aberat inter brachia matris indignantez exalauit aiam. Eurialus vo
postq; obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllaz
admisit nisi postq; cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio
conīūxit. Ex quox exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui em
nūq; sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Isse nāq; per deox medullas
non latet igneam faullam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre
descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilieñ.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vienen. ac primogenitus regis francie. cuz magno exercitu
infra limites imperij. Oppidumq; obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio
comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conue
nit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat
expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq;
tecto. Postq; aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq; aduentum suū publicauit. ꝟ non vno mo-
do apud omnes. Apud aliquos nāq; se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanq; in germania p co
mites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanox regem cōtra Swicenses. nōnullis
aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsq; ad rhenū protendi dicebat. Ex hac cau-
sa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat t ꝓpter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumores
vbiq; publicari studebat. Non q̄ ita esset. ꝟ q̄ fauorem ob eam causam sese putabat habitux. De delphi-
ni exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq;. t. xx. milia censent esse. Concordatū est inter del-
phinū t alsacien. quinq; t. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemez in oppidis alsacie recipi debere. ipe
q; delphinus t thuricen. t alijs obsessis ferre opem promittūt. Veniebant iam delphini gentes q̄ vulgo
vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swicen. ꝓpe basileam obsidebant. suicen. vt hec sen-
serunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq; armeniacox turmas incidūt. stragem dāt. plu
rim osq; neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sangui
nis cupidi t auidi victorie dū gloriam querunt. ꝓpriam salutem amittunt. Ventuz est ad hospitale sancti
iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacox in suicen. irruit. Non
nullis ante portas basilien. positis qui exeuntes obseruarent cederentq;. Cōmittitur atrox t miserabile p
lium. Caduntq; ex vtraq; parte q̄plurimi. prelium a principio diei vsq; ad finem tractum est. Ad extremuz
non victi suicen. ꝟ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacox fuit. Campusq; liber eis māsit. nō vir
tute. ꝟ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q; ex suicen. Magna cedes
equorum fuit. plures theutoni dum suicen. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanoruz
oratores ad delphinū mittit. episcopum augusten. t ioannē de aych doctorem. nonnulloscq; milites perscru
tatum. Quid cause sit quod imperiuz cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores t cum his delphinus
suos ad regem destinat q̄nq; viros prestantes. Interim ex parte concilij basilien. cardinales duo arelaten.
t sancti calixti pluresq; alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilien. deprecanturq; neue conci
lio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cuz hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concor
die tractatus. Nam t oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq; suicen. factōis illuc ꝙuenerāt. Ora
tores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suicen. venisse. Tandem cū deua-
stationem in alsacia peregerunt. non sine nece suox ad ꝓpria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

BRixia olim nobilissima cenomanoꝝ gallorꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huic cā fuit q̄ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaꝝ lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Suscepta brixia cardinalis ḡz sancte crucis vltro citroq; sepi⁹ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ip̄i ⁊ mantuan⁹ marchio ceperāt retinerēt. Insup ⁊ bergomū eiusq; agrū legatus ex federe ip̄is venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq; bellō lacesseret. Inde veneti tantā gl̄iam ⁊ vtilitatē ꝓsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis suscipit q̄ ꝑ annos tres maximo cū vtriusq; pp̄li dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

COsmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dñi. 1432. in vrbē rouocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Ain ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. oīmq; nō solum apud ytalos ꝫ forte et apud exteras nationes opū affluentia prim⁹ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs superauit. Tāta fuit hui⁹ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frāciscus sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq; eccl̄iastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē bti marci euāgeliste ꝛdis sancti Bonici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo suphisimas. vt oīes stupent in ytalia. libris notabilib⁹ in diuersis facultatib⁹. nō solū latinis ꝫ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq; periti illā exornans. alia quoq; ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ p̄uata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū ꝑmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal̄. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sc̄m laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq; diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

NIcolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atq; elegantie p̄nceps laudatissim⁹ habef. Qui in freq̄nti florentino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū ỽba atq; sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq; in vtraq; lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

AMbrosius florentinus ordinis camaldulēsis general̄ abbas theologus insignis latine greceq; lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenū Laerciū de morib⁹ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq; opuscula docta cōposuit.

IOannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝓtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq; lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasij quoq; vitā ad eugenū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

ANtonius Cermisan⁹ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili cassum in terminis more iurisc̄onsultoꝝ aperuit. Consiliaq; ex viscerib⁹ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno leg⁹ gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antonīū padue.

Bartholomeus de montagnano medic⁹

BArtholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate physicos superauit. Q̄d pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq; his ⁊ cōsilia in medicinis de pticularib⁹ egritudinib⁹ a capite vsq; ad pedes. Silr̄ de balneis. de mō ꝓponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsiliis. ⁊ alia multa.

HUgo quoq; Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuz tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. oīes qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarũ sancti Augustini pr̃. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. freq̃ntissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astãte pplo romano oĩq̃ cardinalitũ cetu) sctõr̃ cõfessor̃ nũero aggregatur. Voluerat tñ ioannes. xxij. pontifex q̃ de ei⁹ sanctitate p̃cipua habuerat noticiam. hũc ei honorẽ imptiri. ꝑ multis bellor̃ scismatũq̃ turbinibus vexatus. ac etiã morte p̃uentus. id hãc ad vsq̃ die dilatus ẽ. Is sanct⁹ ex pyceno oppido qđ sancti angeli nũcupat sb firmana ciuitate mre amita. pie cõpagno mediocribus paretib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus t aiam dño ꝓsecrauit. In adolescẽtie p̃mordijs mũdo renũciãs ordinẽ heremitar̃ beati augustini complexus ẽ. inde mltis ieunijs vigilijs vberibus corpusculũ afflixit. t cõtemplationi se totũ dedit. ois ei⁹ sermo aut rarus aut cũ opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝓtemptu. vl de amore dei fuit t celesti patria. cilicio circuloq̃ ferreo subtrito vtebat. q̃bus carnẽ suã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ptulit. in eo q̃s ꝓphetie spũs fuit. ad eũ multi languẽtes. nõnulliq̃ malignis vexati spiritib⁹ ducti curati sunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu pmanẽs. nũq̃ carnes ova pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tpe reptus ẽ comedisse. Cũ q̃daz nocte diu in oratione pstitisset. in cella sua obdormiẽs vidit ĩ somnis sydus clarissimũ situ non altũ. e loco natiuitatis ꝓgrediẽs qđ post oratorũ chori in tolleto terminũ habuit. cognoscẽs p hoc se emigrandũ. in eo loco sepulturã elegit ad insinuandũ claritatẽ sanctitatis ei⁹. Sicq̃ sanctissim⁹ vir celo receptus ẽ. hui⁹ aũt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurẽtius vallẽsis

LAurentius vallẽsis vt aiũt canonicus. nõ min⁹ pbus t theologus q̃z rhetor t grãmaticus. hoc tpe clarus extĩs. ad ioannẽ tortellũ amicissimũ suũ Elegantiar̃ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq̃ in dialeticã t in q̃ntilianũ cõmẽtarios dignissimos. Epl̃as q̃z pauli suo mõ in latinũ vtit. Homer̃ insup̃ t herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiã aduersus multos cõposuit.

MAtheus palmerius natione florẽtinus historicus t pbus ac orator diserti⁹. ipis q̃z tpibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio florẽtino annumeratus fuit. Chronicã eusebij de temporibus quã diligẽtissime emẽdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsq̃ ad annũ. 1448. ipe perfecit.

Blondus hystoricus

BLondus flauius forolliuiẽsis vir doctissim⁹. t dicẽdi gra gratissim⁹ eugenij q̃z põtificis secretari⁹ dignissim⁹. ꝑ ipo tpe eas ob res multo habit⁹ ẽ in p̃cio. Qui p̃ter orõnes t epl̃as innumerabiles a se editas. maximã gloriam ytalie cõtulit. q̃ p̃ ceteris latentẽ sup̃ mille annos historiã tanta attigit diligentia. vt duob⁹ t. xxx. libris. eandẽ diffuse ornateq̃ oñderit. Ilã omnẽ ne dũ ytalie ꝑ totius olim romani imperij ꝓuincias regionũq̃ statũ ppulcre descripsit. Indeq̃ de roma triũphante libros. x. Et de roma instaurata libros. iij. ac de ytalia illustrata libros quasi. ix. ac alia mlta. Quinq̃ hic post se reliquit filios bonarum litterarũ feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

GUarinus veronẽsis crisolare bizantini discipulus grãmaticus. t orator ac pbus eruditissimus. grece latine lingue facũdissimus. ferrariãq̃ legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene discipulor̃ turbã ad se erudiendã traxisset. maximũ laudis p̃conũ ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. t victorinus mantue publico salario võti. mltos in vtraq̃ lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani t ferrariẽses ꝓncipes fuere. Hic guarin⁹ cũ eẽt ingenij excellentissimi grãmaticales regulas vtiliter ĩ ordinẽ redegit. indeq̃ strabonis geographi europã. t vitã q̃ndam ex plutarcho greco latinas eloquẽtissime fecit. hñtur eñ ipius cõplurime elegantissime orõnes t epl̃e a se edite. Deficiens tandẽ in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrãmate sepelitur.

GEorgiũ Trapezuntiũ virum doctissimũ t apostolicum secretariũ cum his floruisse constat. q̃ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. mltis annis hyspanos gallos germanosq̃ viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriã t poeticam docuit disciplinas. Rhetoricã conscripsit t alia.

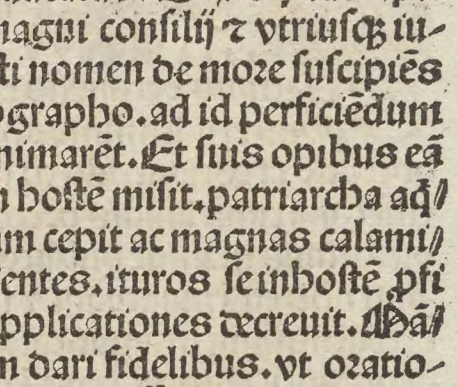
GRegorius tiphernas rhetor vtriusq̃ lingue eruditus strabonis asiam in latinũ conuertit. Joannes quoq̃ aurispa secretarius aplicus rhetor luculentus in precio fuit. t quedam cõposuit.

ALtonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaq̃ insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica t iũcturis. t calculi passione tractatus cõposuit. Ferũtur t ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste t aliqua alia composita laude digna.

Linea summoꝝ pontificũ
Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Anno mundi. 6646. Anno xpi. 1447.

NIcolaus q̃ntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarz ana oppido lucenꝝ agri. humili loco ꝛ familia natus. mr̃e andreola. pr̃e bartholomeo phisico. põtifex oĩm cõsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccclvij. Vir certe tãto principatu doctrina comitãte liberalitate magnificẽtia dignissimus. Laudaf̃ em̃ eius liberalitas qua in oĩes vsus ẽ. maxime erga litteratos q̃s ꝛ officijs curialibus ꝛ bñficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cõponenduz ꝛ aduertendos grecos auctores in latinũ ita perpulit. vt lr̃e grece ꝛ latine. q̃ sex centis iam antea annis in situ ꝛ tenebris iacuerãt. tũ demũ splendorẽ aliquem adepte sint. Misit ꝛ lr̃atos viros p omnẽ europiã. quoꝝ industria libri conq̃rerentur. qui maiorũ negligentia. ꝛ barbaroꝝ rapinis perierãt. Hic cũ oĩm virtutum ornatissimus esset. Et in deũ ac hominẽ bene meritus. vno eodem q̃z anno ꝛ epatum bononiensem ꝛ cardinalis dignitatẽ ꝛ pontificatuz adeptus ẽ. Qui cũ pontificatũ inijsset p̃ter spem oĩm. mũdi principes habuit fauorabiles. Jõ motus felix hortante etiã friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua re galerum cardinalatus ei trãsmisit. Et legatũ germanie ꝟstituit. Ea cõcor/dia ne dũ populus ro. ꝛ etiã totus mũdus a tanta seditione liberatus ad modũ letatus ẽ. Et fridericus impator creatus vna cũ leonora cõiuge p coronam accipienda romã cõcessit. Et ab ipo coronã ꝛ bñdictionẽ acceperũt. Multa ei tã gloriosus hic pontifex in vrbe ꝛ extra edificia magnifice ꝛ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctã mariã ad p̃sepe. Restituit ꝛ templum sancti Stephani. a fundamẽtis erexit sancti Theodori tẽplũ. pantheũ in medio vrbis positũ. M. agrippe opus plũbeo tecto restituit. In vaticano aũt ꝛ pontificias edes in hãc formã quã nũc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ꝛ latos inchoauit. Et molẽ ingentez quibus coherceri hostes possent. ne edes pontificis ꝛ beati petri templũ (vt antea sepe factũ ẽ) diriperenf̃. Extant adhuc vasa aurea ꝛ argentea. cruces gẽmis ornate. ꝛ sacerdotales vestes cũ mitra põtificia. q̃ bois munificentiã ostendũt. Libros ppulcros auro ꝛ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ꝛ vgines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̃z officiuz vendiderit neq̃z beneficiũ simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ꝛ conseruator. iubileũ habuit. beatum quoq̃z bernardinũ ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabaf̃ post captam cõstantinopolim a turcis. siue febre ꝛ podagra. qua potissimũ vexabatur. põtificatus sui anno octauo. M. cccclv. morif̃. Sepelituꝛq̃z in basilica petri. honorificẽtissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi. 6656. Anno xpi. 1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generos parentibus natus. alphonsus cognomento borria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliũ suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij ꝛ vtriusq̃z iuris pacutus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiẽs bellũ turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiẽdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̃ianos in turcos animarẽt. Et suis opibus eã adiuuarent. Ex bijs antem facultatib9 ad sexdecim triremes rome edificatas in hostẽ misit. patriarcha aq̃legiensi p̃fecto. qui triennio maritima hostiũ asianoꝝ vexauit. Jnsulas quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aũt rex ꝛ burgũdie dux crucis signũ suscipientes. ituros se in hostẽ p̃fitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierũ supplicationes decreuit. Badauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq̃z eo modo atq̃z cum bijs indulgẽtijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et ꝓterea ad vsum cassanũ persarum ꝛ armenie principẽ ad regez Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrez misit. Cum multis ꝛ magnis mũeribus eos in turcũ excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̃z ad transigenda negocia pontificia animũ adijciens beatũ Vincentiũ hyspanũ cõpatriotam suũ. Et beatũ eadimũdũ anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xp̃i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat9 sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ꝛ quindecim milia nũmum aureoꝝ. quos in vsus bellicos contra turcos cõperauerat. Sepelituꝛq̃z in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tẽplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperator
Fridericus tercius

FRidericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanor rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsq; in p̄sens. annis. 53. Is postq; discretionis annos attigit mor religionis induit zelum. cepitq; rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter q̄s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerūt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerūt cū diuino cultui bene⁊ constanter famulati fuissent. Quor vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus q̄ primū tutelā exiuit vt locū videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens trausmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ tēptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus crucifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa oscilatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicēq; reditum cū gloria habuit. Fuit em̄ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabant. corpore strennuus vegetusq; ⁊ robustus. apt⁹ ⁊ patiens ad labores. fortis constansq; animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua deniq; mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quō neutralitatē ecclie romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maiori sumptu atq; industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tm̄ ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neq; nostra historia est que maiestatē tanti principis ꝑ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̄ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que sibi obsequit. domusq; ex qua ꝓgnatus est. Cū ea regū ⁊ imperator sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliq̄n polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstraut. Hemū p̄sona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Satis est tamen tacere q̄ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia ꝑcurrere. Uereor em̄ ne quis me putet in hoc opere pleraq; scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguendus esse. quod vicio a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericus nemo adulatū dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaq; supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminute magis q̄ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quiq; regnaturi post hec fuerint fridericū tanq; speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem nō plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaq; pstringo que ad exēpla virtutū ac ꝓbitatis accomodari posse videant. Nunc igit ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsq; nicolaū quintū rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti puenit. ibiq; natiuitatis dñice festa pegit. Ad quem locū ⁊ ladislaum regē ꝓficisci iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie babenbergensis supra dranū situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝓuenerant. domi nobiles q̄ plurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnope optabant. Ibi quoq; dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidū ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̄e q̄ uis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamq; distungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislaus secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetorus patricios domi potentes obuios habuit. qui eū ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunq; cesar in territorio venetorum puenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescentes copiosasq; comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemq; hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoq; non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenoq; partibus per vallem tridētinam Ueronam Mantuamq; transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificētiam ostentabat. Omissa ferraria bononiā pgit. vbi bessarionē legatū aplicū occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardiales. Parump aūt florētie morat⁹ donec edes cosme de medic ceteraq; splēdi

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiã spectaret. Senas ꝓfectus est. Cũ senis esset Leonora filia regis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim leta fronte nigerrimis atq; illustribus oculis. ore paruo. genis ad gratiã rubescentibus cerulee facie cãdida ex integro venusta. Imperatrix igit senas deducta est ieiunij sequa die. Occurrerunt primo ciues natu maiores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cũ legatis aplicis extra duas vrbis portas spõse aduentũ expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Vbi hec gesta sunt Senenses marmoreũ lapidẽ erexerunt. Cesar post iter suũ vrbẽ versus ꝓtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi exhibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romã summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatis in vrbe fuit obuiã datũ est. Venit deinde cesar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ spectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui caput orbis vrbẽ visere datũ est. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle descensum est sacer senatus aplicus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix nutificis ornata cultibus portugalẽsibus circũdata oĩm ise oculos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germianꝰ cesaris militie ductor obequitans suũ cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod sancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Postq; vrbẽ cesar intrasset eius equũ manu regere marscalcꝰ nudũ ensem ante cesarem tulit. Epũs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati sanctoꝝ reliquias ferentes occurrerũt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculũ vocitant siue baldachinũ introducere vsq; ad gradus basilice sancti petri pcedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedẽs eburnea põtificalibus ornamentis indutus. senatu cardinalũ circũstante verbis paternis ⁊ supra modũ benignis Friderico suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̃z ladislaus ⁊ albertus ac demũ imperatrix pedes basiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoꝝ regẽ coronaret. Idibus igit marcijs apud sancti petri summũ altare Fridericũ in regẽ longobardoꝝ coronauit. et Leonora ꝑ oratores desponsata inter missaꝝ solennia. denuo ei renuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Absoluta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oĩm summam beati petri arã in sublimo throno ꝓsedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ deputatũ. Fridericus postq; iusiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma põstitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iuraſſe decreta ꝓfirmant. alba indutus in canonicũ sancti petri receptus. Inde augustale paludamentũ accepit. in mediã basilice ꝓfectus trinã benedictionẽ suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapulis atq; brachio dextro ꝑ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoatis ut uit. Inter celebrandũ diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrũ quo regia potestas indicat. Pomũ quod mundi dñm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo corona aurea infulata pciosisq; coopta gemmis cesareo capiti imposita. Impatrix q̃z post cesarẽ coronam ex manibus pontificis accepit. quã ꝓlixis Sigismundi fuisse ꝓstabat. Cesar q̃uis ornamẽta sibi pcio incredibili cõpasset. In hãc tn solẽnitatẽ palliũ. ensem. sceptrũ. pomũ coronãq; caroli magni ex archiuis nurmbergensiũ ad se deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuinisq; rebus est impositus modus leonora in suas edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredũ ascendit. eiq; cesar dextratoris officiũ ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscẽso vsq; ad ecclesiaz sancte marie vna ꝓfecti sunt. Tũc papa in pallatiũ redijt. cesar in pontẽ adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq; duces et comites ad militie ꝓmouit honorẽ. ter quemq; gladio pcutiens. Trecenti eo die pcussi milites referunt. deinde cũ sol occideret ad lateranũ se cõtulerat. splendidũ ibi ꝓuiuiũ habuit. Imperator igit Fridericus millesimo quadringentesimo quinq̃gesimoscdo anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus. Alfonsi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim sese cũ imperatrice ꝓferret. statuit tanto regi morẽ gerere. Ad regẽ igit amicũ ꝓfectus ⁊ post eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introierat ꝓsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptẽ suã nunq; vidisset nuptã ⁊ in alto locatã amplexus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctã ebdomodã ⁊ octauã pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesauꝝ suũ quicq; pciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud auũculum postea mansit. deinde manifredoniã profecta est atq; illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam rediens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit qui pro tanta dignitate suscepta monile pciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus aureis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluẽta padi venecias petijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificũ ⁊ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos prebentia. Franciscus fostari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ trecentis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq; ad littus profectus est. Fridericus post missa ytalia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̃turbidam aeris faciẽ mutatũq; celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexerant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Petentem eñ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciuitatẽ obsidione cinxere. Quib⁹ ꝛ heinricus rosensis natione bohem⁹ cũ ducẽtis eq̃tibus ꝛ mille peditib⁹ se adiũxit. Cessit furẽti pp̃lo fridric⁹. pupillũq; adhuc tenex dedit. q̃ summa alacritate apud viẽnẽses excep⁹ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora susceptos primo cristofex habuit quẽ immatura mors abstulit. Et maximilianũ ducẽ burgũdie postea regem romanor. cũ filia margareta vxore ducis alberti ĩ baioaria. Australes aũt ꝛ si fridericũ cesarẽ accersitis bohemis in noua ciuitate ꝛ in viẽna obsederũt. Eo dẽmũ redacti sunt. vt victores ex victo pacẽ peterẽt atq; in eã rem auri sex milia nũmũ quotannis pẽderent. Nouissimis aũt diebus cũ mathia hungarie rege bella varia gessit. q̃ ei nõnulla incõmoda. ꝛ p̃cipue australibus intulit. Viennã ac nouã ciuitatez in austria abstulit. Que post mortẽ mathie fili⁹ maximilian⁹ pñ reddidit. In pleriscq; tñ locis. cũ ei semp ingens cupiditas pacis ꝛ otij fuit. xp̃ianor principũ ꝓpter turcor incursiones cõuentũ p̃cipue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliq̃s annos Nuremberge. cũ oẽs ꝓpriũ cõmodũ q̃rerẽt. impauit vt ab armis discederẽt ꝛ pacẽ inirẽt. Ratus venisse tp̃s. gladios in turcor ꝛ infideliũ nõ in xp̃ianor viscera q̃uerti debere. Quã obrẽ anno salutis. 1486. filiũ ei⁹ maximilianũ ꝙsortẽ regni fecit. vt qđ p̃ senectute adimplere non posset. p filiũ regẽ p̃ficeret. Cũ itaq; cesar nr̃ inclitus habũdat potentia numero boĩm ꝛ copia gentiũ. etasq; ꝛ prudentia ꝛ magnificẽtia q̃uenãt (q̃ p̃cipue sunt ad res arduas capescẽdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det dem xp̃ianã ꝛ sanctã reducet eccliam. ad altissimi dei gloriã ꝛ bonorẽ. sblimationemq; throni sui cũ laude perpetua ꝛ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

BErnardin⁹ senen⁹ ordinis seraphici francisci professus. ꝛ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbẽ ethrurie nobili loco nat⁹. qui postq; lras didicit. ac põtificij iuris aliquã peritiã habuit. p̃monito qđ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̃i pauꝑes erogato. abnegãs seculi pompas. ad religionẽ diui francisci sese recepit. Amatorq; pauptatis eximius. cũ ordinẽ illũ labentẽ ꝛ institutione primeua longe remotũ offendisset. reducere fratres in vtã. cũ diu frustra conatus fuisset. Neq; eñ indurati matorũ cõuentuũ mores flecti poterãt. Vocatis ad se nõnullis quos sanioris mẽtis inuenit. seorsum habitare instituit. bĩsq; domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Jubẽs oẽs vt p̃ris francisci volũtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoq; vti modico. plumas oẽs effugere. ĩ sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓpriũ nihil tenere. pecuniã vti venenũ malãq; pestẽ fugere. victũ elemosina q̃rere. humiles eẽ. populis xp̃m ꝛ hũc crucifixũ p̃dicare. que oĩa primus ipe implebat. sobrius pater in p̃dicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ꝛ eo amplius annos vniuersam ytaliã predicãdo circuiuit. quibus rebus adeo religionẽ auxit vt q̃nquaginta ꝛ ampli⁹ cenobia p ytaliã sui ordinis a fundamentis erexit. ꝛ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̃dicandũ nomẽ ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitatẽ cũ pleriq; improbarẽt. a martino pontifice iussus ẽ nouũ ritũ relinquere. hũc in nomine ihesu curasse morbos. ꝛ fecisse miracula nõ est ambiguus. Tandem apud aquilam brutiorũ vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultũ. tercio ꝛ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M.cccl. in iubileo admitẽte ioanne de Capistrano sanctor ordini adscripsit ac in catbalogo beator patrum redegit.

S. Bernardinus

IUbileus hoc anno. M.cccl. rome freq̃ntissimus hominũ freq̃ntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt quẽadmodũ ex lege veteri corpalis ꝛ animalis seruitus anno q̃nquagesimo extingueretur. Remitterenturq; culpe. ꝛ onera peccator omnibus. qui limina sanctor apostolor sincera mente ꝓquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oñi xp̃iano solo p hunc annũ romã petebat. Licet aũt quadragita ꝛ amplius hominũ milia diebus singulis p vrbem templa forasq; vaderent. dissonicq; mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguar genera cõcurrerent. Sapientia tamẽ pontificis actum est. vt neq; victui necessaria deessent. neq; tumultus intercidernt. Unica tamen horrenda visu ꝛ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinã horam basilicam sancti petri frequens pp̃li multitudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitãt. Ingens euntiũ ꝛ redeũtiũ concursatio. Cũq; hĩ atq; illi a supuenientibus vrgerent̃ premerẽturq; turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cũq; nõnulli equis mulisq; veherent̃ cum iumẽtis vna prostrati calcatiq; sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiũ cumulo. quã plures in tyberim ceciderũt horrendum spectaculũ. alij vndis absorpti. alij inter hominũ brutorũq; pedes oppressi animas exularunt. quor corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exequiasq; hĩs solẽnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnũ tante cladis memoriale.

ANno precedẽti pestilẽtia ingẽs q̃ primo in asia exorta. ac deinde per illiricũ dalmaciãq; in ytaliã serpens. plures postmodũ annos ad vltimos germanie ꝛ galliarum fines misere. per oẽs fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ꝛ q̃maxime mediolani deseuit. Sequẽtibusq; annis vbiq; peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malũ preter penuriam magnam. Etiam superior solis defectio ꝛ frequentes terremotus indicquere.

Alfonsus rex

ALphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris byspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimat⁹ fuit. āno. 1442. renato supato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardinia atq; byspania annis multis. Renatus em̄ rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnassꝫ dēsicitur. qui massiliā vñ in mitio veuerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. beinricū ⁊ petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriaꝫ pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et p̄fectum arcis maritime ad p̄ditionē pellexit. ⁊ castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. ⁊ paulopost vniuersis regni p̄ceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoq; tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime p̄scripsit. q̄nto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex testō beredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnq; vllus alius p̄decessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū p̄cipūq; omniū quos nostra etas tulerit. ⁊ sapientissim⁹ ⁊ fortissim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraq; p̄cipum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

IUlianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amatoꝝ feruentissimus. Et oībus vtutibus tam diuinis q̄ humanis ornatus. quez supioꝝ⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem ⁊ vxorē alberti impatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniisset. Eo etiā regē ipm ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes p̄ficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a solis ortu vsq; ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislaus ipe polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julian⁹ aūt ipse mortuo rege ceteros in plio exhortās. duz xp̄iani ex mltitudīe turcoꝝ terga vterēt p xp̄i noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

FRanciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Vir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosq;. contraq; eugenū pontificem. contra mediolanenses ⁊ alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt tropbea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratoꝝumq; scriptis versantur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluz iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud sanctaz mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

SOlis defectus anno. M. ccccxlviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima ⁊ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia em̄ ⁊ in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcoꝝ principe. multo maiora illata sunt damna. ⁊ seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constanstinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄rto kal. Iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit ⁊ fedat anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiq; copijs mirabili apparatu terra mariq; regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superioꝝ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasq; ex virgultis vimibusq; ꝓtextas q̄b⁹ pugnātes tegerent fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tñ machine cā horribili cedebat. Bombardaq; ingens turri iuxta scti romani portā collidit. cui⁹ ruina aīmuralis fossatū replet equatq; vt via hostibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis ꝓcussis lapidibus muros despera ret. Memoratu cuiusdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intromittere curat. Est em̄ port⁹ ille in lōgū angustū q; ꝓtract⁹. cui⁹ orietalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostib⁹ aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūuallaretq; mag⁹ vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis lacer/ toꝝ vi ad stadia septuagīta trahi biremes. q̄ ascēsu grau⁹ sublate post hac eo apice in decliuū ad ripā leuissi me sin⁹ introrsum vebebāt. Inde pōtē lōgitudis stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoīta q̄ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝓfixisq; lignis q̄ exercit⁹ decurreret ad murū. dyametralisq; cinctio ingressuz transitūue ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiq; nō solū ꝓstātinopolis orientis columen. ꝙ ipa q̄z pera ne q̄d auxilij grec⁹ pstaret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasq; q̄tere innixi. Cernit varia pere untiū forma ⁊ plurima mort⁹ imago. Cuiq; defensio remissioꝝ fieret turchi aīaduertentes acri⁹ incūbūt. In ingressu demū porte octigēti circiter milites ex latinis grecisq; periere. ⁊ iā host⁹ supiorē murz tenebat saxa i cūes deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oīb⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ aūt vrbis populatiōe cōstātin⁹ paleologus ⁊ ipe mīe helena genit⁹ orietis impatoꝝ capite trūcat⁹ regni sil⁹ ⁊ vite finē fecit. datis q̄z edictis vt a sex annis supra oēs vtriusq; sex⁹ pſone necarēt. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormētoꝝ generib⁹ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbez currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝓditione M.c.xxx. vl circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus felicissimus psarū ⁊ armenie rex. cui ꝑpriū nomen assimbe⁹ Anno. 1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit hic ꝑmū regulus armenie cū esset aio vasto. bello potēs ac scientissimus psepe pauciorubus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū in psarū regē coronare velle finxit ⁊ vsq; in thauris vrbē q̄ psaꝝ columen ē ꝑficisceī oia oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrūcans psico regno potit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat. qđ latine magnū virū significat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi subegit. Cū eo calixtus pōtifex amicicia inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ venetus nigropōte pdito quēdā oratorē misit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝓfestim copias suas recensuit ⁊ ꝑmo impetu si naū ciuitatē cepit. Inde trapezuntia inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝓflixere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati sunt. inde aliq̄t interiect⁹ dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē iūxit ⁊ natos mutuo ꝓiugio copulauere

Sumcassian⁹ rex psaꝝ ⁊c

Johannes capistranus

Iohannes de capistrano p idē tps apruto oppido nō longe ab aquila vrbe cōstituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝑfessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius p̄dicator. Ex aplica iussione theutoniā ingressus est ac p carinthiaꝝ ac stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs obuiauerūt Cūq; veluti aplice sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs accole vestimentoꝝ eius fimbriā aude contigere. egrotes ⁊ male habentes añ pedes eius attulere. e quibus pleroſq; sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est autē in germania dieb⁹ aliquot viam dñi p̄dicans. mortalesq; oēs ad penitentiā vocans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt. vbi vndiq; populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuotionisq; mittere. leuare in celū manus benedicere venienti. laudare mittentē. tangere. oscular qui ꝑpe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisq; comitibus ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. matutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisq; pactis sermonē ad populū latine ꝓnunciare. post hec interpres que dicta sunt ab eo q̄tū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū suū ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ semel admouere. precari supplex pro ommbus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientiā p̄bere. mox vesperas dicere. hisq; ꝓpletis ad egrotos reuerti atq; cū his vsq; ad noctē se exercere. Cūq; demum ꝓpletorio et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos sacre scripture codices pusillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata absq; sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq; ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute neruisq; ⁊ ossibus ꝓtractū. letū. tū ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹ predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. multisq; sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes aurifiā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūq; audisset innumerabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congregato ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄icole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo demiq; mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Frācisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū exvetusto Tolletini oppido natū eq̄tē quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄ latinaꝝ excellentissime doctum ad hec vsq; tempora cū magna fama puenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam orationem semp exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is itaq; crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demum mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasq; lr̄as plurimos docuit. ⁊ ibidem vsq; ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis et serijs. lyricoꝝ. cōmunioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ latinarum Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passionibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt demiq; bononie. anno salutis nostre M.cccc.lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquiorū ⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuū gratitudine claruit. ⁊ multos hmones ad populos eruciendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Turasse fridericū imperatorē nunq̄ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome coronatus est. idq; iuramentū constantissime tenuit. Cū em̄ iureiurando ꝓmisisset que bona possideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̄ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̄ alienationis speciem habere. p̄ sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. Jn eū quoq; fridericū cesarem tercū cū nonnulli dicta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagittas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas ferunt. humilia tecta preterunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ sigismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Jnde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ip̄m ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum būgarie assumpsit Ladislaꝰ cōi procerū ꝯsensu rex designat suisq; auspicijs de inceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis apparatibus bohemiā petijt atq; in praga summos honores consecutꝰ regni coronā accepit. mansit ibi nō puo tpe nec vnq̄ hereticoꝝ eccias intrauit. prꝰ tñ q̄ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbeꝫ inuisit sesitaꝫ caput. Postea comes cilie a ladislao humiadis filio in castro regio obtruncat. Offensus ea re regiꝰ animꝰ dolorē tñ suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi humiadis filios in carcerē rapi iussit. p/cussorē committis ladislaū natu matorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austriam. Jn austria de pduce regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝓtentio exorit. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione tñ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Jnde due legationes misse. altera ad fridericū impatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. Jn ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgies splendido apparatu que sponsam ducerent. Jmperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti germanie principes. ꝟ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladislaꝰ igit. x. kal. decembris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocatꝰ cū quo plura locutus. finito ꝟmone de curatione aie actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginē oratione dn̄icā orsus ꝓnunciato ꝟ libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̄ egrotare cepit extinctus est. Morte eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq; lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arboribꝰ plantisq; opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. Jn agro piceno ortus infaus dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝓfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Jnde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M.cccc.lvij. anno iunio mense gradu. 20 piscū p̄ mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaꝫ dicunt ad confluentes sauū danubiūq; sitū a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispanꝰ cardinalis sancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito hostium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. idꝰ augusti. ob idq; calixtꝰ. iij. pō. eo die trāsfigurationeꝫ dn̄i ꝯstituit

Terremotus pmaximus anno dn̄i. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iteruꝫ xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq; legit tam vehemētes fuisse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̄cipue in regno apulie. Jn neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuꝫ interitu magno hoim pecorūq; coruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceteriscq; veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus p̄cepti inter p̄mū ⁊ scōm etiā postea ꝟ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Anno mundi.6657. Anno xpi.1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas siluius poeta vocitatus hoc anno patrū omniū consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat. vir quidem oi laude dignus eloquentissimus copiosissimusq. prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū p etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vo decimū t octauū agens senas pficiscit vbi a necessariis t cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secut⁹ basileā puenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. t post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secut⁹ Iterū ad basileam pficiscens semp in honore apud omnes est habitus. Fuit em scriba in illa synodo t lras apticas abbreuiator. In eo aūt quentu psepe orauit. Legationes plures ocilq causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos t pthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē principeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus eps tergestinus morit. in cui⁹ locū eneas se quidē inscio a pontifice t imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refert. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat. Accepta pōtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem q in cardinalē advincula petri aniaduertisset diris execrationibus psecutus est. Maguntinū insup antistitē sede deiecit. Beneuentanum q3 archiepm sumouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem t sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianoy conuentū indixerat tuto pficisci liceret. media igit hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatoy vis. actūq est pio illo dicente vt bellū cōmuni oim decreto turchis indiceret. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. t tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite t otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq morosus neq negligens. robustum et corpus natura crederat. quod tū longe pegrinationes t crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus t podagra quibus psepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchus cū innumerabilibus populis pficiscerent. diuturna t lenta febri afflictat⁹ morit anno sexagesimoquarto supra quadringentos t mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur t in basilica sancti petri condit ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribē di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q3 rex antiquay nō omisit cū pmentarioy libros scripsit t plura alia.

Linea summoy pontificū
Pius secundus
Paulus secundus

Anno dñi.6663. Anno xpi.1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci pbiter cardinalis hoc anno pridie kalñ. septembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lris (licet iam adultus esset) operam dedit. indevocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epatum cerue cōmendatione adeptus pthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ꝫ insidijs inchoata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sp bnficia t epatus bis pmitteret q officiū aliqd venale haberēt vñ elici mun⁹ possz. bis aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat. nā t cardiales paupes maxie t epos t prīcipes ac nobiles domo extorres. virgies. viduas. egrotos freqnt iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraq ad victū ptinētia vilio⁹ q3 antea vederēt. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

sanctum marcũ. tum vo in vaticano qđ ad munificentiã pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ẽ. hic pontifex ac clemens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aũt georij regis bohemie pfidia. in hoiem vngaros ⁊ germanos cõcitauit. Apparatu aũt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quã multas opes contulit coemptis vndiq; ac magnis p̃ cỹs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus ⁊ quicq̃d gemmarũ in p̃cio ẽ. Tandẽ vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cũ annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal'. augusti. secũda hora noctis Cũ eo die letus ꝓsistoriũ habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitã cũ morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponũ em̃ esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciũ succide admodũ delectabatur. Quibus ex rebus ortam credũt apoplexiã illã. qua e vita sublatus ẽ. Hã duos pepones. ⁊ quidẽ pre/grandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tũc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̃s ordinis p̃dicatoꝝ. pfessus pater. historiarũ ac romane vrbis olim auditor causarũ. sanctissime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ sacrorũ dogmatũ admodũ doctus. hỹs tempibns. ob hr̃aꝝ gloriã apud ytalos in precio habitus ẽ. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno q̃dem cõfecto labore. lũgisq; lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq; audientibus magnã afferũt doctrinã ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cõscientie sacerdotib⁹ p necessaria. ꝑ ⁊ multos historiarũ libros ad erudiendos mortales ꝓposuit. Tandẽ ãno domini. M. cccclix. deficiẽs. vi. nonas maij. nõ sine magna sanctitatis opinione fuit. cũ crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctũ corpus ex domo epali. ad sanctũ marcũ ordinis sui delatũ. cũ magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrarien̄sis

Borsius estẽsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuꝫ ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatũ. nihil subdolũ. Eius verba sapientie plena. opa aũt grauissima. ⁊ semp regia. ad eũ cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt premissum ẽ) ducem primo creauit. Deinde exactis mr̃is annis romã accedẽs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodẽ ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aũt pater cũ hos ⁊ alios ex pellicibus genuiss fi/lios. senio cõfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculẽ ⁊ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnũ omne occupauit. Et cũ ludouici ganzage sororem haberet vxorẽ. ex ea nicolaũ tantũ suscepit filiũ. Quo nato nõ multo post mortuus. cũ nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiũ imperiũ deuenit. vt post obitũ nicolao iureiurãdo regnũ restitueret. Borsius principatu suscepto cũ prudentissimus esset herculẽ ⁊ sygismũduꝫ relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaũ tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarũq; litterarũ egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbẽ ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouã ⁊ curiã pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monasteriũ insuper toto orbe celeberrimũ ingenti impẽsa ordini carthusiensiũ a solo cõstruxit. denicq; anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinãdus rex

Ferdinandus huius nominis secũdus. alphonsi regis ex concubina filius. hỹs temporibns patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanũ regnuꝫ eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnũ feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicã deuolutã censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniẽte disturbata sunt omnia. At ferdinãdus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cõfirmationẽ. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hũc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiã annuũ censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauensez renati filiũ apulia fugauit. ſ̃ pio pontifice postmodũ mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. q̃ peterent tributũ quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnũ cõcepit. Et turcum in venetos (vt aiũt) concitauit. Veneti igitur cũ turco pacem cõposuerunt. qui omnẽ vim belli in regem conuerterũt. ⁊ hydruntũ maritimã ytalie ciuitatem ei abstulerũt. Et verendũ fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuũ recepit.

A Anno abhinc ferme sexto ⁊ qdragesimo inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaū polonie regē de regni finib⁹ orta qstione. Utraq; pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi prutenī siue nūero militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p fecialē. regi misere. vt ex hīs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t preliū signū recipio Consecratoq; gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supueniētibus sternit cruentissimo plio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione qdringenti cū ipo magno mgro periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia pter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seqntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dozn̄ abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

ALbertus marchio brandeburgen̄. annis effluxis belluz aduersus Nurēbergenses enixissime gessit. Greuēburgiū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēberga. muro ⁊ fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisq; illata fuissent p ludouicuz baioarie ducē. ad hos tumultus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tē pora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen̄. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē inuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝓtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

LUdouicus caroli regis francie fili⁹. bis tpib⁹ p̄ri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus prudentissimi animi vir. & ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝺ heinrico anglozꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ bi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusien̄. pacē cū duce burgūdie cōposuit. quez tñ postea p insidias interficere fecit. qđ infinita mala excitauit. Huic itaq; caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos p̄ri benuolos regno depulit. Inde cū libertatē ecclie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aqtanie ⁊ normandie dux e medio p eū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qđ cum regni pceres ⁊ burgūdie dux intellexissent id ex sua pcuratōe factitatū. vetusta odia renouarūt. ꝯspirātes ingētez exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ pisius cōmigrauit. regiā saltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē niceni cardinalē in galliā misit. cū diu laborasset tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

GEorgius pogiebratius bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis pceri⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ꝯstituta die qua nouus rex eligeret. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie comitq; apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res necati suspitōnem maxime auxit. Inde ex ptorio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premissum est dudū in perniciosam iacobelli ⁊ bussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraq; specie de necessitate fore eterne salutis pfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicus affirmauit. In manibus ian uen̄. ⁊ bacien̄. eoꝝ tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis recipet insignia. Qđ princeps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hīs oīb⁹ ꝺria ageret. ⁊ hereticoꝝ sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislauien̄. ⁊ ceteri catholici homagiū prestare recusarūt. Ideo papa pius. ⁊ post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus secūdus anno .M.cccclxvi. publico cōsistorio eū heresi dānat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū. vi. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Georgius rex bohemie

MAbumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secū deducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitq; anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsq; terrestribus in peloponeso veterē murū fossamq; ab vtroq; mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci vo laborātibus suis auxilio ꝓperantes p interruptas munitōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestātissimis senatoꝝ triremibus. 12. p equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo pcul visis papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. t id aqua pdomitū leonore auguste quē paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atq; imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao p̄ dicto rege sine liberis extincto. Vngarie regnū consentientibus p̄ceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turcbis. post breui tpe morbo extinct⁹ ē. Comes cilie cui⁹ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāq; vehemēter cōmotus. tā atroci facinore volorē tū suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussore comitis ladislaū natu maiorem. Qui quatuor t viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis te more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eu sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadez pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta em̄ reconciliatione inter proceres mathias octo t decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor t ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā t alias ꝓuincias a turcor̄ impetu tutatus fuit. Haz multis vicibus ingenti plio turcis supatis. etiā ptem bosnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib⁹. cedibusq; inuoluit. Sed t bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝓposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria moravia ac slesia mathie relinqueret. t boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunat⁹. Cuz videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem t alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc xc. morbo extinctus est. t ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicola⁹ de cusa cardiał

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq; doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū vtueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vicioz̄ oim hostis acerrimus. ambitionis totus aduersar⁹. integritate animi immutabilis. honestoz labor̄ indecliui etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaz oim vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali differeret. vt ei solū facultati censeret studuisse Vir supra opinionē eloques t latinus. historias oīs nō priscas mō. ꝫ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūq; didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia t pleraq; alia. Is aūt dū eccl̄ie sue brixinēsis iura acri⁹ tueret a sigismūdo austrie duce capt⁹. atq; honesto suat carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate graiter cōmot⁹. facūda oīone i sigismūdū publice inuehit. t eū Guiozib⁹ interdicto deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardiał grec⁹

Bessarion. S. R. E. eps cardialis sabinēs t ꝓstātinopolitan⁹ pr̄iarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraz vbiq; celeberrim⁹ h tpe floruit. de q̄ sapientissimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summ⁹ p̄dicabat) In rez oīm maximaz vsu peritia. Ea in consilijs vl grauitas vl pspicientia. vt nihil de summis vnq; rebus factū fuit si Niceni vni⁹ desijsset auctas. In studijs em̄ maiorib⁹ t hūanis oīb⁹ ea facultas t copia. vt plura legisse credi neminē possit accrius lecta t rectius intellexisse. vbertus pauciss̄imos cultissimis quibusq; temp̄ib⁹ clariusq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipe diuinitatis secretari⁹ possit suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem facit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hȳs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit̄ litterarȳ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorȳ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in om̄es fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posteritatibus infinitis volumībus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite fuut. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qđ si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuȳ ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaq̄ p̄clara opera malignitate temporȳ amissa nō fuissent. Ideo in ei⁹ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Desierat quasi totū qđ fuit dis in orbē. Om̄es te summis igit̄ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraq̄ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce q̄n ars hec mira reperta fuit.

Nicola⁹ perot⁹ Rhetor

NIcolaus perotus saxoferratensis ⁊ Sypontin⁹ ep̄us egregius theolog⁹ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē pueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad puerorȳ eruditionē cōmode breuiterq̄ libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus p̄cipue in martialē opus varīū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

RObertus de licio ordinis minorȳ ꝓfessor. Et aquile marsorȳ seu abrutȳ vrbis ep̄us in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oīm ecc̄liasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm p̄dicatorȳ doctor. Hisdē tempibus ob ei⁹ clarissimā ⁊ admirandā p̄dicationis gr̄am. ab om̄ibus ytalis multo in p̄cio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiq̄ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad instructionē fideliū tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab om̄ibus p̄sertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

MAtheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorȳ ac phōrȳ monarcha. oīmq̄ liberaliū artiū cūctarūq̄ scientiarȳ. facile princeps. p̄ceptor meus eruditissim⁹. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor padouinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum p̄habita p eius oīone elegantissima. insignia doctorat⁹ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em̄ sepius mecū animo cogito. q̄ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rerȳ exprientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota fuit verborȳ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorȳ summā cognitionē habuit. Qui nullū ciceronis op⁹ aut mantuani vatis. aliorūq̄ poetarū dimisit intactus. In astronomia vo geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus p̄scrutatus fuit. Verum nec phīa atq̄ medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanq̄ mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit̄ suos auditores auscultando ꝺociles. benuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nāq̄ maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue oīonis elegantiā cōmoditatemq̄ considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepult⁹ fuit.

Platina historicus

BAptista cognomēto platina. p̄tia cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ pstātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hisdē tpibus i p̄cio exīs. a paulo pōtifice maxio. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuat⁹ ⁊ i carcerē detrudit⁹. Et ibi vsq̄ ad pauli mortē rebuat⁹. Ex q̄ tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberat⁹. ⁊ in statū pristinū restitutus. neq̄q̄ ingenio suo abusurus. p̄ter libȳ quē de natura rerȳ ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorȳ principūq̄ ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ ep̄las scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

DOminicus calderin⁹ p̄tia veronēsis rhetor luculētissim⁹. ⁊ tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter erudit⁹. ⁊ i studijs hūanitat⁹ eminētissimus. p hoc tp̄s ipe diuini ingenij fecit opuscula. i iuuenalē. martialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interp̄tationes edidit celebres. Saphos etiā ep̄las cū ꝓpercio. et ciceronis ep̄las ad atticū cōmētat⁹ ē. Et nisi imatura morte p̄uēt⁹ fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frāciſci philelphi oratoris fili⁹ eques auratus laureatusq̄ poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissim⁹ esset funebres orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes būit. Extāt ei⁹ ingenij opa in diuersis metrorȳ generibus edita. Richmos quoq̄ ⁊ cantilenas composuit. Benicq̄ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium gallie clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno ℳ.cccc.lxviij. a carolo burgundionꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Supioꝛib⁹ ēm annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxīe ꝓtentiones agebant. ꝙs cū leodiēsis eps extīguere tēptasset a ꝓciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem epm legatū eo misit. Is in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam ꝓsente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac plio vrbē expugnauit ac eā euertit Mathias inclitus rex bungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū taytza tū loci natura tū vomentoꝝ altitudine munitissimū ꝺeditione cepit. Inter hec sacro regni bungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dñi ℳ.cccc.lxiij. in die cene dñi astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxīa coꝛonatus. Post hec mahumetē turchoꝝ impatoꝛē in expugnatione dicti castri taytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ ingloꝛi⁹ in turchiā rediit. Tandē post aliqua tpa castrū siue castellū turchoꝝ sabatz ꝺenoiatū ad lit⁹ flumis zaue vel saui ꝑ eosdē ex lignis terraq; multū curiose ꝓsti ope ꝓparatū (vt sequēs figura ꝑ omnē ꝺiametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigoꝛe obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabꝛicata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝓprehendi. Suntq; tricliuia ambitu ꝓlixioꝛe distincta portic⁹ in oi ꝺecoꝛe disposite. Area vo curtis ingēti ambitu cincte vt amplitudo ipa regiā aulā ostentat. Būq; rex acrius plio insisteret, turchi rapto comite iohāne ꝺe witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ abscideꝝ cū flauescēte coꝓosaq; coma haste suffixuꝫ ad terroꝛem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus ꝺeditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nonissime turchi anno ℳ.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab bungaris repulsi ad ꝓpria redierunt

Sabatz

Linea summoꝝ pontificū

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

SIxtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima natꝰ frācis cus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis ministeꝛ hoc anno paulopon. in diei crepusculo dū solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto ydꝰ augusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a pueritia diuinis misteriis a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ inicatus. Adolescentioꝛ factus patauinū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā capescendā. in quo moꝛatus p viginti fere annos nobilis alūnus legendo oṛā do scribendo vniuersum oṛbē splendidissimis sapientie radiis illustrauit. ⁊ iō de potentia dei libꝛū scripsit. libꝛūq; de sanguine xpi. libꝛū de futuris contingentibus ⁊ libꝛū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordīe minoꝝ p omnes dignitatis gradus ad cardinalatū puenerat. Fuit aūt ante pōtificatū ac etiā in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissime. in pauperes religiosoſq; maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegiis amplissimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deliquentes clemens. principes ac nobiles patria extoꝛres pſertim paleologoꝝ filios. bosnieq; reginam turcho pulsos pecuniis adiuuare nō destitit. ⁊ rhodioꝝ milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem romanā cenosaꝫ ⁊ vetustate in pleriſq; collabentē instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit ⁊ a se sixti pōtem nominauit. Edes quoq; pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddidit. Hospitale sanctispiritus in vaticano pmagnificū fabricari fecit. in quo ⁊ vite sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Marie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decoraauit atq; alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilq; in pōtificatu egit qō merito reprehendi possit nisi q ipe (vt fit) suos nimiū amauit. in quez errorem multi superioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro tulij depulit ⁊ iheronimo Riario necessario suo concessit. cuiꝰ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctoꝝ cōfessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractoꝛes optimus tñ pōtifex fuit. summa eñ alacritate ⁊ animarum custos exstitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempoꝛe sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuoꝛ sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus ⁊ comis fuit qui ipius coꝛpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequiis in nouo templo seu sacello apud sanctuz petrum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

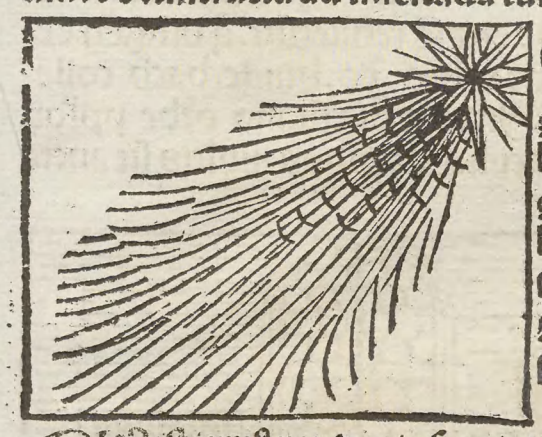
Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

INnocētiꝰ octauꝰ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honoꝛato natꝰ. Iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali pſbitero sancte cecilie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oṛiundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ omniū que terra mariq; aduehunt opulentia ⁊ edificioꝛum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus oṛtus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranius pater eiꝰ equestris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic epūs melfidēn. inter ceteros patres cū pauperioꝛ humaniorq; haberet Sixtus eñ quartus obeius ingenij amenitatē dexteritatē atq; modestiā maioꝛem immodū eū dilexeꝛat. I datariū asciuit ꝓpteꝛ ipius humilitatē ac comitatem. facilitatem moꝛum. moderationē ⁊ elegantiā pontificiū munus ꝓmeruit. Fuitq; in rebus gerendis prudentissimus eo q senis ⁊ in vrbe legationis officiū cuz optīe functꝰ fuisset magnā sui regimis ⁊ prudētie spe patribus dedit. Huiꝰ pōtificatus principiū ciuiuz suoꝝ bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū q eñ oratoꝛibus a principio ad pstandā ex moꝛe obedientiā ne dū in ytalia verū ex germania ad se venientibus sumopere pacē postulauit. armaq; omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis eiꝰ desideriis obsistere posset poulopost in languoꝛē maximū pontificē pducere curauit. ⁊ illico interꝝsinos ⁊ columnenses vrbis primioꝛes dissidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immoꝛtale odiū. qui vniuersum vrbez suis factionibus pturbarūt. que res magnā animi doloꝛē pōtifici infixit. nō destitit tñ armis ⁊ minis discordias extinguere. multa eñ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ⁊ eccīaꝝ vtilitatem oṛdinare ꝓposuit ꝫ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatē. bellū quoq; ⁊ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū tamen ⁊ circa deum atq; amicos ꝓ viribus se ostendit. nā post adeptā sanitatez coꝛporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie diu defunctū ob creboꝛa eius miracula enarrata in sanctoꝝ confessoꝝ numero aggregauit. Bonum solacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanā extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaq̄nq; milia ducatorum ferūt. Anno salutis M.cccc.xc. conuentionez oratoꝝ. regum. principū ⁊ cōmunitatū rome habuit ꝓ expeditiōe ℨturchos. Collectionē pecuniaꝝ p plenarias idulgētias i germania ꝓ exeq̄nda expeditiōe fieri fecit. auxilio raymūdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ idultū ne dū ad vinos veꝝ ad iferos se extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tãdẽ oẽz curã mẽtẽqz ac diligẽtiã ad subditoz comoda. ad tuẽdũ dignitatẽ eccie. ꝛ ecõtra ipas rebelliones ꝺelẽdas. ac religionẽ (habito tã maximis laboꝛib⁹ zizino sultano) ꝓpagãdã ꝙuerterat. Fuit itaqz ꝓstãtissime iusticie cultoꝛ. pacis studiosissim⁹ amatoꝛ ꝛ exuberantis annone vigilantissimus ordinatoꝛ. Sedatis honorificẽtissime ingruẽtib⁹ bellis peculiares eccie populos ꝛ romanos ĩ primis qz felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cũ ad maioꝛes dignitates viros extulit eruditos ꝛ probos. Fuit ꝓterea in pauperes misericoꝛs. afflictoꝛ nõ minus ꝙsolatoꝛ qz ꝓncipũ suscepto⁹ liberalis. ꝛ ꝺei ac sanctoꝝ ei⁹ pissim⁹ veneratoꝛ. Pontificale pallatiũ miro sumptuoso opere exoꝛnauit amplificauitqz. Visitat⁹ a dño plurib⁹ lõgisqz moꝛbis. quas patientissime tollerauit. Aduẽiente ꝺemũ diuine vocationis hoꝛa sumptis ex ritu xpi ano ꝺeuotissimo animo salutaꝛibus sacramẽtis intrepide atqz spm̃ reddidit creatoꝛi. vt securus ꝺe ĩcarceꝛ sibili gloꝛia videꝛet celestẽ vitã cũ morte ꝙmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

FRidericus impatoꝛ anno. 1469. religionis gratia media hyeme romã veniens magnifice a pontifice suscepꝫ donatusqz est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quũ rebellasset per ꝺuces subuertit diripitqz magna ciuium cede.

DAumethes turchoꝝ imperatoꝛ. 400. nauiũ classe. inter quas triremiũ. 200. eraꝫ t equitũ. 100. milia Euboiã adoꝛtus. chalcidẽ. 30. die expugnat subuertitqz magna suoꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructã ad infestãda turchoꝝ littoꝛa mittũt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerũt anno. 1470.

COmeta magnus ꝓ mensem ianuariũ in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa festũ sancte agnetis visus igneo coloꝛe rutilans. crinib⁹ longis nigrisqz quos in occidentalẽ ferebat plagã. Cui⁹ quidẽ coꝛpus ꝑmũ circa libꝛe principiũ fuit. postea se tantũ in septentrione flexit. vt extra zodiacũ mi grasset ꝓculdubio iudicatũ sit. durauitqz dieb⁹. 80. Verũ nõ dũ isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ꝛ caudã in oꝛientalẽ plagã poꝛrigebat. quẽ alij pertica. alij ascon dicũt Moꝛtales grauiter affecit. Sequenti em̃ anno siccitas incompabilis subsecuta est ꝛ pestilentie bellaqz cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ꝛc

CRistiern⁹ rex dacie suecie noꝛuegie. gothoꝝ dux holsatie stoꝛmarie in oldẽburg ꝛ ꝺelmenhoꝛst comes vir quidẽ xpianissim⁹ ꝛ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiij. romaz soluendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam thusciamqz transijt. ab omnibus potentatib⁹ honoꝛificẽtissime exceptus fuit. inde romã ingressus pꝛodeũte obuiã honoꝛato ꝙz cardinaliũ collegio a Sixto põ. max. celebꝛi honoꝛe exceptus est. ac pꝛo singulari munere rosa aurea quã pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex pꝛincipib⁹ xpianis dõnare ꝓsueuerãt ꝛ ipe a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidẽ em̃ de vniuarsali italicoꝝ ꝓncipũ pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝫ res pfici nõ potuit. inde digressus ꝑ omnes ytalie vꝛbes transiens ꝑbenigne vbiqz habitus est. ꝺomũ deniqz reuersus aliquot annis cũ omni sanctitatis exemplo supuixit.

Carolus burgũdionũ ꝺux nussiã coloniẽsis agri oppidũ ad rheni ripas obsedit ꝫ cum fꝛidericus impeꝛatoꝛ obsessis auxilio veniꝛet inito fꝺere discessit in belgas.

IUbileus a paulo pontifice pꝛius ꝑ vniuersum oꝛbẽ xpianũ institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. ꝺeclaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis bimbꝛibus romaz venit iubilei gratia vt pꝛe se ferebat. sed reuera vt initũ fꝺus solueret qꝺ effecit. nam postmodũ inter ytalie potentatus initum est fꝺus pontifice auctoꝛe in quo rex pꝛimus ascribitur.

Hercules ꝺux ferrarie

HErcules estensis nicolai marchionis filius ꝛ boꝛsij frater scõs ferrarie ꝺux his tempoꝛibus nõ sine magna ꝙtentione regnũ paternũ susciꝑes regnauit vsqz in pꝛesens cũ omni laude. vir bonus ingenioꝝsuqz ac rei militaris scientia eruditus. ꝓterea septimo regni sui anno florentini veneti ꝛ mediolanẽ. tanqz virũ magnanimum contra alfonsum calabꝛie ꝺucem ꝛiheronimũ comitẽ ꝺucẽ exercitus constituerũt. qui pleraqz eoꝝ oppida cepit. Hic helionoꝛã ferdinandi regis filiam mulieꝛem coꝛdatam accepit vꝛoꝛẽ. ex qua sex suscepit filios. quatuoꝛ mares ꝛ ꝺuas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cõmotus tergiuersatj venetis ruptisqz eoꝝ fꝺeꝛibus ferdinando ꝛ alijs socijs colligationibus inbesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pꝛo qua re veneti illũ terra aquaqz oppugnare ceperũt ꝛ plurimas terras ei abstulerunt. ꝛ nisi alfonsus calabꝛoꝝ ꝺux ferdinandi regis filius vir in armis strẽnuissimus ꝛ pontifex execrationibus obstitissent ꝺe eo actum fuissz Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vꝛbem ferrariam multis edificijs clariozem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹, quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die mart. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoqnto supra millesimū q̄ter cētū in hebdomoda sctā a iudeis in tridētina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Judei em̄ ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi, cuꝫ xp̄ianū nō haberēt immoládū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cu⁊ iusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ. diē pasce luce tercia vespere facto is añ forel p̄is pueruli more sedēs. cū nō aderat genitoꝝ nec cara parēs, pdītoꝝ thobias astitit blanda voce moratus pueꝝ cui⁹ etas nō dū ter decē mēses viderat, fert illico samuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic gemini saligmā samuelqꝫ thobias vitalis moyses yſrahel atꝫ mayer añ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo p̄i mū nevagire posset sudariolū apposuerūt ⁊ extensis brachijs p̄mo papulū forpicib⁹. mox genā dexterā p̄ cidentes. Inde q̄sqꝫ forpice carnē quellit. Sudib⁹ deinde pacut pupugere. cū ille manus alter plantas cō tinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoꝝ more canētes, addūt minis vba. accipias suspēse ihesu. fe cere sic olim maiores nr̄i. sic p̄fundant celo terra mariqꝫ xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita li bera ad superos fecit iter. inde ad cenas p̄perarūt azimas de sanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederūt, eoqꝫ mox tuo statim corpus in p̄pinquū domus eoꝝ flumen p̄tecerūt ⁊ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes dein de anxij parētes gnatū paruulū, postridie eū in fluuio inuenerūt, q̄ illico vrbis p̄tori scelus denūciarūt. Is p̄tor iobānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctoꝝ viso puero exhorruit facin⁹ ⁊ p̄festim vrbis iu deos p̄hendit ⁊ eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūtt. q̄ diligēti ex aminatione cognito iudeos p̄dignis supplicijs exterminauit. Presul eo tpe vrbis Jo. hinderbach colle git extictū corp⁹ ⁊ sepulchro mādat, multis euestigio cepit florere miracul. Inde ex oī xp̄iano orbe pplor̄ p̄cursus ad scti huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs ipa cū miraculis ⁊ opibus multis sit aucta Corpori vo ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Q ōsimile etiā scel⁹ apd motā oppidū qd ē i finib⁹ agri fori iulij p⁹ dnquēnū iudei pegerī. Nā etiā ali um puerū sili mō mactauerūt. p q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuerī ⁊ atroci supplicio p̄cremati st. Iterum thurchi inferiorem ingressi mistam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vbē ca phā quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa, ⁊ mercatoribus plurimū apta fuit hoc anno ciue genuensi eā prodente in turchoꝝ man. Deuenit in littore euxini maris sita

Uelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit̄ que vnū tantū caput habēs ꝫ duos podices. duasq; vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ꝫ duo grossiora q̄ p volūta te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. banc parentes p italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq; oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra alueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. q̄ nō secus p vias mortales nauigabāt ac p eor̄ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̄ maxime tiber secus traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit̄ diuersis populor̄ studijs. nā ferdinādus iohannis arrogantie regis filius helisabetham heinrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronimus

Iohānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. milesio aut syracusano archimede. vtraq; lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanor̄ dec⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceteraq; mathematicas disciplinas a mathia pānonie rege nurmbergēsibusq; ppetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in pcio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ppulchrū ac q̄daz alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemerides q; a nostris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq; gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandaz pasthalem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraq; posteritati parat nō sine maxima studiosor̄ iactura morbo perijt. Usus ē p̄ceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice scietissime impsse circūferūt.

Nicolaus estensis d̄ⁿ impio ciuitat] cū hercule dissidebat. ferrariā clā ingressus primo septēbr] primo ipetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis electus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francor̄ orientalis francia appellat̄) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationesq; inciderūt. Timpanista quidā aialiuz bubulcor̄ pastor apud vicū Niclasshausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pncio sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pp̄lor̄ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Isvo simulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝓponebat. edoceps vitā cleri ignominiosaz fore. theoloniā ⁊ pedagia dn̄is nō esse psoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oibus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū semi nans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi v̄ginē mariā enarrasse p̄dicabat. Undiq; igit̄ gētes votis occurrebant. Diebusq; festis maximo ꝯcursu hominū longū sermonē in odium cleri ꝺducebat. Eo igit̄ a Rudolfo epo herbipolen. missi exploratores inde sectatorē p̄cipalē ad herbipolī ducētes igni tradidēr. post cui⁹ mortē hec pegrinatio viror̄ ⁊ mulier̄ euanuit. Nurmbergēses q̄z ꝓb mulcta ne q̄s ꝺ ciuib⁹ suis accedēt ꝓhibuēr

Galeacius maria mediolanen. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irã ercpti sibi fundi a iohanne andrea lamprognano nobili mediolanensi eo die qui ꝓthomartiri stephano celebris habet in ipius martiris templo ad aras incautus confodit. qui post patrẽ franciscũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menses decez vir ꝓmptissimi ingenij ⁊ excelso ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ppulchre q̃z lapidibus sectis vbẽ vbiq̃z sternere fecit Et paternũ erariũ pecunijs exhaustũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuinorum officioz supremos cãtores maximo sumptu ⁊ impensa habere nitebat. Verũ cum immoderata mulierũ libidine veteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt ꝓmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vbis tẽplo eminentissimo loco iuxta putes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus filijs ⁊ filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johãnes aũt maria in festo epphie etatis sue anno nono patrũ decreto in ducẽ sublimatus pulchritudine indolis ⁊ ꝓmptissimi ingenij adolescẽs astãte pplo bircto ⁊ relicts ducat⁹ ornamẽtis insignit⁹.

Carol⁹ burgũdionũ dux

Carolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaq̃z francoz familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim⁹ ac terribilis ⁊ iustus. liberalis. elemosinarius ⁊ diuinoz obsequioz feruentissim⁹ obseruator. Is cũ vigesimũ etatis attigisset annũ. ⁊ gandauenses ciues a philippo patre quoddã priuilegiũ extorsissent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vbis exuri fecit. principatu q̃z suscepto multas cũ ludouico francoz rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta post cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe desolata relicta ꝑ eduardo sororio anglie rege e britãnia a comite douerich ⁊ heinrico portugalie rege pulso. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eosdem ⁊ ludouicũ regẽ bellũ suscepit ⁊ breui illũ in regnũ remisit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ milti incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipos res ꝯposite fuerunt. His gestis ad nussiam colonien sis agri oppidũ quod est in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obsedit Sed cũ Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnũ discessit. Deniq̃z cũ multas ꝓuincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vbẽ puenit vt contra suenos (quos vsitatori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiũt vt fusus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus morte obiuit. Tria itaq̃z oppida sibi dãnosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Vnicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ pacez q̃ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi iheronimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. sixti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulq̃z franciscũ saluiatũ archiepm pisanuz cũ famulicio 300. hominũ florentiã misit. inq̃z diue liberate templo francisco saluiato eucharistiã celebrante composita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisq̃z aduerse factionis iulianum mediten ꝓfoderũt. Laruẽti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioq̃z precipuo impetus hostiles coercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisq̃z cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsq̃z dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno p italiã vagate brixie agrũ deuastarũt. cũ in brixiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. fata queq̃z in tota lombardia corrosissent.

Maximaq̃z lues hoc ipo anno p totã italiã vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuz milia. ⁊ venetijs supra triginta hominũ milia perierint. Eam em calamitatez solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq̃z locustarum multitudo.

Veneti graui etrurie bello ipliciti in macedonia ⁊ foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq̃z reipub. italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuissent. ⁊ annos. 17. maximis ⁊ diutinis bellis p gretiã. macedoniã ⁊ foz iulij a turchis vexati imminente periculo cũ mahumeto impatore fedus pcussere. Omnibus illi redditis que sue suorũue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quã obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoq̃z conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites. solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nõ parua dissidia habuerũt. post tñ cõstantinopolis expugnationẽ grauia sense re bella. Cũ q̃tuor ⁊ viginti annor curriculo cõplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus mahumet egre admodũ tulit rhodiã vrbẽ finitimã eius imperio liberam eẽ. Mahumtes igr̃ impator ingenti classe maximaq; bellator vi rhodum petens. Appulit itaq; ea classis velor centũ decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeq; in terrã exposito pmũ in vertice mõtis sancti stephani ⁊ circa eius mõtis colles castrametati sunt. ⁊ p tres ferme menses vrbẽ bombardis alijsq; missilibus indesinenter p duces suos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verũ petrus dabuson magnus rhodior militũ magister xp̃iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnũ experimentũ dedit. diuina em̃ fauente clementia principis ⁊ suor vtuti fauente turchi fundunt. ppulsant. cedunt. tãtoq; impetu terga vertunt vt sibijpis necẽ afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorẽ em̃ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̃i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendũ igit̃ hanc victoriã celo dimissam esse cũ tam parua militũ copia hosti potẽtissimo iã muris potito restitit. Exact̃ igit̃ nouẽ ⁊ octagĩta dieb⁹ ĩpator rhodior littore classes solues phiscũ nauigare ꝓperat. illic milites ⁊ suppellectilẽ exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cũ clade ⁊ ignomĩa reuertit̃. Petrus autem a pontifice sixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̃icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ⁊ celebriorez fecit.

Apud suitẽses montanos q̃s itali suiceros appellãt haud longe a finib⁹ lucernensiũ in loco vasti solitudinis homo senex solitarie vitã abstinentissimã hoc tpe habebat. q̃ p annos. xx. sine oĩ corpali cibo vixit. quẽ fratrẽ nicolaũ appellabant. vir corpe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq; ⁊ ossibus compactus. Et q̃q; heremite diutius ieiunent. ⁊ illesi ꝓpter ociũ ⁊ vitã vmbrosam sicut i carceratis ꝓtingit nõ raro ⁊ sb̃ terra ꝓprie. cũ ꝓpter indigestionem plures in ipis aggregent̃ supflui tates flegmatice crude. cũ sint cõtinue in deũ intuentes virtute aĩali. virt⁹ debilitat̃ naturalis vt nocumentum nõ videat̃ ꝓcipe a ieiunio. Estq; consuetudo in his sicut et in alijs nõ parua res. Verũ hic homo quasi celestẽ vitam in terris egit. immaculata absq; sorde. q̃us nonulli eũ hominẽ glorioſum dixerũt suãq; vitã ad iactanciã interptati sunt eoq; mercedem accepisse pdicarunt. ꝫ sunt iniqui iudices. qui nõ in melius que occulta sunt interpretãtur q̃ que patent. Cur virũ calumnient̃ qui longã vitam in artissima pauptate ⁊ solitudine duxit. q̃ multos annos in bona conuersatione accedentiũ eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ⁊ humilitate p seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓpter rumusculos hoĩm suũ corpus affligit. suũq; gremiũ fraudat: Is sanctus ⁊ iustus homo. qui auariciã calcauit. honores seculi subegit. qui patientiã obierit. qui nullũ supbie fomitem ostendit. sola fiducia futuror teneri arbitrat̃. retributionẽq; thesauri celestis expectare potius iudicat̃. Judicauit hoc ꝓpetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit ꝫ vultu semp eodem. Sciebat se mortali culpa libez. bonis operibus a ꝓtemplationibus intentũ. Potuit cũ paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniũ conscientie nre. et decetero reposita est mihi corona iusticie quã reddet mihi in illũ diem iustus iudex. Per antistitem quoq; constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis ꝺescit. q̃ ⁊ finitimis ppls nõnulla vaticinia pdixit

Hidruntũ apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchor principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleã transuectus est in colle qui vbi imminet castrametati sunt vallo ⁊ fossa munitissimi ita hidruntũ obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus advesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiep̃s obstupuit vt nec verbũ trucidatus emittere potuit. qui in hostiũ manus deuenerũt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinor dux captus ⁊ exarmatus medius ꝑsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantũ duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi posse vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ⁊ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius raſellus iuris doctor

Anthonius roſellus natione etruſcus vir vtiq; bonus ⁊ multa prudentia exiſtimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritiſſimus poſtq; multis annis patauij ius cū magna gloria docuiſſet ſublatus fuit. ſepultus ad ſanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius roſellus de roziellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de poteſtate pape libros eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellētiſſimi vir. vtriuſq; lingue eruditiſſimus ⁊ multaꝝ ſcientiaꝝ locupletiſſimus. atq; inter platonicos doctores facile princeps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis pbi libros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus ꝓmēta rijs explicare tēptauit. De valitudie q̄z ſtratoꝝ ſcripſit ⁊ pleraq; vtilia.

Mahumeth turchorū imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ impator octauus ex clariſſima othomannorū familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea q̄z in aſia ⁊ grecia. 32. annis regnaſſet dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficiſceret anno etatis ſue octauo ⁊ quinq̄geſimo in caſtris nō ſine ſuſpitione veneni mort ⁊ cōſtantinopolim delatus ſepelit. Is cū patri in regnū aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrē in omnibus ſuparе anixus ē. Hic illico ob eiꝰ animi magnitudinē cūctis paterni regni viribꝰ ingētes copias ex aſia in europā p helleſpontū claſſe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Caſtello q̄z haud longe a boſphori littore ad euxinū tēdente ꝓdidit. Exin deficiente ob grecoꝝ auariciā p̄ſidio conſtantinopolim vrbez cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confeſtim peloponeſum omnē armis cepit xp̄ianū populū in ſeruitutē abduxit. Indeq; in achaiā moues ip̄az et achraniā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atq; bulgariā cū raſcia ⁊ ſeruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. ſauūq; amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuaſit. valachia etiam eas ob res timore pterrita. boſniā poſtmodū ingreſſus cuncta vaſtauit. mithilenem inſup nobilem genuenſiū inſulam cepit. Deinc ſinopem vrbē vetuſtiſſimā ⁊ trapezundam dirripuit. earūq; incolas vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā inſup venetoꝝ inſulā inuaſit. quā vna cū calcide eiuſdez inſule vrbe expugnauit. In aſia itaq; minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme helleſpontum ſeu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuiſſet baiſetū ⁊ zaliabū legittimos poſt ſe dereliq̄t pro quibus eo mortuo tumultus vrbē conſtātinopolitanā inuaſit. baiſetū tamen impatorē conſtituerunt.

Baiſetus primogenttus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij impator ꝓſtituit ⁊ vſq; in p̄ſens impauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos motꝰ in aſia ꝓ regno cōcitauit. burſiā cepit ⁊ ſe ibi regē ꝓſtituit quē baiſetus bello ſupauit ac aſie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū ſe immerſit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationibꝰ deuaſtare cepiſſet multa dāna cedeſq; ptulit. Zaliabꝰ āt frater eius natu minor. qui poſtea in regno francie ſub priore boſpitalis ſancti iohannis iheroſolimitani cuſtodiebaſ. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſq; in preſens rome ſub cuſtodia ad recuperandum reſiduum europe de crudeliſſima nunc barbaroꝝ ſeruitute.

Eſtis pmaxima i tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deſeuit. vt multa milia hominū abſumpſit. Eaq; lues nurmberge a ſolſticio eſtuali vſq; ad ſolſticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vo ſenatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hoſtes ſuos ⁊ ꝓ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝓgregauit. cōmunitates quoq; ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtq; omnia bella indutias haberent concluſerunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditiſſimū in arce nurmbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempeſtate inter ſigiſmundū archiducē auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. Hec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Deles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nra tempeſtate in bethica ꝓuincia vlteriorıs hiſpanie plaga que granata nuncupaſ vſq; ad hec tpa regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentiſſimus p hibeſ. eo q̄ quecūq; ad hūanū victū ſunt neceſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ flumina auruz et argentum producere dicunſ. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus luſitanie ⁊ citerioris hiſpanie ⁊ tarraconie rex vna cū beliſabetha vxore ſuperioribus annis omnino eiſce re ſarracenos decreuerūt. Bellū igiſ malaceñ. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandez poſt longē obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſe maio anni nonageſimi primi ſarraceni mauri deducti ad magnā rerū inopiā deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝓcluſa fuerſ. Poſtromo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius poſſeſſionem libere acceptarunt. ac meſquitam maiorē in eccleſiam dedicari mandauerunt.

TEmpestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. męs iulij. in regia vrbe ꝯstātinopolita
na admodū desęuit. Supior em̄ triū sydęr ignes. q̄ decidūt ad terras fulminū nomē hnt. cū ꝯtagiū
nimij hūoris ex supiore circulo atq; ardoris e sbiecto p hūc modū egerāt. Turbato itaq; aere cū collectus
humor habūdantiā stimulabat. seu grauī sidęr ptu. Et cuz ī nube luctabaf flat⁹ aut vapor. primo ingētia
tonitrua audita. Exin fulmia ardētia visa. ꝛ longiore tractu fulgetra. Et quāq; a saturni sidere ꝓficisci ista
ꝓsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter eū vulsinis oppidū thusciꝯ opulētissimū totū crematum
ē fulmie. Jn ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine puidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymagi-
nē ꝯstatini impatoris hēbat. fulgur ꝛ horrid⁹ impet⁹ ne dū ptē ei⁹ dęiecit. Uerū vt veridici narrarūt nego
ciatores veneti ꝛ alij. octīgētos ꝯmos ignis rez edax ꝯsūpsit. Et hoim tria milia. vt nec lignū nec forma
edificioꝝ ī mās it. Ea formavt circul⁹ dęuastatōis ifra oñdit. ıō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

QUm varia rez miracla effluxis tpib⁹. vt oñdim⁹ eue-
nert. Visa ei horrēda oñta corona trabes tellur hyat⁹
sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ꝛ alia. Lac pluere e celo visū.
ꝛ lanā. carnē ꝛ cruorē descēdē. visi ꝯcurrētes mōtes. Et lūa
solq; triplex. cruce sig̃tus lapis excidit tpib⁹ friderici scdi ipa
tor (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris.
ī meridie sb̄ friderico. iij. ipatore. ad agros ei⁹ ꝓpios. cū cre
puit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieq;
triāgula fuit. missus ab obliq̄. hūc senserat Enßheim. Suc
gaudia q̄z sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ hamū.
in ptes distract⁹. pōd⁹ tn̄ g̃ue adhuc hz. ꝛ ad oñtationē ob-
huatur. tanq; futuꝝ omen.

BElla p b̄ tpa inter regē maximilianū. ꝛ regez frācie. ob
ducissam britānie. p multas clades gesta fuerūt. Et ad
huc sub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 Anno xpi. 1492.

Linea summoꝝ pontificū
Alexander sextus

ALexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoricꝰ boria antea vocatus. epūs portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranēsem. xxvi. die augusti. corona papali decoratꝰ. Vir magni animi. magneq; prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq; illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ disciplinaꝝ laude. ⁊ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixtꝰ tercius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoq; ex sororibꝰ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem. ⁊ rhodoricū būc boriam. cuius ỹtutis ⁊ glorie liquidissimū documentum extitit. ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam ꝙ nō multo post vicecancellariꝫ locum sortitus Vor oīm scientia preditus ⁊ experientia refertissimus. vere dēsignādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si heroilis ⁊ regia ipius facies dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre ꝓuincias aeris salubritate tempata. oīmq; reꝝ copia ⁊ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q; ⁊ corpis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oīm virtutum gloria summi clarissimiq; semp extitere. Debinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ sui antiquitate ⁊ situs pulcritudine ⁊ virorꝫ copia. Et oīm mercimoniorꝫ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Hec non ⁊ illustris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamq; ⁊ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emulator. litteralis discipline. scientiarūq; peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū ⁊ salubre consiliū. adest ⁊ pietatis cultus. ⁊ oīm reꝝ cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq; sublimes ⁊ periculosos scopulos transmigraturum. semitam tandem affectatam feliciter occupaturꝫ. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝙtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto manifestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificatꝰ aduersitates sentiat. Magnanimi animo cepit. Benignissimꝰ deꝰ sua gra doret. vt singla ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xpiane ꝓsequatur

GEnus hominū calamtosus iudei. ⁊ si superioribus tēporibus in pleriq; locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimus sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue in Vratislauia patauie ⁊ ratispona tē. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Horrifime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ⁊ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum roborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ⁊ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisq; primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em̄ ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoiem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtus est eū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare. Et qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus prepare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filꝰ ipatoris friderici tercij. viuente adhuc pre anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declaraf. Hunc vsq; vna cū pre ipauit annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtuteq; nemi cedens. immo humanitate ⁊ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atq; in oībus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atq; in armis strennuus. Is tpe iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaq; hec regio felicioꝝ oī. q tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ antiquā. ob ducē nouellū. pariterq; comitē gaudebat. Brabātia quoq; optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria dines opū ac pplis potentibꝰ. Comitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atq; zelandia eū summe colebant. Mechliniaq; humana ⁊ salina atq; frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuꝝ ducē potente aduentasse fentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Venisti tandē gratissimus. Quo aūt tpe maria eius vxor vixit cū oī pace ⁊ leticia regnū possedit Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno ꝙo sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico impatore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici cōsensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p eos coronatus fuit. Elucebat em in eo inaudita principandi scientia. in deligendo grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruoꝝ ⁊ zelus. modestia. item singularis beniboles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Uxꝝ post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ currenti honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Victoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēsef. mēte reuoluens. q̄ mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaz dñi. ⁊ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas puincias pdiderūt. Inter q̄s etiā indeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime nre fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit ⁊ origo nre salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti mr̄. ⁊ pstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aiaduertēs. p singulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitraf. Judei em cū federi archā amisissent. p recupatione. nullū belli piculū vitauere. greci ob raptā belenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululuz ampliādos cruētissima p̄lia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduersus ifideles possessores necessariū fore decernēs sibi psuasuz arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā p̄mū ꝓsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honorēq; suū puifecerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patief. Ac gliosum nomē deterſa supioꝝ infamia augere poptat. Quā obrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabaf. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge p maximā. anno salutis p̄mo ⁊ nonagesimo sup̄ q̄dringētesimū millesimū pegit. p dies plēs. vt pacem ne dū germanie. ſ toti orbi orbi ordiaret. p̄latos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝺ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē būgarie genitori restituit. pacē būgarie dedit. Būq; p biennium fecti ptito agmīe ī diuersas vtriusq; pannonie ptes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ austrie īfesta acie ꝺsederāt fortalicia q̄ ipi gētiliter tabernā vocāt se munietes. Ex q̄ excursionibꝰ suis oīa loca cedibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoq; fortalicio multis ex his cesis. alijsq; captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄z fines iuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaq; trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. ptim excoriatos ptim ad rogū assatos. ptimq; coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitq; de⁹ gloriosus huic aduersitati finē. vt eccliam. vt religi⁹ onem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ꝛ infideliū incursib⁹ defendere possit. Videmus em̄ vniuersam fere asy am a phenicibus ꝛ medis ad hellespontū vsq; turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. ꝛ vniuer sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsq; dalmaciā omnia p̄emere deterrima seruitute. Insu le pene om̄es a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate ꝛ desolate sunt. Et in p̄imos germanos ꝛ hūgaros sepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. no bilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hȳs arma. hȳs equi. hȳs pecunie abunde suppetūt. hȳs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In eo quoq; spe randum erit. qui cause sue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum credimus. vinci ꝛ possunt. ꝛ sepe victi fuerūt per superiores p̄incipes vti p̄emissum est. Minor est infide lium potentia q; feratur. Nec dubium cum ad orientales p̄ouincias eius ingressus patebit. tanto maio rem ad eū concursum inueniet dedentiū se populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo riosum. p̄incipes occidentales secuti fuerint. Id om̄i christiane reipublice felix ꝛ fortunatū erit. Cum ip̄e maximū ꝛ florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad mūdanam ꝛ celestem gloriā. plu rimoꝝ quoq; ꝛ amplissimoꝝ regnoꝝ. ꝛ ingentes opes ꝛ clarissima imperia puentura. Demū auxiliante domino ihesu cum insigni victoria ꝛ glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia ꝛ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xp̄ia nis restituet. Germanie p̄incipes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortale deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ꝛ Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa om̄is xp̄iana societas agitabit: Septentrionis ꝛ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiq; p̄sules ecclesiarum. ꝛ magistratus vrbis. longo extra menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura ꝛ ostro queq; cū ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineq; rosas ꝛ lilia e tectis in eum spargent. Et varioꝝ serta florum sacro capiti annectent. Ip̄e curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i foro. quocūq; in triuio substiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq; om̄is populus victori vitā ꝛ gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falsiq; Iouis edem. sed in apostoloꝝ p̄incipis beati Petri basilicam deducetur. Ibiq; maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deosculatus sanctissimuꝫ patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi ꝛ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ꝛ yta licis longos inter se sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re surget. ꝛ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemq; regem immortalitati donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan to rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per octū Nurembergense adꝰceremus. Vos valete ꝛ bon cōsullte ex Nuremberga. x. kalas Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xp̄i Millesimo quadrin gentesimononagesimotercio.

CArtas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posteriꝝ. q̄ emē dare addere. atq; gesta p̄incipum ꝛ priuatoꝝ succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ꝛ de fluuioꝝ alueis splendens profertur gloria. pactolusq; ditior est ceno q; fluento. Varij quoq; mirabilesq; motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adꝰciemus.

Berta etas mũdi

Berta etas mundi

Sexta etas mundi

QVod erat officium suscepti libri. auspice christo. quãuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus em̃ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estq; annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani septimus. Modernicq; sũmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nãq; munere p tot regum ac imperatorum gesta. summorũq; pontificum ꝛ aliorum labores. pericula ꝛ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eventum est quo ab initio proram direximus. Si aũt parte in aliqua q̃ plus maris. q̃ minus q̃ oportuerit exorbitatus est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vo quicq; labore isto in p̃teritoꝝ gestoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tãdem ppauca de septima ꝛ vltima etate ac fine seculi mundanaꝝ rer̃ in huius operis calce differẽdũ. ne prora oĩa sine laudabili fine irrita ꝛ infructuosa esse videantur nisi diuinũ premiũ btitudinis ppetue subseq̃tur

QVm in primordio operis de principio mũdi explicauimus et diuine lre ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum denicq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato em̃ qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non potuit. qui celeste misteriũ qđ nõ nisi a prophetis ac deo discit ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. q̃m quicquid est solido ꝛ graui corporea vt initiũ cepit aliq̃n. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cũ nõ videret quẽadmodum posset tanta rer̃ magnitudo interire ꝛ hanc p̃scriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundũ ac semper futurum. Cũ tamen terrã ꝛ aquã et ignem disperire. consumi extinguiq; videamus. que sunt vtiq; mundi partes. Intelligitur totus esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̃d potest interire. Sed ꝛ omne quod sub visu oculorum venit ꝛ corporale (vt ait plato) ꝛ solubile sit necesse est. Epicurus igit̃ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ꝛ ortũ aliq̃n ꝛ aliq̃n esse periturũ. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum rer̃ statum cõmutari necesse est ꝛ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas ꝛ malitia vsq; ad summũ graduꝫ creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia ꝛ ꝓpe aurea possint iudicari. ita em̃ iusticia rarescet. ita impietas ꝛ auaricia ꝛ cupiditas ꝛ libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniustis. Soli autez mali opulenti sint. boni vo in omnibus contumelijs atq; in egestate iactentur. Confundetur omne ius ꝛ leges interibunt. Nihil tunc quisq; habebit. nisi aut quesitũ manu. audatia ꝛ vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita neq; securitas. neq; regimen neq; requies a malis vlla. Omnis em̃ terra tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gẽtes in armis erũt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metẽs omnia ꝛ tanq; messem cuncta ꝓsternens. Postremo vo tam detestabile atq; abhominandũ tempus existet q̃ nulli hominũ sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni. verũ etiã terremotibus assiduis ꝛ alluuie aquaꝝ ꝛ morbis frequentibus ꝛ fame crebra. Aer em̃ viciabitur ꝛ corruptus ꝛ pestilens fiet ꝛ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructuz. nec seges quicq;. non arbor. non vitis feret cuz in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus arescent vt ne potus quidez suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ꝛ in terra q̃drupedes ꝛ in aere volucres ꝛ in mari pisces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominũ maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent domina atq; imperia eos aperire oculos ꝛ aures reserare hec sequentia ꝛ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quãtisq; fortune tragulis pectus gerant. cũ eius viribus humana non obstare consilia queant. ꝛ ex preteritis gestis q̃ in lubrico positi sint animaduertant ꝛ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dũ ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerẽ cõscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasq; offensis daturos. Vos igit̃ qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite ꝛ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ꝛ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ꝛ benignos vos moribus exhibete. humanitate ꝛ iusticia vt innocentes ad iudiciũ venire possitis.

Septima etas mũdi

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc rez nature mirabile opus. sicut ⁊ in archanis sacre scripture cōtinetur. sex diez spacio consūmauit. Deniqz septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numer⁹ legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur errantia. quoz dispares cursus ⁊ inequales motus rez ac tempoz varietates efficere crēdūtur. De scriptis itaqz sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicat. Ab ascensione domini aperta ianua q̄ etis. initiū habuisse ferunt. vsqz in presens cū sexta decurrit. ⁊ vsqz in finem mūdi cum illa protendet. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruz interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vesperam non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. ⁊ morte fine rez. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ seculariū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum ⁊ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

Imminente iam tempoz conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habem⁹. fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutionēq; antixpi. quā psecutionē trīū semis annoz futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctoz. ante huius exoztum venturos i mūdū aiūt. Qui israhelitica plēbem ad fidei conuertant gratiam. atqz ad pressuram tanti turbinis partem electoz insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annoz predicauerint. Et sicut de vno eoz Helia prophete Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquoz fidem. dilectōnemq; sanctoz meoz. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixpus aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersoz ac proditoz generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioz propheta. ⁊ seipm constituet ⁊ vocabit. deū se colividebit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atqz prodigia. Quibus visis irrbeciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oīibus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Jubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaz sapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nūq; fuit a principio mūdi. Quicūqz crederint atqz accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqz ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbez terre mensib⁹. xlj. Id erit tempus. quo iusticia proiicietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisq; reuerebitur. nō officiū pietat⁹ agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōiqz latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuz hec ita erūt tūc iusti ⁊ sectatoresveritatis segregabūt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cūqz venerit hierosolimam antixps se circūcidet. iudeis se christū foze ostendens. qui adberentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auaricia subiugabit. Mittet quoqz per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradisoui rerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixpus adverticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ipo dño. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cōsūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam merito sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neqz angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqz saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixpi. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctoz patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

PArens hoim omniũ Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. necvlle termi
nũ (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione
autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnãtem. legi mentis sue. In
sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erũnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super
eũ venerint. peccato obsordnerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito bru
torum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones sensert. Innocentia explosa nocere. nec
minus nocerí posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corrue/
rit. per incrementa viuendi ad mortẽ festinauerit. Nos quoq; qui ab eo originem trahimus. ad curas sol/
licitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimũ denicq; terribiliũ mortem alli-
gamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid em̃ eos
apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̃ nature
imbecillitatem. fortune ludibrium. voluptatum inquinamenta. temptationũ bel
lum assiduũ. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In/
de in puericiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiaz. In qua
cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendi-
mus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate
confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinib⁹. et varijs demum
anxietatib⁹ ꝓsumimur. Ex illa i senectã descẽdim⁹. ß q̃ ꝓtinuis ⁊ q̃nt nr̃a senect⁹ plena malis. ex senecta in
decrepitã decidim⁹. in q̃ cõtinu⁹ horror instãt mort nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciam⁹ te nudũ informẽ iter va
git⁹ ⁊ lacrimas nascẽtez. Exiguo lacte soládũ tremulũ atz reptãtẽ opis idiguũ aliene q̃z muta pascunt ⁊ ve/
scũt caduci corpis aĩ inq̃eti morb⁹ obsessuz varijs sbiectũ passiõib⁹ inuẽeris. Cõsilij inopem. alterna leti/
cia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. q̃z quantumue sibi expediat.
Quis cibi potuicq; modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib⁹ in aperto posita. mul/
to labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fa-
mes contrahit. sitis arefacit. auidum timidũq; fastiditatem. possessa deplorãtem ⁊ presentibus simul ⁊ p̃/
teritis ⁊ futuris anxiũ. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi consciũ vilissimis vermibus
imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto
cy ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur.
Et quocũq; a medio recedentes ad aliquod extremũ vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. p
Per singula momenta tempoz cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa insi-
mis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnẽ vite cursum angustiarum laborum erũnarum. insidiaruz
plena omnia occurrũt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutũ fidei sumpserimus si ad alterius vite ꝓparationez
actiones nostras instituerimus. quantacũq; ea sint que occurrũt superabimus. Mors quoq; oĩm doloruz
solutio est. vltra quã mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua antecq; nasceremur.
iacuimus reponit. Mors quidem bene pureq; morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vi-
xerint) ⁊ esse cum xp̃o. vt bene acte vite premiũ ꝓsequantur lumen eternũ. Et profecto mors vite que necq;
doloribus. necq; metu. necq; inuidie. necq; erũnis vllius subiecta est. Necq; ipsi quoq; morti quicq; obnoxia
Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quã peccandi finẽ. Nam cũ Adã
contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuiscceret. ⁊ in peccato persisteret. eius
corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quã fecerat. sed vt peccato quod creatura ipa cõ
miserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiũ ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam mori-
mur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud vo tãtũmodo nostro
reliquit arbitrio. vt bene rectecq; viuendo bonũ nanciscceremur finem. Hoc itacq; cy vnũ nostrũ est. id est vt
in xp̃o domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriũtur. ß
transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trã
quillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarũt. mortẽ non mõ malũ non esse. sed bonoruz omniũ
maximũ. Hec enim uero quoniã necq; euocationis diem. necq; horam nobis scire datum est. Per q̃z salutare
fuerit. prepatos nos esse. cũ deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutũ est. ß in-
sipienter factũ potius existimare. Pleroscq; em̃ vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris
nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nõnullos vsq; ad medicoz desperationem reda-
ctos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantũ potestate sint. nihil nobis reliquũ videt. Nisi vt cum
deo bñ sentientes eius p̃ceptis vt p̃missimus tũ in oĩ vita. tũ in vite termio maxime obediam⁹. Credim⁹
firme oĩes. cy deus hoiem fecit ad ymaginẽ sui. Quid nobis facilius põt accidere. quã dimittere luteum
corp⁹ vicioz sarcinã. ⁊ ad eũ euolãtes redire. q̃ nos nõ dedignat⁹ ẽ ad sílitudinẽ sui facere. Quo spũs diui
no ipi⁹ spũ replet⁹ diuinitat gticeps. ⁊ felicitat ei⁹ agat eũ ꝑpetuo inter ãgelos ⁊ sanctoz chozos.

Imago mortis

Mors nihil melius. vita nil peius iniqua
O ꝑma mors hoīm. reḡes eterna laborū
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorūq; graues adimis ceruice cathenas
Exiliumq; leuas. ⁊ carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona ptibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

Septima etas mũdi

QUam fragilis sit vita hominũ. q̃z plena malorũz
Quam breuis. t misera. volute mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq̃z senesq̃z
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mũdi
Profuerint: nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq̃z auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq̃z regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomĩa nostra
Horrebat famam imperiumq̃z meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq̃z meumq̃z
Dilacerant corpus ossaq̃z lecta iacent
Quãuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit priscis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq̃z priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omniscq̃z priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq̃z simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisq̃z senesq̃z
Patres atq̃z viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq̃z legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq̃z te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo

De extremo iudicio ac fine mundi

DIſpoſitione ſummi dei ſic ordinatū eſt. vt in iuſtū hoc ſeculū. ꝛcurſo tēpoꝝ ſpacio terminum ſumat. Extinctaq; protinus oīi malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumq; pacificū. aureū ꝛeniq; vt poete vocant ſeculū. ꝛeo ipo regnante floreſcat. Impletis igit temporibus q̄ ds̄ morti ſtatuit. terminabit ipſa mors. Et q; tempalem vitam. tempalis mors ſequitur. Conſequens ē. vt re ſurgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tempalis accipit. Rurſus ſicut vita animi ſempiterna eſt. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis ſue fructus capit. Ita mors eius perpetua ſit neceſſe ē in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino ſeculi. prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuerſis gentibus intelligat Diuus quoq; Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ ſigna. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo continui ſint vl interpollati. non expreſſit. Prima die eriget ſe mare cubitis. 40. ſuper altitudinē montiū. ſtās in loco ſuo quaſi murus. Secūdo tantū deſcendet vt vix poſſit videri. Tercio marine belue apparētes ſup mare dabūt rugitus vſq; ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arboꝛes dabūt roꝛem ſanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremotus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mutuo loqui. Undecimo ſurgent oſſa mortuoꝝ. ⁊ ſtabūt ſuper ſepulcra. Duodecimo cadent ſtelle. Terciodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis reſurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodecimo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ reſurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ reſurgent mortui. de quibus iudiciū magnū ipe rex ⁊ ds̄ faciet. Cū dies iſte finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immortalis dei venerint. Veniet igitur ſummi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in aere ſupra locum vnde aſcendit. Inſtrumenta quoq; mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Videbuntur quoq; eius cicatrices quinq; vulnerꝝ. Ac in valle ioſaphat oīs homo iudicabitur. Sed cū mūdi ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod ds̄ ipe faciet iudicans pios ſimul ⁊ impios. Tūc demū impios quidem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt itꝝ viuent ſpiritu dei dante honoꝝ ſimul ⁊ vitā. Quod non modo pphete futuruꝫ eſſe ex dei ſpiritu: verū etiam vates ⁊ philoſophi vt hidaſpes ex inſtinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri poſſit. Nec em diuinoꝝ opeꝝ poteſt reddi ratio. Sed ſi a principio ds̄ homine neſcio quo inenarrabili modo inſtituit. Credamus ab eo reſtitui verum poſſe qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo poteſt caro putrefacta cū diſſoluitur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo ſoꝛbetur. fluctibuſq; diſpergitur colligi rurſum ⁊ reintegrari in vnū coꝛpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos reſponſionem ex ſermonibus Pauli faciamus dicentis. Inſipiens tu quod ſeminas non viuificatur. niſi prius moꝛiatur. ⁊ qđ ſeminas futuꝝ eſt. Seminas ſed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ ſeminū. Deus aūt dat ei coꝛpus. ꝓut vult. Quod autem in ſeminibus que in terram iacis per annos ſingulos fieri vides. hoc in tua carne q̄ lege dei ſeminatur in terra futurum eſſe non credis. Cur queſo tam anguſtus ⁊ inualidus diuine potentie eſtimatoꝛ es. vt diſperſum vniuſcuiuſq; carnis puluerem in ſuam rationem colligi et reperari poſſe nō credas. An non cenſeas cum videas q; etiam moꝛtale ingeniū demerſas in profundum terre metallorum venas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri eſſe ꝓpriam venā. ⁊ argenti aliā. Eriſq; longe diſparē. ferri atq; plūbi diuerſam Intra ſpeciem terre latere moꝛtale deprehēdat ingeniū. diuina virtus inuenire poſſe ac diſcernere non putabitur vniuſcuiuſq; carnis ꝓprium ſenſum etiam ſi videatur diſperſus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹ adiuuare. Si quis ſemina diuerſa in manu ſua permiſceat. et hec indiſcrete ſeminat. vel paſſim ſpargat in terram. nonne vniuſcuiuſq; ſeminis granum. quocūq; loci iactum fuerit competenti tēpoꝛe ꝝm nature ſue ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiq; coꝛporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſq; carnis ſubſtātia. q̄uis varie diuerſeq; diſperſa ſit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiq; carni eſt immortalis. quia immortalis anime caro eſt. ex eo tempoꝛe quo ſeminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū terre attractumq; ſubſtantie ſenſum reddit ac reparat in illam ſpeciem. quā moꝛs aliquando diſſoluerat. Et ita fit vnicuiq; anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum coꝛpus. ſed ad ſuum quod habuerat reparet. Eō ſequenter poteſt pro agonibus preſentis vite. cum anima ſua caro vel pudica coꝛonari. vel impudica puniri. Nō autē renaſcent. ſed reſurget. Et ideo coꝛpibus induētur. Et prioꝛis vite facturūq; oīm memoꝛes erūt. Et ī bonis celeſtib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. pīti ꝛeo gras agēt. q; malū oē deleuerit. q; eos in regnū vitāq; ꝑpetuā ſuſcitarit. Hec ſunt q̄ a pphetis futura dicūtur. Quoꝝ teſtimonia ponere non opus eſt. Cum tantam rerum multitudinē menſura libri non caperet. Qui hec diligentꝰ voluerit ſcire. Ex ipſo fonte hauriat. ⁊ plura q; nos in hīs libris complexi ſumus admirabiliā requirat. Poſtq; tandē fuit terre moꝛtaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in ſolio iudicare oīes animas ⁊ mūdum omnē. Eodem tempoꝛe fiet publica omniū reſurrectio. Eritq; coꝛpus quod reſurget a moꝛtuis incoꝛruptibile ⁊ immoꝛtale. non ſolum iuſtoꝝum. ſed etiam peccatoꝝ. Juſtoꝝum quidem vt ſemp poſſint permanere cum xpo. peccatoꝝ vo vt abſq; interitione ſua debitas luant penas. Poſtremo iuſtus iudex ꝑpetuitatem glorie iuſtis donabit. Impijs vo prolixitatem confuſionis ⁊ penas miniſtrabit. Quoꝝ coꝛpora permanebūt ineternū. vt ſufficere poſſint cruciatibus ⁊ igni ſempiterno. Cuius natura diuerſa ē ab hoc noſtro. quo ad vite neceſſaria vtimur. Qui niſi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille diuinus perſeipſum ſemper viuit ⁊ viget ſine vllis alimentis. ac ſibi ipſe eternum pabulum miniſtrabit. ac

Vltima etās mundi

sensum doloris afficiet. Quãta aũt felicitas existimanda est, iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre, p ficisci ad illum equissimũ iudicem parentemq; indulgentissimũ. qui pro laboribus requiem. pro morte vi/ tam, pro tenebris claritatem, pro terrenis ac breuibus bonis, eterna ⁊ celestia largiatur. Vniuersos igitur oportet operã dare vt se vel q̃ primũ ad rectam viam dirigãt. vel susceptis operatisq; virtutibus. hui⁹ vi/ te laboribus patienter exactis, consolatorem deum habere mereantur. Pater em̃ noster ac dominus q̃ con didit firmauitq; celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrã val- lauit montibus, mare circũdedit, amnibusq; distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfe cit e nihilo, perspectis erroribus hominũ, ducem misit, qui nobis iusticie viam panderet. Hũc sequamur om̃es, hunc audiamns, huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus, fortiter vt victores, ac deuicto aduersario, triũphãtes premiũ virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimũ celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur, vbi vrbs illa beatorũ ciuiũ atq; dei, mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt vba Joannis ĩ apo/ calipsi sonãt, in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus, habens portas duodecim ⁊ nomina scripta, xij, tribuũ filiorꝫ israbel, quaternis lateribus prout sunt partes mũdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta, xij. Et in ipis nomina, xij, apostolorum, fundamẽ- ta muri ciuitatis om̃i lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur, cum in patriam ve ram remigrabimus. Ex qua oriũdi immo in qua orti sumus, ex meliore multoq; prestantiori nostri parte. Quãtope post longũ erũnosum periculosum exiliũ eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ⁊ ad- uentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur, vt nobis ⁊ om̃ibus, qui hoc audiũt Concedat dominus, fide quã suscepimus custodita, cursu consummato, expectare iusticie repositã coronã Et inueniri inter eos, qui resurgũt in vitam eternam. Liberari vo a confusione ⁊ supplicio eterno. p xp̃m dominũ nostrũ, per quem est deo patri omnipotenti, cum spũsctõ gloria ⁊ impiũ in secula seculorꝫ Amen.

COmpleto in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium, fe/ lix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio docto ris bartmãni Schedel, qua fieri potuit diligentia. Anno xp̃i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio, die quarto mensis Junij.

Deo igitur optimo, sint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

QUoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo post mētio fiet. quare ⁊ de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis ampla ⁊ vasta regio ⁊ inculta ⁊ in solitudie posita. ⁊ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ⁊ pannonas. Ab occidente bohemos. moranos schlesitas ⁊ theutones. A septentrione mare germanicum ⁊ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiē poloniam vocant. hec duo nomia sortiē. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ⁊ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsq; ad etatē primi bolesłai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslauſ clarissimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho huiꝰ Boleslai filio natus fuerat. Iste igiē Boleslaꝰ regē francie ⁊ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ⁊ gallis ꝓtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ⁊ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmacias ꝓtulit

vt ⁊ impiū ⁊ poteſtatē eius planius perſpiceret. Quē illuſtris dux ſummis honoribus in poſnā ſuſcepit Mā tribus ante vrbem milibus paſſuū aut longius ſericas lanas muriceaſq; veſtes auro argentoq; decora-tas p viā qua ceſar iturus fuerat proſterni iuſſit. Et poſt ingreſſionē ceſaris in vrbē poſnam cuicūq; licitum fuerat illa deferre⁊ deportare. Illic magnificis ſplendidiſſimiſq; ꝓuiuijs ac theatris ceteriſq; cerimonijs ceſa rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent ſuppellectilia. que poſt quoſlibet cibos in puteos quoꝝ fun/di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias ceſari ottoni inſtau rabat. que ſatis ample vetuſta ſarmatica hiſtoria enarrat. Jamq; videns ceſar tanti principis liberalitatez ⁊ mentis ſublimitatē. diuiciarūq; abundantiā nō abre animo duxit tantū clariſſimū ducē corona regia dignuz fore. eū itaq; regali ſceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus ſedē regiā requirentib⁹ celebra/uit. Ne aūt Boleſlaus tā illuſtris rex tanti erga ceſarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti antiſtitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere ceſari obtulit. Jamq; aucto regni imperio vſq; ad annos ſalutis noſtre M.cccc. aut paulo antea rex polonie dū abſq; prole diſceſſiſſet. Tandē dux qui litua nis ac ruſſie preſidebat in regē electus fuit. ⁊ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū ſceptrum de ferebaſ ⁊ xp̄ianam religionē cum omni terra cui preerat ſuſcepit. Jtaq; lituanos ac ruſſitas ad regnū ſarma cie ſic adiunxit. vt non niſi abſq; certa ꝺditione diſſolui poſſint. Js ergo illuſtriſſim⁹ princeps prutenos ma ritimas germanie gentes ſeuiſſimo bello ſubiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Vbi inſignes vrbes ex tant Bantiſcum ⁊ thuronia. Eſt ⁊ clariſſima arx Marieburgum. cui ſimilis nemo mortalium vidiſſe fertur. multis varijs ſtructuris. membus. turrib⁹ ac foſſis munita vt nulli inimicoꝝ tutus ſit ad arcē acceſſus. Am plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infeſtante tamen tartarorum ⁊ turchoꝝ pfidiſſima gente magnū to ti ſarmacie damnū illatū ē. Nam terra que poſt Ruſſiam vadit quā gens podoliā vocat tota exuſta ⁊ in ſoli-tudine poſita ē. vt ⁊ neceſſitatem peregrinantib⁹ ferre non poſſit q̄uis fertiliſſima ſit itavt gramina in altitu dine vnius celſi viri excreſcant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō ſatis illis locus ſit vbi mella deferant. ſub arboribus nanq; aut virgultis ⁊ ſiluis fauos ſic educunt. Hercinū aūt celebratiſſimū nemus quo in to ta europa nihil preſtantius ſarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā ſaltus ſuos extendit. ꝓ quos iturus po/teſt vnuſquiſq; vſq; in lituaniā ⁊ ſcithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagaſ feraꝝ maximas educēs greges. In ea vero ſilue parte qua ſeptentrionalioꝛ eſt biſſontes fertque ferox ac immanis bellua eſt huma num genus maxime odiens. ad veſcendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō/tem latā ⁊ cornua fert. vt nec venationi ſatis aptū ſit niſi maximis varijſq; laboribus. Metallū vero nullum q̄z plumbū ſarmacia fert nō alia q̄z ſaturni cauſa. qui terrā rigido infeſtat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtunt. quod maximū pſtat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maioꝛ in toto regno gaza extat. Nā ſub terra excidunt ingētia ſalis ſaxa. Extra terrā aūt aliud ſal ex aqua decoquitur Eſt et ſarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad paſcendū humanū corpus expe-tit. Nunc addendū eſt clariſſimā prolē illuſtriſſimi principis Uladiſlai. de quo antea dixim⁹. Js tres (vt qui/dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos ſuſceperat filios. quoꝝ vnus natu maioꝛ Uladiſlaus vocabaſ. alter caſimirus. Uladiſlaus aūt poſt mortem patris regio inſignitus fuerat imperio. itaq; hungarie ⁊ bohe mie ⁊ polonie regnis preſidebat. vbi clariſſima geſta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xp̄ianaz religionē ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ⁊ ante conſtantinopolim caſtra metaretur vbi dū ſeuiſſima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudeliſſimo conflictu decertaret pānones verſis tergis fugā dabant ac regē cū paucis ſarmacie copijs in tanta hoſtiū multitudine reliquerunt. Caſſimir⁹ ve ro dux lituanis ⁊ ruſſie preerat. Inde dum caſus regius genti notus fuerat Caſſimirus per ſarmatas in re-gē declaraſ q̄ filiā ducis auſtrie ſororē ladiſlai q̄ regno bohemie ⁊ hūgarie p̄ſidebat in vxorē duxit. Ex ea ſex ſuſcepit filios ⁊ q̄nq; filias. Primogenitus vero Uladiſlaus vocaſ. Hic adhuc iuuenis exiſtens in imperi/um regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis conſilijs pollens. Ob quod duz Mathias rex hungarie diſceſſiſſet ⁊ regnū pannonie adeptus eſt. Huic erat ꝓximus frater. cui Caſſimirus nomen paternū datū fuerat. qui ſummo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualeſcente perijt. At huic ſucceſſit illuſtriſſimus princeps Johānes albertus iā futurum toti orbi ſpectaculū. Js plurima illuſtria geſta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Poſt patris autem obitū regno ſucceſſit. vbi fa uente illi ꝓſpera fortuna regnū virtute ſua ⁊ optimoꝝ doctiſſimoꝝq; viroꝝ conſilijs gubernat. Inclit⁹ ve-ro dux Alexander quartus natus regius eſt. cui fortitudine ⁊ mentis ſublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius conſtanciam Lituani poſt mortem patris in ducem ſuſceperunt. qui ⁊ maximū toti Sar macie decus eſſe exiſtimatur. Poſt hunc ſequiſ Sigiſmundus celebris princeps. qui paterna ſequiſ veſti-gia. Js multis egregijs geſtis clareret ſi illi aliqō felix fatū aſpiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ p̄nceps vlti mū natoꝝ locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inqui etam vitā ad ſedem tranquilliorem ſeſe contulit. vnde epiſcopus Cracouienſis electus ad archiepiſcopatuz Gnetznenſem poſtea deuenit. Hij omnes quinq; clariſſimi principes hanc vſq; in etatem magnifice ac cele berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq;. prima nupſit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar chioni brandeburgenſi. Tercia duci pomeranie. At due reliquę innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Staniſlaus epiſcopus

De ſancto Staniſlao epiſcopo Cracouienſi patrono Sarmacie

Diuus Staniſlaus vir magne apud deū auctoritatis tocius ſarmacie patrō
nus ⁊ ſignifer. Natus anno ſalutis noſtre M.C.viij. in rure quod Szczeppa-
nowo vocant: nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit in templis diuino
ſeruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deueniſſet
patris monitu in celebre gymnaſium pariſius deuenit vbi optimaꝝ litterarus ſtu
dijs ſummā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. ſacro aūt diuinoqꝫ iuri
precipue inſiſtebat. non ea qua huius etatis iuriſperiti queſtus cauſa ſolēt vt ma
iorum dignitatū honorē adipiſcerēt. ſed vt ſi quando locus ſtatuſue aut cōditio
ſua ferre poſſet vt tantū miſeris quantum potentibus. orphano pupilloue iuſti/
ciam adminiſtraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod ſuū eſſet iubente id lege red/
deret. Tandem paternas ſedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem de/
uenit. Illic ob virtutem ⁊ ſcientiā ſuā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ
antiſtite celeſtis numinis prouidencia in preſulis ſedem declaratus fuit. Hūc dū
ſemper optimo ordine ſtatum referret curabat ſacrā religionē ac diuinum cultum
ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a
diuo preſule repetere conabanť. At ille teſtimoniū huius ſtipulationis emptioniſqꝫ proferre non potuit.
nam hij qui huius rei ſatis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo ſanctus orationib⁹ ac
ieiunijs incubuit. confiſuſqꝫ ſummi dei potentia. qua ſe iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulus
defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obteſtabatur.
et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Cuiꝫ coram tyranno Boleſlao apud quē tale ius ageba
tur conſtituit. Aſtantibus illic ſuis aduerſarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo ſe emiſſe villam aperte de
moſtrauit. Jamqꝫ ſeuus Boleſla⁹ fedo turpiqꝫ luxu inſiſtebat. ac omnē in ſuas gentes pfidiam ⁊ tyranni
dem exercebat. ac illuſtres viros egregioſqꝫ ciues nefandis diriſqꝫ ſupplicijs excruciabat. Staniſlaus ve-
ro chriſti vates haud longius id ferendum exiſtimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis de/
ſineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a preſule in ſententiam excōmu
nicationis ponit. quare tyrannus boleſlaus ignarus pre furore quid ageret dimiſit ſatellites ſuos vt pſu/
lem quocunqꝫ eſſet loco trucidarent. Eo tempore diuus Staniſlaus in ſacellū diui Michaelis quod ſuper
rupellam in Caſimiro vrbe conditū eſt deuenerat gratiſſimū illic deo offerens ſacrificiū. hunc in locum dū
miniſtri regij deueniſſent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulſi diuina potentia in tergum
cadebant. Id poſtq̄ ad regias aures deuentum fuiſſet magno fremitu rex Boleſlaus in ſacellum ꝓperat.
vbi ſanctum preſulem iam ſacrificia offerentem immani verbere ac ſeuiſſimis ictibus trucidat. Tandem
per miniſtros in fruſta partitus extra vrbē deiecit vt volucres illud vncis roſtris deuellerent. ſed diuina ſic
agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt ſummaqꝫ diligentia id
ſeruabant quouſqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice ſepelirent. Tandē in numē
rū ſanctoꝝ relatus vt premiſſum eſt in arcē regiā ad templū diui wentzeſlai deduct⁹ in aurea tumba multis
miraculis coruſcat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam inſigni huic operi inſerendam haud abſurdum eſſe duxi. Nam celebris ger
manie ciuitas ē teſte Ptolomeo optimo lucidoriqꝫ coſmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Stra-
bo aūt germaniā diffinit q̄tū Rhenus ⁊ Albis in ſe clauſerint. Nos ea cauſa ſane non indigna vrbem ſar
macie foro cenſemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ ſatis dignā eſſe putaui. Sed nē prolixiori am
biguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius ſitu quippiam narrare conſtitui. Cracouia igi
tur illuſtris vrbs ſarmacie quā poloniam vocant ad rippam Iſtule nō longe ab eius fontibus ſita. Hec a
Cracco primo duce ſarmacie condita fuiſſe ⁊ eam ſuo nomine celebraſſe multi retulere. Hec altis primū me
nibus cingit. ꝓpugnaculis ⁊ celſis turribus. poſt paruo muro ⁊ ob vetuſtatem ruituro ſimilis. Tandē val
les ac foſſe vt imminentibus hoſtibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piſcinarijs aquis replete
quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Poſt aggerem vero qui valli imminet amnis non late flu
ens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem ſaxis conterunt et
emoliunt. Deductus tandem per ſubterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi ſatis vndarum prebet. Por
te vrbis ſeptem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa
Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celſiſqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic mul
ta monaſteria. vbi multus deuotorum religioſorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriоſiſſime tri
nitatis ſic vocatam eſt celebris ordo predicatorū. In ea vero ſacra ede multe ſanctitatis vir beatus Jacin-
ctus non dū in numerū ſanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc vi
uens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero ſancti Franciſci eſt ordo fratrum minoꝝ non reforma
tus. Ac cetera multa monaſteria. Eſt et templū non longe a porta Iſtule quod ad ſanctaꝫ Annam vocant.
vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnaſij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. q̄ruis nō dū
in cathalagum ſanctorū aſcriptus ſit. Hanc iuxta ſacrā edem ſituatū eſt ingens celebre gymnaſiū multis cla
riſſimis doctiſſimiſqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices phi
loſophie ac phiſices. Aſtronomice tamen ſtudiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatio
ne ſatis mihi cognitum eſt) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Uladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancvsqꝫ in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ⁊ stipē dijs summis celebrauit. Hec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ⁊ ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate insignes. humanitatē ⁊ hospitalitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quoscqꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidior q̄ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumit profecto nihil nature humane ⁊ ad corpus ip̄m alendū conuenientius quicqꝫ reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ⁊ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardiuz vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis Quā diuus Uladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisqꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt tam celū sustentare videant. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vbi imminet. ⁊ ex alio latere nouissum carpathū alpe tumentem respicit. quā collis partem insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt tam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variasqꝫ lignoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū deducit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est inḡs templuz in

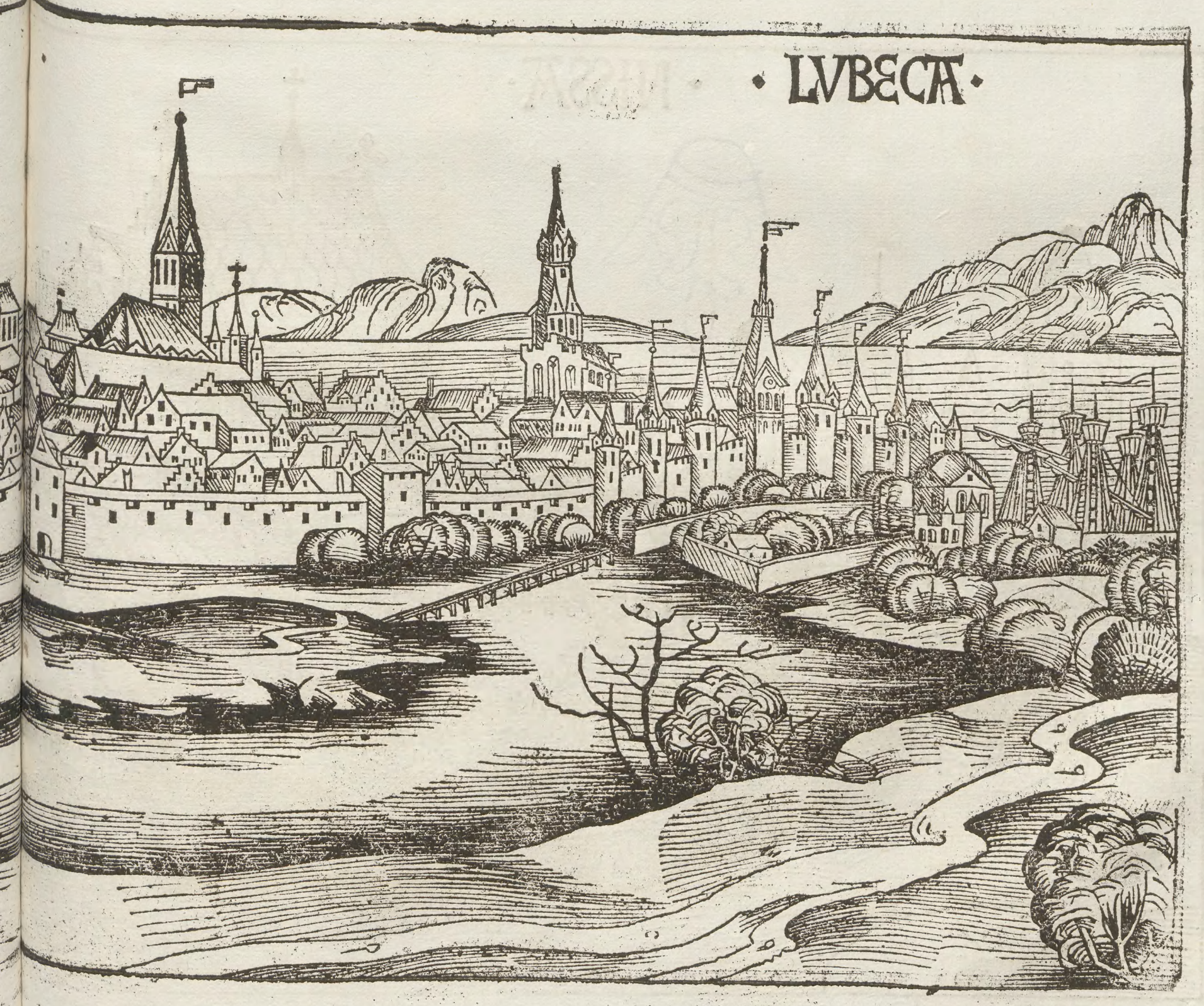
decus diui wenzeslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimoꝝ virorꝝ monumenta ac sepulture extant. multis opibus variisqꝫ artibus extructe marmoreo allabastroqꝫ lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt ꝛ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ꝛ sancti Georgii Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Post primū ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm ē insigne hospitale ꝛ sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ꝛ templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ꝛ clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finē his impo fuisse dignum statuimus

LUbeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersonesoꝝ quondam edificata in eo loco quem venedes qui ꝛ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccoviam dixere. Aucta p seuissimū principez qui kitto dicebaſ. quē ꝛ trutonē appellabant Anno xpi M.c.uij. Ea porcio terre littoralis ē inter magnopolensiū holstadensiūqz ducatus duobus fluminibus baguisoꝛ trauo irrigua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagnis ꝛ trab appellantur. Js kitto ex nobili progenie marcmannoꝝ ꝛ martinopolensiū oꝛtū habuit potens ac grauissimus xpianoꝝ psecutoꝛ. qui dños de vagerñ qui de Stargardia seu de oldenburg vocabanſ in fernerñ ꝛ peldte interfecit. Unꝰ ex his ingenuus euadens in daniam secessit heinricus nomine Gotstalci comitis filius. Js pꝰ aliqua tempoꝛa rediens kittom caput securi abscidit inde suā ducens vxoꝛē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqz xpiana sopita. Urbs quoqz lubicēsis trina vice ob principū bella ꝑcipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ꝛ comitis alfesis de holchstein. qui pꝰ sedatā discordiā vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ꝓpe swartau. postea ꝓpe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ꝛ bassa ꝛ ex variis regionibus mirū immodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū seu germanicū qđ Stagnū vocant in noꝛuegiam Sueciam Liuoniam. in Russiā Littuaniā Prussiā Poloniā ꝛ Pomeramā. in ducatū magnopolēsiū. in daniam Angliā Flandriā Scociā ꝛ regnū francie omnes mercaturas p stagnū p terrā in Saxoniā westualiam et marchiā frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē initiū suū habuisse sub signo libre ꝛ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis ꝑ ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt Sētit tñ dulcē nucleū in amara testa. Deinde anno primo ꝛ tricesimo supra vndecies centenū domini inferioris vandalie lubecā deuastarūt q̄z comes Alff de holchstein iterato instaurauit cū arce vbi nunc predicatoꝛes habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lx. lubicenses memoꝛes damni illati copias in ꝓuincia rugen educētes cladez p effusionē sanguis ꝓncipi ꝛpotētatui eiꝰ intulerūt. Episcopatū lubicēsiū anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerñ Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim ꝓbendas p oia necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creuit igit lubecū in potētissimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt fridericꝰ huius noīs primꝰ hanc vrbē ingenti exercitu obsedisset heinricꝰ lubicēsis epꝰ pacē a cesare impetrauit ea ꝓditione vt fauoꝛe ducis heinrici cesari obedientiā ꝑstarēt. Js antistes summā eccias dicauit. ꝛ monasteriū ad sanctū iohannē in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. q̄zuis monachi ordis diui benedicti hūc locū primo posse

derūt. qui nūc apud cismer ꝓuicie ꝛ holstein ꝓpe mare morā faciūt. His tēporib⁹ lubecū augustal⁹ libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbiū Stagnaliū deinceps foret ꝛ invariis priuilegiis etiā apud exteros p̄cipue in londen ciuitate anglie. In norwegia i ducatu magni ducis moschauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicā ꝛ curiā xp̄iano more habent). Ac i plerisq; locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atq; dotata. In flandria q̄q; ꝛ regno dacie ꝛ suecie immunitatibus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans p bullā aureā vltro donauit vt ꝯsules viginti quatuor habere possent (q̄uis numerus iste p raro complet⁹ sit) Eosq; nobiles effecit vt aurū more equitū deauratorum (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraq; parte decliui posita vt aque ꝛ immundicies libere descendant ꝛ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quā summā vocāt in meridie ac fine ciuitatis sita admodū longa ꝛ decora existit. Ornatur hec vrbs p̄ter istā quatuor prochianis basilicis que septē turres celsas p̄acutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cū armis cesaris ꝛ vrbis insignita ē. Omni quoq; decore edes sacre ornate extant. Inter has q̄q; eccias basilica glorioſissime virginis marie eminentiā obtinet Habet quoq; duo monasteria vnū ordinis p̄dicatorū. alterū sancti francisci. ac hospitale ad sanctū spiritum. Ciuitas vero aquis ꝛ turribus muro ac fossis admodū munita ē. Platee due longe ꝛ ample p vrbē posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe ꝛ lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forū indies onustum piscib⁹ ꝛ carnibus videtur ac aliis necessariis. Bilabiturq; primo fluuius Baguiso a septentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trauus contrarie ex meridie in septentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vsq; ad murū cū maiores naues (onera plaustrorū. cc. l. ducētes) in littore maris p̄stant ꝛ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō possunt. Nouissime anno M. cccc. xcii. epi scopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimusquintus lubicensium eps diuina gratia nunc glorioſe p̄sidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ꝛ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

NIssa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Vbi aūt fidē xp̄ianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluui⁹ celebratissimus per medium totam perlabit̄. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Lattor riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exoneratˉ. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem dier̄ itinere a limitibus hungarie vsq; in marchiam brandeburgensem extendit̄. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergen. distrinctus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregen. epālis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacen. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem epālem Vratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄missimus) omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄; populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis protbonotarius ⁊ in eius statuz breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ipa frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundās

Preter Vratislauiaz insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Testben Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega Monasteria complura insignis structure Prouincia ipa regi bohemie subiecta quā ab impio i feudū recognoscit. multi antea duces et p̄ncipes hereditarij ipaz nō tā possiderī q; vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt q; p̄ter cēsuū exiguitatē ducalem statum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Sleſiā longe plurim⁹.

Tēplaqꝫ totius orbis sacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ secularū ⁊ religiosoꝝ vtriusqꝫ sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanus domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē q⁹ censuus dñi ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Bē ti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aducto vtuntur. q̄ꝫ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Mimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresqꝫ populi. maris portū. situ ⁊ edificia perspicere velimus. Digne igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q⁹ adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi
mo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Actor ⁊ princeps operose mundi
Quiqz deceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqz
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqz
Precipis ponto tumeat. tumetqz
Imperas lune lateat. latetqz
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqz
Audias grates hominū. precesqz
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqz
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqz sic patrē foueas auumqz
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciciusqz vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqz gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Vt queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqz motus
Austrie stirpis. faueasqz felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqz natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Teteres rez scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ia/ ceret ⁊ somniantes qdammodo res germanicas attigerūt. nanqz si legamus vetusta tē pora inuenie⁹ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi tm̄ ⁊ agroz culture dedisse operaz. feroces quidē hoies ⁊ belli appetentes. sed argenti prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Jpāqz germania intra mare ⁊ da- nubiū. rursusqz intra rhenū ⁊ albim ꝓtinebaf. nūc vo q̄tū transgressi sunt suos limites nō ignoraf. nā plus fere est qd nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqz in ipsa scithia seu sarmatia q̄z qd intus habuerunt. Quid memore⁹ nobilissimas vrbes splē didissimasqz. ditissima templa. opulentissimos principes ac plātos. certe nō videmus ꝓuinciā esse que ꝯpu tatis omnibus germaniā supet. q si resurgeret aliquis illoz theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā p/ agraret vt arioiust⁹ ꝓfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretqz suā esse patriā. cū vineaz ⁊ ar boz fructiferaz cōsitoes vstitus hoim. vrbanitatē ciuiū. splendoreż vrbiū. tantāqz nitidā polotiā apud ger manos cōtueref. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xpi. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa nis omnē barbariē expulit atqz ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mere anf. Siue igif noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritioz. nulla ardētioz (inter omnes natio nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūe sunt. ⁊ vbi tot cla rissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar/ genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū robor]. Cū deinde ger manie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me- ridie danubi⁹. a septentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod prutenicū vocare possumus. nunc q̄tum extra hos terminos possideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaz heluitoruqz fines electis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaserunt ⁊ vsqz in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄z bul migeros qui nūc pruteni vocanf ex manib⁹ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico impio parere se aiūt. regēqz habent principali- orē ex regni electoribus. Magni igif bellicosi ac fortissimi deoqz accepti germani sunt. quib⁹ adeo fines ex tendisse licuit. ⁊ sup oīes mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraz ille calcator oim ⁊ orb domitor iulius cesar q̄z subactis gallis sepe rhenū trāsuerit resqz maximas in germania gesserit. bellico/ sam tm̄ ⁊ asperā sueuoz gentē dimisit indomitā. Augustus octauian⁹ cui ⁊ parthoruū ⁊ indoruū reges mune/ ra miserunt. q vn⁹ oim romanoruū fortunatissim⁹ credit⁹ est. Jlle inquā felicissim⁹ imperator nullubiqz nisi apud germanos succubuit. nā lolliānā ⁊ varrianā cladē in germania ꝓpessus est. Lolliānā maioris infamie q̄z detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oib⁹ cesis longū esset re- censere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanoruū fortūe aliqn̄ cesserunt. postea tm̄ ⁊ ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqz alijs diuersis gentibus sepenumero triūpharunt. Nec romani cū rerū potirenf res magnas sine germanis auxiliantib⁹ pegerūt. quoruū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt cesarei corpis custos coh̄z ex germanis potissime legeref. Scimus q̄z Gotfri dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun- gariā pcussisse. greciā penetrasse. bellospontū trāssisse. asiā pmeasse. iherosolimā ex potestate infideliū vendi casse. victis ac ꝓstratis omnibus que occurreret in medio gentibus. q̄z ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resi- stere conarenf. in eius exercitu ducenta milia pugnatoruū fuisse tradūf. atqz multo maiores copias sola Ger mania cogere potest. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ionos excitaret ꝓ tu- tela terre sancte quā sarraceni euertere conabanf. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xpi cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonib⁹ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenensibus. sueuis. franconi/ bus. bauaris iherosolimā penetrauit. Postremo q̄z longa ⁊ lata sit germanica natio. q̄z religiosa. q̄z verax. q̄z iusta q̄z promissi tenax q̄z populosa q̄z diues. q̄ta illic nobilitas. q̄z fortis ⁊ experta militia. q̄tus eccl̄iaz ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus splendor vrbiū. que celi facies. q̄ terre vber- tas. cū prouinciaruū dec⁹ cū principe sit cōmune magis admirari q̄z recensere valemus. Cū igif hoc op⁹ historiaz ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝓpauca de germa nia in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scdi romani pontificis rerum vbiqz gestaz in euro pa sub friderico tercio romanoz impatore. Js em̄ etsi natione senensis sit se tm̄ germanū fatef cū de se scribat Sed cū nos iā annis supra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ existimare debere. Cumqz impatori ipiqz nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierim⁹ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ipius honori atqz vtilitati cōducant. ⁊ ita prorsus agam⁹ vt natione poti⁹ germani q̄z itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa sub obscurā ambiguitatē p̄beant scribētib⁹ ⁊ tempoz descriptio haud facilis cognitu. qñqz detrahit legentib⁹ fidē. Multa q̄z de his inter veteres discordia. quā inde nosci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noia pseuerant. ⁊ ꝓuinciaz regnoruqz termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqz ad ptolomeū alexandrinū qui p tpa antoni pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tps est ⁊ tm̄ tanta noim variatio interfessit vt pauciss̄imos po pulos ex his noiari videam⁹ apud vnū quos noiauerit alter. Jdeo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis disci pul⁹ a suo tpe narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas prisca illa minime at- tigerunt qui tm̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua mot⁹ re eloquentissim⁹ Eneas omissis prioz gestis in quib⁹ scriptores nōnūqz dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceter] regionib⁹ europe in isto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Bum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Fridericꝰ tercíꝰ romanoꝝ ỹperatoꝝ

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio impatore p Germaniam t Europam gesta sunt cū locoꝝ descriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdensem incipiunt feliciter.

ANtonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper t artheticis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ cesarū non tam gesta q̄ nomina t pauca de moribus continebātur vsq; ad wenceslaū Caroli quarti filiū. Cuiq; illi opusculo q̄tuor impatores deesse viderent. Nā Beneuentanus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat, nolui turbare hominē. compleui ad etatem nostram impatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa t magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsq; in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoq; nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū scripta mea t leges t iudicabis. Fuisset fateor operepreciū ab initio potius etatis nostre in hoc euum vsq; rez gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis t p̄sertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ipa podagra nec tam recedit q̄ reuerti ꝯ libens fortasse t huic intētioni aliquādo subseruiet. Tu vale t si quid acerbius in quemq; scriptum offenderis non tam mee nature q̄ stimulis podagre vrgētis adscribere. t quicdq; inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Exvrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur historia

Que sub Friderico tercio ei⁹ nomis imperatore apud Europeos et qui nomine christiano censentur insulares homines gesta ferunt memoratu digna vbiq; cognita tradere posteris q̄breuissime libet. Cōmiscebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodū locoꝝ rerūq; ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cõtermia ẽ ꝛ in oriẽte vergit principiũ narrationis pñtabit. Hanc prouinciã nõnulli pannoniã vocãt tãq̃ bũgari pãnonioꝝ loco succesſerit. verũ neq̃ bũgaria pãonie termios implet. neq̃ illa tã lata oli fuit q̃ nostra etate. Hũgaria ũtra danubiũ enũ ⁊ alpes q̃ ad italiã ⁊ adriaticũ respiciũt mare. Pãonia ꝓtinebat ab occasu noricũ enũq̃ amnẽ. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumẽ sauũ ꝓtingẽs. Intra ꝯs limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonib⁹ icolit. Stiria quoq̃ ysdẽ terminis cõtinet valeria quondã appellata. Hũgaria vo q̃uis inferiorẽ pannoniam a fluuio leytha vsq̃ sauum cõplexa ẽ. danubiũ tñ transgressa ad polonos vsq̃ protendit. ⁊ q̃ quondã arua tenuere gepide daciq̃ possident. Impiũ gẽtis bũgarie multo latius ẽ q̃ ipa bũgaria. nã ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnẽses ⁊ triballi seu mysi quos tũ seruios tũ rascianos appellãt. ⁊ gethe quos partim balachos partim transsiluanos noiant bũgaroꝝ impiũ subierũt. Et si nõnulli euo nostro turchoꝝ armis eicti cẽfecerũt hanc prouinciam quatenꝰ citra istrũ extenditur sub octauiano cesare romã primũ obtinuere bachone pannoniorum rege subactor ⁊ amãtinis inter sauũ ⁊ dranum fluuios prostratis. Dactam vero trãs danubiũ que nunc hungarie porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciã fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianum recupata est. Post romanos aliq̃n buni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pãoniam occupauere. Postremo bungaroꝝ natio ex vltimis scithie finib⁹ inũdauit q̃ vsq̃ in hãc diẽ regno potit ⁊ vltra citraq̃ istrũ late dñat. Extat adhuc nõ lõge ab ortu thanays altera bũgaria nre hui⁹ de q̃ sermo ẽ mater ligua ⁊ morib⁹ pene simil q̃uis nostra ciuili or ẽ xp̃i cultrix. illa ritu barbarico viuẽs seruit ydolis. in bũgaria quã danubius interlabit tẽpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an nos supra ꝯquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corpis ꝙz maiestate ac decore illustris. Ceterũ bello prorsus infelix. quẽ nõ turchi dũtaxat. sed bohemi ꝙz sepe acie fuderũt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cũ qua regnũ accepit. illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios ꝙ aliqñ rebellassent gladio pcussit. ob quã rem ⁊ ipe paulo post (regina fatis functa) in vincula ꝓiectꝰ est. mulieriqz vidue cuius viꝝ interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres supplicũ decernerent. Sed nõ defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat facundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiũ sanguinẽ conseruare ꝙz fundere. dimissus ab ea barbaram Hermanni comitis cilie filiã duxit vx ẽ. nec diu postea cõpatis auxilijs regnũ vendicauit. de prodi/toribus supplicũ sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honorꝫ ⁊ opꝫ inter primos regni proceres cumulauit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismũdi egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud ꝑclarissimũ ꝙ eccĩam catholicã in tris partes diuisaz coacto apud constantiã generali cõcilio ad vnitatem redegit. Italiã Galliã Hispaniã Angliã eius rei cã peragrans. Uitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quã solennia coronationis expleret. Prussiam quã rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. Cũ venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uenceslaũ bohemie regem germanũ suũ ꝙ regno inutilis esset cõiecit in vincula. ꝙuis negligenter custoditũ magno reipublice malo quidam bohemi e carceribus surripuerint coronã imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiã brandenburgensez friderico burggrafio nurmburgensi dono dedit filiã Elizabeth ex Barbara natã Alberto duci austrie in matrimoniũ copulauit. illiqz demũ apud znoymã moranie ciuitatẽ moriens regna quibus ꝑfuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ in varadino iacent. Albertus apud albam regalẽ cũ ꝓiuge coronatus bohemie ꝙz diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suũ sanguinẽ extollere decreuerũt romanũ ei cõmittentes imperiũ. Id alberto suscipere nõ licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbaꝫ suum regem theutonibus impare. atqz ob eã causam iureiurando albertũ obligauerant ne suo in iussu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiqz pcibus pbuere consensum. ille imperium nactus in hungariã rediit aduersus turchos qui tunc rasciã inuaserant arma moturus. sed dum bude moraꝫ facit (ea est regũ sedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarũ quẽptã ob delictũ fluuio demersit. id hũgari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicũ nomen exosum est. Excitaꝫ euestigio tumultus. hungari arma capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiũꝫ negociatoꝝ domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budẽsibus Jacobus marchianꝰ ordinis minoꝝ professor doctrina ifraꝫ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultũ simulacrũ saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoqz populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma deponãt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neqz em tempus ferebat interpretem bñ sibi futurũ autumant qui xpm suis ceptis ducem habeant. sublimẽqz iacobũ simulqz crucifixũ in vlnis attollũt ac bachati ꝑ vrbem nũc istã nũc illã domũ cõpilant. fiunt tamẽ aliquãto minora spolia. ⁊ a cedibus tpatuz est ob presentiam iacobi qui mõ pcibus modo lachrimis furorẽ incense plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis eccie pontifex moritꝫ. apud quem pciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. ꝙz sacram appellant fideliqz anui tradita archas claudit atqz obsignat. Albertus paulopost ad dranam vsqz fluuium ꝓficiscitur ibiqz castrametatꝰ maiores copias expectat cũ quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbẽ rascie obsidentes. priꝰ tñ expugnatũ est oppidũ ꝙz auxilia venirent. ipe Budã reuersus cũ diffintheria laborat Uiennã repetere statuit siue moriturus inter suos. fuie qđ aerem in quo fuerat nutritus ꝓferre aliquid adsanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnãte obsignatoqz testamento in villa que longa dicitꝫ vi. kaln. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaqz pstaret. Fuit ꝙz in bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Moranos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnũ suũ cohercuit. Magna de se xpiane rei publice ꝓmittere videbaꝫ. nec minora populi de sua virtute conceperant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nõ sinit. repente occidit que breui ad summũ potentia creauerat. neqz em biennio toto impauit. Statura eius procera fuit. neruosuz ⁊ validũ corpus. facies terrifica more gentis erasa barba. superius labrũ intonsum. vestem haud splendidã. Baltheus auro grauis cinxit. nec vnqz lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditũ est. Cognita regis morte ꝙuenientes hungari indignũ ac periculosum existimantes tãtũ regnũ vnius femine iudicio subiacere reginã magnis pcibus hortantur Uladislaũ polonie regẽ qui populũ armis tuteꝫ sibi vt virũ asciscat. Consentit mulier ea ꝙditione adiecta ne quod filio ꝓiudiciũ fiat si masculũ pariat. Leguntꝫ in poloniã plati eccĩaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ auctoritate maiores. quibus iter agentibus Latislaus postumus nasciꝫ. qui mox vt in lucẽ prodijt apud albã regalem ⁊ baptismũ xpiane fidei signaculũ ⁊ militie cingulũ ⁊ sacrã hungarie coronã quã mater penes se habuit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cõmẽdauit. Legati q̃uis ꝓhibente regina Uladislaũ adiere quẽ magnis pollicitis oneratũ in bunga
riam traxerunt ⁊ imposito diademate regẽ salutauere. quo cũ diu Ladislai mater vario euentu armis cõten
dit bungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dũ consobrine studet latislaoq̃ regnum defendit ca
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ est. Dionisius archiep̃s strigoniensis qui postea cardinalatus ho
nore donatus est genere ac moribus illustris vtriq̃ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus em̃ ad polonũ q̃uis publica fide accepta budam peruisset nõ prius libertati sue redditus ẽ q̃ Uladi
slaum in alba coronauit. ip̃e q̃primũ potuit domũ reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in bungariam missus vir summo inge
nio. singulari facundia. excellenti doctrina q̃uis inducias belli inter Uladislaũ ⁊ Elizabeth ad certũ temp⁹
composuit pacem tm̃ efficere non valuit. regina mortua omnes pene bungarie optimates ad polonos dece
cere. solus Zißkra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu ꝑmpt⁹ latislai partes in bungaria tutatus est.
qui sepe cũ parua militũ manu ingentes bungaroꝝ polonorũq̃ copias vicit. fudit. deleuit bisq̃ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctũ castris exuit. Hic iohannes nationevalachus fuit haud altis natalib⁹
ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amator multa cũ turchis secunda p̃lia fecit. ⁊ hostium
spoliis bungarica templa ditauit. primusq̃ oim apud bungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse mon
strauit. quibus ex rebus excitatus Uladislaus ⁊ ip̃e p̃lium cum amurate turchoꝝ impatore cõmittere nõ du
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericũ impatorem ⁊ vladislaum qui se regem bun
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori bungaros cohercere si qõ in au
stria stiriaue damnũ inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos bungariam infestãtes. Gũ
tiũ oppidum in bungaria ẽ stirie atq̃ austrie proximũ hoc latrones occupauere ⁊ plerũq̃ circumiecta castel
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atq̃ hominũ abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in bungariã traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca suspendit. Cus
cecidisset in bello Uladislaus cõuentus bungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit̃ necq̃ muris cinct⁹ necq̃ magnificis domibus exedificat⁹. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti fi
lius cõmuni procerũ consensu rex designat̃ suisq̃ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
lius cõmuni procerũ consensu rex designat̃ suisq̃ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
licioꝝ eius p̃lia q̃s poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouin
cias vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dũ rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albã tur
chis quemadmodũ in rebus rascie referemus breui tempore supueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dñicũ corpus deferri. indignum esse aientẽ serui domũ intrare regẽ. suffisse sese
q̃uis deficientibus viribus in templum vehi ibiq̃ de more x̃piano confessum diuinam eucharistiam susce
pisse atq̃ inter sacerdotum manus deo animã reddidisse. Felix sp̃us qui tante rei q̃nta gesta est apud albã nũ
cius atq̃ auctor migrauit in celũ. Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus ⁊ in paterna re
gna receptus turchoꝝ metu ex bungaria in austriã se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris mor
te quo cũ cilie comes apertum gerebat odiũ impellente ip̃o comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nunciũ audiuerat. rursus in bungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hostiuꝫ ca
dauera inspicit comes ip̃e cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanq̃ regis auuncul⁹ leges bũ
garis prescribebat. Uladislao huniadis filio in castro regio obtruncat̃ inde necem consecut⁹ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirũmmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iussit. percussorẽq̃ comitis ladislaũ natu maiorem capite plecti. Mathiã captiuuꝫ
duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eũ sequi mandauit. ip̃e paucos dies prage morat⁹. siue
morbo pestifero vt plerici tradidere. seu veneno vt alij affirmant diẽ obijt. nobilissim⁹ sanguis paterna ori
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suã recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartũ romanoꝝ
impatorem in arce pragensi atq̃ in ede sancti viti reconditum est. Defuncto latislao rege bungari ad ele
gendum successorem ad kalñ. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniũt in
ter quos michael zylagi magna militũ stipatus caterua p̃sto adest. xij. milia equitũ. peditum. vij. milia eum
secuta feruñt. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cõiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladislai nepotis cũ plerisq̃ regni baronibus acerrime simultates erant bis potentia eius haud
paruũ ingessit terrorem. nec iam pculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat. Michael
vo conuentũ adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nõ vt vim congregatis inferat sed vt eos deterre
at. si qui sint qui libertatem principum ac populariũ in assumendo rege pturbare conent. Illud tm̃ seu velut
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab bungarico regno depulerit. clarasq̃ gentis victorias peperit indigna suis meritis p̃mia reddita. ex
filijs eius alterũ crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriã iohãnis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq̃ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suas

set necz ferendum vt ad exteros ea potestas deferat parcere se omnibus qui nepoti fuissent insidiati. regni salutem ante oculos ponere si quem puincie vtiliorem esse arbitrent nihil obstare quo minus melior eligatur. fuit res aliqz diu anceps cū baronum sibi quisqz timeret. Postremo reconciliatiōe inter proceres facta cuius auctorē iohannē sancti Angeli cardinalem virū doctrina z moribus excellentem. qui cū legatū agebat apostolicū tradidere. Mathias octo z decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorum qui medio in danubio cum glacie constricto impatiētes magni secreti electionis exitus expectabant rex acclamatus. Hunc quisquis hec legis z futura p̄dicto singulare prorsus humane inconstantie documentum Ex duobus adolescentulis etate moribusqz pene paribus. alter ex regio solio dū noue nupte thalamū exornat defert ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atqz pactionibus empta refert. Mirabile quod matrem repentina letitia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄z vinculū exemptum in parte hungarie que transdanubium in septentrionem porrigit z nunc Sepusium vocant olim gepide consedere insignis latro examites natione bohemus hussitaq pestifera labe infect⁹ milites predandi cupidos vndecūqz ad se venientes benigne collegit eosqz fratres appellauit. z vniuersam regionem illā tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cuiusqz mensis viritim diuisit. ex quibus nō plus accepit qui totū mensem q̄z qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. td sibi ex euāgelio p̄ceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus z qui prima hora z qui vndecima venerant equā mercedem p̄mittit. Hec societas cū longe lateqz rapinas ageret z iam q̄nqz milia pugnatorū in armis haberet indiesqz crescceret non aliter diffipari potuit q̄z duce ipo Aramite ad stipendia ladislai regis vocato. Transiluana regio est vltra danubiū sita quā daci quondam incoluere feroces populi. z multis romanoq cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi z balachi. Theutones e saxonia originem habent viri fortes z bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenses patrio sermone appellati. Siculi būgaroq vetustissimi credunt primi omniū qui ex bungaria veteri in hanc p̄uinciam venerint. Eam ob causam q̄suis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pecoq pascū t. nobiles tñ appellāt. z occurrētes iuicē alter alterū genero sum dñm salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo anno rex hungarie coronat. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quoq numerum supra. lx. miliū esse ferunt. Jussi vo in bellū exire nisi pareant capitali pena plectunt. bona fisco applicant Valachi genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos tñ apud transsiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue nescios. In hac p̄uincia oppidum fuit quod Bistriciū vocauere regie corone subiectum. Id ladislaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre oppidani diuqz restitere. coacti tñ impata fecerunt. Et mortuo Johanne eiusqz filio ladislao bude occiso Michaelem zylagi qui p Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter retexerunt. Ille indignatus q̄z primum ladislai regis mortem accepit eo cū exercitu rediit vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Ingresse sunt paulopost transsiluanā turcoq circiter tria milia p̄damqz magnam abegerunt. pecoq atqz hominū quos insecuti sibinienses z ipi theutones ad internitionē vsqz deleuerunt. victores p̄da recuperata domum rediere Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exiciū parās que bistricensib⁹ aduersus se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimā vrbē se continerēt frustratus desiderio suo minabundus recessit. Apud būgaros obiit etate nostra Paulus vergerius iustinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis p̄bata. Arrianus qui Alexandri magni gesta greco sermone p̄scripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismūdi cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas z barbaras amicicias compauit aduersus Malatestaz. qui maronis statuam in foro mantuano deiici tulerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex būgaris qui studia hūanitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem epm varadiensem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotez. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litteras didicit. nec minus versu q̄z soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scientiam iuris plurimi p̄fessi sunt. Inter quos Dionisius excelluit gente canysia natus. qui strigonienseʒ sortitus est ecclesiam. honorem quoqz cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus wayda transiluanus. Michael vzatius. z qui calisium inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex alieua ruina magnus. Johannes huniades cuius nome ceteros obnubilat nō tam hungaris q̄z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Berta etas mundi

Walachia

Walachia per quã lata regio ẽ a tranſſiluanis incipiens vſq; in Euxinuz protenſa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaz indigua. cuius meridiẽ hiſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̃s nr̃a etas rutheuos appellat ⁊ verſus fluuiũ thiram nomades ſcithaz genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrã incoluere quondã getbe. qui ⁊ darĩ hiſtaſpis filiũ turpi fuga repulerũt ⁊ tracią pluribus cladibus affecerẽt. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ⁊ colonia romanoz que dacos coherceret eo deducta duce quodã flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lõgo tpis tractu corrupto vt fit vocabulo walachia dicta ⁊ pro flaccis walachi appellati. Sermo adhuc genti romanus eſt cuius magna ex parte mutat⁹ ⁊ hominĩ italico vix intelligibilis. Inter walachas tempeſtate nr̃a due factiones fuere. altera danoz. altera dragulaz. ſed hij cũ danis impares eſſent atq; ab illis multifariã oppzimerent turchos in auxiliũ vocauere. q̃z armis adiuti danos pene ad internitionẽ deleuerũt. Danis vo iohãnes huniades hungaroz impio fretus opẽ ferẽs nõ tã illos reſtituit q̃s ſibi ipi claritetẽ ⁊ opes acq̃ſiuit. Quippe q̃ danoz agros ex ptãte turchorũ ereptos ⁊ ſibi ⁊ poſteris perpetua poſſeſſiõe retinẽdo occupauit. Walachi ⁊ iſulas hiſtri accolũt. inter q̃s peucen inſulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̃s ſedes habent. walachorũ pars turchoz imperio pars hungaris paret. nõ me latet difficilimam eſſe prouinciarũ deſcriptionem qñ ⁊ autores ipi quos imitari oportet non ſolũ varij verũ etiam inter ſe ꝺrij ac magnope diſſentiẽtes. inueniunt ⁊ iparũ puinciarũ limites pro dñantiũ auctate ac potẽtia ſepe nũero ꝯmutãt. nã q̃ puicia latiſſima quõdã fuit etate nr̃a aut ex

tincta est aut p̄ modica. ℨ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāq; videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora vīra tpa Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓsus ignorāt. macedoniā sub emathione rege a q̄ emathia cognomiata ꝓgusti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū ⁊ gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Bēt igit̄ veniā equū cēseo si q̄ mea scripta legētes nō eos locoꝝ termios offenderīt q̄s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. cuius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliqñ historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic em̄ elucidior reddit̄.

Tracia

Post valachos igit̄ ⁊ hūgaros de q̄b⁹ sermo habit⁹ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia vo vt pleriq; autores tradūt ipiq; pstātiores amplissima prouicia ē lōge lateq; patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ strimon fluui⁹. sil'q; macedonic⁹ ager. septētrionem hister claudit. occidētis ora tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia ⁊ plinij veronēsem fuisse video. ⁊ Strabone ipz q̄ iuga mōtis hemi tracia diuidere media affirmat. ideq; dardanos. tribalos mysos incolere tracia nō ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes habent nemo negabit q̄ scripta veteꝝ pnti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq; euxinū protendūt̄ inter histrū ⁊ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsq; romania ē natio greca q̄ius olī barbara fuerit. Et iterū nostro tpe delecto grecoꝝ impio dñantib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouicie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agios pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̄b⁹ apollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝓra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis cōditores. q̄ qñ prius in traciam nauigassent. situmq; vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

rissēt. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vo impatorem cognoie magnū cū statuissēt imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili⁹ parthoꝝ excursiōes cō pescēret tradūt eccliastici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta eiecisse vbi quōdā agamenō ceteriq; grecoꝝ pricipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māsere vestigia infectū reliquisse atq; in tracia nauigante Bizātiū petiuisse eūq; sibi locū diuinit⁹ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornasse. tm̄q; illi decoris adiecisse vt altera roma ī im merito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ poti⁹ in terris habitaculū q̄; impatorū putauere. Nomē vrbi noua romā ipator ididit. ꝑvicit obstinatio vulgi vt a ꝯditore poti⁹ ꝯstātinopolis vocaret. In hac vrbe multa sub impatorib⁹ epoꝝ ꝯcilia celebrata. multe supp̄sse in xp̄iana religiōe surgentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diuti⁹ māsit q̄ de ꝓcessione sc̄tiſpūs. q̄uis in plurib⁹ agitata ac reiecta ꝯcilijs ad nostrā etatē vsq; pueniēs. deniq; sub Eugenio quarto pon. maxio in florētina synodo. quēadmodū suo loco dicet. nō solū a latinis ꝟ ab ipis t grecis dānata explosaq; ē. Ilex q̄z Joseph patriarcha t Jobes impator gentis eiusce cū latina eccia cōcordib⁹ animis fidei symbolū decātauerit Constātinopolitana tn̄ eccia credere qđ romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝯsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātin⁹ q̄ ei successit siue decept⁹ siue sponte sua insanies haud q̄q; vnioni ꝯsentiēs videbat. t iā Gregorij patriarchā priori suffectū qđ ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat eccliastica bona inuadēs. miserat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ ysidoꝝ ep̄m sabinensem vniuersalis eccie cardinalē virū industriū t q̄ rutenoꝝ eccīam iādudū rexerat ꝓcontatū q̄ nā rōe grecanica natio lagatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiusq; senatū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce t auctore moamethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas dūtaxat verū t historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noie turchi appellēt. credo eos idcirco motos. q̄m turchi troyā possidēt quā teucri coluere. ꝟ illoꝝ origo ex creta atq; italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica t barbara est de cuius origie atq; ꝓgressu q̄uis ꝓpositū egredi videar dicere haud alienū existimo. q̄n sub euo nr̄o intātū hoc gen⁹ hoim auctū ē vt asiā greciāq; tenēs latinū xp̄ianūq; nomē late ꝓterreat. ea narratio res q̄s tractacēses aptet de q̄bus institut⁹ est sermo.

De turchis

Curchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝓtra Babilo nis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec aborsiuis hoim abstinuit. die festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis q̄ sensit. q̄uis octauiano augusto in auro littoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiq; regiões annua illi tributa reddere aiaduertisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec gens teste ¦othone histozico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis egressa cū auaris⁹ q̄s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mltis vtrobiq; desiderat⁹ ꝓflixit. Exinde pōtū capadociāq; transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdestinis quibusdam excussionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtib⁹ ⁊ claustris opozunis vnde p occasiões facile irruptiones fieri possent vsq; adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersuꝝ finitimos de agri possessione certare ⁊ deniq; procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāq; frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minoz vocat ad oras vsq; ionye ⁊ littora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ¦ ⁊ varia auspicia quasi pfactiões secuti. Ex hac gente quēadmodū nicola⁹ ¦ saguntin⁹ vir grece ac latine histozie peritissimus ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otoman⁹ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex collecticio milite nō parua manu per seditionē ꝓflata craffari passim ac non solū reliq̄as x̄pianas vexare. verū ⁊ hoies sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui⁹ conatib⁹ orta inter turchoꝝ ꝓncipes seditio facilem cursum p̄buit. nā illi dū sese inuicē laniant afflictis vndiq; oīb⁹ q̄ ꝑ ingenio prede rapinarū q̄ percupiti essent auctozitatē breui ⁊ nomē adept⁹ est oppida nō pauca partim vi partī deditione in ptātē accepit. Ottomāno filius successit Orcanes q̄ rē inchoatā a pre comode prosecut⁹ ad modū ꝑpagauit. euꝝ amurates fili⁹ subsecut⁹ ē q̄ duob⁹ de grecoꝝ imperio disceptātib⁹ ab altero q̄ supari timeret in auxilū accersitus turchoꝝ prim⁹ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postq; ambos eneruatis cōsumptis q̄ virib⁹ fractos ⁊ defessos aiaduertit versis vt aiūt proris arma in eos sine vllo discrimie per occasioneꝝ conuertit. ⁊ occupato callipoli oppido peropozune incheronesso ad bellespōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāq; sibi ⁊ posteris grecoꝝ pollicet imperiū nō dubitauit. magnāq; thracie partem nullis ferme obsistere audentib⁹ ditioni sue subiecit. Is vita funct⁹ duos reliquit filios Salmanū et bazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad bazeitē deducta est qui prosperos fortune adept⁹ afflat⁹ vsq; adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thessaliaꝝ. macedoniā. phocidē. boeciā. attbicam maiozi ex parte occupauerit. Misos q̄s illirios tribalos crebris excursionib⁹ infirmauerit. Cōstantinopolim vo tū omni agro suburbanisq; ac delicijs spoliauit. tuꝝ longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissētq; procul dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ ꝓpotens rex instar torretis ipo incursu atq; impetu cūcta prosternēdo ac vastando bazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno p lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terroz gētiū in cui⁹ exercitu duodecies centena milia hominū fuisse traduñ xerse ac dario maioz quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. hoies tanq; pecoza trucidauit nō etati nō sexui pepcit. Damasci nobilissimā syrie vrbem diripuit atq; incendit. bazeitē cathena vinctū prāde⁹ quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur⁹ equū eo tanq; scabello vsus est. post cladē bazeite filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm̄ piculū euasuri in thraciā trajicere ꝓtenderent Calapinus aūt natu maioz emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie collatis signis p̄liū ineus tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta Johannes dux burgundie in eo p̄lio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mozruo Orcan ei⁹ filio tenella etate adolescentulo moyses patru⁹ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato mademetē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ transdanubiū vt ante diximus late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in asia turchoꝝ regulos armis regnisq; penitus spoliauit. x̄pianos sub impio suo degentes q̄duriſſime afflixit. Machomete mozruo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia mozere⁹. audita patris morte in traciā trajicere conāte ipatoz grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāq; reliquū ex bazeite filijs vt rex potire⁹ emisit ⁊ summa ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cōsecutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tū veneti possidebāt vi captā expugnātq; penitus dirupuit eaq; victoria auct⁹ epirū atq; echoliā nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricoꝝ agros vastauit. oppida multa vi cepit dirupuit atq; incendit. vxoribus more gentis q̄pluribus iunctus est. Inter quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemoz affinitatis aduersus eum duxit exercitus Georgius impar generi potentie furentemq; veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Smedram tueret. cum coniuge ceteriscq; liberis ac gentis sue sacerdotib⁹ in hungariā profugit. Expugnata est tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumq; duces acie conflixit. verū q̄uis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cūcta restituit multa sibīj̄ p̄ retinuit multa dedit amicis nec̄ iniuria cū t ipe sua virtute repu
lisset hostes t georgij̄ suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefellisset
ī his vo que religiois essent nec̄ romane eccie auscultaret nec̄ maomethes legē sequeret. Libet qm̄ hucvē
tum est hui⁹ opa ad finē prosequi qm̄ male pugnatū esset in p̄lio varinensi. de quo paulop⁹ dicem⁹. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentū georgius atq; obuiā factus veniente intercepit t quasi hostē
cōiecit in vincula. nec pri⁹ dimisit q̄ oppida sue ditionis ab eo prīde occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophiaz copias duceret videret qz nō parua thurcis illatur⁹ damna amurati oīa būgaro-
rum cōsilia patefecit. vnde ille admonit⁹ maximā xp̄ianis intulit cladē. quēadmodū suo loco referet. Cū vo
turchi cōstantinopolim euicissent atz in Seruiā ducere exercitū minaret. Scdo auxiliū petens ad hungaros
transit t in austriā vsqz profect⁹ Ladislaū adijt regē. grandeu⁹ iā senex dign⁹ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermōis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistrane⁹ ordinis mi-
norū professor vite mundicia t inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tpe insignis quesiuit an audire se vellet annuē
ti qđ romana eccia credit t docet exposuit diu secū p interp̄tē de sacris eloquijs disputauit t errorē sue gen
tis relinqueret magnope cohortat⁹ est. Ille hoc deniqz respōsum dedit. Annis. xc. vitā pduxi nec aliā religi
onē q̄ suscepi a patrib⁹ noui. sapientē me ciues mei q̄uis infelicē hacten⁹ putauer e. tu nunc qđ sepe agitāt
senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ patrū traditiones relinquere. atq; his dictis e conspe
ctu abijt tā piculosū est religionē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom accepisset michaelē zilagi q̄ tuz
albe cū p̄sidio perat fratrēq; eius latislaū q̄drigis vectos vbē exisse milites misit qui eos vel ꝓhenderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aīaduertit curru desilies equū q̄ pene ducebat ascendēs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfossus ac discerptus interijt. sed nō impu
ne id georgio cessit. Cognouit t michael paucis post diebus illum ꝑpe danubij ripam iter habere aggres-
susq; cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē
ptus est georgi⁹ magno auri pondere nō tñ diu supuixit cū trunce man⁹ fluor sisti nō posset. atz hic pfidi ho
mis exitus fuit. Lazar⁹ fili⁹ post eū gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quōdā amurates exceca
uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis ꝓfugiēs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deinō lazarus de cui⁹ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregori⁹ turchoꝝ auxilio paternū
regnum nitit vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij̄ filia portionē hereditatis desperat. Johānes cardinalis sancti angeli ab hungar̄
inuitat⁹ eo ꝑfect⁹ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut aplice sedis noīe recipiat aut
hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nō sine graui piculo vix eīn man⁹ turchoꝝ euasit Budā redijt. Mos amu-
ratis opa q̄ medio cursu reliquim⁹ ꝑsequmur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliq; tā suis amat⁹ q; nr̄is odiosus
cū centū milib⁹ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populat⁹ ꝑuinciā. sterilis ann⁹ impedimēto fuit ne regno
potiret cōmeat⁹ penuria ꝓpulsus redijt. Julianus cardialis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
uersus eū missus būgaroꝝ extulit aīos t arma sumere psuasit. exercit⁹ xp̄ian⁹ vsq; sophiā ad arcū magnū ꝑ
fect⁹ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Johānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter impa-
ret q; iohānis p̄sentia minitātes. Cōgregato tñ nō paruo numero turchi qm̄ xp̄ianis ꝓfligere nō dubitarūt
sed nō tā felix eius pugna q; fortis anim⁹ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Būgari
qui bello interfuere cupiditate glie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaq; multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo p̄lio cecidisse suis lr̄is affirmauit. Signa militaria noue capta iohānē huniadē non
ducis tm̄ sed militis q̄z singulari virtute vsum eiq; fides habita turchis ea xp̄ianoruz victoria plus pauoris
q̄z damni attulit. nō būgaricas tm̄ vires sed germanicas q̄z in se ꝓmotas arbitrātib⁹. Cōsternati ergo ac p
culsi metu pinde ac tot⁹ occidēs cōturasset. pacē petiere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potētic sue
q̄z casui victoriā imputaret piculosum existimantes sepi⁹ tentare fortunā oblatos vltro ꝓditiōes pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iusurādū p sua sacra ambe date ptes p̄stitere. Despoto Seruie q̄ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝑsequenda victoria videbat. Eugenio q̄z roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura insedit q̄z xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igit cardinali nullum valere fed⁹ quod se inconsulto cum hostib⁹ religiois pcussum esset. Uladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti q̄eta dissolueret imperauit. iuramenta remisit.
nouū instaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorsit. Ex xp̄ianis principib⁹ auxilia petijt preter Philippuz
tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic solus classem instruxit que vsq; in belle-
spōtum ꝑfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū pleriscq; triremib⁹ eo missus classi p̄fuit. Uladislao qui alienum regnuz inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialib⁹ nō deesse. Accersitis igit ex polonia t bohemia ceteriscq; vici-
nis gētib⁹ auxilijs coactis ex būgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Johāni huniadi castroꝝ cura
cōmissa q̄dragīta circiter eq̄tū milia fuisse tradūt. pleriq; dimidio minorē numerū prodidere. Reguli būga-
rie p̄tificesq; q̄plurimi interfuere. Julian⁹ scti angeli cardialis milites cruce signatos nō paucos secū du-

xit iter p valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt p plana ⁊ cāpestria loca in romaniā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō satis confideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄ classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēses quidā curas ademere qui suis naubus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nō amplius q̄z stadia quinq̄z latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europaz asiamq̄z disterminat. Bosphoz Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis exercitus transuectus est aureo nummo vectorib⁹ p capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse ferunt. Iaz xp̄iani locum attigerant cui varua est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias nunciatū est. Ledēdū vlatislao cardinaliq̄z videbat. ⁊ ne circūueniri ab hoste possent munitū montanumq̄z locū petendū; at huniades aduersari ac resistere turchoz se posse vires dicere famam semp vero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tm̄ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro atq̄z ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis p̄graue intentū quo dux nō modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchoz mores inspiciant feminas magis existimare debere q̄z viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissimi ꝓceres militant nunq̄z deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis sententia expectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem p̄buere q̄z fama ipa vulgauerat siue q᷑ metuentibus omnia vero maiora vident. siue q᷑ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄z defuerat. Territus huniades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. ille serū consiliuz arguens pniciosam magis fugam q̄z pugnam dixit. Commisso p̄lio sperari victoriā posse. sepe minorib⁹ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄z audaciā ⁊ ordines p̄stare victoriam. deū quoq̄z respicere meliorē causam p̄stantioremq̄z se paucis si modo audeant exhibere. Fugientes victoriā hosti tradere ferendaq̄z terga ⁊ multam suoz cedē. Magnifica quoq̄z verba iohannis p die dicta plenus irarū exprobrauit. Jussisq̄z omnibus arma capescere p̄liū expectauit. Amurates in ꝓximo colle consederat. ex quo suos pariter atq̄z hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que vento agitate instar alarum p̄ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoz frena multoz visa ⁊ mult⁹ galeaz argenti atq̄z gemmaz nitor. ipas quoq̄z gladioz vaginas p̄grandes vniones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est verocib⁹ in pugnam animis. superior acies nostra turchos in fugam vertit. q̄z plurimis primo impetu ꝓstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugissetq̄z ꝓtinus pdito exercitu nisi circustantes satrape comp̄henso eius equi freno ignauiaz eius increpassent fugientiq̄z cominati sunt necem. pstitit ergo inuitus iussisq̄z fortissimis arma sumere prelium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓinquiorem victoria sese prebentem. cadebant hinc atq̄z inde q̄z plurimi. plures ex turchis quoz corpa paz tecta facile sagitte enseq̄z penetra bant. Postremo quom nou⁹ in horas hostis incederet ⁊ saucioz loca integri occupa/ suorum quos erga se non minus fortes q̄z fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. christianisq̄z animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dixim⁹ circūiectosq̄z vndiq̄z currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniect⁹ amurati pauor trepidatū totis castri nec iā consistendi animus aderat. quod si huniadi par anim⁹ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea dies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ip̄e vt primū cedere xp̄iana signa cōspexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq̄z insalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa ⁊ saluare aliquos q̄z perire omnes maluit. Poloni acceptā eo p̄lio cladem huniadis vecordie atq̄z ignauie tradiderunt. ip̄e sua cōsilia spreta conquestus est. Uladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūimenta hostium pugnat equo deiectus obtruncatus est. caput eius hasta infixum p greciam atq̄z asiam in signum victorie populis ostentatū. Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones curruū tuebant necati. Ep̄i ⁊ ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppressi. Julianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā iam hostes euasisset hungaroz pfidiam euadere nō potuit po tū equo dantem stagnū forte repertuz latrunculi quidaz nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer feris ⁊ volucribus dimisere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis p̄sentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ip̄am ferre suaserit. Huniadem vt ante diximus fugientem dispotus serui e cepit. Poloni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaz eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neq̄z fretū vti par fuerat custodiuit neq̄z trāsuectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero cesoz minime cōstat illud exploratū est longe plures ex turchoz acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiaz longe maz⁹ damnū christianis illatum. Victor amurates neq̄z fugientes hostes insecutus est. neq̄z gloriabund⁹ inter suos magnifica verba iactauit. neq̄z vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior esset ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensq̄z vasa colligi. copias que superfuerāt domū remisit. ip̄e adrianopoli reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota psoluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄z fortune veritus que nulli ꝑpe tuo bona est. Accersitis prouncijq̄ maioribus Moametbem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam so- tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opib⁹ ⁊ auctoritate maior maomethi qui nōdū ꝑ etatē aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne- cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̄z regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nō parnū tempus in q̄ hungari turchos nec turchi hungaros armis lacescere p̄sumpserunt. Sua quēq̄z calamitas domi attonitu tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq̄ partis eliserat. nec turchis neq̄z hungaris rex bello idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noīe gebernaut ferocior huniades reiq̄ militaris piti or ignominiam varue acceptā oblinisci nō poterat ⁊ abolere infamiam. resartire damna quonā pacto vale/ ret dies noctesq̄z meditabat spem bene gerende rei turchoꝝ quies ꝑbuit qui iā pridem nullū belli appara- tum ostenderant vires illis atq̄z animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu- cupare gloriā posset turchosq̄z pessundaret. quibus si adfuit exercitus impatorem tñ ꝑ istis ꝓrsus defutu/ rū arbitrabat. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄z ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄z repē te copijs ex hungaria accersitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄z militū nō parua manu coacta ducere i turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄z mouisse ex hungaria nūciaret. Eam rebus gerē dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus serue vt ante diximus turchorū ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. pculsi eo nuncio turchi quid agerent non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moametbes etate minor tantam belli molem ferre posse nō credebat. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē in bello magis necessariū. Trepidare igit ac estuare modo huc modo illuc mētem ꝓuertere nullū consilium satis placere. berentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄z reuocare ab otio amuratē. neq̄z em veterani militaturi sub alio credebāt nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt q̄z sub eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̄z ne imperiū amitteret si pater iterū regnuꝫ assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝑpato mox exercitu in hostem ꝓfectus nō aliter q̄z si ad p̄dam pgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs sophiam transierat ꝓstratisq̄z qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant nō expectaut haniades ꝓuocari prior ipe pugnam iniit. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho- stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po- stremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄zq̄z virtute prestarent numero tñ supati nō tam victi q̄z fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̄z suos neq̄z minis neq̄z p̄cibus sistere potest cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ⁊ nonnulli ecclesiaꝝ epi in eo p̄lio cecide re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina- uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ⁊ asiatici regni caput. Paulo anteq̄z obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōmendauit. ille moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei ꝑdidit. Moametbes accersitis. xxx. vt aiunt matroniꝫ que pueꝝ recognoscerent postq̄z certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiuꝫ reddidit funusq̄z regio more fraternū duxit. Auspicia regni parricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue rum chialapini noīe suppositisse ferunt illumq̄z ꝑ filio amuratis necatum. chialapinū vo ad constantinopo lim clam educatum. post capturam vo vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc esse quem Ca- lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ sepe tonsoris filios regio de- fungi honore viderimus. Moametbes igit defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus institutа maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi foriscq̄z tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi tauit. copias auxit. in proceres ⁊ aulicos seuire ꝓtumeliarue cepit. Hic est ille moametbes qui constanti- nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Uoluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neq; ad su/
am gloriã ptinere arbitrabat vrbem in medio turchoz sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoq;
maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓ genitores sui idem conati turpib⁹
accept] destitissent. Cũ paucis igit̃ participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab
vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac munuit. bellum deinde vbi nõ modo in-
duxit sed contra inita federa contra iusiurandũ intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animũ greci dif
fidentesq; suis viribus ad latinoz opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch
pudor nostroz principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̃iane religionis partem non
viderunt q̃uis priuatis quẽq; aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magꝭ
crediderim. Maomethes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq;
regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram
oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo. turribus li-
gneis eousq; erect] vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoz tormentorũq; multiplici adhi
bito genere. oppugnata est vrbs defensaq; summis vtrimq; viribus. non paucis diebus ad extremum vo/
cẽ p̃conis totis castris inclamatũ est. Quito kalendꝭ. maij milites omnes ieiuniũ sanctificent sequenti die ĩ
armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die
ieiuniũ ad noctem vsq; seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes quiuis passim habita ⁊ quisq; ami
cũ ꝓpinquũ notũq; habuit cũ eo hilaris epulat⁹ est. atq; vbi satis ẽ bibitũ tãq; se deinceps nũq; visuri eẽnt
amplexati exosculatiq; simul vltimũ vale dixerũt. Jn vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atz orōibus vniuersi ciues intendere Subsecuta nocte ad sua quisqz loca defendēda rediere. erāt muri vrbis z altitudine z crassitudine toto orbe celebres sed ob vetustatē z grecoz incuriā pinis ac ppugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cōmunita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros z añmuralia pugnā sustinere decreuerunt. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos naualeſ impetus idonei. qō reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia z añ muralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit fossa. Leptū ē plūs paululū añ lucē cū miles turch⁹ piculi q̄z more patientioz esset ac vulnera z sanguinem pdaz dulcedie pensaret pugnatū est in tenebr⁹ maiore turchoz pricie in q̄s tela supna librabant. At postq̄z dies illuxit dato signo vndiq̄z nō solū cōstātinopolis ſ etiā ipa q̄s pera ne qd auxilij grecis pstaret. oppugnari cepta est sua cuiq̄z legioni muroz ps ac portaz attributa vt discretus labor fortes atq̄z ignauos distingueret z ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō z nauales socij attribus partes inuadere iussit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasq̄z. Et iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoz pōdera puoluūt disiectā fluitātēq̄z testudinē lanceis contisq̄z pscrutant donec soluta cōpage scutoz exangues laceroſq̄z psternūt. fit strages z iā turbi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ſ adest maomethes fortissimū quēq̄z noiatim vocitās vtq̄z in plūs redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus ſō ruere murū portasq̄z quatere innixi humeris z sup iteratā testudinē scādentes pbensare hostiū tela brachi acq̄z nituntur. itez integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma z plurima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligirū metropoli nobili loco natus qui superioribus dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aduertit ne ceteros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ſ impator vt abesse Justinianū cognouit quo ierit pcōtat inuentūq̄z rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas militi esset ac pterea hosti fortius resisteret. fit interea remissioz defensio. qō turchi aduertētes acri⁹ incumbunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p ruinas ipas scādētes antemurale cōscendūt grecosq̄z loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oīb⁹ apta fugā pfusiorē reddit Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ſ fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calcatusq̄z obijt. in tāta multitudine pugnatoz duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalmata Theophil⁹ Paleologus z iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoz impetū sustinuissent multosq̄z obtrucassent. demiq̄z nō tm victi q̄z vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Justinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq̄z seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglori⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizantij menibus aiam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites exlatinis grecisq̄z perire. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. z iā hostis superiorē murū tenebat saxaq̄z in ciues deuoluēs ingredientibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oīb⁹ qui resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam coz ruptioz Nō dignitas nō etas nō sexus quēq̄z ptegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta etate feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i manus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pricie agebat. dū pecuniā vel grauia tēploz dona sibi quisq̄z traherēt maiore alioz vi trucabant. Cūq̄z in exercitu maxio z dissono ex diuersis linguevarij mores atz cupidines essent z aliud cuiq̄z fas nihil illicitū toto triduo. In cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum z cui cōpari alterū nequeat nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiz que fuerant illa in vrbe pciosissima canibus obiecta z suibus. Sanctoz imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut lupanaria meretricū facta aut equoz stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoz abdita scrutari ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si p defensione vrbis vsi fuissent sua fortasse vitā z patrie libertatē seruassent. ſ auaro in aurū nulla ptās. captiui oēs in castra deducti. Pudet dicere xpianoz dedecus. dicā tn̄ z posteritati tradere nō verebor qn̄ psuasum mihi est futuz aliqn̄ z fortasse anteq̄z moriar qui tātā saluatori nro illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū crucifixi quē colimus z vez deū esse fatemur tubis ac tympanis pcūtibus raptim ex vrbe hostes ad tētoria deferūt sputo lutoq̄z fedāt z ad nostre religionis irrisionē itez cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vocant capiti eius imposito coz ona vndiq̄z facta. hic est inquiūt xpianoz deus. Tū lapides lutūq̄z iactātes miris dehonestāt modis. ſ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere possunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btitudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atz cōfundūt p ignauiā atz desidiā. dū veri dei cultū periri sinim⁹ z i hoc seculo bonū nomē z in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito adbibisset vt sāguinē mero adderet pricipes optimatesq̄z ciuitat⁹ captos crudel z sanguinari⁹ carnifex fere miserēq̄z iugulari iussit. kiriluc⁹ q̄ apō ipatorē plurimū poterat ceso añ oculos maiori filio. altero ad illicitos vsus reseruato securi pcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum leuis. Multi z veneti z ianuenses z latinoz. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic annus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xpiano populo fedus ac lugubris q̄z turchoz genti faustus letusq̄z. qui ab ortu saluatoris xpi secūdus z q̄nquagesimus supra milleſimū q̄drigentesimūq̄z cucurrerit annū. Pereses vetus colonia gennēsiū qui z galathe nūcupāt cognita bizātioz clade priusq̄z rogarent mao

omethi dēditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝓtra fedꝰ direpta. femīe pueriqꝫ ludibrio habiti Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqꝫ cōstantino impatori turchoꝝ consilia ꝓdidisset per miseros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul au erat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod amuratez dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto reꝝ successu tumens in būgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennū circiter instructa accersitis ex oī regno ꝓceribꝰ penetratis tracie montibꝰ cū maximis atz infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen puenit. c.l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuisse tradunt̄ pleriqꝫ terciā ptē huic numero subtraxere. Calistꝰ tercius q̄ p idē tps romanā cathedrā sortitꝰ erat iohānē cardialē sancti angeli cuiꝰ supza meminimꝰ pstāte vtute viꝝ q̄ germanos in arma ꝓscīret turchorūqꝫ ꝓpescēret impetū ad eas ptes legatū misit. Is ꝓmissa pctoꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ turchos militare vellēt adiuuāte iohāne capistrano q̄ p idē tps būgaris euāgelizabat. cruce signatorū haud puū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ꝫ inopis atz incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ sermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti pñti reꝝ statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi morientes inq̄rūt. credula pauptas facile p̄dicatoribꝰ obedit. supza. xl. milia signū crucis accepere tecta magꝭ fide q̄qꝫ ferro acies. Hunīades q̄z nō quas copias in armis habuit. appropīquabat spe plenꝰ ⁊ incredibili supbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gl̄iari inter suos būgariā iā pene victā asserere. latinoꝝ impatorē i ꝓpīquo eē dicere. Beleto grecoꝝ impio latinoꝝ īstare finē turchis oīa paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoꝝ armis iactare. ꝫ q̄qꝫ gl̄iosus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atz infamis recessus fuit. albam ad ꝓfluētes danubij sauiqꝫ sitā puā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaqꝫ potuit. pfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulneratꝰ sub pupilla maomethes relictis impedimētis p noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne seriē in historia bohemica ꝓphē dimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ insistamꝰ. Auctores victorie tres Johānes habiti legatꝰ cardīalis cuiꝰ auspicio res gesta ē. Hunīades ⁊ capistranꝰ q̄ plio interfuere. verum neqꝫ capistranꝰ hunīadis neqꝫ capistranij hunīades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scripsere p suū q̄sqꝫ misteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Quariissima bonoris būana mēs facilius regnū ⁊ opes q̄qꝫ gl̄iam ptiꝫ. Potuit capistranꝰ pātimoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl̄iaz vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ꝫ dei qui p paupes ⁊ inermes rē xp̄ianā saluare voluerit. credimꝰ huic assertioni q̄uis hunīadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit Ferūt maomethē ab eo tpe nūqꝫ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quassansqꝫ caput ei dieī maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thracie ad occidētē ⁊ meridiē ꝓtēgit macedonia terraꝝ impīo quōdā potita q̄ inter duo ma-
ria ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. latꝰ eꝰ meridionale thessalie atq; magnesie terga ꝓtegūt. ptē septentri
onalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite.
Epyrus q̄z macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico lit-
tore dirachiū vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidanꝰ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝓbita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legibꝰ. ⁊ augusti cesaris qui grecas ibi litte
ras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quōdā ciuitas. Quā tū epūs pauli
apūli tū magni theodosij ꝓceps atq; implacabilis ira famosam reddidere. indignatꝰ em̄ ob cesos in ea iudi-
ces aliq̄n clementissimꝰ impator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia virorꝝ cesa tradunt
Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facinꝰ increptū. imperatorē ab ingressu eccie ꝓhi-
bitū subire penitentiā ꝓpulit. nec maximꝰ ꝓceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝓ morte bonꝰ sentētia añ dies trigita nō exequat. Hanc vrbē libere ꝓditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditorē eiꝰ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronicꝰ emanue
lis imperatoris cōstātinopolitani filiꝰ hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iobānis fratris sui odio qui pa
tri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turchorꝝ vt añ dixim̄ imperator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vsq; ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant impio suo subiecit. Mira rer̄ mutatio
et fluxa hūani imp̄ij gl̄ia. hec ē macedonia q̄ duobꝰ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaq;
subacta ipiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiu
gauit. hec in bactris. medijs. ꝓsis dñata. toto oriente possesso. indies quoq; victrix e vestigio liberi patris
atq; herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchorꝝ genti subiecta tributus pendere
⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄z ⁊ thessaliā nr̄o tpe turchorꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimpiꝰ. pieris. ossa. pyn-
dus. insup ⁊ othrys. laphitaꝝ q̄dā sedes turchorꝝ impio parēt. penes q̄s q̄nq; ⁊. lxx. vrbes fuisse olī
pliniꝰ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iusteagoniphos. hic fluuius
orit inter ossam ⁊ olimpū nemorosa ꝙualle defluēs. l. ferme stadia ꝓcurrit dimidio eiꝰ spacij nauigabilis. i
eo cursu tempe vocant. q̄nq; milia passuū longitudine vltra visuꝝ hoīs se dextra leuaq; leuiter ꝓnexis atto-
lentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramie amenꝰ canorꝰ
auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ꝙ olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por
tatū abdicat. penales aquas diraſq; guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec pliniꝰ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchorꝝ arma eripuere. q̄uis nr̄az magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse
tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄z in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noibus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic sunt philaꝝ angustie. persarum
cede insignes. q̄ licet olī ꝙsaꝝ impetū tenuere turchorꝝ tm̄ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Est thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuꝝ porrecta euboicū mare criseūq; sinū ꝓtigēs therbaꝝ
claritate apud oēs ferme hist̄oricos noiata. Hic musis natale in elicōnis nemore. hic saltus cytharō
et hysmenus amnis ⁊ fontes dirce arethusa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi ꝓris atq; herculis fuit q̄ fortes
produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ⁊ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit bellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenienses cū nōdū edificata foret megra. Protendit aūt actica ex boecia vsq; in histmū corinthiacū pte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū vo colūna fu
it in qua hic inerat titulus in pte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in ptevo megara
intuente. hec nō peloponesus ꝙ ionia. Idē em̄ actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis
sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā q̄uis saxosaz ⁊ sterilē. ple
riq; tm̄ mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ⁊ parētū heroū.
In hac ciuitas atheniensis quōdā nobilissima fuit nullius indigua ꝓconij tāta eius supfluit claritas. Ea-
dem nostro tpe pui oppidi speciē gerit. In eo tm̄ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝓ omnē gre
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum implorat̄s latinorꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem ꝓdita inquis
euum ignobile ducat.

De Peloponesso

Eloponessus actice iungit totius grecie arx quōdā dicta. nā ꝓter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atq; potētiā ipe locorꝝ situs principatū designat atq; impiū. multi sinus insunt ⁊ promontoria multa. insi-
gnes etiā ⁊ pmagni cheronesi. ipa locorꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio simillimā dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadiorꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis fini
bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Artbemidorus aūt supaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
sentire videt ysidorꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeus. Angustie vñ proce-
dit istmos appellāt. q̄nq; milia passuū latitudis continētes. Has angustias ꝓfodere demetrius rex. dicta-
tor. cesar gaius ꝓceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bil colonia fuit. Greci ꝓcipes postq̄ turchorꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝓ
angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū parinsu-
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ⁊ actica ꝓter athenas ad examiliū vsq; ꝓ-

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqz annuū (cedētibus se peloponēsibus) iperauit. At cū būgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ truchos arma sumpsissent. confectisqz nonnullis feliciter plꝰ amplius instarent vt gerētqz hostes Constātinus qui postea apd constātinopolim imperauit ibiqz necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū instaura re non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ⁊ examiliū denuo destructū cū victor amu- rates apd varuā būgaros deleuisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sum ptis armis demetriū ⁊ thomā cōstātini frēs regno deiecere annixi sunt. nobilē quēdā greculū ad regni fasti giū assumētes vtraqz ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps visa iustior auxilia aduersus al- nos demetrio fratriqz tradita. albā subacti priorib⁹ dñis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pen sum. Thomas cuius hereditario iure impatorē se dicere posset cuiꝰ maiores lōga serie grecoꝝ nemini im. parauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xpianos prīcipes inꝫ sui pōtificatꝰ in itio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū ꝓculdubio ruituꝝ maomethiqz tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄z verba esse aīaduertit psoluto tributo ⁊ adiectis donis maome- thi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ ꝓ hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi ꝓrsus subiectꝰ ē. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Ingredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ⁊ Plinius occurrē actica tradunt. Ptolomeus Achaiaz eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione ma/ cedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqz ad summum pro montoriū. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd̄ acheolꝰ amnis irrupit in corinthico sinu. Qd̄

si ita est acticã. boetiã. phocidẽ. thessaliã. magnesiã. etholiã ⁊ acarnaniã achaia ipa cõplectit. Idẽ tñ ptholome⁹ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerãs elicẽ. burã. helenã. pherociã in achaia eẽ dicit. ⁊ ꝓriã eẽ achaiã intra peloponessuz affirmat. nobis q̃ ꝓ nr̃i opis instituto res peloponesiaticas ⁊ acticas breuiter absoluim⁹ ⁊ ad occidentẽ festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirũ boetiãq; protensam cui etholia vel cõiũcta vel ꝯmixta esse videt. hec hodie ducat⁹ appellat. Johannes vintimiliꝰ natiõe siculus filiã suã dispoto acarnanie in matrimoniũ dedit. Exinde vexantib⁹ acarnaniã turchis ac geneꝛ obsidẽtibus cũ paruo eq̃tatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragẽq; memoratu dignã edidit. nam parua manu ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit. q̃ tñ paulopostea ꝓ insidias capt⁹ a turchis regnũ amisit. epirũ tñ eius adhuc nomĩe teneri ferũt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit q; versus oriẽtẽ vsq; ad ambrachium sinũ ꝓ stadia mille trecẽta septẽtrionalẽ ei⁹ ptẽ ptholome⁹ macedonie ꝯiũgi tradit. orientale achaie vsq; ad ostia fluminis acheloi. occidentale lat⁹ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniũ hoc idẽ mare appellauit. in epyro. xxiiij. fuisse gẽtes theopõp⁹ tradidit. celebratissime chaones ⁊ molosi regnũ q̃q; tenuere pri⁹ q̃dẽ chaones posteri⁹ molosi q̃ ꝓ regũ cognationẽ ex eacidaꝛ sanguine progeniti mirũ immodũ amplificati fuerũt. Penes q̃s dodone vet⁹ oraculũ ⁊ nobile viguit. Orã hui⁹ terre maritimã felicẽ atq; vberẽ tradidere. multeq; olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. ꝑ ꝓpter populoꝛ rebelliones q̃ bus cũ romanis ꝯtenderũt prouicia vastata ẽ. lxx. eñ epyrotaꝛ vrbes a paulo emilio ĩpatore funditus euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ pse rege supato. Ex q̃b⁹ maximũ numerũ viris molosoꝛ extitisse ⁊ mortaliũ centũ ⁊ q̃ñq̃ginta milia in seruitutẽ redacta. Plini⁹ veronensis hãc cladẽ macedonibus attribuit. duasq; vrbes ruine adiecit. credo q; macedones epyrotarũ imperiũ obtinebãt. vtrãq; gentem vno noĩe pliniũ ꝯphendisse. Apud epyrũ actica pugna late memorabilis ꝯmissa est. in q̃ cesar augus⁹ marcũ anthoniũ nauali ꝓlio vicit ⁊ sil egypti reginã cleopatrã. nã ⁊ ipa huic certamini pñs fuit. Ob quaꝛ rez victor augus⁹ in ambrachio sinu vrbẽ ꝯdidit eiq; vocabulũ indidit nicopolim. i. victorie ciuitatẽ. amb brachij sinus hostiũ paulo q̃ stadia q̃tuoꝛ mai⁹ est. circuit⁹ stadia. ccc. amplectit. optia oĩ ei⁹ ex pte statio. Ingredientib⁹ occurrebãt oli a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tẽplũ quondã in tumulo ad hostiũ eminẽs cui cãpus subiacuit lucũq; habens in naualia. in q̃bus cesar vnum viginti naues demiꝛ noĩe reposuit. ab vno remoꝛ ordie vsq; ad decremes adiũgens. Sinistra vo nicopolis est ⁊ epyrotaꝛ colonia. Cassope nr̃a etas epyrũ artõ appellat. Circa littus eius paucis añ annis profect⁹ regie classis noĩe wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetoꝛ insecut⁹ ꝓhẽdit atq; incẽdit ĩ eodẽ littoꝛe apõ acroceraunios mõtes finiri hadrie nauigationẽ ioniuq; incipe pelagus Straboni visum est. apud quẽ mare ausonium idẽ iõtes finiri hadrie nauigationẽ ioniuq; incipe pelagus Straboni visum est. apud quẽ mare ausonium idẽ iõtes quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nũc albania dicit oli macedonie porcio fuit ad occidentẽ versa in q̃ diratbiũ ⁊ appoloniã fuisse ꝓdidimus nõ incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gẽti neq; grecis neq; illiricis not⁹. Credim⁹ hoc gen⁹ hoĩm ex albania quodã venisse q̃ vicina colchidi in asiatica scithia memorat vt sepe barbaraꝛ in undatio nationũ grecie atq; italie ꝓuincias occupauit. In hac terra potẽs camusa fuit q̃ xp̃ianis pntib⁹ ort⁹ paꝛ tenax catholice fidie ad maomethis isaniã declinauit. Sz q̃leuiter xp̃m deseruit tãfacile maomethis sacra cõtempsit. redijt eñ ad paternã legẽ. ⁊ q̃uis vtrãq; religionẽ ꝓtempserit neutri fid⁹ xp̃ian⁹ tñ mori q̃ turch⁹ maluit. Paulo post cõstantinopolitanaz cladẽ morbo extinct⁹ Georgi⁹ scãderbech⁹ ei⁹ hereditatẽ accepit nobili loco nat⁹ q̃ etatẽ pene omnẽ in armis ꝓ xp̃i noĩe pugnando ꝓsumpsit. mltas ⁊ magnas turchoꝛ turmas bello vicit ⁊ deleuit. soluszq; quodammõ regionẽ illam in euangelio xp̃i cõtinuit. q̃uis hodie hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat. Rex alfonsus sepe milites in albaniaz misit ⁊ croyãvrbẽ in ptatez acceptam a turchis defendit. Nepos scãderbechi ex fratre cũ turchoꝛ parti fauẽs insidias patruo moliret ab eo captus est ⁊ ad Alfonciũ missus in carcerẽ conjectus est. Calistus q̃z roman⁹ pontifex lauriꝰ lia pecuniaria scãderbechio nõ pauca misit. Velona in albania nõ magna ciuitas est in portu maris sita q̃ breuissimus est in italia traiectus. hãc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellãtem amurates recuperauit. nescio quod malũ minat ytalie.

De illizia

Post albaniã illirice sequũt gẽtes ad occidentẽ septentrionẽq; verse. hoc gen⁹ hoĩm nostra etas sclauos appellat. ⁊ alij bosnẽses. alij dalmate. alij croaci histri carniq; nũcupãt. Bosnẽses itroꝛs⁹ ad pãnoniã vergũt septẽtrioni expositi. reliq̃ adiacẽtes mari ad timaui vsq; fontes ꝓtendunt. hinc ausoniũ illic pannoniam intuentes. Timauus aũt in intimũ adriatici maris sinũ excurrit. cuius fontem matrem appellari maris Strabo ꝓdidit. In bosna rex gẽtis steffanus noĩe (sic eñ reges suos appellare ꝯsueuere) q̃uis xp̃i religionem sectaretur. dũ tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supioꝛe vocato ad se Johãne cardinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝓfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis turchis q̃bus cũ fedele iunctus erat bellũ indixit. nunc paululũ nutare affirmatur. In hac regione q̃plurimum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimũ genus hominũ. qui duo principia reꝛ ꝓdunt alterũ bonoꝛ alterum maloꝛ. nec primatũ romane eccie tenent. nec xp̃m equalem cõsubstantialemq; patri esse fatentur. hoꝛ cenobia in abditis ⁊ montiũ conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone seruientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus viris vota persoluunt. promiscue inter monachos p̃fimto tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nulla xp̃ianoꝛ arma delere potuerunt. Sinit ad nostrã exercitationẽ regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manicheoꝝ veneno infect⁹ q̄ ⁊ si xp̄ianos p̄ insidias captos sepe turchis venūdauerit nuttere tñ oratores romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. ei⁹ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qō gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. moꝝ p̄stātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apō eos aliq̄ diu detēta. impatiētia tandē mariti nō puo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā dimiserim⁹ quā pmeasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū p̄incipaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Plini⁹ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ tragurīū marmore natū. in ea eē salonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milib⁹ passuū abfuit. Jadera vo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat priscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniā dalmatiā atz illiridē sil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie p̄tē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol' quā caput histrie vocāt inconuenienter. italie tñ iugif' adriatico sinu diuiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Plini⁹ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictaz ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponi⁹ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ em̄ ex danubio amnis in adriaticū effudit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s p̄ histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie p̄ditū ē. ꝟ ꝓstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. deinde nauportū quē hodie labricū appellari putauerim. cui⁹ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo p̄ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū puenit. Histri hodie sclaui sunt q̄ꝫ maritime vrbes italico p̄moe vtāt' vtriusq̄ lingue peritiā habētes. ps p̄incie melioꝝ ea q̄ maritima venetoꝝ impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qō ad flumē ticiū situ ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidan⁹ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepim⁹. q̄ꝫ australes ⁊ venetos magna de finib⁹ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄ partis subditi armis p̄tēderit. ad q̄s lites ꝓponēdas nos aliq̄n ab impatore missi q̄ꝫ inducias belli fecim⁹ et nouos termios ꝓstituim⁹ vniuersaz tñ litē amputare nequim⁹.

De Carnia nūc germanie p̄incia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tñ q̄z sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄z indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymauū vsq̄ p̄ferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū hz ⁊ nauport⁹ q̄ labac⁹ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouicia dū fridric⁹ impator coronā regni theutonici apō aquēsez ciuitatē peteret vlric⁹ cilie comes ⁊ albert⁹ īpatoris frater cōiūctis viribus labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis ois generis oppugnauere sed a fridrici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diuitē suppellectilē p̄didere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſq; feraces tritici. multi lac⁹. mlti amnes quo rū p̄cipu⁹ drau⁹ q̄ p stiriā ac paunoniā in danubiū fert haud inferior sauo. Imperiū ,puincie australes obti nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nou⁹ p̄ceps reipublice gubernationē init solennita tem nusq; alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spacioſa vetuſte ciuitatis reliquie vi- sunt cui⁹ nomē tp̄is aboleuit antiquitas. Juxta in p̄atis late patētib⁹ marmore⁹ lapis erectus ē. huc rusti- cus ascendit cui p̄ succeſſionē stirpis id officiū beriditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris astat ad siniſtram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū popul⁹ ⁊ ois rustica turma. tū p̄ceps ex aduersa p̄a- torum pte ,pcedit purpurati ei⁹ ,pceres ambiūt vexillū añ ip̄m ⁊ insignia principat⁹ comes gorcye q̄ palla cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. relīq magiſtrat⁹ sequūt. nemo in eo comitatu nō dign⁹ bono re videt niſi p̄ceps p se ipe rustici speciē ferēs. agreſtj ei vestis. agreſtj pile⁹. calceusq; ⁊ baccul⁹ in manu ge ſtatus paſtorē oñdit. quē poſtq; rustic⁹ ex lapide venientē cōſpicatus est sermone sclauico (sunt em ip̄i corin thiani sclaui) quis hic ē inclamat cui⁹ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen tare. tū ille iuſtus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝺditionis. dign⁹ honore. est ne xp̄iane cultor fidei ⁊ defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At gorcie comes. lx. dena rijs abs te hic loc⁹ emit. iumēta hec tua erūt boue atq; equā ostendēs. vestimēta quoq; p̄cipis q̄ pauloañ exuit accipies eritq; dom⁹ tua libera ⁊ absq; tributo. Quib⁹ dictis rustic⁹ leui alapa principi data bonū iu- dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq; secū adducēs loco cedit. Princeps vo cōscēso lapide nudū gladiū manuvi brās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ,pmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe- re tanq; vini vsum dānet. Deinde ad eccīam solienſem pgit q̄ in ,ppinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu- lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq; induit. cōuiuatusq; splēdide cū proceri⁹ in p̄ata reuertit ibiq; pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊ feuda cōfert. Fama est anno .d.cc. nonageſimo post xp̄i saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis Jguonē noie ingens cōuiuiū prouincialib⁹ p̄parasse. ⁊ aggreſtib⁹ quidē ad cōspectū suū intromiſſis invaſis aureis atq; argēteis. nobilib⁹ vo ⁊ magnatib⁹ procul ab oculis collocatis fictilib⁹ ministrare iuſſiſſe. Inter rogatus cur ita faceret respōdiſſe. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̄ qui agros ⁊ hūiles casas co- leret. Rusticis qui xp̄i euāgeliū acceperint. baptiſmatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aias. nobi les ac potētes qui spurcicias ydolor̄ sequerent sordidas ac nigerrimas. se vo pro aiar̄ q̄litatib⁹ inſtruxiſſe cōuiuiū. Caſtigatos ea re nobiles cateruati sacre baptiſmatis vndam querentes breui tempore sub virgilio et arnone iuuanenſib⁹ epis vniuersos xp̄i fidē accepiſſe. Hinc bonos inueſcīdi p̄cipis ruſticitati duct⁹. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venator̄ oim referebant. vocat⁹ in iudicio corā impa- tore querelātib⁹ nō niſi sclauonica lingua respondere tenebat. Multa hui⁹ prouincie fuisse ornamenta cōme morāt. multa p̄uilegia. facile id creditu ē q̄n impatorē lodouicū ei⁹ terre ducatū filio suo arnolfo primoge nit⁹ cōtuliſſe nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurciuz appellant cōtra fures duriſſima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspenſus vitā finit. Sum- pto supplitio p⁹ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iuſtūq; funus e publico faciunt ⁊ aie gra tas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlric⁹ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit icrepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū paſtorib⁹ ⁊ bubulcis sepi⁹ q̄ cū nobilibus con- uersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris luſit. Inter vulgata storta frequentiſſime lauit. raro in aula p̄anſus est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuz ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliq̄n ad se venientem Fridericus imperator ex feneſtra intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio rez pulchriorem q; videris aliq̄n effare. mihi cū satis principem comitēq; conſideraſſem feda ruſticitas visa est que dominatū aſſecuta egregium seruitio p̄meret. Huic vxor natione vngara. forma p̄estanti ⁊ audacia pluſq; virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi ta functus filios bone indolis adoleſcentes ⁊ matri q̄ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenim⁹ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit. lat⁹ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄z prouicia mōtana ē q̄uis in orie tē porrecta planicies nō puas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone rat. ille in danubiū. Vrbiū populi plerūq; teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Jmperium australis familie est in eo oppidū vetus qō cilia vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij ſille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetuſtatis reliquie visunt ⁊ romanor̄ noīa p̄incipū sepulcra lia marmora referūt. In eo p̄fuit etate nostro frideric⁹ comes. q̄ cū eēt in libidinē ,pniſſim⁹ ⁊ oli veronice cō cubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemiſſet. cōcubinā vo pater eius hermānus vt ē potentū iuſticia ⁊ in ,pfluentē dimerſiſſet vxores paſſim maritis abstulit. puellarū gre- ges in pallaciū rapuit. ,puiciales ,p mancipijs habuit. eccīarum bona diripuit. monetarum falſatores. vene ficos. ariolos. nigromantes vndiq; ad se conſciuit. Et q̄uis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia- rum cauſa Romam petiſſet reuerſus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuiſ set in p̄iſtinos mores relapſo. Et calciator meus inquit ad conſuendas ocreas post viſam Romam redijt. Huic vita fūctus Udalricus filius ſucceſſit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo ſicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq; bella cōci

uerat moriens q3 seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censu erunt ea lege vt cōpetitoribus scōm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderēt. Relicta vlrici armis de/fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta ce saris pecunia a pruge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ in expiabile facinus tāq3 sce lus scelere redempturus impatorē tā sibi secuꝝ ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggres-sus est. Corruptis nanq3 opidanor pleriscq3 qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re-manserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stirienſibus opulentior cū Ge orgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. cuius esset epūs ⁊ ad eccīam confugisset parsꝝ est vsq3 adeo apud hoīes nostri seculi diuīa ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locu pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea celebris inter stirienses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti uisse aduersus eā temtationē. Consiliū datū ꝓuū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq3 in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt pbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proxi-mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacr̄ interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq3 circa meridiē profectū agresti cuidaꝝ in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq3 omnē abiisse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xp̄i non vidisset. agrestem consolari cepis se vēditurꝝ si vellet nobilis emere. pmiū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq3 nobilis petiuisse pre cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq3 orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq3 vexatū fuisse In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. cuius in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝑpriam historiam edidimus. bre/
uibus tñ situs eius absoluet. hoc em̄ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pānonia superior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. septentrionē eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus deruant. Latitudo eius triū aut paulomin⁹ die
tay. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōsita. ligni copiosa. agro feraci. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
q3 q̄ maximas opes colligit. Danubi⁹ eā mediā secat fluuius omniū europe maxim⁹. Inter p̄cipuas eius
ciuitates est Uienna panonioꝝ maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliū passuū
cingit fossatis ꝑpugnaculis turribusq3 ⁊ maximis suburbijs decorata. principū austrie p̄cipua ⁊ digniſſi
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dñs. Nato vt p̄dictū ē ladislao tutelā eius Frideric⁹
accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt cū stipendio se fraudatos dicerēt prouinciā latrocinijs ac incen
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemis ⁊ hungaris excursio
nibus in austriā facientib⁹. Ex sororib⁹ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johānes huniades
cū regni hungarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriā omnē agruꝫ
inter Viennam ⁊ stirie mōtes diripuit atq3 incendit. Petentē ytaliā cesarē rogauerūt australes vti latislaū q̄
iā ꝑpe modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duob⁹ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciui
tatē obsidione cinxere. quib⁹ ⁊ heinricus rosensis natiōe bohem⁹ cū ducētis eq̄tib⁹ ⁊ mille peditibus se
adiunxit. Et q̄uis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelā cesaris impedirent. Cōtemptis aplice sedis
mandatis ⁊ tāte maiestatis auctoritate derisa sceleratū ꝓpositū tenuere. Docta eo tpe Viennēsis scola indo
ctā sententiā protulit. que p aplos ad futuꝫ cōciliū interponēdū suspendi posse romani p̄sulis mādata re
scripsit. Ciuitas viennēsis ⁊ ois austria ex eo tpe in armis fuit sp temeritate religionis penas pendēs. Ces
sit furenti populo frideric⁹ pusillūq3 adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt quocat⁹ advr
bē viennā ꝓsanguineis vtriusq3 ptis ⁊ amic⁊ de tutela. de oppidis. deq3 ceter⁊ ꝓtētionib⁹ principū. q̄ voca
ti ꝓuenisset arbitriū diffinirēt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennēses excep⁹ cūcta ex volū
tate comitis administrauit. Ad cōstitutū ꝓcelij die Lodouic⁹ bauarie ⁊ wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹
q3 brādeburgensis Carol⁹ badēsis marchiones ꝓuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
impator legatos misit. quib⁹ ⁊ nos adiūcti fuimus. diu de iure ptiū disceptū. ꝑ cū oia ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderēt q̄ arma nō protexissent infectis reb⁹ discessuꝫ ē. Disceptata sunt oia q̄ ꝓmise
rant australes impatori. dictū oē indictū fuit. neq3 lris neq3 sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝓuētu ladislaus iohānē huniadez q̄ sibi regnū a turchoꝝ inuasione seruasset ad principat⁹ honorē
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade/
mate ornatus comitatū ei bistricēsem ꝓmisit. qđ eo in loco minime licuit. neq3 em̄ regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. ꝑ tāta reuerentia regū q̄ta eis p arma siue daꝫ siue relinquit. Co/
mes cilie dū regē quōlibet impellit ⁊ ad se cūcta rapiens Eyzingeriū viennēsesq3 ꝓtempnit. Concubinam
quā viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandē regio cadit ⁊ annuēte eytzin/
gero e curia pellit. quē in exiliū ꝓficiscentē q̄tuor tm̄ equites comitati sunt. Alberto marchione branden/
burgensi ne p ꝓtemptū a populo lapidaret ad portā vsq3 vrbis securitatē p̄bente. Sed q3 feda ⁊ misera
bilis eius fuga. tā supb⁹ ⁊ fauorabilis ei⁹ reddit⁹ fuit. Nā p⁹ annū cū tā ex bohemia rex rediisset su adētib⁹
primoribus austrie baronib⁹ reuocatus. cū mille equitib⁹ argento ⁊ auro fulgentib⁹ viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiā. ⁊ ois ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs
q3 q̄ pauloañ lutū ac lapides in fugientē iactare tentauit sternere viā floribus q̄ redeūti trāsit⁹ fuit minīe du
bitauit. vt ē in vtrāq3 partē in modica siue annuerit siue oderit. Mira rex mutatio ⁊ ludēti fortune ioc⁹. ey
tzinger⁹ extra gratiā regis factus in castella sua recedēs impatori quē grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo supbierāt q̄ ladislai regis ptes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerpa impatrix intrare ꝓsumpserint ⁊ vrbē expugnare cōtenderīt. qđ vbi nō successit exusti
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit sepe inter eos impatorē q3 ⁊ regē incassum tractata ꝓcordia. neq3 em̄ co/
mes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimes eē austrie principes At eo mortuo cū eytzinger⁹ ex bohe
mia missus ad cesarē leges pacis vtriq3 gratas dixisset ⁊ iā q̄etura ꝑpe die austria videret interitus regis
subito nunciat⁹ nō solū ꝓcordiā pturbauit sed magnaꝝ rex ⁊ reipublice xp̄iane salutarē exorientē spē pror
sus abrupit. Australes ⁊ a cesare ⁊ alberto frē de tradēda gubernatiōe req̄siti prouincialiū ꝓuentū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouinciā dixere. Albertus suo ⁊ Sigis
mūdi patruelis noie regie ptē hereditatis exposcens suasq3 calamitates ⁊ inopias tāto sanguini alienam
referēs ꝓmiseratione inducere conat⁹ ē. Cōuent⁹ rñsio fuit facturos prouinciales qđ ius eq̄tasue dictaret.
p⁹ q3 frēs inter se cōuenissent. Interea latrones trāsdanubiū in austriā ad morauie flumis ripā munitū lo-
cū occupauere oēz circa regionē rapinis atq3 incēdijs vexare ceperūt. aduersus q̄s profect⁹ albert⁹ latrones
vi cepit. interfectisq3 pugnādo cōplurib⁹ q̄ngētos ⁊ q̄nquaginta ca ptiuos aduxit. ex q̄bus .lxxx. furca su
spēdit que res magnū ei apud austr ales ⁊ nomē pepit ⁊ fauorē. Ulric⁹ vo eytzinger⁹ cū visitato apud no
uā ciuitatē friderico impatore cui⁹ pti studebat viennā repetisset vocat⁹ ab alberto nihil mali suspicās fidē
ter eū adijt a q̄ mox capt⁹ in vincucula cōiect⁹ est ⁊ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuib⁹ mur
murare. dānare oēs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. Impator sepe rogat⁹ viennā petere aliq3diu
distulit. verit⁹ ne qua fraus inesset. interim Sigismūd⁹ ex atbesi viennā descēdit. demiqz ad nouā ciuitatē

profect⁹ principatus insignia ab impatore accipiens ꝑ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus impatorem cōspirātas austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens impator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni nois principe eo se contulit impatrice sequente. appropinquantevrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismūd⁹ nobili comitatu extra vrbē impatorē salutauere. habebat albert⁹ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo impatori se ostēdarūt magnūq; metū veniēti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝑfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbaf. Ferūt ei⁹ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atq; austrie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū impatorē eiusq; comites intercipiā. innue tm. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; boies fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumq; respōdisse poterā ignoscere si qō ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possuz. postq; introgressi vrbē sūt albert⁹ ⁊ sigismūd⁹ in domo q̄ pragēsis appellaf simul habitauere. impator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouincialiū noie custodiebaf. Cōspirauere sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe armataq; militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sensere ciues moxq; arma sumētes p̄sidiū in arce mai⁹ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝑ arce nec dubiū videbaf q̄n magno suo malo principes cōmissuri plūs essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducib⁹ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbaf. infecta re domū reuerti atrum inferre plenū piculi erat. Postremo quētū ē vt ingressi prīcipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq; ita delusa magis q̄ ipleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā impator. Delectiq; prouiciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa ill⁹ ptās data. ē graue iudiciū q̄ potētes ē. Nobilitas ⁊ eccīaꝝ p̄ncipes impatori fauētiores sunt. plebei albertū p̄tulit magno se iudice q̄sq; tuef. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corp⁹ egregiū ⁊ spēs impatore digna. anim⁹ sedat⁹ ac trāquill⁹. ingeniū ꝑspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zel⁹. ingēs cupiditas pac⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis boie diligit dignāq; p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos tm ⁊ gēmas plus equo admiraf ⁊ amat. ⁊ in reb⁹ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauerīt et ad rē min⁹ attentū. id fecere proxi ancessores sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ cesares. q̄z prodigalitati cuiusuis ꝯpta liberalitas videri auaricia p̄t. Ceterū fridric⁹ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tēperās Albert⁹ frater ei⁹ longe dissimilis. celer in aggrediēdis reb⁹ belli ⁊ glie appetēs. piculi cōtemptor audax. laborus patiēs. manu atq; ingenio prompt⁹. pecunias inter amicos partif ac profundit. inter opes paup. in pauptate diues. nulli⁹ rei magis q̄z fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti p austriā in aq̄lonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosq; transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus impator alberto genero suo. qui postea impauit dono dedit. Rebellātē ⁊ impata facere recusantē albert⁹ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pec⁹ oē pene abegit. iugūq; ferre pfidā gentē coegit. In hac puincia ciuitates ⁊ opida romane eccie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistran⁹ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementi⁹ veberef baronis nō parui nois quē Czernahorā vocāt secuta ꝯuersio. qui relicta priore pfidia cuz duob⁹ milib⁹ subditoꝝ veritatem romane sedis amplex⁹ est. Prothasius fili⁹ ei⁹ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu postea Olomucēsis eccie pōtificatū obtinuit. Ea ēynica ciuitas morauoꝝ epalis. Regnū aliq̄n inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qō vsq; ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemica cōscripsim⁹ historia. At cū fili⁹ suatocupi eccīaꝝ dei spernere cepit re gnū gēti adēptū ē. qō postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac puincta cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opib⁹ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transit⁹ patet nisi armato potētioriq;. latronib⁹ oēs addit⁹ obsidentib⁹. Sermo gēti mixt⁹ est theutonic⁹ ⁊ bohemic⁹. supant tm bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄tuvo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse videnf.

De Blesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequif haud ignobilis prouincia quā fluui⁹ odera plabif inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius hūgarie mōtib⁹ que Slesie ad orientē iungūf mare baltheū cursuz terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripaz odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui⁹ epatū maiores nri aureū vocauere. Hussitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ p̄mas ptās ē p fenestras ex ptorio in forū p̄cipitati, gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū. p̄buere. cuius rei auctores sigismundus impator paucis post annis securi pcussit. Duces Slesie multi nūero inter quos paterna hereditas p capita diuidif hinc scissa multas in ptes prouicia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noie bulconē quē apoliēsem appellāt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatib⁹ deditus vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. aiasq; cū corpib⁹ sil' prius interire putaret. Eccīaz vel nūq; vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ianis prorsus abstinuit nisi q̄ abusus mrimonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā supduxit. q̄ ne pellex appellari possit nō nisi p solennia mrimonij cōiūgi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūc tm impata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se pinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ latislai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Gladius ei⁹ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori expte theutonic⁹. q̄uis trāsoderā polonica lingua p̄ualet Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̄uis idem fluui⁹ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

Libet in hac parte germanie limites fines ⁊ ad orientē ac septētrionē sarmaticas inuisere gētes. Polonia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxia. būgaris. lituanis ac pruthenis cōtermia. Hic cracouia ē pcipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū scola floret. Sbigneꝰ huic vrbi pfuit epūs ḡra doctrina ⁊ morum suauitate insignis. a quo plurimas accepimꝰ epīas multo sale ⁊ romana elegātia ꝓditas. cui ob singulares virtutes romana eccia insignē cardialatꝰ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie pter cracouiā pauꝫ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt pleraſq̄ luto liniūt. plana regio ⁊ nemorosa est. potus gēti cereuisia ē ex tritico atq̄ humulo facta. vini rarissimꝰ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris ferax. multa gēti armēta. multa feraꝫ venatio. equū siluestrē pter cornu ceruo simile edūt. feras q̄z boues venāt q̄s priſci vros vocauere. pisce ac volucribꝰ abūdāt. argēto atz auro inops terra. vectigalia regi pua Regnū in q̄tuor ptes diuisere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps tribꝰ mēsibꝰ regē ⁊ curiam pascit. q̄bꝰ exactis ad alterā ptē fit trāsitꝰ. Statuta sunt q̄ pstare prouinciales optet. si māserit vltra pfinitus tps rex suo viuere sumptu cogit. Cū rex gētis patrū nostroꝝ tēpestate obijsset relicta filia wilhemus dux austrie i mrimoniū eā accepit. illicq̄ regē pfectꝰ ē. Nō placuit polonis rex theutonicꝰ. Vlatislaū ex littuania vocauere electo q̄ wilhelmo cōiugē eiꝰ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatislaꝰ ⁊ ydola coluerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosuz se principē gessit. multos ex littuanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccias nōnullas erexit. epōs magno honore prosecutꝰ ē. inter eq̄tā dū q̄tiēscūq̄ turres eccias inspexit detracto pileo caput incliauit. deū q̄ coleret in eccia venerat. Cū tartaris regni limites infestātibꝰ feliciter dimicauit. pruthenos maximo bello vicit. de q̄ inter res pruthenicas memorabimꝰ. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ mrimoniū haud legittimū fuit. ex scōa tā ferme nonagenaria duo nati sunt filij Vlatislaus ⁊ cassimirꝰ. eo mortuo vlatislaꝰ regnū polonie accepit. Cassimirꝰ littuanie ducatū cōsecutꝰ e. prior q̄z ad būgarie regnū accersitꝰ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. qua re cognita solliciti poloni pceres ō successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ puericiā i reg̃ trāsegerat liguāq̄ gētis ⁊ mores tenebat vt regnū acciret rogarūt. respōsum datū ē Casimiruꝫ littuanie ducē q̄ frater essē defuncti regis heredē extare scisciatari eius animū optere cui fraternū pr̄nūq̄ regnū cupiēti impedimētum afferre e dignitate sua friderꝰ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latislaū alberti filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Friderꝰ quoq̄ impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis ad hereditatē latislai vocatꝰ nūq̄ audire sustinuit q̄ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ magnū decus germanici nois. Cuius nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis quēpiā abstinere. ego qō recti speciē hz nō laudare nō possum. Casimirꝰ aut ⁊ si difficile a littuanis dimutteret q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus pruthenicis referemus.

Littuania

Lituania ⁊ ipa late patẽs regio polonis ad oriẽtẽ ꝓnexa ẽ palustris ferme ois ⁊ nemorosa. witold⁹ hu-
ic ꝑfuit vlatislai frater. q̃ relicto idolor cultu cũ regno polonie xp̃i sacramentũ accepit. Magnũ witol-
di nomẽ sua tẽpestate fuit. quẽ subditi adeo timuerũt vt iussi laqo se suspendere parere poti⁹ q̃z ꝓncipis indi-
gnationem incidere voluerũt. Detractãtes impiũ insutos vsina pelle. viuẽtib⁹ vsis q̃s eã ob cãz nutriebat.
dilaniãdos obiectauit. crudelib⁹ q̃z alijs affecit supplicijs. Eq̃tãs arcũ sp tẽsum gestauit. si quẽ ꝓspicatus ẽ
aliter incedere q̃z voluit cõfesti sagitta ꝓfodit. multosq̃ p ludũ interemit sanguinari⁹ carnifex. Ut esset inter
pplares ⁊ ipm ꝓncipẽ certũ faciei discrimẽ radere barbã oĩb⁹ imp̃auit. id vbi successit. facili⁹ em̃ cernitis q̃z
barbe iacturã feratis. tõsus ipe mentuz ⁊ caput ꝓdijt capitale intermiat⁹ supplicium. Si q̃s ꝓuicialiuz pilos
faciei capitisue deponeret. Rex a cesare sigismundo lituanior appellat⁹ pri⁹ obijt q̃z legati diadema ferẽtes
se ꝓuenirent. Successor Sindrigal vsaz nutriuit q̃ sueta ex manib⁹ ei⁹ panẽ accipe sepe in siluas vagebat.
redeunti vsq̃z ad thalamuz ꝓncipis ostia queque patebãt ibi cõfricare ac pulsare pedib⁹ ostiuz cuz fames af
fuit cõsueuit. cui ꝓceps aperiens cibuz p̃buit. Cõspirauere nobiles aliq̃t adolescẽtes aduersus principem
atz vse modiz secute sumpti armis cubiculi ꝓcipalis ianuã cõfricauere. credidit Sidrigal vsam adee osti
umqz apperuit ibiqz mox ab insidiãtib⁹ cõfossus interijt. Prouicie deinde gubernatio ad casimiruz puenit
Ad lituanos estiuo tpe difficilis trãsitus est. palustrib⁹ aq̃s cuncta ferme obsidentib⁹. hyems p̃bet aditum
astrictis gelu lacunis. mercatores sup glacie ac niue iter faciunt. plurium diez cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meat⁹ (sicuti in mari fidez) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neqz frequentes ville
Opes apd eos pcipue aialiuz pelles q̃b⁹ etas nra zobellinos armelinosq̃z noia indidit. vsus pecunie ignot⁹
locuz eius pelles obtinẽt. viliores cupri atz argẽti vices implent ꝓ auro signato pciosores accipiunt. Ma
trõe nobiles publice ꝓcubinos habẽt pmittentibz viri quos mrimonij adiutores vocãt. Viri turpe ẽ ad le-
gittimã cõiugẽ pellicẽ adijcere. soluunt tñ facile mrimonia mutuo cõsensu ⁊ itez atqz itez nubunt. multum
bis cere ac mellis est. qd siluestres in siluis apes cõficiunt. vini rarissimus vsus ⁊ panis nigerrim⁹. Armẽta
victuz p̃bent multo lacte vtentib⁹. Sermo gentis sclauonic⁹ est. latissima em̃ est hec ligua ⁊ in varias diuisa
sectas. Ex sclauis em̃ alij romanã eccliaz sequunt vt dalmate. croatani. cazni ac poloni. Alij grecoz sequun
tur errores vt bulgari. ruthẽi ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereses inuenere. vt bohemi. morauι. bosnẽ-
ses. quoz magna ps manicheoz imitat̃ insaniã. Alij gentili adhuc cecitate tenent̃. quẽadmodũ multi ex li-
tuanis ⁊ idola colẽtes. hoz magna ps euo nr̃o ad xp̃m cõuersa postq̃z vladisla⁹ in ea gente polonie regnuz
accepit. Nouι ego iheronimuz pragensez sacris lr̃is apprime eruditus vite munditia ⁊ facundia singulari
claz q̃ annis supra vigiti in heremo camaldulensi in appẽnino etrusco pñiaz egit. hic oriẽte apd bohemos
bussitaz hereti fugiens pestifez vir⁹ in poloniã trãsiuit. vbi accepti lr̃is a vlatislao rege cõmendaticijs p̃di
catur⁹ euãgeliuz xp̃i ad witolduz ꝓcipez in lituaniã penetrauit multosq̃z pplos witoldi fauore fruct⁹ ad sa
lutiferã dei nr̃i fidez cõuertit. venitqz tandẽ ad synodũ basiliensem vocat⁹ a iuliano scti angeli cardiale. cuz
de reb⁹ bohemicis ageret̃ narrabat hic multa de lituanis q̃ pene incredibilia videbant̃. Audiebam ego ex
alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt crederẽ. libuit audire hoiem atz ab ei⁹ ore relata cognoscere. comites mei fue
runt nicola⁹ castellan⁹ qui tunc iuliani cardialis domuz regebat. bartholome⁹ luceman⁹ archiep̃i mediola-
nensis scriba ⁊ petr⁹ noretan⁹ cardialis firmani secretari⁹ viri graues ⁊ docti hoiem in cella transrhenum
apd carthusienses cõuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebãt. ꝓpria-
milias suuz quisq̃z in angulo serpentez habuit cui cibuz dedit ac sacrificiuz fecit in feno iacenti. hos iheron
m⁹ iussit oes interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus est maior ceteris quẽ
sepe admotuz igni cõsumere nullo pacto valuit. Post hos gentez repit q̃ sacruz colebat ignez eumq̃z ppetu
um appellabat. sacerdotes templi materiã ne deficeret mistrabãt. hos super vita egrotãtiuz amici cõsulebãt
Illi noctu ad ignez accedebãt. mane vo ꝓsulẽtib⁹ rñsa dãtes vmbrã egroti se apd ignẽ sacrũ vidisse aiebãt.
q̃ cuz se calefaceret signa vel mort vel vite oñdisse. victuruz egrotuz facies oñsa igni. ꝯ si dorsuz ostentasset
moritur ꝓtendit. testari igr̃ ⁊ reb⁹ suis ꝓsulere suadebãt. Delusionez hãc esse iheronim⁹ oñdit ⁊ psuaso po
pulo deleto tẽplo ignem dissipauit xp̃ianosq̃z mores induxit. Profect⁹ introrsus alia gentẽ repit q̃ solẽ cole
bat ⁊ malleũ ferreũ rare magnitudis singlari cultu venerabat̃. Interrogati sacerdotes q̃d ea sibi veneratio
vellet. rñderũt oli plurib⁹ mẽsib⁹ nõ fuisse visum solẽ quẽ rex q̃dã potẽtissim⁹ captũ ꝓclusisset in carcere mu
nitissime turris. gigãtẽ deinde opẽ tulisse soli ingẽticq̃z malleo pfregisse turri solẽq̃z liberatũ hoĩb⁹ restituisse
dignũ itaq̃z veneratu instrmentũ ee q̃ mortales lucẽ recepissent. Risit eoz simplicitatẽ iheronim⁹ manẽq̃z fa
bulã eẽ mostrauit. solẽ vero ⁊ lunã ⁊ stellas creaturas ee oñdit. q̃b⁹ maxim⁹ de⁹ ornauit celos ⁊ advtilitatez
hoĩm ppetuo iussit igne lucere. Postremo alios pplos adijt q̃ sacrã coluere siluã vt q̃ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu dignioꝛẽ putauere. Predicauit huic gẽti plurib⁹ dieb⁹ fidei nr̃e aperiẽs sacramẽta. demiq̃z vt siluã suc-
ciderẽt impauit. vbi ppls cũ securib⁹ affuit nemo erat q̃ sacrũ lignũ ferro ꝓtingere auderet. prior itaq̃z ihero
nim⁹ assumpta bippẽni excellẽtẽ quõdã arborẽ detrũcauit. tũ secuta multitudo alacri certamiẽ alij ferris alij
dolabri alij securib⁹ siluã deijciebãt. ventũ erat ad mediũ nemoris ibi quercũ vetustissimam ⁊ añ oes arbo
res religione sacrã ⁊ quã potissime dei sedẽ putabãt ꝓcutere aliq̃diu null⁹ p̃sumpsit. postremo vt ẽ alter al-
tero audatior intrepidãs q̃dã socios q̃ lignũ insensatũ ꝓcutere formidarẽt eleuata bippenni magno ictu cuz
arborẽ cedi arbitrarer̃ tibiã suã ꝓcussit atz ĩ t̃rã semianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝙrι. iheronimũ
accusare q̃ sacrã dei domũ violare suasisset neq̃z iã quisq̃z erat qui ferrũ exercere auderet. Tũ iheronim⁹ illusi
ones demonũ eẽ affirmãs q̃ decepte plebis oculos fascinarẽt. surgere quẽ cecidisse vulneratũ dixim⁹ impe
rauit ⁊ nulla in pte lesum oñdit. ⁊ mox ad arborẽ adacto ferro adiuuãte multitudine ingẽs on⁹ cũ magꝝ fra-
gore ꝓstrauit totũq̃z nem⁹ succidit. Erãt in ea regione plures silue pari religione sacre ad q̃s dũ iheronim⁹
amputãdas pgit mulier ingẽs numer⁹ plorãs atqz eiulãs vitoldũ adijt sacrũ locũ succisum querẽ ⁊ domũ
dei adeptã in q̃ diuinã opẽ petere cõsuessent. inde pluuias. inde soles abstinuisse. nescire iã q̃ in loco deũ q̃-
rant cui domiciliũ abstulerit. eẽ aliq̃s minores lucos in quis dij rñdere solebãt eos q̃z delere iheronimũ vel
le. qui noua q̃dã sacramẽta introducẽs patrũ morẽ extirpet. rogare igit̃ atz obtestari ne maior religionem
aufferri sinat. sequũt̃ ⁊ viri ⁊ mulieres nec se ferre posse nouũ cultũ asserũt. relinq̃re poti⁹ terrã ⁊ patrios la
res q̃z religionẽ a maioribus acceptã dicũt. Movet⁹ ea re vitold⁹ veritusq̃z pplor tumultũ xp̃o poti⁹ q̃z sibi dest

se plebē volūt reuocatiscq; lris ꝺs ꝑsidib⁹ ꝓuincias tederat. iubēs parere Iheronimo hoiez ex ꝓuincia tecedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝓstāti vultu nihil hesitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ ḡ uitas sermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculuz nō assu mimus. ꝑsuasi tñ ⁊ nos ⁊ comites ab eo recessimus.

De Russia

Ruteni quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccias obtinuit ysidor⁹ cardialis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ci uitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝓueniūt. magnas ibi opes fama est. ⁊ multū argenti pelleso; ꝑciosas vendētes atz ementes. pōderato argento nō signato vtū tur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq; tectus fuerit ꝑcipatū vrbis assequitur ꝑ ea re q̄ armis dimicauit sepeq; vna die plures ascendisse ferunt ⁊ ꝑsepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoz vltia prouinciaz ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ⁊ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qō pleriq; veteruz occeanuz esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grec⁹ atz italis fuit. xp̄iana re ligio hāc orbis ptē nr̄o geueri aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū oñdit. bal theus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apō aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qō germanicū appellari p̄t. nā ⁊ germanie magna ptē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronesso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ norwegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoies esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝓmerciū nauigātes habēt signis tñ ⁊ nutib⁹ ꝓmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ⁊ prutenis tradi tur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ⁊ prussiā paruā terrā eē ferūt vn⁹ ferme diei latā itinere ꝑ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xp̄iana. polonoz impio parēs. atz hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ⁊ baltheū quē diximus sinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus baltbei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Post massagetas pruteni se obiciũt q̃ ripas vtraq; vistule amnis accolũt. Is ẽ sarmacie atq; germanie termin⁹. Qui exoriẽs in mõtib⁹ q̃ poloniã bũgariãq; dirimunt. ptẽ polonie irrigat. prussiaq; vero q̃q; lõga ẽ pcurrit. ab oppido torni vsq; dantiscũ q̃ in loco baltheũ influit. Hũc fluuiũ alij vistulã vt diximus q̃ bus etatis nr̃e sermo ꝓgruit. Alij iustulã. q̃dã instulã vocauere. qõ vltra fluuiũ ẽ sarmatici iuris fuit. qõ citra germanici. ad orientẽ ac meridiẽ masonite poloniq; rura coluit. occidẽtẽ saxones occupãt. aq̃lonem balthei maris excipit littus. frumẽti ferax regio ẽ. aq̃s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambitiõsa oppida. multi maris simiosi reflex⁹ amenã efficiũt. pecoꝝ ingẽs vis. multa venatio. piscatio diues. Ulmerico olĩ hanc terrã incoluisse iordan⁹ tradidit. q̃ tpe gothi ab insula scandia incõtinẽtez discẽdere. q̃ p instulã (vt ille ait) wlmerigoꝝ terras inuaserũt. Ptolome⁹ aũt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulã fluuium habitare affirmat. Barbara hec gẽs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsq; ad fridericũ impatorem ei⁹ nois scõm fuit. Sub ei⁹ vo impio cũ amississent xp̃iani tholomaidẽ sirie ciuitatẽ frẽs theutones q̃s scte Marie dixim⁹ appellari inde fugati in germaniã rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̃ ne p ociũ marcerent fridericum accedẽtes prussiã germanie cõterminã xp̃i cultũ spernere dixerũt. Sepe illi⁹ gẽtis hoies in saxones ceteroscq; vicinos excurrere. ingẽtẽ vim pecoꝝ atq; hoim abigere. eẽ in aio sibi ꝓpescere barbarã gẽtem. annuat tm̃ impator puinciã q̃ fribus ppetuo iure possidendã tradat si eã armis acq̃rãt. tã em̃ masonite duces qui se eius terre ⁊ dños affirmabãt ius suũ frib⁹ cesserãt. Grata oblatio friderico fuit q̃ collaudato ꝓposito q̃s voluere frẽs sub aurea bulla lr̃as ꝓcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̃cq̃d pruteni iuris citra vistula fuit occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ⁊ late patulam quercus in castelli modũ erectis ꝓpugnaculis iuxta ripã munierũt. vbi collato p̃sidio vlteriores prutenos vexare ceperũt. pugnatũ ẽ sepe p quercu ⁊ ingẽtes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sũt. bellũ plurimis annis ꝓductũ ẽ. ad extremũ fortuna fratrũ ipio arridens oẽm eis prussiã subiecit. victe barbare nationes iugũ subire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta ẽ ⁊ cult⁹ xp̃i gẽtib⁹ impat⁹. Eccie q̃s põtificales erecte trãs vistelã pomesaniẽsis. culmẽsis. sambiensis warmiensis. ad quã defuncto Frãcisco epo puitatẽ nr̃az postulauere canonici Calixt⁹ s. ponti. max. annuente senatu aplico comẽdauit. Que vna ẽ illis in ptib⁹ suo vtẽs iure. nec subiecta frib⁹. reliq̃s epos religionis habitu gestare optet. Quo in loco munitã quercũ fuisse dixim⁹. nobile oppidũ exedificatũ ẽ qõ marieburgũ vocãt. ⁊ arx nobilis atq; amplissima. Hic sedes magni mgr̃i q̃ cũctis frib⁹ p̃est prussiã incolẽtibus. Sũt ⁊ alij duo in eadẽ religiõe mgr̃i. alter liuoniã regit. alter cõuẽtus alemanie gubernat. Theutones huius religionis inuẽtores fuere ac ꝓterea nemo ad eã recipit̃ nisi theutonic⁹ nobilibus ort⁹ parẽtib⁹ ⁊ cui ꝓpositũ sit p tuẽdo xp̃i euãgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis dꝑugnare. Ob eã rẽ vestimentis albis vtunt̃ nigra cruce insuta. barbã oẽs nutriũt exceptis q̃ in sacris altarib⁹ seruiũt. p canonicis horis dñicã orõnẽ vsurpãt neq; lr̃as discũt. magne his opes nec minor potẽtia q̃q; regib⁹. Sepe cũ polonis de regni militib⁹ receptis atq; illatis gladijs cõtendere nec totis viribus belli fortunã experiri recusarũt. Cũ vlatislao casimiri q̃ mõ regnat. patrẽ cõtraxerãt ambe ptes validissimas atq; ingẽtas copias polonis lituani ⁊ tartari iũcti erãt q̃s duxerat vitoldus. Theutonici frẽs ex tota germania vires conscierãt. postq̃q; ꝓpe ad. xx. ferme stadia vterq; cõsedit. exercit⁹ spe plen⁹ ⁊ impatiẽs more prutenoꝝ magr̃ caduceatorẽ q̃ bellum regi dꝑnũciaret ⁊ duos enses in q̃s staret victoria misit facta ptãte vt quẽ vellet hostis eligeret. alterũ sibi remitti iussit. Accepit vlatisla⁹ alacriter nunciũ donatoq; caduceatore ⁊ vno retẽto gladio remisit alterum mox iussi sunt milites arma induere belliq; signũ datũ. xl. milia eq̃tũ in ambob⁹ castris fuisse ꝓditũ inuenio. Ulatisla⁹ tartaros ⁊ lituanos primũ iure certamẽ iussit ⁊ polonis subsidiarias acies elegit. Contra prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordis sui militiã in exercit⁹ frõte collocauit. comisso p̃lio inermes q̃dã tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vrgebat tũ multitudo nec terga dare polonus metuẽs audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat̃. nec tã vulnerat pruten⁹ alacer q̃q; excipe vuln⁹ tartar⁹ videbat̃. Protractũ ẽ diu certamẽ. pacta ingẽs occisio lituani tartariq; velut pecudes mactabant̃. ac cũ nou⁹ sp hostis emergeret defessi tãta cede pacta theutones versare ferrũ vix poterãt ⁊ iã remissius pugnabãt. qõ vbi vlatisla⁹ aiaduertit tũ primũ polonoꝝ aciẽ validã ac ferro rigẽtẽ immittit. fit subita irruptio instauraẽ q̃q; p̃liũ. nõ tulere theutones recẽtis agmis impetũ. impar pugna recẽtis ac fatigati militis fuit. oritur mox fuga ex pte fratrũ. ferit terga polon⁹. Mgr̃ ordis vbi suos cedere videt. nec iã vllã in auxilijs spez esse aiaduertit collecta militũ manu hosti sese obiectauit. occidit̃. fit fedior fuga. nec pri⁹ theutonic⁹ fugere q̃q; polon⁹ pseq̃ desistit. Perierũt in eo bello ex pte fratrũ multa hoim milia. inter q̃s viri primarij q̃s vocãt ꝓmẽtatores equestri dignitate insignes cũ ipo mgr̃o circiter sex cẽtos. nec polonis incruẽta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellũ hoc anno dꝑcio ⁊. cccc. supra mille gestũ ẽ p⁹ xp̃i saluatoris ortũ. Prussia fortunã regis secuta oĩs excepto burgomarie ad victorẽ defecit. Sz interueniẽte Sigismundo cesare pax inter frẽs ⁊ polonũ ꝓstituta ẽ. pcussũq; fed⁹ pecunia polono data prussia reddita fratrib⁹. nec de inde vsq; ad friderici tpa q̃ nũc impat in possessione agri sui turbata religio ẽ. Sub ei⁹ vo impo cũ populares graue sibi iugũ fratrũ existimarẽt fed⁹ inter se inire in hũc ferme modũ vt. xvi. viri singulis annis certi in locis conuenirẽt q̃ ꝓuincialiũ q̃relas ad vsus fratrũ audirẽt nec sinerẽt quẽpiã indigne vexari. Ex his q̃tuoꝝ ex religione viros assumi voluere. q̃tuoꝝ ex p̃latis eccianꝝ. pariq; numero ex nobilib⁹ ac ciuitatib⁹ his q̃q; parere oẽ voluere. Per idẽ tpꝰ diuisa inter se religio fuit. alij magnũ magistrũ seq̃bant̃. alij q̃sdã cõmẽdatores q̃ mgr̃i regimen improbabãt. Mgr̃ vt populares sibi alliceret fed⁹ ipm̃ incõsulto fratrũ ꝯuẽtu approbauit. Frideric⁹ q̃z impator eidẽ federi robur adiecit cautiõe tm̃ inserta ne p suas lr̃as ius religiõis ledere ret̃. mortuo deinde magistro q̃ fed⁹ accepat ⁊ altero in ei⁹ locũ suffecto nicola⁹ pon. max. legatũ misit q̃ ꝓuinciã prussie inspiceret. cognitoq; rei statu q̃ztũ legat⁹ retulit populariũ fed⁹ dãnauit. vtq; ab eo discedẽter anathema interminat⁹ impauit. q̃b⁹ ptinaci⁹ in sententia pseuerãtib⁹ ex ꝓsensu ptiũ lis ad Fridericũ cesarẽ deducta ẽ. ad quẽ rursus cã cognita dãnato federe iussi pruteni sunt ad obedientiã fratrũ redire q̃. eã ꝓuinciã e manib⁹ infideliũ suis armis vẽdicassent multoq; sanguie coemissent. q̃ re ciuitatib⁹ nũciata mox arma in fratres pplãriter accepta sunt. ex q̃b⁹ plures capti atq; occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis eiecte q̃nq; ⁊ q̃nq̃ginta oppida in eã rebellionẽ cõspirauere. q̃ cũ nõ satis rẽ suã cõtra religionẽ sine externa ope tutã putarẽt Casimirũ regẽ polonie sibi dñm ascisere devotũ frib⁹ sanguinẽ qui fortunam patris eius

expti fuissent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingressus ꝺedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū q̄ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝓgressus. inter q̄s memorabiliorꝫ q̄ apud canicū oppidū hābit⁹ ē. xvij. milia polonorꝫ obsidionē in eo loco tenebāt. ī q̄s etiā rex ipe casimir⁹ fuit. oppūgnabaf oppidū ꝺies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph⁹ pr̄iceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ laturus obsessis opē cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē plīū in ꝙspectu oppidanorꝫ summa vtriq̄ ꝓtentiōe atq̄ ardore. cesis hinc atq̄ inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit in crepās ignauiā fugientiū intermiatusq̄ necē aciē sistit. ⁊ ꝓgressus in mediū cū receti pugnatorꝫ manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝓfodit. fit subita rer̄ mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̄ casimir⁹ retinet suos pugne seipm miscet ⁊ tanq̄ ex integro ptinaci ꝓtentiōe certaf. occidit in pugna rudolphus. rex vo eq̄ ꝺeiicit. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē ꝺesperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teuthonib⁹ q̄s nō pauci pire. Post eā cladē res polonica nutare apud pruteno⁹ cepit eo inclinātib⁹ pplis q̄ belli fortuna cōuertit. stat tū adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ marti iudiciū morat. Fert inter hos frēs oli mortuo mgro cū ꝺe successore ageret vnū fuisse q̄ rogat⁹ eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm elegisse dicētē nolle ꝺeierare. scire se cogitatiōs suas. alioꝫ corda ignorare. si magistrat⁹ sibi cōmittat nō dubitare q̄n reipublice bene consultū eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima ꝺeinde fuit.

Baxonia magna germanie prouincia

Post pruteno⁹ saxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latissima cui ab occidēte wesera apō ātiq̄s vistergu⁹ fluui⁹ t minū fac̄ plericq̄ vsq̄ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati st. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi siti st. orientalē plagam slesite sil' ⁊ pruteni obtinēt. In his termis iclusi st thurīgi. lusacij. pomeranicq̄ q̄s oēs saxonici iuris ee volūt. priores tn thurīgos in ea t̄ra ꝓsedisse cq̄ saxones aiūt. hos em̄ grecā sobolē ee affirmāt. xe macedonie classib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bellis ꝺefatigatos paternis agris ꝺeiecerit qō mihi nō fit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos neino antiq̄ noīat q̄ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noiari repto. Ob quaꝫ rē male q̄drat hiſtoria veritati q̄ thuringos priores ſaxonib⁹ in germania fuiſſe ꝓtēdit. Fateboꝝ tm̄ ſaxonie limites aliq̄n minores fuiſſe aliq̄n maiores nā ſicut imperia ita ꝫ prouinciaꝝ limites ex pte variant. Carolus magn⁹ īpator mlta cū ſaxonib⁹ bella geſſit priuſq̄ xp̄i cultū acciperēt eoſq̄ magnis afflixit cladib⁹. Poſtq̄ vo deficiēte apd francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones orientales rediit. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. ſingulari prudētia ꝫ reꝝ geſtaꝝ magnitudie clari. maxime vo tres ottones q̄ ſibi īmuirē ſucceſſere de romana eccia optime meriti quoꝝ virtute prolatos ſaxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē ſaxonie incolūt oppida ſunt digna noie Uiſmaria et Sundis Griſuoldia Stetinū ꝫ Roſtochiū. in quo ſcola liberaliū artiū baud ꝓtēnēda. ꝫ hec q̄dē mari ꝓxima multis ac diuitib⁹ negotiatorib⁹ habitatū ē. ꝫ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioceſis latiſſima eſt. nec minor magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat p̄ſuli ſubeſt. Brādeburgēſes in duas marchias diuidūt q̄ꝝ altera vet⁹ altera noua vocat. veterē marchiā plabit albis fluui⁹. in cuius littore Stendalū ē oppidū ꝫ gadelenū ꝫ ſoltuedelū ꝫ oſtroburgiū. Nouā marchiā interſecat fluuius odera baud mlto inferior albi. In cui⁹ rippa francfordia ē dines emporiū ꝫ lucenſis ciuitas. Spredo quoq̄ fluui⁹ eādē puinciā irrigat equād⁹. tiberi. berlinū in ei⁹ littore iacet. Eſt ꝫ aliꝺ flumē bortellū nūcupatū qꝺ Brādeburgiū ex quo marchia nomē bꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi epalis ſedes ē ꝫ marchionuꝫ tribunal ad eiuſdē fluminis ripā. Quelburgiū quoq̄ ſitū ē pontificalis ciuitas. ꝫ circū nobile territorium. cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ꝫ marciali pplo plenū. Caput miſnenſiū ciuitas miſna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝫ in ea cathedralis eccia. In hac quoq̄ puincia multa ſunt oppida marciali pplo plena. ꝫ martinopolis in honorē martis a veterib⁹ ꝓdita merſeburgiū hodie vocāt. Silr lipzg vbs diues mercatoꝝ emporiū p̄claroq̄ ſtudio inſignitū. In thuringia nobile oppidū ꝫ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici ſubiecta ſtudijs liberaliū arciū inſignis. Nuburgenſis quoq̄ ciuitas ducti ſaxonie parēs. hec oīa iure ſaxonū vtūt ꝫ lingua iſdē moriꝫ freti. Ceterū veri ſaxones madeburgēſes nullo dubitāte habent. Bremēſes quoq̄. alberſtatēſes. hildeſinēſes. verdēſes. brūſuicēſes hamburgēſes. luneburgēſes ꝫ lubicēſes. In madeburga archiepal'ſedes habet. ꝫ in honorē ſcti mauricij ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝫ in eo ſcti Florēti corp⁹. Credūt quoq̄ vnam e ſex ydrijs ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dño ſaluatore euāgeliſtaꝝ tradit hiſtoria. hāc plebib⁹ oſtendūt materia marmorea ē ac plucida vini capax q̄ſtū equ⁹ ferre poſſit. Alterā ac minorē apud hildeniēſes eē affirmāt. Exilū quoq̄ ſancti mauricij hic quotānis oſtendit. magiſtrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ꝫ ſaxonica lingua cōſcriptū nō ſine reuerentia cuſtodit qꝺ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ in decisiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ꝫ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēſes gl'iaꝫ ſuā ducūt danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝓuerſam. Nō ē omittēdum quod de halberſtadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia plabit fluui⁹. In medio vero tumul⁹ aſſurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ ferme ſtadiorū cōtinēs lōgitudinē. in cui⁹ extremis angul'duo tēpla ſita ſunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In medio late patet foꝝ magnificis canonicoꝝ edib⁹ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocat quod ſub tumulo iacet ſub urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccie fundator habet. cuius feſtiuitas quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. p̄bende. Archidiaconat⁹ ſupra. xx. eſſe feruntur. In hac eccia ſingulis annis vn⁹ ex pplo deligitur quē peccatis grauioꝝ inq̄natū putāt hūc veſte lugubri induūt ꝫ obuoluto capite prima ieiunij die ad eccīam ducūt indeq̄ pactis diuturnis officijs ejciūt. Is ſingulis q̄drageſime diebus nudis pedibus pambulat vrbes ꝫ eccias circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitat⁹ a canonicis p vices qꝺ apponit comedit. ſomnus ei poſt mediū noctis in plateis pmittit. Die iouis ſctā poſt conſecratione olei rurſus ad eccīam introducit ꝫ orōne facta a peccatis abſoluit. pecuniaſq̄ populus ei offert q̄ tm̄ eccie dimittunt. hunc adā vocant ꝫ omni crimie liberū putant. Circa alberſtadiū ager optim⁹ ferax tritici. matureſcētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo inſidentē boiem ferunt excedere. Brunſuica oppidū tota germania memorabile magnū ꝫ populoſum. munitū menib⁹ ac foſſatis. turres q̄ꝫ ꝫ ꝓpugnacula excellūt. magnifice dom⁹. p̄polite platee. ampla ꝫ ornatiſſima templa. q̄nq̄ hic fora. q̄nq̄ p̄toria ꝫ totidem cōſolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunſuicēſes ꝫ tota germania nobiliſſimi. ottonū ſoboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicenſiū ciuitas potentiſſima ē ſine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere ſuos ſubditos valuere. xij. viri reipublice p̄ſunt quos cōſules appellāt. quorū ꝓpetua ptās ē. ꝫ i eq̄ſtri dignitate ꝓſtituti ſt. populariꝫ niſi vocēt nulla de regimie vrbis cōſulēdi facultas. nec tm̄ fuire plebs videt ſua cuiq̄ ſubſtātia tuta ē ꝫ libertas ſaluis legib⁹ vt velit viuere. equū iudiciū cōſules agūt. ab his ceſar ſi exceſſerit appellat. Saxonie nr̄a etate duces habēt. frideric⁹ ꝫ wilhelmus frēs quoꝝ alter electorē īperij gerit. alter regnū bohemie debitū ſibi aſſerit vt ſupra retulim⁹. Fuit cū brūſuicēſib⁹ de electoratu diſſenſio. ſigiſmūd⁹ impator lītē diremit. ſentētia vt ſepe fit potētioꝝ alluſit. Alter horū fratrū natu ſenioꝝ robuſtiſſim⁹ venatoꝝ fuit. iunioꝝ alter belli appetēs ꝫ in armis exercitat⁹. Crudelia inter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄ne cā. ꝫ q̄uis de pace ſepe mētio fieret īpedientib⁹ tm̄ appollonio quē vice dn̄m appellāt ꝫ alijs pleriſq̄ potētib⁹ qb⁹ ea diſcordia q̄ſtui erat. fruſtra oēs tractatus abijt. Sꝫ cū vaſtat⁹ iā agris tota ꝓuicia peſſum iret appollon⁹ vo fraternarū incēſoꝝ diſcordiarū p annū iubileū romam petiſſet rogauit fridericus germanum ſuū vt ad ſe lipzig veniret ſecū de pace acturus. annuit wilhelmus iter ingreſſo dixere conſiliarij paratas ſibi ꝫ qui cū eo irent inſidias eſſe caueret ne ſe pditum iret neue ſuos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar ſi vos prius necatos videro. qui fraternas contentiones alitis atq̄ ita locutus ſequi iuſſis qui ſe amarent vrgens calcaribus equum feſtino curſu fratrem adijt. Quo cum ſemotis arbitris eueſtigio pacem compoſuit feduſq̄ pepigit. Magnus vir qui ſe tam liberaliter in poteſtatem dederit hoſtis. Magnus ꝫ alter qui hoſtem ex fratre factum rurſus fratrem atq̄ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuerſus ꝫ qui cū eo ſentiebāt ex Thuringia plurima oppida poſſidebāt. exterminati ſunt appollon⁹ in Coburga qꝺ eſt frāconie oppidū aliq̄diu ſe defendit. Sꝫ

cū salutem in eo loco desperaret nulli⁹ auxilio fret⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe q̄tē habuere saxones q̄uis bohemi castella q̄dā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsq; diē arma ptiū tenuere. nūc maior lis oritura videt qn̄ wilhelm⁹ regie sororis marit⁹ ad bohemie regnū aspirare fert q̄uis terze ꝓceres aliū regē sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati homis inserere facin⁹. Cōrad⁹ de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei pit⁹. manu ꝓmpt⁹ ⁊ aio imperterrit⁹ cū se patria pulsum ⁊ pīna hereditate priuatū p iniuriā friderici ducis existimaret scel⁹ ⁊ incredibili nīa etate ppetrauit. Arx ē in misna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiq; rupib⁹ sita altenburgiū ꝓuinciales vocāt. ad radices mōtis opp̄idū egregiū munitū ⁊ pp̄lo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus ⁊ Albert⁹ educabant. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itineribus cū paucis comitib⁹ ꝓtendit. et admotis scalis ꝓdente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili ꝙphendit intermiatusq; mortē si voce emitterēt funib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ qn̄ ꝓductos in bohemiā magno p̄cio venderet. suasq; cōtumelias eo pacto magnifice vlt⁹ videret. iā siluā hercinā q̄ bohemiam a saxonia diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunior captiuoꝝ labore ac fame deficiēs ⁊ q̄tā sil' ⁊ cibū poposcit. cui⁹ p̄cib⁹ cōmot⁹ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq; panē ⁊ cerusiā iussit. Interea apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamor exorit attoniti oppidani raptim arma capescūt ⁊ p̄cipsam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti cursu p̄donis vestigia insectant. siluā ingressis fortuna blandit. q̄ inter multos tramites eū teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōrad⁹ dū puero cibū ministrat ex improuiso capitur ⁊ oblat⁹ p̄cipi audacissimi sceler| capite penas soluit. Frideric⁹ eodē pene nūcio q̄ captos atq; abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducib⁹ parua de saxonie portio paret

Sūt em̄ in ea ꝓuincia multi alij p̄ncipes. multe ciuitates q̄ vocant imp̄iales. multi epi ꝓpriū territoriū hūtes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie plerisq; oppida his ducib⁹ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex quo q̄dā p̄cipatu cōpetere asserūt inter misnā silesiāq; iacēte. cui⁹ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. Jn saxonia argēti mineras apud Goslariā otto prim⁹ impator inuenit q̄q magni fuerūt reddit⁹. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hz ⁊ fōtes amaros saxonia ex q̄b⁹ sal coquit albū qđ ad vicinas gētes defert. Saline vberrime atq; ditissime apud luneburgiū habent ex q̄b⁹ multi monasteriorū abbates ⁊ multi eccīaꝝ p̄lati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim quest⁹ salis vberrim⁹ has salinas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolat⁹ qui ei⁹ rei auctor habebat auctoritate aplica electus ē. Cuius fauore Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redijt. ⁊ q̄ nouiter cōsulatum adierant in carcerē cōiecti. ciuitati rebelli ⁊ eccīasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis eccīastice contemptus Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyocesis loco aspero ⁊ deserto paruū oppidū ē noie welsnach. hic tres hostie habent ex quis cruorē sua sponte manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concursus est ⁊ nautaꝝ vota hic soluunt. Vulgo locuꝫ ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noiatim cōmemorantes. id fecim⁹ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanq̄ extra orbem ea natio iaceret. somnian|tes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit mihi venia fortasse ⁊ aliquis gracia habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subijciam⁹ paulo plixiores fuerim⁹ proposiri nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco q̄m saxonie dania iūgit. Priusq; germanie reliq̄s ptes absoluo de ipo danie regno vicinisq; regionib⁹ in aq̄lonē versis aliq̄ referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septētrionē vergētia regna sibimuicē coherentia. danoꝝ qđ hodie dacia appellāt. suecioꝝ ⁊ norwegioꝝ. Dania siue dacia dicere volum⁹ ꝓsuetudini seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs formā. hāc quōdā cimbri habuere vñ illa inundatio barbaroꝝ emersit quā mari⁹ arpimas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes ad intermitionē deleuit. Possidoni⁹ (vt Strabo refert) ꝓiectura facit. qđ cymbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsq; meothym militiā agitarit. ab eis em̄ cymeriū vocari bosphoꝝ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Buecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoq; populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demū in hispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Norwegia q̄ de ipo septentrione sortita est nomen cōtinenti p ruthenos iungit ⁊ in arcton protensa incognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriq; fabulant cōtermina est. ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluit. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex norwegia venisse putant qui cimbroꝝ occupauerint loca. Jn hac terra patrū nostroꝝ memoria voldimari⁹ regnauit in suecia. magnus aq̄nus i norwegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atq; obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ paternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in suetia hoiez exuēte albert⁹ dux naupolensis vocatu ppli dyadema suscepit. Qui dñatū vicine femine cōtemnēs bello daciā norwegiamq; lacessere cepit. occurrit ei magaretha coactis copijs i campis late patētib⁹ pugnatū ē tanq̄ ipa viri femie animū induisset. vict⁹ albertus captusq; ⁊ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame senū in pīna domo finiuit. margaretha clarissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice ⁊ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tm̄ p se ferre neḡret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuoꝝ ⁊ decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. ꝛ philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Js cū cōiuge sine prole

defuncta)nuberevlterius nollet.iamq; q̄nq; ꝛ q̄nquagīta regnasset annos. ad extremū sub impio friderici pp'ari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locus suffectus q̄ auūculū suus.x.annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xp̄ofero aūt ex būanis abeunte. dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci vo in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie qđ hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occisis vtrumq; pluribus ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē excluſa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum deferē. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumidus atq; insolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ipi viuentē e gothia ꝑpulsauit. qui etiam hodie in būanis agens apud pomeranos(vnde illi origo fuit)quo contentus vitā agere ferē. q̄q; sint incerta mortalia ꝛ q̄nuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄ decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xp̄i eccias p̄sequit. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare p̄hibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato ꝛ impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno ꝑpulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ꝑpe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui ꝛ gothia paret. gothor; quondā sedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites ger-
manie inclusa tota aquilonib⁹ exposita ē habēs ad orientē morauos ⁊ sleſitaꝝ ptē. ad aquilonē saxo-
nes ⁊ misnēses. ad occidētē agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cincta. Latitu
do lōgitudoqꝫ ei⁹ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero p̄clarior eius am
nis eā mediā irrigat. alioſqꝫ nō pauci nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tā
dē p̄ ꝯualles ⁊ abrupta mōtiū nemorosoſqꝫ salt⁹ hercinie silue p̄ceps labit p̄ misnenſes. puīciā fluēs prope
hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohe-
mie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cuttanū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio
p̄sus frigida. armētis tm̄ feris ⁊ piscib⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēti ⁊ ordei feracissim⁹. multa apud
eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. mult⁹ sanguis effusus. delete fūditus ciuita
tes. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē bussitaꝝ hereſis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thabo
ritarum ⁊ orphanoꝝ exercit⁹. duo fulmia belli zyska ⁊ p̄copi⁹ puīciā ex arbitrio suo diripuē. iobes ⁊ the-
ronim⁹ qui pplm̄ decepere in ꝯstātiēsi mag̃ synodo dem̄ ꝯbusti. Jacobell⁹ cōrad⁹ rokazana ⁊ petr⁹ angli-
cus euāgelij corruptores tāqꝫ mgri veritatis hīti. q̄uos reges extirpare pestiferū vir⁹ nō potuere. vēcesla⁹
sigismūd⁹ albert⁹ ⁊ latisla⁹ qui apō eos veneno extinct⁹ credit⁹ ē. Postremo georgi⁹ rex creat⁹ ē qui bussita
rū labe infect⁹ putat magn⁹ vir. alioquin ⁊ in reb⁹ bellicis clar⁹. ꝑ oia hec in historia que de bohemic⁹ hīs
reb⁹ edidim⁹ ꝯscripta sunt. ibiqꝫ de situ regiōis ⁊ gētis morib⁹ p̄ captu nr̄o mētionē fecim⁹. inde igit assu
mēdū erit q̄cquid huic opi de reb⁹ bohemic⁹ deē videbit. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie pro
uincias. deinde ad suptiores reuertemur ptes. De phrisia puincia germanie

Phrisones ad occeanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre
tūgūt. q̄qꝫ ⁊ ipos traiectēses plerīqꝫ phrisones eē volūt. Inter ꝙs ottonē inuenio phrisingensis eccie
p̄sulē q̄ res germanicas haud impīte scripsit. Albert⁹ eps magūtiu⁹ qui fuldense mōasterīū erexit. cū religi
onē xp̄i p̄suadere phrisis niteret ab eis interfect⁹ ⁊ martirio coronat⁹ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata.
robusti ⁊ p̄ceri corpor⁹. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl̄iat. q̄uis philipp⁹ burgūdie p̄ceps ei⁹ se
terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens morib⁹. exter⁹ nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud
inuit⁹ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas i hac gēte militar⁹ inusa. Sublimē virū q̄ se ceter⁹ effert
nō ferūt. mgrat⁹ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seuer⁹ punīūt. Sacerdo
tes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoiez posse ⁊ sup naturā arbitrāt
Jn pecorib⁹ ois eoꝝ suba est. ager plan⁹ ac palustris est multo gramie fecūd⁹. ligno caret bitumioso cespite
⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit cornelī⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā ve
nisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ i
tellexissent id honor⁹ eaꝝ gentiū legat⁹ dari q̄ vtute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis
aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄es ꝙsedere ob quā rem ambos nero ciui-
tati donauit De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ puīcia germanie ad septentrionē occeano alluit mari. qō reliquū ē rheni fluminis bra-
chia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. plurib⁹ stagnis ac mar⁹ interfusa finib⁹. nec desit
qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt. Aliqn̄ frisei traiectenſ. aliqn̄
holādie traditos esse vt sepe regionū termios dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holan-
die dant. Principat⁹ eccie traiectensis impatori tm̄ subīcit latāqꝫ possidet terrā diuersis meatib⁹ rheni iter
clusaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus
gelrie. de quo suo loco dicem⁹ rheno flumie distinguitur. Jmpitissime vo ne dicaz fatissime nōnulli etate nr̄a
traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixer̄t. Cū de pōtific⁹ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabi
mus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienſes. cliuenſesqꝫ cōstat esse germanos
Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanic⁹ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. ēps vbis. xl
milia pūgnatoꝝ si q̄n̄ necessitas ingruit educit ad bellū. Forma vir⁹ ac mulierib⁹ egregia. ab exteroꝝ incursu
et aq̄ inundatiōe ⁊ ppria vtute defendūtur. Pot⁹ genti cerusia. vinū mercatores afferunt. Jn hac ciuitate
memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū ep̄m vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliqꝫdiu epatū quie
tem tenuit. deīn a ciuib⁹ electus romani pōtific⁹ ⁊ vicinoꝝ p̄cipū aduersus rebelles subditos auxilia iplo-
rauit. illi diefoldū quendā ꝯ ius phasqꝫ sibi p̄sulē assumpsere. Martin⁹ pō. max. anathema i eos promulga
uit. ꝓtēpsere eccias obstinati hoies. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ duc⁹ vicinorūqꝫ p̄cipū copie ad
uersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax pp̄s. vij. annis eccie mādata ꝓtēpsit. deside
ri⁹ in exilio obīit. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltranū morsenſez archiep̄i colonienſis ger
manū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilieñ. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiecten
siū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iobes cesarienſis ep̄s qui postea ad
cardialatus honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio
ignosci eiqꝫ gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuꝝ est pulchre sane nulle vicq
leges fauent sacrosqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traiecteñ. qui mortuo
diefoldo ep̄m ab eo datū recipe recusarūt. ꝑ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis co-
natibus infeliciter nisi furore depositio paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septēttrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares pplī rheni ostijs obiecti. In
ter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ
maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno suptiore incendium assumpsisse relatum est. Jncuria
ciuiū id euenisse constat. q̄qꝫ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cō
probantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauī-
bus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur
suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel
traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit. visurgo ab oriēte quā veserā hodie vocant. a septentrione phrisiā hz t traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt qs anobos pholome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amasis fluui⁹ orit q̄ padeburnā t monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme prouiciā intersecat t p phrisiā defluēs fert in mare. Salas qz fluui⁹ westualiā irrigat. inter quē t rhenū cū drusis germāic⁹ belligeraret domit] hostib⁹ victor appetijt. Quo aūt cultores hui⁹ terre vocant antiq̄tas difficile dictu ē discordantib⁹ auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄ datis obsidib⁹ pacē obtinuere. cuius calcata fide t pdit] obsidib⁹ rebellarūt. Pholome⁹ qs a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tradit quos appellatos siccābros. oquenos t lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū bructeros habitasse qs drusus nauali bello supauit. Bructeros aūt bello victos ab austro in aquilonē t occeanus dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possum⁹ hos eē q̄ hodie pructeni appellant aq̄lonares ppli de q̄b⁹ supra dixim⁹. facile nāq̄ bructeros in pructenos sermo puertit. Carol⁹ magnus multa cū westualis gessit plia eosq̄ magnis afflixit cladib⁹ coegitq̄ xpi religionē amplecti relicto ydolo4 cultu. quā cū sepi⁹ abnegasset nec iusiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpescerēt occultos pstituit iudices q̄b⁹ ptātē dedit vt q̄s primū deieraſſe aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliqd aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio afficerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione puia aut defensione pmissa. elegit eīm viros graues t recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide continuit. cum sepe in nemoribus t proceres t mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusatione prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui necati reperiebantur. Jd iudicium ad nostram vsq̄ durat etatem vocaturq̄ vetitum. qui ei prefunt scabini appellantur, quorū ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quib⁹ malefactores iudicāt ea nōdū quisq; reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit
Hp̄or q̄z scabinor maḡ ps occulta ē q̄ p prouincias discurrētes crimiosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt
probantq; vt eis mos ē. damnatiq; describūt in libro ⁊ minoribus scabinis p̄mittit executio. reus igna-
rus sue dānationis vbicūq; reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles alique
p̄sone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalib⁹ p̄missa ptās. In hac pro-
uincia nr̄o tpe susatenses ab eccia colonien̄si destituere. nec diuti no vexati bello multisq; cladibus affecti ⁊
obsessione ptinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cui⁹ rei causa ⁊ theodric⁹ colonien̄sis antistes. q̄
westualor p̄ceps habet. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad cl
uēsium opes cōfugissent colonienses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemor manū in auxiliū accepisset. Apud
monasteriū q̄z eiusdē prouincie ciuitatē p̄pter eccias quā walrami⁹ theodrici frater sibi debitas existimabat
acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vn⁹ ex principib⁹ brunsuicēsib⁹ q̄ dux copiar fuit inter
ceptus ⁊ in ptātes colonien̄sis antistitis fact⁹. Est aūt westualia regio admodū frigida neq; frumēti habun
dans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinū qđ rheno vehit maguo emit p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunt idq;
raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de q̄ puerbiū esse dicūt vicios⁹ ⁊ fallaces westualia facili⁹ q̄z stul
tos gignere. Hic q̄z theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri
seculi nemo locū negauerit. Origo ei⁹ ex familia morsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit.
Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gu
bernauit. Johānes monasteriēsem eccīam multis annis vsq; ad exitū vite sue summa cū laude adminis̄tra
uit. Walranus ⁊ ad tratacēsem eccias ⁊ ad monasterien̄sem defūcto frē nequaq; aspirauit. q̄z⁹ ad traiectā
cōcilij basilien̄sis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai pōtificis institutione vteret. Theodric⁹ ipe cū bono-
nie iuri pōtificio operā daret a Johāne. xxiij. summo pon. colonien̄sem eccias obtinuit. cui tā sex ⁊ l. annos
nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ si plurima p defensione eccie sue vario euentu bella
gessit in quis mō strennui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq; tñ domi aut sacerdotalia nu
mia aut ciuilē administrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ supra p̄munē staturā eminenti. aio magno ⁊ pli-
berali. cui⁹ pallaciū illustrib⁹ sp patuit hospitib⁹. Hassia germanie p̄uincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio q̄ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iū
gif. p̄nceps gētis lātgrauius etate nr̄a ad impiū vocat⁹. imparē se esse dixit q̄ tante rei molē sustine-
re posset. maluitq; paruo impio parentib⁹ sibi relicto vtiliter p̄esse. q̄z magnū accipiēs dissipare. id quoq;
sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. qr lr̄as ignorar et. Fuit tñ legū cultor. q̄s sibi patrio sermone expo
ni iussit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq; comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformatur⁹
monasteriū qđā sue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū p̄ cibo inter edendū sum-
psisse creditus est. nam ⁊ ipe ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ⁊ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Franci q̄dē troiani ab origie fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni ꝑmi ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ meothidas paludes in scithiā ꝓuenerunt. ibiq; ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ ꝑ⁹ euictā incēsamq; troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugisse. ⁊ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quib⁹ albani ꝓdierūt. ⁊ deinde romā qui orbis impio potiti sūt. Alij sub Anthenore ꝑ medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sin⁹ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriatici cū pelagus accessere vrbēq; cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enecū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti q̄rū est hodie ingens ptās terra mariq;. Tercij vt diximus in scithiā penitrarūt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq; scithar̄ multi romano impio subiecti essent ⁊ ipi quoq; tributa penderūt. mās erūt fectigales vsq; ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt. impator vo ꝓposito edicto libertatē in decennū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpesceret. allecto eo ꝑmio Sycābri arma susceperūt alanosq; bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decennū ab impatore donati sunt ⁊ mutato noīe franci appellati. qđ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipas libertatē effrenes facti parere recusarūt. Principes eo tpe francis fuere priam⁹ ⁊ anthenor antiqui noīs ac vtut] quibus copias ductātibus plū cū romanis cōsertū est. in quo priam⁹ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt ⁊ i germaniā profecti in ptib⁹ thuringie cōsederūt cū pricipib⁹ suis priami ⁊ anthenoris filijs marcomede scz ⁊ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede fili⁹ fuit foramūd⁹ quē sibi frācij regē creauere. ⁊ hic ꝑm⁹ inter frācos regnauit. Huic fuit fili⁹ clodowe⁹ crinit⁹ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. ꝑ idez tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes inuaserūt. Burgundiones quoq; iuxta rhodanuz habitabāt. qui ⁊ ipi paulopl⁹ reges hīe ceperunt. Fran

ci vo trāsmisso rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatiq̄ ancti potentia magūtiā. treueri. aggrip/
pinā hodie coloniā sup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. suesonā. aurelianū inasere. itavt ab aq̄tania
vsq̄ ad bauariā imptū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ successit filiꝰ a q̄ frāci merouingi dicti sūt.
Post meroneū hilderiꝰ regnū adeptꝰ. dū luxuriose viueret a suis pulsus ē: Egidio romano in eiꝰ locū suffe
cto Hilderiꝰ regno puatꝰ ad Bisinuz thuringie regē ꝓfugit. cuiꝰ ꝓiugē p adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs electis inde ronanis magni regni sui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate suesona regnauit. Bisina aūt regina cū accepisset hildericū regnū recupasse re-
licto viro ad eū ꝓfugit a q̄ recepta ⁊ ꝑ ꝓiuge habita Clodoueū ei pepit q̄ postea regnū adeptꝰ p̄mꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a bto remigio baptizatꝰ. Illō aūt vitate caret qō pleriq̄ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā pusq̄ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio cesa
re ꝓdita ⁊ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū ⁊ syagriū aliq̄ bella. postremo victꝰ sya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Reposcit a Clodoueo syagriꝰ atz
obtētꝰ occidit. Romani q̄z reliq̄ p galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemaniā sibi subegit. Gothis
q̄z ⁊ aq̄tanis bellū indixit eosq̄ supauit. occiso alarico rege. ferē cū ad bellū ꝓgrederet si victor euaderet e-
quū bto martino vouisse. q̄. xij. ⁊ centū annos añ id tps vita excesserat. victoria potitꝰ equū tradidisse eiq̄
centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec p̄cium duplicaret. q̄ ex re dixise regē ferūt. mar
tinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodosindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magnisq̄ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natosq̄ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit ee ferē. qz cū pugnaret ꝺ̄ sueuos ⁊ pene victꝰ esset votuz vouit
xp̄ianū se futurū si ex p̄lijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. subact] sueuis xp̄iane re/
ligioni se tradidit. cuiꝰ posteri in francia vsq̄ ad pipinū nauū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo hilde
rico scdo p ignauiā regnū adeptꝰ ē. Betōso em̄ eo ⁊ in monasterio retruso pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domus q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septigētesimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ i tutela pipini grossi quē alij auspicij filiū dicūt in tutela fuit ⁊ p̄ insidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini grossi regnū vsurpās a ꝓsanguineis Dagoberti regis defuncti captꝰ i custodia obijt. Per
idem tps galli q̄ inter seq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere ⁊ vsq̄ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obsederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q̄ regnū renuu
ens ducetū accepit gallosq̄ bello repressit. Prouiciā vo inter ligerim ⁊ seq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a se
carlingā vocari iussit. qō postea apō teuthonicos diu seruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini grossi filiꝰ fuit inclitꝰ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa sarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ti q̄ carolū magnū genuit imperatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex scithia in germaniā venisset ibiq̄ diu cōsedisset germanicū effectū ē. ⁊ terrā ipam p̄mo habita
uit a se franciā appellauit. Verū cuz crescerent imptuz ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ps a mōtibus ptis rheneis vsq̄ ad pānonie termios francia diceret. nā q̄cquid frācis suberat fran
cia vocabat. ⁊ in duas ptes diuisa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di/
cebat orientalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus sermo germanicus ꝓtendit. naz q̄cquid est ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orientalē ptinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū imptū meruit qui
afflictā longobardico bello sedē aplicā cōsolatꝰ ē. Carolꝰ em̄ q̄uis gallice potiret impio germanꝰ tñ fuit. i
germania natꝰ alitusq̄. Cuiꝰ sedes plerūq̄ i aq̄sgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ⁊ caput oñ
dit. Eius posteri imptū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt masculina linea imptū ad
germanos id ē ad frācas orientales redijt. inter q̄s p̄mus habitꝰ ē otto. Est aūt imptū apō germanos nō eo
mōvt nemo ipare possit nisi germanꝰ ꝑ q̄m eligēdi ipatorē auctas germais tradita ē. Plerūq̄z germanꝰ eligi
tur. Cā ob causaz cū vacasset imptū p obitū lodouici bosonis filij germani q̄z ea ptās germanū elegerunt ⁊
francū ex orientali frācia. Hec p̄misisse volumꝰ q̄m de frāconia sermo incidit. sunt etenī multi q̄ frācos eos
solūmō ee volūt qui circa parisiꝰ habitāt ⁊ illꝫ datuz imptuz ee volūt q̄s rectiꝰ frāci genas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie sueuis ⁊ baioraris iugit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. septētrionē idē thuringi hassiq̄z excipiūt. Prouiciā plabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Pholomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ superiores germanos ab inferioribꝰ eūdē diuidere affir
mat. neq̄ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuisionē aptius q̄z moganꝰ efficere possit. Et hodie q̄dē inferiores germani vs/
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde superiores vocāt. Moganꝰ vo ex mōtibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederēt. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuitates. q̄z illustriores sunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobil epi sedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ se hz. In frāconia nobile emporiū ē i q̄
sinpi cū inferis germani q̄uenīūt bis singulis annis. Ibi q̄z imperator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quaz
rē palā ē imptū datū ee germanis q̄n inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ sic demū ad culmē glie. rome q̄z diadema
suscipit. Et i franconia nobilis eccia bābergēsis ad amnē regnicium sita. quam fundauit heinricꝰ scdꝰ
imperator. quē accole religiose colūt ⁊ sctm̄ habēt. ibi q̄z Berēgariꝰ sepultꝰ ē q̄ regnū italie vsurpauit ⁊ ab ot
tone p̄mo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū epo loci prādiū fecim̄. Albertꝰ nobilissimꝰ francoꝝ comes ⁊ ottonis saxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidisset. q̄ lodouici regis fuisse filiꝰ dicebat in hāc se arcē ꝓtulit ⁊ aliquā/
diu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recursum ē. Otto epūs
magūtinꝰ minister sceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū lit] arbitrū se dixit rogauitq̄ albertū ad imperatorē
in castra descenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iusiurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud impatorem morari oporteat utilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba ꝑsulis ⁊ in castellum rediens ottoni prandium dedit, quo sumpto ad impatorem cum eo prexit vbi mox captus est ⁊ capitali sententia damnatus. cui archiepi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfeciſſe qui semel reduxiſſet incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmisisset. infelix albertꝰ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude usi unū ex captiuis ab hanibale romam missis vinctū remisere. Fraus em̄ ut inquit maximus orator astringit ꝑiurū non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqꝫ arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim, multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in mltos partita est dominos. q̄uis Herbipolensem ducē franconie dicant ut ante relatum est. Magūtina eccia ⁊ bābergensis plura obtinent loca. Palentinus q̄ꝫ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanqꝫ burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe ꝑterea ciuitates impiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere, norimberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. norici aūt baioarij succesisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat. Ciuitas tamen in prochia bambergensi est que ad francones ptinet. Ipi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt ꝫ terciū quoddā sepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro sterili ⁊ arenosa condita atqꝫ ob eam rem industrioso pplo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptissima impator sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgen̄. potentissimus fuit impatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat. ꝫ iudiciū patris fridericum tulit qui scdo genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqꝫ q̄ꝫ moreret hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum electorem istituit. neqꝫ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe ꝓuincie pacate sunt. Justi quoqꝫ atqꝫ honesti tenax habet. Qui cum posset regnū polonie ꝓsequi ꝑ electionem baronum recusauit ut ante diximus. ne vero heredi iniuriaꝫ faceret. Albertus vo germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē ꝓlia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neqꝫ de pace queuit nisi postq̄ exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere, tū quoqꝫ pax ex alberti sentētia magis dicta. Hic albertus ab ipa puericia ac teneris (ut aiunt) unguiculis educatus. in armis pluribus interfuit plijs q̄ꝫ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in silesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. pstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior iniit. victor e plio excessit. vltimus in expugnatione oppidor. sepe murꝫ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄ detrectauit. neqꝫ unq̄ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunq̄ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes dejecit. Ex torneamentis nunq̄ nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus ut est apud theutonicos duelli quedaꝫ species in ꝓuocatores piter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo unq̄ dāno affectus. cum aduersarios ipe nūq̄ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teutonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes ⁊ imperatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ꝫ nobilitas quoqꝫ generis. procerta sqꝫ corporis. ac venustas ⁊ virtū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superiorꝭ germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ptē frāconie ꝓximat. ea quoq; plata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē Alpes italie iūgūt. sueui ad occidentē ei⁹ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter austriā ⁊ bauariā alij ysarā alij enū terminū posuere. Suenos a bauarijs lyc⁹ disterminat amnis. Hāc oli regionē norici tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratisponā ⁊ nurmbergā trās danubiū sita (vt añ dixim⁹) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trabor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā oli fuisse gentē Huic opinioni strabo q̄nto ꝯmētatorio vires adhibet ita inq̄ens. Priscis igit vt dixi tpib⁹ plurime gallor gētes fluuiū incolebāt q̄ pado loquit. e quib⁹ ampliss̄imi fuerant boi insubres. ⁊ q̄ oli cū gesatis senones romana p impetū potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus annis fundit⁹ q̄letos pdiderūt. boios vo e finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes histro locos cum thauristis habitarūt. bellū assidue ꝓtra dacos agētes. Cōstat igit boios in pannoniā ꝓsedisse. quo ex loco facile successu tpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄z Strabo locū q̄ mō ꝓstātinēsis vocat q̄signās paululū ab eo distare rhetos ait. ampli⁹ helnecios vindelicos. p⁹ vindelicos aūt desertā boiorū regionē esse affirmat vsq; pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarior terrā a bois cultā fuisse. Idem Strabo germaniā q̄scribēs boios pri⁹ hircīniā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eor inuasisse locū atq; a bois reiectos fuisse. Itaq; satis psuasum esse pt boioaricū nomē ex bois q̄scēdere. Ager em̄ eor trans danubiū hircīniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutonico. neq; q̄serta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atq; ambicioſas ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quor splendore nescimus tota europa que vincere possint. Pontificales vrbes in ea q̄nq; sunt. q̄r vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres suuaniā vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ⁊ struma q̄formis. Impia cōtra patrē bella sucepit. venerandū q̄z senē ⁊ auctoritate insignē. q̄ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obsedit. ꝟ supis vltionē tāti sceleris petētib⁹ pri⁹ febre pcussus occubuit. q̄ pris animū in suā traberet sententiā

Ille in ptāte heinrici eiusdē familie duc⁹ postea⁹ act⁹ breui tpe vitā finiuit. nec heinric⁹ diu supuixit. Qui cū phibuisset sbditos in anno iubileo romā petere venī⁹ ne ꝓuincia pecunia exhauriret eodē anno ad pres suos addit⁹ ē. Successit ei lodouic⁹ fili⁹ ex sorore alberti cesaris nat⁹ magni animi adolescēs. glie cupid⁹ t pe cuniaꝝ cōtemptor. q̄ indeos oēs publice posit⁹ edictis e suis dominꝫs extermiauit. Uxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. cuius sepe multū conat⁹ reconciliari cesari ladislaū regē nequerit. Albert⁹ eiusdē terre ac familie priceps postq̄ p̄ ei⁹ arnestus puellā balnei custodē a b eo pdite amatā t in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore pegisset. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūsuicen. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. t venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedez obtinere dixim⁹ tres archiepi fuere quoꝝ vltim⁹ sigismūdus noie dū scismatis ꝓcella deseuit. cū adhuc esset ꝓposit⁹ romanā eccīaz magnifice iuuit. ē archieps a nicolao pon. creatus lras aplicas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabaf in eccīa sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue q̄ anathemate suspenso pacez meli⁹ inueniri putauit. ad quā cōponēdam t ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superiozis populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nro tpe visit inter theodricū magūtinen. eccie p̄sulē t lodouicū comitez palatinū rheni crebre dissensiones fuere t sepi⁹ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atz incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferret. Palatino iacob⁹ treuerēn. antistes t nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater ei⁹ cōsentiēt⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̄ dñs accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imppetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs ꝓiudiciū faceret. Rogat⁹ nicola. pon. q̄ntus id gen⁹ adoptionis cōfirmauit. Recusauit frideric⁹ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater imperatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgen. litigando p sniaz obtinuit. In marchionatu badēsi priceps Jacob⁹ iusticie ac prudētie fama inter germanos clariss imus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lraz periciā deesse augeref. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit edisscere lras ꝓpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singularis industrie iuueni imperatoris friderici sororē matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles eni flumis t atbesis incolūt. cū sigismūdū pricipē suū in tutela Friderici cesaris existentē tā gratia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumpti armis p̄fectos prouicie q̄s cesar instituerat deiecerūt. t cū tridentini iussu epi cuius erant subditi in fide cesaris pseuerarēt cū exercitu eo puenere ciuitatēq̄ metu ꝓculsam proditione ceperunt t arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōibus cum cesare conuenētes minori q̄z crediderant felicitate suū dñm obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani t feroces ppli. cū thuricēses ex federe q̄ cū eis pepigerāt destituissent. cōgato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ ad interniti onē cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū invictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulātes congestis necatoꝝ corporibus t mensalia t sedilia ex illis apparauerint t aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouic⁹ delphinus viennēs in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̄ metū basilien sib⁹ incussisset. Suiten. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphin⁹ appropi quare aiaduertisset mediū inter basileā t Suiten. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedib⁹ pugnaturi. xxx milū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ viribus. Ad extremū nō tā victi q̄z vicendo fessi Suiten. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naz paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rar⁹ tñ ex Suitēsib⁹ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi victam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄m⁹ eius gētis cū annis ferme. xl. p⁹ p̄ris obitū ꝓuicie gubernacula tenuisset t admirādus aucto paterno imperio. porta vndiq̄ pace formidāduscq̄ cumulat⁹ opib⁹ sapia vicinis ppls ac p̄ncipib⁹ videref. ac demū relictis p̄ncipat⁹ glie fascib⁹ in heremū se recepisset t sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā puectis mōdo t pōpis ei⁹ renūciasset. Ad extremū summi pōtificatus honorē ex basilien. congregatiōe sibi delatū in eccie diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. eccīasticas cerimonias t orādi morem repēte didicit. stipatusq̄ magna nobiliū caterua t illustri comitatu circūdatus basileā prexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabanf in maxia ppli multitudie q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaz comitē solennib⁹ pro more seruatis tāq̄ romane p̄sul eccie coronat⁹ ē. Celebrauit sepe diuina. bñdixit plebibus. officia curie ordiauit. cardinales doctrina t auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege aroge-

num(qui tñ hostis Eugenij ꝓpe fuit)cū philippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹.qui oēs incassum abiere.Fuit ⁊ fridericꝰ impator apd eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt.reue rentiā ei tanq̄ vicario ihesu xpi subditi ei⁹ tantū ⁊ suitēses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinēses ⁊ qui alber/ to parebant bauarie duci ꝑbuerunt.Fuit em̄ magna spes obtinēde germanie cū sex ꝑncipes electores in eas sententiam fedus iuissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret.Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent.Sz cū illoꝝ consilia fridericꝰ puertisset ⁊ qui sb noie synodi basilee regebāt abire iussisset desperato meliori succesu interuenīete p legatos suos carolo frācie rege eccie pacē dedit.Et nicolao pon.max.recōciliat⁹ relicto noie pape cardialat⁹ honorē retinuit.ī q̄ paulo postea ñ sine boni viri optimō decessit.Felix ꝑnceps ⁊ nimiū felix si senū suū eccīastic⁹ titulis ñ fedasset.Bo lomen⁹ qui eius quōdā ⁊ prim⁹ ⁊ dilectissim⁹ cōsiliorꝝ ꝑnceps fuerat.ingēteſq̄ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ⁊ in lacū lemanū circa gebennā ꝑcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē.Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit.cui⁹ opibus adiuta in patriā redijt.Johānes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ ⁊ doctrina illustris.q̄ cū summos theologie ꝑceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardīala/ tus eminentiā accepat ⁊ deindevnioni consentiens a nicolao pon.max.cardialatus demisso titulo cesariensi eccie ꝑfectus fuerat.in altissimis reconditus montibus quo monasteriolo ꝓtentus.Vocatis ex hispania le- gis arabice mgris librū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometis pseudo prophete.nō tā misteria q̄q̄ deli- ramenta continent in nostrā linguā de nouo conuertit.⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumen/ tis explosit. In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis sctē cecilie eius vrbi epō quē basilee in consensu patrū ꝑsidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ⁊ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus Johannes comes armeniaci incesto sororis amore pculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eīceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucē ponere res europe- as.Cūq̄ dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere nitit ipius germanie superioris ⁊ inferioris florē omisit.Nihil em̄ de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ cesar in suis ꝓmētarijs in re bellica muris extollit laudib⁹.quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalib⁹ celebratissimisq̄ vrbibus ē referta.multi in ea amnes clarissimi.licus.nectarus.argos.fonteſq̄ danubij.Terra ferax triti tici.vinetis ditissima.ingeniosissimo marcialiq̄ pplo exuberans.Omisit itē vtraſq̄ rippas rheni a fontib⁹ suis vsq̄ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ oī ex parte vtrimq̄ habitatas.maximis pontificaliū vr- bium imperialiūq̄ ⁊ principū oppidis habitatas.vbi terra vberi gleba referta.frumentū.triticū ⁊ multorū fructuū fecūdissima.vino adeo exuberat vt cūcta peue interranea.germania etiā inferior ⁊ totus pene occi- dentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini q̄n ti concilio illustrata.basilea.argentina.spira.wurmatia.quos olim vangiones magūtia.cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus.pinnis.fossatis.propugnaculis supbe.pplus hūanissim⁹ ptim sua vberi terra.ptim negociationibus.Nobilitas vo venationib⁹ intenta.in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit.Preterijt vo eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus.a quo alemanie pro prie dicti.cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuz turicensem influunt.in rhenūq̄ exonerant.Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa.aro irrigat.Oppidis castelliſq̄ fortissi- mis exuberans.quaꝝ berna.lucerna.duregum.solitor ꝑcipuas credimus.bellicosissim⁹ popul⁹ quem ho die ligam suitensium vocant.que terror est vniuersis circumiacentibus regnis.Breuiq̄ suū impiū mirum immodū dilatauit.Omisit item flandriā.hannoniā.brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ celebritate p spicuas.In quib⁹ brugis.gandauū.mechlinia.anwerpia.que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato.omnes germanica lingua loquuntur.ꝑter vicinū ceteris linguis etiam perite.quod si cuncta superioris inferioriſq̄ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine oper/ legentibus tedio afficerer.quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ que animum suum oblectant legen da cōmitto.

In regno ipo francie qđ etate nra Joāna vgo lotharigien. diuinit⁹ vt credit admonita virilib⁹ idumēt⁹ t armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manib⁹ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos ingētes inter carolū regē t filiū ei⁹ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atz inimicitie succreuerūt. Ca rolus andagouensis eo tpe delphini auūcul⁹ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoq; princeps t frater eius spurius andagouensem gubernatio nē egris ais intuerent. delphino vt a pre discederet suaserūt. sic em fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reiiceret regnūq; qđ in ei⁹ manib⁹ passim ire videbat melioꝛi cōsilio regeret. Quib⁹ pmot⁹ delphin⁹ insa lutato pre ad nuternēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuz duxit. t expugnatis nō magno negocio pleriscq; munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ci uitates minerue delphinū aduersus pris imperiū tueri nō auderent eū vt a se abiret rogauerunt. ille in boz bonū se recepit. nec diu post metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio baud bene cessit. nā is paruo post tpe capt⁹ in ꝓfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis moza renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matri monīū collocauit. Baud abnuēte frācoꝝ rege q ex eo ꝓtugio inducias belli sibi ac reg̃ suo salutares cū anglicq plurīū annoꝝ obtinuit. Quib⁹ cōclusis secur⁹ iā domi rex vt francia militarib⁹ spolijs atz incendijs diu agi tata tātisp sineret q̃escere. Delphinū cū mag̃ pte copiaꝝ in heluecios. i. suitēses t basilienses qđ supra ē relatū dimisit. ipe cū reliq̃ exercitu in lotharigios ꝓfect⁹ metēsez tullēsemqz agrū vexauit. oppidūq; nō pui momē ti quod spinale vocant dedentib⁹ oppidanis ab eccia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimorū frā cie atz anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroq; legationib⁹ contenditur. Flothe tus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati latarent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos tusti-

cos educere iubet atz in medio pōtis porteqz arcis subsistere. ipeqz insidijs cū cohortib⁹ signū expectauit. q̄ recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidat] custodib⁹ tādiu locū tenuere donec Flothet⁹ ad uolās z pōtē z arcē in ptātē recepit. cui⁹ rei pcepto nūcio z rex ipe p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit et ex alia pte Frācisc⁹ brittānie ꝓnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouīciā pro rege anglie cū impio tenebat. q̄ postqz tāti belli molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiaz ducē fama claz in reb⁹ gestis insignem rothomagi apō se eē iussit sperās ei⁹ cōsilio z armis ciuitatē ei⁹ nutare. aios aduerterat in fide ꝓtinere. ꝫ frustra ei⁹ consiliū fuit. nā rothomagēses postqz regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortunaz sniaz pacti salutē exercitū intra vrbē recipe z impata facere promiserūt. qbus a rege collaudatis z domū cū p̄sidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbot⁹ cū duce suisqz oibus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbot⁹ cū suis liberi essent. ꝫ cū p̄fecti oppidoz nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto z duob⁹ p̄uignis suis clā recessit in angliā. arx postea dedita ē z p̄uigni ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbot⁹ vo cū esset clara apō oēs fama quā nō malis actib⁹ ꝫ robore corpis z ingenij dexteritate in apto marte q̄situisset. data fide qō aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā romā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄situr⁹, ei⁹ promissi qō regi frācie fecerat mihi hoc minime coptū ē. Illō ꝓstat talbotū cū in angliā rediisset tāqz rex francie euicta oī normānia burdegalem q̄z armis subegisset a rege suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum z burdegalē recuperasse z alia pleraqz castella q̄ ab inperio anglicano defluerāt ptim vi expugnasse ptim deditōe voluntaria recepisse. id vbi rex francie resciuisset euestigio duos exercit⁹ instruxit q̄z alter(cui⁹ p̄fect⁹ erat gener su⁹ comes clarimōtis ac duc] Borbonij fili⁹) cū. xv. milib⁹ pugnatoz in q̄s toti⁹ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al terū quē ipe ductauit ex purpurat] suis conscripsit. quib⁹ z comes de scampis annumerat⁹ ē. quē electi iuuenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seqbant. iussit z hūc exercitū retento apud se comite rex p̄pe. q̄ cū septem(vt aiūt) leucis a burdegala cōstituissent puū qōdā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā z castellū ipm occupata ac sagittarioz p̄sidio munita. Talbot⁹ vo postqz sibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū eē intellexit. eū ꝓus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cuz robore sui exercitus iā vesp̄i ad turri quā diximus occupatā puenit. q̄ ꝓmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi captos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝓfect⁹ cū acceptis regiū exercitū fugā pare. verit⁹ tāqz sibi e manibus p̄da elaberet iussis alijs seq cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. sagittarijs ꝓpere in hostes aduolās tumultuariū pliū inijt. Cōsultauerāt aliqdiu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝫ pudore ꝓpinqui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ currib⁹ aduexerāt ea pte p quā talbot⁹ vetur⁹ erat opposuerūt. multas p̄terea machinas binc atz inde collocauerūt qb⁹ ignari hostes cōfiti talbot⁹ vetur⁹ erat opposuerūt. multas p̄terea machinas binc atz inde collocauerūt qb⁹ ignari hostes cōfiti ei posset. vt ergo fures talboti miles itinere qō vnū patebat in castra hostiū nescius machinaz ꝓcurrit. dato tormētis igne p̄mo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbot⁹ aiaduertit filium q̄ se seqbat vt abiret z ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū fili⁹ diceret nō eē sibi ex eo plio fugiendū in q̄ p̄ pliatur⁹ eēt. Ego inqt fili multis reb⁹ clarissime gestis nec mori sine glia nec fugere sine dedecore possuz. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claz faciet. sed cū filiū pl⁹ pietas q̄z eū cōmonitio p̄ria moueret cohortatis socijs vt forti aio puguā reintegrarēt. restitutiōe suoz facta in hostes. q̄ nūqz munitiones castroz exire p̄sumpserāt audacib⁹ inuect⁹ ais haud pua illoz stragē edidit. sed cū hostes ptī lo co. ptī tormētis ac numero militū superiores essent z iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis ex maiori pte suis. z ipe tandē cū duob⁹ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato z vno genero pcūbens cecidit. Hic p⁹ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potissimū constātia z audacia prostrauit. Burdegala itez in ptāte regis facta ē britānie ducē ei⁹ germanū q̄ nūc rex potit cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. altez miorz. altez p̄dicatoz religioni cōsecratuz. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi nat⁹ ē frācisc⁹ appellauit. scōm dominicū. Hat⁹ ē et tertij⁹ fili⁹ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo p̄re in brittāniā frācisco regnāte redisset ab eo captus z in carcere necat⁹ ē fame. z cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū sibi debitū oc cupasse sed aiam q̄z sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rūsuz infra annū citasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tps frācisc⁹ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa gallorz natio correctū cū diuina cēsura vulto creditū ē. Dominic⁹ ei succedit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoz militie p̄cipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄z armis grauem. Carolus dux aurelianēsis q̄ magno quōdā p̄lio ab anglicis capt⁹ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria mediolanēsi ducat⁹ tā q̄z ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudauen. aduersus philippum burgūdie ducē rebellātē plurib⁹ p̄lijs victi. Ad extremū supra. xx. milib⁹ ciuiū vna pugna amissis. confessi errorē philippo man⁹ dedere legesqz victoris acceperūt. Idē philipp⁹ z oppidū luceburgen. maximū ac munitissimū. qō in saxonū ptātē dotis noie venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. Delphin⁹ wienēsis cū muliere quādā noie agneta forma p̄stante ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in currit. Cūqz nusqz alibi se tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugies. vt primū cōuenit miserere mei cōsanguinee inqt q̄ sine terra sum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. Bū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris. nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi min⁹ q̄z mihi obediant. Volo post hec z brabancie oppida florētissima z ambitiosas flandrie ciuitates oñdit dñm eū z principē in conspectu suo appellari iubēs. De tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqz em plus q̄z. xxx. milibus passuū id mare latū ē quod flandriā z angliā interluit. Absolutis gallie rebus baud incōueniēs fuit transmisso pelago Anglie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄z breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū brītānīā vetēres vocauere. Rex heinric⁹ solitudīs ac ocij cupidus alieno magis q̄z suo iudicio regnū gubernauit. potēs apō eū in primis audit⁹ dux soffulti fuit. q̄ leges ꝑ suo arbitratu et ꝓplis ⁊ principib⁹ dixit. ꝟ cū res anglica apud frācos minui cepisset ⁊ iā impiū gallicū in pristinā glām emergeret. dux eboracēsis coact⁹ nō puis copijs nec pauc⁹ stipat⁹ baronib⁹ lundonias venit reg⁹ ꝑsiliuz mutatur⁹ atz vt ipe dicebat reg⁹ ⁊ regni saluti cōsultās. nō expectauit ei⁹ aduētū soffulti ꝟ nauigio rapti correpto ꝑ themisiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. ꝟ destinatā q̄s mortē fugiat. missi q̄ eū cōprehēderēt ꝑ cōpēdia itinerꝝ cursuz ei⁹ ꝓuenire. ipmq̄z mox interemptū in proza nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux q̄z somersetī q̄ pdita normānia in anglīā remeauerat potēsq̄z apō regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri q̄z plures necati. nec sacerdotio p̄dit⁹ parsuz ē. Inter q̄s ⁊ amic⁹ nr̄ adā molynes secreti reg⁹ signaculi custos ⁊ lr̄aꝝ cultor amisso capite trūcat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū rediisset somersetī princeps e carcere missus ꝓmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supme sibi cladis cā fuit. Irritat⁹ em̄ ob eā cāz princeps eboracēsis cū maiorib⁹ copijs q̄z pr⁹ lūdonias ꝓperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somersetī exiuisset putās illū aut vboꝝ lenocinio placare aut regie maiestat⁹ auctoritate deterrere. nihil ꝑfecit. Ebrocēsis eq̄z cū esset lōge potētior iusso rege vt in partē se reciperet in somersetī ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumq̄z mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ insule in quo ē anglia supma portio ē in aq̄lonē vsa. flumīb⁹ haud magnis ⁊ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos brumali tpe fuim⁹ cū sol pauloampli⁹ q̄z tris horis terrā illūiaret. Jacob⁹ eo tpe regnabat q̄drat⁹ ⁊ multo abdomine grauis. q̄ cū olī in anglia capt⁹ .xi. annis in custodia fuisꝫ. ac dimissus tādē suscepta ex āglic⁹ cōiuge domū reuersus plures regulos gladio ꝓcussisz. ⁊ ipe tādē a suis domesticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vltiōe pacta filī⁹ ei⁹ regnū suscepit. Audiueram⁹ nos olī arborē eē in scocia q̄ supra ripā flumis enata fruct⁹ ꝓduceret anetaz formā hītes ⁊ eos q̄dē cū maturitati proximi esset sponte sua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ⁊ in terra delectos putrescere. in aquā vo dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s ⁊ in aera plumis pēnisq̄z enestigio euolare. De q̄ re cū auidi⁹ inuestigarem⁹ didicim⁹ miracula sp remoti⁹ fugere famosamq̄z arborē nō in scocia ꝟ apō olchades insulas inueniri. Illō tñ nobis in scocia miraculū ꝓsentatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept⁹ lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijsse conspeximus. Jd genus lapidis siue sulpburea siue alia pinguis materia p̄ditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que quo a brittannia disiuncta freto. partiz libera. scotorum amicitia societateq̄z gaudet. partim anglicano paret imperio. Sz q̄m nihil dignū memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hiſpania regio latiſſima terra optīs ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in q̄nq; reges diuiſa ē. pr̄i
mū ac maximū caſtelle regē appellāt. p̄rimū ei aragonū. Tercio loco portuſgallēſes. Quarto nauerre
Quīto regnū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in caſtella p̄nobili ac la
te dñanti regno. cui⁹ reges gotbor̄ ſanguine creti nūq; gen⁹ variāt. Aluari⁹ de luna natione aragoneñ. no-
bili genere q̄uis extra mr̄imonīū nat⁹ cū oli iohāni regi adeo inſinuaſſet vt vn⁹ oīm regni regiſq; potēs vi
deret. iohānēq; nauerrē regē ⁊ heinricū mḡm militie ſcti Jacobi potētia ſua oppr̄imere ac regnū guberna
re conat⁹ armis deturbaſſet. Poſtea tū aduerſante ſibi regina redeūtib⁹ illis ⁊ regē in ptātē ſuā recipiētib⁹
e curia pulſus. in poſſeſſionib⁹ ſuis aliq̄diu p̄riuat⁹ vixit. Felix ſi ꝯceſſo frui ocio nouiſſet. ꝫ nulla ē regno de
iectis q̄es. Bū ergo ſublimē locū (de q̄ rurſus maiori cū rmina p̄capitaret) vēdicare conat regi clā ſuadet vti
p ſpeciē venationis in ſalt⁹ ſibi p̄ncipes egrediat ſe cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni op-
timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑſuaſio. rex cū paucis egreſſus pat⁹ cuſtodit⁹. nā aluari iam
pene nomē extictū erit vbi ad inſidias puenit locū mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans milites
libet⁹ regē ſaluare dixit eūq; ſecū abduxit. Quare vulgata ꝯfeſtim mira innouatio regni facta ē ⁊ itet⁹ ad al
uar⁹ regni gubernatio deuoluta. Nec diu p⁹ cū eiſdē iohāne atq; heinrico atror p̄liū ꝯmiſſum ē in quo pluref
vtriq; cecidere. victoria penes aluar⁹ fuit. Heinric⁹ nō multis p⁹ dieb⁹ ex vulnere man⁹ qđ in ea pugna ac-
cepat mortē obīt. Mḡratū ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̄diu poſtea reg⁹ p̄r ⁊ regni moderator ē habit⁹. ad ex-
tremū tñ potētū inuidia ſuccubuit. nā cū nobilē quēpiā iuſſu regis ingrata ſibi q̄dā renunciātē e feneſtra ſue
dom⁹ p̄cipitari iuſſiſſet mox capt⁹ ⁊ in medio foro capitali ſnīa dānat⁹ nō tñ ignau⁹. occubuit. ꝫ numeratis
ſuis in regē regnūq; meritis. nō lacrimās aut etulās ꝫ alacri vultu ⁊ q̄ſi ad epulas inuitat⁹ ceruice gladio p̄
buit. vir alti ſpūs nō min⁹ domi q̄ belli clar⁹ ⁊ cui ſp mag̃ in mēte ſederunt. Jobānes deīn aliquot annos p
ſe regnū admīſtrauit. quo vita functo fili⁹ ei⁹ heinric⁹ regnū accepit. adoleſcēs aīo plen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q̄ re
licta p̄riori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit impatricis ſororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝑfect⁹ magnā
hoſtilis terre ptē diripuit atq; ptriuit. Jobānes cardialis hoſtiēſis ſumma vir integritate ⁊ ſcīa iuris eminēſ
cui iuuenis in dictādis eplīs ſeruiui ſenio ꝯfect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat laiam deo reddidit. In regno
nauarie ⁊ fili⁹ in patrē ⁊ p̄r in filiū arma ſuſcepit. filiuſq; tādē regno pulſus ad alfonſuz patruū aragonū ſi-
ciliecq; regē (pagrat⁹ pri⁹ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouic⁹ mōteſie mḡr ⁊ iobānes diſcretanus viri p̄ſtabiles ab
Alfonſo miſſi recōciliari p̄r filiū ſtudēt. Joanna regis alfonſi ⁊ ſoror ⁊ cōiūx abſente viro multis ānis ara-
gonū ⁊ valētie regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobiliſſimis p̄cipib⁹ iura dixit caſta ⁊ ſctā mulier ⁊ digna
que ꝑlē pepiſſet alfonſo. Anno aūt ab incarnatiōe dñi. i 4 9 i. totū regnū betice qđ hodie granata vocitat
vict⁹ barbaris regecq; eor̄ capto. ciuitate q; granata populoſiſſima armis fameq; duriſſimaq; obſeſſiōe ob
tenta. a xp̄ianis crucem dñi adorantibus pacifice hodie poſſidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic enī filij regis antecē regnant appellant. magni nominis pri/ ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto rio nomīe aliq̄diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ⁊ gene ro suo restitisset. tandē subrotis vtrimq̄ dissensionibus cum odio crescente ad plium ventum esset sagitta in incertū missa transfixus interijt. vir magnor operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari pditus neq̄ eū vnq̄ regius portugalie sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/ te tenuit. cui cū obijsset dilectissima ptunx. eademq̄ sor patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ⁊ xpiane religioni fructū pariat. Qua propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ⁊ expeditionem pmisit Annis vo sequentibus henricus infans videns regni portigalie fines paruis limitib⁹ contineri cupiēs re gnū āpliare occeanū hispanicū sūmis viribꝰ igredit suasu ⁊ doctrina cosmogr aphor sitꝰ terre ⁊ mar/ noscē ciū. inuētisq̄ multis ⁊ varijs insulis ab hoīb⁹ nūq̄ habitat/. Inter ceteras pclarā insulā nō sine suor letitia adnauigat. nō tamen hominib⁹ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē/ dis homib⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā imisit. Inter tñ ceteros fructꝰ aptissima ē ad pcre andū zuccar. qđ tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro plꝰ solito habūdet. nomē insule ma

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

dera est. inde zuccarū de madera. Inueuit ⁊ alias insulas ꝯplures ꝗs habitari baptizariq; noibus fecit vt insulā scti Georij fayal de pico ꝗrū vnā hoibus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē trictici. Annis vo posterioribus vt anno dñi. 1483. iohānes scōs portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oibus ad victū necessarijs instruxit easq; vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ⁊ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga supioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoiem inq; in cognoscendo situ terre peritissimū mariscq; pacientissimū. Quiq; pholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq; nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sultantes a littore nō longe euagantes supato circulo eq̄noriali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebaf. Aperuere igif sua industria aliū orbem bacten⁹ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̄q; ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pipgrana padisi. multaq; alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄ntitas flandriā versus vehif. ⁊ licet nō sit adeo rugosum vt orietale tñ acumen formā ⁊ oia vtverū pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄stū ꝓpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidens admiraf. Ea est genua liguꝝ dña ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nra impiū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius ptore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulopost sublata libertate exactis Suardus Smarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ipe olim añ philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil⁹ videret

vix septem diebus permissus ē thoma eⁱ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germanus eius baptista ad. xvj. circiter horas regno expulit. Thā thomas resumptis viribⁿ ꝓfestim fratrem palatio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fisco itez ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratu/ros qui thomā frigosum in carcerē ꝓiecerūt. cū iam ter prīe sue ducē gessisset. Horz pīceps fuere iohānes anthonius quē prenominauimⁿ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adornus iuris interpres. ꝙ hec quoq̄ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli: nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac spinularū primoribⁿ in suā sentētiā tractis. collegas suos mgratu abdicauit. ducalesq̄ fasces assumpsit. q̄/dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiⁿ iohāne anthonia fisco ⁊ aurianis fauētibus regno pe/pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ susceptο bñficio necem pauit interposito Johāne philippo eⁱ gentili q̄ eū percuteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano vo cum rexisset annis pauloamplius duobⁿ in magistratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe delectus est. Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme nobilitati odio habitⁿ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribⁿ preditū. ⁊ philosophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū prīs ꝓcussoribⁿ interemit. Hunc cū regnasset annis q̄tuor. tam sue q̄z aliaz nobiliū familiarū ꝓnceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo quē ipē antea deposuerat in eⁱ locū suffecto. qui cū se paz gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem penit. ⁊ oīes aduersarios vrbe pepulit. Quoz pīcipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobⁿ annis terra mariq̄ ge/nuam oppressērūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū signo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiq̄ pugnaref. Ingressi sunt aroganenses ducesq̄ mili/tes. ad magnā vrbis ptem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto ge vrbem iam pene raptā recupauit. actum tñ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne recludi supne potuisset. ⁊ aditū sequentibⁿ naualibus socijs patentē retinuissent. Hūc ambe partes q̄si ex integro ad bellū se parant. Quis fama est. petrū animo fractum. galloz opes implorare eorū regi prīe sue principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurz. Apud insubres vrbeq̄ toto famosaz orbe mediolanū philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā sbegerat. amedei subaudie ducis filiā mrimonio sibi ꝓiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobⁿ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe/stelano mgro. multisq̄ regulis nauali prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū tunc pfecto oblatum ⁊ ad se vsq̄ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di/miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ꝓtēpserat bononiā forliuiū ymolā e manibⁿ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat. De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamq̄ quōdaz ytaliā tremefecerat iam re/cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma/ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostibⁿ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄ tum peditūq̄ capta. eo deductⁿ erat. vt nō mō venetis. ꝙ oibus per circuitū pplis ac principibⁿ cōtemptui esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terroz incussere. vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq̄ ho/stibus insultātem oīes honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oīibus tanq̄ odio dignus relictus ē. vnus tñ oīm alphonsus accepti bñficij memor ad opem ferendā sese accinxit Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore mortē obijt. ipo alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissimⁿ de/formi facie ac terribili. instabilibⁿ ac pregrādibus oculis. ingenio pacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in p/ciarū oīsq̄ lenociniū negligens. venādi cupidus equoruz studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq̄ imperi/tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atq̄ dissimulandi egregius artifex in milites q̄z in ciues indulgentioz raro in publicū prodijt. delatoribⁿ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt se pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibⁿ egre de sevenire permisit. Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue pcussos ex ve/ribus migrare in agros iussit eorūq̄ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum multis annis intactū quodāmō ab ea peste ꝙuauit. Hinc cū vita decessissz. funus nec tanto pīcipe dignū nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ/clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca/ptum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄ coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus impator devolutū ad se principatū philippo. sine libe/ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia/nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus pforcias vicecomes con/iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē prīs suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in se/natu mediolensi. quoz aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati ꝟ venetos auxiliꝫ

insinuare se ppō. atq; ide paulatim vendicare dñium satagebāt. Sz ciuitati q̄ iam libertate gaudebat. ⁊ iperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ꝺduxissz. nulla ꝺditio placuit. q̄ iugū q̄is pacto i capita ci uium videret inferre. Obtulit tñ impatori censuz q̄tannis aureū poculuz. si libera suis legibus dimittere tur. Bilamiabat in terra vndiq; philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ mlta p̄ terea miora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valētiā ⁊ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem ca roluz defecere. qui suscepti a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoz agros vexare ceperunt. Papien ses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimuz se iugerēt. Monarienses comani. ale xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiuz sbiere parmenses i societatē quodāmō recepti sunt. Fran ciscus Sforcia p idē tps in piceno agebat. q̄uis maiorē ꝓuincie eius ptem iam amissisz cū philippus nō multo añq; moreret sibi p cōes amicos recociliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro multo añq; moreret sibi p cōes amicos recociliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro gato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noie nūeraret. quo facto iā pactis atz instructis copijs iti neri se accinxerat. cuz mors philippi enūciata. eū qui longo tpe. ad mediolanēses opes inbyasset. magis ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū igressus est mediolanēses incerti. quo mens ei⁹ in clinaret. ne vl p ipm vl ꝓiunctus venet suis cepti obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non puis stipen dijs cōduxere mox; duce sui exercitus factus vt placētiā oibus copijs obsideret impauerūt ipe dicto pa rens dū ad placentiā i obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanq; fastidiosum ⁊ insolēs detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aios haud mediocriter ꝓturbauit. qui p ꝓuen tiones ibibituz frācisco dicebāt nullaz ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frācisco vo nō se occupasse. ꝫ dedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vere rent dissimulandū potius statuere. Ille ꝓtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare adorsus vrbem. q̄uis magna ⁊ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ⁊ diripuit. Mediolanense regimen p id tps penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝓsiliū direxere. ita res prospere sa pientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua galloz manus nā circiter tria milia equituz delecti roboris q̄ alpes transierat apud alexandriā ꝓfligata deletaq; fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio supati. oēs pe ne copias amisserāt ⁊ lauda ab eoz imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor cia ad ifestanduz brixienses missus. siue qō p̄cipatū mediolanensez. cuius opīoem iā prīdē finxerat. alio mō ꝓsequi nō posse sperabat. siue q⁹ mediolanēses cū venet amicicia societatēq; clam se q̄rētes. ne solus vtriusq; ppli pda relinq̄ret. ꝓuenientios cēsuit. prior cuz venet fedus iniit. i quo cuz mlta hic atz inde pro missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbez mediolani ditionēq; eius obtinendā francisco cū copijs pficiscenti senatus venetus in peccunijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit. Militabant eo tpe apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū de werme. ac nōnullas alias franciſci copias apud modoeciā fudissent. tandē relict mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaz suaz iaco bo picenino vxorē despōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaz ductor. qui paulo añ a mediolanen sibus deficiens ad frācisci venerat. postq; debitos eosdez mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aiaduer tit. itez ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene giganthea. viribus vo q̄ magnitudini rñderent dicendi copia clarus lītis grec ac latinis instructus ꝫ aio inconstanti. ⁊ ingenio ad oīne facinus siue honestū siue nephariū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dñiuz vrbis arripe. ꝫ fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienseſq; ab eis defici tes franciſci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā i eis spem sitā esse ꝓtuerent wilhelmi mōtisferrati p̄nci pis fratris impio se ꝓmiserūt. Respublica medio tpe ex nobilitate in plebez defluxerāt. lectiq; viri. xij. qui vrbi de more p̄essent. ex fece pplari ignobiles atz ignaui mgratū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā mult modis offenderant) suspectā habent ne cū frācisco sentirent. Suadente ganzaga. q̄ eam viaz ad p̄cipatū vrbis ar ripiendū cōmodissimā existimauit. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim inter ceptos p noctez obtrūcauere ac deide in foro plebi spectaclm obiecerūt. iter quos iacobinus bassius ⁊ gre gorius adolescens placidis moribus ⁊ lītis eruditus. ⁊ nob amicicia ꝓiūctus. prsus inocens supinus trū catusq; iacuit. Ne diu post iohannez caynū venerandū senez ⁊ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō alio crimīe irreticos. nisi qō blance marie franciſci cōiūgi sanguie iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹ necauere. Exin gregoriꝰ lamprinarius iur iterpres. sb spe legatōis tanq; ad ipatorē mitteret i modoecia captus atz iterfetus est magnus libat assertor. Et qui testm oli philippi ppari fauens reginini laniasset. Nec theodoro bossio admodū i citate grancoso potenti pepcert. quā cū diu i vincul tenuissent. tandē itere merūt. Galeotus quoq; tuscanus ⁊ ipe natu nobil atz opulentus ciuis itercisus occubuit. Quibus ex re bus cū iam nulla libat forma relicta esset. ⁊. xij. viri ausu tyrānico vrbez cedibus ac rapinis fedarent. suc cessorūq; comicia phibentes. iuito ppō sibiipis iperiū ꝓgarent. Cōmota denicq; atz icensa citas correptis armis. nouo mgratu ex nobilitate creato. tyrānos e republica electos i carcerem ꝓiecit. at cum neq; b mō respirare ppls posset. Naz pdit oibus. excepta citate comensi ac parmensi. q̄ in officō ad vltim psiste bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē pmebat. Itez plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran nos dempt vinclis taq; libat amatores. ⁊ optie de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cuz satellites magno nūero assumpsissent mltaq; suadente carolo spolia perpetrarēt. nobiliatemq; prsus opprimerent nō tñ ei viaz ad iuadenduz p̄cipatuz pmisere. Qō cuz ipe aiaduertisz. ⁊ iam sibi periculosaz apud mediolanenses morāz itellexisz. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac ma gnis allect pmijs laudam illi pdidit. Tercōq; iam fidez fallens. nō sine magno mediolanēsiuz damno ac pleb ꝓsternatōne ad euz trāsiuit. nō tñ defuit tyrannis aim⁹ q̄n postulat vndiq; sbsidijs franciſci iuguz iā ꝑe ceruicibus imminens excutere conarent. Sz cuz alios frustra rogassent. venetos tādez ne se derelinq̄ rent peruicerunt. Nam neq; ill ex vsu videbat franciscuz etate florentem rei bellice pitissimuz. cuius iaz vi res atz arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ipio quo suo portanduz videret. Percusserūt igit veneti fedus cuz mediolanensibus. legesq; q̄s tō citerioz gallia seq̄ deberet scripserūt. mandantes Sforce

vt certis cōtent⁹ vrbib⁹ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui pitur vbi venetis paruisset. imperiū eor ꝓtēpsit. Et q̄uis debitus oibus videret. nā soli florētini. t hȳ quidē parce opam ferebāt. In obsidione tñ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater ei⁹ iacob⁹ cū bra chianis ad venetos trāsierat. Jam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus au xilia t comeat⁹. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝑpe diē affore pollicebat. Erat t in exercitu t in ci uitate summa oīm rer indigentia. Jta vt dubiū videri ꝓsset. an obsidēs frācisc⁹. an obsessus dici debe ret. Vix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. t mulites stipēdio fraudati ꝑ cibis sese armis exu erūt. Necq̄ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sz inter spem metūq̄ dubi⁹. obsidionē de die in diē vba pro factis ostentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud edulij genus restaret. t iam canes. equi ceteraq̄ id genꝰ animalia mādere⁹. nec ferre amplius famē multitu do posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. corrept⁹ armis in fores ꝑrumpūt. obuiūq̄ leonbardus ve netor legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannor satellitib⁹ aggrediūt. quo sine re sistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝓiecerūt. Exñ missis ad frācisc⁹ legat⁹ principatum ei ciuitat⁹ obtulerūt. q̄ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nō mltis interiectis dieb⁹. cū liber⁹ t cōiuge reuersus. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triūphant⁹ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaz comū parmā q̄q̄ in deditōem accepisset wilhelmoq̄ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū vene tis t alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premere⁹ neq̄ em tante potētie par esse poterat. Rena tum regē fortissimis eqtū cohortib⁹ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝑmissis allectus. i auxi liū accersiuit. q̄ cū supatis mōtib⁹ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere p amici ciam ac necessitudinē cōpulisset. t iam castra sua frācisci castris ꝓiūgens. i hostilē agrū descendisset expu gnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oīes i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mor terror venetos inuasit vt iā castra castris ꝓferre ampli⁹ nullo pacto ꝑsumerēt. nec iam retinere posse Brixiā t ꝑgamū agris amissis ꝓfiderēt. Cūq̄ thurcor bellū res eor maritimas infestaret repēte ꝑter oīm opini one pax q̄ diu in senatu aplico fuerat agitata. deniq̄ apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. ꝟ ꝑbate t in tegre vite monachi. inter venetos t ipm frācisc⁹ clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vti lis t venet⁹ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanientis ppli furore dirutā frācisc⁹ breui restaurauit mira fortune siue cūcta regentis dei ꝑuidētia nobile ac magnificū op⁹ hisdē manib⁹ sbito refectū ē. qb⁹ fue rat paulo añ reiectū. Franciscus philelph⁹ nobil⁹ satyraz scriptor p idē tps ad heroicū carmen ꝓuersus res Sforcie scribere cepit. Leodisi⁹ trebell⁹ soluta oratione ac metro clar⁹ hr̄i cepit. Apō venetos terra mari q̄q̄ potentissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq̄ claz fecerat. filius foscari ducis. veluti ꝓpriā i rempublicā machinat⁹ eet in exiliū act⁹. deinde reuocat⁹ t iterū i suspitōem crimis adduct⁹ t cru delissime tort⁹. cū nihil mali ꝓfiteret relegat⁹ i peloponessuz miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē duc⁹ an dreas donat⁹ dum Cretā insulā ꝑ veneto iperio gubnabat dux īsule appellt⁹. reuocat⁹ domū honore ꝑua tur. t magna mulctat⁹ pecunia i exiliū mittit. Armulaus iter venetos dignitate t auctē potēs duz ex con cilio ad mediā noctē domū reuertit. baculo trāsfossus occidit. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. q̄ uis filio dueis id crimini dederint. Francisc⁹ barbarus studijs humanitat⁹ excellēs. edit⁹ nō pauc⁹ neq̄ il laudatis opusculis. senio ꝓfect⁹ nō sine celebri noie vita decessit. Jmpator frideric⁹ cū romā rediens eo se cū ꝓiuge t rege hūgarie ladislao. totoq̄ comitatu recepisset. libēter t amice visus. incredibilib⁹ honori bus tumulat⁹ est. Frācisc⁹ dux gētis. q̄ ānos. v. t. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo media lanēsium duci brixiā bergamūq̄ ademerat. copias ei⁹ plūbus loc⁹ fuderat. Franciscū carmiolā claz ducem copiaz de ꝑditōne suspectuz securi pcusserat. Marsilij carrariē cui⁹ maiores diu patauij p tyrānidem te nuissent. duz pīnam hereditatē vendicare conat⁹ interceptuz necauerat. pacē cuz thurc⁹ nō tam honestā q̄q̄ necessariā fecerāt. Jmpiūq̄ venetuz terra mariq̄ lōge ampliauerat. gubnatōi tandē cedere cōpulsus est tanq̄ p senio reipublice videret inutil⁹. Ille hmoi ꝓtumelia affectus ingrate pīe aspectuz nō ferēs. eamq̄ vitā recusans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuz principatuz suis ciuibus reddidisset. egrā q̄z ꝓfestim aiam nature restituit. Cui⁹ casum tanq̄ ꝑuidisset baptista piasius cremonēsis astronim⁹ pluribus antea mēsib⁹ ꝑdixerat. Erat autē frācisc⁹ cum moreret nō lōge ab anno sue vite nona gesimo. venerabilis senex pcipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut audisset. facundia copiosa t ingenio ꝑmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senat⁹ optie nosset. Ei⁹ pr̄ in egipto negociat⁹. cuz ꝑbam regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rñsum ab il lo accepit. filiuz sibi ee. q̄ aliqñ sue ciuitat⁹ pncipatuz assequ⁹. Frācisco suffect⁹ pascal⁹ vir singulari prude tia t morib⁹ humanissim⁹. cui⁹ ducatuz nulla putāt bella susceptuz. nisi vl necessaria vl ad moduz gliosa.

Ludouicus marchio mantuan⁹ iter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is erudit⁹. t reb⁹ militari bus exercitat⁹. In eo bello qō veneti cuz frācisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captuz gessere. par tes illi⁹ secut⁹. magnuz momētuz reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q̄ fidē frācisco fefellerat i vincula conie ctus. sō ei⁹ fideiussione dimissus. cuz neq̄ sic ꝑmissioni sue satisfaceret oib⁹ q̄ i mātuano agro tenebat op pidis priuat⁹ ē. Sz cuz stipēdia venetis faceret. nō puas eoruz copias i mātuanā duxit. vbi vastatis late atq̄ incensis agris cuz fortuna pncipiuz ei⁹ belli secunduz fecisset. t iā mātuani metu pculsi. reb⁹ suis dif fidere viderent. Ludouic⁹ accersit⁹ ex mediolano auxilijs. milites suos i aciē ꝑducēs. fratri copiā pugne fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atror plīū i q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris piti. ābo corpis atz ai viribus pstantes. de glia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Veniq̄ victor ludouic⁹ fuso fugatoq̄z carolo. oēs eius copiarū duces. ac pmores eqtū ceꝑ. plib⁹ intercept⁹ ille deide pria ex torris atz egenus morbo ꝓfectus iteriit. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense pncipe. oīm nr̄i seculi

fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ⁊ i ea ⁊ i filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dñatū suscepit. princeps pacific⁹. lr̄arū pitus. ⁊ musice cultor. q̄ decedēte borsi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cōcubina pholomea senēsi ad p̄cipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ i armis cū laude vsatus.
dicēdi ⁊ agendi pitus. q̄ cū cesarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuersus magnificentissime accepisset. sup
mutinā ⁊ regiū ducatus honorē accepit. primusq̄ oim i estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo senēsis q̄ p idē tps medicorus p̄ceps hit⁹ est. oēs q̄ ex grec⁹ stu-
dioſi phie eo ꝙuenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cū oppiparе magnificeq̄ pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq̄ remotis eos i disputationē pedetētim placideq̄ pellexit. cūq̄ iam marchio adesset ni
colaus. ⁊ mlti i synodo excellētes phi aduētassent. cūctos i mediū phie locos adduxit. de q̄b⁹ inter se pla
to ⁊ aresto. i suis opibus ꝓtēdere ac magnope dissentire vident. edicens eā se ptē defensurū quā greci op⁹
pugnandū ducerēt. siue platonē illi siue aresto. seq̄ndū arbitrarent. Cū greci certamē minime recusassent
ptractata ē ad multas horas disputatio postremo cū ⁊ ex vtriuſ sīa hugo grecorū phos. alter⁹ post alter⁹
argumēt⁹ ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpulisset. palā factū ē. latinos boies q̄ iam p̄idē bellic⁹ artib⁹ ⁊ ar⁹
mor⁹ gl̄ia greciā supauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oim doctrinar⁹ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estens⁹ vir⁹ sp
doct⁹ amica. nr̄a etate nō solū hugonē de quo p̄fati sum⁹. magnis ad se p̄mijs traxit. sed mltos i iure ciuli.
plures i ceter⁹ facultatib⁹ honorauit. In studijs eloq̄ntie iohānē auriſpā siculū grecis ac latinis edoctus. q̄
versu. psaq̄ claruit inter familiares habitum ditem btūmq̄ fecit. Guarin⁹ aūt veronens⁹ oim ferme p̄ acmig⁹
q̄ a nr̄a etate grecas lr̄as didicere. admirabilis ⁊ oim honore dign⁹ senex. q̄ oēm etatē suā legēdo. docēdo
scribēdoq̄. pcurrisset. vnicū senectut⁹ sue refugiū ⁊ illō q̄dē honestū dignūq̄ suis exercitijs acūtutib⁹ iue-
nit. In agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex mioub⁹ formicis past⁹ cā cōplures ascēderāt supuenere maio
res nō parno nūero q̄ illas ptim occiderūt ptim deiecerūt. Post duas fermehoras tanta mioꝝ formicarus
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie videret⁹ accessere. Stipare oēs. ⁊ arboris vndiq̄ stipitē cir⁹
cūdantes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aiaduerterūt cōglobare se supne
pugnā expectauerūt. postq̄ sil⁹ acies ꝙuenere cōmisso p̄lio. maiores morsu rabido. mō illas mō istas e mi
noribus interimere totiq̄ breui spacio cōfecerūt. vt cadentiū morientiūq̄ tumult⁹ ad pīi radices nō parua
in terra succreuerit. Sz cū ptinaci⁹ instarēt miores spq̄ acies acie p̄meret vigitiq̄ aut ples vnaz ex hostib⁹
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄z latera ꝙfoderēt. victe tādē manuscule ⁊ ad vnū oēs neca
te. Illati pus temere p̄lij penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ rōne copijs eccie. cū. s. petri cathedrā eu⁹
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob q̄ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ auēte retulit. Nicolaus pistoriēs vtroq̄ iure cō
sultus. q̄ tū in castris aplicis nerij senens⁹ epi vices agebat. Sile h illi est qđ in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ꝙstāti fama gestū ferūt nidū siue i arbore siue i rupe falco sibi pauerat. ouaq̄ foues pullos aui
dus expectabat. huc corui supueniētes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract⁹ ac vorat⁹ spectauere id e p̄ximo
bubulci fugiētēq̄ trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones cornicq̄. q̄si septētrionales
illi meridionalē ptē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̄ rōis capaces essent. alijs q̄ cornua obtuarēt. alijs q̄
media ducerēt agmia disposit⁹. atror ⁊ ferocissimū p̄liū i aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. ce-
derent. ⁊ iteꝝ resumpt⁹ viribus certamē instaurarēt. tot⁹ vndiq̄ sbiectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadaueri⁹ obte-
ctus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. ꝟ etiā vngui⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oēs ad internitōem deleuere. Erin paruo tpe interiecto cū duo de leodinēsi eccia contendentes. alter a
gregorio. xij. alter a bñdicto. xij. in epm elect⁹. Erat em inter illos de rōno pōtificio disceptatio. ambo cū
copijs i eūdē locū pugnaturi venerūt. Johānes dux burgūdie alteꝝ armis iniuit. alteꝝ leodiēs pplus seq̄
bat. Pugnatū ē collatis signis. summa vtriq̄ cōtētōe. horrendū cruētūq̄ p̄liū factū. In quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei fanū ꝙditū ē. qđ nos illac postea trāseūtes cesoꝝ ossibus
plenū vidim⁹. Sz de bello falconū ac coruoꝝ suā cuiq̄ opioem relinq̄m⁹ veri piculo penes famaz dimisso.

Bononia q̄ nō tā studioꝝ mr̄ ēq̄ seditiōnū alitrix appellari pt soror ⁊ ipa genue. ac soli⁹ incōstātie ꝙstās
cū factōe Jambecariā. nō sine cede mltos ciues domo pepulisset. cōi canetulorum ac bentiuolioꝝ ꝙcilio. re
gi cepit. princeps factionū baptista cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo sanguinarij. ābo patrat⁹ cedib⁹
insignes q̄ lz sil⁹ ꝙparato sacro tūcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fon
te baptiste filio vsurus puerperā cōpīem seq̄t⁹. eiq̄z manu p̄esa p nouo natu cōgratulat⁹. ab irruētibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrūcat⁹. vt manifeste apparuerit baptismi sacrm nō tā federis retinēdi q̄z ce
dis patrate cā a baptista q̄situ fuisse. Sz nō mlta mors hanibal⁹ fuit nā q̄ ptes ei⁹ seq̄bāt⁹. sumpt⁹ paulop⁹
armis fugat⁹ aduersarijs plateā obtinuere. Baptista inditio tandē puerili i specu quodā sbterraneo cū ple
risq̄ cōplicib⁹ suis latitās rept⁹. ⁊ fumo cōpulsus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝙfossus ē. cadauer ei⁹ i foꝝ
tractū ⁊ diu ludibrio habitū cū pleriq̄ more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniassent. cruorēq̄z bibere nō horruissent.
tandē exustū ē. Apud florētiā p id tps xanth⁹ latebat herculis bētiuoli quē quōdā eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iussērat siue ꝓmiserat fili⁹ extra mrimoniū nat⁹. paupem vitā lanificō ducēs. nec sat⁹ gnarus
quo p̄e genit⁹ eēt. Huc bononiēses euestigio vocāt recusantē quodāmō inuitū i p̄riam ducūt. Eqtē ex la⁹
nifice faciūt. tutorē hanibal⁹ filio reipublice p̄ncipē tradūt. cui⁹ ea i reb⁹ aduerb⁹ fortitudo. ea i secūdis mo⁹
deratio hacten⁹ offa ē. vt herculis filiū oēs norint. Qui cū exules p ꝓditōem nocte q̄dā vrbez intrassent.
ac excitato rumore q̄si victores insultassent. haud q̄q̄ destitut⁹ aio. excitat⁹ amic⁹. corrept⁹ armis. in eos p̄si-
list. nec mora victos ceb captisq̄z ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Bessarion eo tpe cardīalis niceⁿ⁹ natōe gre-
cus. prudētia singlari. ⁊ nr̄a suaq̄ lingua pitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vsq̄
ad ipi⁹ pōtific⁹ obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiq̄ iuxta car⁹ fuit. Cuius eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq; impare q̃rant. qđ plane nūc experiť. ludouicus ſctōꝝ q̃tuoꝝ coronatoꝝ cardinalis legat⁹. q̃ q̃uis ingenio valet. ⁊ ea p̄dit⁹ ē aucte. q̃ ſummi ſacerdoti nepoti ꝺeberet nō plus tñ ī vrbe p̄t q̃ ſenatu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. Florētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuiꝫ ꝺitam priſci boies fluentiā vocauere. quā cū auſpiciꝭ fundata felicib⁹ vicinas p circuitum ciuitates excellere. miriſq; modis impiū ꝓpagare cepiſſet. florētiā longe meli⁹ q̃ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maxim⁹ eugenius q̃rtus id ꝯciliū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt pl̄es inter grecos ac latinos ſuper archanis orthodoxe fidei ꝯtentiōes. q̃rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci paclitū ex p̄e dūtaxat. nīſi ex p̄e filioq; ꝓcedentē aſſererēt. poſt mltas ac diutinas diſputatiōes. in quib⁹ tanq; interpres Nicolaus ſagūtinus vtraq; lingua diſertiſſim⁹. ingenio facūdiaq; iuxta ꝓmptus. illuſtre nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccīa in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas impatoꝛē g̃recoꝝ ⁊ patriarcham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteq; pauit p̄riarcha hic ſenio ꝯfect⁹ ꝺeceſſit. ⁊ apō p̄dicatoꝛes intra eccīam humat⁹ ē. cui maffeus poeta laudenſ nō ignobilis epitbauiū ỽſibus imparibus edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulib⁹ florētinis inuitat⁹ muſellanū ingreſſus agrū q̃ a florētia. x. milib⁹ paſſuū abeſt. boſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſim̄l ⁊ florentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno p̄lio victu⁹ ⁊ ꝓfligat⁹ ē. Ludouic⁹ archiep̄s florentinus ap̄licis tūc copiꝭ p̄erat. q̃ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeni⁹ em̄ ⁊ vnione grecoꝝ facta. ⁊ picininiꝫ metu ꝺepoſito. mēte atq; aio auct⁹. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut genere illuſtres. aut ỽtute p̄ſtātes. aut vite ſctitate cōſpicuos. inter q̃s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus archiep̄s rutenoꝝ ⁊ beſſarion niceno⁊ pontifex. q̃ ſup̄ memim⁹. Alfonſus rex arogonū rogat⁹ a philippo maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī galliā iter ingreſſus. Sꝫ añ philipp⁹ obiit q̃ ipſe tyburi quo iam appullerat ꝺigrederet. audita ỽo amici morte. ⁊ q̃ ab eo nūcupat⁹ ꝺeres eſſet. in ſabinos ꝓfect⁹ magnificētiſſimo illi funere iuſta p̄ſoluit. Deinde trāmiſſo tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare ſuas copias ex gallia cogeret. atq; ita p tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſib⁹ ferendā q̃s veneti bello p̄mebāt ꝓficiſceret. noluerūt florētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē ꝺeſerere. Quapꝛopter alfonſus ī agrū vulteranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere auſi eoip̄o q̃ venerat ꝺie copiꝭ circūpoſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cui⁹ incole audita pomeratiꝫ clade cōfeſtim abſq; certamine ī ꝺeditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta exin mōtecaſtellum natura ⁊ ope mūitū obſedit. quo tpe ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exorta ē. vt neq; extra tentoria q̃ſcere milites poſſent. mltis eoꝝ diſcept⁹. mltis p̄mane raptatis q̃b⁹ ex reb⁹ ⁊ qđ annone inopia laborabat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sꝫ florētini id opidum p̄ſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a q̃b⁹ florentini p̄us ademerāt. erat in comitatu reg⁹ ſymonet⁹ mille ducēs eq̃tes. q̃ finito florētinoꝝ ſtipēdio ad eū trāſierat. Sygiſmūd⁹ aūt malateſta que rex anteq; tuſciā ingrederet. cū eq̃tib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ꝯduxerat. cū ab eo indies expectaret. ad florētinos trāſiuit. Frideric⁹ quoq; vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī armis florētinoꝝ ſtipedia faciebat. q̃ cū eſſent eq̃tatu peditatuq; nō inferiores rege. oēmq; illi expugnādorū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliuꝫ ī obſidiōe campiliꝫ pſeuerare ⁊ p̄t̄im in mōtib⁹ cōmeatus penuria p̄mebat. Diuertit igiť ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vrbem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauib⁹ afferri poterāt Abeſt inde trib⁹ ferme milib⁹ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cui⁹ obſidione ꝛe q̃ poſtea dicemus laborāti regi caſtulionū. ⁊ ip̄m nō paruī momēti oppidū. p̄dēte florētinoꝝ p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſymonet⁹ obſediſſet. paucis poſt dieb⁹ p deditoem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis ageret. a legat⁹ mediolanēſib⁹ adit⁹ ē q̃ opē ei⁹ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetoꝝ ſenatuꝫ obtinere. Jam ei frāciſc⁹ Sforcia mediolanēſi pp̄lo indignat⁹ venetoꝝ auxilio fret⁹. eos ſbigere ſummis conatib⁹ nitebať. q̃ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet florētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̃b⁹ accepta fiꝺ ī caſtra ꝓfect⁹ poſtq; mādata expoſuerūt. bellūq; recuſarūt antoniꝫ cardinalis bilerden. noiati. inter p̄mos theologi opa. q̃ id negociꝫ pōtificis volūtate ſuſcepat. pauc⁹ poſt dieb⁹ ea lege pax florētino pp̄lo reddita vt caſtilionū ⁊ inſula euliꝫ q̃ ipſius bello florētinis erepta fuerat in p̄tāte reg⁹ remaneret. Sꝫ cū frāciſc⁹ Sforcia mediolano potit⁹ eēt. oēſq; pōtes ⁊ arces apud amnē abduā tanq; mediolanēſis agri a venet⁹ repeteret. alfonſus q̃ cum frācīſco eēt infeſtus e re ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. p leonellū marchionē eſtenſem recōciliat⁹ venetis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq; facta florētinis q̃ frācīſci fortunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecundo bellū indicit ferdinandūq; filiū ī expeditōem ꝑ eos mittēdū duxit. Erat is eo tpe admodū adoleſcens ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ pato. liberalib⁹ diſciplinis inſtitut⁹. armoꝝ tractādorū ſcīa edoct⁹. glie cupid⁹. inedie ac laboris patiēſ. cui p̄ ſex milia eq̃tū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerť ⁊ ī exercitu ei⁹ comes euerſus ⁊ vrſiu⁹ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Frideric⁹ quoq; vrbinas. q̃ ſuperiori bello florētinoꝝ arma ſecut⁹ erat. ī ei⁹ exercitu militauit. Florētini ỽo poſtq; iminere belli ſibi tēpeſtatē ſenſerť Eſtorē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noiam⁹ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq; alexādrū ſforciā ꝯduxere. q̃ ſil̄ iūcti. ſup̄ decē milia eq̃tū. peditū ỽo magnū nūeꝝ ī caſtris būerūt. Ferdinād⁹ tñ p agruꝫ coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̃b⁹ nō magni noīs vi capt⁹ atꝫ dirept⁹. Follianuꝫ non paruī momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec boſtes auxiliū ferrēt. p⁹ dies. vij. p deditōeꝫ accepit. Eq̃tatū eſtoris apō mōtē policianū plib⁹ capt⁹. nōnull⁹ occiſ⁹ fudit ac fugauit. Reucininū ī agro florētino expugnauit. Caſtellinū ỽo cū obſediſſet byberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam p̄is exmplo ſeſe recepit. Quo tpe ⁊ antoni⁹ Olzina vadā ī littoꝛe maris ſitā nauib⁹ occupauit. ⁊ ampliori

fossa a terra cōmunīt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq; interea florētinoꝝ duces ad folianū castra mouissent. velletq; ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Jamq; itineri se cōmissis. tāta in castris lues cōsecūta ē. vt p languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. ſ vix admouēda castra sat⁹ eēt. Ob quā rē folianū summa vi expugnatū. nec miori vtute defensum. tandē ab oppidanis clam p̄sidio traditū ē q̄ tñ paulopost ⁊ ipi victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēsuꝝ. ac solo eqtū. Per id q̄z tp̄s gerard⁹ gambacurta. dū castella q̄tuor q̄ p̄ a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis p̄dit⁹. castris amissis diu regē mendicādo secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a p̄re ferdinād⁹ in regnū ꝛcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius peceſtriū copiaꝝ haud ignobil⁹ ductor manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset i palatiū tandē accersit⁹. dū mgratui ꝛtumacit⁹ rīdet. capt⁹ ex altissimis fenestris i foꝝ p̄cipitat⁹. cui q̄uis magno casu tā expirasset. securi tñ ceruix absci⁹ sa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a florueruīt etate cosmas cognoie medicus ⁊ prudētia ⁊ aucte eminuit. is ꝓnceps vrb̄ bitus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plimos ditauit. mrimonia ex argēto suo dotib⁹ mlta cōtulit. Villas magnificētissime exedificauit. In ecclias ditissima dona cōtulit. monasteriū scti marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt⁹ erexit parochie sue tēplū cū pauꝝ placeret ꝓꝛsus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano susciauit. Edes suas q̄uis ornatissimas erexisset. ampli⁹ tñ meditat⁹. op⁹ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ i insigni vrbis loco. adeo pulcrū adeo amplū cōstruxit. vt ei altey eqri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult⁹ in rebus florētinoꝝ pui dentia. tū maxime qō i legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plereq; ciuitates ſ oratoriā spectāt ⁊ q̄vocant hūanitatis studia. Nouit em rectā scribēdiq; dicēdiq; artē nō bartholū aut imocētiū. ſ tullīū q̄ntilianūq; tradidere. Nos tres i ea vrbe cogtum⁹ greci ⁊ latinis lr̄is ⁊ cōditoꝝ opa. fama illustres. q̄ cancellariā ali⁹ post aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretari⁹ aplicus. trib⁹ q̄ndam romāis pōtificib⁹ dictaret epl̄as illos p̄cesserat colucius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeati⁹ medio lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meoria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam sibi mille florētinoꝝ eqtes q̄z colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactiones. q̄ tenuiores ciues mag⁹ q̄z opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq; ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq; ppli fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq; trāsijt. Lucē ses qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē expti. bis philippi mediolanēsiū duc⁹ auxilio suā libtatē defendere. ad extremū cū vicinis viri⁹ pares eē nō possent. nec facile inueniret. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. totiens ferret opē. fedus ad q̄ngīta ānos cū eis pcussere. eas leges sbeuntes q̄s dixere potētiores. Inter florētiā ⁊ senā apud oppidū qō sctm cassianū appellat⁹ anno post tubileū sexto. vise sunt nubes vigiti (vt ferūt) cubitis a terra sblimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pellere. ⁊ mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atꝛ incredibili spūs violētia. domoꝝ tecta p iane iactari muros q̄ssi. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora radicit⁹ cōuelli. atq; cōstringi. boies ⁊ iumēta nō puis spacijs p celuꝝ ferri atꝛ raptari. hec nob⁹ q̄ se vidisse aiebāt retulere. ſ mag⁹ nos (vt crederem⁹) epl̄e a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dū apud eū agerem⁹ scripte. ⁊ in pūtia nr̄a lecte cōmouerūt. Vrbs sena vñ mihi origo ē. scōm hodie locū in etruria obtinet. ameissimo sita loco. Et si mihi fides hūda ē. ppl̄o neq; rudi neq; iurbano. Hui⁹ rectores q̄ nobilitate postposita. q̄ fuit i illa ciuitate. tota ytalia memorabil⁹ ⁊ pte ppli quā duodecim appellāt prorsus cōculcata. multis annis i pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ put sue rei conducere arbitrate sunt. ita se vl̄ ppl̄is vl̄ ytalie p̄ncipib⁹ cōiūxere. Cū vo rex alfonsus i florētinos (vt antea relatū ē) cōducet exercitū. factōes ipe manifest⁹ patefacte. Altera regiū bellū ꝺ florētinos iuuādū eē ꝓsuluit. altera cum florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reg⁹ amici ⁊ ei⁹ castra ꝓmeatū misere. Sz cū rex ad sextū lapidē vrbi p̄xim⁹ castrametat⁹ eēt. dissemiantib⁹ in plebe q̄ florētinis studebāt alfonsum nō tm florētie q̄z senaꝝ dñium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi baud aliter alfonsi milites q̄z libtate sue insidiātes obruauere. Cōminuit aliquātisp eā ppli suspitōem frā ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret. legat⁹ ad eos missus. ſ cum nō tam regis amore aut odio. q̄z priuat⁹ ciuiū ꝓtētionib⁹ rei publice ꝓsilia turbaret. adeo tenuiter ānona i castra reg⁹ deportari p̄missa ē. ⁊ vt florētinis sil⁹ ⁊ regi videret. lesi. Idē factū ferdinādus reg⁹ fili⁹ alio postea tpe i eosdem florētinos duxisset neq; em p̄ncipio ei⁹ aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. Sz veneti cū senensib⁹ ac regi federe iūcti eēnt vsq; adeo seneses legatōib⁹ agitarūt. Et vt ipi societatē tandez reg⁹ inierūt. bellūq; florētis indicerēt publice. qō breui sopitū ē veneti apud laudā incōsulto rege pacez recipiētib⁹. Post hec senēsib⁹ aliud euestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducib⁹ vsi sunt sigismūdo malateста ⁊ eubberto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostib⁹ q̄z ipis senēsib⁹ formidāda fuit. Suborta aūt iter sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aiaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. eubbert⁹ cū senēsib⁹ pseuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̄ tā p̄idē apud venetos stipēdia faciēs nō sine laude rey gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiq; porta stipendio careret in etruriā ꝓperās senenses iure p̄ne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qō cuz frustra fuisset. acies in eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq; oppida ptim vi ptim pditōe recepta diripit. Calixt⁹ tercius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi ppl̄o auxilio mittit idē frācisc⁹ Sforcia idē florentini faciūt veneti quoq; p fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit ex ip̄rouiso p̄liuz. ex quo sine magno damno ptiū discessum ē. Jacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē castilionū sese recipe. qō oppiduz eē dixim⁹ a florētinis prioꝛi bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret. expugnari tñ nō valuit. Inter hec Eubbert⁹

in suspitionē actus tanq̄ cū pycinino sentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocat⁹ ad vrbē in senatu senēsi trucidat⁹ ē. ⁊ p fenestrā in foꝛ ꝓiect⁹ ē. Pycinin⁹ paulopost vrbetelliū natura loci mūitissimū oppidū p ꝓditionē obtinuit. vna em̄ tantūmō via. istaq̄ artissima. ⁊ arcis oppositōne defensa ꝑt aditi. relictis quas ptes stagnū claudit quis dumtaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumēti vinicq̄ copiā pycinin⁹ repisset. tamdiu se ꝓtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata i regnū sese recepit. Sꝫ ea pax externo bello senēses soluit interno magis ac magꝭ ꝑplicauit. nā regꝭ amici. ⁊ tanq̄ belloꝝ cā fuissent pycinicq̄ studio fauissent. partim securi pcussi sunt. ptim relegati. multi cū sibi piculum in pria imminere cernerent. spōte i exiliū abiere. adeoq̄ i eos q̄ suspecti sunt biti. seueritas exercita ē. vt etiaꝫ florētinis videat eē seuitū nec dū maloꝝ finis qñ in ciuitate paꝝ pacata. noue indies machinatōes. aut fingūt aut inuenīūtur ⁊ sanguis ciuilis in foꝛū dispgit. hoc fortasse malū equul⁹ ille pnūciauit. q̄ āno iubileo añ portā ei⁹ vrbis q̄ romā pgit. pregnās freq̄nter astāte pplo. dū pareret expirauit. Erat em̄ hermofredit⁹. cuius femineꝭ sex⁹ nullū i eo vestigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere ab ipa puericia socij. ⁊ studiorū cōione cōiūcti. quis alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteret. alter poeticā. Gregoꝛi⁹ lollius. ⁊ frāciscus patricius cui⁹ pla extāt poemata. q̄ doctissimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā sibi retinuisse credūtur. Marian⁹ fozinus p idē tps scia iurꝭ nō solū apud senēses. ꝫ tota ytalia late clar⁹ ē bit⁹. Plūbinū nobile oppidū ex populione ruinis edificatū existimaꝭ nōnulli populinū appellādū putāt id ē i littoꝛe tuscie maris situ. Jlue insule oppositū. q̄ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbini dño prebet Huic oppido ꝑfuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femia martini q̄nti romani pōtificꝭ soꝛoꝛe nat⁹. practificus q̄dē ꝓnceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē sobolē nō suscipet. extra mr̄imoniū heredē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cui⁹ cū venter intumuisset. ⁊ iā tps pariēdi ꝓpe adesset. incredibili gaudio gesciens florētinis ac seneñ. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt. futuros cōpatres magnis pcib⁹ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū man⁹ diu laborans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt risum pplo cbachinnūq̄ excitauit. Jta ⁊ cōpīmitates ⁊ leticiā principis interrupit tybicē tñ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū flagitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrsin⁹ pacri vir ingenio ⁊ rei militarꝭ pitus in ei⁹ locū suffect⁹ ē nō suo iure ꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuisset. Huc alfonsus cū in tuscia florētinoꝝ bello destinaret. fauentē hostib⁹ repit q̄propter castris plūbino admotis. eū intra menia clausuꝫ terra maricq̄ summis viribus oppugnauit. ꝫ nō mioꝛi ỽtute ipe ab interioꝛi pte ciues suos defendit quā regis miles ab exterioꝛi muros iuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt mlti vtrinq̄ ceciderint. cōplures vulnerati in hostiū man⁹ peruenerūt. ⁊ eo plio mltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter cadola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aiaduersi sunt. Sꝫ oībus platus ē galeatin⁹ Baldasin⁹ natione siculus q̄ ter muri fastigio apphenso q̄ prius tormēta disiecerāt conat⁹ est oppidū irruere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̄ calcis. q̄ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat purebat artus vt deterritus. grauisq̄ saxi ictu cū reuulsa aggeris pte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius statura q̄ mediocrē excederet robustis ac ceretib⁹ membris. corpis magnitudini vires nō debant luctatione tactu saltuq̄ nulli hominū cessit. membroꝝ roboꝛi par anim⁹ erat. eq̄ ac pede iuxta bellatoꝛ acerrim⁹. armatura grauī armatus galeatusq̄ humistās. sinistra sellā. dextra hastaꝫ equestrē tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū insilebat. singulari certamie q̄ter platus. bis i ytalia. bis in gallia trāsalpina toti⁹ victoꝛ euasit. a trib⁹ hostiū equitib⁹. eoipo florētinos bello pedit⁹ vnū ex his gladij capulo seminecē eq̄ excussit. alīū citato equo medium amplexus e sella extractū humi strauit. Terciū cubito grauiter pcussum i fugā vtit tāta porro modestia vt nūq̄ ipe de se vl rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝛūq̄ elegātia. oībus ꝓterea grat⁹ dilectusq̄. Perstitit aūt plūbinū dieb⁹ ad plūbinū alfonsus. ꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videret neq̄ iā cōmeatus in castris esset. ⁊ equi cōsumptis arboꝛ foliis fame perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Reynaldus morbo interijt vxoꝛ eius katherina verita. ne rex i se viri delictū puniret. missis ad eū oꝛatoꝛibus. tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmisit. Ea mortua sollicitis oppidanis. quem sibi potissimū dñm legeret vicini vo potētatus cū varijs artib⁹ ad se trahere conarent. renūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suoꝝ ꝓsapia supesse. cui se cōmittere possent. Hic mltos annos in militia versatus nec tñ aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinoꝛe nomē q̄sierat. Ob quā reꝫ dimissis iā armis vxoꝛē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil min⁹q̄ dñandi sollicit⁹ cū a plūbinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exīn fortune luduꝫ libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuisset. Jn alterū virū mutatus. cuius senex principatū suscepit. Rexitq̄ postea plerisq̄ annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso vo qui ei fautoꝛ ⁊ fuisset ⁊ stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit. Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minoꝛe quē cū ciuitas senioꝛi preferret herede instituto. Jn viterbio vo nō parui motus fuere Sedente nāq̄ nicolao quinto principalles gattis eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis inuasus obtrūcatus est. Exīn sedente Calisto tercio welbelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quā rē ciuitas i vltionē sollicita. dū malefactoꝛes inq̄rūt. dū isti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ppessa ē. Urbis rome iā tandē nobis sese res offerūt. q̄bus suā narrationē petētibus huato breuitatis instituto. satisfacere pergim⁹. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardialis ⁊ legatus pīmonij bti petri gubernatoꝛ ⁊ ductoꝛ aplici exercit⁹. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui pfectum vrbis. qui comitem anthonium pisanum. qui plures alios ecclie insultatoꝛes bello victos neci dederat. Huꝫ pontem tyberis. quem sancti angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. repente inuasus vulneratus captusq̄ in arceꝫ rapit. vbi pauc⁹ post dieb⁹ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitā finiuit. ꝓuinciā deinde suā. sortit⁹ ē ludouic⁹ ⁊ ipe cardinalis aꝗlegien⁹ pⁱarcha. iā reb⁹ gestis ⁊ amicicia pōtific⁹ late cognit⁹. q̄ pacat⁹ rebus ī vrbe eugenio reditū ꝓpauit. Cōprehēderāt rōni eugenii ac libertatē asserētes. apud sctām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūq̄ cū deceptis custodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat em̄ pp̄s. cū extern⁹ miles infestis armis romanos vastaret agros. hoīes atq̄ armēta surripiēs. Sz cū plīmis ānis eugenius abfuisset intellexerant ⁊ opulēti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ vastā ac deptam speluncaq̄ videri. q̄bus ex reb⁹ missis ad eū legat⁹ vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cib⁹ rogauere. Redijt ille nono postq̄ ef⁹ fugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ except⁹ ē gl̄iose. Fuit cuz frācisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̄ postea dicem⁹ ⁊ ī alijs loc⁹ piculosum bellū. qđ p ludouicū cardinalē ⁊ nicolaū pycininū iā sibi recōciliatū ꝓfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frācisc⁹ Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā ei⁹ aliq̄n potit⁹ clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludouici potentiā indignātes frācisco nō q̄si aduersus eugeniū. ꝫ ꝯ ei⁹ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuen sem ī vrbe grosum ac potentē fuisse ꝓmēorant. nā eugeni⁹ p id tps eū de ipa re suspectū roma amouēdum curauit. Sz cū auxilia eccie ꝓpe aduenissent frācisc⁹ irrito ꝓposito retrocessit. Eugeni⁹ vo q̄ cū quōdaz venetis ac florētinis studiosissim⁹ fuisset. Cū illi hostē suū franciscū aduersus eccīam armis pecunijsq̄ iuuarēt ⁊ ipe ad ipoz hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū ꝓncipē. ⁊ rex q̄dē ei⁹ suasu vsq̄ ad tyburē venerat philippo cui⁹ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut ī tusciā ꝯ florētinos aut in galliā ꝯ venetos ꝓfectur⁹. ꝫ eugeni⁹ cū q̄tuor cardiales creasset. ex q̄b⁹ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat in lectulo egritudinis iacēs. pauc⁹ post dieb⁹ migrauit ad p̄es. ⁊ ī basilica. b. petri apud eugeniū tercium sepult⁹. ꝓxi⁹ tñ q̄q̄ obiret germani q̄ postq̄ duos de summo pōtificō cōtendere aiaduerterant. neutralitate q̄dā vtētes. vtriq̄ recusauerāt obedire. destinat⁹ romā legat⁹. inter quos ⁊ ego vn⁹ erā a friderico impatore missus ob obedientiā ei iāiā morituro restitueīt. Ipe vo theodericū colonien̄sem ⁊ iacobum treuerēsem archiepōs. quos pōtificali dignitate ꝓuauerat. mutata sn̄ia ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝓfecto ⁊ clarus pōtifex fuit eugeni⁹ cōtempsit pecunias vtutez apprime dilexit. neq̄ sc̄dis rebus intumuit. neq̄ succubuit aduersis. neq̄ spes ei gaudiū. neq̄ met⁹ tristiciā auxit. sedat⁹ aīm⁹ eūdē sp ei⁹ vultū ostendit. ꝟmone breui eoq̄ grauissimo vsus est. durus ⁊ asp in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas corpis. oris decor. ⁊ venerāda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. pl⁹ aliq̄nto credidit ⁊ maius impiuz q̄q̄ par fuerat ꝓmisit. hui⁹ p̄ cū in egipto negociaret cū p̄re frācisci fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremita. quē pariter adijt. nō min⁹ letū vaticiniū quā ille accepit. ille em̄ filiū quē hēbat futuz p̄rie ꝓncipē. hic suū inter sacerdotes ad summū euasuz dicerat. Eugenio⁹ vo gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adoleuisset defunct⁹ parētib⁹ euāgelij nō surd⁹ auditor p̄monitū qđ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i pauperes erogauit. Exin̄ antonio cozario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cuz laude vsatus tamdiu cū illo vixit. donec angelus cozario gregori⁹ terciusdecimus appellatus sedē petri sortit⁹ cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi eū bononiēsi anthoniū p̄fecit eccīe nec diu moratus vtriq̄ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. ꝫ hic summū pōtificatū adept⁹ magnituit q̄ ⁊ si oriēte scismate in ꝓncipio sui pontificatus vsq̄ ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Coronato tñ sigismūdo cesare grecoz ⁊ armenioz vnione pacta ciuitatib⁹ eccīe q̄s amiserat recupat⁹ tyrānis p circuitū deletis. ꝓtumacia rōnoz edomita. victor inclit⁹ hoīem exuit. Hic me q̄uis aliq̄n aduersus eū existimans. deo sacrificiū facē cū basilien̄sibus sensissem. Mā in eo tpe tota nutabat eccīa. venientē ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl̄icis ꝟdiaconatus honore donauit. Eccīaz quoq̄ tergestinā paucis dieb⁹ anq̄ moreret falso rumore vacantē audisset. mult⁹ illā petētib⁹. nisi vni p oīb⁹ destinauit. quod postea successor ipl̄ euit. Nicolaus q̄nt⁹ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologica doctrina illustris. ⁊ oīm ferme sciaz genere insignis. post eugeniū ī petri cathedra suffect⁹. Qui pauc⁹ añ mēsibus cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu p̄us epatū bononiēsem acceperat. Hic vrbē mult⁹ ⁊ maximis edificijs exornauit. cui⁹ opa si cōpleri potuissent nulli veter impatoz magnificentia cessura videbāt. Sz tacēt aduc edificia interrupta. ruineq̄ muroz ingētes. Scisma qđ apud subau diēses aduc ī eccīa vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in gr̄am recepit cardinalat⁹ honorē ⁊ in p̄no dn̄o legatōem reliqt. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat⁹ dignitatē dimisit. roānos lōga pace ditauit. iubileū feliciter gessit nisi qđ ī pōte scti angeli ī ꝯcursiōe pp̄loz inprouide facta. ducētos circiter hoīes. aut ꝯculcatos aut ī fluīe ejectos p̄isse ꝓstat. Bernhardinū senēsez ordis mioz ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in nūez sctōz retulit. Fridericū terciū ip̄atorē ⁊ leonorā augustā m̄riomnio iūxit. ac de more iūctos coronauit. familias babūde ⁊ cū m̄lta letitia pascēs. Bis cardiales creauit. ⁊ p̄mo q̄dē te vnū antoniū natōe matriceñ. ad titulū sc̄i crisogoni. quē sibi p̄bie studijs ⁊ archanoz sacre theologie cognitōem ex oīb⁹ parez elegerat. Sc̄o sex creauit. aut doctrina pcelebres. aut gener⁹ claritate īsignes iter quos ⁊ germanū suum philippū sctē sussanne cardialē assumpsit. placidis moꝛib⁹ ⁊ icorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exq̄sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāslatorib⁹ prebēs. ⁊ acceptissimi ei fuerūt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber ⁊ Gregorius castellanus itemq̄ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū pōtificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. Jn homeri vo poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuent⁹ est. q̄ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. Orati⁹ roman⁹ q̄ scribatū apl̄icuz ea de re cōsequut⁹ magnisq̄ pollicitatiōt b⁹ illect⁹. Iliadez aggressus. nōnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̄s nr̄a miraret p̄risca n̄ īprobassz etas. Nicola⁹ q̄z perot⁹ polibio e grec⁹ comode atz ornate ad nos traducto. Jobes tortelli⁹ aretin⁹ libro ō orthographia pitiſſime cōscripto. Albtus florētinus ꝓditis de architectura egregijs voluminibus alijsq̄

pene innūerabilib⁹ noua cudētes opa ei⁹ pontific⁹ grām meruere. Adeo eīn ingenia excitauit fouitqz Ni colaus vt vix eū inueniri possit. in quo mag⁹ hūanitat⁹ ⁊ eloq̄ntie. ceteraꝝq bonaꝝ artiū studia q̄z suo tpe floruerīt. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis vir⁹ inscripta eē volumia. quot neqz suoꝝ p̄decess foꝝ. neqz ip̄atoꝝ cuiuspiā noī dictata ꝓperim⁹. Unū tn edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū fo roliuēsez q̄ res a declinatōe rōni ip̄ī vsqz ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digessit decades romā describēdo īstaurauit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis vetustatē aperuit. ß ita ferunt hoīm mores. praro quēq̄z extollit pōtifex. quē p̄cessor amauit. Ceteꝝ Ni co-laus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaz bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tria milia libroꝝ voluīa cōdidit. Sacrariū ap̄licū vaſ aureis ⁊ argēteis. sacerdotalib⁹ indumēt⁹ mirifice decorauit. Altaris orna-menta aulea q̄q̄z ex auro cōtexta mirādi opis coemit. Suppellectilē toto palatio necessariā magnificētissi-me ꝓpatā duplicauit triplicauitqz. Legatoīb⁹ q̄s publice audiuit ita rn̄ditvt dubiū eēt. sapīam ei⁹ an elo-quentiā an mag⁹ admirere Si q̄s eē ī vrbe pegrinos existimatōe dignos accepit ꝓfestim eos. missis xenijs honorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. paupib⁹ xp̄ī largas el'ynas dedit. religioꝫ mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ī eccias vrbis p̄ma dona ꝓtulit in p̄monio bt̄i petri p̄mas ac mūitissimas arces oportunis loc⁹ erexit. hui⁹ tn tā admirabil' tam expetēdi pōtific⁹ vite n̄ defuerūt insidiatores. Stephan⁹ eīn rōnus familiā portaria tenui censu eques. res nouas sepe ī vrbe mo litus. ac ꝓterea bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisqz mox amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. eā vrbē q̄ totā sibi sbiecerit orbem. Hūc sacerdotū impio sbiacere. quos recti⁹ femias q̄z viros. q̄sqz appellauerit. venisse se patū p̄te iugū excutē rē factu facilē si vi ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die ī ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōp-hendi posse. ppl'm libertat⁹ amore. q̄z ꝓclamari cū audierit mox opē audētib⁹ daturū ad colligandū autē pōsulē cathenā aureā secū attulit. a se iā prīdē patā. quā cōgregat⁹ oīdit neqz eīn mox occidēduz pōsulem ex vsu eē dicebat. Sz obꝺuandū donec arcē sancti āgeli p eū recuparēt atz vt erat hō facūd⁹ facile ī suā sn̄iam cōgregatos traxit. atz eo facilius q̄ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝓpetrata scelera iudiciū formidātes ad se vocauerat q̄bus nihil erat ī pace sperādū. Sz p̄sensit insidias nicolaus missisqz militibus cōp̄hendi hoīem iussit illi eū iā aio fractū. ⁊ apud sororē in arcba latētē inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q̄ cōuenerāt expugnati captiq̄z sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista scicirra manu ꝑmpt⁹ ⁊ aio intrepido. p medias pontific⁹ cohor tes inam gladio sibi apperiēs effugit. stephan⁹ ī arce scti āgeli alij ī capitolio suspēsi vitā finire atq̄z ita pon tifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impiū ꝺuauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio bea-tissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ dixīmus ꝓstantinopolim expugnassent xp̄ianoꝝ desidie atq̄z ignauie me-morabile ꝓpetuū. Accessit ⁊ aliud q̄ nō paruz eius gl'iam iminuit. Nā cū pac⁹ ytalie q̄ cū vehemēter ferzo vastabat⁹ ⁊ igne. Ip̄e regator ⁊ arbiter cōcordi partiū voto delectus ē. dū die ex die in deliberationē du-cit suspectus eē frācisco Sforcie iā mediolanēsiū p̄ncipi ac venet⁹ cepit tanq̄z eā sn̄iam ꝑmere nollet. que ali⁹ pacē eccl'ie alijs bellū allatura videret. Ob quā rē intercēdēte symoneto monacho ordinis heremi-tay sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. ß vite integritate ꝓbato veneti cum francisco duce ꝓuenientes inter se cōcordie leges dixere. p̄stituta die intra quā bello soci⁹ pacē ratā haberēt visun ē id oīm⁹ monstri sil'e humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacasse. ß recusante alfonso pacez. q̄ in-scio dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de se hīta fuerāt suspitōem oīdit. misso ad alfonsum legato dn̄ico sancte crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo. qui cum catetā. deinde neapolim puenisset interuenientibus venetoꝝ ⁊ aliaꝝ partiū legatis differētijsqz oīmbus tanq̄z ex integro discussis alfonso re-gi nonsolū pacem suasit. ß fedus in annos q̄nq̄z ⁊ viginti inter oīnes ytalie potentatus pcussit. cuius ro-manus pontifex ⁊ cōꝺuator ⁊ iudex dictus est. Sed cū doloribus arthetics p oēm ferme pontificatū suū Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opp̄meret. nec iā ampli⁹ mortalē pollutūq̄z co-mitatū candidior anima dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ in pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonso-lū cōfirmata sunt. ß ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaqz p̄mū eccl'ia. deinde seneñ. ꝓmissa

Calistus tercius post cū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oīm q̄ suo tpe sciam iuris ꝑfiteret eminētissim⁹. ⁊ q̄ cōsiliū reg⁹ alfonsi in q̄ multis ānis p̄sede-rat. Illiusqz artes ac cautiones p̄ se ferret. Is vt p̄mū pōtificatus apice adept⁹ ē mox aīm ad decendam turcoꝝ ⁊ legē ⁊ gentē cōuertit votūqz vouit. ad eā rem solennes misit in galliā. in garmaniaz. in hūgariā. in orientē legatos p̄marios sancte ro. eccie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanū tn cardialē sctē brayedis magno ingenio virū ⁊ aio securo ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuersuꝝ putāt. Naualia q̄ antea i-auditū fuerat rome cōstituit triremes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos misit comitē iacobū pycininū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso milite suo repssit. Regi alfon-so querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ip̄e regat nisi summus ap̄lic⁹ gubi natōem relinquat. veras eoꝝ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasqz credi-dit. qui fidem dedere cōtentioni alij calistum alij alfonsuz alij vtrūq̄z accusauere. Quoꝝ alter regē sub quo natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq̄z vicario dei parēdum est ferre nō posset. Bis cardinales a calisto creati sunt. p̄mo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄z tanta di gnitas videretur exposcere. doctrina tn ⁊ circūspectio ⁊ moꝝ suauitas id honoris haud iniuria consecuta censet. Tertⁱ⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. ī q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id studium lr̄arum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā di-gnitatē ascēderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo tn iudicio. nulli dignⁱ id honoris obuenit. q̄z iobāni epo zamorēsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p oia ferme officia castus innoxiusq; trāsierat cancellarias vo q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egregia specie atq; indole iuuenē. ecclīastice militie ducē pfecit. Exin pfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardinali sanctoꝝ q̄uor coronatoꝝ. ⁊ ipe q̄z nepoti legatōem bononiēsem dēmādauit. Vincētiū natione hyspanū ⁊ osmūdum anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctōs redegit. Legatos i Scithiā ⁊ pside i ethiopiā misit. q̄ xpianos p orientē in fide cōtinerēt. ⁊ aduersus religionis hostes armarēt. Schanderbechio in albania multisq; alijs p̄ greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria sōsidia largitus ē. Trāsfigurationis dñice festū instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq; pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis pdixit. Eladē quoq; quā turci apud albam i būgaria sustinuere añq; fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq; de futuris multa ⁊ magna ꝓmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e ꝓsapia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei soboles nulla esset vrsini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad se traxerunt Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti euerso auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice ꝓsper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissimi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ ⁊ lr̄arū studio late clarus. cognationē suā bello subtraxit inter vrsinos ⁊ euersum vsq; hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardinalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scia ⁊ aio. q̄ alta curet. parua despiciat insignis ex vrbe ꝓfectus. ad oppida sua recessit. tanq; rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis insidias veritus. siue pontificis indignatione ꝓmotus. nec reuocat⁹. in hāc vsq; diē reuerti voluit. Calisto inter oēs cardinales duo ad hoc vsq; tps imprimis auditi atq; accepti fuerūt wilhelmus Rothomagēs ameno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud venetos gente nat⁹. ⁊ industria potens. siue qđ eoꝝ cōsilijs multū inesse crederet. siue qđ alteꝝ francie regnū alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū phie studijs ⁊ arte medica excellentem adeo dilexit. vt frem eius iacobū epm feretranū q̄z q̄z virtute prestātem sua potissimū ꝓsideratōne rubeo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatoꝝq; hoim cauꝫ anteceſſoꝝ suoꝝ facilitatē longe superauit. Epl̄as ⁊ regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus absumpsit. De iure interrogatus pcupide rñdit. leges canonesq; tam ei fuerunt in promptu. q̄z si beri aut nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qđ retinēdū existimauit. ceteꝝ nulla facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ ipe ita excelluit vt suoꝝ pdecessoꝝ. q̄ sibi possit equari. vix vn⁹ aut alter inuenīt. Hic postq; ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̄z ecciam ad mare baltheuz in sarmathas situ postulātibus canonicis ꝓmēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus ⁊ atrocissimis bellū nōdū assecq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nti sertoꝝ quōdā pria guelfarū ptū insidijs sepi⁹ agitata vix tandē respirare potuit. Maruia quā sulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gibellinoꝝ factione depssa guelfoꝝ ꝓsilio ducta q̄escit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō ortanis nō ipis denicq; spoletanis sue calamitates defuerūt. Sz assisina ciuitas oim miserior iuēta est. q̄ dūmō brachianāmo Sforciana factōz amittit. ⁊ nē ptē q̄ superior. nūc alterā q̄ iferior appellat expellit eo deducta ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. sz nulli poti⁹ vrbe iā pene deserta dici pñt. Syceninū regionē. quā nra etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus basilienſib⁹ occupato. ⁊ nō solū philippi marie sz alfonsi quoq; regis inimicicijs implicito vna quodāmō excursione ademit. nōnullisq; post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ inter vgines cōiugi sue fuerat. ⁊ sibi mltaꝝ molestiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ppetua ea vocata ē. apud nouarienses honestis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis moꝛib⁹. nisi potētis dñi decepta blandicijs. virginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eaz duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat ducitur illa multis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius pgere in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro videndē spōse copia fuit. Qđ cum blāca frācisci ꝓiūx cordatissima mulier cognouisset. nūq; deinde q̄euit. donec dimissis pcussoꝛib⁹ puellā q̄uis diligenter custoditā interfecit. frācisc⁹ q̄uis ea re valde ꝓmot⁹. vxoris tñ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā philippo regiq; ꝓciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduersus frācisci misit regēq; vt iter in marchiā duceret adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq; militū hīto cū florētissimis eq̄tū peditūq; copijs in picenū puenit. Jūctisq; apd bisiū cū picinino castris eoq; toti⁹ exercit⁹ duce ꝓstituto ꝓterritos oppidanos i deditoz eccie ꝓpulit. q̄z exēplo ⁊ scti seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepissz copijs suis p munitiora puincie oppida distributis ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunoꝛ⁹ vnus e copiarū suarū ductoꝛib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceracēses vo ac folētinates deditionēgeccie fecissent. Cōsentiētib⁹ venet| ac florētinis redire se in gram philippi ducis mediolani vt reg| impetū euaderet amic| iterposit| simulauit. Credidit philipp⁹ lr̄isq; ac nūcijs vti copias i regnū reduceret alfonsum frustra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem ifectā relinq̄. pseuerauit igit atz acri⁹ instās cingulū oppidū in deditōem eccie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis philipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet| ac florētinis feciſſet. Sz aeſim cum exercitu petens troylū copiarū ducem. cui franciscus maxime fidebat. Mā ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordies duxerat ⁊ sororē ei⁹ in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rochanicōtratam cum defendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsuz tybicen quidaz a francisco i castra veīt ipetrataqz a rege p suī ordis more. liberi⁹ loq̄ndi venia. mlta nepharia i nicolaum pñtem francisci noie pbra ꝯgessit. pditorē ac pfiduz appellans regemqz admonēs ne illi se credat. cui fallere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumqz copie de glia de dignitate certarēt. apariturū q̄dē vno prelio ducū sil atz eq̄tū vtutē sil a rege petijt vt equus spectator pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝓmot⁹. haud lentorib⁹ ꝙicijs i frācisci absentem cōiect⁹ fidē suā mlt⁹ exemplis cōprobās egre sibi eē rndit. Corp⁹ suū vulnere i ceruice recepto debilitatum fuisse oñsuz se singulari certaie vter eoz pditōis ifamia cēsend⁹ eēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstulisset oblatā tñ pugnandi cū exercitib⁹ cōditōez. leto se aio. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs suis sb ipam vrbē fauū patenti campofutuz. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aiaduerteret vtriusqz pt⁹ securitati sese ꝓsultuz recepit. Sz cū dicta die nicolaus i campū cū suis ꝓcessisset. atqz insultās vrbis menib⁹ vsqz ad portas cucurrisset. Rex vo ꝓcul inde ad mille passus cū exercitu ꝓsedisset. Libez vtriqz pti pstaturus campū frācisc⁹ sine regi parū fidēs. sine glīam suā de q̄ p id tps haud dubie ꝓtactabaf i discrimē adducere verit⁹. intra vrbē suos ꝓtinuit. Magn inter franciscū t Nicolaū. nō emulatio mō viguit ob rei militaris glīam. cui⁹ primas ptes sibi vterqz arrogabat. verū t simultas inges ob veteres inimicicias q̄ olim iter Brachiū t Sforciā fuerāt. q̄z alter frācisco pī alter nicolao mgr ac dux fuerat. atz idcirco nō tm hostes sb vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sb vno eodēqz pncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus ex corpis breuitate pyciinini nomē qd ytalica līgua puū sonat accepit. Sz q̄nto mediocritate statura ei⁹ īferior. tanto aī magnitudo supior. Pauca ei vba fuert atz pauz compta. Sz q̄ mltaz ac magnaz rez fniam cō phenderēt. in milites suos īdulgēs. i amicos liberal⁹. in hostes dur⁹ t asper. dimicandi cupid⁹. q̄et impatiens. glie auidus. t īpicul obeundis pmpt⁹ ac secur⁹. plīū ex occasione ptin⁹ sumpsit. hostē celeritate puenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̄te magisqz pedite vtebaf. fortes atz asperos milites amauit. hostiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plīmos t i gallia cysalpina t i reliq̄ ytalia trūphos ex hoste duxisset haud dubie rez gestaz magnitudīe t glīa mgro suo Brachio maior euasit. Francisc⁹ aūt honesto corpe fuit. t qd mediocritatē non pauz excederet. amplo pectore. robustis mēbris t apte dispositꝰ. facie grata. iocūdis oculꝰ. caluicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio pacri. aīo rez magnaz cupido. solers i mīstrandis reb⁹. i laborib⁹ pferēdis infatigabilis. in occasionib⁹ ꝓspiciēdis acut⁹. t sagax i hostib⁹ fallēdis. vsut⁹ t vafer i pūsagiēdis euitandisqz dolis. ac hostiū ꝙsilijs puertēdis caut⁹ atz ꝓuid⁹. Raro nisi ex destinato cōflixit hostē. sept⁹ obsidēdo q̄z decertādo cōfregit. peditatū i mag̃ precio huit argento atqz auro cultos esse milites voluit. in exeq̄ndis cōsilijs celer ac pseuerās i oī renouāda pñtia aī labor tollerātia. vsu exercitatione cōsilio mirifice instruct⁹. qb⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaz ducib⁹ inuētus sit. q̄ cū Nicolao de rei militaris pncipatu cōcertare posset. Nā cū scīa rei militaris atz aucte pares viderēf. diu dubiū fuit. vter alteri añponendus esset. Sz hāc litē fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. t in gens victoriaz francisci cursus t mediolanen. fortuna il̄eū pleno cornu trāslata ꝓrsus diremit. Ceteruz fani expugnatōz cū rex difficillimā itelligeret. nō frācisci solū magni t pitissimi duc pñtia defensi. verūetiā q̄ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaq̄z potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in euz signis hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta t antemurali quod provallo stabatvi capto. Be inde ad turrim palmaz composito agmine. pueuienti francisci epla reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac petro Bruniauro inscripta. inter cetera ea vba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata maturarēt quapropter oīes de pditione suspectos armis eq̄sqz t oīe suppellectile priuatos in vincula cōiectos in arogoniā misit t in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuz temaritani deditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exercitu substiterat transmissus. Sed priusqz illi aduētassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus plio. fusus pulsusqz fuerat. Cliuus in quo castra posita erāt. t oppidū ꝓrimū dissipatos fuga suauit. Franciscus ea victoria simul t ꝓfectione regis elatus picininū vndiqz veluti victor percurrere t infestare cepit. Rogatus ab eugenio alfonsus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni motib⁹ domi retentus lupum virreū vrsinū garsiāqz cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pyciniꝰ a philippo in galliā reuocatus frācisc⁹ filiū cum pte copiaz in pyceno dimiserat. Quē Sforcias ad mōtē vlinum prius pugna superatum intercepit quā reg auxilia ei aduenissent. Post hec ludouic⁹ aquilegien. patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestantem. cum magna equitum peditumqz manu a rege missum. omnibus copijs suis prefecit. cuius industria aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie apud cingulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cū frācisci recōciliatōem iā tandē mutilatā intellexisz Italianū Forlanū i reb⁹ bellic late cognitū. q̄ pōtific ptes adiuuaret eo trāsmiserat. Cui cum patriarcha t vintimilius per rectam viam conūgi non possent. Nā media loca franciscus obtinebat magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbinacem agrū sese recepit p̄riarcha montē molonē obsedit atqz obtinuit. Deindē oppidum sancti angeli vi expugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs p agrū firmanuz nō ꝓcul a mōte sctō cōstitit cui⁹ aduētū ꝓterriti oppidani. emissis oratorib⁹ deditōez fecere sitqz circūiecta castella. deīde ad mōtē altū ꝓfect⁹. d ies aliq̄t ibi māsit. Interi firmani ꝙiuratōne fctā spe ꝓpinq̄ auxilia a frācisco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē copulso. q̄bus t vintimilius t pontificis

copie mox auxiliū p̄buere. Sed cum arx eiuſcemodi eſſet. vt ſola fame vinci poſſet. p̄munitis vrbis par/
tibus. ne deſcenſus ex arce fieret vintimlius vti ꝓſtituerat. in hiberna ꝓceſſit. Seq̄nti āno alfonſus remū/
dū bullum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄tiarchā in pycenū miſit. q̄ vbi cū iacobo caynano ī
eccie caſtra q̄uenit. mox ytalianus forlanis mandāte philippo maria ꝓp̄henſus ē. at poſt triduo iuſſu pa/
triarche apud Roccācontratā ſecuri p̄cuſſus. montē fabrū deinde cepere. ⁊ aliq̄t caſtella friderico vrbina
ciū p̄ncipi eripuerunt. ꝫ cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis miſſa. franciſci exercitum auxiſſent.
Philippus vo exercitu ſuo ad caſale maī iuxta flumē padū a venetis pugna fuſo ac caſtris exuto. copias
ſuas e pyceno reuocaſſet. Et amplius eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex caſtris eccie iubēte pontifice trāſierunt. Franciſcus iam bello ſup̄ior mōtē aureū ⁊ altē ei p̄rim
caſtellū ſigiſmundi malateſte qui iā ab eo defecerat. eccīam fortune ſecutus. expugnauit. ⁊ eiuſdē oppidū
gradrariū obſedit. Jtē rex alia p̄tiarche auxilia miſit. cuī quib⁹ ī pycenū reuerſus iacobus caynanus p/
ditionis ſuſpectum apud roccācontratā. vbi et ytalianū forlanū interfici iuſſerat capitali ſupplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignū ab eo geſtū. donec frāciſcus philippo recōciliat⁹ illius ſtipēdia facturus
⁊ iā dux ꝫ venetos deſignat⁹ ex pyceno receſſit. nā poſtea nō ſolus arx firmana ꝫ oīs ferme p̄uincia ī ei⁹ po-
teſtatē facta ē. Jn aſculo ioſias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admodū adoleſcens iohānē franciſci Sforcie fra
trē magno aio iuuenē. ⁊ qui eā vrbē p oīne belli tp̄s egregie defendiſſet. ꝓſpiratione cum paucis inita in-
cautus obtruncauit. Sꝫ cuī ⁊ ipe tirānus ī p̄tia gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde ſb eccīa quieuit. Q̄-
uis anno abhinc ſup̄iore idē ioſias arcē quādā naturale ſitu munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cuī pleriſq̄ latronib⁹
occupās ñ p̄uas curas illi pp̄lo igeſſerat. q̄ res ei paꝫ ꝓſpē ceſſit. nā roderic⁹. s. nicolai cardīal ei⁹ p̄uicie
legat⁹. obſidionē loco admouēs. poſtq̄ arce potit⁹ ē. captū ip̄m vinctūq̄ romā miſit. Jn vrbino dux gē
tis oddo mīe colmnienſi nobiliſſima natus cū per libidinem in matronas nobiles debachar̄. nec mo-
dum licentie faceret pp̄lari tumultu interfectus eſt. Jlicitoꝝ nequicie ⁊ adoleſcentie ſue corruptoꝝ protho
notari⁹ carpenſis nobili genere ort⁹. ꝫ ingenio peſſim⁹. qui nuptis ac v̄ginibus q̄plurimis vim intulerat
qui per oīa ſcelera ad ſummū vicioꝝ peruenerat. eadem nocte cū diſcipulo ſuo necatus inexhauſte libidis
penas dedit cadauer eius in foꝝ delatum deſecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis p̄ri
uſq̄ ꝓiugē ex colminēſi familia duceret cū proles ei nulla virilis eſſet. anxius quonā pacto in gēte ſua im/
perū ꝓpagaret cōcubinā ex ſe p̄egnātez aſſimulauit exin Bernhardini cardenſis agnati ſui p̄clari copiaꝝ
ducis filiū tūc forte natum ſuppoſui ꝓ ſuo nutritriq̄ iuſſit friderici noīe indito. ꝫ contugio deinde contracto
cum filiū legitimuꝫ ſuſtuliſſet cōuerſa in eum cura fridericū aduc puer̄ militie tradidit. in qua ille etatē vſq̄
ad virilē p̄ſeuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pp̄lo vrbinaciū p̄inceps factus eſt. Clarus vir ⁊
caſtrenſibus diſciplinis apprime inſtitutus. cui nec in admīſtrandis rebus bellicis ꝓfiliū. nec in capeſcen-
dis periculis anim⁹ nuq̄ defuit. nec vere factis q̄m fide clarioꝝ. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciſcū Sforciā q̄ ad eū ſe receperat fortune afflatu iā pene deſertus ꝓſtātiſſime iuuit ac fouit. Jndignus
profecto q̄ militari ludo dextrū p̄diderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē ſigiſmūdus malateſta ſceleri-
bus inſignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio ſibi adiūxiſſet partes eius in picenti bello
aliq̄diu ſecutus eſt. deinde ſub eccleſia ſtipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuſcia cōtra re
gem aroganum que res poſtea magno detrimēto fuit. Jlā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ iniurie memoꝝ. eū q̄ ſibi fidē nō ſeruaſſet extra cōmunē pacē eſſe voluit. Deinde comitē iacobū
pyciniū ⁊ fridericum vrbinaciū p̄incipem cū copijs in eum miſit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abſtulerūt eiuſq̄ agrum ferro ⁊ igne vaſtarūt ip̄e cum auxilia vndiq̄ ſruſtra imploraſſet. ad extremū quod
vnū ſalutis erat remediū alfonſo miſſo ad eum reconciliari ꝓſtituit. cui⁹ nondū p̄ces exaudite ſunt. quāuis
ſpem ꝓcordie regis clementia nō paruā effecit. Jn fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur p̄incipatum frater eius heſtor arripuit. ⁊ ip̄e in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄q̄ ſygiſmūdus ab alfonſo declarat⁹ hoſtis extra vni
uerſalem pacē factus ē. Fabrianeñ. q̄ dudū tyrannide oppreſſi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaſerat fugientibus reliquis ad eccie impiuꝫ redierāt. Multiſq̄ poſt annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. ſeu conſentientes ſeu ſuſpectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac queſtionibus proditio expreſſo crimine. vltimo ſupplicō affecerūt. Jn aquila marſoꝝ vrbe apud
quā memoria noſtra brachius paruſinus dux belli formidatiſſimus dum per anni tempus obſidionem te
nuiſſent martini quinti pontificis maximi ac feliciſſimi armis victus interīſt. Bruus bernhardinus ſenen/
ſis poſtq̄ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando ꝓgraſſet. mortalis vite curſum pegit. eoq̄ in loco ſepultus cla
rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernhardino generoſa inter ſenenſes origo. nec vera ē aſſertio eoꝝ. q̄ pa/
triam illi maſſam fuiſſe tradunt. q̄uis puericie ſui ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum eſſꝫ mater ei⁹ maſſa
na cetez pater ac maiores ſui longa ſerie inter nobiles ſenenſes habiti ſunt vbi ⁊ ip̄e natus. ⁊ maiori ex p/
te educatus. Cum adoleuiſſet iuri pontificio ediſcendo operā dedit. ꝫ cum ſepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius eſſe ꝓmiſſa animaduertiſſet. diſtributa inter xp̄i paupes ſubſtantia.
diui franciſci religionē ingreſſus. traditam ſibi regulā exactiſſime obſeruauit. declinanſq̄ maiores conuen-
tus. eoꝝ ductor ac nigr̄ effectus ē. qui fratres obſeruantes appellant. maximuꝫ autē ei ſtudium in edocen-
dis pp̄lis fuit. qui cum eēt facundia copioſus. ⁊ doctrina inſignis. incredibili oīm attentione audiebat. ⁊
quaſi alter paulus eēt vas electionis in admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres euꝫ pp̄li ſibi pontificē
elegerī. vrbinas ferrarienſes ſenenſes. ꝫ nō fuit ei cōſiliū. linguā q̄ toti poſſꝫ ytalie ꝓſulere vnā ītra vrbem cō
cludere Regnū iā neopolitanū ingreſſi ad felices alfonſi mirabileſq̄ rex̄ curſus ſtilū ꝓuertim⁹. Poſt bellū
nauale qō ip̄e cuꝫ genuenſibus infeliciter geſſit. tanq̄ cognorit fortuna ſuū errorē. q̄ tanto p̄incipi moleſta

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerit fecūdissima facta est. nā phi lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe minorē victo aniaduer tit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societatecꝫ secū equis conditionib⁹ facta eū magnis muneribus donatū a se dimisit. Jsabella interea ꝓiunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonso de regno contendebat ⁊ p id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebaf cū duobus puis filijs cae tam venerat eacꝫ ꝑsidio firmata neapolim se ꝓtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali cū paucis triremibus euaserat. repata in sicilia classe ꝓter spem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulso hostiū ꝑsidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex portu venerū aducherent. Appulit paulopost caietā in eisdē nauibus. alfonsus deinde capuā petijt. que li cet medio tpe ab ysabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuisset. virtute tñ iohannis vintimilij ei⁹ loci ꝓfecti in fide pstiterant. Jbi reimūdus nolan⁹ regulus alfonso recōciliatus est ⁊ mox scaphatū in insu/ la sarni sitū castrūcꝫ maris in deditionē acceptū. Jsabella vbi se viribus alfonsi imparē se esse cognouit ab eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliscū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac pari numero peditū ad eā misit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsedissetcꝫ ca/ puā nisi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudis set cepissetcꝫ. Aggressus est tñ idē patriarcha iohānē anthonitū principē tarentinū ad montē fusculū ac eus expugnatū in castris captiuū abduxit. eacꝫ demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝓsilio ⁊ amicis animis ꝓ regina bellus ꝫ interuenientibus simulatibus copias separūt. interea duoꝝ mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon sum statuit ꝙ recōciliationis ad eū noticia peueniret. Erat alfonsus apud vicū iulianū tribus militarib⁹ ab uersa secutus in castr]. cū sibi nunciatū ē hostes rupto inducia⁹ fedē aduētare sibicꝫ minime tutū expecta/ re impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absqꝫ dāno suoꝝ qui postremū agmen duxere. Exin cū patriarcha auersaꝫ sibi ad inhabitandū tradi ab Jsabella peteret iacob⁹ impediret rursus inimicicie inter eos suborte sunt. ſ cū tranenses excepta arce alfonsum dñm appellassent ⁊ arx oppugnari cepisset. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obsidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Jsabella rogatus et iohannes anthonius vrsinus ⁊ multi alij se ꝓiunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthoni⁹ haud ex animo bellū gerere crederef ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narraref. verit⁹ patriarcha ne intercluderef cū paruo nauigio ingressus mare tancꝫ pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga/ uit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso de dita est ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Jnter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius ꝓsilio scaphatū petens in deditionē accepit. deinde in sulmunensem ꝓfectus cū frustra vrbē obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsus interea quiescebat. ſ albano ac celano agro subacto ad castrū vetus puenerat in valle subletia sitū cui rhenatus oblata ꝓ milita ri more cyrotheca prelū indixit. accepit alfonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū to/ to exercitu dimicandū esset se ad vtrucꝫ paratū esse. Cuicꝫ rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to/ to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more ei⁹ fuit qui ꝓ uocef diez ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficisci. qui campus lata planicie vtriscꝫ idoneus etē. ibicꝫ eū ad diē octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsus es set ꝯstituendū diceret prelū impeditū est. Alfonsus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fue/ rant castra duxit exercitū. atcꝫ ita suo satis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs castrū vetus subegit. Alfonsus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinus boffam vallis dñm captiuauit. Casertinum regulū in fidē recepit. Jn lucanā ducens oppidū anglū obsidione fa tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius erant. quibus fretus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremi bus in portu collocatis. oppugnaf vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus paululū a castris speculandi gracia in littore vagaf e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc cubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro/ bore excellens. ad subeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exer/ citu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi germani iacere truncū cadauer inspexit Ad hec inquit ego te frater stipendia duxi vt esses. q̄ mihi tuo sanguīe tuacꝫ nece regnū parares. recondicꝫ loculo corpus iussit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret. Sequentibus vo diebus cū oppugnatio repeteref tanta vis imbriū cecidit vt necessario ab obsidione dis cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum opp'dum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc cisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex peliginis reuersus neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optime in mari sitā ad tutelam regie arcis vi ex/ pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus deerat in potestatem suam accepit. Alfonsus vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eet in lucanos tra/ ijciens salernitanos totamcꝫ ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Jacobus aūt can/ dola prestanti vir ingenio ⁊ a lrāꝝ studijs non abhorrens atcꝫ imprimis rei militaris peritus. qui sb bra/ chio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi laguisse oppugnare nitif catarri ꝓ fluuio corrept⁹ occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si ꝙta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Jobannes vintimilius ⁊ ipe ꝓ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in poteſtatē recepit. Auerſam q̄z a rhenato deficientes alfonſum intro miſere. qui arceſq; apprime munitam ⁊ forti p̄ſidio defenſam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingenti bus excluſit ⁊ oppugnari quottidie iuſſit. Rhenatus ad anthonū candole filiū in apuliā profectus. cū ni/ hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret p̄ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonſo qui occurrerat impeditus p̄ tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen ob- ſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. cū alfonſus in caſtris illic potentior videret. Sed reuerſus nea- polim anthonium candolam de proditione ſuſpectum ꝓhendi ⁊ in carcerem retrudi iuſſit. que res magn̄ ei detrimento fuit. nam dum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemq; ſuū repoſcerent anthoni⁹ dimiſ ſus eſt. qui ꝓtumeliam ſibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonſum tranſiuit ⁊ arcem auerſanaz ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. p̄ſuaſo p̄ ep̄lam xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſq; ibi p̄ſidij erat: deſciuit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon ciliatus eſt cū arcē proditione traditā. Ciues quoq; conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tpe et calabrini adactis machinis ab alfonſo expugnati ſunt. ⁊ caſtellū padula ⁊ ante vſariam caſtra poſita. Frā ciſcus Sforcia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraq; oppida p̄ id tempus i apu lia obtinebat. quoz cuſtodiam ceſari martmengo cū non paruo equitatu ꝓmiſerat ipe in piceno agens. Ce ſar cum eſſet alfonſo infeſtus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa feminaz decus regio more ſeruatū. Alexander aūt franciſci ſforcie frater ſub vrbem thetini reimundū can- dolam ac riccū ⁊ toſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccium ac toſiam preceps fuga ſaluauit. Reimundus interceptus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū ſcō ab alfonſo alienauit. Venit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinanū eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopoſt capreas oppidū in inſula eiuſdez nomi nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delitias ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſimꝫ q̄z puteolos obſedit. qui aliq̄diu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu erunt. Turris quoq; quā vocant occanij recepta eſt. vrgebanꝫ interea rei frumentarie inopia neapolitani. nec ſpem aliam habebant q̄z vel genuenſes mari vel franciſcum Sforciam cū authonio candola auxilū ter reſtri itinere allaturos eſſe. Quellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule- rat. ad alfonſum ꝓfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deligūꝫ viri fortes ducenti qui cum quello eiuſdem fratre p̄ oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi menia oc- cupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā pueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ſpō te conticuit ⁊ iam ſol exortus erat. nec amplius q̄z viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q̄ nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti mauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exilire non auſos. ꝓfectuſq; ꝓpius vrbem ab ea p̄- te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu ros contendit hoſteſq; procul amouit. ingens vo pauor ⁊ ꝓſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec re gredi in puteū ne armoz ſtrepitu ꝓderenꝫ. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit ni hil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra redijt. Rhenatus tanq̄z periculū depuliſſet relictis cuſto- dibus ⁊ ipe in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atq; in do mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igitꝫ ad menia ſuccurrit inſtauraꝫ q̄z prelij vt erumpendi anim⁹ latentibus acuaꝫ. Interea filius eius quē nominauimus incole a ſtatione ſua domū veniens pulſatis fo ribus aperiri ſibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia vt reſeratis paululū foribus manus ei injciant eūq; ꝓhenſum tacere iubeant. ꝟ ille repente vt armatos vidit trepidus refugit. hoſteſq; intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. quequeviderit refert at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓſiliunt primoq; impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile ibi reperto turrimq; occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im- petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri impat. ſed oppidani eā murī ptez facile tuebanꝫ. ⁊ qui p̄ ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxonū dejectu obſiſtebant. dum pugnaꝫ acriter obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe aīaduertit. eoq; celeriter ſcalas admoue/ ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim precipites e muro ſe dederant. Eratq; rhenatus eaz turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamo re hoſtes inſecti terrorem intuliſſent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoz vnus ex alfonſi militibus qui per menia vrbem ingreſſus conſcenſo equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus oppinionem p̄buit p̄/ xime porte capte atq; infracte. Mō tamen rhenato defuit animus ꝟ cohortatus qui aderant in hoſtes forti/ ter irruens eoz impetum paululum repreſſit. mox vo creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos aīaduertit ſenſim referre pedem capit atq; p̄ diui ianuarij portam hoſtiū compluribus in arcē regiam cū paucis se re cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq; ad p̄das diſcurſuz ē. a cedibus tamen tp̄atum. Mox vo ingreſſo rege ⁊ prede quoq; finis factus. Inſignis huius anni memoria expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille p̄ beliſarium e gothoruz manibuſ erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumq; omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati pseuerabant. capuana. mõtana. regia. sed capuana pactis pau
cor dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliqñto postea ⁊ montana tardius recepte sunt.
Rhenatus ad eugenij florentie morantem sese contulit. Exinde in galliã vlteriorem abijt. Alfonsus muni
ta neapoli aduersus anthonij candolam ducens ad carpenomũ castra posuit. vbi cũ facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani-
mum addere consueui. tam psentia mea terrorẽ adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. morq; gale
am induit signumq; pugne dedit. certatum est aliqñdiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an-
thonius ipe captus est. cui erroris veniã postulanti non modo ignouit alfonsus verũ etiã oppida q̃ a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis phumaniter habitis. nec quicq; ex anthonij sup
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosq; subegit. Man-
fredoniam ⁊ subinde arcem in potestatem recepit. omnesq; belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
q; regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ⁊ eugenij actũ ludouicus cardinalis aquilegiensis ⁊ sua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modũ
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanũ decernat appellet q;. Ferdinando regis filio cui rex
post mortem regnũ destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamq; regno adijciat. Alfonsus con
tra eugenij auctoritati se subijciat atq; opitulet ad agrũ picenũ que Sforcias occupauerat vendicandum.
Si q̃n pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorũ
suor sub concilij ptextu basileam pfectos reuocet. nec patiat tres ex suis qui cardinales sub amedeo subi
audiensi creati fuerant reuertentes p cardinalibus suscipi habeatue. matricem ciuitatem ducalem atq; acu
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenũ alfonsus ⁊ que supra relata sũt
felici cursu prexit. Exinde domum rediẽs cũ genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuesius recipet illos. nec
comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dũ viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia p matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonsi gracia affecisset ad fontẽ populi nõ pcul a theano quo iussi erant regni prin
cipes conuenire cũ equitibus tricentis pfectus tanq; vnus ex purpuratis auctoritate maiorũ interficere cõ-
stituisset. apud regem accusatus clã fugiens catãganũ ditioni sue oppidũ repetijt. extinctasq; regni lites ex
citare conatus nõ solũ vicinos proceres ⁊ venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regẽ arma susciperent ⁊ lit
teris ⁊ nunciis inuitauit. ⁊ frustra illi cuncta succedere. nã cum copijs rex aduersus eũ profectus ⁊ crotanaq;
vrbem ⁊ omnẽ ei reliquũ agrũ ademit ipmq; in catãtiano reclusum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johãnem vo nuceũ qm̃ ptumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutus regno
excedere iussit. Secuta est paulopost pfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatũ est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericũ impatorem ⁊ leonorã impatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit q̃tus referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosq; magnifice ambos a se
remisit. Exinde q̃uis pacem vt pdictũ est florentinis petentibus dedisset. cuius tñ capta mediolanensi vrbe a
francisco Sfortia leonelli marchionis esten. interuentu cũ venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum
tamẽ in tuscia bellũ gessit misso in eam expeditionẽ Ferdinãdo filio. de quo satis inter res ethruscas cõme-
moratũ est. Soluta est ⁊ pax cũ genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe
remus. Ob quã rem cõmota republica genuen. Johannes philippus fliscus gente pgnatus cũ quatuorde
cim altissimis nauibus in portũ vsq; neapolitanũ adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasq; naues in-
cenderet. ⁊ repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montẽ cyrceũ
sex genuensiũ naues insecuta cũ homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̃q; de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamẽ ⁊ regẽ concordia fieri non potuit. Sed cuius
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticũ vexans litus. etiã vrbem
ipam vt relatum est oppugnare nõ dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetit. Fuit autem
alfonsus cũ Fridericus imperator ad eius venit annis circiter octo ⁊ ɔnquaginta natus. corpore graciliu
tu pallido. ⁊ aspectu leto. naso aquilino ⁊ illustrib⁹ oculis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsq; pro
tenso. statura mediocri. cibi potusq; temperans. nec vino vsus nisi aqua multa pdomito. litteris p omnem
etatem operam dedit. Grãmatice apprime peritus q̃uis latine praro loqueretur. bistorias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditũ in philosophia. archana
theologie pscrutãs. omnia de pscientia dei. de libero hois arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis questionibus pcontãti ⁊ psto ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus ban-
dis q̃uis breuis ⁊ circũfusus. nunq; tamẽ diminutus. Sermone blandus tersusq;. Summa ei cura ne q̃s-
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̃ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligẽter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝓpari alia nulla queant. Sacram
ac domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteã admirabilẽ ⁊ incredibilẽ composuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceterosq; lapides pciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atq; aureis pannis ornauit. Vestiuit seipm nitidius magis q̃ pciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnã vite sue partẽ consecrauit. In bello seuerus ⁊
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanũ sanguinem in-
uitus fudit. scelera tñ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnũ quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumq; reddidit vt quacunq; iter habeas nullus pdonus met⁹

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui p- cul inspiciat sublimes esse arces ꝑ mare vadentes arbitret. Edificauit plurib⁹ in locis. ꝑ in neapoli supra ꝙ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis erectā iterū ere xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq; tum sumptu magnificentissimā. turribus orbicularī forma ex lapide quadrato. mirifica structura atq; artificio muriq; crassitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex marmore candidissimo excitat. Reformauit ⁊ arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in- expugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝑ fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exiccatis paludib⁹ dedit. Magnus ꝑfecto princeps ⁊ in vtranq; fortune partem ꝑbatus. qui inter cetera sibi aduersancia etiam ter remotum anno ab hinc ꝺcō passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostroꝝ memoria visuꝫ auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanq; scis- mate perijsset. Cara ciuitas absq; insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe risse ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes discisse dissiectaq; st. nec tēplū i ea vrbe lesionē nō sensit. ꝑ hodie iam ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no strū veluti sidus q̄dā ꝑfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit ꝙbreuissime velut in epilogo ꝑclara facino ra ꝑcurrere ꝙuis temporis a nobis recepti pleraq; modū excedant. ex quibus illustriora huiusce modi sūt. Adolescens mortuo ferdinando patre aragonia ⁊ que ab illo in hispania regna susceperit cū aliq; ꝺiu sapiē- ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina dissuadentibus amicis expeditio- nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure ꝺebitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se ꝺefecerat nō tam pu nuit ꝙ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliscū alexan drie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim ꝙuis rhenatus ⁊ magnus ineesset popul⁹ expūgna uit. Johannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Affiliā insignem ꝑuicie ciuita- tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cō tinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Boforiū prouincie regem cū copijs ad uentantem in ꝑximo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdē barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi ꝺe regno contrarius esset. quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciscum Sfortiam ex agro piceno armis ꝺeturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien te ꝑ suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit Bis florentinos ob res gallicas armis affli xit. Bis eis pacem petentibus ꝺedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stupoꝝq; digni⁹ quod pre lio nauali a genuensibus vt ante diximus supatus ⁊ in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad- ductus mox liberatus potentissimo regno potitus est ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga philippum gratus inuentus vt ab illo supma voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothoꝝ soboles ex quibus ꝺeriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaq; ambigunt. Illis ⁊ pre lio vincere ⁊ regna sibi subijcere proprium fuit. quoꝝ vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filiuꝫ genuit. q̄ndo ⁊ ipe aragoniaꝫ Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. ⁊ magister ytalice pacis fact⁹ hispa nicarum quoq; rerum moderatoꝝ et arbiter esse videtur.

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

Declaratur9 situ ymaginecz germanie in seqnti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro
germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. colorecz flauo. In reliquis rebus t fo
ribus viuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse videnf. cū eos
frēs eloqui voluerūt. legitimi eīm frēs romano ymone germani dicūtur. Est aūt germania a vetusti
scriptoribus multū neglecta. qz tunc interna t penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludi
uia. barbarico t pastorali ritu. nec nisi ad claroz animū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloz cultu. re
necz catholica mitioz facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarm
t pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū t sinū
cū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen9 danubi9 albis alīqz innūerabil
memorandi. Rhen9 incz fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vertice pdeūt
danus galliā lugdunēsem narbonensemcz alluens. Siliter padus ytaliaz rigans. Ticinus qui padū a
papiā influit. Athesis q per agrū tridentinū veronēsemqz tandē in adriaticū mare exonerat. Defluit
rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles t abrupta montiū. Curiēsemqz percurrēs agrū r
bilis efficitur. Horqz duos lacus pclaros efficit. venetū t acromū hodie lacū bodme t cellense
Relinquēs in medio constantiā vrbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littoz an
rīs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisqz recessibus alueū suū excauat
augustam rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosqz su
magno accolaz damno querit. Argentinaqz Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Col
bilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Mo
ro. Limago. Mosella. Masa alīsqz. In oceanū germanicū multis hostīs effunditur. factis in
rum alique a frisīs. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie bolandrinis incolū
currit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnob
hercinee silue. in villa vulgo Boneschingen latine danubīj loco. fluit autez ab occiduo in ori
lentus ad duas dietas Ulmā vsqz celebre sueuoz oppidū. Ibiqz auctus biauio hylaro alīs
statim nauigabilis efficitur. per innumeraſqz lapsus gentes. nobilissimasqz ciuitates alluēs
rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusqz eorum nauigabilibus tandem in pontu
stis sex ostīs euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuide
a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqz per scopolosos rece
mice penetrans Missenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqz ast alias marchie et saxo
luens. in oceanū tandem germanicū ꝑpe hamburgā influit. Sunt item alīj amnes cla
tes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa cap
bīj inquilini siluam nigram nominant. scōm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occ
tioz alīs. Sortitur aūt alia t alia nomia prout germanos accedit t diuidit. habet t mul
nua. quibus alia indigene dant nomina. a capite eīm ortus sui vsqz ad necari fluminis ripa
men silue nigre obseruat. a ripis vo Necari vsqz ad menū flumen vulgo nomen Ottenwa
vsqz flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Po
orientem. diuidensqz franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit s
modum circuli vt in sinū recipit bohemiā pestea in montibus Morauie percurrit per medi
dextris. t polonoz a sinistris. vsqz ad dacos t getas. aliud atqz aliud nomen sibi vendicans. E
germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateqz romanoz. tū sacra religione ad eaz
humanitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūcz romanū populuz religione t
iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraz vicinarūqz sparsa congregauit imperia. ritus mol
liuit tot populoz discordes t feras lignas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqz
eis dedit. Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim t beata illi
amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxīj nemora opaca frumentoz̄ omnis
generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqz vbertas. totā eam perfundens. vndiqz negociation
bus. cōmercioqz potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neqz ingenīs. ritibus. viris. precipue i re
bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Uniuersa em ytalia. gal
lia. byspania item alie atqz alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Simi
liter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine
externis auxilīs. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit.
Plura t immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedīj arguar omitto.

Biblioteka Główna U. A. M. w Poznaniu

VSLANT
NORWEGA
SCOCIA
DACIA
OCEANVS GERMANICVS
Hamburg
Lubick
Rostock
HOLAND
Trajectum
Monstri
FRISIA
Albis ft
Rug
Antorf
FLANDRIA
Tibulla ft
GELRIA
Colonia
WESTVALIA
Visurgus ft
Amisia ft
MA
Leodius
Masa fluuius
BRABANCIA
PICA
Aquisgranu
MARCHA
SAXONIA
GERMANIA MAGNA
Trier
Lutzelburg
Marburg
Braunschweig
Palantina
Erfort
Mosella ft
Franckfurt
FRANCONIA
Mentz
Menus ft
Heidelberg
Erabipolis
Sala ft
MIXIA
Leipz
Speier
Mets
Neccus ft
Bamberg
Egra
Tref
Sequana ft
Nurmberg
Argentina
Sauar ft
Basilea
Noring
Prag
BVRGVNDIA
SWEVIA
Vlma
Danubius ft
Salin
Lucern
SVEVIA
Ratispona
BAVARIA
Zurich
Lion
Rodanus ft
Vesontz
Limagus ft
Constantia
Bern
Basilea
Stein
Isara ft
Genf
Renus ft
SVEITZER
Vlerus ft
Augusta Licus ft
Isara ft
Monichen
Enos ft
Salzburg
Mur ft
Auinio
Druentius ft
Athesis ft
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Vincentia
Verona
Padua
Venecia
Triest
Iauua

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
FINLAND
SWEDEN
GOTI
Scama
Silandia
MARE GERMANICVM
CHONLANDT
Femern
Melbing
Danzig
POMERN
Griſpalt
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Vistula ſt
Stetin
Oder ſt
CHIA
Franckfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warſe
SLESIA
Boſcum
and
LVSACIA
Preſla
POLONIA
Goerlitz
Cracouia
BOEMIA
MORAVIA
Tyſſa ſt
Wardein
VNGARIA
Veſpetin
Ofen
Belgrad
TVRCHIA

Abest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus q̄dem preclarum. ⁊ a doctissimo quoq; comparandum. Continet em̄ gesta. quecūq; digniora sunt notatu ab initio mūdi ad hanc vsq; tēporis nostri calamitatem. Castigatūq; a viris doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in tuitū autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer ⁊ Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Antho nius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamē vi ris mathematicis pingendiq; arte peritissimis. Michaele wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarū solerti acu ratissimaq; animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt. Consummatū autem Duodeci ma mensis Julij. Anno salutis nre. 1493.

4 ouvrant trois années après l'invention de l'imprimerie a mayence par jean huten berg qui en trois natif, voyez Le liure de Cosmographie de Sebastien munsterq dit que on en tient 1450 que jean hutenberg inventa Le dictionnaire geographique dit cette invention de l'an 1440 — une prot. mayence ce fut pendant l'an 1470 que quelques trois allemans

Se porterent quelques exemplaires de leurs impressions Des Leur en la ville de paris, ou ils exercerent premierement leurs talents soubs les yeux de la sorbonne le peuple alors très grossier, les prit pour de sorciers, Les copistes qui gagnoient leur vie a transcrire le peu d'anciens manuscrits qu'on auoit en france presenterent requette au parlem.t contre les imprimeurs, le Parlement fit saisir et confisquer tous leurs livres, le Roy qui estoit Louis onze luy defendit de connoitre de cette affaire, l'Evesque a son conseil d'oir prier aux allemans le prix de leurs ouvrages

Voyés l'histoire du parlement de paris

Cymelia
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU A.M. w POZNANIU
Inc. 325